

BEYNƏLXALQ SƏNƏDLƏR TOPLUSU

ƏSƏRİN MÜƏLLİFİ: Prezidentin
ƏLƏMƏTİ
PREZİDENT KİTABXANASI

QANUN 2008

Tərtibçi və nəşrə məsul:

*Şahbaz Xuduğlu*Beynəlxalq sənədlər (II cild). *Azərbaycan dilində. Bakı, Qanun, 2008, 904 sah.*

Yeddi cildə buraxılması nəzərdə tutulan "Beynəlxalq sənədlər" toplusunda 1945-ci ildən bəri Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu və ratifikasiya etdiyi müxtəlif beynəlxalq hüquqi-normativ aktlar – konvensiyalar, müqavilələr, sazişlər, bəyannamələr, protokollar və s. toplanmışdır. Kitabda göstərilən beynəlxalq hüquqi-normativ aktlar ayrı-ayrı sahələr üzrə deyil, xroniki ardıcılıqla yerləşdirilmişdir ki, bu da onu indiyə qədər Azərbaycan Respublikasında sahələr üzrə buraxılan digər oxşar kitablardan ciddi surətdə fərqləndirir.

İkinci cildə 1999-cu ildən 2002-ci ilə qədər Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu və ratifikasiya etdiyi beynəlxalq hüquqi-normativ aktlar toplanmışdır. Cildə, həmçinin, BMT-nin, AŞ-nin, BÖT-in, MDB-nin, Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin və Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatının (INTERPOL-UN) Nizamnamələri verilmişdir.

Kitab Beynəlxalq hüquq sahəsində çalışan mütəxəssislər, hüquq müdafiəçiləri, hüquqşünaslar, diplomatlar, ali məktəblərin hüquq fakültələrinin müəllimləri, aspirantları, magistrantları, bakalavrları, eləcə də geniş oxucu auditoriyası üçün nəzərdə tutulmuşdur.

BİRLƏŞMİŞ MİLLƏTLƏR TƏŞKİLATININ NİZAMNAMƏSİ¹

Biz, Birləşmiş Millətlərin xalqları, gələcək nəsilləri, həyatımızda iki dəfə bəşəriyyətə sözlə deyilə bilməyən bəlalar gətirmiş müharibənin müsibətlərindən xilas etmək və əsas insan hüquqlarına, insan şəxsiyyətinin ləyaqət və dəyərinə, kişi və qadınların, böyük və kiçik millətlərin hüquq bərabərliyinə inamı yenidən təsdiq etmək və ədalətin və müqavilələrdən və beynəlxalq hüququn digər mənbələrindən irəli gələn öhdəliklərə hörmətin bərqərar olma bəyannaməsinin yaratmaq və sosial tərəqqiyə və daha artıq azadlıq şəraitində yaşayış səviyyəsinin daha da yaxşılaşdırılmasına yardım göstərmək və bu məqsədlərlə mehriban qonşular kimi dözümlülük nümayiş etdirmək və birlikdə, bir-birimizlə dinc yaşamaq və beynəlxalq sülhü və təhlükəsizliyi qoruyub saxlamaq üçün öz gücümüzü birləşdirmək və prinsiplər qəbul etmək və metodlar müəyyənləşdirməklə, silahlı qüvvələrin ümumi mənfədən başqa ayrı bir halda tətbiq olunmamasını təmin etmək və bütün xalqların iqtisadi və sosial tərəqqisinə yardım göstərmək üçün beynəlxalq mexanizmdən istifadə etmək əzmində olaraq, bu məqsədlərə nail olmaq üçün öz soylərimizi birləşdirmək qərarına gəldik.

Buna uyğun olaraq, bizim müvafiq hökumətlərimiz, San-Fransisko şəhərində toplaşmış və özlərinin, yaxşı və lazımi formada olduğu müəyyən edilmiş səlahiyyətlərini təqdim edən nümayəndələr vasitəsilə, Birləşmiş Millətlərin bu Nizamnaməsinə razılıq verdik və bununla "Birləşmiş Millətlər" adlanmalı olan beynəlxalq təşkilat yaradıırıq.

I Fəsil. Məqsəd və prinsiplər

Maddə 1

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının aşağıdakı məqsədləri vardır:

1. Beynəlxalq sülhü və təhlükəsizliyi qoruyub saxlamaq və bu məqsədlə: sülhə, təhlükənin qarşısını almaq və aradan qaldırmaq üçün və təcavüz aktlarını və digər sülhün pozulması hallarını yatırtmaq üçün səmərəli kollektiv tədbirlər görmək və sülhün pozulmasına gətirib çıxara bilən beynəlxalq mübahisə və situasiyaların dinc vasitələrlə və ədalət və beynəlxalq hüquq prinsiplərinə uyğun olaraq nizamlanmasına və yaxud həll olunmasına müvəffəq olmaq;

¹ BMT-nin Nizamnaməsi 1945-ci il iyulun 26-da San-Fransiskoda Beynəlxalq Təşkilatın yaradılması üzrə Birləşmiş Millətlər Konfransının yekun iclasında imzalanıb və 1945-ci il oktyabrın 24-də qüvvəyə minib. Beynəlxalq Məhkəmənin Statutu bu Nizamnamənin tərkib hissəsidir.

2. Millətlər arasında, xalqların hüquq bərabərliyi və öz müqəddəratını təyin etməsi prinsipinə hörmət əsasında dostluq münasibətlərinin inkişaf etdirilməsi, universal sülhün möhkəmləndirilməsi üçün digər müvafiq tədbirlər görmək;

3. İqtisadi, sosial, mədəni və ya humanitar xarakterli beynəlxalq problemlərin həll edilməsinə və irqinə, cinsinə, dilinə və ya dini mənsubiyyətinə fərq qoyulmadan bütün insanların əsas hüquq və azadlıqlarına hörmətin dəstəklənməsində və həvəsləndirilməsində beynəlxalq əməkdaşlığa nail olmaq və

4. Bu ümumi məqsədlərə çatmaq üçün millətlərin hərəkətlərini uzlaşdırmaq üçün mərkəz rolunu oynamaq.

Maddə 2

1-ci maddədə bəyan edilmiş məqsədlərə nail olmaq üçün Təşkilat və onun Üzvləri aşağıdakı prinsiplərə uyğun olaraq hərəkət edirlər.

1. Təşkilat onun bütün Üzvlərinin suveren bərabərliyi prinsipinə əsaslanır.

2. Bütün Üzvlər, Təşkilata üzvlükdən irəli gələn hüquq və üstünlükləri özələrinə təmin etmək üçün, bu Nizamnaməyə uyğun olaraq öz üzvlərinə götürdükləri öhdəlikləri vicdanla yerinə yetirirlər.

3. Bütün Üzvlər öz beynəlxalq mübahisələrini dinc vasitələrlə o qaydada həll edirlər ki, beynəlxalq sülh və təhlükəsizlik və ədalət təhlükəyə qalmasın.

4. Bütün Üzvlər öz beynəlxalq münasibətlərində, hər hansı bir dövlətin ərazi bütövlüyünə və siyasi müstəqilliyinə qarşı və yaxud Birləşmiş Millətlər Təşkilatının məqsədləri ilə bir araya sığmayan hər hansı bir şəkildə güclə hədələməkdən və gücün tətbiqindən çəkinirlər.

5. Bütün Üzvlər Təşkilata, onun bu Nizamnaməyə uyğun olaraq götürdüyü istənilən tədbirdə hər cür yardım göstərirlər və əleyhinə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən preventiv və ya məcburiyyət tədbiri görülən istənilən dövlətə yardım göstərməkdən çəkinirlər.

6. Təşkilat təmin edir ki, onun üzvü olmayan dövlətlər, bunun beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması üçün zəruri ola bildiyi dərəcədə, bu prinsiplərə uyğun hərəkət etsinlər.

7. Bu Nizamnamənin heç bir müddəəsi Birləşmiş Millətlər Təşkilatına səlahiyyət vermir ki, hər hansı bir dövlətin əsas etibarilə daxili yurisdiksiyasında olan məsələlərə müdaxilə etsin və ya Üzvlərdən tələb etməsin ki, belə məsələləri bu Nizamnamədə müəyyən olunmuş qaydada həll olunmaq üçün təqdim etsinlər; lakin bu prinsip, VII fəslə müvafiq olaraq məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqinə xələl gətirmir.

II Fəsil. Təşkilat üzvlük

Maddə 3

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının ilkin Üzvləri o dövlətlərdir ki, onlar San-Fransiskoda Beynəlxalq Təşkilatın yaradılması üzrə Birləşmiş Millətlərin Konfransında iştirak etmiş və yaxud bundan qabaq Birləşmiş Millətlərin 1 yanvar 1942-ci il tarixli Bəyannaməsini imzalamışlar və hal-hazırda bu Nizamnaməni imzalayırlar və 110-cu maddəyə müvafiq olaraq onu ratifikasiya edirlər.

Maddə 4

1. Birləşmiş Millətlər Təşkilatında üzvlük bu Nizamnamədə əks olunmuş öhdəlikləri qəbul edən və, Təşkilatın mühakiməsinə görə, bu öhdəlikləri yerinə yetirməyə qadir və hazır olan bütün digər sülhsevər dövlətlərə açıqdır.

2. İstənilən belə bir dövlətin Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvlüyünə qəbulu Təhlükəsizlik Şurasının tövsiyəsi Baş Məclisin qərarı ilə həyata keçirilir.

Maddə 5

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvünün əleyhinə Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən preventiv və ya məcburiyyət tədbiri görülmüşsə, Baş Məclis, Təhlükəsizlik Şurasının təqdimatı əsasında onun, Təşkilatın üzvü kimi malik olduğu öz hüquq və imtiyazlarını həyata keçirməsini müvəqqəti dayandıra bilər. Bu hüquq və imtiyazların həyata keçirilməsi Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən bərpə oluna bilər.

Maddə 6

Bu Nizamnamədə təsbit olunmuş prinsipləri sisteməlik qaydada pozan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvü Təhlükəsizlik Şurasının tövsiyəsi ilə Baş Məclis tərəfindən Təşkilatdan çıxarıla bilər.

III Fəsil. Orqanlar

Maddə 7

1. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının əsas orqanları kimi aşağıdakılar yaradılır: Baş Məclis, Təhlükəsizlik Şurası, İqtisadi və Sosial Şura, Qəyyumluq Şurası, Beynəlxalq Məhkəmə və Katiblik.

2. Zəruri hesab edilən köməkçi orqanlar bu Nizamnaməyə uyğun olaraq yaradıla bilər.

Maddə 8

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı onun əsas və köməkçi orqanlarında kişi və qadınların hər hansı vəzifədə və bərabər şərtlərlə işləmək hüququna heç bir məhdudiyət qoymur.

IV Fəsil. Baş Məclis Tərkibi

Maddə 9

1. Baş Məclis Birləşmiş Millətlər Təşkilatının bütün Üzvlərindən ibarətdir.
2. Hər bir Üzvin Baş Məclisdə beş nəfərdən artıq nümayəndəsi ola bilməz.

Funksiya və səlahiyyətləri

Maddə 10

Baş Məclis bu Nizamnamənin tətbiq dairəsində olan və yaxud bu Nizamnamə ilə nəzərdə tutulmuş orqanlardan hər hansı birinin səlahiyyət və funksiyalarına aid olan istənilən məsələ və ya işləri müzakirə edə bilər və 12-ci maddə ilə nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinə və ya Təhlükəsizlik Şurasına və yaxud onların hər ikisinə hər hansı bu cür məsələ və ya işlər üzrə tövsiyələr verə bilər.

Maddə 11

1. Baş Məclis beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması işində əməkdaşlığın ümumi prinsiplərini, o cümlədən tərki-silah və silahların tənzimlənməsi məsələlərini müəyyən edən prinsipləri nəzərdən keçirə bilər və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinə və ya təhlükəsizlik Şurasına və yaxud onların hər ikisinə bu prinsiplərlə bağlı tövsiyələr verə bilər.

2. Baş Məclis beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanmasına aid olan, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının hər hansı Üzvü və ya Təhlükəsizlik Şurası və ya 35-ci maddənin 2-ci bəndinin əsasında, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvü olmayan dövlət tərəfindən ona təqdim olunmuş istənilən məsələni müzakirə edə bilər və 12-ci maddə ilə nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, hər hansı belə bir məsələ ilə bağlı maraqlı dövlətə və ya dövlətlərə və ya Təhlükəsizlik Şurasına və yaxud onların hər ikisinə tövsiyələr verə bilər. Barəsində tədbir görülməli olan hər hansı belə məsələ Baş Məclis tərəfindən ya müzakirədən qabaq, ya da ondan sonra Təhlükəsizlik Şurasına verilir.

3. Baş Məclis Təhlükəsizlik Şurasının diqqətini beynəlxalq sülhə və təhlükəsizliyə qorxu yarada bilən situasiyalara yönəldə bilər.

4. Baş Məclisin bu maddədə göstərilmiş səlahiyyətləri 10-cu maddənin ümumi mənasını məhdudlaşdırmır.

Maddə 12

1. Təhlükəsizlik Şurası hər hansı bir mübahisə və ya situasiya ilə bağlı bu Nizamnamənin onun üçün nəzərdə tutduğu funksiyaları yerinə yetirdiyi zaman, Baş Məclis, əgər Təhlükəsizlik Şurası ondan bu barədə xahiş etmərsə, həmin mübahisə və ya situasiya ilə bağlı heç bir tövsiyə verə bilməz.

2. Baş Katib, Təhlükəsizlik Şurasının razılığı ilə, Baş Məclisə onun hər bir sessiyasında, həmin anda Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən baxılan beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanmasına aid istənilən məsələlər haqqında məlumat verir və eyni qaydada, Təhlükəsizlik Şurası bu məsələlərə baxıb qurtaran kimi dərhal Baş Məclisə, yaxud əgər Baş məclis sessiyada deyilsə, onda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinə məlumat verir.

Maddə 13

1. Baş Məclis aşağıdakı məqsədlərlə tədqiqatlar təşkil edir və tövsiyələr verir:

- a. siyasi sahədə beynəlxalq əməkdaşlığa dəstək vermək və beynəlxalq hüququn mütərəqqi inkişafını və onun məcollələşdirilməsini həvəsləndirmək;

- b. iqtisadi, sosial, mədəni sahələrdə, təhsil və səhiyyə sahələrində beynəlxalq əməkdaşlığa dəstək vermək və irqinə, cinsinə, dilinə və ya dini mənsubiyyətinə fərq qoyulmadan bütün insanların əsas hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsinə yardım göstərmək.

2. Baş Məclisin yuxarıda 1b bəndində göstərilmiş məsələlərlə bağlı sonrakı vəzifə, funksiya və səlahiyyətləri IX və X fəsillərdə təsbit olunmuşdur.

Maddə 14

12-ci maddənin göstərişlərini nəzərə almaqla, Baş Məclis, mənşəyindən asılı olmayaraq, ümumi əmin-amanlığı və millətlər arasındakı dostluq münasibətlərini, onun fikrincə, poza bilən hər hansı bir situasiyanın, o cümlədən bu Nizamnamənin, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının məqsəd və prinsiplərini təsbit edən müddələrinin pozulması nəticəsində əmələ gələn situasiyaların dinc yolla nizama salınması üçün tədbirlər tövsiyə edə bilər.

Maddə 15

1. Baş Məclis Təhlükəsizlik Şurasından illik və xüsusi məruzələr qəbul edir və onlara baxır, bu məruzələr beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması məqsədilə Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən görülməsi qərara alınmış və ya görülmüş tədbirlər barəsində hesabatı özündə əks etdirməlidir.

2. Baş Məclis Birləşmiş Millətlərin digər orqanlarından məruzələr qəbul edir və onlara baxır.

Maddə 16

Baş Məclis beynəlxalq qəyyumluq sistemi ilə əlaqədar ona XII və XIII fəsil-lər əsasında həvalə olunmuş funksiyaları, o cümlədən strateji ərazilər kimi müəy-yən olunmamış ərazilər üçün qəyyumluq haqqında sazişlərin təsdiq edilməsi funksiyasını yerinə yetirir.

Maddə 17

1. Baş Məclis Təşkilatın büdcəsini nəzərdən keçirir və təsdiq edir.
2. Təşkilatın xərcləri onun Üzvləri tərəfindən Baş Məclisin müəyyən etdiyi ki-mi aparılır.
3. Baş Məclis 57-ci maddədə nəzərdə tutulmuş ixtisaslaşdırılmış təsisatlarla istənilən maliyyə və büdcə sazişlərini nəzərdən keçirir və təsdiq edir və müva-fiq ixtisaslaşdırılmış təsisatlarə tövsiyələr etmək məqsədilə onların inzibati büt-cələrini yoxlayır.

Səsvermə

Maddə 18

1. Baş Məclisin hər bir üzvü bir səsə malikdir.
2. Baş Məclisin mühüm məsələlər üzrə qərarları onun sessiyada və səsvermə-də iştirak edən üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edilir. Bu məsələlərə aşı-ğıdakılar daxildir: beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması ilə əlaqədar tövsiyələr, Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvlərinin seçilməsi, İqtisadi və Sosial Şuranın üzvlərinin seçilməsi, 86-cı maddənin 1c bəndinə uyğun olaraq Qəyyumluq Şurasının üzvlərinin seçilməsi, Birləşmiş Millətlər Təşkilatına yeni Üzvlərin qəbul olunması, Təşkilat Üzvlərinin hüquq və imtiyazlarının mü-vəqqəti dayandırılması, Üzvlərin Təşkilatdan çıxarılması, qəyyumluq sisteminin fəaliyyətinə aid olan məsələlər və büdcə məsələləri.
3. Digər məsələlər üzrə qərarlar, üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul olunmalı olan məsələlərin əlavə kateqoriyalarının müəyyən edilməsi daxil olmaqla, sessiyada və səsvermədə iştirak edən üzv dövlətlərin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Maddə 19

Təşkilata öz üzvlük haqqını ödəməkdə bərcu olan Üzv dövlət, əgər onun bor-cunun miqdarı iki bundan əvvəlki bütöv il üçün ödəməli olduğu üzvlük haqqına bərabərdirsə və ya ondan çoxdursa, Baş Məclisdə səsvermə hüququndan məh-rum edilir. Lakin Baş Məclis, üzvlük haqqının Üzv dövlətdən asılı olmayan hal-

lara görə ödənilmədiyi qənaətinə gələrsə, həmin Üzv dövlətin səsvermədə işt-i-rak etməsinə icazə verə bilər.

Prosedur

Maddə 20

Baş Məclis öz müntəzəm illik sessiyalarına və vəziyyət tələb etdikdə, xüsusi sessiyalara yığılır. Xüsusi sessiyalar Baş katib tərəfindən Təhlükəsizlik Şurasının və ya Təşkilatın Üzvlərinin əksər hissəsinin tələbi ilə çağırılır.

Maddə 21

Baş Məclis özünün prosedur qaydalarını müəyyən edir. O, hər sessiya üçün öz Sədrini seçir.

Maddə 22

Baş Məclis öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün zəruri hesab etdiyi kömək-çi orqanlar yarada bilər.

V Fəsil. Təhlükəsizlik Şurası Tərkibi

Maddə 23¹

1. Təhlükəsizlik Şurası on beş Təşkilat Üzvündən ibarətdir. Çin Respublikası, Fransa, Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı, Böyük Britaniya və Şimali İrlandi-ya Birləşmiş Krallığı və Amerika Birləşmiş Ştatları Təhlükəsizlik Şurasının dai-mi üzvləridir. Baş Məclis Təşkilatın digər on Üzünü Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü kimi seçir, bu zaman ilk növbədə Təşkilatın Üzvlərinin beynəl-xalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması və Təşkilatın digər məqsəd-lərinə nail olunmasına verdiyi töhfəyə və habelə ədalətli coğrafi bölgüyə lazımı diqqət yetirilir.

2. Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvləri iki il müddətinə seçilir. Qeyri-daimi üzvlərin, Təhlükəsizlik Şurasının üzvlərinin sayı on birdən on beşə artdıq-dan sonra keçirilən ilk seçkisində dörd əlavə üzvdən ikisi bir il müddətinə seçi-lir. Şuranın üzvlüyündən çıxan dövlətin dərhal yenidən seçilmək hüququ yoxdur.

3. Təhlükəsizlik Şurasının hər bir üzvünün bir nümayəndəsi olur.

¹ 23-cü maddəyə düzəlişlər 1963-cü il dekabrın 17-də Baş Məclis tərəfindən qəbul edilib və 1965-ci il avqustun 31-də qüvvəyə minib. Bu düzəlişlə Təhlükəsizlik Şurası üzvlərinin sayı on birdən on beşə qədər artırılır.

Funksiyaları və səlahiyyətləri

Maddə 24

1. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının cold və səmərəli hərəkətlərini təmin etmək üçün onun Üzvləri beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanmasına görə başlıca məsuliyyəti Təhlükəsizlik Şurasının üzərinə qoyurlar və razılaşırlar ki, bu məsuliyyətdən irəli gələn vəzifələrini yerinə yetirərkən Təhlükəsizlik Şurası onların adından çıxış edir.

2. Öz vəzifələrini icra edən Təhlükəsizlik Şurası Birləşmiş Millətlər Təşkilatının məqsəd və prinsiplərinə uyğun olaraq hərəkət edir. Bu vəzifələri icra etmək üçün Təhlükəsizlik Şurasına verilmiş konkret səlahiyyətlər VI, VII, VIII və XII fəsillərdə öz əksini tapmışdır.

3. Təhlükəsizlik Şurası Baş Məclis tərəfindən baxılmaq üçün ona illik və lazım gəldikdə, xüsusi məruzələr təqdim edir.

Maddə 25

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvləri razılaşırlar ki, bu Nizamnaməyə uyğun olaraq Təhlükəsizlik Şurasının qərarlarına tabe olsunlar və onları yerinə yetirsinlər.

Maddə 26

Dünyanın insan və iqtisadi resurslarını silah işi üçün ən az miqdarda ayırmaqla, beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin bərqərar olunmasına və qorunub saxlanmasına dəstək vermək məqsədilə Təhlükəsizlik Şurası, 47-ci maddədə nəzərdə tutulmuş Hərbi Qərargah Komitəsinin köməyi ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinə təqdim olunmaq üçün silahların nizama salınması sisteminin yaradılması üzrə planların tərtib edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Səsvermə

Maddə 27¹

1. Təhlükəsizlik Şurasının hər bir üzvü bir səsə malikdir.
2. Təhlükəsizlik Şurasının prosedur məsələləri üzrə qərarları doqquz üzvün lehinə səs verməsi ilə qəbul olunur.

3. 27-ci maddəyə düzəlişlər 1963-cü il dekabrın 17-də Baş Məclis tərəfindən qəbul edilib və 1965-ci il avqustun 31-də qüvvəyə minib. Düzəliş edilmiş 27-ci maddədə nəzərdə tutulur ki, Təhlükəsizlik Şurasının prosedur məsələləri üzrə qərarları 9 üzvün (əvvəllər 7 üzvün) lehinə səs verməsi ilə və bütün digər məsələlər üzrə qərarları, Təhlükəsizlik Şurasının 5 daimi üzvünün uyğun gələn səsli də daxil olmaqla, 9 üzvün (əvvəllər 7 üzvün) lehinə səs verməsi ilə qəbul olunur.

3. Təhlükəsizlik Şurasının bütün digər məsələlər üzrə qərarları, daimi üzvlərin uyğun gələn səsli də daxil olmaqla, doqquz üzvün lehinə səs verməsi ilə qəbul olunur; nəzərə alınmalıdır ki, VI fəslin əsasında və 52-ci maddənin 3-cü bəndinin əsasında qərarlar qəbul olunan zaman mübahisənin tərəfi olan dövlət səsvermədə iştirak etməməlidir.

Prosedur

Maddə 28

1. Təhlükəsizlik Şurası elə təşkil olunur ki, fasiləsiz fəaliyyət göstərə bilsin. Təhlükəsizlik Şurasının hər bir üzvü bu məqsədlə Təşkilatın olduğu yerdə hər an təmsil olunmalıdır.

2. Təhlükəsizlik Şurası mütəmadi iclaslar keçirir və bu icaslarda onun üzvlərindən hər biri öz arzusu ilə hökumətin üzvü və ya hər hansı digər xüsusi təyin olunmuş nümayəndə vasitəsilə təmsil oluna bilər.

3. Təhlükəsizlik Şurası öz iclaslarını nöinki Təşkilatın olduğu yerdə, habelə, onun fikrinə, işinə daha yaxşı kömək edən istənilən yerdə keçirə bilər.

Maddə 29

Təhlükəsizlik Şurası öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün zəruri hesab etdiyi köməkçi orqanlar yarada bilər.

Maddə 30

Təhlükəsizlik Şurası, öz Södrini seçmək qaydası da daxil olmaqla, özünün prosedur qaydalarını müəyyən edir.

Maddə 31

Təhlükəsizlik Şurasının üzvü olmayan hər hansı Təşkilat Üzvü Təhlükəsizlik Şurasına təqdim olunmuş istənilən məsələnin müzakirəsində səsvermə hüququ olmadan iştirak edə bilər; belə bir iştirak Təhlükəsizlik Şurasının, həmin Üzv dövlətin maraqlarına xüsusilə toxunulduğunu hesab etdiyi istənilən halda mümkündür.

Maddə 32

Təhlükəsizlik Şurasının üzvü olmayan hər hansı Təşkilat Üzvü və ya Təşkilatın üzvü olmayan hər hansı dövlət Təhlükəsizlik şurasında baxılan mübahisənin tərəfi olduqda, bu mübahisəyə aid olan müzakirədə səsvermə hüququ olmadan iştirak etmək üçün dəvət olunur. Təhlükəsizlik Şurası Təşkilatın Üzvü olmayan dövlətin iştirakı üçün ədalətli hesab etdiyi şərtlər müəyyən edir.

VI Fəsil. Mübahisələrin dinc yolla həll olunması

Maddə 33

1. Beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanmasına təhlükə yarada biləcək hər hansı bir mübahisədə iştirak edən tərəflər, həmin mübahisəni, hər şeydən əvvəl, danışıqlar, müayinə, vasitəçilik, barışdırma, arbitraj, məhkəmə vasitəsilə, regional orqanlara və ya sazişlərə müraciət etməklə və yaxud öz seçimi ilə digər dinc vasitələrlə həll etməyə çalışmalıdırlar.

2. Təhlükəsizlik Şurası, bunu zəruri hesab etdikdə, tərəflərdən mübahisəni bu vasitələrlə həll etməyi tələb edir.

Maddə 34

Təhlükəsizlik Şurası beynəlxalq ixtilafa gətirib çıxara bilən və ya beynəlxalq mübahisəyə səbəb ola bilən istənilən mübahisəni və ya situasiyanı, həmin mübahisənin və ya situasiyanın davam etməsinin beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanmasına təhlükə yarada biləcəyini müəyyən etmək məqsədilə təhqiq edə bilər.

Maddə 35

1. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının istənilən Üzvü 34-cü maddədə göstərilmiş xarakterə malik olan hər hansı mübahisəni və hər hansı situasiyanı Təhlükəsizlik Şurasının və yaxud Baş Məclisin diqqətinə çatdıra bilər.

2. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvü olmayan dövlət, tərəfi olduğu hər hansı bir mübahisəni, - əgər o, qabaqcadan həmin mübahisə barədə bu Nizamnamədə nəzərdə tutulmuş dinc həll etmək vəzifələrini öz üzərinə götürürsə, - Təhlükəsizlik Şurasının və yaxud Baş Məclisin diqqətinə çatdıra bilər.

3. Baş Məclisdə bu maddənin əsasında onun diqqətinə çatdırılmış məsələlərə baxılması, 11-ci və 12-ci maddələrin göstərişləri nəzərə alınmaqla, həyata keçirilir.

Maddə 36

1. Təhlükəsizlik Şurası, 33-cü maddədə göstərilmiş xarakterə malik olan mübahisənin və ya oxşar xarakterli situasiyanın istənilən mərhələsində müvafiq nizamnamə proseduru və ya metodları tövsiyə edə bilər.

2. Təhlükəsizlik Şurası mübahisənin həlli üçün tərəflərin artıq qəbul etmiş olduqları hər hansı proseduru nəzərə almalıdır.

3. Bu maddənin əsasında tövsiyələr verərkən Təhlükəsizlik Şurası habelə nəzərə almalıdır ki, tərəflər hüquqi mübahisələri, ümumi qayda olaraq, Beynəlxalq Məhkəmənin Statutunun müddələrinə uyğun olaraq bu Məhkəməyə verməlidirlər.

Maddə 37

Əgər tərəflər 33-cü maddədə göstərilmiş xarakterə malik olan mübahisəni həmin maddədə sadalanmış vasitələrlə həll edə bilmirlərsə, onda onu Təhlükəsizlik Şurasına verirlər.

Əgər Təhlükəsizlik Şurası bu mübahisənin davam etməsinin həqiqətən beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanmasına təhlükə yarada biləcəyini hesab edirsə, o, ya 36-cı maddənin əsasında hərəkət etməsi, ya da uyğun hesab etdiyi mübahisənin həlli şərtlərini tövsiyə etməsi barədə qərar qəbul edir.

Maddə 38

33-37-ci maddələrin göstərişlərinə xələl gətirmədən, Təhlükəsizlik Şurası, əgər hər hansı mübahisənin bütün tərəfləri bunu xahiş edirsə, həmin mübahisənin dinc həlli məqsədilə tərəflərə tövsiyələr verə bilər.

VII Fəsil. Sülhə təhlükə, sülhün pozulması və təcavüz aktları ilə bağlı tədbirlər

Maddə 39

Təhlükəsizlik Şurası hər bir halda sülhə təhlükənin, sülhün pozulmasının və ya təcavüz aktının olmasını müəyyən edir və tövsiyələr verir və yaxud beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması üçün 41-ci və 42-ci maddələrə uyğun olaraq hansı tədbirlərin görülməsi haqqında qərar qəbul edir.

Maddə 40

Situasiyanın pisləşməsinin qarşısını almaq məqsədilə Təhlükəsizlik Şurası tövsiyələr verməzdən və yaxud 39-cu maddədə nəzərdə tutulmuş tədbirlər haqqında qərar qəbul etməzdən qabaq maraqlı tərəflərdən tələb edə bilər ki, onun zəruri və ya arzuolunan hesab etdiyi müvəqqəti tədbirləri yerinə yetirsinlər. Bu cür müvəqqəti tədbirlər maraqlı tərəflərin hüquqlarına, iddialarına və mövqelərinə xələl gətirməməlidir. Təhlükəsizlik Şurası bu müvəqqəti tədbirlərin yerinə yetirilməməsini lazımı qaydada nəzərə alır.

Maddə 41

Təhlükəsizlik Şurası öz qərarlarının həyata keçirilməsi məqsədilə silahlı qüvvələrin istifadəsi ilə bağlı olmayan hansı tədbirlərin tətbiq olunması barədə qərar qəbul edə bilər və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərindən bu tədbirlərin tətbiq olunmasını tələb edə bilər. Həmin tədbirlər iqtisadi münasibətlərin və dəmiryol, dəniz, hava, poçt, teleqraf, radio və digər rabitə vasitələrinin tamamilə və ya qismən dayandırılmasını və diplomatik münasibətlərin kəsilməsini özündə əhatə edə bilər.

Maddə 42

Əgər Təhlükəsizlik Şurası hesab etsə ki, 41-ci maddədə nəzərdə tutulmuş tədbirlər kifayət olmaya bilər və ya artıq kifayət olmamışdır, o, hava, dəniz və ya quru qüvvələrin vasitəsilə beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması və ya bərpası üçün zəruri ola bilər tədbirlər görə bilər. Həmin tədbirlər Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinin hava, dəniz və ya quru qüvvələrinin nümayişlərini, blokadasını və digər əməliyyatlarını özündə əhatə edə bilər.

Maddə 43

1. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının bütün Üzvləri, beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanmasına töhfə vermək məqsədilə öz üzvlərinə vəzifə götürürlər ki, Təhlükəsizlik Şurasının tələbi ilə və xüsusi sazişə və ya sazişlərə uyğun olaraq, onun sərəncamına, beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması məqsədləri üçün zəruri olan silahlı qüvvələr, yardım və ərazidən keçmək hüququ da daxil olmaqla, müvafiq xidmət vasitələri versinlər.

2. Bu cür saziş və ya sazişlər qoşunların sayını və növünü, onların hazırlıq vəziyyətini və ümumi mövqeyini, təmin edilməli olan xidmət vasitələrinin və yardımın xarakterini müəyyən edir.

3. Həmin saziş və ya sazişlərin bağlanması haqqında danışıqlar mümkün qədər ən tez bir müddətə Təhlükəsizlik Şurasının təşəbbüsü ilə həyata keçirilir. Onlar Təhlükəsizlik Şurası və Təşkilatın Üzvləri və yaxud Təhlükəsizlik Şurası və Təşkilat Üzvlərinin qrupları arasında bağlanılır və onları imzalamış dövlətlər tərəfindən həmin dövlətin müvafiq konstitusiyaya prosedurlarına uyğun olaraq ratifikasiya edilməlidir.

Maddə 44

Təhlükəsizlik Şurası güc tətbiq etmək qərarına gəldikdə, Şurada təmsil olunmamış Təşkilat Üzvlərindən, 43-cü maddəyə əsasən onun öz üzvlərinə götürdüyü vəzifələrin yerinə yetirilməsi ilə bağlı silahlı qüvvələr verməyi tələb etməzdən qabaq, həmin Təşkilat Üzvlərini, əgər o, bunu arzu edərsə, onun silahlı qüvvələrin kontingentinin istifadəsinə dair Təhlükəsizlik Şurasının qərarlarında iştirak etməyə dəvət edir.

Maddə 45

Birləşmiş Millətlər Təşkilatına təcili hərbi tədbirlər görmək imkanını yaratmaq məqsədilə Təşkilatın Üzvləri birgə beynəlxalq məcburiyyət tədbirləri üçün öz milli hərbi-hava qüvvələrinin kontingentlərini dərhal hazırlıq vəziyyətində saxlamalıdır. Bu kontingentlərin hərbi gücü və hazırlıq dərəcəsi və onların birgə hərəkət planları Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən, Hərbi Qərargah Komitəsinin köməyi ilə, 43-cü maddədə göstərilmiş xüsusi saziş və sazişlərdə nəzərdə tutulan hədlər çərçivəsində müəyyən olunur.

Maddə 46

Silahlı qüvvələrin tətbiqi planları Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən Hərbi Qərargah Komitəsinin köməyi ilə tərtib edilir.

Maddə 47

1. Təhlükəsizlik Şurasına, onun beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması üçün hərbi tələbatına, sərəncamında olan qüvvələrin istifadəsinə və onlara komandanlıq edilməsinə, silahların nizama salınmasına və mümkün tərk-silaha aid olan bütün məsələlər üzrə məsləhətlər vermək və kömək etmək məqsədilə Hərbi Qərargah Komitəsi yaradılır.

2. Hərbi Qərargah Komitəsi Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvlərinin Qərargah rəislərindən və ya onların nümayəndələrindən ibarətdir. Komitədə daimi təmsil olunmayan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının istənilən Üzvü, əgər Komitənin öz vəzifələrini səmərəli icra etməsi həmin Üzv dövlətin Komitənin işində iştirakını tələb edərsə, Komitə tərəfindən əməkdaşlığa dəvət olunur.

3. Hərbi Qərargah Komitəsi Təhlükəsizlik Şurasına tabe olmaqla, Şuranın sərəncamına verilmiş bütün silahlı qüvvələrə strateji rəhbərliyə görə məsuliyyət daşıyır. Bu qüvvələrə komandanlıq etməklə bağlı olan məsələlər sonralar işlənilməli hazırlanmalıdır.

4. Hərbi Qərargah Komitəsi Təhlükəsizlik Şurasının icazəsi ilə və müvafiq regional orqanlarla məsləhətləşmədən sonra regional subkomitələr yarada bilər.

Maddə 48

1. Beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması məqsədilə Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi qərarların həyata keçirilməsi üçün tələb olunan tədbirlər, Təhlükəsizlik Şurasının özünün müəyyən etməsindən əvvəl olaraq, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının bütün Üzvləri və ya onların bəziləri tərəfindən görülməlidir.

2. Bu qərarlar Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvləri tərəfindən bilavasitə və habelə üzvü olduqları müvafiq beynəlxalq təşkilatlardakı fəaliyyətləri vasitəsilə həyata keçirilir.

Maddə 49

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvləri Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən qərar alınmış tədbirlərin həyata keçirilməsində bir-birlərinə qarşılıqlı kömək göstərmək üçün birləşməlidirlər.

Maddə 50

Əgər Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən hər hansı dövlətə qarşı preventiv və ya məcburiyyət tədbirləri görülərsə, bu tədbirlərin həyata keçirilməsi nəticəsində ortaya çı-

xan xüsusi iqtisadi problemlərlə üzlaşmış istənilən başqa bir dövlət, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvü olub-olmamasından asılı olmayaraq, həmin problemlərin həlli ilə əlaqədar məsləhət üçün Təhlükəsizlik Şurasına müraciət edə bilər.

Maddə 51

Bu Nizamnamənin heç bir müddəəsi, əgər Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvü nə qarşı silahlı basqın baş verərsə, Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması üçün zəruri olan tədbirlər görülməyə qədər, ayrılmaz xarakter daşıyan fərdi və ya kollektiv özünümüdafiə hüququna xələl gətirmir.

VIII Fəsil. Regional sazişlər

Maddə 52

1. Bu Nizamnamənin heç bir müddəəsi, beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması ilə bağlı olan və regional tədbirlər üçün münasib olan məsələlərlə məşğul olmaq məqsədilə regional sazişlərin və ya orqanların mövcud olmasını istisna etmir, o şərtlə ki, bu cür saziş və ya orqanlar və onların fəaliyyəti Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Məqsəd və Prinsiplərinə uyğundur.

2. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının bu cür sazişlər bağlamış və ya bu cür orqanlar təsis etmiş Üzvləri bütün söylərini sərf etməlidirlər ki, həmin sazişlərin və ya orqanların vasitəsilə yerli mübahisələrin, onların Təhlükəsizlik Şurasına verilməsindən qabaq dinc yolla həllinə nail olsun.

3. Təhlükəsizlik Şurası bu cür sazişlərin və ya bu cür orqanların vasitəsilə, ya maraqlı dövlətlərin təşəbbüsü, ya da Şuranın öz təşəbbüsü əsasında yerli mübahisələrin dinc yolla həllinin inkişafına təkən verməlidir.

4. Bu maddə 34-cü və 35-ci maddələrin tətbiqinə heç cür xələl gətirmir.

Maddə 53

1. Təhlükəsizlik Şurası, münasib olan yerdə, bu cür regional saziş və orqanlardan öz rəhbərliyi altında məcburiyyət tədbirləri üçün istifadə edir. Lakin Təhlükəsizlik Şurasının vəkaləti olmadan həmin regional sazişlər əsasında və ya regional orqanlar tərəfindən heç bir məcburiyyət tədbiri görülməyib; lakin bu maddənin 2-ci bəndindəki kimi başa düşülən düşmən dövlətdən hər hansı birinin əleyhinə 107-ci maddədə və ya hər hansı belə bir dövlət tərəfindən təcavüzkar siyasətin yenidən başlanmasına qarşı yönəlmiş regional sazişlərdə nəzərdə tutulmuş və Təşkilatın üzərinə maraqlı Hökumətlərin xahişi ilə belə bir dövlət tərəfindən yeni təcavüzün qarşısını almaq üçün məsuliyyət qoyulan vaxta qədər görülməyən tədbirlər burada istisna olunur.

2. Bu maddənin 1-ci bəndində istifadə olunmuş "düşmən dövlət" termini, bu Nizamnaməni imzalamış dövlətlərdən hər hansı birinə qarşı İkinci Dünya müharibəsi zamanı düşmən olmuş hər bir dövlətə tətbiq edilir.

Maddə 54

Təhlükəsizlik Şurasına hər bir zaman beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması üçün regional sazişlər əsasında və ya regional orqanlar tərəfindən görülməyən və ya planlaşdırılan tədbirlər barəsində tam məlumat verilməlidir.

IX Fəsil. Beynəlxalq iqtisadi və sosial əməkdaşlıq

Maddə 55

Millətlər arasında, xalqların hüquq bərabərliyi və öz müqəddəratını təyin etməsi prinsipinə hörmət əsasında sülh və dostluq münasibətləri üçün zəruri olan sabitlik və əmin-amanlıq şəraitini yaratmaq məqsədilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı:

a. həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə, əhəlinin tam məşğulluğuna, iqtisadi və sosial tərəqqi və inkişaf şəraitinə;

b. iqtisadi, sosial, səhiyyə və buna müvafiq sahələrdə beynəlxalq problemlərin həllinə; mədəniyyət və təhsil sahələrində beynəlxalq əməkdaşlığa və

c. irqinə, cinsinə, dilinə və ya dini mənsubiyyətinə fərq qoyulmadan bütün insanların əsas hüquq və azadlıqlarına hamılıqla hörmət edilməsinə və riayət edilməsinə dəstək verir.

Maddə 56

Təşkilatın bütün Üzvləri öz üzərlərinə öhdəlik götürürlər ki, 55-ci maddədə göstərilmiş məqsədlərə nail olmaq üçün Təşkilatla əməkdaşlıqda birgə və müstəqil hərəkət etsinlər.

Maddə 57

1. Dövlətlərarası sazişlər əsasında yaradılmış və üzərlərinə, onların təsis aktlarında müəyyən olunduğu kimi, iqtisadi, sosial, mədəni, təhsil, səhiyyə və yanaşı sahələrdə geniş beynəlxalq məsuliyyət qoyulmuş müxtəlif ixtisaslaşdırılmış təsisatlar 63-cü maddəyə uyğun olaraq Birləşmiş Millətlər Təşkilatı ilə əlaqəyə gətirilir.

2. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı ilə bu cür əlaqəyə gətirilmiş belə təsisatlar bundan sonra "ixtisaslaşdırılmış təsisatlar" adlanacaqdır.

Maddə 58

Təşkilat ixtisaslaşdırılmış təsisatların siyasətini və fəaliyyətini əlaqələndirmək üçün tövsiyələr verir.

Maddə 59

Təşkilat, əgər buna lüzum varsa, 55-ci maddədə göstərilmiş məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün tələb olunan hər hansı yeni ixtisaslaşdırılmış təsisatların yaradılması barədə maraqlı dövlətlər arasında danışıqların başlanmasına təşəbbüs göstərir.

Maddə 60

Təşkilatın bu fəsildə göstərilmiş funksiyalarının icrasına görə məsuliyyət Baş Məclisin və onun rəhbərliyi altında, bu məqsədlə X fəsildə göstərilmiş səlahiyyətlərə malik olan İqtisadi və Sosial Şurasının üzərinə qoyulur.

X Fəsil. İqtisadi və Sosial Şura Tərkibi

Maddə 61⁴

1. İqtisadi və Sosial Şura Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Məclis tərəfindən seçilən əlli dörd üzvündən ibarətdir.

2. 3-cü bəndin müddəalarını nəzərə almaqla, İqtisadi və Sosial Şuranın on səkkiz üzvü hər il üç il müddətinə seçilir. Şuranın üzvlüyündən çıxan dövlətin dərhal yenidən seçilmək hüququ vardır.

3. İqtisadi və Sosial Şuranın üzvlərinin sayı iyirmi yeddindən əlli dördə artdıqdan sonra keçirilən ilk seçkidə, səlahiyyət müddəti həmin ilin axırında bitən doqquz üzvün yerinə seçilən üzvlərə əlavə olaraq, daha iyirmi yeddi üzv seçilir. Həmin əlavə iyirmi yeddi üzvdən bu yolla seçilmiş doqquz üzvün səlahiyyət müddəti Baş Məclisin qərarına müvafiq olaraq bir ildən sonra, daha doqquz üzvün səlahiyyət müddəti isə iki ildən sonra bitir.

4. İqtisadi və Sosial Şuranın hər bir üzvünün bir nümayəndəsi olur.

Funksiyaları və səlahiyyətləri

Maddə 62

1. İqtisadi və Sosial Şura iqtisadi, sosial, mədəni, təhsil, səhiyyə və yanaşı sahələrdə beynəlxalq məsələlərə aid tədqiqatlar və məruzələr edə bilər və ya istənilən belə məsələlərə aid Baş Məclisə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinə və maraqlı ixtisaslaşdırılmış təsisatlara tövsiyələr verə bilər.

⁴ 61-ci maddəyə düzəlişlər 1963-cü il dekabrın 17-də Baş Məclis tərəfindən qəbul edilib və 1965-ci il avqustun 31-də qüvvəyə minib. Bu düzəlişlə İqtisadi və Sosial Şura üzvlərinin sayı on səkkizdən iyirmi yeddiyə qədər artırılır. Həmin maddəyə sonradan 1971-ci il dekabrın 20-də edilmiş və 1973-cü il sentyabrın 24-də qüvvəyə minmiş düzəliş Şuranın tərkibini 27-dən 54-ə qədər genişləndirib.

2. Şura hər bir kəsin əsas hüquq və azadlıqlarına hörmət edilməsinə və riayət edilməsinə dəstək vermək üçün tövsiyələr verə bilər.

3. Şura, Baş Məclisə təqdim etmək üçün, öz səlahiyyəti çərçivəsində olan məsələlərə aid konvensiya layihələri hazırlaya bilər.

4. Şura, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydalara uyğun olaraq, öz səlahiyyəti çərçivəsində olan məsələlərə aid beynəlxalq konfranslar çağıra bilər.

Maddə 63

1. İqtisadi və Sosial Şura 57-ci maddədə göstərilmiş təşkilatların hər hansı biri ilə sazişlərə girə bilər. Baş Məclis tərəfindən təsdiq edilməli olan bu sazişlər müvafiq təsisatın Birləşmiş Millətlər Təşkilatı ilə əlaqəyə gətirilməsinin əsaslı olan şərtləri müəyyən edir.

2. Şura, ixtisaslaşdırılmış təsisatlarla məsləhətləşmələr aparmaq və onlara, Baş Məclisə və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinə tövsiyələr vermək vasitəsilə həmin təsisatların fəaliyyətini əlaqələndirə bilər.

Maddə 64

1. İqtisadi və Sosial Şura ixtisaslaşdırılmış təsisatlardan müntəzəm məruzələr almaq üçün müvafiq addımlar ata bilər. O öz tövsiyələrini və səlahiyyətləri çərçivəsində olan məsələlər üzrə Baş Məclis tərəfindən verilmiş tövsiyələri həyata keçirmək üçün atılmış addımlar barədə hesabatlar almaq məqsədilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvləri ilə və ixtisaslaşdırılmış təsisatlarla sazişlər bağlaya bilər.

2. Şura, bu hesabatlara aid öz qeydlərini Baş Məclisə göndərə bilər.

Maddə 65

İqtisadi və Sosial Şura Təhlükəsizlik Şurasına məlumat təqdim edə bilər və Təhlükəsizlik Şurasının müraciəti ilə ona kömək edə bilər.

Maddə 66

1. İqtisadi və Sosial Şura o funksiyaları yerinə yetirir ki, bunlar Baş Məclisin tövsiyələrini həyata keçirməklə əlaqədar Şuranın səlahiyyətləri çərçivəsinə aid edilmiş olsun.

2. Baş Məclis buna razılıq verərsə, Şura Təşkilatın Üzvlərinin və ixtisaslaşdırılmış təsisatların xahişi ilə xidmətlər göstərə bilər.

3. Şura habelə bu Nizamnamənin digər müddəalarında öz öksini tapmış və ya Baş Məclis tərəfindən onun üzərinə qoyulmuş funksiyaları yerinə yetirir.

Səsvermə

Maddə 67

1. İqtisadi və Sosial Şuranın hər bir üzvü bir səsə malikdir.
2. İqtisadi və Sosial Şuranın qərarları iştirak edən və səs verən üzvlərin səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

Prosedur

Maddə 68

İqtisadi və Sosial Şura iqtisadi və sosial sahələrdə və insan hüquqlarına dəstək vermək üçün komissiyalar və habelə öz funksiyalarının icrası üçün tələb olunan digər bu cür komissiyalar təsis edir.

Maddə 69

İqtisadi və Sosial Şura Birləşmiş Millətlər Təşkilatının hər hansı Üzünü, bu Üzv dövlət üçün xüsusi maraq kəsb edən istənilən məsələnin müzakirəsində səsvermə hüququ olmadan iştirak etməyə dəvət edir.

Maddə 70

İqtisadi və Sosial Şura ixtisaslaşdırılmış təsisatların nümayəndələrinin Şurada və onun təsis etdiyi komissiyalarda keçirilən müzakirələrdə səsvermə hüququ olmadan iştirakı üçün və habelə öz nümayəndələrinin ixtisaslaşdırılmış təsisatlardakı müzakirələrdə iştirakı üçün tədbirlər həyata keçirə bilər.

Maddə 71

İqtisadi və Sosial Şura onun səlahiyyətləri çərçivəsində olan məsələlərlə məşğul olan qeyri-hökumət təşkilatları ilə məsləhətləşmə aparılması üçün müvafiq tədbirlər həyata keçirə bilər. Bu tədbirlər beynəlxalq təşkilatlarla və buna lüzum varsa, maraqlı Təşkilat Üzvü ilə məsləhətləşmədən sonra milli təşkilatlarla razılaşdırıla bilər.

Maddə 72

1. İqtisadi və Sosial Şura öz Sədrini seçmək qaydası da daxil olmaqla, özünün prosedur qaydalarını müəyyən edir.
2. İqtisadi və Sosial Şura, buna lüzum olduqda, öz qaydalarına uyğun olaraq çağırılır; bu qaydalar Şuranın üzvlərinin əksər hissəsinin tələbi ilə iclasların çağırılması barədə müddəanı özündə əks etdirməlidir.

XI Fəsil. Öz-özünü idarə etməyə ərazilərə dair Bəyannamə

Maddə 73

Xalqları hələ tam özünüidarəyə nail olmamış ərazilərin idarə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyan və ya belə məsuliyyəti öz üzərinə götürən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvləri belə bir prinsipi tanıyırlar ki, bu ərazilərin əhalisinin mənafeyi ümdə əhəmiyyətə malikdir və müqəddəs borc kimi belə bir öhdəlik qəbul edirlər ki, bu Nizamnamə ilə müəyyən olunmuş beynəlxalq sülh və təhlükəsizlik sistemi çərçivəsində həmin ərazilərin əhalisinin rifah halına maksimal dərəcədə dəstək versinlər və bu məqsədlə:

a. həmin xalqların mədəniyyətinə lazımı hörmət göstərməklə, onların siyasi, iqtisadi, sosial tərəqqisini və təhsil sahəsində tərəqqisini, onlarla ədalətli rəftarı və sui-istifadələrdən müdafiəsini təmin etsinlər;

b. özünüidarəni inkişaf etdirdirsinlər, həmin xalqların siyasi səylərini lazımı qaydada nəzərə alsınlar və hər bir əraziyə və onun xalqlarına xas olan spesifik hallara və müxtəlif inkişaf səviyyələrinə uyğun olaraq, onların azad siyasi institutlarının müdərəqqi inkişafında kömək etsinlər;

c. beynəlxalq sülhü və təhlükəsizliyi möhkəmləndirsinlər;

d. konstruktiv inkişaf tədbirlərinə dəstək versinlər, tədqiqatları həvəsləndirsinlər və bu maddədə göstərilmiş sosial, iqtisadi və elmi məqsədlərə praktik nail olmaq məqsədilə bir-birilə və münasib olan vaxtda və yerdə ixtisaslaşdırılmış beynəlxalq qurumlarla əməkdaşlıq etsinlər və

e. XII və XIII fəsillərin şamil olunduğu ərazilərdən başqa, onların müvafiq olaraq məsuliyyət daşıdıqları bütün ərazilərdə iqtisadi, sosial və təhsil şəraitinə aid olan statistik və digər texniki xarakterli məlumatı, təhlükəsizlik və konstitusiya baxımından zəruri olan məhdudiyyətlər nəzərə alınmaqla, müntəzəm olaraq məlumat üçün Baş Katibə versinlər.

Maddə 74

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvləri habelə razılaşırlar ki, bu Nizamnamənin şamil olduğu ərazilərə aid siyasəti, sosial, iqtisadi və ticarət məsələlərində dünyanın qalan hissəsinin maraqları və əmin-amanlığı lazımı ölçüdə nəzərə alınmaqla, öz metropoliya ərazilərinə aid siyasətdən heç də az olmayan mehriban qonşuluq ümumi prinsipinə söykənməlidir.

XII Fəsil. Beynəlxalq qəyyumluq sistemi

Maddə 75

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı öz rəhbərliyi altında beynəlxalq qəyyumluq sistemi yaradır; beynəlxalq qəyyumluq sistemi sonrakı fərdi sazişlər əsasında bu sistemə daxil edilə biləcək əraziləri idarə etmək və onları nəzarətdə saxlamaq üçün yaradır. Bu ərazilər bundan sonra "qəyyumluq altında olan ərazilər" adlanacaqdır.

Maddə 76

Qəyyumluq sisteminin əsas məqsədləri, bu Nizamnamənin I-ci maddəsində təsbit olunmuş Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Məqsədlərinə uyğun olaraq, aşağıdakılardan ibarətdir:

a. beynəlxalq sülhü və təhlükəsizliyi möhkəmləndirmək;

b. qəyyumluq altında olan ərazilərin əhalisinin siyasi, iqtisadi, sosial və təhsil sahələrində tərəqqisinə və onların, bunun hər bir əraziyə və onun xalqlarına xas olan spesifik hallara və bu xalqların sərbəst ifadə olunmuş arzularına münasib olduğu dərəcədə və hər bir qəyyumluq sazişlərinin şərtləri ilə nəzərdə tutulduğu qaydada, özünüidarəyə və ya müstəqilliyə doğru tədricən inkişafına dəstək vermək;

c. irqinə, cinsinə, dilinə və ya dini mənsubiyyətinə fərq qoyulmadan bütün insanların əsas hüquq və azadlıqlarına hörmət edilməsinə şərait yaratmaq və dünya xalqlarının qarşılıqlı asılılığının tanınmasına təkan vermək və

d. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının bütün Üzvlərinə və onların vətəndaşlarına sosial, iqtisadi və ticarət məsələlərində bərabər rəftar təmin etmək və vətəndaşlara habelə, yuxarıda göstərilmiş məqsədlərə nail olunmasına xələl gətirmədən və 80-ci maddənin göstərişlərini nəzərə almaqla, ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsində bərabər rəftar təmin etmək.

Maddə 77

1. Qəyyumluq sistemi, qəyyumluq haqqında sazişlər vasitəsilə bu sistemə daxil edilə bilən ərazilərin aşağıdakı kateqoriyalarına şamil olunur:

a. hal-hazırda mandat altında olan ərazilər;

b. İkinci Dünya müharibəsi nəticəsində düşmən dövlətlərdən qoparıla bilən ərazilər və

c. idarə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyan dövlətlərin könüllü olaraq bu sistemə daxil etdiyi ərazilər.

2. Yuxarıda sadalanmış kateqoriyalardan hansılarının və hansı şərtlərlə qəyyumluq sistemində daxil edilməsi sonrakı sazişlərin predmeti olacaqdır.

Maddə 78

Qəyyumluq sistemi Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvləri olmuş, aralarında ki münasibətlər suveren bərabərlik prinsipinə hörmət üzərində qurulan ərazilərə şamil edilmir.

Maddə 79

Qəyyumluq sistemində daxil edilməli olan hər bir ərazi üçün qəyyumluq şərtləri, bütün dəyişiklik və ya düzəlişlər daxil olmaqla, birbaşa maraqlı olan dövlətlər, o cümlədən Təşkilatın Üzvlərindən birinin mandatı altında olan ərazilərə aid olduqda, mandatı tərəfindən razılaşıdırılır və 83-cü və 85-ci maddələrdə nəzərdə tutulduğu kimi təsdiq edilir.

Maddə 80

1. 77-ci, 79-cu və 81-ci maddələrə uyğun olaraq bağlanmış hər bir ərazini qəyyumluq haqqında fərdi sazişlərdə razılaşıdırılan hallardan başqa və bu sazişlərin bağlanmasına qədər, bu Fəsildə heç nə özü-özlüyündə hansısa dövlətin və ya hansısa xalqın hər hansı hüquqlarının və ya Təşkilatın Üzvlərinin müvafiq olaraq iştirakçısı olduqları mövcud beynəlxalq müqavilələrin şərtlərinin hər hansı qaydada dəyişdirilməsi kimi təfsir edilə bilməz.

2. Bu maddənin I-ci bəndi, mandat altında olan və digər ərazilərin 77-ci maddədə nəzərdə tutulduğu kimi qəyyumluq sistemində daxil edilməsi barədə sazişlərin bağlanması ilə olaqədar danışıqların və sazişlərin bağlanmasının yubadılması və ya toxirə salınması üçün əsas kimi təfsir oluna bilməz.

Maddə 81

Qəyyumluq haqqında sazişlər hər bir halda qəyyumluq altında olan ərazinin hansı şərtlər əsasında idarə olunacağını və həmin ərazi üzərində idarəetməni həyata keçirəcək hakimiyyəti müəyyən etməlidir. Bundan sonra "idarə edən hakimiyyət" adlanacaq bu hakimiyyət bir və ya bir neçə dövlət və yaxud Təşkilat özü ola bilər.

Maddə 82

Qəyyumluq haqqında istənilən sazişdə, həmin sazişin şamil olunduğu qəyyumluq altında olan ərazinin bir hissəsini və ya hamını əhatə edə bilən strateji zona və ya zonalar müəyyən oluna bilər; bu, 43-cü maddənin əsasında bağlanmış hər hansı xüsusi saziş və ya sazişlərə xələl gətirməməlidir.

Maddə 83

1. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının strateji zonalara aid bütün funksiyaları, o cümlədən qəyyumluq haqqında sazişlərin şərtlərinin və onlara edilən dəyişiklik və ya əlavələrin təsdiq edilməsi, Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən həyata keçirilir.

2. 76-cı maddədə göstərilmiş əsas məqsədlər strateji zonalardan hər birinin xalqına şamil olunur.

3. Təhlükəsizlik Şurası, qəyyumluq haqqında sazişlərin müddəalarını nəzərə almaqla və təhlükəsizlik mülahizələrinə xələl gətirmədən, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının qəyyumluq sistemi ilə bağlı strateji zonalarda siyasi, iqtisadi, sosial və təhsil müəssisələrinə aid funksiyalarını yerinə yetirmək üçün Qəyyumluq Şurasının köməyindən istifadə edir.

Maddə 84

İdarə edən hakimiyyətin vəzifəsi onu təmin etməkdən ibarətdir ki, qəyyumluq altında olan ərazi beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanmasıda öz rolunu oynasın. Bu məqsədlə, idarə edən hakimiyyət Təhlükəsizlik Şurasının qarşısında bununla bağlı öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirərək və habelə yerli müdafiə və qəyyumluq altında olan ərazi daxilində qanunu və qaydanı qorumaq üçün könüllü silahlı qüvvələrdən, xidmət vasitələrindən və qəyyumluq altında olan ərazinin köməyindən istifadə edə bilər.

Maddə 85

1. Strateji zonalar kimi müəyyən olunmamış bütün zonalar üçün qəyyumluq haqqında sazişlərə aid Birləşmiş Millətlər Təşkilatının funksiyaları, o cümlədən qəyyumluq haqqında sazişlərin şərtlərinin və onlara edilən dəyişiklik və ya əlavələrin təsdiq edilməsi Baş Məclis tərəfindən həyata keçirilir.

2. Baş Məclisin rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərən Qəyyumluq Şurası, Baş Məclisə bu funksiyaları yerinə yetirməkdə kömək edir.

XIII Fəsil. Qəyyumluq Şurası Tərkibi

Maddə 86

1. Qəyyumluq Şurası, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının aşağıdakı Üzvlərindən ibarətdir:

a. qəyyumluq altında olan əraziləri idarə edən Üzv dövlətlər;

b. 23-cü maddədə adları sadalanmış, qəyyumluq altında olan əraziləri idarə etməyən Üzv dövlətlər;

c. Baş Məclis tərəfindən üç il müddətinə seçilən o sayda digər Üzv dövlətlər ki, bu, Qəyyumluq Şurasının üzvlərinin ümumi sayının Birləşmiş millətlər Təşkilatının qəyyumluq altında olan əraziləri idarə edən və idarə etməyən Üzvləri arasında bərabər bölünməsinə təmin etmək üçün zəruri ola bilər.

2. Qəyyumluq Şurasının hər bir üzvü onu Şurada təmsil etmək üçün xüsusi ixtisaslı bir şəxs təyin edir.

Funksiyaları və səlahiyyətləri

Maddə 87

Baş Məclis və onun rəhbərliyi altında Qəyyumluq Şurası öz funksiyalarını yerinə yetirərkən:

a. idarə edən hakimiyyət tərəfindən təqdim olunan hesabatları nəzərdən keçirə bilər;

b. petisiyalar qəbul etmək və onları idarə edən hakimiyyətlə məsləhətləşməklə onlara baxa bilər;

c. idarə edən hakimiyyətlə razılaşdırılmış müddətlərdə qəyyumluq altında olan müvafiq ərazilərə vaxtaşırı soforlər təşkil edə bilər;

d. qəyyumluq haqqında sazişlərin şərtlərinə müvafiq olaraq, yuxarıda göstərilmiş və digər tədbirləri həyata keçirə bilər.

Maddə 88

Qəyyumluq Şurası hər bir qəyyumluq altında olan ərazinin əhalisinin siyasi, iqtisadi, sosial tərəqqisinə və təhsil sahəsində tərəqqisinə aid anket tərtib edir, Baş Məclisin səlahiyyətləri çərçivəsində olan hər bir qəyyumluq altında olan ərazini idarə edən hakimiyyət isə həmin anket əsasında Baş Məclisə illik hesabat təqdim edir.

Səsvermə

Maddə 89

1. Qəyyumluq Şurasının hər bir üzvü bir səsə malikdir.

2. Qəyyumluq Şurasının qərarları iştirak edən və səs verən üzvlərin səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

Prosedur

Maddə 90

1. Qəyyumluq Şurası öz Sədrini seçmək qaydası da daxil olmaqla, özünün prosedur qaydalarını müəyyən edir.

2. Qəyyumluq Şurası, buna lüzum olduqda, öz qaydalarına uyğun olaraq çağırılır; bu qaydalar Şuranın üzvlərinin əksər hissəsinin tələbi ilə iclasların çağırılması barədə müddəanı özündə əks etdirməlidir.

Maddə 91

Qəyyumluq Şurası, lüzum olduqda, İqtisadi və Sosial Şuranın və müvafiq olaraq maraqlı olduqları məsələlərlə bağlı ixtisaslaşdırılmış təsisatların köməyindən istifadə edir.

XIV Fəsil. Beynəlxalq Məhkəmə

Maddə 92

Beynəlxalq Məhkəmə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının əsas məhkəmə orqanıdır. O, bu Nizamnaməyə əlavə olunan, Daimi Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Statutuna əsaslanan və bu Nizamnamənin ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edən Statuta uyğun olaraq fəaliyyət göstərir.

Maddə 93

1. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının bütün Üzvləri ipso facto Beynəlxalq Məhkəməsinin Statutunun iştirakçılarıdır.
2. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvü olmayan dövlət, hər bir halda Təhlükəsizlik Şurasının tövsiyəsi əsasında Baş Məclis tərəfindən müəyyən olunan şərtlərlə, Beynəlxalq Məhkəmənin Statutunun iştirakçısı ola bilər.

Maddə 94

1. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının hər bir Üzvü, tərəf kimi çıxış etdiyi istənilən işdə Beynəlxalq Məhkəmənin qərarına əməl etməyi öz öhdəsinə götürür.
2. Əgər iş üzrə tərəflərdən biri Məhkəmənin çıxardığı qərarla onun üzərinə qoyulmuş öhdəlikləri icra etmərsə, o biri tərəf Təhlükəsizlik Şurasına müraciət edə bilər; Təhlükəsizlik Şurası, zəruri hesab etdikdə, tövsiyələr verə bilər və ya həmin qərarın həyata keçirilməsi üçün görülməli olan tədbirlər barəsində qərar qəbul edə bilər.

Maddə 95

Bu Nizamnamədə heç nə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinin öz mübahisələrinin həllini artıq qüvvədə olan və ya gələcəkdə bağlanıla bilən sazişlər əsasında başqa məhkəmələrə həvalə etməsinə maneə yaratmır.

Maddə 96

1. Baş Məclis və ya Təhlükəsizlik Şurası Beynəlxalq Məhkəmədən istənilən hüquqi məsələ üzrə məsləhət xarakterli rəy verməyi xahiş edə bilər.

2. Baş Məclis tərəfindən istənilən vaxt buna icazə ala bilən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının digər orqanları və ixtisaslaşdırılmış təsisatlar da onların fəaliyyəti çərçivəsində ortaya çıxan hüquqi məsələlər üzrə Məhkəmədən məsləhət xarakterli rəy istəyə bilər.

XV Fəsil. Katiblik

Maddə 97

Katiblik Baş Katibdən və Təşkilat üçün tələb olunan işçi heyətindən ibarətdir. Baş Katib Təhlükəsizlik Şurasının tövsiyəsi əsasında Baş Assambleya tərəfindən təyin olunur. Baş Katib Təşkilatın baş inzibati vəzifəli şəxsidir.

Maddə 98

Baş Katib bu qisimdə Baş Məclisin, Təhlükəsizlik Şurasının, İqtisadi və Sosial Şuranın və Qəyyumluq Şurasının bütün iclaslarında fəaliyyət göstərir və bu orqanlar tərəfindən ona həvalə olunan digər funksiyaları icra edir. Baş Katib Təşkilatın işi barədə Baş Məclisə illik hesabat təqdim edir.

Maddə 99

Baş Katib beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanmasına, onun fikrincə, təhlükə törədə bilən istənilən məsələni Təhlükəsizlik Şurasının nəzərinə çatdırmaqla bəslənir.

Maddə 100

1. Öz vəzifələrini icra edərkən Baş Katib və Katibliyin heyəti hər hansı hökumətdən və ya Təşkilat üçün könər olan hər hansı digər orqandan göstərişlər istəməməli və almamalıdır. Onlar yalnız Təşkilat qarşısında məsuliyyət daşıyan beynəlxalq vəzifəli şəxslər kimi onların statusuna təsir göstərə bilən hər hansı hərəkətdən qaçınmalıdırlar.
2. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının hər bir Üzvü Baş Katibin və Katibliyin heyətinin vəzifələrinin sırf beynəlxalq xarakterinə hörmət etməyi və onlara öz vəzifələrini yerinə yetirərkən təsir göstərməyə cəhd etməməyi öz öhdələrinə götürürlər.

Maddə 101

1. Katibliyin heyəti Baş Katib tərəfindən Baş Məclisin müəyyən etdiyi qaydalara əsasən təyin olunur.

2. Müvafiq heyət daimi əsasda işləmək üçün İqtisadi və Sosial Şuraya, Qəy-yumluq Şurasına və buna lüzum olduqda, Təşkilatın digər orqanlarına ayrılır. Bu heyət Katibliyin bir hissəsini təşkil edir.

3. Heyəti işə qəbul edərkən və xidmət şərtlərini müəyyən edərkən yüksək iş qabiliyyəti səviyyəsinin, səriştəliliyin və şəffaflığın təmin edilməsinin zəruriliyi ön plana çəkilir. Heyətin mümkün qədər geniş coğrafi əsasda seçilməsinin vacibliyinə lazımi diqqət yetirilməlidir.

XVI Fəsil. Müxtəlif müddəalar

Maddə 102

1. Bu Nizamnamənin qüvvəyə mindiyi andan sonra Təşkilatın istənilən Üzvünün bağladığı hər bir müqavilə və hər bir beynəlxalq saziş mümkün qədər tez bir müddətdə Katiblikdə qeydiyyatla alınmalı və Katiblik tərəfindən dərc olunmalıdır.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq qeydiyyatla alınmamış hər hansı belə bir müqavilənin və ya beynəlxalq sazişin heç bir iştirakçısı Birləşmiş Millətlər Təşkilatının hər hansı orqanı qarşısında həmin müqaviləyə və ya beynəlxalq sazişə istinad edə bilməz.

Maddə 103

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinin bu Nizamnamədən irəli gələn öhdəlikləri ilə onların istənilən digər beynəlxalq sazişdən irəli gələn öhdəlikləri arasında ziddiyyət olduqda, onların bu Nizamnamədən irəli gələn öhdəlikləri üstün qüvvəyə malik olur.

Maddə 104

Təşkilat öz Üzvlərindən hər birinin ərazisində funksiyalarını həyata keçirmək və məqsədlərinə nail olmaq üçün zəruri olan hüquqa malikdir.

Maddə 105

1. Təşkilat öz Üzvlərindən hər birinin ərazisində məqsədlərini yerinə yetirmək üçün zəruri olan imtiyaz və immunitetlərdən istifadə edir.

2. Eləcə də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinin nümayəndələri və Təşkilatın vəzifəli şəxsləri Təşkilatla əlaqədə öz funksiyalarını müstəqil həyata keçirmək üçün zəruri olan imtiyaz və immunitetlərdən istifadə edirlər.

3. Baş Məclis bu maddənin 1-ci və 2-ci hissələrinin tətbiqi ilə bağlı ayrı-ayrı detalları müəyyən etmək üçün Təvsiyələr verə bilər və ya bu məqsədlə Təşkilatın Üzvlərinə konvensiyalar təklif edə bilər.

XVII Fəsil. Keçid dövründə təhlükəsizlik üzrə tədbirlər

Maddə 106

Təhlükəsizlik Şurasının fikrincə, 42-ci maddəyə əsasən vəzifələrini ona həyata keçirməyə başlamağa əsas olan 43-cü maddədə göstərilmiş xüsusi sazişlərin qüvvəyə minməsinə qədər, 30 oktyabr 1943-cü ildə imzalamış Dörd Dövlətin Bəyannaməsinin iştirakçıları və Fransa, Bəyannamənin 5-ci bəndin müddəalarına uyğun olaraq, Təşkilatın adından beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması üçün zəruri olan birgə tədbirlər görmək məqsədilə bir-birilə və zərurət olduqda, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının digər Üzvləri ilə məsləhətləşəcəklər.

Maddə 107

Bu Nizamnamədə heç nə, İkinci Dünya müharibəsi zamanı, bu Nizamnaməni imzalayanlardan hər hansı birinin düşməni olmuş dövlətə qarşı həmin müharibənin nəticəsində müvafiq tədbirlər görməyə məsul olan Hökumətlər tərəfindən görülən və ya görülməsinə səlahiyyət verilən tədbirləri hüquqi qüvvədən məhrum etməz və ya onların tətbiqinə maneə yaratmır.

XVIII Fəsil. Düzəlişlər

Maddə 108

Bu Nizamnaməyə düzəlişlər Təşkilatın bütün Üzvləri Baş Məclisin üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edildikdən və Təhlükəsizlik Şurasının bütün daimi üzvləri daxil olmaqla, Təşkilatın Üzvlərinin üçdə ikisi tərəfindən, onların müvafiq konstitusiyaya qaydalarına uyğun olaraq ratifikasiya edildikdən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 109⁵

1. Bu Nizamnaməyə yenidən baxmaq məqsədilə, Baş Məclisin üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu və Təhlükəsizlik Şurasının hər hansı doqquz üzvünün səsi ilə müəyyən edilməli olan vaxtda və yerdə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Üzvlərinin Ümumi Konfransı çağırılabilir. Təşkilatın hər bir üzvü Konfransda bir səsə malik olacaqdır.

⁵ 109-cu maddəyə düzəliş 1965-ci il dekabrın 20-də Baş Məclis tərəfindən qəbul edilib və 1968-ci il iyunun 12-də qüvvəyə minib. Bu maddəyə edilmiş və həmin maddənin 1-ci bəndinə aid olan düzəlişdə göstərilir ki, Nizamnaməyə yenidən baxmaq məqsədilə üzv dövlətlərin Ümumi Konfransı Baş Məclis üzvlərinin 2/3 səs çoxluğu və Təhlükəsizlik Şurasının hər hansı 9 (əvvəllər 7) üzvünün səsi ilə müəyyən edilmiş vaxtda və yerdə çağırılabilir. Baş Məclisin növbəti 10-cu sessiyasında Nizamnaməyə yenidən baxılması ilə bağlı Konfransın çağırılması mümkünlüyünü nəzərdə tutan 109-cu maddənin 3-cü bəndi göstərilən sessiya zamanı nəzərdən keçirilib və həmin bənddə olan Təhlükəsizlik Şurasının hər hansı 7 üzvünün səsi ifadəsi ilkin reduksiya saxlanılıb.

2. Konfransın üçdə iki səs çoxluğu ilə bu Nizamnaməyə tövsiyə etdiyi hər hansı dəyişiklik, Təhlükəsizlik Şurasının bütün daimi üzvləri daxil olmaqla, Təşkilatın Üzvlərinin üçdə ikisi tərəfindən, onların müvafiq konstitusiyaya qaydalarına uyğun olaraq ratifikasiya edildikdən sonra qüvvəyə minir.

3. Əgər belə bir konfrans bu Nizamnamənin qüvvəyə mindiyi andan hesablanmaqla, Baş Məclisin onuncu illik sessiyasına qədər keçirilmişsə, belə bir konfransın çağırılması barədə təklif Baş Məclisin homin sessiyasının gündəliyinə daxil edilir və Baş Məclisin üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə və Təhlükəsizlik Şurasının hər hansı yeddi üzvünün səsi ilə belə qərara alınarsa, konfrans çağırılır.

XIX Fəsil. Ratifikasiya və imzalama

Maddə 110

1. Bu Nizamnamə onu imzalamış dövlətlər tərəfindən onların müvafiq konstitusiyaya qaydalarına uyğun olaraq ratifikasiya edilməlidir.

2. Ratifikasiya sənədləri Amerika Birləşmiş Ştatlarının Hökumətinə saxlanmağa verilir; o, Nizamnaməni imzalamış bütün dövlətlərə və habelə təyin olunduqda Təşkilatın Baş Katibinə hər bir depozit haqqında məlumat verir.

3. Bu Nizamnamə Çin Respublikası, Fransa, Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı, Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı və Amerika Birləşmiş Ştatları və Nizamnaməni imzalamış digər dövlətlərin əksəriyyəti tərəfindən ratifikasiya sənədləri saxlanmağa verildikdən sonra qüvvəyə minir. Bundan sonra Amerika Birləşmiş Ştatlarının Hökuməti ratifikasiya sənədlərinin saxlanmağa verilməsi haqqında protokol tərtib edir və onun nüsxələrini Nizamnaməni imzalamış bütün dövlətlərə göndərir.

4. Bu Nizamnamə Qüvvəyə mindikdən sonra onu ratifikasiya edən Nizamnaməni imzalamış dövlətlər müvafiq ratifikasiya sənədlərinin saxlanmağa verildiyi gündən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İkinci Üzvləri olurlar.

Maddə 111

Çin, fransız, rus, ingilis və ispan mətnləri bərabər autentik olan bu Nizamnamə Amerika Birləşmiş Ştatlarının Hökumətinin arxivində saxlanacaqdır. Nizamnamənin lazımı qaydada təsdiq olunmuş nüsxələri bu Hökumət tərəfindən Nizamnaməni imzalamış digər Hökumətlərə göndərilir.

Bunun təsdiqi olaraq Birləşmiş Millətlərin Hökumətləri bu Nizamnaməni imzaladılar.

San-Fransisko şəhərində, iyunun iyirmi altıncı günündə, min doqquz yüz qırx beşinci ildə tərtib olunmuşdur.

BEYNƏLXALQ ƏDALƏT MƏHKƏMƏSİNİN NİZAMNAMƏSİ

Maddə 1

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinə əsasən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının əsas məhkəmə orqanı kimi yaradılan Beynəlxalq Məhkəmə bu Nizamnamənin müddəalarına müvafiq olaraq təşkil olunur və fəaliyyət göstərir.

I Fəsil. Məhkəmənin təşkili

Maddə 2

Məhkəmə yüksək mənəvi keyfiyyətlərə, öz ölkələrinin məhkəmə orqanlarında ən yüksək vəzifələrə təyin olunmaq üçün irəli sürülən tələblərə cavab verən və ya beynəlxalq hüquq sahəsində tanınmış sərəştəyə malik olan hüquqşünaslar arasında vətəndaşlığından asılı olmayaraq seçilmiş müstəqil hakimlərdən ibarətdir.

Maddə 3

1. Məhkəmə on beş üzvdən ibarətdir. Məhkəmənin tərkibində eyni bir dövlətin iki vətəndaşı ola bilməz.

2. Məhkəmənin üzvü olmaq mənasında birdən artıq dövlətin vətəndaşı hesab edilə bilən şəxs o dövlətin vətəndaşı sayılır ki, o, adətən həmin dövlətdə vətəndaş və siyasi hüquqlarını həyata keçirir.

Maddə 4

1. Məhkəmənin üzvləri Baş Məclis və Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən Daimi Arbitraj Məhkəməsində olan milli qrupların təqdim etdiyi namizədlərin siyahısından aşağıdakı müddəalara müvafiq olaraq seçilir.

2. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvləri Daimi Arbitraj Məhkəməsində təmsil olunmadıqları halda, namizədlər öz hökumətlərinin bu məqsədlə təyin etdikləri milli qruplar tərəfindən Beynəlxalq mübahisələrin dinc yolla nizamlanması haqqında 1907-ci il Haaqa Konvensiyasının 44-cü maddəsi ilə Daimi Arbitraj Məhkəməsinin üzvləri üçün müəyyən edilmiş şərtlərə uyğun təqdim olunur.

3. Bu Statutun iştirakçısı olan, lakin Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvü olmayan dövlətin, Məhkəmə üzvlərinin seçilməsində iştirakı şərtləri, bu barədə xüsusi saziş olmazsa, Təhlükəsizlik Şurasının tövsiyəsi ilə Baş Məclis tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 5

1. Seçki günündən ən azı üç ay əvvəl Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Katibi bu Nizamnamənin iştirakçısı olan dövlətlərə mənsub olan Daimi Arbitraj Məhkəməsi üzvlərinə və 4-cü maddənin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq təyin olunmuş milli qrupların üzvlərinə yazılı müraciət edir və onları müəyyən müddət ərzində Məhkəmə üzvünün vəzifələrini öz üzərinə götürmək iqtidarında olan şəxslərin namizədliyini verməyə dəvət edir.

2. Heç bir qrup dördüncü artıq şəxsin namizədliyini verə bilməz və onların ikisindən çoxu həmin qrupun təmsil etdiyi dövlətin vətəndaşı ola bilməz. Heç bir halda bir qrup tərəfindən təqdim olunmuş namizədlərin sayı tutulmalı olan yerlərin sayından iki dəfədən çox ola bilməz.

Maddə 6

Hər bir milli qrupa tövsiyə olunur ki, namizədləri təqdim etməzdən əvvəl öz ölkəsinin yuxarı məhkəmə orqanlarının, hüquq fakültələri və hüquq məktəblərinin, milli akademiya və beynəlxalq akademiya hüququn öyrənilməsi ilə məşğul olan milli bölmələrinin rəyini öyrənsinlər.

Maddə 7

1. Baş Katib namizədliyi verilmiş bütün şəxslərin əlifba sırası ilə siyahısını hazırlayır. 12-ci maddənin 2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hal istisna olmaqla, yalnız bu siyahıya daxil edilmiş şəxslər seçilə bilərlər.

2. Baş Katib bu siyahını Baş Məclisə və Təhlükəsizlik Şurasına təqdim edir.

Maddə 8

Baş Məclis və Təhlükəsizlik Şurası Məhkəmə üzvlərinin seçilməsinə bir-birindən asılı olmayaraq başlayırlar.

Maddə 9

Hər seçki zamanı seçicilər nəzərdə tutmalıdırlar ki, nəinki hər bir seçiləcək şəxs ayrı-ayrılıqda irəli sürülən tələblərə cavab verməlidir, həm də Məhkəmənin tərkibində bütövlükdə sivilisasiyanın başlıca formalarının və dünyanın əsas hüquq sistemlərinin təmsil olunması təmin edilməlidir.

Maddə 10

1. Baş Məclisdə və Təhlükəsizlik Şurasında səsərlərin mütləq əksəriyyətini toplamış namizədlər seçilmiş hesab olunur.

2. Təhlükəsizlik Şurasında istənilən səsvermə, istər hakimlərin seçilməsi, istərsə də 12-ci maddədə nəzərdə tutulmuş konfransın üzvlərinin təyin olunması

üçün Təhlükəsizlik Şurasının daimi və qeyri-daimi üzvləri arasında heç bir fərq qoyulmadan keçirilir.

3. Eyni bir dövlətin birdən artıq vətəndaşı Baş Məclisdə, həm də Təhlükəsizlik Şurasında səsərlərin mütləq əksəriyyətini toplamış olarsa, onların yaşca böyük olanı seçilmiş hesab olunur.

Maddə 11

Seçki məqsədilə keçirilən birinci iclasdan sonra bir və ya daha artıq yer tutulmamış qalarsa, ikinci və zərurət olduqda, üçüncü iclas keçirilir.

Maddə 12

1. Əgər üçüncü iclasdan sonra da yerlərdən biri və ya daha artığı tutulmamış qalarsa, mütləq səs çoxluğu ilə boş qalan yerlərin hər birinə bir nəfəri seçmək və Baş Məclisin və Təhlükəsizlik Şurasının təsdiqinə təqdim etmək məqsədilə ya Baş Məclisin, ya da Təhlükəsizlik Şurasının tələbi ilə üzvlərindən üçü Baş Məclis, üçü isə Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən təyin olunan razılaşdırma komissiyası formalaşdırıla bilər.

2. Əgər razılaşdırma komissiyası tələb olunan şərtlərə uyğun gələn hər hansı şəxsə bağlı yekdil razılığa gəlməzsə, həmin şəxs 7-ci maddədə göstərilmiş namizədlər siyahısına daxil edilməyə də, komissiyanın siyahısına daxil edilə bilər.

3. Əgər razılaşdırma komissiyası seçkini təmin edə bilməyəcəyi qənaətinə gəlməzsə, Məhkəmənin artıq seçilmiş üzvləri ya Baş Məclisdə, ya da Təhlükəsizlik Şurasında lehinə səs verilmiş namizədlər arasından Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən müəyyən edilməli olan müddət ərzində Məhkəmə üzvlərini seçməklə boş yerləri doldurmağa başlayırlar.

4. Hakimlər arasında səsərlər bərabər bölündükdə, yaşca böyük hakim həlledici səsə malik olur.

Maddə 13

1. Məhkəmənin üzvləri doqquz il müddətinə seçilirlər və onlar yenidən seçilə bilərlər; bir şərtlə ki, birinci seçki zamanı seçilmiş hakimlərdən beşinin səlahiyyət müddəti üç ildən sonra və daha beş hakimin səlahiyyət müddəti isə altı ildən sonra başa çatsın.

2. Birinci seçki başa çatdıqdan dərhal sonra Baş Katib hakimlərdən kimlərin yuxarıda göstərilmiş ilkin üç illik və altı illik səlahiyyət müddətinə seçildiklərini püşkatma yolu ilə müəyyən edir.

3. Məhkəmənin üzvləri onların yeri tutulana qədər öz vəzifələrini həyata keçirməkdə davam edirlər. Əvəz olunduqdan sonra da onlar artıq başlamış olduqları işləri başa çatdırırlar.

4. Məhkəmənin 7 üzvü istefa verdiyi halda ərizəni Baş Katibə təqdim edilməyi üçün Məhkəmənin Sədrinə ünvanlayır. Ərizə Baş Katibə təqdim edildiyi anda həmin yer boş sayılır.

Maddə 14

Boş yerlər, aşağıdakı müddəyə əməl etməklə, birinci seçki üçün müəyyən edilmiş qaydada tutulur: boş yer yarandıqdan sonra bir ay ərzində Baş Katib 5-ci maddədə nəzərdə tutulmuş dövətləri göndərməyə başlayır, seçki gününü isə Təhlükəsizlik Şurası təyin edir.

Maddə 15

Səlahiyyət müddəti başa çatmamış üzvü əvəz etmək üçün seçilmiş Məhkəmə üzvü sələfinin səlahiyyət müddətinin qalan hissəsində vəzifəsini icra edir.

Maddə 16

1. Məhkəmənin üzvü heç bir siyasi və ya inzibati funksiyalar həyata keçirə bilməz və ya peşə xarakterli digər vəzifə tuta bilməz.
2. Bu məsələ ilə bağlı hər hansı şübhəni Məhkəmə həll edir.

Maddə 17

1. Məhkəmənin üzvü heç bir işdə nümayəndə, məsləhətçi və ya vəkil kimi iştirak edə bilməz.
2. Heç bir üzv əvvəllər tərəflərdən birinin nümayəndəsi, məsləhətçisi və ya vəkili kimi, yaxud milli və ya beynəlxalq məhkəmənin üzvü kimi, istintaq komissiyasının üzvü kimi və hər hansı digər qisimdə iştirak etdiyi hər hansı işin həllində iştirak edə bilməz.
3. Bu məsələ ilə bağlı hər hansı şübhəni Məhkəmə həll edir.

Maddə 18

1. Məhkəmənin üzvü, digər üzvlərin onun tələb olunan şərtlərə artıq uyğun gəlmədiyini barədə yekdil qərarı olmazsa, digər heç bir halda vəzifəsindən azad oluna bilməz.
2. Məhkəmənin katibi bu barədə Baş Katibə rəsmi bildiriş göndərir.
3. Bildiriş alındıqdan sonra həmin yer boş sayılır.

Maddə 19

Məhkəmənin üzvləri öz hakim vəzifələrini həyata keçirərkən diplomatik imtiyaz və immunitetlərə malik olurlar.

Maddə 20

Məhkəmənin hər bir üzvü vəzifəsinin icrasına başlamazdan əvvəl açıq Məhkəmənin açıq iclasında təntənəli surətdə bəyan edir ki, öz səlahiyyətlərini qərəzsiz və vicdanlı yerinə yetirəcəkdir.

Maddə 21

1. Məhkəmə üç il müddətinə Sədr və Sədrin müavinini seçir; onlar yenidən seçilə bilərlər.
2. Məhkəmə öz Katibini təyin edir və zərurət olduqda, digər vəzifəli şəxslərin təyin edilməsi üçün tədbirlər görə bilər.

Maddə 22

1. Məhkəmə Haaqa şəhərində yerləşir. Lakin bu, Məhkəmənin məqsədəuyğun hesab etdiyi istənilən yerdə öz iclaslarını keçirmək və funksiyalarını yerinə yetirmək hüququna xələl gətirmir.
2. Məhkəmənin Sədr və Katib Məhkəmənin yerləşdiyi yerdə yaşamağıdır.

Maddə 23

1. Məhkəmə, tarixləri və müddəti Məhkəmə tərəfindən müəyyən edilən məhkəmə tətiləri istisna olmaqla, daimi əsasda fəaliyyət göstərir.
2. Məhkəmənin üzvləri vaxtaşırı məzuniyyətə çıxmaq hüququna malikdirlər; məzuniyyətin tarixləri və müddəti Məhkəmə tərəfindən, Haaqa ilə hər bir hakim evi arasında olan məsafə nəzərə alınmaqla, müəyyən edilir.
3. Məhkəmənin üzvləri, məzuniyyətdə olduqları dövr və ya xəstəliyə və ya xud Sədrə lazımı qaydada izah olunmuş digər ciddi səbəblərə görə məhkəmə iclaslarında iştirak edən iştirak edə bilmədikləri hallar istisna olmaqla, istənilən vaxt Məhkəmənin sərəncamında olmağa borcludurlar.

Maddə 24

1. Əgər hansısa xüsusi səbəbə görə Məhkəmənin üzvü müəyyən işin həllində iştirak etməli olmadığını hesab edirsə, bu barədə Sədrə məlumat verir.
2. Əgər Sədr hansısa xüsusi səbəbə görə Məhkəmə üzvlərindən birinin müəyyən iş üzrə məhkəmə iclasında iştirak etməli olmadığını hesab edirsə, bu barədə ona məlumat verir.
3. Əgər hər hansı bir halda Məhkəmənin üzvü və Sədr arasında fikir ayrılığı mövcuddursa, məsələ Məhkəmə tərəfindən həll olunur.

Maddə 25

1. Bu Statutda birbaşa nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, Məhkəmə iclasları tam tərkibdə keçirilir.

2. Məhkəmənin Reqlamentində nəzərdə tutula bilər ki, şəraitdən asılı olaraq və növbə ilə bir və ya daha çox hakim məhkəmə iclaslarında iştirakdan azad edilə bilər; lakin bu halda Məhkəməni təşkil etmək üçün mövcud hakimlərin sayı on birdən az olmamalıdır.

3. Doqquz hakimdən ibarət yetersay Məhkəməni təşkil etmək üçün kifayətdir.

Maddə 26

1. Məhkəmə istədiyi vaxt müəyyən kateqoriyalı işlərə, məsələn, əmək məsələləri, tranzit və kommunikasiyalar ilə bağlı işlərə baxmaq üçün öz mülahizəsinə əsasən üç və ya daha çox hakimdən ibarət olan bir və ya bir neçə palata yarada bilər.

2. Məhkəmə istənilən vaxt hər hansı konkret işə baxmaq üçün palata yarada bilər. Belə bir palatayı təşkil edən hakimlərin sayı tərəflərin razılığı ilə Məhkəmə tərəfindən müəyyən edilir.

3. İşlər o halda bu maddədə nəzərdə tutulmuş qaydada palatalar tərəfindən, yalnız tərəflər bu barədə xahiş etdikdə, dinlənilir və həll edilir.

Maddə 27

26-cı və 29-cu maddələrdə nəzərdə tutulmuş palatalardan hər hansı birinin çıxardığı qərar Məhkəmə tərəfindən qəbul edilmiş hesab olunur.

Maddə 28

26-cı və 29-cu maddələrdə nəzərdə tutulmuş palatalar tərəflərin razılığı ilə Haaqa ilə yanaşı, istənilən başqa bir yerdə iclaslarını keçirə və funksiyalarını icra edə bilər.

Maddə 29

İşlərə baxılmasını sürətləndirmək məqsədilə Məhkəmə hər il beş hakimdən ibarət olan palatalar yaradır. Tərəflərin xahişi ilə işlər bu palatalar tərəfindən sadələşdirilmiş icraat qaydasında dinlənilir və həll edilə bilər. Bundan əlavə, işə baxılmasında öz iştirakını qeyri-mümkün hesab edən hakimləri əvəz etmək məqsədilə iki hakim seçilir.

Maddə 30

1. Məhkəmə öz funksiyalarını həyata keçirmək üçün qaydalar, o cümlədən prosedural qaydalarını müəyyən edir.

2. Məhkəmənin Reqlamenti Məhkəmənin və ya onun palatalarının iclaslarında səsvermə hüququ olmadan assessorların iştirak etmələrini nəzərdə tuta bilər.

Maddə 31

1. Tərəflərdən hər birinin vətəndaşları olan hakimlər Məhkəmənin baxdığı işdə iştirak etmək hüququnu saxlayırlar.

2. Əgər Məhkəmə tərəflərdən birinin vətəndaşı olan hakimi hakimlər sırasına daxil edirsə, digər tərəf istədiyi şəxsi hakim kimi işə baxılmasında iştirak etmək üçün seçə bilər. Bu şəxs, əsasən, 4-cü və 5-ci maddələrdə nəzərdə tutulmuş qaydada namizəd kimi irəli sürülmüş şəxslərin arasından seçilir.

3. Əgər Məhkəmə tərəfindən birinin vətəndaşı olan hər hansı bir hakimi hakimlər sırasına daxil etmərsə, tərəflərin hər biri bu maddənin 2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş qaydada hakim seçə bilər.

4. Bu maddənin müddəaları 26-cı və 29-cu maddələrdə nəzərdə tutulmuş hallara tətbiq olunur. Bu zaman Sədr palatanın tərkibində olan Məhkəmə üzvlərindən birindən və lazım olduqda, ikisindən xahiş edə bilər ki, yerlərini maraqlı tərəflərin vətəndaşları olan Məhkəmə üzvlərinə, əgər Məhkəmənin tərkibində belə hakimlər yoxdursa və ya onlar işə baxılmasında iştirak edə bilmirlərsə, tərəflərin xüsusi olaraq seçdiyi hakimlərə versinlər.

5. Əgər bir neçə tərəfin marağı eynidirsə, onlar əvvəlki müddələrin məqsədləri üçün bir tərəf kimi nəzərdən keçirilir. Bununla bağlı olan hər hansı şübhəni Məhkəmə həll edir.

6. Bu maddənin 2-ci, 3-cü və 4-cü bəndlərində təsbit olunmuş qaydada seçilmiş hakimlər bu Statutun 2-ci, 17-ci (2-ci bənd), 20-ci və 24-cü maddələrinin tələb etdiyi şərtlərə uyğun gəlməlidirlər. Onlar qərarların qəbul olunmasında öz həmkarları ilə tam bərabər hüquqlu əsasda iştirak edirlər.

Maddə 32

1. Məhkəmənin hər bir üzvü illik məvacib alır.

2. Sədr xüsusi illik əlavə müavinət alır.

3. Sədrin müavini Sədrin səlahiyyətlərini icra etdiyi hər gün xüsusi əlavə müavinət alır.

4. 31-ci maddəyə müvafiq olaraq seçilmiş, lakin Məhkəmənin üzvü olmayan hakimlər öz funksiyalarını icra etdikləri hər gün üçün maddə alır.

5. Bu məvacibləri, əlavə müavinətləri və maddələri Baş Məclis müəyyən edir. Səlahiyyət müddətində onlar azaldıla bilməz.

6. Məhkəmə Katibinin məvacibini Məhkəmənin təqdimatı ilə Baş Məclis müəyyən edir.

7. Baş Məclisin müəyyən etdiyi qaydalarda Məhkəmə üzvlərinə və Katibinə onlar istefa verərkən pensiyanın hansı şərtlərlə verilməsi, eləcə də Məhkəmə üzvlərinin və Katibinin öz yol xərclərinin əvəzini hansı şərtlərlə alması müəyyən edilir.

8. Yuxarıda göstərilmiş məvaciblər, əlavə müavinətlər və maddələr bütün vergilərdən azaddır.

Maddə 33

Məhkəmənin xərcləri Baş Məclisin müəyyən etdiyi qaydada Birləşmiş Millətlər tərəfindən ödənilir.

II Fəsil. Məhkəmənin səlahiyyətləri

Maddə 34

1. Yalnız dövlətlər Məhkəmənin baxdığı işlərdə tərəf ola bilərlər.
2. Məhkəmə, öz Reqlamentində müəyyən etdiyi şərtlərə və ona uyğun olaraq, beynəlxalq hökumətlərarası təşkilatlardan baxdığı işlərə aid olan məlumatın verilməsini xahiş edə bilər və habelə həmin təşkilatların öz təşəbbüsü ilə təqdim etdiyi məlumatı qəbul edir.
3. Məhkəmənin baxdığı işdə beynəlxalq hökumətlərarası təşkilatın təsis aktının və ya həmin akta əsasən qəbul olunmuş beynəlxalq konvensiyanın təfsirinə zərurət yarandığı istənilən halda, Məhkəmənin Katibi maraqlı beynəlxalq təşkilatda məlumat verir və bütün yazılı icraatın nüsxələrini ona göndərir.

Maddə 35

1. Məhkəmə bu Statutun tərəfi olan dövlətlər üçün açıqdır.
2. Məhkəmənin digər dövlətlər üçün açıq olması şərtlərini qüvvədə olan müqavilələrdə təsbit olunmuş xüsusi müddəalara əməl etmək şərti ilə, Təhlükəsizlik Şurası müəyyən edir, lakin heç bir halda bu şərtlər tərəfləri Məhkəmə qarşısında qeyri-bərabər vəziyyətdə qoymamalıdır.
3. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvü olmayan dövlət, işin tərəfi olduqda, Məhkəmə həmin tərəfin, Məhkəmənin xərclərini ödəmək üçün verilməli olduğu məbləği müəyyən edir. Həmin dövlət Məhkəmə ödənilməsində iştirak etdiyi halda, bu müddəa tətbiq olunmur.

Maddə 36

1. Məhkəmənin yurisdiksiyasına tərəflərin ona təqdim etdiyi bütün işlər və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsində və ya qüvvədə olan müqavilə və konvensiyalarda xüsusi olaraq göstərilmiş bütün məsələlər daxildir.
2. Bu Nizamnamənin iştirakçısı olan dövlətlər istənilən vaxt bəyan edə bilər ki, onlar eyni öhdəliyi öz üzərinə götürmüş dövlətlər barədə aşağıdakı məsələlərlə bağlı bütün hüquqi mübahisələrdə Məhkəmənin yurisdiksiyasını məcburi qaydada, ipso fakto və xüsusi saziş olmadan tanıyırlar:
 - a. müqavilənin təfsiri;
 - b. beynəlxalq hüququn istənilən məsələsi;
 - c. müəyyən edildiyi halda beynəlxalq öhdəliyin pozulması sayılan hər hansı faktın mövcudluğu;

d. Beynəlxalq öhdəliyin pozulmasına görə həyata keçirilməli olan reperasiyanın xarakteri və həcmi.

3. Yuxarıda göstərilmiş bəyanatlar qeyd-şərtsiz olaraq və ya bir neçə və yaxud müəyyən dövlətlərlə qarşılıqlı əsasda və yaxud müəyyən müddət üçün verilməlidir.

4. Bu bəyanatlar Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə saxlanmağa verilir; Baş Katib onları Nizamnamənin iştirakçılara və Məhkəmənin Katibinə göndərir.

5. Daimi Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Nizamnaməsinin 36-cı maddəsinə əsasən edilmiş və hazırda qüvvədə olan bəyanatlar, bu Nizamnamənin iştirakçıları arasında, onların Beynəlxalq Məhkəmənin məcburi yurisdiksiyasının bu bəyanatların qüvvəsini başa çatmamış müddətləri üçün və onlarda ehtiva olunmuş şərtlərə uyğun olaraq tanınması kimi qəbul edilir.

6. Məhkəmənin yurisdiksiyaya malik olub-olmamasına aid mübahisə olduqda, məsələ Məhkəmə tərəfindən həll olunur.

Maddə 37

Qüvvədə olan müqavilə və ya konvensiya məsələnin Millətlər Liqası tərəfindən yaradılmış olmalı olan məhkəməyə və ya Daimi Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə verilməsini nəzərdə tutursa, bu Nizamnamənin arasında olan həmin məsələ Beynəlxalq Məhkəməyə təqdim edilir.

Maddə 38

1. Ona təqdim olunmuş mübahisələri beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq həll etməli olan Məhkəmə aşağıdakıları tətbiq edir:
 - a. mübahisə edən dövlətlər tərəfindən aşkar tanınmış normalar müəyyən edən həm ümumi, həm də xüsusi beynəlxalq konvensiyaları;
 - b. Hüquq kimi qəbul olunmuş ümumi praktikanın sübutu kimi beynəlxalq adəti;
 - c. Sivil millətlər tərəfindən tanınmış hüququn ümumi prinsiplərini;
 - d. 59-cu maddənin müddəaları nəzərə alınmaqla, hüquq normaları müəyyən etmək üçün köməkçi vasitələr kimi məhkəmə qərarlarının və müxtəlif dövlətlərin ictimai hüquq sahəsində ön yüksək ixtisaslı mütəxəssislərinin doktrinalarını.
2. Əgər tərəflər razılıq verərsə, bu müddəa Məhkəmənin işi ex aequo et bono həll etmək hüququna xələl gətirmir.

III Fəsil. Məhkəmə icraatı

Maddə 39

1. Məhkəmənin rəsmi dilləri ingilis və fransız dilləridir. Əgər tərəflər işə fransız dilində baxılması barədə razılığa gələrsə, o halda məhkəmə qərarı fransız dilində çıxarılır. Tərəflər işə ingilis dilində baxılması barədə razılığa gəlsələr, o halda məhkəmə qərarı ingilis dilində çıxarılır.

2. Hansı dildən istifadə olunması barədə razılıq olmadıqda, hər bir tərəf məhkəmə çıxışları zamanı üstünlük verdiyi dildən istifadə edə bilər; Məhkəmənin qərarı ingilis və fransız dillərində çıxarılır. Bu halda Məhkəmə eyni zamanda hansı dildəki mətnin autentik olduğunu müəyyən edir.

3. Məhkəmə, hər hansı bir tərəfin müraciətinə əsasən, onun fransız və ingilis dillərindən başqa hər hansı digər bir dildən istifadə etməsinə icazə verir.

Maddə 40

1. İşlər Məhkəməyə ya xüsusi saziş barədə bildiriş, ya da Məhkəmənin Katibinə ünvanlanmış yazılı ərizə əsasında təqdim olunur. Hər iki halda mübahisənin predmeti və tərəflər göstərilməlidir.

2. Məhkəmənin Katibi ərizəni dərhal bütün aidiyyəti olan tərəflərə göndərir.

3. O, həmçinin Baş Katib vasitəsilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvlərinə və Məhkəməyə çıxmaq hüququ olan bütün digər dövlətlərə bu barədə məlumat verir.

Maddə 41

1. Məhkəmə, şəraitin bunu tələb etdiyini güman edərsə, tərəflərdən hər hansı birinin müvafiq hüquqlarını qoruyub saxlamaq üçün zəruri olan istənilən müvəqqəti müdafiə tədbirlərini müəyyən etmək səlahiyyətinə malikdir.

2. Son qərar çıxarılan qədər, təklif olunan tədbirlər barədə dərhal tərəflərə və Təhlükəsizlik Şurasına bildiriş göndərilir.

Maddə 42

1. Tərəflər nümayəndələri vasitəsilə təmsil olunur.

2. Onlar Məhkəmədə məsləhətçilərin və ya vəkillərin yardımından istifadə edə bilərlər.

3. Tərəfləri Məhkəmədə təmsil edən nümayəndələr, məsləhətçilər və vəkillər öz vəzifələrini müstəqil yerinə yetirmək üçün zəruri olan imtiyaz və immunitetlərə malikdirlər.

Maddə 43

1. Məhkəmə icraatı iki hissədən - yazılı və şifahi hissələrdən ibarətdir.

2. Yazılı icraat Məhkəməyə və tərəflərə memorandumların, əks-memorandumların və lazım gəldikdə, onlara cavabların, habelə bütün müvafiq material və sənədlərin təqdim edilməsindən ibarətdir.

3. Bu yazışmalar Məhkəmənin Katibi vasitəsilə, Məhkəmənin müəyyən etdiyi qaydada və müddətlərdə həyata keçirilir.

4. Tərəflərdən birinin təqdim etdiyi hər bir sənədin təsdiq olunmuş surəti digər tərəfə çatdırılmalıdır.

5. Şifahi icraat Məhkəmə tərəfindən şahidlərin, ekspertlərin, nümayəndələrin, məsləhətçilərin və vəkillərin dinlənilməsindən ibarətdir.

Maddə 44

1. Nümayəndə, məsləhətçi və vəkillərdən başqa digər şəxslərə bütün bildirişlərin çatdırılması üçün Məhkəmə birbaşa, ərazisində bildirişin təqdim edilməli olduğu dövlətin hökumətinə müraciət edir.

2. Eyni qayda sübutları yerində əldə etmək üçün tədbirlər görülməsi lazım gələnlər bütün hallarda tətbiq olunur.

Maddə 45

Məhkəmə dinləmələri Sədrin, əgər o iclasda sədrlik edə bilmirsə, o zaman Sədrin müavininin, nəzarəti altında keçirilir; əgər onlardan heç biri sədrlik edə bilmirsə, iclasda iştirak edən yaşca böyük hakim sədrlik edir.

Maddə 46

Məhkəmə başqa bir qərara gəlməzsə və ya tərəflər ictimaiyyətin məhkəməyə buraxılmasını tələb etməzsə, məhkəmə dinləmələri açıq aparılır.

Maddə 47

1. Hər bir iclasın protokolu tutulur və Məhkəmənin Katibi və Sədri tərəfindən imzalanır.

2. Yalnız bu protokol autentik xarakterə malikdir.

Maddə 48

Məhkəmə işin aparılması barədə əmrlər, sərəncamlar verir, hər bir tərəfin öz dəlillərini qəti ifadə etməsi üçün forma və müddətlər müəyyən edir və sübutların toplanması ilə əlaqədar bütün tədbirləri görür.

Maddə 49

Məhkəmə, hətta başlanmazdan əvvəl nümayəndələrdən hər hansı bir sənədin təqdim edilməsini və ya izahatlar verilməsini tələb edə bilər. Bundan imtina edildikdə, akt tərtib olunur.

Maddə 50

Məhkəmə istənilən vaxt lazımi istintaq aparılmasını və ya ekspertiza keçirilməsini özü seçdiyi hər hansı bir şəxsə, orqana, büroya, komissiyaya və ya digər təşkilata həvalə edə bilər.

Maddə 51

Məhkəmə dinləmələri zamanı işə aid olan bütün suallar şahidlərə və ekspertlərə 30-cu maddədə nəzərdə tutulan prosedur qaydalarında Məhkəmənin müəyyən etdiyi şərtlər daxilində verilir.

Maddə 52

Məhkəmə, müəyyən olunmuş müddət ərzində sübutları aldıqdan sonra tərəflərdən birinin digər tərəfin razılığı olmadan təqdim etmək istədiyi hər hansı yeni şifahi və ya yazılı sübutları qəbul etməkdən imtina edə bilər.

Maddə 53

1. Tərəflərdən biri Məhkəməyə gəlmirsə və ya öz dəlillərini təqdim etmirsə, digər tərəf məsələnin onun xeyrinə həll edilməsi barədə Məhkəməyə müraciət edə bilər.

2. Məhkəmə müraciəti təmin etməzdən əvvəl əmin olmalıdır ki, o, nəinki yalnız 36-cı maddələrə əsasən yurisdiksiyaya malikdir, həm də təqdim olunan iddia kifayət qədər faktlara və hüquqa əsaslanır.

Maddə 54

1. Məhkəmənin nəzarəti altında, nümayəndələr, məsləhətçilər və vəkillər iş üzrə öz izahatlarını bitirdikdən sonra Sədr məhkəmə dinləmələrini bağlı elan edir.

2. Məhkəmə qərar müzakirə etmək üçün iclas zalını tərk edir.

3. Bu müzakirə qapalı keçirilir və məxfi saxlanılır.

Maddə 55

1. Bütün məsələlər iclasda olan hakimlərin səs çoxluğu ilə həll olunur.

2. Səslər bərabər bölündükdə, Sədr və ya onun səlahiyyətlərini icra edən həlledici səsə malik olur.

Maddə 56

1. Məhkəmənin qərarı əsaslandırılmalıdır.

2. Qərarla onun qəbul edilməsində iştirak etmiş hakimlərin adları göstərilir.

Maddə 57

Əgər qərar bütövlükdə və ya qismən hakimlərin yekdil fikrini ifadə etmirsə, hər bir hakim öz xüsusi rəyini təqdim etmək hüququna malikdir.

Maddə 58

Qərarı Məhkəmənin Sədri və Katibi imzalayır. Nümayəndələrə lazımi məlumat verdikdən sonra qərar açıq məhkəmədə elan olunur.

Maddə 59

Məhkəmənin qərarı yalnız konkret işin tərəfləri üçün və yalnız həmin iş üzrə məcburi qüvvəyə malikdir.

Maddə 60

Qərar qətidir və ondan şikayət verilə bilməz. Qərarın mənası və ya həcmi ilə bağlı mübahisə olduqda, Məhkəmə tərəflərdən hər hansı birinin xahişi ilə onun təfsirini verir.

Maddə 61

1. Qərara yenidən baxılması barədə ərizə yalnız o halda verilə bilər ki, həmin ərizə işin nəticəsinə həlledici təsir göstərə bilən və qərarın çıxarılması zamanı nə Məhkəməyə, nə də qərara yenidən baxılmasını xahiş edən tərəfə məlum olmayan yeni açılmış hallara əsaslansın, amma mütləq şərtlə ki, bu cür məlumatsızlıq etinasızlığın nəticəsi olmasın.

2. Qərara yenidən baxılması üzrə icraat Məhkəmənin qərarı ilə açılır. Bu qərarla yeni açılmış halın mövcudluğu dəqiq göstərilir, həmin halın qərara yenidən baxılması üçün əsas olması tanınır və ərizənin bu əsasa görə icraata qəbul olunduğu elan edilir.

3. Qərara yenidən baxılması üzrə icraatı açmazdan əvvəl Məhkəmə həmin qərarın şərtlərinin yerinə yetirilməsini tələb edə bilər.

4. Qərara yenidən baxılması barədə ərizə yeni halın açılmasından ən gec altı ay keçəndə verilməlidir.

5. Qərarın çıxarıldığı andan on il keçdikdən sonra ona yenidən baxılması barədə ərizə verilə bilməz.

Maddə 62

1. Əgər hər hansı dövlət iş üzrə qərarın onun hüquqi xarakterli marağına toxuna biləcəyini hesab edirsə, o, işə qoşulmasına icazə vermək xahişi ilə Məhkəməyə müraciət edə bilər.

2. Bu xahişə dair qərar Məhkəmə çıxarır.

Maddə 63

1. İşdə maraqlı olan dövlətlərdən başqa digər dövlətlərin də iştirakçısı olduğu konvensiyanın təfsiri sual doğurduqda, Məhkəmənin Katibi dərhal bütün bu dövlətlərə bildiriş göndərir.

2. Bu cür bildiriş almış hər bir dövlətin icraata müdaxilə etmək hüququ vardır, lakin o, əgər bu hüquqdan istifadə edərsə, qərarla veriləcək təfsir onun üçün də məcburi olur.

Maddə 64

Məhkəmə başqa cür qərara gəlməzsə, hər bir tərəf öz xərclərini ödəyir.

IV Fəsil. Məsləhət xarakterli rəylər

Maddə 65

1. Məhkəmə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsi ilə və ya ona uyğun olaraq bu cür səlahiyyət verilmiş hər hansı bir qurumun xahişi ilə istənilən hüquqi məsələ üzrə məsləhət xarakterli rəy verə bilər.

2. Barəsində Məhkəmənin məsləhət xarakterli rəyinin verilməsi xahiş olunan suallar Məhkəməyə yazılı müraciət formasında təqdim olunur. Bu müraciətdə rəyin tələb olunduğu sual dəqiq ifadə olunur və həmin suala aydınlıq gətirə bilən bütün sənədlər müraciətə əlavə olunur.

Maddə 66

1. Məhkəmənin Katibi məsləhət xarakterli rəyin verilməsi ilə bağlı təqdim olunmuş xahiş barədə dərhal Məhkəməyə çıxmaq hüququ olan bütün dövlətlərə bildiriş göndərir.

2. Məhkəmənin Katibi, bundan əlavə, xüsusi və birbaşa bildiriş vasitəsilə Məhkəməyə çıxmaq hüququ olan istənilən dövlətə və ya Məhkəmənin və yaxud onun iclas keçirmədiyini halda, Sədrin fikrincə, bu məsələ ilə bağlı informasiya vermək iqtidarında olan beynəlxalq təşkilata məlumat verir ki, o, Sədrin müəyyən etdiyi müddət ərzində məsələyə aidiyyəti olan yazılı bəyanatlar almağa və ya bu məqsədlə keçirilən açıq iclasda müvafiq şifahi bəyanatlar dinləməyə hazırdır.

3. Məhkəməyə çıxmaq hüququ olan hər hansı dövlət bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən bildirişi ala bilməyibsə, həmin dövlət yazılı bəyanat təqdim etmək və ya dinlənilmək xahişi ilə müraciət edə bilər və Məhkəmə bu barədə qərar çıxarır.

4. Yazılı və ya şifahi və yaxud hər iki cür bəyanatlar təqdim etmiş dövlətlərə və təşkilatlara imkan verilir ki, digər dövlətlərin və təşkilatların verdiyi bəyanatlar barədə Məhkəmənin, onun iclas keçirmədiyini hallarda isə, Sədrin hər bir konkret işdə müəyyən etdiyi formada, hədlərdə və müddətdə öz qeydlərini bildirsinlər. Bu məqsədlə Məhkəmənin Katibi belə yazılı bəyanatları lazımi vaxtda oxşar bəyanatlar təqdim etmiş dövlətlərə və təşkilatlara çatdırır.

Maddə 67

Məhkəmə öz məsləhət xarakterli rəylərini açıq iclasda çıxarır və bu barədə Baş Katibə, bilavasitə marağı olan Birləşmiş Millətlər Təşkilatı üzvlərinin, digər dövlətlərin və beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinə məlumat verir.

Maddə 68

Məsləhət funksiyalarını həyata keçirərkən, Məhkəmə habelə bu Statutun mübahisəli məsələlərə aid olan müddəalarını, onların tətbiqi mümkün saydığı dərəcədə rəhbər tutur.

V Fəsil. Düzəlişlər

Maddə 69

Bu Statuta düzəlişlər Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsində həmin Nizamnaməyə edilən düzəlişlər üçün nəzərdə tutulan qaydada həyata keçirilir. Bununla belə, bu zaman bu Nizamnamənin iştirakçısı olan, lakin Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvü olmayan dövlətlərin iştirakına dair Təhlükəsizlik Şurasının tövsiyəsi əsasında Baş Məclisin qəbul edə bildiyi istənilən qaydalara əməl edilməlidir.

Maddə 70

Məhkəmənin bu Statuta zəruri hesab etdiyi düzəlişləri təltif etmək hüququ vardır; bu təkliflər yazılı surətdə, 69-cu maddəyə müvafiq olaraq baxılması üçün Baş Katibə təqdim olunur.

Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnaməsinə
Azərbaycan Respublikasının qoşulmasının təsdiqi haqqında
Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Qərarı

(29 sentyabr 1993-cü il, № 716)

"Azərbaycan Respublikasının Müstəqil Dövlətlər Birliyinə qoşulması haqqında" Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 1993-cü il 20 sentyabr tarixli qərarının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətini həyata keçirən Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədri Heydər Əliyev başda olmaqla Azərbaycan Respublikasının nümayəndə heyəti bu il sentyabrın 24-də Moskva şəhərində MDB üzvü olan dövlətlərin Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak etmişdir. Səfər zamanı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətini həyata keçirən Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədri Heydər Əliyev Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnaməsini Azərbaycan Respublikası adından imzalamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnaməsinə Azərbaycan Respublikasının qoşulmasını obyektiv zərurət hesab edərək bəyənir və bu mühüm qərarın Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin qorunmasını, xalqın rifahının yüksəldilməsini təmin edəcəyinə inanır.

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan xalqının ali mənafelərini əsas tutaraq, Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini qoruyub saxlamaq, xalqın rifahını yüksəltmək naminə, MDB üzvü olan dövlətlərlə siyasi, iqtisadi, elmi-texniki, mədəni və digər münasibətləri inkişaf etdirmək məqsədilə, habelə Azərbaycan Respublikasının həmin dövlətlərlə tarixi əlaqələrini nəzərə alaraq **qərara alır:**

1. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnaməsinə Azərbaycan Respublikasının qoşulması təsdiq edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə tövsiyə edilsin ki, Azərbaycan Respublikasının Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnaməsinə qoşulmasından irəli gələn lazımı tədbirləri həyata keçirsin.

РЕШЕНИЕ

**Совета глав государств Содружества Независимых
Государств**

Главы государств Содружества Независимых Государств

р е ш и л и :

1. Принять Устав Содружества Независимых Государств (прилагается) и рекомендовать его для ратификации.

2. До вступления в силу настоящего Устава Содружество функционирует в соответствии с заключенными соглашениями и принятыми решениями в рамках СНГ.

Совершено в городе Минске 22 января 1993 года в одном подлинном экземпляре на русском языке. Подлинный экземпляр хранится в Архиве Правительства Республики Беларусь, которое направит государствам, подписавшим настоящее Решение, его заверенную копию.

Решение подписано: Азербайджанской Республикой, Республикой Армения, Республикой Беларусь, Республикой Грузия, Республикой Казахстан, Кыргызской Республикой, Российской Федерацией, Республикой Таджикистан, Республикой Узбекистан.

Решение не подписано: Республикой Молдова, Туркменистаном, Украиной.

УСТАВ

Содружества Независимых Государств

Государства, добровольно объединившийся в Содружество Независимых Государств (далее - Содружество),

основываясь на исторической общности своих народов и сложившихся между ними связях,

действуя в соответствии с общепризнанными принципами и нормами международного права, положениями Устава Организации Объединенных Наций, хельсинкского Заключительного акта и другими документами Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе,

стремясь обеспечить общими усилиями экономический и социальный прогресс своих народов,

преисполненные решимости претворять в жизнь положения Соглашения о создании Содружества Независимых Государств, протокола к этому Соглашению, а также положения Алма-Атинской Декларации,

развивая сотрудничество между собой в обеспечении международного мира и безопасности, а равно в целях поддержания гражданского мира и международного согласия,

желая создать условия для сохранения и развития культур всех народов государств-членов,

стремясь совершенствовать механизмы сотрудничества в Содружестве и повышать их эффективность,

решили принять Устав Содружества и договорились о нижеследующем:

Раздел I. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПЫ

Статья 1

Содружество основано на началах суверенного равенства всех его членов. Государства-члены являются самостоятельными и равноправными субъектами международного права.

Содружество служит дальнейшему развитию и укреплению отношений дружбы, добрососедства, межнационального согласия, доверия, взаимопонимания и взаимовыгодного сотрудничества между государствами-членами.

Содружество не является государством и не обладает наднациональными полномочиями.

Статья 2

Целями Содружества являются:

осуществление сотрудничества в политической, экономической, экологической, гуманитарной, культурной и иных областях;

всестороннее и сбалансированное экономическое и социальное развитие государств-членов в рамках общего экономического пространства, межгосударственная кооперация и интеграция;

обеспечение прав и основных свобод человека в соответствии с общепризнанными принципами и нормами международного права и документами СБСЕ;

сотрудничество между государствами-членами в обеспечении международного мира и безопасности, осуществление эффективных мер по сокращению вооружений и военных расходов, ликвидации ядерного и других видов оружия массового уничтожения, достижению всеобщего и полного разоружения;

содействие гражданам государств-членов в свободном общении, контактах и передвижении в Содружестве;

взаимная правовая помощь и сотрудничество в других сферах правовых отношений;

мирное разрешение споров и конфликтов между государствами Содружества.

Статья 3

Для достижения целей Содружества государства-члены, исходя из общепризнанных норм международного права и хельсинкского Заключительного акта, строят свои отношения в соответствии с нижеследующими взаимосвязанными и равноценными принципами:

уважение суверенитета государств-членов, неотъемлемого права народов на самоопределение и права распоряжаться своей судьбой без вмешательства извне;

нерушимость государственных границ, признание существующих границ и отказ от противоправных территориальных приобретений;

территориальная целостность государств и отказ от любых действий, направленных на расчленение чужой территории;

неприменение силы или угрозы силой против политической независимости государства-члена;

разрешение споров мирными средствами таким образом, чтобы не подвергать угрозе международный мир, безопасность и справедливость;

верховенство международного права в межгосударственных отношениях; невмешательство во внутренние и внешние дела друг друга; обеспечение прав человека и основных свобод для всех, без различия расы, этнической принадлежности, языка, религии, политических или иных убеждений;

добросовестное выполнение принятых на себя обязательств по документам Содружества, включая настоящий Устав;

учет интересов друг друга и Содружества в целом, оказание на основе взаимного согласия помощи во всех областях их взаимоотношений;

объединение усилий и оказание поддержки друг другу в целях создания мирных условий жизни народов государств-членов Содружества, обеспечение их политического, экономического и социального прогресса;

развитие взаимовыгодного экономического и научно-технического сотрудничества, расширение интеграционных процессов;

духовное единение их народов, которое основывается на уважении их самобытности, тесное сотрудничество в сохранении культурных ценностей и культурного обмена.

Статья 4

К сферам совместной деятельности государств-членов, реализуемой на равноправной основе через общие координирующие институты в соответствии с обязательствами, принятыми государствами-членами в рамках Содружества, относятся:

обеспечение прав и основных свобод человека; координация внешнеполитической деятельности;

сотрудничество в формировании и развитии общего экономического пространства, общесредиземноморского и евразийского рынков, таможенной политики;

сотрудничество в развитии систем транспорта, связи;

охрана здоровья и окружающей Среды;

вопросы социальной и миграционной политики;

борьба с организованной преступностью; сотрудничество в области оборонной политики и охраны внешних границ.

Настоящий перечень может быть дополнен по взаимному согласию государств-членов.

Статья 5

Основной правовой базой межгосударственных отношений в рамках Содружества являются многосторонние и двусторонние соглашения в различных областях взаимоотношений государств-членов.

Соглашения, заключенные в рамках Содружества, должны соответствовать целям и принципам Содружества, обязательствам государств-членов по настоящему Уставу.

Статья 6

Государства-члены содействуют сотрудничеству и развитию связей между государственными органами, общественными объединениями, экономическими структурами.

Раздел II. ЧЛЕНСТВО

Статья 7

Государствами-учредителями Содружества являются государства, подписавшие и ратифицировавшие Соглашение о создании Содружества Независимых Государств от 8 декабря 1991 года и Протокол к этому Соглашению от 21 декабря 1991 года к моменту принятия настоящего Устава.

Государствами-членами Содружества являются те государства-учредители, которые принимают на себя обязательства по настоящему Уставу в течение одного года после его принятия Советом глав государств.

Членом Содружества может также стать государство, которое разделяет цели и принципы Содружества и принимает на себя обязательства, содержащиеся в настоящем Уставе, путем присоединения к нему с согласия всех государств-членов.

Статья 8

На основании решения Совета глав государств к Содружеству в качестве ассоциированного члена может присоединиться государство, желающее участвовать в отдельных видах его деятельности, на условиях, определяемых соглашением об ассоциированном членстве.

По решению Совета глав государств на заседаниях органов Содружества могут присутствовать представители других государств в качестве наблюдателей.

Вопросы участия ассоциированных членов и наблюдателей в работе органов Содружества регулируются правилами процедуры таких органов.

Статья 9

Государство-член вправе выйти из Содружества. О таком намерении государство-член извещает письменно депозитария настоящего Устава за 12 месяцев до выхода. Обязательства, возникшие в период участия в настоящем Уставе, связывают соответствующие государства до их полного выполнения.

Статья 10

Нарушения государством-членом настоящего Устава, систематическое невыполнение государством его обязательств по соглашениям, заключенным в рамках Содружества, либо решений органов Содружества рассматриваются Советом глав государств.

В отношении такого государства могут применяться меры, допускаемые международным правом.

Раздел III. КОЛЛЕКТИВНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ И ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО

Статья 11

Государства-члены проводят согласованную политику в области международной безопасности, разоружения и контроля над вооружениями, строительства Вооруженных Сил и поддерживают безопасность в Содружестве, в том числе с помощью групп военных наблюдателей и коллективных сил по поддержанию мира.

Статья 12

В случае возникновения угрозы суверенитету, безопасности и территориальной целостности одного или нескольких государств-членов либо международному миру и безопасности государства-члены незамедлительно приводят в действие механизм взаимных консультаций с целью координации позиций и принятия мер для устранения возникшей угрозы, включая миротворческие операции и использование в случае необходимости Вооруженных Сил в порядке осуществления права на индивидуальную или коллективную самооборону согласно статье 51 Устава ООН.

Решение о совместном использовании вооруженных сил принимается Советом глав государств Содружества или заинтересованными государствами-членами Содружества с учетом их национального законодательства.

Статья 13

Каждое государство-член принимает надлежащие меры по обеспечению стабильного положения на внешних границах государств-членов Содружества. На основе взаимного согласия государства-члены координируют деятельность пограничных войск и других компетентных служб, которые осуществляют контроль и несут ответственность за соблюдение установленного порядка пересечения внешних границ государств-членов.

Статья 14

Высшим органом Содружества по вопросам обороны и охраны внешних границ государств-членов является Совет глав государств. Координацию военно-экономической деятельности Содружества осуществляет Совет глав правительств.

Взаимодействие государств-членов в осуществлении международных соглашений и решении других вопросов в области безопасности и разоружения организуется путем совместных консультаций.

Статья 15

Конкретные вопросы военно-политического сотрудничества государств-членов регулируются специальными соглашениями.

Раздел IV. ПРЕДОТВРАЩЕНИЕ КОНФЛИКТОВ И РАЗРЕШЕНИЕ СПОРОВ

Статья 16

Государства-члены принимают все возможные меры для предотвращения конфликтов, прежде всего на межнациональной и межконфессиональной основе, могущих повлечь за собой нарушение прав человека.

Они оказывают друг другу на основе взаимного согласия помощь в урегулировании таких конфликтов, в том числе и в рамках международных организаций.

Статья 17

Государства-члены Содружества будут воздерживаться от действий, способных нанести ущерб другим государствам-членам и привести к обострению возможных споров.

Государства-члены будут добросовестно и в духе сотрудничества прилагать усилия к справедливому мирному разрешению своих споров посредством переговоров или достижению договоренности о надлежащей альтернативной процедуре урегулирования спора.

Если государства-члены не разрешают спор при помощи средств, указанных в части второй настоящей статьи, они могут передать его в Совет глав государств.

Статья 18

Совет глав государств правомочен в любой стадии спора, продолжение которого могло бы угрожать поддержанию мира или безопасности в Содружестве, рекомендовать сторонам надлежащую процедуру или методы его урегулирования.

Раздел V. СОТРУДНИЧЕСТВО В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ, СОЦИАЛЬНОЙ И ПРАВОВОЙ ОБЛАСТЯХ

Статья 19

Государства-члены сотрудничают в экономической и социальной областях по следующим направлениям:

формирование общего экономического пространства на базе рыночных отношений и свободного перемещения товаров, услуг, капиталов и рабочей силы;

координация социальной политики, разработка совместных социальных программ и мер по снижению социальной напряженности в связи с проведением экономических реформ;

развитие систем транспорта и связи, а также энергетических систем;

координация кредитно-финансовой политики;

содействие развитию торгово-экономических связей государств-членов;

поощрение и взаимная защита инвестиций;

содействие стандартизации и сертификации промышленной продукции и товаров;

правовая охрана интеллектуальной собственности;

содействие развитию общего информационного пространства;

осуществление совместных природоохранных мероприятий, оказание взаимной помощи в ликвидации последствий экологических катастроф и других чрезвычайных ситуаций;

осуществление совместных проектов и программ в области науки и техники, образования, здравоохранения, культуры и спорта.

Статья 20

Государства-члены осуществляют сотрудничество в области права, в частности, путем заключения многосторонних и двусторонних договоров об оказании правовой помощи и способствуют сближению национального законодательства.

В случае противоречий между нормами национального законодательства государств-членов, регулирующих отношения в сферах совместной деятельности, государства-члены проводят консультации и переговоры с целью выработки предложений для устранения этих противоречий.

Раздел VI. ОРГАНЫ СОДРУЖЕСТВА

Совет глав государств и Совет глав правительств

Статья 21

Высшим органом Содружества является Совет глав государств. Совет глав государств, в котором на высшем уровне представлены все государства-члены, обсуждает и решает принципиальные вопросы, связанные с деятельностью государств-членов в сфере их общих интересов.

Совет глав государств собирается на заседания два раза в год. Внеочередные заседания Совета могут созываться по инициативе одного из государств-членов.

Статья 22

Совет глав правительств координирует сотрудничество органов исполнительной власти государств-членов в экономической, социальной и иных сферах общих интересов.

Совет глав правительств собирается на заседания четыре раза в год. Внеочередные заседания Совета могут созываться по инициативе правительства одного из государств-членов.

Статья 23

Решения Совета глав государств и Совета глав правительств принимаются с общего согласия - консенсусом. Любое государство может заявить о своей незаинтересованности в том или ином вопросе, что не должно рассматриваться в качестве препятствия для принятия решения.

Совет глав государств и Совет глав правительств могут проводить совместные заседания.

Порядок работы Совета глав государств и Совета глав правительств регулируется Правилами процедуры.

Статья 24

Главы государств и главы правительств на заседаниях Совета глав государств и Совета глав правительств председательствуют поочередно в порядке русского алфавита названий государств-членов Содружества. Заседания Совета глав государств и Совета глав правительств проводятся, как правило, в городе Минске.

Статья 25

Совет глав государств и Совет глав правительств создают рабочие и вспомогательные органы как на постоянной, так и на временной основе.

Эти органы формируются из представителей государств-членов, наделенных соответствующими полномочиями.

К участию в их заседаниях могут привлекаться эксперты и консультанты.

Статья 26

Для решения вопросов сотрудничества в отдельных областях и разработки рекомендаций для Совета глав государств и Совета глав правительств созываются совещания руководителей соответствующих государственных органов.

Совет министров иностранных дел

Статья 27

Совет министров иностранных дел на основе решений Совета глав государств и Совета глав правительств осуществляет координацию внешнеполитической деятельности государств-членов, включая их деятельность в международных организациях, и организует консультации по вопросам мировой политики, представляющим взаимный интерес.

Совет министров иностранных дел осуществляет свою деятельность в соответствии с Положением, утверждаемым Советом глав государств.

Координационно-консультативный Комитет

Статья 28

Координационно-консультативный Комитет является постоянно действующим исполнительным и координирующим органом Содружества.

Во исполнение решений Совета глав государств и Совета глав правительств Комитет:

вырабатывает и вносит предложения по вопросам сотрудничества в рамках Содружества, развития социально-экономических связей;

способствует реализации договоренностей по конкретным направлениям экономических взаимоотношений;

организует совещания представителей и экспертов для подготовки проектов документов, выносимых на заседания Совета глав государств и Совета глав правительств;

обеспечивает проведение заседаний Совета глав государств и Совета глав правительств;

содействует работе других органов Содружества.

Статья 29

Координационно-консультативный Комитет состоит из постоянных полномочных представителей, по два от каждого государства-члена Содружества, и Координатора Комитета, назначаемого Советом глав государств. Для организационно-технического обеспечения работы Совета глав государств, Совета глав правительств и других органов Содружества при Координационно-консультативном Комитете имеется Секретариат, возглавляемый Координатором Комитета - заместителем Председателя Координационно-консультативного Комитета.

Комитет действует в соответствии с Положением, утверждаемым Советом глав государств.

Местом пребывания Комитета является город Минск.

Совет министров обороны Главное командование Объединенных Вооруженных Сил

Статья 30

Совет министров обороны является органом Совета глав государств по вопросам военной политики и военного строительства государств-членов.

Главное командование Объединенных Вооруженных Сил осуществляет руководство Объединенными Вооруженными Силами, а также группами военных наблюдателей и коллективными силами по поддержанию мира в Содружестве.

Совет министров обороны и Главное командование Объединенных Вооруженных Сил осуществляют свою деятельность на основе соответствующих положений, утверждаемых Советом глав государств.

Совет командующих Пограничными войсками

Статья 31

Совет командующих Пограничными войсками является органом Совета глав государств по вопросам охраны внешних границ государств-членов и обеспечения стабильного положения на них.

Совет командующих Пограничными войсками осуществляет свою деятельность на основе соответствующего Положения, утверждаемого Советом глав государств.

Экономический суд

Статья 32

Экономический суд действует в целях обеспечения выполнения экономических обязательств в рамках Содружества.

К ведению Экономического Суда относится разрешение споров, возникающих при исполнении экономических обязательств. Суд может разрешать и другие споры, отнесенные к его ведению соглашениями государств-членов.

Экономический Суд вправе толковать положения соглашений и иных актов Содружества по экономическим вопросам.

Экономический Суд осуществляет свою деятельность в соответствии с Соглашением о статусе Экономического Суда и Положением о нем, утверждаемым Советом глав государств.

Местом пребывания Экономического Суда является город Минск.

Комиссия по правам человека

Статья 33

Комиссия по правам человека является консультативным органом Содружества и наблюдает за выполнением обязательств по правам человека, взятым на себя государствами-членами в рамках Содружества.

Комиссия состоит из представителей государств-членов Содружества и действует на основе Положения, утверждаемого Советом глав государств.

Местом пребывания Комиссии по правам человека является город Минск.

Органы отраслевого сотрудничества

Статья 34

На основе соглашений государств-членов о сотрудничестве в экономической, социальной и других областях могут учреждаться органы отраслевого сотрудничества, которые осуществляют выработку согласованных принципов и правил такого сотрудничества и способствуют их практической реализации. Органы отраслевого сотрудничества (советы, комитеты) выполняют функции, предусмотренные в настоящем Уставе и в положениях о них, обеспечивая рассмотрение и решение на многосторонней основе вопросов сотрудничества в соответствующих областях.

В состав органов отраслевого сотрудничества входят руководители соответствующих органов исполнительной власти государств-членов.

Органы отраслевого сотрудничества в пределах своей компетенции принимают рекомендации, а также в необходимых случаях вносят предложения на рассмотрение Совета глав правительств.

Рабочий язык Содружества

Статья 35

Рабочим языком Содружества является русский язык.

Раздел VII. МЕЖПАРЛАМЕНТСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО

Статья 36

Межпарламентская ассамблея проводит межпарламентские консультации, обсуждает вопросы сотрудничества в рамках Содружества, разрабатывает совместные предложения в сфере деятельности национальных парламентов.

Статья 37

Межпарламентская ассамблея состоит из парламентских делегаций. Организацию деятельности Межпарламентской ассамблеи осуществляет Совет Ассамблеи, состоящий из руководителей парламентских делегаций. Процедурные вопросы деятельности Межпарламентской ассамблеи регулируются ее Регламентом.

Местом пребывания Межпарламентской ассамблеи является город Санкт-Петербург.

Раздел VIII. ФИНАНСИРОВАНИЕ

Статья 38

Расходы по финансированию деятельности органов Содружества распределяются на основе долевого участия государств-членов и устанавливаются в соответствии со специальными соглашениями о бюджетах органов Содружества. Бюджеты органов Содружества утверждаются Советом глав государств по представлению Совета глав правительств.

Статья 39

Вопросы финансово-хозяйственной деятельности органов Содружества рассматриваются в порядке, определяемом Советом глав правительств.

Статья 40

Государства-члены самостоятельно несут расходы, связанные с участием их представителей, а также экспертов и консультантов в работе совещаний и органов Содружества.

Раздел IX. ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 41

Настоящий Устав подлежит ратификации государствами-учредителями в соответствии с их конституционными процедурами.

Ратификационные грамоты сдаются Правительству Республики Беларусь, которое будет извещать о сдаче на хранение каждой грамоты другие государства-учредители.

Настоящий Устав вступает в силу для всех государств-учредителей с момента сдачи на хранение ратификационных грамот всеми государствами-учредителями либо для государств-учредителей, сдавших свои ратификационные грамоты, через один год после принятия настоящего Устава.

Статья 42

Поправки к настоящему Уставу могут быть предложены любым государством-членом. Предложенные поправки рассматриваются в соответствии с правилами процедуры Совета глав государств. Поправки к настоящему Уставу принимаются Советом глав государств. Они вступают в силу, после ратификации всеми государствами-членами в соответствии с их конституционными процедурами, с даты получения Правительством Республики Беларусь последней ратификационной грамоты.

Статья 43

Государства-учредители Содружества могут при ратификации настоящего Устава сделать оговорки и заявления по разделам III, IV и VII и статьям 28, 30, 31, 32, 33.

Статья 44

Настоящий Устав будет зарегистрирован в соответствии со статьей 102 Устава Организации Объединенных Наций.

Статья 45

Настоящий Устав составлен в одном экземпляре на государственных языках государств-учредителей Содружества. Подлинный экземпляр хранится в

Архиве Правительства Республики Беларусь, которое направит всем государствам-учредителям его заверенные копии.

Настоящий Устав принят 22 января 1993 года на заседании Совета глав государств в городе Минске.

РЕШЕНИЕ

о Поправках к Уставу Содружества Независимых Государств Совет глав государств Содружества Независимых Государств р е ш и л:

1. Принять Поправки к Уставу Содружества Независимых Государств (прилагаются).

2. Продолжить работу по совершенствованию Устава Содружества Независимых Государств.

3. Решение вступает в силу в порядке и на условиях, предусмотренных статьей 42 Устава Содружества Независимых Государств.

Совершено в городе Ялте 19 сентября 2003 года в одном подлинном экземпляре на русском языке. Подлинный экземпляр хранится в Исполнительном комитете Содружества Независимых Государств, который направит каждому государству, подписавшему настоящее Решение, его заверенную копию.

ПОПРАВКИ

к Уставу Содружества Независимых Государств

1. Часть первую статьи 24 исключить.

2. Часть вторую статьи 24 "Заседания Совета глав государств и Совета глав правительств проводятся, как правило, в городе Минске" перенести в статью 23 последней частью.

3. Дополнить Раздел VI "Органы Содружества" после подраздела "Органы отраслевого сотрудничества" подразделом следующего содержания:

"Председательство

Статья 341

Председательство в органах Содружества осуществляется поочередно каждым государством - членом Содружества в лице его представителя на основе принципа ротации в порядке русского алфавита названий государств - членов Содружества, на срок не более одного года, если иное не будет установлено соответствующим органом Содружества.

Предшествующий и последующий председатели органа Содружества являются его сопредседателями, если иное не будет установлено соответствующим органом Содружества".

İqtisadi İttifaq yaradılması haqqında Müqavilənin təsdiqi barədə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Qərarı (29 sentyabr 1993-cü il, № 718)

"Azərbaycan Respublikasının Müstəqil Dövlətlər Birliyinə qoşulması haqqında" Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 1993-cü il 20 sentyabr tarixli qərarının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətini həyata keçirən Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədri Heydər Əliyev başda olmaqla, Azərbaycan Respublikasının nümayəndə heyəti bu il sentyabrın 24-də Moskva şəhərində MDB üzvü olan dövlətlərin Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak etmişdir. Səfər zamanı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətini həyata keçirən Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədri Heydər Əliyev İqtisadi İttifaq yaradılması haqqında Müqaviləni, Azərbaycan Respublikası adından imzalamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi İqtisadi İttifaq yaradılması haqqında Müqaviləyə Azərbaycan Respublikasının daxil olmasını bəyənir və bu addımın Azərbaycan Respublikasının iqtisadi yüksəlişini, xarici iqtisadi əlaqələrinin genişlənməsini təmin edəcəyinə ümid bəsləyir.

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan xalqının ali mənafelərini əsas tutaraq, Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini qoruyub saxlamaq, respublikanın iqtisadiyyatının dinamik və ahəngdar inkişafını təmin etmək məqsədilə, habelə MDB üzvü olan dövlətlərlə qarşılıqlı faydalı iqtisadi münasibətləri genişləndirməyin vacibliyini nəzərə alaraq **qərara alır**:

1. İqtisadi İttifaq yaradılması haqqında Müqavilə təsdiq edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bu Müqavilədən irəli gələn lazımı tədbirləri həyata keçirsin.

Договор о создании Экономического Союза

Государства - участники настоящего Договора, именуемые в дальнейшем Договаривающиеся Стороны,

основываясь на исторической общности своих народов и сознавая важность расширения и углубления всесторонних и взаимовыгодных экономических отношений,

уважая суверенитет каждого государства и подтверждая свою приверженность целям и принципам учредительных документов о создании Содружества Независимых Государств,

стремясь обеспечить благоприятные условия для динамичного и гармоничного развития экономики и проведения экономических реформ в интересах повышения жизненного уровня населения своих государств,

сознавая объективную необходимость формирования и развития общего экономического пространства, основанного на свободном перемещении товаров, услуг, рабочей силы и капиталов, а также упрочения прямых связей хозяйствующих субъектов Договаривающихся Сторон,

понимая важность технологических взаимосвязей высокоинтегрированных научно-технических и производственных потенциалов государств,

стремясь создать условия для органичного включения своих экономик в мировое хозяйство,

руководствуясь общепризнанными нормами международного права, договорились о создании Экономического союза.

Глава I. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА

Статья 1

Экономический союз создается на основе добровольности участия, уважения суверенитета, территориальной целостности, равенства прав, а также взаимной ответственности Договаривающихся Сторон за реализацию положений настоящего Договора.

В своей деятельности Договаривающиеся Стороны в рамках Экономического союза руководствуются следующими международно-правовыми принципами: невмешательство в дела друг друга, уважение прав и свобод человека; мирное разрешение споров и неприменение любых видов экономического давления в отношениях друг с другом;

ответственность за принятые обязательства;

исключение любой дискриминации по национальному и иным признакам в отношении юридических и физических лиц Договаривающихся Сторон;

проведение взаимных консультаций с целью координации позиций и принятия мер в случае осуществления экономической агрессии со стороны одного государства или нескольких государств, не участвующих в настоящем Договоре, в отношении любой из Договаривающихся Сторон.

Статья 2

Целями Экономического союза являются:

формирование условий стабильного развития экономик Договаривающихся Сторон в интересах повышения жизненного уровня их населения;

поэтапное создание общего экономического пространства на базе рыночных отношений;

создание равных возможностей и гарантий для всех хозяйствующих субъектов; совместное осуществление экономических проектов, представляющих общий интерес;

решение совместными усилиями экологических проблем, а также ликвидация последствий стихийных бедствий и катастроф.

Статья 3

Экономический союз предполагает:

свободное перемещение товаров, услуг, капиталов и рабочей силы;

согласованную денежно-кредитную, бюджетную, налоговую, ценовую, внешнеэкономическую, таможенную и валютную политику;

гармонизированное хозяйственное законодательство Договаривающихся Сторон;

наличие общей статистической базы.

Статья 4

Договаривающиеся Стороны согласились, что Экономический союз создается путем поэтапного углубления интеграции, координации действий в осуществлении экономических реформ через:

межгосударственную (многостороннюю) ассоциацию свободной торговли; таможенный союз;

общий рынок товаров, услуг, капиталов и рабочей силы;

валютный (денежный) союз.

Для каждой формы интеграции предусматривается комплекс взаимосвязанных мероприятий, которые должны быть приняты и осуществлены в соответствии с отдельными соглашениями.

Глава II. ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ

Статья 5

В соответствии со статьей 4 настоящего Договора в целях создания межгосударственной ассоциации свободной торговли Договаривающиеся Стороны согласились в своих взаимоотношениях на:

последовательное снижение и отмену таможенных пошлин, налогов и сборов, а также количественных и всех иных равнозначных им по своим последствиям ограничений;

гармонизацию таможенного законодательства, механизмов тарифного и нетарифного регулирования;

упрощение таможенных процедур;

унификацию форм таможенной документации для ведения таможенной статистики;

поэтапное сближение тарифов на перевозки грузов и пассажиров, транзитных тарифов при соблюдении принципа свободы транзита;

недопущение несанкционированного реэкспорта в третьи страны.

Статья 6

При создании таможенного союза Договаривающиеся Стороны наряду с полной отменой тарифного и нетарифного регулирования перемещения товаров, работ и услуг согласились на:

установление общего таможенного тарифа в отношениях с государствами, не участвующими в настоящем Договоре;

координацию внешнеторговой политики в отношении государств, не участвующих в настоящем Договоре.

Статья 7

При переходе к общему рынку Договаривающиеся Стороны: создадут необходимые правовые, экономические и организационные условия для свободного перемещения капиталов и рабочей силы;

создадут условия для добросовестной конкуренции, включая механизм антимонопольного регулирования;

будут проводить согласованную политику в области развития транспорта и коммуникаций, направленную на осуществление эффективных перевозок грузов и пассажиров;

обеспечат равные экономические условия для взаимного инвестирования капиталов в развитие экономик и создадут действенный механизм защиты прав и интересов инвесторов.

Статья 8

Во взаимной торговле будут применяться свободные (договорные) цены, складывающиеся с учетом интеграции внутренних рынков Договаривающихся Сторон. Договаривающиеся Стороны обязуются не применять ценовую дискриминацию в отношении их хозяйствующих субъектов.

Статья 9

Договаривающиеся Стороны не будут осуществлять без взаимного согласования односторонние действия неэкономического характера с целью ограничения доступа на свои рынки.

Договаривающиеся Стороны могут совместно или индивидуально вводить в соответствии с международной практикой временные защитные и иные меры по взаимной торговле, в том числе и по соображениям национальной безопасности.

Договаривающиеся Стороны согласуют порядок и условия введения таких мер путем заключения соответствующего соглашения или соглашений.

Глава III. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО И ИНВЕСТИЦИИ

Статья 10

Договаривающиеся Стороны обеспечат национальный правовой режим для деятельности хозяйствующих субъектов-резидентов государств - участников данного Договора на своих территориях.

Статья 11

Договаривающиеся Стороны содействуют развитию прямых экономических связей между хозяйствующими субъектами, создают благоприятные условия для укрепления производственной кооперации.

Статья 12

Договаривающиеся Стороны содействуют созданию совместных предприятий, транснациональных производственных объединений, сети коммерческих и финансово-кредитных учреждений и организаций.

Статья 13

Договаривающиеся Стороны координируют свою инвестиционную политику, включая привлечение иностранных инвестиций и кредитов в областях, представляющих взаимный интерес, осуществляют совместные капиталовложения, в том числе и на компенсационной основе.

Глава IV. ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНЫЕ, ФИНАНСОВЫЕ И ВАЛЮТНЫЕ ОТНОШЕНИЯ

Статья 14

Договаривающиеся Стороны согласовывают политику в области денежно-кредитных, валютных и финансовых отношений.

Статья 15

На этапе функционирования межгосударственной ассоциации свободной торговли Договаривающиеся Стороны используют в своих валютно-кредитных и финансовых отношениях:

мультивалютную систему, охватывающую национальные валюты, функционирующие в отдельных государствах;

систему, основанную на рубле Российской Федерации.

На этапе формирования валютного союза обеспечивается переход во взаимных расчетах к моновалютной системе, основанной на общей (резервной) валюте, в основе которой лежат наиболее употребляемые и стабильные валюты Договаривающихся Сторон.

Статья 16

Формирование валютно-денежной системы, базирующейся на использовании национальных валют, будет осуществляться поэтапно через создание платежного союза, основанного на принципах:

взаимного признания национальных валют и осуществления их официальных котировок;

осуществления платежей в национальных валютах с использованием многостороннего клиринга через Межгосударственный банк и другие расчетные центры;

введения механизма согласованного взаимного кредитования дефицитов платежных балансов;

достижения взаимной конвертируемости национальных валют по текущим операциям.

По мере углубления интеграционных процессов платежный союз будет трансформирован в валютный союз, предусматривающий:

применение плавающих курсов валют и согласование пределов их взаимных колебаний;

введение банковского механизма поддержания курсов валют;

достижение полной конвертируемости национальных валют.

Статья 17

Государства, заключившие соглашение о практических мерах по созданию рублевой зоны нового типа или присоединившиеся к ним, регулируют меры по объединению денежных систем на основе двусторонних соглашений с Российской Стороной.

Статья 18

Договаривающиеся Стороны проводят последовательную гармонизацию налоговых систем. Они унифицируют виды основных налогов, а также законодательные положения о порядке взимания налогов (субъекты и объекты налогообложения) и о применении ставок налогов.

Гармонизация налоговых систем Договаривающихся Сторон осуществляется путем заключения отдельного соглашения о налоговой политике, осуществляемой в рамках Экономического союза, а также на основе единства методологии учета затрат на производство.

Глава V. СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА

Статья 19

Договаривающиеся Стороны обеспечивают безвизовый режим перемещения их граждан в пределах территории Экономического союза.

Статья 20

Договаривающиеся Стороны признают необходимым согласование их политики в области трудовых отношений в соответствии с положениями конвенций и рекомендаций Международной организации труда и на основе регулирования доходов населения с учетом состояния производства и потребительского рынка, необходимости поддержания уровня жизни нетрудоспособных и малообеспеченных граждан.

Статья 21

Договаривающиеся Стороны не допускают дискриминации граждан по национальному или любому иному признаку в вопросах предоставления рабочих мест, оплаты труда, обеспечения других условий работы, предоставления социальных гарантий.

Статья 22

Договаривающиеся Стороны взаимно признают документы об образовании и квалификации работников других Договаривающихся Сторон без дополнительного их подтверждения, если этого не требуют условия и характер работы.

Статья 23

Договаривающиеся Стороны проводят скоординированную политику в области условий и охраны труда с учетом общепринятых международных правил, выработки общих требований к нормам и правилам по охране труда, осуществления государственного надзора и экспертизы условий труда.

Статья 24

Договаривающиеся Стороны заключат специальные соглашения, регулирующие миграцию рабочей силы и взаимные обязательства в области социального страхования, пенсионного обеспечения граждан и по другим вопросам, требующим такого согласования государствами, входящими в Экономический союз.

Глава VI. ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ

Статья 25

Экономические отношения между Договаривающимися Сторонами и их хозяйствующими субъектами регулируются настоящим Договором, двусторонними и многосторонними соглашениями, нормами международного права и национальным законодательством. В случае, если настоящим Договором установлены иные нормы и правила, чем предусмотренные национальным законодательством, применяются правила и нормы международного права и настоящего Договора.

Статья 26

Договаривающиеся Стороны, признавая необходимость достижения единого регулирования экономических отношений, согласились привести национальное законодательство в соответствие с нормами настоящего Договора и международного права.

В этих целях Стороны договорились:

разрабатывать модельные акты, регулирующие хозяйственные взаимоотношения;

проводить работу по координации и сближению действующего национального законодательства на основе модельных проектов и норм международного права с целью устранения противоречий в них;

согласовывать принятие новых национальных законодательных актов по экономическим вопросам;

проводить предварительную экспертизу проектов нормативных актов, обеспечивающую соответствие этих актов нормам международного права, настоящему Договору, двусторонним и многосторонним соглашениям.

Глава VII. ИНСТИТУТЫ (ОРГАНЫ) ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА

Статья 27

Для обеспечения деятельности Экономического союза Договаривающиеся Стороны используют существующие и создают новые совместные исполнительные и координационные институты.

Решения Совета глав государств и Совета глав правительств по вопросам функционирования Экономического союза принимаются с общего согласия - консенсусом. Любое государство может заявить о своей незаинтересованности в том или ином вопросе, что не должно рассматриваться в качестве препятствия для принятия решения.

Статья 28

Порядок формирования, функционирования и финансирования институтов Экономического союза, координация их деятельности с деятельностью экономических органов Содружества Независимых Государств регламентируются отдельными соглашениями.

Глава VIII. ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 29

Членство в Экономическом союзе влечет принятие полного объема обязательств и приобретение всех прав, предусмотренных настоящим Договором, и не является препятствием в осуществлении экономических связей с государствами, не входящими в него, а также экономическими группировками и сообществами, если это не противоречит интересам Экономического союза.

Договаривающиеся Стороны несут взаимную ответственность за выполнение настоящего Договора, воздерживаются от любых шагов, ставящих под угрозу его выполнение.

Статья 30

Государству, выразившему готовность принять на себя только часть обязательств по настоящему Договору с согласия членов Экономического союза, может быть предоставлен статус ассоциированного члена. Условия при-

соединения государств к Экономическому союзу на правах ассоциированного члена определяют члены Экономического союза.

Статья 31

Договаривающиеся Стороны обязуются решать спорные вопросы, связанные с толкованием и выполнением настоящего Договора, путем переговоров или путем обращения в Экономический Суд Содружества Независимых Государств.

Если Экономический Суд признает, что какое-либо государство - член Экономического союза не выполнило одного из обязательств, возлагаемого на него настоящим Договором, это государство обязано принять меры, связанные с выполнением решения Экономического Суда.

Договаривающиеся Стороны разрабатывают и заключают специальное соглашение о порядке рассмотрения спорных вопросов, связанных с хозяйственными отношениями субъектов государств - членов Экономического союза, а также о системе санкций за не выполнение принятых обязательств.

При невозможности урегулировать спорные вопросы путем переговоров или через Экономический Суд Содружества Независимых Государств Договаривающиеся Стороны согласились решать их в других международных судебных органах в соответствии с их правилами и процедурами.

Статья 32

Оговорки к настоящему Договору не допускаются.

В настоящий Договор могут быть внесены изменения и дополнения с общего согласия Договаривающихся Сторон.

Статья 33

Договор заключается сроком на 10 лет и будет автоматически продлеваться на последующие пятилетние периоды, если ни одна из Договаривающихся Сторон не заявит о прекращении своего участия в нем.

Каждая Договаривающаяся Сторона может заявить о выходе из настоящего Договора, уведомив об этом другие Договаривающиеся Стороны не менее чем за 12 месяцев.

Статья 34

Настоящий Договор подлежит ратификации подписавшими его Договаривающимися Сторонами в соответствии с их конституционной процедурой.

Настоящий Договор открыт для присоединения любого государства - участника Содружества Независимых Государств, признающего его положения при согласии участников Договора.

Настоящий Договор вступает в силу после сдачи государству-депозитарию на хранение третьей ратификационной грамоты.

В отношении каждого государства, которое ратифицирует Договор или присоединится к нему после сдачи государству-депозитарию третьей ратификационной грамоты или акта о присоединении, Договор вступит в силу на тридцатый день после сдачи этим государством своей ратификационной грамоты или акта о присоединении.

Государством-депозитарием настоящего Договора является Республика Беларусь.

Совершено в городе Москве 24 сентября 1993 года в одном подлинном экземпляре на русском языке. Подлинный экземпляр хранится в Архиве Правительства Республики Беларусь, которое направит государствам, подписавшим настоящий Договор, его заверенную копию.

За Азербайджанскую Республику
Г. Алиев За Российскую Федерацию
Б. Ельцин
За Республику Армения
Л. Тер-Петросян
За Республику Таджикистан
Э. Рахмонов
За Республику Беларусь
С. Шушкевич
За Туркменистан
С. Ниязов
За Республику Казахстан
Н. Назарбаев
За Республику Узбекистан
И. Каримов
За Кыргызскую Республику
А. Акаев
За Украину
За Республику Молдова
М. Снегур

Avropa Şurasının Nizamnaməsinə Azərbaycan Respublikasının qoşulması haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(10 yanvar 2001-ci il, № 54-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası 1949-cu il mayın 5-də London şəhərində imzalanmış Avropa Şurasının Nizamnaməsinə qoşulsun.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Avropa Şurasının NİZAMNAMƏSİ

London, 5.V.1949

Belçika Krallığının, Danimarka Krallığının, Fransa Respublikasının, İrlandiya Respublikasının, İtaliya Respublikasının, Lüksemburq Böyük Hersoqluğunun, Niderlandiya Krallığının, Norveç Krallığının, İsveç Krallığının, Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Hökumətləri,

Ədalətə və beynəlxalq əməkdaşlığa əsaslanmış sülhün möhkəmləndirilməsinin insan cəmiyyətinin və sivilizasiyanın qorunması üçün həyati əhəmiyyət daşıdığına inanaraq;

Xalqlarının ümumi sərvəti və hər hansı həqiqi demokratiyanın əsaslarını təşkil edən şəxsiyyət azadlığı, siyasi azadlıq və qanuni aliliyi prinsiplərinin əsl mənbəyi olan mənəvi və əxlaqi dəyərlərə öz bağlıqlarını yenidən təsdiq edərək;

İqtisadi və sosial tərəqqinin maraqları baxımından həmin idealların qorunması və bundan sonra da həyata keçirilməsi üçün bu fikirlərə şərik bütün Avropa ölkələrinin daha sıx birliyinə ehtiyac duyulduğuna əmin olaraq;

Bununla əlaqədar, öz xalqlarının ehtiyaclarına və aydın ifadə olunmuş istəklərinə cavab vermək üçün Avropa Dövlətlərini daha sıx ittifaqda yaxınlaşdırma biləcək təşkilatın təxirə salınmadan yaradılmasının vacibliyini nəzərə alaraq;

Nəticədə Hökumətlərin nümayəndələri Komitəsindən və Məşvərət Məclisindən ibarət olan Avropa Şurasının təsis edilməsini qərara almış və bu məqsədlə aşağıdakı Nizamnaməni qəbul etmişlər:

I Fəsil. Avropa Şurasının məqsədi

Maddə 1

a. Avropa Şurasının məqsədi öz Üzvləri arasında onların ümumi mirası olan, iqtisadi və sosial tərəqqiyə imkanlar yaradan ideal və prinsiplərin qorunması və həyata keçirilməsi məqsədi ilə daha çox birliyə nail olunmasıdır.

b. Bu məqsədlə Şuranın orqanları vasitəsi ilə ümumi marağı əks etdirən problemlərin müzakirəsində, iqtisadi, sosial, mədəni, elmi, hüquqi və inzibati məsələlərdə, insan hüquqları və azadlıqları və əsas azadlıqlarının qorunması və gələcəkdə də həyata keçirilməsində razılaşmalar və ümumi fəaliyyət əsasında nail oluna bilər.

c. Avropa Şurasında iştirak üzv dövlətlərin Birləşmiş Millətlər Təşkilatında və daxil olduqları digər beynəlxalq təşkilat və birliklərdə iştirakına mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

d. Milli müdafiə ilə əlaqədar məsələlər Avropa Şurasının səlahiyyətlərinə daxil deyildir.

II Fəsil. Üzvlük

Maddə 2

Avropa Şurasının üzvləri bu Nizamnamənin iştirakçılarıdır.

Maddə 3

Avropa Şurasının hər bir üzvü qanunun aliliyi və onun yurisdiksiyası çərçivəsində insan hüquqları və əsas azadlıqlarından bütün şəxslərin bəhrələnməsi prinsiplərini qəbul etməli və I fəsildə müəyyənləşdirildiyi kimi, Şuranın məqsədinin səmimi və səmərəli şəkildə həyata keçirilməsi sahəsində əməkdaşlıq etməlidir.

Maddə 4

Maddə 3-ün müddəalarını yerinə yetirməyə can atan və buna qadir hesab edilən hər hansı Avropa Dövləti Nazirlər Komitəsi tərəfindən Avropa Şurasının üzvü olmaq üçün dəvət edilə bilər. Bu şəkildə dəvət olunmuş hər hansı Dövlət mövcud Nizamnaməyə qoşulma haqqında sənədi öz adından Baş katibə təqdim etdiyi andan üzv olacaqdır.

Maddə 5

a. Xüsusi hallarda, maddə 3-ün müddəalarını yerinə yetirməyə can atan və buna qadir hesab edilən Avropa Dövləti Nazirlər Komitəsi tərəfindən Avropa Şurasının assosiativ üzvü olmağa dəvət edilə bilər. Bu şəkildə dəvət olunmuş hər han-

sı Dövlət mövcud Nizamnaməni qəbul etməsi haqqında sənədi öz adından Baş katibə təqdim etdiyi andan assosiativ üzv olacaqdır. Assosiativ üzv yalnız Məşvərət Məclisində təmsil olunmaq hüququna malikdir.

b. "Üzv" ifadəsi bu Nizamnamədə, Nazirlər Komitəsində təmsilçiliklə əlaqədar istifadəsi istisna olmaqla, assosiativ üzvü ehtiva edir.

Maddə 6

Yuxarıdakı 4-cü və 5-ci maddələrdə nəzərdə tutulan dəvətlər göndərilənə qədər, Nazirlər Komitəsi təklif olunacaq üzvün iştirak etmək hüququ qazanacağı Məşvərət Məclisində nümayəndələrinin sayını və onun maliyyə öhdəliyinin miqdarını müəyyən edəcəkdir.

Maddə 7

Avropa Şurasının hər bir üzvü, özünün üzvlükdən çıxmaq barədə niyyətini formal olaraq Baş katibə bildirdikdən sonra üzvlükdən çıxma bilər. Əgər bildiriş maliyyə ilinin birinci doqquz ayı ərzində edilibsə, üzvlükdən çıxma bu barədə bildirişin edildiyi maliyyə ilinin sonunda baş verir. Əgər bildiriş maliyyə ilinin son üç ayı ərzində edilibsə, üzvlükdən çıxma növbəti maliyyə ilinin sonunda həyata keçirilir.

Maddə 8

Maddə 3-ün müddəalarını ciddi şəkildə pozan hər bir Avropa Şurası Üzvünün təmsilçilik hüququ dayandırılabilir və Nazirlər Komitəsi tərəfindən maddə 7-də nəzərdə tutulmuş şərtlərlə Şuranın tərkibindən çıxmaq tələb oluna bilər. Əgər belə üzv bu tələblərə əməl etməzsə, Komitə tərəfindən müəyyən oluna bilən tarixdən etibarən onun Şuradakı üzvlüyü Komitənin qərarı ilə dayandırılır.

Maddə 9

Nazirlər Komitəsi, öhdəlik yerinə yetirilməmiş qaldığı müddət ərzində öz maliyyə öhdəliyini yerinə yetirmək imkanında olmayan üzvün Komitədə və Məşvərət Məclisində təmsilçilik hüququnu dayandıra bilər.

III Fəsil. Ümumi müddəalar

Maddə 10

Avropa Şurasının orqanları bunlardır:

I. Nazirlər Komitəsi;

II. Məşvərət Məclisi.¹

Bu orqanların hər ikisinin fəaliyyətini Avropa Şurasının Katibliyi təmin edəcəkdir.

Maddə 11

Avropa Şurasının yerləşmə yeri Strasburq şəhəridir.

Maddə 12

Avropa Şurasının rəsmi dilləri ingilis və fransız dilləridir. Nazirlər Komitəsinin və Məşvərət Məclisinin prosedur qaydaları başqa dillərin istifadə edilməsinə yol verilən halları və şəraiti müəyyən edir.

IV Fəsil. Nazirlər Komitəsi

Maddə 13

Nazirlər Komitəsi Avropa Şurası adından 15 və 16-cı maddələrə uyğun olaraq fəaliyyət göstərən orqandır.

Maddə 14

Hər bir üzv Nazirlər Komitəsində bir nümayəndə ilə təmsil olunacaqdır və hər bir nümayəndə bir səsə malik olacaqdır. Komitədə nümayəndələr xarici işlər nazirləri olacaqdır. Xarici işlər nazirinin iştirak etmək imkanı olmadıqda və ya məqsəduyğun hesab olunan hər hansı digər hallarda, Komitənin işində iştirak üçün nazirin yerinə onu əvəz edəcək və imkan daxilində öz ölkəsinin hökumət statusuna malik başqa bir şəxs təyin oluna bilər.

Maddə 15

a. Nazirlər Komitəsi, Məşvərət Məclisinin tövsiyəsi əsasında və ya öz təşəbbüsü ilə, konvensiya və sazişlərin yekunları və xüsusi məsələlərə münasibətdə hökumətlər tərəfindən ümumi siyasətin qəbul edilməsi də daxil olmaqla, Avropa Şurasının məqsədinin həyata keçirilməsi üçün tələb olunan fəaliyyəti nəzərdən keçirəcəkdir. Onun nəticələri Baş katib tərəfindən Üzvlərə bildiriləcəkdir.

¹ 1994-cü ilin fevralında Nazirlər Komitəsi gələcəkdə Avropa Şurasının bütün sənədlərində "Məşvərət Məclisi" əvəzinə "Parlament Assambleyası" adından istifadə olunmasını qərara almışdır.

b. Nazirlər Komitəsinin qərarları lazımi hallarda Üzvlərin Hökumətlərinə tövsiyə formasında çıxarıla bilər, eləcə də Nazirlər Komitəsi həmin tövsiyələrin yerinə yetirilməsi barəsində Hökumətlərə sorğu ilə müraciət edə bilər.

Maddə 16

Məşvərət Məclisinin maddə 24, 28, 30, 32, 33 və 35-də göstərilmiş səlahiyyətlərini nəzərə almaqla, Nazirlər Komitəsi Avropa Şurasının daxili təşkilatlanma və iş qaydası ilə əlaqədar bütün məsələlərə dair məcburi xarakterli qərarlar qəbul edir. Bu məqsədlə Nazirlər Komitəsi zəruri maliyyə və inzibati qaydalar qəbul edir.

Maddə 17

Nazirlər Komitəsi, məqsədəuyğun hesab etdiyi təqdirdə, konkret məqsədlərə nail olmaq üçün məsləhətçi və texniki xarakterli komitə komissiyalar təsis edə bilər.

Maddə 18

Nazirlər Komitəsi tərkibində xüsusilə aşağıdakıların müəyyən edildiyi öz Prosedur qaydalarını qəbul edir:

- I. Kvorum;
- II. Sədrin təyin edilmə qaydası və onun səlahiyyət müddəti;
- III. Qətnamələrə dair təkliflərlə əlaqədar qeydlərin verilməsi də daxil olmaqla, bəndlərin gündəliyə daxil edilmə qaydası; və
- IV. Maddə 14-ə uyğun olaraq, müavinlərin təyin edilməsi barədə bildirişin verilmə qaydası.

Maddə 19

Məşvərət Məclisinin iclasları keçirilən zaman Nazirlər Komitəsi öz fəaliyyəti haqqında hesabatı, müvafiq sənədləri əlavə edərək ona təqdim edir.

Maddə 20

- a. Nazirlər Komitəsinin aşağıdakı vacib məsələlər üzrə qətnamələri:
- I. Maddə 15-in "b" bəndinə uyğun tövsiyələr;
 - II. Maddə 19-a aid olan məsələlər;
 - III. Maddə 21-in "a" bəndinə "i" yarımbəndinə və "b" bəndinə aid məsələlər;
 - IV. Maddə 33-ə aid məsələlər;
 - V. Maddə 1-in "d" yarımbəndi və maddə 7, 15, 20 və 22-yə aid düzəlişlərlə əlaqədar tövsiyələr;

VI. Aşağıdakı "d" bəndi əsasında qəbul edilmiş qətnamə vasitəsi ilə onların əhəmiyyətlik dərəcəsi nəzərə alınmaqla, Komitənin yekdilliklə qərar qəbul edə biləcəyi hər hansı digər məsələlər,

səsvermədə iştirak edən namizədlərin yekdilliyi və Komitənin işində iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin əksər səs çoxluğu ilə qəbul edilməsini tələb edir.

b. Prosedur qaydaları və ya maliyyə və inzibati qaydalara aid olan məsələlər Komitənin işində iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

c. Maddə 4 və 5-in icrasına dair Komitənin qətnamələri Komitənin işində iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin ümumi sayının 2/3 səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

d. Bütçənin qəbul edilməsi, prosedur qaydaları, maliyyə və inzibati qaydalar, yuxarıda qeyd olunmuş "a" bəndinin V yarımbəndindəkilər istisna olmaqla Nizamnamənin maddələrinə düzəlişlərlə əlaqədar tövsiyələr və şübhə yarandıqı təqdirdə bu maddənin hansı bəndinin tətbiq olunmasına dair qərar səsvermədə iştirak edən nümayəndələrin 2/3 səs çoxluğu və Komitənin işində iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin əksər səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Maddə 21

a. Nazirlər Komitəsi, əgər başqa qərar qəbul olunmayıbsa, öz iclaslarını:

I. Bağlı qapılar arxasında və

II. Şuranın yerləşdiyi yerdə keçirir.

b. Komitə bağlı qapılar arxasında keçirilmiş iclasın yekun və müzakirələrinə dair hansı məlumatların dərc olunmasını müəyyənləşdirəcəkdir.

c. Komitə Məşvərət Məclisinin hər bir sessiyasının açılışından qabaq və hər bir sessiyanın əvvəlində məcburi qaydada iclaslarını keçirir. Komitə lazımlı hesab etdiyi istənilən digər vaxtda da iclaslarını keçirə bilər.

V Fəsil. Məşvərət Məclisi

Maddə 22

Məşvərət Məclisi Avropa Şurasının məsləhətçi orqanıdır. O, bu Nizamnamə ilə müəyyən olunmuş səlahiyyətlərinə aid olan məsələləri müzakirə edir və öz rəyini tövsiyə şəklində Nazirlər Komitəsinə təqdim edir.

Maddə 23

a. Məşvərət Məclisi, I fəsilə müəyyən olunduğu kimi, Avropa Şurasının məqsəd və səlahiyyətlərinə aid olan istənilən məsələni müzakirə edə və ona dair tövsiyələr verə bilər. O, həmçinin Nazirlər Komitəsi tərəfindən rəy üçün ona verilmiş istənilən məsələni müzakirə edə və ona dair tövsiyələr verə bilər.

1. 1951-ci ilin may ayında edilmiş düzəlişdə olduğu kimi verilir.

b. Məclis yuxarıdakı "a" bəndinin müddəalarına uyğun olaraq öz gündəliyini müəyyən edir. Bu zaman o, Avropa Şurasının bütün Üzvlərinin və ya onlardan bəzilərinin iştirakçısı olduğu digər Avropa Hökumətlərarası təşkilatlarının iş qrafikini nəzərə alır.

c. Məclisin sədri, şübhə yarandığı təqdirdə, iclas zamanı qaldırılmış məsələnin Məclisin gündəliyinə aid olub-olmamasını həll edir.

Maddə 24

Məşvərət Məclisi maddə 38-in "d" bəndini lazımi qaydada nəzərə alaraq, maddə 23-də müəyyən olunduğu kimi öz səlahiyyətinə aid edilmiş istənilən məsələlərin baxılması, müvafiq məruzələr təqdim edilməsi, gündəliyə daxil edilmiş məsələlərin öyrənilməsi və bütün prosedur məsələləri üzrə rəylərin hazırlanması üçün komitə və komissiyalar təsis edə bilər.

Maddə 25¹

a. Məşvərət Məclisi, hər bir Üzv Dövlətin özünün müəyyən etdiyi prosedura uyğun surətdə, Parlamentlərinin tərkibindən seçilmiş və ya bu Parlament üzvlərinin sırasından təyin edilmiş Nümayəndələrdən ibarətdir. Bununla yanaşı, əgər Parlament bu müddət ərzində iclas keçirmirsə və bu hal üçün zəruri prosedur müəyyən etməyibsə, hər bir Üzv Dövlətin hökuməti əlavə təyinatlar əldə edə bilər. Hər bir nümayəndə təmsil etdiyi Üzv Dövlətin vətəndaşı olmalıdır, lakin eyni zamanda Nazirlər Komitəsinin üzvü ola bilməz.

Bu qayda ilə təmin olunmuş nümayəndələrin səlahiyyət müddəti onların təyin olunmasından sonrakı iclasın açılış günü başlayır; öz parlamentlərinə seçkilərdən sonra Üzv Dövlətlərin yeni təyinatlar etməli olduğu hallar istisna olmaqla, səlahiyyət müddəti növbəti iclasın və ya növbəti iclaslardan hər hansı birinin açıldığı gün başa çatır.

Əgər Üzv Dövlət ölüm və ya istefa ilə əlaqədar boşalmış yerlərə təyinatı həyata keçirirsə, həmçinin əgər o, Parlament seçkiləri keçirməsi ilə əlaqədar yeni təyinatlar həyata keçirirsə, bu zaman yeni nümayəndələrin səlahiyyət müddəti onların təyin olunduğu tarixdən sonrakı Məclisin iclasının açılış günü başlayır.

b. Nümayəndələrin heç biri onun razılığı olmadan Məclisin iclas müddəti ərzində mandatından məhrum edilə bilməz.

c. Hər bir Nümayəndə, özünün olmadığı müddətdə, onun əvəzinə iclasın işində iştirak edə, çıxış edə və səs verə biləcək Müavininə malik ola bilər. Yuxarıdakı "a" bəndinin müddəaları eynilə Müavinin təyin olunması qaydasına da şamil edilir.

2. "a" bəndinin birinci cümləsi mart 1951-ci il tarixində edilmiş düzəlişdə olduğu kimi. "a" bəndinin son iki yarımbəndi may 1953-cü il tarixində əlavə edilmişdir: "a" bəndinin I yarımbəndinə oktyabr 1970-ci il tarixində düzəliş edilmişdir.

Maddə 26¹

Avropa Şurası üzvləri aşağıdakı sayda Nümayəndə hüququna malikdir:

Albaniya	4	İspaniya	12
Andorra	2	Almaniya	18
Avstriya	6	Yunanıstan	7
Belçika	7	Macarıstan	7
Bolqarıstan	6	İslandiya	3
Xorvatiya	5	İrlandiya	4
Kipr	3	İtaliya	18
Çexiya Respublikası	7	Latviya	3
Danimarka	5	Lixtenşteyn	2
Estoniya	3	Litva	4
Finlandiya	5	Lüksemburq	3
Fransa	18	Malta	3
Gürcüstan	5	Moldova	5
Norveç	5	Niderland	7
Polşa	12	İsveç	6
Portuqaliya	7	İsveçrə	6
Rumıniya	10	Keçmiş Yuqoslaviya Respublikası Makedoniya	3
Rusiya	18	Türkiyə	12
San-Marino	2	Ukrayna	12
Slovakiya Respublikası	5	Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı	18
Sloveniya	3		

Maddə 27¹

Məşvərət Məclisində müzakirələr zamanı Nazirlər Komitəsinin kollektiv orqan kimi təmsil olunma bildiyi və ya Komitədəki nümayəndələrin və onların müavirlərinin Məclis qarşısında şəxsən çıxış edə bildikləri şərtlər, Məclis ilə məsləhətləşmədən sonra Komitə tərəfindən tərtib edilən prosedur qaydalara uyğun surətdə müəyyən olunur.

Maddə 28

a. Məşvərət Məclisi öz prosedur qaydalarını qəbul edir. O öz üzvləri sırasından növbəti iclasadək bu vəzifədə qalan Sədri seçir.

1. Dekabr 1951, may 1958, noyabr 1961, may 1963, may 1965, fevral 1971, dekabr 1974, oktyabr 1976, yanvar 1978, noyabr 1978, noyabr 1988, may 1989, noyabr 1990, noyabr 1991, may 1992, may 1993, iyun 1993, oktyabr 1993, noyabr 1994, fevral 1995, noyabr 1995, fevral 1996, noyabr 1996, aprel 1999-cu il tarixində düzəliş edildiyi kimi verilir.

2. May 1951-ci il tarixində düzəliş edildiyi kimi verilir.

b. Sədr iclaslara başçılıq edir, lakin nə müzakirələrdə, nə də səsvermədə iştirak edir. Sədr seçilmiş Nümayəndəni əvəz edən şəxsin icaslarda iştirak etmək, çıxış etmək və öz yerində səs vermək hüququ var.

c. Prosedur qaydaları, o cümlədən aşağıdakıları müəyyən edir:

I. Kvorum;

II. Sədr və digər vəzifəli şəxslərin seçilmə qaydası və səlahiyyət müddəti;

III. Gündəliyin hazırlanması və onun haqqında Nümayəndələrə məlumat verilmə qaydası; və

IV. Nümayəndələrin və onları əvəz edən şəxslərin adları barədə məlumatlandırmanın müddəti və qaydası.

Maddə 29

Maddə 30-un müddəalarına riayət olunması şərti ilə, Məşvərət Məclisi bütün qətnamələri, o cümlədən:

I. Nazirlər Komitəsinə tövsiyələrin əhatə olunduğu;

II. Məclisdə müzakirə edilmək üçün Komitəyə məsələlərin təklif olunduğu;

III. Komitə və komissiyaların yaradılmasının nəzərdə tutulduğu;

IV. İclasın açılış tarixinin müəyyən edildiyi;

V. Yuxarıda I-IV yarımbəndlərdə əhatə olunmayan hallarla əlaqədar qətnamələr üçün lazım olan səsərin sayını və ya şübhə yarandıqı təqdirdə qərar qəbul etmək üçün səsərin sayını müəyyənləşdirən qətnamələr səsvermədə iştirak edən Nümayəndələrin 2/3 səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

Maddə 30

Məşvərət Məclisinin onun iş qaydasına, xüsusilə də vəzifəli şəxslərin seçilməsinə, komitə və komissiyaların üzvlərinin təyin olunmasına və prosedur qaydalarının təsdiqinə dair qətnamələri maddə 29-un V yarımbəndinə uyğun şəkildə Məclis tərəfindən müəyyən olunan əksər səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Maddə 31

Məşvərət Məclisinin gündəliyinə hər hansı bir məsələnin salınmasına aid müzakirələr (Nazirlər Komitəsinə təqdim edilməli olan təkliflər üzrə) yalnız baxılan məsələnin mahiyyəti üzrə və baxılan məsələnin gündəliyə daxil edilməsinin "lehinə" və ya "əleyhinə" motivlərinin müəyyənləşdirilməsi üçün keçirilməlidir.

Maddə 32

Məşvərət Məclisi hər il növbəti iclasını bu iclasın açılış tarixinin və keçirilmə müddətinin Məclis tərəfindən elə müəyyənləşdirilməsinə nail olur ki, onlar mümkün olan qədər Üzv Dövlətlərin Parlamentlərinin icasları və BMT Baş Məclisinin icasları ilə eyni vaxta düşməsin.

Əgər Məclis və Nazirlər Komitəsi ümumi razılıqla başqa qərar qəbul etməmişlərsə, növbəti icaslının müddəti heç bir halda bir aydan artıq ola bilməz.

Maddə 33

Məclis və Nazirlər Komitəsi ümumi razılıqla başqa qərar qəbul etməmişlərsə, Məşvərət Məclisinin növbəti icaslını Şuranın yerləşdiyi yerdə keçirilir.

Maddə 34

İclasın keçirilmə tarixi və yeri də daxil olmaqla, öz aralarında razılığa gəlməklə Nazirlər Komitəsinin və ya Məclis Sədrinin təşəbbüsü ilə Məşvərət Məclisinin fəvqəladə iclası çağırıla bilər.

Maddə 35

Məşvərət Məclisinin icaslını, əgər o başqa qərar qəbul etməyibsə, açıq keçirilir.

VI Fəsil. Katiblik

Maddə 36

a. Katiblik Baş katibdən, Baş katibin Müavindən və lazımı heyətdən ibarətdir.

b. Baş katib və Baş katibin Müavini Nazirlər Komitəsinin tövsiyəsi ilə Məşvərət Məclisi tərəfindən təyin edilir.

c. Katibliyin digər əməkdaşları inzibati qaydalara uyğun olaraq Baş katib tərəfindən təyin edilir.

d. Katibliyin əməkdaşlarından heç kəs Hökumət tərəfindən haqqı ödənilən vəzifə tuta bilməz. Məşvərət Məclisinin və ya istənilən milli qanunverici orqanın üzvü ola bilməz, ya da onun vəzifələri ilə bir araya sığmayan hər hansı bir işlə məşğul ola bilməz.

e. Katibliyin heyətinin hər bir üzvü təntənəli surətdə elan etmə yolu ilə Avropa Şurasına münasibətdə öz vəzifələrini və milli qəbildən olan mülahizələrdən asılı olmayaraq xidməti vəzifələrini vicdanla yerinə yetirmək, eyni zamanda hər hansı bir Hökumət və ya Avropa Şurasına yad olan hakimiyyətdən öz vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar heç bir göstərişin soruşulmaması və qəbul olunmaması, müstəsna olaraq Avropa Şurası qarşısında məsuliyyət daşıyan beynəlxalq məmur statusuna sığmayan hər hansı bir hərəkəti etməkdən çəkinmək qətiyyətini təsdiq etməlidir. Baş katib və Baş katibin Müavini belə bəyanatı Nazirlər Komitəsi qarşısında, heyətin digər üzvləri isə Baş katib qarşısında verirlər. Hər bir Üzv Dövlət Baş katibin və Katibliyin heyətinin vəzifələrinin beynəlxalq xarakterinə ciddi hörmət etməli və öz vəzifələrinin icra olunması zamanı onlara təsir göstərməkdən çəkinməlidir.

Maddə 37

a. Katiblik Şurasının olduğu yerdə yerləşir.

b. Baş katib Katibliyin fəaliyyətinə görə Nazirlər Komitəsi qarşısında məsuliyyət daşıyır. O, xüsusilə də maddə 38-in "d" bəndinin müddəalarını nəzərə alaraq Məşvərət Məclisinə onun ehtiyac duyduğu inzibati və digər yardımları göstərir.

VII Fəsil. Maliyyələşdirmə

Maddə 38¹

a. Hər bir üzv Nazirlər Komitəsində və Məşvərət Məclisindəki nümayəndəliyi ilə bağlı xərcləri ödəyir.

b. Katibliyin xərcləri və bütün digər bircə xərclər hər bir Üzvün əhalisinin sayı əsasında Nazirlər Komitəsi tərəfindən müəyyən edilmiş nisbətə bütün üzvləri arasında bölünür. İstənilən Assosiativ üzvün üzvlük haqqı Nazirlər Komitəsi tərəfindən müəyyən edilir.

c. Baş katib maliyyə qaydalarına uyğun olaraq hər il Komitə tərəfindən bəyənilməsi üçün Avropa Şurasının büdcəsini təqdim edir.

d. Baş katib Məclisin və onun fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi üçün nəzərdə tutulmuş büdcə xərclərinə daxil olan məbləğdən artıq olan xərclərlə əlaqədar Məclisin sorğularını Komitəyə təqdim edir.

e. Baş katib Komitəyə təqdim edilən tövsiyələrin hər birinin icrası üçün zəruri olan xərclərin smeta layihəsini eyni şəkildə Nazirlər Komitəsinə təqdim edir. İcrası əlavə xərclər tələb edən istənilən qətnamə Nazirlər Komitəsi tərəfindən yalnız o zaman qəbul edilmiş sayılır ki, bu cür əlavə xərclərin müvafiq smeta dəyəri sonuncu tərəfindən bəyənilsin.

Maddə 39

Baş katib hər il hər bir üzvün Hökumətini onun üzvlük haqqının məbləği barədə məlumatlandırır; hər bir Üzv ona məlumat verildiyi gün ödənilməli hesab olunan üzvlük haqqı məbləğini Baş katibə ödəyir. Lakin bu ödəmə bildirişin verildiyi tarixdən sonrakı altı aylıq müddətdən gec həyata keçirilə bilməz.

VIII Fəsil. İmtiyazlar və immunitetlər

Maddə 40

a. Avropa Şurası, Üzvlərin nümayəndələri və Katiblik Üzvləri ərazisində öz vəzifələrini yerinə yetirmək üçün məqsədəuyğun hesab olunan zəruri imtiyaz və

1. Maddə 38-in "e" bəndi 1951-ci ilin mayında əlavə edilmişdir.

immunitetlərdən istifadə edirlər. Bu immunitetlərə bütün Üzvlərin ərazisində Məşvərət Məclisindəki nümayəndələrin Məclisin, onun komitə və komissiyalarının işinin gedişində söylədikləri və səsvermələri ilə əlaqədar həbs və digər hüquqi prosedurlardan irəli gələn immunitetlər daxildir.

b. Avropa Şurasının Üzvləri mümkün qədər tez bir zamanda yuxarıdakı "a" bəndində nəzərdə tutulmuş müddəaların həyata keçirilməsi məqsədi ilə imzalanmış sazişlərin iştirakçısı olmağa öhdəlik daşıyırlar. Bu məqsədlə Nazirlər Komitəsi Üzvlərin Hökumətlərinə bütün üzvlərin ərazisində təqdim olunan imtiyaz və immunitetləri müəyyən edən sazişi bəyənməyi tövsiyə edir. Bundan başqa, Fransa Respublikasının Hökuməti ilə Avropa Şurasının yerləşdiyi yerdə istifadə etdiyi imtiyaz və immunitetləri müəyyən edən xüsusi bir saziş imzalanır.

IX Fəsil. Düzəlişlər

Maddə 41

a. Bu Nizamnaməyə aid olan düzəlişlər barədə təkliflər Nazirlər Komitəsinə və ya maddə 23-də nəzərdə tutulmuş şərtlərə uyğun olaraq Məşvərət Məclisinə təqdim oluna bilər.

b. Komitə məqsədə müvafiq hesab etdiyi təqdirdə Nizamnaməyə Protokol şəklində tövsiyələr verir və dəyişiklikləri rəsmiləşdirir.

c. Düzəlişlərə dair Protokol imzalandıqdan və Üzvlərin 2/3-si tərəfindən ratifikasiya olunduqdan sonra qüvvəyə minəcəkdir.

d. Bu maddənin əvvəlki bəndlərinin müddəalarından asılı olmayaraq, Komitə və Məclis tərəfindən bəyənilmiş maddə 23-35, 38 və 39-a düzəlişlər Baş katib Üzv hökumətlərə həmin düzəlişlərin bəyənilməsinə təsdiq edən xüsusi şəhadətnamə verdiyi tarixdən qüvvəyə minir. Bu bəndin müddəaları yalnız Məclisin ikinci növbəti iclası başa çatdıqdan sonra tətbiq edilə bilər.

X Fəsil. Yekun müddəaları

Maddə 42

a. Bu Nizamnamə ratifikasiya edilməlidir. Ratifikasiya şəhadətnamələri saxlanmaq üçün Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Hökumətinə təqdim edilir.

b. Bu Nizamnamə yeddi ratifikasiya şəhadətnaməsi saxlanmağa verildikdən sonra qüvvəyə minir. Birləşmiş Krallığın Hökuməti Nizamnaməni imzalamış bütün hökumətlərə Nizamnamənin qüvvəyə minməsi haqqında şəhadətnamə göndərir və həmin tarix üçün Avropa Şurası Nizamnaməsinin üzvü olan dövlətlərin siyahısını təqdim edir.

c. Sonradan Nizamnaməni imzalamış istənilən digər hökumət öz ratifikasiya şəhadətnaməsinin saxlanmağa verildiyi tarixdən bu Nizamnamənin iştirakçısı olur.

Bunu təsdiq edərək lazımi qaydada səlahiyyətəndirilmiş aşağıda imza edənlər bu Nizamnaməni imzaladılar.

1949-cu il mayın 5-ci gününü Londonda ingilis və fransız dillərində bir nüsxə icra edildi, həm də hər iki mətn eyni qüvvəyə malikdir. Əsl nüsxə Birləşmiş Krallığın Hökumət arxivində saxlanılır, sonuncu lazımi qaydada təsdiq edilmiş surətləri Nizamnaməni imzalamış digər hökumətlərə göndərir.

BEYNƏLXALQ ƏMƏK TƏŞKİLATININ NİZAMNAMƏSİ

ПРЕАМБУЛА

Принимая во внимание, что всеобщий и прочный мир может быть установлен только на основе социальной справедливости;

принимая во внимание, что существуют условия труда, влекущие за собой несправедливость, нужду и лишения для большого числа людей, что порождает такое недовольство, что подвергаются опасности мир и согласие во всем мире; принимая во внимание срочную необходимость улучшения этих условий путем, например: регламентации рабочего времени, включая установление максимальной продолжительности рабочего дня и рабочей недели; регламентации набора рабочей силы; борьбы с безработицей; гарантии заработной платы, обеспечивающей удовлетворительные условия жизни; защиты трудящихся от болезней, профессиональных заболеваний и от несчастных случаев на производстве; защиты детей, подростков и женщин; пенсий по старости и инвалидности; защиты интересов трудящихся, работающих за границей; признания принципа равной оплаты за равный труд; признания принципа свободы объединения; организации профессионального и технического обучения и других мероприятий;

принимая также во внимание, что непредоставление какой-либо страной трудящимся человеческих условий труда является препятствием для других народов, желающих улучшить положение трудящихся в своих странах;

Высокие Договаривающиеся Стороны, движимые чувствами справедливости и человечности, а также желанием обеспечить прочный мир во всем мире и в целях выполнения задач, изложенных в настоящей Преамбуле, одобряет следующий Устав Международной организации труда:

Глава I. ОРГАНИЗАЦИЯ

Статья I

1. Создается постоянная Организация для содействия достижению целей, изложенных в Преамбуле к настоящему Уставу и в Декларации о целях и задачах Международной организации труда, принятой в Филадельфии 10 мая 1944 года, текст которой прилагается к настоящему Уставу.

2. Членами Международной организации труда являются те государства, которые были членами Организации к 1 ноября 1945 года, и другие государства, которые могут стать членами в соответствии с положениями пунктов 3 и 4 настоящей статьи.

3. Любой первоначальный член Организации Объединенных Наций и любое государство, принятое в члены Организации Объединенных Наций решением Генеральной Ассамблеи в соответствии с положениями Устава Организации Объединенных Наций, может стать членом Международной организации труда, сообщив Генеральному директору Международного бюро труда о своем формальном принятии обязательств, вытекающих из Устава Международной организации труда.

4. Генеральная конференция Международной организации труда может также принимать в члены Организации большинством в две трети голосов делегатов, присутствующих на сессии, включая две трети голосов присутствующих и голосующих правительственных делегатов. Такой прием входит в силу с момента, когда правительство нового члена сообщает Генеральному директору Международного бюро труда о своем формальном принятии обязательств, вытекающих из Устава Организации.

5. Ни один член Международной организации труда не может выйти из Организации без предварительного уведомления об этом Генерального директора Международного бюро труда. Такое уведомление входит в силу через два года после даты его получения Генеральным директором и при условии выполнения членом к тому времени всех финансовых обязательств, вытекающих из его членства. Если член Организации ратифицировал какую-либо международную трудовую конвенцию, его выход не освобождает его на период, установленный конвенцией, от обязательств, вытекающих из конвенции или связанных с ней.

1919-cu ildə tərtib edilmiş Nizamnamənin ilkin mətni, 4 iyun 1934-cü ildə qüvvəyə minmiş 1922-ci il düzəlişi ilə dəyişdirilmişdir; 26 sentyabr 1946-cı ildə qüvvəyə minmiş, 1945-ci il düzəliş Akti ilə; 20 aprel 1948-ci ildə qüvvəyə minmiş, 1946-cı il düzəliş Akti ilə; 20 may 1954-cü ildə qüvvəyə minmiş, 1953-ci il düzəliş Akti ilə; 22 may 1963-cü ildə qüvvəyə minmiş, 1962-ci il düzəliş Akti ilə və 1 noyabr 1974-cü ildə qüvvəyə minmiş, 1972-ci il düzəliş Akti ilə.

6. В случае, если какое-либо государство перестанет быть членом Организации, обратный прием его в члены регулируется положениями пункта 3 или пункта 4 настоящей статьи.

Статья 2

Постоянная Организация состоит из:

- а) Генеральной конференции представителей членов Организации;
- б) Административного совета, составленного в соответствии со статьей 7; и
- с) Международного бюро труда, подчиненного Административному совету.

Статья 3

1. Генеральная конференция представителей членов Организации созывается каждый раз, когда этого требуют обстоятельства, но не реже чем один раз в год. В ней участвуют по четыре представителя от каждого члена Организации, из которых двое являются правительственными делегатами, а двое других представляют соответственно: один - работодателей, а другой - трудящихся.

2. Каждого делегата могут сопровождать советники, числом не более двух по каждому пункту повестки дня сессии. Когда Конференция должна рассматривать вопросы, особо касающиеся женщин, по крайней мере одним из советников должна быть женщина.

3. Любой член Организации, ответственный за международные отношения территорий, находящихся вне метрополии, может назначить в качестве дополнительных советников к каждому из своих делегатов:

- а) лиц, назначаемых им в качестве представителей такой территории в отношении вопросов, входящих в компетенцию самих властей этой территории;
- б) лиц, назначаемых им в качестве советников по вопросам, касающимся самоуправляющихся территорий.

4. В случае, если территория находится под совместным управлением двух или более членов Организации, могут быть назначены лица в помощь делегатам каждого из этих членов Организации.

5. Члены Организации обязуются назначать неправительственных делегатов и советников по соглашению с наиболее представительными профессиональными организациями работодателей или трудящихся данной страны, если такие организации существуют.

6. Советники могут выступать только по поручению делегата, которого они сопровождают, и по специальному разрешению председателя Конференции; они не имеют права участвовать в голосовании.

7. Делегат может назначить одного из советников своим заместителем, сообщив об этом в письменной форме председателю Конференции, и в таком случае этому заместителю разрешается выступать и голосовать.

8. Имена и фамилии делегатов и их советников сообщаются Международному бюро труда правительством каждого члена Организации.

9. Полномочия делегатов и их советников проверяются Конференцией, которая может большинством в две трети голосов, поданных присутствующими делегатами, отказаться допустить какого-либо делегата или советника, если она сочтет, что правила назначения, определенные в настоящей статье, не были соблюдены.

Статья 4

1. Каждый делегат имеет право голосовать индивидуально по всем вопросам, рассматриваемым на Конференции.

2. Если какой-либо член Организации не назначил одного из двух неправительственных делегатов, которого он имел право назначить, другой неправительственный делегат имеет право присутствовать и выступать на Конференции, но не имеет права голосовать.

3. Если в соответствии со статьей 3 Конференция откажется допустить делегата от какого-либо члена Организации, положения настоящей статьи применяются так, как если бы такой делегат не был назначен.

Статья 5

За исключением случаев, когда Конференция на одной из своих предыдущих сессий сама примет решение относительно места созыва сессии Конференции, место созыва Конференции определяется Административным советом.

Статья 6

Любое изменение местонахождения Международного бюро труда решается Конференцией большинством в две трети голосов присутствующих делегатов.

Статья 7

1. Административный совет состоит из 56 членов:

28 представителей правительств, 14 представителей работодателей и 14 представителей трудящихся.

2. Из 28 представителей правительств десять назначаются правительствами наиболее важных в промышленном отношении стран, а 18 назначаются членами, выбранными для этой цели правительственными делегатами Конференции, исключая делегатов вышеупомянутых десяти членов Организации.

3. Административный совет по мере надобности определяет, какие из членов Организации являются наиболее важными в промышленном отношении странами, и устанавливает правила для обеспечения того, чтобы

все вопросы, относящиеся к назначению наиболее важных в промышленном отношении стран, обсуждались беспристрастным комитетом до принятия решения Административным советом. Любой протест от кого-либо члена Организации по поводу решения Административного совета о том, какие страны являются наиболее важными в промышленном отношении, разбирается Конференцией, но такой протест не приостанавливает решения Административного совета до принятия Конференцией решения по протесту.

4. Члены Административного совета, представляющие работодателей и трудящихся, избираются соответственно делегатами работодателей и трудящихся, присутствующими на Конференции.

5. Административный совет избирается на три года. Если по какой-либо причине по истечении этого срока не будут произведены выборы, Административный совет продолжает действовать до проведения выборов.

6. Методы заполнения вакансий, назначение заместителей и другие аналогичные вопросы могут быть решены Административным советом с последующим утверждением Конференцией.

7. Административный совет избирает из своего состава председателя и двух заместителей, из которых один является представителем правительства, один работодателей и один трудящихся.

8. Административный совет устанавливает свою собственную процедуру и определяет время своих заседаний. Специальная сессия должна быть созвана, если об этом поступит письменное требование не менее чем от 16 членов Административного совета.

Статья 8

1. Во главе Международного бюро труда стоит Генеральный директор; он назначается Административным советом и в соответствии с его инструкциями отвечает перед ним за эффективную работу Бюро и за выполнение любых других задач, которые могут быть ему поручены.

2. Генеральный директор или его заместитель присутствуют на всех заседаниях Административного совета.

Статья 9

1. Персонал Международного бюро труда назначается Генеральным директором согласно правилам, утвержденным Административным советом.

2. Насколько это совместимо с задачей обеспечения наиболее эффективной работы, Генеральный директор выбирает для работы в Бюро лиц различных национальностей.

3. Некоторое число из этих лиц обязательно выбирается среди женщин.

4. Обязанности Генерального директора и персонала Бюро носят исключительно международный характер. При исполнении своих обязанностей Генеральный директор и персонал Бюро не запрашивают и не принимают инструкций ни от какого-либо правительства, ни от каких-либо других властей, не относящихся к Организации. Они воздерживаются от любых действий, несовместимых с их положением международных сотрудников, ответственных только перед Организацией.

5. Каждый член Организации обязуется уважать исключительно международный характер обязанностей Генерального директора и персонала Бюро и не пытаться оказывать на них воздействие в выполнении их задач.

Статья 10

1. В функции Международного бюро труда входят: сбор и распространение сведений по всем вопросам, относящимся к международному регулированию условий труда и положения трудящихся, и в частности изучение вопросов, которые предполагается представить на рассмотрение Конференции с целью принятия международных конвенций, а также проведение различных специальных обследований, которые могут быть поручены ему Конференцией или Административным советом.

2. При соблюдении таких указаний, которые могут быть даны ему Административным советом, Бюро:

а) готовит документацию по различным вопросам повестки дня сессий Конференции;

б) оказывает помощь правительствам, по их просьбе и по мере своих возможностей, в выработке законов и правил на основе решений Конференции и в улучшении административной практики и системы инспекции;

в) выполняет обязанности, возложенные на него настоящим Уставом в отношении эффективного соблюдения конвенций;

г) редактирует и издает публикации по проблемам промышленности и труда, представляющим международный интерес, на таких языках, на каких Административный совет сочтет желательным.

3. Бюро вообще имеет такие другие полномочия и обязанности, которые могут быть ему поручены Конференцией или Административным советом.

Статья 11

Правительственные органы любого члена Организации, которые занимаются вопросами промышленности и труда, могут связываться непосредственно с Генеральным директором через представителя их правительства в Административном совете Международного бюро труда или, в случае отсутствия такого представителя, через любого другого компетентного в этих вопросах должностного лица, назначенного для этой цели заинтересованным правительством.

Статья 12

1. Международная организация труда сотрудничает, в рамках настоящего Устава, со всякой международной организацией общего характера, координирующей деятельность межправительственных.

2. Международная организация труда может принимать меры к допуску представителей межправительственных организаций для участия в своих заседаниях без права голоса.

3. Международная организация труда может, если она сочтет это желательным, принимать любые соответствующие меры для консультаций с признанными неправительственными международными организациями, включая работодательские, рабочие, сельскохозяйственные и кооперативные международные организации.

Статья 13

1. Международная организация труда может заключать с Организацией Объединенных Наций такие финансовые и бюджетные соглашения, которые могут оказаться нужными.

2. До заключения таких соглашений или если в какой-либо момент таких соглашений еще нет в силе:

а) каждый член Организации оплачивает расходы, связанные с проездом и содержанием своих делегатов, их советников и представителей, присутствующих на сессиях Конференции или Административного совета;

б) все другие расходы Международного бюро труда, сессий Конференции или Административного совета оплачиваются Генеральным директором Международного бюро труда из общего бюджета Международной организации труда;

с) решения по утверждению бюджета, а также по распределению и получению взносов Международной организации труда принимаются Конференцией большинством в две трети голосов, поданных присутствующими делегатами, и предусматривают, что бюджет и соглашения о распределении расходов между членами Организации одобряются комитетом, составленным из представителей правительств.

3. Расходы Международной организации труда несут члены Организации в соответствии с действующими соглашениями на основе пункта 1 или пункта 2 с) настоящей статьи.

4. Члены Организации, за которыми числится задолженность по уплате взносов в Организацию, не имеют права голосовать на Конференции, в Административном совете или в любом комитете или при выборах членов Административного совета, если сумма задолженности равна или превышает

сумму взносов за два полных предыдущих года. Конференция может, однако, большинством в две трети голосов присутствующих делегатов разрешить такому члену голосовать, если она сочтет, что такая неуплата вызвана не зависящими от него обстоятельствами.

5. Генеральный директор Международного бюро труда отвечает перед Административным советом за правильное расходование фондов Международной организации труда.

Глава II. ПРОЦЕДУРА

Статья 14

1. Повестка дня сессий Конференции составляется Административным советом, который рассматривает всякие предложения по включению вопросов в повестку дня, сделанные правительством какого-либо члена Организации или представительной организацией, признанной таковой в соответствии со статьей 3, или любой межправительственной организацией.

2. Административный совет устанавливает правила, обеспечивающие тщательную техническую подготовку и соответствующую консультацию наиболее заинтересованных членов путем проведения подготовительной технической конференции или другим способом до принятия Конференцией конвенции или рекомендации.

Статья 15

1. Генеральный директор действует в качестве генерального секретаря Конференции. Он рассылает повестку дня с таким расчетом, чтобы она была получена каждым членом Организации за четыре месяца до открытия Конференции. Через соответствующее правительство повестка дня сообщается неправительственным делегатам после их назначения.

2. Доклады по пунктам повестки дня посылаются каждому члену Организации с таким расчетом, чтобы у него было достаточно времени для должного изучения этих докладов до Конференции. Административный совет устанавливает правила проведения в жизнь этого положения.

Статья 16

1. Правительство любого члена Организации имеет право официально заявить протест против включения любого вопроса или вопросов в повестку дня сессии. Мотивы такого возражения должны быть изложены в заяв-

лении, адресованном Генеральному директору, который рассылает его всем членам Организации.

2. Вопросы, по которым поступили такие возражения, остаются, однако, в повестке дня, если Конференция большинством в две трети голосов присутствующих делегатов высказывается за их рассмотрение.

3. Если Конференция (в случаях, не предусмотренных предыдущим пунктом) решает большинством в две трети голосов присутствующих делегатов, что какой-либо вопрос будет обсуждаться Конференцией, то этот вопрос включается в повестку дня следующей сессии.

Статья 17

1. Конференция избирает председателя и трех заместителей. Один из заместителей является правительственным делегатом, один делегатом работодателей и один делегатом трудящихся. Конференция устанавливает свою собственную процедуру и может назначать комитеты для рассмотрения любого вопроса и представления по нему доклада.

2. За исключением случаев, особо оговоренных в других статьях настоящего Устава или в какой-либо конвенции или другом акте, предоставляющем Конференции полномочия, или в соглашениях по финансовым и бюджетным вопросам, заключенных в соответствии со статьей 13, все вопросы решаются простым большинством голосов присутствующих делегатов.

3. Голосование считается недействительным, если общее число поданных голосов меньше половины числа делегатов, присутствующих на сессии.

Статья 18

Конференция может включить в любой комитет, который она создает, технических экспертов, не имеющих права голосовать.

Статья 19

1. Если Конференция высказывается за принятие предложений по какому-либо пункту повестки дня, она решает, следует ли придать этим предложениям форму: а) международной конвенции или б) рекомендации, если вопрос, стоящий на обсуждении, или какой-либо его аспект не позволяют принять по нему в этот момент решение в форме конвенции.

2. В обоих случаях для окончательного принятия Конференцией конвенции или рекомендации необходимо большинство в две трети голосов присутствующих делегатов.

3. При выработке любой конвенции или рекомендации для всеобщего применения Конференция обязана считаться со странами, в которых кли-

мат, недостаточный уровень экономического развития или другие специфические обстоятельства создают существенно различные экономические условия. Конференция в таком случае предлагает такие изменения, которые она считает необходимыми ввиду особых условий этих стран.

4. Два экземпляра конвенции или рекомендации подписываются председателем Конференции и Генеральным директором. Один из этих экземпляров хранится в архиве Международного бюро труда, а другой вручается Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций. Генеральный директор посылает заверенную копию конвенции или рекомендации каждому члену Организации.

5. В отношении конвенции:

а) конвенция посылается всем членам Организации для ратификации;

б) каждый член Организации обязуется в течение года с момента закрытия сессии Конференции (или, если это невозможно ввиду исключительных обстоятельств, как можно быстрее, насколько это практически возможно, но не позднее 18 месяцев с момента закрытия сессии Конференции) представить конвенцию на рассмотрение власти или властей, в компетенцию которых входит этот вопрос, для принятия соответствующего закона или для принятия мер другого порядка;

в) члены Организации информируют Генерального директора Международного бюро труда о мерах, принятых в соответствии с настоящей статьей для представления конвенции компетентной власти или властям, сообщая ему все сведения о власти или властях, считающихся компетентными, и о принятых ими решениях;

д) если член Организации получает согласие компетентной власти или властей, он сообщает о состоявшейся ратификации конвенции Генеральному директору и предпринимает такие меры, какие будут необходимы для эффективного применения положений данной конвенции;

е) если член Организации не получает согласия власти или властей, в компетенцию которых входит этот вопрос, он не несет никаких других обязательств, за исключением обязательства сообщать Генеральному директору Международного бюро труда в соответствующие периоды, когда этого требует Административный совет, о состоянии законодательства и существующей практике в его стране по вопросам, которых касается конвенция, о том, какие меры были приняты или намечены для придания силы любым положениям конвенции путем принятия законодательных или административных мер, коллективных договоров или любым другим путем, и о тех обстоятельствах, которые препятствуют ратификации конвенции или задерживают ее.

6. В отношении рекомендации:

а) рекомендация сообщается всем членам Организации для рассмотрения ее с целью придания ей силы путем принятия закона или другими путями;

б) каждый член Организации обязуется в течение года с момента закрытия сессии Конференции (или, если это невозможно ввиду исключительных обстоятельств, как можно быстрее, насколько это практически возможно, но не позднее 18 месяцев с момента закрытия сессии Конференции) представить рекомендацию на рассмотрение власти или властей, в компетенцию которых входит этот вопрос, для оформления ее в качестве закона или для принятия мер другого порядка;

с) члены Организации информируют Генерального директора Международного бюро труда о мерах, принятых в соответствии с настоящей статьей для представления рекомендации компетентной власти или властям, сообщая ему все сведения о власти или властях, считающихся компетентными, и о принятых ими решениях;

д) кроме представления рекомендации на рассмотрение компетентной власти или властей, член Организации не несет перед Организацией никаких других обязательств, за исключением обязательства сообщать Генеральному директору Международного бюро труда в соответствующие периоды, когда этого потребует Административный совет, о состоянии законодательства и существующей практике в его стране по вопросам, которых касается рекомендация, о том, какие меры были приняты или намечены для придания силы любым положениям рекомендации, а также о таких изменениях этих положений, которые являются или могут оказаться необходимыми в целях принятия или применения рекомендации.

7. По отношению к федеральному государству применяются следующие положения:

а) в отношении конвенций и рекомендаций, которые федеральное правительство считает, в соответствии с конституционной системой, подходящими для принятия мер в федеральном порядке, федеральное государство несет такие же обязательства, как и другие члены Организации, которые не являются федеральными государствами;

б) в отношении конвенций и рекомендаций, которые федеральное правительство считает, в соответствии с конституционной системой, более подходящими во всех или в некоторых отношениях для принятия мер входящими в состав государства штатами, провинциями или кантонами, чем для общефедеральных действий, федеральное правительство обязано:

i) в соответствии со своей конституцией и конституциями заинтересованных штатов, провинций или кантонов, входящих в состав государства, предпринять эффективные меры для передачи конвенций или рекомендаций не позднее чем через 18 месяцев с момента окончания сессии Конференции соответствующим федеральным властям или властям штатов, провинций или кантонов, входящих в состав государства, для принятия законодательных или других мер;

ii) принять меры, в случае согласия соответствующих властей заинтересованных штатов, провинций или кантонов, для организации периодических консультаций между федеральными властями и властями штатов, провинций или кантонов для координированных действий внутри федерального государства с целью придания силы положениям этих конвенций и рекомендаций;

iii) известить Генерального директора Международного бюро труда о мероприятиях, предпринятых в соответствии с этой статьей для представления конвенций и рекомендаций на рассмотрение соответствующих федеральных властей или властей штатов, провинций или кантонов, сообщая ему сведения о считающихся компетентными властях и об их решениях;

iv) в отношении каждой конвенции, которую оно не ратифицирует, сообщать Генеральному директору Международного бюро труда в соответствующие периоды, по требованию Административного совета, о состоянии законодательства и существующей практике в федерации и входящих в нее штатах, провинциях или кантонах по вопросам, которых касается конвенция, и о том, в какой мере была придана сила или намечается придать силу положениям конвенции путем принятия законодательных или административных мер, коллективных договоров или других мер;

v) в отношении каждой рекомендации сообщать Генеральному директору Международного бюро труда в соответствующие периоды, по требованию Административного совета, о состоянии законодательства и существующей практике в федерации и входящих в нее штатах, провинциях или кантонах по вопросам, которых касается рекомендация о том, в какой мере была придана сила или намечается придать силу положениям рекомендации, а также о таких изменениях этих положений, которые являются или могут оказаться необходимыми в целях принятия или применения рекомендации.

8. Ни в коем случае принятие какойлибо конвенции или рекомендации Конференцией или ратификация какойлибо конвенции любым членом Организации не будут рассматриваться как затрагивающие какойлибо закон, судебное решение, обычай или соглашение, которые обеспечивают заинтересованным трудящимся более благоприятные условия, чем те, которые предусматриваются конвенцией или рекомендацией.

Статья 20

Каждая ратифицированная конвенция направляется Генеральным директором Международного бюро труда Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций для регистрации в соответствии с положениями статьи 102 Устава Организации Объединенных Наций; она связывает только тех членов, которые ее ратифицировали.

Статья 21

1. Если при окончательном голосовании на Конференции какая-либо конвенция не соберет большинства в две трети голосов присутствующих делегатов, тем не менее любые члены Организации, которые этого пожелают, могут согласиться заключить такую конвенцию между собой.

2. Каждая заключенная таким образом конвенция направляется заинтересованными правительствами Генеральному директору Международного бюро труда и Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций для регистрации в соответствии с положениями статьи 102 Устава Организации Объединенных Наций.

Статья 22

Каждый из членов обязуется представлять ежегодные доклады Международному бюро труда относительно принятых им мер для применения конвенций, к которым он присоединился. Эти доклады будут составляться в такой форме и содержать такие сведения, какие может потребовать Административный совет.

Статья 23

1. Генеральный директор представляет на ближайшей сессии Конференции резюме отчетов и докладов, присланных ему членами Организации в соответствии со статьями 19 и 22.

2. Каждый член Организации рассылает представительным организациям, признанным таковыми в целях статьи 3, копии отчетов и докладов, направленных Генеральному директору в соответствии со статьями 19 и 22.

Статья 24

Если какая-либо профессиональная организация работодателей или трудящихся делает Международному бюро труда представление о том, что какой-либо член Организации не обеспечил должным образом соблюдения конвенции, участником которой он является, Административный совет может передать это представление правительству, против которого оно сделано, и предложить ему сделать по этому вопросу такое заявление, которое оно сочтет уместным.

Статья 25

Если в приемлемый срок не будет получено никакого заявления от данного правительства или если Административный совет не сочтет полученный ответ удовлетворительным, то он имеет право опубликовать полученное представление и ответ правительства, если таковой получен.

Статья 26

1. Любой член Организации имеет право подавать жалобу в Международное бюро труда на любого другого члена Организации, который, по его мнению, не обеспечил эффективного соблюдения конвенции, ратифицированной ими обоими в соответствии с предыдущими статьями.

2. Административный совет, если он считает это целесообразным, может до передачи такой жалобы в предусмотренном ниже порядке в комиссию, назначенную для ее расследования, связаться с данным правительством, как это определено в статье 24.

3. Если Административный совет не считает необходимым сообщить жалобу данному правительству или если после сообщения жалобы он не получил удовлетворяющего его ответа в приемлемый срок, Административный совет может назначить комиссию для расследования жалобы и для представления доклада по этому вопросу.

4. Административный совет может принять такую же процедуру либо по своей собственной инициативе, либо по жалобе какого-либо делегата Конференции.

5. Если в Административном совете рассматриваются вопросы, возникшие в связи со статьями 25 и 26, заинтересованное правительство может, если оно не представлено в Административном совете, послать представителя для участия в обсуждении вопроса. Дата обсуждения вопроса должна быть в надлежащее время сообщена данному правительству.

Статья 27

В случае передачи жалобы в вышеупомянутую комиссию по расследованию на основании статьи 26 каждый из членов Организации, независимо от того, касается ли его непосредственно эта жалоба или нет, обязуется предоставить в распоряжение данной комиссии все имеющиеся у него сведения, относящиеся к вопросу, затронутому в жалобе.

Статья 28

После всестороннего разбора жалобы комиссия по расследованию составляет доклад, содержащий ее выводы по всем фактическим данным, позволяющим установить суть этого спора, а также ее рекомендации относительно тех мер, которые следовало бы предпринять для удовлетворения жалобы, и относительно сроков их осуществления.

Статья 29

1. Генеральный директор Международного бюро труда направляет доклад комиссии по расследованию Административному совету и каждому из правительств, затронутых в споре, и обеспечивает опубликование этого доклада.

2. Каждое из этих правительств в трехмесячный срок сообщает Генеральному директору Международного бюро труда, принимает ли меры.

Статья 30

Если какой-нибудь из членов Организации не предпримет действий, требуемых пунктами 5 б), 6 б) или 7 б) и) статьи 19 в отношении какой-либо конвенции или рекомендации, то любой член Организации имеет право передать этот вопрос Административному совету. Если Административный совет найдет, что требуемые меры действительно не принимаются, он представляет об этом доклад Конференции.

Статья 31

Решение Международного суда в отношении жалобы или вопроса, переданного ему на основе статьи 29, является окончательным.

Статья 32

Международный суд может утвердить, изменить или отменить любые заключения или рекомендации комиссии по расследованию жалобы.

Статья 33

Если какой-либо член Организации не выполнит в установленный срок рекомендации, которые могут содержаться в докладе вышеупомянутой комиссии или в решении Международного суда, то Административный совет может рекомендовать Конференции такие действия, какие он сочтет целесообразными для обеспечения выполнения этих рекомендаций.

Статья 34

Правительство, не выполнявшее своих обязательств, может во всякое время сообщить Административному совету, что оно предприняло необходимые меры для того, чтобы осуществить рекомендации комиссии по расследованию, или меры, предложенные в решении Международного суда, и может просить Административный совет создать комиссию для проверки своего сообщения. В этом случае применяются положения ста-

тей 27, 28, 29, 31 и 32, и если доклад комиссии по расследованию или решение Международного суда благоприятны для не выполнявшего своих обязательств правительства, то Административный совет немедленно рекомендует, чтобы меры, принятые на основании статьи 33, были отменены.

Глава III. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 35

1. Члены Организации обязуются применять конвенции, ратифицированные ими согласно положениям настоящего Устава, к территориям, находящимся вне метрополии, за международные отношения которых они ответственны, включая все подопечные территории, за управление которых они ответственны, за исключением тех случаев, когда вопросы, затронутые в конвенции, находятся в пределах компетенции самих властей территории, или когда конвенция неприменима вследствие особых местных условий, или когда она должна подвергнуться изменениям, необходимым для приспособления ее к местным условиям.

2. Каждый член Организации, ратифицирующий конвенцию, в возможно короткий срок после ее ратификации направляет Генеральному директору Международного бюро труда заявление относительно того, в какой мере он обязуется обеспечить применение положений данной конвенции к территориям, не подпадающим под действие пунктов 4 и 5 настоящей статьи, и содержащее все сведения, требуемые указанной конвенцией.

3. Каждый член, направивший заявление на основании предыдущего пункта, может время от времени, в соответствии с положениями конвенции, посылать новое заявление, изменяющее условия любого предыдущего заявления и содержащее сведения о текущем положении в отношении вышеупомянутых территорий.

4. Когда вопросы, затрагиваемые конвенцией, находятся в компетенции самих властей территории вне метрополии, член Организации, ответственный за международные отношения этой территории, направляет конвенцию в возможно короткий срок правительству этой территории с целью издания закона или принятия других мер со стороны этого правительства. После этого член Организации, по соглашению с правительством этой территории, может направить Генеральному директору Международного бюро труда заявление о принятии обязательств по конвенции от имени такой территории.

5. Заявление о принятии обязательств по какой-либо конвенции может быть направлено Генеральному директору Международного бюро труда:

а) двумя или более членами Организации в отношении территории, которая находится под их совместным управлением; или

б) любой международной властью, ответственной за управление какой-либо территорией на основе положений Устава Организации Объединенных Наций или любого другого действующего в отношении такой территории положения.

6. Принятие обязательств по какой-либо конвенции на основе пунктов 4 и 5 влечет за собой принятие от имени заинтересованной территории обязательств, предусмотренных условиями конвенции, и обязательств, вытекающих из Устава Организации и относящихся к ратифицированным конвенциям. Всякое заявление о принятии обязательств может содержать оговорки об изменениях положений конвенции, необходимых для применения ее к местным условиям.

7. Каждый член Организации или международная власть, которые послали заявление на основе пунктов 4 и 5 настоящей статьи, могут время от времени, в соответствии с условиями данной конвенции, направить новое заявление, меняющее условия любого предыдущего заявления или денонсирующее от имени заинтересованной территории обязательства, связанные с этой конвенцией.

8. Если обязательства конвенции не приняты от имени территории, упомянутой в пунктах 4 и 5 настоящей статьи, то заинтересованный член или члены Организации или международная власть сообщают Генеральному директору Международного бюро труда о состоянии законодательства и существующей практике на этой территории в отношении вопросов, затронутых в конвенции. Это сообщение показывает, в какой степени реализуются или предлагается реализовать положения конвенции за счет законодательства, административных мероприятий, коллективных договоров или каким-либо другим путем, и, кроме того, указывает препятствия, которые мешают принятию такой конвенции или задерживают его.

Статья 36

Поправки к настоящему Уставу, принятые Конференцией большинством в две трети голосов, поданных присутствующими делегатами, вступают в силу после их ратификации или принятия двумя третями членом Организации, в том числе пятью из десяти стран, представленных в Административном совете в качестве стран, наиболее важных в промышленном отношении, в соответствии с положением пункта 3 статьи 7 настоящего Устава.

Статья 37

1. Всякий вопрос или спор, касающийся толкования настоящего Устава или конвенций, заключенных впоследствии членами в соответствии с положениями настоящего Устава, передается на разрешение Международного суда.

2. Независимо от положения пункта 1 настоящей статьи Административный совет может сформулировать и представить на одобрение Конференции правила, предусматривающие создание трибунала для быстрого разрешения любого спора или вопроса, касающегося толкования конвенции, который может быть передан трибуналу либо Административным советом, либо в соответствии с положениями данной конвенции. Всякое решение или консультативное заключение Международного суда является обязательным для трибунала, созданного в соответствии с настоящим пунктом. Всякое решение, трибуналом, сообщается членам Организации, и всякие замечания, которые могут быть сделаны членами по этому поводу, представляются Конференции.

Статья 38

1. Международная организация труда может созывать такие региональные конференции и создавать такие региональные учреждения, которые она сочтет полезными для содействия осуществлению целей и задач Организации.

2. Полномочия, функции и процедура региональных конференций определяются правилами, которые вырабатываются Административным советом и представляются на утверждение Генеральной конференции.

Глава IV. РАЗЛИЧНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 39

Международная организация труда имеет все права юридического лица, в частности:

- а) право заключать договоры;
- б) право приобретать движимое и недвижимое имущество и распоряжаться им;
- в) право возбуждать судебные дела.

Статья 40

1. Международная организация труда пользуется на территории каждого из своих членов привилегиями и иммунитетом, необходимыми для осуществления ее целей.

2. Делегаты Конференции, члены Административного совета, Генеральный директор и сотрудники Бюро также пользуются такими привилегиями и иммунитетом, которые необходимы для независимого выполнения их функций, связанных с Организацией.

3. Эти привилегии и иммунитет определяются в отдельном соглашении, которое подготавливается Организацией для принятия государствами-членами.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Декларация о целях и задачах Международной организации труда

Генеральная конференция Международной организации труда, собравшаяся на свою 26ю сессию в Филадельфии, принимает сего мая 10 дня 1944 года настоящую Декларацию о целях и задачах Международной организации труда и принципах, которыми должна вдохновляться политика ее членов.

I

Конференция вновь подтверждает основные принципы, на которых основывается Организация, и в частности следующие:

- а) труд не является товаром;
- б) свобода слова и свобода объединения являются необходимым условием постоянного прогресса;
- в) нищета в любом месте является угрозой для общего благосостояния;
- д) борьба с нуждой должна вестись с неослабевающей энергией в каждом государстве и постоянными и согласованными усилиями в международном масштабе, в которых представители трудящихся и работодателей, пользующиеся равными правами с представителями правительств, объединяются с ними для свободного обсуждения и принятия демократических решений в целях содействия общему благосостоянию.

II

Считая, что практика полностью подтвердила справедливость положения Устава Международной организации труда о том, что прочный мир может

быть установлен только на основе социальной справедливости, Конференция заявляет, что:

а) все люди, независимо от расы, веры или пола, имеют право на осуществление своего материального благосостояния и духовного развития в условиях свободы и достоинства, экономической устойчивости и равных возможностей;

б) достижение условий, при которых это будет возможно, должно являться главной целью национальной и международной политики;

в) любая национальная и международная политика и меры, в особенности экономического и финансового характера, должны рассматриваться в этом свете и приниматься только в той степени, в какой они содействуют, а не мешают достижению этой основной задачи;

д) Международная организация труда обязана изучать и рассматривать все экономические и финансовые программы и меры международного масштаба в свете этой основной задачи;

е) при осуществлении порученных ей задач Международная организация труда, рассмотрев все соответствующие экономические и финансовые факторы, может включать в свои решения и рекомендации любые положения, которые она считает целесообразными.

III

Конференция признает торжественное обязательство Международной организации труда способствовать принятию странами мира программ, имеющих целью:

- а) полную занятость и повышение жизненного уровня;
- б) занятость трудящихся на таких работах, где они могут получить удовлетворение, проявляя в полной мере свое мастерство и навыки, и внести наибольший вклад в общее благосостояние;
- в) обеспечение, в качестве средства достижения этой цели и при соответствующих гарантиях для всех заинтересованных, возможностей обучения и передвижения рабочих, включая миграцию в целях устройства на работу и поселения;
- д) предоставление возможностей для всех участвовать в справедливом распределении плодов прогресса в области оплаты труда, рабочего времени и прочих условий труда, а также прожиточного минимума заработной платы для всех, кто трудится и нуждается в такой защите;
- е) действительное признание права на коллективные переговоры, совместные действия администрации и трудящихся в деле постоянного улучшения организации производства и сотрудничества трудящихся и работодателей в подготовке и применении мер социального и экономического порядка;

ф) расширение системы социального обеспечения, с тем чтобы обеспечить основной доход для всех, нуждающихся в такой защите, и полное медицинское обслуживание;

э) необходимую защиту жизни и здоровья трудящихся всех профессий;

ш) защиту благосостояния детей и матерей;

и) обеспечение необходимого питания, жилищ и возможностей для отдыха и культуры;

ь) обеспечение равных возможностей в области общего и профессионального образования.

IV

Будучи уверена, что более полное и широкое использование мировых производственных ресурсов, необходимое для достижения задач, изложенных в настоящей Декларации, может быть обеспечено путем эффективных действий в международном и национальном масштабе, включая меры по расширению производства и потребления, устранению серьезных колебаний в экономике, содействию экономическому и социальному прогрессу менее развитых районов мира, обеспечению большей стабильности в мировых ценах на сырьевые товары и достижению большего и устойчивого объема международной торговли, Конференция обещает полное сотрудничество со стороны Международной организации труда с такими международными органами, на которые может быть возложена частичная ответственность за осуществление этой великой задачи и за содействие здравоохранению, образованию и благосостоянию всех народов.

V

Конференция заявляет, что принципы, изложенные в настоящей Декларации, полностью применимы ко всем народам и что в то время как метод их применения должен быть определен с надлежащим учетом стадии социального и экономического развития, достигнутой каждым народом, прогрессивное применение их к еще зависимым народам, а также к народам, которые уже достигли самоуправления, является задачей всего цивилизованного мира.

BEYNƏLXALQ CİNAYƏT POLİSİ TƏŞKİLATININ (İTERPOLUN) NİZAMNAMƏSİ

Maddə 1

"Beynəlxalq Cinayət Polisi Komissiyası" adlandırılan təşkilat bundan sonra "Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatı (İnterpol)" adlanacaq. Təşkilat Fransada yerləşir.

Maddə 2

Onun məqsədləri aşağıdakılardır:

a) Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsi ruhunda və ölkələrin qüvvədə olan qanunvericiliyi çərçivəsində bütün cinayət polisi orqanlarının geniş qarşılıqlı əməkdaşlığını təmin və inkişaf etdirmək;

b) ümumi cinayətkarlığın qarşısını almağa və onunla mübarizəyə müvəffəqiyyətlə yardım göstərə bilən təşkilatlar yaratmaq və inkişaf etdirmək.

Maddə 3

Təşkilatın siyasi, hərbi, dini və ya irqi xarakterli hər hansı müdaxiləsi, yaxud fəaliyyəti qəti qadağandır.

Maddə 4

Hər bir ölkə, funksiyası təşkilatın fəaliyyət dairəsi ilə üst-üstə düşən istənilən polis orqanına Təşkilatın üzvü qismində çıxış etmək səlahiyyəti verə bilər.

Səlahiyyətli hökumət orqanının üzvlüyə qəbul edilməsi barədə xahiş Baş Katibə göndərilir.

Təşkilata üzv qəbul etmə barədə qərar 2/3 səs çoxluğu ilə Baş Assambleya çıxarır.

Struktur və təşkili

Maddə 5

Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatına – İnterpol – aşağıdakılar daxildir:

- Baş Assambleya;
- İcraiyyə Komitəsi;
- Baş Katiblik;
- Milli Mərkəzi Büro;
- Müşavirələr.

Baş Assambleya

Maddə 6

Baş Assambleya Təşkilatın ali orqanı olmaqla, təşkilat Üzvlərinin təyin etdiyi nümayəndələrdən ibarətdir.

Maddə 7

Təşkilatın hər bir Üzvü orada bir və ya bir neçə nümayəndə ilə təmsil oluna bilər. Lakin hər bir ölkənin nümayəndəliyinin bu ölkənin səlahiyyətli hökumət orqanı tərəfindən təyin edilən yalnız bir rəhbəri olmalıdır.

Təşkilatın xüsusi xarakterə malik olduğunu nəzərə alaraq, onun Üzvləri öz nümayəndəliklərinin tərkibinə aşağıdakıları daxil etməyə səy göstərməlidirlər:

- a) polis funksiyalarını həyata keçirən orqanların rəhbər vəzifəli şəxsləri;
- b) funksional öhdəlikləri Təşkilatın fəaliyyəti ilə bağlı olan vəzifəli şəxsləri;
- s) iclasların gündəliyinə daxil edilmiş məsələlər üzrə mütəxəssisləri.

Maddə 8

Baş Assambleyanın funksiyalarına aşağıdakılar daxildir:

- a) bu Nizamnamədə nəzərdə tutulmuş vəzifələri yerinə yetirmək;
- b) fəaliyyət prinsiplərini müəyyən etmək və Təşkilatın bu Nizamnamənin 2-ci maddəsində göstərilən məqsədlərinin yerinə yetirilməsinə kömək göstərməli olan ümumi tədbirləri işləyib hazırlamaq;
- c) Baş Katibin növbəti il üçün təklif etdiyi ümumi iş planını nəzərdən keçirmək və təsdiq etmək;
- d) tətbiqini zəruri saydığı digər qaydaları müəyyən etmək;
- e) Nizamnamədə nəzərdə tutulmuş funksiyaları yerinə yetirəcək şəxsləri seçmək;
- f) Təşkilatın səlahiyyətinə aid məsələlər üzrə qərarlar qəbul etmək və onun Üzvlərinə tövsiyələr vermək;
- q) Təşkilatın maliyyə siyasətini müəyyən etmək;
- ğ) digər təşkilatlara razılaşmaları nəzərdən keçirmək və təsdiq etmək.

Maddə 9

Təşkilatın Üzvləri Baş Assambleyanın qərarlarını yerinə yetirmək üçün öz səlahiyyətləri çərçivəsində və öz öhdəliklərinə uyğun olaraq bütün mümkün tədbirləri həyata keçirirlər.

Maddə 10

Baş Assambleyanın sessiyaları hər il keçirilir. İcraiyyə Komitəsinin və ya Təşkilat Üzvləri çoxluğunun xahişi ilə fəvqəladə sessiya keçirilə bilər.

Maddə 11

Baş Assambleya öz sessiyalarının gedişində konkret məsələləri öyrənmək üçün xüsusi komitələr yarada bilər.

Maddə 12

Hər bir sessiyanın yekun iclasında Baş Assambleya növbəti sessiyanın keçiriləcəyi yeri müəyyən edir. Baş Katiblə məsləhətləşmələr keçirildikdən sonra, dəvət edən ölkə ilə Təşkilatın Prezidenti arasında razılaşma əsasında növbəti sessiyanın keçiriləcəyi vaxt müəyyən olunur.

Maddə 13

Baş Assambleyada səs hüququna hər bir ölkənin yalnız bir nümayəndəsi malikdir.

Maddə 14

Qəbul edilməsi üçün, Nizamnaməyə əsasən, 2/3 səs çoxluğu tələb edilən hallar istisna olmaqla, qərarlar adi səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

İcraiyyə Komitəsi

Maddə 15

İcraiyyə Komitəsi təşkilatın Prezidentindən, üç Vitse-Prezidentindən və 9 nümayəndədən ibarətdir.

İcraiyyə Komitəsinin on üç üzvü ədalətli coğrafi nümayəndəlik prinsipinə uyğun olaraq, müxtəlif dövlətləri təmsil etməlidirlər.

Maddə 16

Baş Assambleya öz nümayəndələri arasından təşkilatın Prezidentini və üç Vitse-Prezidentini seçir.

Prezident 2/3 səs çoxluğu ilə seçilir. Belə çoxluq olmazsa, Təkrar səsvermədən səslərin adi çoxluğu kifayət sayılır.

Prezident və Vitse-Prezidentlər ayrı-ayrı qitələri təmsil etməlidirlər.

Maddə 17

Prezident 4 il müddətinə seçilir. Vitse-Prezidentlər 3 il müddətinə seçilir. Səlahiyyət müddəti başa çatdıqdan sonra təkrarən həmin vəzifəyə və ya İcraiyyə Komitəsində nümayəndəliyə seçilə bilməzlər.

Prezidentin seçilməsi nəticəsində 15-ci maddənin (2-ci bənd) və ya 16-cı maddənin (3-cü bənd) tələbləri yerinə yetirilmədiyi halda, dörd qitənin hər birinin Prezident səviyyəsində təmsil olunması məqsədilə dördüncü Vitse-Prezident seçilir.

Bu halda İcraiyyə Komitəsi müvəqqəti olaraq 14 üzvdən təşkil olunur. 15 və 16-cı maddələrin tələblərini yerinə yetirməyə imkan verən şərait yarandıqda, həmin müvəqqəti müddət başa çatır.

Maddə 18

Təşkilatın Prezidenti:

a) Baş Assambleyanın və İcraiyyə Komitəsinin sessiyalarına sədrlik edir və müzakirələrə rəhbərlik edir;

b) Təşkilatın fəaliyyətinin Baş Assambleyanın və İcraiyyə Komitəsinin qərarlarına uyğun olmasına nəzarət edir;

s) Təşkilatın Baş Katibi ilə mümkün olduğu qədər daimi birbaşa əlaqə saxlayır.

Maddə 19

İcraiyyə Komitəsinə doqquz nümayəndə Baş Assambleya tərəfindən 3 il müddətinə seçilir. Səlahiyyət müddəti bitdikdə, onlar dərhal təkrarən həmin vəzifəyə seçilə bilərlər.

Maddə 20

Təşkilat Prezidentinin təklifi ilə İcraiyyə Komitəsi ildə bir dəfədən az olmayaraq iclasa toplanır.

Maddə 21

İcraiyyə Komitəsinin bütün üzvləri öz funksiyalarını həyata keçirərkən, öz ölkələrinin deyil, təşkilatın nümayəndələri kimi hərəkət edirlər.

Maddə 22

İcraiyyə Komitəsi:

a) Baş Assambleyanın qərarlarının icrasına nəzarət edir;

b) Baş Assambleyanın sessiyalarının gündəliyini hazırlayır;

s) məqsəduyğun saydığı iş planlarını və təklifləri Baş Assambleyaya təqdim edir;

d) Baş Katibin fəaliyyətinə nəzarət edir;

e) Assambleyanın ona verdiyi bütün səlahiyyətlərdən istifadə edir;

Maddə 23

İcraiyyə Komitəsinin üzvlərindən biri istefa verdikdə və ya öldükdə, Baş Assambleya onun yerinə səlahiyyət müddəti sələfinin qalan səlahiyyət müddəti ərzində qüvvədə olan başqa nümayəndə seçir. İcraiyyə Komitəsinə seçilmiş şəxsin mandatı hüquqi qüvvəsini itirdikdə, o, Təşkilatın nümayəndəsi sayılmır.

Maddə 24

İcraiyyə Komitəsinin üzvləri öz funksiyalarını onların səlahiyyət müddətinin başa çatdığı ildə keçirilən Baş Assambleyanın sessiyasının qurtarmasınadək yerinə yetirirlər.

Baş Katiblik

Maddə 25

Baş Katiblik Təşkilatın daimi fəaliyyət göstərən xidmətlərini təşkil edir.

Maddə 26

Baş Katiblik

a) Baş Assambleyanın və İcraiyyə Komitəsinin qərarlarını həyata keçirir;

b) ümumi cinayətçılığa qarşı beynəlxalq mübarizə mərkəzi kimi fəaliyyət göstərir;

c) ixtisaslaşdırılmış və informasiya mərkəzi kimi fəaliyyət göstərir;

d) Təşkilatın fəaliyyətinə səmərəli inzibati rəhbərliyi təmin edir;

e) milli və beynəlxalq orqanlarla əlaqə saxlayır, cinayətkarların aşkar edilməsinə aid məsələlər üzrə isə, bu əlaqəni Milli Mərkəzi Büro vasitəsilə həyata keçirir;

f) zəruri nəşrləri hazırlayır;

q) Baş Assambleyanın sessiyalarında, İcraiyyə Komitəsinin və Təşkilatın hər hansı digər orqanının iclaslarında işçi katiblik vəzifəsini öz üzərinə götürür;

h) növbəti ilə iş planının layihələrini hazırlayır, baxılması və təsdiqi üçün onları Baş Assambleyaya və İcraiyyə Komitəsinə təqdim edir;

ğ) təşkilatın Prezidenti ilə mümkün qədər birbaşa və daimi əlaqə saxlayır.

Maddə 27

Baş Katiblik Baş Katibdən, Təşkilatın işini təmin edən mütəxəssislərdən və inzibati heyətdən ibarətdir.

Maddə 28

Baş Katibin namizədliyi İcraiyyə Komitəsi tərəfindən irəli sürülür və Baş Assambleya tərəfindən 5 il müddətinə təsdiq edilir. Onun səlahiyyətləri növbəti müddətlərə də uzadıla bilər, lakin 65 yaşa çatdıqda bu vəzifəni tərk etməlidir. Əgər, o, bu yaş həddinə səlahiyyət müddəti ərzində çatarsa, öz funksiyalarının icrasını səlahiyyət müddəti başa çatanaqədər davam etdirə bilər.

Baş Katib polisin fəaliyyət məsələlərində lazımı səlahiyyətlərə malik şəxslər arasında seçilir.

Baş Katibi tutduğu vəzifəsindən kənarlaşdırmağı İcraiyyə Komitəsi Baş Assambleyanın iclasında müstəsna hallarda təklif edə bilər.

Maddə 29

Baş Katib Baş Assambleyanın və İcraiyyə Komitəsinin direktivlərinə uyğun olaraq, heyəti işə götürür və idarə edir, büdcə vəsaitləri üzərində sərəncam verir, daimi fəaliyyət xidmətlərinin işini təşkil edir və istiqamətləndirir.

O, İcraiyyə Komitəsinə və ya Baş Assambleyaya təşkilatın işi ilə bağlı təklif və layihələr təqdim edir.

O, İcraiyyə Komitəsinə və ya Baş Assambleya qarşısında məsuldur.

Baş Katib Baş Assambleyanın, İcraiyyə Komitəsinin və onların tabeçiliyində olan bütün digər orqanların diskussiyalarında iştirak hüququna malikdir.

Baş katib öz vəzifələrini icra edərkən, hər hansı müəyyən ölkənin deyil, bütövlükdə Təşkilatı təmsil edir.

Maddə 30

Baş Katib və onun heyəti öz vəzifələrini yerinə yetirərkən hər hansı hökumətin və ya Təşkilatdan kənar başqa orqanların təlimatlarını sorğu etməli və onlara əsaslanmamalıdır. Onlar öz beynəlxalq missiyalarının yerinə yetirilməsinə mane ola biləcək hər hansı hərəkətdən çəkinməməlidirlər.

Təşkilatın hər bir Üzvü Baş Katibin və onun heyətinin yerinə yetirdiyi məsələlərin müstəsna beynəlxalq xarakterinə öz tərəfindən hörmətlə yanaşmalı və onların öz vəzifələrini yerinə yetirmələrinə təsir göstərməkdən çəkinməlidir.

Təşkilatın bütün Üzvləri öz vəzifələrini yerinə yetirən Baş Katibi və onun heyətini dəstəkləmək üçün bütün imkanlarından istifadə etməlidirlər.

Milli Mərkəzi Büro

Maddə 31

Təşkilat qarşısına qoyulmuş məqsədləri yerinə yetirərkən, onun fəaliyyətində vicdanla iştirak etmək üçün öz ölkələrini qanunvericiliyi çərçivəsində bütün imkanlardan istifadə edən Üzvlərinin daimi və fəal əməkdaşlığına əsaslanır.

Maddə 32

Yuxarıda göstərilən əməkdaşlığı təmin etmək məqsədilə hər bir ölkə Milli Mərkəzi Büro qismində olacaq orqanı göstərməlidir. O:

- a) ölkədə müxtəlif orqanlarla;
- b) digər ölkələrdə Milli Mərkəzi Büro kimi fəaliyyət göstərən orqanlarla və
- c) Təşkilatın Baş Katibliyi ilə əlaqəni həyata keçirir.

Maddə 33

32-ci maddənin normaları hər hansı ölkədə tətbiq edilə bilmədikdə və ya əməkdaşlığı səmərəli surətdə mərkəzləşdirməyə imkan vermədikdə, Baş Katiblik bu ölkələrlə birlikdə əməkdaşlığın alternativ üsullarını müəyyən edir.

Müşavirələr

Maddə 34

Təşkilat Müşavirələrlə elmi məsələlər üzrə məsləhətəşə bilər.

Maddə 35

Müşavirələr yalnız məsləhətçi funksiyasını icra edirlər.

Maddə 36

Müşavirələr İcraiyyə Komitəsi tərəfindən 3 il müddətinə təyin olunurlar. Onların təyin olunması Baş Assambleyaya bu barədə məlumat çatdırıldıqda qəti sayılır.

Müşavirələr Təşkilatı maraqlandıran fəaliyyət sahələrində beynəlxalq səviyyədə tanınan şəxslərdən seçilir.

Maddə 37

Müşavir öz vəzifəsindən Baş Assambleyanın qərarı əsasında kənarlaşdırıla bilər.

Büdcə və vəsaitlər

Maddə 38

Təşkilatın vəsaitləri:

- a) Təşkilat Üzvlərinin üzvlük haqlarından;
- b) qəbulu İcraiyyə Komitəsi tərəfindən bəyənilməli olan hədiyyələr, ianələr, subsidiyalar, dotasiyalar və digər mənbələrdən əmələ gəlir.

Maddə 39

Baş Katibin təqdim etdiyi smeta əsasında Baş Assambleya Təşkilat Üzvlərinin maliyyə iştirakının prinsipini və təşkilatın illik maksimum xərclərini müəyyən edir.

Maddə 40

Təşkilatın büdcə layihəsi Baş Katib tərəfindən tərtib olunur və təsdiq olunmaq üçün İcraiyyə Komitəsinə təqdim edilir.

O, Baş Assambleya tərəfindən qəbul edildikdən sonra qüvvəyə minir.

Baş Assambleya büdcəni təsdiq edə bilmədikdə, İcraiyyə Komitəsi keçən ilin ümumi büdcəsi çərçivəsində hərəkət etmək barədə zəruri sərəncamlar verir.

Başqa təşkilatlarla münasibətlər

Maddə 41

Məqsədəuyğun olacaq bütün hallarda və bu Nizamnamə ilə qoyulmuş məqsəd və vəzifələri nəzərə almaqla, Təşkilat başqa beynəlxalq hökumətlərarası və qeyri-hökumət təşkilatları ilə münasibətlər yaradacaq və əməkdaşlıq edəcək.

Beynəlxalq hökumətlərarası və qeyri-hökumət təşkilatları ilə razılaşmalar Baş Assambleya tərəfindən təsdiq edildikdən sonra etibarlı sayılır.

Təşkilat beynəlxalq qeyri-hökumət, milli hökumət və ya milli qeyri-hökumət təşkilatları ilə öz səlahiyyətləri çərçivəsində məsləhətləşə bilər.

Baş Assambleyanın razılığı ilə İcraiyyə Komitəsi, təcili hallarda isə, həmçinin Baş Katib başqa beynəlxalq idarələrin və ya təşkilatların vəzifələrini, yaxud beynəlxalq razılaşmaların icrası üzrə vəzifələri səlahiyyətləri və fəaliyyəti çərçivəsində öz üzərinə götürə bilər.

Bu Nizamnamənin tətbiqi, dəyişdirilməsi və təsviri

Maddə 42

Bu Nizamnaməyə dəyişikliklər ya təşkilat Üzvünün, ya da İcraiyyə Komitəsinin təklifi ilə edilə bilər.

Bu Nizamnaməyə dəyişikliklər edilməsi barədə təklif Baş Assambleyada baxılmağa təqdim edilmədən ən azı 3 ay əvvəl Baş Katib tərəfindən təşkilat Üzvlərinə göndərilməlidir.

Bu Nizamnaməyə dəyişikliklərin edilməsinə dair bütün qərarlar təşkilat Üzvlərinin 2/3 səs çoxluğu ilə qəbul olunur.

Maddə 43

Bu Nizamnamənin fransız, ingilis və ispan dillərində olan mətnləri eyni əhəmiyyət kəsb edir.

Maddə 44

Bu Nizamnamənin tətbiq edilmə qaydası Baş Məclisin 2/3 səs çoxluğu ilə qəbul etdiyi Ümumi qaydalar və əlavələr müəyyən olunur.

Müvəqqəti müddəalar

Maddə 45

Əlavədə sadalanan ölkələri təmsil edən bütün orqanlar Nizamnamənin qəbul etməkdən imtinalarını səlahiyyətli hökumət orqanları vasitəsilə bildirilərsə, Təşkilatın Üzvləri sayılırlar. Belə bildiriş bu Nizamnamənin qüvvəyə mindiyi tarixdən 6 ay ərzində edilməlidir.

Maddə 46

İlk seçkilərdə püşkatma vasitəsilə səlahiyyət müddəti bir il olan Vitse-Prezident müəyyən edilir.

İcraiyyə Komitəsinə ilk seçkilərdə yenə də püşkatma vasitəsilə səlahiyyət müddəti bir il olan iki nümayəndə və səlahiyyət müddəti 2 il olan iki nümayəndə müəyyən edilir.

Maddə 47

Baş Assambleya Beynəlxalq Cinayət Polisi Komissiyasında uzun müddət ərzində nöqsansız qulluq etmiş şəxsləri Beynəlxalq Cinayət Polisi təşkilatında tutduğu vəzifələrə uyğun olan fəxri titullarla təltif edə bilər.

Maddə 48

Keçmiş Beynəlxalq Cinayət Polisi Komissiyasının bütün mülkiyyəti Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatına verilir.

Maddə 49

Bu Nizamnamədə aşağıdakı ifadələr qəbul olunmuşdur.

"Təşkilat" - Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatı;

"Nizamnamə" - Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatının Nizamnaməsi;

"Baş Katib" - Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatının Baş Katibi;

"Komitə" - Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatının İcraiyyə Komitəsi;

"Assambleya" və ya "Baş Assambleya" - Təşkilatın Baş Assambleyası;

"Üzv" (tək halda) və ya "Üzvlər" (cəm halda) - 4-cü maddədə müəyyən edildiyi kimi, Beynəlxalq Cinayət Polisi təşkilatının Üzvü və ya Üzvləri;

"Nümayəndə" (tək halda) və ya "Nümayəndələr" (cəm halda) - 7-ci maddədə nəzərdə tutulduğu kimi, ölkə nümayəndəliyinin təmsilçisi və ya təmsilçiləri;

"İcraiyyə Komitəsinin nümayəndəsi" (tək halda) və ya "İcraiyyə Komitəsinin nümayəndələri" (cəm halda) - İcraiyyə Komitəsinə seçilən şəxs və ya şəxslər.

Maddə 50

Bu Nizamnamə 13 iyun 1956-cı il tarixində qüvvəyə minir.

1999

Transsərhəd kontekstində Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında Konvensiyanın və onun əlavələrinin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(1 fevral 1999-cu il, № 616-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Transsərhəd kontekstində ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında 1991-ci il fevralın 25-də Espo şəhərində imzalanmış Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Konvensiyası və onun əlavələri təsdiq edilsin.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Ətraf mühitə transsərhəd kontekstində təsirin qiymətləndirilməsi haqqında K O N V E N S İ Y A

(qeyri-rəsmi tərcümə – tərc. Hüseynbala Səlimov)

Bu Konvensiyanın tərəfləri iqtisadi fəaliyyətin müxtəlif növləri arasında əlaqələri və onların ekoloji nəticələrini nəzərə alaraq;

ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış və dayanıqlı inkişafın təmin edilməsinin zəruriliyini təsdiq edərək;

ətraf mühitə təsirin, o cümlədən transsərhəd kontekstində, qiymətləndirilməsi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığı inkişaf etdirmək niyyəti nümayiş etdirərək

qabaqlayıcı siyasətin, ətraf mühitə bütövlükdə zərərli təsirlərin azalması və monitorinqinin, xüsusi halda transsərhəd kontekstində, işlənilməsinin zəruriliyini və mühüm əhəmiyyət kəsb etməsini nəzərə alaraq,

BMT-nin Nizamnaməsinin müvafiq maddələrinə, ətraf mühitin problemləri üzrə Stokholm Konfransının Deklarasiyasının, Avropada təhlükəsizlik və əməkdaşlıq haqqında Məşvərətinin Yekun aktının, ATƏT üzvü olan dövlətlərin Madrid və Vyana görüşlərinin Yekun sənədlərinə istinad edərək,

dövlətlərin ətraf mühitə təsirinə milli hüquqi və inzibati müddəaların və milli siyasətin əsasında qiymətləndirilməsi tədbirlərini yüksək qiymətləndirərək qərarların qəbul edilməsinin erkən mərhələsində ekoloji faktorlara xüsusi diqqət ayırmağın zəruriliyi haqqında özünə hesabat verərək, direktiv orqanları onların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış qərarları qəbul edə bilməyi, o cümlədən ziyanlı təsirlərin minimuma endirilməsinin zəruriliyini, xüsusi halda transsərhəd kon-

tekstində, nəzərə alan informasiyanın keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasının bütün inzibati səviyyələrdə zəruriliyinə diqqət ayrılmasını özünə hesabat verərək

beynəlxalq təşkilatların ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsinin milli və beynəlxalq səviyyələrdə istifadə edilməsinin şimikləndirilməsinə yönələn səylərini nəzərə alaraq, BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyasının rəhbərliyi altında həyata keçirilən ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi sahəsində işi nəzərə alaraq, xüsusi halda ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi üzrə Seminarın işinin nəticələrini nəzərə alaraq (1987-ci il sentyabr, Varşava, Polşa), eləcə də BMT-nin ətraf mühit üzrə Proqram direktorlarının Şurası və dayanıqlı inkişaf üzrə Nazir deklarasiyasını (1990-cı il, Berqen, Norveç) ətraf mühitə təsirin prinsip və məqsədlərini qeyd edərək aşağıdakılar haqqında qərara gəldilər.

Maddə 1. Tərif

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün

I) Əgər mətnə başqa göstəriş yoxdursa "tərəflər" bu Konvensiyanın Razılığa gələn Tərəfləri deməkdir.

II) "Yaranan Tərəf" bu Konvensiyanın Razılığa gələn tərəfi deməkdir, hansının ki, yurisdiksiyası altında planlaşdırılan fəaliyyəti həyata keçirmək nəzərdə tutulur.

III) "Toxunulan Tərəf" planlaşdırılan fəaliyyətin transsərhəd təsiri ilə toxunulan bilinən yaranan Tərəf deməkdir.

IV) "Planlaşdırılan fəaliyyət" tətbiq edilən milli prosedura uyğun olaraq səlahiyyətli orqan tərəfindən qərar qəbul edilməsini tələb edən istənilən fəaliyyət və ya bu və ya başqa fəaliyyətdə istənilən ciddi dəyişiklik deməkdir.

V) "Maraqlı tərəflər" bu Konvensiyaya uyğun olaraq ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsində metodların tətbiq edilməsində iştirak edən yaranan Tərəf və toxunulan Tərəf.

VI) "Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi" planlaşdırılan fəaliyyətin ətraf mühitə mümkün təsirin qiymətləndirilməsinin milli proseduru.

VII) "Təsir" insanların sağlamlığı və təhlükəsizliyi, flora, fauna, torpaq, hava, su, mühit, landşaft, tarixi abidələr və başqa maddi obyektlər daxil olmaqla ətraf mühitə planlaşdırılan fəaliyyətin istənilən nəticəsi və ya bu faktorlar arasında qarşılıqlı əlaqə deməkdir, o, həmçinin mədəni mirasın və ya bu faktorların dəyişməsinin nəticəsi olan sosial-iqtisadi şəraitin nəticələrini əhatə edir.

VIII) "Transsərhəd təsiri" təkcə global xarakterli deyil, bu və ya digər Tərəfin yurisdiksiyası altında yerləşən, fiziki mənşəyi tam və ya qismən başqa Tərəfin yurisdiksiyası altına düşən, planlaşdırılan fəaliyyətlə yaranan istənilən təsir deməkdir.

IX) "Səlahiyyətli orqan" bu Konvensiya ilə əhatə olunan funksiyaların yerinə yetirilməsinə məsul olan, bu və ya digər Tərəf tərəfindən təyin edilən orqan və ya orqanlar, ya da planlaşdırılan fəaliyyətə aid olan qərarların qəbul edilməsinə görə bu və ya digər Tərəf tərəfindən səlahiyyət verilən orqan və orqanlar deməkdir.

X) "İctimaiyyət" bir və ya bir neçə fiziki və ya hüquqi şəxs deməkdir.

Maddə 2. Ümumi müddəalar

1. Tərəflər individual və ya kollektiv əsasda planlaşdırılan fəaliyyət nəticəsində ziyanlı transsərhəd təsirin qarşısının alınması, eləcə də onun azaldılması və üzərində nəzarət yaradılması üçün zəruri və effektiv tədbirlər görürlər.

2) Hər bir tərəf bu Konvensiyanın müddələrinin həyata keçirilməsi üçün, I Əlavədə sadalanan, bundan başqa ciddi ziyanlı transsərhəd təsiri göstərə biləcək planlaşdırılan fəaliyyət növləri də daxil olmaqla, zəruri qanunverici, inzibati və başqa tədbirlər həyata keçirir. Bundan başqa, ictimaiyyətin iştirakı üçün imkan yaradan ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi prosedurlarını və II Əlavədə təsvir edilən ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi üçün sənədlərin hazırlanmasını müəyyən edir.

3. Yaranan tərəf təmin edir ki, bu Konvensiyaya müvafiq olaraq ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi sanksiyalaşdırma və ya I Əlavəyə daxil edilən, eləcə də ciddi ziyanlı transsərhəd təsiri göstərə bilən planlaşdırılan fəaliyyətinin həyata keçirilməsi haqqında qərarın qəbul edilməsinə qədər aparılsın.

4. Bu Konvensiyanın müddələrinə uyğun olaraq yaranan tərəf toxunulan tərəfləri planlaşdırılan fəaliyyət növü haqqında, hansı ki, I Əlavədə göstərilib və hansı ki, ciddi ziyanlı transsərhəd təsiri göstərə bilər, xəbərdarlıqla təmin edir.

5. Maraqlı tərəflər bu tərəflərdən istənilən birinin təşəbbüsü ilə I Əlavədə göstərilməyən planlaşdırılan fəaliyyət növlərinin və ya növünün ciddi ziyanlı transsərhəd təsiri göstərməsi haqqında məşvərət keçirirlər. Məşvərət ona görə keçirilir ki, aydınlaşdırılsın: həmin təsir ona və ya onlara aiddirmi? Əgər Tərəflər müsbət razılığa gəlsələr, onda bu fəaliyyət növünə və ya növlərə göstərilən rejimi tətbiq olunur.

6. Yaranan Tərəf bu Konvensiyanın müddələrinə uyğun olaraq böyük ehtimalla toxunulacaq rayonlardakı ictimaiyyətə planlaşdırılan fəaliyyətin ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi üçün müvafiq prosedurlarda iştirak etmək imkanı verir və təmin edir ki, bu imkan, hansı ki, toxunulan Tərəfin ictimaiyyətinə verilir, o, yaranan Tərəflərin ictimaiyyətinə verilən imkanla eyni olsun.

7. Bu Konvensiyanın müddələrinə uyğun olaraq minimum tələb qismində ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi planlaşdırılan fəaliyyət layihələri səviyyəsində aparılır. İmkan daxilində, Tərəflər həmçinin ətraf mühitə təsirin prinsiplərinin siyasətə, planlara və proqramlara tətbiq etməyə can atırlar.

8. Bu Konvensiyanın müddəaları Tərəflərin milli qanunlar, göstərişlər, inzibati müddəalar tətbiq etmək hüququna toxunmur. Eləcə də onların informasiyanı müdafiə edən hüquqi praktikanın, hansının ki, verilməsi istehsalat və kommertiya sirlinə və ya milli təhlükəsizlik maraqlarına ziyan vura bilər, qəbul etməsi hüququna toxunmur.

9. Bu Konvensiyanın müddəaları konkret tərəflərin zəruri halda ikitərəfli və çoxtərəfli razılığa görə bu Konvensiyada göstərilən tədbirlərdən daha sərt tədbirlər tətbiq etmək hüququna toxunmur.

10. Bu Konvensiyanın müddəaları Tərəflərin transsərhəd təsiri göstərən və ya göstərə bilən fəaliyyətə münasibətdə beynəlxalq normalara uyğun olan öhdəliklərinə ziyan gətirmir.

Maddə 3. Xəbərdarlıq

1. I Əlavədə göstərilən və ziyanlı transsərhəd təsiri göstərə bilən planlaşdırılan fəaliyyət növünə münasibətdə yaranan Tərəf 5-ci maddəyə müvafiq keçirilən uyğun və effektiv məşvərlərin aparılması məqsədilə onun fikrinə, Toxunulan Tərəf olan istənilən tərəfi xəbərdar edir. Bu xəbərdarlıq öz ölkəsini xəbərdar etməkdən gec olmayaraq baş verir.

2. Xüsusi halda bu Xəbərdarlıq aşağıdakıları əhatə edir:

a) mümkün transsərhəd təsiri göstərə bilən istənilən informasiya daxil olmaqla planlaşdırılan fəaliyyət haqqında informasiyanı;

b) mümkün həllin xarakteri haqqında informasiyanı;

c) planlaşdırılan fəaliyyətin xarakteri nəzərə alınmaqla bu maddənin 3-cü bəndi nəzərə alınmaqla cavab verilməsi müddətinin uyğun vaxtının göstərilməsi.

3. Toxunulan Tərəf yaranan Tərəfə xəbərdarlıqda göstərilən müddət ərzində xəbər verir və xəbərdarlığın alınmasını təsdiq edərək göstərir ki, o, ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsinə aid prosedura iştirak etməyə hazırdır.

4. Əgər toxunulan Tərəf göstərsə ki, o, ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi prosedurunda iştirak etmək niyyətindədir və yaxud o, xəbərdarlıqda göstərilən müddət ərzində cavab vermirsə, onda bu maddənin 5, 6, 7-ci və 8-ci bəndlərinin və 4. 7-ci maddənin müddəaları tətbiq olunur. Belə vəziyyətdə yaranan tərəfin hüquqları, hansılar ki, ətraf mühitə təsirin öz qanunvericiliyi və praktikası əsasında qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur, pozulmur.

5. Toxunulan tərəfdən onun ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi prosedurunda iştirakı haqqında cavab alındıqdan sonra, əgər o, bunu etməyibsə, yaranan Tərəf toxunulan Tərəfə aşağıdakıları təqdim edir:

a) qeydlərin təqdim olunma müddətinə göstəriş də daxil olmaqla ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında müvafiq informasiyanı;

b) planlaşdırılan fəaliyyət haqqında müvafiq informasiyanı və onun mümkün ziyanlı transsərhəd təsiri haqqında informasiyanı.

6. Yaranan Tərəfin xahişi ilə toxunulan tərəf onun yurisdiksiyasında olan potensial toxunulan ətraf mühit haqqında informasiyanı birinciyə çatdırır, əgər bu informasiya ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında sənədin hazırlanması üçün zəruridirsə

7. Əgər hər hansı bir Tərəf hesab edirsə ki, I Əlavədə göstərilən planlaşdırılan fəaliyyət nəticəsində ciddi ziyanlı transsərhəd təsirinə məruz qalacağı təqdirdə ona toxunulacaq və bu maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq heç bir xəbərdarlıq daxil olmayıbsa, onda toxunulan Tərəfin xahişi ilə maraqlı tərəflər ziyanlı transsərhəd təsirin meydana çıxması ehtimalı haqqında məsələni müzakirə etmək məqsədilə informasiya mübadiləsi aparırlar. Əgər bu tərəflər razılığa gəlməzlərsə ki, bütün hallarda ziyanlı transsərhəd təsiri baş verəcək, onda bu Konvensiyanın müddəaları tətbiq olunur. Əgər tərəflər ziyanlı transsərhəd təsirin olması ilə bağlı razılığa gələ bilməzlərsə, onda istənilən tərəf, əgər məsələni tənzimlə-

məyin başqa yolu yoxdursa onda ziyanlı transsərhəd təsirin ehtimalı ilə bağlı və ya müəyyən etmək üçün IV Əlavəsinin müddəalarına müvafiq olaraq bu məsələni baxılmaq üçün komissiyaya çıxara bilər.

8. Maraqlı tərəflər təmin edirlər ki, toxunulan Tərəflərin ictimaiyyətinin, hansılara ki, böyük ehtimalla toxunulacaq, planlaşdırılan fəaliyyət üzrə iradələrin və ya qeydlərin təqdim edilməsi haqqında informasiyaları olsun. Bu qeydlər və iradələr ya bilavasitə yaranan tərəfin səlahiyyətli orqanına xəbər kimi verməli, ya da bu zəruri olan hallarda Yaranan tərəf vasitəsilə edilməlidir.

Maddə 4. Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında sənədlərin hazırlanması

1. Yaranan tərəfin səlahiyyətli orqanına təqdim edilməli olan ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında sənəd ən azı II Əlavədə təsvir edilən informasiyanı özündə ehtiva etməlidir.

2. Yaranan tərəf toxunulan tərəfə birgə orqan vasitəsilə (əgər bu varsa) ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında sənədləri təqdim etməlidir. Maraqlı tərəflər bu sənədlərin toxunulan tərəfin orqanları və ictimaiyyəti arasında elə rayonlarda yayır ki, onlar böyük ehtimalla təsirə məruz qalacaqlar, eləcə də yaranan tərəfin bilavasitə səlahiyyətli orqanını (o halda ki, zəruridir) ya da yaranan tərəf vasitəsilə əqlabətən müddətdə, planlaşdırılan fəaliyyətə münasibətdə yekun qərar qəbul ediləndə qeydləri təqdim etməlidir.

Maddə 5. Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında sənədlərin əsasında aparılan məsləhətləşmələr

Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında sənədin hazırlanması başa çatdıqdan sonra yaranan tərəf xüsusi ləngimə olmadan müvafiq toxunulan tərəf ilə məsləhətləşmələr aparır. Məsləhətləşmələr xüsusi halda planlaşdırılan fəaliyyətin potensial transsərhəd təsiri və onun təsirin azaldılması və ya aradan qaldırılması haqqında olur. Məsləhətləşmələr aşağıdakılara toxunur:

a) hər bir hərəkətin qəbul edilməsi haqqında alternativ də daxil olmaqla planlaşdırılan fəaliyyətin mümkün alternativləri, planlaşdırılan fəaliyyətin ziyanlı transsərhəd təsirin azaldılması üzrə mümkün tədbirlər və yaranan tərəfin hesabına belə tədbirlərin nəticələrinin monitorinqi;

b) planlaşdırılan fəaliyyətin istənilən ciddi ziyanlı transsərhəd təsirin azaldılması üzrə mümkün qarşılıqlı köməyin formaları;

c) planlaşdırılan fəaliyyətə aid istənilən başqa müvafiq suallar.

Tərəflər belə məsləhətləşmələrin başlanğıc mərhələsində onların əlverişli zaman həddlərində davamlılığını razılaşdırırlar. İstənilən belə məsləhətləşmə, o yerdə ki bu var, müvafiq müştərək orqan vasitəsilə həyata keçirilə bilər.

Maddə 6. Yekun qərar

1. Tərəflər təmin edirlər ki, planlaşdırılan fəaliyyət üzrə yekun qərar da ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqda sənəd də daxil olmaqla ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsinin nəticələri kifayət qədər nəzərə alınsın, eləcə də 3-cü maddənin 8-ci bəndi, 4-cü maddənin 2-ci bəndi, 5-ci maddədə göstərilən məsləhətləşmələrin yekunundan alınan bu sənəd üzrə qeydlər nəzərə alınsın.

2. Yaranan tərəf toxunulan tərəfə səbəblər və mülahizələr daxil olmaqla planlaşdırılan fəaliyyətə münasibətdə yekun qərarı xəbər verir.

3. Planlaşdırılan fəaliyyətin transsərhəd təsiri haqqında əlavə informasiya, hansı ki, bu fəaliyyətə münasibətdə qərar qəbul edilən zaman olmayıb və hansı ki, bu qərara ciddi təsir göstərə bilər, bu fəaliyyəti həyata keçirənə qədər maraqlı Tərəfə məlum olur. Onda bu tərəf digər maraqlı tərəfi və ya maraqlı tərəfləri dərhal məlumatlandırır. Əgər maraqlı tərəflərdən biri bu haqda xahiş edirsə, onda bu qərara yenidən baxmaq üçün məsləhətləşmələr aparır.

Maddə 7. Layihədən sonrakı analiz

1. Fəaliyyətin ziyanlı transsərhəd təsirinin mümkün ehtimalının nəzərə alınması ilə, hansına ki, münasibətdə bu Konvensiyaya uyğun olaraq təsirin qiymətləndirilməsi həyata keçirilir, maraqlı tərəflər bu tərəflərdən birinin xahişi ilə müəyyən edirlər ki, layihədən sonrakı analiz keçiriləcəmi və əgər keçiriləcəksə hansı ölçüdə keçiriləcək. İstənilən layihədən sonrakı analiz özündə verilmiş fəaliyyəti müşahidə etməyi və istənilən ziyanlı transsərhəd təsirinin müəyyən edilməsini ehtiva edir. Belə müşahidə və müəyyənləşmə V Əlavədə nəzərdə tutulmuş məqsədlərin müşahidəsini və müəyyən edilməsini nəzərdə tutur.

2. Əgər layihədən sonrakı analizin həyata keçirilməsi nəticəsində yaranan tərəf və ya toxunulan tərəf kifayət qədər əsaslı hesab edilərsə ki, ziyanlı transsərhəd təsiri var və yaxud belə təsire gətirib çıxaran amillər aşkar edilərsə, onda o, dərhal bu haqda o biri tərəfi xəbərdar edir. Maraqlı tərəflər sonradan tədbirlər üzrə məsləhətləşmələr aparırlar ki, hansılar ki, təsirin azaldılması və ya aradan qaldırılması məqsədini güdür.

Maddə 8. İkitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq

Tərəflər qüvvədə olan sazişlərin yerinə yetirilməsində davam edə bilərlər, ya da yeni ikitərəfli və ya çoxtərəfli sazişlərə qoşula bilərlər və yaxud bu Konvensiyaya uyğun olaraq öz öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün başqa sazişlərə qoşula bilərlər.

Maddə 9. Tədqiqat proqramları

Tərəflər aşağıdakılara yönələn konkret tədqiqat proqramlarının daha fəal yerinə yetirilməsinə və ya işləyib hazırlanmasına xüsusi diqqət yetirirlər:

a) fəaliyyətin planlaşdırılan növünün nəticələrinin kəmiyyət və keyfiyyət qiymətləndirilmələrinin metodlarının təkmilləşdirilməsi;

b) səbəb-nəticə əlaqələrinin daha dərinlən araşdırılması və onların təbiətdən istifadənin regional qiymətləndirilməsində rolu;

c) təsirlərinin minimuma endirilməsi və ya aradan qaldırılması məqsədilə fəaliyyətin planlaşdırılan növü üzrə qərarların yerinə yetirilməsinin effektivliyinin analizinin monitorinqinin aparılması;

d) fəaliyyətin planlaşdırılan növünə, istehsalatın strukturuna və istehlaka ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış yenilikçi yanaşmaların stimullaşdırılması metodlarının işləyib hazırlanması;

e) makroskopik səviyyədə ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi prinsipinin tətbiqinin metodologiyasının işləyib hazırlanması.

Tərəflər yuxarıda sadalanan proqramların həyata keçirilməsinin nəticələri haqqında fikir mübadiləsi aparırlar.

Maddə 10. Əlavələrin statusu

Bu Konvensiyaya edilən əlavələr onun ayrılmaz hissəsidir.

Maddə 11. Tərəflərin məşvərəti

1. Tərəflər ölkələrin hökumətlərinin Baş məsləhətçilərinin ətraf mühitin və su resurslarının problemlərinə həsr edilmiş illik sessiyalarına aid məsləhətləşmələr keçirirlər. Tərəflərin I-cı iclası bu Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi gündən 1 il gec olmayaraq keçirilir. Sonradan məsləhətləşmələrin keçirilməsi və onların müddəti Tərəflərin məsləhətləşmələri ilə və yaxud Tərəflərdən birinin yazılı şəklində təqdim etdiyi xahişə uyğun olaraq həyata keçirilir, bir şərtlə ki, tərəflərin katibliyinin bu haqda xəbərdar edilməsindən 6 ay müddətində o, tərəflərin ən azı üçdən biri tərəfindən müdafiə ediləcək.

2. Tərəflər aşağıdakı məqsədlə bu konvensiyanın gedişinə daim nəzarət edirlər:

a) transsərhəd kontekstində ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi proseduru-nun gələcəkdə təkmilləşməsi üçün siyasətin və metodoloji yanaşmaların icmalını həyata keçirirlər.

b) ətraf mühitə transsərhəd kontekstində təsirin qiymətləndirilməsinin istifadə edilməsinə (tərəflər bir və ya bir neçə tərəf ola bilər) aid ikitərəfli və çoxtərəfli razılaşmaların yerinə yetirilməsi təcrübəsi üzrə informasiya mübadiləsi aparırlar;

c) zəruri hallarda bu Konvensiyanın məqsədlərinə çatmaq yolunda meydana çıxan metodoloji və ya texniki məsələlərin həlli üçün səlahiyyətli beynəlxalq orqanlara və elmi komitələrə müraciət edirlər;

d) özlərinin I-cı iclasında öz məsləhətləşmələrinin prosedur qaydalarını nəzərdən keçirir və Konsensus yolu ilə qəbul edirlər;

e) bu Konvensiyaya edilən düzəlişləri nəzərdən keçirir və zəruri hallarda təkliflər qəbul edirlər;

f) bu Konvensiyanın məqsədlərinin həyata keçirilməsi üçün lazım olan əlavə tədbirləri qəbul edir və nəzərdən keçirirlər.

Maddə 12. Səs hüququ

1) Bu Konvensiyanın hər bir tərəfinin bir səsi var.

2) Ümumi qaydadan istisna kimi, hansı ki, bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulub, iqtisadi inteqrasiyanın regional təşkilatları öz səlahiyyətinə aid olan məsələlər üzrə öz səs hüquqlarını həyata keçirirlər, bu Konvensiyanın Tərəfləri olan üzv-dövlətlərinin sayına bərabər səsə malik olurlar. Belə tərəflər səs hüququnu itirirlər, əgər onların üzv dövlətləri öz səs hüquqlarını həyata keçirərlərsə və ya əksinə.

Maddə 13. Katiblik

Avropa iqtisadi komissiyasının icraçı katibi aşağıdakı katiblik funksiyalarını yerinə yetirir:

- a) Tərəflərin iclasını hazırlayır və çağırır;
- b) bu Konvensiyaya uyğun olaraq alınan məruzələri və başqa informasiyaları Tərəflərə verir;
- c) bu Konvensiyada nəzərdə tutulan və ya Tərəflər tərəfindən müəyyən edilən başqa funksiyaları həyata keçirirlər.

Maddə 14. Konvensiyaya düzəlişlər

1. Tərəflərdən istənilən biri bu Konvensiyaya düzəlişlər edə bilər.
2. Təklif olunan düzəlişlər yazılı şəkildə katibliyə təqdim edilir, onlar isə onu bütün tərəflərə göndərirlər. Təklif olunan düzəlişlər tərəflərin növbəti iclasında müzakirə edilir, bir şərtlə ki, bu düzəlişlər katiblik tərəfindən ən azı başlanğıca 90 gün qalmış Tərəflərə göndərilsin.
3. Tərəflər istənilən düzəlişin qəbul edilməsinə münasibətdə konsensus yolu ilə razılıq əldə edilməsi üçün qüvvələrini səfərbər edirlər. Əgər konsensusun əldə edilməsi üçün bütün vasitələr tükənibsə və razılıq əldə edilməyibsə, onda sonuncu tədbir kimi düzəliş Tərəflərin iclasda iştirak edənlərin səslərinin dördüncü üç çoxluğu ilə qəbul edilir.
4. Depozitariyə bu maddənin 3-cü bəndinə uyğun olaraq qəbul edilən Konvensiyaya düzəlişlərini ratifikasiya, bəyənilmə və ya qəbul edilmək üçün bütün tərəflərin diqqətinə çatdırır. Onlar qəbul edən tərəflər üçün, hansılar ki, onu ratifikasiya ediblər, bəyəniliblər və ya qəbul ediblər.
- Depozitari tərəfindən onların tərəflərin ən azı 3/4-ü tərəfindən ratifikasiya edilməsi və ya qəbul edilməsi haqqında xəbərdarlıq alındıqdan sonra 90 gün ərzində qüvvəyə minir. Sonradan istənilən tərəf üçün düzəlişlər və bu düzəlişlər həmin tərəfin onun ratifikasiya edilməsi, bəyənilməsi və ya qəbul edilməsi haqqında sənədin saxlanılmaq üçün verilməsindən 90 gün sonra qüvvəyə minir.

5. Bu maddənin məqsədləri üçün "səsvermədə iştirak edən və səsverən tərəflər" dedikdə iştirak edən və "lehinə" və ya "əleyhinə" səs verənlər başa düşülür:

6. səsvermə proseduru, hansı ki, bu maddənin 3-cü bəndində şərh edilib Avropa İqtisadi Komissiyası çərçivəsində bağlanan gələcək razılaşmalar üçün prezident yaratmır.

Maddə 15. Mübahisələrin tənzimlənməsi

1. İki və ya daha çox tərəf arasında bu Konvensiyanın şərh edilməsi və ya yerinə yetirilməsi haqqında mübahisə yaranarkən onlar mübahisənin danışıqlar yolu ilə və ya istənilən başqa üsulla tənzimlənməsinə can atırlar.

2. Bu Konvensiyanın ratifikasiyası, qəbul edilməsi, bəyənilməsi və ya ona qoşulmaq zamanı, yaxud bundan sonra istənilən zaman tərəflərdən biri Depozitariyə yazılı ərizə göndərə bilər. Ərizədə göstərilir ki, bu maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq həll edilməyən mübahisəyə münasibətdə o, tənzimləmə vasitələrinə birini və ya hər ikisini istənilən tərəf üçün, hansı ki, öz üzünə aşağıdakı öhdəliyi götürüb, məcburi hesab edir:

- a) mübahisənin Beynəlxalq Məhkəməyə verilməsi;
- b) VII Əlavədə müəyyən edilən prosedura uyğun olaraq mübahisənin arbitraja verilməsi.

3. Əgər mübahisə edən tərəflər bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən hər iki proseduru qəbul ediblərsə, onda mübahisə ancaq Beynəlxalq Məhkəməyə verilib bilər, əgər Tərəflər başqa hal haqqında razılığa gəlməyiblərsə.

Maddə 16

Bu Konvensiya 25 fevraldan 1 mart qədər (1991-ci il) Espoda, daha sonra 2 sentyabra (1991-ci il) qədər Avropa İqtisadi komissiyasının üzvü olan dövlətlər üçün, eləcə də İqtisadi və Sosial Şuranın 1947-ci il 28 mart 36 (IV) qətnaməsinin 8-ci bəndinə uyğun olaraq Avropa İqtisadi Komissiyasında məşvətçi statusu olan dövlətlər üçün, həmçinin iqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilatlar üçün, hansılar ki, suveren dövlətlər – Avropa İqtisadi Komissiyasının üzvləri tərəfindən yaradılıb və onlara üzv dövlətlər bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlərə münasibətdə səlahiyyət verilib, BMT-nin Nyu-Yorkda Mərkəzi təşkilatda imzalanmaq üçün açıqdır.

Maddə 17. Ratifikasiya, qəbul etmə, bəyənilmə və qoşulma

1. Bu Konvensiya onu imzalayan dövlətlər və iqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilatlar tərəfindən ratifikasiya edilməli, qəbul edilməli, ya da bəyənilməlidir.

2. Bu Konvensiya qoşulmaq üçün 16-cı maddədə qeyd olunan dövlətlər və təşkilatlar üçün açıqdır.

3. Ratifikasiya, qəbul etmə, bəyənilmə və ya qoşulma üçün sənədlər Depozitari rolunu oynayan BMT Baş katibinə saxlanılmaq üçün verilir.

4. 16-cı maddədə qeyd olunan istənilən təşkilat, hansı ki, bu Konvensiyanın tərəfi olur, o şərtlə ki, bu təşkilatın üzv dövlətləri bu Konvensiyanın tərəfi olmaqla, bu Konvensiyadan irəli gələn bütün öhdəliklərlə bağlı olacaq. O halda ki, bu təşkilatın bir və ya bir neçə üzv dövləti bu Konvensiyanın tərəfi olur, onda bu təşkilat və onun üzv dövlətləri bu Konvensiyadan irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə münasibətdə qərar qəbul edirlər. Belə hallarda və bu təşkilat, onun üzv dövlətləri bu Konvensiyadan irəli gələn hüquqlardan eyni zamanda istifadə edə bilməzlər.

5. Özlərinin ratifikasiya, qəbul edilmə, bəyənilmə və ya qoşulma haqqında sənədlərində iqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilatlar, hansılar ki, 16-cı maddədə qeyd olunublar, bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlərdə öz səlahiyyətlərinin hüdudları haqqında bəyanat verilir.

Maddə 18. Qüvvəyə minmə

1. Bu Konvensiya ratifikasiya, qəbul edilmə, bəyənilmə və qoşulma haqqında 16-cı sənədin saxlanılmağa verilməsindən 90 gün sonra qüvvəyə minir.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin məqsədləri üçün istənilən sənəd, hansı ki, iqtisadi inteqrasiya üzrə hər hansı regional təşkilat tərəfindən saxlanılmağa verilib, bu təşkilatın üzv dövlətləri tərəfindən saxlanılmağa verilən sənədlərə əlavə hesab edilmir.

Maddə 19. Konvensiyadan çıxma

İstənilən tərəf üçün bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsindən sonra 4 il müddətində istənilən vaxt bu tərəf Depozitarını yazılı şəkildə xəbərdar etməklə bu Konvensiyadan çıxma bilər. Belə çıxış Depozitari tərəfindən xəbərdarlıq alınandan 90 gün sonra qüvvəyə minir. Bu Konvensiyadan istənilən belə çıxış planlaşdırılan fəaliyyətə bu Konvensiyanın 3-6 maddələrinin tətbiq edilməsinə toxunmur. Planlaşdırılan fəaliyyət haqqında 3-cü maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq xəbərdarlıq və ya belə çıxışın qüvvəyə minməsinə qədər 3-cü maddənin 7-ci bəndinə uyğun olaraq sorğu edilir.

Maddə 20. Autentik mətnlər

Bu Konvensiyanın əsli, hansının ki, ingilis, rus və fransız tekstləri autentik olur, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə saxlanılmaq üçün verilir. Aşağıdakılar, buna səlahiyyətli olanlar, bu Konvensiyanı imzalayıblar.

Esposa (Finlandiya) 1999-cu ildə fevralın 15-də imzaladı.

ƏLAVƏLƏR

Əlavə 1

Fəaliyyət növlərinin siyahısı

1. Neftayırma zavodları (xam neftdən sürtkü materialları istehsal edən müəssisələr istisna olmaqla), qaz dəzgahları və kömürün, ya bitum yandırılması üçün qurğular (istehsal gücü 300 ton və ya bir gündən çox olan).

2. 300 meqabest və ya daha çox istilik gücü olan istilik elektrostansiyalar, eləcə də atom elektrostansiyaları və nüvə reaktoru olan digər qurğular (maksimum gücü 1 kilovat daimi istilik yükündən çox olmayan parçalanan materialların konvensiyası, istehsalı üçün nəzərdə tutulan tədqiqat qurğuları istisna olmaqla).

3. Ancaq nüvə yanacağının istehsalı və zənginləşməsi üçün, işlənmiş nüvə yanacağının regenerasiyası üçün, radioaktiv tullantıların yenidən işlənilməsi və uzaqlaşdırılması üçün qurğular.

4. Domen və Marten istehsalı üçün böyük qurğular, rəngli metallurgiyanın müəssisələri.

5. Asbest çıxarılması üçün qurğular, asbestin tərkibində asbest olan məhsulların işlənilməsi; asbestsement məhsullara münasibətdə - illik 20000 T hazır məhsul istehsalı, friksion materiallara münasibətdə - illik 50 ton hazır məhsul istehsalı; asbestin tətbiqinin başqa növlərinə münasibətdə - ildə 200 tondan çox istifadə edilməsi.

6. Kimyəvi kombinatlar.

7. Avtomagistralların, sürətli yolların, uzaq məsafələr üçün dəmiryol trassalarının və əsas uçuş zolağı 2100 metrədən çox olan aeroportların tikintisi.

8. Böyük diametrlili neft və qaz boruları.

9. Ticarət portları, eləcə də su tutumu 1350 tondan çox olan gəmiləri buraxa bilən daxili su yolları və daxili gəmiçilik üçün portlar.

10. Toksik və ziyanlı tullantıların basdırılması və ya kimyəvi işlənilməsi; yanma tullantılarının uzaqlaşdırılması üçün qurğular.

11. Böyük bərələr və su anbarları.

12. Yeraltı suların yığılması üçün fəaliyyət, əgər yığılan suyun miqdarı 10 milyon kub metr və ya ondan çox olursa.

13. Gündə 200 və ya daha çox metrik ton məhsul alınması ilə sellulozun və kağızın alınması, hansı ki, qurudulmuş havadan keçib.

14. Metal qırıntılarının və kömürün yerində böyük miqyaslı qazma, çıxarılma və zənginləşdirmə.

15. Kontinental şelfdə karbohidrogenlərin istehsalı.

16. Neft və neftkimya məhsullarının qorunması üçün böyük anbarlar.

17. Böyük səhələrdə meşələrin qırılması.

* Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün

“Avtomagistral” termini avtonəqliyyat vasitələrinin hərəkəti üçün xüsusi olaraq tikilmiş və nəzərdə tutulmuş yol deməkdir hansı ki, yolkənarı müklərə xidmət etmir və hansı ki,

a) müvvəqəti əsasda ayrı-ayrı sahələr istisna olmaqla, bir-birindən ayrıcı zolaqlarla ayrılan, hərəkət üçün nəzərdə tutulmayan, istisna hallarda, başqa vasitələrlə hər iki istiqamətdə hərəkət üçün ayrıca hissələr;

b) yollarla, bir səviyyədə olan yollarla, dəmir yolları ilə və ya tramvay yolları ilə, piyada yolları ilə kəsişməsi olmur;

c) xüsusi olaraq avtomagistral keyfiyyətində qəbul olunub.

“Sürətli yol” termini elə yola deyilir ki, hansı ki, transport vasitəsinin hərəkəti üçün nəzərdə tutulub. Ona giriş ancaq dolaylı və ya tənzimlənən yollar, hansında ki, dayanacaq və gediş hissələrində qadağan edilib.

Əlavə 2

Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında sənədləşmənin məzmunu

4-cü maddəyə uyğun olaraq ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında sənədləşməyə daxil olması nəzərdə tutulan informasiyada minimum aşağıdakılar olur:

a) planlaşdırılan fəaliyyətin təsviri və onun məqsədləri;

b) zəruri hallarda planlaşdırılan fəaliyyətin ağılabatan alternativlərinin, o cümlədən fəaliyyətdən imtina variantının (məsələn, coğrafi və ya texnoloji xarakterli) təsviri

c) ətraf mühitin o elementlərinin, hansılara ki, ehtimal ki, planlaşdırılan fəaliyyətlə və ya onun alternativləri ilə ciddi toxunulacaq;

d) planlaşdırılan fəaliyyətin və onun alternativ variantlarının ətraf mühitə təsirinə mümkün növlərinin təsviri və onların miqyaslarının qiymətləndirilməsi;

e) ətraf mühitə ziyanlı təsiri minimuma endirən qoruyucu tədbirlərin təsviri;

f) proqnozlaşdırma metodlarını və onların əsasını təşkil edən başlanğıc müddəalara göstərişlər, eləcə də ətraf mühit haqqında istifadə olunan müvafiq məlumatlar;

g) biliklərdə boşluqların aşkar edilməsi, eləcə də tələb olunan informasiyanın hazırlanması zamanı qeyri-müəyyənliklər;

h) zəruri hallarda, monitorinqin proqramının, idarəetmənin və layihədən sonrakı analiz bütünlüyünün qısa məzmunu.

ı) qeyri-texniki xarakterli rəzümə, zəruri hallarda, materialların vizual təqdimatı vasitələrinin istifadə olunması (xəritə, qrafiklər və s.)

Əlavə 3

I Əlavəyə daxil olmayan fəaliyyət növlərinin ekoloji əhəmiyyətini müəyyən etməyə kömək edən ümumi meyarlar

1. Planlaşdırılan fəaliyyət növləri nəzərdən keçirilərkən, hansılara ki, münasibətdə 2-ci maddənin 5-ci bəndinin müddəaları tətbiq olunur, maraqlı tərəflər belə bir sualı öyrənə bilərlər: bu fəaliyyət növü aşağıda sadalanan bir və ya bir neçə meyar əsasında ciddi ziyanlı transsərhəd təsiri göstərə bilərmi?

a) Miqyasları verilmiş fəaliyyət növü üçün miqyasları böyük olan planlaşdırılan fəaliyyət növü.

b) Rayon. Planlaşdırılan fəaliyyət növləri, hansılar ki, xüsusi ekoloji cəhətdən həssas və ya rütubətli rayonlarda və ya bilavasitə onların yaxınlığında (məsələn, Ramsar Konvensiyası çərçivəsində müəyyən edilən güclü rütubətli torpaqlarda, milli parklarda, təbii qoruqlarda, elmi cəhətdən maraqlı kənd rayonlarında və ya xud arxeologiya, mədəniyyət və tarix abidələrində), eləcə də planlaşdırılan təsərrüfat fəaliyyəti ciddi təsir edə bilən rayonlarda planlaşdırılan fəaliyyət növləri.

c) Nəticələr. Xüsusilə mürəkkəb və ziyanlı təsir edə bilən planlaşdırılan fəaliyyət növləri, hansılar ki, insanlar, qiymətli flora və fauna növlərinə ciddi nəticələr göstərə bilən, bugünkü istifadə olunan rayona təhlükə yarana bilər və mühitin xarici təsirlərə dayanıqlılıq səviyyəsini keçən yükləndirmələrə gətirib çıxaran təsirlər növü aiddir.

2. Bu məqsədlə maraqlı tərəflər beynəlxalq sərhədlərdən bilavasitə yaxınlıqda həyata keçirilən planlaşdırılan fəaliyyət növlərini nəzərdən keçirir, eləcə də daha uzaq rayonlarda, hansılar ki, təsərrüfat fəaliyyətinin yayıldığı yerlərdən böyük məsafələrdə ciddi transsərhəd təsiri göstərə bilər, planlaşdırılan fəaliyyət növləri nəzərdən keçirilir.

Əlavə 4

Sorğunun proseduru

1. Sorulan tərəf və ya tərəflər katibliyi belə bir sual qoyaraq xəbərdar edirlər ki, I Əlavəyə daxil edilən hər hansı planlaşdırılan fəaliyyət növü sorğu ilə komissiyanın (bu əlavənin müddəalarına uyğun olaraq yaradılan) nəzərinə çıxarıla bilən ciddi ziyanlı transsərhəd təsiri göstərə bilərmi? Xəbərdarlıqda sorğunun predmeti göstərilir. Katiblik dərhal bu Konvensiyanın bütün tərəflərini bu sorğu haqqında xəbərdar edir.

2. Sorğu üzrə komissiya 3 üzvdən ibarət olur. Sorulan tərəf və sorğunun proseduruna aidiyyəti olan başqa tərəf, bir elmi və texniki ekspert təyin edir. Bu yolla təyin olunan iki eksperti üçüncü ekspertin razılığı ilə təyin edirlər, hansı ki, sorğu üzrə komissiyanın sədri olur. Sonuncu sorğuya aidiyyəti olan heç bir tərəfin

vətəndaşı olmur, bu tərəflərdən hər hansı birinin ərazisində yaşamır, bu tərəflərdən heç birinə xidmət etmir, başqa hes bir keyfiyyətdə bu işə aidiyyəti olmur.

3. Əgər ikinci ekspertin təyin olunmasından iki ay ərzində sorğu üzrə komissiya sədri təyin olunmursa, onda Avropa İqtisadi Komissiyasının İcraçı katibi tərəfindən birinin xahişi ilə növbəti iki ay ərzində sədri təyin edilir.

4. Əgər tərəflərdən biri, hansıların ki, sorğunun proseduruna aidiyyəti olur, kətiblikdən xəbərdarlıq alandan sonra bir ay müddətində eksperti təyin etmərsə, onda o biri tərəf bu haqda Avropa İqtisadi Komissiyasının İcraçı katibini xəbərdar edir. O, növbəti iki ay müddətində sorğu üzrə komissiyanın sədrini təyin edir. Təyin olunandan sonra sorğu üzrə komissiyanın sədri ekspert təyin etməyən tərəfdən bunu bir ay müddətində etməyi xahiş edir. Bu müddət bitəndən sonra sədr uyğun olaraq Avropa İqtisadi Komissiyasının İcraçı katibini məlumatlandırır, o da növbəti iki ay müddətində eksperti təyin edir.

5. Sorğu üzrə komissiya özünün prosedur qaydalarını qəbul edir.

6. Sorğu üzrə komissiya öz funksiyalarını həyata keçirmək məqsədilə bütün müvafiq tədbirləri tətbiq edə bilər.

7. Sorğunun proseduruna aidiyyəti olan tərəflər, sorğu üzrə komissiyanın işinə yardım edir, xüsusi halda onun sərəncamında olan bütün vasitələrdən istifadə edir.

a) ona bütün müvafiq sənədləri, şərtləri və informasiyanı təqdim edir;

b) zəruri hallarda ona ekspert və ya şahid çağırmaq, onların ifadələrini dinləmək imkanı verirlər.

8. Tərəflər və ekspertlər istənilən informasiyanın konfidensiallığını gözləyir, hansının ki, o, sorğu üzrə komissiyada işləyərkən konfidensial qaydada alıb.

9. Sorğu proseduruna aidiyyəti olan tərəflərdən əgər biri sorğu üzrə komissiyaya gəlmərsə və ya öz işini təqdim edə bilmərsə, onda başqa tərəf sorğu üzrə komissiyadan xahiş edə bilər ki, təhqiqatı davam etdirdirsin və öz işini başa çatdırsın. Sorğu üzrə komissiyada tərəflərdən birinin olmaması və ya tərəflərdən birinin öz işinin təqdimatında iştirak etməməsi onun öz işini davam etdirməsi və sorğu üzrə komissiyada işini başa çatdırmaq üçün maneə deyil.

10. Əgər sorğu üzrə komissiya xüsusi vəziyyətlə bağlı başqa qərar qəbul etməzsə, onda sorğu üzrə komissiyanın xərcləri (üzlərin mükafatlandırılması da daxil olmaqla) tərəflər, hansıların ki, sorğunun proseduruna aidiyyəti var, öz aralarında bərabər bölürlər. Sorğu üzrə komissiya özünün bütün xərclərinin hesabını aparır və tərəflərə bu xərclər haqqında yekun hesabat verir.

11. İstənilən tərəf, hansı ki, sorğu prosedurunun predmetinə həqiqi maraq göstərir və bu iş üzrə rəy verilməsinə toxunula bilər, sorğu üzrə komissiyanın razılığı ilə araşdırmada iştirak edə bilər.

12. Prosedur məsələlərinə sorğu üzrə komissiyanın qərarları onun üzvlərinin əksəriyyətinin səs çoxluğu ilə qəbul edilir. Sorğu üzrə komissiyanın yekun rəyi onun üzvlərinin əksəriyyətinin rəyini əks etdirir və özündə istənilən xüsusiyyəti ehtiva edir.

13. Sorğu üzrə komissiya özünün yaranmasından iki ay ərzində yekun rəy təqdim edir, əgər o, bu müddəti uzatmaq istəyirsə, onda bu müddət iki aydan çox ola bilməz.

14. Komissiyanın yekun rəyi ümumi qəbul edilən elmi prinsiplərə əsaslanır. Sorğu üzrə komissiya yekun rəyi tərəflərə, hansıların ki, sorğunun proseduruna aidiyyəti var, və katibliyə ötürür.

Əlavə 5

İ.ayihdənsənəki analiz

Məqsədlər özündə aşağıdakıları ehtiva edir:

a) icazədə və ya verilmiş fəaliyyətin təsdiqində qeyd olunan şərtlərin gözlənilməsi, təsirin azaldılması üzrə tədbirlərin effektivliyinin azaldılması üzrə tədbirlərin azaldılması;

b) müvafiq idarəetmə səviyyəsinin təmin edilməsi məqsədilə təsirin növünün analizi və qeyri-müəyyənlik şəraitində hərəkətlərə hazırlıq;

c) əvvəlki proqnozların yoxlanılması, o şərtlə ki, alınmış təcrübəni gələcəkdə analoji fəaliyyət növlərinin həyata keçirilməsi zamanı istifadə edilməsi.

Əlavə 6

İkitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın elementləri

1. Maraqlı tərəflər zəruri halda təşkilat mexanizmi yarada bilər və yaxud ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlər çərçivəsində mövcud təşkilat mexanizmlərinin səlahiyyətlərini genişləndirə bilər, onun üçün ki, bu konvensiyanın tam şəkildə həyata keçməsinə təmin etsinlər.

2. İkitərəfli və çoxtərəfli sazişlər və başqa razılaşmalar aşağıdakıları əhatə edə bilər:

a) Bu Konvensiyanın həyata keçməsinə münasibətdə müvafiq subregionlarda mövcud olan konkret şərtlər nəzərə alınmaqla istənilən əlavə tələbləri;

b) qarşılıqlılıq və ekvivalentlik prinsiplərinə əsaslanan təşkilati, inzibati və başqa razılaşmaların işlənilməsinə hazırlanmasını;

c) ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsinə aid olan norma və metodların maksimum dərəcədə uzlaşmasını əldə etmək məqsədilə ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində öz siyasətlərinin və tədbirlərinin uzlaşdırılması;

d) təsirin qiymətləndirilməsi, proqnozlaşdırılması, ölçülməsi, müəyyən edilməsi metodlarının işlənilib hazırlanması, təkmilləşdirilməsi və/ və ya uzlaşdırılmasını layihədənsənəki analizə aparılması;

e) ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi üçün ilkin məlumatların təmin edilməsi məqsədilə ətraf mühitin keyfiyyətinə aidiyyəti olan uyğun məlumatların vaxtında yayılmasının, qorunmasının, analizinin, yığılma proqramının və təkmilləşmə metodlarının işlənilib hazırlanması və ya təkmilləşdirilməsi;

j) planlaşdırılan fəaliyyətin, hansına ki, münasibətdə bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi və transsərhəd çirkənlənməsinin böhran yükü müəyyən edilir, həyata keçmə yeri, xarakteri və məsəhəbi ilə bağlı transsərhəd təsirinə qiymətini xarakterizə edən minimum səviyyələrin və daha konkret meyarların müəyyən edilməsini;

g) zəruri halda, ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsinin birgə həyata keçirilməsini; birgə monitorinq proqramlarının, monitorinq qurğusunun dərəcələnməsinin unifikasiyasının və alınmış məlumatların və informasiyaların uyğunluğunun təmin edilməsi üçün metodologiyaların uzlaşdırılmasının işlənilib hazırlanmasını.

Əlavə 7

Arbitraj

1. Məhkəməyə müraciət edən tərəf və ya tərəflər katibliyi xəbərdar edirlər ki, tərəflər bu Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq mübahisəni arbitraj araşdırmasına verməyi qərara alıblar. Xəbərdarlıqda arbitraj araşdırmasının predmeti, xüsusi halda bu Konvensiyanın maddələri, hansıların ki, şərhindən və ya tətbiqindən bu mübahisə yaranıb, göstərilir.

Katiblik bu yolla alınmış informasiyanı bu Konvensiyanın bütün tərəflərinə göndərir.

Arbitraj məhkəməsi üç üzvdən ibarət olur. Məhkəməyə müraciət edən tərəf və ya tərəflər, mübahisədə iştirak edən bu və ya başqa tərəflər, hərəsi bir arbitraj təyin edir.

Bu yolla təyin olunmuş iki arbitri qarşılıqlı razılıq əsasında arbitraj məhkəməsinin sədri vəzifəsini yerinə yetirən üçüncü arbitri təyin edirlər. Sonuncu mübahisə edən tərəflərdən heç birinin vətəndaşı ola bilməz, bu ölkələrin ərazisində yaşaya bilməz, onlara xidmət edə və ya bu işə hər hansı başqa keyfiyyətdə dəxli ola bilməz.

3. Əgər iki ay müddətində ikinci arbitri təyin ediləndən sonra arbitraj məhkəməsinin sədri təyin edilməyibsə, onda tərəflərin istənilən birinin xahişi ilə Avropa İqtisadi Komissiyasının İcraçı katibi onu növbəti iki ay müddətində təyin edir.

4. Əgər tərəflərdən biri xahiş olunandan sonra iki ay müddətində arbitri təyin etmərsə, onda digər tərəfin hüququ var ki, bu haqda Avropa İqtisadi Komissiyasının İcraçı katibini məlumatlandırсын, o isə öz növbəsində növbəti iki ay ərzində arbitraj məhkəməsinin sədri təyin edir. Təyin olunandan sonra arbitraj məhkəməsinin sədri arbitri təyin etməyən tərəfdən bunu iki ay ərzində etməyi xahiş edir. Bu müddət bitəndən sonra sədr müvafiq olaraq Avropa İqtisadi Komissiyasının İcraçı katibini məlumatlandırır, o isə növbəti iki ay ərzində bu arbitri təyin edir.

5. Arbitraj məhkəməsi beynəlxalq hüquqi və konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq qərar qəbul edir.

6. İstənilən arbitraj məhkəməsi, hansı ki, bu əlavənin müddəalarına uyğun təsis edilib, özünün prosedur qaydalarını işləyib hazırlayır.

7. Həm prosedur məsələləri üzrə, həm də mahiyyət üzrə arbitraj məhkəməsinin qərarları onun üzvlərinin əksər səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

8. Məhkəmə faktlarının bərqərar olması üçün məhkəmə bütün tədbirləri görür.

9. Mübahisə edən tərəflər arbitraj məhkəməsinin işinə yardım edir, xüsusi halda, öz sərəncamındakı bütün vasitələrdən istifadə edir:

a) ona müvafiq sənədləri, şərtləri və informasiyaları təqdim edir;

b) zəruri halda ona şahidləri və ya ekspertləri çağırır, onların ifadələrini dinləyir.

10. Arbitraj məhkəməsinin tərəfləri və üzvləri istənilən informasiyanın konfidensiallığını gözləyir, hansıları ki, arbitraj məhkəməsində araşdırma zamanı konfidensial qaydada alır.

11. Arbitraj məhkəməsi tərəflərdən birinin xahişi ilə müvəqqəti müdafiə tədbirlərinin qəbul edilməsini tövsiyə edə bilər.

12. Əgər mübahisə edən tərəflərdən biri arbitraj məhkəməsinə gəlmərsə və ya öz işinin araşdırılmasında iştirak etmərsə, onda o biri tərəf məhkəmədən araşdırmanı davam etməyi və yekun qərar çıxarmağı xahiş edə bilər. Tərəflərdən birinin məhkəmədə iştirak etməməsi və ya tərəflərdən birinin araşdırmada iştirak etməməsi araşdırma üçün maneə deyil. Yekun qərar çıxarmaq ərafəsində arbitraj məhkəməsi iddianın hüquqi və faktiki əsaslı olmasına əmin olmalıdır.

13. Arbitraj məhkəməsi bilavasitə mübahisənin mahiyyətindən irəli gələn qarşılıqlı iddianı dinləyə bilər və onunla birgə qərar qəbul edə bilər.

14. İşin konkret vəziyyətindən çıxış edərək əgər arbitraj məhkəməsi başqa qərar qəbul etməzsə məhkəmə xərcləri, məhkəmə üzvlərinin məvacibi də daxil olmaqla, mübahisə edən tərəflər öz aralarında bərabər bölürlər. Məhkəmə bütün xərcləri qeyd edir və tərəflərə xərclər haqqında yekun hesabat təqdim edir.

15. Bu Konvensiyanın istənilən tərəfi, hansının ki, mülahizəsinin xarakterində hüquqi xarakterli marağı var və bu iş üzrə qərar nəticəsində toxunula bilər, məhkəmənin razılığı ilə araşdırmada iştirak etmək hüququ var.

16. Arbitraj məhkəməsi təsis ediləndən sonra 5 ay müddətində öz qərarını çıxarır, əgər o beş ay müddəti artırmaq zərurəti hiss etməyəcəksə.

17. Arbitraj məhkəməsinin qərarı səbəblərin izahı ilə müşayiət olunur. Onun qərarı yekun qərar olur və bütün tərəflər məcburi olur. Arbitraj məhkəməsi öz qərarını mübahisə edən tərəflərin və katibliyin nəzərinə çatdırır. Katiblik alınan informasiyanı bu Konvensiyanın bütün tərəflərinə göndərir.

18. Məhkəmənin qərarının şərhilə bağlı və ya yerinə yetirilməsi ilə tərəflər arasında yaranan istənilən mübahisə, istənilən tərəf vasitəsilə arbitraj məhkəməsinə verilə bilər, hansı ki, bu qərarı çıxarıb və ya sonuncunun xidmətlərindən istifadə etmək mümkün olmadıqda, birinci kimi bu məqsədlə yaranan istənilən başqa məhkəməyə verilə bilər.

“Arxeoloji irsin qorunması haqqında” Avropa Konvensiyasına Azərbaycan Respublikasının qoşulması barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(20 oktyabr 1999-cu il, № 712-1Q)

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası “Arxeoloji irsin qorunması haqqında” 1992-ci il yanvarın 16-da qəbul olunmuş Avropa Konvensiyasına qoşulsun.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Arxeoloji irsin qorunması haqqında AVROPA KONVENSIYASI (yenidən buraxılış)

PREAMBULA

Bu Konvensiyanı imzalamış Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlər və Avropa Mədəniyyət Konvensiyasının iştirakçısı olan digər dövlətlər

Avropa Şurasının məqsədinin onun üzvləri arasında, ələlxüsus da onların ümumi irsi olan idealların və prinsiplərin qorunması və gerçəkləşdirilməsi üçün daha sıx birliyə nail olmaqdan ibarət olduğunu hesab edərək,

1954-cü il dekabrın 19-da Parisdə imzalanmış Avropa Mədəniyyət Konvensiyasını, xüsusən də onun 1-ci və 5-ci maddələrini nəzərə alaraq,

1985-ci il oktyabrın 3-də Qranadada imzalanmış Avropa arxitektura irsinin qorunması haqqında Konvensiyanı nəzərə alaraq,

1985-ci il iyunun 23-də Delfada imzalanmış Mədəni Mülkiyyətlə bağlı cəmiyyətlər haqqında Avropa Konvensiyasını nəzərə alaraq,

Parlament Assambleyasının arxeologiyaya dair tövsiyələrini, xüsusən də 848-ci (1978), 921-ci (1981) və 1072-ci (1988) tövsiyələrini nəzərə alaraq,

şəhər və kəndlərin planlaşdırılması üzrə əməliyyatlar kontekstində arxeoloji irsin qorunmasına və artırılmasına dair R (89) 5 №-li Tövsiyəni nəzərə alaraq,

arxeoloji irsin bəşəriyyət tarixi sahəsində bilgilər üçün çox böyük əhəmiyyəti olduğunu xatırladaraq,

qədim tarixə şahidlik edən Avropa mədəni irsinə planlaşdırma sahəsində iri miqyaslı proqramların sayının artması, təbiət riskləri, gizli və ya qeyri-elmi qazınmış işləri nəticəsində ziyan vurula biləcək ciddi təhlükənin olduğunu və bu problemləri ictimaiyyətin lazımcına dərk etmədiyini etiraf edərək,

müvafiq inzibati və elmi nəzarət prosedurlarının hələ mövcud olmadığı yerlərdə onların tətbiqinin son dərəcə mühümlüyünü, şəhər kəndlərinin planlaşdırılması və mədəniyyətin inkişafı sahəsindəki siyasətdə arxeoloji irsin qorunması zərurətinin əks etdirilməli olduğunu bəyan edərək,

arxeoloji irsin qorunması üçün təkco bilavasitə maraqlı dövlətlərin deyil, həm də bütün Avropa ölkələrinin məsuliyyət daşımalı olduğunu, həmçinin məqsədin arxeoloji irsə ziyan vurulması riskini azaltmaq və ekspertlər mübadiləsinin həvəsləndirilməsi və təcrübənin müqayisəsi yolu ilə onun qorunmasına kömək göstərmək olduğunu vurğulayaraq,

1969-cü il mayın 6-da Londonda imzalanmış Arxeoloji irsin qorunması haqqında Avropa Konvensiyasında şərh olunan prinsiplərin, Avropa ölkələrində planlaşdırma sahəsindəki siyasətin təkamülü ilə əlaqədar işlənməsinin başa çatdırılmasının zəruriliyini qeyd edərək,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Arxeoloji irsin tərifli

Maddə 1

1) Bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanın məqsədi arxeoloji irsin Avropa kollektiv yaddaşının mənbəyi, tarixi və elmi araşdırmalar aləti kimi qorunmasını təmin etməkdən ibarətdir.

2) Bu məqsədlə:

i) qorunması və öyrənilməsi bəşəriyyətin tarixini və onun təbii mühitlə əlaqəsini izləməyə kömək edən;

ii) əsas informasiya mənbələri qazıntılar və ya kəşflər, bəşəriyyətlə və ona aid mühitlə bağlı digər tədqiqat metodları olan: və

iii) tərəflərin yurisdiksiyası həddlərində istənilən hər hansı rayonda yerləşən bəşəriyyətin keçmiş dövrlərə aid olan bütün qalıqları və obyektləri və hər hansı digər izləri arxeoloji irs elementləri sayılır.

3) Arxeoloji irsə istər quruda, istərsə də su altında tikililər, qurğular, bina ansambları, istifadə olunmuş yerlər, daşınar obyektlər, digər növ abidələr, eləcə də onları əhatə edən məkan daxildir.

Bu irsin identifikasiyası və onun qorunması tədbirləri

Maddə 2

Hər bir Tərəf bu dövlət üçün yararlı olan vasitələrin köməyi ilə arxeoloji irsin qorunmasının hüquqi sistemini yaratmağı öhdəsinə götürür və aşağıdakıları nəzərdə tutur:

i) onun arxeoloji irs kataloqunun aparılmasını və qorunan abidə və sahələrin müəyyən edilməsini;

ii) gələcək nəsillərin öyrənməsi üçün maddi sübutları qoruyub saxlamaq məqsədi ilə quruda və ya su altında, hətta gözəgörünən qalıqların olmadığı yerlərdə belə arxeoloji qoruqların yaradılmasını;

iii) təsadüfən arxeoloji irs elementləri aşkar edənlərin mütləq səlahiyyətli orqanları xəbərdar etməsini və həmin elementlərin müayinə üçün verilməsini.

Maddə 3

Arxeoloji irsi qoruyub saxlamaqdan və arxeoloji tədqiqatların elmi əhəmiyyətinə təminat yaratmaqdan ötrü hər bir Tərəf öhdəsinə götürür:

i) qazıntılara və arxeoloji fəaliyyətin digər növlərinə icazə verilməsi və nəzarət prosedurlarını elə tətbiq edəcəkdir ki:

a) qanunsuz hər hansı qazıntı aparılmasının, yaxud da arxeoloji irs elementlərinin götürülməsinin qarşısı alınsın;

b) arxeoloji qazıntıların və axtarışların elmi əsasda aparılması aşağıdakı şərtlərlə təmin olunsun:

imkan daxilində hər vaxt dağıdıcı olmayan tədqiqat üsulları tətbiq edilir;

qazıntılar zamanı və onlardan sonra arxeoloji irs elementləri açılmış və mühafizəsiz qalmır və bu zaman onların lazımınca qorunması, salamat saxlanması və istifadəsi üçün tədbirlər görülür;

ii) qazıntıların və digər potensial dağıdıcı metodların yalnız bunun üçün xüsusi icazə almış ixtisaslı mütəxəssislər tərəfindən aparılmasını və tətbiqini təmin etməyi;

iii) arxeoloji tədqiqatlar gedişində axtarışların aparılması üçün metalaxtaranlardan və ya hər hansı avadanlıqdan, yaxud prosesdən istifadə edilməsini, dövlətin daxili hüquqları nəzərdə tutduqda bunu qabaqcadan konkret icazə ilə şərtləndirməyi.

Maddə 4

Hər bir Tərəf arxeoloji irsin fiziki mühafizəsi üçün tədbirlər görməyi öhdəsinə götürür, vəziyyət tələb etdikdə bunları nəzərdə tutur.

i) digər müvafiq vəsaitin köməyi ilə dövlət orqanlarının arxeoloji qoruqlar yaradılması üçün nəzərdə tutulmuş sahələri əldə etməsi və ya onların qorunmasının təmin olunması;

ii) in situ saxlanması üstün tutulmaqla, arxeoloji irsin qorunması və ona qulluq üzrə tədbirlər;

iii) ilkin yerləşdiyi yerdən başqa yerə aparılmış arxeoloji qalıqların saxlanması üçün lazımı yerlər.

Arxeoloji irsin kompleks qorunması

Maddə 5

Hər bir Tərəf:

i) arxeoloqların iştirakını təmin etmək yolu ilə arxeologiyanın və inkişaf planlarının müvafiq tələblərini razılaşdırmağa və əlaqələndirməyə can atmağı;

a) arxeoloji maraq doğuran sahələrin qorunması, saxlanması və artırılmasının yaxşı tarazlaşdırılmış strategiyasını təmin etməli olan planlaşdırma siyasətinin işlənib hazırlanmasında;

b) inkişaf proqramlarının işlənib hazırlanması və həyata keçirilməsinin müxtəlif mərhələlərində;

ii) arxeoloqların, şəhər və region planlaşdırıcılarının müntəzəm olaraq bir-biri ilə məsləhətləşmələrini aşağıdakılara imkan vermək məqsədi ilə təmin etməyi:

a) arxeoloji irs üçün xoşagəlməz nəticələr verə biləcəyi ehtimal olunan inkişaf planlarının dəyişdirilməsinə;

b) yerindəcə müvafiq elmi tədqiqatların aparılması və onların nəticələrinin dərci üçün kifayət qədər vaxt və ehtiyatlar ayrılmasına;

iii) ekoloji təsirin qiymətləndirilməsinin və bunun əsasında qəbul edilən qərarların arxeoloji qazıntı yerləri və onları əhatə edən məkanla bağlı mülahizələri tam nəzərdə tutmasını təmin etməyi;

iv) arxeoloji irs elementlərinin inkişaf sahəsindəki fəaliyyət gedişində aşkar edildiyi hallarda, əməli cəhətdən mümkün olduqda onların in situ saxlanması üçün tədbirlər nəzərdə tutulmasını;

v) arxeoloji qazıntı yerlərinin əhali üçün açılmasının, xüsusən də büraya gələn çoxlu adamın qəbulu üçün zəruri olan hər hansı təşkilati tədbirin belə yerlərin və onları əhatə edən məkanın arxeoloji və elmi xarakterinə mənfi təsir göstərməməsini təmin etməyi öhdəsinə götürür.

Arxeoloji tədqiqatların və saxlanmanın maliyyələşdirilməsi

Maddə 6

Hər bir Tərəf öhdəsinə götürür:

i) müvafiq səlahiyyətləri çərçivəsində milli, regional və yerli orqanların arxeoloji tədqiqatlara dövlət maliyyə yardımını təmin etməyi;

ii) xilas etmə arxeologiyası üçün ayrılan material resurslarını artırmağı:

a) inkişaf sahəsində irimiqyaslı dövlət proqramlarının, yaxud özəl proqramların hər hansı zəruri arxeoloji əməliyyatlar aparılması üçün bütün xərclərin dövlət və ya özəl sektorun resursları hesabına ödənilməsinin nəzərdə tutulmasının təmin edilməsi üçün münasib tədbirlər görülməsi yolu ilə;

b) büdcənin bu cür proqrama aid olan hissəsində ekoloji və regional planlaşdırma zamanı ehtiyat tədbirləri ilə şərtlənən təsir araşdırmalarının aparılması üçün olduğu kimi, ilkin arxeoloji tədqiqatlar və axtarışlar aparılması üçün vəsait ayrılması, elmi xülasənin tərtibi, həmçinin onların nəticələrinin tam dərci və rəsmiləşdirilməsi yolu ilə.

Elmi informasiyanın toplanması və yayılması

Maddə 7

Arxeoloji köşflərin öyrənilməsinə və onlar barədə biliklərin yayılmasına kömək məqsədi ilə hər bir Tərəf:

i) onun yurisdiksiyası həddlərində yerləşən sahələrdəki arxeoloji qazıntı yerlərinin müayinəsini aparmağı, kataloqlarını və xəritələrini tərtib etməyi və ya təzələməyi;

ii) arxeoloji əməliyyatlar aparıldıqdan sonra ixtisaslı tədqiqatların nəticələrinin zəruri tam əhatəli nəşrinədək dərc edilməli olan elmi xülasəsinin tərtibinin təmin edilməsi üçün bütün əməli tədbirləri görməyi öhdəsinə götürür.

Maddə 8

Hər bir Tərəf:

i) peşəkar elmi məqsədlərlə arxeoloji irs elementlərinin milli və beynəlxalq mübadiləsinə kömək etməyi, belə bir açıqlamanın bu elementlərin mədəni və elmi dəyərində qətiyyətlə ziyan vurmamasını təmin etməkdən ötrü müvafiq tədbirlər görməyi;

ii) aparılan arxeoloji tədqiqatlar və qazıntılar barədə informasiya mübadiləsinə həvəsləndirməyi və beynəlxalq tədqiqat proqramlarının gerçəkləşdirilməsinə yardım göstərməyi öhdəsinə götürür.

Bu irsin əhəmiyyətini ictimaiyyətin dərk etməsinə kömək

Maddə 9

Hər bir Tərəf:

i) keçmiş dərk etməkdən ötrü arxeoloji irsin əhəmiyyətini və bu irs üçün təhlükələri ictimaiyyətin dərindən dərk etməsinə təmin etmək məqsədi ilə maarifçilik işi aparmağı;

ii) ictimaiyyəti arxeoloji irsin mühüm elementlərinə, xüsusən də qazıntı yerlərinə getməyə həvəsləndirməyi və arxeoloji obyektlərin münasib çeşiddə ictimaiyyətə nümayişinə kömək etməyi öhdəsinə götürür.

Arxeoloji irs elementlərinin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısının alınması

Maddə 10

i) müvafiq dövlət orqanlarının və elmi idarələrin aşkar edilmiş hər hansı qanunsuz qazıntılar barədə informasiya mübadiləsi üçün tədbirlər görməyi;

ii) bu Konvensiyanın Tərəflərindən biri olan mənşə dövlətindəki səlahiyyətli orqanları ya qanunsuz qazıntılarla, ya da qeyri-hüquqi rəsmi qazıntılarla bağlılığı şübhə doğuran istənilən təklifdən xəbərdar etməyi və belə bir təklifin zəruri detallarını təqdim etməyi;

iii) eksponat əldə etmə siyasəti dövlət nəzarəti altında olan muzeylərin və analoji idarələrin nəzarətdənkənar tapıntılarla və ya qanunsuz qazıntılarla bağlılığı zənn edilən arxeoloji irs elementlərini almamasını təmin etməkdən ötrü zəruri olan addımlar atmağı;

iv) Tərəfin ərazisində yerləşən, lakin eksponat əldə etmə siyasəti dövlət nəzarəti altında olmayan muzeylərə və analoji idarələrə gəldikdə isə:

a) bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanın mətnini onlara göndərməyi;

b) göstərilən muzey və idarələrin yuxarıdakı 3-cü bənddə şərh edilən prinsiplərə hörmətlə yanaşmasını təmin etməkdən ötrü söylərini əsirgəməməyi;

v) nəzarətdənkənar tapıntılar və ya qanunsuz qazıntılar, yaxud da qeyri-hüquqi rəsmi qazıntılar nəticəsində əldə edilmiş arxeoloji irs elementlərinin verilməsini maarifçilik işi aparmaq yolu ilə, informasiya yaymaqla, sayıqlıq göstərməklə və əməkdaşlıq yaratmaqla məhdudlaşdırmağı öhdəsinə götürür.

Maddə 11

Bu (yenidən işlənmiş) Konvensiyada heç nə arxeoloji irs elementlərinin qanunsuz dövriyyəsi və ya onların qanuni mülkiyyətçisinə qaytarılması ilə bağlı qüvvədə olan və ya gələcəkdə bağlanacaq ikitərəfli və ya çoxtərəfli müqavilələrə toxunmur.

Qarşılıqlı texniki və elmi yardım

Maddə 12

Tərəflər:

- i) arxeoloji irslə bağlı məsələlər üzrə təcrübə və ekspertlər mübadiləsi yolu ilə qarşılıqlı texniki və elmi yardım göstərməyi;
- ii) müvafiq milli qanunvericiliyə və ya beynəlxalq sazişlərə uyğun olaraq arxeoloji irsin qorunması sahəsində, gələcəkdə kadr hazırlığı üçün cavabdeh şəxslər də daxil olmaqla, mütəxəssis mübadiləsini həvəsləndirməyi öhdələrinə götürürlər.

(Yenidən baxılmış) Konvensiyanın tətbiqinə nəzarət

Maddə 13

Bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanın məqsədləri üçün Avropa Şurası Nizamnaməsinin 17-ci maddəsinin icrası məqsədi ilə Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin təsis etdiyi Ekspertlər Komitəsi bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanın tətbiqinə nəzarət edir, xüsusən də:

- i) bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanın iştirakçı dövlətlərində arxeoloji irsinin qorunması siyasətinin vəziyyəti və (yenidən baxılmış) Konvensiyada öks olunmuş prinsiplərin həyata keçirilməsi barədə Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinə vaxtaşırı məruzələr təqdim edir;
- ii) Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinə (yenidən baxılmış) Konvensiyanın müddələrinin, o cümlədən çoxtərəfli fəaliyyətin gerçəkləşdirilməsi, (yenidən baxılmış) Konvensiyaya yenidən baxılması, yaxud da onda düzəlişlər edilməsi, (yenidən baxılmış) Konvensiyanın məqsədi barədə ictimaiyyətin məlumatlandırılması üzrə tədbirlər təklif edir;
- iii) Avropa Şurasının üzvü olmayan dövlətlərə bu (yenidən baxılmış) Konvensiyaya qoşulmaq barədə dəvət göndərməklə bağlı tövsiyələri Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinə təqdim edir.

Yekun müddəaları

Maddə 14

1) Bu (yenidən baxılmış) Konvensiya Avropa Şurasının üzv dövlətlərinin və Avropa Mədəniyyət Konvensiyasının iştirakçıları olan digər dövlətlərin imzalanması üçün açıqdır.

O təsdiq, qəbul edilməli və ya bəyənmə sənədi saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə təhvil verilir.

2) 1969-cu il mayın 6-da Londonda imzalanmış Arxeoloji irsin qorunması barədə Avropa Konvensiyasının iştirakçısı olan heç bir dövlət göstərilən Kon-

vensiyanı artıq etibarsız elan etməmişsə və ya eyni vaxtda etibarsız elan etməzsə, öz təsdiqnaməsini, qəbul və ya bəyənmə sənədini saxlanılmağa təhvil verə bilməz.

3) Bu (yenidən baxılmış) Konvensiya Avropa Şurasının üzvü olan ən azı üç dövlət daxil olmaqla dörd dövlətin yuxarıdakı bəndlərin müddələrinə uyğun surətdə bu (yenidən baxılmış) Konvensiya üzrə öhdəliklərlə bağlı olmağa öz razılığını bildirdiyi tarixdən altı ay sonra qüvvəyə minir.

4) Əgər əvvəlki iki bəndin tətbiqi zamanı 1969-cu il 6 may tarixli Konvensiyanın etibarsız elan edilməsi bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanın qüvvəyə minməsi ilə eyni vaxtda qüvvəyə minməzsə, Razılığa Gələn Dövlət öz təsdiqnaməsini, qəbul və ya qoşulma sənədini saxlanılmağa verən zaman bəyan edə bilər ki, bu (yenidən baxılması) Konvensiya qüvvəyə minənədək o, 1969-cu il 6 may tarixli Konvensiyanın tətbiqini davam etdirəcək.

5) Bu (yenidən baxılmış) Konvensiya üzrə öhdəliklərlə bağlı olmağa öz razılığını sonradan bildirmiş hər hansı bir dövlətə münasibətdə bu (yenidən baxılmış) Konvensiya həmin dövlətin təsdiqnaməsinin, qəbul və ya bəyənmə sənədinin saxlanılmaq üçün təhvil verildiyi tarixdən altı ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 15

1) Bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanın qüvvəyə minməsindən sonra Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi Avropa Şurası Nizamnaməsinin 20-d maddəsində nəzərdə tutulmuş çoxluğun qəbul etdiyi qərara uyğun olaraq, yaxud da Razılığa Gələn Dövlətlərin Komitədə iclas etmək hüququna malik olan nümayəndələrinin yekdilliklə səs verməsi nəticəsində, Şuranın və Avropa İqtisadi Birliyinin üzvü olmayan hər hansı dövləti bu (yenidən baxılmış) Konvensiyaya qoşulmağa dəvət edə bilər.

2) Bu (yenidən baxılmış) Konvensiya qoşulma sənədinin saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə təhvil verildiyi tarixdən altı ay sonra hər bir qoşulan dövlət və ya qoşulduğu təqdirdə Avropa İqtisadi Birliyi barədə qüvvəyə minir.

Maddə 16

1) Hər bir dövlət imzalama, yaxud da öz təsdiqnaməsini, qəbul, bəyənmə və ya qoşulma sənədini saxlanılmaq üçün təhvil verən zaman bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanın tətbiq edildiyi ərazini və ya əraziləri göstərə bilər.

2) Hər bir dövlət istənilən sonrakı günlərdən birində Avropa Şurası Baş katibinin adına bəyanat göndərmək yolu ilə bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanın tətbiqini həmin bəyanatda göstərilən hər hansı digər əraziyə şamil edə bilər. Belə ərazi barədə bu (yenidən baxılmış) Konvensiya Baş katibin belə bir bəyanatı aldığı tarixdən altı ay sonra qüvvəyə minir.

3) Hər hansı ərazi barədə əvvəlki iki bəndə uyğun olaraq verilmiş hər hansı bəyanat Baş katibin adına bildiriş göndərmək yolu ilə geri çağırılmalıdır. Belə geri çağırma Baş katibin bu cür bildiriş aldığı tarixdən altı ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 17

1) Hər bir tərəf istənilən vaxt Avropa Şurasının Baş katibi adına bildiriş göndərmək yolu ilə bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanı etibarsız elan edə bilər.

2) Bu cür etibarsız elan Baş katibin belə bildirişi aldığı tarixdən altı ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 18

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə, Avropa Mədəniyyət Konvensiyasının üzvü olan digər dövlətlərə və bu (yenidən baxılmış) Konvensiyaya qoşulmuş və ya qoşulmağa dəvət edilmiş hər hansı bir dövlətə və ya Avropa İqtisadi Birliyinə:

i) hər hansı imzalanma;

ii) Hər hansı təsdiqnamənin, qəbul, bəyənmə və ya qoşulma sənədinin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsi barədə;

iii) bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanın 14, 15 və 16-cı maddələrinə müvafiq olaraq hər hansı qüvvəyə minmə tarixi barədə;

iv) bu (yenidən baxılmış) Konvensiyaya aid olan hər hansı digər akt, bildiriş və ya məlumat barədə bildirişlər göndərir.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımi səlahiyyətlər verilmiş aşağıda imza edənlər bu (yenidən baxılmış) Konvensiyanı imzalamışlar.

1992-ci il yanvar ayının on altıncı günündə Vallettada ingilis və fransız dillərində bir nüsxə imzalanmışdır, həm də hər iki mətn eyni dərəcədə autentikdir; həmin nüsxə saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının arxivlərinə təhvil verilir. Avropa Şurasının Baş katibi təsdiqlənmiş surətləri Avropa Şurasının üzvü olan hər bir dövlətə, Avropa Mədəniyyət Konvensiyasının iştirakçısı olan digər dövlətlərə və bu (yenidən baxılmış) Konvensiyaya qoşulmağa dəvət edilmiş üzv olmayan hər hansı dövlətə və yaxud Avropa İqtisadi Birliyinə göndərir.

“Avropanın canlı təbiətinin və təbii mühitinin qorunması haqqında” Avropa Konvensiyasına qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(28 oktyabr 1999-cu il, № 730-IQ)

Azərbaycanın Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası “Avropanın canlı təbiətinin və təbii mühitinin qorunması haqqında” 1979-cu ildə 19 sentyabr tarixli Avropa Konvensiyasına qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Avropanın canlı təbiətinin və təbii mühitinin qorunması haqqında AVROPA KONVENSIYASI

Bern, 19.IX.1979

Giriş

Avropa Şurasına üzv olan Dövlətlər və bu sənədi imzalayan digərləri,

Avropa Şurasının məqsədinin təbiətin qorunması sahəsində onun üzvləri arasında birliyin yaradılması olduğunu nəzərə alaraq;

Avropa Şurasının təbiətin qorunması sahəsində başqa dövlətlərlə əməkdaşlıq etmək arzusunu nəzərə alaraq;

yabani bitkilərin və vəhşi heyvanların gələcək nəsillərə çatdırılmalı və qorunmasına ehtiyacı olan estetik, elmi, mədəni, əyləndirici, iqtisadi və daxili dəyərlərdən ibarət təbii nəsil təşkil etdiyini başa düşərək;

yabani bitkilərin və vəhşi heyvanların biologiya balansının saxlanılmasında əhəmiyyətli rol oynadığını başa düşərək;

yabani bitkilərin və vəhşi heyvanların bir çox növlərinin ciddi şəkildə azalmağa başladığını və onların bəzilərinin nəslinin kəsilməsi qorxusu olduğunu qeyd edərək;

təbii məskunlaşma yerlərinin qorunmasının yabani bitkilərin və vəhşi heyvanların müdafiəsi və qorunmasının mühüm tərkib hissəsi olduğunu bilərək;

yabani bitkilərin və vəhşi heyvanların qorunmasının dövlətlər tərəfindən öz milli məqsəd və proqramlarında nəzərə alınmalı olduğunu və xüsusilə onların yerli köçəri növlərini qorumaq üçün beynəlxalq əməkdaşlıq yaratmaq lazım olduğunu başa düşərək;

dövlətlər və ya beynəlxalq orqanlar tərəfindən ümumi fəaliyyət üçün edilən geniş yayılmış tələblər, xüsusilə 1972-ci ildə İnsanların Ətraf Mühiti mövzusunda həsr edilən Birləşmiş Millətlər Konfransı və Avropa Şurasının Məsləhətçi Assambleyası tərəfindən ifadə edilən tələbləri nəzərə alaraq;

ətraf mühitin qorunması üzrə İkinci Avropa Hökumətləri Konfransının qəbul etdiyi 2 Nə-li qərarın tələblərinə, xüsusilə canlı təbiətin qorunması sahəsində, riayət etməyi arzulayaraq aşağıda göstərilən məsələlər üzrə razılığa gəlmişlər.

I Fəsil. Ümumi müddəalar

Maddə 1

1. Bu Beynəlxalq Sazişin məqsədi yabani bitkiləri və vəhşi heyvanları və onların təbii məskunlaşmış yerlərini, xüsusilə qorunması bir neçə Hökumətin əməkdaşlığını tələb edən növlərini və məskunlaşma yerlərini qorumaq və bu cür əməkdaşlığa kömək etməkdən ibarətdir.

2. Təhlükə altında olan və zəif növlərə, bu cür köçəri növlər daxil olmaqla, xüsusi diqqət yetirilir.

Maddə 2

Razılan Tərəflər iqtisadi və əyləndirici tələbləri və riskli yerlərdə vəhşi heyvanları və yabani bitkiləri, onların subnövlərini, müxtəlifliyini və ya formalarını nəzərə alarkən yabani bitkilərin və vəhşi heyvanların populyasiyasını və ya onu, xüsusilə ekoloji, elm və mədəniyyət tələblərinə uyğun səviyyədə qorumaq və ya həmin səviyyəyə uyğunlaşdırmaq üçün lazımı tədbirlər görür.

Maddə 3

1. Hər bir Razılan tərəf bu Beynəlxalq Sazişin müddəalarına uyğun olaraq, təhlükə altında olan və zəif növlərə, xüsusilə endemik növlərə və təhlükə altında olan məskunlaşma yerlərinə xüsusi diqqət yetirərək vəhşi heyvanlar və yabani bitkilər və təbii məskunlaşma yerlərinin qorunması üçün dövlət siyasətinə kömək etmək üçün addımlar atır.

2. Hər bir Razılan Tərəf öz işinin planlaşdırılmasında və inkişaf prinsiplərində və ətraf mühitin çirkləndirilməsinə qarşı nəzərdə tutulan tədbirlərdə yabani bitkilərin və vəhşi heyvanların qorunması istiqamətində iş aparacağına öhdəlik götürür.

3. Hər bir Razılan Tərəf yabani bitkilər və vəhşi heyvanların növləri və onların məskunlaşdığı yerlərə dair biliklər əldə edilməsinə kömək edir və onların qorunmasına olan ehtiyac barədə ümumi məlumat yayır.

II Fəsil. Məskunlaşma yerlərinin qorunması

Maddə 4

1. Hər bir Razılan Tərəf yabani bitkilərin və vəhşi heyvanların növlərinin, xüsusilə I və II Əlavələrdə müəyyənləşdirilən növlərin məskunlaşdığı yerlərin qorunmasını və təhlükə altında olan təbii məskunlaşma yerlərinin qorunmasını təmin etmək üçün müvafiq və lazımı qanunvericilik və inzibati tədbirlər görür.

2. Razılan Tərəflər öz işlərinin planlaşdırılması və inkişaf prinsiplərində əvvəlki bənddə nəzərdə tutulan sahələrin qorunması tələblərinin həyata keçirilməsini nəzərə alır ki, bu cür sahələrin pisləşməsinə aradan qaldırsın və ya bu vəziyyəti mümkün qədər minimuma endirsin.

3. Razılan Tərəflər II və III Əlavələrdə müəyyənləşdirilən heyvanların köçəri növləri üçün əhəmiyyətli olan və müvafiq olaraq onların qışlaması, yerləşməsi, artması və ya tük tökmək/qabıqdan çıxması üçün istifadə etdikləri köçmə marşrutları ilə əlaqəli olan ərazilərin qorunmasına xüsusi diqqət yetirəcəyinə öhdəlik götürür.

4. Razılan Tərəflər bu maddədə nəzərdə təbii tutulan məskunlaşma yerləri sərhəd zonalarında yerləşdiyi halda onları qorumaq üçün öz səylərini müvafiq şəkildə əlaqələndirməyi öhdəsinə götürür.

III Fəsil. Flora və fauna növlərinin qorunması

Maddə 5

Hər bir Razılan Tərəf I Əlavədə müəyyənləşdirilən yabani bitki növlərinin xüsusi olaraq qorunmasını təmin etmək üçün müvafiq və lazımı qanunvericilik və inzibati tədbirlər görür. Bu cür bitkilərin bilə-bilə yığılması, toplanılması, kəsilməsi, kökündən çıxarılması qadağan edilir. Hər bir razılan Tərəf müvafiq şəkildə həmin növlərə malik olmağı və ya onların satışını qadağan edir.

Maddə 6

Hər bir razılan Tərəf II Əlavədə müəyyənləşdirilən vəhşi heyvan növlərinin xüsusi olaraq qorunmasını təmin etmək üçün müvafiq və lazımı qanunvericilik və inzibati tədbirlər görür. Həmin növlər üçün aşağıda göstərilənlər xüsusilə qadağan edilir:

a) bütün növlərin bilərəkdən ovlanması və saxlanması və bilərəkdən öldürülməsi;

b) nəsil artırma və istirahət sahələrini bilə-bilə zədələmək və ya dağıtmaq;

c) vəhşi heyvanların, xüsusilə nəsil artırma, böyütmə və qış yuxusu/yay yuxusu zamanı bilə-bilə narahat edilməsi;

ç) vəhşi heyvanların yumurtalarının bilə-bilə sındırılıb-dağıdılması və ya onlardan götürülməsi və ya onların hətta boş olmasına baxmayaraq saxlanması;

d) bu maddənin müddələrinin səmərəliliyini artırmaqla bərabər hallarda, heyvanlara, canlı və ya ölü halda, içi doldurulmuş və canlıya oxşadılmış heyvanlar, onların hissə və ya törəmələri daxil olmaqla, sahib olmaq və ya onlardan daxili ticarət məqsədi ilə istifadə etmək.

Maddə 7

1. Hər bir Razılışan Tərəf III Əlavədə müəyyənləşdirilən vəhşi heyvan növlərinin xüsusi olaraq qorunmasını təmin etmək üçün müvafiq və lazımı qanunvericilik və inzibati tədbirlər görür.

2. III Əlavədə müəyyənləşdirilən hər hansı vəhşi heyvanlardan istifadə 2-ci maddənin tələblərini nəzərə alaraq heyvan populyasiyasını təhlükədən uzaq etmək məqsədi ilə tənzimlənir.

3. Görüləcək tədbirlərə aşağıdakılar daxildir:

a) istifadəni tənzimləyən qadağan edilmiş fəsilələr və/və ya başqa üsullar;

b) artım səviyyəsinin lazımı dərəcədə bərpa edilməsi məqsədi ilə istifadənin müvafiq olaraq müvəqqəti və ya qismən qadağan edilməsi;

c) müvafiq olaraq canlı və ya ölü heyvanların satışı, satış üçün saxlanması, satış üçün daşınması və ya satış üçün təklif edilməsinin tənzimlənməsi.

Maddə 8

III Əlavədə müəyyənləşdirilən vəhşi heyvan növlərinin ovlanması və ya öldürülməsi ilə əlaqədar və 9-cu maddəyə uyğun olaraq II Əlavədə göstərilən növlərə istisnalar tətbiq edilən hallarda, razılışan Tərəflər heyvanların ovlanması və ya öldürülməsinin bütün hüquq bərabərliyinin pozulması vasitələrinin, heyvan növləri populyasiyasının qismən yox olmasına və ya onların narahatçılığına təsir edən vasitələrin və xüsusilə IV Əlavədə göstərilən vasitələrin istifadəsini qadağan edir.

Maddə 9

1. Hər bir Razılışan Tərəf 4, 5, 6, 7-ci maddələrin müddələrinə və ya 8-ci maddədə göstərilən vasitələrin istifadəsinə qoyulan qadağanalara istisnalar edə bilər, bir şərtlə ki, bu məsələnin başqa kifayətləndirici həlli yoxdur və bu istisna nəzərdə tutulan populyasiyanın yaşamasına təsir etmir. Həmin istisnalar aşağıdakı məqsədlər üçün istifadə edilə bilər:

flora və faunanın qorunması üçün;

məhsul, ev heyvanları, meşələr, balıq vətəgələri, əmlakın su və digər formalarının ciddi zərərlərdən qorunması;

insanların sağlamlığı və təhlükəsizliyi, atmosferin təhlükəsizliyi və ya ictimaiyyətin başqa artan maraqları üçün;

tədqiqat və təhsil, populyasiyaların yenidən artırılması, yenidən törədilməsi və lazımı şəkildə nəslini artırmaq məqsədi ilə;

ciddi nəzarət şəraitində, seçmə ilə məhdud dərəcədə müəyyən vəhşi heyvanların və bitkilərin az sayda götürülməsi, saxlanması və ya başqa məqsəduyğun istifadəsinə icazə vermək üçün.

2. Hər bir razılışan Tərəf hər iki ildən bir Rəhbər Komitəyə əvvəlki bəndlərdə edilən istisnalar barədə məlumat verir. Həmin məlumatlarda aşağıdakılar göstərilməlidir: istisnalara məruz qalan və ya artıq məruz qalmış populyasiyalar və lazımı vaxtda cəlb edilən nümunələrin sayı;

öldürülməsi və ya ovlanması üçün icazə verilmiş vasitələr;

bu cür istisnaların verildiyi risk şəraiti, vaxt və yer ilə əlaqədar şərtlər;

bu şərtlərin yerinə yetirildiyi barədə elan etmək, istifadə edilə bilən vasitələr, onlarla əlaqədar mövcud məhdudiyyətlər və onların həyata keçirilməsi ilə əlaqədar qərarların qəbul edilməsi üçün verilən səlahiyyət;

həyata keçirilən nəzarət.

IV Fəsil. Köçəri növlər üçün nəzərdə tutulan xüsusi müddəalar

Maddə 10

1. Razılışan Tərəflər 4, 6, 7 və 8-ci maddələrdə müəyyənləşdirilən tədbirlərə əlavə olaraq II və III Əlavələrdə göstərilən, onların ərazilərində yayılan köçəri növlərin qorunması üçün səylərini əlaqələndirmək üzrə öhdəlik götürür.

2. Razılışan Tərəflər 7-ci maddənin 3a bəndində müəyyənləşdirilmiş qadağan edilmiş fəsilələr və/və ya digər istifadəni tənzimləyən qaydaların III Əlavədə müəyyənləşdirilən köçəri növlərə dair tələblərinə uyğun olduğu və müvafiq olaraq həmin qaydaların hazır olmasını təmin etmək barədə öhdəlik götürür.

V Fəsil. Əlavə müddəalar

Maddə 11

1. Razılışan Tərəflər bu Beynəlxalq Sazişin müddələrini həyata keçirərkən aşağıda göstərilənlər üzrə öhdəlik götürür:

a) müvafiq vaxtlarda, xüsusilə bu Beynəlxalq Sazişin digər maddələrinə uyğun olaraq nəzərdə tutulan tədbirlərin səmərəliliyini artırmağın mümkün olduğu hallarda əməkdaşlıq etmək;

b) bu Beynəlxalq Sazişin məqsədləri ilə əlaqədar olan tədqiqat işlərinin aparılmasını stimullaşdırmaq və ya əlaqələndirmək.

2. Hər bir Razılışan Tərəf aşağıda göstərilənlər üzrə öhdəlik götürür:

a) təhlükə altında olan növlərin qorunmasına kömək edə biləcək hallarda yabanı bitki və vəhşi heyvanların yerli növlərinin yenidən yaradılmasını stimullaşdırmaq.

dırmaq, o şərtlə ki, bu cür tədqiqat hər şeydən əvvəl yenidən yaradılmanın səmərəli və qəbul edilməsi mümkünlüyünü müəyyənləşdirmək sahəsində digər Razılaşan Tərəflərin təcrübəsinə əsasən aparılsın;

b) yerli olmayan növlərin yaradılması üzərində ciddi nəzarətin həyata keçirilməsi.

3. Hər bir Razılaşan Tərəf öz ərazisində tam şəkildə qorunan və I və II Əlavələrə daxil edilməmiş növləri barədə Rəhbər Komitəyə məlumat verir.

Maddə 12

Razılaşan Tərəflər bu Beynəlxalq Sazişdə flora və faunanın və onların məskunlaşdığı yerlərin qorunması ilə əlaqədar nəzərdə tutulan tədbirlərə nisbətən daha ciddi tədbirlər görə bilər.

VI Fəsil. Rəhbər komitə

Maddə 13

1. Bu Beynəlxalq Sazişin həyata keçirilməsi məqsədi ilə Rəhbər Komitə yaradılır.

2. Hər bir Razılaşan Tərəf Rəhbər Komitədə bir və ya daha artıq nümayəndə ilə təmsil oluna bilər. Hər bir nümayəndə bir səsə malikdir. Avropa İqtisadi Birliyi özünün səlahiyyəti olan sahələrdə özünün bu Beynəlxalq Sazişin Razılaşan Tərəfləri olan üzv Dövlətlərin sayına bərabər miqdarda səsə səs vermək hüququnu həyata keçirir.

3. Avropa Şurasına üzv olan, lakin Beynəlxalq Sazişin Razılaşan Tərəfi olmayan hər hansı Dövlət Rəhbər Komitədə müşahidəçi kimi təmsil oluna bilər.

Rəhbər Komitə birgə qərarla Avropa Şurasına üzv və Beynəlxalq Sazişin Razılaşan Tərəfi olmayan hər hansı Dövləti öz iclaslarının birində müşahidəçi tərəfindən təmsil olunmağa dəvət edə bilər.

Yabancı bitkilər və vəhşi heyvanlar və onların məskunlaşdığı ərazilərin müdafiəsi, qorunması və ya idarə edilməsi sahəsində texniki hazırlığı olan və aşağıda göstərilən kateqoriyaların birinə aid olan hər hansı orqan və ya idarələr:

a) beynəlxalq idarə və ya orqanlar, hökumət və ya qeyri-hökumət və milli hökumət idarələri və orqanları;

b) onların yerləşdiyi Hökumət tərəfindən bu məqsədlə təsdiq edilən milli qeyri-dövlət idarələri və orqanları,

Avropa Şurasının Baş katibinə Komitə iclasından ən azı üç ay əvvəl həmin iclasda müşahidəçi kimi təmsil olunmağı arzu etdiyi barədə məlumat verə bilər. Onlar Razılaşan Tərəflərin üçdə bir hissəsinin iclasdan ən azı bir ay əvvəl Baş katibə öz etirazı barədə məlumat vermədiyi halda qəbul edirlər.

4. Rəhbər Komitəni Avropa Şurasının Baş katibi təşkil edir. Onun birinci iclası Beynəlxalq Sazişin qüvvəyə mindiyi tarixdən bir il müddətində keçirilir. Rəhbər Komitə sonralar ən azı iki ildə bir dəfə və Razılaşan Tərəflərin əksəriyyətinin tələb etdiyi hər hansı bir vaxtda görüşür.

5. Razılaşan Tərəflərin əksəriyyəti Rəhbər Komitə iclasının keçirilməsi üçün kvorum yaratmalıdır.

6. Rəhbər Komitə bu beynəlxalq Sazişin müddəalarına uyğun olaraq öz İş Qaydalarını hazırlayır.

Maddə 14

1. Rəhbər Komitə bu Beynəlxalq Sazişin aşağıda göstəriləyi kimi həyata keçirilməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

O, xüsusilə bunları edə bilər:

Bu Beynəlxalq Sazişin bütün müddəalarının həyata keçirilməsini, onun əlavələri daxil olmaqla, nəzarət altında saxlamaq və lazımı hər hansı dəyişiklikləri yoxlamaq; bu Beynəlxalq Sazişin məqsədləri üçün tədbirlərin görülməsi ilə əlaqədar Razılaşan Tərəflərə təkliflər vermək;

ictimaiyyəti bu Beynəlxalq Saziş çərçivəsində öhdəyə götürülən işlər haqqında məlumatla təmin etmək məqsədi ilə müvafiq tədbirləri təklif etmək;

Bu Beynəlxalq Sazişə dəvət olunmalı Avropa Şurasına üzv olmayan Dövlətlərə dair təklifləri Nazirlər Komitəsinə təqdim etmək;

Bu Beynəlxalq Sazişin səmərəliliyini artırmaq üçün, Beynəlxalq Sazişin Razılaşan Tərəfləri olmayan Dövlətlərlə yabancı bitkilər və vəhşi heyvanların və ya onların növ qorunması səmərəliliyini artırmaqla bağlı sazişlərin bağlanmasına dair təkliflər daxil olmaqla, hər hansı təklifləri irəli sürmək.

2. Rəhbər Komitə öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün xüsusi təşəbbüsü ilə ekspert qruplarının iclaslarını təşkil edir.

Maddə 15

Rəhbər Komitə hər bir iclasdan sonra Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsinə öz işi və Beynəlxalq Sazişin həyata keçirilməsi vəziyyəti barədə hesabat verir.

VII Fəsil. Düzəlişlərin edilməsi

Maddə 16

1. Razılaşan Tərəf və ya Nazirlər Komitəsi tərəfindən bu Beynəlxalq Sazişin hər hansı maddəsinə edilən düzəlişlər Avropa Şurasının Baş katibinə təqdim edilir və onun tərəfindən Rəhbər Komitə iclasından ən azı iki ay əvvəl 19-cu maddənin müddəalarına uyğun olaraq Avropa Şurasının üzv olan Dövlətlərə, hər hansı imzaçıya, hər hansı Razılaşan Tərəfə, bu Beynəlxalq Sazişi imzalamaq məqsədi ilə təklif olunan hər hansı Dövlətə və 20-ci maddəyə uyğun olaraq bu Sazişə daxil edilməsi üçün dəvət olunan hər hansı Dövlətə göndərilir.

Əvvəlki paraqrafın müddəalarına uyğun olaraq təklif edilən hər hansı düzəliş Rəhbər Komitə tərəfindən yoxlanılır. Rəhbər Komitə:

a) 1 və 12-ci maddələrə edilən düzəlişlər üçün Razılaşan Tərəflərin dördü üç səs çoxluğu ilə qəbul edilən mətni bəyənilməsi üçün Razılaşan Tərəflərə təqdim edir;

b) 13 və 24-cü maddələrə edilən düzəlişlər üçün dördü üç səs çoxluğu ilə qəbul etdiyi mətni təsdiq edilmək üçün Nazirlər Komitəsinə təqdim edir; mətn təsdiq ediləndən sonra qəbul edilmək üçün Razılaşan Tərəflərə göndərilir.

3) Hər hansı düzəliş bütün Razılaşan Tərəflər onu qəbul etdiyi barədə Baş katibə məlumat verəndən sonra 30-cu gün qüvvəyə minir.

1, 2 a və 3-cü maddələrin müddəaları bu Beynəlxalq Sazişə yeni əlavələr qəbul etmək üçün tətbiq edilir.

Maddə 17

1. Razılaşan Tərəf və ya Nazirlər Komitəsi tərəfindən bu Beynəlxalq Sazişin əlavələrinə edilən düzəlişlər Avropa Şurasının Baş katibinə göndərilir və onun tərəfindən Rəhbər Komitənin iclasından ən azı iki ay əvvəl 19-cu maddənin müddəalarına uyğun olaraq Avropa Şurasına üzv olan Dövlətlərə, hər hansı imzaçıya, hər hansı Razılaşan Tərəfə, bu Beynəlxalq Sazişi imzalamaq məqsədi ilə təklif edilən hər hansı Dövlətə və 20-ci maddəyə uyğun olaraq bu Sazişə daxil edilməsi üçün dəvət olunan hər hansı Dövlətə göndərilir.

2. Əvvəlki bəndin müddəalarına uyğun olaraq təklif edilən, Razılaşan Tərəflər tərəfindən onların üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edilə bilən düzəliş Rəhbər Komitə tərəfindən yoxlanılır. Qəbul edilən mətn Razılaşan Tərəflərə göndərilir.

3. Rəhbər Komitə tərəfindən qəbul edildikdən üç ay sonra və Razılaşan Tərəflərin üçdə bir hissəsi öz etirazlarını bildirmədiyi halda hər hansı düzəliş həmin düzəlişə etiraz etməyən Razılaşan Tərəflər üçün qüvvəyə minir.

VIII Fəsil. Mübahisələrin həlli

Maddə 18

1. Rəhbər Komitə bu Beynəlxalq Sazişdən irəli gələ bilən hər hansı çətinliyin səmimi həllini sürətləndirmək üçün bütün imkanlardan istifadə edir.

2. Razılaşan Tərəflər arasında bu Beynəlxalq Sazişin şərh və ya tətbiqi ilə əlaqədar mövcud olan, əvvəlki bəndin müddəalarına əsasən və ya aidiyyəti olan tərəflər arasında danışıqlar yolu ilə həllini tapmamış hər hansı mübahisə, tərəflər başqa şəkildə razılaşa bilmədiyi halda, onların birinin tələbi ilə arbitraj məhkəməsinə verilir. Hər bir tərəf bir hakim müəyyən edir və həmin iki hakim üçüncü bir hakimi müəyyənləşdirir. Bu maddənin 3-cü bəndinin müddəalarına uyğun olaraq tərəflərdən biri arbitraj məhkəməsinə verilməsi barədə təklif verildəndən sonra üç ay müddətində öz hakimi təyin etmədiyi halda həmin hakim

sonrakı üç ay müddətində digər tərəfin tələbi ilə İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi tərəfindən müəyyənləşdirilir. Seçilən iki hakim onların müəyyənləşdirildiyi vaxtdan sonra üç ay müddətində üçüncü hakimin müəyyənləşdirilməsi ilə əlaqədar razılığa gələ bilmədiyi halda eyni qayda tətbiq edilir.

3. Razılaşan tərəflər arasında, biri Avropa İqtisadi Birliyinin üzv Dövləti və ikincisi özü Razılaşan Tərəf olaraq, mübahisə yarandığı təqdirdə Razılaşan Tərəflərdən biri arbitraj məhkəməsinin işə cəlb edilməsi tələbi ilə həm üzv Dövlətə, həm də Birliyə müraciət edir. Onların hər ikisi birlikdə tələb aldıqdan sonra iki ay müddətində üzv Dövlətin və ya Birliyin və ya həmin üzvün, həm də Birliyin bu mübahisədə iştirak edib-etməməsi barədə məlumat verir. Göstərilən vaxt hüdudunda bu cür bildiriş olmadığı təqdirdə həm üzv Dövlət, həm də Birlilik arbitraj məhkəməsinin qanun və qaydalarını rəhbər tutan müddəaların tətbiqi ilə əlaqələr mübahisənin həllində iştirak edən bir və eyni tərəf hesab edilir. Üzv Dövlət və Birliyin hər ikisi birlikdə özlərini mübahisənin həllində iştirak edən tərəf kimi təqdim etdiyi halda onlar yenə də bir və eyni tərəf hesab edilir.

4. Arbitraj məhkəməsi özünün şəxsi fəaliyyət Qaydalarını hazırlayır. Onun qərarları səs çoxluğu ilə qəbul edilir. Məhkəmənin qərarı son və məcburidir.

5. Mübahisədə iştirak edən tərəflərin hər ikisi onlar tərəfindən təyin edilən hakimlərə aid xərcləri özləri çəkir və tərəflər üçüncü hakimin xərclərini, həmçinin arbitraj məhkəməsi ilə əlaqədar yaranmış ödənişləri bərabər şəkildə bölüşdürürlər.

IX Fəsil. Son müddəalar

Maddə 19

1. Bu Beynəlxalq Sazişi onun hazırlanmasında iştirak edən Avropa Şurasına üzv Dövlətlər, üzv olmayan Dövlətlər və Avropa İqtisadi Birliyi imzalaya bilər.

Beynəlxalq Sazişin qüvvəyəminmə tarixinə qədər ona Nazirlər Komitəsi tərəfindən dəvət olunan hər hansı digər Dövlətlər də imza ata bilər.

Beynəlxalq Saziş ratifikasiya, qəbul və təsdiq edilməlidir. Ratifikasiya, qəbul edilmə və ya təsdiq edilmə barədə sənədləri Avropa Şurasının Baş katibi təqdim edir.

2. Beynəlxalq Saziş Avropa Şurasına üzv olan ən azı dörd Dövlət daxil olmaqla beş Dövlətin əvvəlki bəndin müddəalarına uyğun olaraq Beynəlxalq Saziş barədə öz razılığını ifadə etdiyi tarixdən üç aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

3. Bu Beynəlxalq Sazişlə əlaqədar sonralar razılığını bildiren hər hansı imzaçı Dövlət və ya Avropa İqtisadi Birliyi üçün bu Saziş onun ratifikasiya, qəbul edilməsi və təsdiq edilməsi barədə sənədlər təqdim edildiyi tarixdən üç aylıq müddət keçdikdən sonra gələn birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 20

1. Bu Beynəlxalq Saziş qüvvəyə mindikdən sonra Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi razılaşan Tərəflərlə razılaşdıqdan sonra 19-cu maddənin müddəalarına uyğun olaraq Sazişi imzalamaq üçün dəvət edilmiş, lakin bunu hələ etməmiş Şuranın üzvü olmayan hər hansı Dövləti və hər hansı digər qeyri-üzv Dövləti dəvət edə bilər.

2. Beynəlxalq Saziş razılaşan hər hansı Dövlət üçün Avropa Şurasının Baş katibi tərəfindən daxil olma barədə sənəd təqdim edilən tarixdən üç aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 21

Hər hansı Dövlət Sazişin imzalanması vaxtı və ya onun ratifikasiyası, təqdim edilməsi, təsdiq edilməsi və ya qəbul edilməsi ilə əlaqədar sənədi təqdim edəndə həmin bənddə bu Beynəlxalq Sazişin tətbiq ediləcəyi ərazi və ya ərazilərini göstərir.

Hər hansı Razılaşan Tərəf Sazişin ratifikasiyası, təqdir edilməsi, təsdiq edilməsi və ya qəbul edilməsi ilə əlaqədar sənədi təqdim edəndə və ya hər hansı sonrakı tarixdə Avropa Şurasının Baş katibinə müraciət edilən bəyannamə vasitəsi ilə bu Beynəlxalq Sazişi bəyannamədə göstərilən hər hansı başqa əraziyə tətbiq edə bilər, belə ki, hər bir ərazilər o ərazilərdir ki, Razılaşan Tərəflərin beynəlxalq əlaqələri üçün məsuliyyət daşıyır və ya onların adından öhdəliklər götürmək səlahiyyətinə malik olurlar.

Əvvəlki bəndə uyğun olaraq verilən hər hansı bəyannamə həmin bəyannamədə göstərilən hər hansı ərazi ilə əlaqədar Baş katibə ünvanlanan bildirişlə geri alınmalıdır. Bu cür geri alınma Baş katib tərəfindən bildiriş alınan tarixdən altı aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 22

1. Hər hansı Dövlət Sazişi imzaladığı vaxt və ya onun ratifikasiyası, təqdir edilməsi, təsdiq edilməsi və ya qəbul edilməsi ilə əlaqədar sənədi təqdim edəndə I və II Əlavələrdə göstərilən müəyyən növlər üçün bir və ya daha çox yerlər ayırma və/və ya həmin yer və yerlərdə IV Əlavədə göstərilən heyvanların öldürülməsi, ovlanması və başqa cür istifadə yolları və ya metodlarını qeyd edə bilər.

2. 21-ci maddənin 2-ci bəndinə aid olan bəyannamədə göstərilən ərazi ilə əlaqədar bu Beynəlxalq Sazişin tətbiqini genişləndirən hər hansı razılaşan Tərəf aidiyyəti olan ərazi ilə əlaqədar əvvəlki bəndin müddəalarına uyğun olaraq əvvəlcədən bir və ya daha artıq yer ayıra bilər.

3. Digər yer ayırmaları həyata keçirilə bilməz.

4. Bu maddənin 1 və 2-ci bəndlərinə uyğun olaraq qabaqcadan yer ayırmış hər hansı Razılaşan Tərəf onu Avropa Şurasının Baş katibinə ünvanlanan bildiriş vasitəsi ilə tam və ya qismən geri ala bilər. Bu cür alma Baş katib bildiriş alan gündən qüvvəyə minir.

Maddə 23

1. Hər hansı Razılaşan Tərəf istənilən vaxt Avropa Şurasının Baş katibinə ünvanlanan bildiriş vasitəsi ilə bu Beynəlxalq Sazişi ləğv edə bilər.

2. Bu cür ləğvetmə Baş katib tərəfindən bildiriş alınan tarixdən altı aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 24

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasının üzv Dövlətlərinə, hər hansı imzaçı Dövlətə, bu Beynəlxalq Sazişin imzaçısı olduğu halda Avropa İqtisadi Birliyinə və hər hansı Razılaşan Tərəfə aşağıda göstərilənlər barədə məlumat verir:

- a) hər hansı imza;
- b) hər hansı ratifikasiya, təqdir etmə, təsdiq etmə və ya qəbul etməyə dair sənədin verilməsi;
- c) 19 və 20-ci maddələrə uyğun olaraq bu beynəlxalq Sazişin qüvvəyə mindiyi hər hansı tarix;
- ç) 13-cü maddənin 3-cü bəndinin müddəalarına uyğun olaraq təqdim edilən hər hansı məlumat;
- d) 15-ci maddənin müddəalarına uyğun olaraq hazırlanmış hər hansı hesabat;
- e) 16 və 17-ci maddələrə uyğun olaraq qəbul edilmiş hər hansı düzəliş və ya hər hansı yeni əlavə və düzəliş və yeni əlavənin qüvvəyə mindiyi tarix;
- ə) 21-ci maddənin 2 və 3-cü paragraflarına uyğun olaraq edilən hər hansı bəyannamələr;
- ı) 22-ci maddənin 1 və 2-ci bəndlərinə uyğun olaraq edilən hər hansı yer ayırma;
- g) 22-ci maddənin 4-cü bəndinin müddəalarına uyğun olaraq həyata keçirilən hər hansı ayrılmış yeri geri almaq;
- ğ) 23-cü maddənin müddəalarına uyğun olaraq edilən hər hansı bildiriş və ləğv etmənin baş verdiyi tarix.

Deyilənləri nəzərə alaraq aşağıda imza edənlər buna lazımi səlahiyyətə malik olan şəxslər kimi həmin Beynəlxalq Sazişi imzalamışlar.

1979-cu il sentyabr ayının 19-u günü Berndə ingilis və fransız dillərində tərtib edilən bərabər hüquqlu hər iki mətn bir nüsxədə Avropa Şurasının arxivində saxlanılır. Avropa Şurasının Baş katibi Sazişin təsdiq edilmiş nüsxələrini Avropa Şurasına üzv Dövlətlərin hər birinə, hər hansı Dövlətə, imzaçı olduğu təqdirdə Avropa İqtisadi Birliyinə və bu Beynəlxalq Sazişi imzalamaq və ya onu qəbul etmək üçün dəvət edilmiş hər hansı Dövlətə göndərir.

**“Birgə kino istehsalı haqqında”
Avropa Konvensiyasına qoşulmaq barədə
Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(28 oktyabr 1999-cu il, № 731-1Q)**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası “Birgə kino istehsalı haqqında” 1992-ci il 2 oktyabr tarixli Avropa Konvensiyasına qoşulsun.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**Birgə kino istehsalı haqqında
AVROPA KONVENSIYASI**

Strasburq, 2.X.1992

PREAMBULA

Avropa Şurasına üzv olan dövlətlər və Mədəniyyət üzrə Avropa Konvensiyasının iştirakçısı olan digər dövlətlər aşağıda qeyd olunanlara tərəfdar çıxaraq,

Avropa Şurasının məqsədinin onun üzvləri arasında onların ümumi irsini təşkil edən ideal və prinsipləri qorumaq və inkişaf etdirmək üçün güclü bir birliyə nail olmaqdan ibarət olduğunu nəzərə alaraq;

yaradıcılıq azadlığının və ifadə etmək azadlığının bu prinsiplərin fundamental elementlərini təşkil etdiyini nəzərə alaraq;

çoxsaylı Avropa ölkələrinin rəngarəng mədəniyyətinin inkişafının müdafiəsinin Mədəniyyət üzrə Avropa Konvensiyasının əsas məqsədlərindən biri olduğunu nəzərə alaraq;

rəngarəng mədəniyyətlərin yaradıcılıq və ifadə vasitəsi olan birgə kinematografiya istehsalının Avropa miqyasında daha da gücləndirilməsini nəzərə alaraq;

kino və audio-video sahəsi üzrə Nazirlər Komitəsinin tövsiyəsini və xüsusilə də Avropada audio-video istehsalının inkişafı üzrə R (86) 3 sayılı Tövsiyəni əsas tutaraq bu prinsiplərin inkişaf etdirilməsini müəyyən edərək;

yaradıcı kinematografiyanın və audio-video əsərlərinin, Eurimicizin birgə istehsalının və yayılmasının müdafiəsi üzrə Avropa fondunun yaradılmasının genişlənməkdə olan Avropa kinematografiyası birgə istehsalının inkişafına yeni bir qüvvə verilməsini nəzərə çatdıraraq;

birgə sözlərin nəticəsi kimi istehsalı artırmaqla Mədəniyyət sahəsində bu məqsədə çatmaq və bütünlükdə Avropa çoxşaxəli kinematografiya birgə istehsalına uyğunlaşan qaydaları müəyyən etməyi qərara alaraq;

ümumi qaydaların qəbul edilməsinin məhdudiyətlərin azaldılmasına və kinematografiya birgə istehsalı sahəsində Avropada əməkdaşlığın genişləndirilməsinə gətirib çıxarmasını nəzərdə tutaraq;
aşağıdakıları qərara almışlar:

I Fəsil. Ümumi müddəalar

Maddə 1. Konvensiyanın məqsədi

Bu Konvensiyanın iştirakçıları aşağıdakı təminatlarla uyğun surətdə Avropa kinematografiya birgə istehsalının inkişafına təkan verilməsini təmin etməyi qərara almışlar.

Maddə 2. Fəaliyyət dairəsi

1. Bu Konvensiya Tərəflərin ərazisində yaranan çoxtərəfli birgə istehsal sahəsində Tərəflər arasındakı münasibətləri tənzimləyəcək.

2. Bu Konvensiya tətbiq olunur:

a) Konvensiyanın üç müxtəlif Tərəfi ərazisində yaradılmış, ən azı üç birgə istehsalçının iştirak etdiyi birgə istehsal; və

b) Konvensiyanın üç müxtəlif Tərəfi ərazisində yaradılmış, ən azı üç birgə istehsalçının iştirak etdiyi birgə istehsal və bu Tərəflərin ərazisində yaradılmayan bir və ya daha çox birgə istehsalçını əhatə edən birgə istehsal prosesinə Konvensiyanın iştirakçısı olmayan dövlətlərdə əsas qoyulmuş birgə istehsalçıların yardımının ümumi həcmi istehsalın ümumi dəyərinin 30%-dən artıq ola bilməz.

Bütün hallarda bu Konvensiya yalnız o şərtlə tətbiq oluna bilər ki, birgə istehsal əsəri 3-cü maddənin 3-cü bəndində müəyyən olunan Avropa Kinematografiya əsərinin tərəfinə uyğun gəlsin.

3. Konvensiyanın Tərəfləri arasında bağlanmış ikitərəfli sazişlərin müddəaları ikitərəfli birgə istehsal tətbiq olunmaqla davam edəcəkdir.

Çoxtərəfli birgə istehsalın həyata keçirildiyi təqdirdə, bu Konvensiyanın müddəaları, onun Tərəfləri arasındakı ikitərəfli sazişdən üstün tutulur. İkitərəfli birgə istehsalla bağlı olan müddəalar bu Konvensiyanın müddəalarına zidd olmadıqda qüvvədə qalır.

4. Konvensiyanın iki iştirakçısı arasındakı ikitərəfli birgə istehsal münasibətlərini tənzimləyən hər hansı sazişin olmadığı təqdirdə, əgər 20-ci maddənin şərtlərinə uyğun olaraq Tərəflərdən biri tərəfindən qeyd-şərt edilməyibsə, Konvensiya yenə də ikitərəfli birgə istehsal müraciət edəcəkdir.

Maddə 3. Anlayışlar

Bu Konvensiyanın məqsəd və məramlarına uyğun olaraq:

a) "kinematoqrafiya əsəri" termini hər hansı uzunluq və ölçüdə olan bədii film, cizgi filmi və sənədli film kimi, kinematoqrafiya əsəri mənasını daşıyır, hər bir iştirakçı Tərəfin ərazisindəki kino sənayesinin qüvvədə olan müddəalarına uyğun gəlir və kinoteatrda nümayiş etdirmək üçün hazırlanır;

b) "birgə istehsalçılar" məfhumu Tərəflərin ərazisində yaradılan və birgə istehsal müqaviləsi əsasında gerçəkləşən kinematoqrafiya istehsal şirkəti və ya istehsalçı mənasını verəcəkdir;

c) "Avropa kinematoqrafiya əsəri" termini elə bir kinematoqrafiya əsəri mənasını verəcəkdir ki, o, Konvensiyanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan II Əlavədə qeyd olunmuş şərtlərə uyğun olsun;

d) "çoxtərəfli istehsal" yuxarıda 2-ci maddənin 2-ci bəndində müəyyən olunduğu kimi ən azı üç birgə istehsalçı tərəfindən istehsal olunan kinematoqrafiya əsəri mənasını verəcəkdir.

II F ə s i l . Birgə istehsala tətbiq olunan qaydalar

Maddə 4. Milli filmlərlə eyni hüquqa malik olma

1. Çoxtərəfli birgə istehsal məhsulu olan və bu Konvensiyanın fəaliyyət dairəsinə daxil olan Avropa kinematoqrafiya əsərləri birgə istehsalda iştirak edən hər bir Konvensiya Tərəfinin ərazisi daxilində qüvvədə olan qanunverici və tənzimləyici təminatlar çərçivəsində milli filmlərin təltif olunduğu mükafatları qazanmaq hüququna malikdir.

2. Mükafatlar həmin iştirakçının ərazisində qüvvədə olan qanunverici və tənzimləyici təminatlar vasitəsi ilə yaradılan müvafiq şərtlər və məhdudiyyətlər çərçivəsində və Konvensiyanın təminatlarına müvafiq surətdə iştirakçı Tərəf tərəfindən onun ərazisində yaradılan hər bir birgə istehsalçıya veriləcəkdir.

Maddə 5. Birgə istehsal statusunu almaq üçün şərtlər

1. Hər hansı bir istehsal məhsulu olan kinematoqrafiya işi birgə istehsalçıların aid olduğu Tərəflərin səlahiyyətli orqanları tərəfindən təmin olunmalıdır ki, bu da səlahiyyətli orqanlar arasında I Əlavədə nəzərdə tutulan prosedurlar da nəzərə alınmaqla məsləhətləşmələr aparıldıqdan sonra həyata keçirilir. Bu Əlavə Konvensiyanın ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edəcəkdir.

2. Birgə istehsal statusu almaq üçün ərizələr I Əlavədə nəzərdə tutulmuş ərizəvermə proseduruna uyğun surətdə təsdiq üçün səlahiyyətli orqanlara təqdim olunacaqdır. Bu təsdiqləmə, bədii, maliyyə və ya texniki məsələlərlə əlaqədar il-

kin öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə imkan olmadığı hallar istisna olmaqla, son qərar xarakteri daşıyır.

3. Zorakılığı və ya açıq surətdə insan şərəfinin alçaldılmasını təbliğ edən açıq-aşkar pornoqrafik xüsusiyyətli layihələrə birgə istehsal statusu tətbiq edilə bilməz.

4. Birgə istehsalçı statusunun verdiyi üstünlüklər adekvat texniki və maliyyə təşkilatları olan və müvafiq professional səviyyəyə malik olan birgə istehsalçılara təqdim olunacaqdır.

5. Müqavilədə tərəf kimi çıxış edən hər bir dövlətin imzalanma vaxtı və ya təsdiq etmə, qəbul etmə, bəyənilmə və ya əlavə olunma zamanı hazırlanmış bəyannamə vasitəsilə 2-ci bənddə xatırladılan səlahiyyətli orqanları müəyyənləşdirir. Bu bəyannamə başqa hər vaxt dəyişdirilə bilər.

Maddə 6. Birgə istehsalçıların qoyduğu məbləğlərin qarşılıqlı nisbəti

1. Çoxtərəfli birgə istehsal zamanı birgə istehsalçı tərəfindən qoyulan məbləğin həcmi kinematoqrafiya əsərlərinin ümumi istehsal dəyərinin 10%-dən az və 70%-dən çox hissəsini təşkil edə bilməz. Minimal məbləğ 20% az olduqda maraqlı Tərəf birgə istehsalın dəstəklənməsi layihələrinin əldə olunmasına qarşı fəaliyyəti azaltmaq və müəyyən həddə saxlamaqla bağlı müəyyən ölçülər götürə bilər.

2. Bu Konvensiyanın qüvvəsi iki iştirakçı dövlət arasındakı sazişə yönəldikdə 2-ci maddənin 4-cü bəndinin təminatlarına uyğun olaraq birgə istehsalçı tərəfindən qoyulan məbləğin həcmi kinematoqrafiya əsərinin ümumi istehsal dəyərinin 20%-dən az və 80%-dən çox ola bilməz.

Maddə 7. Birgə istehsalçıların hüquqları

1. Birgə istehsal müqaviləsi hər bir birgə istehsalçıya orijinal şəkillər və səs neqativlərinin şərikli sahibliyinin təminatını verməlidir. Bu müqavilədə neqativ hər şərikin razılaşdığı yerdə saxlanılmasını və hər birinin bu yerə rahat gəlişini təmin edən müddəa nəzərdə tutulmalıdır.

2. Birgə istehsal müqaviləsi hər bir birgə istehsalçıya, həmçinin inter neqativ və ya hər hansı digər dublikasiya vasitəsinə olan hüququn təminatını verməlidir.

Maddə 8. Texniki və bədii iştirak

1. Birgə istehsalçıların hər birinin qoyduğu məbləğə effektiv texniki və bədii iştirak daxildir. Prinsipcə Tərəfləri bir-birinə bağlayan beynəlxalq öhdəliklərə uyğun olaraq birgə istehsalçıların yaradıcı, texniki və bədii heyət, çəkiliş heyəti və müvafiq surətdə qoyduğu məbləğlər onların sərmayələrinə proporsional olmalıdır.

2. İştirakçıların beynəlxalq öhdəlikləri və əsərin çəkilişində istifadə olunmuş ssenari, texniki heyət və sənətkarların tərkibini birgə istehsalatda tərəf-müqabil olan dövlətlərin vətəndaşları təşkil etməlidir və hazır məhsul normal olaraq həmin dövlətlərdə realizə olunmalıdır.

Maddə 9. Maliyyə birgə istehsalı

1. 8-ci maddənin müddəalarında və iştirakçı dövlətlərdə qüvvədə olan qanun və qaydalarda qeyd olunmuş spesifik şərtlərə və məhdudiyyətlərə baxmayaraq, birgə istehsalçılara aşağıdakı şərtləri ödədikdə bu Konvensiyanın müddəalarına müvafiq surətdə birgə istehsalçı statusu verilə bilər:

a) bir və ya daha çox azhəcmli və özü də maliyyə yardımlarını birgə istehsal müqaviləsinə uyğun olaraq hər bir dövlətin payının istehsalının ümumi dəyərinin 10%-dən az və ya 25%-dən çox olmaması şərti ilə daxil etmiş olsun;

b) effektiv texniki və bədii yardımlar edən və ölkəsində milli əsər kimi tanınması üçün kinematografiya əsərinə xüsusi şərait yarada bilən daha çox birgə istehsalçıları daxil etmiş olsun;

c) Avropa mənsubiyyətinin təkamülünə kömək etmiş olsun;

d) istehsal hazır məhsulun yayılmasına dair müddəaların daxil olduğu birgə istehsal müqavilələrinin tərkib hissəsini təşkil etmiş olsun.

2. Birgə istehsalın maliyyə aspektləri o zaman birgə istehsal statusu ala bilər ki, səlahiyyətli orqanlar hər bir ayrıca fərdi işlə bağlı öz razılıqlarını, xüsusilə də 10-cu maddənin müddəalarını nəzərə almaqla vermiş olsunlar.

Maddə 10. Ümumi tarazlıq

1. İştirakçı dövlətlərin kinematografiya sahəsində qurduqları münasibətlərdəki ümumi tarazlıq həm sərmayənin ümumi həcminə, həm də birgə istehsal prosesində iştirak edən bədii və texniki heyətə münasibətdə qorunmalıdır.

2. Məqsədyönlü şəkildə müəyyən olunmuş müddətdə hər hansı bir iştirakçı dövlət bir və ya bir neçə iştirakçı ilə qurduğu birgə istehsal münasibətlərində çatışmazlıq qeydə alarsa, öz mədəni mənsubiyyətini qorumaq məqsədi ilə tarazlaşdırılmış kinematografiya münasibətləri iştirakçı dövlətlər tərəfindən bərpa olunanaqədək müvafiq birgə istehsalın bəyənilməsi qüvvədən düşmüş hesab olunacaqdır.

Maddə 11. Səfər və fəaliyyət iqamətgahı

Qüvvədə olan qanun və qaydalara və beynəlxalq öhdəliklərə müvafiq olaraq hər bir iştirakçı dövlət öz ərazisində birgə istehsalda iştirak edən digər iştirakçı dövlətlərdən olan texniki və bədii heyətin işləməsinə icazə təqdim etdiyi kimi səfər etmək və fəaliyyət göstərmək üçün olan iqamətgah məsələlərini həll etməlidir.

Maddə 12. Birgə istehsalçı dövlətlərin kreditləri

1. Birgə istehsalçı dövlətlər birgə istehsal olunan kinematografiya işlərinə kreditlər ayracaqlar.

2. Bu ölkələrin adları kredit sənədlərinin başlıqlarında, bütün təbliğat vasitələrində və yardım materialında və kinematografiya əsəri nümayiş etdirildikdə aydın surətdə qeyd olunmalıdır.

Maddə 13. İxrac

Birgə istehsal olunmuş kinematografiya əsərlərinin idxalını müəyyən həddə həyata keçirən ölkəyə ixrac olunduqda və birgə istehsalçı olan iştirakçı dövlətdən biri idxal edən ölkəyə öz kinematografiya əsərlərinin sərbəst daxil olması üçün hüquqa malik deyildirsə:

a) kinematografiya əsəri normal olaraq geniş sayda iştirakçıya malik olan dövlətin payına əlavə ediləcəkdir;

b) müxtəlif ölkələrdən bərabər iştirakı ehtiva edən kinematografiya əsəri ilə əlaqədar olan hallarda isə kinematografiya əsəri idxal edən ölkəyə ən yaxşı ixrac imkanlarına malik ölkənin hesabına əlavə olunacaqdır;

c) yuxarıda a və b bəndlərində qeyd olunan müddəalar əsasında fəaliyyət göstərməsi qeyri-mümkün olduqda kinematografiya əsəri direktoru təqdim etmiş Tərəfin hesabına daxil ediləcəkdir.

Maddə 14. Dillər

Birgə istehsal statusuna müvafiq surətdə iştirakçı dövlətin səlahiyyətli orqanı onun ərazisində əsas qoyulmuş birgə istehsalçıdan kinematografiya əsərinin yekun variantını həmin Tərəfin dillərindən birində tələb edə bilər.

Maddə 15. Festivallar

Birgə istehsalçılar başqa şəkildə müəyyən etmədikləri təqdirdə, birgə istehsal olunmuş kinematografiya əsərini əksər birgə istehsalçıların yaratmış olduğu Tərəf, bərabər maliyyə iştirakı zamanı isə direktoru təqdim edən Tərəf bütün festivallarda nümayiş etdirilməlidir.

III Fəsil. Yekun müddəaları

Maddə 16. İmzalama, təsdiq etmə, qəbul etmə, bəyənmə

1. Bu Konvensiya öz razılıqlarını aşağıdakı öhdəlikləndirmə vasitələri ilə bildirən Avropa Şurasının üzv dövlətləri və Mədəniyyət üzrə Avropa Konvensiyasının digər iştirakçı dövlətləri tərəfindən imza atmağa açıq olacaqlar:

a) qeyd-şərtsiz təsdiq etmə, qəbul etmə və bəyənmə formasında imzalama; və ya

b) sonradan təsdiq etmə, qəbul etmə və ya bəyənmə ilə nəticələnən, təsdiq etmə, qəbul etmə və bəyənmə üçün predmet olan imzalama.

2. Təsdiqnamə, qəbul etmə və ya bəyənmə sənədi Avropa Şurasının Baş Katibliyinə saxlanmağa veriləcəkdir.

Maddə 17. Qüvvəyə minmə

1. Bu Konvensiyanın Avropa Şurasının üzv dövlətlərindən ən azı dördünün, daxil olduğu beş dövlətin 16-cı maddənin müddəalarına uyğun surətdə bu Kon-

vensiyanın öhdəliklərini qəbul etməyə razılıqlarını bildirdikləri tarixdən üç aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

2. Konvensiyanın öhdəliklərinə öz razılığını bildirən hər hansı imza atan dövlətə münasibətdə bu Konvensiya imzalama və ya təsdiqnamənin, qəbul etmə və bəyənmə sənədlərinin saxlanmağa verildiyi tarixdən üç aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 18. Üzv olmayan dövlətlərin qoşulması

1. Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra Avropa Şurası Statusunun 20 d maddəsində qeyd olunduğu tərzdə əksəriyyət tərəf və Nazirlər Komitəsində təmsil olunmaq hüququna malik müqaviləni imzalayan dövlətlərin nümayəndələrinin yekdil səsverməsi əsasında qəbul olunan qərar vasitəsi ilə Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi Avropa Şurasının və eləcə də Avropa İqtisadi Birliyinin üzvü olmayan hər hansı Avropa dövlətini bu Konvensiyaya dəvət edə bilər.

2. Hər hansı qoşulan dövlət və ya Avropa İqtisadi Birliyinə münasibətdə bu Konvensiya ona qoşulma haqqında sənədin Avropa Şurasının Baş Katibliyində saxlanmağa verildiyi tarixdən 3 aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 19. Ərazi

1. İstənilən dövlət imzalama və ya təsdiq etmə, qəbul etmə, bəyənmə və ya qoşulma sənədinin saxlanılmağa verildiyi vaxt bu Konvensiyanın yönəlcəyi ərazi və əraziləri dəqiq müəyyənləşdirə bilər.

2. Hər hansı iştirakçı istənilən sonrakı tarixdə Avropa Şurasının Baş Katibliyinə ünvanlanmış bəyannamə ilə Konvensiyanın yönəldiyi ərazini genişləndirə bilər. Bu əraziyə münasibətdə Konvensiya Baş katib tərəfindən belə bir bəyannamənin əldə olunduğu tarixdən 3 aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minəcəkdir.

3. İki əvvəlki bənddə göstərilədiyi kimi hazırlanmış hər hansı bəyannamə orada müəyyən olunmuş hər hansı əraziyə münasibətdə Baş Katibliyə ünvanlanmış bildiriş əsasında qüvvədən salına bilər.

Qüvvədən düşmə belə bir bildirişin Baş Katiblik tərəfindən alındığı tarixdən 3 aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minəcəkdir.

Maddə 20. Qeyd-şərtlər

1. İstənilən dövlət imzalama və ya təsdiq etmə, qəbul etmə, bəyənmə və ya qoşulma vaxtı 4-cü maddənin onun bir və ya bir neçə iştirakçı dövlətlə qurduğu ikitərəfli birgə istehsal münasibətlərinə yönəlmədiyini elan edə bilər.

Bundan başqa, o, 9-cu maddənin 1-ci bəndində qeyd olunandan fərqli surətdə maksimum iştirakçı payını müəyyən etmək hüququnu özündə saxlaya bilər. Bundan başqa, heç bir qeyd-şərt edilə bilməz.

2. Yuxarıdakı bənddə qeyd olunduğu tərzdə qeyd-şərt edən istənilən iştirakçı dövlət Avropa Şurasının Baş Katibliyinə ünvanlanmış bildiriş vasitəsi ilə həmin qeyd-şərti bütövlükdə və ya müəyyən hissədə qüvvədən sala bilər. Bu qüvvədən salma Baş Katiblik tərəfindən belə bir notifikasiyanın əldə olunduğu tarixdən etibarən qüvvəyə minəcəkdir.

Maddə 21. Müqaviləyə xitam verilməsi

Hər hansı iştirakçı dövlət istənilən vaxt Avropa Şurasının Baş Katibliyinə ünvanlanmış bildiriş vasitəsi ilə bu Konvensiyaya birtərəfli qaydada xitam verə bilər.

Belə bir xitam vermə bildirişi Baş Katiblik tərəfindən əldə olunduğu tarixdən altı aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 22. Bildirişlər

Avropa Şurasının Baş Katibliyi bu Konvensiyaya qoşula bilən və ya aşağıdakı şəkildə hərəkət etməyə dəvət oluna bilən Şuranın üzv dövlətlərini, o cümlədən hər hansı digər dövlət və Avropa İqtisadi Birliyini aşağıdakılar barədə xəbərdar edə bilər:

- a) hər hansı imzalama;
- b) təsdiqnamənin, qəbul etmə, bəyənmə və ya qoşulma sənədinin saxlanmağa verilməsi;
- c) 17,18 və 19-cu maddələrə müvafiq olaraq Konvensiyanın qüvvəyə minməsinin hər hansı tarixi;
- d) 5-ci maddənin 5-ci bəndinə müvafiq surətdə hazırlanmış hər hansı bəyannamə;
- e) 21-ci maddəyə müvafiq surətdə elan olunan xitam vermə;
- f) Bu Konvensiya ilə əlaqədar olan bildiriş və ya məlumatlandırma formasında hər hansı digər akt.

Təsdiqləmək məqsədi ilə aşağıda imza atanlar bu Konvensiyanı səlahiyyətli olaraq imzalamışlar.

Strasburqda, 2 oktyabr 1992-ci ildə ingilis və fransız dillərində, hər iki mətni eyni qüvvəyə malik olan bir nüsxədə imzalanmışdır, həmin nüsxə saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının arxivinə təhvil verilir. Avropa Şurasının Baş Katibliyi 16-cı maddənin 1-ci bəndində qeyd olunan dövlətləri, o cümlədən hər hansı digər dövləti və Avropa İqtisadi Birliyini, bu Konvensiyaya qoşulmağa dəvət oluna bilən qurumlar kimi nəzərdə tutaraq, təsdiq olunmuş nüsxələri onlara təqdim etməlidir.

Əlavə 1

Ərizə vermə proseduru

Bu Konvensiyanın təminatlarından faydalanmaq üçün iştirakçı dövlətlərdə yaranmış birgə istehsalçılar fəaliyyətə başlamazdan 2 ay əvvəl birgə istehsal alməq üçün ərizəni təqdim etməli və aşağıda siyahısı verilmiş sənədləri daxil etməlidir. Bu sənədlər səlahiyyətli orqanlara onlara müvafiq sayda çatdırılmalıdır ki, fəaliyyətə başlamazdan ən azı 1 ay əvvəl digər Tərəflərin müvafiq orqanlarına da təqdim edilməsi mümkün olsun:

müəlliflik hüququnun alınması haqqında müqavilənin və ya əsərin kommersiya məqsədli istismarı üçün müəlliflik hüququnun alınması haqqında hər hansı digər sübutedici sənədin surəti;

təfəsilatlı ssenari;

cəlb olunmuş ölkələrin hər biri tərəfindən texniki və bədii yaradıcıların siyahısı;

dəqiq hesablanmış və təfəsilatlı maliyyə planı;

kinematoqrafiya əsərinin istehsalı cədvəli.

birgə istehsalçılar arasında bağlanmış birgə istehsal müqaviləsi, bu müqavilə ölkələr arasında ərazi məsələləri və məhsulun yayılmasını nizamlayan bəndləri əhatə etməlidir.

Ərizə və digər sənədlər mümkünse təqdim olunan səlahiyyətli orqanların mənsub olduğu dildə verilməlidir.

Səlahiyyətli milli orqanlar digərlərinə ərizə və daxil olmuş digər sənədlər alırdıqca göndərməlidir. Kiçik həcmdə maliyyə vəsaiti ilə iştirakçı olan dövlətin səlahiyyətli orqanı yalnız böyük həcmli maliyyə vəsaiti ilə iştirakçı olan dövlətin səlahiyyətli orqanı öz münasibətini bildirdikdən sonra bəyənməyə dair münasibətini müəyyənləşdirə bilər.

Əlavə 2

1. Kinematoqrafiya işi aşağıda göstərilmiş Avropa elementlərinin cədvəlinə uyğun olaraq mümkün ümumi 19 əlamətdən ən azı 15-ni ödədikdə 3-cü maddənin 3-cü bəndinin məğzinə əsasən Avropa əsəri kimi qiymətləndirilir.

2. Ssenarinin tələblərinə cavab verdikdə səlahiyyətli orqanlar birgə məsləhətləşdikdən və əsərin Avropa mənsubiyyətini əks etdirdiyi qənaətinə gəldikdən sonra tələb olunan 15 normal əlamətdən az əlamətə malik olduqda, belə əsərə birgə istehsal statusu verə bilərlər.

Avropa elementləri

Əlamətlər

Yaradıcı qrup

Direktor	3
Ssenari müəllifi	3
Bəstəkar	1
	<hr/>
	7

İştirakçı qrup

1-ci rol	3
2-ci rol	2
3-cü rol	1
	<hr/>
	6

Texniki sənətkar qrupu

Kameraçı	1
Səsyazan	1
Rejissor	1
İncəsənət direktoru	1
Studiya və kino çəkilişi ərazisi	1
Son istehsal ərazisi	1
	<hr/>
	6

N.B

a) 1-ci, 2-ci və 3-cü rollar iş günlərinin sayına uyğun müəyyən olunur.

b) 8-ci maddəyə müvafiq mənalər daşıyır. "Bədii" dedikdə yaradıcı və iştirakçı qrup nəzərdə tutulur. "Texniki" termini isə texniki və sənətkarlar qrupunu nəzərdə tutur.

“İdman tədbirləri, o cümlədən futbol oyunları zamanı zorakılığın və xuliqanlığın qarşısının alınması haqqında” Avropa Konvensiyasına qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(28 oktyabr 1999-cu il, № 732-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası “İdman tədbirləri, o cümlədən futbol oyunları zamanı zorakılığın və xuliqanlığın qarşısının alınması haqqında” 1985-ci il 19 avqust tarixli Avropa Konvensiyasına qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İdman tədbirləri, o cümlədən futbol oyunları zamanı zorakılığın və xuliqanlığın qarşısının alınması haqqında AVROPA KONVENSIYASI

Strasburq, 19 avqust 1985-ci il

Bu Konvensiyanı imzalamış Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlər və Mədəniyyət məsələləri üzrə Avropa Konvensiyasının iştirakçısı olan digər dövlətlər

Avropa Şurasının məqsədinin onun üzvləri arasında daha sıx birliyə nail olmaqdan ibarət olduğunu hesab edərək;

idman tədbirləri, o cümlədən futbol oyunları zamanı tamaşaçıların zorakılıq və xuliqanlıq hərəkətlərindən, eləcə də bunların törətdiyi nəticələrdən narahat olaraq;

bu problemin Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin “Hamı üçün idman” Avropa xartiyası” kimi tanınan (76) 41-ci Qətnaməsində təsbit olunmuş prinsiplər üçün təhlükə törətdiyini dərk edərək;

idmanın, xüsusən də Avropa dövlətlərinin milli yığma komandaları və yerli komandaları arasında tez-tez keçirildiyinə görə futbol oyunlarının beynəlxalq qarşılıqlı anlaşmaya mühüm töhfə verdiyini vurğulayaraq;

tamaşaçıların zorakılığına və xuliqanlıq hərəkətlərinə qarşı mübarizədə həm dövlət hakimiyyəti orqanlarının, həm də müstəqil idman təşkilatlarının hər birinin öz, lakin bir-birini qarşılıqlı surətdə tamamlayan məsuliyyəti olduğunu, idman təşkilatlarının, həmçinin təhlükəsizlik məsələlərində öhdəlikləri olduğunu və daha geniş planda, özlərinin təşkil etdikləri tədbirlərin normal keçirilməsini təmin etməyə borclu olduqlarını nəzərə alaraq; eləcə də həmin hakimiyyət or-

qanlarının və təşkilatların bu məqsədlərlə öz səylərini bütün lazımi səviyyələrdə birləşdirməli olduqları faktını nəzərə alaraq;

zorakılığın bizim günlərdə səbəbi əsasən idmanın hüdudlarından kənarında olan irimiqyaslı sosial hadisə olması və idmanın tez-tez zorakılıq meydanına çevrilməsi faktına diqqət yetirərək;

idman tədbirləri zamanı zorakılığın və xuliqanlığın qarşısının alınması və yatırılmasına yönəldilmiş birgə tədbirlər görmək və əməkdaşlıq etmək əzmi ilə aşağıdakılar barədə razılığa gəlmişlər:

Maddə 1. Konvensiyanın məqsədi

1. Futbol oyunları zamanı tamaşaçıların zorakılığının və xuliqanlığının qarşısını almaq və bunları yatırımaq məqsədi ilə Tərəflər və Konvensiyanın müddəaları həyata keçirməkdən ötrü özlərinin müvafiq konstitusion müddəaları çərçivəsində zəruri tədbirlər görməyi öhdələrinə götürürlər.

2. Tərəflər bu Konvensiyanın müddəalarını zorakılıq və ya xuliqanlıq təhlükəsi olan digər idman növlərinin və idman tədbirlərinin tələbləri nəzərə alınmaqla onlara da tətbiq edəcəklər.

Maddə 2. Ölkə səviyyəsində koordinasiya

Tərəflər öz nazirliklərinin və digər dövlət orqanlarının tamaşaçıların zorakılıq və xuliqanlıq ilə mübarizə üzrə siyasətini və gördüyü tədbirləri zərurət yaranıqda koordinasiya orqanları yaratmaq yolu ilə əlaqələndirirlər.

Maddə 3. Tədbirlər

1. Tərəflər tamaşaçıların zorakılığının və xuliqanlığının qarşısının alınması və yatırılmasına yönəldilmiş tədbirlərin işlənilməsi və hazırlanmasını və həyata keçirilməsini təmin etməyi ona görə öhdələrinə götürürlər ki:

a) həm stadionlarda, həm də onların bilavasitə yaxınlığında, eləcə də tamaşaçıların keçdiyi yollar boyunca zorakılıq aktlarının və xuliqanlıq hərəkətlərinin qarşısını almaq üçün asayışı qoruma xidmətlərinin lazımi səfərbərliyi təmin edilsin;

b) müxtəlif yaşayış məntəqələrinin bu işə cəlb edilmiş polis qüvvələri, yaxud da işə cəlb edilə bilən digər qüvvələri arasında sıx əməkdaşlığa və müvafiq informasiya mübadiləsinə kömək edilsin;

c) tamaşaçıların zorakılığı və ya xuliqanlıq hərəkətləri ilə bağlı hüquq pozuntularının törədilməsində təqsirli hesab edilən şəxslər barəsində müvafiq cəzalar, yaxud da zərurət olduqda müvafiq inzibati tədbirlər nəzərdə tutan qanunvericilik tətbiq edilsin və ya zərurət yarıdıqda qəbul edilsin.

2. Tərəflər azarkeş klublarının mütəşəkkilliyini və yaxşı davranışını və oyunların keçirilməsi ilə bağlı nəzarətə və tamaşaçıların məlumatlandırılmasına kömək etmək və başqa yerlərdə keçirilən yarışlara yola düşən azarkeş qruplarını

müşayiət etmək üçün azarkeşlər cərgəsindən təmsilçilərin təyin edilməsini həvəsləndirməyi öhdələrinə götürürlər.

3. Potensial iğtişaş törədicilərinin gedib oyunlarda tamaşaçı kimi iştirak etməsinə yol verməmək üçün Tərəflər tamaşaçıların getdikləri yerlərdə klubların, mü-təşəkkil azarkeşlərin və səyahət bürolarının əməkdaşlığı sayəsində səfərlərin təş-kili məsələlərində koordinasiyanı hüquqi imkanlar daxilində həvəsləndirirlər.

4. Zorakılıq və xuliqanlıq hərəkətlərinin baş vermə təhlükəsi olduğu hallarda Tərəflər oyunu izləyir və zərurət yarandıqda, qaydalara riayət etməməyə görə sanksiyalar və digər lazımi tədbirlər nəzərdə tutan müvafiq qanunvericilik qəbul edirlər ki, idman təşkilatları və klubları, eləcə də zəruri hallarda stadionların sa-hibləri və dövlət hakimiyyəti orqanları daxili qanunvericiliklə müəyyən edilmiş səlahiyyətlər əsasında stadionlar ətrafında və stadionlarda bu cür zorakılığın və xuliqanlıq hərəkətlərinin qarşısının alınması və ya yatırılması üçün konkret təd-birlər görsünlər və xüsusən də:

a) nail olsunlar ki, stadionların layihələşdirilməsi və planlaşdırılması tamaşaçı-ların təhlükəsizliyinə təminat versin, onlar arasında zorakılığa şərait yaratmasını, kütləyə effektiv nəzarəti təmin etməyə imkan olsun, müvafiq arakəsmə və ya mə-həccərlərin quraşdırılması nəzərdə tutulsun və bunlar təhlükəsizlik xidmətlərinin və asayiş qüvvələrinin müdaxiləsini təmin etməyə imkan versin;

b) rəqib komandaların azarkeşləri qruplarını bir-birindən etibarlı şəkildə ayır-sınlar, gəlmə azarkeşlər qrupları stadionu buraxıldıqda onlar üçün ayrıca tribuna-lar müəyyənləşdirsinlər;

c) biletlərin satışına ciddi nəzarət hesabına bu cür ayırmanı təmin etsinlər və bilavasitə oyunqabağı dövrdə xüsusi ehtiyat tədbirləri görsünlər;

d) iğtişaşların məlum və ya potensial törədicilərini, yaxud alkoqolun və ya nar-kotiklərin təsiri altında olan şəxsləri hüquqi imkanlar çərçivəsində stadionlardan və oyunlardan çıxarsınlar, ya da oraya buraxmasınlar;

e) stadionlarda tamaşaçılarla əlaqənin səmərəli sistemini quraşdırınlar və on-dan tam həcmdə istifadə olunmasını izləsinlər, həmçinin tamaşaçıları oyunlarını proqramları ilə və onları düzgün davranışa həvəsləndirən digər prospektlərlə tə-min etsinlər;

f) tamaşaçıların stadionlara alkoqollu içkilər gətirməsini qadağan etsinlər; sta-dionlarda alkoqollu içkilərin satışını, eləcə də hər hansı şəkildə yayılmasını məhdudlaşdırınlar və daha yaxşı olar ki, qadağan etsinlər, bütün içkilərin təhlükəsiz qablarında olmasını təmin etsinlər;

g) tamaşaçıların stadionlara zorakılıq aktları üçün istifadə oluna bilən əşyalar, eləcə də pirotexnika vasitələri və ya digər belə əşyalar gətirməsinə yol vermə-mək məqsədi ilə nəzarət təmin etsinlər;

h) rabitə üçün məsul şəxslərlə marağı olan hakimiyyət orqanları arasında oyun-laradək əməkdaşlığı təmin etsinlər ki, izdihama nəzarət üzrə tədbirlər görmək məqsədi ilə razılaşdırılmış hərəkətlər sayəsində müvafiq qaydalara tətbiq edilsin.

5. Tərəflər idmanda və ya idman tədbirləri zamanı zorakılığın qarşısının alın-ması üçün kütləvi informasiya vasitələrinin potensial əhəmiyyətini nəzərdə tuta-rəq, xüsusən də gənclər arasında təhsil kampaniyaları və digər kampaniyalar ke-çirmək yolu ilə idman idealının formalaşmasına kömək etmək, düzgün oyun anla-yışını möhkəmləndirmək, həm tamaşaçılar, həm də idmançılar arasında qarşılıqlı hörmətə nail olma, eləcə də idman fəaliyyətində daha geniş fəal iştirakı həvəsləndirmək məqsədi ilə sosial sahədə və təhvil sahəsində lazımi tədbirlər görürlər.

Maddə 4. Beynəlxalq əməkdaşlıq

1. Tərəflər bu Konvensiyanın əhatə etdiyi sahələrdə sıx əməkdaşlığı həyata keçirir və məqsədəuyğun hallarda marağı olan milli idman hakimiyyət qurumları arasında analoji əməkdaşlığı həvəsləndirirlər.

2. Klub və ya komandalarnın təmsilçiləri arasında beynəlxalq oyunların və ya yarışların başlanmasından öncə marağı olan Tərəflər özlərinin səlahiyyətli haki-miyyət orqanlarına, xüsusən də idman təşkilatlarına təklif edirlər ki, zorakılıq aktları və ya tamaşaçıların xuliqanlıq hərəkətləri təhlükəsi gözlənilə bilən oyun-ları qeyd etsinlər. Bu cür ehtimal bildirildikdə qəbul edən Tərəfin səlahiyyətli ha-kimiyyət orqanları müvafiq hakimiyyət orqanları arasında məsləhətləşmələrin təşkili üçün tədbirlər görürlər. Belə məsləhətləşmələr mümkün qədər qısa müd-dətdə təşkil olunur; onlar oyunun müəyyən edilmiş günündən iki həftədən gec ol-mayaraq keçirilməli və oyuna qədər və oyundan sonrakı sərəncamlara, hərəkət-lərə və götürülməli ehtiyat tədbirlərinə, o cümlədən də zərurət olduqda bu Kon-vensiyada nəzərdə tutulanlarla yanaşı əlavə tədbirlərə aid olmalıdır.

Maddə 5. İğtişaş törədənlərin şəxsiyyətinin müəyyən edilməsi və onlarla rəftar

1. Tərəflər zorakılıq aktlarını və cəzalandırılmalı olan digər hərəkətləri törə-dən tamaşaçıların tanınması və qanuna müvafiq qaydada təqib edilməsini mövcud hüquqi prosedurlara və məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyi prinsipinə riayət edərək təmin etməyə çalışırlar.

2. Lazımi hallarda Tərəflər müvafiq beynəlxalq sazişlərə riayət edərək, oyunu izləyən tamaşaçılarla bağlı xüsusən aşağıdakıları tuturlar:

a) idman tədbirləri zamanı törədilmiş zorakılıq aktları və ya cəzalandırılan di-gər hərəkətlərlə bağlı tutulmuş şəxslər barədə başlanılan məhkəmə araşdırması-nın həmin şəxslərin yaşadığı ölkəyə verilməsini;

b) idman tədbirləri zamanı zorakılıq aktları və cəzalandırılan digər hərəkətlər törətməkdə şübhəli bilinən şəxslərin təhvil verilməsi tələbi;

c) idman tədbirləri zamanı zorakılıq hərəkətləri və cəzalandırılmalı olan digər aktlar törətməkdə təqsirli hesab edilmiş şəxslərin cəzasını çəkmək üçün müvafiq ölkəyə verilməsi.

Maddə 6. Əlavə tədbirlər

1. Tərəflər təhlükəsizliyi artırmaq və zorakılığın qarşısını almaq məqsədi ilə özlərinin milli idman təşkilatları və səlahiyyətli klubları ilə, eləcə də zəruri hallarda stadionların planlaşdırılması və strukturunda dəyişiklik edilməsi, həmçinin stadionlara gəlmək və oradan getmək də daxil olmaqla, digər zəruri dəyişikliklər edilməsi tədbirləri ilə bağlı stadionların sahibləri ilə sıx əməkdaşlıq etməyi öhdələrinə götürürlər.

2. Zəruri və məqsədəuyğun olan hallarda Tərəflər stadionların seçilməsi üçün tamaşaçıların təhlükəsizlik maraqlarını nəzərə alan və onlar arasında zorakılığın qarşısının alınmasına imkan verən meyarlar müəyyən edən sistemi təmin etməyi öhdələrinə götürürlər ki, bu da çoxsaylı və ya idarə edilməsi mümkün olmayan insan kütlələrini cəlb edə bilən oyunların keçirildiyi stadionlara xüsusilə aiddir.

3. Tərəflər idmançılar və ya tamaşaçılar tərəfindən zorakılıq törənməsinə səbəb ola bilən amillərə nəzarət məqsədi ilə onların qaydalarına mütəmadi olaraq yenidən baxmağa öz milli idman təşkilatlarını həvəsləndirməyi öhdələrinə götürürlər.

Maddə 7. İnformasiyanın verilməsi

Hər bir Tərəf istər futbol, istərsə də digər idman növləri ilə bağlı bu Konvensiyanın müddəalarına riayət edilməsi məqsədi ilə gördüyü tədbirlərə və qanunvericilik məsələlərinə dair bütün müvafiq informasiyanı Avropa Şurasının rəsmi dillərindən birində Avropa Şurasının Baş katibinə çatdırır.

Maddə 8. Daimi Komitə

1. Bu Konvensiyanın məqsədlərinə uyğun olaraq Daimi Komitə təsis edilir.

2. Hər bir Tərəf Komitədə bir və ya bir neçə nümayəndə ilə təmsil oluna bilər. Hər bir Tərəf bir səs hüququna malikdir.

3. Bu Konvensiyanın iştirakçısı olmayan hər hansı bir dövlət - Avropa Şurasının üzvü və ya Mədəniyyət məsələləri üzrə Avropa Konvensiyasının iştirakçısı Komitədə bir müşahidəçi ilə təmsil edilə bilər.

4. Daimi Komitə qəbul edilmiş yekdil qərarla icazə verə bilər ki, Avropa Şurasının üzvü olmayan və bu Konvensiyanın iştirakçısı olmayan hər hansı bir dövlət, eləcə də marağı olan idman təşkilatı öz müşahidəçisini təmsilçi sifəti ilə Şuranın bir və ya bir neçə iclasına göndərsin.

5. Daimi Komitə Avropa Şurasının Baş katibi tərəfindən çağırılır. O özünün ilk iclasını bu Konvensiyanın qüvvəyə minmə tarixindən başlayaraq bir il ərzində keçirir. Sonralar Daimi Komitə ildə bir dəfədən az olmayaraq toplaşır. Bundan başqa, Tərəflərin əksəriyyəti müvafiq xahiş bildirdikdə hər dəfə toplaşır.

6. Tərəflər çoxluğu Daimi Komitənin iclasının keçirilməsi üçün zəruri yetərsay yaradır.

7. Bu Konvensiyanın müddəalarına riayət etmək şərti ilə Daimi Komitə öz daxili qaydalarını müəyyənləşdirir və onları konsensus yolu ilə qəbul edir.

Maddə 9

1. Daimi Komitənin vəzifələri bu Konvensiyanın tətbiqini müşahidə etməkdən ibarətdir. O xüsusən də:

a) bu Konvensiyanın müddəalarına vaxtaşırı olaraq yenidən baxa və zəruri olan dəyişiklikləri nəzərdən keçirə bilər;

b) marağı olan idman təşkilatları ilə məsləhətləşmələr apara bilər;

c) bu Konvensiyanın həyata keçirilməsi üzrə zəruri tədbirlərlə bağlı Tərəflərə tövsiyələr göndərə bilər;

d) bu Konvensiya çərçivəsində aparılan işlə bağlı kütlənin məlumat almasını təmin etməkdən ötrü müvafiq tədbirlər tövsiyə edə bilər;

e) Avropa Şurasının üzvü olmayan dövlətlərin bu Konvensiyaya qoşulmağa dəvət edilmələrinə dair tövsiyələri Nazirlər Komitəsinə göndərə bilər.

f) bu Konvensiyanın səmərəliliyinin artırılmasına yönəldilmiş hər hansı təklif verə bilər.

2. Daimi Komitə öz vəzifəsini həyata keçirmək üçün öz şəxsi təşəbbüsü ilə ekspert qruplarının iclaslarını nəzərdə tuta bilər.

Maddə 10

Hər iclasdan sonra Daimi Komitə Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsinə öz işi barədə və Konvensiyanın fəaliyyəti barədə məruzə göndərir.

Maddə 11. Düzəlişlər

1. Bu Konvensiyaya düzəlişləri hər hansı bir Tərəf, Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi və ya Daimi Komitə təklif edə bilər.

2. Avropa Şurasının Baş katibi düzəliş edilməsinə dair hər hansı bir təklif barədə Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə, Mədəniyyət məsələləri üzrə Avropa Konvensiyasının iştirakçısı olan digər dövlətlərə və 14-cü maddənin müddəalarına müvafiq olaraq bu Konvensiyaya qoşulmuş və ya qoşulması təklif edilmiş hər hansı dövlətə məlumat verir.

3. Hər hansı bir Tərəfin və ya Nazirlər Komitəsinin təklif etdiyi hər hansı bir düzəliş həmin düzəlişə baxılmalı olan iclas əvvəl iki ay qalmış Daimi Komitəyə çatdırılır. Daimi Komitə təklif olunan düzəliş üzrə öz rəyini Nazirlər Komitəsinə təqdim edir, zərurət olduqda bundan əvvəl səlahiyyətli idman təşkilatları ilə məsləhətləşir.

4. Nazirlər Komitəsi təklif olunan düzəliş, həmçinin Daimi Komitənin təqdim etdiyi rəyi nəzərdən keçirir və bu düzəlişi qəbul edə bilər.

5. Nazirlər Komitəsinin bu maddənin 4-cü bəndinə uyğun olaraq qəbul etdiyi hər hansı düzəlişin mətni onun qəbul edilməsi məqsədi ilə Tərəflərə verilir.

6. Bu maddənin 4-cü bəndinə uyğun olaraq qəbul edilmiş hər hansı düzəliş bütün Tərəflərin həmin düzəlişi qəbul etmələri barədə Baş katibə məlumat verdikləri gündən bir aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın ilk günü qüvvəyə minir.

Yekun müddəaları

Maddə 12

1. Bu Konvensiya Avropa Şurasının iştirakçısı olan dövlətlərin və Mədəniyyət məsələləri üzrə Avropa Konvensiyasının iştirakçıları olan digər dövlətlərin imzalaması üçün açıqdır, onlar aşağıdakılarla bağlı olmağa öz razılıqlarını bildirə bilərlər:

a) təsdiq etmə, qəbul etmə və ya bəyənmə qeyd-şərtsiz imzalamaqla; yaxud
b) sonralar təsdiq etmə, qəbul etmə və ya bəyənmə barədə qeyd-şərtlə imzalamaqla.

2. Təsdiqnamələr, qəbul və ya bəyənmə sənədləri saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə veriləcək.

Maddə 13

1. Konvensiya, Avropa Şurasının üzvü olan üç dövlətin 12-ci maddənin müddəalarına uyğun olaraq bu Konvensiya ilə bağlı olmağa öz razılığını bildirdiyi tarixdən bir aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın ilk günü qüvvəyə minir.

2. Konvensiya ilə bağlı olmağa sonradan öz razılığını bildirərək onu imzalayan hər hansı bir dövlət barədə bu Konvensiya imzalamadan və ya təsdiqnaməni, qəbul və ya bəyənmə sənədinin depozitə verilmə tarixindən bir aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın ilk günü qüvvəyə minir.

Maddə 14

1. Bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsindən sonra Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi Avropa Şurasının üzvü olmayan hər hansı dövlətə Tərəflərin məsləhətləşməsindən sonra Avropa Şurası Nizamnaməsinin 20-ci maddəsinin "d" bəndində nəzərdə tutulmuş çoxluğun və Nazirlər Komitəsində iclas hüququna malik olan Razılığa Gələn Dövlətlərin təmsilçilərinin yekdilliklə qəbul etdiyi qərarlar Konvensiyaya qoşulmağa təklif edə bilər.

2. Qoşulan hər hansı dövlət üçün Konvensiya qoşulma sənədinin Avropa Şurası Baş katibinə depozitə verilmə tarixindən bir aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın ilk günü qüvvəyə minir.

Maddə 15

1. Hər bir dövlət bu Konvensiyanın şamil ediləcəyi ərazini və ya əraziləri, Konvensiyanı imzalama anında və ya öz təsdiqnaməsinin, qəbul etmə, bəyənmə və ya qoşulma sənədinin saxlanılma üçün təhvil verilməsi anında göstərə bilər.

2. Hər bir Tərəf istənilən sonrakı anda Avropa Şurasının Baş katibinə ünvanlanmış bəyanat əsasında bu maddənin tətbiqini bəyanatla göstərilən hər hansı digər əraziyə şamil edə bilər. Konvensiya həmin ərazi üçün, Baş katibin göstərilən bəyanatı aldığı tarixdən bir aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın ilk günü qüvvəyə minir.

3. Əvvəlki iki bəndə əsasən tərtib olunan hər hansı bəyanatın, bu bəyanatda göstərilən hər hansı əraziyə aid olan hissəsi Baş katibə ünvanlanmış bildiriş göndərmək yolu ilə ləğv edilə bilər. Ləğvetmə Baş katibin bildiriş aldığı tarixdən altı aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın ilk günü qüvvəyə minir.

Maddə 16

1. Hər bir Tərəf istənilən vaxt Avropa Şurasının Baş katibinə bildiriş göndərərək bu Konvensiyanı etibarsız elan edə bilər.

2. Etibarsız elan etmə Baş katibin bildiriş aldığı tarixdən 6 aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın ilk günü qüvvəyə minir.

Maddə 17

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasının üzvü olan dövlətləri, Mədəniyyət məsələləri üzrə Avropa Konvensiyasının iştirakçısı olan digər dövlətlərin və bu Konvensiyaya qoşulan hər hansı dövləti:

a) 12-ci maddəyə müvafiq olaraq hər hansı imzalama barəsində;

b) hər hansı təsdiqnaməsinin qəbul, bəyənmə və ya qoşulma sənədinin 12 və 14-cü maddələrə müvafiq olaraq saxlanılmaq üçün təhvil verilməsi barədə;

c) 13 və 14-cü maddələrə müvafiq olaraq bu Konvensiyanın hər hansı qüvvəyə minmə tarixi barəsində;

d) 7-ci maddənin müddəaları əsasında verilən hər hansı informasiya barəsində;

e) 10-cu maddənin müddəalarının yerinə yetirilməsi üçün tərtib edilmiş hər hansı məruzə barəsində;

f) düzəlişə dair hər hansı təklif və 11-ci maddəyə müvafiq olaraq qəbul edilmiş hər hansı düzəliş barəsində, eləcə də bu düzəlişin qüvvəyə minmə tarixi barəsində;

g) 15-ci maddənin müddəaları ilə bağlı tərtib edilən hər hansı bəyanat barəsində;

h) 16-cı maddənin müddəaları əsasında ünvanlanmış hər hansı bildiriş barəsində, eləcə də etibarsız elan etmənin qüvvəyə minmə tarixi barəsində xəbərdar edir.

Bunun təsdiqi olaraq həmin məqsəd üçün lazımı qaydada vəkil edilmiş aşağıda imza edənlər bu Konvensiyanı imzalamışlar.

Strasburqda 1985-ci il avqustun 19-da fransız və ingilis dillərində, hər iki mətni eyni qüvvəyə malik olan bir nüsxədə imzalanmışdır, həmin nüsxə saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının arxivinə təhvil verilir. Avropa Şurasının Baş katibi Konvensiyanın təsdiq edilmiş surətlərini Avropa Şurasının üzvü olan hər bir dövlətə, mədəniyyət məsələləri üzrə Avropa Konvensiyasının iştirakçısı olan hər bir dövlətə, eləcə də bu Konvensiyaya qoşulmaq təklifini almış hər hansı bir dövlətə göndərir.

"Xarici arbitraj qərarlarının tanınması və icrası haqqında" Konvensiyaya qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(9 noyabr 1999-cu il, № 734-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Xarici arbitraj qərarlarının tanınması və icrası haqqında" 1958-ci il 10 iyun tarixli Konvensiyaya qoşulsun.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Конвенция ООН о признании и приведении в исполнение иностранных арбитражных решений

(Нью-Йорк, 10 июня 1958)

Статья I

1. Настоящая Конвенция применяется в отношении признания и приведения в исполнение арбитражных решений, вынесенных на территории государства иного, чем то государство, где испрашивается признание и приведение в исполнение таких решений, по спорам, сторонами в которых могут быть как физические, так и юридические лица. Она применяется также к арбитражным решениям, которые не считаются внутренними решениями в том государстве, где испрашивается их признание и приведение в исполнение.

2. Термин "арбитражные решения" включает не только арбитражные решения, вынесенные арбитрами, назначенными по каждому отдельному делу, но также и арбитражные решения, вынесенные постоянными арбитражными органами, к которым стороны обратились.

3. При подписании, ратификации или присоединении к настоящей Конвенции или при уведомлении, предусмотренном в статье X этой Конвенции, любое государство может на основе взаимности заявить, что оно будет применять настоящую Конвенцию в отношении признания и приведения в исполнение арбитражных решений, вынесенных только на территории другого Договаривающегося Государства. Оно может также заявить, что оно будет применять настоящую Конвенцию только в отношении споров, возникающих по договорным или иным правоотношениям, которые считаются торговыми по национальному закону государства, делающего такое заявление.

Статья II

1. Каждое Договаривающееся Государство признает письменное соглашение, по которому стороны обязуются передавать в арбитраж все или какие-либо споры, возникшие или могущие возникнуть между ними в связи с каким-либо конкретным договорным или иным правоотношением, объект которого может быть предметом арбитражного разбирательства.

2. Термин "письменное соглашение" включает арбитражную оговорку в договоре, или арбитражное соглашение, подписанное сторонами, или содержащееся в обмене письмами или телеграммами.

3. Суд Договаривающегося Государства, если к нему поступает иск по вопросу, по которому стороны заключили соглашение, предусмотримое настоящей статьей, должен, по просьбе одной из сторон, направить стороны в арбитраж, если не найдет, что упомянутое соглашение недействительно, утратило силу или не может быть исполнено.

Статья III

Каждое Договаривающееся Государство признает арбитражные решения как обязательные и приводит их в исполнение в соответствии с процессуальными нормами той территории, где испрашивается признание и приведение в исполнение этих решений, на условиях, изложенных в нижеследующих статьях. К признанию и приведению в исполнение арбитражных решений, к которым применяется настоящая Конвенция, не должны применяться существенно более обременительные условия или более высокие пошлины или сборы, чем те, которые существуют для признания и приведения в исполнение внутренних решений.

Статья IV

1. Для получения упомянутого в предшествующей статье признания и приведения в исполнение сторона, испрашивающая признание и приведение в исполнение, при подаче такой просьбы представляет:

- а) должным образом заверенное подлинное арбитражное решение или должным образом заверенную копию такового;
- б) подлинное соглашение, упомянутое в статье II, или должным образом заверенную копию такового.

2. Если арбитражное решение или соглашение изложено не на официальном языке той страны, где испрашивается признание и приведение в исполнение этого решения, сторона, которая просит о признании и приведении в исполнение этого решения, представляет перевод этих документов на такой язык. Перевод заверяется официальным или присяжным переводчиком или дипломатическим или консульским учреждением.

Статья V

1. В признании и приведении в исполнение арбитражного решения может быть отказано по просьбе той стороны, против которой оно направлено, только если эта сторона представит компетентной власти по месту, где испрашивается признание и приведение в исполнение, доказательства того, что:

а) стороны в соглашении, указанном в статье II, были по применимому к ним закону, в какой-либо мере недееспособны или это соглашение недействительно по закону, которому стороны это соглашение подчинили, а при отсутствии такого указания - по закону страны, где решение было вынесено, или

б) сторона, против которой вынесено решение, не была должным образом уведомлена о назначении арбитра или об арбитражном разбирательстве или по другим причинам не могла представить свои объяснения, или

в) указанное решение вынесено по спору, не предусмотренному или не подпадающему под условия арбитражного соглашения или арбитражной оговорки в договоре, или содержит постановления по вопросам, выходящим за пределы арбитражного соглашения или арбитражной оговорки в договоре, с тем, однако, что если постановления по вопросам, охватываемым арбитражным соглашением или оговоркой, могут быть отделены от тех, которые не охватываются таким соглашением или оговоркой, то та часть арбитражного решения, которая содержит постановления по вопросам, охватываемым арбитражным соглашением или арбитражной оговоркой в договоре, может быть признана и приведена в исполнение, или

д) состав арбитражного органа или арбитражный процесс не соответствовали соглашению сторон или, при отсутствии такового, не соответствовали закону той страны, где имел место арбитраж, или

е) решение еще не стало окончательным для сторон или было отменено или приостановлено исполнением компетентной властью страны, где оно было вынесено, или страны, закон которой применяется.

2. В признании и приведении в исполнение арбитражного решения может быть также отказано, если компетентная власть страны, в которой испрашивается признание и приведение в исполнение, найдет, что:

а) объект спора не может быть предметом арбитражного разбирательства по законам этой страны, или

б) признание и приведение в исполнение этого решения противоречат публичному порядку этой страны.

Статья VI

Если перед компетентной властью, указанной в подпункте "е" пункта 1 статьи V, было возбуждено ходатайство об отмене или приостановлении исполнения арбитражного решения, то та власть, к которой обратились с

просьбой о признании и приведении в исполнение этого решения, может, если найдет целесообразным, отложить разрешение вопроса о приведении в исполнение этого решения и может также по ходатайству той стороны, которая просит о приведении в исполнение этого решения, обязать другую сторону представить надлежащее обеспечение.

Статья VII

1. Постановления настоящей Конвенции не затрагивают действительности многосторонних или двусторонних соглашений в отношении признания и приведения в исполнение арбитражных решений, заключенных Договаривающимися Государствами, и не лишают никакую заинтересованную сторону права воспользоваться любым арбитражным решением в том порядке и в тех пределах, которые допускаются законом или международными договорами страны, где испрашивается признание и приведение в исполнение такого арбитражного решения.

2. Женевский протокол 1923 года об арбитражных оговорках и Женевская конвенция 1927 года о приведении в исполнение иностранных арбитражных решений утрачивают силу между Договаривающимися Государствами после того, как для них становится обязательной настоящая Конвенция, и в тех пределах, в которых она становится для них обязательной.

Статья VIII

1. Настоящая Конвенция открыта до 31 декабря 1958 года для подписания от имени любого члена Организации Объединенных Наций, а также от имени любого государства, которое является или впоследствии станет членом какого-либо специализированного учреждения Организации Объединенных наций или которое является или впоследствии станет участником Статута Международного Суда, или любого другого государства, которое будет приглашено Генеральной Ассамблеей Организации Объединенных Наций.

2. Настоящая Конвенция подлежит ратификации и ратификационные грамоты депонируются у Генерального Секретаря Организации Объединенных Наций.

Статья IX

1. Настоящая Конвенция открыта для присоединения всем государствам, упомянутым в статье VIII

2. Присоединение совершается депонированием грамоты о присоединении у Генерального Секретаря Организации Объединенных Наций.

Статья X

1. Любое государство может при подписании или ратификации настоящей Конвенции или при присоединении к ней заявить, что эта Конвенция распространяется на все или некоторые территории, за международные отношения которых оно несет ответственность. Такое заявление вступает в силу одновременно с вступлением в силу настоящей Конвенции в отношении этого государства.

2. В любое время после указанного выше такое распространение может быть совершено посредством уведомления на имя Генерального Секретаря Организации Объединенных Наций и вступает в силу на девяностый день, считая со дня получения Генеральным Секретарем Организации Объединенных Наций этого уведомления, или в день вступления в силу настоящей Конвенции в отношении соответствующего государства, в зависимости от того, какой срок истекает позднее.

3. Что касается территорий, на которые настоящая Конвенция не будет распространена при подписании или ратификации ее или при присоединении к ней, то каждое заинтересованное государство должно рассмотреть вопрос о возможности принятия мер, необходимых для распространения применения этой Конвенции к указанным территориям при условии согласия правительств таких территорий, где это необходимо по конституционным основаниям.

Статья XI

К федеративным и неунитарным государствам применяются нижеследующие постановления:

а) по тем статьям настоящей Конвенции, которые относятся к законодательной юрисдикции федеральной власти, обязательства федерального правительства в соответствующих пределах те же, что и обязательства Договаривающихся Государств, которые не являются федеративными государствами;

б) что касается тех статей настоящей Конвенции, которые относятся к законодательной юрисдикции образующих федерацию государств или провинций, не обязанных согласно конституционной системе федерации принимать законодательные меры, то федеральное правительство доводит такие статьи со своей благоприятной рекомендацией до сведения надлежащих властей государств или провинций в кратчайший по возможности срок;

с) федеративное государство, участвующее в настоящей Конвенции, представляет, по требованию любого другого Договаривающегося Государства, переданному через Генерального Секретаря Организации Объединенных Наций, справку об имеющихся отношении к любому конкретному постановлению настоящей Конвенции законах и практике федерации и ее составных частей, указывая, в какой мере это постановление проведено в жизнь законодательными или иными мерами.

Статья XII

1. Настоящая Конвенция вступает в силу на девяностый день, считая со дня депонирования третьей ратификационной грамоты или грамоты о присоединении.

2. Для каждого государства, ратифицирующего настоящую Конвенцию или присоединяющегося к ней после депонирования третьей ратификационной грамоты или грамоты о присоединении, настоящая Конвенция вступает в силу на девяностый день после депонирования этим государством своей ратификационной грамоты или грамоты о присоединении.

Статья XIII

1. Любое Договаривающееся Государство может денонсировать настоящую Конвенцию письменным уведомлением на имя Генерального Секретаря Организации Объединенных Наций. Денонсация вступает в силу через год со дня получения этого уведомления Генеральным Секретарем.

2. Любое государство, которое сделало заявление или уведомление на основании статьи X, может в любое время впоследствии заявить в уведомлении на имя Генерального Секретаря Организации Объединенных Наций, что действие настоящей Конвенции в отношении соответствующей территории прекратится через год со дня получения этого уведомления Генеральным Секретарем.

3. Настоящая Конвенция будет применяться в отношении арбитражных решений, дела о признании и приведении в исполнение которых были начаты до вступления в силу денонсации.

Статья XIV

Никакое Договаривающееся Государство не вправе пользоваться настоящей Конвенцией против других Договаривающихся Государств иначе как в тех пределах, в которых оно обязано применять эту Конвенцию.

Статья XV

Генеральный Секретарь Организации Объединенных Наций уведомляет государства, упомянутые в статье VIII, о нижеследующем:

- а) о подписании и ратификациях согласно статье VIII;
- б) о присоединениях согласно статье IX;
- с) о заявлениях и уведомлениях, вытекающих из статей I, X и XI;
- д) о дне вступления настоящей Конвенции в силу согласно статье XII;
- е) о денонсациях и уведомлениях согласно статье XIII.

Статья XVI

1. Настоящая Конвенция, английский, испанский, китайский, русский и французский тексты которой являются равно аутентичными, хранится в архиве Организации Объединенных Наций.

2. Генеральный Секретарь Организации Объединенных Наций препровождает заверенные копии настоящей Конвенции государствам, упомянутым в статье VIII.

(Подписана представителем СССР в Нью-Йорке 29 декабря 1958 г., вступила в силу 7 июня 1959 г., ратифицирована Президиумом Верховного Совета СССР 10 августа 1960 г. При ратификации сделано заявление, что "СССР будет применять положения настоящей Конвенции в отношении арбитражных решений, вынесенных на территории государств, не являющихся участниками Конвенции, лишь на условиях взаимности". Для СССР вступила в силу с 22 ноября 1960 года).

"Ətraf mühit ilə bağlı məsələlərdə məlumatın əldə edilməsi, ictimaiyyətin qərar qəbul edilməsində iştirakı və ədalət məhkəməsinin açıq keçirilməsi haqqında" BMT-nin Konvensiyasına qoşulması barəsində Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(9 noyabr 1999-cu il, № 736-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. 1998-ci il iyunun 25-də Danimarkanın Orxus şəhərində imzalanmış "Ətraf mühit ilə bağlı məsələlərdə məlumatın əldə edilməsi, ictimaiyyətin qərar qəbul edilməsində iştirakı və ədalət məhkəməsinin açıq keçirilməsi haqqında" BMT-nin Konvensiyasının 16-cı maddəsinin 2-ci bəndinin "b" yarımbəndində göstərilmiş prosedur qaydalarının tətbiqinə tərəfdardır".

2. Bu Qanun dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

İnformasiyaya giriş, qərarların qəbul edilməsi ilə bağlı iştirak və ətraf mühitə aid məsələlərlə bağlı hüquq mühafizəsinə giriş haqqında KONVENSIYA

Bu Konvensiyanın tərəfləri

İnsanı əhatə edən ətraf mühit problemləri üzrə I Stokholm deklarasiyasının prinsiplərinə, eləcə də ətraf mühit və inkişaf üzrə Rio-de-Janeyro deklarasiyasının 10-cu prinsipinə istinad edərək;

daha sonra baş Assambleyanın 28 oktyabr 1982-ci il 37/7 Ümumdünya Təbiət Xartiyasının və insanların rifahı naminə sağlam ətraf mühitin təmin edilməsinin zəruriliyi haqqında 14 dekabr 1990-cı il 45/94 qətnamələrinə istinad edərək;

Frankfurt-Maynda 1984-cü il dekabrın 8-də Ümumdünya səhiyyə təşkilatının birinci "Ətraf mühit və sağlamlıq" Konfransında qəbul edilən ətraf mühit və səhiyyə haqqında Avropa xartiyasına istinad edərək, ətraf mühitin qorunması və müdafiə edilməsinin, onun vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasının və dayanıqlı və ekoloji cəhətdən təhlükəsiz inkişafın zəruriliyini təsdiq edərək;

etiraf edərək ki, ətraf mühitin adekvat mühafizəsi insanın rifahının təmin edilməsi üçün və həyat hüququ da daxil olmaqla insanın əsas hüquqlarının həyata keçirilməsi üçün zəruridir;

eləcə də etiraf edərək ki, hər bir insanın özünün sağlamlığı və rifahı üçün əlverişli ətraf mühitdə yaşamaq hüququ var və hər bir insan həm fərdi, həm də başqaları ilə birlikdə ətraf mühiti indiki və gələcək nəsillərin rifahı naminə qorunmağa və yaxşılaşdırmağa borcludur;

Ekoloji siyasət üzrə 16-18 mart 1998-ci ildə "Avropa üçün ətraf mühit" Konfransının xüsusi sessiyasında qəbul edilmək üçün yekun mətn.

hesab edərək ki, bu hüququ müdafiə etməyən mümkünlüyünü təmin etmək məqsədilə vətəndaşların informasiyaya girişi, qərarların qəbul edilməsində iştirak etmək hüququ, eləcə də ətraf mühitə aid məsələlərdə hüquq mühafizəsinə girişi olmalıdır və bununla bağlı etiraf edərək ki, vətəndaşları öz hüquqlarını həyata keçirmək üçün kömək zəruri ola bilər;

etiraf edərək ki, ətraf mühitə aid məsələlərdə, informasiyaya girişin təkmilləşdirilməsində və ictimaiyyətin qərarların qəbul edilməsində iştirakı qəbul edilən qərarların və onların həyata keçməsinin keyfiyyətini qaldırır, ictimaiyyətin ekoloji problemlər haqqında informasiyanın yaxşılaşmasına yardım edir, ictimaiyyətə öz qayğısını ifadə etməyə imkan verir və dövlət orqanlarına belə imkanları lazımınca nəzərə almağa kömək edir;

bu yolla qərarların qəbul edilməsinin hesabatlı və açıq olmasına, ətraf mühit sahəsində qərarların ictimaiyyət tərəfindən müdafiə edilməsinə can ataraq dövlət idarəçiliyinin qanadlarında açıqlığın arzu olunduğunu etiraf edərək və qanunverici orqanlara öz işlərində bu Konvensiyanın prinsiplərini həyata keçirməyi təklif edərək;

eləcə də etiraf edərək ki, ictimaiyyət ətraf mühitə aid məsələlərdə qərarların qəbul edilməsi prosesində iştirak etməyin prosedurları haqqında yaxşı məlumatlı olmalıdır, onlara azad girişi olmalıdır və onlardan necə istifadə etməyi bilməlidir; daha sonra ətraf mühitin mühafizəsində ayrı-ayrı vətəndaşların, qeyri-hökumət təşkilatlarının və xüsusi sektorun oynadığı rolun mühüm olduğunu etiraf edərək;

ətraf mühitlə və dayanıqlı inkişafı bağlı proseslərin başa düşülməsinin dərinləşməsi məqsədilə və ekoloji maarifçiliyə yardım etməyin arzuolunan olduğunu hesab edərək ətraf mühitə və dayanıqlı inkişafa təsir göstərən qərarlar haqqında geniş ictimai informasiyanı stimullaşdırmaq və ictimaiyyətin belə qərarların qəbul edilməsi prosesində iştirakını təmin etmək;

bunula bağlı kütləvi informasiya vasitələrinin və elektron və ya başqa rabitə vasitələrinin, hansılar ki, gələcəkdə meydana çıxacaq, mühüm rolunu qeyd edərək, hökumət səviyyəsində qərarların qəbul edilməsi zamanı ekoloji mülahizələrin tam nəzərə alınmasının mühüm əhəmiyyətini və bundan irəli gələn belə bir mülahizənin ki, dövlət orqanları dəqiq, hərtərəfli və yeni ekoloji informasiyaya malik olmalıdırlar, zəruriliyinin mühüm əhəmiyyətini etiraf edərək;

etiraf edərək ki, dövlət orqanları ictimaiyyətin maraqları çərçivəsində ekoloji informasiyaya malikdirlər;

hesab edərək ki, effektiv məhkəmə mexanizmləri ictimaiyyət üçün, onun qanuni mənafelərinin müdafiəsini və qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə təşkili də daxil olmaqla, ölçatan olmalıdır;

istehlakçılara məhsullar haqqında lazımi məlumatların verilməsinin mühümlüyünü qeyd edərək ki, onlar ətraf mühitin mühafizəsi maraqlarını nəzərə almaqla əsaslandırılmış seçim etmək imkanı ilə təmin etsinlər;

cəmiyyətin genetik cəhətdən dəyişdirilmiş orqanizmlərin ətraf mühitə buraxılması ilə bağlı narahatlığını etiraf edərək və bu sahədə qərarların qəbul edilməsi prosesində ictimaiyyətin daha böyük miqyasda iştirakının və bu sahədə açıqlığın zəruriliyini dərk edərək;

əmin olaraq ki, bu Konvensiyanın həyata keçməsi demokratiyanın BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyası (AİK) regionunda möhkəmləndirilməsinə yardım edəcək;

bununla bağlı AİK-in oynadığı rolu etiraf edərək, xüsusi halda 1995-ci il 25 oktyabrda Sofiyada (Bolqarıstan Nazirlərin "Avropa üçün ətraf mühit" adlı üçüncü Konfransında qəbul edilən Deklarasiyasında bəyənən, ekoloji informasiyaya giriş və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində qərarların qəbul edilməsi prosesində cəmiyyətin iştirakı haqqında AİK-in Rəhbər prinsiplərinə istinad edərək;

25 fevral 1991-ci ildə Espoda (Finlandiya) ətraf mühitə transsərhəd kontekstində təsirin qiymətləndirilməsi haqqında qəbul edilən Konvensiyanın müvafiq müddəalarını nəzərə alaraq, eləcə də sənaye qəzalarının transsərhəd təsiri haqqında Konvensiyanı, transsərhəd su axınları və beynəlxalq göllərin mühafizəsi haqqında 17 mart 1992-ci ildə Helsinkidə qəbul edilmiş Konvensiyanı, eləcə də başqa regional konvensiyaları nəzərə alaraq;

dərk edərək ki, bu Konvensiyanın qəbul edilməsi "Avropa üçün ətraf mühit" prosesinin gələcəkdə möhkəmlənməsinə və nazirlərin 1998-ci il iyunda Orkusda (Danimarka) keçirilən 4-cü Konvensiyanın yekunlarının inkişafına kömək edəcək; aşağıdakılar haqqında razılığa gəldilər:

Maddə 1

Hər bir insanın (və gələcək nəsillərin) onun sağlamlığı və rifahı üçün əlverişli ətraf mühitdə yaşamaq hüququnun müdafiəsinə yardım etmək üçün hər bir Tərəf bu Konvensiyanın müddəalarına müvafiq olaraq informasiyaya giriş hüququnu, ictimaiyyətin qərarların qəbul edilməsi prosesində iştirakını, ətraf mühitə aid məsələlərdə hüquq mühakiməsinə girişini təmin edir.

Maddə 2. Təriflər

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün:

1. Əgər mətnə başqa göstəriş yoxdursa "tərəf" bu Konvensiyanın razılaşan tərəfini nəzərdə tutur;

2. "Dövlət orqanı" aşağıdakı deməkdir:

a) milli, regional və başqa səviyyədə administrasiya.

b) konkret öhdəliklər, fəaliyyət və ya xidmət, hansılar ki, ətraf mühitə dəxli var, daxil olmaqla milli qanunvericiliyə uyğun olaraq dövlət inzibati funksiyaları yerinə yetirən fiziki və ya hüquqi şəxslər.

c) istənilən başqa fiziki və ya hüquqi şəxs, hansı ki, dövlət öhdəliklərini və ya funksiyalarını, ya da əhaliyə ətraf mühitə aid və a) və b) bəndlərində göstərilən orqanların və ya şəxslərin nəzarəti altında olaraq xidmət göstərir.

d) 17-ci maddədə göstərilən və bu Konvensiyanın tərəfi olan istənilən iqtisadi inteqrasiya təşkilatının regional təsisatı. Bu tərif özünə məhkəmə və qanunvericilik keyfiyyətində çıxış edən orqanları və ya təsisatları daxil etmir.

3. "Ekoloji informasiya" yazılı, aidi vizual, elektron və ya başqa maddi formada aşağıdakı informasiya deməkdir:

a) ətraf mühitin elementlərinin - havanın, atmosferin, suyun, qurunun, torpağın landşaftın və təbii obyektlərin, genetik cəhətdən dəyişdirilmiş orqanizmlər və onlar arasında qarşılıqlı təsir də daxil olmaqla bioloji müxtəlifliyin və onun komponentlərinin vəziyyəti.

b) maddə, enerji, küy və şüalanma, eləcə də fəaliyyət və ya tədbirlər (inzibati tədbirlər, ətraf mühit sahəsində razılaşmalar, siyasət, qanunvericilik, planlar və proqramlar, hansılar ki, ətraf mühitin elementlərinə təsir göstərə bilər və ya göstərir (a) bəndində əhatə olunan), xərclərin və nəticələrin analizi və ətraf mühitə aid məsələlər üzrə qərarların qəbul edilməsində istifadə olunan iqtisadi analiz və fərziyyələr.

c) insanların sağlamlığının və təhlükəsizliyinin vəziyyəti, insanların həyat şəraiti, mədəniyyət obyektlərinin, binaların, qurğuların vəziyyəti onlara ətraf mühi-

tin elementlərinin vəziyyətinin təsir göstərə biləcəyi səviyyədə (b) bəndində sadalanan elementlər, faktorlar, tədbirlər vasitəsilə).

4. "İctimaiyyət" bir və ya birdən çox fiziki və ya hüquqi şəxs, milli qanunvericiliyə uyğun olaraq və ya praktikaya uyğun olaraq onların assosiasiyaları, təşkilatları və ya qrupları deməkdir.

5. "Maraqlı tərəflər" elə ictimaiyyət deməkdir ki, ətraf mühitə aid məsələlər üzrə qərar qəbul etmə prosesi ilə ona toxunulur və ya prosesdə marağa malikdir, bu tərəfin məqsədləri üçün qeyri-hökumət təşkilatları, hansılar ki, ətraf mühitin mühafizəsinə yardımçı olur, milli qanunvericilikdən irəli gələn bütün tələblərə cavab verir, maraqlı təşkilatlar hesab edirlər.

Maddə 3. Ümumi müddəalar

1. Hər bir tərəf informasiyaya aid olan, bu Konvensiyanın müddələrinin həyata keçməsi qaydasını reqlamentləşdirən müddələrin uyarılığına yönələn tədbirlər də daxil olmaqla zəruri qanunverici, reqlamentləşdirici və başqa tədbirlər, cəmiyyətin iştirakı və hüquq mühakiməsinə giriş, eləcə də onların tətbiqinin təmin edilməsi üçün müvafiq tədbirlər, hansılar ki, bu Konvensiyanın müddələrinin dəqiq, açıq və uyğunlaşdırılmış müdafiəsi və yaradılması üçün lazımdır, qəbul edir.

2. Hər bir tərəf can atır ki, vəzifəli şəxslər və dövlət orqanları ictimai kömək göstərsinlər və ona informasiya almaqda istiqaməti müəyyən etsinlər, onun qərarların qəbul edilməsində iştirakını asanlaşdırsın, eləcə də ətraf mühitə aid hüquq mühakimə məsələlərində giriş almağı asanlaşdırsın.

3. Hər bir tərəf ekoloji maarifçiliyə ictimaiyyətin ətraf mühit haqqında məlumatlılığın səviyyəsinin qalxmasına yardım edir (Xüsusən də informasiyaya giriş alınmasına münasibətdə, qərarların qəbul edilməsinə iştiraka münasibətdə, ətraf mühitə aid məsələlərdə hüquq mühakiməsinə giriş almağa münasibətdə).

4. Hər bir tərəf ətraf mühitin mühafizəsinə yardım edən birlikləri, təşkilatları və ya qrupları tanıyır, onlara müvafiq yardım göstərir və öz milli hüquq sistemini buna uyğunlaşdırır.

5. Bu Konvensiyanın müddəaları hər hansı tərəfin informasiyaya daha böyük girişini, ictimaiyyətin qərarların qəbul edilməsində daha böyük iştirakını, ətraf mühitə aid məsələlərdə hüquq mühakiməsinə daha böyük girişin (bu Konvensiya ilə nəzərdə tutulandan) nəzərdə tutan hüququna toxunmur.

6. Bu Konvensiya informasiyaya giriş haqqında, cəmiyyətin qərarların qəbul edilməsində iştirakı haqqında, ətraf mühitə aid hüquq mühakimə məsələlərinə giriş haqqında mövcud hüquqların zəiflədilməsini tələb etmir.

7. Hər bir tərəf bu Konvensiyanın müddələrinin ətraf mühitə aid məsələlərdə qərarların qəbul edilməsi ilə bağlı beynəlxalq proseslərdə və ətraf mühitə aid məsələlərdə beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində tətbiq edilməsinə yardımçı olur.

8. Hər bir tərəf təmin edir ki, bu Konvensiyanın müddələrinə uyğun olaraq öz hüquqlarını həyata keçirərək, öz fəaliyyətinə görə cəzaya, təqibə və ya istənilən

formada sıxışdırılmaya məruz qala bilməzlər. Bu müddəa milli məhkəmələrin məhkəmə xərcləri ilə bağlı əqlabatan xərclərin örtülməsi haqqında sərəncam çıxarmaq hüququna toxuna bilməz.

9. Bu Konvensiyanın müvafiq müddəaları çərçivəsində ictimaiyyətin vətəndaşlıq hüququ diskriminasiya olunmadan, milliyyətindən asılı olmayaraq və ya yaşayış yerindən asılı olmayaraq, hüquqi şəxs olduğu halda qeydiyyatdan keçdiyi yerdən asılı olmayaraq və ya faktiki fəaliyyət mərkəzindən asılı olmayaraq, ictimaiyyətin informasiyaya giriş hüququ var, qərarların qəbul edilməsində iştirak etmək hüququ var, eləcə də ətraf mühitə aid hüquqi mühakiməyə giriş hüququ var.

Maddə 4. Ekoloji informasiyaya giriş

1. Hər bir tərəf təmin edir ki, bu maddənin növbəti bəndlərinin gözlənilməsi şərti ilə, dövlət orqanları ekoloji informasiyaya təqdim etmək xahişinə ictimaiyyətə milli qanunvericilik çərçivəsində elə informasiyanı təqdim edir, sorğu olduqda isə b) bəndinə uyğun olaraq bu informasiyanı özündə ehtiva edən sənədlərin surətini təqdim edir:

a) zərurət olmadan özünün maraqlı olduğunu qəbul etmək;

b) sorğu formasında, əgər bu;

i) dövlət orqanı onu başqa formada təqdim edə bilmir və bu halda informasiyanın bu formada verilməsinin səbəbləri göstərilməlidir;

ii) informasiya ictimaiyyətə başqa formada təqdim edilməyib.

2. Yuxarıda 1-ci bənddə haqqında danışılan ekoloji informasiya maksimum qısa müddətdə, xahişin verilməsindən bir aydan gec olmayaraq verilir, əgər informasiyanın həcmi və müvəkkilliyi bu periodun xahişin verilməsindən iki ay müddətinə qədər uzadılmasına bəraət vermir. Xahişi verən tərəf bu periodun uzadılması və belə qərarın verilməsinin əsaslandırılması ilə məlumatlandırılır.

3. Ekoloji informasiyanın verilməsindən imtina edilə bilər, əgər

a) dövlət orqanı, hansına ki, xahiş göndərilib, sorulan ekoloji informasiya həmin dövlət orqanının sərəncamında yoxdursa;

b) xahiş əsaslandırılmayıb və yaxud çox ümumi formada ifadə olunub; və ya

c) xahiş son hazırlanma mərhələsində olan materiallara aiddir, ya da daxili yazışma materiallarına aiddir, əgər belə istisna milli qanunvericilik və ya mövcud praktika ilə nəzərdə tutulubsa, onda ictimaiyyətin bu informasiyanın alınmasında maraqlı olması nəzərə alınır.

4. Ekoloji informasiyanın verilməsindən imtina edilə bilər, əgər belə informasiyanın açıqlanması aşağıdakılara ziyan vurur:

a) dövlət orqanlarının fəaliyyətinin konfidensiallığına, o vaxt ki, belə konfidensiallıq milli qanunvericilik ilə nəzərdə tutulub;

b) beynəlxalq münasibətlərə, milli müdafiəyə və ya dövlət təhlükəsizliyinə;

c) hüquq mühakiməsinin aparılmasına, insanların ədalətli hüquq mühakiməsinə məruz qalmasına və ya dövlət orqanlarının cinayət və ya inzibati xarakterli araşdırma aparılmasına;

d) kommersiya və sənaye informasiyanın konfidensiallığına o halda ki, belə konfidensiallıq qanuni iqtisadi maraqların gözlənilməsi üçün qanunla qorunur. Bu çərçivədə ətraf mühitə tullantılar haqqında informasiya açılmalıdır;

e) intellektual mülkiyyət hüququna;

f) fiziki şəxsə aid şəxsi məlumatların və/və ya arxivlərin konfidensiallığı, o halda ki, müvafiq şəxs milli qanunvericiliyin müddəalarına müvafiq olaraq belə informasiyanın ictimaiyyətə verilməsinə razılıq verməyib;

g) sorulan informasiyanı təqdim edən üçüncü tərəfin maraqları, əgər bu tərəf bu cür hərəkət etmək üçün hüquqi öhdəliklərlə bağlı deyilsə və ya bu tərəfin üzərinə belə öhdəlik qoyula bilməzsə, həm də o halda ki, bu tərəf informasiyanın açıqlanmasına razılıq vermir, və ya

h) ətraf mühitə, hansına ki bu informasiya aiddir, məsələn, nadir növlərin artdığı yerlərə.

Yuxarıda göstərilən etiraz üçün əsaslar ictimaiyyətin informasiyanın açıqlanmasında maraqlı olması nəzərə alınmaqla və bu informasiyanın ətraf mühitə tullantılarla bağlı olub-olmaması nəzərə alınmaqla məhdud şəkildə şərh edilir.

5. O hallarda ki, dövlət orqanının sorulan ekoloji informasiyası yoxdur, bu dövlət orqanı maksimum qısa müddətdə xahişi verəni, hansı ki, hesab edir ki, informasiyanı vermək xahişi ilə ona müraciət edə bilər və ya bu orqana xahişi verir, xahiş verən tərəfi bu haqda məlumatlandırır.

Hər bir tərəf təmin edir ki, o hallarda ki, informasiya yuxarıda qeyd olunan 3 c) və 4-cü bəndi ilə açıqlanmamalıdır və bu qalan informasiyadan konfidensiallığa ziyan göstərmədən ayrıla bilər, onda dövlət orqanları sorulan informasiyanın qalan hissəsini təqdim edirlər.

7. Əgər informasiyanın verilməsi haqqında xahiş yazılı formada verilibsə və ya informasiya istəyən tərəf bunu xahiş edirsə, onda etiraz da yazılı formada verilir. Etirazda onun səbəbləri göstərilir və 9-cu maddəyə müvafiq olaraq qəbul edilmiş qərarın proseduruna giriş haqqında müvafiq informasiya verilir. İnformasiyanın verilməsi haqqında etiraz maksimum qısa müddətə, bir aydan gec olmayaraq, verilir, əgər informasiyanın mürəkkəbliyi onun verilməsini iki aya qədər artırırsa zəruri etmirsə xahiş edən tərəf müddətin artırılması və onun tələbləri haqqında xəbərdar edilir.

8. Hər bir tərəf özünün dövlət orqanlarına informasiyanın verilməsi ilə bağlı ödənc almağa icazə verə bilər, əgər bu ödənc əqlabatan səviyyəni keçmirsə. Dövlət orqanları, hansılar ki, informasiyanın verilməsinin müqabilində ödənc almaq niyyətindədirlər, xahiş edən tərəfə tarifləri xəbər verirlər. Bu tariflər əsasında ödənc alınması şərtlərini və ya onlardan azad edilmə şərtlərini göstərməklə, eləcə də informasiyanın ilkin ödənc vasitəsilə verildiyi hallar qeyd edilməklə, ödəncilər ödənilir.

Maddə 5. Ekoloji informasiyanın toplanması və yayılması

1. Hər bir tərəf təmin edir ki,

a) dövlət orqanlarının onların funksiyalarına aid ekoloji informasiya olsun və onlar onu yeniləşdirsinlər.

b) ətraf mühitə ciddi təsir göstərə bilən planlaşdırılan və həyata keçirilən fəaliyyət haqqında informasiyaların dövlət orqanlarına müvafiq qaydada daxil olmasının təmin edilməsi üçün məcburi sistemlər yaradılsın.

c) insanın fəaliyyəti və ya başqa təbiət xarakterli səbəbdən ətraf mühit və ya insan sağlamlığı üçün göstərilən istənilən təhlükə halında, bütün informasiya, hansı ki, ictimaiyyətə bu təhlükə nəticəsində yarana bilən nəticələrin qarşısını almağa və ya azaltmağa imkan verə bilər, özü də cəmiyyətin təhlükə gözləyən hissəsi arasında dərhal yayılsın.

2. Hər bir tərəf təmin edir ki, milli qanunvericilik çərçivəsində dövlət orqanları tərəfindən informasiyanın verilməsi proseduru aydın olsun və ekoloji informasiya hamı üçün anlaşılacaq olsun, bundan başqa,

a) müvafiq dövlət orqanlarının sərəncamında olan informasiyanın növü və əhatə dairəsi haqqında ictimaiyyətə kifayət qədər informasiya verilməsi, eləcə də onların belə informasiyanın verilməsinin şərtləri və onlara giriş haqqında, onların alınması haqqında məlumatlandırılması.

b) aşağıdakı praktiki tədbirlərin təşkili və həyata keçirilməsi:

i) ictimaiyyət üçün siyahıların, registrlərin, arxivlərin təmin edilməsi;

ii) vəzifəli şəxslər üçün bu Konvensiyanın müddəalarına müvafiq olaraq ictimaiyyətə informasiyaya girişin təmin edilməsi üçün öhdəliklərin müəyyən edilməsi;

iii) rabitə bəndlərinin ayrılması.

e) b yarım bəndinə müvafiq olaraq siyahılarda, registrlərdə və ya arxivlərdə olan ekoloji informasiyaya pulsuz girişin verilməsi.

3. Hər bir tərəf elektron məlumat bazalarında ekoloji informasiyanın tədricən artmasını təmin edir, hansılar ki, ictimai rabitə şəbəkəsi vasitəsilə ictimaiyyət üçün əldə edilə bilən olur. Belə informasiya aşağıdakıları əhatə etməlidir:

a) aşağıda 4-cü bənddə xatırlanan ətraf mühit haqqında məruzələr.

b) ətraf mühit məsələləri üzrə və ya onlara aidiyyəti olan məsələlər üzrə qanunvericilik aktlarının mətni.

c) müvafiq hallarda siyasət üzrə məsələlərlə bağlı sənədlər, planlar, ətraf mühit haqqında və ya onlara aid proqramlar, eləcə də təbiəti mühafizə razılaşmaları; və

d) istənilən başqa informasiyanı, o dərəcədə ki, onun mövcudluğu bu Konvensiyanın müddəalarını həyata keçirmək üçün milli qanunvericiliyin tətbiqini asanlaşdırsın;

bir şərtlə ki, belə informasiya artıq elektron formada mövcuddur.

4) Hər bir tərəf müntəzəm intervallarla (3 və ya 4 ildən çox olmayaraq) ətraf mühitin keyfiyyəti və ətraf mühitə düşən yük haqqında informasiya da daxil olmaqla ətraf mühitin vəziyyəti haqqında milli məruzəni dərc edir və yayır.

5. Hər bir tərəf öz qanunvericiliyi çərçivəsində yayım məqsədilə tədbirlər görür, xüsusi halda:

a) qanunvericilik aktları və direktiv sənədlər, belə ki, strategiyalar, siyasət üzrə sənədlər, ətraf mühit sahəsində proqramlar və hərəkət planları, müxtəlif dövlət səviyyələrində onların həyata keçirilməsi haqqında hazırlanan məruzələr;

- b) beynəlxalq müqavilələr, ətraf mühitə aid konvensiyalar və razılaşmalar;
- c) müvafiq hallarda ətraf mühitə aid başqa mühüm beynəlxalq sənədlər;
- d) hər bir tərəf fəaliyyəti ətraf mühitə ciddi təsir edən operatorları onların fəaliyyətinin ətraf mühitə təsiri haqqında ictimaiyyətə məlumat verməyə stimullaşdırır. Müvafiq hallarda onlar bunu könüllü ekomarkirovka sistemlərini, ekoloji ekspertləri və ya başqa vasitələri istifadə etməklə edirlər.

7. Hər bir tərəf.

a) faktoloji material və onun analizini dərc edir, hansını ki, ekoloji siyasət məsələlərinin işlənilməsi üzrə daha vacib hesab edir;

b) Bu Konvensiyanın fəaliyyət sferasına daxil olan məsələlər üzrə ictimaiyyətlə öz kontekstləri haqqında izahedici materialları dərc edir və ya onlara girişi təmin edirlər;

c) müvafiq formada dövlət orqanları tərəfindən bütün səviyyələrdə dövlət funksiyalarının yerinə yetirilməsi və ya ətraf mühitə aidiyyəti olan xidmətlər üzrə informasiya təqdim edirlər.

8. Hər bir tərəf istehlakçılara məhsullar haqqında informasiya təqdim etmək üçün mexanizmlər hazırlayır ki, istehlakçılar ətraf mühitin qorunması maraqlarının nəzərə alınması yolu ilə əsaslı seçim edə bilsinlər.

9. Hər bir tərəf beynəlxalq səviyyədə həyata keçirilən proseslər nəzərə alınmaqla razılaşdırılmış, ümummill kodestrin və ya strukturlaşdırılmış, kompyuterləşdirilmiş, standartlaşdırılmış hesabat sistemi əsasında tərtib edilən və cəmiyyət üçün açıq olan məlumat bazasının yaradılması üçün təcridən fəaliyyətini genişləndirir.

10. Bu maddədə heç nə tərəflərin 4-cü maddəsinin 3 və 4-cü bəndlərinə uyğun olaraq müəyyən ekoloji informasiyanın aşmamaq hüququna ziyan gətirə bilməz.

Maddə 6

Cəmiyyətin konkret fəaliyyət növləri üzrə qərarların qəbul edilməsində iştirakı.

1. Hər bir tərəf

a) 1-ci əlavənin sadalanan planlaşdırılan fəaliyyət növlərinin məqsədəuyğunluğu haqqında məsələ ilə bağlı qərara münasibətdə bu maddənin müddəalarını tətbiq edir.

b) özünün milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq, eləcə də bu maddənin müddəalarını 1-ci əlavədə sadalanmayan fəaliyyət növləri üzrə qərarlara tətbiq edir, hansılar ki, ətraf mühitə ciddi təsir göstərə bilər. Bu məqsədlə tərəflər müəyyən edirlər ki, planlaşdırılan fəaliyyət növü bu müddəalarla əhatə olunurmu; və

c) əgər bu milli qanunvericilikdə nəzərdə tutulubsa o, hər bir konkret halda planlaşdırılan fəaliyyətə, hansı ki, milli müdafiənin maraqlarına xidmət edir, tətbiq edilməyə bilərmi, əgər bu tərəf hesab edərsə ki, belə tətbiq bu məqsədlərə mənfi təsir edəcək.

2. Şəraitdən asılı olaraq və ya ictimai xəbərdarlıq yolu ilə, ya da ətraf mühitə aid məsələlər üzrə qərarların qəbul edilməsi prosedurunun lap başlanğıc mərhə-

ləsində maraqlı tərəf aşağıdakılar haqqında adekvat olaraq, vaxtında və effektiv olaraq məlumatlandırılır:

a) planlaşdırılan fəaliyyət növü haqqında və qərarın qəbul ediləcəyi müraciət haqqında.

b) mümkün qərarların xarakteri haqqında və ya qərar layihəsi haqqında.

c) qərar qəbul edilməsinə məsul olan dövlət orqanı haqqında.

d) belə informasiyanın necə və nə vaxt təqdim ediləcəyi də daxil olmaqla nəzərdə tutulan prosedur haqqında

c) prosedurun həyata keçməsinin başlanğıcı haqqında

ii) ictimaiyyətin iştirakı imkanları haqqında

iii) nəzərdə tutulan ictimai dinləmənin vaxtı və yeri haqqında

iv) dövlət orqanının mövcudluğu haqqında, hansından ki, müvafiq informasiyanı almaq olar və o haqda ki, müvafiq informasiya ictimaiyyət tərəfindən baxılmaq üçün verilir.

v) müvafiq dövlət orqanının və ya istənilən rəsmi orqanın mövcudluğu haqqında, hansına ki qeydlər və ya suallar göndərilə bilər, eləcə də qeydlərin və ya məsələlərin təqdim edilməsi müddətləri haqqında.

vi) planlaşdırılan fəaliyyət növünə aid hansı ekoloji informasiyanın mövcud olması haqqında.

e) bu fəaliyyət növünün ətraf mühitə milli və ya transsərhəd təsirinin qiymətləndirilməsi prosedurunun əhatəsi haqqında.

3) Cəmiyyətin iştirakının proseduru müxtəlif mərhələlərin həyata keçirilməsinin ağılabatan müddətlərini nəzərdə tutur, hansılar ki, yuxarıdakı 2-ci bəndə müvafiq olaraq ictimaiyyəti məlumatlandırmaq, ətraf mühitə aid məsələlər üzrə qərarların qəbul edilməsi prosesində ictimaiyyətin effektiv iştirakını təmin etmək üçün kifayət qədər zaman fasiləsi nəzərdə tutur.

4. Hər bir tərəf ictimaiyyətin ən ilkin mərhələdə iştirakını təmin edir, o vaxt ki, müxtəlif variantların baxılması üçün bütün imkanlar açıqdır və o vaxt ki, ictimaiyyətin effektiv iştirakı təmin oluna bilər.

5. Zəruri hallarda hər bir tərəfə cəmiyyətin maraqlı tərəfini müəyyən etmək məqsədilə verilən müraciətin sahiblərini mükafatlandırmaq, müzakirə aparmaq və onların müraciətlərinin məqsədləri haqqında informasiya təqdiri etmək zəruridir.

6. Hər bir tərəf səlahiyyətli dövlət orqanlarından onlardan bu milli qanunvericiliyə uyğun tələb olunan sorğu alarkən maraqlı cəmiyyət dairələrinə pulsuz informasiya girişi təmin edilməsini tələb edir. Bu maddədə qeyd olunan informasiya, hansı ki, onun öyrənilməsi məqsədilə cəmiyyətin iştirak prosedurunun başlanğıcında sərəncamda olur, onun daxil olması ilə 4-cü maddənin 3 və 4-cü bəndlərinə uyğun olaraq açılmaması tərəflərin hüququna ziyan vurmur. Müvafiq informasiya, ən azı, 4-cü maddənin müddəalarına ziyan vurmada aşağıdakıları əhatə etməlidir:

a) sənaye obyektlərinin təsviri, güman edilən qalıqlar və tullantılar da daxil olmaqla, nəzərdə tutulan fəaliyyətin fiziki və texniki xarakteristikaları.

- b) planlaşdırılan fəaliyyətin ətraf mühitə ciddi təsirinin təsviri
- c) tullantılar da daxil olmaqla təsirin qarşısının alınması və/və ya azaldılması üçün nəzərdə tutulan tədbirlərin təsviri.
- d) yuxarıda qeyd olunanların neft və kimyəvi rezümesi.
- e) müraciət edən tərəfin nəzərdən keçirdiyi əsas alternativlərin planı.
- f) milli qanunvericiliyə uyğun olaraq dövlət orqanlarına göndərilən əsas məruzələr və tövsiyələr, o halda ki, maraqlı ictimaiyyətə yuxarıda 2-ci bəndə müvafiq informasiya verilir.

7. Cəmiyyətin iştirakının proseduru imkan verir ki, zəruri hallarda, ictimai dinləmələr zamanı və ya müraciətin müəllifinin iştirakı ilə məsələyə baxılma zamanı istənilən qeydi, informasiyanı, analizi və ya rəyi, hansıların ki, planlaşdırılan fəaliyyətə aidiyyəti var, yazılı formada təqdim etsinlər.

8. Hər bir tərəf təmin edir ki, müvafiq halda cəmiyyətin iştirakının nəticələri lazımcına əks edilsin.

9. Hər bir tərəf təmin edir ki, dövlət orqanı tərəfindən qərar qəbul olunandan sonra ictimaiyyət müvafiq prosedurlara uyğun olaraq dərhal məlumatlandırılınsın. Hər bir tərəf qərarın əsasını təşkil edən səbəbləri və mülahizələri göstərməklə ictimaiyyətə qərarın mətnini təqdim edir.

10. Hər bir tərəf təmin edir ki, dövlət orqanı tərəfindən 1-ci bənddə qeyd olunan fəaliyyətin həyata keçirilməsi şərtləri yenidən nəzərdən keçirilərkən və ya yeniləşdirilərkən bu maddənin 2-9-cu bəndlərinin müddəaları mutatis mutandis qaydasında tətbiq edilsin, eləcə də o hallarda ki, bu, məqsədəuyğundur.

11. Hər bir tərəf özünün milli qanunvericiliyi çərçivəsində mümkün dərəcədə və müvafiq qaydada genetik cəhətdən dəyişdirilmiş orqanizmlərin ətraf mühitə buraxılması haqqında icazə ilə bağlı qərara münasibətdə bu maddənin müddəalarını tətbiq edir.

Maddə 7

Ətraf mühitə aid siyasətə, proqramlar, planlarla bağlı məsələlərin həllində ictimaiyyətin iştirakı.

Hər bir tərəf, ətraf mühitlə bağlı planların və proqramların hazırlanması prosesində ictimaiyyətin açıq və ədalətli struktur çərçivəsində iştirakına münasibətdə müvafiq praktiki və/və ya başqa müddəalar nəzərdə tutur, ictimaiyyətə zəruri informasiya verir. Bu struktur çərçivəsində 6-cı maddənin 3, 4 və 8-ci bəndləri tətbiq edilir. Müvafiq dövlət orqanı bu Konvensiyanın məqsədləri nəzərə alınmaqla bu prosesdə iştirak edə bilən ictimaiyyət dairəsini müəyyən edir. İmkan daxilində hər bir tərəf ictimaiyyətin ətraf mühitlə bağlı siyasətin hazırlanmasında iştirakına səy göstərir.

Maddə 8

Bilavasitə icra gücü olan normativ müddəaların və/və ya ümumtətbiqi hüquqi cəhətdən məcburi normativ aktların hazırlanmasında ictimaiyyətin iştirakı.

Hər bir tərəf ictimaiyyətin müvafiq mərhələdə iştirakına səy göstərir, o vaxta qədər ki, seçim üçün imkan açıq qalır. Hər bir tərəf ətraf mühitə ciddi təsir göstərə biləcək bilavasitə icra gücü olan, eləcə də başqa ümumtətbiqi, məcburi hüquqi qaydaların dövlət orqanları tərəfindən hazırlanmasında səylərini artırır. Bu məqsədlə aşağıdakı tədbirlər qəbul edilir:

- a) effektiv iştirakın təmini üçün kifayət qədər müddət müəyyən edilir;
- b) qaydaların layihələri dərc edilir və ya ictimaiyyətə başqa cür təqdim edilir;
- c) ictimaiyyətə imkan verilir ki, öz qeydlərini birbaşa və ya təmsilçi orqanlar vasitəsilə bildirsin.

İctimaiyyətin iştirakının nəticələri maksimum imkan daxilində nəzərə alınmır.

Maddə 9. Hüquq mühakiməsinə giriş

Hər bir tərəf öz milli qanunvericiliyi çərçivəsində təmin edir ki, istənilən şəxs, hansı ki, hesab edir ki, onun 4-cü maddəyə uyğun olaraq verdiyi informasiyaya giriş haqqında xahişə baxılmayıb və qanunsuz rədd edilib (qismən və ya tam olaraq), qeyri-adekvat formada təmin edilib və ya bu xahişə göstərilən maddəyə uyğun olmayan yanaşma tətbiq edilib, qanunla təsislə olunan istənilən tərəfsiz orqanda və ya məhkəmədə qəbul edilmiş qərarın baxılma proseduruna girişi olsun.

O hallarda ki, qərarın belə baxışı məhkəmədə nəzərdə tutulub, tərəf təmin edir ki, belə şəxs eləcə də qanunla müəyyən olunan, dövlət orqanı tərəfindən təkrar baxış üçün və ya məhkəmə olmayan müstəqil və tərəfsiz orqan tərəfindən baxılmaq üçün minimal ödəniş tələb edən və ya ümumiyyətlə, tələb etməyən sürətli prosedura girişi olsun.

Bu bəndə uyğun olaraq qəbul edilən yekun qərarlar bu informasiyaya malik olan dövlət orqanı üçün mədəni xarakter daşıyır. Səbəblər yazılı formada göstərilir, ən azı, o hallarda ki, informasiya verilməsi haqqında xahiş bu bəndə müvafiq olaraq rədd edilir.

2. Hər bir tərəf özünün milli qanunvericiliyi çərçivəsində təmin edir ki, ictimaiyyətin müvafiq təmsilçiləri, hansılar ki,

- a) kifayət qədər marağ göstərirlər və ya alternativ variant qismində
- b) hesab edirlər ki, bu və ya digər hüququn pozulması baş verib, o vaxt ki, bu müvafiq tərəfin inzibati prosessual normalarında müəyyən edilib, məhkəmədə və/və ya qanuna uyğun olaraq təsis edilən başqa müstəqil və tərəfsiz orqanda qəbul edilən qərarların saxlanılmasının proseduruna girişləri olub, o məqsədlə ki, hüquqi prosessual nöqtəyi-nəzərdən istənilən qərarın, hərəkətin və ya hərəkətsizliyin 6-cı maddənin müddəalarının göstərilməsi şərtlə qanuniliyini sübut etsinlər. O yerdə ki, bu, milli qanunlara uyğun, 3-cü bəndə və bu Konvensiyanın başqa müvafiq maddələrinə ziyan vurmada nəzərdə tutulur.

Kifayət qədər marağın olması və bu və ya digər hüququn pozulması milli qanunvericiliyin müddəaları əsasında və bu Konvensiya çərçivəsində maraqlı ictimaiyyətə hüquq mühakiməsinə geniş giriş vermək məqsədinə uyğun olaraq mü-

əyyən edilir. Bununla bağlı a) yarım bəndinin məqsədi üçün 2-ci maddənin 5-ci bəndində göstərilən tələblərə cavab verən istənilən maraqlı qeyri-hökumət təşkilatın olması kifayətdir. b) yarım bəndinin məqsədi üçün belə təşkilat da öz hüquqlarının pozulmasını bəyan edə bilər.

2-ci bəndin müddəaları inzibati orqanda ilkin baxışın prosedurunun istifadə edilməsini istisna etmir və məhkəmə baxışı prosedurlarına müraciət edilənə qədər inzibati prosedurların tükənməsi tələbinə toxunan, o halda ki, belə tələb milli qanunvericilikdə nəzərdə tutulub.

3. Yuxarıda 1-ci və 2-ci bəndində xatırlanan baxış proseduru ilə yanaşı və ona ziyan vurmadan, hər bir tərəf təmin edir ki, onun milli qanunvericiliyində nəzərdə tutulan meyarlara cavab verən (əgər beləsi varsa) ictimaiyyət təmsilçilərinin xüsusi şəxsləri və dövlət orqanlarını (hansılar ki, ətraf mühitə aid milli qanunvericiliyin müddəalarını pozurlar) hərəkətdə və hərəkətsizliklə ittiham etmək üçün inzibati və ya məhkəmə prosedurlarına girişi olsun.

4. 1-ci bəndlə yanaşı və ona ziyan vurmadan prosedurlar, hansılar ki, 1, 2 və 3-cü bəndlərdə xatırlanır, adekvat və effektiv hüququ müdafiə vasitələrini təmin etməlidir. Zəruri hallarda məhkəmə qadağası şəklində hüquqi müdafiə vasitəsini özündə ehtiva etməli, ədalətli, tərəfsiz, vaxtlı-vaxtında olmalı və yüksək xarakterlə bağlı olmamalıdır. Bu maddəyə uyğun qəbul edilən qərarlar yazılı şəkildə çıxarılır və protokollaşdırılır. İctimaiyyətin məhkəmələrin və imkan daxilində başqa orqanların qərarlarına girişi olur.

5. Bu maddənin müddələrinin effektivliyini artırmaq üçün tərəflər təmin edir ki, ictimaiyyətin qərarlarına baxılmasının inzibati və məhkəmə prosedurlarına giriş haqqında informasiyası olsun. Eləcə də tərəf hüquq mühakiməsinə giriş üçün maliyyə və ya başqa maneənin aradan qaldırılması və ya azaldılması üçün müvafiq mexanizmlərin yaradılması məsələsini nəzərdən keçirir.

Maddə 10. Tərəflərin məşvərəti

1. Tərəflərin 1-ci iclası bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsindən bir ildən gec olmayaraq çağırılır. Sonradan növbəti iclaslar, ən azı, hər iki ildən bir çağırılır, əgər tərəflər başqa qərarlar qəbul etməsələr və yaxud tərəflərdən birinin yazılı xahişi ilə, bir şərtlə ki, bu xahiş haqqında Avropa İqtisadi Komissiyasının İcraçısı katibliyi vasitəsilə bütün tərəflər məlumatlandırıldıqdan sonra 6 ay ərzində o, tərəflərin ən azı üçdə biri tərəfindən müdafiə olunması.

2. Öz iclaslarında tərəflər daim bu Konvensiyanın gedişini tərəflərdən müntəzəm şəkildə daxil olan informasiyalar əsasında nəzərdə saxlayırlar və bu məqsədlə:

a) onların gələcək təkmilləşməsi üçün siyasətin icmalını, informasiyaya girişin hüquqi və metodoloji yanaşmalarını, qərarların qəbul edilməsində cəmiyyətin iştirakını, ətraf mühitə aid məsələlərdə hüquq mühafizəsinə girişi həyata keçirirlər;

b) bu Konvensiyanın məqsədlərinə aid olan ikitərəfli və çoxtərəfli sazişlərin və ya başqa razılaşmaların yerinə yetirilməsi və bağlanması sahəsində əldə edilmiş təcrübə haqqında informasiya mübadiləsi aparırlar;

c) zəruri hallarda Avropa İqtisadi Komissiyasının müvafiq orqanlarının xidmətlərinə müraciət edirlər, eləcə də başqa səlahiyyətli beynəlxalq orqanların və xüsusi komitələrin bu konvensiyanın məqsədlərinə çatmaq üçün söylərinə müraciət edirlər;

d) zəruri halda istənilən köməkçi orqanlar təsis edirlər;

e) zəruri hallarda bu Konvensiyaya protokollar hazırlayırlar;

j) 14-cü maddənin müddələrinə uyğun olaraq bu Konvensiyaya düzəlişlər edilməsi haqqında təklifləri nəzərdən keçirir və təsdiq edirlər;

g) bu Konvensiyanın məqsədlərinin həyata keçməsi üçün istənilən əlavə tədbirləri nəzərdən keçirir və qəbul edirlər;

h) özlərinin 1-ci iclasında konsensus yolu ilə öz iclaslarının prosedur qaydalarını və köməkçi orqanların iclas qaydalarını nəzərdən keçirir və qəbul edirlər;

ı) özlərinin 1-ci iclasında 5-ci maddənin 9-cu punktunun müddələrinin həyata keçirilməsi təcrübəsini nəzərdən keçirir və belə bir məsələni həll edirlər ki, bu bəndlərdə göstərilən və beynəlxalq səviyyədə həyata keçən proseslər və dəyişikliklər (ətraf mühitə çirklənmənin daxil olmasına aid sənədin, registrin və kadastrın, hansılar ki, bu Konvensiyanın əlavəsinə daxil edilə bilər, işlənilməsi daxil olmaqla) nəzərə alınmaqla sistemin inkişafı üçün hansı addımlar atılmalıdır.

3. Tərəflərin iclası, zəruri hallarda, konsensus əsasında maliyyə müddələrinin bərqərar olması məsələsinə baxa bilər.

4. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, onun ixtisaslaşmış təsisatları və atom enerjisi üzrə Beynəlxalq agentlik, eləcə də istənilən dövlət və ya iqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilat, hansıların ki, 17-ci maddəyə uyğun olaraq bu Konvensiyanı imzalamaq hüququ var, amma bu Konvensiyanın tərəfi deyillər və istənilən hökumətlərarası təşkilat, (hansının ki, bu Konvensiyanın aid olduğu məsələlər üzrə səlahiyyəti var), tərəflərin iclasında müşahidəçi kimi iştirak edə bilər.

5. Bu Konvensiyanın aid olduğu məsələlər üzrə səlahiyyəti olan istənilən qeyri-hökumət təşkilatı, hansı ki, Avropa İqtisadiyyat Komissiyasının İcraçısı katibinə özünün tərəflərin iclasında təqdim olunmaq arzusunu bildirir, müşahidəçi kimi belə hüquqla iştirak edə bilər, əgər iclasda iştirak edənlərin ən azı üçdə biri bunun əleyhinə çıxmırlarsa.

6. 4-cü və 5-ci bəndlərin məqsədi üçün, hansılar ki, yuxarıda 2 h bəndində xatırlanır, prosedur qaydaları giriş proseduruna aid praktiki mexanizmləri və başqa müvafiq şərtləri nəzərdə tutur.

Maddə 11. Səs hüququ

1. Aşağıda 1-ci bənddə nəzərdə tutulan hallar istisna olunmaqla bu Konvensiyanın hər bir tərəfinin bir səsi var.

2. İqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilatlar onların səlahiyyətlərinə aid olan məsələlər üzrə öz səs hüquqlarını həyata keçirirlər. Bunun üçün onların bu Konvensiyanın tərəfi olan üzv dövlətlərin sayı qədər səsi olur. Belə təşkilatlar öz səs hüquqlarını istənilən, əgər onların üzv dövlətləri öz səs hüquqlarını itirirlərsə və ya tərsinə.

Maddə 12. Katiblik

Avropa İqtisadi Komissiyasının İcraçı katibi aşağıdakı katiblik funksiyalarını yerinə yetirir:

- a) tərəflərin iclasını hazırlayır və çağırır;
- b) tərəflərə məruzələri və bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq alınan başqa informasiyaları ötürür;
- c) tərəflərin müəyyən etdiyi başqa funksiyaları yerinə yetirir.

Maddə 13

Bu Konvensiyaya əlavələr onun ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

Maddə 14. Konvensiyaya düzəlişlər

1. İstənilən tərəf bu Konvensiyaya düzəlişlər təklif edə bilər.
2. İstənilən təklif olunan düzəlişin mətni yazılı şəkildə Avropa İqtisadi Komissiyasının İcraçı katibinə göndərilir. O isə onu bütün tərəflərə ən azı tərəflərin iclasının başlamasına 90 gün qalmış (o iclasda ki, bu düzəlişi qəbul etmək nəzərdə tutulur) göndərilir.
3. Tərəflər bu Konvensiyaya təklif olunan istənilən düzəlişin konsensus yolu ilə qəbul olunması üçün bütün səylərini sərf edirlər. Əgər konsensus üçün bütün vasitələr tükənibsə, amma razılıq əldə olunmayıbsa, onda sonuncu tədbir kimi düzəliş iclasda iştirak edən və səs verən tərəflərin səslərinin dördü üçü vasitəsilə qəbul olunur.
4. Depozitari bütün tərəflərin diqqətinə bu Konvensiyaya düzəlişləri çatdırır, hansılar ki, 3-cü bəndə uyğun olaraq ratifikasiya, təsdiq və ya qəbul olunmaq üçün nəzərdə tutulub. Bu Konvensiyaya düzəlişlər, əlavələrə düzəlişlərlə yanaşı, tərəflər üçün hansılar ki, onu ratifikasiya ediblər, təsdiq ediblər və ya qəbul ediblər, ən azı tərəflərin dördü üçün onu ratifikasiya etməsi, təsdiq etməsi, qəbul etməsi haqqında Depozitari tərəfindən məlumat alandan 90 gün sonra qüvvəyə minir. Gələcəkdə istənilən başqa tərəf üçün düzəlişlər ratifikasiya, təsdiq və ya qəbul edilmək üçün sənəd saxlanılmağa verildəndən sonra qüvvəyə minir.
5. İstənilən tərəf, hansı ki, bu Konvensiyaya əlavəyə hansısa düzəlişi təsdiq edə bilmir, düzəlişin qəbul edilməsi haqqında məlumat alandan sonra 12 ay müddətində yazılı formada bu haqda Depozitarını xəbərdar edir. Depozitari dərhal bütün tərəflərə belə məlumat aldığı haqda xəbər verir. İstənilən tərəf istənilən vaxt əvvəlki bəyanatından imtina edərək düzəlişi qəbul edə bilər və qəbul etmə haqqında sənəd Depozitariyə saxlanılmaq üçün verildəndən sonra belə əlavəyə düzə-

liş bu tərəf üçün qüvvəyə minir.

6. 4-cü bənddə nəzərdə tutulduğu kimi məlumatın Depozitari tərəfindən ötürülməsindən sonra 12 ay ərzində əlavəyə düzəlişlər o tərəflər üçün qüvvəyə minir ki, onlar 5-ci bəndin müddəalarına uyğun olaraq Depozitariyə xəbərdarlıq vermirlər, bir şərtlə ki, tərəflərin üçdə birindən çox olmayaraq tərəf belə xəbərdarlıq verir.

7. Bu maddənin müddəaları üçün "iclasda iştirak edən və səs verən tərəflər" adı altında iştirak edən və "lehinə" və ya "əleyhinə" səs verən tərəflər başa düşülür.

Maddə 15. Gözlənilmənin nəzərdən keçirilməsi

Tərəflərin iclasını konsensus əsasında qeyri-konfrontasion, qeyri-məhkəmə və konsultativ xarakterli fakultativ tədbirləri bu Konvensiyanın müddəalarının gözlənilməsinin nəzərdən keçirilməsi üçün müəyyən edir. Bu tədbirlər ictimaiyyətin müvafiq iştirakını təmin edir və bu Konvensiyaya aid olan məsələlər üzrə ictimaiyyətin nümayəndələrinin məlumatlarının nəzərdən keçirilməsi imkanını əhatə edir.

Maddə 16. Mübahisələrin tənzimlənməsi

1. Bu Konvensiyanın şərhinə bağlı iki və ya daha çox tərəflər arasında mübahisə yarananda onlar məsələnin həllinin danışıqlar yolu ilə və ya tərəflər üçün məqbul olan istənilən başqa yolla tapmağa cəhd edirlər.
2. Bu Konvensiyanın imzalanması, ratifikasiyası, qəbul edilməsi, təsdiq edilməsi zamanı və ya bundan sonra istənilən vaxt tərəf Depozitariyə yazılı ərizə göndərə bilər ki, mübahisəyə münasibətdə, hansı ki, yuxarıdakı 1-ci bəndin tələblərinə uyğun olaraq həll edilməyib, o öz üzərinə belə öhdəlik götürən tərəfə münasibətdə aşağıdakı mübahisə həlli variantlarından birini və ya hər ikisini tanıyır:
 - a) mübahisənin Beynəlxalq Məhkəməyə verilməsi;
 - b) 11-ci əlavədə müəyyən edilən prosedura uyğun olaraq arbitraja verilməsi.
3. Əgər mübahisənin tərəfləri onun tənzimlənməsinin hər iki vasitəsinə (yuxarıda ikinci bənddə göstərilən) qəbul edilərsə, onda mübahisə, əgər tərəflər başqa razılığa gəlməyiblərsə, ancaq Beynəlxalq Məhkəməyə verilə bilər.

Maddə 17. İmzalama

Bu Konvensiya imzalanmaq üçün 25 iyun 1998-ci ildə Orxusda (Danimarka), sonra isə 21 dekabr 1998-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nyu-Yorkda Mərkəzi təsisatında açıqdır. Konvensiya Avropa İqtisadi Komissiyasının üzvləri, eləcə də İqtisadi və Sosial Şuranın 18 mart 1947-ci il 36 (IV) qətnaməsinin 8 və 11-ci bəndlərinə uyğun olaraq Avropa İqtisadi Komissiyasında məşvərətçi statusu olan dövlətlər, suveren dövlətlər tərəfindən yaradılan regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatları, hansılara ki, üzv dövlətlər bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlərə münasibətdə (bu məsələlərə aid müqavilələrin imzalanması da daxil ol-

maqla) səlahiyyət veriblər.

Maddə 18. Depozitari

Bu Konvensiyanın Depozitari qismində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi çıxış edir.

Maddə 19. Ratifikasiya, qəbul etmə, təsdiq etmə və qoşulma

1. Bu Konvensiya onu imzalayan dövlətlər və regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatları tərəfindən ratifikasiya edilməli, qəbul edilməli və ya təsdiq edilməlidir.

2. Bu Konvensiya 1998-ci il 22 dekabrından başlayaraq 17-ci maddədə göstərilən dövlətlər və regional təşkilatlar üçün qoşulmaq üçün açıqdır.

3. İstənilən başqa dövlət, yuxarıda 2-ci bənddə göstərilməyən, hansı ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvləri tərəflərin iclasının razılığı ilə bu Konvensiyaya qoşula bilər.

4. 17-ci maddədə xatırlanan istənilən təşkilat, hansı ki, bu Konvensiyanın tərəfi olan, o halda ki, bu təşkilatın üzvü olan heç bir dövlət Konvensiyanın tərəfi deyildir, Konvensiya ilə nəzərdə tutulan bütün öhdəlikləri daşıyır. O halda ki, bu təşkilatın üzvü olan bir və ya daha çox dövlət bu Konvensiyanın tərəfi olur, onda həmin təşkilat və onun üzv-dövlətləri bu Konvensiya üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi haqqında öz məsuliyyətləri ilə bağlı qərar qəbul edirlər. Belə hallarda bu təşkilat və onun üzv dövlətləri bu Konvensiyada nəzərdə tutulan hüquqlardan eyni vaxtda istifadə edə bilməzlər.

5. Ratifikasiya, qəbul etmə, təsdiq etmə və ya qoşulmaq haqqında öz sənədlərində 17-ci maddədə xatırlanan regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatları, bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlər üzrə özlərinin səlahiyyət həddləri haqqında bəyanat verirlər. Bu təşkilatlar özlərinin səlahiyyət həddlərinin dəyişməsi haqqında eləcə də Depozitarini məlumatlandırırlar.

Maddə 20. Qüvvəyə minmə

1. Bu Konvensiya ratifikasiya, qəbul etmə, təsdiq etmə və ya qoşulma haqqında 16-cı sənədin qorunmağa verilməsindən 90 gün sonra qüvvəyə minir.

2. Yuxarıda qeyd edilən 1-ci bəndin məqsədləri üçün hər hansı regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatı tərəfindən qorunmağa verilən istənilən sənəd bu təşkilatın üzv dövlətləri tərəfindən saxlanmağa verilən sənədlərə əlavə hesab edilmir.

3. Hər bir dövlət və ya hər bir təşkilat üçün, hansılar ki, 17-ci maddədə göstərilib və hansılar ki, ratifikasiya, qəbul etmə, təsdiq etmə və ya qoşulma haqqında 16-cı sənədin saxlanılmağa verildikdən sonra onu ratifikasiya, təsdiq edir və ya ona qoşulur, onlar üçün bu Konvensiya belə dövlət və ya təşkilat üçün sənədin ratifikasiya edilməsi, bəyənilməsi, qəbul edilməsi və ya ona qoşulmaq haqqında sə-

nəd saxlanılmağa verildikdən 90 gün sonra qüvvəyə minir.

Maddə 21. Konvensiyadan çıxmaq

İstənilən vaxt, bu Konvensiyanın hər hansı tərəfə münasibətdə qüvvəyə minməsindən 3 il sonra bu tərəf Depozitarini yazılı şəkildə məlumatlandırmaq yolu ilə Konvensiyadan çıxmağa bilər. İstənilən çıxış bu haqda Depozitari məlumat alandan 90 gün sonra qüvvəyə minir.

Maddə 22. Autentik mətnlər

Bu Konvensiyanın əsli, hansının ki, ingilis, rus, fransız mətnləri autentikdir, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə saxlanılmaq üçün verilir.

Bunun təsdiqi kimi aşağıda imza atanlar, hansıların ki, buna səlahiyyəti var, bu Konvensiyayı imzalayıblar. Orxusda (Danimarka) 25 iyun 1999-cu ildə həyata keçirilib.

Əlavə I

6-cı maddənin 1 a) bəndində xatırlanan fəaliyyət növlərinin SİYAHISI

1. Energetika
neft və qaz emalı zavodları;
qazifikasiya və yanma üçün qurğular;
istilik elektrostansiyaları və verilən 50 meqavatt istilik gücü ilə (və daha çox) yanma qurğuları;
kons sobaları;
atom elektrostansiyaları və başqa atom reaktivləri. Bu elektrostansiyaların və ya reaktorların istismardan çıxarılması da daxil olmaqla (maksimal gücü 1 kvd daimi istilik yükünü ötməyən, bölünən və yenidən yaradılan materialların istehsalı və konversiyası üçün tədqiqat qurğuları istisna olmaqla);
şüalanmış nüvə yanacağına təzədən işlənməsi üçün qurğular;
aşağıdakılar üçün nəzərdə tutulan qurğular;
nüvə yanacağına istehsalı və ya zənginləşməsi üçün şüalanmış nüvə yanacağına və ya yüksək radioaktiv tullantıların işlənməsi üçün;
şüalanmış nüvə yanacağına sona qədər uzaqlaşdırılması;
radioaktiv tullantıların sona qədər istisnasız uzaqlaşdırılması üçün şüalanmış nüvə yanacağına və ya radioaktiv tullantıların istehsalat obyektlərindən kənarında saxlanması üçün (10 ildən çox müddətdə nəzərdə tutulmuş).
2. Metalların istehsalı və yenidən işlənməsi:
metal qazıntıların aqlomerasiyası və ya yandırılması (sulfid qazıntıları da daxil olmaqla) qurğular.

Dəyişdirilmiş çuqunun və poladın istehsalı (1-ci və 2-ci əritmələr üçün qurğular, məhsuldarlığı saatda 2.5 t ötməyən kəsilməz tökmə də daxil olmaqla, qara metalların işlənməsi üçün qurğular:

- i) gücü saatda 20 t yaş poladı keçən qaynar əritmə dəzgahları;
- ii) enerjisi 5 kc-dan çox olan, istilik gücü 20 mvt-dan artıq olan dəmirçi çəkicləri;
- iii) saatda 2 t-dan artıq yaş polad ötürülməsindən çox olan metallik örtüklərin çökilməsi.

istehsalat gücü gündə 20 t-dan çox olan qara metalların tökülməsi; aşağıdakılar üçün qurğular;

- i) qazıntılardan turşulanan rəngli metalların istehsalı; metallik, kimyəvi və ya elektrolitik proseslər vasitəsilə konsentrantların və ya ikinci xammal materiallarının istehsalı;
- ii) leqirləşmə də daxil olmaqla rəngli metalların, o cümlədən də təzədən yığılmış məhsulların (tökmə istehsalı və s.) əritməsi - ərimə gücü qurğusunun və kadmiyum üçün gündə 4 t-dan artıq, başqa metallar üçün isə 20 t-dan artıq;

metalların və plastik materialların elektrolitik və ya kimyəvi proseslər vasitəsilə səthi işlənməsi üçün 30 m³-dən çox olmur.

3. Mineral xammalın işlənməsi üçün sənaye:

sement klinkerinin istehsalı üçün fırlanan yandırma sobaları üçün qurğular (istehsalat gücü gündə 500 t-dan çox olmayaraq) və yaxud istehsal gücü gündə 50 t-nu keçməyən fırlanan sobalar, eləcə də istehsal gücü gündə 50 t-nu keçməyən başqa sobalar üçün qurğular;

asbest istehsalı və asbest tərkibli məhsulların hazırlanması üçün qurğular;

ərimə gücü gündə 20 t-dan artıq olmayan şüşə lifləri də daxil olmaqla şüşə istehsalı üçün qurğular;

ərimə gücü gündə 20 t-dan artıq olmayan mineral liflər istehsalı da daxil olmaqla mineral maddələrin ərinməsi üçün qurğular;

yanma yolu ilə keramik məhsulların, xüsusi halda kərpicin, odadavamlı kərpicin, keramik lövhələrin, daş keramiklərin və ya farfor əşyalarının istehsalat gücü gündə 75 t-dan artıq və/və ya yanma sobalarının gücü 4 m³-dən artıq, yanma sobasının sıxlığı 300 kc/m³-dən artıq.

4. Kimyəvi sənaye: bu bənddə olan fəaliyyət kateqoriyası həddlərində a) və q) bəndlərində sadalanan maddələrin və ya maddələr qrupunun sənaye miqyasında kimyəvi işlənmə yolu ilə istehsalı:

- a) aşağıdakı əsas üzvi kimyəvi maddələrin istehsalı üçün kimyəvi qurğular;
 - i) sadə karbohidrogenlər (xətti və ya dövri doymuş və ya doymamış, aliforik və ya aromatik);
 - ii) tərkibində oksigen olan karbohidrogenlər - spirtlər, aldehidlər, ketonlar, karbon turşuları, mürəkkəb efirlər, atsetatlar, sadə efirlər, eposit qətranlar;
 - iii) boz karbohidrogenlər;
 - iv) azot karbohidrogenləri - aminlər, azot birləşmələri, nitrat birləşmələri, nitrillər, tsianatlar, izotsionallar;

v) tərkibində fosfor olan karbohidrogenlər;

vi) hogenləşmiş karbohidrogenlər;

vii) üzvi metal birləşmələri;

viii) əsas plastik materiallar (polomerlər, sintetik liflər və sellioz bazasında olan liflər);

ix) sintetik kauçuk;

b) aşağıdakı əsas qeyri-üzvi maddələrin istehsalı üçün qurğular;

i) qazlar - ammiyak, xlor və ya xlorlu hidrogen, frot və ya fluorlu hidrogen, karbon oksidləri, kükürd birləşmələri, azot oksidləri, hidrogen, kükürd dioksidi, karbon xlor turşusu;

ii) turşular - xrom turşusu, fluor-hidrogen turşusu, fosfor turşusu, azot turşusu, xlorhidrogen turşusu, kükürd turşusu, oleum;

iii) qələvilər - ammonium hidooksidi, kalium hidooksidi, natrium hidooksidi;

iv) duzlar xlorlu ammonium, xlorlu kalium, karbonlu kalium, karbonlu natrium, perborat, gümüş azotlu karbon;

c) fosfor, azot və ya kalium mineral gübrələrinin (sadə və ya mürəkkəb gübrələrin) istehsalı üçün kimyəvi qurğular;

d) bitkiçilik və biosidlər üçün əsas məhsulların istehsalı üzrə kimyəvi qurğular;

e) əsas farmakoloji məhsulların istehsalı üçün proseslərdə istifadə olunan kimyəvi və ya bioloji qurğular;

f) partlayıcı maddələrin istehsalı üçün istifadə olunan kimyəvi qurğular;

g) kimyəvi qurğular, hansılarda ki, kimyəvi və bioloji proseslər zülal yem əlavələrinin, fermentlərin və başqa zülal maddələrinin istehsalı üçün istifadə olunur.

5. Tullantıların işlənməsi və kənarlaşdırılması:

- ziyanlı tullantıların yandırılması, kimyəvi işlənməsi və ya basdırılması üçün istifadə olunan qurğular;

- kommunal-məişət tullantılarının (məhsuldarlığı saatda 3 t-dan çox olan) yandırılması üçün qurğular;

- məhsuldarlığı gündə 50 t-nu keçən ziyansız tullantıların kənarlaşdırılması üçün qurğular;

- tullantı yeri, hansına ki, gündə 10 t-dan çox tullantı atılır və ya ümumi tutumu 25000 t-dan artıq olan (təsirsiz tullantılar istisna olunmaqla) tullantı yeri.

6. 150000 əhali ekvivalentini keçən məhsuldarlığı olan mədən sularının təmizlənməsi üçün qurğular.

7. Aşağıdakılar üçün sənaye qurğuları:

a) ağacdən və ya analoji lifli materiallardan sellüloza istehsalı;

b) istehsalat gücü gündə 20 t-nu keçən kağız və karton istehsalı.

8. a) Uzaq məsafəli dəmir yolu xətlərinin və əsas enmə - uçuş zolağının uzunluğu 2100 m-dən çox olan aeroportların tikilişi;

b) avtomagistralların və sürətli yolların tikilişi;

c) 4 və ya daha çox hərəkət zolağı olan yeni yolların çəkilişi və ya mövcud yolların rekonstruksiyası və ya genişləndirilməsi (iki və ya daha az hərəkət zolağı olan) 4 və ya daha çox hərəkət zolağı yaratmaq məqsədilə, harada ki, orada belə yeni yolun və rekonstruksiya edilmiş, ya da genişləndirilmiş yolun uzunluğu 10 km və ya daha çox olacaq.

9. a) Su tutumu 1350 t-dan çox olan gəmilərin keçməsi üçün daxili su yolları və daxili portlar;

b) ticarət portları, yüklənmə və boşalma üçün limanlar (sahil portları ilə bağlı. Purom limanları istisna olunmaqla), hansılar ki, su tutumu 1350 t-dən çox olan gəmiləri qəbul edə bilər.

10. Yeraltı suların darvazaları və ya yeraltı suların darvazaları və ya yeraltı suların süni şəkildə daxil olduğu süni daxilolma sistemləri (illik daxilolma həcmi 10 mln.m³ çox olmayan).

11. a) Su quyuları arasında su resurslarının ötürülməsi üzrə iş, o halda ki, belə ötürmə su çatışmazlığı ilə diqtə olunub və hərəkət edən suyun həcmi ildə 100 mln m³/il keçir;

b) bütün başqa hallarda su quyuları arasında illik axımı 2000 mln m³/il-dən çox olan su resurslarının ötürülməsi, o halda ki, ötürülən suların həcmi bu axımın 5%-dən çoxdur.

Hər iki halda içməli suyun ötürülməsi istisna olunur.

12. Kommersiya məqsədilə neftin və təbii qazın hasil edilməsi, o halda ki, neft üçün hasilat gündə 500 t-nu, qaz üçünsə 500000 m³ keçir.

13. Suyun saxlanması və ya dayandırılması üçün istifadə olunan sədlər və başqa obyektlər, hansılar üçün ki, əlavə saxlanılan suyun həcmi 10 mln m³-u keçir.

14. Qazın, neftin və ya kimyəvi maddələrin ötürülməsi üçün diametri 800 mm və uzunluğu 40 km-dən çox olan boru kəmərləri.

15. Quşların və donuzların intensiv yetişdirilməsi üçün qurğular, hansılar ki,

a) qurğular üçün 40000 yerdən çox yerə hesablanıb;

b) yemlik donuzlar üçün (çəkisi 30 kq-dan çox) 2000 yerdən çox;

c) ana donuzlar üçün 750 yerə hesablanıb.

16. Faydalı qazıntıların hesabı üçün karxanalar və açıq səthinin sahəsi 25 ha-nı ötən faydalı qazıntıların açıq hasilatı və ya səthinin sahəsi 150 ha-nı ötən torf hasilatı üçün açıq hasilat yeri.

17. Gərginliyi 220 kv, uzunluğu 15 km olan hava elektrik ötürmə naqillərinin tikintisi:

18. Tutumu 200000 t və daha çox olan neftin, neft kimyəvi və ya kimyəvi maddələrin saxlanması üçün qurğular.

19. Başqa fəaliyyət növləri:

liftlərin və toxuculuq mallarının ilkin işlənməsi və ya rənglənməsi üçün (yuyulma, ağartma və s.) qurğular o halda ki, işlənən materialların həcmi gündə 10

tonu keçir. Dərilərin və xəzlərin döyülməsi üçün qurğular, hansılarda ki, işlənmə həcmi gündə 12 t işlənmiş məhsuldan artıq olur.

a) cəmdəklərin işlənməsi üçün sallaqxanalar, hansıların ki, gücü gündə 50 t-dan artıq olur;

b) aşağıdakılardan qida məhsullarının istehsalı məqsədilə işlənmə;

i) heyvan pendiri (südlə yanaşı) - hazır məhsul gücü gündə 75 t-dan çox olan;

ii) bitki xammalı - gündə hazır məhsul gücü 300 t-dan çox olan (kvartal əsasında orta qiymət);

c) südün işlənməsi və təkrar işlənməsi, o halda ki, alınan südün miqdarı gündə 200 t-nu keçir (illik əsasda orta göstərici)

ev heyvanlarının cəsədlərinin və ya heyvandarlıq tullantılarının kənarlaşdırılması və revirkulyasiyası - istehsal gücü gündə 10 t-dan artıq.

üzvi məhsulların, xüsusi halda çap, örtük, yağsızlaşdırma, hidroliz, kalibrləşmə, rəngləmə, təmizləmə və s. üçün maddələrin səthi işlənilməsi üçün qurğular - istehsalat gücü saatda 150 kq-dan və ya ildə 200 t-dan artıq.

karbonun (təbii koks) və ya elektroqrafikin yanma və ya qrafikləşmə yolu ilə istehsalı üçün qurğular.

20. 1-19-cu bəndlər ilə əhatə olunmayan istənilən fəaliyyət növü, o halda ki, ictimaiyyətin iştirakı milli qanunvericiliyə uyğun olaraq ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi prosedurunda nəzərdə tutulan.

21. Bu Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1 a) bəndi yuxarıda sadalanan layihələrin heç birinə tətbiq olunmur, hansılar ki, istisnasız olaraq və ya əsasən tədqiqat məqsədilə, iki il müddətində yeni metodların və ya məhsulların işlənməsi və yoxlanılması üçün həyata keçirilir, bir şərtlə ki, onlar tərəfindən ətraf mühitə və sağlamlığa ciddi ziyan vurulmur.

22. Fəaliyyətin istənilən dəyişməsi və ya genişlənməsi, hansı ki, öz-özlüyündə bu əlavədə müəyyən edilən meyarlara cavab verir, bu Konvensiyanın 6-cı maddənin

1 a) bəndinin təsiri altına düşür. İstənilən başqa dəyişikliklər və ya genişlənmə bu Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1 b) bəndinin təmiri altına düşür.

Qeydlər.

1) Atom elektrostansiyaları və başqa atom reaktorları belə qurğu olmağı dayandırmırlar, o halda ki, bütün nüvə yanacağı və başqa radioaktiv çirklənmə elementləri qurğunun sənaye sahəsindən kənarlaşdırılır.

2) Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün "aeroport" deyildikdə Beynəlxalq mülki aviasiya təşkilatını (əlavə 14) təsis edən 1944-cü il Çikaqo Konvensiyasında verilən tərif nəzərdə tutulur.

3) Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün "sürətli yol" deyildikdə beynəlxalq avtomagistrallar haqqında 1975-ci il 15 noyabr Avropa razılaşmasında nəzərdə tutulan yol nəzərdə tutulur.

Arbitraj

1. Mübahisə araşdırma üçün arbitraja verildikən bu Konvensiyanın 16-cı maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq tərəf və ya tərəflər arbitraj araşdırmasının predmeti haqqında məlumat verir və mübahisənin yarandığı Konvensiya maddəsini göstərir. Katiblik alınan informasiyanı bu Konvensiyanın bütün tərəflərinə ötürür.

2. Arbitraj məhkəməsi üç üzvdən ibarət olur. Həm iddiaçı tərəf və ya iddiaçı tərəflər, həm də başqa tərəf və ya tərəflər, hansılar ki, mübahisədə iştirak edirlər, hərəsi bir arbitr təyin edirlər, bu yolla təyin olunan iki arbitr qarşılıqlı razılıq əsasında 3-cü arbitri təyin edirlər, o isə öz növbəsində arbitraj məhkəməsinin sədri vəzifəsini yerinə yetirir. Sonuncu mübahisə edən tərəflərin ölkələrinin vətəndaşı ola bilməz, onların ərazisində daim yaşaya, onlarda xidmətdə və ya hər hansı keyfiyyətdə onlara daxil ola bilməz.

3. Əgər ikinci arbitr təyin edildikdən sonra arbitraj məhkəməsinin sədri təyin olunmayıbsa, onda mübahisə edən tərəflərdən istənilən birinin xahişi ilə Avropa İqtisadiyyat Komissiyasının icraçı katibi onu növbəti iki ay müddətində təyin edir.

4. Əgər xahiş alınandan iki ay ərzində mübahisə tərəflərindən biri arbitr təyin etmirsə, onda o biri tərəf bu haqda Avropa İqtisadiyyat Komissiyasının icraçı katibini məlumatlandırır. Sonuncu isə növbəti iki ay ərzində arbitraj məhkəməsinin sədrini təyin edir və bundan sonra arbitraj məhkəməsinin sədri arbitr təyin etməyən tərəfdən bunu iki ay ərzində etməyi tələb edir. Əgər o, bunu bu müddət ərzində etməzsə, onda arbitraj məhkəməsinin sədri bu haqda Avropa İqtisadiyyat Komissiyasının icraçı katibini məlumatlandırır, o da öz növbəsində iki ay ərzində arbitr təyin edir.

5. Arbitraj məhkəməsi bu Konvensiyanın müddəalarına və beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq qərar çıxarır.

6. Bu əlavənin müddəalarına uyğun olaraq təsis edilən istənilən arbitraj məhkəməsi özünün məxsusi prosedur qaydalarını müəyyən edir.

7. Həm prosedur məsələləri üzrə, həm də mahiyyət məsələləri üzrə qərarlar arbitraj üzvlərinin əksəriyyətinin səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

8. Məhkəmə faktları müəyyən etmək üçün bütün zəruri tədbirləri görür.

9. Tərəflər sərəncamında olan bütün vasitələrlə arbitraj məhkəməsinin işinə yardım göstərirlər:

a) ona müvafiq sənədləri, şərtləri və informasiyaları təqdim edirlər;

b) zəruri hallarda ona şahid və ekspert çağırmaq, onları dinləmək hüququ verilir.

10. Mübahisə tərəfləri və arbitraj məhkəməsinin üzvləri istənilən informasiyanın məxfiliyini gözləyir, hansını ki, onlar arbitraj məhkəməsində araşdırma zamanı məxfi qaydada alıblar.

11. Arbitraj məhkəməsi tərəflərdən birinin xahişi ilə müvəqqəti müdafiə tədbirləri görməyi tövsiyə edə bilər.

12. Əgər tərəflərdən biri arbitraj məhkəməsinə gəlmirsə və ya arbitraj araşdırmasında iştirak etmirsə, onda o biri tərəf məhkəmədən araşdırmanı davam etdirməyi və yekun qərar çıxarmağı xahiş edə bilər. Tərəflərdən birinin məhkəmədə iştirak etməməsi, işin araşdırılmasında iştirak etməməsi araşdırma üçün maneə deyil.

13. Arbitraj məhkəmələri mübahisənin mahiyyətindən irəli gələn qarşılıqlı iddianı da dinləyə və onlar haqqında qərar çıxara bilər.

14. Əgər arbitraj məhkəməsi konkret şəraitdən çıxış edərək başqa qərar qəbul etməzsə, məhkəmə xərcləri (məhkəmə üzvlərinə ödənişlər də daxil olmaqla) tərəflər tərəfindən bərabər qaydada örtülür. Məhkəmə bütün xərcləri qeyd edir və mübahisə edən tərəflərə və bu xərclər haqqında yekun hesabat təqdim edir.

15. Bu Konvensiyanın istənilən tərəfi, hansının ki, mübahisənin predmetinə hüquqi marağı var və bu qərar ona toxuna bilər, məhkəmənin razılığı ilə araşdırmada iştirak edə bilər.

16. Arbitraj məhkəməsi öz qərarını təsis olunduğu tarixdən sonra beş ay ərzində çıxarır, əgər o, bu müddəti artırmağı (beş aydan çox olmayaraq) zəruri hesab etməzsə.

17. Arbitraj məhkəməsinin qərarı səbəblərin izahı ilə müşayiət olunur. Bu qərar sonuncu və mübahisə edən bütün tərəflər üçün məcburi olur. Arbitraj məhkəməsi öz qərarını katibliyə və mübahisə edən tərəflərə təqdim edir. Katiblik alınan informasiyanı bu Konvensiyanın bütün tərəflərinə göndərir.

18. Məhkəmənin qərarının yerinə yetirilməsi və ya onun şərhilə bağlı yaranan istənilən mübahisə tərəflərdən biri tərəfindən arbitraj məhkəməsinə verilə bilər (hansı ki, bu qərarı çıxarıb), ya da sonuncunun xidmətlərindən istifadə etmək mümkün olmadıqda bu məqsədlə yaranan (birinci kimi) istənilən məhkəməyə müraciət edilə bilər.

"Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilən qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında"

Konvensiyaya qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(9 noyabr 1999-cu il, № 740-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilən qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında" 1971-ci il 23 sentyabr tarixli Konvensiyaya qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə mənfi.

КОНВЕНЦИЯ

о борьбе с незаконными актами, направленными против безопасности гражданской авиации, подписанная в Монреале 23 сентября 1971 года

Государства - участники настоящей Конвенции, считая, что незаконные акты, направленные против безопасности гражданской авиации, угрожают безопасности лиц и имущества, серьезно нарушают воздушное сообщение и подрывают веру народов мира в безопасность гражданской авиации,

считая, что наличие таких актов вызывает серьезную озабоченность, считая, что в целях предотвращения таких актов имеется настоятельная необходимость обеспечить принятие соответствующих мер для наказания преступников,

согласились о нижеследующем:

Статья 1

1. Любое лицо совершает преступление, если оно незаконно и преднамеренно:

а) совершает акт насилия в отношении лица, находящегося на борту воздушного судна в полете, если такой акт может угрожать безопасности этого воздушного судна; или

б) разрушает воздушное судно, находящееся в эксплуатации, или причиняет этому воздушному судну повреждение, которое выводит его из строя или может угрожать его безопасности в полете; или

с) помещает или совершает действия, приводящие к помещению на воздушное судно, находящееся в эксплуатации, каким бы то ни было способом устройство или вещество, которое может разрушить такое воздушное судно или причинить ему повреждение, которое может угрожать его безопасности в полете; или

д) разрушает или повреждает аэронавигационное оборудование или вмешивается в его эксплуатацию, если любой такой акт может угрожать безопасности воздушных судов в полете; или

е) сообщает заведомо ложные сведения, создавая тем самым угрозу безопасности воздушного судна в полете.

2. Любое лицо также совершает преступление, если оно:

а) пытается совершить какое-либо из преступлений, упомянутых в пункте 1 настоящей Статьи; или

б) является соучастником лица, которое совершает или пытается совершить любое такое преступление.

Статья 2

Для целей настоящей Конвенции:

а) воздушное судно считается находящимся в полете в любое время с момента закрытия всех его внешних дверей после погрузки до момента открытия любой из таких дверей для выгрузки; в случае вынужденной посадки считается, что полет происходит до тех пор, пока компетентные власти не примут на себя ответственности за воздушное судно и за лиц и имущество, находящихся на борту;

б) воздушное судно считается находящимся в эксплуатации с начала предполетной подготовки воздушного судна наземным персоналом или экипажем для конкретного полета до истечения двадцати четырех часов после любой посадки; период эксплуатации в любом случае продолжается в течение всего периода нахождения воздушного судна в полете, как он определен в пункте "а" настоящей Статьи.

Статья 3

Каждое Договаривающееся Государство обязуется применять в отношении преступлений, упомянутых в Статье 1, суровые меры наказания.

Статья 4

1. Настоящая Конвенция не применяется к воздушным судам, занятым на военной, таможенной и полицейской службах.

2. В случаях, предусмотренных подпунктами "а", "б", "с", и "е" пункта 1 Статьи 1, настоящая Конвенция применяется независимо от того, совершает ли воздушное судно международный полет или полет на внутренних авиалиниях, только если:

а) действительное или намеченное место взлета или посадки воздушного судна находится вне пределов территории государства регистрации такого воздушного судна; или

б) преступление совершено на территории иного Государства, чем Государство регистрации воздушного судна.

3. Несмотря на пункт 2 настоящей Статьи, в случаях, предусмотренных подпунктами "а", "б", "с", и "е" пункта 1 Статьи 1, настоящая Конвенция применяется также, если преступник или предполагаемый преступник находится на территории иного Государства, чем Государство регистрации этого воздушного судна.

4. В отношении Государств, упомянутых в Статье 9 и в случаях, предусмотренных в подпунктах "а", "б", "с", и "е" пункта 1 Статьи 1, настоящая Конвенция не применяется, если места, указанные в подпункте "а" пункта

2 настоящей Статьи, находятся в пределах территории одного из Государств, которые указаны в Статье 9, за исключением случая, когда преступление совершено, либо преступник или предполагаемый преступник находится на территории любого иного Государства.

5. В случаях, предусмотренных подпунктом "д" пункта 1 Статьи 1, настоящая Конвенция применяется только, если аэронавигационное оборудование используется для международной аэронавигации.

6. Положения пунктов 2, 3, 4, и 5 настоящей Статьи применяются также в случаях, предусмотренных пунктом 2 Статьи 1.

Статья 5

1. Каждое Договаривающееся Государство принимает такие меры, какие могут оказаться необходимыми, чтобы установить свою юрисдикцию над преступлением в следующих случаях:

- а) когда преступление совершено на территории данного Государства;
- б) когда преступление совершено на борту или в отношении воздушного судна, зарегистрированного в данном Государстве;
- в) когда воздушное судно, на борту которого совершено преступление, совершает посадку на его территории, и предполагаемый преступник еще находится на борту;
- д) когда преступление совершено на борту или в отношении воздушного судна, сданного в аренду без экипажа арендатору, основное место деятельности которого или, если арендатор не имеет такого места деятельности, постоянное местопребывание которого находится в этом Государстве.

2. Каждое Договаривающееся Государство принимает также такие меры, какие могут оказаться необходимыми, чтобы установить свою юрисдикцию над преступлениями, упомянутыми в подпунктах "а", "б" и "в" пункта 1 Статьи 1, а также в пункте 2 Статьи 1 в той мере, в какой этот пункт относится к таким преступлениям, в случае, когда предполагаемый преступник находится на его территории, и оно не выдает его в соответствии со Статьей 8 одному из Государств, упомянутых в пункте 1 настоящей Статьи.

3. Настоящая Конвенция не исключает осуществления любой уголовной юрисдикции в соответствии с национальным законодательством.

Статья 6

1. Убедившись, что обстоятельства того требуют, любое Договаривающееся Государство, на территории которого находится преступник или предполагаемый преступник, заключает его под стражу или принимает другие меры, обеспечивающие его присутствие. Заключение под стражу и другие меры осуществляются в соответствии с законодательством такого Государства, но мо-

гут продолжаться только в течение времени, необходимого для того, чтобы предпринять уголовно-процессуальные действия или действия по выдаче.

2. Такое Государство немедленно производит предварительное расследование фактов.

3. Любому лицу, находящемуся под стражей согласно пункту 1 настоящей Статьи, оказывается содействие в немедленном установлении контакта с ближайшим соответствующим представителем Государства, гражданином которого оно является.

4. Когда Государство согласно настоящей Статье заключает лицо под стражу, оно немедленно уведомляет Государства, упомянутые в пункте 1 Статьи 5, Государство гражданства задержанного лица и, если оно сочтет это целесообразным, любые другие заинтересованные Государства о факте нахождения такого лица под стражей и об обстоятельствах, послуживших основанием для его задержания. Государство, которое производит предварительное расследование, предусмотренное пунктом 2 настоящей Статьи, незамедлительно сообщает о полученных им данных вышеупомянутым Государствам и указывает, намерено ли оно осуществить юрисдикцию.

Статья 7

Договаривающееся Государство, на территории которого оказывается предполагаемый преступник, если оно не выдает его, обязано без каких-либо исключений и независимо от того, совершено ли преступление на его территории, передать дело своим компетентным органам для целей уголовного преследования. Эти органы принимают решение таким же образом, как и в случае любого обычного преступления серьезного характера в соответствии с законодательством этого Государства.

Статья 8

1. Преступления считаются подлежащими включению в качестве преступлений, влекущих выдачу, в любой договор о выдаче, заключенный между Договаривающимися Государствами. Договаривающиеся Государства обязуются включать такие преступления в качестве преступлений, влекущих выдачу, в любой договор о выдаче, заключаемый между ними.

2. Если Договаривающееся Государство, которое обуславливает выдачу наличием договора, получает просьбу о выдаче от другого Договаривающегося Государства, с которым оно не имеет договора о выдаче, оно может по своему усмотрению рассматривать настоящую Конвенцию в отношении таких преступлений в качестве юридического основания для выдачи. Выдача производится в соответствии с другими условиями, предусматриваемыми законодательством Государства, к которому обращена просьба о выдаче.

3. Договаривающиеся Государства, не обуславливающие выдачу наличием договора, рассматривают в отношении между собой такие преступления в качестве преступлений, влекущих выдачу, в соответствии с условиями, предусмотренными законодательством Государства, к которому обращена просьба о выдаче.

4. Каждое из преступлений рассматривается Договаривающимися Государствами для целей выдачи, как если бы оно было совершено не только в месте его совершения, но также и на территории Государств, которые обязаны установить свою юрисдикцию в соответствии с подпунктами "б", "с" и "д" пункта 1 Статьи 5.

Статья 9

Договаривающиеся Государства, которые создают совместные воздушно-транспортные эксплуатационные организации или международные эксплуатационные агентства, эксплуатирующие воздушные суда, которые подлежат совместной или международной регистрации, надлежащим образом указывают в отношении каждого воздушного судна Государство из своего числа, которое осуществляет юрисдикцию и выступает в качестве Государства регистрации в делах настоящей Конвенции, и уведомляют об этом Международную организацию гражданской авиации, которая рассылает такое уведомление всем Государствам - участникам настоящей Конвенции.

Статья 10

1. Договаривающиеся Государства в соответствии с международным правом и национальным законодательством будут стремиться принимать все практически осуществимые меры с целью предотвращения преступлений, упомянутых в Статье 1.

2. Когда в результате совершения одного из преступлений, упомянутых в Статье 1, полет отложен или прерван, любое Договаривающееся Государство, на территории которого находятся воздушное судно, пассажиры или экипаж, содействует его, пассажирам и экипажу в продолжении их следования так скоро, насколько это возможно, и без задержки возвращает воздушное судно и его груз законным владельцам.

Статья 11

1. Договаривающиеся Государства оказывают друг другу наиболее полную правовую помощь в связи с уголовно-процессуальными действиями, предпринятыми в отношении таких преступлений. Во всех случаях применяется законодательство Государства, к которому обращена просьба.

2. Положения пункта 1 настоящей Статьи не влияют на обязательства по любому другому договору, двустороннему или многостороннему, который

регулирует или будет регулировать, полностью или частично, взаимную правовую помощь по уголовным делам.

Статья 12

Любое Договаривающееся Государство, имеющее основание полагать, что будет совершено одно из преступлений, упомянутых в Статье 1, предоставляет в соответствии со своим национальным законодательством любую имеющуюся у него соответствующую информацию тем Государствам, которые, по его мнению, являются Государствами, упомянутыми в пункте 1 Статьи 5.

Статья 13

Каждое Договаривающееся Государство в соответствии со своим национальным законодательством сообщает Совету Международной организации гражданской авиации так скоро, как это возможно, любую имеющуюся у него соответствующую информацию относительно:

- а) обстоятельств преступления;
- б) действий, предпринятых в соответствии с пунктом 2 Статьи 10;
- с) мер, принятых в отношении преступника или предполагаемого преступника и, в частности, результатов любых действий по выдаче или других правовых действий.

Статья 14

1. Любой спор между двумя или более Договаривающимися Государствами, касающийся толкования или применения настоящей Конвенции, который не может быть урегулирован путем переговоров, по просьбе одного из них будет передаваться на арбитраж. Если в течение шести месяцев со дня просьбы об арбитраже Стороны не в состоянии прийти к соглашению по вопросу об организации арбитража, по просьбе любой из этих Сторон спор может быть передан в Международный Суд в соответствии со Статусом Суда.

2. Каждое Государство может при подписании или ратификации настоящей Конвенции или при присоединении к ней сделать заявление о том, что оно не считает себя связанным положениями предыдущего пункта. Другие Договаривающиеся Государства не будут связаны положениями предыдущего пункта во взаимоотношениях с любым Договаривающимся Государством, сделавшим такую оговорку.

3. Любое Договаривающееся Государство, сделавшее оговорку в соответствии с предыдущим пунктом, может в любое время снять эту оговорку путем нотификации правительствам-депозитариев.

Статья 15

1. Настоящая Конвенция будет открыта для подписания в Монреале 23 сентября 1971 года государствами, участвующими в Международной конференции по воздушному праву, состоявшейся в Монреале с 8 по 23 сентября 1971 года (в дальнейшем именуемой Монреальская конференция). После 10 октября 1971 года Конвенция будет открыта для подписания всеми государствами в Москве, Лондоне и Вашингтоне. Любое государство, которое не подпишет настоящую Конвенцию до ее вступления в силу в соответствии с пунктом 3 настоящей Статьи, может присоединиться к ней в любое время.

2. Настоящая Конвенция подлежит ратификации подписавшими ее Государствами. Ратификационные грамоты и документы о присоединении сдаются на хранение правительствам Союза Советских Социалистических Республик, Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии и Соединенных Штатов Америки, которые настоящим назначаются в качестве правительств-депозитариев.

3. Настоящая Конвенция вступит в силу через тридцать дней после даты сдачи на хранение ратификационных грамот десяти Государствами, подписавшими настоящую Конвенцию, которые принимали участие в Монреальской конференции.

4. Для других Государств настоящая Конвенция вступает в силу в день вступления в силу настоящей Конвенции в соответствии с пунктом 3 настоящей Статьи или через тридцать дней после даты сдачи на хранение их ратификационных грамот или документов о присоединении, в зависимости от того, что наступает позднее.

5. Правительства-депозитарии незамедлительно уведомляют все подписавшие и присоединившиеся Государства о дате каждого подписания, дате сдачи на хранение каждой ратификационной грамоты или документа о присоединении, дате вступления в силу настоящей Конвенции, а также о других уведомлениях.

6. После вступления настоящей Конвенции в силу она должна быть зарегистрирована правительствами-депозитариями в соответствии со Статьей 102 Устава Организации Объединенных Наций и в соответствии со Статьей 83 Конвенции о международной гражданской авиации (Чикаго, 1944 г.).

Статья 16

1. Любое Договаривающееся Государство может отказаться от участия в настоящей Конвенции путем письменного уведомления об этом правительств-депозитариев.

2. Отказ от участия в Конвенции вступает в силу через шесть месяцев со дня получения такого уведомления правительствами-депозитариями.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся представители, должным образом уполномоченные своими Правительствами, подписали настоящую Конвенцию.

Совершено в Монреале двадцать третьего сентября одна тысяча девятьсот семьдесят первого года в трех подлинных экземплярах, каждый на русском, английском, испанском и французском языках, причем все тексты являются аутентичными.

"Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilən qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında" Konvensiyanı tamamlayan beynəlxalq mülki aviasiyaya xidmət göstərən aeroportlarda qanunsuz zorakılıq hərəkətləri əleyhinə mübarizə haqqında"

Protokola qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(9 noyabr 1999-cu il, № 741-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilən qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında" Konvensiyanı tamamlayan beynəlxalq mülki aviasiyaya xidmət göstərən aeroportlarda qanunsuz zorakılıq hərəkətləri əleyhinə mübarizə haqqında" 1988-ci il 24 fevral tarixli Protokola qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

ПРОТОКОЛ

о борьбе с незаконными актами насилия в аэропортах, обслуживающих международную гражданскую авиацию, дополняющий Конвенцию о борьбе с незаконными актами, направленными против безопасности гражданской авиации, принятую в Монреале 23 сентября 1971 года
Подписан в Монреале 24 февраля 1998 года

Государства - стороны в настоящем протоколе, считая, что незаконные акты насилия, которые угрожают или могут угрожать безопасности лиц в аэропортах, обслуживающих международную гражданскую авиацию, или которые ставят под угрозу безопасную эксплуа-

тацию таких аэропортов, подрывают веру народов мира в безопасность в таких аэропортах и нарушают безопасную и упорядоченную деятельность гражданской авиации для всех государств;

считая, что наличие таких актов вызывает серьезную озабоченность международного сообщества и что в целях предотвращения таких актов имеется настоятельная необходимость обеспечить принятие соответствующих мер для наказания преступников;

считая, необходимым принять положения, дополняющие положения Конвенции о борьбе с незаконными актами, направленными против безопасности гражданской авиации, принятой в Монреале 23 сентября 1971 года, в отношении незаконных актов насилия в аэропортах, обслуживающих международную гражданскую авиацию;

согласились о нижеследующем:

Статья I

Настоящий Протокол дополняет Конвенцию о борьбе с незаконными актами, направленными против безопасности гражданской авиации, принятой в Монреале 23 сентября 1971 года (в дальнейшем именуемую "Конвенция"), и между Сторонами в настоящем Протоколе Конвенция и Протокол рассматриваются и толкуются как единый документ.

Статья II

1. В Статье I Конвенции в качестве нового пункта 1 бис добавляется следующее:

"1 бис. Любое лицо совершает преступление, если оно незаконно и преднамеренно с использованием любого устройства, вещества или оружия:

а) совершает акт насилия в отношении лица в аэропорту, обслуживающем международную гражданскую авиацию, который причиняет или может причинить серьезный вред здоровью или смерти; или

б) разрушает или серьезно повреждает оборудование и сооружения аэропорта, обслуживающего международную гражданскую авиацию, либо расположенные в аэропорту воздушные суда, не находящиеся в эксплуатации, или нарушает работу служб аэропорта,

если такой акт угрожает или может угрожать безопасности в этом аэропорту".

2. В подпункте а) пункта 2 Статьи I Конвенции после слов "в пункте I" вставляются следующие слова:

"или в пункте 1 бис".

Статья III

В Статье 5 Конвенции в качестве пункта 2 бис добавляется следующее:

"2 бис. Каждое Договаривающееся государство принимает также такие меры, какие могут оказаться необходимыми, чтобы установить свою юрисдикцию над преступлениями, упомянутыми в пункте 1 бис Статьи I и в пункте 2 Статьи I, в той мере, в какой этот пункт относится к таким преступлениям, в случае, когда предполагаемый преступник находится на его территории и оно не выдает его в соответствии со Статьей 8 государству, упомянутому в подпункте а) пункта 1 настоящей Статьи".

Статья IV

Настоящий Протокол открыт для подписания в Монреале 24 февраля 1988 года государствами, участвующими в Международной конференции по воздушному праву, проходившей в Монреале с 9 по 24 февраля 1988 года. После 1 марта 1988 года Протокол открыт для подписания всеми государствами в Москве, Лондоне, Вашингтоне и Монреале до его вступления в силу в соответствии со Статьей VI.

Статья V

1. Настоящий Протокол подлежит ратификации подписавшими его государствами.

2. Любое государство, не являющееся Договаривающимся государством Конвенции, может ратифицировать настоящий Протокол, если оно одновременно ратифицирует Конвенцию или присоединится к ней в соответствии со Статьей 15 Конвенции.

3. Ратификационные грамоты сдаются на хранение правительствам Союза Советских Социалистических Республик, Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии и Соединенных Штатов Америки или Международной организации гражданской авиации, которые настоящим назначаются депозитариями.

Статья VI

1. После того, как десять государств, подписавших настоящий Протокол, сдадут на хранение свои ратификационные грамоты, он вступает в силу между ними на тридцатый день после даты сдачи на хранение десятой ратификационной грамоты. Он вступает в силу для каждого государства, которое сдает на хранение свою ратификационную грамоту после этой даты, на тридцатый день после сдачи им на хранение своей ратификационной грамоты.

2. После вступления в силу настоящего Протокола он регистрируется депозитариями в соответствии со Статьей 102 Устава Организации Объеди-

ненных Наций и в соответствии со Статьей 83 Конвенции о международной гражданской авиации (Чикаго, 1944 год).

Статья VII

1. После вступления в силу настоящего Протокола он открыт для присоединения любого не подписавшего его государства.

2. Любое государство, не являющееся Договаривающимся государством Конвенции, может присоединиться к настоящему Протоколу, если оно одновременно ратифицирует Конвенцию или присоединится к ней в соответствии со Статьей 15 Конвенции.

3. Документы о присоединении сдаются на хранение депозитариум, и присоединение вступает в силу на тридцатый день после даты сдачи их на хранение.

Статья VIII

1. Любая сторона в настоящем Протоколе может денонсировать его путем направления письменного уведомления депозитариум.

2. Денонсация вступает в силу через шесть месяцев после даты получения депозитариум уведомления о денонсации.

3. Факт денонсации настоящего Протокола не означает денонсации Конвенции.

4. Денонсация Конвенции Договаривающимся государством Конвенции, дополненной настоящим Протоколом, означает также денонсацию настоящего Протокола.

Статья IX

1. Депозитариум незамедлительно уведомляют все государства, подписавшие настоящий Протокол и присоединившиеся к нему, и все государства, подписавшие Конвенцию и присоединившиеся к ней:

а) о дате каждого подписания и дате сдачи на хранение каждой ратификационной грамоты или документа о присоединении к настоящему Протоколу, и

б) о получении каждого уведомления о денонсации настоящего Протокола с указанием даты его получения.

2. Депозитариум также уведомляют государства, упомянутые в пункте 1, о дате вступления в силу настоящего Протокола в соответствии со Статьей VI.

В удостоверение чего ниже подписавшиеся представители, должным образом уполномоченные своими Правительствами, подписали настоящий Протокол.

Совершено в Монреале двадцать четвертого дня февраля месяца одна тысяча девятьсот восемьдесят восьмого года в четырех подлинных экземплярах, каждый на русском, английском, испанском и французском языках, причем все тексты являются аутентичными.

"Hava gəmiləri üzərində hüquqların beynəlxalq miqyasda tanınması haqqında" Konvensiyaya qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (9 noyabr 1999-cu il, № 742-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Hava gəmiləri üzərində hüquqların beynəlxalq miqyasda tanınması haqqında" 1948-ci il 19 iyun tarixli Konvensiyaya qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

КОНВЕНЦИЯ

о международном признании прав на воздушные суда

Примечание.

Настоящая конвенция была подписана в Женеве между 19-25 июня 1948 г. следующими двадцатью государствами: Аргентиной, Бельгией, Бразилией, Чили, Китаем, Колумбией, Доминиканской Республикой, Францией, Грецией, Исландией, Ирландией, Италией, Мексикой, Нидерландами, Перу, Португалией, Швейцарией, Соединенным Королевством, Соединенными Штатами Америки и Венесуэлой. Аргентина и Чили сделали оговорки, поскольку Конвенция не предусматривает положения, при котором финансовые претензии государства пользовались бы преимуществом по сравнению со всеми другими долговыми обязательствами. Впоследствии Конвенция была подписана Данией, Норвегией, Швецией, Австралией, Пакистаном и Ираном. До настоящего времени лишь два государства США и Мексика - ратифицировали Конвенцию, которая вступила в силу между ними с 4 июля 1950 г. Она будет вступать в силу для каждой из сторон, которая впоследствии ратифицирует ее на девятый день после каждой такой ратификации (см. ст. XX). Настоящая Конвенция составлена на английском, французском и испанском языках, причем каждый текст является равно аутентичным.

Принимая во внимание, что Международная конференция по гражданской авиации, происходившая в Чикаго в ноябре-декабре 1944 г. рекомендовала незамедлительно принять Конвенцию, касающуюся передачи прав собственности на воздушные суда.

Принимая во внимание, что признание прав на воздушные суда в международном масштабе является весьма желательным в интересах будущего развития международной гражданской авиации.

Нижеподписавшиеся, будучи должным образом уполномочены, согласились от имени своих соответствующих правительств о нижеследующем:

Статья I

1. Договаривающиеся Государства обязуются признавать:

- а) права собственности на воздушные суда;
- б) право приобретать воздушные суда путем покупки, связанной с владением данным воздушным судном;
- в) право на владение воздушными судами на основании аренды на срок в шесть месяцев и более;
- г) залоги, ипотеки и подобные права на воздушные суда, возникающие из договоров в качестве обеспечения платежей по задолженности, при условии, что такие права:

(1) возникли в соответствии с правом Договаривающегося Государства, в котором данное воздушное судно было зарегистрировано как национальное в момент возникновения этих прав, и

(2) должным образом записаны в соответствующих официальных документах Договаривающегося Государства, в котором воздушное судно зарегистрировано как национальное.

Порядок следующих одна за другой записей в различных Договаривающихся Государствах должен определяться законами Государства, в котором воздушное судно зарегистрировано как национальное, в момент каждой записи.

2) Ничто в настоящей Конвенции не должно препятствовать признанию любых прав на воздушные суда на основании законов любого Договаривающегося Государства; однако Договаривающиеся Государства не должны устанавливать или признавать какое-либо право как имеющее преимущество над правами, упомянутыми в параграфе 1 настоящей статьи.

Статья II

1. Все записи, относящиеся к определенному воздушному судну, должны быть занесены в один и тот же документ.

2. Если иное не предусмотрено настоящей Конвенцией, действие записей о любых правах, упомянутых в статье I, параграф 1, в отношении третьих сторон, должно быть определено согласно законам того Договаривающегося Государства, в котором произведена эта запись.

3. Договаривающееся Государство может запретить запись любого права, которое согласно национальному праву этого Государства не может быть законным образом установлено.

Статья III

1. Адрес учреждения, ответственного за ведение записей, должен быть указан в свидетельстве каждого воздушного судна, удостоверяющем его национальную принадлежность.

2. Любое лицо должно иметь право на получение от этих учреждений должным образом заверенных копий записей или выписок из них. Такие копии или выписки должны являться доказательством содержания записей.

3. Если законы Договаривающегося Государства предусматривают, что представление документа для записи имеет то же действие, что и сама запись, то подобное представление будет иметь такое же действие и для целей настоящей Конвенции. В таком случае должно быть издано соответствующее постановление с целью обеспечить положение, при котором такой документ был бы доступен для публичного ознакомления.

4. За предоставление услуг учреждением, ведущим записи, может быть установлена плата в разумных пределах.

Статья IV

1. В случае, если какая-либо претензия в отношении:

- а) компенсации, причитающейся за спасание воздушного судна, или
- б) чрезвычайных расходов, необходимых для сохранения воздушного судна; дает в соответствии с законами Договаривающегося Государства, в котором операции по спасанию или сохранению воздушного судна были завершены, право на возмещение издержек за счет воздушного судна, такое право должно быть признано Договаривающимися Государствами и должно иметь преимущественную силу по сравнению со всеми другими правами в отношении данного воздушного судна.

2. Права, перечисленные в параграфе 1, подлежат удовлетворению в обратном порядке по отношению к датам инцидентов, в связи с которыми они возникли.

3. Любое из упомянутых прав может быть занесено в запись в течение трех месяцев со дня завершения операций по спасанию или сохранению воздушного судна.

4. Эти права не подлежат признанию в других Договаривающихся Государствах по истечении трехмесячного срока, упомянутого в параграфе 3, за исключением случаев, когда в течение этого периода:

- а) право было занесено в запись в соответствии с параграфом 3;
- б) размер причитающейся суммы был согласован между Сторонами или было начато судебное разбирательство в отношении этого права. Что касается судебного разбирательства, суд должен вынести решение о том, какие непредвиденные обстоятельства могут обусловить необходимость прервать или временно приостановить течение этого трехмесячного срока.

5. Настоящая статья будет применяться независимо от положений параграфа 2 статьи I.

Статья V

Порядок удовлетворения прав, упомянутых в параграфе 1 статьи I, распространяется на все суммы, получение которых он обеспечивает. Однако сумма включенных процентов не должна превышать сумму процентов, наросших за трехлетний период, предшествующий судебному разбирательству, вместе с процентами, наросшими за время судебного разбирательства.

В случае наложения ареста или продажи воздушного судна во исполнение решения суда или осуществления какого-либо права, проистекающего из этого, Договаривающиеся Государства не обязаны признавать как в отношении кредитора, налагающего арест или осуществляющего продажу во исполнение решения суда, так и в отношении покупателя какого-либо права, упомянутого в параграфе 1 статьи I, или передачу любого такого права, если при его возникновении или осуществлении лицо, против которого направлено решение суда, знало о продаже или наложении ареста во исполнение решения этого суда.

Статья VIII

1. Порядок продажи воздушного судна во исполнение решения суда должен определяться законами Договаривающегося Государства, в котором продажа имеет место.

2. Однако должны соблюдаться следующие условия:

а) дата и место продажи должны быть назначены по крайней мере за шесть недель до продажи;

б) Кредитор, осуществляющий продажу во исполнение решения суда должен представить суду или другому компетентному органу заверенную выписку из записей, касающихся данного воздушного судна. Он должен публично оповестить о продаже в том месте, где данное воздушное судно зарегистрировано как национальное, в соответствии с действующим там законодательством, не позже, чем за один месяц до назначенного для продажи, и должен одновременно известить заказным письмом, если возможно, воздушной почтой, зарегистрированного владельца и держателей зарегистрированных прав на воздушное судно, а также держателей прав, занесенных в запись в соответствии с параграфом 3 статьи IV по адресам, указанным в записи.

3. Последствия несоблюдения требований параграфа 2 определяются законодательством Договаривающегося Государства, в котором продажа имеет место. Однако любая продажа, совершенная в нарушение требований указанного параграфа, может быть аннулирована по требованию, предъявленному в течение шести месяцев со дня продажи любым лицом, потерпевшим убыток в результате такого нарушения.

4. Никакая продажа во исполнение решения суда не может иметь места до тех пор, пока все права, имеющие приоритет над иском кредитора, осуществляющего продажу во исполнение решения суда в соответствии с настоящей Конвенцией, которые доказаны перед компетентным органом, не будут удовлетворены за счет вырученной от продажи суммы или не будут приняты на себя покупателем.

5. Если ущерб или вред причинены лицам или имуществу на поверхности в пределах территории того Договаривающегося Государства, где имеет место продажа во исполнение решения суда каким-либо воздушным судном, на которое распространяется любое из прав, упомянутых в статье VI, и которое удерживается в порядке обеспечения задолженности, то при отсутствии соответствующего и эффективного страхования каким-либо Государством или страховым обществом любого Государства, обеспеченного владельцем или от его имени, чтобы возместить такой ущерб или вред, национальное право такого Договаривающегося Государства может в случае наложения ареста на это воздушное судно или любое другое воздушное судно, которое принадлежит тому же самому лицу и на которое распространяются права того же самого кредитора, предусмотреть, что:

а) положения параграфа 4 не должны распространяться на какое-либо лицо, потерпевшее такой ущерб или вред, или на его представителя, если он является кредитором, осуществляющим продажу во исполнение решения суда;

б) любое право, упомянутое в статье в качестве обеспечения задолженности, обременяющей это воздушное судно, не может быть зачтено в счет платежей, причитающихся лицу, потерпевшему такой ущерб или вред, или его представителю в размере, превышающем 80 процентов от продажной цены.

При отсутствии других ограничений, установленных законами Договаривающегося Государства, в котором имеет место продажа во исполнение решения суда, страхование должно считаться достаточным в смысле настоящего параграфа в том случае, если сумма страхования соответствует стоимости задержанного во исполнение решения воздушного судна, когда оно было новым.

6. Расходы, подлежащие оплате согласно законам Договаривающегося Государства, в котором имеет место продажа, произведенные в общих интересах кредиторов в ходе судебного разбирательства, приведшего к продаже, должны быть оплачены из сумм, вырученных от продажи, до того как будут удовлетворены какие-либо претензии, включая те, которым отдается предпочтение, согласно статье IV.

Статья VIII

Продажа воздушного судна во исполнение решения суда в соответствии с положениями статьи VII влечет за собой передачу права собственности

на такое воздушное судно, свободное от любых прав, которые не приняты на себя покупателем.

Статья IX

За исключением случая продажи во исполнение решения суда в соответствии с положениями статьи VII, никакая передача воздушного судна из национального регистра или записи какого-либо Договаривающегося Государства в регистр или запись другого Договаривающегося Государства не подлежит осуществлению, если все держатели зарегистрированных прав не получили удовлетворения или не дали согласия на такую передачу.

Статья X

1. Если какое-либо из указанных в статье I зарегистрированных прав на воздушное судно, задержанное в качестве обеспечения платежей по задолженности, распространяется в соответствии с законами Договаривающегося Государства, в котором зарегистрировано воздушное судно, на запасные части, хранящиеся в каком-либо указанном месте или местах, то такое право должно быть признано всеми Договаривающимися Государствами, поскольку запасные части будут оставаться в указанном месте или местах, при условии, что соответствующее публичное уведомление, в котором перечислены описание права, фамилия и адрес держателя этого права и запись, в которую это право занесено, должно быть сделано в том месте, где находятся запасные части, для того, чтобы уведомить третьи стороны о том, что запасные части обременены долгами.

2. Спецификация, в которой указаны качество и примерное количество таких запасных частей, должна быть приложена или включена в запись. Такие запасные части могут быть заменены подобными же частями без ущерба для права кредитора.

3. Положения параграфов 1 и 4 статьи VIII, а также статьи VIII распространяются на продажу запасных частей во исполнение решения суда. Однако в тех случаях, когда кредитор, осуществляющий продажу во исполнение решения суда, является кредитором, не имеющим обеспечения, параграф 4 статьи VII в его применении к такой продаже должен толковаться как разрешающий продажу в том случае, если предлагаемая цена составляет не менее двух третей стоимости запасных частей, определенной экспертами, назначенными органом, ответственным за продажу. Далее, при распределении поступления от продажи компетентный орган может с целью обеспечения удовлетворения претензии кредитора, осуществляющего продажу во исполнение решения суда, ограничить сумму, подлежащую выплате держателем преимущественных прав, двумя третями таких поступлений от продажи после оплаты расходов, упомянутых в параграфе 6 статьи VII.

4. Для целей настоящей статьи термин "запасные части" означает части воздушного судна, моторы, пропеллеры, радиоаппаратуру, инструменты, приспособления, оборудование и части любых этих предметов и вообще любые другие самые разнообразные предметы, предназначенные для установки на воздушном судне взамен частей или предметов, снятых с него.

Статья XI

1. Постановления настоящей Конвенции должны в каждом Договаривающемся Государстве применяться ко всем воздушным судам, зарегистрированным как национальные в любом другом Договаривающемся Государстве.

2. Каждое Договаривающееся Государство должно также применять по отношению к воздушным судам, которые зарегистрированы в нем как национальные:

а) положения статей II, III, IX.

б) положения статьи IV, если операции по спасанию или сохранению воздушного судна не были завершены на его собственной территории.

Статья XII

Ничто в настоящей Конвенции не должно ущемлять права любого Договаривающегося Государства применять к какому-либо воздушному судну свои национальные законы, касающиеся иммиграции, таможенной процедуры или воздушной навигации.

Статья XIII

Настоящая Конвенция не должна применяться в отношении воздушных судов, несущих военную, таможенную или полицейскую службу.

Статья XIV

Для целей настоящей Конвенции компетентные судебные и административные власти Договаривающихся Государств могут, при условии, что это не противоречит любым постановлениям их национальных законов, непосредственно сноситься между собой.

Статья XV

Договаривающиеся Государства должны принять такие меры, какие являются необходимыми для выполнения постановлений настоящей Конвенции, и о принятых мерах должны немедленно информировать Генерального секретаря Международной Организации гражданской авиации.

Статья XVII

Для целей настоящей Конвенции термин "воздушное судно" должен включать каркас воздушного судна, моторы, пропеллеры, радиоаппаратуру и все другие предметы, предназначенные для использования на воздушном судне, как установленные на его борту, так и временно снятые с него.

Статья XVIII

Если на какой-либо территории, за внешние отношения которой несет ответственность какое-либо Договаривающееся Государство, ведется отдельный регистр воздушных судов с целью определения их национальности, то ссылки настоящей Конвенции на закон такого Договаривающегося Государства должны толковаться как ссылки на закон указанной территории.

Статья XVIII

Настоящая Конвенция должна оставаться открытой для подписания до тех пор, пока она не вступит в силу в соответствии с положениями статьи XX.

Статья XIX

1. Настоящая Конвенция должна быть ратифицирована подписавшими ее Государствами.

2. Ратификационные грамоты должны быть депонированы в архивах Международной организации гражданской авиации, которая должна оповещать о дате депонирования каждое подписавшее и присоединившееся Государство.

Статья XX

1. Как только будут депонированы ратификационные грамоты двух подписавших ее Государств, Конвенция должна вступить в силу между ними на девятый день со дня депонирования второй ратификационной грамоты. Она должна вступать в силу в отношении каждого Государства, депонирующего свои ратификационные грамоты после такой даты, на девятый день после депонирования его ратификационной грамоты.

2. Международная организация гражданской авиации должна уведомить каждое подписавшее Государство о дате вступления Конвенции в силу.

3. Как только настоящая Конвенция вступит в силу, она должна быть зарегистрирована в Организации Объединенных Наций Генеральным секретарем Международной организации гражданской авиации.

Статья XXI

1. После вступления ее в силу настоящая Конвенция должна быть открыта для присоединения к ней не подписавших ее Государств.

2. Присоединение должно быть осуществлено путем депонирования документа о присоединении в архивах Международной организации гражданской авиации, которая должна уведомлять о дате депонирования каждое подписавшее и присоединившееся Государство.

3. Присоединение должно вступать в силу на девятый день после депонирования документа о присоединении в архивах Международной организации гражданской авиации.

Статья XXII

1. Любое Договаривающееся Государство может денонсировать настоящую Конвенцию путем уведомления о денонсации Международной организации гражданской авиации, которая должна оповестить о дате получения такого уведомления каждое подписавшее и присоединившееся Государство.

2. Денонсация должна вступать в силу через шесть месяцев после получения Международной организацией гражданской авиации уведомления о денонсации.

Статья XXIII

1. Любое Государство может при депонировании ратификационных грамот или документов о присоединении заявить, что принятие им настоящей Конвенции не распространяется на какую-либо одну или несколько территорий, за внешние отношения которых данное Государство несет ответственность.

2. Международная организация гражданской авиации должна уведомлять о любом таком заявлении каждое подписавшее и присоединившееся Государство.

3. За исключением территорий, в отношении которых сделано заявление в соответствии с параграфом 1 данной статьи, настоящая Конвенция должна распространяться на все территории, за внешние отношения которых данное Государство несет ответственность.

4. Любое Государство может присоединиться к настоящей Конвенции отдельно от имени всех или любой из тех территорий, в отношении которых оно сделало заявление в соответствии с параграфом 1 настоящей статьи, и положения параграфов 2 и 3 статьи XXI должны распространяться на такое присоединение.

5. Любое Договаривающееся Государство может денонсировать настоящую Конвенцию в соответствии с положениями статьи XXII, отдельно в отношении всех или любой из тех территорий, за внешние отношения которых это Государство несет ответственность.

В свидетельство чего нижеподписавшиеся полномочные представители, будучи должным образом уполномочены, подписали настоящую Конвенцию.

Совершено в Женеве девятнадцатого дня июня месяца тысяча девятьсот сорок восьмого года на английском, французском и испанском языках, каждый текст равно аутентичен.

Настоящая Конвенция должна быть депонирована в архивах гражданской авиации, где в соответствии со статьей XVIII она останется открытой для подписания.

"Adamların girov götürülməsinə qarşı mübarizə haqqında" Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(9 noyabr 1999-cu il, № 743-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikasının "Adamların girov götürülməsinə qarşı mübarizə haqqında" 1979-cu il 18 dekabr tarixli Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulsun.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНВЕНЦИЯ о борьбе с захватом заложников от 17 декабря 1979 года

Государства - участники настоящей Конвенции, принимая во внимание цели и принципы Устава Организации Объединенных Наций, касающиеся поддержания международного мира и безопасности и развития дружественных отношений и сотрудничества между Государствами, признавая, в особенности, что каждый имеет право на жизнь, личную свободу и безопасность, как это предусмотрено во Всеобщей декларации прав человека и Международном пакте о гражданских и политических правах, вновь подтверждая принцип равноправия и самоопределения народов, провозглашенный в Уставе Организации Объединенных Наций и в Декларации о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между Государствами в соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций, а также в других соответствующих резолюциях Генеральной Ассамблеи, считая, что захват заложников является преступлением, вызывающим серьезное беспокойство у международного сообщества, и что в соответствии с положениями настоящей Конвенции любое лицо, совершающее акт захвата заложников, подлежит либо уголовному преследованию, либо выдаче, будучи убеждены в том, что существует настоятельная необходимость в развитии международного сотрудничества между Государствами в разработке и принятии эффективных мер для предупреждения,

преследования и наказания всех актов захвата заложников как проявления международного терроризма, согласились о нижеследующем:

Статья 1

1. Любое лицо, которое захватывает или удерживает другое лицо и угрожает убить, нанести повреждение или продолжать удерживать другое лицо (здесь и далее именуемое как "заложник") для того, чтобы заставить третью сторону, а именно: Государство, международную межправительственную организацию, какое-либо физическое или юридическое лицо или группу лиц - совершить или воздержаться от совершения любого акта в качестве прямого или косвенного условия для освобождения заложника, совершает преступление захвата заложника по смыслу настоящей Конвенции.

2. Любое лицо, которое

- пытается совершить акт захвата заложников; или
- принимает участие в качестве сообщника любого лица, которое совершает или пытается совершить акт захвата заложников, также совершает преступление для целей настоящей Конвенции.

Статья 2

Каждое Государство-участник предусматривает соответствующие наказания за преступления, указанные в Статье 1, с учетом тяжкого характера этих преступлений.

Статья 3

1. Государство-участник, на территории которого удерживается захваченный преступником заложник, принимает все меры, которые оно считает целесообразными для облегчения положения заложника, в частности обеспечения его освобождения и содействия, в соответствующем случае, его отъезду после освобождения.

2. Если какой-либо объект, который преступник приобрел в результате захвата заложника, оказывается в распоряжении Государства-участника, это Государство-участник возвращает его как можно скорее заложнику или третьей стороне, указанной в Статье 1, в зависимости от обстоятельств, или соответствующим органам его страны.

Статья 4

Государства-участники сотрудничают в предотвращении преступлений, указанных в Статье 1, в частности путем:

- принятия всех практически осуществимых мер по предотвращению подготовки в пределах их соответствующих территорий к совершению этих

преступлений в пределах или вне пределов их территорий, включая принятие мер для запрещения на их территории незаконной деятельности лиц, групп и организаций, которые поощряют, подстрекают, организуют или участвуют в совершении актов захвата заложников;

– обмена информацией и координации принятия административных и других соответствующих мер для предотвращения совершения таких преступлений.

Статья 5

1. Каждое Государство-участник принимает такие меры, какие могут быть необходимы для установления его юрисдикции в отношении любого из указанных в Статье 1 преступлений, которые были совершены:

– на его территории или на борту морского или воздушного судна, зарегистрированного в этом Государстве;

– любым из его граждан или, если указанное Государство считает это целесообразным, лицами без гражданства, которые обычно проживают на его территории;

– для того, чтобы заставить это Государство совершить какой-либо акт или воздержаться от его совершения; или

– в отношении заложника, который является гражданином указанного Государства, если это Государство считает это целесообразным.

2. Каждое Государство-участник аналогичным образом принимает такие меры, какие могут оказаться необходимыми, чтобы установить свою юрисдикцию в отношении преступлений, указанных в Статье 1, в случаях, когда предполагаемый преступник находится на территории этого Государства, и оно не выдает его какому-либо Государству, упомянутому в пункте 1 настоящей Статьи.

3. Настоящая Конвенция не исключает любой уголовной юрисдикции, осуществляемой в соответствии с внутригосударственным правом.

Статья 6

1. Убедившись, что обстоятельства того требуют, любое Государство-участник, на территории которого находится предполагаемый преступник, в соответствии со своими законами заключает его под стражу или принимает другие меры, обеспечивающие его присутствие до тех пор, пока это необходимо для того, чтобы возбудить уголовное преследование или предпринять действия по выдаче. Такое Государство-участник немедленно проводит предварительное расследование фактов.

2. О заключении под стражу или иных мерах, о которых говорится в пункте 1 настоящей Статьи, безотлагательно сообщается либо непосредственно, либо через Генерального секретаря Организации Объединенных Наций:

– Государству, на территории которого было совершено преступление;

– Государству, против которого было направлено принуждение или попытка принуждения;

– Государству, гражданином которого является физическое лицо или к которому относится юридическое лицо, против которых было направлено принуждение или попытка принуждения;

– Государству, гражданином которого является заложник или на территории которого он обычно проживает;

– Государству, гражданином которого является предполагаемый преступник или, в случае если он является лицом без гражданства, на территории которого он обычно проживает;

– международной межправительственной организации, против которой было направлено принуждение или попытка принуждения;

– всем другим заинтересованным Государствам.

3. Любому лицу, в отношении которого предпринимается мера, предусмотренная в пункте 1 настоящей Статьи, предоставляется право:

– безотлагательно связаться с ближайшим соответствующим представителем Государства, гражданином которого оно является или которое иным образом правомочно установить такую связь, или если оно является лицом без гражданства Государства, на территории которого оно обычно проживает;

– посещения представителем этого Государства.

4. Права, упомянутые в пункте 3 настоящей Статьи, должны осуществляться в соответствии с законами и правилами Государства, на территории которого находится предполагаемый преступник, при условии, однако, что эти законы и правила должны способствовать полному осуществлению целей, для которых предназначаются права, предоставляемые в соответствии с пунктом 3 настоящей Статьи.

5. Положения пунктов 3 и 4 настоящей Статьи не наносят ущерба праву любого Государства-участника, претендующего на юрисдикцию в соответствии с пунктом 16 Статьи 5, просить Международный комитет Красного Креста связаться с предполагаемым преступником или посетить его.

6. Государство, которое производит предварительное расследование, предусмотренное пунктом 1 настоящей Статьи, незамедлительно сообщает о полученных им данных Государствам или организациям, упомянутым в пункте 2 настоящей Статьи, и указывает, намерено ли оно осуществить юрисдикцию.

Статья 7

Государство-участник, на территории которого предполагаемый преступник подвергается уголовному преследованию, сообщает в соответствии со своим законодательством об окончательных результатах разбирательства Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций, который направ-

ляет эту информацию другим заинтересованным Государствам и заинтересованным международным межправительственным организациям.

Статья 8

1. Государство-участник, на территории которого находится предполагаемый преступник, если оно не выдает его, обязано без каких-либо исключений и независимо от того, совершено ли преступление на его территории, передать дело своим компетентным органам для целей уголовного преследования посредством проведения судебного разбирательства в соответствии с законодательством этого Государства. Эти органы принимают решение таким же образом, как и в случае обычного преступления тяжкого характера в соответствии с законодательством этого Государства.

2. Любому лицу, в отношении которого осуществляется судебное разбирательство в связи с любым из преступлений, указанных в Статье 1, гарантируется справедливое обращение на всех стадиях судебного разбирательства, в том числе пользование всеми правами и гарантиями, предусмотренными законодательством Государства, на территории которого оно находится.

Статья 9

1. Просьба о выдаче предполагаемого преступника в соответствии с настоящей Конвенцией не удовлетворяется, если у Государства-участника, к которому обращена просьба о выдаче, имеются веские основания считать:

- что просьба о выдаче за совершение преступления, указанного в Статье 1, была направлена с целью преследования или наказания лица по причинам, связанным с его расовой, религиозной, национальной или этнической принадлежностью или политическими взглядами; или
- что позиции данного лица может быть нанесен ущерб;
- по любой из причин, упомянутых в подпункте а) настоящего пункта;
- по той причине, что соответствующие власти Государства, имеющие право на осуществление прав защиты, не могут связаться с ним.

2. Что касается преступлений, указанных в Статье 1, положения всех договоров и соглашений о выдаче, применимых между Государствами-участниками, изменяются в отношениях между Государствами-участниками в той мере, в какой они несовместимы с настоящей Конвенцией.

Статья 10

1. Преступления, указанные в Статье 1, считаются подлежащими включению в качестве преступлений, влекущих выдачу, в любой договор о выдаче, существующих между Государствами-участниками. Государства-участники обязуются включать такие преступления в качестве преступлений, влекущих выдачу, в любой договор о выдаче, заключаемый между ними.

2. Если Государство-участник, которое обуславливает выдачу наличием договора, получает просьбу о выдаче от другого Государства-участника, с которым оно не имеет договора о выдаче, Государство, к которому обращена просьба о выдаче, может по своему усмотрению рассматривать настоящую Конвенцию в отношении преступлений, указанных в Статье 1, в качестве правового основания для выдачи. Выдача производится в соответствии с другими условиями, предусматриваемыми законодательством Государства, к которому обращена просьба о выдаче.

3. Государства-участники, не обуславливающие выдачу наличием договора, рассматривают в отношениях между собой преступления, указанные в Статье 1, в качестве преступлений, влекущих выдачу, в соответствии с условиями, предусмотренными законодательством Государства, к которому обращена просьба о выдаче.

4. Преступления, указанные в Статье 1, рассматриваются Государствами-участниками для целей выдачи, как если бы они были совершены не только в месте их совершения, но также и на территории Государств, которые обязаны установить свою юрисдикцию в соответствии с пунктом 1 Статьи 5.

Статья 11

1. Государства-участники оказывают друг другу наиболее полную помощь в связи с уголовно-процессуальными действиями, предпринятыми в отношении преступлений, указанных в Статье 1, включая предоставление всех имеющихся в их распоряжении доказательств, необходимых для судебного разбирательства.

2. Положения пункта 1 настоящей Статьи не влияют на обязательства о взаимной правовой помощи, установленные любым другим договором.

Статья 12

В той мере, в какой Женевские конвенции 1949 года о защите жертв войны или Дополнительные протоколы к этим Конвенциям применимы к какому-либо конкретному акту захвата заложников, и в той мере, в какой Государства-участники настоящей Конвенции обязаны в соответствии с вышеупомянутыми Конвенциями преследовать в уголовном порядке или выдать лицо, захватившее заложников, настоящая Конвенция не применяется к акту захвата заложников, совершенному в ходе вооруженных конфликтов, как они определены, в частности, в Женевских конвенциях 1949 года и протоколам к ним, включая вооруженные конфликты, упомянутые в пункте 4 Статьи 1 Дополнительного протокола 1 от 1977 года, в которых народы, осуществляя свое право на самоопределение, воплощенное в Уставе Организации Объединенных Наций и Декларации о принципах международно-

го права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между Государствами в соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций, ведут борьбу против колониального господства, иностранной оккупации и расистских режимов.

Статья 13

Настоящая Конвенция не применяется в тех случаях, когда преступление совершено в пределах одного Государства, когда заложник и предполагаемый преступник являются гражданами этого Государства и когда предполагаемый преступник находится на территории этого Государства.

Статья 14

Ничто в настоящей Конвенции не может быть истолковано как оправдывающее нарушение территориальной целостности или политической независимости какого-либо Государства, вопреки Уставу Организации Объединенных Наций.

Статья 15

Положения настоящей Конвенции не затрагивают применение договоров об убежище, действующих на время принятия настоящей Конвенции между Государствами-участниками этих договоров; однако Государство - участник настоящей Конвенции не может прибегать к этим договорам в отношении другого Государства - участника настоящей Конвенции, не являющегося участником этих договоров.

Статья 16

1. Любой спор между двумя или более Государствами-участниками, касающийся толкования или применения настоящей Конвенции, который не урегулирован путем переговоров, передается по просьбе одного из них на арбитраж. Если в течение шести месяцев со дня просьбы об арбитраже стороны не в состоянии прийти к соглашению по вопросу об организации арбитража, по просьбе любой из этих сторон спор может быть передан в Международный суд в соответствии со статутом суда.

2. Каждое Государство может при подписании или ратификации настоящей Конвенции, или при присоединении к ней сделать заявление о том, что оно не считает себя связанным положениями пункта 1 настоящей Статьи. Другие Государства-участники не будут связаны положениями пункта 1 настоящей Статьи в отношении любого Государства-участника, сделавшего такую оговорку.

3. Любое Государство-участник, сделавшее оговорку в соответствии с пунктом 2 настоящей Статьи, может в любое время снять эту оговорку путем уведомления Генерального секретаря Организации Объединенных Наций.

Статья 17

1. Настоящая Конвенция открыта для подписания всеми Государствами до 31 декабря 1980 года в Центральных учреждениях Организации Объединенных Наций в Нью-Йорке.

2. Настоящая Конвенция подлежит ратификации. Ратификационные грамоты сдаются на хранение Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций.

3. Настоящая Конвенция открыта для присоединения любого Государства. Документы о присоединении сдаются на хранение Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций.

Статья 18

1. Настоящая Конвенция вступает в силу на тридцатый день после даты сдачи на хранение Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций двадцать второй ратификационной грамоты или документа о присоединении.

2. Для каждого Государства, которое ратифицирует настоящую Конвенцию или присоединится к ней после сдачи на хранение двадцать второй ратификационной грамоты или документа о присоединении, Конвенция вступает в силу на тридцатый день после сдачи на хранение этим Государством своей ратификационной грамоты или документа о присоединении.

Статья 19

1. Любое Государство-участник может денонсировать настоящую Конвенцию путем письменного уведомления Генерального секретаря Организации Объединенных Наций.

2. Денонсация вступает в силу по истечении года после даты получения уведомления Генеральным секретарем Организации Объединенных Наций.

Статья 20

Подлинник настоящей Конвенции, тексты которой на английском, арабском, испанском, китайском, русском и французском языках являются равно аутентичными, сдается на хранение Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций, который рассылает заверенные копии настоящей Конвенции всем Государствам.

"Hava gəmilərinin qanunsuz zəbt edilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Konvensiyaya qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(9 noyabr 1999-cu il, № 744-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Hava gəmilərinin qanunsuz zəbt edilməsinə qarşı mübarizə haqqında" 1970-ci il 16 dekabr tarixli Konvensiyaya qoşulsun.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

КОНВЕНЦИЯ

**о борьбе с незаконным захватом воздушных судов
От 16 декабря 1970 года**

Государства - участники настоящей Конвенции, считая, что акты незаконного захвата или осуществления контроля над воздушным судном, находящимся в полете, угрожают безопасности лиц и имущества, серьезно нарушают воздушное сообщение и подрывают веру народов мира в безопасность гражданской авиации, считая, что наличие таких актов вызывает серьезную озабоченность,

считая, что в целях предотвращения таких актов имеется настоятельная необходимость обеспечить принятие соответствующих мер для наказания преступников, согласились о нижеследующем:

Статья 1

Любое лицо на борту воздушного судна, находящегося в полете, которое - незаконно, путем насилия или угрозы применения насилия, или путем любой другой формы запугивания, захватывает это воздушное судно, или осуществляет над ним контроль, либо пытается совершить любое такое действие; или

- является соучастником лица, которое совершает или пытается совершить любое такое действие,
- совершает преступление (в дальнейшем именуемое "преступление").

Статья 2

Каждое Договаривающееся Государство обязуется применять в отношении такого преступления суровые меры наказания.

Статья 3

1. Для целей настоящей Конвенции воздушное судно считается находящимся в полете в любое время с момента закрытия всех его внешних дверей после погрузки до момента открытия любой из таких дверей для выгрузки. В случае вынужденной посадки считается, что полет происходит до тех пор, пока компетентные власти не примут на себя ответственность за воздушное судно и за лиц и имущество, находящихся на борту.

2. Настоящая Конвенция не применяется к воздушным судам, занятым на военной, таможенной и полицейской службах.

3. Настоящая Конвенция применяется только в том случае, если место взлета или место фактической посадки воздушного судна, на борту которого совершено преступление, находится вне пределов территории Государства регистрации такого воздушного судна; при этом не имеет значения, совершало ли воздушное судно международный полет или полет на внутренних авиалиниях.

4. Настоящая Конвенция не применяется в случаях, упомянутых в Статье 5, если место взлета и место фактической посадки воздушного судна, на борту которого совершено преступление, находятся на территории одного и того же Государства, когда такое Государство является одним из тех Государств, которые упоминаются в указанной статье.

5. Несмотря на пункты 3 и 4 настоящей Статьи, Статьи 6, 7, 8 и 10 применяются независимо от места взлета или места фактической посадки воздушного судна, если преступник или предполагаемый преступник находится на территории иного Государства, чем Государство регистрации воздушного судна.

Статья 4

1. Каждое Договаривающееся Государство принимает такие меры, какие могут оказаться необходимыми, чтобы установить свою юрисдикцию над таким преступлением и любыми другими актами насилия в отношении пассажиров или экипажа, совершенных предполагаемым преступником в связи с таким преступлением, в следующих случаях:

- когда преступление совершено на борту воздушного судна, зарегистрированного в данном Государстве;
- когда воздушное судно, на борту которого совершено преступление, совершает посадку на его территории и предполагаемый преступник еще находится на борту;
- когда преступление совершено на борту воздушного судна, сданного в аренду без экипажа арендатору, основное место деятельности которого или, если он не имеет места деятельности, постоянное местопребывание которого находится в этом Государстве.

2. Каждое Договаривающееся Государство принимает также такие меры, какие могут оказаться необходимыми, чтобы установить свою юрисдикцию над преступлением в случае, когда предполагаемый преступник находится на его территории и оно не выдает его в соответствии со Статьей 8 одному из Государств, упомянутых в пункте 1 настоящей Статьи.

3. Настоящая Конвенция не исключает осуществление любой уголовной юрисдикции в соответствии с национальным законодательством.

Статья 5

Договаривающиеся Государства, которые создают совместные воздушно-транспортные эксплуатационные организации или международные эксплуатационные агентства, эксплуатирующие воздушные суда, которые подлежат совместной или международной регистрации, надлежащим образом указывают в отношении каждого воздушного судна государство из своего числа, которое осуществляет юрисдикцию и выступает в качестве Государства регистрации в целях настоящей Конвенции, и уведомляют об этом Международную организацию гражданской авиации, которая рассылает такое уведомление всем Государствам - участникам настоящей Конвенции.

Статья 6

1. Убедившись, что обстоятельства того требуют, любое Договаривающееся Государство, на территории которого находится преступник или предполагаемый преступник, заключает его под стражу или принимает другие меры, обеспечивающие его присутствие. Заключение под стражу и другие меры осуществляются в соответствии с законодательством такого Государства, но могут продолжаться только в течение времени, необходимого для того, чтобы предпринять уголовно-процессуальные действия или действия по выдаче.

2. Такое Государство немедленно производит предварительное расследование фактов.

3. Любому лицу, находящемуся под стражей согласно пункту 1 настоящей Статьи, оказывается содействие в немедленном установлении контакта с ближайшим соответствующим представителем Государства, гражданином которого он является.

4. Когда Государство согласно настоящей статье заключает лицо под стражу, оно немедленно уведомляет Государство регистрации воздушного судна, Государство, упомянутое в пункте 1 (с) Статьи 4, Государство гражданства задержанного лица и, если оно сочтет это целесообразным, любые другие заинтересованные Государства о факте нахождения этого лица под стражей и об обстоятельствах, послуживших основанием для его задержания. Государство, которое производит предварительное расследование, предус-

мотренное пунктом 2 настоящей Статьи, незамедлительно сообщает о полученных им данных вышеупомянутым Государствам и указывает, намерено ли оно осуществить юрисдикцию.

Статья 7

Договаривающееся Государство, на территории которого оказывается предполагаемый преступник, если оно не выдает его, обязано без каких-либо исключений и независимо от того, совершено ли преступление на его территории, передать дело своим компетентным органам для целей уголовного преследования. Эти органы принимают решение таким же образом, как и в случае любого обычного преступления серьезного характера, в соответствии с законодательством этого Государства.

Статья 8

1. Преступление считается подлежащим включению в качестве преступления, влекущего выдачу, в любой договор о выдаче, заключенный между Договаривающимися Государствами. Договаривающиеся Государства обязуются включать такое преступление в качестве преступления, влекущего выдачу, в любой договор о выдаче, заключаемый между ними.

2. Если Договаривающееся Государство, которое обуславливает выдачу наличием договора, получает просьбу о выдаче от другого Договаривающегося Государства, с которым оно не имеет договора о выдаче, оно может по своему усмотрению рассматривать настоящую Конвенцию в отношении такого преступления в качестве юридического основания для выдачи. Выдача производится в соответствии с другими условиями, предусматриваемыми законодательством Государства, к которому обращена просьба о выдаче.

3. Договаривающиеся Государства, не обуславливающие выдачу наличием договора, рассматривают в отношениях между собой такое преступление в качестве преступления, влекущего выдачу, в соответствии с условиями, предусмотренными законодательством Государства, к которому обращена просьба о выдаче.

4. Преступление рассматривается Договаривающимися Государствами для целей выдачи, как если бы оно было совершено не только в месте его совершения, но также и на территории Государств, которые обязаны установить свою юрисдикцию в соответствии с пунктом 1 Статьи 4.

Статья 9

1. Когда любое из действий, упомянутых в Статье 1 (а), совершено или близко к совершению, Договаривающиеся Государства принимают все над-

лежащие меры для восстановления контроля законного командира над воздушным судном или для сохранения за ним контроля над воздушным судном.

2. В случаях, предусмотренных предыдущим пунктом, любое Договаривающееся Государство, в котором находится воздушное судно, его пассажиры или экипаж, содействует его пассажирам и экипажу в продолжении их следования так скоро, насколько это возможно, и без задержки возвращает воздушное судно и его груз законным владельцам.

Статья 10

1. Договаривающиеся Государства оказывают друг другу наиболее полную правовую помощь в связи с уголовно-процессуальными действиями, предпринятыми в отношении такого преступления и других актов, упомянутых в Статье 4. Во всех случаях применяется законодательство Государства, к которому обращена просьба.

2. Положения пункта 1 настоящей Статьи не влияют на обязательства по любому другому договору, двустороннему или многостороннему, который регулирует или будет регулировать, полностью или частично, взаимную правовую помощь по уголовным делам.

Статья 11

Каждое Договаривающееся Государство в соответствии со своим национальным законодательством сообщает Совету Международной организации гражданской авиации так скоро, как это возможно, любую имеющуюся у него соответствующую информацию относительно:

- обстоятельств преступления;
- действий, предпринятых в соответствии со Статьей 9;
- мер, принятых в отношении преступника или предполагаемого преступника, и в частности, результатов любых действий по выдаче или других правовых действий.

Статья 12

1. Любой спор между двумя или более Договаривающимися Государствами, касающийся толкования или применения настоящей Конвенции, который не может быть урегулирован путем переговоров, по просьбе одного из них будет передаваться на арбитраж. Если в течение шести месяцев со дня просьбы об арбитраже стороны не в состоянии прийти к соглашению по вопросу об организации арбитража, по просьбе любой из этих сторон спор может быть передан в Международный суд в соответствии со статутом суда.

2. Каждое государство может при подписании или ратификации настоящей Конвенции или при присоединении к ней сделать заявление о том, что

оно не считает себя связанным положениями предыдущего пункта. Другие Договаривающиеся Государства не будут связаны положениями предыдущего пункта во взаимоотношениях с любым Договаривающимся Государством, сделавшим такую оговорку.

3. Любое Договаривающееся Государство, сделавшее оговорку в соответствии с предыдущим пунктом, может в любое время снять эту оговорку путем нотификации правительства-депозитариев.

Статья 13

1. Настоящая Конвенция будет открыта для подписания в Гааге 16 декабря 1970 года государствами, участвующими в Международной конференции по воздушному праву, состоявшейся в Гааге с 1 по 16 декабря 1970 года (в дальнейшем именуемой Гаагская конференция). После 31 декабря 1970 года Конвенция будет открыта для подписания всеми государствами в Москве, Лондоне и Вашингтоне. Любое государство, которое не подпишет настоящую Конвенцию до ее вступления в силу в соответствии с пунктом 3 настоящей Статьи, может присоединиться к ней в любое время.

2. Настоящая Конвенция подлежит ратификации подписавшими ее Государствами. Ратификационные грамоты и документы о присоединении сдаются на хранение правительствам Союза Советских Социалистических Республик, Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии и Соединенных Штатов Америки, которые настоящим назначаются в качестве правительства-депозитариев.

3. Настоящая Конвенция вступит в силу через тридцать дней после даты сдачи на хранение ратификационных грамот десяти Государствами, подписавшими настоящую Конвенцию, которые принимали участие в Гаагской конференции.

4. Для других государств настоящая Конвенция вступает в силу в день вступления в силу настоящей Конвенции в соответствии с пунктом 3 настоящей Статьи или через тридцать дней после сдачи на хранение их ратификационных грамот или документов о присоединении, в зависимости от того, что наступает позднее.

5. Правительства-депозитарии незамедлительно уведомляют все подписавшие и присоединившиеся Государства о дате каждого подписания, дате сдачи на хранение каждой ратификационной грамоты или документа о присоединении, дате вступления в силу настоящей Конвенции, а также о других уведомлениях.

6. После вступления настоящей Конвенции в силу она должна быть зарегистрирована правительствами-депозитариями в соответствии со статьей 102 Устава Организации Объединенных Наций и в соответствии со Статьей 83 Конвенции о международной гражданской авиации (Чикаго, 1944 г.).

Статья 14

1. Любое Договаривающееся Государство может отказаться от участия в настоящей Конвенции путем письменного уведомления об этом правительств-депозитариев.

2. Отказ от участия в Конвенции вступает в силу через шесть месяцев со дня получения такого уведомления правительствами-депозитариями.

"Beynəlxalq hava əlaqələri zamanı tranzit haqqında" Sazişin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (9 noyabr 1999-cu il, № 745-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. "Beynəlxalq hava əlaqələri zamanı tranzit haqqında" 1944-cü il dekabrın 7-də Çikaqo şəhərində imzalanmış Saziş təsdiq edilsin.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

СОГЛАШЕНИЕ

о транзите в международных воздушных сообщениях Подписано в Чикаго, 7 декабря 1944 г.

Государства, подписавшие и принявшие настоящее Соглашение о транзите в международных воздушных сообщениях, будучи членами международной организации гражданской авиации, объявляют о нижеследующем:

Статья 1

Раздел 1

Каждое Договаривающееся государство предоставляет другим Договаривающимся государствам следующие свободы воздуха в отношении регулярных международных воздушных сообщений:

- (1) привилегию совершать полеты через его территорию без посадки;
- (2) привилегию совершать посадку с некоммерческими целями.

Привилегии, предусмотренные в настоящем разделе, не применяются в отношении аэропортов, используемых в военных целях, исключаящих какие-либо международные воздушные сообщения. В районах активных военных действий или военной оккупации, а также во время войны осуществление таких привилегий на путях снабжения, ведущих в такие районы, подлежит одобрению компетентных военных властей.

Раздел 2

Осуществление вышеизложенных привилегий производится в соответствии с положениями Временного соглашения о международной гражданской авиации и - после того, как она вступит в силу согласно положениям Конвенции о международной гражданской авиации, составленными в Чикаго 7 декабря 1944 года.

Раздел 3

Договаривающееся государство, предоставляющее авиапредприятиям другого Договаривающегося государства привилегию совершать посадку с некоммерческими целями, может потребовать, чтобы эти авиапредприятия обеспечивали разумное коммерческое обслуживание в пунктах, где производятся такие посадки.

Такое требование не влечет за собой какую-либо дискриминацию между авиапредприятиями, действующими на одном и том же маршруте, учитывает емкость воздушного судна и осуществляется таким образом, чтобы не нанести ущерба нормальной эксплуатации соответствующих международных воздушных сообщений либо, осуществлению прав и обязательств любого Договаривающегося государства.

Раздел 4

Каждое Договаривающееся государство с учетом положений настоящего Соглашения может:

(1) определять маршрут в пределах своей территории для осуществления любого международного воздушного сообщения и аэропорты, которые могут быть использованы в любом таком сообщении;

(2) облагать или разрешать обложение в любом таком сообщении справедливыми и умеренными сборами за пользование такими аэропортами и другими средствами; эти сборы не превышают сборы, которые взимаются за пользование такими аэропортами и средствами его национальными воздушными судами, занятыми в таких международных воздушных сообщениях при условии, что по представлению заинтересованного Договаривающегося

государства сборы, взимаемые за пользование аэропортами и другими средствами, подлежат рассмотрению Советом Международной организации гражданской авиации, учреждаемым согласно вышеупомянутой Конвенции, который представляет по ним доклад и рекомендации для рассмотрения заинтересованным государством или государствами.

Раздел 5

Каждое Договаривающееся государство сохраняет за собой право отказать в выдаче или аннулировать удостоверение или разрешение, выданное авиатранспортному предприятию другого государства, в любом случае, когда оно не убеждено в том, что преимущественное владение и эффективный контроль осуществляются гражданами Договаривающегося государства, либо в случае, когда такое авиатранспортное предприятие не соблюдает законы государства, над территорией которого оно действует, либо если оно не выполняет свои обязательства по настоящему Соглашению.

Статья 2

Раздел 1

Любое Договаривающееся государство, которое сочтет, что действия другого Договаривающегося государства по настоящему Соглашению создают для него несправедливые или тяжелые условия, может просить Совет расследовать данное положение. После этого Совет рассматривает этот вопрос и проводит консультации с заинтересованными государствами. Если такая консультация не разрешит затруднение, Совет может представить соответствующие выводы и рекомендации заинтересованным Договаривающимся государствам. Если после этого заинтересованное Договаривающееся государство, по мнению Совета, не принимает без должных оснований надлежащих исправляющих положение мер, Совет может рекомендовать Ассамблее вышеуказанной Организации, чтобы такое Договаривающееся государство было временно лишено своих прав и привилегий по настоящему Соглашению до тех пор, пока не будут приняты такие меры. Ассамблея двумя третями голосов может таким образом лишить прав и привилегий это Договаривающееся государство на такой период времени, какой она сочтет нужным, либо до тех пор, пока Совет не сочтет, что такое государство приняло исправляющее положение меры.

Раздел 2

Если какое-либо разногласие между двумя или более Договаривающимися государствами относительно толкования или применения настоящего

Соглашения не может быть урегулировано путем переговоров, применяются положения главы XVIII вышеупомянутой Конвенции таким же образом, как это предусмотрено в ней в отношении любого разногласия, касающегося толкования или применения вышеупомянутой Конвенции.

Статья 3

Настоящее Соглашение остается в силе до тех пор, пока действует вышеупомянутая Конвенция, при условии, однако, что любое Договаривающееся государство-сторона настоящего Соглашения - может денонсировать его посредством уведомления за один год правительство Соединенных Штатов Америки, которое немедленно сообщает всем другим Договаривающимся государствам о таком уведомлении и выходе из Соглашения.

Статья 4

До вступления в силу вышеупомянутой Конвенции все содержащиеся здесь ссылки на нее, кроме тех, которые содержатся в разделе 2, Статьи 2 и в Статье 5, рассматриваются как ссылки на Временное соглашение о международной гражданской авиации, составленное в Чикаго, 7 декабря 1944 года; а ссылки на Международную организацию гражданской авиации, Ассамблею и Совет рассматриваются как ссылки соответственно на Временную международную организацию гражданской авиации, Временную Ассамблею и Временный Совет.

Статья 5

Для целей настоящего Соглашения "территория" определяется так, как это изложено в статье 2 вышеупомянутой Конвенции.

Статья 6

Государства, которые приняли и подписали Соглашение

Нижеподписавшиеся делегаты Конференции по международной гражданской авиации, созванной в Чикаго 1 ноября 1944 года, поставили свои подписи под настоящим Соглашением, имея в виду, что правительство Соединенных Штатов Америки будет в возможно короткий срок информировано каждым из правительств, от имени которых подписано Соглашение, о том, означает ли подпись от его имени принятие этим правительством Соглашения и обязательств для него.

Любое государство – член Международной организации гражданской авиации может принять настоящее Соглашение как обязательство для него, направив уведомление о его принятии правительству Соединенных Штатов, и такое принятие вступает в силу с даты получения такого уведомления этим правительством.

Настоящее Соглашение вступает в силу между Договаривающимися государствами после его принятия каждым из них. Впоследствии, оно будет обязательным для каждого другого государства, сообщившего о его принятии правительству Соединенных Штатов, с даты получения такого сообщения этим правительством. Правительство Соединенных Штатов сообщает всем подписавшим и принявшим настоящее Соглашение государствам о всех датах принятия Соглашения и дате вступления его в силу для каждого принявшего его государства.

В УДОСТОВЕРЕНИЕ ЧЕГО нижеподписавшиеся, должным образом уполномоченные представители, подписали настоящее Соглашение от имени своих соответствующих правительств и даты, указанные против их соответствующих подписей.

СОВЕРШЕНО в Чикаго седьмого дня декабря 1944 года на английском языке. Текст, составленный на английском, французском и испанском языках, каждый из которых является равно аутентичным, открывается для подписания в Вашингтоне, округ Колумбия. Оба текста сдаются на хранение в архивы правительства Соединенных Штатов Америки, а заверенные копии направляются этим правительством правительствам всех государств, которые могут подписать или принять настоящее Соглашение.

Настоящим удостоверяю, что текст Соглашения о транзите в международных воздушных сообщениях, подписанный 7 декабря 1944 года в Чикаго на русском языке является аутентичным тексту Соглашения о транзите в международных воздушных сообщениях, подписанному 7 декабря 1944 года в Чикаго на английском языке.

Директор Департамента внешних связей и транзитной политики

Примечание РЦПИ: Далее прилагается текст Соглашения о транзите при международных воздушных сообщениях на английском языке.

"Plastik partlayıcı maddələri aşkar etmək məqsədi ilə onlara nişan vurulması haqqında"

Konvensiyaya qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(9 noyabr 1999-cu il, № 746-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərar alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Plastik partlayıcı maddələri aşkar etmək məqsədi ilə onlara nişan vurulması haqqında" 1991-ci il 1 mart tarixli Konvensiyaya qoşulsun.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

КОНВЕНЦИЯ

о маркировке пластических взрывчатых веществ в целях их обнаружения

*Принята в Монреале на дипломатической конференции,
проведенной ИКАО 12 февраля - 1 марта 1990 года*

Государства-участники настоящей конвенции, сознавая последствия актов терроризма для международной безопасности, выражая глубокую обеспокоенность в связи с актами терроризма, направленными на уничтожение воздушных судов, других транспортных средств и прочих объектов,

будучи обеспокоены тем, что для совершения таких террористических актов использовались пластические взрывчатые вещества,

отмечая, что маркировка таких взрывчатых веществ в целях их обнаружения будет в значительной степени способствовать предупреждению таких незаконных актов,

признавая, что в целях предотвращения таких незаконных актов имеется настоятельная необходимость в международном документе, возлагающем на государства обязательство принимать соответствующие меры для обеспечения того, чтобы пластические взрывчатые вещества надлежащим образом маркировались,

принимая во внимание резолюцию 635 Совета Безопасности Организации Объединенных Наций от 14 июня 1989 года и резолюцию 44/29 Генеральной Ассамблеи Организации Объединенных Наций от 4 декабря 1989 года, настоятельно призывающие Международную организацию гражданской авиации интенсифицировать ее работу по созданию международного режима маркировки

пластических или листовых взрывчатых веществ в целях их обнаружения, учитывая резолюцию А 27-8, единогласно принятую 27-й сессией Ассамблеи Международной организации гражданской авиации, в которой Ассамблея высказалась за безотлагательную подготовку в первоочередном порядке нового международного документа, касающегося маркировки пластических или листовых взрывчатых веществ в целях их обнаружения,

отмечая с удовлетворением роль Совета Международной организации гражданской авиации в подготовке Конвенции, а также его готовность взять на себя функции, связанные с ее осуществлением, согласились о нижеследующем:

Статья I

Для целей настоящей Конвенции:

1. "Взрывчатые вещества" означают взрывчатые продукты, широко известные как "пластические взрывчатые вещества", в том числе взрывчатые вещества в гибкой или эластичной листовой форме, как они определены в техническом приложении к настоящей Конвенции.

2. "Маркирующее вещество" означает вещество, описанное в техническом приложении к настоящей Конвенции, которое включается во взрывчатое вещество с целью сделать его поддающимся обнаружению.

3. "Маркировка" означает включение во взрывчатое вещество маркирующего вещества в соответствии с техническим приложением к настоящей Конвенции.

4. "Изготовление" означает любой процесс, включая переработку, в результате которого производятся взрывчатые вещества.

5. "Должным образом санкционированные военные устройства" включают, в частности, гильзы, авиационные бомбы, снаряды, мины, реактивные снаряды, ракеты, сформованные при изготовлении заряды, гранаты и перфораторы, изготовленные исключительно для военных или полицейских целей согласно законам и правилам соответствующего Государства-участника.

6. "Государство-изготовитель" означает любое государство, на территории которого изготавливаются взрывчатые вещества.

Статья II

Каждое Государство-участник принимает необходимые и эффективные меры для запрещения и предотвращения изготовления на его территории немаркированных взрывчатых веществ.

Статья III

1. Каждое Государство-участник принимает необходимые и эффективные меры для запрещения и предотвращения ввоза на его территорию или вывоза с его территории немаркированных взрывчатых веществ.

2. Положения предыдущего пункта не применяются в отношении ввоза и вывоза, которые не противоречат целям настоящей Конвенции, полномочными органами Государства-участника, осуществляющими военные или полицейские функции, немаркированных взрывчатых веществ, находящихся под контролем данного Государства-участника в соответствии с пунктом 1 Статьи IV.

Статья IV

1. Каждое Государство-участник принимает необходимые меры для осуществления строгого и эффективного контроля над владением и передачей во владение немаркированных взрывчатых веществ, которые были изготовлены на его территории или ввезены на его территорию до вступления в силу настоящей Конвенции в отношении данного государства, с тем чтобы воспрепятствовать такому их применению или использованию, которые несовместимы с целями настоящей Конвенции.

2. Каждое Государство-участник принимает необходимые меры для обеспечения того, чтобы все запасы взрывчатых веществ, упоминаемых в пункте 1 данной Статьи, не находящиеся во владении его полномочных органов, осуществляющих военные или полицейские функции, были уничтожены или использованы таким образом, чтобы это не противоречило целям настоящей Конвенции, либо маркированы или лишены взрывчатых свойств в течение трех лет после вступления в силу настоящей Конвенции в отношении данного государства.

3. Каждое Государство-участник принимает необходимые меры для обеспечения того, чтобы все находящиеся во владении его полномочных органов, осуществляющих военные или полицейские функции, запасы взрывчатых веществ, упоминаемых в пункте 1 данной Статьи, которые не включены в качестве составной части в должным образом санкционированные военные устройства, были уничтожены или использованы таким образом, чтобы это не противоречило целям настоящей Конвенции, либо маркированы или лишены взрывчатых свойств в течение пятнадцати лет после вступления в силу настоящей Конвенции в отношении данного государства.

4. Каждое Государство-участник принимает необходимые меры для обеспечения по возможности скорейшего уничтожения на своей территории немаркированных взрывчатых веществ, которые могут быть обнаружены на этой территории и которые не упоминаются в предыдущих пунктах данной Статьи, за исключением запасов немаркированных взрывчатых веществ, на-

ходящихся во владении его полномочных органов, осуществляющих военные или полицейские функции, и включенных в качестве составной части в должным образом санкционированные военные устройства на дату вступления в силу настоящей Конвенции в отношении данного Государства-участника.

5. Каждое Государство-участник принимает необходимые меры для осуществления строгого и эффективного контроля над владением и передачей во владение взрывчатых веществ, упомянутых в пункте II части I технического приложения к настоящей Конвенции, с тем чтобы воспрепятствовать такому их применению или использованию, которые несовместимы с целями настоящей Конвенции.

6. Каждое Государство-участник принимает необходимые меры для обеспечения по возможности скорейшего уничтожения на его территории немаркированных взрывчатых веществ, изготовленных после вступления в силу настоящей Конвенции в отношении данного государства, которые не включены в военные устройства, как это предусмотрено в подпункте d) пункта II части I технического приложения к настоящей Конвенции, и немаркированных взрывчатых веществ, которые более не подпадают под действие любых других подпунктов указанного пункта II.

Статья V

1. Настоящей Конвенцией учреждается Международная техническая комиссия по взрывчатым веществам (в дальнейшем именуемая "Комиссия"), состоящая из не менее пятнадцати и не более девятнадцати членов, назначаемых Советом Международной организации гражданской авиации (в дальнейшем именуемым "Совет") из числа лиц, кандидатуры которых представляются Государствами - участниками настоящей Конвенции.

2. Члены Комиссии являются экспертами, обладающими непосредственным и значительным опытом в вопросах, касающихся изготовления или обнаружения взрывчатых веществ или проведения соответствующих исследовательских разработок.

3. Члены Комиссии работают в ней в течение трех лет и могут назначаться повторно.

4. Сессии Комиссии созываются по крайней мере один раз в год в Штаб-квартире Международной организации гражданской авиации или в таких местах и в такое время, которые могут быть указаны или утверждены Советом.

5. Комиссия принимает правила процедуры своей работы, подлежащие утверждению Советом.

Статья VI

1. Комиссия проводит оценку технического прогресса в области изготовления, маркировки и обнаружения взрывчатых веществ.

2. Комиссия через Совет докладывает о результатах своей работы Государствам-участникам и заинтересованным международным организациям.

3. При необходимости Комиссия дает рекомендации Совету в отношении поправок к техническому приложению к настоящей Конвенции. Комиссия стремится принимать свои решения по таким рекомендациям консенсусом. При отсутствии консенсуса Комиссия принимает такие решения большинством в две трети голосов ее членов.

4. Совет может по рекомендации Комиссии предлагать Государствам-участникам поправки к техническому приложению к настоящей Конвенции.

Статья VII

1. Любое Государство-участник может в течение девяноста дней с даты уведомления о предлагаемой поправке к техническому приложению к настоящей Конвенции направить в Совет свои замечания. Совет незамедлительно передает эти замечания Комиссии для рассмотрения. Совет предлагает любому Государству-участнику, представившему замечания или возражения в отношении предлагаемой поправки, провести консультации с Комиссией.

2. Комиссия рассматривает мнения Государств-участников, высказанные в соответствии с положениями предыдущего пункта, и докладывает Совету. Совет после рассмотрения доклада Комиссии и с учетом характера поправки и замечаний Государств-участников, включая государства-изготовители, может предложить поправку всем Государствам-участникам для принятия.

3. Если предлагаемая поправка не встретила возражений со стороны пяти или более Государств-участников, письменно сообщивших об этом Совету в течение девяноста дней после даты уведомления Советом о данной поправке, она считается принятой и вступает в силу через сто восемьдесят дней или по истечении такого другого периода, который оговорен в предлагаемой поправке, для Государств-участников, прямо не заявивших о возражениях против нее.

4. Те Государства-участники, которые прямо заявили о возражениях против предлагаемой поправки, могут впоследствии посредством сдачи на хранение документа о принятии или утверждении выразить свое согласие на обязательность для них положений данной поправки.

5. Если пять или более Государств-участников возражают против предложенной поправки, Совет передает ее Комиссии для дальнейшего рассмотрения.

6. Если предложенная поправка не принята в соответствии с пунктом 3 настоящей Статьи, Совет может также созвать конференцию всех Государств-участников.

Статья VIII

1. Государства-участники по возможности передают Совету информацию, которая поможет Комиссии в осуществлении ее функции в соответствии с пунктом 1 Статьи VI.

2. Государства-участники информируют Совет о мерах, принимаемых ими для выполнения положений настоящей Конвенции. Совет доводит такую информацию до сведения всех Государств-участников и заинтересованных международных организаций.

Статья IX

Совет в сотрудничестве с Государствами-участниками и заинтересованными международными организациями принимает соответствующие меры, способствующие осуществлению настоящей Конвенции, включая предоставление технической помощи и меры по обмену информацией, касающейся технического прогресса в области маркировки и обнаружения взрывчатых веществ.

Статья X

Техническое приложение к настоящей Конвенции является неотъемлемой частью настоящей Конвенции.

Статья XI

1. Любой спор между двумя или более Государствами-участниками, касающийся толкования или применения настоящей Конвенции, который не может быть урегулирован путем переговоров, по просьбе одного из них передается на арбитраж. Если в течение шести месяцев со дня просьбы об арбитраже Стороны не в состоянии прийти к соглашению по вопросу об организации арбитража, по просьбе любой из этих Сторон спор может быть передан в Международный Суд в соответствии со Статутом Суда.

2. Каждое Государство-участник может при подписании, ратификации, принятии или утверждении настоящей Конвенции или при присоединении к ней сделать заявление о том, что оно не считает себя связанным положениями предыдущего пункта. Другие государства-участники не будут связаны положениями предыдущего пункта во взаимоотношениях с любым Государством-участником, сделавшим такую оговорку.

3. Любое Государство-участник, сделавшее оговорку в соответствии с предыдущим пунктом, может в любое время снять эту оговорку путем уведомления депозитария.

Статья XII

За исключением предусмотренного в Статье XI, никакие оговорки не могут быть сделаны к настоящей Конвенции.

Статья XIII

1. Настоящая Конвенция открыта для подписания в Монреале 1 марта 1991 года государствами, участвующими в Международной конференции по воздушному праву, состоявшейся в Монреале с 12 февраля по 1 марта 1991 года. После 1 марта 1991 года Конвенция открыта для подписания всеми государствами в Штаб-квартире Международной организации гражданской авиации в Монреале до ее вступления в силу в соответствии с пунктом 3 настоящей Статьи. Любое государство, не подписавшее настоящую Конвенцию, может присоединиться к ней в любое время.

2. Настоящая Конвенция подлежит ратификации, принятию, утверждению государствами и открыта для присоединения к ней. Ратификационные грамоты и документы о принятии, утверждении или присоединении сдаются на хранение Международной организации гражданской авиации, которая настоящим назначается депозитарием. При сдаче депозитарию ратификационной грамоты, документа о принятии, утверждении или присоединении каждое государство делает заявление о том, является ли оно государством-изготовителем.

3. Настоящая Конвенция вступает в силу на шестидесятый день после даты сдачи на хранение депозитарию тридцать пятой ратификационной грамоты, документа о принятии, утверждении или присоединении, при условии, что не менее пяти таких государств заявили и соответствии с пунктом 2 настоящей Статьи о том, что они являются государствами-изготовителями. Если тридцать пять таких документов сданы на хранение до того, как поступят пять документов от государств-изготовителей, настоящая Конвенция вступает в силу на шестидесятый день после даты сдачи на хранение ратификационной грамоты, документа о принятии, утверждении или присоединении пятого государства-изготовителя.

4. Для других государств настоящая Конвенция вступает в силу через шестьдесят дней после даты сдачи ими на хранение своих ратификационных грамот, документов о принятии, утверждении или присоединении.

5. После вступления настоящей Конвенции в силу она регистрируется депозитарием в соответствии со Статьей 102 Устава Организации Объединенных Наций и в соответствии со Статьей 83 Конвенции о международной гражданской авиации (Чикаго, 1944 год).

Статья XIV

Депозитарий незамедлительно уведомляет все государства, подписавшие Конвенцию, и все Государства-участники:

1. о каждом подписании настоящей Конвенции и о дате такого подписания;
2. о сдаче на хранение каждой ратификационной грамоты, документа о принятии, утверждении или присоединении и о дате такой сдачи на хранение, особо указывая, заявило ли соответствующее государство о том, что оно является государством-изготовителем;
3. о дате вступления в силу настоящей Конвенции;
4. о дате вступления в силу любой поправки к настоящей Конвенции или техническому приложению к ней;
5. о любой денонсации, объявленной в соответствии со Статьей XV; и
6. о любом заявлении, сделанном в соответствии с пунктом 2 Статьи XI.

Статья XV

1. Любое Государство-участник может денонсировать настоящую Конвенцию путем письменного уведомления об этом депозитария.

2. Денонсация вступает в силу через сто восемьдесят дней после даты получения такого уведомления депозитарием.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся представители, должным образом уполномоченные своими правительствами, подписали настоящую Конвенцию.

Совершено в Монреале первого марта одна тысяча девятьсот девяносто первого года в одном подлинном экземпляре на русском, английском, испанском, французском и арабском языках, причем все пять текстов являются аутентичными.

Техническое приложение

Часть 1. Описание взрывчатых веществ

I. Взрывчатыми веществами, упоминаемыми в пункте 1 Статьи I настоящей Конвенции, являются вещества, которые:

- а) представляют собой смесь, содержащую одно или несколько мощных взрывчатых веществ, которые в чистом виде имеют давление пара менее 10-4 Па при температуре 25°C;
- б) представляют собой смесь со связующим материалом; и

с) как смесь являются мягкими или эластичными при нормальной комнатной температуре.

II. Следующие продукты, несмотря на то, что они подпадают под описание взрывчатых веществ в пункте 1 настоящей части, не рассматриваются как взрывчатые вещества до тех пор, пока они продолжают храниться или использоваться в целях, оговоренных ниже, или остаются включенными в военные устройства, как это предусмотрено ниже, а именно те взрывчатые вещества, которые:

а) изготавливаются или хранятся в ограниченных количествах исключительно для использования в целях должным образом санкционированных научных исследований, разработок или испытаний новых или модифицированных взрывчатых веществ;

б) изготавливаются или хранятся в ограниченных количествах исключительно для использования в целях должным образом санкционированных обучения по обнаружению взрывчатых веществ и/или разработок или испытаний оборудования для обнаружения взрывчатых веществ;

с) изготавливаются или хранятся в ограниченных количествах исключительно для использования в должным образом санкционированных судебно-научных целях; или

д) предназначены для включения и включаются в качестве неотъемлемой составной части в должным образом санкционированные военные устройства на территории государства-изготовителя в течение трех лет после вступления в силу настоящей Конвенции в отношении данного государства. Такие устройства, изготовленные в течение данного трехлетнего периода, считаются должным образом санкционированными военными устройствами, подпадающими под действие пункта 4 Статьи IV настоящей Конвенции.

III. В настоящей части:

"должным образом санкционированный" в подпунктах а), б) и с) пункта II означает разрешенный в соответствии с законами и правилами соответствующего Государства-участника; и

"мощные взрывчатые вещества" включают, в частности, циклотетраметилтетра-нитрамин (НМХ, октоген), тетранитрат пентаэригрита (РЕТН, пентрит) и циклотриметилен-тринитрамин (РДХ, гексоген).

Часть 2. Маркирующие вещества

Маркирующим веществом является любое из веществ, указанных в приводимой ниже таблице. Маркирующие вещества, описанные в данной таблице, предназначаются для использования в целях улучшения обнаруживаемости взрывчатых веществ с помощью средств для обнаружения паров. В каждом случае маркирующее вещество включается во взрывчатое вещество

таким образом, чтобы оно было равномерно распределено в готовом продукте. Минимальная концентрация маркирующего вещества в готовом продукте после изготовления соответствует указанной в вышеупомянутой таблице.

Таблица

Название маркирующего вещества	Молекулярная формула	Молекулярный вес	Минимальная концентрация
Этиленгликольдинитрат (ЕЭДН)	$C_4H_{10}N_2O_6$	152	0,2 % по массе
2,3-диметил-2,3-динитробутан (ДМНБ)	$C_6H_{12}N_2O_6$	176	0,1 % по массе
пара-мононитротолуол (п-МНТ)	$C_7H_7NO_2$	137	0,5 % по массе
орто-мононитротолуол (о-МНТ)	$C_7H_7NO_2$	137	0,5 % по массе

Любое взрывчатое вещество, которое в результате его обычного изготовления содержит любое из назначенных маркирующих веществ на требуемом минимальном уровне концентрации или с превышением того уровня, рассматривается как маркированное.

**Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və ATƏT-in
Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları üzrə
Bürosu arasında qarşılıqlı anlaşma haqqında
Memorandum barədə Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin Sərəncamı
(14 may 1999-cu il, № 152)**

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatı və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti 1998-ci il 25 noyabr tarixində Bakı şəhərində imzalanmış Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları üzrə Bürosu arasında qarşılıqlı anlaşma haqqında Memorandumun həyata keçirilməsi məqsədi ilə zəruri tədbirlərin yerinə yetirilməsini təmin etsinlər və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versinlər.

2. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinə tapşırılsın ki, bu Sərəncamın 1-ci bəndində göstərilən Memorandumun həyata keçirilməsi üçün zəruri olan tədbirlərin görülməsi barədə ATƏT-ə məlumat versin.

**Azərbaycan Respublikasının hökuməti və ATƏT-in
Demokratik Təsisatlar və İnsan hüquqları üzrə bürosu
arasında qarşılıqlı anlaşma haqqında
MEMORANDUM**

ATƏT-in insan ölçüsü sahəsində öhdəliklərini xatırladaraq və Azərbaycana tələblərin qiymətləndirilməsi üzrə Missiyasının nəticələrinə əsaslanaraq, Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və DTİHB/ATƏT aşağıdakılar barədə razılaşırlar:

Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və DTİHB/ATƏT insan ölçüsü məsələləri üzrə müntəzəm olaraq məsləhətləşmələr keçirəcəklər. Onlar demokratikləşdirmə, insan hüquqları və seçkilər sahəsində layihələrin işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi məqsədi ilə birgə iş aparacaqlar.

DTİHB/ATƏT layihələr üzrə təkliflər işləyib hazırlayacaq və onların həyata keçirilməsində yardım etmək məqsədilə ekspertləri müəyyən edəcəkdir. Razılaşdırılmış layihələrin ilkin siyahısı hazırkı Qarşılıqlı Anlaşma haqqında Memorandumun Əlavəsinə daxil edilib. DTİHB/ATƏT bu layihələrin həyata keçirilməsində təşəbbüsçü qismində çıxış edəcəkdir. Bu layihələrin həyata keçirilməsi vəsaitlərin mövcudluğundan asılıdır.

Texniki yardımın göstərilməsi üzrə layihələrin həyata keçirilməsində, təkrarlamalara yol verməmək məqsədi ilə DTİHB/ATƏT, imkan daxilində öz fəaliyyətlərini digər beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələndirəcəklər.

Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin möhkəmləndirilməsi məqsədi ilə, insan hüquqları sahəsində fəal olan yerli qeyri-hökumət təşkilatları Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və/və ya DTİHB/ATƏT tərəfindən DTİHB/ATƏT layihələrinin həyata keçirilməsinə cəlb oluna bilərlər.

Azərbaycan Respublikasının Hökuməti razılaşdırılmış layihələrin sərbəst həyata keçirilməsinin təmin edilməsi məqsədilə müvafiq səlahiyyətlərə malik olan əlaqələndirici şəxsləri və ya həyata keçirmə üzrə tərəfdaşları təyin edəcək.

Azərbaycan Respublikasının Hökuməti həyata keçirilməli olan layihələrə aid yardımçı materialların verilməsi, zəruri olarsa maddi-texniki yardımın göstərilməsi, vizaların verilməsi daxil olmaqla, dövlət sərhədini keçməklə əlaqədar rəsmiyyətlərin təmin edilməsi kimi bütün mümkün olan yardımı göstərəcəkdir. Hökumət DTİHB/ATƏT fəaliyyətini əlavə dəyər vergisinin ödənilməsindən azad edəcəkdir.

Demokratikləşdirmə prosesinin uzun müddət tələb etdiyini anlayaraq, Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və DTİHB hazırkı Qarşılıqlı Anlaşma haqqında Memorandumda çoxillik işlər üçün əsas kimi baxırlar. Təkliflərdə göstərilən layihələr 1998-ci ildə başlanacaqdır. Layihələrin Əlavədə olan digər hissə-

si 1999-cu ildə həyata keçiriləcəkdir. Sonrakı illər üçün əlavə layihələr zəruri olarsa işlənib hazırlanacaqlar.

Bakıda, 1998-ci ilin noyabrın 25-də, iki nüsxədə, Azərbaycan və ingilis dillərində imzalanmışdır və hər iki mətn eyni qüvvəyə malikdir.

**Azərbaycan Respublikası
Hökuməti adından**

(imza)

**Avropada Təhlükəsizlik və
Əməkdaşlıq üzrə Təşkilatı
adından**

(imza)

ATƏT

Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları üzrə Büro
Azərbaycan üçün **TƏKLİF LAYİHƏLƏRİ**
Azərbaycanda seçkilərin keçirilməsinə yardım layihəsi Seçki sahəsində qanunvericiliyin icmalı

Layihənin məqsədi:

- Azərbaycanda seçkilərin qanunvericilik və inzibati strukturunun məcmu icmalını vermək.
- Dövlət hakimiyyət orqanlarını seçki strukturuna tövsiyə edilmiş düzəlişlərə bağlı fəal müzakirələrə cəlb etmək.
- Müasir və obyektiv seçki qanunvericiliyinin işlənib hazırlanmasında və onun səmərəli şəkildə həyata keçirilməsində dövlət hakimiyyət orqanlarına dəstək vermək.

A r a y ı ş

Azərbaycanda Parlament seçkilərinin keçirilməsi 2000-ci ildə gözlənilir. Bələdiyyə seçkilərinin isə keçirilməsi 1999-cu ilə planlaşdırılıb. Cari ilin oktyabr ayına keçirilmiş Prezident seçkilərinə dair DTİHB seçkilər prosesində qanunvericilik strukturunun idarəsini təkmilləşdirmək məqsədi ilə, bir neçə tövsiyələr irəli sürmüşdür.

Əsaslandırma

Layihənin məcmu məqsədi müasir, səmərəli və açıq seçki qanunvericiliyinin işlənib hazırlanmasında və seçkilərin təşkilində Azərbaycana yardım göstərməkdir. Seçki qanunlarının və qanun layihələrinin icmalı seçki sahəsində ekspertlər qrupu tərəfindən qanunvericilik mətnlərinə qiymət verilməsinə və son nəticədə mümkün alternativ qərar təklif edilməsinə istiqamətləndiriləcək-

dir. İcmal, seçki prosesini idarə edən hüquqi müddəaların müxtəlif aspektlərini özündə cəmləşdirəcəkdir və beləliklə də, icmal seçki sahəsində qayda və təlimatların yenidən baxılmasını həyata keçirəcəkdir. Seçki strukturu barədə əldə ediləcək razılığın yüksək səviyyəsini təmin etmək məqsədilə icmalın gedişatında siyasi partiyaların, o cümlədən müxalif partiyaların mövqeyi nəzərə alınmalıdır.

Ekspert qrupu qanunvericiliyin layihəsinin icmalını Azərbaycanın hakimiyyət orqanları ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində keçirəcəkdir hansı ki, ATƏT/DTİHB-nin ekspert qrupuna mövcud olan qanunvericiliyin, mətnlərin layihələrinin və digər müvafiq sənədlərin surətini təqdim edəcəkdir. ATƏT/DTİHB-nin ekspert qrupları müvafiq orqanlarla müzakirə olunmalı qanun layihəsinə verilən qiymət və təkliflər toplusu mövzusunda olan hesabatı təqdim edəcəklər.

Müddət

1999-cu ilin yanvar-fevral ayları.

- Seçki sahəsində 2/3 ekspert müəyyən etmək

- Bölgə səfərləri təşkil etmək

1999-cu ilin aprel-may ayları

- Seçki prosesini idarə edən hüquqi strukturlarının icmalı və tövsiyələri əks etdirən məruzənin hazırlanması

- Azərbaycan Qanunverici orqanları ilə, seçkilərə dair hakimiyyət orqanları ilə, siyasi partiyalarla və bu sahədə Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatlarla məruzənin müzakirəsi üçün Dəyirmi masanın təşkil edilməsi.

Maliyyə xərcləri

Layihənin ümumi dəyəri təxminən 60.000 ABŞ dollarıdır.

Azərbaycanda seçkilərin keçirilməsinə yardım layihəsi Seçki inzibatçılarının hazırlanması

Layihənin məqsədi:

- Seçki sisteminin səmərəliliyini artırmaq və seçki sahəsində yeni qəbul edilmiş qanunvericilik aktlarının həyata keçirilməsini təkmilləşdirmək məqsədi ilə seçki inzibatçılarının yerli səviyyədə hazırlanması.

A r a y ı ş

Azərbaycanda Parlament seçkilərinin keçirilməsi 2000-ci ilə nəzərdə tutulub, Bələdiyyə seçkilərinin keçirilməsi isə 1999-cu ilə planlaşdırılıb. 1998-ci ilin oktyabr ayında keçirilmiş Prezident seçkilərinə dair, DTİHB qanunvericilik strukturunun idarəsini təkmilləşdirmək məqsədi ilə, bir neçə tövsiyələr irəli sürmüşdür. 1998-ci ildə

DTİHB-ni İFES-lə əməkdaşlıqda keçirdiyi təlim proqramı bəyənən nəticələr göstərdi və eyni zamanda bu sahədə sonrakı fəaliyyətinin gərəkliliyini qeyd etdi. Bələdiyyə seçkilərinin təşkil edilməsinə əsaslandığı qanunvericilik bazası hal-hazırda qəbul olunma mərhələsindədir. Onun qəbul edilməsindən sonra, beynəlxalq ekspertlərinin köməyi ilə yeni qanunla əlaqədar inzibatçıların hazırlanması həyata keçirilməlidir.

Əsaslandırma

ATƏT/DTİHB hakimiyyət orqanları ilə seçkilərin idarə olunması sahəsində səmərəlilik və obyektivlik məsələsinə diqqət yetirilməsinin zəruri olduğu yerlərdə yerli orqanlarla iş aparmaq niyyətindədir. Səmərəli və obyektiv seçki sisteminin yaradılması məqsədi ilə, həmçinin Mərkəzi Seçki Komissiyasının qayda və təlimatlarının icmalı tələb olunur. Texniki yardımı işləyib hazırlayaraq və təmin edərək, ATƏT/DTİHB digər beynəlxalq təşkilatlar və bu sahədə fəal olan ikitərəfli strukturlarla əməkdaşlıq edəcəkdir.

Müddət

1999-cu il

- Prezident seçkilərinin nəticələri ilə bağlı tövsiyələrə əsaslanaraq, layihənin diqqəti yaranan problemlərə yönəldiləcək və 2000-ci ilin parlament seçkilərinin hazırlanması çərçivəsində bu sahədə fəal olan digər təşkilatlarla əməkdaşlıqda seçkilərə cəlb edilən şəxslərin hazırlanması üçün təlim proqramı tərtib ediləcəkdir.

1999-cu ilin fevral ayı

- Milli hakimiyyət orqanlarının ekspertləri qəbul etməyə hazır olduqlarının təsdiq etdirilməsi

- Əməkdaşlıq məsələləri ilə bağlı 2/3 beynəlxalq ekspert və tərəfdaşın müəyyən edilməsi

1999-cu il aprel-may ayları

- Bölgə səfərləri təşkil etmək

1999-cu ilin iyul ayı

- Seçkilərin inzibatçıları ilə seminar keçirmək

- Təvsiyələr hazırlamaq

- Seçkilərə cəlb edilmiş rəsmi şəxslər üçün təlimatları hazırlamaq və yaymaq

Maliyyə xərcləri

Layihənin ümumi dəyəri təxminən 70.000 ABŞ dolları məbləğindədir.

Azərbaycanda Vətəndaşlıq və Qeydiyyat məsələləri üzrə Proqram

Layihənin məqsədi:

- Müvafiq dövlət məmurlarına yeni qanunların icrası üsullarını tədris etmək

- Qanun haqqında informasiya bülletenlərinin vaxtılı-vaxtında nəşr etməsi və yayılması yolu ilə əhalinin yeni qanunlar haqqında məlumatlandırılmasını təmin etmək.

Arayış

Azərbaycan, vətəndaşların azad hərəkət etmək və ölkədaxili yaşayış yerini seçmək hüququnu məhdudlaşdıran, Sovet vaxtından qalmış ünvana yazılmaq (məskunlaşmaya icazə) mirasından yaxa qurtarmalıdır. Vətəndaşlıq haqqında yeni Qanunun bu yaxınlarda qəbul edilməsini nəzərə alaraq, müvafiq hakimiyyət nümayəndələri qanunun tətbiqi sahəsində hazırlıq keçməli olacaqlar. Əlavə olaraq, beynəlxalq azad hərəkət etmə standartlarına uyğunlaşdırmaq məqsədilə daimi yaşayış yeri haqqında digər müvafiq qanunvericilik yenidən baxılmalı və müvafiq hakimiyyət nümayəndələri, həmçinin qeydiyyat prosedurlarının icrası sahəsində hazırlıq keçməlidirlər.

Əsaslandırma

Vətəndaşlıq haqqında Qanunun qəbul edilməsi ilə əlaqədar, Azərbaycan, Avropa Şurasının köməyi ilə digər müvafiq qanunlara yenidən baxılmasına qadir olacaqdır. Azərbaycan Parlamenti tərəfindən hər bir Qanun layihəsinin işlədilməsinin uğurla başa çatdırılması və qəbul edilməsi, ictimaiyyətin hər bir Qanun üzrə məlumatlandırılmasının səviyyəsini qaldırmaq məqsədi ilə kampaniyaların başlanmasına imkan yaradacaq. Vətəndaşlıq haqqında Qanun üzrə həmin kampaniya broşuralarının nəşri və yayılmasından ibarət olacaq və bu, əhaliyə kimlərin Azərbaycan vətəndaşı olmaq hüququna malik olmasını, eyni zamanda müvafiq prosedur və sənədləşməni izah edəcək. Layihənin bu hissəsi yerli hakimiyyət və qeyri-hökumət təşkilatları ilə birgə həyata keçiriləcək və bununla Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin imkanları artacaq. Cəmiyyətin məlumatlandırılması ilə əlaqədar eyni fəaliyyət digər müvafiq qanunvericiliyə münasibətdə keçiriləcəkdir.

Müddətlər

1998-ci ilin sonu - Vətəndaşlıq haqqında Qanun barədə məlumat kitabçasının nəşr edilməsi; Əhalinin qeydiyyat sistemi üzrə ekspertlərin təyin edilməsi.

1999-cu ilin qışı - Vətəndaşlıq haqqında Qanun barədə məlumat kitabçasının nəşr edilməsi və yayılması.

1999-cu ilin yazı - Vətəndaşlıq haqqında Qanunun həyata keçirilməsinin öyrədilməsi üzrə seminar; digər müvafiq qanunvericiliyin icmalı və ATƏT regionunda əhalinin qeydiyyat sistemləri üzrə seminar.

1999-cu ilin ortaları - Digər müvafiq qanunvericiliyə yenidən baxılması (İnzibati Məcəllə - Avropa Şurası tərəfindən keçiriləcəkdir).

1999-cu ilin sonu - Digər müvafiq qanunvericilik üzrə cəmiyyətin məlumatlandırılması ilə bağlı seminar və kampaniya.

Maliyyə məsələləri

Bu layihənin təxmini dəyəri 150.000 ABŞ dollarıdır. DTİHB 100.000 ABŞ dolları ödəyəcəkdir. Yerdə qalan məbləği tərəfdaş təşkilatlar ödəyəcəklər.*

Azərbaycanda cəmiyyətin məlumatlandırılması üzrə Layihə

Layihənin məqsədi:

- Qəbul edilməsindən əvvəl beynəlxalq hüquq sahəsi üzrə ekspertlər tərəfindən yenidən baxılmış, insan hüquqları üzrə qaydaları izah edən və asan dərk edilən kitabçaları nəşr etmək və yaymaq.

- ATƏT və digər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən Azərbaycanda insan hüquqlarının inkişafı sahəsində göstərilən yardımın nəticəsi barədə ictimaiyyətin daha geniş dairələrinə koordinasiya məlumat təqdim etmək və beləliklə onun təsirini artırmaq.

Arayış

1998-ci ilin mart ayında DTİHB-nin Azərbaycanda qiymətverici missiyası, Azərbaycan rəhbərliyinin insan hüquqlarının inkişaf etdirilməsi və gələcəkdə demokratikləşdirilməsinin tərəfdaşı olduğu, lakin ölkənin insan hüquqları sahəsində hələ bir sıra qanunlar qəbul etməli olduğu qənaətlərini qeyd etmişlər. Avropa Şurası və BMT-nin müəssisələri kimi bir sıra beynəlxalq təşkilatlar, hal-hazırda bu sahədə, müvafiq qanunvericiliyin müzakirə edilməsi yolu ilə, beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması məqsədi ilə Azərbaycana yardım göstərirlər, ATƏT/DTİHB isə seçki məəcəlləsinin baxılmasına cəlb edilmişdir.

Əsaslandırma

Bütün ölkədə insan hüquqlarının inkişafı üzrə Azərbaycan rəhbərliyinin göstərdiyi qətiyyəti və beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən edilən qiymətli yardımları nəzərə alaraq, ATƏT/DTİHB, milli qanunvericilikdə əsas insan hüquqlarının müdafiəsinin təkmilləşdirilməsinə yönəldilmiş təşəbbüslərə dair ictimaiyyətin məlumatlandırılması səviyyəsinin yüksəldilməsinə yardım etmək arzusunda olduqlarını bildirirlər. Qadınların, qaçqınların, jurnalistlərin və s. hüquqlarının müdafiəsi ilə məşğul olan yerli qrup nümayəndələri, öz sahələri üzrə, ayrı-ayrı hüquqi mətnlərə tövsiyələrin tərtib edilməsində iştirak etməyə dəvət olunacaqlar. Yayılma şəbəkələrinin identifikasiyasına xüsusi diqqət yetiriləcəkdir. Kitabçalar, ictimai məktəblər, həbsxanalar, yerli qəzetlər, dini müəssisələr, cəmiyyət mərkəzlərində və s. arasında yayılmalıdır.

Müddətlər

1998-ci ilin payızı - Kitabçalarda təhlil ediləcək insan hüquqları üzrə qanunvericilik aktlarının və sənədlərin seçilməsinə və yayılma şəbəkələrinin müəyyənləşdirilməsi işinə başlamaq

1999-cu il - Kitabçaların nəşri və yayılması

Maliyyə xərcləri

Hər kitabça üçün təxminən 5000 ABŞ dollarıdır. Bu məbləğə, yerli hüquqşünasın məsləhət xidməti haqqı, çap etmə və yayılma xərcləri daxildir. Maksimum 8 kitabça ümumi xərcləri 40.000 ABŞ dolları olmaqla nəşr ediləcəkdir.

Azərbaycan Qanun Aliliyinin Layihəsi Hüquq-mühafizə sahəsində Milli Əlaqələndirici Orqanın inkişafı

Layihənin məqsədi:

Hüquq-mühafizə sahəsində milli əlaqələndirici orqanın (bundan sonra - ƏO adlandırılacaqdır) inkişafına yardım etmək, aşağıdakı təminatlar daxil edilməklə:

- İnformasiya mübadiləsi üçün prosedura və standartlarla bağlı texniki məsləhətləşmə və birgə istintaq aparılması

- Əlaqələndirici şəxslərin və beynəlxalq istintaq təcrübəsi və insan hüquqları sahələrində Əlaqələndirici Orqana cəlb edilmiş şəxslərin hazırlanması

Arayış

17-20 mart 1998-ci ildə Bakıda keçirilmiş DTİHB-nin "Mütəşəkkil cinayətkarlığa qarşı mübarizənin metodları" treyninq proqramının iştirakçıları çoxsaylı orqanları cəlb etməklə istintaqların əlaqələndirilməsinə yardım edən hüquq-mühafizə sahəsində milli ƏO-nun olmadığını qeyd etmişlər. ATƏT-in iştirakçı dövlətlərinin bir çoxu səmərəli istintaqın aparılması üçün xüsusi əhəmiyyətli informasiya mübadiləsinə yardım edən hüquq-mühafizə orqanlarının söylərini əlaqələndirən milli "əlaqələndirmə orqanları" yaratmışdılar. Mütəşəkkil cinayətin istintaqına çox vaxt sərhədyanı məsələlər (narkotiklər, silah, qeyri-qanuni mal keçirmə, qadın alveri və s.) daxildir, bu da müxtəlif hüquq-mühafizə orqanlarının (yerli polis, milli təhlükəsizlik orqanları, gömrük, sərhədçilər və s.) söylərini tələb edir. İslah edilmiş qanunvericiliyinə əlavə olaraq, iştirakçılar milli və beynəlxalq hüquq-mühafizə orqanları arasında əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi ilə bağlı mexanizmin zəruriliyini qeyd etmişlər.

Əsaslandırma

Mütəşəkkil cinayətə qarşı mübarizəyə cəlb olunanlar Azərbaycanın daxilində istintaqları sürətləndirmək və zəruri hallarda beynəlxalq istintaqın gedişində söylərin əlaqələndirilməsi məqsədi ilə milli hüquq-mühafizə orqanları ilə əlaqə yarada biləcək etibarlı bir mexanizmə ehtiyac duyur. Milli Əlaqələndirici Hüquq-Mühafizə Orqanı zəruri hallarda aşağıdakı funksiyaları həyata keçirə bilirdi: Hüquq-mühafizə orqanları arasında əlaqələndiricisi kimi; mütəşəkkil cinayət hallarının istintaqına aid olan informasiya mübadiləsinə yardım etmək; Azərbaycanın daxilində və onun sərhədləri boyu birgə istintaqın təşkilinə yardım etmək; spesifik hüquq-mühafizə məsələlərində söyləri cəmləşdirmək

üçün nazirliklərarası "xüsusi təyinatlı qüvvələrin" yaradılmasına yardım etmək; beynəlxalq səylərin vasitəsilə mütəşəkkil cinayətkarlığın qarşısını almaq üçün mərkəzi əlaqə məntəqəsini təmin etmək; informasiya əldə etmənin təmin edilməsi üçün xidməti proseduraların və eyni zamanda həssas informasiyalara məxfiliyinin təmin edilməsi üçün standartların işlənilib hazırlanması; hüquq-mühafizə fəaliyyətində əməkdaşlığa, inama və inamın yaradılmasına yardım etmək. ƏO həmçinin hüquq-mühafizə orqanları üçün insan hüquqları sahəsində qadın alveri problemi daxil olmaqla) hazırlığı əlaqələndirəcək və sənədləşmə mərkəzi funksiyasını yerinə yetirəcəkdir. Ölkə səviyyəsində isə təklif edilən ƏO-nun funksiyaları səlahiyyət və fəaliyyətləri Cinayət Məcəlləsində və Cinayət-Prosessual Məcəlləsində müfəssəl olaraq göstərilmiş ictimai institutlar (prokurorlar və hakimlər) tərəfindən həyata keçirilməlidir. Belə bir qanun hazırda Avropa Şurasının yardımı ilə hazırlanır. Həmin ƏO-nun fəaliyyəti digər ölkələrlə münasibətdə Avropa Şurasında ekstradasiya (cinayətkarların verilməsi), cinayət məsələləri ilə bağlı qarşılıqlı yardım göstərmək və s. kimi Avropa Şurası ölkələri tərəfindən adətən ratifikasiya olunması tələb edilən beynəlxalq müqavilələrin müvafiq çərçivəsində həyata keçirilir. Sonra Avropa Şurasının orqanları, narkotika və mütəşəkkil cinayətkarlığa (məs. Sprut) aid olan proqramlar üzrə Pompidu Qrupuna oxşar beynəlxalq əməkdaşlıq üçün fəal çərçivələr təşkil edirlər. Beləliklə, ƏO layihəsinin reallaşması Avropa Şurası ilə sıx əlaqədə keçəcəkdir.

Müddətlər

1998-ci ilin payızı - Milli Əlaqələndirmə Hüquq-Mühafizə Orqanı ilə əlaqələndirici şəxslərin formalaşdırılması və təyin edilməsi

1999-cu ilin əvvəli - İlkin hazırlıq və Milli Əlaqələndirmə Hüquq-Mühafizə Orqanının təsis edilməsi

Maliyyə xərcləri

Layihənin təxmini dəyəri 20.000 ABŞ dollarıdır.

* 1998-ci il üçün bu layihənin maliyyələşdirilməsinə Norveç Hökumətinin 10.000 ABŞ dolları məbləğində könüllü yardım nəticəsində təminat verilmişdir.

2000

"Azad ticarət zonasının yaradılması haqqında Sazişin iştirakçısı olan dövlətlər arasında dövriyyədə olan əmtəələrin gömrük rəsmiləşdirilməsi və gömrük nəzarəti qaydası haqqında" Sazişin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(1 fevral 2000-ci il, № 793-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. "Azad ticarət zonasının yaradılması haqqında Sazişin iştirakçısı olan dövlətlər arasında dövriyyədə olan əmtəələrin gömrük rəsmiləşdirilməsi və gömrük nəzarəti qaydası haqqında" 1999-cu il oktyabrın 8-də Yalta şəhərində imzalanmış Saziş təsdiq edilsin.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

СОГЛАШЕНИЕ

О порядке таможенного оформления и таможенного контроля товаров, перемещаемых между государствами - участниками соглашения о создании зоны свободной торговли

Правительства государств - участников настоящего Соглашения, именуемые в дальнейшем Сторонами,

руководствуясь положениями Соглашения о создании зоны свободной торговли от 15 апреля 1994 года и Протокола о внесении изменений и дополнений к нему от 2 апреля 1999 года,

исходя из общепризнанных международных норм и правил и основ национального законодательства Сторон,

в развитие Основ таможенных законодательств государств-участников Содружества Независимых Государств, принятых Советом глав государств Содружества Независимых Государств 10 февраля 1995 года,

стремясь к дальнейшему расширению взаим о выгодных торгово-экономических отношений,

признавая необходимость обеспечить эффективное функционирование режима свободной торговли,

согласились о нижеследующем:

Статья 1

В настоящем Соглашении применяются термины, используемые в Основах таможенных законодательств государств - участников Содружества Независимых Государств, принятых Советом глав государств Содружества Независимых Государств 10 февраля 1995 года.

Статья 2

Целью настоящего Соглашения является:

установление упрощенного порядка таможенного оформления таможенного контроля товаров, перемещаемых между Сторонами;

унификация и упрощение таможенных процедур в отношении товаров, происходящих с территорий государств - участников СНГ (в соответствии с Правилами определения страны происхождения товаров, утвержденными Решением Совета глав правительств СНГ от 24.09.93, с учетом редакции пункта 9, внесенной Решением Совета глав правительств СНГ от 18.10.96), без нанесения ущерба национальным интересам каждого из указанных государств.

Статья 3

1. Настоящее Соглашение применяется каждой из Сторон при условии вступления в силу Соглашения о создании зоны свободной торговли от 15 апреля 1994 года и Протокола о внесении изменений и дополнений к нему от 2 апреля 1999 года.

2. Настоящее Соглашение применяется в отношении товаров, происходящих с таможенных территорий государств - участников СНГ и помещаемых под таможенный режим выпуска для свободного обращения.

3. Настоящее Соглашение не применяется в отношении товаров: относящихся к специальным грузам, продукции военного назначения и товарам двойного применения;

облагаемых акцизам и на территориях государств - участников СНГ. Стороны обмениваются перечнем товаров, облагаемых акцизами.

Статья 4

Стороны устанавливают упрощенный порядок таможенного оформления товаров, указанных в пункте 2 статьи 3 настоящего Соглашения, ввозимых на таможенные территории государств - участников СНГ.

Статья 5

Упрощенный порядок таможенного оформления товаров включает применение:

- унифицированных бланков грузовых таможенных деклараций;
- унифицированных бланков таможенных пассажирских деклараций;
- унифицированных правил таможенного оформления товаров и транспортных средств.

Упрощенный порядок таможенного оформления товаров предусматривает взаимное признание документов таможенного оформления и контроля.

Статья 6

Стороны на основе двусторонних договоренностей создают на таможенных границах совместные пункты пропуска для осуществления таможенного контроля и производства таможенного оформления.

Статья 7

Таможенное оформление товаров производится в соответствии с национальным законодательством государств - участников СНГ.

Статья 8

Перевозка товаров по таможенным территориям государств-участников СНГ до пункта назначения осуществляется в соответствии с национальными правилами доставки товаров под таможенным контролем.

Статья 9

После прибытия товаров в места таможенного оформления, определенные таможенным органом, в регионе деятельности которого находятся получатели товаров, они располагаются на таможенных складах либо в других местах под таможенным контролем, определяемых таможенным органом.

Статья 10

Для подтверждения достоверности сведений, заявляемых в таможенной декларации, таможенный орган вправе потребовать предоставления дополнительных документов и сведений, необходимых для таможенного контроля.

Стороны стремятся к максимальному сокращению перечней таких документов и сведений, а также оптимизации условий их предоставления.

Статья 11

Положения настоящего Соглашения не затрагивают положений других международных договоров, участниками которых являются Стороны.

Статья 12

Настоящее Соглашение вступает в силу с даты получения депозитарием третьего уведомления о выполнении Сторонами внутри государственных процедур, необходимых для вступления в силу настоящего Соглашения. Для Сторон, выполнивших внутри государственные процедуры позднее, оно вступает в силу с даты сдачи соответствующих документов депозитарию <*>.

Статья 13

По взаимной договоренности Сторон в настоящее Соглашение могут быть внесены изменения и дополнения, оформляемые отдельными документами.

Статья 14

Настоящее Соглашение действует в течение 5 лет с даты его вступления в силу. По истечении этого срока Соглашение автоматически продлевается каждый раз на следующий 5-летний период, если Стороны не примут иного решения.

Любая из Сторон может выйти из настоящего Соглашения, направив письменное уведомление об этом депозитарию не позднее чем за 6 месяцев до выхода, предварительно урегулировав обязательства, возникшие за время действия настоящего Соглашения.

Статья 15

Спорные вопросы, связанные толкованием и применением настоящего Соглашения, решаются путем консультаций и переговоров.

При невозможности решить спорные вопросы путем переговоров Стороны обращаются в Экономический Суд Содружества Независимых Государств или иные международные арбитражные суды.

Статья 16

Настоящее Соглашение открыто для присоединения других государств, разделяющих его цели и принципы, с согласия всех Сторон путем передачи депозитарию документов о таком присоединении. Присоединение счи-

тается вступившим в силу по истечении 30 дней со дня получения депозитарием последнего уведомления о согласии Сторон на такое присоединение.

Совершено в городе Ялте 8 октября 1999 года в одном подлинном экземпляре на русском языке. Подлинный экземпляр хранится в Исполнительном комитете Содружества Независимых Государств, который направит каждому государству, подписавшему настоящее Соглашение, его заверенную копию.

(Подписи)

**Особое мнение Азербайджанской Республики к
Соглашению О порядке таможенного оформления и
таможенного контроля товаров, перемещаемых между
государствами - участниками соглашения о создании
зоны свободной торговли**

"За исключением статьи 6 и положения статьи 15, допускающего рассмотрение спорных вопросов в Экономическом Суде Содружества Независимых Государств".

*Премьер-министр
Азербайджанской Республики
А. Расизаде*

**Предложение Республики Армения по проекту
Соглашения**

**О порядке таможенного оформления и таможенного
контроля товаров, перемещаемых между
государствами - участниками соглашения
о создании зоны свободной торговли**

"1. Статью 3 изложить в следующей редакции: "Стороны в течение одного месяца после вступления в силу настоящего Соглашения обмениваются

ска перечнем товаров, облагаемых акцизами, а также информируют друг друга обо всех изменениях в этих перечнях".

2. Статью 7 изложить в следующей редакции: "Таможенное оформление товаров производится в соответствии с национальными законодательствами государств - участников СНГ".

3. В конце статьи 13 добавить: "и которые вступают в силу в порядке, установленном статьей 12 настоящего Соглашения".

В. Саркисян

**Оговорки Украины к соглашению Совета глав
правительств государств-участников СНГ
"О Соглашении о порядке таможенного оформления и
таможенного контроля товаров, перемещаемых
между государствами - участниками соглашения
о создании зоны свободной торговли**

8 октября 1999 года

"За исключением положений, допускающих рассмотрение спорных вопросов в Экономическом Суде Содружества Независимых Государств".

*Премьер-министр Украины
В. Пустовойтенко*

Соглашение не подписано Туркменистаном.

**С ВЕДЕНИЯ О ВЫПОЛНЕНИИ ВНУТРИГОСУДАРСТВЕННЫХ
ПРОЦЕДУР ПО СОГЛАШЕНИЮ О ПОРЯДКЕ ТАМОЖЕННОГО
ОФОРМЛЕНИЯ И ТАМОЖЕННОГО КОНТРОЛЯ ТОВАРОВ,
ПЕРЕМЕЩАЕМЫХ МЕЖДУ
ГОСУДАРСТВАМИ – УЧАСТНИКАМИ СОГЛАШЕНИЯ
О СОЗДАНИИ ЗОНЫ СВОБОДНОЙ ТОРГОВЛИ
ОТ 8 ОКТЯБРЯ 1999 ГОДА**

(по состоянию на 1 февраля 2003 года)

Соглашение вступает в силу в соответствии со ст. 12.

Подписали: Азербайджан <1>, Армения <2>, Грузия, Казахстан,
Киргизия, Молдавия, Россия, Таджикистан, Узбекистан,
Украина <3>.

Сдали уведомления:

Россия - депонировано 17.01.2000;

Азербайджан - депонировано 29.03.2000;

Украина - депонировано 13.04.2000;

Таджикистан - депонировано 30.05.2000;

Киргизия - депонировано 25.08.2000;

Казахстан - депонировано 14.11.2000;

Армения - депонировано 27.12.2000;

Молдавия - депонировано 04.01.2002.

Соглашение вступило в силу 13.04.2000.

Вступило в силу для государств:

Россия, Азербайджан и Украина - 13.04.2000;

Таджикистан - 30.05.2000;

Киргизия - 25.08.2000;

Казахстан - 14.11.2000;

Армения - 27.12.2000;

Молдавия - 04.01.2002.

**"Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçıları
Şurasının və Hökumət Başçıları Şurasının qərarlarının
həyata keçirilməsi Mexanizmi haqqında" Qərarın təsdiq
edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

(1 fevral 2000-ci il, № 794-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. "Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçıları Şurasının və Hökumət Başçıları Şurasının qərarlarının həyata keçirilməsi Mexanizmi haqqında" 1999-cu il oktyabrın 8-də Yalta şəhərində imzalanmış Qərar təsdiq edilsin.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Р Е Ш Е Н И Е

**О механизме реализации решений Совета глав государств и
Совета глав правительств Содружества Независимых Государств**

Совет глав правительств Содружества Независимых Государств р е ш и л :
утвердить Механизм реализации решений Совета глав государств и Совета
глав правительств Содружества Независимых Государств (прилагается).

Совершено в городе Ялте 8 октября 1999 года в одном подлинном экземп-
ляре на русском языке. Подлинный экземпляр хранится в Исполнительном
комитете Содружества Независимых Государств, который направит каждому
государству, подписавшему настоящее Решение, его заверенную копию.

За Правительство
Азербайджанской Республики
А.РАСИЗАДЕ

За Правительство
Российской Федерации
В.ПУТИН

За Правительство Республики
Армения
В.САРКИСЯН

За Правительство Республики
Таджикистан
Я.АЗИМОВ

За Правительство Грузии
В.ЛОРДКИПАНИДЗЕ

За Правительство Туркмениста-
на Р.САПАРОВ

За Правительство Республики
Казахстан
У.ДЖАНДОСОВ

За Правительство Республики
Узбекистан
Б.ХАМИДОВ

За Правительство Кыргызской
Республики
А.МУРАЛИЕВ

За Правительство Украины
В.ПУСТОВОЙТЕНКО

За Правительство
Республики Молдова
И.СТУРЗА

Решение подписано Азербайджанской Республикой с особым мнением.
Решение подписано Грузией с особым мнением: "Грузия поддерживает проект Решения за исключением абзаца 4".

Решение подписано Туркменистаном с замечаниями:

"1. Предлагается абзац 3 проекта исключить.

2. Второе предложение абзаца 4 исключить.

3. Абзац 5 проекта изложить в следующей редакции:

"по мере необходимости определение сроков исполнения решений, а также органов Содружества, анализирующих ход их исполнения, если таковые не определены решениями;"

Других предложений и замечаний не имеется".

Решение подписано Украиной с оговорками.

Механизм реализации решений Совета глав государств и Совета глав правительств Содружества Независимых Государств

В целях обеспечения выполнения решений Совета глав государств и Совета глав правительств Содружества Независимых Государств (документы, принятые в рамках Совета глав государств и Совета глав правительств Содружества) и на основании концептуальных положений Механизма реализации решений Совета глав государств и Совета глав правительств Содружества от 2 апреля 1999 года устанавливается следующий механизм реализации решений, который предусматривает:

добровольное и добросовестное выполнение государствами-участниками принятых на себя обязательств на основании решений с учетом национальных механизмов контроля и невмешательства во внутренние дела государства;
обязательное и своевременное выполнение решений органами Содружества;
разработку Исполнительным комитетом СНГ совместно с постоянными полномочными представителями государств-участников Содружества при

уставных и других органах СНГ рекомендаций для государств Содружества по выполнению решений. После принятия решений Советом глав государств и Советом глав правительств Содружества правительства государств-участников, если это предусматривается соответствующими решениями, в соответствии с национальным законодательством обеспечивают прохождение внутригосударственных процедур, принимают нормативные правовые акты о реализации каждого документа с указанием конкретных мер и сроков выполнения, назначают ответственных исполнителей, о чем в двухмесячный срок извещают

Исполнительный комитет СНГ;

выработку Исполнительным комитетом СНГ рекомендаций по срокам исполнения документов, а также по определению органов Содружества, анализирующих ход их исполнения, если таковые не определены решениями;

обобщение Исполнительным комитетом СНГ предложений и замечаний, высказанных главами государств и главами правительств на заседаниях Совета глав государств, Совета глав правительств Содружества, и разработку совместно с постоянными полномочными представителями государств-участников Содружества при уставных и других органах СНГ мер для их реализации и при необходимости последующее их внесение в установленном порядке на рассмотрение и утверждение Совета министров иностранных дел, Совета глав правительств и Совета глав государств Содружества;

ежегодные доклады Председателя Исполнительного комитета - Исполнительного секретаря СНГ Совету глав государств и Совету глав правительств Содружества о ходе выполнения решений;

периодическое информирование Исполнительного комитета СНГ государствами-участниками через постоянных полномочных представителей государств-участников Содружества при уставных и других органах СНГ и органами Содружества о ходе исполнения решений;

периодическое информирование Исполнительным комитетом СНГ государств-участников Содружества, Советов глав государств, глав правительств, министров иностранных дел и Экономического совета о ходе исполнения решений;

урегулирование споров, возникающих при исполнении обязательств по документам Содружества, путем переговоров государств-участников Содружества;

заслушивание Советом глав государств Содружества Председателя Совета глав правительств и Председателя Совета министров иностранных дел Содружества о проводимой работе по выполнению решений Совета глав государств;

заслушивание Советом глав правительств сообщений руководителей органов Содружества о проводимой ими работе по выполнению решений Совета глав правительств Содружества.

ОСОБОЕ МНЕНИЕ

Азербайджанской Республики к Решению о Механизме реализации решений Совета глав государств и Совета глав правительств Содружества Независимых Государств

Азербайджанская сторона считает целесообразным исключить 4-й абзац, предусматривающий регламентацию процедуры ратификации и исполнения государствами решений, принятых в рамках Содружества.

Пятый абзац изложить в следующей редакции: "определение, по мере необходимости, сроков исполнения решений, а также органов Содружества, анализирующих ход их исполнения".

Премьер-министр
Азербайджанской Республики
А.РАСИЗАДЕ

Оговорки Украины к Решению о Механизме реализации решений Совета глав государств и Совета глав правительств Содружества Независимых Государств

1. Абзац 4 для Украины действует в следующей редакции:
"разработку Исполнительным комитетом СНГ совместно с постоянными полномочными представителями государств-участников Содружества при уставных и других органах СНГ рекомендаций для государств Содружества по периодическому информированию ими о ходе выполнения тех или иных решений".

2. Абзац 5 для Украины действует в редакции: "определение, по мере необходимости, сроков исполнения решений, а также органов Содружества, анализирующих ход их исполнения".

Премьер-министр
Украины **В.Пустовойтенко**

Азәрбајҹан Республїкасы Һөкүмәти илә Авропа Бирлији Комиссиясы арасында имзаланмыш "Малийәләшдирмә һаqqында Меморандума тәтбиқ edilән üмуми qaydalar"ın тәсдиқ edilmәси барәдә Азәрбајҹан Республїкасынын Qanunu (8 fevral 2000-ci il, № 800-IQ)

Азәрбајҹан Республїкасынын Milli Mәclisi qәrara alır:

1. Азәрбајҹан Республїкасы Һөкүмәти илә Авропа Бирлији Комиссиясы арасында 1994-cü il fevralın 3-dә Brüssel шәһәрində имзаланмыш "Малийәләшдирмә һаqqында Меморандума тәтбиқ edilән üмуми qaydalar" тәсдиқ edilsin.
2. Bu Qanun дәрц edildiyi гүндән қүvvәyә minir.

Малийәләшдирмә һаqqында Меморандума тәтбиқ edilән

Üмуми Qaydalar

Bundan sonra "Birlik" adlanacaq, Avropa İqtisadi Birliyinin adına və adından çıxış edән, bundan sonra "Komissiya" adlandırılacaq Avropa Birliyi Komissiyası bir tərəfdән

vә

Azәрбајҹан Республїкасы adına və adından çıxış edән, bundan sonra "Hökümet" adlandırılaraq Azәрбајҹан Республїкасынын Һөкүмәти digер tərəfdән

birlikдә "Razılaşan tərəfler" adlandırılacaq,

Azәрбајҹан Республїкасынын, Birlik Şurasının 15 iyul 1991-ci il tarixli 2157/91 və 19 iyul 1993-cü il tarixli 2053/93 №-li təlimatları ilə nəzərdә tutulduđu kimi, Birliyin texniki yardım proqramına әsasән, yardımı Tәdbirlәр шәklində alan ölkә olduğunu vә

Birliyin texniki yardım proqramına әsasән Azәрбајҹан Республїкасында maliyәләшdirilән Tәdbirlәrin һәyata keçirilmәси үçүн üмуми texniki, qanunverici vә inzibati qaydaların тәсдиқ olunması zәrүretini nəzәрә alaraq ашаğıdakılar барәсində razılığa gәlmіşlәр:

Maddә 1

Azәрбајҹан Республїкасында iqtisadi vә sosial islahatlar prosesində dәstәklән-mәsi vә Razılaşan tərəflәр арасында әmәkdaşlıға yardım göstәrmәk mәqsәdi илә,

Razılaşan tərəflər, yuxarıda qeyd olunan təlimatdakı kimi, maliyyələşdirmə haqqında Memoranduma tətbiq edilən, mövcud Ümumi qaydalarda təsdiq edilmiş texniki, qanunverici və inzibati strukturlar çərçivəsində maliyyələşdiriləcək və həyata keçiriləcək Tədbirləri yerinə yetirməyə razılaşıblar. Hər bir Tədbirin (Tədbirlər kompleksinin ayrı-ayrı cəhətləri Razılaşan tərəflərin qəbul edəcəyi maliyyələşdirmə haqqında Memoranduma (bundan başqa – "Maliyyələşdirmə haqqında Memorandum" adlandırılacaq) göstəriləcəkdir.

Razılaşan tərəflər bütün Tədbirlərin lazımı qaydada həyata keçirilməsi üçün bütün zəruri addımları atacaqlar.

Razılaşan tərəflər, yerinə yetirilən hər hansı bir tədbiri səmərəli həyata keçirmək məqsədi ilə ümumi razılıq əsasında təkmilləşdirə bilərlər. Belə təkmilləşdirmə:

a) proqramın məbləğlə əlaqədar müxtəlif komponentlərinin bölüşdürülməsində, maliyyələşdirmə haqqında Memorandumda göstərilmiş qiymət bölgüsündə göstərilən məbləğin 15%-dən artıq olmamaq şərti ilə dəyişilməsi ilə;

b) proqramın tərkib və ya texniki elementlərinin əhəmiyyətli dərəcədə, onun ilkin müəyyən edilmiş şərtlərlə yerinə yetirilməsinə təsir göstərməklə nəticələnməməlidir.

Maddə 2

Maliyyələşdirmə haqqında Memoranduma tətbiq edilən, Ümumi qaydalarla əhatə olunan hər bir Tədbir, maliyyələşdirmə haqqında Memoranduma daxil edilməsi nəzərdə tutulan, bu sənədə olan əlavədə qeyd olunan ümumi müddəalara müvafiq həyata keçiriləcəkdir.

Maliyyələşdirmə haqqında Memorandum, zərurət yarandıqda, Tədbirin yerinə yetirilməsi üçün bu Ümumi qaydaları təkmilləşdirə və onlara əlavələr edə bilər.

Maddə 3

Bu Ümumi qaydaların şərtləri, Birliyin texniki yardım proqramı ilə maliyyələşdirilən Tədbirlərə, o cümlədən ayrıca maliyyələşdirmə haqqında Memorandum ilə mahiyyətə əhatə olunmayan yardım alan Azərbaycan Respublikası və başqa ölkələr üçün maraq kəsb edən regiondakı hökumətlərarası Tədbirlərə tətbiq ediləcəkdir.

Maddə 4

Bu Ümumi qaydalara müvafiq maliyyələşdirilən Tədbirlərə aid məsələlər üçün Komissiya, özünün Azərbaycan Respublikasında akkreditə olunmuş nümayəndəliyinə (onun mövcud olduğu halda), Komissiya adından və Azərbaycan Respublikasının müvafiq hakimiyyət orqanları ilə sıx əməkdaşlıq yolu ilə Tədbirlərin maliyyə və texniki idarəetmənin qanuni təcrübəsinə müvafiq həyata keçirilməsini təmin edəcək təqdimatı göndərə bilər.

Maddə 5

Mövcud qaydalara aid hər hansı bir mübahisə Razılaşan tərəflər arasında məsləhətləşmə mövzudur. Belə ki, tərəflər bu Ümumi qaydaların məqsədlərini nəzərə alaraq, problemin həlli üçün bütün səylərini əsirgəməyəcəklər.

Maddə 6

Bu Ümumi qaydalar hər iki tərəfdən imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Onlar, Birlik Şurasının 15 iyul 1991-ci il tarixli 2157/91 və 19 iyul 1993-cü il tarixli 2053/93 № 2-li təlimatlarda nəzərdə tutulduğu kimi, Birliyin texniki yardım proqramına əsasən həyata keçirilən bütün tədbirlərə tətbiq ediləcəkdir.

Maddə 7

Maliyyələşdirmə haqqında Memoranduma tətbiq edilən bu Ümumi qaydalar, Avropa iqtisadi birliyinin və Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqının 2 avqust 1991-ci il tarixli Protokolunu əvəz və ləğv edir.

Bu sənəd 3 fevral 1994-cü il tarixində Brüsseldə hər ikisi eyni hüquqi qüvvəyə malik olan iki orijinal nüsxədə, ingilis və rus dilində tərtib edilmişdir.

AVROPA BİRLİKLƏRİ
KOMİSSİYASI

Ser LEON BRITTAN
Avropa Birliyi Komissiyasının
Vitse-Prezidenti

AZƏRBAYCAN
RESPUBLİKASININ HÖKUMƏTİ

Z.A.SƏMƏDZADƏ
TACIS proqramı üzrə Azərbaycan
Respublikasının Milli Əlaqələndiricisi

MALİYYƏLƏŞDİRMƏ HAQQINDA MEMORANDUMA TƏTBİQ EDİLƏN ÜMUMİ QAYDALAR

Fəsil 1. TƏDBİRLƏRİN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ

Maddə 1. Birliyin planlaşdırılmış maliyyə ayırmaları

Məbləği hər bir maliyyələşdirmə haqqında Memorandumda müəyyən edilən, bundan sonra "Avropa İqtisadi Birliyinin maddi yardımı" adlandırılacaq Birliyin planlaşdırılmış maliyyə ayırmaları, lazımi qaydada təsdiq edilmiş kontrakt və iş proqramları əsasında vəsait qoyuluşu həddini və ödəmələrin həyata keçirilməsini müəyyən edəcəkdir.

Maddə 2. Ödəmələr

1. Ödəmələr Komissiya tərəfindən birbaşa podratçıya və ya iş proqramları əsasında formallıqların yerinə yetirildiyi təqdirdə, Komissiya və yaxud Komissiyanın nəzarəti altında Tədbirlərin həyata keçirilməsinə cavabdeh təşkilat adından, podratçılara ödəmələrin verilməsi, xüsusi olaraq layihə üçün nəzərdə tutulmuş bank hesabına avanslar şəklində ödənilir.

Tədbirin iş proqramları əsasında yerinə yetirilməsi tələb olunduğu hər zaman, hesaba keçirilən avans ödəmələr nağd pul kütləsi hərəkətinin müvafiq planlarına əsasən ödəniləcəkdir.

Kontraktlar, Avropa Birliyi Komissiyası tərəfindən tətbiq edilən standart kontraktlar və kontraktlar üçün ümumi müddəalar kimi beynəlxalq modellərə cavab verəcəkdir.

Fəsil 2. MADDİ-TEXNİKİ TƏCHİZAT

Maddə 3. Ümumi müddəalar

Texniki əməkdaşlıq və təchizat kontraktlarının bağlanması üçün istifadə olunmalı prosedur, aşağıda göstərilmiş prinsiplərə riayət edilməklə maliyyələşdirmə haqqında Memorandumda müəyyən ediləcəkdir.

Maddə 4. Mənbə

Komissiya tərəfindən icazə verilmiş ayrı-ayrı hallar istisna olmaqla, kontraktların yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan material, resurs və xidmətlər, Birlik və

ya 15 iyul 1991-ci il tarixli 2157/91 və 19 iyul 1993-cü il tarixli 2053/93 №-li təlimatlarda göstərilmiş benefisiar ölkələrdən olmalıdır. Bu razılaşmanın imzalandığı vaxta əsasən benefisiar ölkələrin siyahısı əlavə olunur.

Ayrı-ayrı hallarda və Komissiyanın xüsusi təsdiqindən sonra mənbə, PHARE proqramının benefisiar ölkələri, Aralıq dənizi ölkələri, bircə maliyyələşdirmə halında isə, əlaqədar üçüncü ölkələrə qədər genişlənə bilər. Bu ümumi qaydaların imzalandığı vaxta əsasən PHARE proqramının benefisiar ölkələrin siyahısı əlavə olunur.

Eyni və ya müxtəlif milli mənsubiyyətə malik şirkətlər arasında qruplaşma, konsorsium və subpodratlar haqqında razılaşmalar bu mənbə qaydasına tabedir.

Maddə 5. Standart prosedurlardan kənara çıxma

Məsələnin təxirəsalınmazlığı başa düşüldükdə və ya Tədbirə mahiyyəti, vəcibliyi ikinci dərəcəli olan və ya xüsusi cəhətləri səbəbi ilə haqq qazandırıldıqda (məsələn, iki mərhələli maliyyələşdirmə əməliyyatı, çox mərhələli əməliyyatlar, ayrı-ayrı texniki spesifikasiyalar və s.) Komissiya, istisna hal olaraq, aşağıdakılara icazə verə bilər:

layihələr müsabiqəsinin məhdud elan edilməsindən sonra təchizat kontraktlarının yerləşdirilməsi;

kontraktların birbaşa razılaşma yolu ilə bağlanması.

Maddə 6. Təchizat kontraktlarında iştirak qaydaları

5-ci maddənin şərtlərinə müvafiq təchizat kontraktlarında iştirak üçün bərabər şərtlər, xüsusilə layihələr müsabiqəsində iştirak etmək üçün dəvətnamələrin müvafiq müddətdə dərc edilməsi yolu ilə təmin ediləcəkdir. Birliyin elanları Azərbaycan Respublikası və başqa maraq göstərən ölkələr üçün, bir qayda olaraq, Avropa birliklərinin Rəsmi Jurnalı və müvafiq kütləvi informasiya vasitələrində dərc ediləcəkdir.

Maddə 7. Kontraktların verilməsi

Komissiya hər bir əməliyyat üçün seçilmiş təklifin, xüsusilə də ərizə ilə müraciət edən tərəfindən verilən kvalifikasiya və zəmanətlər, təchizat və xidmətlərin xərci və keyfiyyəti, həyata keçirilmə xarakteri və şərtləri, istifadə və texniki dəyərini xərclər baxımından ən səmərəli olduğuna zəmanət verəcəkdir.

Təchizat kontraktları layihələri müsabiqəsinin nəticələri Birliyin Rəsmi Jurnalında dərc ediləcəkdir.

Maddə 8. Texniki yardım üzrə kontraktlar

1. Texniki yardım üzrə kontraktlar, bir qayda olaraq, layihələr müsabiqəsi haqqında məhdud elan verilməsindən sonra və ya Birliyin ümumi büdcəsinə tətbiq edilən maliyyə təlimatına birbaşa razılaşma proseduru vasitəsi ilə texniki, iqtisadi və ya maliyyə səbəbləri ilə haqqı hesab edildikdə bağlanacaqdır.

2. Kontraktlar, Komissiya və ya bu, maliyyələşdirmə haqqında Memorandumda nəzərdə tutulduqda, Komissiya və ya onun Azərbaycan Respublikasında akkreditə olunmuş nümayəndəliyinin (belə bir nümayəndəlik mövcud olduqda) təsdiqindən sonra, yardım alan və ya onun adından çıxış edən hüquqi şəxs tərəfindən tərtib edilib, müzakirə olunub bağlanacaqdır.

3. Layihələr müsabiqəsinin məhdud elan edilməsi çərçivəsində, Komissiya və ya bu, maliyyələşdirmə haqqında Memorandumda nəzərdə tutulduqda, yardım alan və ya onun adından çıxış edən hüquqi şəxs Komissiyanın icazəsi ilə müsabiqədə iştirak etmək üçün dəvət olunacaq potensial podratçıların son siyahısını hazırlayacaqdır.

4. Birbaşa razılaşma proseduru çərçivəsində Komissiya və ya bu, maliyyələşdirmə haqqında Memorandumda nəzərdə tutulduğu halda, yardım alan və ya onun adından çıxış edən hüquqi şəxs, Komissiyanın icazəsi ilə namizədi seçərək kontrakt bağlayır.

Fəsil 3. GÜZƏŞTLƏRİN VERİLMƏSİ

Maddə 9. Ümumi güzəştlər

Komissiyanın maliyyələşdirdiyi Tədbirlərdə iştirak edən heyətə, ezamiyyətə göndərilmiş mütəxəssislər statusu veriləcək və Hökumət həmin mütəxəssislərə və bu məqsədlə Azərbaycan Respublikasına gələn onların ailə üzvlərinə, Azərbaycan Respublikasında həmin və ya buna oxşar məqsədlər üçün xidmətləri tələb olunan ekspatriantların hüquq və güzəştlərindən az olmayan hüquq və güzəştlər verəcək.

Maddə 10. Təsisetmə, yerləşdirmə, giriş və ölkədə qalmaq imkanı

Təchizat və xidmətlər üzrə kontraktlar halında, kontraktlarda iştirak etməyə maraq göstərən şəxslər, kontraktın vacibliyi bunu tələb etdikdə, Azərbaycan Respublikasına gəlmək, müvəqqəti yerləşmək və yaşamaq hüququ qazanacaqlar. Bu hüquq, yalnız kontrakt haqqında elanın verilməsindən və ya kontraktın hazırlanması üçün tədqiqatların aparılmasına cəlb edilmiş heyət tərəfindən layihələr müsabiqəsində iştirak etmək üçün dəvətnamə verildikdən və baxıldıqdan sonra verəcək. O, podratçının adının elan edilməsindən bir ay sonra qüvvədən düşəcəkdir.

Hökumət, Birlik tərəfindən maliyyələşdirilən xidmətlər üzrə kontraktlara cəlb olunan heyətə və onların ailə üzvlərinə, 9-cu maddədə göstəriləni kimi, çoxdəfəlik vizalar verəcək və Azərbaycan Respublikasında vizaların etibarlılıq müddətinin uzadılmasını təmin edəcəkdir. Bundan başqa, Hökumət ezamiyyətə göndərilmiş yuxarıda qeyd edilmiş mütəxəssislərə, kontraktın tələblərinə müvafiq və kontraktın yerinə yetirilməsinə tələb olunan müddətdə və Azərbaycan Respublikasında müvafiq qanun və qaydalara uyğun yaşamaq, işləmək və getmək üçün icazə verəcək.

Mütəxəssislər gəldikdə, Hökumət, onlara və onların ailə üzvlərinə Respublika ərazisində sərbəst hərəkət üçün viza və hər hansı bir əlavə xüsusi razılıq almadan hər hansı bir şəhərdə yaşamaq icazəsi verəcək.

Maddə 11. Avadanlığın idxalı və reeksportu

Hökumət, Tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün zəruri professional avadanlığın, həmçinin avtomobillərin idxalı üçün icazə verəcək.

Ezam edilmiş mütəxəssislər, layihənin həyata keçirilməsi məqsədi ilə idxal edilmiş avtomobilləri, onların razılaşdırılmış layihələr üçün gətirildiklərinə və Birliyin və ya bu razılaşdırılmış kontraktın həyata keçirilməsinə dair Birliklə lazımı qaydada müqavilə bağlamış təşkilatın sərəncamında olduğuna dair siyahıda qeydiyyatdan keçirəcəklər.

Bundan başqa, Hökumət, təchizat və xidmətlərə dair kontraktları yerinə yetirmiş fiziki və hüquqi şəxslərə, Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyinə müvafiq, yuxarıda qeyd olunmuş avadanlıq və avtomobillərin reeksportunun həyata keçirilməsinə lazım olan icazələri verəcəkdir.

Maddə 12. İdxala və valyuta mübadiləsinə nəzarət

Tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün Hökumət, Birlik üzvləri arasında müxtəliflik qoymamaqla xarici valyutanın idxalı və alınmasına və valyuta mübadiləsinə nəzarət qaydalarının tətbiqinə dair icazələrin verilməsini öz öhdəsinə götürür.

Hökumət, ezam edilmiş mütəxəssislərə və onların ailə üzvlərinə, xarici valyutanın Azərbaycan Respublikasına gətirilməsi və texniki yardım göstərilməsinə dair kontraktın müddətində saxlanmasına icazə verəcək. Bundan başqa, ezam edilmiş mütəxəssislər və onların ailə üzvləri müvafiq istifadə olunmamış xarici valyutanı öz ixtiyarlarına müvafiq çıxarmaq hüququnu qazanacaqlar.

Maddə 13. Vergiləndirmə və gömrük

1. Vergi və gömrük rüsumları Avropa Birliyinin maliyyə yardımından maliyyələşdirilməyəcəkdir.

2. Mallar, həmçinin Avropa Birliyinin maliyyə yardımından və ya birgə maliyyələşdirilən kontraktların yerinə yetirilməsi çərçivəsində, Azərbaycan Respublikasına idxal edilən avadanlıq və avtomobillər, idxal rüsumları, vergi və Hökumət və ya onun hər hansı bir orqanının analoji xarakterli maliyyə yığımları ilə vergiləndirilməyəcəkdir.

Komissiyanın tələbinə müvafiq, Hökumət, sözügedən idxal edilən malların, kontraktın adı qaydada yerinə yetirilməsi üçün, yuxarıda qeyd olunan vergi, rüsum və yığımlara dair hər hansı bir mübahisənin həllindən asılı olmayaraq, buraxılış məntəqəsindən alıcıya qədər vaxtında buraxılacağına zəmanət verəcəkdir.

Avropa Birliyinin maliyyə yardımından maliyyələşdirilən təchizat kontraktı, Azərbaycan Respublikasından olan məhsulu əhatə etdiyi hallarda, kontrakt, bu tip

təchizatlara dair Azərbaycan Respublikasında tətbiq edilən yerli vergi və ya maliyyə yığımlarını daxil etməyən qiymət əsasında bağlanacaq və bu vergi və rüsumların siyahısı ayrıca təqdim ediləcək.

3. Avropa Birliyinin maliyyə yardımından maliyyələşdirilən kontraktlar, eyni qüvvəyə malik olan, bu cür yığımların mövcud olub-olmaması və ya onların tətbiq olunması zərurətindən asılı olmayaraq, Azərbaycan Respublikasında sənədlərə möhür vurulması, qeydiyyat rüsumları və ya maliyyə yığımlarının ödənilməsi tələbi altına düşməyəcəkdir.

4. Avropa Birliyinin maliyyə yardımından maliyyələşdirilən texniki əməkdaşlıq kontraktları üzrə işləyən fiziki və hüquqi şəxslər, habelə ekspatriant işçilər, Azərbaycan Respublikasında Hökumət və ya onun tabeliyində olan hər hansı bir orqan tərəfindən tutulan aşağıdakı ödəmələrdən azaddır:

sosial sığortaya ayırmalardan;

Birlikdən və ya Birliklə kontrakt bağlamış təşkilatın aldığı gəlirdən sahibkarlıq fəaliyyətinə qoyulan vergi və gəlir vergisi və ya analoji xarakterli yığımlardan.

5. Texniki əməkdaşlıq üzrə kontraktlarda müəyyən edilmiş məsələlərin həlli üzərində işləyən fiziki şəxslərin (və onların ailə üzvlərinin) – həmin məntəqədə işləyənlərdən başqa şəxsi və ev istifadəsində olan əşyalar, həmçinin fiziki şəxslərin şəxsi istifadəsi üçün idxal edilən qida məhsulları, Azərbaycan Respublikasında Hökumət və ya onun tabeliyində olan hər hansı bir orqan tərəfindən tutulan idxal rüsumları, vergi və ekvivalent təsirə malik olan digər maliyyə yığımlarından azad olacaqlar.

Göstərilmiş şəxsi və ev istifadəsi üçün nəzərdə tutulmuş əşyalar, kontraktın başa çatmasından sonra Azərbaycan Respublikasında mövcud olan qaydalara müvafiq şəkildə reeksport və ya Azərbaycan Respublikasına hədiyyə edilə bilər.

Azərbaycan Respublikasına gömrük rüsumu ödəmədən, mövcud qanun və təlimatları gözləməklə bir ailəyə bir motorlu nəqliyyat vasitəsinin idxalına, həmin nəqliyyat vasitəsinin yalnız müvafiq kontraktın müddəti ərzində istifadə olunduğu və həmin müddət başa çatdıqdan sonra reeksport ediləcəyi şərti ilə icazə verilir. Mütəxəssislər və onların ailə üzvləri, özlərinin mövcud sürücülük vəsiqələrini təqdim etməklə yerli sürücülük vəsiqələrini ala bilərlər.

6. Professional avadanlıq idxal edən fiziki və hüquqi şəxslər, 1-ci maddədə göstəriləni kimi, öz xahişlərinə əsasən, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində qeyd olunan avadanlığa dair müvəqqəti idxala aid güzəştlər əldə edəcəklər. Bu avadanlıq idxal və ixrac zamanı, Hökumət və ya onun tabeliyində olan hər hansı bir orqan tərəfindən alman gömrük rüsumu, vergi və yığım və ya analoji xarakterli yığımlarla vergiləndirilməyəcəkdir.

Fəsil 4. ÖDƏMƏ PROSEDURLARI

Maddə 14. Ödəmə prosedurları

1. Avropa Birliyinin maliyyə yardımından maliyyələşdirilən və ya birgə maliyyələşdirilən kontraktlara dair podratlara aid ərizə ilə müraciətlər, bir qayda olaraq, ECU-da tərtib edilir və ödənilir. Xüsusi əsaslara görə, başqa valyutaların istifadəsi ayrı-ayrı hallarda Komissiya tərəfindən həll ediləcəkdir.

2. Podratlara ərizələrin ECU-da tərtib edildikdən sonra, müvafiq ödənişlər, lazımi qaydada kontraktda qeyd olunmuş valyuta ilə, ödəmələrdən bir gün əvvəl olan kursa müvafiq ECU-nun ekvivalent dəyəri əsasında ödəniləcəkdir.

Fəsil 5. RAZILAŞAN TƏRƏFLƏR ARASINDA ƏMƏKDAŞLIQ

Maddə 15. İnformasiya və yardım

1. Komissiya, gecikmədən Hökuməti mütəxəssislərin və onların himayəsində olanların (belələri varsa) şəxsiyyəti, üzərində işlənəcək razılaşıdırılmış layihə, onların gəlişi, Azərbaycan Respublikasında qaldıqları və təxmini iş müddəti haqqında məlumat verəcəkdir.

2. Hökumət, razılaşıdırılmış layihələrin həyata keçirilməsinin asanlaşdırılması və bu Ümumi qaydaların yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan hər hansı bir inzibati yardımını göstərəcəkdir.

Maddə 16. Yoxlama və təftiş

1. Komissiya, Avropa Birliklərinin Nəzarət Komissiyası ilə birlikdə, Tədbirin həyata keçirilməsində zəruri hesab etdikləri texniki və ya maliyyə missiyasının və ya təftişin keçirilməsi üçün özlərinin etibar etdikləri şəxsləri və ya lazımi qaydada səlahiyyətlə təmin edilmiş nümayəndələrini göndərmək hüququna malik olacaqlar. Lakin Komissiya və Nəzarət Komissiyası belə missiyalar haqqında əvvəlcədən məlumat verəcək və Azərbaycan Respublikasının hakimiyyət orqanlarının bu təftişlərdə iştirak etmələrini xahiş edə bilərlər.

Hökumət, ondan tələb edilən və işə aid məlumat və sənədləri onların ixtiyarına təqdim edəcək və təftiş və ya yoxlama aparmaq göstərişi alan şəxslərin işinin asanlaşdırılması üçün zəruri tədbirlər görəcəkdir.

2. Maliyyələşdirmə haqqında Memorandumunun, Komissiyanın bəyənməsi ilə alıcı və ya onun adından çıxış edən hüquqi şəxs tərəfindən tədbirin həyata keçirilməsi üçün maliyyə vasitələri təqdim etdiyi halda, Hökumət aşağıdakıları təmin etməlidir:

a) Lazımi mühasibat prosedurlarına müvafiq, maliyyələşdirmə haqqında Memoranduma əsasən maliyyələşdirilən təchizat və xidmətlərin həqiqətə uyğunlu-

ğunun müəyyən edilməsi üçün kifayət hesab edilən uçot-qeydiyyat sənədləri və hesabatlar saxlanılır.

b) Yuxarıda qeyd edilən etibar edilmiş şəxslər və ya Komissiyanın nümayəndələri və Nəzarət komissiyası, maliyyələşdirmə haqqında Memoranduma əsasən maliyyələşdirilən maddələrə aid bütün sənəd və hesabatları yoxlamaq hüququ vardır.

Maddə 17. İnkişafı nəzərdə tutan tədbirlər

Tərəflər, uyğun olduqda, maliyyələşdirmə haqqında Memorandumda qeyd olunan qrafika müvafiq, inkişafı nəzərdə tutan tədbirlərə nəzarət və Tədbirin geri dönüş səlahiyyətinə malik yerinə yetirilmə qiymətləndirilməsini apara bilər və bir-birinə nəticələr haqqında məlumat verə bilərlər.

Fəsil 6. ÜMUMİ VƏ SON MÜDDƏALAR

Maddə 18 . Məsləhətləşmələr – mübahisələr

1. Maliyyələşdirmə haqqında Memorandum və ya Ümumi qaydaların yerinə yetirilməsi və ya şərhinə aid olan hər hansı bir məsələ, Razılaşan tərəflər arasında məsləhətləşmələr mövzusu olacaqdır. Belə məsələ, zərurət yaranıqda, maliyyələşdirmə haqqında Memoranduma düzəliş edilməsi ilə nəticələnə bilər.

2. Maliyyələşdirmə haqqında Memorandum və ya Ümumi qaydalarda qeyd olunan, lazımi vaxtda düzəliş tədbirlərinə məruz qalmamış öhdəliyin yerinə yetirilmədiyi halda, Komissiya, Hökumətlə aparılan məsləhətləşmələrdən sonra Tədbirin maliyyələşdirilməsini dayandıra və ya ləğv edə bilər.

3. Hökumət, Tədbirin keçirilməsindən qismən və ya bütünlüklə imtina edə bilər. Razılaşan tərəflər belə bir imtinanın təfərrüatını məktub mübadiləsi yolu ilə bildirə bilərlər.

Maddə 19. Bildirişlər – ünvanlar

Tərəflər arasındakı təqdim edilmiş hər bir bildiriş və ya razılaşma, Tədbirin nömrəsi və adına istinad edən yazışmanın mövzusu olmalıdır. Belə bildiriş və razılaşmalar həmin tədbirə icazə almış tərəfə göndərilədiyi məktubda ifadə ediləməli və həmin tərəfin göstərdiyi ünvana göndəriləməlidir. Müstəsna zərurət yaranıqda, telefaks, teleqraf və ya teleksdən istifadəyə icazə veriləcəkdir və dərhal məktubla təsdiq edildiyi zaman etibarlı hesab ediləcəkdir.

Ünvanlar maliyyələşdirmə haqqında Memorandumda göstərilmişdir.

TACIS alan ölkələrin siyahısı

Ermənistan,
Azərbaycan,
Belarus,
Gürcüstan,
Qazaxıstan,
Qırğızıstan,
Moldova,
Rusiya Federasiyası,
Tacikistan,
Türkmənistan,
Ukrayna,
Özbəkistan,
Monqolustan.

FARE alan ölkələrin siyahısı

Albaniya,
Bolqarıstan,
Macarıstan,
Latviya,
Litva,
Polşa,
Rumıniya,
Slovakiya,
Sloveniya,
Çex Respublikası,
Estoniya.

Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq Əmək Təşkilatının "Kənd təsərrüfatında əməyin təftişi haqqında" 129 sayılı Konvensiyasına, "Sənayedə və ticarətdə əməyin təftişi haqqında" 81 sayılı Konvensiyasına və "Sənayedə və ticarətdə əməyin təftişi haqqında" 81 sayılı Konvensiyasına dair Protokola qoşulması barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(8 fevral 2000-ci il, № 801-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası Beynəlxalq Əmək Təşkilatının "Kənd təsərrüfatında əməyin təftişi haqqında" 1969-cu il 4 iyun tarixli 129 sayılı Konvensiyasına, "Sənayedə və ticarətdə əməyin təftişi haqqında" 1947-ci il 19 iyun 18 iyul tarixli 81 sayılı Konvensiyasına və bu Qanunun 2-ci bəndində göstərilən qeyd-şərtlə "Sənayedə və ticarətdə əməyin təftişi haqqında" 1947-ci il 19 iyun-18 iyul tarixli 81 sayılı Konvensiyasına dair 1995-ci il 6 iyun tarixli Protokola qoşulsun.

2. "Sənayedə və ticarətdə əməyin təftişi haqqında" 1947-ci il 19 iyun 18 iyul tarixli 81 sayılı Konvensiyaya dair 1995-ci il 6 iyun tarixli Protokolun ikinci maddəsinin 1-ci bəndində qeyd edilən aşağıdakı yarımbəndlərdə göstərilənlər:

"b) Silahlı qüvvələr – yalnız hərbi qulluqçular;

c) polis və digər ictimai təhlükəsizlik orqanları;

d) islah müəssisələrinin yalnız hərbi və xüsusi rütbələrə malik olan heyəti"

Protokolun qüvvə dairəsindən istisna olunsun.

3. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Otuzuncu Sessiya
Cenevrə, 19 iyun - 11 iyul 1947-ci il
81 №-li KONVENSIYA

Sənayedə və ticarətdə əməyin təftişi haqqında Konvensiya¹

Beynəlxalq Əmək Bürosunun İnzibati Şurası tərəfindən Cenevrədə çağırılmış və 1947-ci il iyunun 19-da özünün otuzuncu sessiyasına toplaşmış Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Baş Konfransı, sessiyanın gündəliyinin dördüncü bəndi olan əməyin təftişinə aid bir sıra təklifləri qəbul etməyi qərara alaraq, bu təkliflərə beynəlxalq konvensiya forması verməyi qərar edərək, "Əməyin təftişi haqqında

1947-ci il Konvensiyası" adlandırılacaq aşağıdakı Konvensiyanı min doqquz yüz qırx yeddinci il iyul ayının on birinci günündə qəbul edir.

I Bölmə

Sənayedə əməyin təftişi

Maddə 1

Bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsinin Beynəlxalq Əmək Təşkilatının hər hansı bir üzvünə aidiyyəti varsa, həmin üzv sənaye müəssisələrində əməyin təftişi sisteminə malik olmasını öhdəsinə götürür.

Maddə 2

1. Sənaye müəssisələrində əmək müfəttişliyi sistemi, əmək müfəttişləri tərəfindən əmək şəraitinə və əməkçilərin iş prosesində onların mühafizəsinə dair qanunvericilik müddələrinin tətbiqinin təmin edilməli olduğu bütün müəssisələrə şamil edilir.

2. Milli qanunvericilik mədən sənayesi və nəqliyyat müəssisələrini və ya bu müəssisələrin bir hissəsini həmin Konvensiyanın qüvvəsi altından çıxara bilər.

Maddə 3

1. Əmək müfəttişliyi sisteminin vəzifəsinə aşağıdakılar daxildir:

a) əməkçilərin əmək şəraiti və iş prosesində onların təhlükəsizliyi sahəsində qanunvericilik müddələrinin, məsələn: iş gününün davamiyyəti, əməkhaqqı, əməyin təhlükəsizliyi, səhiyyə, maddi rifah, uşaqların və yeniyetmələrin əməyindən istifadə olunması və əmək müfəttişlərinin göstərilən müddələrin tətbiqini təmin etməli olduqları dərəcədə başqa belə məsələlər üzrə müddələrin tətbiqinin təmin edilməsi;

b) qanunvericilik müddələrinə riayət edilməsinin daha səmərəli vasitələri haqqında texniki informasiya və məsləhətlər ilə sahibkarların və əməkçilərin təmin edilməsi;

c) mövcud qanunvericilik müddələrinin qüvvəsi altına düşməyən fəaliyyətsizlik və sui-istifadə faktlarının səlahiyyətli hakimiyyət orqanının nəzərinə çatdırılması.

2. Əgər əmək müfəttişlərinə başqa funksiyalar tapşırılsa, bu funksiyalar onların əsas funksiyalarının həyata keçirilməsinə mane olmamalı və müfəttişlərin sahibkarlar və əməkçilərlə münasibətlərində onlara zəruri olan nüfuz və qərəzçiliklərinə heç bir vəchlə zərər toxundurmamalıdır.

Maddə 4

1. Əməyin təftişi təşkilat üzvünün inzibatçılıq təcrübəsinə uyğun dərəcədə mərkəzi hakimiyyətin müşahidəsi və nəzarəti altındadır.

2. Federativ dövlət haqqında danışıqdada "mərkəzi orqan" ifadəsi ya federasiyanın mərkəzi orqanı, yaxud federasiyanın tərkib hissələrindən birinin mərkəzi orqanı mənasında işlənə bilər.

Maddə 5

Səlahiyyətli hakimiyyət orqanı aşağıdakılara yardım etmək üçün müvafiq tədbirlər görür:

a) təftiş xidmətləri oxşar fəaliyyəti həyata keçirən digər hökumət xidmətləri, habelə dövlət idarələri və xüsusi idarələr arasında səmərəli əməkdaşlığa;

b) əmək müfəttişliyi qulluqçuları ilə sahibkarlar və əməkçilər və ya onların təşkilatları arasında əməkdaşlığa.

Maddə 6

Müfəttişliyin heyəti dövlət qulluqçularından ibarətdir. Onların statusu və iş şəraiti vəzifə sabitliyini təmin edir və onlar hökumətdə hər hansı dəyişikliklərdən və ya hər hansı lazımsız xarici təsirdən asılı olmurlar.

Maddə 7

1. Milli qanunvericiliyin dövlət idarələri qulluqçularının qəbulunu tənzimləyən müddəalarına riayət etmək şərti ilə əmək müfəttişi vəzifəsinə namizədlər yalnız onların üzərinə qoyulacaq vəzifələrin yerinə yetirilməsinə yararlı olub-olmamasından asılı olaraq işə qəbul olunurlar.

2. Belə yararlığın yoxlanılması metodunu səlahiyyətli hakimiyyət orqanı müəyyən edir.

3. Əmək müfəttişləri öz funksiyalarını həyata keçirmək üçün müvafiq hazırlıq keçirlər.

Maddə 8

Müfəttişliyin heyət tərkibinə həm kişilər, həm də qadınlar təyin oluna bilərlər. Lazım gəldikdə kişi müfəttişlərə və qadın müfəttişlərə müvafiq surətdə xüsusi vəzifələr həvalə oluna bilər.

Maddə 9

Təşkilatın hər üzvü səhiyyəyə və əməkçilərin iş vaxtı təhlükəsizliyinə dair qanunvericilik müddəalarının tətbiqini təmin etmək, habelə tətbiq olunan vasitələrin təsiri, istifadə olunan materialların və əmək metodlarının əməkçilərin sağlam-

lıq vəziyyətinə və təhlükəsizliyinə təsiri haqqında məlumat almaq məqsədi ilə lazımi tədbirlər görür ki, ixtisaslı ekspertlər və mütəxəssislər, o cümlədən təbabət, mexanika, elektrik və kimya mütəxəssisləri müfəttişliyin işinə milli şəraitə daha uyğun olan formalarda cəlb edilsinlər.

Maddə 10

Əmək müfəttişlərinin sayı təftiş xidmətinin funksiyalarının səmərəli şəkildə həyata keçirilməsini təmin etmək üçün kifayət qədər olmalıdır. O, aşağıdakıları nəzərə almaqla təyin edilir:

a) müfəttişlərin yerinə yetirməli olduqları vəzifələrin əhəmiyyəti və o cümlədən: müfəttişliyin nəzarəti altına düşən müəssisələrin sayı, xarakteri, ölçüsü və hərəda yerləşməsi;

həmin müəssisələrdə işləyən əməkçilərin sayı və kateqoriyaları; tətbiqini təmin etməli olduqları qanunvericilik müddəalarının sayı və mürəkkəbliyi;

b) müfəttişlərin ixtiyarına verilən maddi vəsait;

c) təftiş səfərlərinin daha səmərəli olması üçün əməli şərait.

Maddə 11

1. Səlahiyyətli hakimiyyət orqanı müfəttişlərin sərəncamında aşağıdakıların olması üçün zəruri tədbirlər görür:

a) təftiş xidmətinin müvafiq surətdə təchiz edilmiş və bütün əlaqədar şəxslər üçün açıq olan yerli büroları;

b) müvafiq ictimai nəqliyyat vasitələri olmadığı halda onların funksiyalarının həyata keçirilməsi üçün zəruri olan nəqliyyat vasitələri.

2. Səlahiyyətli hakimiyyət orqanı əmək müfəttişlərinə bir yerdən başqa yerə getmək və funksiyalarını həyata keçirmək üçün lazım olan bütün əlavə xərclərin haqqını ödəmək məqsədi ilə zəruri tədbirlər görür.

Maddə 12

1. Səlahiyyətlərini təsdiq edən sənədlərlə təchiz edilmiş əmək müfəttişlərinin aşağıdakı hüquqları vardır:

a) müfəttişliyin nəzarət dairəsinə daxil olan hər hansı müəssisəyə əvvəlcədən xəbərdarlıq etmədən və günün istənilən vaxtında maneəsiz girmək;

b) hər hansı binanın müfəttişliyin nəzarət dairəsinə düşdüyünü hesab etmək üçün kifayət qədər əsas olduqda, gündüz vaxtı bütün belə binalara daxil olmaq;

c) qanunvericilik müddəalarına lazımi qaydada riayət edildiyinə əmin olmaq üçün zəruri bildikləri hər hansı yoxlanmanı, nəzarəti və araşdırmanı həyata keçirmək və o cümlədən:

təklidə və ya şahidlərin yanında qanunvericilik müddələrinin tətbiqinə dair sahələr üzrə sahibkara və ya müəssisənin heyətinə suallar vermək;

əmək şəraiti məsələləri üzrə qanunvericilikdə doldurulması göstərilmiş hər hansı kitabın, reyestrin və ya sənədlərin qanunvericilik müddələrinə uyğunluğunu yoxlamaq, surətini və ya ayrı-ayrı yerlərindən çıxışlar etmək məqsədi ilə tələb etmək;

qanunvericilik müddələrində nəzərdə tutulduğu kimi elanların asılmasını tələb etmək;

istifadə olunan və ya emal olunan materialların və maddələrin nümunələrini analiz üçün götürmək və ya özü ilə aparmaq, bu şərtlə ki, materialların və ya maddələrin həmin məqsədlə götürüldüyü və aparıldığı haqqında sahibkar və ya onun nümayəndəsi xəbərdar edilmiş olsun.

2. Təftiş səfəri zamanı müfəttiş, gəlişinin bildirilməsinin nəzarətin səmərəliliyinə zərər yetirəcəyini hesab etmirsə, gəldiyini sahibkara və ya onun nümayəndəsinə bildirir.

Maddə 13

1. Əmək müfəttişlərinin hər hansı bir qurğuda, avadanlıqda və ya əmək metodlarında qeyd etdikləri nöqsanların əməkçilərin sağlamlığı və təhlükəsizliyi üçün təhlükə törətdiyini hesab etməyə əsas olduqda, bu nöqsanların aradan qaldırılması üçün tədbirlər görülməsini tələb etmək ixtiyarı vardır.

2. Əmək müfəttişlərinin belə tədbirlər görmək imkanına malik olması üçün məhkəmə orqanlarına və ya inzibati orqanlara milli qanunvericilikdə nəzərdə tutula biləcəyi kimi şikayət etmək hüququna riayət etməklə, onlara aşağıdakılar barədə sərəncam vermək və ya sərəncam verilməsini tələb etmək səlahiyyəti verilir:

a) əməkçilərin sağlamlığının və təhlükəsizliyinin mühafizəsi məsələləri üzrə qanunvericilik müddələrinin ciddi surətdə tətbiq olunmasını təmin etmək üçün təyin olunmuş müddətdə qurğularda zəruri dəyişikliklərin edilməsi barədə;

b) əməkçilərin sağlamlığı və təhlükəsizliyi üçün bilavasitə xətdə gətirəcəyi halda dərhal yerinə yetirilməli tədbirlərin görülməsi barədə.

3.2-ci bənddə müəyyən edilmiş qayda təşkilat üzvünün inzibati və məhkəmə təcrübəsinə uyğun gəlmədikdə, müfəttişlər dərhal yerinə yetirilməli tədbirlərin görülməsi haqqında göstəriş və ya sərəncamın verilməsi üçün səlahiyyətli hakimiyyət orqanına müraciət etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 14

İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri haqqında məlumat əmək müfəttişliyinə milli qanunvericilikdə göstərilmiş hallarda və qaydada verilir.

Maddə 15

Milli qanunvericilikdə nəzərdə tutula bilən istisnalara riayət olunması şərti ilə əmək müfəttişləri:

a) nəzarətləri altında olan müəssisələrin işində bilavasitə və ya dolayısı ilə iştirak edə bilməzlər;

b) funksiyalarını yerinə yetirərkən tanış ola biləcəkləri istehsalat və ya kommersiya sirlərini və ya istehsalat proseslərini cinayət sanksiyaları və ya müvafiq inzibati tədbirlər təhlükəsi altında, hətta vəzifədən getdikdən sonra belə elan edə bilməzlər;

c) nöqsanlar və ya qanunvericilik müddələrinin pozulması barədə hər hansı şikayət mənbəyini tam məxfi saxlayaraq, təftiş səfərinin belə şikayətin alınması ilə bağlı olmadığı barədə sahibkara və ya onun nümayəndəsinə məlumat verə bilməzlər.

Maddə 16

Müəssisələr müvafiq qanunvericilik müddələrinin səmərəli tətbiqini təmin etmək üçün zəruri olan qədər tez-tez və əsaslı surətdə təftişdən keçirilir.

Maddə 17

1. Həyata keçirilməsi əmək müfəttişlərinə həvalə olunmuş qanunvericilik müddələrini pozan və ya onlara riayət etməkdən boyun qaçıran şəxslər əvvəlcədən xəbərdarlıq edilmədən dərhal məhkəmə təqdidinə məruz qalırlar. Lakin milli qanunvericilik, vəziyyətin düzəldilməsi və ya nöqsanların qarşısını alan tədbirlərin görülməsi üçün əvvəlcədən xəbərdarlıq edilməsi lazım gələn hallar barədə istisnalar nəzərdə tutula bilər.

2. Əmək müfəttişləri məhkəmə təqibinə başlamaq və ya onun başlanmasını tövsiyə etmək əvəzinə, xəbərdarlıq edib-etməmək və ya məsləhət verib-verməmək məsələsini özləri həll etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 18

Tətbiqinə əmək müfəttişləri tərəfindən nəzarət olmalı qanunvericilik müddələrinin pozulmasına və öz vəzifələrini həyata keçirən əmək müfəttişlərinə müqavimət göstərilməsinə görə milli qanunvericiliklə müvafiq sanksiyalar nəzərdə tutulur və lazımi surətdə tətbiq edilir.

Maddə 19

1. Əmək müfəttişləri və ya yerli təftiş büroları öz fəaliyyətlərinin nəticələri haqqında mərkəzi təftiş xidməti orqanına vaxtaşırı olaraq ümumi xarakterli məruzələr təqdim edirlər.

2. Bu məruzələr mərkəzi orqanın göstərişləri əsasında tərtib edilir və bu orqanın vaxtaşırı qeyd etdiyi məsələləri əhatə edir. Onlar mərkəzi orqanın tələb etdiyi qədər, yəni ildə azı bir dəfə təqdim edilir.

Maddə 20

1. Mərkəzi təftiş orqanı onun nəzarəti altında olan təftiş xidmətlərinin fəaliyyəti haqqında hər il ümumi xarakterli məruzələr dərc edir.

2. Bu məruzələr aid olduqları ildən sonrakı on iki aydan çox olmamaqla, münasib bir vaxtda dərc edilir.

3. İllik məruzələrin nüsxələri dərc edildikdən sonra münasib bir vaxtda və hər halda üç aydan gec olmamaqla, Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilir.

Maddə 21

Mərkəzi təftiş xidməti orqanının dərc etdiyi illik məruzələrdə həmin mərkəzi orqanın nəzarəti altına düşdüyü ölçüdə aşağıdakılar və işə dair bütün başqa məsələlər əhatə olunur:

- a) əmək müfəttişliyinin fəaliyyətinə aid olan qanunlar və qərarlar;
- b) əmək müfəttişliyinin heyəti;
- c) müfəttişliyin nəzarətinin əhatə etdiyi müəssisələr haqqında statistik məlumatlar və həmin müəssisələrdə işləyən əməkçilərin sayı;
- d) təftiş səfərləri haqqında statistik məlumatlar;
- e) yol verilmiş pozuntular və tətbiq edilmiş sanksiyalar haqqında statistik məlumatlar;
- f) istehsalatda bədbəxt hadisələr haqqında statistik məlumatlar;
- g) peşə xəstəlikləri haqqında statistik məlumatlar.

II Bölmə

Ticarətdə əməyin təftişi

Maddə 22

Bu Konvensiyanın II bölməsinin Beynəlxalq Əmək Təşkilatının üzvü olan hər hansı bir dövlətə aidiyyəti varsa, bu dövlət öz ticarət müəssisələrində əməyin təftişi sistemində malik olmasını öhdəsinə götürür.

Maddə 23

Ticarət müəssisəsində əməyin təftişi sistemi əmək şəraitinə və əməkçiləri iş prosesində mühafizəsinə dair qanunvericilik tətbiqini əmək müfəttişlərinin təmin etməli olduğu müəssisələrə şamil edilir.

Maddə 24

Ticarət müəssisələrində əməyin təftişi sistemi tətbiq oluna biləcəyi həddə bu Konvensiyanın 3-21-ci maddələrinin tələblərinə uyğundur.

III Bölmə

Müxtəlif müddəalar

Maddə 25

1. Təşkilatın bu Konvensiyanı təsdiq edən hər hansı üzvü təsdiq haqqında sənədə bəyanat əldə edərək, göstərə bilər ki, həmin Konvensiya üzrə qəbul etdiyi öhdəliklər II bölməyə şamil edilmir.

2. Təşkilatın belə bəyanat vermiş hər hansı üzvü onu istənilən vaxt növbəti bəyanatla ləğv edə bilər.

3. Təşkilatın hər hansı bir üzvünün bu maddənin I-ci bəndinə müvafiq surətdə verilmiş bəyanatı qüvvədə olduqda, o bu Konvensiyanın tətbiqi barədə özünün illik məruzələrində həmin Konvensiyanın II bölməsinin müddəalarına nəzərən qanunvericiliyin və təcrübənin vəziyyəti haqqında və göstərilən müddələrin hansı dərəcədə həyata keçirildiyi və ya keçirilməsinin nəzərdə tutulduğu barədə məlumat verir.

Maddə 26

Bu Konvensiyanın hər hansı müəssisəyə və ya onun bir hissəsinə və ya xidmətə şamil edilib-edilməməsi barədə əminlik olmadığı hallarda, həmin məsələ səlahiyyətli hakimiyyət orqanı tərəfindən həll edilir.

Maddə 27

Bu Konvensiyada "qanunvericilik müddəaları" termini qanunvericilik müddəalarından başqa, münisiflər məhkəməsinin qanun qüvvəsi olan və tətbiqini əmək müfəttişlərinin təmin etməli olduğu qəralarını və kollektiv müqavilələri bildirir.

Maddə 28

Beynəlxalq Əmək Təşkilatı Nizamnaməsinin 22-ci maddəsinə müvafiq surətdə təqdim olunan illik məruzələrdə bu Konvensiyanın müddəalarını qüvvəyə mindirən milli qanunvericiliyin bütün müddəaları haqqında ətraflı məlumat verilir.

Maddə 29

1. Əgər təşkilat üzvünün ərazisində əhalinin dağınıqlığı və ya rayonun inkişaf səviyyəsi ilə əlaqədar səlahiyyətli hakimiyyət orqanının bu Konvensiyanın müd-

dəalarının tətbiqinin əslində mümkün olmadığını hesab etdiyi geniş rayonlar varsa, həmin hakimiyyət orqanı belə rayonları Konvensiyanın qüvvəsi altında ya tamamilə, ya da ayrı-ayrı müəssisələr və ya peşələrə dair məqsədəuyğun hesab etdiyi istisnalarla çıxara bilər.

2. Təşkilatın hər üzvü Beynəlxalq Əmək Təşkilatı Nizamnaməsinin 22-ci maddəsinə müvafiq surətdə təqdim etdiyi bu Konvensiyanın tətbiqi haqqında özünün ilk illik məruzəsində bu maddənin müddəalarından istifadə etmək niyyətində olduğu bütün rayonları, habelə bu müddəalardan istifadə etmək niyyətinin səbəblərini göstərir. Təşkilatın heç bir üzvü özünün ilk illik məruzəsinin təqdim edilməsindən sonra həmin maddənin müddəalarından istifadə edə bilməz. Həmin müddəalardan onun bu məruzədə göstərdiyi rayonlar barədə istifadə etməsi istisna təşkil edir.

3. Təşkilatın bu maddənin müddəalarından istifadə edən hər bir üzvü özünün sonrakı məruzələrində həmin müddəalardan istifadə etmək hüququndan imtina etdiyi rayonları göstərir.

Maddə 30

1. Beynəlxalq Əmək Təşkilatı Nizamnaməsinə dəyişiklik haqqında 1946-cı il Aktına əsasən dəyişilən Beynəlxalq Əmək Təşkilatı Nizamnaməsinin 35-ci maddəsində qeyd olunmuş ərazilər barəsində, göstərilən maddənin 4 və 5-ci bəndlərində qeyd olunan ərazilər istisna olunmaqla, təşkilatın bu Konvensiyanı ratifikasiya edən hər bir üzvü ratifikasiyadan sonra mümkün qədər qısa bir zamanda Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilən bəyanatda aşağıdakılara xüsusi diqqət yetirməli və lazımı qeydlər etməlidir:

a) marağı olan üzv mətninə dəyişikliklər edilməmiş Konvensiyanın müddəalarının hansı ərazilərə tətbiq edilməsinə;

b) qeyd olunmuş dəyişiklikləri nəzərə almaqla, Konvensiyanın müddəalarını mütləq tətbiq etdiyi ərazilərin siyahısına və bu dəyişikliklərin təfəsilatının təqdim edilməsinə;

c) Konvensiyanın tətbiq edilməyəcəyi ərazilərə və bu halda onun tətbiq edilməməsinin səbəblərinə;

d) öz qərarının icrasını müvəqqəti dayandırdığı halda, onun hansı ərazilərə şamil olunduğuna.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin a və b yarımbəndlərində göstərilən öhdəliklər ratifikasiyanın ayrılmaz hissəsi hesab edilir və onunla eyni nəticələrə malikdir.

3. Təşkilatın hər hansı bir üzvü yeni bəyanat vasitəsilə bu maddənin 1-ci bəndinin b, c, və d yarımbəndlərinə görə özünün əvvəlki bəyanatındakı şərtlərin hamısından və ya bir hissəsindən imtina edə bilər.

4. Təşkilatın hər hansı bir üzvü 34-cü maddənin müddəalarına uyğun olaraq, bu Konvensiyanın ləğv ediləcəyi dövr ərzində, Baş direktora əvvəlki hər hansı bəyanatının hər hansı şərtini dəyişdirən və müəyyən ərazilərdəki mövcud vəziyyət haqqında məlumat verən yeni bəyanat göndərə bilər.

Maddə 31

1. Bu Konvensiyada əks etdirilən məsələlər metropoliyadan kənar ərazilərin öz hökumət orqanlarının səlahiyyətinə aid olduqda, təşkilatın bu ərazinin beynəlxalq əlaqələrinə məsul olan üzvü, bu ərazinin hökuməti ilə razılaşmaqla,

Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna həmin ərazi adından bu Konvensiya üzrə qəbul edilmiş öhdəliklər haqqında bəyanat göndərə bilər.

2. Bu Konvensiya üzrə götürülmüş öhdəliklər haqqında bəyanat Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna:

a) birgə idarəetmə altında olan ərazilər barədə təşkilatın iki və daha çox üzvü;

b) Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nizamnaməsinin müddəalarına və ya həmin ərazi barədə qüvvədə olan hər hansı bir başqa qərara əsasən, bu və ya digər ərazinin idarə olunmasına məsul olan hər hansı bir beynəlxalq hakimiyyət orqanı tərəfindən göndərilə bilər.

3. Bu maddənin əvvəlki bəndinə müvafiq olaraq Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilən bəyanatlarda Konvensiyanın müddəalarının həmin ərazidə dəyişiklik edilməklə və ya dəyişikliksiz tətbiq olunacağı göstərilir. Əgər bəyanatda Konvensiyanın müddəalarının dəyişiklik edilməklə tətbiq olunacağı göstərilirsə, onda orada bu dəyişikliklərin nədən ibarət olması dəqiqləşdirilir.

4. Təşkilatın marağı olan üzvü və ya üzvləri beynəlxalq hakimiyyət orqanı istənilən vaxt yeni bəyanat vasitəsi ilə əvvəlki hər hansı bir bəyanatla təshih olunmuş dəyişikliklərdən istifadə hüququndan tam və ya qismən imtina edə bilərlər.

5. Təşkilatın marağı olan üzvü və ya üzvləri və ya beynəlxalq hakimiyyət orqanı, 34-cü maddənin müddəalarına müvafiq olaraq, Konvensiyanın ləğv ediləcəyi dövrlərdə, Baş direktora əvvəlki hər hansı bir bəyanatın şərtlərini hər hansı bir başqa cəhətdən dəyişən və Konvensiyanın tətbiqinə dair mövcud vəziyyət haqqında məlumat verən yeni bəyanat göndərə bilərlər.

IV Bölmə

Son müddəalar

Maddə 32

Bu Konvensiyanın ratifikasiyası haqqında rəsmi sənədlər qeydə alınmaq üçün Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilir.

Maddə 33

1. Bu Konvensiya, Beynəlxalq Əmək Təşkilatının yalnız ratifikasiya haqqında sənədləri Baş direktor tərəfindən qeydə alınan üzvlərini əlaqələndirir.

2. O, təşkilatın iki üzvünün ratifikasiya haqqında sənədləri Baş direktor tərəfindən qeydə alındıqdan on iki ay sonra qüvvəyə minir.

3. Sonralar bu Konvensiya təşkilatın hər bir üzvü üçün onun ratifikasiya haqqında sənədləri qeydə alındığı tarixdən on iki ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 34

1. Təşkilatın bu Konvensiyasını ratifikasiya etmiş hər bir üzvü, onun qüvvəyə mindiyi ilk andan onillik müddət keçdikdən sonra, onu Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilmiş və onun tərəfindən qeydə alınmış ləğvetmə aktı vasitəsilə ləğv edə bilər. Ləğvetmə, ləğvetmə aktı qeydə alındıqdan bir il sonra qüvvəyə minir.

2. Təşkilatın bu Konvensiyasını ratifikasiya etmiş hər bir üzvü, əvvəlki bənddə qeyd edilmiş onillik müddət keçdikdən sonrakı bir il ərzində, bu maddədə nəzərdə tutulmuş ləğvetmə hüququndan istifadə etmədikdə növbəti onillik müddət onunla bağlı olur və sonralar bu Konvensiyanı hər onillik müddət keçdikdən sonra, bu maddədə təsdiq olunmuş qaydada ləğv edə bilər.

Maddə 35

1. Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoru Beynəlxalq Əmək Təşkilatının bütün üzvlərini, təşkilatın üzvlərindən aldığı ratifikasiya bütün sənədlərin və ləğvetmə aktlarının qeydə alınması barədə xəbərdarlıq edir.

2. Baş direktor bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsi üçün tələb olunan ratifikasiya haqqında aldığı ikinci sənədin qeydə alınmasını təşkilatın üzvlərinə xəbər verərək, onların diqqətini bu Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixə cəlb edir.

Maddə 36

Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoru əvvəlki maddələrin müddəalarına müvafiq olaraq qeydə alınmış ratifikasiya haqqında bütün sənədlərə və ləğvetmə aktlarına aid müfəssəl məlumatları Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nizamnaməsinin 102-ci maddəsinə müvafiq olaraq qeydə alınmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə göndərir.

Maddə 37

Beynəlxalq Əmək Bürosunun İnzibati Şurası zəruri hesab etdiyi hər dəfə, Baş Konfransa bu Konvensiyanın tətbiqi haqqında məruzəni təqdim edir və ona tam, yaxud qismən yenidən baxılması barədə məsələnin Konfransın gündəliyinə daxil edilməsinin lazım olub-olmamasını həll edir.

Maddə 38

1. Əgər Konfrans bu Konvensiyanı tam, yaxud qismən dəyişdirən yeni konvensiyanı qəbul edərsə və yeni konvensiyada əkslik nəzərdə tutulmayıbsa, onda:

a) yeni, dəyişdirilmiş konvensiyanın təşkilatın hər hansı bir üzvü tərəfindən ratifikasiyası, 34-cü maddənin müddəalarından asılı olmayaraq yeni, dəyişdirilmiş konvensiyanın qüvvəyə minməsi şərti ilə, bu Konvensiyanın təxirə salınmadan avtomatik ləğv edilməsinə səbəb olur;

b) yeni, dəyişdirilmiş konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdən başlayaraq, bu Konvensiya təşkilatın üzvlərinin ratifikasiyası üçün bağlıdır.

2. Bu Konvensiya, təşkilatın onu ratifikasiya etməmiş üzvləri üçün hər halda forma və məzmununa görə qüvvədə qalır.

Maddə 39

Bu Konvensiyanın ingilis və fransız mətnləri eyni qüvvəyə malikdir.

129 №-li KONVENSIYA

Kənd təsərrüfatında əməyin təftişi haqqında Konvensiya

Beynəlxalq Əmək Bürosunun İnzibati Şurası tərəfindən Cenevrədə çağırılmış və 1969-cu il iyunun 4-də özünün əlli üçüncü sessiyasına toplaşmış Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Baş Konfransı əməyin təftişinə aid əmək məsələləri üzrə mövcud olan beynəlxalq konvensiyaların, məsələn, sənaye və ticarət sahələrinə tətbiq edilən "Əməyin təftişi haqqında" 1947-ci il Konvensiyasının və kənd təsərrüfatı müəssisələrinin məhdud kateqoriyasını əhatə edən "Tarlalar haqqında" 1958-ci il Konvensiyasının müddəalarını nəzərə alaraq, ümumiyyətlə, kənd təsərrüfatında əməyin təftişi haqqında beynəlxalq normaların qəbul edilməsi arzusunun nəzərə alınaraq, sessiyanın gündəliyinin dördüncü bəndi olan, kənd təsərrüfatında əməyin təftişinə aid bir sıra təklifləri qəbul etməyi qərara alaraq, bu təkliflərə beynəlxalq konvensiya forması verməyi qərar edərək, Kənd təsərrüfatında əməyin təftişi haqqında 1969-cu il Konvensiyası" adlandırılacaq aşağıdakı Konvensiyanı min doqquz yüz altmış doqquzuncu il iyun ayının iyirmi beşinci günündə qəbul edir.

Maddə 1

1. Bu Konvensiyada "kənd təsərrüfatı müəssisələri" termini, torpağın becərilməsi, heyvandarlıq, mal-qaranın artırılması və onlara qulluq edilməsi də daxil olmaqla, meşə təsərrüfatı, bağçılıq, əkinçinin özünün olduğu kənd təsərrüfatı məhsullarının ilkin emalı və ya digər müxtəlif növ kənd təsərrüfatı fəaliyyəti ilə məşğul olan müəssisələri və yaxud müəssisələrin hissələrini nəzərdə tutur.

2. Lazım gəldikdə, səlahiyyətli hakimiyyət orqanı o yerlərdə ki, marağı olan daha çox səlahiyyətli sahibkar və əməkçi təşkilatları mövcuddur, onlarla məsləhətləşdikdən sonra, bir tərəfdən kənd təsərrüfatı, digər tərəfdən isə sənaye və əməyin təftişi sistemində istisna təşkil etməsin.

3. Hər bir halda bu Konvensiyanın hər hansı bir müəssisəyə və ya müəssisənin bir hissəsinə tətbiq edilməsi şübhə doğurarsa, bu məsələ səlahiyyətli hakimiyyət orqanı tərəfindən həll edilir.

Maddə 2

Bu Konvensiyada "qanunvericilik müddəaları" termini qanun və qərarlardan başqa, tətbiqi əmək müfəttişləri tərəfindən təmin edilməli və qanun qüvvəsinə malik olan iqtisadiyyat məhkəməsinin qərarlarını və kollektiv müqavilələri də əhatə edir.

Maddə 3

Bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsinin Beynəlxalq Təşkilatının hər hansı bir üzvünün aidiyyəti varsa, həmin üzvünə kənd təsərrüfatında əməyin təftişi sistemə malik olmalıdır.

Maddə 4

Kənd təsərrüfatı əməyin təftişi sistemi, maddə 5-in işçilərin və ya şagirdlərin, onların zəhmət haqlarının növündən və əmək müqaviləsinin növ, forma və müddətindən asılı olmayaraq, işlədikləri kənd təsərrüfatı müəssisələrinə şamil edilir.

Maddə 5

1. Bu Konvensiyanı ratifikasiya edən hər bir təşkilat üzvü ratifikasiya haqqında sənədə əlavə edilən bəyanatında özünün kənd təsərrüfatında əməyin təftişi sisteminin kənd təsərrüfatı müəssisələrində işləyən aşağıdakı bir və ya bir neçə kateqoriyalı şəxslərə aid edilməsi barədə öhdəlik götürə bilər. Bu şəxslər aşağıdakılardır:

a) maddə 5-in istifadə etməyən icarədarlar, payçılar və bu kateqoriyadan olan kənd təsərrüfatı işçiləri;

b) kollektiv təsərrüfatda çalışan şəxslər, məsələn, kooperativ üzvləri;

c) milli qanunvericiliyin təyininə uyğun olaraq kənd təsərrüfatı müəssisəsi rəhbərinin ailə üzvləri.

2. Bu Konvensiyanı ratifikasiya edən hər bir təşkilat üzvü nəticə etibarilə Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş Direktoruna, əvvəlki bəyanatda əhatə edilməyən, yuxarıdakı bölmədə göstərilən bir və ya bir neçə kateqoriyalı şəxslərə öz kənd təsərrüfatında əməyin təftişi sisteminin aid edilməsi haqqında öhdəlik götürməsi barədə bəyanat göndərə bilər.

3. Bu Konvensiyanı ratifikasiya edən hər bir təşkilat üzvü Beynəlxalq Əmək Təşkilatı Nizamnaməsinin 22-ci maddəsinə uyğun olaraq təqdim etdiyi məruzələrinə 1-ci bölmədə göstərilən əvvəlki müraciətdə əhatə edilməyən o cür kateqoriyalı şəxslərə aid bu Konvensiyanın müddəalarının hansı dərəcədə tətbiq edildiyini və ya ediləcəyini göstərir.

Maddə 6

1. Kənd təsərrüfatında əməyin təftişi sistemi aşağıdakı funksiyalara malikdir.

a) əmək şəraiti və əməkçilərin işdə müdafiəsi sahəsində, məsələn, iş vaxtı, əməkhaqqı, həftəlik istirahət və məzuniyyətlər, əməyin mühafizəsi, sağlamlığın qorunması və məişət xidməti, qadın, uşaq və yeniyetmələrin əməyinin tətbiqi haqqında və başqa bu cür məsələlərə dair göstərilən müddəalara riayət edilməsinə əmək müfəttişlərinə həvalə edilmiş nəzarət çərçivəsində qanunvericilik müddəalarına əməl olunmasının daha səmərəli vasitələrinə dair sahibkarlara və əməkçilərə texniki məlumat və məsləhətlər vermək;

c) Mövcud qanunvericilik müddəalarının təsir dairəsinə düşməyən çatışmazlıqlar və sui-istifadə halları barədə səlahiyyətli hakimiyyət orqanına məlumat vermək və qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi barədə təkliflər təqdim etmək.

2. Milli qanunvericilik kənd təsərrüfatında əmək müfəttişlərinə məsləhət funksiyası və yaxud əməkçilərin və onların ailələrinin həyat şəraitinə aid olan qanunvericilik müddəalarının tətbiqinə nəzarət etmək funksiyasını verə bilər.

3. Kənd təsərrüfatında əmək müfəttişlərinə həvalə edilə biləcək hər hansı bir vəzifə, onların əsas vəzifələrinin səmərəli yerinə yetirilməsinə mane olmamalı, sahibkar və əməkçilərlə münasibətlərində onlar üçün zəruri olan hörmət və qərəzsizliyə xələl gətirməməlidir.

Maddə 7

1. Kənd təsərrüfatında əməyin təftişi təşkilat üzvünün inzibati təcrübəsinə uyğun olan dərəcədə mərkəzi orqanın müşahidəsi və nəzarəti altında fəaliyyət göstərir.

2. Federativ dövlət üçün "mərkəzi orqan" termini və federasiyanın mərkəzi orqanı, ya da federasiyanın tərkib hissələrindən birinin mərkəzi orqanını nəzərdə tutar.

3. Kənd təsərrüfatında əməyin təftişi aşağıdakılar tərəfindən həyata keçirilə bilər:

a) təsərrüfat fəaliyyətinin bütün sahələrinə cavabdeh olan vahid əmək müfəttişliyi orqanı;

b) kənd təsərrüfatında əməyin təftişinin həvalə edildiyi əmək müfəttişlərinin müvafiq hazırlığı sayəsində təmin edilmiş daxili funksional ixtisaslaşmaya malik olan vahid əmək müfəttişliyi orqanı;

c) əməkdaşlarına kənd təsərrüfatında əməyin təftişinin həvalə edildiyi texniki ixtisas dərəcəli xidmətin yaradılması yolu ilə təmin edilmiş daxili institusional ixtisaslaşmaya malik olan vahid əmək müfəttişliyi orqanı tərəfindən;

d) yaxud fəaliyyətinə, başqa sahələrdə (məsələn, sənaye, nəqliyyat və ticarətdə) əməyin təftişinə dair eyni səlahiyyətlərə malik olan mərkəzi orqan tərəfindən nəzarət edilən ixtisaslaşdırılmış kənd təsərrüfatının təftişi xidməti.

Maddə 8

1. Müfəttişliyin heyəti dövlət qulluqçularından idarətdir. Onların statusu və iş şəraiti vəzifə sabitliyini təmin edir və onlar hökumətdə hər hansı dəyişikliklərdən və ya hər hansı arzuolunmaz xarici təsirdən asılı olmurlar.

2. Təşkilat üzvləri kənd təsərrüfatında əməyin təftişi sistemində, milli qanunvericiliyə və təcrübəyə uyğun şəkildə həmkarlar ittifaqları təşkilatlarının əməkdaşlarını və ya nümayəndələrini cəlb edə bilərlər. Onların fəaliyyətləri dövlət müfəttişlərinin işini tamamlamalıdır. Bu əməkdaşların və nümayəndələrin iş funksiyalarının sabitliyinə və hər hansı arzuolunmaz xarici təsirdən asılı olmamasına təminat verilməlidir.

Maddə 9

1. Milli qanunvericiliyin dövlət idarələri qulluqçularının qəbuluna aid bütün tələblərinə riayət edilməsi şərti ilə kənd təsərrüfatında əmək müfəttişləri yalnız namizədin üzərinə qoyulacaq vəzifələrin yerinə yetirilməsinə yararlı olub-olmaması əsasında qəbul edilir.

2. Belə yararlığın yoxlanılma səlahiyyətli hakimiyyət orqanı müəyyən edir.

3. Kənd təsərrüfatında əmək müfəttişləri öz funksiyalarını həyata keçirmək üçün müvafiq hazırlıq keçirlər və iş prosesində onların əlavə hazırlıq keçməsinə təmin etmək üçün müvafiq tədbirlər görülür.

Maddə 10

Müfəttişliyin heyət tərkibinə həm kişilər, həm də qadınlar təyin oluna bilərlər. Lazım gəldikdə, kişi müfəttişlərə və qadın müfəttişlərə müvafiq surətdə xüsusi vəzifələr həvalə oluna bilər.

Maddə 11

Təşkilatın hər bir üzvü texniki biliklər tələb edən problemlərin həlli zamanı bu ölkənin şəraitinə uyğunluğu qəbul edilə bilən şəkildə kənd təsərrüfatında əməyin təftişi işlərinə ixtisas dərəcəli ekspertlərin və mütəxəssislərin cəlb olunması üçün lazımı tədbirlər görülür.

Maddə 12

1. Səlahiyyətli hakimiyyət orqanı kənd təsərrüfatında əməyin təftişi xidməti ilə oxşar fəaliyyəti həyata keçirən digər hökumət xidmətləri, habelə ictimai və nüfuzlu təşkilatlar arasında səmərəli əməkdaşlığa yardım etmək üçün müvafiq tədbirlər görülür.

2. Lazım gəldikdə, səlahiyyətli hakimiyyət orqanı işə kömək qaydasında regional və yerli səviyyədə əməyin təftişinə dair bəzi funksiyaların yerinə yetirilməsini ya müvafiq hökumət xidmətlərinə və yaxud ictimai təşkilatlara tapşırıla bilər, ya da xidmət və təşkilatları həmin Konvensiyanın təsbit etdiyi prinsiplərin tətbiqinə xələl gətirməmək şərti ilə bu funksiyaların yerinə yetirilməsinə cəlb edə bilər.

Maddə 13

Səlahiyyətli hakimiyyət orqanı, kənd təsərrüfatında əmək müfəttişliyi qulluqçuları ilə sahibkar və əməkçilər və ya əgər sonuncuların təşkilatları mövcuddursa, bu təşkilatlar arasında əməkdaşlığa yardım etmək üçün müvafiq tədbirlər görür.

Maddə 14

Kənd təsərrüfatında əmək müfəttişlərinin sayı təftiş xidmətinin funksiyalarının səmərəli şəkildə həyata keçirilməsini təmin etmək üçün kifayət qədər olmalıdır. O, aşağıdakıları nəzərə almaqla təyin edilir.

a) müfəttişlərin yerinə yetirməli olduqları vəzifələrin əhəmiyyəti və o cümlədən: müfəttişliyin nəzarəti altına düşən kənd təsərrüfatı müəssisələrinin sayı, xarakteri, ölçüsü və harada yerləşməsi;

həmin müəssisələrdə işləyən əməkçilərin sayı və kateqoriyaları; tətbiqini təmin etməli olduqları qanunvericilik müddələrinin sayı və mürəkkəbliyi;

b) müfəttişlərin sərəncamına verilən maddi vəsait;

c) təftiş səfərlərinin daha səmərəli olması üçün əməli şərait.

Maddə 15

1. Səlahiyyətli hakimiyyət orqanı əmək müfəttişlərinin sərəncamında aşağıdakıların olması zəruri tədbirlər görür:

a) kənd təsərrüfatı müəssisələri və mövcud əlaqə vasitələrinin coğrafi vəziyyəti nəzərə alınmaqla yerləşmiş, təftiş xidmətinin ehtiyaclarına müvafiq təchiz edilmiş və bütün əlaqədar şəxslər üçün açıq olan yerli bürolar;

b) müvafiq ictimai nəqliyyat vasitələri olmadığı halda, onların funksiyalarının həyata keçirilməsi üçün zəruri olan nəqliyyat vasitələri.

2. Səlahiyyətli hakimiyyət orqanı kənd təsərrüfatında əmək müfəttişlərinə bir yerdən başqa yerə getmək və öz funksiyalarını həyata keçirmək üçün lazım olan bütün nəqliyyat və hər hansı əlavə xərclərin haqqını ödəmək məqsədi ilə zəruri tədbirlər görür.

Maddə 16

1. Səlahiyyətlərini təsdiq edən sənədlərə təchiz edilmiş əmək müfəttişlərinin aşağıdakı hüquqları vardır:

a) müfəttişliyin nəzarət dairəsinə daxil olan hər hansı müəssisəyə əvvəlcədən xəbərdarlıq etmədən və günün istənilən vaxtında maneəsiz girmək;

b) binanın müfəttişliyin nəzarət dairəsinə düşdüyünü hesab etmək üçün kifayət qədər əsas olduqda, gündüz vaxtı bütün belə binalara daxil olmaq;

c) qanunvericilik müddəalarına səmərəli surətdə riayət edildiyinə əmin olmaq üçün zəruri bildikləri hər hansı yoxlamayı, nəzarəti və araşdırmanı həyata keçirmək və o cümlədən:

təklidə və ya şahidlərin yanında qanunvericilik müddəalarının tətbiqinə dair bütün sahələr üzrə sahibkara və ya müəssisənin heyətinə və yaxud müəssisədə işləyən hər hansı bir şəxsə suallar vermək;

həyat və əmək şəraiti məsələləri üzrə qanunvericilikdə doldurulması göstərilmiş hər hansı kitabın, reyestrin və ya sənədlərin qanunvericilik müddəalarına uyğunluğunu yoxlamaq, surətini və ya ayrı-ayrı yerlərindən çıxarışlar çıxarmaq məqsədi ilə onları milli qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada tələb etmək;

istifadə olunan və ya emal olunan ərzaq, material və maddələrin nümunələrini analiz üçün götürmək və ya özü ilə aparmaq, bu şərtlə ki, ərzaq, materiallar, nümunələr və ya maddələrin həmin məqsədlə götürüldüyü və aparıldığı haqqında sahibkar və ya onun nümayəndəsi xəbərdar edilmiş olsun.

2. Həmin maddənin birinci bəndinin a) və b) yarımbəndlərinə əsasən, əmək müfəttişləri kənd təsərrüfatı müəssisəsinin rəhbərinin şəxsi yaşayış yerinə, həmin rəhbərin və yaxud hakimiyyət orqanının xüsusi razılığının olması halları istisna olunmaqla, daxil ola bilməzlər.

3. Təftiş səfəri zamanı müfəttişlər, gəlişləri barəsində bildiriş verilməsinin onların öz funksiyalarının lazımı şəkildə yerinə yetirilməsinə zərər yetirəcəyini hesab etdikləri hallar istisna olunmaqla, gədikləri barədə sahibkara və ya onun nümayəndəsinə, eləcə də əməkçilərə və ya onların nümayəndələrinə bildiriş verirlər.

Maddə 17

Kənd təsərrüfatında əmək müfəttişliyi orqanları yəni qurğu və material və ya maddələrin, sağlamlığa və əməyin təhlükəsizliyinə xətər vura bilən məhsulların yeni becərmə və emal edilmə proseslərinə xəbərdarlıq nəzarətinin keçirilməsində səlahiyyətli hakimiyyət orqanının müəyyən etdiyi qaydada və hallarda iştirak edirlər.

Maddə 18

1. Kənd təsərrüfatında əmək müfəttişlərinin hər hansı bir qurğuda, avadanlığın yerləşdirilməsində və ya təhlükəli material, yaxud maddələrin istifadə olunması daxil olmaqla, kənd təsərrüfatı müəssisələrinin əmək metodlarında qeyd etdikləri nöqsanların əməkçilərin sağlamlığı və əməyin təhlükəsizliyi üçün xətər törətdiyini hesab etmələrinə əsas olduqda, onların bu nöqsanların aradan qaldırılması üçün tədbirlər görülməsini tələb etmək ixtiyarı vardır.

2. Əmək müfəttişlərinin belə tədbirlər görmək imkanının olması üçün onlara, milli qanunvericilikdə nəzərdə tutula biləcəyi kimi məhkəmə və ya inzibati orqanlara şikayət etmək hüququna riayət etmək şərti ilə aşağıdakılar barədə sərəncam vermək və ya sərəncam verilməsini tələb etmək səlahiyyəti verilir:

a) əməkçilərin sağlamlığının və əməyin təhlükəsizliyinin mühafizəsi məsələləri üzrə qanunvericilik müddəalarının ciddi surətdə tətbiq olunmasını təmin etmək üçün qurğularda, otaqlarda, alətlərdə, avadanlıqda, yaxud maşınlarda təyin olunmuş müddət ərzində zəruri dəyişikliklərin edilməsi barədə;

b) əməkçilərin sağlamlığı və əməyin təhlükəsizliyi üçün bilavasitə xətər törətdiyi halda, habelə işin dayandırılmasınadək dərhal yerinə yetirilməli tədbirlərin görülməsi barədə.

3.2-ci bənddə müəyyən edilmiş qayda təşkilat üzvünün inzibati və məhkəmə təcrübəsinə uyğun gəlmədiyi təqdirdə, müfəttişlər dərhal yerinə yetirməli tədbirlərin görülməsi haqqında göstəriş və ya sərəncamın verilməsi üçün səlahiyyətli hakimiyyət orqanına müraciət etmək hüququna malikdirlər.

4. Müəssisəyə səfər zamanı müfəttiş tərəfindən aşkar edilmiş nöqsanlar, eləcə də onun 2-ci bəndə müvafiq olaraq verdiyi sərəncamları və yaxud onun 3-cü bəndə müvafiq olaraq verilməsi üçün müraciət etmək niyyətində olduğu sərəncamlar dərhal sahibkarın və əməkçilərin nümayəndələrinin nəzərinə çatdırılır.

Maddə 19

1. İstehsalatda bədbəxt hadisələr və kənd təsərrüfatı sahəsində peşə xəstəlikləri haqqında məlumat kənd təsərrüfatında əmək müfəttişliyinə milli qanunvericilikdə göstərişmiş hallarda və qaydada verilir.

2. İmkan dairəsində əmək müfəttişləri istehsalatda ən ciddi bədbəxt hadisələr və ya peşə xəstəlikləri xüsusən də onların bir neçə nəfərin qəzaya uğraması və ya ölümü ilə nəticələnməsi hallarında, bu hadisə və xəstəliklərin səbəblərinin yerində hər hansı araşdırılmasında iştirak edirlər.

Maddə 20

Milli qanunvericilikdə nəzərdə tutula bilən istisnalara riayət olunması şərti ilə kənd təsərrüfatında əmək müfəttişləri:

a) nəzarətləri altında olan müəssisələrin işində bilavasitə və ya dolayıcı ilə iştirak edə bilməzlər;

b) funksiyalarını yerinə yetirərkən tanış ola biləcəkləri istehsalat və ya kommersiya sirlərini, habelə istehsalat proseslərini müvafiq sanksiyalar və ya inzibati tədbirlər təhlükəsi altında hətta vəzifədən getdikdən sonra belə elan edə bilməzlər;

c) nöqsanlar, əmək əməliyyatlarında olan təhlükələr və ya qanunvericilik müddəalarının pozulması barədə hər hansı şikayət mənbəyini tam məxfi saxlayaraq, təftiş səfərinin belə şikayətin alınması ilə bağlı olması barədə sahibkara və ya onun nümayəndəsinə məlumat verə bilməzlər.

Maddə 21

Kənd təsərrüfatı müəssisələri müvafiq qanunvericilik müddəalarının səmərəli tətbiqini təmin etmək üçün zəruri olan qədər tez-tez və əsaslı surətdə təftişdən keçirilir.

Maddə 22

1. Həyata keçirilməsi kənd təsərrüfatında əmək müfəttişlərinə həvalə olunmuş qanunvericilik müddəalarını pozan və ya onlara riayət etməkdən boyun qaçıran şəxslər əvvəlcədən xəbərdarlıq edilmədən dərhal məhkəmə təqibinə məruz qalirlar. Lakin milli qanunvericilik vəziyyətin düzəldilməsi və ya nöqsanların qarşısını alan tədbirlərin görülməsi üçün əvvəlcədən xəbərdarlıq edilməsi lazım gələn hallar barəsində istisnalar nəzərdə tuta bilər.

2. Əmək müfəttişləri, təqibə başlamaq və ya onun başlanmasını tövsiyə etmək əvəzinə xəbərdarlıq edib-ətməmək və ya məsləhət verib-verməmək məsələsini özləri həll etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 23

Əgər kənd təsərrüfatında əmək müfəttişlərinin təqibə başlamaq hüququ yoxdursa, onlar bilavasitə təqib qaldırmağa səlahiyyəti olan hakimiyyət orqanına qanunvericilik müddəalarının pozulması haqqında məruzə təqdim etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar.

Maddə 24

Tətbiqinə kənd təsərrüfatı əmək müfəttişləri tərəfindən nəzarət olunmalı qanunvericilik müddəalarının pozulmasına və öz vəzifələrini həyata keçirən əmək müfəttişlərinə müqavimət göstərilməsinə görə milli qanunvericiliklə müvafiq sanksiyalar nəzərdə tutulur və səmərəli surətdə tətbiq edilir.

Maddə 25

1. Əmək müfəttişləri və ya yerli təftiş büroları kənd təsərrüfatında öz fəaliyyətlərinin nəticələri haqqında mərkəzi təftiş xidməti orqanına vaxtaşırı məruzələr təqdim edirlər.

2. Bu məruzələr mərkəzi orqanın göstərişləri əsasında tərtib edilir və bu orqanın zaman-zaman göstərdiyi məsələləri əhatə edir. Onlar mərkəzi orqanın tələb etdiyi qədər, hər halda ildə bir dəfə təqdim edilir.

Maddə 26

1. Mərkəzi təftiş orqanı kənd təsərrüfatında əməyin təftişi xidmətlərinin fəaliyyəti haqqında ya ayrıca məruzə halında, ya da özünün ümumi illik məruzəsinin bir hissəsi kimi illik məruzələr dərc edir.

2. Bu illik məruzələr aid olduqları ildən sonrakı on iki aydan çox olmamaqla, münasib müddətdə dərc edilir.

3. İllik məruzələrin nüsxələri dərc edildikdən sonra üç aydan gec olmamaqla beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilir.

Maddə 27

Mərkəzi təftiş xidməti orqanının dərc etdiyi illik məruzələrdə həmin mərkəzi orqanın nəzarəti altına düşdüyü ölçüdə aşağıdakılar və işə dair bütün başqa məsələlər əhatə olunur:

a) kənd təsərrüfatında əmək müfəttişliyinin fəaliyyətinə aid olan qanunlar və qərarlar;

b) kənd təsərrüfatında əmək müfəttişliyinin heyəti;

c) kənd təsərrüfatında əmək müfəttişliyinin heyəti;

ç) müfəttişliyin nəzarətinin əhatə etdiyi kənd təsərrüfatı müəssisələri haqqında statistik məlumatlar və həmin müəssisələrdə işləyən əməkçilərin sayı;

d) təftiş səfərləri haqqında statistik məlumatlar;

e) yol verilmiş pozuntular və tətbiq edilmiş sanksiyalar haqqında statistik məlumatlar;

f) istehsalatda bədbəxt hadisələr haqqında, onların səbəbləri də daxil olmaqla, statistik məlumatlar;

g) peşə xəstəlikləri haqqında, onların səbəbləri də daxil olmaqla, statistik məlumatlar.

Maddə 28

Bu Konvensiyanın ratifikasiya haqqında rəsmi sənədlər qeydə alınmaq üçün Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilir.

Maddə 29

1. Bu Konvensiya yalnız ratifikasiya haqqında sənədləri Baş direktor tərəfindən alınmış Beynəlxalq Təşkilatının üzvlərini əlaqələndirir.

2. Bu Konvensiya təşkilatın iki üzvünün ratifikasiya haqqında sənədləri Baş direktor tərəfindən qeydə alındıqdan on iki ay sonra qüvvəyə minir.

3. Sonralar bu Konvensiya təşkilatın hər bir üzvü üçün onun ratifikasiya haqqında sənədləri qeydə alındığı tarixdən on iki ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 30

1. Təşkilatın bu Konvensiyanı ratifikasiya etmiş hər bir üzvü, onun qüvvəyə mindiyi ilk andan onillik müddət keçdikdən sonra, onu Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilmiş və onun tərəfindən qeydə alınmış ləğvetmə aktı ilə ləğv edə bilər. Ləğvetmə aktı qeydə alındıqdan bir il sonra qüvvəyə minir.

2. Təşkilatın bu Konvensiyanı ratifikasiya etmiş hər bir üzvü, əvvəlki bənddə qeyd edilmiş onillik müddət keçdikdən sonrakı bir il ərzində, bu maddədə nəzərdə tutulmuş ləğvetmə hüququndan istifadə etmədikdə, növbəti onillik müddətə onunla bağlı olur və sonralar bu Konvensiyanı hər onillik müddət keçdikdən sonra, bu maddədə təsbit olunmuş qaydada ləğv edə bilər.

Maddə 31

1. Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoru, Beynəlxalq Əmək Təşkilatının bütün üzvlərini, təşkilatın üzvlərindən aldığı ratifikasiya haqqında bütün sənədlərin və ləğvetmə aktlarının qeydə alınması barədə xəbərdar edir.

2. Baş direktor, bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsi üçün tələb olunan ratifikasiya haqqında aldığı ikinci sənədin qeydə alınmasını təşkilatın üzvlərinə xəbər verərək, onların diqqətini bu Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixə cəlb edir.

Maddə 32

Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoru əvvəlki maddələrin müddəalarına müvafiq olaraq alınmış ratifikasiya haqqında bütün sənədlərə və ləğvetmə aktlarına aid müfəssəl məlumatları Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nizamnaməsinin 102-ci maddəsində müvafiq olaraq, qeydə alınmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə göndərir.

Maddə 33

Beynəlxalq Əmək Bürosunun İnzibati Şurası zəruri hesab etdiyi hər dəfə Baş Konfransa bu Konvensiyanın tətbiqi haqqında məruzəni təqdim edir və ona tam, yaxud qismən yenidən baxılması barədə məsələnin Beynəlxalq Əmək Konfransının gündəliyinə daxil edilməsinin lazım olub-olmamasını həll edir.

Maddə 34

1. Əgər Beynəlxalq Əmək Konfransı bu Konvensiyanı tam, yaxud qismən dəyişdirən yeni konvensiyanı qəbul edərsə və yeni konvensiyada əkslik nəzərdə tutulmayıbsa, onda:

a) yeni, dəyişdirilmiş konvensiyanın təşkilatın hər hansı bir üzvü tərəfindən ratifikasiyası, 30-cu maddənin müddəalarından asılı olmayaraq, yeni, dəyişdirilmiş konvensiyanın qüvvəyə minməsi şərti ilə, bu Konvensiyanın tarixə salınmadan avtomatik ləğv edilməsinə səbəb olur;

b) yeni, dəyişdirilmiş konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən, bu Konvensiyanın təşkilatın üzvləri tərəfindən ratifikasiya edilməsi mümkün deyildir.

2. Bu Konvensiya, təşkilatın onu ratifikasiya etmiş, lakin yeni, dəyişdirilmiş konvensiyanı ratifikasiya etməmiş üzvləri üçün forma və məzmununa görə qüvvədə qalır.

Maddə 35

Bu Konvensiyanın ingilis və fransız mətnləri eyni qüvvəyə malikdir.

Əməyin təftişi haqqında 1947-ci il Konvensiyasına 1995-ci il PROTOKOLU

Beynəlxalq Əmək Bürosunun İnzibati Şurası tərəfindən Cenevrədə çağırılmış və 1995-ci il iyunun 6-da özünün səksən ikinci sessiyasına toplaşmış beynəlxalq Əmək Təşkilatının Baş Konfransı "Əməyin təftişi haqqında" 1947-ci il Konvensiyasının müddəalarının yalnız sənaye və ticarət müəssisələrinə tətbiq edildiyini, "Kənd təsərrüfatında əməyin təftişi haqqında" 1969-cu il Konvensiyasının müddəalarının kommertiya və qeyri-kommertiya kənd təsərrüfatı müəssisələrinə tətbiq edildiyini, "Əməyin təhlükəsizliyi və gigiyenası haqqında" 1981-ci il Konvensiyasının müddəalarının dövlət xidməti də daxil olmaqla iqtisadi fəaliyyətin bütün sahələrinə tətbiq edildiyini nəzərə alaraq, qeyri-kommertiya xidmətləri sahəsində əməkçilərin məruz qala biləcəkləri bütün təhlükələri və bu sahəyə, "Əməyin təftişi haqqında" 1947-ci il Konvensiyasında nəzərdə tutulmuş əmək müfəttişliyi sisteminin, yaxud onunla eyni dərəcədə səmərəli və ədalətli əmək müfəttişliyi sisteminin şamil edilməsinin vacibliyini, sessiyanın gündəliyinin altıncı bəndi olan, qeyri-kommertiya xidmətləri sahəsində fəaliyyətə aid bir sıra təklifləri qəbul etməyi qərara alaraq, bu təkliflərə "Əməyin təftişi haqqında" 1947-ci il Konvensiyasına protokol forması verməyi qət edərək, "Əməyin təftişi haqqında 1947-ci Konvensiyasına 1995-ci il Protokolu" adlandırılacaq aşağıdakı Protokolu min doqquz yüz doxsan beşinci il iyun ayının iyirmi ikinci günündə qəbul edir.

I Bölmə

Qüvvə dairəsi, təyin və tətbiq

Maddə 1

1. Bu Protokolu ratifikasiya edən hər bir üzv-dövlət "Əməyin təftişi haqqında" 1947-ci il Konvensiyasının (sonradan "Konvensiya" adlanacaq) müddəalarının

qeyri-kommersiya xidmətləri sahəsində fəaliyyətə tətbiq edilməsi haqqında öhdəlik götürür.

2. "Qeyri-kommersiya xidmətləri sahəsində fəaliyyət" termini Konvensiyaya tətbiqdə sənaye və ticarət müəssisələri və təşkilatları hesab edilməyən bütün növ müəssisə və təşkilatlarda həyata keçirilən fəaliyyəti əhatə edir.

3. Bu Protokol hələ bu Konvensiyanın qüvvə dairəsinə düşməyən bütün müəssisə və təşkilatlarla tətbiq edilir.

Maddə 2

1. Bu Protokolu ratifikasiya edən üzv dövlət, aşağıdakı qrupların hər hansı birinə Konvensiyanın tətbiq edilməsinin mühüm problemlər yarada biləcəyi təqdirdə, onları, ratifikasiya haqqında rəsmi sənədə əlavə edilən bəyannamə vasitəsilə tamamilə və ya hissə-hissə protokolun qüvvə dairəsindən çıxara bilər:

- a) dövlət idarəsinin mühüm milli (federal) orqanlarını;
- b) silahlı qüvvələr, hərbi qulluqçular və mülki heyət də daxil olmaqla;
- c) polis və digər ictimai təhlükəsizlik orqanlarını;
- d) islah müəssisələrini, həbsxana heyəti və işlə məşğul olan məhkumlar da daxil olmaqla.

2. Üzv-dövlət 1-ci bənddə göstərilən imkandan istifadə etməmişdən əvvəl, daha çox səlahiyyətli işəgötürənlər və əməkçi təşkilatları ilə və yaxud belə təşkilatlar olmadıqda, marağı olan işəgötürənlər və əməkçilərin nümayəndələri ilə məsləhətləşmələr aparır.

3. 1-ci bəndə uyğun olaraq, bəyannamə vermiş üzv dövlət, həmin Protokolun ratifikasiyasından sonra Konvensiyanın tətbiqi haqqında Beynəlxalq Əmək Təşkilatı Nizamnaməsinin 22-ci maddəsinə müvafiq olaraq, təqdim etdiyi birinci məruzəsinə mövcud olan istisnaların səbəblərini göstərməli və imkan daxilində, bu qaydada istisna təşkil edən bütün obyektlərdə alternativ təftiş tədbirləri həyata keçirməyi nəzərdə tutmalıdır. Sonrakı məruzələrdə o, protokolun müddəalarının onlara tətbiq olunması məqsədi ilə mümkün olan bütün tədbirləri göstərməlidir.

4. 1-ci bəndə uyğun olaraq bəyannamə vermiş üzv dövlət istənilən vaxtda onun məzmununu dəyişə və yaxud bu maddənin şərtlərinə uyğun olaraq onu növbəti bəyannamə vasitəsi ilə ləğv edə bilər.

Maddə 3

1. Bu Protokolun müddəaları milli qanunvericilik vasitəsi ilə və ya milli təcürbəyə uyğun digər vasitələrdən istifadə edilməklə təqdim olunur.

2. Bu Protokolun tətbiqi məqsədi ilə görülən tədbirlər, daha çox səlahiyyətli işəgötürənlər və əməkçi təşkilatları ilə və ya belə təşkilatlar olmadıqda, marağı olan işəgötürənlər və əməkçilərin nümayəndələri ilə məsləhətləşmələr prosesində hazırlanır.

II Bölmə

Xüsusi qayda

Maddə 4

1. Üzv-dövlət idarəetmə strukturunda, başlıca milli (federal) orqanlarında, silahlı qüvvələrdə, polisdə və ictimai təhlükəsizlik funksiyalarını icra edən digər orqanlarda, habelə islah müəssisələrində iş yerlərinin təftişinin aparılmasının xüsusi qaydasını tətbiq edə bilər. Bu qayda Konvensiyanın 12-ci maddəsində nəzərdə tutulduğu kimi, əmək müfəttişlərinin səlahiyyətlərini tənzimləmək üçün tətbiq olunur. Bu qaydanın əhatə dairəsi aşağıdakılara aiddir:

- a) yalnız əvvəlcədən müvafiq icazə almış müfəttişlərin buraxılmasına;
- b) təftişin təyin olunmuş vaxtda aparılmasına;
- c) məxfi sənədlərin təqdim edilməsini tələb etmək səlahiyyətinə;
- d) məxfi sənədlərin otaqdan çıxarılmasına;
- e) material və maddələrin nümunələrinin götürülməsi və onların tədqiqi.

2. Üzv-dövlət silahlı qüvvələrdə, polisdə və ictimai təhlükəsizlik funksiyalarını icra edən orqanlarda iş yerlərinin təftişinin xüsusi qaydasını tətbiq edə bilər. Bunun məqsədi qeyd olunan orqanlarda təftiş aparın əmək müfəttişlərinin səlahiyyətlərinə məhdudiyyət və ya bir neçə məhdudiyyətlərin qoyulmasından ibarətdir. Bu məhdudiyyətlər aşağıdakılardır:

- a) manevr və ya təlimlər zamanı təftiş aparılmasına məhdudiyyət;
- b) ön xətdə yerləşən hissələrin təftişinin və yaxud hərbi əməliyyatlar zamanı təftişin aparılmasına məhdudiyyət və qadağa;
- c) elan edilmiş gərginlik dövrlərində təftişin aparılmasına məhdudiyyət və ya qadağa;
- d) hərbi məqsədlərlə partlayıcı maddələr və silahların daşınmasına dair təftişin aparılmasına məhdudiyyət.

3. Elan edilmiş gərginlik dövrlərində təftişə məhdudiyyətlərin qoyulması məqsədi ilə üzv-dövlət islah müəssisələrində iş yerlərinin təftişinin aparılmasının xüsusi qaydasını tətbiq edə bilər.

4. Üzv-dövlət 1,2 və 3-cü bəndlərdə nəzərdə tutulmuş xüsusi qayda imkanlarından istifadə etməmişdən əvvəl, daha çox səlahiyyətli işəgötürənlər və əməkçi təşkilatları ilə və ya belə təşkilatlar olmadığı halda, marağı olan işəgötürənlər və əməkçilərin nümayəndələri ilə məsləhətləşmələr aparmalıdır.

Maddə 5

Üzv-dövlət yanğın söndürülməsi və ya xilasətmə, yaxud digər fəvqəladə xarakterli əməliyyatların gedişi zamanı təftişə məhdudiyyətlərin qoyulması məqsədi ilə, yanğın və digər xilasətmə xidmətlərində iş yerlərinin təftişinin aparılmasının xüsusi qaydasını tətbiq edə bilər.

susi qaydasını tətbiq edə bilər. Belə hallarda əmək müfəttişliyi orqanları vaxtaşırı olaraq və hər böyük hadisədən sonra belə əməliyyatların gedişinin öyrənilməsini həyata keçirirlər.

Maddə 6

Əmək müfəttişliyi orqanları potensial təhlükəli işlərin görülməsi üçün peşə hazırlığı gedişində yaranan təhlükələrin minimuma endirilməsinə dair səmərəli tədbirlərin işlənilməsi və hazırlanması ilə əlaqədar tövsiyələr vermək imkanına malik olması və belə tədbirlərin həyata keçirilməsinə nəzarətdə iştirak etməlidirlər.

III Bölmə

Yekun müddəaları

Maddə 7

1. Üzv-dövlət bu Protokolun ratifikasiyası haqqında rəsmi bildirişin qeydə alınması üçün Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilməklə, bu Protokolu Konvensiya ilə eyni vaxtda və yaxud onun ratifikasiyasından sonra istənilən zaman ratifikasiya edə bilər.

2. Protokol, təşkilatın iki üzvünün ratifikasiya haqqında sənədləri Baş direktor tərəfindən qeydə alındıqdan on iki ay sonra qüvvəyə minir. Sonralar bu Protokol, təşkilatın hər bir üzvü üçün onun ratifikasiya haqqında sənədləri qeydə alındığı tarixdən on iki ay sonra qüvvəyə minir və sonra Konvensiya müvafiq üzv-dövlət üçün Protokolun maddələri 1-6-cı maddələri ilə birlikdə qüvvəyə minir.

Maddə 8

1. Təşkilatın bu Protokolu ratifikasiya etmiş hər bir üzvü, onun qüvvəyə mindiyi ilk andan onillik müddət keçdikdən sonra, onun Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna qeydə alınması məqsədi ilə göndərilmiş ləğvetmə aktı vasitəsi ilə ləğv edə bilər. Ləğvetmə, ləğvetmə aktı qeydə alındıqdan bir il sonra qüvvəyə minir.

2. Təşkilatın bu Protokolu ratifikasiya etmiş hər bir üzvü əvvəlki bənddə qeyd edilmiş onillik müddət keçdikdən sonrakı bir il ərzində bu maddədə nəzərdə tutulmuş ləğvetmə hüququndan istifadə etmədikdə, növbəti onillik müddətdə onunla bağlı olur və sonralar bu Protokolu hər onillik müddət keçdikdən sonra bu müddətdə təsbit olunmuş qaydada ləğv edə bilər.

Maddə 9

1. Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoru, Beynəlxalq Əmək Təşkilatının bütün üzvlərini, təşkilatın üzvlərindən aldığı ratifikasiya haqqında bütün sənədlərin və ləğvetmə aktlarının qeydə alınması barədə xəbərdarlıq edir.

2. Baş direktor, bu Protokolun qüvvəyə minməsi üçün tələb olunan ratifikasiya haqqında aldığı ikinci sənədin qeydə alınmasını təşkilatın üzvlərinə xəbər verərək, onların diqqətini bu Protokolun qüvvəyə mindiyi tarixə cəlb edir.

3. Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoru bu Protokolun ratifikasiyası haqqında bütün sənədlərə və ləğvetmə aktlarına aid müfəssəl məlumatları Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nizamnaməsinin 102-ci maddəsinə müvafiq olaraq, qeydə alınmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə göndərilir.

Maddə 10

Bu konvensiyanın ingilis və fransız mətnləri eyni qüvvəyə malikdir.

"Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçı dövlətlərinin lisenziya orqanları tərəfindən inşaat fəaliyyətini həyata keçirmək üçün verilmiş lisenziyaların qarşılıqlı tanınması haqqında" Sazişin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(8 fevral 2000-ci il, № 805-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. "Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçı dövlətlərinin lisenziya orqanları tərəfindən inşaat fəaliyyətini həyata keçirmək üçün verilmiş lisenziyaların qarşılıqlı tanınması haqqında" 1997-ci il martın 27-də Moskva şəhərində imzalanmış Saziş təsdiq edilsin.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

СОГЛАШЕНИЕ

о взаимном признании лицензий на осуществление строительной деятельности, выдаваемых лицензионными органами государств - участников Содружества Независимых Государств.

Государства - участники настоящего Соглашения в лице правительств, именуемые в дальнейшем Сторонами, придавая важное значение развитию интеграционных процессов в рамках Содружества, с учетом положений Соглашения о проведении согласованной политики в области стандартизации, метрологии и сертификации от 13 марта 1992 года и Соглашения о сотрудничестве в области инвестиционной деятельности от 24 декабря 1993 года, руководствуясь положениями Соглашения о сотрудничестве в строительной деятельности от 9 сентября 1994 года, согласились о нижеследующем:

Статья 1

Для целей настоящего Соглашения следующие термины означают:

- лицензия (государственная лицензия) - специальное разрешение (документ), выдаваемое уполномоченным государственным органом Стороны, предоставляющее право его владельцу осуществлять на территории Стороны определенный вид строительной деятельности в течение установленного срока;

- строительная деятельность - отдельные виды проектных и строительно-монтажных работ, инженерных изысканий для строительства, производство строительных материалов, изделий и конструкций, оказание инжиниринговых и других работ и услуг, для осуществления которых на территории Стороны требуется получение лицензии;

- лицензиар (лицензионный орган) - государственный орган Стороны, уполномоченный вести лицензирование строительной деятельности согласно национальному законодательству Стороны;

- лицензиат (субъект лицензирования) - юридическое или физическое лицо (индивидуальный предприниматель), имеющее лицензию на осуществление отдельного вида строительной деятельности на территории Стороны.

Статья 2

Лицензиары Сторон взаимно признают выданные ими лицензии на отдельные виды строительной деятельности, по которым у них порядок выдачи лицензий эквивалентен, путем оформления и выдачи лицензиату соответствующей национальной лицензии.

Порядок взаимного признания лицензий, выдаваемых лицензиарами Сторон, обмена образцами, бланков лицензий и печатей, эквивалентность отдельных видов строительной деятельности (по согласованному перечню ра-

бот и услуг) и порядок решения других вопросов в рамках настоящего Соглашения устанавливаются центральные органы государственного управления строительством или иные уполномоченные государственные органы Сторон на основе отдельных договоров, заключенных между ними.

Статья 3

Срок действия выданной лицензиату соответствующей национальной лицензии устанавливается согласно национальному законодательству Стороны, на территории которой будет производиться строительная деятельность, но не должен превышать срока действия лицензии, выданной лицензиаром другой Стороны. Продление срока действия взаимно признанной лицензии производится лицензиаром Стороны, выдавшим соответствующую национальную лицензию, в установленном им порядке.

Статья 4

Размер платы за выдачу взаимно признанной национальной лицензии определяется в соответствии с законодательством лицензиара Стороны, на территории которой будет производиться строительная деятельность. В случае, если размер платы за выдачу такой лицензии законодательно не определен, он устанавливается на каждый отдельный вид строительной деятельности в размере, эквивалентном 25 долларам США. Порядок платы за выдачу лицензии, величина и порядок оплаты дополнительных платежей и сборов устанавливаются согласно законодательству Стороны, лицензиар которой выдает взаимно признанную национальную лицензию.

Оплата производится в национальной валюте Стороны, где лицензиат имеет намерение осуществлять строительную деятельность, по курсу этой национальной валюты, устанавливаемому национальным банком по отношению к доллару США на день принятия заявления лицензиата о выдаче ему взаимно признанной национальной лицензии.

Статья 5

Лицензиары Сторон взаимодействуют в создании унифицированных бланков лицензий, перечня документов для взаимопризнания лицензий и перечня подлежащих лицензированию отдельных видов строительной деятельности, а также осуществляют обмен информацией о заключенных ими отдельных договорах, зарегистрированных и выданных лицензиатам взаимно признанных национальных лицензий.

Статья 6

В случае нарушения лицензиатом указанных в выданной ему лицензии условий и правил осуществления отдельных видов строительной деятельности лицен-

зиар может аннулировать (отозвать) лицензию или приостановить ее действие в соответствии с законодательством Стороны, которую представляет лицензиар.

Статья 7

Настоящее Соглашение не затрагивает положений других международных договоров, участниками которых являются Стороны, в том числе о лицензиях, выданных лицензиарами Сторон лицензиатам другого государства и совместным предприятиям.

Стороны согласились, что при подписании договоров о взаимном признании лицензий на отдельные виды строительной деятельности с другими государствами, не являющимися участниками настоящего Соглашения, они будут учитывать положения настоящего Соглашения.

Статья 8

В настоящее Соглашение могут быть внесены изменения и дополнения с общего согласия Сторон, которые оформляются отдельными протоколами, являющимися неотъемлемой частью Соглашения.

Спорные вопросы, связанные с применением или толкованием настоящего Соглашения, разрешаются путем консультаций и переговоров центральных органов государственного управления строительством или иных уполномоченных государственных органов Сторон.

При невозможности урегулировать спорные вопросы путем переговоров по соглашению между Сторонами их разрешение может быть передано в любые международные арбитражи.

Статья 9

Настоящее Соглашение вступает в силу со дня его подписания, а для государств, законодательство которых требует выполнения внутригосударственных процедур, необходимых для его вступления в силу, - со дня сдачи депозитарию соответствующего уведомления.

Статья 10

Настоящее Соглашение действует в течение 5 лет со дня его вступления в силу. По истечении этого срока Соглашение автоматически продлевается каждый раз на пятилетний период, если Стороны не примут иного решения.

Статья 11

Каждая Сторона может прекратить или приостановить свое участие в настоящем Соглашении, направив предварительное официальное письменное уведомление об этом депозитарию не позднее чем за 6 месяцев.

Статья 12

Настоящее Соглашение открыто для присоединения других государств, разделяющих его положения, путем передачи депозитарию документов о таком присоединении.

Статья 13

Координация и контроль за реализацией положений настоящего Соглашения возлагается по решению каждой из Сторон на центральные органы государственного управления строительством или иные уполномоченные государственные органы Сторон, а также на Межправительственный совет по сотрудничеству в строительной деятельности, который ежегодно представляет в Межгосударственный экономический Комитет Экономического союза доклад о ходе выполнения Соглашения.

Совершено в городе Москве 27 марта 1997 года в одном подлинном экземпляре на русском языке. Подлинный экземпляр хранится в Исполнительном Секретариате Содружества Независимых Государств, который направит каждому государству, подписавшему настоящее Соглашение, его заверенную копию.

За Правительство
Азербайджанской Республики

За Правительство
Республики Молдова

За Правительство
Республики Армения

За Правительство
Российской Федерации

За Правительство
Республики Беларусь

За Правительство
Республики Таджикистан

За Правительство
Туркменистана

За Правительство
Республики Казахстан

За Правительство
Республики Узбекистан

За Правительство
Кыргызской Республики

За Правительство
Украины

Настоящим удостоверяю, что прилагаемый текст является аутентичной копией Соглашения о взаимном признании лицензий на осуществление строительной деятельности, выдаваемых лицензионными органами государств - участников Содружества Независимых Государств, принятого на заседании Совета глав правительств Содружества Независимых Государств, которое состоялось 27 марта 1997 года в городе Москве. Подлинный экземпляр вышеупомянутого Соглашения хранится в Исполнительном комитете Содружества Независимых Государств.

Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı arasında Əməkdaşlıq Sazişinin təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(8 fevral 2000-ci il, № 806-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. 1999-cu il dekabrın 8-də Bakı şəhərində imzalanmış Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı arasında Əməkdaşlıq Sazişi təsdiq edilsin.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı arasında Əməkdaşlıq S A Z I Ş I

Bundan sonra Hökumət adlandırılan Azərbaycan Respublikası Hökuməti bir tərəfdən və bundan sonra BMqT adlandırılan Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı digər tərəfdən,

BMqT-nin miqrasiya sahəsində rolunu və təcrübəsini qəbul edərək,

BMqT-nin məqsəd və funksiyalarının, habelə bu təşkilatın və onun işçilərinin fəaliyyətinin Azərbaycanda digər beynəlxalq hökumətlərarası təşkilatlara verilən

eyni imtiyaz və immunitetlərin BMqT-yə və onun işçilərinə verilməsini əsaslandırıldığını nəzərə alaraq,

Azərbaycan Respublikası və BMqT arasında dostluq münasibətlərinin və əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsini və inkişaf etdirilməsini arzu edərək,

aşağıdakılar barədə razılığa gəlmişlər:

Maddə 1

BMqT-nin idarəetmə Orqanlarının müvafiq qərarlarına uyğun və fondların mövcudluğundan asılı olaraq, bu təşkilat Azərbaycanda potensialların yaradılması, miqrasiya məsələləri üzrə məsləhət xidmətləri və digər texniki əməkdaşlıq fəaliyyətləri; miqrasiya haqqında informasiya; vətəndaşların və əcnəbilərin miqrasiyası, həmçinin əmək miqrasiyası; qaçqınlara və ölkə daxilində və onun xaricindən gəlmiş məcburi köçkünlərə, digər ehtiyacı olan şəxslərə miqrasiya yardımları; yüksək ixtisaslı kadrların qayıtması və seçkili miqrasiya kimi miqrasiya proqramlarını həyata keçirəcəkdir.

Maddə 2

Hökumət və BMqT, BMqT-nin Azərbaycan Hökuməti ilə əməkdaşlıqda həyata keçirmək istədiyi proqramların maliyyə, maddi və inzibati cəhətdən dəstəklənməsi üçün dövlətləri və beynəlxalq təşkilatları cəlb etmək məqsədi ilə birgə səylər üzrə təkliflər hazırlayacaqlar.

Maddə 3

Zəruri hallarda, hazırda nəzərdə tutulan və gələcək proqramların həyata keçirilməsi ilə bağlı Hökumət və BMqT arasında əməkdaşlıq çərçivələrinin təfəsilatı onlar arasında yazışmalarda razılaşdırılacaqdır. Bu yazışmalar, əgər müəyyən olunsaydı, Sazişin bir hissəsi kimi qəbul olunacaqdır.

Maddə 4

BMqT Bakıda öz ofisini və lazım gələrsə, ölkənin digər yerlərində filiallarını açmaq səlahiyyətinə malikdir. Hökumət ofis üçün müvafiq tikililərin tapılmasında və telekommunikasiya vasitələri ilə təchiz olunmaqda BMqT-yə kömək edəcəkdir.

Maddə 5

BMqT tam hüquqi şəxs statusuna malik olacaqdır. O öz funksiyalarını yerinə yetirmək və məqsədlərini həyata keçirmək üçün lazım olan hüquqi qabiliyyətə, o cümlədən müəyyən edilmiş qaydada:

- a) müqavilələr bağlamaq;
- b) daşınan və daşınmaz əmlakı əldə etmək və onun üzərində sərəncam vermək;
- c) vəsaitləri qəbul etmək və onlardan ödənişlər etmək;
- ç) məhkəmədə iddia qaldırmaq kimi hüquqlara malik olacaqdır.

Maddə 6

1. BMqT, onun əmlak və aktivləri, onun öz immunitet hüququndan imtina etdiyi bəzi xüsusi hallar istisna olmaqla, məhkəmənin işə qarışmasının hər hansı formasına qarşı immunitetə malikdirlər. Lakin immunitetdən imtina etmənin məhkəmə qərarlarının icrasına aid olunmadığı nəzərdə tutulur.

2. BMqT-nin tikililəri, arxivləri və sənədləri toxunulmazdır. BMqT-nin əmlak və aktivləri icra, inzibati, məhkəmə və ya qanunvericilik hərəkəti ilə axtarışdan, rekvizisiyadan, müsadirədən, məhrum edilmədən və ya hər hansı digər formada müdaxilədən azaddır.

Maddə 7

BMqT fondlar və ya istənilən növ valyuta saxlaya və haqq-hesab əməliyyatları apara bilər. O, sərbəst surətdə öz fondlarını və ya valyutasını köçürə bilər və saxladığı valyutayı hər hansı bir başqa valyutaya çevirə bilər.

Maddə 8

BMqT, onun aktivləri, gəliri və digər əmlakı:

1. bütün birbaşa vergilərdən azad edirlər; lakin nəzərdə tutulur ki, BMqT kommunal xidmətlər üçün ödənişlərdən azad edilmir;
2. İdxal və ixrac olunan malların gömrük sərhədindən keçirilməsi üçün müvafiq qaydaya əməl etmək şərti ilə, xidməti məqsədlər üçün idxal və ya ixrac olunan mallar üçün gömrük rüsumlarından və idxal-ixrac qadağalarından və məhdudiyətlərindən azad olunurlar.

Maddə 9

BMqT-yə onun rəsmi kommunikasiyaları üçün prioritet, dərəcə və vergilərə münasibətdə Hökumətin hər hansı bir başqa hökumətin, onun diplomatik missiyalarını daxil olmaqla, şamil etdiyi şərtlərdən əlverişsiz olmayan şərtlər veriləcəkdir. BMqT-nin rəsmi kommunikasiyalarına heç bir senzura tətbiq olunmayacaq və BMqT öz korrespondensiyasına kuryer vasitəsi ilə və ya içərisində ancaq xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan sənəd və əşyalar olan valizlərdə göndərmək və almaq hüququna malikdir. Kuryerlə göndərilən poçt və valizlər nə açıla, nə də tutulub, saxlanıla bilər. Bu cür valizin qeyri-qanuni məqsədlər üçün istifadə edildiyi

yi haqqında əsaslı şübhə olarsa, gömrükxananın vəzifəli şəxsi onun açılmasını tələb edə bilər. Sahibin valizi açmaqdan imtina etmək hüququ vardır.

Maddə 10

1. BMqT ştatının üzvləri:

- a) öz xidməti vəzifələrinin icrası zamanı etdikləri hərəkətə, şifahi və ya yazılı mülahizələrə görə məhkəmə qarşısında cavabdehlik etmirlər;
- b) BMqT tərəfindən onlara verilən əməkhaqqı və pul mükafatları üzrə vergilərdən azad edirlər;

2. BMqT ştatının nə Azərbaycan Respublikası vətəndaşı, nə də Azərbaycan Respublikasında daimi yaşayan xarici ölkə vətəndaşı olmayan üzvləri, əlavə olaraq:

- a) həyat yoldaşları və himayələrində olan qohumları ilə birlikdə immiqrasiya məhdudiyətlərindən və xarici ölkə vətəndaşları üçün tətbiq edilən qeydiyyatdan azad olunurlar;
- b) valyuta dəyişdirilməsinə münasibətdə diplomatik nümayəndəliklərin müvafiq rütbəli vəzifəli şəxslərinə aid olan imtiyazlardan istifadə edirlər;
- c) beynəlxalq böhranlar vaxtı öz həyat yoldaşları və himayələrində olan qohumları ilə birlikdə diplomatik nümayəndəliklərin müvafiq rütbəli şəxslərinə aid edilən repatriasiya üzrə güzəştlərdən istifadə edirlər;

ç) ailə üzvləri ilə birlikdə getdikləri ölkəyə gömrük rüsumundan azad etmək şərti ilə ilk vaxtlar şəxsi istifadələri üçün nəzərdə tutulmuş əşyaları gətirə bilərlər. Burada gömrükxananın olduğu yerdən kənarında və ya gömrükxana üçün qoyulmuş iş vaxtından sonra əşyaların saxlanmasına, gömrük sənədləşdirilməsinə görə rüsumlar istisna təşkil edir. Müvəqqəti gətirmiş olduqları nəqliyyat vasitələrinə isə, həmin müddət ərzində digər fiziki və hüquqi şəxsə özgönkiləşdirilməyəcəyi, istifadəyə və sahibliyə verilməyəcəyi barədə gömrük orqanlarına öhdəlik verdikdən sonra gömrük rüsumundan azad edilməklə gətirə bilərlər.

3. BMqT-nin Baş Direktoru, Baş Direktorun Müavini və Missiyanın Başçısı müvafiq rütbəli diplomatik nümayəndələrə verilən imtiyazlardan və immunitetlərdən istifadə edirlər.

Maddə 11

Bu Sazişdə nəzərdə tutulan imtiyaz və immunitetlər BMqT ştatının üzvlərinə onların şəxsi marağı üçün yox, məhz BMqT-nin marağı üçün verilir. BMqT, onun fikrincə, immunitet ədalət məhkəməsinin yerinə yetirilməsinə mane olursa və bu immunitetdən imtina BMqT-nin maraqlarına zərər gətirmədən həyata keçirilə bilsə, onun ştatının hər bir üzvünə verilən immunitetdən imtina etmək hüququna malikdir və imtina etməyə borcludur.

Maddə 12

Bu Sazişin şərhinə bağlı mübahisələr Hökumət və BMqT arasında qarşılıqlı anlaşılma ruhunda aparılan danışıqlar yolu ilə həll olunacaqdır.

Maddə 13

Bu Saziş, Hökumət BMqT-yə beynəlxalq müqavilənin bağlanması üçün Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirilməsi barədə xəbər verdiyi gündən qüvvəyə minir.

Maddə 14

Hazırkı Sazişin müddəalarına Hökumət və BMqT-nin qarşılıqlı razılığı əsasında yenidən baxıla bilər və onda dəyişikliklər edilə bilər. Bu məqsədlə danışıqlar tərəflərdən birinin xahişi ilə aparıla bilər.

Maddə 15

Bu Saziş tərəflərdən birinin digərinə onun ləğv edilməsi haqqında öz qərarını yazılı surətdə təqdim etdikdən on iki ay sonra qüvvədən düşür.

Bunun təsdiqi olaraq tərəflərin aşağıda adları çəkilmiş səlahiyyətli nümayəndələri hazırkı Sazişi imzaladılar.

Bu Saziş Bakı şəhərində, 8 dekabr 1999-cu ildə iki əsl nüsxədə hər biri Azərbaycan və ingilis dillərində tərtib olunmuşdur. Hər iki mətn eyni qüvvəyə malikdir.

**Azərbaycan Respublikası
Hökuməti adından**

(imza)

**Beynəlxalq Miqrasiya
Təşkilatı adından**

(imza)

“Asiyada qarşılıqlı fəaliyyət və etimad tədbirləri üzrə Müşavirənin iştirakçı-dövlətləri arasında münasibətləri tənzimləyən prinsiplər Bəyannaməsi”nin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(8 fevral 2000-ci il, № 807-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. 1999-cu il sentyabrın 14-də Almatı şəhərində imzalanmış “Asiyada qarşılıqlı fəaliyyət və etimad tədbirləri üzrə Müşavirənin iştirakçı-dövlətləri arasında münasibətləri tənzimləyən prinsiplər Bəyannaməsi” təsdiq edilsin.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

ДЕКЛАРАЦИЯ

принципов, регулирующих отношения между государствами-членами СВМДА

Государства-члены Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, подтверждая свою приверженность целям и принципам Устава Организации Объединенных Наций,

принимая во внимание растущее стремление их народов жить в атмосфере мира, дружбы, понимания, добрососедства и сотрудничества,

подтверждая свое стремление содействовать улучшению отношений между ними и обеспечить условия, при которых их народы могут жить в подлинном и прочном мире, свободном от любой угрозы их безопасности,

подчеркивая важность развития междугосударственных отношений на основе принципов суверенного равенства, а также Устава ООН и международного права,

признавая, что международно-правовой базой деятельности СВМДА являются Устав ООН и международное право,

уважая двусторонние и многосторонние договоры, соответствующие принципам и целям Устава ООН и нормам международного права,

считая, что развитие лучшего взаимопонимания и более тесных отношений между ними во всех областях в соответствии с целями и принципами мирного сосуществования будут способствовать укреплению мира, стабильности и безопасности в Азии,

уделяя должное внимание предотвращению споров и конфликтов и их мирному разрешению.

подтверждая, что разнообразие национальных особенностей, традиций, культур и ценностей азиатских государств является не разобщающим, а ценным взаимообогащающим фактором их отношений,

подчеркивая важность терпимости в международных отношениях и значительную роль диалога как средства достижения понимания, устранения угроз миру и укрепления взаимодействия и обмена между цивилизациями,

полностью принимая во внимание самостоятельность и разнообразие своих позиций в взглядах и подтверждая свое растущее стремление изыскивать возможности объединять свои усилия с тем, чтобы укреплять доверие и сотрудничество в интересах стабильности, экономического и социального развития в своем регионе и во всем мире,

признавая важность неделимости безопасности в Азии и выражая свою решимость усиливать совместные действия в этой области для противодействия вызовам и угрозам миру, безопасности и стабильности в Азии,

подчеркивая важность мер доверия, которые вносят в сохранение мира и способствуют безопасности,

признавая тесную связь между миром, безопасностью и развитием в Азии в мире в целом и сознавая необходимость для каждого из них внести свой вклад в укрепление международного мира и безопасности и в содействие основным правам, экономическому и социальному прогрессу и благополучия всех народов,

сознавая свою ответственность за мирное и благополучное будущее своих народов,

подтверждая свою приверженность к достижению полных, справедливых и долговременных отношений мира, открытости, взаимного доверия, безопасности, стабильности и сотрудничества в Азии путем устранения напряженности, поиска путей мирного урегулирования споров,

признавая важность глобальной ликвидации всех видов оружия массового уничтожения, а также эффективного подхода к дестабилизирующему накоплению обычных вооружений, как способа достижения всеобъемлющего, прочного и стабильного мира в Азии,

приветствуя инициативы и соглашения, направленные на укрепление мира, стабильности, безопасности и сотрудничества в Азии,

заявляя о своей решимости уважать и применять в отношениях друг с другом, независимо о их политических, экономических и социальных систем, а также их размера, географического положения и уровня экономического развития, следующие принципы, которые имеют основополагающее значение и которыми они будут руководствоваться в своих отношениях:

I. Суверенное равенство, уважение прав, присущих суверенитету

Государства-члены будут уважать суверенное равенство и своеобразие друг друга, а также все права, присущие их суверенитету и охватываемые им, включая, в частности, право каждого государства на юридическое равенства, территориальную целостность, свободу и политическую независимость. Они будут также уважать право друг друга свободно выбирать и развивать свои политические, социальные, экономические и культурные системы, равно как и право устанавливать свои законы и административные нормы.

В рамках международного права и в духе настоящей Декларации все государства-члены имеют равные права и обязанности. Они будут уважать права друг друга определять и осуществлять по всему усмотрению отношений с другими государствами, международными и региональными организациями, а также имеют право на нейтралитет. Государства-члены строят, таким образом, свои отношения на основе взаимной выгоды и уважения.

II. Неприменение силы или угрозы силой

Государства-члены будут воздерживаться в своих отношениях от прямого или косвенного применения силы или угрозы силой против суверенитета, территориальной целостности и политической независимости государств, или каким-либо другим образом, несовместимым с Уставом Организации Объединенных Наций и с настоящей Декларацией. Никакие соображения не могут использоваться для того, чтобы обосновывать обращение к угрозе силой или к ее применению в нарушение этого принципа.

Никакое подобное применение силы или угрозы силой не будут использоваться как средство урегулирования споров или вопросов, которые могут вызвать споры между ними.

Тем не менее, в случае любой агрессии или нарушения суверенитета, территориальной целостности и политической независимости государства-члена, страна, подвергаемая агрессии, сохраняет свое право на индивидуальную и коллективную самооборону, в соответствии с Уставом ООН и международным правом.

III. Территориальная целостность государств-членов

Государства-члены будут уважать территориальную целостность друг друга. Они признают нерушимость государственных границ и поэтому будут воздерживаться в настоящем и будущем от любой попытки нарушить эти границы. Государства-члены будут равным образом воздерживаться от того, чтобы превращать территорию друг друга в объект военной оккупации или

другого прямого или косвенного применения силы в нарушение международного права, или в объект приобретения с помощью таких мер или угрозы их применения. Никакая оккупация или приобретение такого рода не будет признаваться законом.

IV. Мирное урегулирование споров

Государства-члены подтверждают свое обязательство поддерживать и защищать принципы Устава ООН и международного права, также способы, содержащиеся в Уставе ООН, в области мирного урегулирования споров.

Стороны в споре будут незамедлительно устанавливать контакты и вступать в переговоры для предотвращения возникновения конфликта и урегулирования спора в соответствии с принципами, содержащимися в настоящей Декларации, а также в Уставе ООН и международном праве. Государства-члены, являющиеся сторонами в споре, равно как другие государства-члены будут воздерживаться от любых действий, которые могут ухудшить положение.

V. Невмешательства во внутренние дела

Государства-члены будут воздерживаться от любого вмешательства во внутренние дела другого государства-члена.

Они будут соответственно воздерживаться от любой формы вооруженного вмешательства или применения угрозы подобного вмешательства против другого государства-члена.

Они будут точно так же при всех обстоятельствах воздерживаться от любого акта военного или политического, экономического или любой другой формы вмешательства как средства решения политических проблем между ними, либо направленного на то, чтобы подчинить своим собственным интересам осуществление другим государством-членом прав, присущих его суверенитету, и, таким образом, обеспечить себе преимущества любого рода.

Соответственно, государства-члены будут воздерживаться от прямого или косвенного содействия террористической деятельности в любой ее форме, подрывной или другой деятельности, направленной на свержение государственного строя другого государства-члена или направленной на подрыв суверенитета и территориальной целостности других государств-членов.

Они подтверждают свою решимость содействовать международному и региональному сотрудничеству для противодействия и ликвидации всех источников терроризма. В этой связи они подчеркивают важность участия всех стран в этом сотрудничестве.

Государства-члены не будут поддерживать на территории другого государства-члена любые сепаратистские движения и образования, и, если та-

кие существуют, не устанавливать политических, экономических и иных отношений с ними, не предоставлять территорий и коммуникаций государств-членов для использования вышеперечисленными движениями и образованиями и не оказывать им никакой экономической, финансовой и иной помощи. Они подтверждают право народа, живущего при иностранной оккупации, на самоопределение в соответствии с Уставом ООН и международным правом.

VI. Разоружение и контроль над вооружениями

Государства-члены подчеркивают, что укрепление безопасности в Азии должно быть достигнуто путем сотрудничества всех государств в интересах мира, стабильности и процветания в соответствии с целями и принципами Устава ООН. Должен быть принят всеобъемлющий, недискриминационный и сбалансированный подход к международной безопасности.

Государства-члены подтверждают свою приверженность цели достижения всеобщего и полного разоружения под эффективным контролем.

Они признают, что меры по разоружению, контролю над вооружениями и доверию являются существенными для достижения цели укрепления мира, безопасности и стабильности в Азии и в мире в целом. Поэтому они будут стремиться развивать соответствующие меры в этих областях.

Государства-члены обязуются поддерживать усилия по глобальной ликвидации всех видов оружия массового уничтожения, и поэтому они обязуются усиливать сотрудничество по предотвращению распространения всех видов подобного оружия, включая ядерное оружие, которое представляет определенную угрозу международному миру и безопасности. Государства-члены также подчеркивают необходимость достижения мира, свободного от ядерного оружия, в скорейшее время.

Они поддерживают создание зон, свободных от ядерного оружия и других видов оружия массового уничтожения в Азии на основе доброй воли и в соответствии с положениями Итогового Документа Первой Специальной Сессии по Разоружению ООН.

Государства-члены подтверждают свою веру в необходимость обеспечения безопасности на наиболее низком уровне вооружений и вооруженных сил. Они признают необходимость предотвращения чрезмерного и дестабилизирующего накопления обычных вооружений.

Государства-члены подчеркивают, что любые двусторонние или многосторонние военные соглашения не должны быть направлены против любой третьей стороны и не должны подрывать интересы безопасности других государств.

VII. Экономическое, социальное и культурное сотрудничество

Государства-члены будут расширять процесс политических консультаций и развивать сотрудничество на основе взаимных интересов в экономической, социальной, гуманитарной, экологической, информационной, научной и культурной сферах при том, что каждое государство-член вносит свой вклад в условиях полного равенства.

Государства-члены подтверждают неотъемлемое право всех государств на развитие, доступ и использование науки и технологии в мирных целях, направленных на прогресс в экономической, социальной и культурной областях.

Государства-члены подчеркивают, что торговое и экономическое сотрудничество на равноправной, взаимовыгодной и недискриминационной основе составляет существенный элемент их взаимоотношений и является средством в построении процветающей Азии. Они будут стремиться вырабатывать соответствующие меры и политику по развитию торгового и экономического сотрудничества, включая основанное на двусторонних или многосторонних соглашениях, обеспечение необходимых транзитных, транспортных и коммуникационных условий и контакты с региональными экономическими организациями. Они подчеркивают важность реализации экономических и культурных прав, так же, как и права на развитие.

Государства-члены подчеркивают необходимость укрепления сотрудничества в социальных сферах, таких, как борьба с торговлей и злоупотреблением наркотиками и организованной преступностью; решение проблем беженцев, здравоохранение и ликвидация последствий стихийных бедствий.

Государства-члены признают неповторимость в разнообразии культур азиатских народов и тот вклад, который они могут внести в дело преодоления прошлых разногласий. Они подчеркивают свою решимость стремиться к торжеству свободы и защите и сохранению своего культурного и духовного наследия во всем его богатстве и разнообразии. Они будут прилагать особые усилия по развитию лучшего взаимопонимания и уселению культурных обменов и сотрудничества в области образования и туризма.

Государства-члены будут уделять внимание созданию материальных, правовых, политических, экономических и других гарантий, которые будут способствовать условиям мира, гармонии, взаимопонимания и стабильности в географическом пространстве СВМДА.

VIII. Права человека и основные свободы

Государства-члены, обязуясь действовать в соответствии с целями и принципами Устава ООН, подтверждают в этой связи свое обязательство соб-

людать права человека и основные свободы всех индивидуумов независимо от этнического происхождения, пола и вероисповедания. Они верят, что уважение, защита и поддержка прав человека и основных свобод вносят вклад в политическую и социальную стабильность и мир, в обогащение культурного и духовного наследия общества в целом и во взаимное понимание и дружеские отношения между своими народами.

Государства-члены, уделяют большое внимание принципу неделимости всех прав человека и в этой связи подчеркивают значимость реализации всех аспектов этого принципа.

* * *

Государства-члены отмечают, что по мере продвижения к дальнейшему согласованию своих позиций новые принципы международного сотрудничества, соответствующие целям и принципам Устава ООН, могут быть добавлены в настоящую Декларацию.

(Декларация подписана от имени следующих государств: Азербайджанской Республики, Исламского Государства Афганистана, Китайской Народной Республики, Арабской Республики Египет, Республики Индия, Иранской Исламской Республики, Государства Израиль, Республики Казахстан, Кыргызской Республики, Пакистанской Исламской Республики, Государства Палестина, Российской Федерации, Республики Таджикистан, Турецкой Республики, Республики Узбекистан).

"Sərhədlərdə yüklərin nəzarətdən keçirilməsi şərtlərinin razılaştırılması haqqında" Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (11 fevral 2000-ci il, № 810-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Sərhədlərdə yüklərin nəzarətdən keçirilməsi şərtlərinin razılaştırılması haqqında" 1982-ci il 21 oktyabr tarixli Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНВЕНЦИЯ О согласовании условий проведения контроля грузов на границах

ПРЕАМБУЛА

Договаривающиеся стороны,
желая улучшить международные перевозки грузов,
принимая во внимание необходимость содействия прохождению грузов
через границы,
отмечая, что меры контроля осуществляются на границах различными
службами контроля,
признавая, что условия проведения этих видов контроля могут быть в
значительной мере согласованы без нанесения ущерба их целям, их надле-
жащему проведению и без снижения их эффективности,
будучи убеждены, что согласование условий проведения пограничного конт-
роля представляет собой одно из важных средств для достижения этих целей,
согласились о нижеследующем:

Глава I. Общие положения

Статья 1. Определения

В соответствии с настоящей Конвенцией:

а) под "таможней" подразумевается государственная служба, которая не-
сет ответственность за обеспечение выполнения таможенного законода-
тельства и сбор импортных и экспортных пошлин и налогов, а также за
применение других законов и правил, касающихся, среди прочего, ввоза,
транзита и вывоза грузов;

б) под "таможенным контролем" подразумеваются меры, применяемые в
целях обеспечения выполнения законов и правил, за соблюдение которых
несут ответственность таможни;

с) под "медико-санитарным контролем" подразумевается контроль, осу-
ществляемый в целях охраны жизни и здоровья людей, за исключением ве-
теринарного контроля;

д) под "ветеринарным контролем" подразумевается санитарный контроль,
осуществляемый в отношении животных и продуктов животного происхождения
с целью защиты жизни и здоровья людей и животных, а также контроль пред-
метов или грузов, которые могут являться переносчиками болезней животных;

е) под "фитосанитарным контролем" подразумевается контроль, направлен-
ный на предупреждение распространения и перевозки через государственные
границы вредителей растений и продуктов растительного происхождения;

ф) под "контролем соответствия техническим стандартам" подразумева-
ется контроль, обеспечивающий соответствие грузов минимальным требова-
ниям международных или национальных стандартов, определенным соот-
ветствующими законами и правилами;

г) под "контролем качества" подразумевается всякий другой контроль, от-
личающийся от вышеперечисленных и осуществляемый с целью обеспечения
соответствия грузов минимальным международным или национальным пока-
зателям качества, установленным соответствующими законами и правилами;

h) под "службой контроля" подразумевается любая служба, на которую
возложена обязанность осуществлять все или некоторые, виды контроля, оп-
ределенные выше, или любые другие виды контроля, которым регулярно
подвергаются импортные, экспортные или транзитные грузы.

Статья 2. Цель Конвенции

Для облегчения международной перевозки грузов настоящая Конвенция
имеет целью сокращение требований в отношении соблюдения формальнос-
тей, а также видов и продолжительности контроля, в частности, путем
национальной и международной координации процедур контроля и методов
их применения.

Статья 3. Сфера применения

1. Настоящая Конвенция применяется ко всем грузам, пересекающим при
въезде, выезде или транзите одну или более морских, воздушных или сухо-
путных границ.

2. Настоящая Конвенция применяется ко всем службам контроля Дого-
варивающихся сторон.

Глава II. Согласование процедур

Статья 4. Координация видов контроля

Договаривающиеся стороны обязуются по возможности организовать сог-
ласованную работу таможенных служб и других служб контроля.

Статья 5. Средства, предоставляемые в распоряжение служб

Для обеспечения надлежащего функционирования служб контроля Дого-
варивающиеся стороны должны обеспечивать, чтобы данные службы имели

по мере возможности и в рамках национального законодательства в своем распоряжении:

а) квалифицированный персонал в достаточном количестве с учетом потребностей перевозок;

б) оборудование и устройства, необходимые для проведения проверки с учетом вида транспорта и грузов, подлежащих контролю, и потребностей перевозок;

с) официальные инструкции для должностных лиц с тем, чтобы они действовали в соответствии с международными договорами и соглашениями, а также в соответствии с действующими национальными предписаниями.

Статья 6. Международное сотрудничество

Договаривающиеся стороны обязуются сотрудничать друг с другом и прибегать к необходимому сотрудничеству с компетентными международными органами для достижения целей настоящей Конвенции, а также стремиться к заключению в необходимых случаях новых многосторонних или двухсторонних договоров или соглашений.

Статья 7. Сотрудничество между соседними странами

Во всех случаях пересечения общей сухопутной границы заинтересованные Договаривающиеся стороны принимают, когда это возможно, соответствующие меры для облегчения провоза грузов, в частности:

а) они прилагают все усилия для организации совместного контроля грузов и документов путем установки совместно используемого оборудования;

б) они прилагают все усилия для обеспечения того, чтобы были аналогичными;

часы работы пограничных постов,

службы контроля, которые осуществляют свою деятельность на этих постах,

категории грузов, средства транспорта и системы международного таможенного транзита, которые могут быть приняты или использоваться в этих странах.

Статья 8. Обмен информацией

Договаривающиеся стороны обмениваются при наличии соответствующей просьбы информацией, необходимой для применения настоящей Конвенции в соответствии с условиями, указанными в приложениях.

Статья 9. Документы

1. Договаривающиеся стороны будут стремиться широко использовать в отношениях друг с другом и с компетентными международными органами

документы, составленные в соответствии с образом-формуляром Организации Объединенных Наций.

2. Договаривающиеся стороны принимают документы, изготовленные с использованием любого соответствующего технического процесса, при условии, что они отвечают официальным правилам в отношении их формы, аутентичности и заверения, а также при условии, что они легко читаемы и понятны.

3. Договаривающиеся стороны обеспечивают, чтобы необходимые документы подготавливались и заверялись в полном соответствии с соответствующим законодательством.

Глава III. Положения, относящиеся транзиту

Статья 10. Транзитные грузы

1. Договаривающиеся стороны соглашаются применять, по мере возможности, простой и ускоренный режим в отношении транзитных грузов, в особенности грузов, которые перевозятся в соответствии с системой международного таможенного транзита, предусматривая проведение их контроля только в тех случаях, когда это оправдано сложившимися обстоятельствами или рисками. Кроме того, они принимают во внимание положение стран, не имеющих выхода к морю. Они прилагают все усилия для того, чтобы предусмотреть увеличение продолжительности времени, в течение которого может производиться выдача по уплате таможенной пошлины грузов, перевозимых в соответствии с какой-либо системой международного таможенного транзита, и расширение компетенции существующих таможен в этой области.

2. Они прилагают все усилия для максимального облегчения транзита грузов, перевозимых в контейнерах или других упаковочных средствах, обеспечивающих достаточную безопасность.

Глава IV. Прочие положения

Статья 11. Общественный порядок

1. Ни одно положение настоящей Конвенции не препятствует введению запретов или ограничений в отношении импорта, экспорта или транзита по соображениям общественного порядка и, в частности, общественной безопасности, морали и здравоохранения или в целях охраны окружающей среды, культурного наследия или промышленной, коммерческой и интеллектуальной собственности.

2. Тем не менее Договаривающиеся стороны стремятся применять к видам контроля, связанным с применением мер, упомянутых в пункте 1 выше,

когда это возможно без ущерба для эффективности таких видов контроля, положения настоящей Конвенции, в частности, положения статей 6-9.

Статья 12. Чрезвычайные меры

1. Чрезвычайные меры, которые Договаривающиеся стороны могут быть вынуждены ввести ввиду особых обстоятельств, должны соответствовать причинам, вызывавшим их введение, и их осуществление должно быть приостановлено или отменено при устранении этих причин.

2. Во всех случаях, когда это не наносит ущерба эффективности этих мер, Договаривающиеся стороны публикуют соответствующие положения в отношении таких мер.

Статья 13. Приложения

1. Приложения к настоящей Конвенции являются неотъемлемой частью данной Конвенции.

2. Новые приложения, касающиеся других видов контроля, могут быть включены в настоящую Конвенцию в соответствии с процедурой, определенной в статьях 22 или 24 ниже.

Статья 14. Отношение к другим договорам

Без ущерба для положений статьи 6 настоящая Конвенция не влияет на права и обязательства, вытекающие из договора, которые Договаривающиеся стороны настоящей Конвенции заключили, прежде чем стать Договаривающимися сторонами данной Конвенции.

Статья 15

Настоящая Конвенция не препятствует применению более широких льгот, которые две или более Договаривающиеся стороны пожелают предоставить друг другу, и не ущемляет права региональных организаций в области экономической интеграции, упомянутых в статье 16, которые являются Договаривающимися сторонами, применять свое законодательство к контролю на своих внутренних границах при условии, что это никоим образом не уменьшает объема льгот, вытекающих из настоящей Конвенции.

Статья 16. Подписание, ратификация, принятие, утверждение и присоединение

1. Настоящая Конвенция, которая сдается на хранение Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций, открыта для участия всех государств и региональных организаций в области экономической интеграции, состоящих из суверенных государств, компетентных в отношении ведения

переговоров, заключения и применения международных соглашений, касающихся вопросов, предусмотренных в настоящей Конвенции.

2. В отношении вопросов, входящих в их компетенцию, региональные организации в области экономической интеграции, упомянутые в пункте 1, могут от своего имени осуществлять права и выполнять обязательства, предусмотренные настоящей Конвенцией для государств-членов, которые являются Договаривающимися сторонами данной Конвенции. В этих случаях государства-члены таких организаций не могут самостоятельно осуществлять эти права, включая право голосования.

3. Государства и вышеупомянутые региональные организации в области экономической интеграции могут стать Договаривающимися сторонами настоящей Конвенции:

а) путем сдачи на хранение документа о ратификации, принятии или утверждении после ее подписания или

б) путем сдачи на хранение документа о присоединении.

4. Настоящая Конвенция будет открыта для подписания всеми государствами и упомянутыми в пункте 1 региональными организациями в области экономической интеграции в Отделении Организации Объединенных Наций в Женеве с 1 апреля 1983 года по 31 марта 1984 года включительно.

5. С 1 апреля 1983 года она будет также открыта для присоединения.

6. Документы о ратификации, принятии, утверждении или присоединении сдаются на хранение Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций.

Статья 17. Вступление в силу

1. Настоящая Конвенция вступает в силу по истечении трех месяцев с того дня, когда пять государств сдадут на хранение свои документы о ратификации, принятии, утверждении или присоединении.

2. После того как пять государств сдадут на хранение свои документы о ратификации, принятии, утверждении или присоединении, настоящая Конвенция вступает в силу всех последующих Договаривающихся сторон по истечении трех месяцев со дня сдачи ими на хранение своих документов о ратификации, принятии, утверждении или присоединении.

3. Любой документ о ратификации, принятии, утверждении или присоединении, сданный на хранение после вступления в силу какой-либо поправки к настоящей Конвенции, считается относящимся к измененному тексту настоящей Конвенции.

4. Любой такой документ, сданный на хранение после принятия в соответствии с процедурой, предусмотренной в статье 22, какой-либо поправки, но до вступления ее в силу, считается относящимся к измененному тексту настоящей Конвенции со дня вступления в силу этой поправки.

Статья 18. Денонсация

1. Каждая Договаривающаяся сторона может денонсировать настоящую Конвенцию посредством нотификации, адресованной Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций.

2. Денонсация вступает в силу по истечении шести месяцев со дня получения Генеральным секретарем этой нотификации.

Статья 19. Прекращение действия

Если после вступления в силу настоящей Конвенции число государств, являющихся Договаривающимися сторонами, будет менее пяти в течение любого периода, состоящего из последовательных двенадцати месяцев, по истечении указанного выше двенадцатимесячного периода настоящая Конвенция утрачивает силу.

Статья 20. Разрешение споров

1. Любой спор между двумя или более Договаривающимися сторонами в отношении толкования или применения настоящей Конвенции по возможности разрешается путем переговоров между ними или другими средствами урегулирования.

2. Любой спор между двумя или более Договаривающимися сторонами в отношении толкования или применения настоящей Конвенции, который не может быть разрешен способами, предусмотренными в пункте 1 настоящей статьи, передается по просьбе одной из них арбитражному суду, составленному следующим образом: каждая сторона в споре назначает арбитра, и эти арбитры назначают другого арбитра, который становится председателем. Если по истечении трех месяцев со дня получения просьбы одна из сторон не назначила арбитра или арбитры не смогли избрать председателя, любая из сторон может обратиться к Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций с просьбой назначить арбитра или председателя арбитражного суда.

3. Решение арбитражного суда, назначенного в соответствии с положениями пункта 2, является окончательным и имеет обязательную силу для сторон в споре.

4. Арбитражный суд устанавливает свои правила процедуры.

5. Арбитражный суд принимает свои решения большинством голосов на основе договоров, существующих между сторонами в споре, и общего международного права.

6. Любые разногласия, которые могут возникнуть между сторонами в споре в отношении толкования и выполнения арбитражного решения, могут быть переданы любой из сторон на рассмотрение арбитражного суда, который вынес это решение.

7. Каждая сторона в споре несет расходы, связанные с использованием услуг назначенного ею арбитра и своих представителей при арбитражном разбирательстве; расходы, связанные с использованием услуг председателя, и другие расходы стороны в споре несут в разных частях.

Статья 21

1. Любая Договаривающаяся сторона может в момент подписания, ратификации, принятия или утверждения настоящей Конвенции или присоединения к ней заявить, что она не считает себя связанной пунктами 2-7 статьи 20 настоящей Конвенции. Другие Договаривающиеся стороны не будут связаны этими пунктами в отношении любой Договаривающейся стороны, сделавшей такую оговорку.

2. Любая Договаривающаяся сторона, сделавшая оговорку в соответствии с пунктом 1 настоящей статьи, может в любое время снять эту оговорку путем уведомления Генерального секретаря Организации Объединенных Наций.

3. За исключением оговорок, предусмотренных в пункте 1 настоящей статьи, никакие другие оговорки к настоящей Конвенции не допускаются.

Статья 22. Процедура внесения поправок в настоящую Конвенцию

1. Поправки к настоящей Конвенции, включая приложения к ней, могут вноситься по предложению любой Договаривающейся стороны в соответствии с процедурой, установленной в настоящей статье.

2. Любая предложенная поправка к настоящей Конвенции рассматривается Административным комитетом, состоящим из всех Договаривающихся сторон, в соответствии с правилами процедуры, изложенными в приложении 7. Любая такая поправка, рассмотренная или разработанная на сессии Административного комитета и одобренная им, направляется Генеральным секретарем Организации Объединенных Наций Договаривающимся сторонам для принятия.

3. Любая предложенная поправка, разосланная в соответствии с предыдущим пунктом, вступает в силу для всех Договаривающихся сторон через три месяца по истечении двенадцатимесячного периода после даты сообщения о предлагаемой поправке, если в течение этого срока Генеральный секретарь Организации Объединенных Наций не получил от какого-либо государства, являющегося Договаривающейся стороной, или от региональной организации в области экономической интеграции, являющейся Договаривающейся стороной и действующей в соответствии с условиями, указанными в пункте 2 статьи 16 настоящей Конвенции, никаких возражений против предложенной поправки.

4. В случае возражения против предложенной поправки, представленного в соответствии с положениями пункта 3 настоящей статьи, поправка считается непринятой и в связи с ней не принимается никаких мер.

Статья 23. Запросы, сообщения и возражения

Генеральный секретарь Организации Объединенных Наций информирует все Договаривающиеся стороны и все государства обо всех запросах, сообщениях или возражениях, сделанных в соответствии со статьей 22, и о сроке вступления в силу каждой поправки.

Статья 24. Конференция по пересмотру

По истечении пяти лет после вступления настоящей Конвенции в силу любая Договаривающаяся сторона может путем уведомления, направляемого Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций, просить о созыве конференции с целью пересмотра настоящей Конвенции, указав предложения, которые должны быть рассмотрены этой конференцией. В этом случае:

i) Генеральный секретарь Организации Объединенных Наций уведомляет об этом все Договаривающиеся стороны и предлагает им представить в трехмесячный срок свои замечания в отношении первоначальных предложений, а также другие предложения, рассмотрение которых на конференции представляется им желательным;

ii) Генеральный секретарь Организации Объединенных Наций сообщает также всем Договаривающимся сторонам текст любых других сделанных предложений и созывает конференцию по пересмотру, если в течение шести месяцев после уведомления по крайней мере третья часть Договаривающихся сторон уведомляет его о своем согласии на созыв такой конференции;

iii) однако если Генеральный секретарь Организации Объединенных Наций полагает, что предложение о пересмотре можно рассматривать как предложение о внесении поправки в соответствии с пунктом 1 статьи 22, то с согласия Договаривающейся стороны, сделавшей предложение, он может вместо процедуры пересмотра прибегнуть к процедуре внесения поправок, предусмотренной в статье 22.

Статья 25. Уведомления

Помимо уведомлений и сообщений, предусмотренных в статьях 23 и 24, Генеральный секретарь Организации Объединенных Наций уведомляет все государства:

a) о подписании, ратификации, принятии, утверждении и присоединении в соответствии со статьей 16;

b) о датах вступления в силу настоящей Конвенции в соответствии со статьей 17;

c) о денонсациях в соответствии со статьей 18;

d) о прекращении действия настоящей Конвенции в соответствии со статьей 19;

e) об оговорках, сделанных в соответствии со статьей 21.

Статья 26. Заверенные копии

После 31 марта 1984 года Генеральный секретарь Организации Объединенных Наций препровождает две надлежащим образом заверенные копии настоящей Конвенции каждой из Договаривающихся сторон и всем государствам, не являющимся Договаривающимися сторонами.

Совершено в Женеве 21 октября одна тысяча девятьсот восемьдесят второго года в одном подлиннике, английский, испанский, русский и французский тексты которого являются равно аутентичными.

В Удостоверение чего нижеподписавшиеся полномочные представители, должным образом уполномоченные с этой целью, подписали настоящую Конвенцию.

"Tezkorlanan qida məhsullarının beynəlxalq daşınması və bu daşımalar üçün istifadə olunan xüsusi nəqliyyat vasitələri haqqında (TDS)"

Sazişin təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(11 fevral 2000-ci il, № 811-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. "Tezkorlanan qida məhsullarının beynəlxalq daşınması və bu daşımalar üçün istifadə olunan xüsusi nəqliyyat vasitələri haqqında (TDS)" 1970-ci il 1 sentyabr tarixli Saziş təsdiq edilsin.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

СОГЛАШЕНИЕ

О международных перевозках скоропортящихся пищевых продуктов и о специальных транспортных средствах, предназначенных для этих перевозок (СПС)

Договаривающиеся стороны,

Желая улучшить условия сохранения качества скоропортящихся пищевых продуктов во время их перевозки, в частности, в рамках международной торговли,

считая, что улучшение условий сохранности этих продуктов может способствовать развитию торговли ими, согласились о нижеследующем:

Глава I. Специальные транспортные средства

Статья 1

При осуществлении международных перевозок скоропортящихся пищевых продуктов "изотермическими транспортными средствами", "ледниками", "рефрижераторами" и "отапливаемыми" транспортными средствами могут называться только транспортные средства, которое удовлетворяют определениям и нормам, указанным в приложении 1 к настоящему Соглашению.

Статья 2

Договаривающиеся стороны примут необходимые меры для того, чтобы соответствие нормам транспортных средств, упомянутых в статье 1 настоящего Соглашения, контролировались и проверялось в соответствии с положениями добавлений 1, 2, 3 и 4 приложения 1 к настоящему Соглашению. Каждая Договаривающаяся сторона будет признавать действительность свидетельств о соответствии, выданных согласно пункту 4 добавления 1 к приложению 1 к настоящему Соглашению компетентным органом другой Договаривающейся стороны. Каждая Договаривающаяся сторона может признать действительности свидетельств о соответствии, выданных с соблюдением условий, предусмотренных в добавлениях 1 и 2 к приложению 1 к настоящему Соглашению, компетентным органом государства, не являющегося Договаривающейся стороной.

Глава II. Использование специальных транспортных средств для международных перевозок некоторых скоропортящихся пищевых продуктов

Статья 3

1. Предписание статьи 4 настоящего Соглашения применяются ко всякой перевозке за счет третьих лиц за собственный счет, производимой исключительно - с учетом положений пункта 2 настоящей статьи - либо железнодорожным, либо автомобильным транспортом, либо обоими этими видами транспорта,

глубокозамороженных и замороженных пищевых продуктов,

пищевых продуктов, перечисленных в приложении 3 к настоящему Соглашению, даже если они не являются глубокозамороженными или замороженными,

когда место погрузки груза или транспортного средства, в котором он перевозится, на железнодорожное или дорожное транспортное средство и мес-

то выгрузки груза или транспортного средства, в котором он перевозится, из железнодорожного или дорожного транспортного средства находятся на территории одной из Договаривающихся сторон.

Если перевозка включает одну или несколько морских перевозок, кроме тех, которые указаны в пункте 2 настоящей статьи, каждая сухопутная перевозка должна рассматриваться отдельно.

2. Положения пункта 1 настоящей статьи применяются также к морским перевозкам на расстояние менее 150 км при условии, что грузы доставляются без перегрузки в транспортных средствах, используемых для сухопутной перевозки или сухопутных перевозок, и при условии, что этим перевозкам предшествует или после них следует одна или несколько сухопутных перевозок, указанных в пункте 1 настоящей статьи, либо они осуществляются между двумя такими сухопутными перевозками.

3. Несмотря на положения, приведенные в пунктах 1 и 2 настоящей статьи, Договаривающиеся стороны могут не примечать предписания статьи 4 настоящего Соглашения к перевозкам пищевых продуктов, не предназначенных для употребления их людьми.

Статья 4

1. Для перевозки скоропортящихся пищевых продуктов, указанных в приложениях 2 и 3 к настоящему Соглашению, должны применяться транспортные средства, указанные в статье 1 настоящего Соглашения, за исключением случаев, когда в связи с предполагаемой в течение всей перевозки температурой это обязательство является совершенно ненужным для поддержания температурных условий, установленных в приложениях 2 и 3 настоящему Соглашению. Это оборудование должно выбираться и использоваться таким образом, чтобы в течение всей перевозки могли соблюдаться температурные условия, установленные в этих приложениях. Кроме того, должны быть приняты все необходимые меры, в частности, в отношении температуры продуктов в момент погрузки и операций по замораживанию и повторному замораживанию в пути или других необходимых операций. Положения настоящего пункта применяются, однако, лишь постольку, поскольку они не являются несовместимыми с касающимися международных перевозок международными обязательствами, вытекающими для Договаривающихся сторон из конвенций, которые будут находиться в силе в момент вступления в силу настоящего Соглашения, или из конвенций, которыми они будут заменены.

2. Если при выполнении перевозки, на которую распространяются предписания настоящего Соглашения, не были соблюдены предписания пункта 1 настоящей статьи, то:

а) никто не имеет права на территории одной из Договаривающихся сторон использовать продукты после их перевозки, если компетентные органы этой

Договаривающейся стороны не сочли совместимым с санитарными требованиями выдать соответствующее разрешение и если не соблюдены условия, которые могут быть установлены этими органами при выдаче разрешения;

б) каждая Договаривающаяся сторона может в силу санитарных или ветеринарных требований и поскольку это не является несовместимым с другими международными обязательствами, упомянутыми в последней фразе пункта 1 настоящей статьи, запретить ввоз продуктов на свою территорию, или обусловит его выполнением требований, которые она установит.

3. Соблюдение предписаний пункта 1 настоящей статьи лежит на обязанности транспортных предприятий, производящих перевозки за счет третьих лиц, лишь в той мере, в какой они взяли на себя обязательство найти или предоставить обслуживание, необходимое для обеспечения соблюдения этих предписаний, и поскольку соблюдение этих предписаний связано с осуществлением данного обслуживания. Если другие физические или юридические лица взяли на себя обязательство найти или предоставить обслуживание, необходимое для обеспечения соблюдения предписаний настоящего Соглашения, они обязаны обеспечить соблюдение этих предписаний в той мере, в какой оно связано с осуществлением обслуживания, которое они обязались найти или предоставить.

4. При выполнении перевозок, на которые распространяются предписания настоящего Соглашения, а место погрузки находится на территории одной из Договаривающихся сторон, соблюдение предписаний пункта 1 настоящей статьи лежит, при условии применения положений пункта 3 настоящей статьи:

в случае перевозки за счет третьих лиц, на обязанности физического или юридического лица, являющегося грузоотправителем в соответствии с транспортным документом, или, при отсутствии транспортного документа, на обязанности физического или юридического лица, заключившего с транспортным предприятием договор о перевозке;

в других случаях - на обязанности физического или юридического лица, производящего перевозку.

Глава III. Различные положения

Статья 5

Положения настоящего Соглашения не применяются к сухопутным перевозкам, осуществляемым с помощью контейнеров без перегрузки продуктов, при условии, что этим перевозкам предшествует или после них следует морская перевозка, отличающаяся от тех, которые указаны в пункте 2 статьи 3 настоящего Соглашения.

Статья 6

1. Каждая Договаривающаяся сторона принимает все необходимые меры с целью обеспечения соблюдения положений настоящего Соглашения. Компетентные органы Договаривающихся сторон будут информировать друг друга о мерах общего характера, принятых с этой целью.

2. Если Договаривающаяся сторона констатирует нарушение положений, совершенное лицом, проживающим на территории другой Договаривающейся стороны, или налагает на него санкцию, органы управления первой Стороны уведомляют органы управления другой Стороны об установленном нарушении и наложении санкции.

Статья 7

Договаривающиеся стороны сохраняют за собой право предусматривать в двусторонних или многосторонних соглашениях, что положения, применяющиеся как к специальным транспортным средствам, так и температурам, при которых должны перевозиться некоторые пищевые продукты, могут быть, в частности, ввиду особых климатических условий более строгими, чем предусмотренные в настоящем Соглашении. Эти положения будут применяться лишь к международным перевозкам между Договаривающимися сторонами, заключившими двусторонние или многосторонние соглашения, упомянутые в настоящей статье. Тексты указанных соглашений сообщаются Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций, который препровождает их Договаривающимся сторонами настоящего Соглашения, не подписавшим этих соглашений.

Статья 8

Несоблюдение предписаний настоящего Соглашения не затрагивает ни существование, ни действительности договоров, заключенных с целью выполнения перевозки.

Глава IV. Заключительные положения

Статья 9

1. Государства - члены Европейской экономической комиссии, а также государства, допущенные к участию в Комиссии с консультативным статусом в соответствии с пунктом 8 положения о круге ведения этой Комиссии, могут стать Договаривающимися сторонами настоящего Соглашения

а) путем его подписания,

б) путем ратификации после его подписания с оговоркой о ратификации или

с) путем присоединения к Соглашению.

2. Государства, которые могут участвовать в некоторых работах Европейской экономической комиссии, согласно пункту 11 положения о ее круге ведения, могут стать Договаривающимися сторонами настоящего Соглашения путем присоединения к нему после вступления его в силу.

3. Настоящее Соглашение будет открыто для подписания по 31 мая 1971 года включительно. После этой даты оно будет открыто для присоединения к нему.

4. Ратификация Соглашения или присоединение к нему производится путем сдачи соответствующего акта на хранение Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций.

Статья 10

1. Каждое государство может при подписании настоящего Соглашения без оговорки о ратификации или при сдаче на хранение своей ратификационной грамоты или документа о присоединении, или в любой момент впоследствии заявить посредством нотификации, адресованной Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций, что Соглашение не применяется к перевозкам, осуществляемым на всех его территориях, расположенных вне Европы, или на какой-либо из них. Если эта нотификация делается после вступления в силу Соглашения для государства, направившего нотификацию, Соглашение перестает применяться к перевозкам на указанных в нотификации территориях по истечении девяноста дней со дня получения Генеральным секретарем нотификации.

2. Каждое государство, сделавшее заявление в соответствии с пунктом 1 настоящей статьи, может в любой момент впоследствии заявить посредством нотификации, адресованной Генеральному секретарю, что Соглашение будет применяться к перевозкам на территории, указанной в нотификации, сделанной в соответствии с пунктом 1 настоящей статьи, и Соглашение начнет применяться к перевозкам на указанной территории по истечении ста восьмидесяти дней со дня получения Генеральным секретарем этой нотификации.

Статья 11

1. Настоящее Соглашение вступает в силу через год после того, как пять из числа указанных в пункте 1 его статьи 9 государств подпишут Соглашение без оговорки о ратификации или сдадут на хранение акты о ратификации или присоединении.

2. В отношении каждого государства, которое ратифицирует настоящее Соглашение или присоединится к нему после того, как пять государств подпишут его без оговорки о ратификации либо сдадут на хранение акты ра-

тификации или присоединении, настоящее Соглашение вступит в силу через год после сдачи данным государством на хранение ратификационной грамоты или акта о присоединении.

Статья 12

1. Каждая Договаривающаяся сторона может денонсировать настоящее Соглашение посредством нотификации, адресованной Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций.

2. Денонсация вступит в силу по истечении пятнадцати месяцев со дня получения Генеральным секретарем этой нотификации.

Статья 13

Настоящее Соглашение теряет силу, если после его вступления в силу число Договаривающихся сторон будет менее пяти в течение какого-либо периода последовательных двадцати месяцев.

Статья 14

1. Каждое государства может при подписании настоящего Соглашения без оговорки о ратификации или при сдаче на хранение своей ратификационной грамоты или документа о присоединении, или в любой момент впоследствии заявить посредством нотификации, адресованной Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций, что настоящее Соглашение будет применяться ко всей территории или к части территории, за внешние сношения которой оно несет ответственность. Настоящее Соглашение будет применяться на территории или на территориях, указанных в нотификации, начиная с девяностого дня после дня получения Генеральным секретарем этой нотификации или, если в этот день Соглашение еще не вступило в силу.

2. Каждое государство, сделавшее в соответствии с пунктом 1 настоящей статьи заявление о распространении применения настоящего Соглашения на территории, за внешние сношения которой оно несет ответственность, может в соответствии со статьей 12 настоящего Соглашения денонсировать Соглашение в отношении данной территории.

Статья 15

1. Всякий спор между двумя или несколькими Договаривающимися сторонами относительно толкования или применения настоящего Соглашения разрешается, по возможности, путем переговоров между спорящими Сторонами.

2. Всякий спор, который не разрешен путем переговоров, передается на арбитраж при наличии заявления одной из Договаривающихся сторон, между которыми возник этот спор, и передается соответственно одному или

нескольким арбитрам, избранным по взаимному соглашению спорящими Сторонами. Если в течение трех месяцев со дня заявления об арбитраже спорящие Стороны не придут к соглашению относительно выбора арбитра или арбитров, любая из этих Сторон может обратиться к Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций с просьбой назначить единого арбитра, которому спор передается на разрешение.

3. Решение арбитра или арбитров, назначенных в соответствии с предшествующим пунктом, имеет обязательную силу для спорящих Сторон.

Статья 16

1. Каждое государство может при подписании или ратификации настоящего Соглашения или при присоединении к нему заявить, что оно не считает себя связанным пунктами 2 и 3 статьи 15 настоящего Соглашения. Другие Договаривающиеся стороны не будут связаны этими пунктами по отношению к любой Договаривающейся стороне, сделавшей подобную оговорку.

2. Каждая Договаривающаяся сторона, сделавшая оговорку в соответствии с пунктом 1 настоящей статьи, может в любой момент взять эту оговорку обратно посредством нотификации, адресованной Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций.

3. За исключением оговорки, предусмотренной в пункте 1 настоящей статьи, никакие другие оговорки к настоящему Соглашению не допускаются.

Статья 17

1. После трехлетнего действия настоящего Соглашения любая Договаривающаяся сторона может посредством нотификации, адресованной Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций, представить просьбу о созыве конференции с целью пересмотра настоящего Соглашения. Генеральный секретарь сообщает об этой просьбе всем Договаривающимся сторонам и созывает конференцию для пересмотра Соглашения, если в течение четырехмесячного срока после его сообщения по крайней мере одна треть Договаривающихся сторон уведомит его о своем согласии на созыв такой конференции.

2. Если созывается конференция в соответствии с пунктом 1 настоящей статьи, Генеральный секретарь уведомляет об этом все Договаривающиеся стороны и просит их представить в трехмесячный срок предложения, рассмотрение которых на конференции представляется им желательным. По меньшей мере за три месяца до открытия конференции Генеральный секретарь препровождает всем Договаривающимся сторонам предварительную повестку для конференции, а также текст этих предложений.

3. Генеральный секретарь приглашает на любую конференцию, созванную согласно настоящей статье, все государства, указанные в пункте 1 стат-

ьи 9 настоящего Соглашения, а также государства, ставшие Договаривающимися сторонами на основании пункта 2 упомянутой статьи 9.

Статья 18

1. Каждая Договаривающаяся сторона может предложить одну или нескольких поправок к настоящему Соглашению. Текст каждой предлагаемой поправки направляется Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций, который препровождает его всем Договаривающимся сторонам, а также уведомляет о нем прочие государства, указанные в пункте 1 статьи 9 настоящего Соглашения.

2. В течении шестимесячного срока, начиная со дня препровождения Генеральным секретарем проекта поправки, каждая Договаривающаяся сторона может сообщить Генеральному секретарю:

а) либо, что она имеет возражения против предложенной поправки,

б) либо, что, несмотря на ее намерение принять поправку, в ее стране еще отсутствуют условия, необходимые для этого принятия.

3. Пока Договаривающаяся сторона, которая направила сообщение, предусмотренное в подпункте "b" пункта 2 настоящей статьи, не сообщит Генеральному секретарю о принятии ею поправки, она может в течение девяти месяцев со дня истечения шестимесячного срока, предусмотренного для сообщения, представить возражения против предложенной поправки.

4. Если против проекта поправки было сделано возражение в условиях, предусмотренных в пунктах 2 и 3 настоящей статьи, поправка считается непринятой и не имеет силы.

5. Если против проекта поправки не было сделано никаких возражений в условиях, предусмотренных в пунктах 2 и 3 настоящей статьи, поправка считается принятой с момента, указанного ниже:

а) если ни одна из Договаривающихся сторон не препроводила сообщения, предусматриваемого в подпункте "b" пункта 2 настоящей статьи, по истечении шестимесячного срока, указанного в пункте 2 настоящей статьи;

б) если по крайней мере одна из Договаривающихся сторон препроводила сообщение, предусматриваемое в подпункте "b" пункта 2 настоящей статьи, в наиболее близкую из двух следующих дат:

дата, когда все Договаривающиеся стороны, препроводившие такое сообщение, известили Генерального секретаря о принятии ими проекта; этой датой, однако, считается истечение шестимесячного срока, указанного в пункте 2 настоящей статьи, если все сообщения о принятии поправки были нотифицированы до истечения этого срока;

дата истечения девятимесячного срока, указанного в пункте 3 настоящей статьи.

6. Каждая поправка, считающаяся принятой, вступает в силу через шесть месяцев после даты, когда она была сочтена принятой.

7. Генеральный секретарь извещает возможно скорее все Договаривающиеся стороны о том, было ли сделано возражение против проекта поправки в соответствии с подпунктом "а" пункта 2 настоящей статьи и препроводили ли ему одна или несколько Договаривающихся сторон сообщение в соответствии с подпунктом "б" пункта 2 настоящей статьи. Если одна или несколько Договаривающихся сторон препроводили такое сообщение, Генеральный секретарь уведомляет впоследствии все Договаривающиеся стороны о том, сделали ли Договаривающаяся сторона или стороны, которые препроводили ему сообщение, возражение против проекта поправки или приняли ее.

8. Независимо от предусматриваемого пунктами 1-6 настоящей статьи порядка внесения поправок, приложения и добавления к настоящему Соглашению могут быть изменены по соглашению между компетентными органами всех Договаривающихся сторон. Если орган управления одной из Договаривающихся сторон заявит, что согласно ее национальному законодательству ее согласие зависит от получения специального разрешения или от одобрения законодательного органа, согласие упомянутой Договаривающейся стороны на изменение приложения будет считаться данным лишь тогда, когда эта Договаривающаяся сторона заявит Генеральному секретарю, что требуемые полномочия или разрешения получены. В соглашении между компетентными органами может быть предусмотрено, что в течение переходного периода старые приложения полностью или частично остаются в силе одновременно с новыми приложениями. Генеральный секретарь устанавливает дату вступления в силу новых текстов, составленных в результате внесения таких изменений.

Статья 19

Помимо нотификаций, предусмотренных в статьях 17 и 18 настоящего Соглашения, Генеральный секретарь Организации Объединенных Наций сообщает государствам, указанным в пункте 1 статьи 9 настоящего Соглашения, а также государствам, ставшим Договаривающимися сторонами на основании пункта 2 статьи 3 настоящего Соглашения:

- а) о подписаниях, ратификациях Соглашения и присоединениях к нему в соответствии со статьей 9;
- б) о датах вступления в силу настоящего Соглашения в соответствии со статьей 11;
- в) о денонсациях в соответствии со статьей 12;
- д) об утрате настоящим Соглашением силы в соответствии со статьей 13;
- е) о нотификациях, полученных в соответствии со статьями 10 и 14;

ф) о заявлениях и нотификациях, полученных в соответствии с пунктами 1 и 2 статьи 6;

г) о вступлении в силу всякой поправки в соответствии со статьей 18.

Статья 20

После 31 мая 1971 года подлинник настоящего Соглашения будет сдан на хранение Генеральному секретарю Организации Объединенных Наций, который препроводит надлежащим образом заверенные копии всем государствам, указанным в пунктах 1 и 2 статьи 9 настоящего Соглашения.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся, надлежащим образом на то уполномоченные, подписали настоящее Соглашение.

Совершено в Женеве первого сентября тысяча девятьсот семидесятого года, в одном экземпляре на английском, французском и русском языках, причем все три текста являются равно аутентичными.

"Beynəlxalq yük daşınması müqaviləsi (BYDM) haqqında" Konvensiyaya qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu *(11 fevral 2000-ci il, № 812-IQ)*

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Beynəlxalq yük daşınması müqaviləsi (BYDM) haqqında" 1956-cı il 19 may tarixli Konvensiyasına qoşulsun.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

КОНВЕНЦИЯ

О договоре международной перевозки грузов (КДПГ)

ПРЕАМБУЛА

Договаривающиеся стороны, признавая желательность внесения единообразия в условиях договора международной перевозки грузов и, в частности, в условия, касающиеся требуемых для таких перевозок документов и ответственности transportера, согласились о нижеследующем:

Глава I. Область применения Конвенции

Статья 1

1. Настоящая Конвенция применяется по всякому договору дорожной перевозки грузов за вознаграждение посредством автомобилей, когда указанные в договоре место принятия к перевозке груза и место, предусмотренное для сдачи груза, находятся на территории двух различных стран, из которых по крайней мере одна является участвующей в Конвенции. Применение Конвенции не зависит от местожительства и национальности заключающих договор сторон.

2. При применении настоящей Конвенции под "автомобилем" следует понимать автомобили, автомобили с полуприцепом, прицепы и полуприцепы так, как они определяются в статье 4 Конвенции о дорожном движении от 19 сентября 1949 года.

3. Настоящая Конвенция применяется также в том случае, если перевозки, входящие в область ее применения, производятся государствами или правительственными учреждениями или организациями.

4. Настоящая Конвенция не применяется:

- a) к перевозкам, производимым согласно международным почтовым конвенциям;
- b) к перевозкам покойников;
- c) к перевозкам обстановки и мебели при переездах.

5. Договаривающиеся стороны запрещают изменение этой Конвенции путем частных соглашений, заключенных между двумя или несколькими договаривающимися сторонами, за исключением отмены и применения к их пограничным перевозкам или разрешения использования при перевозках, производимых исключительно на их территории, накладных, устанавливающих право собственности на груз.

Статья 2

1. Если на части пробега автомобиль, содержащий груз, перевозится по морю, железной дороге, внутреннему водному пути или посредством воздушного транспорта без перегрузки, за исключением случая, могущего возникнуть при применении статьи 14, настоящая Конвенция все же применяется ко всей перевозке в целом. Однако, поскольку доказано, что потеря груза, его повреждение или задержка доставки, происшедшие при перевозке, произведенной одним из родов транспорта, кроме дорожного, не были вызваны действием или упущением дорожного транспортера, а вызваны фактом, который мог иметь место только во время перевозки, произведенной не дорожным транспортом, ответственность дорожного транспортера определяется не настоящей Конвенцией, а теми положениями, которыми определялась бы от-

ветственность любого не дорожного транспортера при заключенном между ним и отправителем договоре на перевозку груза, согласно обязательным положениям закона, касающегося перевозки грузов любым родом транспорта, кроме дорожного. Тем не менее в случае отсутствия таких положений ответственность дорожного транспортера определяется настоящей Конвенцией.

2. В том случае, когда транспортер, производящий дорожные перевозки, одновременно производит перевозки и иным родом транспорта, его ответственность определяется также пунктом 1, как если бы его функция дорожного транспортера и функция транспортера, производящего перевозки иным родом транспорта, чем дорожным, выполнялись двумя различными лицами.

Глава II. Лица, за которых транспортер ответственен

Статья 3

1. При применении настоящей Конвенции транспортер отвечает, как за свои собственные действия и упущения, за действия и упущения своих агентов и всех других лиц, к услугам которых он прибегает для выполнения перевозки, когда эти агенты или лица выполняют возложенные на них обязанности.

Глава III. Заключение и выполнение договора перевозки

Статья 4

Договор перевозки устанавливается накладной. Отсутствие, неправильность или потеря накладной не отражаются ни на существовании, ни на действительности договора перевозки, к которому и в этом случае применяются постановления настоящей Конвенции.

Статья 5

1. Накладная составляется в трех оригинальных экземплярах, подписанных отправителем и транспортером, причем эти подписи могут быть напечатаны или заменены штемпелями отправителя и транспортера, если это допускается законодательством страны, в которой составлена накладная. Первый экземпляр накладной передается отправителю, второй сопровождает груз, а третий сохраняется транспортером.

2. В том числе, когда подлежащий перевозке груз должен быть погружен на разные автомобили или же когда касается различного рода грузов или раз-

личных партий грузов, отправитель или транспартер имеет право требовать составления стольких накладных, сколько он должен использовать автомобилей или сколько подлежит перевозке разных грузов или партий грузов.

Статья 6

1. В накладной должны быть указаны:

- a) место и дата ее составления;
- b) имя и адрес отправителя;
- c) имя и адрес транспортера;
- d) место и дата принятия груза к перевозке и предусмотренное место его сдачи;
- e) имя и адрес получателя;
- f) принятое обозначение характера груза и способ его упаковки и в случае перевозки опасных грузов их обычно признанное обозначение;
- g) число грузовых мест, их особая разметка и номера;
- h) вес груза брутто или выраженное в других единицах измерения количества груза;
- i) связанные с перевозкой расходы (провозная плата, дополнительные расходы, таможенные пошлины и сборы, а также прочие издержки с момента заключения договора до сдачи груза);
- j) инструкции, требуемые для выполнения таможенных формальностей, и иные;
- k) указание, что перевозка производится, независимо от всякой оговорки, с соблюдением порядка, установленного настоящей Конвенцией.

2. В случае надобности, в накладной должны также содержаться следующие указания:

- a) запрещение перегрузки;
- b) расходы, которые отправитель принимает на свой счет;
- c) сумма наложенного на груз платежа, подлежащего возмещению при сдаче груза;
- d) декларированная стоимость груза и дополнительной ценности его для отправителя;
- e) инструкции отправителя транспортеру относительно страхования груза;
- f) договоренный срок выполнения перевозки;
- g) перечень документов, переданных транспортеру.

3. Договаривающиеся стороны могут внести в накладную всякое иное указание, которое будет ими признано необходимым.

Статья 7

1. Отправитель несет ответственность за все издержки транспортера и убытки, причиненные ему вследствие неточности или недостаточности:

a) указаний, упомянутых в подпунктах a), d), e), f), g), h) и j) пункта 1 статьи 6;

b) указаний, упомянутых в пункте 2 статьи 6;

c) всех иных указаний или инструкций, которые даются отправителем для составления накладной или для включения в нее.

2. Если, по просьбе отправителя, транспортер вносит в накладную указания, упомянутые в пункте 1 настоящей статьи, то признается, поскольку не доказано обратное, что это им сделано от имени и за счет отправителя.

3. Если накладная не содержит указания, предусмотренного в пункте 1 к) статьи 6, транспортер отвечает за все расходы и за все убытки, которые могут быть причинены правомочному в отношении груза лицу вследствие такого упущения.

Статья 8

1. При принятии груза транспортер обязан проверить:

- a) точность указаний, сделанных в накладной относительно числа грузовых мест, а также их разметки и номеров;
- b) внешнее состояние груза и его упаковки.

2. Если транспортер не имеет достаточной возможности проверить правильность указаний, упомянутых в пункте 1 а) настоящей статьи, он должен сделать обоснованные оговорки в накладной. Он должен также мотивировать все возможные им быть сделанными оговорки относительно внешнего состояния груза и его упаковки. Эти оговорки не имеют обязательной силы для отправителя, если последний определенно не указал в накладной, что он их принимает.

3. Отправитель имеет право требовать проверки транспортером веса брутто груза или его количества, выраженного в других единицах измерения. Он может также требовать проверки содержимого грузовых мест. Транспортер может требовать возмещения расходов, связанных с проверкой. Результаты упомянутых проверок вносятся в накладную.

Статья 9

1. Накладная, поскольку не доказано противного, служит доказательством условий договора и удостоверением принятия груза транспортером.

2. При отсутствии накладной мотивированных транспортером оговорок, имеет презумпция, что груз и его упаковка были внешне в исправном состоянии в момент принятия груза транспортером и что число грузовых мест, а также их разметка и номера соответствовали указаниям накладной.

Статья 10

Отправитель несет ответственность перед транспортером за ущерб и повреждения, причиненные лицам, оборудованию или другим грузам, а также

за расходы, вызванные неисправной упаковкой груза, если при внешней или известной транспортеру в момент принятия груза неисправности транспортером не было сделано относительно этого надлежащих оговорок.

Статья 11

1. Отправитель обязан до передачи груза присоединить к накладной или представить в распоряжение транспортера необходимые документы и сообщить все требуемые сведения для выполнения таможенных и иных формальностей.

2. Проверка правильности и полноты этих документов не лежит на обязанности транспортера. Отправитель ответственен перед транспортером за всякий ущерб, который может быть причинен отсутствием, недостаточностью или неправомерностью этих документов и сведений, за исключением случаев вины транспортера.

3. Транспортер несет ответственность на тех же основаниях, что и комиссионер, за последствия потери или неправильного использования документов, упомянутых в накладной, приложенных к ней или врученных ему; сумма причитающегося с него возмещения не должна превышать ту, которая подлежала бы уплате в случае потери груза.

Статья 12

1. Отправитель имеет право распоряжаться грузом, в частности, требовать от транспортера перерыва перевозки, изменении места, предусмотренного для сдачи груза, или сдачу груза не тому получателю, который указан в накладной.

2. Отправитель теряет это право с того момента, когда второй экземпляр накладной передан получателю или когда последний осуществляет свои права, предусмотренные в пункте 1 статьи 13; с этого момента транспортер должен руководствоваться указаниями получателя груза.

3. Однако право распоряжения грузом принадлежит получателю с момента составления накладной, если в накладной сделано отправителем указание в этом смысле.

4. Если, осуществляя свое право распоряжения грузом, получатель дает приказ сдать груз другому лицу, последнее не вправе назначить других получателей.

5. Осуществление права распоряжения грузом обуславливается следующими положениями:

а) отправитель или - в случае, указанном в пункте 3 настоящей статьи - получатель, желающий осуществить это право, должен представить первый экземпляр накладной, в которой должны быть внесены новые данные транс-

портеру инструкции, а также возместить транспортеру расходы и ущерб, вызванные выполнением этих инструкций;

б) выполнение этих инструкций должно быть возможным в тот момент, когда их получает лицо, которое должно их выполнить; оно не должно нарушать хода нормальной работы предприятия транспортера и не наносить ущерба отправителям или получателям других грузов;

с) упомянутые инструкции не должны ни в коем случае приводить к разбитке грузов.

6. Если транспортер не может выполнить полученные им инструкции по причине, указанных в пункте 5 б) положений, транспортер должен немедленно сообщить об этом лицу, которому инструкции были даны.

7. Транспортер, не выполнивший инструкций, которые были ему даны в условиях, указанных в настоящей статье, или подчинившийся таким инструкциями, не потребовав представления ему первого экземпляра накладной, несет ответственность перед правомочным по договору лицом за нанесенный таким образом ущерб.

Статья 13

1. По прибытии груза на место, предусмотренное для его сдачи, получатель имеет право требовать передачи ему второго экземпляра накладной и сдачи ему груза, причем им выдается соответствующая расписка в принятии. Если установлена потеря груза или если груз не прибыл по истечении срока, предусмотренного в статье 19, получатель может требовать от своего имени от транспортера удовлетворения, ссылаясь на права, обеспеченные ему договором перевозки.

2. Получатель, осуществляющий права, предоставляемые ему согласно пункту 1 настоящей статьи, обязан погасить возникшие на основании накладной долговые обязательства. В случае спора по этому поводу транспортер обязан сдать груз лишь в случае внесения покупателем залога.

Статья 14

1. Если по какой-либо причине выполнение договора на установленных накладной условиях является или становится невозможным до прибытия груза к предусмотренному для его сдачи месту, транспортер обязан запросить инструкции у лица, имеющего право распоряжаться грузом, согласно статье 12.

2. Если же обстоятельства позволяют выполнить перевозку в условиях, иных, чем предусмотрено в накладной, и если транспортер не смог своевременно получить инструкций от лица, имеющего право распоряжения грузом, согласно статье 12, транспортер должен принять меры которые представляются ему наиболее подходящими в интересах наилучшего выполнения перевозки.

Статья 15

1. Если после прибытия груза на место назначения возникают препятствия к его сдаче, транспортер должен запросить инструкции у отправителя. Если получатель отказывается принять груз, отправитель имеет право распродать грузом, не предъявляя первого экземпляра накладной.

2. Получатель, даже если он отказался от принятия груза, может в любой момент потребовать его сдачи, до тех пор пока транспортер не получил от отправителя противоположных инструкций.

3. Если препятствие к сдаче возникает после того, как получатель, согласно предоставленному ему пунктом 3 статьи 12 праву, дал приказ сдать груз какому-либо другому лицу, то в отношении положений пунктов 1 и 2 получатель становится на место отправителя, а это другое лицо - на место получателя.

Статья 16

1. Транспортер имеет право на возмещение расходов, вызванных просьбой об инструкциях или выполнением полученных инструкций, поскольку эти расходы не являются следствием его собственной вины.

2. В случаях, указанных в пункте 1 статьи 14 и в статье 15, транспортер может немедленно выгрузить груз на счет лица, правомочного по договору; после такой выгрузки перевозка считается законченной. В таком случае транспортер принимает на себя хранение груза. Он может, однако, доверить хранение груза какому-либо третьему лицу и в этом случае несет ответственность лишь за осмотрительный выбор такого лица. Груз остается при этом обремененным лежащими на нем долговыми обязательствами, основанными на накладной, и всеми прочими произведенными расходами.

3. Транспортер может продать груз, не выжидая инструкций правомочного по договору лица, если груз является скоропортящимся или если того требует его состояние, или же если хранение груза влечет за собой расходы, слишком высокие по сравнению с его стоимостью. В других случаях транспортер может также продать груз, если в надлежащий срок им не будет получено от правомочного по договору лица противоположных инструкций, выполнение которых может быть по справедливости потребовано.

4. В случае продажи груза, согласно положениям настоящей статьи, вырученная сумма, за вычетом лежащих на грузе и подлежащих уплате расходов, должна быть передана в распоряжение правомочного по договору лица, которое должно, если выручка не покрывает указанных расходов, доплатить недостающую сумму.

5. Применяемая при продаже процедура определяется действующими на месте продажи законами или обычаями.

Глава IV. Ответственность транспортера

Статья 17

1. Транспортер несет ответственность за полную или частичную потерю груза или за его повреждение, происшедшее в промежуток времени между принятием груза к перевозке и его сдачей, а также за просрочку доставки.

2. Транспортер освобождается от этой ответственности, если потеря груза, его повреждение или просрочка с доставкой произошли по вине правомочного по договору лица, вследствие приказа последнего, не вызванного какой-либо виной транспортера, каким-либо дефектом самого груза или обстоятельствами, избежать которые транспортер не мог и последствия которых он не мог предотвратить.

3. Транспортер не может ссылаться для сложения с себя ответственности ни на дефекты автомобиля, которым он пользуется для выполнения перевозки, ни на вину лица, у которого был нанят автомобиль, или агентов последнего.

4. С соблюдением постановлений, содержащихся в пункте 2 и 5 статьи 18, транспортер освобождается от лежащей на нем ответственности, когда потеря или повреждение груза являются следствием особого риска, неразрывно связанного с одним или несколькими из перечисленных ниже обстоятельств:

а) с использованием открытыми или покрытыми брезентом автомобилями, если такое пользование было определено договором и об этом упомянуто в накладной;

б) с отсутствием или неисправностью упаковки грузов, по своей природе подверженных порче и повреждению без упаковки или при неудовлетворительной упаковке их;

в) перемещением, погрузкой, нагрузкой размещением или выгрузкой груза отправителем или получателем, или лицами, действующими от имени отправителя или грузополучателя;

г) с характером некоторых грузов, подверженных по свойствам, обусловленным таким характером их, полной или частичной гибели или повреждению от поломки, ржавления, внезапного гниения, усушки, убыли, нормальной утечки или действия паразитов и грызунов;

е) с недостаточностью или неудовлетворительностью разметки или нумерации грузовых мест;

ф) с перевозкой живых животных.

5. В тех случаях, когда согласно настоящей статье транспортер не несет ответственности за некоторые обстоятельства, вызвавшие ущерб, лежащая на нем ответственность ограничивается лишь той мерой, в какой он отвечает согласно настоящей статье за обстоятельства, способствовавшие причинению ущерба.

Статья 18

1. На транспортере лежит бремя доказательства, что потеря груза, его повреждение или просрочка в доставке вызваны обстоятельствами, указанными в пункте 2 статьи 17.

2. Если транспортер докажет, что при создавшихся обстоятельствах потеря груза или его повреждение могли явиться следствием одного или нескольких особых рисков, указанных в пункте 4 статьи 17, допускается презумпция, что таковые произошли вследствие этого.

3. Указанная выше презумпция не допускается в случае, упомянутом в пункте 4 а) статьи 17, если убыль превышает нормально допустимую или при потере грузового места.

4. Если перевозка производится посредством автомобиля, оборудованного так, чтобы груз не подвергался влиянию тепла, холода, изменений температуры или влаги воздуха, транспортер может сослаться на пункт 4 d) статьи 17 лишь в том случае, если докажет, что все меры, которые он обязан принять, учитывая обстоятельства, были им приняты в отношении выбора, содержания и использования вышеупомянутых установок и что он придерживался данных ему специальных инструкций.

5. Транспортер может сослаться в свою пользу на пункт 4 f) статьи 17 только в том случае, если докажет, что все меры, которые он был обязан принять, учитывая обстоятельства, были им приняты и что он придерживался данных ему специальных инструкций.

Статья 19

Признается, что имела место просрочка, если груз не был доставлен в договоренный срок или при отсутствии договоренного срока, если, с принятием во внимание обстоятельств, в которых перевозка производилась, а при частичной нагрузке в особенности с принятием во внимание времени, необходимого для составления партии частичных грузов в нормальных условиях, - фактическая продолжительность перевозки превышает время, необходимое при обычных условиях для выполнения перевозки старательным транспортером.

Статья 20

1. Правомочное по договору лицо может, без обязательного представления иных доказательств, считать груз потерянным, если он не был доставлен в течение тридцати дней по прошествии установленного предельного срока или, когда такового установления не было, в течение шести десяти дней со дня принятия груза транспортером.

2. Правомочное по договору лицо может, при получении им возмещения за утраченный груз, просить в письменной форме, чтобы оно было немед-

ленно извещено, в случае если груз был найден в течении года, следующего за уплатой возмещения. Принятие к сведению такого его требования должно быть подтверждено письменно.

3. В течение тридцати дней после получения извещения о том, что груз найден, правомочное по договору лицо может требовать, чтобы груз был ему сдан по уплате долговых обязательств, вытекающих из накладной, а также по возвращении полученного им возмещения за вычетом эвентуально понесенных расходов, включенных в возмещенную сумму, и с оговоркой о сохранении всех прав на возмещение за опоздание с доставкой, предусмотренных в статье 23, если к тому имеются основания, в статье 26.

4. За отсутствием либо просьбы, указанной выше в пункте 2, либо инструкций, данных в тринадцатидневный срок, предусмотренный в пункте 3, или же, в случае если груз был найден только по прошествии года со дня уплаты возмещения за его потерю, транспортер может распоряжаться найденным грузом, соблюдая требования закона местонахождения груза.

Статья 21

Если груз сдан получателю без взыскания наложенного на груз платежа, который должен был быть изыскан транспортером, согласно условиям договора, транспортер обязан возместить отправителю груза сумму, соответствующую размеру наложенного платежа, за исключением случая предъявления им иска к получателю.

Статья 22

1. Если отправитель передает транспортеру опасные грузы, он должен ему указать точно характер представляемой этими грузами опасности, а также, если нужно, указать подлежащие принятию предосторожности. Если эти указания не внесены в накладную, отправитель или получатель должны всяким иным путем доказать, что транспортер был с точностью осведомлен о характере опасности, какую представляет перевозка упомянутых грузов.

2. Опасные грузы, о характере которых транспортер не был осведомлен с соблюдением условий, указанных в пункте 1 настоящей статьи, могут быть в любой момент и в любом месте выгружены, уничтожены или обезврежены транспортером без всякого возмещения за них; отправитель является, кроме того, ответственным за все расходы и убытки, вызванные сдачей этих грузов для перевозки или их перевозкой.

Статья 23

1. Когда согласно постановлениям настоящей Конвенции, транспортер обязан возместить ущерб, вызванной полной или частичной потерей груза,

размер подлежащей возмещению суммы определяется на основании стоимости груза в месте и во время принятия его для перевозки.

2. Стоимость груза определяется на основании биржевой котировки или, за отсутствием таковой, на основании текущей рыночной цены, или же, при отсутствии и той и другой, на основании обычной стоимости товара такого же рода и качества.

3. Размер возмещения не может, однако, превышать 25 франков за килограмм недостающего веса брутто. Под франком подразумевается золотой франк весом в 10/31 гр. золота 0,900 пробы.

4. Кроме того, подлежат возмещению: плата за перевозку, таможенные сборы и пошлины, а также прочие расходы, связанные с перевозкой груза, полностью в случае потери всего груза и в пропорции, соответствующей размеру ущерба при частичной потере; иной убыток возмещению не подлежит.

5. В случае просрочки с доставкой и если полномочное по договору лицо докажет, что просрочка нанесла ущерб, транспортер обязан уплатить возмещение, которое не может превышать платы за перевозку.

6. Более значительное по своему размеру возмещение может быть потребовано с транспортера только в том случае, если в соответствии со статьями 24 и 26 была сделана декларация о стоимости груза или декларация о дополнительной ценности груза.

Статья 24

Отправитель может декларировать в накладной, при условии уплаты установленной по обоюдному соглашению надбавки к провозной плате, стоимость груза, превышающую предел, указанный в пункте 3 статьи 23, и в таком случае декларированная сумма заменяет этот предел.

Статья 25

1. В случае повреждения груза транспортер должен уплатить сумму, соответствующую обесценению груза, исчисляемую с принятием за основу стоимости груза, установленной в соответствии с положениями пунктов 1, 2 и 4 статьи 23.

2. Размер возмещения не может, однако, превышать:

а) в случае если вследствие повреждения обесценению подвергся весь перевозимый груз, суммы возмещения, которое причиталось бы при потере всего груза;

б) в случае если вследствие повреждения обесценению подверглась лишь часть перевозимого груза, суммы, которая причиталась бы при потере той части груза, которая оказалась поврежденной.

Статья 26

1. Отправитель может установить, внося соответствующее указание в накладную и при условии уплаты установленной по обоюдному соглашению надбавки к провозной плате, сумму, соответствующую дополнительной ценности груза, на случай потери или повреждения груза, а также недоставления груза договоренный срок.

2. В случае декларирования дополнительной ценности груза может быть потребовано, независимо от возмещений, предусмотренных в статье 23, 24 и 25, и в пределах суммы декларированной дополнительной ценности груза, возмещение, соответствующее дополнительному ущербу, нанесение которого доказано.

Статья 27

1. Правомочное по договору лицо может потребовать уплаты процентов на сумму, подлежащую возмещению. Проценты эти исчисляются из расчета пяти процентов годовых со дня обращения к транспортеру в письменной форме требования или же, если такового не последовало, со дня вчинения иска.

2. В том случае, когда данные, служащие для исчисления подлежащей возмещению суммы, не выражены в валюте государства, в котором предъявлено требование о возмещении, пересчет в эту валюту производится по текущему курсу дня в месте выплаты возмещения.

Статья 28

1. В тех случаях, когда согласно применяемому закону, в связи с потерей, повреждением или просрочкой в доставке, происшедшими при выполнении подпадающей под настоящую Конвенцию перевозки, может быть предъявлено внедоговорное требование, транспортер может сослаться на положения настоящей Конвенции, исключаящие его ответственность или определяющие или ограничивающие подлежащие уплате возмещения.

2. Когда встает вопрос внедоговорной ответственности за потерю, повреждение или просрочку в доставке одного из лиц, за которых транспортер отвечает, согласно положениям статьи 3, это лицо может также сослаться на положения настоящей Конвенции, исключаящие ответственность транспортера или определяющие или ограничивающие подлежащие уплате возмещения.

Статья 29

1. Транспортер не вправе сослаться на постановления настоящей Конвенции, которые исключают или ограничивают его ответственность или которые переносят бремя доказательства на другую сторону, если ущерб был вызван его злоумышленным поступком или произошел по его вине, кото-

рая, согласно закону, применяемому разбирающим дело судом, приравнивается к злоумышленному поступку.

2. То же замечание относится и к тем случаям, когда ущерб был вызван злоумышленным поступком или виной агентов транспортера или других лиц, к услугам которых транспортер прибегает для выполнения перевозки, в момент выполнения этими агентами или этими другими лицами возложенных на них обязанностей. В таком случае эти агенты или лица также не могут ссылаться, поскольку дело касается их личной ответственности, на указанные в пункте 1 положения настоящей главы.

Глава V. Претензии и иски

Статья 30

1. Если получатель принял груз и не установил состояния груза в присутствии транспортера или самое позднее в момент принятия груза, когда речь идет о заметных утратах или повреждениях, или в течение семи дней со дня приема груза, не считая воскресенья и прочих нерабочих дней, когда речь идет о незаметных снаружи утратах или повреждениях, не сделал транспортеру оговорок, указывающих общий характер утрат или повреждений, имеется, поскольку не доказано обратное, основание для презумпций, что груз был принят получателем в состоянии, описанном в накладной. Когда речь идет о незаметных снаружи утратах или повреждениях, указанные выше оговорки должны быть сделаны письменной форме.

2. Когда состояние груза было установлено в присутствии как получателя, так и транспортера, доказательство, необходимое для отрицания результата этой констатации, может быть предоставлено лишь том случае, если речь идет о незаметных снаружи утратах или повреждениях и если получатель препроводил письменные оговорки транспортеру в течение семи дней, не считая воскресенья и прочих нерабочих дней, со дня этой констатации.

3. Просрочка в доставке груза может привести к уплате возмещения лишь в том случае, если была сделана письменная оговорка в течение 21 дня со дня предоставления груза в распоряжение получателя.

4. При исчислении сроков, предусматриваемых настоящей статьей, дата поставки или, в зависимости от обстоятельств, дата констатации или дата предоставления товара получателю не учитываются.

5. Транспортер и получатель должны оказывать друг другу надлежащее содействие при выполнении всех необходимых обследований и проверок.

Статья 31

1. По всем спорам, возникающим по поводу перевозок, производимых с применением настоящей Конвенции, истец может обратиться, помимо компетентных судов, участвующих в Конвенции стран, совместно указанных сторонами, к суду страны, на территории которой находятся:

- а) обычное местожительство ответчика, его главная контора или отделение или агентство, при посредстве которых был заключен договор перевозки, или
- б) место принятия груза к перевозке или указанное для сдачи его, и может обратиться лишь у этому суду.

2. Когда при возникновении какого-либо спора, о котором говорится в пункте 1 настоящей статьи, дело находится в производстве в суде, компетентном в силу положений этого пункта, или когда по такому спору этим судом было вынесено решение, между одними и теми же сторонами не может быть возбуждено нового дела на одном и том основании, за исключением тех случаев, когда решение суда, которому был передан первый иск, не может быть приведено в исполнение в стране, в которой предъявлен новый иск.

3. Когда по какому-либо спору, о котором говорится в пункте 1 настоящей статьи, решение, вынесенное судом одной из стран, участвующих в Конвенции, подлежит исполнению в этой стране, решение это становится также подлежащим исполнению в любой из других участвующих в Конвенции стран немедленно по выполнении предписанных для этого формальностей в этой стране. Формальности эти не могут иметь предметом пересмотр дела в другой инстанции.

4. Постановления, содержащиеся в пункте 3 настоящей статьи, относятся к решениям, вынесенным в присутствии сторон, к решениям заочным и к примирительному судопроизводству, но не относятся ни к судебным решениям, имеющим лишь временную силу, ни к решениям, согласно которым проигравший дело должен оплатить не только судебные издержки, но и возместить ответчику убытки, причиненные полным или частичным неудовлетворением его исковой претензии.

5. Суд не вправе требовать с граждан стран, участвующих в Конвенции, местожительство которых или постоянное пребывание находится в одной из этих стран, внесения залога для обеспечения уплаты судебных издержек, связанных с предъявлением иска, касающегося перевозок, выполняемых с применением настоящей Конвенции.

Статья 32

1. Право вынесения иска, могущего быть предъявленным относительно перевозки, выполняемой с применением настоящей Конвенции, погашается давностью в один год. Однако в случае злоумышленного поступка или ви-

ны, которая согласно закону, применяемому разбирающим дело судом, приравнивается к злоумышленному поступку, предельный срок давности устанавливается в три года. Давность начинает течь:

а) в случае частичной потери груза, повреждения его или просрочки в доставке, - со дня сдачи груза;

б) в случае потери всего груза - с тридцатого дня по истечении установленного для перевозки срока; или, если таковой не был установлен, с шестидесятого дня по принятии груза транспортером к перевозке;

с) во всех прочих случаях - по истечении трехмесячного срока со дня заключения договора перевозки.

День, указанный выше в качестве начального дня течения давности, не принимается в расчет при установлении срока ее.

2. Предъявление претензии в письменной форме приостанавливает течение давности до того дня, когда транспортер в письменной форме отверг претензию с возвращением приложенных к ней документов. В случае частичного признания предъявленной претензии течение давности возобновляется в отношении той части претензии, которая остается предметом спора. Доказательство факта получения рекламации или ответа на нее, а также возвращения относящихся к делу документов, лежит на стороне, которая ссылается на этот факт. Предъявление дальнейших претензий на том же основании не прерывает течения давности.

3. Под условием соблюдения постановлений, содержащихся в приведенном выше пункте 2, условия приостановки течения давности, равно как и условия перерыва течения давности, определяются законом, применяемым разбирающим дело судом.

4. Право предъявления иска, погашенное давностью, не может более быть осуществлено даже в форме встречного иска или возражения.

Статья 33

Договор перевозки может содержать статью, которой признается компетенция арбитражного трибунала, при условии, чтобы этой статьей предусматривалось, что арбитражный трибунал должен применять постановления настоящей Конвенции.

Глава VI. Постановления, касающиеся перевозки, производимой последовательно несколькими транспортерами

Статья 34

Если перевозка, условия которой определяются одним единственным договором, выполняется последовательно несколькими дорожными транспор-

терами, каждый из них несет ответственность за всю перевозку, причем второй транспортер и каждый из следующих за ним становятся, в силу принятия ими груза и накладной, участниками договора перевозки на указанных в накладной условиях.

Статья 35

1. Транспортер, принимающий груз от своего предшественника, вручает последнему датированную и подписанную им расписку. Он должен отметить свое имя и адрес на втором экземпляре накладной. В случае надобности, он делает на этом экземпляре, равно как и на выданной им расписке, оговорки, аналогичные предусмотренным в пункте 2 статьи 8.

2. Постановления, содержащиеся в статье 9, применяются к взаимоотношениям между транспортерами, последовательно производящими перевозку.

Статья 36

Поскольку дело не касается встречного иска или возражения, представленного при рассмотрении иска, основанного на том же договоре перевозки, всякий иск, касающийся ответственности за потери груза, повреждение его или просрочку доставки, может быть предъявлен только к первому транспортеру, к последнему транспортеру, либо к транспортеру, выполняющему ту часть перевозки, при выполнении которой имел место факт, вызвавший потерю груза, его повреждение или просрочку доставки; иск может быть предъявлен одновременно против нескольких из этих транспортеров.

Статья 37

Транспортер, уплативший согласно постановлениям настоящей Конвенции возмещение за ущерб, имеет право взыскивать с остальных участвовающих в перевозке транспортеров основную, подлежащую возмещению сумму, проценты на нее и издержки, связанные с перевозкой, согласно нижеследующим постановлениям:

а) транспортер, по вине которого был причинен ущерб, должен один нести ответственность за убытки, оплачиваемые им самим или другим транспортером;

б) если ущерб был причинен по вине двух или нескольких транспортеров, каждый из них должен уплатить сумму, пропорциональную доле лежащей на них ответственности; если же определение этой доли представляется невозможным, каждый транспортер несет ответственность пропорционально части причитающейся ему платы за перевозку;

с) если нельзя установить, который из транспортеров несет ответственность за ущерб, причитающаяся в возмещение его сумма распределяется между всеми транспортерами в пропорции, указанной выше в пункте б).

Статья 38

В случае неплатежеспособности одного из транспортеров, причитающаяся с него и не уплаченная им часть возмещения, распределяется между всеми другими транспортерами пропорционально приходящемуся на долю каждого из них вознаграждению за перевозку.

Статья 39

1. Транспортер, к которому предъявлен один из указанных, в статьях 37 и 38 исков возмещения убытков, не имеет права оспаривать обоснованность платежа, произведенного предъявляющим к нему иск транспортером, когда размер возмещения за ущерб установлен решением суда, если только он был надлежащим образом осведомлен о процессе и имел возможность принять в нем участие.

2. Транспортер, желающий предъявить иск об убытках, может направить исковое прошение в компетентный суд страны, в которой находится постоянное местожительство одного из заинтересованных в деле транспортеров, его главная контора или отделение или агенство, при посредстве которого был заключен договор перевозки. Иск может быть возбужден против всех заинтересованных в деле транспортеров в одном и том же судебном установлении.

3. Постановления, содержащиеся в пункте 3 статьи 31, применяются к судебным решениям, вынесенным по искам, упомянутым в статьях 37 и 38.

4. Положения статьи 32 действительны в отношении исков, предъявляемых одними транспортерами к другим. Однако срок давности течет либо со дня вынесения окончательного судебного решения, которым определяется размер возмещения, подлежащего уплате согласно постановлениям настоящей Конвенции, или же, при отсутствии такого решения, со дня фактической уплаты.

Статья 40

Транспортеры вправе установить по взаимному соглашению условия договора, отступающие от положений, содержащихся в статьях 37 и 38.

Глава VII. Недействительность условий договора, противоречащих настоящей Конвенции

Статья 41

1. С оговоркой относительно положений статьи 40, признается не имеющим силы всякое условие в договоре, которым прямо или косвенно допускается отступление от постановлений настоящей Конвенции. Недействительность такого условия не влечет за собой недействительность других содержащихся в договоре условия.

2. В частности, недействительным является всякое условие, в силу которого транспортеру переуступаются права, предоставленные страхователю груза, или всякое аналогичное условие, а также всякое условие, которым перелagается бремя доказательства.

Глава VIII. Заключительные статьи

Статья 42

1. Настоящая Конвенция открыта для подписания или присоединения к ней для стран-членов Европейской Экономической Комиссии и стран, допущенных с правом совещательного голоса в соответствии с пунктом 8 круга ведения этой Комиссии.

2. Страны, могущие участвовать в некоторых работах Европейской Экономической Комиссии, согласно статье 11 положения о ее круге ведения, могут стать Договаривающимися сторонами настоящей Конвенции путем присоединения к ней по ее вступлении в силу.

3. Конвенция будет открыта для ее подписания до 31 августа 1956 г. включительно. После этой даты она будет открыта для присоединения к ней.

4. Настоящая Конвенция подлежит ратификации.

5. Ратификация Конвенции или присоединение к ней должны производиться путем передачи на хранение Генеральному Секретарю Организации Объединенных Наций надлежащего акта.

Статья 43

1. Настоящая Конвенция вступает в силу на девятый день после того, как пять указанных в пункте 1 статьи 42 стран передадут их акты о ратификации или присоединении.

2. В отношении каждой страны, которая ратифицирует настоящую Конвенцию и присоединится к ней после того, как пять стран передадут их акты о ратификации или присоединении, настоящая Конвенция вступает в силу на девятый день после передачи каждой из этих стран ратификационных грамот или актов о присоединении.

Статья 44

1. Настоящая Конвенция может быть денонсирована любой Договаривающейся стороной путем ратификации, адресованной Генеральному Секретарю Организации Объединенных Наций.

2. Денонсация вступает в силу по истечении двенадцатимесячного срока после получения Генеральным Секретарем упомянутой выше нотификации.

Статья 45

Если, после вступления в силу настоящей Конвенции, число Договаривающихся сторон окажется, вследствие денонсации, менее пяти, настоящая Конвенция теряет силу со дня, когда станет действительной последняя из денонсаций.

Статья 46

1. Каждая страна может при передаче своей ратификационной грамоты или акта о присоединении или в любое время впоследствии заявить путем уведомления о том Генерального Секретаря Организации Объединенных Наций, что настоящая Конвенция распространяется на все или часть территорий, за внешние сношения которых она является ответственной.

Конвенция начинает применяться на территории или на территориях, указанных в уведомлении по истечении девяноста дней после получения Генеральным Секретарем Организации Объединенных Наций упомянутого уведомления или, если в тот день Конвенция еще не вступит в силу, после вступления ее в силу.

2. Каждая страна, сделавшая в соответствии с предыдущим пунктом заявление о применении настоящей Конвенции на территории, за внешние сношения которой она является ответственной, может в соответствии со статьей 44 денонсировать Конвенцию в отношении упомянутой территории.

Статья 47

Всякий спор между двумя или несколькими Договаривающимися сторонами относительно истолкования или применения настоящей Конвенции, который стороны не смогут разрешить путем переговоров или другим способом, может быть, по просьбе любой из заинтересованных Договаривающихся сторон, передан Международному Суду для разрешения им.

Статья 48

1. Каждая Договаривающаяся сторона может в момент подписания или ратификации настоящей Конвенции или присоединения к ней заявить, что она не считает себя связанной статьей 47 Конвенции. Другие Договаривающиеся стороны не будут связаны статьей 47 по отношению ко всем Договаривающимся сторонам, формулировавшим подобную оговорку.

2. Каждая Договаривающаяся сторона, сделавшая оговорку в соответствии с пунктом 1, может в любой момент взять ее обратно путем нотификации, адресованной Генеральному Секретарю Организации Объединенных Наций.

3. Никакие другие оговорки к настоящей Конвенции не допускаются.

Статья 49

1. После трехлетнего действия настоящей Конвенции любая Договаривающаяся сторона может путем нотификации, адресованной Генеральному Секретарю Организации Объединенных Наций, представить просьбу о созыве совещания с целью пересмотра настоящей Конвенции. Генеральный Секретарь сообщит об этой просьбе всем Договаривающимся сторонам и созвет совещание для пересмотра Конвенции, если только в течение четырехмесячного срока после его сообщения по меньшей мере одна четверть Договаривающихся сторон уведомит его о своем согласии на созыв такого совещания.

2. Если совещание созывается в соответствии с предыдущим пунктом, Генеральный Секретарь уведомляет об этом все Договаривающиеся стороны и представляет им просьбу сообщить в трехмесячный срок предложения, рассмотрение которых на совещании представляется им желательным. По меньшей мере за три месяца до открытия совещания Генеральный Секретарь сообщает всем Договаривающимся сторонам предварительную повестку дня совещания, а также текст этих предложений.

3. Генеральный Секретарь пригласит на любое созванное согласно настоящей статье совещание все страны, предусматриваемые пунктом 1 статьи 42, а также страны, ставшие Договаривающимися сторонами на основании пункта 2 статьи 42.

Статья 50

Помимо нотификаций, упомянутых в статье 49, Генеральный Секретарь Организации Объединенных Наций сообщает странам, указанным в пункте 1 статьи 42, а также странам, ставшим Договаривающимися сторонами на основании пункта 2 статьи 42,

а) о ратификациях и присоединениях в Конвенции, согласно статье 42;
б) о датах вступления в силу настоящей Конвенции в соответствии со статьей 43;

с) о денонсациях в силу статьи 44;

д) об утрате настоящей Конвенцией силы в соответствии со статьей 45;

е) о нотификации, полученных в соответствии со статьей 46;

ф) о заявлениях и нотификациях, полученных в соответствии с пунктами 1 и 2 статьи 48.

Статья 51

После 31 августа 1956 г. подлинник настоящей Конвенции будет слан на хранение Генеральному Секретарю Организации Объединенных Наций, который препроводит надлежащим образом заверенные копии каждой из стран, указанных в пунктах 1 и 2 статьи 42.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся, надлежащим образом на то уполномоченные, подписали настоящую Конвенцию.

Составлено в Женеве в одном экземпляре девятнадцатого мая тысяча девятьсот пятьдесят шестого года на английском и французском языках, причем оба текста являются равно аутентичными.

Протокол о подписании

В момент подписания Конвенции о договоре международной дорожной перевозки нижеподписавшиеся, надлежащим образом уполномоченные, согласились внести нижеследующие заявления и пояснения:

1. Настоящая Конвенция не распространяется на перевозки, производимые между Соединенным Королевством Великобритании и Северной Ирландии и Ирландской Республикой.

2. К пункту 4 статьи первой Нижеподписавшиеся обязуются договариваться о заключении конвенций о договоре перевозки обстановки и мебели при переездах и договоре комбинированной перевозки.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся, надлежащим образом на то уполномоченные, подписали настоящий Протокол.

Составлено в Женеве в одном экземпляре девятнадцатого мая тысяча девятьсот пятьдесят шестого года на английском и французском языках, причем оба текста являются равно аутентичными.

“Yol nəqliyyat vasitələrinin ticarət və kommertiya məqsədi ilə müvəqqəti idxalının Gömrük Konvensiyası”na qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (11 fevral 2000-ci il, № 813-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası 1956-cı il 18 may tarixli “Yol nəqliyyat vasitələrinin ticarət və kommertiya məqsədi ilə müvəqqəti idxalının Gömrük Konvensiyası”na qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Yol nəqliyyat vasitələrinin ticarət və kommertiya məqsədilə müvəqqəti idxalının GÖMRÜK KONVENSIYASI

Razılığa gələn tərəflər,

beynəlxalq avtonəqliyyat daşımalarının inkişafını arzu edərək, 1954-cü il iyunun 4-də Nyu-Yorkda qəbul edilmiş fərdi avtonəqliyyat vasitələrinin müvəqqəti idxalı barədə Gömrük Konvensiyasının müddəalarını nəzərə alaraq,

həmin müddəalara uyğun avtonəqliyyat vasitələrinin ticarət və kommertiya məqsədi ilə müvəqqəti idxalı və bu avtonəqliyyat vasitələri üçün gömrük sənədlərinin tətbiq edilməsinin, fərdi avtonəqliyyat vasitələri üçün nəzərdə tutulan qaydada qəbul edilməsinin təmin olunmasını istəyərək,

aşağıdakılar barəsində razılığa gəlmişlər:

I Fəsil. Təyinatlar

Maddə 1

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün:

a) “idxal vergi və rüsumları” məfhumları təkcə gömrük rüsumlarına deyil, həmçinin idxal zamanı nəzərdə tutulan bütün vergi və rüsumlara aiddir;

b) “avtonəqliyyat vasitələri” deyəndə ehtiyat hissələri ilə birlikdə, avtonəqliyyat vasitələrinə qoşularaq aparıla bilən bütün nəqliyyat vasitələri və treylər nəzərdə tutulur;

c) “Avtonəqliyyat vasitələrindən kommertiya məqsədi ilə istifadə etmək” – sənaye və kommertiya yüklərinin və ya insanların pul ödənişi, mükafat və digər növ həvəsləndirmə yolu ilə və yaxud pulsuz olaraq daşınması deməkdir;

d) "Müvəqqəti idxal sənədləri" avtonəqliyyat vasitələrinə vergi və rüsumların zamanət verilməsini təsdiq edən gömrük sənədləridir;

e) "Müəssisə" dedikdə kommertiya və sənaye statuslu şirkətlər və həmçinin kommertiya işinə cəlb olunmuş şəxslər nəzərdə tutulur;

f) "Şəxslər" dedikdə fiziki və hüquqi şəxslər nəzərdə tutulur.

F ə s i l I I . R ü s u m v ə v e r g i ö d ə m ə d ə n m ü v ə q q ə t i i d x a l , e l ə c ə d ə i d x a l a m ə h d u d i y y ə t v ə q a d a ğ a l a r ı n q o y u l m a s ı n d a n a z a d o l u n m a

Maddə 2

1. Hər bir Razılığa gələn Tərəf, digər Razılığa gələn Tərəfin ərazisində qeydiyyatda olan və kommertiya məqsədi ilə beynəlxalq yükdaşıma müəssisələri tərəfindən həmin ərazidən idarə olunan avtonəqliyyat vasitələrinin vergi və rüsumlardan azad edilməsi üçün müvəqqəti icazə sənədi təqdim etməlidir və bununla belə Konvensiyanın şərtlərinin əsasında olan məhdudiyət və qadağalardan azad olmalıdır.

2. Belə nəqliyyat vasitələri vergi və rüsumların ödənilməsinə təminat verən müvəqqəti idxal sənədləri ilə təmin olunurlar; əgər avtonəqliyyat vasitələri hər hansı bir gömrük vergi və rüsumuna məruz qalarlarsa, bu sualın cavabını 27-ci maddənin 4-cü bəndində göstərilən xüsusi müddəalarda tapmaq olar.

3. Kirayəyə verilmək məqsədi ilə idxal olunan avtonəqliyyat vasitələri idxal olunduqdan sonra, bu Konvensiyadan istifadə etmək hüququndan məhrum olurlar.

Maddə 3

1. Gömrük orqanlarının tələblərini nəzərə alaraq, sürücüyə və avtonəqliyyat vasitəsinin ehtiyat sürücülərinə avtonəqliyyat vasitələrinin idxal olduğu dövldə qaldığı müddətdə müəyyən miqdarda şəxsi əşyaların aparılmasına icazə verilir.

2. Yol gedən müddətdə sürücülərin istifadəsi üçün ərzaq, az miqdarda tənəki məmulatı və şəxsi istifadə üçün siqaretlər idxal vergi və rüsumlarından azad edilməlidirlər.

Maddə 4

Müvəqqəti idxal olunan avtonəqliyyat vasitələrinin baklarında olan yanacağa vergi və rüsum qoyulmamalıdır. Hər bir Razılığa gələn Tərəf öz ərazisində müvəqqəti idxal olunan avtonəqliyyat vasitələri üçün maksimum yanacaq həddi qoya bilər.

Maddə 5

1. Avtonəqliyyat vasitəsinin təmiri üçün idxal olunan müəyyən ehtiyat hissələr idxal vergi və rüsumlarından azad olunurlar. Razılığa Gələn Tərəflər qeyd olunan hissələrin müvəqqəti olunmasını tələb edə bilərlər.

2. Geriyə aparılmayan dəyişdirilmiş hissələr rüsum və vergiyə məruz qalırlar, bəzi hallarda həmin dövlətlərin qanunlarına uyğun olaraq, ehtiyat hissələrini gətirən şəxslərin hesabına rəsmi nəzarətlə həmin hissələr atla və yaxud məhv edilə bilər.

Maddə 6

Müvafiq xarici assosiasiyalar, beynəlxalq təşkilatlar və ya Razılığa gələn Tərəflərin gömrük orqanları tərəfindən sənəd hazırlamaq hüququ olan assosiasiyalara göndərilən müvəqqəti idxal sənədlərin və beynəlxalq sirkulyar sənədlərə idxal vergi və rüsumları qoyula bilməz, bu sənədlər, eləcə də idxal məhdudiyəti və qadağalardan azad olunurlar.

F ə s i l I I I . M ü v ə q q ə t i i d x a l s ə n ə d l ə r i n i n n ə ş r i

Maddə 7

1. Hər bir Razılığa gələn Tərəf beynəlxalq təşkilata üzv olan assosiasiyalara bilavasitə və yaxud müvafiq assosiasiyalar vasitəsi ilə bu Konvensiyada nəzərdə tutulan müvəqqəti idxal sənədlərinin hazırlanmasını həvalə edə bilər.

2. Müvəqqəti idxal haqqında sənədlər bir dövlətin ərazisində və gömrükxanasında və yaxud bir neçə dövlətin ərazisində və gömrükxanasında qüvvədə ola bilər.

3. Bu sənədlər təsis olunan gündən bir ilə qədər qüvvədə ola bilər.

Maddə 8

1. Müvəqqəti idxal sənədləri bütün və ya bir neçə Razılığa gələn Tərəflərin ərazisində qüvvəyə malik olmalı, "karnets de passages en douane" adlandırılmalıdır və bu Konvensiyanın 1-ci əlavəsində olan standart formaya uyğun olmalıdır.

2. Əgər "karnets de passages en douane" bir və ya bir neçə dövlətin ərazisində qüvvəyə malik deyilsə, karnet sənədləri ilə təmin edən assosiasiya bunun səbəblərini göstərməlidir.

3. Əgər müvəqqəti idxal sənədləri təkə bir Razılığa gələn Tərəfin ərazisində qüvvəyə malikdirsə, onları bu Konvensiyanın 2-ci 3-cü əlavələrində nəzərdə tutulan standart formaya uyğunlaşdırmaq olar. Razılığa gələn Tərəflər həmçinin öz qanunvericiliklərinə və qaydalarına uyğun olan digər sənədlərdən də istifadə edə bilərlər.

4. 7-ci maddədə nəzərdə tutulan təhkim olunmuş assosiasiyalar tərəfindən təsis olunmuş sənədlərdən fərqli olaraq, müvəqqəti idxal sənədlərinin qüvvədə olma müddəti, Razılığa gələn hər bir Tərəfin qanunvericiliyinə və qaydalarına uyğun olaraq qəbul edilməlidir.

5. Razılığa gələn Tərəflər bir-birlərini öz ərazilərində qüvvədə olan, lakin bu Konvensiyadakı əlavələrdən fərqli olan müvəqqəti idxal sənədlərinin dəqiq nümunələri ilə təmin etməlidirlər.

F ə s i l I V . M ü v ə q q ə t i i d x a l s ə n ə d l ə r i n i n t ə f s i l a t ı

Maddə 9

Təhkim edilmiş assosiasiyalar tərəfindən təsis edilmiş müvəqqəti idxal sənədləri avtonəqliyyat vasitələrini müvəqqəti idxal edən müəssisələrin adına yazılmalıdır.

Maddə 10

1. Müvəqqəti idxal sənədlərində göstərilən çəki avtonəqliyyat vasitələrinin xalis çəkisidir. Bu çəki metrik sistemlə öz əksini tapacaq. Əgər sənədlər yalnız bir ölkənin ərazisində qüvvədədirsə, bu dövlətin gömrük orqanları başqa sistemin istifadə edilməsini təyin etmək hüququna malikdirlər.

2. Bir dövlətin ərazisində qüvvədə olan müvəqqəti idxal sənədlərində göstərilən qiymət yalnız həmin dövlətin valyutası ilə ifadə olunmalıdır. "karnets de passages en douane"-də göstərilən qiymət "Karnet"-i nəşr edən dövlətdəki qiymətlərlə ifadə olunmalıdır.

3. Avtonəqliyyat vasitələrinin ləvazimatına daxil olan alətlər toplusu müvəqqəti idxal sənədlərində göstərilməyə bilər.

4. Gömrük orqanları tələbinə əsasən avtonəqliyyat vasitələrinin ehtiyat hissələri (təkər, şinlər və s.) və onların tərkib hissəsi kimi hesab edilməyən avadanlıqlar (radio, baqajın bərkidilməsi üçün avadanlıqlar) müvəqqəti idxal sənədlərində təfəsilatı (çəkisi və qiyməti) ilə qeyd edilməli və daxil olduğu ərazini tərk edən zaman təqdim edilməlidir.

5. Dartıcılar xüsusi idxal sənədləri ilə müşayiət edilməlidir.

Maddə 11

Assosiasiyalar tərəfindən buraxılmış müvəqqəti idxal sənədlərinə daxil edilmiş hər bir təfəsilat yalnız onları nəşr edən və təminat verən assosiasiyaların razılığı ilə dəyişdirilə bilər. Gömrükdən keçmiş sənədlərdə idxal olunan ölkənin gömrük orqanlarının icazəsi olmadan heç bir dəyişiklik aparıla bilməz.

F ə s i l V . M ü v ə q q ə t i i d x a l ı n ş ə r t l ə r i

Maddə 12

Gömrük orqanlarına səlahiyyət verir ki, Razılığa gələn Tərəflərin milli qanunlarına xələl gətirilmədən, idxal olunan ölkənin və ya gömrük orqanlarının qarşısında ciddi maliyyə pozuntularına yol verən şəxslərə avtonəqliyyat vasitələrini idarə etməyi qadağan etsinlər. Əraziyə buraxılan avtonəqliyyat vasitələri yol sənədləri sahibinin həvalə etdiyi şəxslər tərəfindən idarə oluna bilər. Razılığa gələn Tərəflərin gömrük orqanları, həmin şəxslərə bu hüququn həvalə edilməsinin

qanuniliyini yoxlamaq hüququna malikdirlər. Bu hüquq onlara həvalə edilməyi halda gömrük orqanları həmin avtonəqliyyat vasitələrindən, onların idxal edildiyi dövlətin ərazisində istifadə olunmasını qadağan etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 13

1. Müvəqqəti idxal sənədlərində göstərilən avtonəqliyyat vasitələri bu sənədlərin qüvvədə olduğu müddət ərzində ciddi zədələnmiş avtonəqliyyat vasitələri istisna olmaqla, ixrac olunmuş dövlətə qaytarılmalıdır.

2. Müvəqqəti idxal olunan avtonəqliyyat vasitəsinin geriye ixrac olunması idxal olunan ölkələrin gömrük orqanları tərəfindən müvəqqəti idxal sənədlərinə əlavə edilmiş çıxış vizasında nəzərdə tutulmalıdır.

3. Hər bir Razılığa gələn Tərəf idxal vergi və rüsumlarını ödəməkdən və idxal məhdudiyyəti və qadağanlarından azad olunarkən, müvəqqəti idxal gəlirindən imtina etmək, yaxud avtonəqliyyat vasitəsinin idxal olunduğu dövlətin sərhədləri çərçivəsində sərnişin və ya yük daşınması üçün, bəzən də təsadüfi istifadə edilən avtonəqliyyat vasitələri sayəsində əldə edilən gəlirin sərhəddən kənara çıxarılmasının qarşısını almaq hüququna malikdirlər.

4. Müvəqqəti idxal olunan kirayəyə götürülən avtonəqliyyat vasitələri, bu Konvensiyanın müddəalarına müvafiq olaraq, müvəqqəti idxal olunduğu ölkədə başqa şəxslərə verilə bilməz. Razılığa gələn Tərəflərin gömrük orqanları belə avtonəqliyyat vasitələrinin nəqliyyat əməliyyatları başa çatdıqdan sonra geriye ixrac olunmasını tələb etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 14

1. Avtonəqliyyat vasitələrinin geriye qaytarılmasının şərtləri 13-cü maddədə nəzərdə tutulsa da, ciddi zədələnmiş avtonəqliyyat vasitələrinin geriye qaytarılmasına tətbiq oluna bilməz, bu şərtlə ki, avtonəqliyyat vasitələri:

a) idxal vergi və rüsumlarının ödənilməsinə cəlb edilirlərsə; və ya

b) onların müvəqqəti idxal olunduqları ölkənin xəzinəsinə bütün ödəmələrdən azad olunurlarsa; və ya

c) maraqlı Tərəfin rəsmi nəzarəti altında və onun hesabına məhv edilirlərsə. Məhv edilməyən hər hansı bir əşya və hissələrə gömrük orqanları tərəfindən tələb edilən qaydada vergi və rüsum verilməsi nəzərdə tutulur.

2. Fiziki şəxslərin saxlanması istisna olmaqla, idxal olunan avtonəqliyyat vasitələri müsadirə nəticəsində geriye ixrac edilməzsə, müsadirə davam edən müddətdə ixrac olunmaya dair tələblər müvəqqəti dayandırılır.

3. Gömrük orqanları mümkün qədər qısa zamanda müvəqqəti idxal edilən avtonəqliyyat vasitələrinin müsadirə edilməsi və müsadirədən azad edilmək üçün görüləcək mümkün tədbirlər barədə, həmin avtonəqliyyat vasitələrinə təminat verən assosiasiyalarına məlumat verməlidirlər.

Maddə 15

Müvəqqəti idxal sənədlərinin qüvvədə olduğu müddətdə müşayiət edən şəxslər avtonəqliyyat vasitələrini lazım olan miqdarda idxal edə bilərlər, bir şərtlə ki, onlar hər reys zamanı (idxal-ixrac) gömrük orqanlarının məsul şəxslərinin gömrük orqanlarına uyğun vizaları ilə təsdiq edilsin. Müvəqqəti idxal sənədləri yalnız bir dəfə gedib-gəlmək üçün qüvvədə ola bilərlər.

Maddə 16

Müvəqqəti idxal sənədləri fərdi təminatçısız istifadə olunduğu hallarda, gömrükxana tərəfindən verilmiş vizalar ilk idxalla axırncı ixrac arasındakı müvəqqəti hesab edilir. Buna baxmayaraq, əgər axırncı viza müvəqqəti ixrac vizası hesab edilirsə, o, avtonəqliyyat vasitəsi və onun ayrı-ayrı tərkib hissələrinin geriyyə ixrac olunmasına sübut kimi qəbul edilməlidir.

Maddə 17

Əgər müvəqqəti sənədləri hər reys üçün ayrı-ayrı təminatçılar tərəfindən istifadə olunursa, onda hər bir idxal vizası sənədin gömrük orqanlarından keçdiyini nəzərdə tutur, ondan sonrakı hər bir ixrac vizası, 18-ci maddədə göstərilən xüsusiyyətlərdən başqa, onun qanunla başa çatdığını bildirir.

Maddə 18

Ölkənin gömrük orqanları müvəqqəti idxal sənədlərini qəti və qeyd-şərtsiz qaytardığı halda təminat assosiasiyalarından idxal vergi və rüsumlarını tələb edə bilməzlər, bir şərtlə ki, ödəmə sertifikatı qeyri-qanuni alınmış olmasın.

Maddə 19

Konvensiyada nəzərdə tutulan şərtlər əsasında müvəqqəti idxal sənədlərinin vizası üçün gömrük vergisi alınmır, belə vizaların verilməsi gömrük xidmətində müəyyən edilmiş müddətdə nəzərdə tutulur.

F ə s i l V I. Müvəqqəti idxal sənədlərinin vaxtının uzadılması və təzələnməsi

Maddə 20

Müvəqqəti idxal olunan avtonəqliyyat vasitələrinin ixrac olunmaları barədə sübutun olmaması o zaman nəzərə alınmaz ki, ixrac olunmasından 14 gün keçmiş gömrük orqanlarına təqdim olunmuş avtonəqliyyat vasitələri, gecikmənin səbəbləri barədə ətraflı izahat təqdim etməyiblər.

Maddə 21

Bu Konvensiyanın 4-cü əlavəsində nəzərdə tutulduğu kimi, hər bir Razılığa gələn Tərəfin qəbul etdiyi "Karnets de passages en douane" (Karnet de passaj) sənədinin yazılma müddətini qəbul etməlidir.

Maddə 22

1. Müvəqqəti idxal sənədlərinin qüvvədə olma müddətinin artırılması üçün vəsatət, səlahiyyətli gömrük orqanlarına, fors-major halları olmadığı təqdirdə, həmin sənədlərin müddətinin başa çatmasına qədər verilməlidir. Müvəqqəti idxal sənədləri səlahiyyətli assosiasiya tərəfindən verildiyi təqdirdə, qüvvədə olma müddətinin artırılması barədə müraciət sənədlərə zəmanətçi olan assosiasiya tərəfindən verilməlidir.

2. Müvəqqəti idxal olunan avtonəqliyyat vasitələrinin və onların tərkib hissələrinin geriyyə ixrac olunma müddətinin artırılması, marağı olan şəxslər həmin müddət ərzində fors-major halların olmasını gömrük orqanlarına sübut etdikdə həll oluna bilər.

Maddə 23

Razılığa gələn Tərəflər, ərazilərinə idxal olunması üçün icazə şərtlərinə əməl olunmadığı hallarda, müvəqqəti idxal zamanı rəsmi assosiasiyalar tərəfindən avtonəqliyyat vasitələrinə və onların tərkib hissələrinə verilən müvəqqəti idxal sənədlərinin qüvvədə olma müddətlərinin uzadılmasını təmin etməlidir. Müddətin uzadılması üçün müraciətlər təminat verən assosiasiya tərəfindən təqdim edilir.

F ə s i l V I I. Müvəqqəti idxal sənədlərinin tənzimlənməsi

Maddə 24

1. Əgər müvəqqəti idxal sənədləri vaxtılı-vaxtında təqdim edilirsə, idxal olunan ölkənin gömrük orqanları (sənədlərin qüvvədə olub-olmamasından asılı olmayaraq) avtonəqliyyat vasitələri və onların tərkib hissələrinin geriyyə ixrac olunmasına sübut kimi sertifikatın təqdim edilməsini götürə bilərlər. Sertifikat bu Konvensiyanın 5-ci əlavəsində göstərilən standart formada olur və rəsmi hakimiyyət tərəfindən verilir (konsulluq, gömrük, polis və s.). Sertifikat sübut edir ki, avtonəqliyyat vasitələri və onların tərkib hissələri təqdim edilmirlər və idxal edən ölkənin hüdudlarından kənardırlar. Qeyd edilən gömrük orqanları, avtonəqliyyat vasitələri və onların tərkib hissələrinin idxal olunan ölkənin hüdudlarından kənarında olması barədə başqa sübut növlərini qəbul edə bilərlər. "Karnets de passages en douane" (Karnet de passaj) sənədindən başqa, digər müddəti bitməyən sənəd olduğu təqdirdə yuxarıda adı çəkilən gömrük orqanları bu sənədlərə əlavələri tələb edə bilərlər. "Karnet" sənədi ol-

duğu təqdirdə avtonəqliyyat vasitəsi və ya onun tərkib hissələrinin təkrar ixracı gömrük orqanları tərəfindən viza verilməsi ilə həyata keçirilir.

2. Müvəqqəti idxal sənədləri məhv edilərsə və ya oğurlanarsa, idxal olunan ölkələrin gömrük orqanları geriye ixrac olunmasına sübut kimi, bu Konvensiyanın 5-ci əlavəsində göstərilən sertifikatları qəbul etməlidirlər. Bu sertifikatlar rəsmi dairələr tərəfindən verilir (konsulluq, polis gömrük, polis, hüquqi şəxslər və s.) və təsdiq edirlər ki, avtonəqliyyat vasitələri və onların tərkib hissələri sənədlərin müddəti qurtardıqdan sonra idxal olunan ölkələrin hüquqlarından kənardadırlar. Qeyd edilən gömrük orqanları avtonəqliyyat vasitələrinin və onların tərkib hissələrinin idxal olunan ölkənin hüduqlarından kənarda olması barədə başqa sübut növlərini qəbul edə bilərlər.

3. Avtonəqliyyat vasitələri və onların tərkib hissələri, idxal olunan Razılığa gələn Tərəfin ölkəsinin ərazisindədirsə və "Karnet de passaj" kitabçası məhv olmuşsa, itirilmiş və yaxud oğurlanmışsa, bu ölkənin gömrük orqanları, avtonəqliyyat vasitəsinin aid olduğu assosiasiyanın tələbi ilə əvəz edilən sənədləri qəbul edə bilər, bir şərtlə ki, həmin sənədlərin müddəti "karnet"-in müddəti ilə bir vaxtda tamamlanır. Əgər avtonəqliyyat vasitələrini geriye ixrac üçün başqa əvəz edilən sənəd kimi ixrac lisenziyası və ya uyğun sənəd təqdim edilərsə, onda bu lisenziyadakı çıxış vizasına ixrac üçün sübut növü kimi baxılmalıdır.

4. Əgər avtonəqliyyat vasitəsi müvəqqəti idxal olunan ölkədən ixrac olunduqdan sonra oğurlanarsa, çıxışdan qabaqki gömrük orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş müvəqqəti idxal sənədləri, yaxud çıxış vizaları olmadığı təqdirdə təminat verən assosiasiya tərəfindən oğurlanma barədə əhəmiyyətli dəlillərlə verilən sənədlər kifayət qədər əsas kimi qəbul edilə bilər. Müvəqqəti idxal sənədlərinin qüvvədəolma müddəti bitmədiyi halda, gömrük orqanları həmin sənədləri tələb edə bilər.

Maddə 25

24-cü maddədə göstərilən hallarda gömrük orqanları ödəmə haqqını təyin etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 26

Əgər müvəqqəti idxal sənədlərinin ödənilməsi barədə təminatçı assosiasiyalara sənədin qüvvədə olma müddətindən bir il keçəndən sonra məlumat verilsə, gömrük orqanları o hallarda müvəqqəti idxal olunan avtonəqliyyat vasitələri və onların tərkib hissələrindən vergi və rüsum almaq hüququna malik deyillər.

Maddə 27

1. Təminat verən assosiasiyaların müvəqqəti idxal sənədlərinin təkmilləşdirilməsi elan edildiyi gündən 1 il müddəti olmalıdır, təkmilləşdirilmiş sənədlərdə bu

Konvensiyanın əsasını təşkil edən avtonəqliyyat vasitələri və onların tərkib hissələrinin ixrac olunması barədə sübutlar vardır.

2. Əgər müəyyən edilmiş müddətdə sübutlar təqdim edilmərsə, təminat verən assosiasiyalar dərhal beh verir və ya idxal vergi və rüsumlarını ödəyirlər. Bu beh və ödəniş, müvəqqəti ödənişdən bir il sonra axırıncı olmalıdır. Sonuncu müddət ərzində qoyulmuş və ya ödənilmiş məbləğlərin ödənilməsi məqsədi ilə təminat verən assosiasiyalar əvvəlki bəndlərdə nəzərdə tutulan imkanlarından istifadə etməlidirlər.

3. O ölkələrdə ki, qaydalarda müvəqqəti ödəmələr, yaxud vergi və rüsumların depozitə qoyulması nəzərdə tutulmayıb, əvvəlki bəndlərdəki qanuna uyğun olan ödənişlər qurtarmış hesab edilməlidir. Ödənilmiş məbləğlər bu maddədə göstərilən şərtlər yerinə yetirildikdən sonra qaytarıla bilər.

4. Əgər müvəqqəti idxal sənədləri təkmilləşdirilsə, təminat verən assosiasiyalar avtonəqliyyat vasitələri və onların tərkib hissələrinin ixrac edilmədiyi halda, vergi və rüsumların məbləğindən artıq məbləğ ödənilməsinə tələb etməlidirlər.

Maddə 28

Bu Konvensiyanın qərarları Razılığa gələn Tərəflərə əsas verir ki, müvəqqəti idxal sənədlərindən istifadə edən sahibkarlar və yaxud ayrı-ayrı şəxslər pozuntulara, sui-istifadəyə, yalana yol verərlərsə, onlara qarşı vergi və rüsum tutulması və həmçinin müxtəlif tədbirlər tətbiq olunmalıdır. Belə hallarda təminat verən assosiasiyalar gömrük orqanlarına öz köməklərini təklif etməlidirlər.

Fəsil VIII. Ümumi müddəalar

Maddə 29

Razılığa gələn Tərəflər elə etməlidirlər ki, beynəlxalq avtomobil daşımalarının inkişafına maneə törədən gömrük qaydaları tətbiq edilməsin.

Maddə 30

Gömrük prosedurlarını tezləşdirmək məqsədi ilə Razılığa gələn Tərəflər özlərinin gömrük xidmətlərini və nəzarət məntəqələrini imkan daxilində bir-birinə yaxın yerləşdirməli və həmin müddət ərzində açıq saxlanılmalıdır.

Maddə 31

Bu Konvensiyanın hər hansı bir qaydasını pozanlar, o cümlədən Konvensiyanın əsasını təşkil edən və idxal sisteminə xələl gətirən yalan bəyanat və yaxud şəxsə qarşı yalan hərəkət, qanunu pozulan ölkənin qanunlarına uyğun olaraq qanun pozuntusuna yol verənlər məsuliyyətə cəlb oluna bilərlər.

Maddə 32

Bu Konvensiyanın müddəaları Razılığa Gələn Tərəflərin gömrük və ya iqtisadi birlik yaratmalarına heç bir maneə yarada bilməz. Xüsusi qərarlar bu ittifaqı yaradan ölkələrin müəssisələrində tətbiq olunmaq üçün hazırlanır.

Fəsil IX. Son müddəalar

Maddə 33

1. Avropa İqtisadi Komissiyasının İştirakçı dövlətləri və məsləhətçilər kimi komissiyaya buraxılan ölkələr, Komissiyanın səlahiyyətinin 8-ci maddəsinə əsasən bu Konvensiyanın Razılığa Gələn Tərəfləri ola bilərlər:

- a) imza etməklə,
- b) imza etdikdən sonra təsdiq etməklə,
- c) qoşulmaqla.

2. Belə ölkələr həm Komissiyanın səlahiyyətinin 11-ci maddəsinə əsasən Avropa İqtisadi Komissiyasının müəyyən fəaliyyətində iştirak edə bilərlər, həm də bu Konvensiyaya qoşulduqdan və o, qüvvəyə mindikdən sonra Razılığa gələn Tərəflər ola bilərlər.

3. Konvensiya 1956-cı il avqustun 31-nə kimi imzalanmaq üçün açıq olacaq. Bundan sonra o, daxil olmaq üçün açıq olacaq.

4. Təsdiq edilmə və yaxud qoşulma qüvvəyə mindikdən sonra sənəd kimi BMT-nin Baş katibinə təqdim edilir.

Maddə 34

1. Bu Konvensiya, 33-cü maddənin 1-ci bəndinə əsasən 5 ölkə qeyd-şərtsiz Konvensiyanı imzalayırsa, imzalanmanın 19-cu günü qüvvəyə minir.

2. Bu Konvensiya, 5 ölkə tərəfindən qeyd-şərtsiz olaraq imzalandıqdan sonra, ona əlavə qoşulan və ya təsdiq edən hər bir ölkə üçün, həmin ölkələr tərəfindən onu qeyd-şərtsiz imzaladıqları və təsdiq etdikləri gündən 19 gün keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 35

1. Razılığa gələn hər bir Tərəf BMT-nin Baş katibini xəbərdar etdikdən sonra bu Konvensiyanı etibarsız elan edə bilər.

2. Etibarsız elan etmə BMT-nin Baş katibinin bu barədə məlumat aldığı tarixdən 15 ay müddətində qüvvədə olacaq.

3. Etibarsız elan etmədən əvvəl buraxılmış müvəqqəti idxal sənədləri, etibarsız elan etmə qüvvəyə mindikdən sonra assosiasiyanın təminatı öz qüvvəsində qa-

lır. Bu Konvensiyanın 21-ci maddəsində göstərilən şərtlərə uyğun olaraq təqdim edilən vaxtın uzadılması yuxarıdakı kimi etibarlı olacaq.

Maddə 36

Bu Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra, ilin 12 ayının hər birində öz qüvvəsini itirə bilər, bir şərtlə ki, Razılığa gələn Tərəflərin sayı 5-dən az olsun.

Maddə 37

1. Konvensiyanın imzalanma müddətində onu təsdiq etməsini və ya təsdiq etmə mexanizmini göstərməyən hər bir Razılığa gələn Tərəf BMT-nin Baş katibinə məlumat verməklə elan edə bilər ki, Bu Konvensiyanın müddəti, beynəlxalq əlaqələrin yaradılmasına məsuliyyət daşdığı hər hansı bir ərazi üçün uzadılır. Baş katib məlumat aldığı gündən sonra 19-cu gün, yaxud həmin gün Konvensiya qüvvədə olmazsa, onun qüvvəyə mindiyi tarixdən Konvensiyanın müddəti göstərilən ərazilərdə uzadılır.

2. Yuxarıdakı bəndə uyğun olaraq, bu Konvensiyanın müddətinin beynəlxalq əlaqələrin yaradılmasına məsuliyyət daşdığı hər hansı bir ərazisi üçün uzadılması barədə elan edən hər hansı bir ölkə, 35-ci maddəyə uyğun olaraq, həmin ərazilərə münasibətdə Konvensiyanı etibarsız elan edə bilər.

Maddə 38

1. İki və yaxud bir neçə Razılığa gələn Tərəf arasında Konvensiya barəsində mübahisələr, imkan daxilində danışıqlar yolu ilə həll edilir.

2. Danışıqlar yolu ilə həll edilə bilməyən mübahisələr baxılmaq üçün Razılığa gələn Tərəflərin tələbləri ilə arbitraja verilməli, müzakirə zamanı Razılığa gələn Tərəflərin razılığı ilə mübahisəyə bir və ya bir neçə arbitr tərəfindən baxılmalıdır. Əgər üç ay müddətində əldə edilmiş razılığa əsasən bir və ya bir neçə arbitr seçilərsə, Razılığa gələn Tərəflərdən hər biri BMT-nin Baş katibinə müraciət edərək, mübahisəni həll edə biləcək bir arbitrin namizədliyini irəli sürə bilər.

3. Əvvəlki bəndlərə əsasən arbitr və ya arbitrlərin qərarı barədə Razılığa gələn Tərəflərə məlumat verilməlidir.

Maddə 39

1. Razılığa gələn Tərəflər bu Konvensiyanı imzalayarkən, təsdiq edərkən və ona qoşularkən qeyd şərtlər verə bilərlər ki, Konvensiyanın 38-ci maddəsində qeyd edildiyi kimi özlərini bu Konvensiyadan asılı hesab etməzlər. Digər Razılığa gələn Tərəflər belə qeyd-şərt verən hər hansı bir Razılığa gələn Tərəfə münasibətdə özlərini 38-ci maddəyə uyğun olaraq asılı hesab etməyəcəklər.

2. 1-ci bənddə nəzərdə tutulduğu kimi özünü asılı hesab etmədiyi barədə qeyd-şərt vermiş hər hansı Razılığa Gələn Tərəf, BMT-nin Baş katibinə müraciət edərək istənilən vaxt həmin qeyd-şərti geri götürə bilər.

Bu Konvensiyaya əlavə heç bir qeyd-şərt verilməz.

Maddə 40

1. Konvensiya 3 il müddətində öz qüvvəsində qaldıqdan sonra hər bir Razılığa gələn Tərəf BMT-nin Baş katibinə bildirməklə, Konfrans çağırılmasını tələb edə bilər. Baş katib bu tələb barəsində Razılığa gələn Tərəfləri xəbərdar etməlidir və Konfrans Baş katib tərəfindən çağırılır, bir şərtlə ki, xəbərdarlıqdan 4 ay keçənədək Razılığa gələn Tərəflərin üçdə biri bu tələblə razı olduqlarını bildirməlidirlər.

2. Əgər Konfrans əvvəlki bənddəki kimi çağırılıbsa, Baş katib bu barədə bütün Razılığa gələn Tərəflərə xəbər verir, onları iştirak etməyə dəvət edir və elə məsələlərin təklif verilməsini istəyir ki, onların Konfransda baxılması vacibdir. Baş katib 3 ay ərzində Razılığa gələn Tərəflərə Konfransın təyin olunduğu gün və gündəlik barədə məlumat verməlidir, məlumatla yanaşı təkliflərin mətni də göndərilir, bütün bunlar Konfransın başlanmasına 3 ay qalmış həll edilməlidir.

3. Baş katib, 33-cü maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan bütün ölkələri, eləcə də 33-cü maddənin 2-ci bəndinə əsasən Razılığa gələn Tərəf olan ölkələri bu maddəyə uyğun olaraq keçirilən hər hansı bir Konfransa dəvət etməlidir.

Maddə 41

1. Hər bir Razılığa gələn Tərəf bu Konvensiyaya bir və ya bir neçə əlavələr edə bilər. Hər bir əlavənin mətni BMT-nin Baş katibinə təqdim edilməlidir, Baş katib öz növbəsində əlavələrin mətnini bütün Razılığa gələn Tərəflərə verir və 33-cü maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan digər ölkələrə məlumat verir.

2. Əvvəlki bəndə əsasən, təklif edilən düzəliş qəbul edilə bilər, bir şərtlə ki, Razılığa gələn Tərəflər Baş katib tərəfindən təklif edilmiş düzəlişə 6 ay ərzində etirazlarını bildirməsinlər.

3. Baş katib mümkün olan qədər Razılığa gələn Tərəflərə edilmiş düzəlişlərə etirazlar barədə xəbər verir. Əgər təklif edilmiş əlavələr barədə etirazlar yoxdursa, əvvəlki bənddə nəzərdə tutulan 6 ay müddət qurtardıqdan 3 ay sonra bütün Razılığa gələn Tərəflər üçün qüvvəyə minir.

4. Bu maddənin 1-ci, 2-ci, və 3-cü bəndlərində nəzərdə tutulmuş düzəlişlərin qəbul edilməsi qaydasından asılı olmayaraq, bu Konvensiyaya əlavələr, Razılığa gələn Tərəflərin səlahiyyətli şəxslərinin razılığı ilə dəyişdirilə bilər. Baş katib dəyişikliklərdə göstərilən yeni mətnlərin qüvvəyə minmə tarixini təyin etməlidir.

Maddə 42

40-cı və 41-ci maddələrdə nəzərdə tutulan məlumatlara əlavə olaraq, BMT-nin Baş katibi 33-cü maddənin 1-ci bəndində göstərilən ölkələrə və həmin maddənin 2-ci bəndində göstərilən Razılığa gələn Tərəf olmuş ölkələrə aşağıdakılar barədə məlumat verməlidir:

- a) 33-cü maddəyə əsasən imzalama, təsdiq etmə və qoşulma barədə;
- b) 34-cü maddəyə əsasən bu Konvensiyaya qoşulma barədə;
- c) 35-ci maddəyə əsasən etibarsız elan etmə barədə;
- d) 36-cı maddəyə əsasən bu Konvensiyanın qüvvədən düşməsi barədə;
- e) 37-ci maddəyə əsasən xəbərdarlıqlar barədə;
- f) 39-cu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinə əsasən alınan bəyanat və xəbərdarlıqlar barədə;
- g) 41-ci maddəyə əsasən hər bir düzəlişin qüvvəyə minməsi barədə.

Maddə 43

Turizm, kommertiya nəqliyyat vasitələri və 1949-cu il mayın 16-da Cenevrədə tərtib edilmiş beynəlxalq avtomobil yük daşımaları barədə Beynəlxalq Gömrük Konvensiyaları layihələrinin əvvəlcədən tətbiqini təmin edən Sazişin Razılığa gələn Tərəfi olduğu təqdirdə, həmin ölkə kommertiya nəqliyyat vasitələri barədə Beynəlxalq Gömrük Konvensiyasının layihəsini etibarsız elan etməsi barədə, yuxarıda adıçəkilən Sazişin 4-cü maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq müvafiq tədbir görəcəkdir.

Maddə 44

Bu Konvensiyanın protokollarının imzalanması Konvensiyaya kimi eyni qüvvəyə və müddətə malikdir və bunların hər ikisinə ayrılmaz hissə kimi baxılmalıdır.

Maddə 45

1956-cı il avqustun 31-dən sonra bu Konvensiyanın əsli BMT-nin Baş katibinə təqdim edilir, o öz növbəsində 33-cü maddənin 1 və 2-ci bəndlərində göstərilən dövlətlərə Konvensiyanın təsdiqlənmiş surətlərini verməlidir.

Bunu təsdiq etmək üçün səlahiyyəti olan aşağıdakı şəxslər bu Konvensiyanı imzalamışlar.

18 may 1956-cı il tarixdə Cenevrədə ingilis və fransız dillərində bir nüsxədə tərtib olunub, hər iki mətn autentikdir.

Qüvvədə olma müddətinin artırılması

1. Qüvvədə olma müddətinin artırılması üçün möhür, əlavədə göstərilən nümunədəki kimi olmalıdır.

Möhür fransız dilində tərtib olunur, ancaq ona yazılan sözlər müxtəlif dillərdə ola bilər.

2. Sonrakı qaydaya, qüvvədə olma müddətini artıran şəxs tərəfindən əməl olunmalıdır.

a) Karnet de Pasaj kitabçasının sahibinə sənədin müddətini artırmaq lazım gələrsə, o, təminat assosiasiyalarına müddətin artırılması üçün karneti və müraciəti göndərir. Eyni zamanda müraciətdə müddətin artırılmasının səbəbləri də göstərilir. O, baxılmaq üçün müraciətlə birlikdə sənədləri də göndərir: tibbi arayış, təmirlə məşğul olan qarajdan arayış və yaxud gecikməyə səbəb olan rəsmi sənədlər.

(b) Əgər təminat assosiasiyası hesab edir ki, müddətin artırılması gömrük orqanlarından keçməlidir, onda o, karnet de passajda xüsusi ayrılmış yerə möhür vurur.

(c) Möhürün sol tərəfində təminat assosiasiyası tərəfindən hansı vaxta qədər müddət artırılırsa, həmin tarix rəqəm və sözlə yazılır. Təminat assosiasiyasının prezidenti və ya digər səlahiyyətli nümayəndəsi imzalanmış və möhürlənmiş dəlilləri təqdim edir.

(d) Qüvvədə olma müddəti müəyyən edilmiş müddətdən artıq ola bilməz, həmin müddətdə səfər başa çatmalıdır, qeyd etmək lazımdır ki, həmin müddət karnetin yola düşdüyü tarixdən başlayaraq 3 aydan artıq ola bilməz.

(e) Təminat assosiasiyası karneti öz ölkəsinin səlahiyyətli gömrük orqanlarına göndərir.

(f) Gömrük orqanları həll edirlər: qüvvədə olma müddəti artırılınsın, yaxud azaldınsın. Əgər icazə verilsə, səlahiyyətli gömrük işçisi təminat assosiasiyası tərəfindən verilmiş karnetin üzərində qoyulmuş ştamptı doldurur, ştamptə qeydiyyat nömrəsi, yeri, tarix və harada doldurulduğu göstərilir, gömrük işçisinin imzası və ştamptı qoyulur.

(g) Karnet təminat assosiasiyasına qaytarılır, o da öz növbəsində onu lazım olan şəxsə qaytarır.

Ölkə _____

Təminatçı assosiasiya _____

Karnetin qüvvədə olduğu bütün ölkələr üçün qüvvədə olma müddətinin artırılması _____

(rəqəm və sözlə)

tarixədək tələb olunur

_____ il

Təminatçı assosiasiyanın möhürü

Təminatçı assosiasiyanın prezidentinin və ya nümayəndəsinin imzası

Nömrə

Müddətin artırılması _____

(rəqəm və sözlə)

_____ dək qüvvədədir

_____ il

Gömrük möhürü

Gömrük orqanının nümayəndəsinin vəzifəsi və imzası

"Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Nizamnaməsinə düzəliş haqqında" Aktın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(14 mart 2000-ci il, № 822-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. "Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Nizamnaməsinə düzəliş haqqında" 1997-ci il iyunun 19-da Cenevrə şəhərində qəbul edilmiş Akt təsdiq edilsin.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

А К Т

о поправке к Уставу Международной Организации Труда

Генеральная Конференция Международной Организации Труда, созванная в Женеве Административным Советом Международного Бюро Труда и собравшаяся 7 июня 1972 года на свою пятьдесят седьмую сессию, постановил принять ряд предложений об изменении положений Устава Организации о численном составе Административного Совета, путем замены цифр "сорок восемь", "двадцать четыре", "четырнадцать" и "двенадцать" цифрами "пятьдесят шесть", "двадцать восемь", "восемнадцать" и "четырнадцать", что

является седьмым пунктом повестки дня сессии, принимает сего 22 дня июня месяца тысяча девятьсот семьдесят второго года нижеследующий Акт о поправке к Уставу Международной Организации Труда, который будет именоваться Актом 1972 года о поправке к Уставу Международной Организации Труда:

Статья 1

В тексте находящегося в настоящее время в силе Устава Международной Организации Труда в пунктах 1 и 2 статьи 7 цифры "сорок восемь", "двадцать четыре", "четырнадцать" и "двенадцать" заменяются цифрами "пятьдесят шесть", "двадцать восемь", "восемнадцать" и "четырнадцать".

Статья 2

Со дня вступления в силу настоящего Акта о поправке применяется текст Устава Международной Организации Труда, пересмотренный в соответствии с предыдущей статьей.

Статья 3

По вступлении в силу настоящего Акта о поправке, Генеральный Директор Международного Бюро Труда подготавливает в двух подлинных экземплярах, надлежащим образом скрепленных его подписью, официальный текст Устава Международной Организации Труда, пересмотренного в соответствии с положениями настоящего Акта о поправке. Один из этих экземпляров сдается на хранение в архив Международного Бюро Труда, а другой направляется Генеральному Секретарю Организации Объединенных Наций для регистрации согласно положениям статьи 102 Устава Организации Объединенных Наций. Генеральный Директор направляет каждому Государству-Члену Международной Организации Труда заверенную копию указанного текста.

Статья 4

Два экземпляра настоящего Акта о поправке скрепляются подписями Председателя Конференции и Генерального Директора Международного Бюро Труда. Один из этих экземпляров сдается на хранение в архив Международного Бюро Труда, а другой направляется Генеральному Секретарю Организации Объединенных Наций для регистрации в соответствии со статьей 102 Устава Организации Объединенных Наций. Генеральный Директор направляет каждому Члену Международной Организации Труда заверенную копию настоящего Акта.

Статья 5

1. Ратификация или формальное принятие настоящего Акта о поправке направляется Генеральному Директору Международного Бюро Труда, который уведомляет об этом Членов Организации.

2. Настоящий Акт о поправке вступает в силу в соответствии с положениями статьи 36 Устава Организации.

3. По вступлении в силу настоящего Акта, Генеральный Директор Международного Бюро Труда извещает об этом всех Членов Международной Организации Труда и Генерального Секретаря Организации Объединенных Наций.

"Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin cinayətkarlığa qarşı mübarizədə qarşılıqlı fəaliyyət Konsepsiyası haqqında" Qərarın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (14 mart 2000-ci il, № 823-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. "Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin cinayətkarlığa qarşı mübarizədə qarşılıqlı fəaliyyət Konsepsiyası haqqında" 1999-cu il aprelin 2-də Moskva şəhərində imzalanmış Qərar təsdiq edilsin.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

РЕШЕНИЕ

о концессии взаимодействия государств-участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступностью

Совет глав государств Содружества Независимых Государств решил:

1. Одобрить Концепцию взаимодействия государств-участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступностью (прилагается).

2. Поручить Исполнительному Секретариату Содружества согласовать замечания и предложения государств-участников Содружества Независимых Государств и внести Протокол к Концепции взаимодействия государств-

участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступностью на рассмотрение очередного заседания Совета глав государств Содружества Независимых Государств.

3. Настоящее Решение вступает в силу со дня его подписания.

Совершено в городе Москве 2 апреля 1999 года в одном подлинном экземпляре на русском языке. Подлинный экземпляр хранится в Исполнительном Секретариате Содружества Независимых Государств, который направит каждому государству, подписавшему настоящее Решение, его заверенную копию.

За Азербайджанскую Республику
Г.АЛИЕВ

За Кыргызскую Республику
А.АКАЕВ

За Республику Армения
Р.КОЧАРЯН

За Российскую Федерацию
Б.ЕЛЬЦИН

За Республику Беларусь
А.ЛУКАШЕНКО

За Республику Таджикистан
Э.РАХМОНОВ

За Грузию
Э.ШЕВАРДНАДЗЕ

За Республику Узбекистан
И.КАРИМОВ

За Республику Казахстан
Н.НАЗАРБАЕВ

За Украину
Л.КУЧМА

Решение не подписано Республикой Молдова, Туркменистаном.

Одобрена Решением Совета глав государств Содружества Независимых Государств о Концепции взаимодействия государств-участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступностью от 2 апреля 1999 года

КОНЦЕПЦИЯ

взаимодействия государств-участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступностью

Государства-участники Содружества Независимых Государств (далее - СНГ), учитывая, что:

преступность в государствах-участниках СНГ все более приобретает транснациональный характер и реально противодействует проводимым социально-экономическим реформам, посягает на безопасность государств-участников СНГ, подрывает веру граждан в способность государственных структур обеспечить соблюдение их прав и свобод;

единое криминальное пространство на территориях государств-участников СНГ продолжает сохраняться, а наиболее опасные виды преступных проявлений и тенденции преступности являются во многом схожими;

консолидируясь на территориальном, межрегиональном и международном уровнях, преступные сообщества активно используют территории государств-участников СНГ для наркобизнеса, легализации преступных доходов, разграбления национальных богатств, иной криминальной экспансии;

задачи, функции, полномочия правоохранительных и других государственных органов, осуществляющих борьбу с преступностью, при некоторых различиях, в основном совпадают;

эффективная борьба с преступностью может быть обеспечена на основе тесного взаимодействия государств - участников СНГ,

принимают настоящую Концепцию взаимодействия государств-участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступностью (далее - Концепция).

I. Общие положения

1. Целью настоящей Концепции является расширение и укрепление сотрудничества и взаимодействия государств-участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступностью.

2. Настоящая Концепция определяет принципы, задачи, основные направления, формы и систему обеспечения взаимодействия государств-участников СНГ в борьбе с преступностью через определяемые ими компетентные органы, такие, как прокуратура, органы внутренних дел, органы безопасности и специальные службы, налоговая полиция (служба), таможенная служба, ор-

ганы охраны государственной границы и другие государственные органы, осуществляющие борьбу с преступностью, а также через уставные органы и органы отраслевого сотрудничества СНГ, созданные для координации и взаимодействия в борьбе с преступностью (Координационный совет генеральных прокуроров, Совет министров внутренних дел, Совет руководителей органов безопасности и специальных служб, Совет руководителей таможенных служб, Совет командующих Пограничными войсками, Бюро по координации борьбы с организованной преступностью и иными опасными видами преступлений на территории государств-участников СНГ и другие).

3. Положения Концепции могут использоваться при разработке правовой базы сотрудничества и взаимодействия государств-участников СНГ в борьбе с преступностью, заключении двусторонних и многосторонних соглашений и договоров.

II. Принципы, задачи и основные направления взаимодействия

1. Взаимодействие государств-участников СНГ в борьбе с преступностью осуществляется на основе принципов:

уважения суверенитета государств и неукоснительного соблюдения их национального законодательства, норм и принципов международного права; укрепления доверия между компетентными органами государств-участников СНГ;

приоритета защиты прав и свобод человека;

равноправия сторон.

2. Задачей взаимодействия государств-участников СНГ в борьбе с преступностью является повышение эффективности работы компетентных органов по предупреждению, выявлению, пресечению, раскрытию и расследованию преступлений, розыску преступников, возмещению причиненного преступлением ущерба, исполнению наказаний,

совершенствованию международно-правовых норм и национального законодательства, а также их согласованная деятельность в борьбе, прежде всего, с:

терроризмом, бандитизмом, захватом заложников;

"заказными" и серийными убийствами;

похищениями и торговлей людьми, органами или тканями человека для трансплантации;

наемничеством, незаконным производством или распространением оружия массового поражения, нападениями на лиц и учреждения, которые пользуются международной защитой, и другими преступлениями против мира и безопасности человечества;

незаконным пересечением государственной границы государств-участников СНГ террористическими группами и другими преступными элементами;

незаконной миграцией;

фальшивомонетничеством, контрабандой, легализацией средств и имущества, приобретенных незаконным путем, налоговыми и другими преступлениями в экономике, наносящими ущерб государствам-участникам СНГ;

преступлениями, связанными с незаконным производством и оборотом оружия, радиоактивных материалов, боеприпасов, взрывчатых и отравляющих веществ, взрывных устройств;

незаконным производством и оборотом наркотических средств и психотропных веществ;

преступлениями в сфере интеллектуальной собственности;

преступлениями в сфере компьютерной информации;

взяточничеством, коммерческим подкупом в области межгосударственных, экономических и других отношений государств-участников СНГ;

нарушениями законодательства об охране окружающей среды, загрязнением вод, атмосферы, морской среды и другими экологическими преступлениями, затрагивающими интересы государств-участников СНГ;

преступлениями против безопасности движения и эксплуатации транспорта, наносящими ущерб государствам-участникам СНГ;

преступлениями, совершаемыми против лиц из состава коллективных миротворческих сил;

нелегальным алкогольным, антикварным, игорным бизнесом, а также порнографией и проституцией;

любыми преступлениями, совершаемыми преступниками-"гастролерами", действующими на территориях государств-участников СНГ, либо лицами, имеющими транснациональные преступные связи;

нелегальным автомобильным бизнесом и иными преступными посягательствами на автотранспортные средства.

3. Приоритетное значение приобретают совместные усилия в борьбе с организованной и транснациональной преступностью, которая представляет особую угрозу безопасности государствам-участникам СНГ.

Эта угроза несет опасность:

а) в социальной сфере:

вовлечения в преступную деятельность все большего числа людей и прежде всего молодежи;

создания в обществе атмосферы страха, неуверенности и социальной напряженности;

возрастающего вреда, причиняемого экологическими преступлениями, фальсифицированием продуктов, алкогольных и других напитков;

б) в экономической сфере:

глобальной криминализации экономических отношений и упрочения позиций криминального капитала;

роста теневой экономики, подрывающей социально-экономические основы государств-участников СНГ;

снижения уровня международного доверия к усилиям государств-участников СНГ в инвестиционной политике,

внешнеэкономической, кредитно-финансовой деятельности и других сферах экономики;

в) в политической сфере:

вторжения криминальных структур, располагающих крупными капиталами, в политическую жизнь, лоббирования своих интересов во властных структурах, в том числе путем формирования выгодного им общественного мнения через подконтрольные средства массовой информации, принятия законодательных и иных нормативных актов, создающих благоприятные условия для их деятельности;

подкупа государственных служащих;

провоцирования межнациональных конфликтов и политических скандалов, физического устранения неугодных лиц.

4. Основными направлениями взаимодействия компетентных органов государств-участников СНГ, а также уставных органов и органов отраслевого сотрудничества СНГ, созданных по взаимному согласию для координации и взаимодействия в борьбе с преступностью, являются:

совместный анализ состояния, структуры, динамики и последствий транснациональной преступности, результатов работы по выявлению, предупреждению, раскрытию, расследованию преступлений, исполнению наказаний;

выполнение, в пределах своей компетенции, совместных программ борьбы с преступностью, ее отдельными видами;

совместные следственные, оперативно-розыскные действия и другие мероприятия по конкретным делам и материалам о преступлениях, борьба с которыми требует скоординированных усилий;

обобщение практики исполнения межгосударственных договоров, принятых в рамках СНГ;

подготовка информации о борьбе с преступностью Совету глав государств, другим органам СНГ, а также органам государственной власти государств-участников СНГ;

разработка предложений по совершенствованию правового регулирования совместной деятельности государств-участников СНГ в борьбе с преступностью, в том числе по вопросам передачи уголовного преследования;

изучение и оценка эффективности совместных усилий компетентных органов государств-участников СНГ в борьбе с преступностью, распространение опыта в этой области;

создание правовой основы упрощенного порядка выдачи лиц, совершивших преступления;

сотрудничество в области защиты прав потерпевших, свидетелей и других участников уголовного процесса;

согласованная разработка рекомендаций для использования в национальном законодательстве с учетом специфики правовых систем государств-участников СНГ;

профессиональная подготовка и переподготовка кадров государств-участников СНГ;

разработка, изготовление, производство и поставка для нужд компетентных органов государств-участников СНГ криминалистической техники и специальных средств.

III. Основные формы взаимодействия

1. Основными формами взаимодействия компетентных органов государств-участников СНГ в борьбе с преступностью признаются:

а) осуществление совместных следственных, оперативно-розыскных действий и иных мероприятий на территориях государств-участников СНГ;

б) оказание содействия работникам компетентных органов одного государства работниками компетентных органов другого государства в пресечении, раскрытии и расследовании преступлений, задержании лиц, подозреваемых в совершении преступлений, розыске преступников. Это содействие выражается в форме предоставления другой стороне транспортных средств, криминалистической техники, связи, оргтехники, необходимой оперативной информации, организации работы переводчиков, экспертов, осуществления иных конкретных мероприятий;

в) обмен информацией и опытом работы компетентных органов по предупреждению, пресечению и раскрытию преступлений, проведение совместных семинаров, учений, сборов, консультаций и совещаний;

г) выполнение запросов и просьб, поступающих от компетентных органов других государств-участников СНГ;

д) выдача лиц для привлечения к уголовной ответственности, приведения приговора в исполнение и передача осужденных для дальнейшего отбывания наказания в порядке, предусмотренном соответствующими договорами;

е) обеспечение привлечения к уголовной ответственности граждан своего государства за совершение преступлений на территориях других государств-участников СНГ;

ж) проведение совместных научных исследований;

з) сотрудничество компетентных органов государств-участников СНГ в международных организациях;

и) сотрудничество в подготовке кадров компетентных органов;

к) развитие согласованных форм и методов профилактики преступлений и иных правонарушений.

2. В целях повышения оперативности взаимодействия признается необходимым на договорной основе урегулировать порядок пребывания сотрудников компетентных органов одних государств на территориях других государств-участников СНГ, предоставив им право:

а) присутствия представителей компетентных органов одного государства при производстве следственных и розыскных действий, проводимых по просьбе или запросу на территории другого государства;

б) получения по направляемым запросам оперативной информации в компетентных органах государств-участников СНГ;

в) проведения оперативно-розыскных мероприятий в отношении лиц, подозреваемых в совершении преступлений и находящихся на территории другого государства-участника СНГ, по заранее присланному запросу, полученному на него разрешению, с участием и под контролем компетентных органов государства пребывания;

г) осуществления преследования лица и его задержание с разрешения, под контролем и с участием компетентных органов государства пребывания;

д) руководителям компетентных органов приграничных территорий сопредельных государств-участников СНГ самостоятельно разрабатывать совместные мероприятия длительного характера по борьбе с преступностью с обязательным направлением необходимых документов (планов, решений, соглашений и др.) на экспертизу и утверждение в центральные ведомства соответствующих компетентных органов.

3. Также в целях повышения оперативности взаимодействия признается необходимым разработать систему мер, направленных на упрощение порядка пересечения границ государств-участников СНГ участниками уголовного судопроизводства, работниками компетентных органов в служебных целях, а также перемещения через эти границы вещественных доказательств по уголовным и административным делам, изъятых у преступников ценностей и других предметов, связанных с пресечением, раскрытием и расследованием преступлений.

4. Применительно к задачам и ситуациям борьбы с организованной преступностью признается необходимым на договорной основе:

создать для общего пользования специализированные банки информации: о состоянии и тенденциях преступности на территориях государств-участников СНГ; о направленности, сферах преступной деятельности, структуре, лидерах, активных участниках, транснациональных связях преступных организаций и сообществ; о преступлениях, подготавливаемых и совершаемых преступными сообществами; о физических и юридических лицах, контролируемых преступными организациями и сообществами, иным образом связанных с ними; о финансовой и имущественной базе преступных сообществ, о сферах и способах легализации преступных доходов; о

коррупцированных связях преступных сообществ; о мерах, предпринимаемых преступными сообществами для обеспечения их функционирования;

обеспечить на долговременной основе проведение совместной оперативно-розыскной работы, в том числе, при необходимости, путем создания объединенных групп, в целях завоевания прочных оперативных позиций в сферах криминализированных экономических структур, наркобизнеса, нелегального оборота оружия, отмывания преступных доходов, транснациональных преступных связей среди криминальных авторитетов, коррупцированных чиновников и других категорий лиц, причастных к организованной преступности, осуществления контролируемых поставок, образования легендированных предприятий, учреждений и организаций, других оперативно-розыскных мер повышенной сложности.

IV. Информационное обеспечение взаимодействия

1. Информационно-аналитическое обеспечение включает:

а) проведение совместных исследований проблем преступности, в первую очередь организованной и транснациональной преступности, изучение наиболее характерных криминальных проявлений, в том числе их специфики в приграничных районах. В этих целях предполагается функционирование Аналитического центра с привлечением к его работе заинтересованных государств-участников СНГ;

б) регулярное представление Аналитическим центром государств-участников СНГ результатов аналитической работы в Совет глав государств, Совет глав правительств, Координационный совет генеральных прокуроров, Совет министров внутренних дел, Совет руководителей органов безопасности и спецслужб, Совет руководителей таможенных служб, Совет командующих Пограничными войсками, руководителям налоговых служб;

в) проведение совещаний, семинаров представителей информационно-аналитических служб компетентных органов для обсуждения криминогенной ситуации, ее тенденций, перспектив борьбы с преступностью и других вопросов, представляющих взаимный интерес;

г) совместную разработку единых методик информационно-аналитической работы, обеспечивающих сопоставимость уголовно-статистической и иной информации;

д) разработку системы предоставления пользователям в согласованных объемах и формах информации о преступности, мерах и результатах борьбы с ней;

е) создание межгосударственных компьютерных сетей в целях практического безвозмездного использования банков информации компетентными органами государств-участников СНГ;

ж) создание узлов связи информационно-оперативного обеспечения.

2. Информационно-оперативное обеспечение предусматривает:

а) информирование о подготавливаемых или совершенных преступлениях, предусмотренных пунктами 2, 3 раздела II Концепции, в тех случаях, когда они затрагивают интересы двух и более государств-участников СНГ;

б) информирование о проводимых операциях по задержанию опасных преступников и пресечению преступлений, предусмотренных разделом II Концепции, и результатах этих операций в тех случаях, когда они затрагивают интересы двух и более государств-участников СНГ;

в) прямые контакты офицеров связи и созыв в экстренном порядке совместных рабочих групп из представителей заинтересованных служб компетентных и других органов государств-участников СНГ в целях неотложного решения проблем, не терпящих отлагательства;

г) создание для общего пользования компьютерных банков данных о преступлениях, предусмотренных в пунктах 2, 3 раздела II Концепции, в том числе:

о структурах организованной и профессиональной преступности;

об обвиняемых и осужденных, проходящих по делам о межрегиональных и межгосударственных преступлениях (с дактилоскопическим учетом);

о способах совершения преступлений (применяемых при совершении межрегиональных, межгосударственных преступлений либо качественно новых);

о похищенных, находящихся в розыске ценностях, которые могут перемещаться через государственные границы;

о лицах, пропавших без вести;

о неопознанных трупах;

о лицах, скрывающихся от дознания, следствия, суда, а также совершивших побег из мест лишения свободы;

о гражданах государств-участников СНГ, гражданах других государств и лицах без гражданства, пытавшихся нарушить границу, которым на законных основаниях было отказано во въезде в одно из государств-участников СНГ;

о похищенном и изъятом оружии, боеприпасах, радиоактивных, отравляющих и взрывчатых веществах (с созданием пуле-, гильзотеки);

о физических и юридических лицах, причинивших значительный ущерб путем уклонения от уплаты налогов и таможенных платежей, участия в незаконном предпринимательстве, лжебанкротства и совершивших иные экономические преступления транснационального характера;

о товарных ценностях, задержанных или разыскиваемых таможенными органами;

об угнанных, похищенных транспортных средствах и номерных агрегатах, способах их легализации и маршрутах пересечения границ;

о задержанных или изъятых наркотических, радиоактивных, психотропных и сильнодействующих веществах.

Информация, содержащаяся в банках, по согласованию может также использоваться в информационно-аналитических целях.

3. Информационно-правовое обеспечение предусматривает:

а) сбор, хранение и систематизацию информации о законодательстве государств-участников СНГ и практике его применения;

б) комплексный анализ правовой базы межгосударственных отношений в области борьбы с преступностью государств - участников СНГ и их национального законодательства;

в) разработку предложений и рекомендаций по предотвращению и устранению юридических коллизий в процессе сотрудничества государств-участников СНГ;

г) сбор, хранение и систематизацию научных разработок по проблемам борьбы с преступностью.

V. Материально-техническое, финансовое и иное ресурсное обеспечение взаимодействия

1. Материально-техническое и финансовое обеспечение взаимодействия осуществляется в порядке и на условиях, определяемых отдельными договорами о конкретных направлениях и формах сотрудничества государств-участников СНГ.

2. Обеспечение выполнения функциональных полномочий и безопасности сотрудников компетентных органов, а также потерпевших, свидетелей, других участников уголовного судопроизводства одного государства в случаях необходимости пребывания этих лиц на территории другого государства-участника СНГ производится, как правило, за счет средств компетентных органов государства, инициировавшего это пребывание.

Пребывание работников компетентных органов одного государства на территории другого государства в целях выполнения мероприятий, предусмотренных настоящей Концепцией, обеспечивается за счет финансовых средств компетентных органов, направивших этих работников в государство пребывания.

3. Выполнение организационно-технических, охранных, оперативно-розыскных, следственных и иных мероприятий, связанных с обеспечением безопасности, возлагается на государство пребывания.

Техническое, транспортное, жилищно-коммунальное, а также иное обеспечение, связанное с предоставлением рабочих кабинетов, помещений для

содержания задержанных и арестованных, их охраной и конвоированием, безопасностью работников компетентных органов, возлагается на компетентные органы государства пребывания.

4. Подготовка и повышение квалификации кадров осуществляется на основе договоров, в которых отражаются вопросы организационного и финансового обеспечения.

5. Многосторонними и двусторонними соглашениями государств-участников СНГ могут быть предусмотрены иные условия ресурсного обеспечения взаимодействия.

VI. Координация выполнения решений о взаимодействии в борьбе с преступностью, принятых в рамках СНГ

На национальном уровне государств-участников СНГ контроль за исполнением решений, принятых на основании настоящей Концепции, осуществляется их компетентными органами.

Анализ хода выполнения согласованных решений о взаимодействии государств-участников СНГ в борьбе с преступностью и подготовка информации Совету глав государств и Совету глав правительств Содружества Независимых Государств осуществляются Исполнительным Секретариатом СНГ.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Bioloji müxtəliflik haqqında" Konvensiyasının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(14 mart 2000-ci il, № 829-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərarə alır**:

1. Azərbaycan Respublikasının Hökuməti tərəfindən 1992-ci il iyunun 12-də Rio-de-Janeyro şəhərində imzalanmış Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Bioloji müxtəliflik haqqında" Konvensiyası təsdiq edilsin.

2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Bioloji müxtəliflik haqqında

KONVENSIYA

(5 iyul 1992-ci il)

PREAMBULA

Razılaşan Tərəflər

Bioloji müxtəliflik əbədi dəyər olduğunu, həmçinin bioloji müxtəlifliyin və onun komponentlərinin ekoloji, genetik, sosial, iqtisadi, elmi, tərbiyəvi, mədəni, rekreasiya və estetik əhəmiyyətini dərk edərək,

habelə biosferaya həyat verən sistemlərin təkamülü və qorunması üçün bioloji müxtəlifliyin böyük əhəmiyyətə malik olduğunu dərk edərək,

bioloji müxtəlifliyin qorunmasının bütün bəşəriyyətin ümumi vəzifəsi olduğunu təsdiq edərək,

dövlətlərin öz bioloji resursları üzərində suveren hüquqlara malik olduqlarını bir daha təsdiq edərək,

habelə dövlətlərin öz bioloji müxtəlifliklərinin qorunması və öz bioloji resurslarının davamlı istifadəsi üçün məsuliyyət daşıdıqlarını təsdiq edərək,

insan fəaliyyətinin bəzi növləri nəticəsində bioloji müxtəlifliyin ciddi surətdə azaldığının qeydinə qalaraq,

bioloji müxtəlifliyə dair informasiyanın və biliklərin ümumi çatışmazlığının, bu problemin hamılıqla başa düşülməsini təmin etmək məqsədi ilə elmi, texniki və təşkilati potensialı inkişaf etdirməyin hədsiz zəruriliyini və bunun müvafiq tədbirlər palanlaşdırılıb həyata keçirilməsindən ötrü təməl olacağını dərk edərək,

bioloji müxtəlifliyin öz mənbələrində xeyli azalmasının və ya yox olmasının səbəblərini qabaqcadan görməyin, qarşısını almağın, aradan qaldırmağın zəruriliyini qeyd edərək,

habelə bioloji müxtəlifliyin azalması və ya çoxalması təhlükəsi yarandığı hallarda şəxsiz elmi faktların olmamasının bu cür təhlükəni aradan qaldırmaq və ya minimuma endirmək üçün tədbirlər görülməsini təxirə salmağa səbəb sayıla bilməyəcəyini qeyd edərək,

daha sonra, in-situ ekosistemlərinin və təbii məskənlərin mühafizəsinin həyat qabiliyyətli populyasiyalarını dəstəkləməyin və bərpa etməyin bioloji müxtəlifliyi qorumağın əsas şərti olduğunu qeyd edərək,

daha sonra, yarandığı ölkədə ex-situ tədbirləri görməyin üstün tutulmasının böyük əhəmiyyətə malik olduğunu qeyd edərək,

ənənəvi həyat tərzinə malik bir çox yerli icmaların və yerli əhalinin bioloji resurslardan xeyli və ənənəvi asılılığını, bioloji müxtəlifliyin qorunmasına və komponentlərin davamlı istifadəsinə aid olan ənənəvi biliklərin, yeniliklərin, praktikanın tətbiqindən ədalətli əsasda birgə faydalanmağın arzu olunduğunu etiraf edərək,

habelə bioloji müxtəlifliyin qorunması və komponentlərinin davamlı istifadəsi işində qadınların mühüm həyati rolunu etiraf edərək və bioloji müxtəlifliyin qorunmasına yönəldilən siyasətin bütün səviyyələrdə hazırlanmasında və həyata keçirilməsində qadınların geniş miqyasda iştirakının zəruriliyini təsdiq edərək,

bioloji müxtəlifliyin qorunması və onun komponentlərinin davamlı istifadəsi işində dövlətlər və hökumətlərarası təşkilatlar ilə qeyri-dövlət sektoru arasında beynəlxalq, məhəlli və qlobal əməkdaşlığın əhəmiyyətini və zəruriliyini qeyd edərək,

bioloji müxtəlifliyin yoxlanması probleminin həlli üçün dünyadakı imkanları yeni və əlavə maliyyə resursları verməklə və texnologiyaların lazımi qaydada əldə olunmasını təmin etməklə xeyli genişləndirməyin mümkün olacağını etiraf edərək, daha sonra, inkişaf edən ölkələrin tələbatını ödəmək, o cümlədən yeni və əlavə maliyyə resursları vermək, müvafiq texnologiyaları vermək və müvafiq texnologiyaların lazımi qaydada əldə olunmasını təmin etmək üçün xüsusi əsasnamə tələb olunduğunu etiraf edərək,

bununla əlaqədar az inkişaf etmiş ölkələrin və kiçik ada dövlətlərinin xüsusi şəraitini qeyd edərək,

bioloji müxtəlifliyin qorunmasının çoxlu kapital qoyuluşu tələb etdiyini və bu cür kapital qoyuluşlarından xeyli ekoloji, iqtisadi və sosial fayda əldə olunmasının gözlənilmədiyini etiraf edərək,

iqtisadi, sosial inkişafın və yoxsulluğu ləğv etməyin inkişaf edən ölkələr üçün ümdə və başlıca vəzifələr olduğunu etiraf edərək,

yer kürəsinin getdikcə artan əhalisinin ərzaq mallarına və səhiyyəyə tələbatını və digər tələbatlarını ödəmək üçün bioloji müxtəlifliyin qorunmasının və davamlı istifadəsinin həlledici əhəmiyyətə malik olduğunu və bu vəzifələrin həllindən ötrü istər genetik resursların, istərsə də texnologiyaların öyrənilməsinin və onlardan birgə istifadə edilməsinin böyük əhəmiyyətə malik olduğunu dərk edərək,

bioloji müxtəlifliyin qorunmasının və davamlı istifadəsinin nəticə etibarilə dövlətlər arasında dostluq münasibətlərini möhkəmləndirəcəyini və bütün bəşəriyyət üçün sülhün möhkəmləndirilməsinə kömək göstərəcəyini qeyd edərək,

bioloji müxtəlifliyin qorunması və komponentlərinin davamlı istifadəsi haqqında mövcud beynəlxalq sazişləri möhkəmlətmək və ona əlavələr etmək istəyərək, və bioloji müxtəlifliyi indiki və gələcək nəsillər naminə qorumaq və ondan davamlı istifadə etmək əzmində olduqlarını bildirərək,

aşağıdakılar haqqında razılığa gəlmişlər:

Maddə 1. Məqsədlər

Bu Konvensiyanın müvafiq maddələrinə uyğun olaraq, əldə edilməsi üçün səy göstərməyin vacib olduğu məqsədləri bioloji müxtəlifliyi qorumaqdan, onun komponentlərindən davamlı istifadə etməkdən və genetik resursların istifadəsi, o cümlədən genetik resursların lazımi dərəcədə öyrənilməsinə imkan yaratmaq yolu ilə bu cür resurslar və texnologiyalar üzərində bütün hüquqları nəzərə almaqla

müvafiq texnologiyaları lazımi qaydada vermək yolu ilə, həmçinin lazımi maliyyəyələşdirmə yolu ilə istifadəsi nəticəsində ədalət və bərabərlik əsasında birgə fayda görməkdən ibarətdir.

Maddə 2. Terminlərdən istifadə

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün:

"Bioloji məxfilik" bütün mənbələrdə əmələ gələn canlı orqanizmlərin rəngarəngliyi, o cümlədən onların bir hissəsi olduqları yerüstü, dəniz və digər ekosistemlər və ekoloji komplekslər və s. deməkdir; bu məfhum növ çərçivəsində, növlər arasında müxtəlifliyi və ekosistemlərin müxtəlifliyini ehtiva edir.

"Bioloji resurslar" genetik resursları, orqanizmləri və ya onların hissələrini, populyasiyaları, yaxud ekosistemlərin bəşəriyyət üçün faktik və ya potensial faydası və ya qiymətli olan hər hansı digər biotik komponentlərini ehtiva edir.

"Biotexnologiya" konkret istifadə məqsədi ilə məhsul və ya proses hazırlanması, yaxud dəyişdirilməsi üçün bioloji sistemlərdən, canlı orqanizmlərdən və ya onların törəmələrindən istifadə ilə bağlı hər hansı texnologiya növü deməkdir.

"Genetik resursların mənşə ölkəsi" in-situ şəraitində bu genetik resurslara malik olan ölkə deməkdir.

"Genetik resursları verən ölkə" istər vəhşi, istərsə də əhliləşdirilmiş populyasiya növlərinin daxil olduğu in-situ mənbələrindən yığılmış, yaxud mənşəcə bu ölkəyə mənsubiyyətindən asılı olmayaraq ex-situ mənbələrindən əldə edilmiş genetik resursları verən ölkə deməkdir.

"Əhliləşdirilmiş və ya yetişdirilən növlər" elə növlər deməkdir ki, insan öz tələbatını ödəmək məqsədi ilə onların təkamül prosesinə təsir göstərir.

"Ekosistem" bitki, heyvan, mikroorqanizm birliklərinin, həmçinin onların qeyri-canlı ətraf mühitinin vahid funksional bütövlük şəklində qarşılıqlı təsir göstərdiyi dinamik kompleks deməkdir.

"Ex-situ-nun qorunması" bioloji müxtəlifliyin komponentlərinin öz təbii məskənlərindən kənar qorunması deməkdir.

"Genetik material" tərkibində vahid funksional irsiyyət vahidləri olan hər hansı bitki, heyvan, mikrob və ya digər mənşəli materiallar deməkdir.

"Genetik resurslar" faktik və ya potensial qiyməti olan genetik material deməkdir.

"Məskənlər" bu və ya digər orqanizmlərin, yaxud populyasiyanın təbii məskəni olan ərazi tipi və ya müəyyən yer deməkdir.

"In-situ şəraiti" ekosistemlər və təbii məskənlər hüduqlarında genetik resursların mövcud olduğu şərait, əhliləşdirilmiş və yetişdirilmiş növlərə aid ediləndə isə onların öz fərqlənmə əlamətlərini kəsb etdikləri mühit deməkdir.

"In-situ-nun qorunması" ekosistemlərin və təbii məskənlərin qorunması, həmçinin növlərin həyat qabiliyyətli populyasiyalarının öz təbii mühitində, əhliləşdirilmiş və ya yetişdirilmə növlərə aid ediləndə isə onların öz fərqlənmə əlamətlərini kəsb etdikləri mühitdə dəstəklənməsi və bərpa olunması deməkdir.

"Mühafizə edilən rayon" təbiəti mühafizənin konkret məqsədlərinə nail olmaq üçün ayrılan, tənzimlənən və istifadə edilən coğrafi ərazi deməkdir.

"İqtisadi inteqrasiyanın məhəlli təşkilatı" konkret regionun suveren dövlətləri tərəfindən yaradılmış üzv dövlətlərin bu Konvensiya ilə tənzim edilən məsələlər barəsində səlahiyyətlər verdikləri və öz daxili prosedurlarına uyğun olaraq Konvensiyanı imzalamaq, ratifikasiya etmək, qəbul etmək, bəyənmək və ya ona qoşulmaq üçün lazımı səlahiyyətlər almış təşkilat deməkdir.

"Davamlı istifadə" bioloji müxtəlifliyin komponentlərindən ehtiyatla və sülhə istifadə olunması deməkdir ki, bunlar uzun müddətli perspektivdə bioloji müxtəlifliyin tükənməsinə gətirib çıxarmır, beləliklə, onun indiki və gələcək nəsillərin tələbatını və arzularını ödəmək qabiliyyətini saxlayır.

"Texnologiya" biotexnologiyayı ehtiva edir.

Maddə 3. Prinsip

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinə və beynəlxalq hüquq prinsiplərinə uyğun olaraq dövlətlər ətraf mühit sahəsində öz siyasətlərinə müvafiq surətdə öz resurslarının işlənməsində suveren hüquqa malikdirlər və onların yurisdiksiyası çərçivəsində, yaxud nəzarəti altında aparılan fəaliyyətin digər dövlətlərin və ya milli yurisdiksiyanın təsiri hüdudlarından kənardakı rayonların ətraf mühitinə ziyan vurulmasının təmin edilməsi üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 4. Yurisdiksiya dairəsi

Digər dövlətlərin hüquqlarına riayət edilməsi şərti ilə və əgər bu Konvensiyada başqa hallar aydın şəkildə nəzərdə tutulmamışdırsa, bu Konvensiyanın müddəaları Razılaşan Tərəflərin hər birinə aşağıdakılara aid olanda tətbiq edilir:

a) onun milli yurisdiksiyası hüdudlarında bioloji müxtəlifliyin komponentlərinə aid olanda; və

b) istər milli yurisdiksiyası hüdudlarında, istərsə də milli yurisdiksiyanın hüdudlarından kənarında onun yurisdiksiyası və ya nəzarəti altında həyata keçirilən proseslərə və fəaliyyətə aid olanda bunların nəticələrinin harada təzahür etdiyindən asılı olmayaraq.

Maddə 5. Əməkdaşlıq

Razılaşan Tərəflərin hər biri bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi məqsədi ilə milli yurisdiksiyanın hüdudlarından kənardakı rayonlar və digər məsələlər barəsində başqa Razılaşan Tərəflərlə imkan və məqsədəuyğunluq daxilində bilavasitə, yaxud məqsədəuyğundursa, səlahiyyətli beynəlxalq təşkilatlar vasitəsi ilə əməkdaşlıq edir.

Maddə 6. Qorunma və davamlı istifadə üzrə ümumi tədbirlər

Razılaşan Tərəflərin hər biri özünün konkret şəraitinə və imkanlarına uyğun olaraq:

a) bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsinin milli strategiyalarını, planlarını işləyib hazırlayır və ya proqramlarını, yaxud məsələn, bu Konvensiyada müvafiq Razılaşan Tərəfə aid tədbirlərin əks etdirildiyi mövcud strategiyaları, planları və ya proqramları bu məqsədə uyğunlaşdırır.

b) müvafiq sektor və ya sektorlararası planlarda, proqramlarda və siyasətdə bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi üçün imkan və məqsədəuyğunluq daxilində tədbirlər nəzərdə tutur.

Maddə 7. Müəyyənləşdirmə və monitorinq

Hər Razılaşan Tərəf, xüsusən 8-10-cu maddələrin məqsədləri üçün imkan və məqsədəuyğunluq daxilində:

a) bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi üçün böyük əhəmiyyəti olan komponentlərini, 1-ci Əlavədə göstərilən kateqoriyaların təqribi siyahısını nəzərə almaqla, müəyyənləşdirir;

b) nümunələr götürmək vasitəsi ilə və digər metodlarla bioloji müxtəlifliyin yuxarıdakı a) yarımbəndinə uyğun olaraq müəyyənləşdirilmiş komponentlərinin monitorinqini aparır, bu zaman qorunması təxirəsalınmaz tədbirlər görməyi tələb edən, həmçinin davamlı istifadəsi üçün daha geniş imkanlar açan komponentlərə xüsusi diqqət yetirilir;

c) bioloji müxtəlifliyin qorunmasına və davamlı istifadəsinə çox mənfi təsir göstərən və ya göstərə biləcək fəaliyyət proseslərini və kateqoriyalarını müəyyənləşdirir və onların nəticələrinin nümunələr götürmək vasitəsi ilə və digər metodlarla monitorinqini həyata keçirir; və

ç) yuxarıdakı a), b) və c) yarımbəndlərinə uyğun olaraq müəyyənləşdirmə və monitorinq tədbirləri nəticəsində əldə edilən məlumatları toplayır və sistemləşdirir.

Maddə 8. İn-situ-nun qorunması

Hər Razılaşan Tərəf imkan və məqsədəuyğunluq daxilində:

a) mühafizə edilən rayonlar və ya bioloji müxtəlifliyin qorunması üçün xüsusi tədbirlər görülməsi zəruri olan rayonlar sistemi yaradır;

b) lazım gələrsə, mühafizə edilən rayonların və bioloji müxtəlifliyin qorunması üçün xüsusi tədbirlər görülməsi zəruri olan rayonların seçilməsinin, yaradılmasının rəhbər tutulan prinsiplərini işləyib hazırlayır;

c) mühafizə edilən rayonlarda və ya onların hüdudları xaricində bioloji müxtəlifliyin qorunmasından ötrü onun qorunmasının və davamlı istifadəsinin təmin edilməsi üçün böyük əhəmiyyəti olan bioloji resursları tənzimləyir və ya onlardan səmərəli istifadə edir;

ç) ekosistemlərin, təbii məskənlərin mühafizəsinə, təbii şəraitdə növlərin həyat qabiliyyətli populyasiyalarının qorunmasına kömək edir;

d) mühafizə edilən rayonların qorunmasına kömək məqsədi ilə həmin rayonlara bitişik rayonların ekoloji cəhətdən əsaslandırılan davamlı inkişafını həvəsləndirir;

e) tənəzzülə uğramış ekosistemlərin rehabilitasiyası və bərpası üçün tədbirlər görür və təhlükə altındakı növlərin, məsələn, səmərəli istifadəsi planları və digər strategiyalar hazırlamaq və həyata keçirmək vasitəsi ilə bərpasına kömək edir;

ə) biotexnologiyadan əmələ gələn, bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsinə təsir göstərməyə qadir zərərli ekoloji nəticələr verə bilən dəyişmiş canlı orqanizmlərin üzə çıxarılması və istifadə olunması, həmçinin insanın sağlamlığı üçün təhlükə törətməsi ilə bağlı riski tənzimləmək, nəzarət altında saxlamaq və ya məhdudlaşdırmaq vasitələrini müəyyənləşdirir və ya dəstəkləyir;

f) ekosistemlər, məskənlər və ya növlər üçün təhlükə törədən yad növlərin introduksiyasının qarşısını alır, bu cür yad növləri nəzarət altında saxlayır və ya məhv edir;

g) mövcud istifadə üsullarının bioloji müxtəlifliyin qorunması və onun komponentlərinin davamlı istifadəsi ilə uzlaşmasını təmin etmək üçün lazımi şərait yaratmağa çalışır;

ğ) öz milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq yerli əhalinin və icmaların, bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi üçün əhəmiyyətə malik ənənəvi həyat tərzini əks etdirən biliklərinə, yeniliklərinə və praktikalarına hörmət bəslənməsini, onların qorunmasını və dəstəklənməsini təmin edir, bu cür biliklərin, yeniliklərin və praktikaların daşıyıcılarının təşviqi və iştirakı ilə daha geniş tətbiq olunmasına kömək göstərir, həmçinin bu cür biliklərin, yeniliklərin və praktikanın tətbiqindən faydalanmalardan ədalətlə birgə istifadə olunmasını həvəsləndirir;

h) təhlükə altında olan növlərin və populyasiyaların mühafizəsi üçün lazımi qanunvericilik normaları və/və yaxud digər tənzimləyici əsasnamələr işləyib hazırlayır və həyata keçirir;

x) bioloji müxtəlifliyə mənfi təsir göstərilməsi faktı 7-ci maddəyə uyğun olaraq müəyyən edildiyi hallarda müvafiq fəaliyyət proseslərini və kateqoriyalarını müəyyənləşdirir və ya tənzimləyir; və

1) xüsusən inkişaf edən ölkələrdə yuxarıdakı a)-1) yarım bəndlərində göstərilən in-situ-nun qorunması tədbirlərinə maliyyə yardımı və digər yardım göstərilməsində əməkdaşlıq edir.

Maddə 9. Ex-situ-nun qorunması

Hər Razılaşan Tərəf imkan və məqsədəuyğunluq daxilində, ən əvvəl əlavə in-situ tədbirləri görmək məqsədi ilə:

a) bioloji müxtəlifliyin komponentlərinin ex-situ-sunu qorunmaq üçün tədbirlər görür, əsas etibarilə bu cür komponentlərin əmələ gəldiyi ölkədə;

b) bitkilərin, heyvanların və mikroorqanizmlərin ex-situ-larının qorunması və tətbiqi üçün şərait yaradır və möhkəmləndirir - əsas etibarilə genetik resursların əmələ gəldiyi ölkədə;

c) təhlükə altında olan növlərin bərpa və rehabilitasiya üçün və onların təbii məskunlaşdığı yerlərdəki müvafiq şəraitdə reintroduksiyası üçün tədbirlər görür;

ç) ex-situ-nun qorunması məqsədləri üçün bioloji resursların öz təbii məskənlərində toplanmasını müəyyənləşdirir və tənzimləyir ki, yuxarıdakı c) yarım bəndinə uyğun olaraq xüsusi müvəqqəti ex-situ tədbirləri görülməsinin tələb edildiyi hallar istisna olunmaqla, ekosistemlər və in-situ növlərinin populyasiyaları üçün təhlükə yaranmasın.

d) yuxarıdakı a)-d) yarım bəndlərində şərh edilən ex-situ-nun qorunması tədbirlərinə maliyyə yardımı və digər yardım göstərilməsində əməkdaşlıq edir.

Maddə 10. Bioloji müxtəlifliyin komponentlərinin davamlı istifadəsi

Hər Razılaşan Tərəf imkan və məqsədəuyğunluq daxilində:

a) milli səviyyədə qərarlar qəbul edilməsi prosesində bioloji resursların qorunması və davamlı istifadəsi məsələlərinə baxılmasını nəzərdə tutur.

b) bioloji müxtəlifliyə mənfi təsir göstərilməsinin qarşısını almaqdan və ya onu minimuma endirməkdən ötrü bioloji resurslardan istifadə sahəsində tədbirlər görür;

c) qorunma və ya davamlı istifadə tələbləri ilə uzlaşan mövcud mədəni adətlərə uyğun olaraq bioloji resurslardan istifadənin ənənəvi üsullarını qoruyur və həvəsləndirir;

ç) bioloji müxtəlifliyin azaldılmasından zərər çəkən rayonlarda vəziyyəti düzəltməkdən ötrü tədbirlər hazırlanmasında və həyata keçirilməsində yerli əhaliyə kömək edir; və

d) bioloji resurslardan davamlı istifadə metodlarının hazırlanmasında öz ölkəsinin hökumət orqanları ilə fərdi sektor arasında əməkdaşlığı həvəsləndirir.

Maddə 11. Stimullaşdırma tədbirləri

Hər Razılaşan Tərəf imkan və məqsədəuyğunluq daxilində bioloji müxtəlifliyin qorunmasını və onun komponentlərindən səmərəli istifadəni stimullaşdıran və sosial baxımdan özünü doğruldan tədbirlər görür.

Maddə 12. Tədqiqatlar və kadrların hazırlanması

Razılaşan Tərəflər inkişaf edən ölkələrin xüsusi tələblərini nəzərə almaqla:

a) bioloji müxtəlifliyin və onun komponentlərinin müəyyənləşdirilməsi, qorunması və davamlı istifadəsi tədbirlərini həyata keçirməkdən ötrü kadrların elmi-texniki təlimi və hazırlığı proqramları tərtib edib həyata keçirir və inkişaf edən ölkələrin konkret tələblərini ödəmək üçün kadrların bu cür təliminə və hazırlığına kömək göstərirlər;

b) xüsusən inkişaf edən ölkələrdə, məsələn, Tərəflərin Konfransının elmi-texniki və texnoloji məsləhətlər üzrə yardımçı orqanının tövsiyələri əsasında qəbul

edilən qərarlara uyğun olaraq bioloji müxtəlifliyin qorunmasına və davamlı istifadəsinə kömək edən tədqiqatları həvəsləndirir və stimullaşdırır; və

c) 16-cı, 18-ci və 20-ci maddələrin müddəalarına uyğun olaraq bioloji müxtəlifliyin tədqiqi gedişində əldə edilən elmi nəticələrdən bioloji resursların qorunması və davamlı istifadəsi metodlarının işlənib hazırlanmasında istifadə olunmasını həvəsləndirir və bu nəticələrdən istifadə olunmasında əməkdaşlıq edirlər.

Maddə 13. İctimaiyyətin maarifləndirilməsi və məlumatlılığının artırılması

Razılaşan Tərəflər:

a) bioloji müxtəlifliyin qorunmasının və bunun üçün tələb edilən tədbirlərin böyük əhəmiyyətinin dərk olunmasını, həmçinin kütləvi informasiya vasitələrində onun təbliğini və bu məsələlərin tədris proqramına salınmasını həvəsləndirir və stimullaşdırır; və

b) bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi məsələləri üzrə tədris proqramlarının və ictimaiyyətin məlumatlılığını artırmaq baxımında proqramların hazırlanmasında müvafiq hallarda digər dövlətlərlə və beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq edirlər.

Maddə 14. Təsirin qiymətləndirilməsi və mənfi nəticələrin minimuma endirilməsi

1. Hər Razılaşan Tərəf imkan və məqsədə uyğunluq daxilində:

a) təklif etdikləri və bioloji müxtəlifliyə ciddi surətdə mənfi təsir göstərə bilən layihələrin bu cür nəticələrə yol verməmək və ya onları minimuma endirmək məqsədi ilə ekoloji ekspertizadan keçirilməsini tələb edən müvafiq prosedurlar tətbiq edir və məqsədə uyğun hallarda bu cür prosedurlarda ictimaiyyətin iştirakı üçün imkan yaradır;

b) bioloji müxtəlifliyə ciddi surətdə mənfi təsir göstərə bilən öz proqramlarının və siyasətinin ekoloji nəticələrinin lazımı uçuşunu təmin etmək üçün müvafiq tədbirlər görür;

c) öz yurisdiksiyası çərçivəsində və ya nəzarəti altında aparılan, digər dövlətlərdə, yaxud milli yurisdiksiyanın hüddurlarından kənardakı rayonlarda bioloji müxtəlifliyə ciddi mənfi təsir göstərə bilən fəaliyyət haqqında müvafiq hallarda ikitərəfli məhəlli və ya çoxtərəfli sazişlər bağlanmasını həvəsləndirmək yolu ilə qarşılıqlı şəkildə bildiriş göndərilməsinə, informasiya mübadiləsinə və məsləhətləşmələr aparılmasına kömək göstərir;

ç) onun yurisdiksiyası altında və ya nəzarəti altında olan mənbələrdən digər dövlətlərin yurisdiksiyası altındakı rayonda və ya milli yurisdiksiyanın hüddurlarından kənardakı rayonlarda bioloji müxtəliflik üçün labüd, yaxud ciddi təhlükə yarandıqda və ya ziyan vurulduqda bu cür təhlükədən, yaxud ziyandan zə-

rər çəkə bilən dövlətlərə dərhal məlumat verir, həmçinin bu cür təhlükənin və ya ziyanın qarşısını almaqdan və ya onun minimuma endirməkdən ötrü tədbirlər görür; və

d) bioloji müxtəlifliyə ciddi və labüd təhlükə yaradan təbii, yaxud digər səbəblərin doğurduğu hərəkətlər və ya hadisələrlə bağlı təcili surətdə görülən milli tədbirləri dəstəkləyir, bu cür milli söylərə kömək edən beynəlxalq əməkdaşlığı həvəsləndirir, məqsədə uyğun sayılan və iqtisadi inteqrasiyanın bu işdə mənafevi olan dövlətləri, yaxud məhəlli təşkilatları ilə razılaşdırılmış yerlərdə yarana biləcək fəvqəladə vəziyyətlər barədə birgə planlar işləyib hazırlayır.

2. Tərəflərin Konfransı aparılan tədqiqatlar əsasında məsuliyyət və vəziyyətin düzəldilməsi, o cümlədən bu cür məsuliyyət sırf daxili məsələ olduğu hallar istisna edilməklə, bioloji müxtəlifliyin bərpası və vurulan ziyanın kompensasiyası məsələsini müzakirə edir.

Maddə 15. Genetik resursların öyrənilməsi

1. Dövlətlərin öz təbii sərvətləri üzərində suveren hüquqlara malik olduqları etiraf edildiyinə görə genetik resursların öyrənilməsi qaydasını müəyyən etmək hüquq milli hökumətlərə məxsusdur və milli qanunvericiliklə tənzimlənir.

2. Hər Razılaşan Tərəf genetik resurslardan digər Razılaşan Tərəflərin ekoloji cəhətdən təhlükəsiz şəkildə istifadə etmələri məqsədi ilə onların öyrənilməsini asanlaşdırmaqdan ötrü şərait yaratmağa və bu Konvensiyanın məqsədlərinə zidd olan məhdudiyətlər qoymamağa çalışır.

3. Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün Razılaşan Tərəfin verdiyi, 16-cı və 19-cu maddələrdə göstərilən genetik resurslara ancaq bu cür resursların əmələ gəldiyi ölkələr olan Tərəflərin, yaxud bu Konvensiyaya uyğun olaraq həmin genetik resursları öyrənmiş tərəflərin verdikləri genetik resurslara aiddir.

4. Öyrənməyə razılıq verilsə, bu öyrənmə qarşılıqlı surətdə razılaşdırılmış şərtlərlə təmin edilir və bu maddənin müddəaları ilə tənzim olunur.

5. Genetik resursların öyrənilməsi, bu cür resurslar verən Tərəf başqa qərar qəbul etmərsə, ilkin razılıq əsasında tənzimlənir.

6. Hər Razılaşan Tərəf digər Razılaşan Tərəflərin verdikləri genetik resurslara əsaslanan elmi tədqiqatları onların tam iştirakı ilə və əgər mümkünsə, həmin Razılaşan Tərəflərdə hazırlayıb aparmağa çalışır.

7. Hər Razılaşan Tərəf genetik resurslar verən Tərəflə bu cür resursların tədqiqinin və işlənməsinin nəticələrindən, eləcə də onların kommersiya və başqa tədqiqi nəticəsində faydalanmalardan ədalətli və bərabər hüquqlu əsasda birgə istifadə etmək məqsədi ilə 16-cı və 19-cu maddələrə uyğun olaraq lazımi qanunvericilik tədbirləri, inzibati və ya siyasi tədbirlər, həm də 20-ci və 21-ci maddələrə uyğun olaraq yaradılmış maliyyələşdirmə mexanizmi vasitəsi ilə tədbirlər görür. Bu cür istifadə qarşılıqlı surətdə razılaşdırılmış şərtlərlə həyata keçirilir.

Maddə 16. Texnologiyanın öyrənilməsi və verilməsi

1. Hər Razılaşan Tərəf texnologiyaya biotexnologiyanın da daxil olduğunu və istər texnologiyanın öyrənilməsinin, istərsə də Razılaşan Tərəflər arasında verilməsinin bu Konvensiyanın məqsədlərinə çatmağın mühüm ünsürləri olduğunu dərk edərək: bu maddənin müddəalarına uyğun şəkildə digər Razılaşan Tərəflərin bioloji müxtəlifliyin qorunmasına və davamlı istifadəsinə dəxli olan, yaxud genetik resurslardan istifadə edilməsini nəzərdə tutan və ətraf mühitə ciddi ziyan vurmeyən texnologiyaları digər Razılaşan Tərəflərin öyrənilməsinə təşkil etməyi və/və yaxud öyrənməyi asanlaşdırmağı öhdəsinə götürür.

2. Yuxarıdakı 1-ci bənddə göstərilən texnologiyanın öyrənilməsi və inkişaf edən ölkələrə verilməsi ədalətli və ən əlverişli, o cümlədən əgər qarşılıqlı razılaşma varsa, güzəştli və imtiyazlı şəkildə və lazım gələrsə 20-ci və 21-ci maddələrə uyğun olaraq yaradılan maliyyələşdirmə mexanizminə müvafiq surətdə təmin edilir və/və yaxud asanlaşdırılır. Patentlərlə və digər intellektual mülkiyyət hüquqları ilə müdafiə edilən texnologiyaya aid olanda öyrənmə və verilmə intellektual mülkiyyət hüquqlarının kifayət dərəcədə və səmərəli mühafizəsi nəzərə alınan və ona uyğun olan şərtlərlə təmin edilir. Bu bənd aşağıdakı 3-cü, 4-cü və 5-ci bəndlərə müvafiq olaraq tətbiq edilir.

3. Hər Razılaşan Tərəf genetik resurslar vermiş Razılaşan Tərəflərin, xüsusilə inkişaf edən ölkələrin bu resurslardan istifadə edilməsi nəzərdə tutulan texnologiyaları öyrənmələrinin təmin edilməsi və bu texnologiyaların, o cümlədən patentlərlə və digər intellektual mülkiyyət hüquqları ilə müdafiə olunan texnologiyaların qarşılıqlı surətdə razılaşdırılmış şərtlərlə, lazım gələrsə, 20-ci və 21-ci maddələrin müddəalarına əsasən və beynəlxalq hüquq normalarına, həmçinin aşağıdakı 4-cü və 5-ci bəndlərə uyğun şəkildə verilməsi üçün zəruri qanunvericilik tədbirləri inzibati və ya siyasi tədbirlər görür.

4. Hər Razılaşan Tərəf inkişaf edən ölkələrdə istər hökumət orqanlarının, istərsə də fərdi sektorun mənafeyi naminə fərdi sektorun yuxarıdakı bənddə göstərilən texnologiyaları öyrənməsini, bu texnologiyaların birgə işlənməsini və verilməsini asanlaşdırması üçün lazımi qanunvericilik tədbirləri, inzibati və ya siyasi tədbirlər görür və bununla əlaqədar olaraq yuxarıdakı 1-ci, 2-ci və 3-cü bəndlərdə göstərilən öhdəlikləri yerinə yetirir.

5. Razılaşan Tərəflər bu Konvensiyanın həyata keçirilməsinə patentlərin və digər intellektual mülkiyyət hüquqlarının təsir göstərə biləcəyini etiraf edərək, həmin hüquqların Konvensiyanın məqsədlərinə zidd olmayıb kömək göstərməsini təmin etmək məqsədi ilə bu sahədə milli qanunvericiliyi və beynəlxalq hüquq normalarını rəhbər tutmaqla əməkdaşlıq edirlər.

Maddə 17. İnformasiya mübadiləsi

1. Razılaşan Tərəflər inkişaf edən ölkələrin xüsusi tələbatını nəzərə alaraq, bütün ümumi istifadə mənbələrindən bioloji müxtəlifliyin qorunmasına və davamlı istifadəsinə dair informasiya mübadiləsinə kömək edirlər.

2. Bu cür informasiya mübadiləsinə texniki, elmi və sosial-iqtisadi tədqiqatların nəticələrinin, həmçinin peşə hazırlığına və araşdırmalara dair proqramlar haqqında informasiyanın, xüsusi biliklərin – həm sırf yerli və ənənəvi biliklərin, həm də onların 16-cı maddənin 1-ci bəndində göstərilən texnologiyalarla birlikdə mübadiləsi daxildir. Bundan başqa, mübadiləyə mümkün olan zaman informasiya repatriasiya da daxildir.

Maddə 18. Elmi-texniki əməkdaşlıq

1. Razılaşan Tərəflər bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi sahəsində zəruri hallarda müvafiq beynəlxalq elmi-texniki əməkdaşlığa kömək edirlər.

2. Hər Razılaşan Tərəf bu Konvensiyanın həyata keçirilməsində digər Razılaşan Tərəflərlə, xüsusən inkişaf edən ölkələrlə, məsələn, milli siyasətin işlənilməsi üçün vasitəsi ilə elmi-texniki əməkdaşlığa kömək edir, bu cür əməkdaşlığa kömək göstərilərkən insan resurslarını inkişaf etdirmək və müvafiq qurumlar yaratmaq yolu ilə milli imkanların genişləndirilməsinə və möhkəmləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirmək gərəkdir.

3. Tərəflərin Konfrans elmi-texniki əməkdaşlığı həvəsləndirmək və asanlaşdırmaq məqsədi ilə özünün ilk müşavirəsində vasitəçilik mexanizmi yaradılması yollarını müəyyənləşdirir.

4. Razılaşan Tərəflər bu Konvensiyanın məqsədlərinə uyğun olaraq texnologiyalar, o cümlədən yerli və ənənəvi texnologiyalar yaradılması və istifadəsi sahəsində milli qanunvericiliyə və siyasətə müvafiq əməkdaşlıq formalarını həvəsləndirir və işləyib hazırlayırlar.

5. Razılaşan Tərəflər bu Konvensiyanın məqsədlərinə aid olan texnologiyalar hazırlanması üçün qarşılıqlı razılaşma əsasında birgə elmi tədqiqat proqramları və birgə müəssisələr yaradılmasına kömək göstərirlər.

Maddə 19. Biotexnologiyanın tətbiqi və onunla bağlı faydaların bölüşdürülməsi

1. Hər Razılaşan Tərəf biotexnoloji tədqiqatlar üçün genetik resurslar verən Razılaşan Tərəflərin, xüsusilə inkişaf edən ölkələrin, mümkün olan zaman həmin Razılaşan Tərəflərdə bu cür tədqiqatlar aparılması sahəsindəki fəaliyyətdə səmərəli iştirakının təmin edilməsi üçün lazımi qanunvericilik tədbirləri, inzibati və siyasi tədbirlər görürlər.

2. Hər Razılaşan Tərəf ədalət və bərabərlik əsasında Razılaşan Tərəflərin, xüsusilə inkişaf edən ölkələrin bu Razılaşan Tərəflərin verdikləri genetik resurslara əsaslanan biotexnologiyaların nəticələrinin və faydalarından üstün qaydada istifadə etmələrinin təmin olunmasına kömək və yardım göstərməkdən ötrü bütün mümkün tədbirləri görür. Bu cür istifadə qarşılıqlı surətdə razılaşdırılmış şərtlərlə həyata keçirilir.

3. Tərəflər görüləcək tədbirlərin, o cümlədən məsələn, biotexnologiya nəticəsində yaranan, bioloji müxtəlifliyin qorunmasına və davamlı istifadəsinə mənfi təsir göstərməyə qadir olan hər hansı dəyişmiş canlı orqanizmin təhlükəsiz verilməsi, istifadəsi və tətbiqi sahəsində müvafiq prosedurların hazırlanmasına dair tədbirlərin, o cümlədən ilkin əsaslandırılmış razılaşmanın zəruriliyini və şərtlərini, mümkünse, protokol formasında nəzərdən keçirirlər.

4. Hər Razılaşan Tərəf 3-cü bənddə göstərilən orqanizmlərlə iş zamanı həmin Razılaşan Tərəfin müəyyənləşdirdiyi istifadə və təhlükəsiz texnikası qaydaları haqqında hər hansı mövcud informasiyanı, həmçinin müvafiq konkret orqanizmlərin potensial zərərli təsiri haqqında hər hansı mövcud informasiyanı bu orqanizmlərin gətirildiyi Razılaşan Tərəfə bilavasitə verir, yaxud öz yurisdiksiyası altında olan və həmin orqanizmləri təqdim edən fiziki və ya hüquqi şəxsdən onların verilməsini tələb edir.

Maddə 20. Maliyyə resursları

1. Hər Razılaşan Tərəf bu Konvensiyanın məqsədlərinə nail olmaq üçün öz milli planlarına və üstün proqramına uyğun olaraq milli səviyyədə aparılan fəaliyyət növlərini imkan daxilində maliyyələşdirməyi və stimullaşdırmağı öhdəsinə götürür.

2. İnkişaf etmiş ölkələr olan Tərəflər yeni və əlavə maliyyə resursları verirlər ki, inkişaf edən ölkə olan Tərəflərin bu Konvensiya üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmək tədbirlərinin həyata keçirilməsi gedişində çəkəcəkləri razılaşdırılmış əlavə xərclərin hamısının əvəzini ödəmələri və Konvensiyanın müddəalarına əməl olunmasından fayda götürmələri üçün imkan yaratsınlar; bu cür xərclər inkişaf edən ölkə olan Tərəf ilə 21-ci maddədə göstərilən təşkilat qurumu arasında texnologiya əldə edilməsi tədbirlərinə, strategiyasına, proqram üstünlüklərinə, meyarlarına və Tərəflərin Konfransının müəyyənləşdirdiyi əlavə xərclərin təqribi siyahısına uyğun surətdə razılaşdırılır. Digər Tərəflər, o cümlədən bazar iqtisadiyyatına keçid prosesində olan ölkələr inkişaf etmiş ölkələr olan Tərəflərin öhdəliklərini könüllü surətdə öz üzərlərinə götürə bilərlər. Tərəflərin Konfransı vaxtaşırı siyahılar xülasəsi hazırlayır və lazım gələrsə, ona dəyişikliklər keçirir. Digər ölkələrdən və digər mənbələrdən könüllülük əsasında vəsait verilməsi də həvəsləndiriləcəkdir. Bu öhdəliklər yerinə yetirilərkən adekvatlığa, vəziyyəti qabaqcadan görməyə, vəsaitin vaxtılı-vaxtında axınına tələbat və maliyyələşdirmədə iştirak edən Tərəflərin siyahıya salınmış xərclərin ağırlığını birgə çəkməyin vacibliyi nəzərə alınmalıdır.

3. İnkişaf etmiş ölkə olan Tərəflər bu Konvensiyanın həyata keçirilməsi ilə əlaqədar olaraq ikitərəfli, məhəlli və çoxtərəfli kanallarla da maliyyə resursları verə, inkişaf edən ölkələr sayılan Tərəflər isə həmin resurslardan istifadə edə bilərlər.

4. İnkişaf edən dövlətlər olan Tərəflərin Konvensiya üzrə öz öhdəliklərini uğurla yerinə yetirmək qabiliyyəti inkişaf etmiş ölkələr olan Tərəflərin Konvensiya üzrə maliyyə resursları və texnologiya verilməsi ilə bağlı öhdəliklərini uğurla yerinə yetirmələrindən asılı olacaq və tam şəkildə belə bir faktla müəyyən edi-

ləcəkdir ki, sosial-iqtisadi inkişaf və yoxsulluğun ləğv edilməsi inkişaf edən ölkələr olan Tərəflərin ən mühüm və üstün vəzifələridir.

5. Texnologiyanın maliyyələşdirilməsi və verilməsi ilə bağlı hərəkətlərində Tərəflər ən azı inkişaf edən ölkələrin konkret tələbatını və xüsusi vəziyyətini tam şəkildə nəzərə alırlar.

6. Razılaşan Tərəflər inkişaf edən Tərəflər sayılan ölkələrdə, xüsusilə ən kiçik ədə dövlətlərində bioloji müxtəlifliyin bölüşdürülməsindən və məskənindən asılılığın nəticələri olan xüsusi şəraiti də nəzərə alırlar.

7. İnkişaf edən ölkələrin, o cümlədən quraqlıq və yarımquraqlıq zonalara, sahil və dağ rayonlarına malik ölkələr kimi ekoloji cəhətdən çox zəif ölkələrin xüsusi vəziyyəti də nəzərə alınacaqdır.

Maddə 21. Maliyyələşdirmə mexanizmi

1. İnkişaf edən ölkələr olan Tərəflərə bu Konvensiyanın məqsədləri üçün qaytarılmamaq şərti ilə və ya güzəştlə maliyyə resursları verməkdən ötrü əsas ünsürləri bu maddədə göstərilən müvafiq mexanizm yaradılır. Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün həmin mexanizm Tərəflərin Konfransının rəhbərliyi altında və onun tövsiyələri nəzərə alınmaqla işləyir və Konfransa tabedir. Mexanizmin fəaliyyəti Tərəflərin Konfransının, ola bilər, ilk müşavirəsində qərar verib yaradacağı təşkilati strukturun köməyi ilə həyata keçirilir. Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün Tərəflərin Konfransı bu cür resursların əldə edilməsini və istifadəsini tənzimləyən tədbirləri, strategiyaları, proqram üstünlükləri və meyarları müəyyənləşdirir. Pul payı 20-ci maddədə haqqında danışılan, məbləği vaxtaşırı olaraq Tərəflərin Konfranslarında müəyyənləşdirilən resursların tələbatına uyğun gələn, qabaqcadan güman edilən, adekvat şəkildə və vaxtılı-vaxtında maliyyə vəsaitləri axınının təmin edilməsi zəruriliyi, həmçinin maliyyələşdirmədə iştirak edən Tərəflərin 20-ci maddənin 2-ci bəndində göstərilən siyahıya salınmış xərclərin ağırlığını birgə çəkmələrinin vacibliyi nəzərə alınmaqla verilir. Könüllü pul payları inkişaf etmiş ölkələr olan Tərəflərdən, habelə digər ölkələrdən və digər mənbələrdən də daxil ola bilər. Mexanizm demokratik və açıq idarəetmə sistemi əsasında işləyir.

2. Bu Konvensiyanın məqsədlərinə uyğun olaraq Tərəflərin Konfransı özünün ilk müşavirəsində maliyyə resurslarının öyrənilməsini və istifadəsini, o cümlədən bu cür istifadə və onun qiymətləndirilməsi üzərində müntəzəm nəzarət qoyulmasını tənzimləyən tədbirləri, strategiyaları, proqram üstünlüklərini, həmçinin müfəssəl meyarları və rəhbər prinsipləri müəyyənləşdirir. Maliyyələşdirmə mexanizminin işini idarə etməyin həvalə olunduğu müvafiq təşkilati strukturla məsləhətləşdikdən sonra Tərəflərin Konfransı yuxarıdakı 1-ci bəndin müddəalarını yerinə yetirməkdən ötrü lazım olan tədbirlərə dair qərar qəbul edir.

3. Tərəflərin Konfransı bu Konvensiya qüvvəyə mindiyi gündən sonra iki ildən tez olmayaraq, sonra isə müntəzəm qaydada bu maddəyə müvafiq surətdə yaradılan maliyyələşdirmə mexanizminin səmərəliliyi xülasəsini, o cümlədən yuxarı-

ridakı 2-ci bənddə göstərilən meyarları və rəhbər prinsipləri hazırlayır. O bu cür xülasəni nəzərə alaraq, lazım gələndə, mexanizmin işinin səmərəliliyinin yüksəldilməsinə yönəldilən müvafiq tədbirlər görür.

4. Razılaşan Tərəflər bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi üçün maliyyə resursları verilməsi məqsədi ilə mövcud maliyyə qurumlarını möhkəmlətmək məsələsini nəzərdən keçirirlər.

Maddə 22. Digər beynəlxalq konvensiyalarla əlaqə

1. Bu Konvensiyanın müddəaları hər hansı Razılaşan Tərəfin hər hansı beynəlxalq sazişdən irəli gələn hüquq və vəzifələrinə xələl gətirmir – bu hüquq və vəzifələrin həyata keçirilməsi nəticəsində bioloji müxtəlifliyə ciddi ziyan vurulması halları istisna edilməklə.

2. Dəniz mühitinə gəlincə, Razılaşan Tərəflər bu Konvensiyanın müddəalarını dövlətin dəniz hüququnda nəzərdə tutulan hüquq və vəzifələri ilə ziddiyyətə girmədən həyata keçirirlər.

Maddə 23. Tərəflərin Konfransı

1. Bununla Tərəflərin Konfransı təsis edilir. Tərəflərin Konfransı bu Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra bir ildən gec olmayaraq Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Ətraf mühit üzrə proqramının İcraçı direktoru tərəfindən çağırılır. Sonralar Tərəflərin Konfransı özünün ilk müşavirəsində Tərəflərin Konfransının müəyyən ediləcəyi vaxtaşırılıqla çağırılır.

2. Tərəflərin Konfransının növbədən-kənar müşavirələri Konfransın bunu zəruri saydığı hallarda və ya hər hansı Tərəfin yazılı xahişi ilə çağırılır, bu şərtlə ki, həmin xahiş katiblik tərəfdən onların ünvanına göndərildikdən sonrakı altı ay ərzində Tərəflərin azı üçdə biri onu müdafiə etsin.

3. Tərəflərin Konfransı özünün prosedur qaydalarını və təsis edə biləcəyi hər hansı yardımçı orqanlarının prosedur qaydalarını, habelə katibliyin maliyyələşdirilməsini tənzimləyən maliyyə qaydalarını konsensusla razılaşdırır və qəbul edir. O hər növ müşavirədə gələn növbəti müşavirədəki olan maliyyə dövrü üçün büdcə təsdiq edir.

4. Tərəflərin Konfransı bu Konvensiyanın yerinə yetirilməsini müntəzəm surətdə izləyir və bu məqsədlə:

a) 26-cı maddəyə müvafiq surətdə təqdim edilməli olan infomrasiyanın forması və verilməsi vaxtaşırılığını müəyyənləşdirir və bu informasiyanı, həmçinin hər hansı yardımçı orqanın təqdim etdiyi məruzələri nəzərdən keçirir;

b) 25-ci maddəyə müvafiq şəkildə bioloji müxtəlifliyə dair təqdim edilən elmi, texniki və texnoloji tövsiyələri nəzərdən keçirir;

c) lazım gələndə, 28-ci maddəyə uyğun olaraq protokolları nəzərdən keçirir və qəbul edir;

ç) lazım gələndə, 29-cu və 30-cu maddələrə uyğun olaraq bu Konvensiyaya və ona əlavələrə düzəlişləri nəzərdən keçirir və qəbul edir;

d) hər hansı protokola, həmçinin ona hər hansı əlavələrə düzəlişləri nəzərdən keçirir, qəbul edir və müvafiq qərar olduqda Tərəflərə bu protokolu qəbul etməyi məsləhət görür;

e) 30-cu maddəyə uyğun olaraq bu Konvensiyaya yeni əlavələri nəzərdən keçirir və lazım gəldikdə qəbul edir;

ə) bu Konvensiyanın həyata keçirilməsi üçün zəruri hesab edilən yardımçı orqanlar, məsələn, elmi və texniki məsələlər üzrə məsləhət orqanları təsis edir;

f) bu Konvensiyanın əhatə etdiyi məsələlərə aid konvensiyaların icra orqanları ilə müvafiq əməkdaşlıq formaları işləyib hazırlamaqdan ötrü katiblik vasitəsi ilə həmin orqanlarla əlaqə yaradır; və

g) bu Konvensiyanın həyata keçirilməsi gedişində toplanan təcrübənin köməyi ilə onun məqsədlərinə nail olmaq üçün tələb edilən hər hansı əlavə tədbirləri nəzərdən keçirir və qəbul edir.

5. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, onun ixtisaslaşdırılmış və atom enerjisi üzrə beynəlxalq agentlik, həmçinin bu Konvensiyanın tərəfi olmayan hər hansı dövlət Tərəflərin Konfransının müşavirələrində müşahidəçi sifəti ilə təmsil edilə bilər. Bioloji müxtəlifliyin qorunmasına və davamlı istifadəsinə aid sahələrdə iş təcrübəsinə malik olub, Tərəflərin Konfransının müşavirəsində müşahidəçi sifəti ilə təmsil edilmək istədiyini katibliyə bildirən hər hansı digər hökumət və ya qeyri-hökumət orqanları və ya idarələri, əgər müşavirədə iştirak edən Tərəflərin heç olmazsa, üçdə biri etiraz etmirsə, müşavirəyə buraxıla bilərlər. Müşahidəçilərin buraxılışı və iştirakı Tərəflərin Konfransının qəbul etdiyi prosedur qaydaları ilə tənzimlənir.

Maddə 24. Katiblik

1. Bununla katiblik təsis edilir, ona aşağıdakı funksiyalar həvalə olunur:

a) Tərəflərin Konfransının müşavirələrini 23-cü maddədə nəzərdə tutulduğu kimi təşkil etmək və xidmət göstərmək;

b) hər hansı protokolla ona tapşırılan vəzifələri yerinə yetirmək;

c) bu Konvensiyaya uyğun olaraq ona tapşırılan vəzifələrin yerinə yetirilməsi haqqında məruzələr hazırlamaq və onları Tərəflərin Konfransına təqdim etmək;

ç) digər müvafiq beynəlxalq orqanlarla fəaliyyəti əlaqələndirmək, məsələn, onun funksiyalarının daha səmərəli şəkildə yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan inzibati sazişlər və razılaşma sazişləri bağlamaq; və

d) Tərəflərin Konfransının müəyyən edə biləcəyi digər bu cür vəzifələri yerinə yetirmək.

2. Özünün ilk müşavirəsində Tərəflərin Konfransı katiblik funksiyalarını bu Konvensiyaya uyğun qaydada yerinə yetirməyə hazır olduqlarını bildirmiş səlahiyyətli beynəlxalq təşkilatlar sırasından katiblik təyin edir.

Maddə 25. Elmi, texniki və texnoloji məsləhətlər üzrə yardımçı orqan

1. Bununla bu Konvensiyanın həyata keçirilməsindən ötrü Tərəflərin Konfransını və lazım gələrsə, onun digər yardımçı orqanlarını vaxtlı-vaxtında məsləhətlərlə təmin etmək məqsədi ilə elmi, texniki və texnoloji məsləhətlər üzrə yardımçı orqan təsis edilir. Bu orqan bütün Tərəflərin iştirakı üçün açıqdır və çoxsahəli xarakterə malikdir. Oraya müvafiq bilik sahələrində səlahiyyətli hökumət nümayəndələri daxildir. Bu orqan öz işinin bütün aspektləri üzrə məruzələr hazırlayıb Tərəflərin Konfransına təqdim edir.

2. Tərəflərin Konfransının rəhbərliyi altında və müəyyənləşdirdiyi prinsiplərə uyğun olaraq, həmçinin onun xahişi ilə bu orqan:

a) bioloji müxtəlifliyin vəziyyətinə dair elmi və texniki rəylər verir;

b) bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq görülmüş tədbir növlərinin nəticələri haqqında elmi və texniki rəylər hazırlayır;

c) bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi sahəsində yeni, səmərəli və ən müasir texnologiyaları və "nou-hau"ları aşkara çıxarır, bu cür texnologiyaların işlənməsinə və/və yaxud verilməsinə kömək göstərməyin yollarına və vasitələrinə dair məsləhətlər verir;

ç) bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi ilə bağlı tədqiqatlar və araşdırmalar sahəsində elmi proqramlara və beynəlxalq əməkdaşlığa dair məsləhətlər verir; və

d) Tərəflərin Konfransının və onun yardımçı orqanlarının bu orqan qarşısında qoya biləcəkləri elmi, texniki, texnoloji və metodoloji xarakterli suallara cavab verir.

3. Tərəflərin Konfransı bu orqanın funksiyalarını, fəaliyyət dairəsini, təşkilini və xarakterini dəqiqləşdirə bilər.

Maddə 26. Məruzələr

Hər Razılaşan Tərəf və Konvensiyanın müddəalarını həyata keçirmək üçün gördüyü tədbirlər və bu Konvensiyanın məqsədlərinə nail olmaq baxımından onların səmərəliliyi haqqında məruzələr hazırlayıb Tərəflərin Konfransının müəyyən edəcəyi vaxtaşırılıqla Tərəflərin Konfransına təqdim edir.

Maddə 27. Mübahisələrin nizama salınması

1. Razılaşan Tərəflər arasında bu Konvensiyanın təfsiri və ya tətbiqi barəsində mübahisə yarananda mənafeyi olan tərəflər mübahisəni danışıqlar yolu ilə nizama salmağa çalışırlar.

2. Mənafeyi olan tərəflər danışıqlar yolu ilə razılıq əldə etməyə nail olmayanda onlar birlikdə üçüncü tərəfin xeyirxah xidmətlərindən istifadə edə və ya ona vasitəçi olması xahişi ilə müraciət edə bilərlər.

3. İqtisadi inteqrasiyaya girmiş dövlət və ya məhəlli təşkilat bu Konvensiyanı ratifikasiya edərkən, bəyənərkən və ya ona qoşularkən depozitariyə belə bir yazılı ərizə göndərə bilərlər ki, yuxarıdakı 1-ci bəndin və ya 2-ci bəndin müddəalarına uyğun şəkildə həll edilməyən mübahisə məsələsində onlar mübahisənin nizama salınmasının aşağıdakı vasitələrindən birini və ya hər ikisini icbari vasitə kimi qəbul edirlər:

a) II Əlavənin 1-ci hissəsində verilmiş iş qaydasına uyğun olaraq arbitraj araşdırmasını;

b) mübahisənin Beynəlxalq Məhkəməyə verilməsini.

4. Əgər mübahisə tərəfləri yuxarıdakı 3-cü bəndə uyğun olaraq eyni proseduru və ya onlardan hər hansı birini seçmirlərsə, mübahisəyə, tərəflər başqa razılığa gəlməyiblərsə, II Əlavənin 2-ci hissəsinə müvafiq olaraq razılaşma proseduru əsasında baxılır.

5. Bu maddənin müddəaları hər hansı protokol barəsində tətbiq edilir – əgər həmin protokolda başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa.

Maddə 28. Protokolların qəbul edilməsi

1. Razılaşan Tərəflər bu Konvensiyaya dair protokolların hazırlanmasında və qəbul olunmasında əməkdaşlıq edirlər.

2. Protokollar Tərəflərin Konfransının müşavirəsində qəbul edilir.

3. Katiblik təklif edilən hər hansı protokolun mətnini bu cür müşavirə keçirilməsindən çoxu altı ay əvvəl Razılaşan Tərəflərə göndərir.

Maddə 29. Konvensiyaya və ya protokollara düzəlişlər

1. Hər hansı Razılaşan Tərəf bu Konvensiyaya düzəlişlər təklif edə bilər. Protokolun hər hansı Tərəfi bu protokola düzəlişlər təklif edə bilər.

2. Bu Konvensiyaya düzəlişlər Tərəflərin Konfransının müşavirəsində qəbul edilir. Hər hansı protokola düzəlişlər müvafiq protokolun Tərəflərinin müşavirəsində qəbul edilir. Katiblik bu Konvensiyaya və ya hər hansı protokola düzəlişin mətnini, bu protokolda başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, qəbul olunması təklif edilən müşavirənin keçirilməsinə azı altı ay qalmış baxılan sənədin Tərəflərinə göndərir. Katiblik təklif olunan düzəlişlərin mətnini bu Konvensiyanı imzalamış Tərəflərə də məlumat üçün göndərir.

3. Tərəflər bu Konvensiyaya və ya hər hansı protokola təklif olunan hər hansı düzəliş barəsində konsensus əsasında razılıq əldə edilməsi üçün bütün səyləri göstərirlər. Əgər konsensus əldə edilməsi üçün bütün imkanlar tükənəndən sonra da razılığa gəlmək mümkün olmamışdırsa, sonuncu vasitə kimi, düzəliş müşavirədə olub səsvermədə iştirak edənlərin səslərinin üçdə iki çoxluğu ilə qəbul edilir.

4. Depozitari düzəlişlərin ratifikasiyası, qəbul edilməsi və ya bəyənilməsi haqqında düzəliş yazılı şəkildə alır. Yuxarıdakı 3-cü bəndə uyğun olaraq qəbul edilən düzəlişlər onunla razılaşan Tərəflər üçün bu Konvensiyanın Razılaşan Tərəflərinin və ya müvafiq protokolun Tərəflərinin, əgər bu protokolda

başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, azı üçdə iki hissəsinin ratifikasiya etməsinə, qəbul etməsinə və ya bəyənməsinə dair sənədləri saxlanmağa verəndən sonra doxsanıncı gün qüvvəyə minir. Bundan sonra düzəlişlər hər hansı digər Tərəf üçün bu düzəlişlərin ratifikasiyası, qəbul edilməsi və ya bəyənilməsi haqqında sənədləri həmin Tərəf saxlanmağa təhvil verildəndən sonra doxsanıncı gün qüvvəyə minir.

5. Bu maddənin məqsədi üçün "müşavirədə olub səsvermədə iştirak edənlər" ifadəsi orada olub "lehinə" və "əleyhinə" səs verən Tərəflər deməkdir.

Maddə 30. Əlavələrin qəbul edilməsi və onlara düzəlişlər keçirilməsi

1. Bu Konvensiyaya və ya hər hansı protokola əlavələr müvafiq surətdə bu Konvensiyanın və ya həmin protokolun ayrılmaz hissəsidir və əgər açıq-aydın başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, bu Konvensiyaya və ya ona aid protokollara istinad eyni zamanda bunların hər hansı əlavələrinə istinad deməkdir. Bu cür əlavələr prosedur, elmi, texniki və inzibati məsələlərlə məhdudlaşdırılır.

2. Əgər hər hansı protokolda ona əlavəyə dair başqa hal nəzərdə tutulmursa, bu Konvensiyaya yeni əlavələrin və ya hər hansı protokola əlavələrin təklif olunmasının, qəbul edilməsinin və qüvvəyə minməsinin aşağıdakı prosedurları tətbiq edilir:

a) bu Konvensiyaya və ya hər hansı protokola əlavələr 29-cu maddədə göstərilən prosedura uyğun şəkildə təklif olunur və qəbul edilir;

b) bu Konvensiyaya yeni əlavəni və ya Tərəf olduğu hər hansı protokola əlavə qəbul edə bilməyən hər hansı Tərəf depozitarinin onu təhvil götürməsi haqqındakı bildirişi göndərdiyi gündən sonra bir il ərzində bu barədə depozitariyə yazılı şəkildə məlumat verir. Depozitari hər hansı bu cür məlumat aldığı barədə dərhal bütün Tərəflərə xəbər verir. Hər hansı Tərəf əvvəllər göndərdiyi etiraz ərizəsini istənilən vaxt geri götürə bilər, bundan sonra aşağıdakı c) yarımbəndinin müddəalarına əməl edilməklə, əlavə həmin Tərəf üçün qüvvəyə minir.

c) təhvil götürüldüyü barəsində depozitarinin xəbər verdiyi gündən bir il keçəndən sonra əlavə bu Konvensiyanın və ya hər hansı müvafiq protokolun yuxarıdakı b) yarımbəndinin müddəasına uyğun şəkildə məlumat təqdim etməyən bütün Tərəflər üçün qüvvəyə minir.

3. Bu Konvensiyaya və ya hər hansı protokola əlavələrə düzəlişlərin təklif olunması, qəbul edilməsi və qüvvəyə minməsi Konvensiyaya əlavələrin və ya hər hansı protokola əlavələrin təklif olunması, qəbul edilməsi və qüvvəyə minməsi üçün müəyyənləşdirilmiş prosedur eyni olan prosedurla tənzimlənir.

4. Əgər yeni əlavə və ya əlavəyə düzəliş bu Konvensiyaya və ya hər hansı protokola düzəliş keçirilməsi ilə bağlıdırsa, bu cür yeni əlavə və ya düzəliş yalnız o vaxt qüvvəyə minir ki, bu Konvensiya və ya müvafiq protokola düzəliş ondan əvvəl qüvvəyə minmiş olsun.

Maddə 31. Səsvermə hüququ

1. Aşağıdakı 2-ci bənddə nəzərdə tutulan hal istisna olmaqla, bu Konvensiyanın və ya hər hansı protokolun hər Razılaşan Tərəfi bir səsə malikdir.

2. İqtisadi inteqrasiyanın məhəlli təşkilatları öz səlahiyyətlərinə aid məsələlərdə Konvensiyanın və ya müvafiq protokolun Razılaşan Tərəfləri olan üzv dövlətlərin sayına bərabər səsə malik olmaqla özlərinin səsvermə hüququndan istifadə edirlər. Əgər üzv dövlətlər özləri səsvermə hüququndan istifadə edirlərsə, bu təşkilatlar səsvermə hüquqlarından istifadə etməzlər və əksinə.

Maddə 32. Bu Konvensiyaya ilə ona aid protokollar arasında əlaqə

1. İqtisadi inteqrasiya dövləti və ya məhəlli təşkilatı yalnız o halda hər hansı protokolun Tərəfi ola bilər ki, eyni zamanda bu Konvensiyanın Razılaşan Tərəfi olsun və ya belə bir Tərəfə çevrilsin.

2. Hər hansı protokola müvafiq qərarları ancaq bu protokolun Tərəfləri qəbul edirlər. Protokolu ratifikasiya etməmiş, qəbul etməmiş və ya bəyənmiş Razılaşan Tərəf həmin protokolun Tərəflərinin hər hansı müşavirəsində müşahidəçi sifəti ilə iştirak edə bilər.

Maddə 33. İmzalanma

Bu Konvensiya 1992-ci il iyunun 5-dən 1992-ci il iyunun 14-dək Rio-de-Janeyroda, habelə 1992-ci il iyunun 15-dən 1993-cü il iyunun 4-dək Nyu-Yorkda, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Mərkəzi idarələrində iqtisadi inteqrasiyanın bütün dövlətlərinin və hər hansı məhəlli təşkilatının imzalanması üçün açıqdır.

Maddə 34. Ratifikasiya, qəbul və bəyənmə

1. Bu Konvensiya və hər hansı protokol iqtisadi inteqrasiyanın dövlətləri və məhəlli təşkilatları tərəfindən ratifikasiya olunmalı, qəbul edilməli və ya bəyənilməlidir. Ratifikasiya, qəbul və ya bəyənmə haqqında sənədlər saxlanmaq üçün depozitariyə təhvil verilir.

2. Konvensiyanın üzvü olan dövlətlərdən heç biri Razılaşan Tərəf olmadığı zaman yuxarıdakı 1-ci bənddə göstərilən və bu Konvensiyanın Razılaşan Tərəfinə çevrilən hər hansı təşkilat müvafiq surətdə Konvensiyadan və ya protokoldan irəli gələn bütün öhdəliklərlə bağlıdır. Bu cür təşkilatın üzvü olan bir və ya bir neçə dövlət Konvensiyanın və ya müvafiq protokolun Razılaşan Tərəfidirsə, həmin təşkilat və onun üzvü olan dövlətlər özlərinin müvafiq surətdə Konvensiyadan və ya protokoldan irəli gələn öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinə dair müvafiq vəzifələri barəsində qərar qəbul edirlər. Belə hallarda təşkilat və üzv olan dövlətlər Konvensiyadan və ya müvafiq protokoldan irəli gələn hüquqlardan eyni zamanda istifadə edə bilməzlər.

3. Yuxarıdakı 1-ci bənddə göstərilən təşkilatlar özlərinin ratifikasiya, qəbul və ya bəyənmə barəsindəki sənədlərindən Konvensiyanın və ya müvafiq protokolun

tənzimlədiyi məsələlərdə özlərinin səlahiyyət dairəsi haqqında məlumat verirlər. Bu təşkilatlar özlərinin səlahiyyət dairəsindəki hər hansı müvafiq dəyişiklikləri də depozitariyə bildirirlər.

Maddə 35. Qoşulma

1. Bu Konvensiya və ya hər hansı protokol Konvensiyanın və ya müvafiq protokolun imzalanmaq üçün bağlandığı gündən sonra iqtisadi inteqrasiyaya girən dövlətlərin və məhəlli təşkilatların qoşulması üçün açıqdır.

2. Yuxarıdakı 1-ci bənddə göstərilən təşkilatlar özlərinin qoşulma barəsindəki sənədlərində Konvensiyanın və ya müvafiq protokolun tənzimlədiyi məsələlərdə özlərinin səlahiyyət dairəsi haqqında məlumat verirlər. Bu təşkilatlar özlərinin səlahiyyət dairəsindəki hər hansı müvafiq dəyişiklikləri də depozitariyə bildirirlər.

3. 34-cü maddənin 2-ci bəndinin müddəaları iqtisadi inteqrasiyanın bu Konvensiyaya və ya hər hansı protokola qoşulan məhəlli təşkilatlarına tətbiq edilir.

Maddə 36. Qüvvəyə minmə

1. Bu Konvensiya ratifikasiya, qəbul, bəyənmə və ya qoşulma haqqında otuzuncu sənəd saxlanmaq üçün təhvil veriləndən sonrakı doxsanıncı gün qüvvəyə minir.

2. Hər hansı protokol ratifikasiya, qəbul, bəyənmə və ya qoşulma haqqındakı sənədlərin həmin protokolda göstərilən günə təhvil verildiyindən sonrakı doxsanıncı gün qüvvəyə minir.

3. Bu Konvensiyanı ratifikasiya edən, qəbul edən, bəyənən, yaxud ratifikasiya, qəbul, bəyənmə və ya qoşulma haqqındakı sənəd saxlanmaq üçün təhvil veriləndən sonra ona qoşulan hər Razılaşan Tərəf üçün Konvensiya həmin Razılaşan Tərəfin ratifikasiya, bəyənmə və ya qoşulma haqqında öz sənədini saxlanmaq üçün təhvil verəndən sonrakı doxsanıncı gün qüvvəyə minir.

4. Razılaşan Tərəf üçün hər hansı protokol, əgər onda başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, bu protokolu ratifikasiya edən, qəbul edən və ya bəyənən, yaxud yuxarıdakı 2-ci bəndə uyğun olaraq həmin Razılaşan Tərəfin ratifikasiya, qəbul, bəyənmə və ya qoşulma haqqında öz sənədini saxlanmaqdan ötrü təhvil verdikdən sonrakı doxsanıncı gün və ya Konvensiyanın bu Razılaşan Tərəf üçün qüvvəyə mindiyi gün, hansının sonra baş verməsindən asılı olaraq, qüvvəyə minir.

5. Yuxarıdakı 1-ci və 2-ci bəndlərin məqsədləri üçün iqtisadi inteqrasiyanın məhəlli təşkilatına saxlanmaqdan ötrü təhvil verilən hər hansı sənədə bu təşkilatın üzvü olan dövlətlərin saxlanmaqdan ötrü təhvil verdikləri sənədlərə əlavə kimi baxılmır.

Maddə 37. Qeyd-şərtlər

Bu Konvensiyaya heç bir qeyri-şərtə yol verilmir.

Maddə 38. Konvensiyadan çıxış

1. Bu Konvensiyanın hər hansı Razılaşan Tərəf üçün qüvvəyə mindiyi gündən iki il keçəndən sonra istənilən vaxt həmin Razılaşan Tərəf depozitariyə yazılı bildiriş göndərərək Konvensiyadan çıxış edə bilər.

2. Hər hansı bu cür çıxış depozitarinin bildirişi aldığı gündən bir il keçəndən sonra və ya çıxış haqqında bildirişdə göstərilən daha sonrakı vaxt qüvvəyə minir.

3. Hər hansı Razılaşan Tərəf bu Konvensiyadan çıxırsa, Tərəfi olduğu hər hansı protokoldan da çıxmış sayılır.

Maddə 39. Maliyyələşdirmənin müvəqqəti qaydası

21-ci maddənin müddəalarına müvafiq şəkildə tam yenidən qurulması şərti ilə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf proqramının global ətraf mühit Fondu, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının ətraf mühit Proqramı və Beynəlxalq Rekonstruksiya və İnkişaf Bankı bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsi ilə Tərəflərin Konfransının ilk müşavirəsi arasındakı dövrdə və ya 21-ci maddəyə uyğun olaraq Tərəflərin Konfransı bu cür təşkilat strukturunu müəyyənləşdirəndə 21-ci maddədə nəzərdə tutulan müvəqqəti strukturu kimi çıxış edirlər.

Maddə 40. Katiblik barəsindəki müvəqqəti tədbirlər

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının ətraf mühit üzrə Proqramının icraçı direktoru bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsi ilə Tərəflərin Konfransının ilk müşavirəsi arasındakı dövrdə 24-cü maddənin 2-ci bəndində nəzərdə tutulan müvəqqəti katiblik yaradır.

Maddə 41. Depozitari

Bu Konvensiyanın və hər hansı protokolun depozitarisi funksiyalarını Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi yerinə yetirir.

Maddə 42. Mətnlərin tam uyğunluğu

İngilis, ərəb, ispan, çin, rus və fransız dillərindəki mətnlərinin bir-birinə tam uyğun olduğu bu Konvensiyanın əsl saxlanmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə təhvil verilir.

Bunları təsdiq edərək, lazımi səlahiyyətlər verilmiş nümayəndələr bu Konvensiyanı imzaladılar.

Bir min doqquz yüz doxsan ikinci il iyunun beşində Rio-de-Janeyroda imzalanmışdır.

Müəyyənləşdirmə və monitoring

1. Ekoloji sistemlər və məskənlər: miqrasiya edən növlər üçün zəruri sayılan, yüksək dərəcədə müxtəlifliklə, endemik və təhlükə altında olan növlərin çoxluğu və ya vəhşi canlı təbiəti ilə səciyyələnir; sosial, iqtisadi, mədəni və ya elmi əhəmiyyətə malikdir; yaxud reprezentativ və ya nadir xarakterlidir; yaxud əsas toqumül prosesi ilə və ya digər bioloji proseslərlə bağlıdır;

2. Növlər və birliklər: təhlükə altındadır; əhliləşdirilmiş və ya yetişdirilmiş növlərin vəhşi qohum növləridir; tibbi, kənd təsərrüfatı və digər iqtisadi qiyməti vardır; yaxud sosial, elmi və ya mədəni əhəmiyyətə malikdir; yaxud bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi sahəsində tədqiqatlar üçün, məsələn, indikator növləri kimi mühüm rol oynayır; və

3. Təsvir edilən genomlar və genlər sosial, elmi və ya iqtisadi əhəmiyyətə malikdir.

1-ci hissə

Arbitraj araşdırması proseduru

Maddə 1

İddiaçı Tərəf Katibliyə bildirir ki, Tərəflər 27-ci maddəyə uyğun olaraq mübahisəni arbitraj araşdırmasına verirlər. Bildirişdə arbitraj araşdırmalarının predmeti, o cümlədən Konvensiyanın və ya protokolun təfsiri, yaxud tətbiqi mübahisə doğuran maddələri göstərilir. Əgər Tərəflər məhkəmə sədri təyin olunanadək mübahisənin predmeti haqqında razılığa gəlmirlərsə, predmet arbitraj məhkəməsi tərəfindən müəyyən edilir. Katiblik bu minvalla aldığı informasiyanı bu Konvensiyanın və ya müvafiq protokolun mənafeyi olan bütün Razılaşan Tərəflərinə göndərir.

Maddə 2

1. İki tərəf arasında mübahisə zamanı arbitraj məhkəməsi üç üzvdən ibarət olur. Mübahisə tərəflərinin hərəsi bir arbitr təyin edir və bu minvalla təyin olunan iki arbitr qarşılıqlı razılıq əsasında məhkəmənin sədri funksiyasını yerinə yetirən üçüncü arbitr təyin edir. Üçüncü arbitr mübahisə tərəflərindən birinin vətəndaşı ola bilməz, bu tərəflərdən birinin ərazisində gündəlik yaşayış yerinə malik ola bilməz və ya onun bu işə hər hansı digər şəkildə daxil ola bilməz.

2. İkidən çox tərəf arasında mübahisə zamanı mübahisədə ümumi mənafeyi olan tərəflər qarşılıqlı razılıq əsasında bir məhkəmə üzvü təyin edirlər.

3. Hər hansı vakansiya ilkin təyinat üçün nəzərdə tutulan prosedura müvafiq qaydada doldurulur.

Maddə 3

1. Əgər ikinci arbitr təyin ediləndən sonra iki ay keçənədək arbitraj məhkəməsinin sədri təyin olunmursa, Tərəflərin xahişi ilə onu sonrakı iki ay ərzində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi təyin edir.

2. Əgər mübahisənin tərəflərindən bir xahişi alandan sonra iki ay ərzində arbitr təyin etmirsə, digər tərəfin ixtiyarı var ki, bu barədə Baş katibə məlumat versin; Baş katib sonrakı iki ay ərzində arbitr təyin edir.

Maddə 4

Arbitraj məhkəməsi öz qərarlarını bu Konvensiyanın, hər hansı müvafiq protokolun müddəalarına və beynəlxalq hüquq normalarına uyğun şəkildə çıxarır.

Maddə 5

Əgər bu mübahisənin tərəfləri başqa razılığa gəlməyiblərsə, arbitraj məhkəməsi öz prosedur qaydalarını müəyyən edir.

Maddə 6

Arbitraj məhkəməsi Tərəflərdən birinin xahişi ilə lazımı müvəqqəti müdafiə tədbirləri tövsiyə edə bilər.

Maddə 7

Mübahisənin tərəfləri arbitraj məhkəməsinin işinə kömək göstərirlər və məsələn, özlərinin sərəncamında olan bütün imkanlardan istifadə edirlər:

a) işə aid bütün sənədlər, informasiya və materialları məhkəməyə təqdim edirlər; və

b) lazım gələndə ona şahidlər, yaxud ekspertlər çağırmaq və onların ifadələri ilə tanış olmaq imkanı yaradırlar.

Maddə 8

Tərəflər arbitraj məhkəməsinin araşdırması gedişində məxfi qaydada aldığıları hər hansı informasiyanın məxfiliyini təmin etməyə borcludurlar.

Maddə 9

Əgər arbitraj məhkəməsi işin konkret hallarını əsas götürməklə başqa qərar qəbul etmirsə, məhkəmə xərcləri Tərəflər arasında tən bölünür. Məhkəmə özünün bütün xərclərinin qeydiyyatını aparır və bu xərclər barəsində yekun hesabatını Tərəflərə təqdim edir.

Maddə 10

Mübahisə predmetindən işə dair qərarın toxuna biləcəyi hüquq xarakterli mənafeyi olan hər hansı Razılaşan Tərəf məhkəmənin razılığı ilə işə baxılmasında iştirak etmək hüququna malikdir.

Maddə 11

Məhkəmə bilavasitə mübahisə predmetində doğan qarşılıqlı iddialara baxıb onların barəsində qərar qəbul edə bilər.

Maddə 12

Arbitraj məhkəməsi prosedur məsələləri və işin mahiyyətinə dair məsələlər barəsində öz üzvlərinin səs çoxluğu ilə qərar qəbul edir.

Maddə 13

Əgər mübahisənin tərəflərindən biri arbitraj məhkəməsinə gəlmirsə və ya öz işi barəsində müdafiə məqsədi ilə çıxış edə bilmirsə, digər tərəf məhkəmədən araşdırmanı davam etdirməyi və qəti qərar çıxarmağı xahiş edə bilər. Bir tərəfin olmaması və ya onun öz barəsində müdafiə məqsədi ilə çıxış edə bilməməsi araşdırma üçün əngəl ola bilməz. Özünün qəti qərarını qəbul edənədək arbitraj məhkəməsi iddianın faktik və hüquqi cəhətdən əsaslandırılmasına əmin olmalıdır.

Maddə 14

Məhkəmə özünün tam şəkildə təsis olunduğu tarixdən sonra beş ay ərzində, əgər o bu müddəti çoxu beş aylıq yeni müddətə azaltmağı lazım bilmirsə, qəti qərar qəbul edir.

Maddə 15

Arbitraj məhkəməsinin qəti qərarı mübahisənin predmeti ilə məhdudlaşdırılır və qərarın əsaslandırıldığı motivlər şərh edilir. Qərarında onun qəbul olunmasında iştirak etmiş üzvlərin adları və qəti qərarın qəbul edildiyi tarix göstərilir.

Maddə 16

Qərar mübahisə tərəfləri üçün məcburidir. Tərəflər şikayət vermək proseduru haqqında qabaqcadan razılığa gəlməyiblərsə, qərardan şikayət vermək olmaz.

Maddə 17

Tərəflər arasında məhkəmənin qəti qərarının şərh və ya yerinə yetirilməsi qaydası haqqında yarana bilən hər hansı fikir ayrılığı məsələsini hər hansı tərəf bu qərar çıxarmış arbitraj məhkəməsində baxılmağa verə bilər.

2-ci hissə

Razılaşdırma Proseduru

Maddə 1

Razılaşdırıcı komissiya mübahisə tərəflərindən birinin xahişi ilə yaradılır. Əgər tərəflər başqa razılığa gəlməyiblərsə, komissiya beş üzvdən ibarət olur; mənafeyi olan hər tərəf onların ikisini təyin edir, sədri isə bu üzvlər birlikdə seçirlər.

Maddə 2

İkidən çox tərəfin iştirak etdiyi mübahisə zamanı ümumi mənafeyi olan tərəflər qarşılıqlı razılığa gələrək, özlərinin komissiyadakı üzvlərini birlikdə təyin edirlər. Mənafevləri fərqlənən iki və ya daha çox tərəf varsa, yaxud onların mənafevlərinin eyni olduğu barədə razılıq yoxdursa, Tərəflər üzvləri ayrılıqda təyin edirlər.

Maddə 3

Əgər razılaşdırıcı komissiya yaradılması haqqında xahişin təqdim edildiyi tarixdən sonra iki ay ərzində tərəflər öz nümayəndələrini təyin etmirlərsə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi, bu cür xahişi təqdim edən tərəfin müvafiq müraciəti olduqda, sonrakı iki ay ərzində komissiyanın üzvlərini təyin edir.

Maddə 4

Əgər komissiyanın sonuncu üzvləri təyin edildikdən sonra iki ay ərzində razılaşdırıcı komissiyanın sədri seçilmirsə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi tərəflərdən birinin xahişi olduqda sonrakı iki ay ərzində sədri təyin edir.

Maddə 5

Razılaşdırıcı komissiya öz qərarlarını üzvlərinin səs çoxluğu ilə qəbul edir. Əgər mübahisənin tərəfləri başqa razılığa gəlməyiblərsə, o öz prosedurunu müəyyən edir. Komissiya mübahisənin həlli üçün təklif irəli sürür və tərəflər bu təklifi can-başla müzakirə edirlər.

Maddə 6

Razılaşdırıcı komissiyanın səlahiyyəti haqqında fikir ayrılığı yarandıqda məsələ bu komissiya tərəfindən həll edilir.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının ətraf mühitə və inkişafa dair konfransının gedişində bioloji müxtəliflik haqqında Konvensiyanı imzalamış

Tərəflər

(Rio-de-Janeyro, 3-14 iyun 1992-ci il)

<i>Konvensiyanı imzalayan tərəf</i>	<i>İmzalanma tarixi</i>
1. Antiqua və Barbuda	5 iyun 1992-ci il
2. Avstriya	5 iyun 1992-ci il
3. Banqladeş	5 iyun 1992-ci il
4. Belçika	5 iyun 1992-ci il
5. Braziliya	5 iyun 1992-ci il
6. Finlandiya	5 iyun 1992-ci il
7. Hindistan	5 iyun 1992-ci il
8. İndoneziya	5 iyun 1992-ci il
9. İtaliya	5 iyun 1992-ci il
10. Lixtenşteyn	5 iyun 1992-ci il
11. Moldova Respublikası	5 iyun 1992-ci il
12. Nauru	5 iyun 1992-ci il
13. Niderland	5 iyun 1992-ci il
14. Pakistan	5 iyun 1992-ci il
15. Polşa	5 iyun 1992-ci il
16. Rumıniya	5 iyun 1992-ci il
17. Botsvana	8 iyun 1992-ci il
18. Madaqaskar	8 iyun 1992-ci il
19. İsveç	8 iyun 1992-ci il
20. Tuvalu	8 iyun 1992-ci il
21. Yuqoslaviya	8 iyun 1992-ci il
22. Bəhreyn	9 iyun 1992-ci il
23. Ekvador	9 iyun 1992-ci il
24. Misir	9 iyun 1992-ci il
25. Qazaxıstan	9 iyun 1992-ci il
26. Küveyt	9 iyun 1992-ci il
27. Lüksemburq	9 iyun 1992-ci il
28. Sudan	9 iyun 1992-ci il
29. Uruqvay	9 iyun 1992-ci il
30. Vanuatu	10 iyun 1992-ci il
31. Kod-d'İvuar	10 iyun 1992-ci il
32. Efiopiya	10 iyun 1992-ci il
33. İslandiya	10 iyun 1992-ci il
34. Malavi	10 iyun 1992-ci il
35. Mavriki	10 iyun 1992-ci il
36. Oman	10 iyun 1992-ci il
37. Ruanda	10 iyun 1992-ci il
38. San-Marino	10 iyun 1992-ci il
39. Seyşel adaları	10 iyun 1992-ci il
40. Şri-Lanka	11 iyun 1992-ci il

41. Belarus	11 iyun 1992-ci il
42. Butan	11 iyun 1992-ci il
43. Burundi	11 iyun 1992-ci il
44. Kanada	11 iyun 1992-ci il
45. Çin	11 iyun 1992-ci il
46. Komor adaları	11 iyun 1992-ci il
47. Konqo	11 iyun 1992-ci il
48. Xorvatiya	11 iyun 1992-ci il
49. Koreya Xalq Demokratik Respublikası	11 iyun 1992-ci il
50. İsrail	11 iyun 1992-ci il
51. Yamayka	11 iyun 1992-ci il
52. İordaniya	11 iyun 1992-ci il
53. Keniya	11 iyun 1992-ci il
54. Latviya	11 iyun 1992-ci il
55. Lesoto	11 iyun 1992-ci il
56. Litva	11 iyun 1992-ci il
57. Monako	11 iyun 1992-ci il
58. Myanma	11 iyun 1992-ci il
59. Niger	11 iyun 1992-ci il
60. Katar	11 iyun 1992-ci il
61. Trinidad və Tobaqo	11 iyun 1992-ci il
62. Türkiyə	11 iyun 1992-ci il
63. Ukrayna	11 iyun 1992-ci il
64. Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	11 iyun 1992-ci il
65. Zair	11 iyun 1992-ci il
66. Zambiya	12 iyun 1992-ci il
67. Əfqanıstan	12 iyun 1992-ci il
68. Anqola	12 iyun 1992-ci il
69. Argentina	12 iyun 1992-ci il
70. Azərbaycan	12 iyun 1992-ci il
71. Baham adaları	12 iyun 1992-ci il
72. Barbaros	12 iyun 1992-ci il
73. Bolqarıstan	12 iyun 1992-ci il
74. Burkino-Faso	12 iyun 1992-ci il
75. Kabo-Verde	12 iyun 1992-ci il
76. Çad	12 iyun 1992-ci il
77. Kolumbiya	12 iyun 1992-ci il
78. Kuk adaları	12 iyun 1992-ci il
79. Kuba	12 iyun 1992-ci il
80. Kipr	12 iyun 1992-ci il
81. Danimarka	12 iyun 1992-ci il
82. Estoniya	12 iyun 1992-ci il
83. Qabon	12 iyun 1992-ci il
84. Qambiya	12 iyun 1992-ci il
85. Almaniya	12 iyun 1992-ci il

86. Qana	12 iyun 1992-ci il
87. Yunanıstan	12 iyun 1992-ci il
88. Qvineya	12 iyun 1992-ci il
89. Qvineya-Bisau	12 iyun 1992-ci il
90. Livan	12 iyun 1992-ci il
91. Liberiya	12 iyun 1992-ci il
92. Malayziya	12 iyun 1992-ci il
93. Maldiv adaları	12 iyun 1992-ci il
94. Malta	12 iyun 1992-ci il
95. Marşal	12 iyun 1992-ci il
96. Mavritaniya	12 iyun 1992-ci il
97. Mikroneziya	12 iyun 1992-ci il
98. Monqolustan	12 iyun 1992-ci il
99. Mozambik	12 iyun 1992-ci il
100. Namibiya	12 iyun 1992-ci il
101. Nepal	12 iyun 1992-ci il
102. Yeni Zelandiya	12 iyun 1992-ci il
103. Paraqvay	12 iyun 1992-ci il
104. Peru	12 iyun 1992-ci il
105. Filippin	12 iyun 1992-ci il
106. Sent-Kits və Nevis	12 iyun 1992-ci il
107. Samoa	12 iyun 1992-ci il
108. San-Tome və Prinsipi	12 iyun 1992-ci il
109. Svazilend	12 iyun 1992-ci il
110. İsveçrə	12 iyun 1992-ci il
111. Tailand	12 iyun 1992-ci il
112. Toqo	12 iyun 1992-ci il
113. Uqanda	12 iyun 1992-ci il
114. Böyük Birləşmiş Britaniya Krallığı və Şimali İrlandiya	12 iyun 1992-ci il
115. Tanzaniya Birləşmiş Respublikası	12 iyun 1992-ci il
116. Venesuela	12 iyun 1992-ci il
117. Yəmə	12 iyun 1992-ci il
118. Zimbabve	12 iyun 1992-ci il
119. Əlcəzair	13 iyun 1992-ci il
120. Ermənistan	13 iyun 1992-ci il
121. Avstriya	13 iyun 1992-ci il
122. Beliz	13 iyun 1992-ci il
123. Benin	13 iyun 1992-ci il
124. Boliviya	13 iyun 1992-ci il
125. Mərkəzi Afrika Respublikası	13 iyun 1992-ci il
126. Çili	13 iyun 1992-ci il
127. Kosta-Rika	13 iyun 1992-ci il
128. Cibuti	13 iyun 1992-ci il

129. Dominikan Respublikası	13 iyun 1992-ci il
130. Salvador	13 iyun 1992-ci il
131. Avropa İqtisadi Birliyi	13 iyun 1992-ci il
132. Fransa	13 iyun 1992-ci il
133. Qvatemala	13 iyun 1992-ci il
134. Qayana	13 iyun 1992-ci il
135. Haiti	13 iyun 1992-ci il
136. Macarıstan	13 iyun 1992-ci il
137. Honduras	13 iyun 1992-ci il
138. İrlandiya	13 iyun 1992-ci il
139. Yaponiya	13 iyun 1992-ci il
140. Meksika	13 iyun 1992-ci il
141. Mərakeş	13 iyun 1992-ci il
142. Nikaraqua	13 iyun 1992-ci il
143. Nigeriya	13 iyun 1992-ci il
144. Panama	13 iyun 1992-ci il

“Bitki mühafizəsi haqqında” Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(14 mart 2000-ci il, № 831-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası “Bitki mühafizəsi haqqında” 1951-ci il dekabrın 6-da Roma şəhərində qəbul edilmiş Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulsun.
2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Bitki mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Konvensiya

PREAMBULA

Razılığa gələn Hökumətlər bitkilərin və bitkiçiliyin məhsullarının xəstəlik və ziyanvericiləri ilə mübarizə işində beynəlxalq əməkdaşlığın və bu xəstəlik və ziyanvericilərin milli sərhədlərdən kənara çıxarılmasının qarşısının alınmasının faydalılığını nəzərə alaraq və buna istiqamətləndirilmiş tədbirlərin sıx əlaqələndirilməsinin təmin olunmasını arzu edərək aşağıdakılar barədə razılığa gəlmişlər:

Maddə 1. Məqsəd və öhdəliklər

1. Bitki və bitkiçilik məhsullarının xəstəlik və ziyanvericilərinin gətirilməsi və yayılmasının qarşısını almaqdan ötrü birgə və səmərəli fəaliyyəti təmin etmək və bunlarla mübarizə tədbirlərinə kömək etmək üçün Razılığa gələn Hökumətlər bu Konvensiyada və III maddəyə əsasən qəbul olunmuş əlavə sazişlərdə nəzərdə tutulan qanunvericilik tədbirləri, texniki və inzibati tədbirlər görməyi öhdələrinə götürürlər.

2. Razılığa gələn hər bir Hökumət öz ərazisində bu Konvensiyanın bütün tələblərinin yerinə yetirilməsi üçün öz üzərinə məsuliyyət götürür.

Maddə 2. Tətbiq sahəsi

1. Bu Konvensiyada "bitki" termini Razılığa gələn Hökumətlərin bu Konvensiyanın VI maddəsinə əsasən idxalına nəzarət olunmasını və ya bu Konvensiyanın IV maddəsinin 1-ci paragrafının ("a" bəndinin) iv yarımbəndinə və V maddəsinə əsasən fitosanitar vəziyyətinin təsdiq olunmasını lazım bildikləri canlı bitkiləri və toxum da daxil olmaqla bitki hissələrini bildirir.

"bitkiçilik məhsulları" termini "bitki" tərifinin əhatə etmədiyi emal olunmamış məhsulları və toxum da daxil olmaqla bitki mənşəli üyüdülmüş məhsulları bildirir.

2. Razılığa gələn Hökumətlər faydalı hesab edilərsə, bu Konvensiyanın müddəaları bitki və bitkiçilik məhsullarının beynəlxalq daşımalarında tətbiq olunan anbarlara, rezervuarlara, nəqliyyat vasitələrinə, taraya və torpaq da daxil olmaqla hər cür başqa qablaşdırma materiallarına tətbiq edilə bilər.

3. Bu Konvensiya xüsusən beynəlxalq ticarətdə böyük əhəmiyyət verilən bitki xəstəlikləri və ziyanvericilərini nəzərdə tutur.

Maddə 3. Əlavə sazişlər

1. Ayrı-ayrı rayonlara, müəyyən xəstəliklərə və ya ziyanvericilərə, müəyyən bitkilərə və bitkiçilik məhsullarına, bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının müəyyən beynəlxalq daşınma üsullarına tətbiq olunan və ya bu Konvensiyanın müddəalarını başqa cür tamamlayan əlavə sazişləri Birləşmiş Millətlərin Ərzaq və Kənd

Təsərrüfatı Təşkilatı (bundan sonra "FAO" adlandırılacaqdır) Razılığa gələn Hökumətlərdən birinin tövsiyəsi və ya təşəbbüsü ilə bitki mühafizəsi sahəsində ayrıca diqqət və ya ayrıca tədbirlər tələb edən xüsusi problemlərin həll olunması məqsədi ilə təklif edə bilər.

2. Hər hansı belə əlavə saziş FAO-nun Nizamnaməsinin, Qaydalarının və Prosedurunun müddəalarına uyğun olaraq qəbul edildikdən sonra Razılığa gələn hər bir Hökumət üçün qüvvəyə minir.

Maddə 4. Bitki mühafizəsi üzrə milli təşkilat

1. Razılığa gələn hər bir Hökumət ən qısa müddətdə öz imkanları daxilində tədbirlər görür ki:

a) bitki mühafizəsi sahəsində aşağıdakı əsas funksiyaları olan rəsmi təşkilat yaradılsın:

i) xüsusən bitki xəstəlikləri və ziyanvericilərinin olmasını, əmələ gəlməsini və yayılmasını aşkarlamaq məqsədi ilə köküstə bitkilərin, becərilmiş torpaqların (o cümlədən tarlaların, plantasiyaların, şitilliklərin, tingliklərin, bağların və oranjereyaların), anbarlarda və daşınma prosesində bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının müayinəsi;

ii) beynəlxalq ticarət obyektini olan bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının müayinəsi bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının xəstəlik və ziyanvericilərinin təsadüfən yayıcılarına çevrilə biləcək şəraitdə olan idxalat və ixracat şeyləri və malların imkan daxilində müayinəsi, beynəlxalq mübadilədə həm bitkilər və bitkiçilik məhsulları, həm də başqa məhsullar üçün, xüsusən bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının xəstəlikləri və ziyanvericilərinin milli sərhədlərdən kənara çıxıb yayılmasına yol verməmək üçün istifadə olunan anbar binalarının və hər növ nəqliyyat vasitələrinin müayinəsi və onlara nəzarət edilməsi;

iii) beynəlxalq ticarət obyektini olan bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının, eləcə də taranın, anbar binalarının və daşınma üçün istifadə olunan bütün nəqliyyat vasitələrinin dezinfeksiya və dezinfeksiyasının aparılması;

iv) ixrac olunan bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının fitosanitar vəziyyəti və mənşəyi barədə vəsiqələrin (bundan sonra "fitosanitar vəsiqələri" adlandırılacaqdır) verilməsi;

b) bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının xəstəlik və ziyanvericiləri haqqında, onlara qarşı profilaktik tədbirlər və onlarla mübarizə tədbirləri haqqında məlumatın dövlət daxilində yayılması;

c) bitki mühafizəsi sahəsində axtarış və araşdırmaların aparılması.

2. Hər bir Razılığa gələn Hökumət FAO-nun Baş direktoruna bitki mühafizəsi üzrə öz milli təşkilatını təsvir edən məlumat təqdim edir və bu təşkilatda olan dəyişiklikləri ona bildirir; FAO-nun Baş direktoru bu məlumatı Razılığa gələn bütün Hökumətlərə çatdırır.

Maddə 5. Fitosanitar vəsiqələri

1. Razılığa gələn hər bir Hökumət Razılığa gələn başqa Hökumətlərin bitki mühafizəsi sahəsində müəyyən etdikləri qaydalara, habelə aşağıdakı müddəalara uyğun olaraq fitosanitar vəsiqələrinin verilməsi üçün tədbirlər görür:

a) müayinə aparılması və fitosanitar vəsiqələrinin verilməsi ilə şəraitdə fəaliyyət göstərən, elə bilik və məlumatlara malik olan, texniki cəhətdən səriştəli və müvafiq qaydada vəkil edilmiş vəzifəli şəxslər tərəfindən (və ya onların rəhbərliyi altında) həyata keçirilir ki, bu idxalatçı ölkənin hakimiyyət orqanlarına həmin vəsiqələri etibar ediləsi sənədlər kimi qəbul etmək imkanı versin;

b) əkilmək və ya çoxaldılmaq üçün nəzərdə tutulan bitkilər barədə vəsiqələr bu Konvensiyaya Əlavədə verilmiş forma üzrə tərtib edilir və onlarda idxalçı ölkənin hakimiyyət orqanları tərəfindən tələb olunan başqa əlavə məlumatlar olur. Bu vəsiqə nümunəsindən digər bitkilər və bitkiçilik məhsulları barəsində də istifadə etmək olar; bir şərtlə ki, bu, məqsəduyğun olsun və idxalçı ölkənin tələblərinə zidd olmasın;

c) vəsiqələrdə heç bir düzəliş və natamamlığa yol verilmir.

2. Razılığa gələn hər bir Hökumət öhdəsinə götürür ki, əkilmək və ya çoxaldılmaq üçün ölkəsinə idxal olunan bitkilərdən ötrü bu Konvensiyaya Əlavədə verilən nümunəyə uyğun gəlməyən fitosanitar vəsiqələr tələb etməyəcəkdir.

Maddə 6. İdxal olunan yüklərə dair tələblər

1. Razılığa gələn Hökumətin tam ixtiyarı var ki, öz ərazisinə bitki xəstəlikləri və ziyanvericilərinin gətirilməsinə qarşı mübarizə aparmaq məqsədi ilə bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının idxalını nizamlasın və bundan ötrü aşağıdakı tədbirləri həyata keçirsin:

a) bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının idxalı üçün məhdudiyətlər və ya müəyyən şərtlər qoysun;

b) müəyyən bitkilərin və ya bitkiçilik məhsullarının, yaxud müəyyən bitki və ya bitkiçilik məhsulları partiyalarının idxalını qadağan etsin;

c) müəyyən bitki və ya bitkiçilik məhsulları partiyalarını müayinə etsin və ya onlara karantin qoysun;

ç) müəyyən bitki və ya bitkiçilik məhsulları partiyalarını zərərsizləşdirsin və ya məhv etsin, yaxud onların zərərsizləşdirilməsini və ya məhv olunmasını tələb etsin.

2. Razılığa gələn hər bir Hökumət beynəlxalq ticarətə mümkün qədər az əngəl törətmək üçün bu maddənin 1-ci bəndinin müddəalarını aşağıdakılara müvafiq surətdə yerinə yetirməyi öhdəsinə götürür:

a) Razılığa gələn Hökumətlər bitki mühafizəsi haqqında öz qanunvericiliklərinə uyğun olaraq fitosanitariya baxımından zərurət yaranmadığı hallarda bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən tədbirlərdən heç birini görməyəcəklər;

b) əgər Razılığa gələn Hökumət öz ərazisinə bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının gətirilməsinə hər hansı bir məhdudiyət və ya müəyyən şərtlər qoyursa, bu

məhdudiyətləri və ya şərtləri dərc edir və Razılığa gələn başqa Hökumətlərin bitki mühafizəsi üzrə təşkilatlarına və FAO-ya dərhal bu məhdudiyətlər və ya şərtlər barədə məlumat verir;

c) əgər Razılığa gələn Hökumət bitki mühafizəsi haqqında öz qanunvericiliyinin müddəalarına uyğun olaraq hər hansı bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının idxalını qadağan edirsə, öz qərarını və bu qərarın əsaslandırılmasını dərc edir və Razılığa gələn başqa Hökumətlərin bitki mühafizəsi üzrə təşkilatlarına və FAO-ya dərhal bu barədə məlumat verir;

ç) əgər Razılığa gələn Hökumət müəyyən bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının yalnız təyin olunmuş idxal məntəqələrindən gətirilməsini tələb edirsə, bu məntəqələr elə seçilir ki, zərurət olmadıqda beynəlxalq ticarətə əngəl törətməsin. Razılığa gələn həmin Hökumət bu məntəqələrin siyahısını dərc edir və bunu Razılığa gələn başqa Hökumətlərin bitki mühafizəsi üzrə təşkilatlarına və FAO-ya çatdırır. İdxal məntəqələri barədə belə məhdudiyət yalnız o halda qoyulur ki, həmin bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının fitosanitar vəsiqələri ilə müşayiət olunması, yaxud müayinə edilməsi və ya zərərsizləşdirilməsi tələb olunsun;

d) Razılığa gələn Hökumətin bitki mühafizəsi üzrə təşkilatı tərəfindən idxalı nəzərdə tutulmuş bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının hər hansı müayinəsi onların korlanma biləcəyi nəzərə alınaraq, mümkün qədər qısa müddətdə aparılır. Əgər idxal olunan bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının hər hansı bir partiyasının idxalatçı dövlətin bitki mühafizəsi haqqında qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun gəlmədiyi müəyyən edilərsə, bu, ixracatçı dövlətin bitki mühafizəsi üzrə təşkilatına bildirilir. Əgər bitki və ya bitkiçilik məhsulları partiyası tam və ya qismən məhv edilərsə, bu barədə dərhal ixracatçı ölkənin bitki mühafizəsi üzrə təşkilatına rəsmi məlumat verilir;

e) Razılığa gələn Hökumətlər öz bitkiçilik məhsullarını təhlükə altında qoymadan əkilmək üçün nəzərdə tutulmamış idxalat bitkiləri və bitkiçilik məhsulları (məsələn, taxıl, meyvə, tərəvəz və kəsilmiş güllər) üçün fitosanitar vəsiqələrinin tələb olunduğu halları minimuma endirməkdən ötrü tədbirlər görürlər;

ə) Razılığa gələn Hökumətlər bitkilərin və ya bitkiçilik məhsullarının, ziyanverici və xəstəlik törədən orqanizm nümunələrinin elmi məqsədlərlə gətirilməsi üçün tədbirlər görə bilirlər; bu şərtlə ki, əvvəlcə həmin bitki xəstəliklərinin və ziyanvericilərinin yayılmasına yol verməyən ehtiyat tədbirlərinin görülməsini təmin etsinlər.

3. Bu maddədə göstərilən tədbirlər həmin dövlətlərin bitkilərinin mühafizəsi üçün zəruri olmadıqda, Razılığa gələn Hökumətlərin bütün ərazisində tranzit yüklərə tətbiq edilmir.

Maddə 7. Beynəlxalq əməkdaşlıq

Razılığa gələn Hökumətlər bu Konvensiyanın məqsədlərinə, o cümlədən aşağıdakılara nail olmaq üçün bir-biri ilə mümkün qədər geniş əməkdaşlıq edirlər:

a) Razılığa gələn hər bir Hökumət öz imkanlarından və müvafiq təşkilatların bu sahədə xidmətlərindən tam istifadə edərək, bitki xəstəlikləri və ziyanvericilə-

ri məsələsi üzrə beynəlxalq sorğu şöbəsinin təşkili məqsədi ilə FAO ilə əməkdaşlıq etməyə və onun təşkilindən sonra vaxtaşırı olaraq aşağıdakı məlumatları FAO-ya təqdim etməyə razılıq verir:

i) öz ərazisində bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının iqtisadi baxımdan birbaşa və ya potensial təhlükə törədən xəstəlik və ziyanvericilərinin aşkar edilməsi, əmələ gəlməsi və yayılması barədə məruzələr;

ii) bitkilərin və ya bitkiçilik məhsullarının xəstəlik və ziyanvericilərinə qarşı səmərəli mübarizə üsulları haqqında məlumatlar;

b) Razılığa gələn hər bir Hökumət məhsul üçün ciddi təhlükə törədə bilən və fəlakətin qarşısını almaq üçün beynəlxalq miqyasda tədbirlər görülməsini tələb edən müəyyən bitki xəstəlikləri və ziyanvericiləri ilə mübarizə sahəsində hər hansı xüsusi kampaniyada imkanı daxilində geniş iştirak edir.

Maddə 8. Bitki mühafizəsi üzrə regional təşkilatlar

1. Razılığa gələn Hökumətlər müvafiq rayonlarda bitki mühafizəsi üzrə regional təşkilatların yaradılması məqsədi ilə bir-biri ilə əməkdaşlıq etməyi öhdələrinə götürürlər.

2. Bitki mühafizəsi üzrə regional təşkilatlar bu Konvensiyanın məqsədlərinin həyata keçirilməsi üçün öz səlahiyyət rayonlarında əlaqələndirici rol oynayır və müxtəlif tədbirlərdə iştirak edirlər.

Maddə 9. Mübahisələrin həlli

1. Bu Konvensiyanın təfsiri və ya tətbiqi məsələləri barədə mübahisə yaranarsa, yaxud Razılığa gələn Hökumətlərdən biri Razılığa gələn digər Hökumətin gördüyü tədbirlərin bu Konvensiyanın V və VI maddələri üzrə sonuncunun öhdəliklərinə, xüsusən onun ərazisindən bitkilərin və bitkiçilik məhsullarının idxalının qadağan edilməsi və ya məhdudlaşdırılması səbəbi barədə həmin öhdəliklərinə zidd olduğunu hesab edərsə, əlaqədar hökumət və ya hökumətlər FAO-nun Baş direktorundan bu mübahisəyə baxılması üçün komitə təyin etməyi xahiş edə bilərlər.

2. Bu təqdirdə FAO-nun Baş direktoru əlaqədar hökumətlərlə məsləhətləşmələrdən sonra yuxarıda göstərilən hökumətlərin nümayəndələrinin daxil olduğu ekspertlər komitəsi təyin edir. Bu komitə əlaqədar hökumətlərin həmin məsələyə dair təqdim etdiyi bütün sənədləri və başqa sübut formalarını nəzərə alaraq mübahisəli məsələni öyrənir. Bu komitə FAO-nun Baş direktoruna həmin məsələ barədə məruzə təqdim edir və FAO-nun Baş direktoru onu əlaqədar hökumətlərə və Razılığa gələn digər Hökumətlərə çatdırır.

3. Razılığa gələn Hökumətlər razılaşırlar ki, bu komitənin icbari xarakter daşımayan tövsiyələri mübahisə doğurmuş məsələnin əlaqədar hökumətlər tərəfindən aparılacaq yeni müzakirəsinin əsasında duracaqdır.

4. Əlaqədar hökumətlər ekspertlərin işi ilə bağlı eyni məbləğdə xərc çəkirlər.

Maddə 10. Keçmiş sazişlərin əvəz olunması

Bu Konvensiya 1889-cu il aprelin 15-də Berndə imzalanmış Filloksera haqqında məsələyə dair 1881-ci il tarixli Beynəlxalq Konvensiyanı və 1929-cu il aprelin 16-da Romada imzalanmış Bitki mühafizəsi haqqında Beynəlxalq Konvensiyanı Razılığa gələn Hökumətlər arasında ləğv edir və əvəz edir.

Maddə 11. Ərazi tətbiqi

1. Hər hansı Hökumət bu Konvensiyanı təsdiq edərkən və ya ona qoşularkən, yaxud ondan sonrakı istənilən vaxtda FAO-nun Baş direktoruna ərizə göndərərək bəyan edə bilər ki, bu Konvensiya beynəlxalq münasibətləri üçün məsuliyyət daşıdığı bütün ərazilərə və ya onların bir hissəsinə tətbiq edilir. Bu Konvensiya ərizədə göstərilən bütün ərazilərə həmin ərizənin Baş direktor tərəfindən alınmasından sonra otuzuncu gündən başlayaraq tətbiq olunur.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq FAO-nun Baş direktoruna ərizə göndərmiş hər hansı Hökumət hər vaxt hər hansı əvvəlki ərizənin məzmununu dəyişdirən və ya hər hansı ərazi barədə bu Konvensiyanın müddələrinin tətbiqinə xitam verən yeni ərizə göndərə bilər. Belə dəyişiklik və ya xitamvermə ərizənin Baş direktor tərəfindən alınmasından sonra otuzuncu gündən qüvvəyə minir.

3. FAO-nun Baş direktoru bu maddəyə uyğun olaraq aldığı hər hansı ərizə barədə bu Konvensiyanı imzalamış və ya ona qoşulmuş hökumətlərə xəbər verir.

Maddə 12. Təsdiq etmə və qoşulma

1. Bu Konvensiya 1952-ci il mayın 1-dək bütün hökumətlər tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır və mümkün qədər qısa müddətdə təsdiq edilməlidir. Təsdiqnamələr saxlanmaq üçün Baş direktora verilir və o bu Konvensiyanı imzalamış hər bir hökumətə həmin təsdiqnamələrin depozitə qoyulma tarixi barədə xəbər verir.

2. Bu Konvensiya XIV maddəyə uyğun olaraq qüvvəyə minməyi andan onu imzalamamış hər hansı hökumətin qoşulması üçün açıq olacaqdır. Qoşulma bu barədə sənədin saxlanmaq üçün FAO-nun Baş direktoruna verilməsi yolu ilə həyata keçirilir və Baş direktor bu Konvensiyanı imzalamış və ona qoşulmuş bütün hökumətlərə bu barədə xəbər verir.

Maddə 13. Dəyişikliklər

1. Razılığa gələn Hökumətin bu Konvensiyaya dəyişikliklər barədə hər hansı təklifi FAO-nun Baş direktoruna göndərilir.

2. FAO-nun Baş direktorunun Razılığa gələn Hökumətlərdən bu Konvensiyaya dəyişikliklər barədə aldığı hər hansı təklif FAO-nun növbəti konfransında və ya xüsusi sessiyasında təsdiq edilir və əgər təklif mühüm texniki dəyişikliklərə səbəb olursa, yaxud Razılığa gələn Hökumətlərin üzərinə əlavə öhdəliklər qoyur-

sa, ona konfrans keçirilənədək FAO-nun çağırdığı mütəxəssislərin Məsləhət Komitəsi tərəfindən baxılır.

3. Dəyişikliklər barədə hər hansı təklifi FAO-nun Baş direktoru Razılığa gələn Hökumətlərə həmin məsələnin baxılacağı sessiyanın və konfransın gündəliyindən gec olmayaraq bildirilir.

4. Konvensiyaya dəyişiklik barədə hər hansı belə təklif FAO-nun konfransı tərəfindən bəyənilməlidir və Razılığa gələn Hökumətlərin üzvlərinin üçdə ikisi tərəfindən qəbul edildikdən sonra otuzuncu gündən qüvvəyə minir.

Lakin Razılığa gələn Hökumətlər üçün yeni öhdəliklərə səbəb olan dəyişikliklər Razılığa gələn hər bir Hökumət üçün yalnız onun tərəfindən bəyənildikdən sonra və belə bəyənilmədən sonra otuzuncu gündən başlayaraq qüvvəyə minir.

5. Yeni öhdəliklərə səbəb olan dəyişikliklərin təsdiqi barədə sənədlər saxlanmaq üçün FAO-nun Baş direktoruna verilir və o, həmin sənədlərin alındığını və düzəlişlərin qüvvəyə mindiyini Razılığa gələn bütün Hökumətlərə xəbər verir.

Maddə 14. Qüvvəyə minmə

Bu Konvensiya onu imzalayan üç Hökumət tərəfindən imzalandığı andan onlar üçün qüvvəyə minəcəkdir. Konvensiya bundan sonra onu təsdiq etmiş və ona qoşulmuş hər bir Hökumət üçün təsdiq və ya qoşulma haqqında sənədlər depozitə qoyulduğu gündən qüvvəyə minir.

Maddə 15. Etibarsız elan etmə

1. Razılığa gələn hər hansı Hökumət FAO-nun Baş direktoruna xəbər vermək yolu ilə bu Konvensiyayı hər vaxt etibarsız elan edə bilər. FAO-nun Baş direktoru Konvensiyayı imzalamış və ona qoşulmuş bütün Hökumətlərə dərhal bu barədə xəbər verir.

2. Etibarsız elan etmə FAO-nun Baş direktoru tərəfindən bu barədə məlumat alındıqdan bir il sonra qüvvəyə minir.

1951-ci il dekabrın 6-da Romada (İtaliya) ingilis, fransız və ispan dillərində bir nüsxədə tərtib edilmişdir, mətnlərdən hər biri tam eynidir.

Bu sənəd Birləşmiş Millətlər Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının arxivlərində saxlanılacaqdır.

Təsdiqlənmiş surətlər bu Konvensiyayı imzalamış və ona qoşulmuş hər bir Hökumətə Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının Baş direktoru tərəfindən göndəriləcəkdir.

Bunun təsdiqi olaraq imza edənlər lazımi qaydada vəkil edilərək, bu Konvensiyayı müvafiq Hökumətlər adından imzalarının qabağında göstərildiyi gün imzalamışlar.

(imzalar)

Fitosanitar vəsiqəsinin nümunəsi

(ölkə)

№ _____

bitki mühafizəsi xidməti

Bununla təsdiq edilir ki, aşağıda göstərilən bitkilər, bitki hissələri və ya bitkiçilik məhsulu, habelə onların seçmə nümunələri _____

(xidmətin adı)

səlahiyyətli əməkdaşı _____

(adı, atasının adı, soyadı)

tərəfindən _____ əsaslı surətdə müayinə edilərək, onlarda heç bir zərər _____
(tarix)

vuran xəstəlik və ziyanvericilərin olmadığı hesab edilmişdir. Həmin yük idxalçı ölkənin cari fitosanitar qaydalarına, habelə əlavə deklarasianın tələblərinə uyğundur.

Fumiqasiya və ya dezinfeksiya (idxalçı ölkə tərəfindən tələb edilərsə):

Tarix _____

İşləmə üsulu _____

Saxlama müddəti _____

Kimyəvi preparat və onun qatılığı _____

Əlavə deklarasiya _____

19__ il

(imza)

(vəzifə)

(xidmətin möhürü)

Yükün təsviri

İxracatçı və onun ünvanı: _____

Yükü alan və onun ünvanı: _____

Bağlamanın nömrəsi və təsviri: _____

Markalama (fərq. nişanları): _____

Mənşəyi (idxalçı ölkə tərəfindən tələb edilərsə): _____

Daşınma vasitəsi: _____

İdxal məntəqəsi: _____

Məhsulun adı və miqdarı: _____

Botaniki adı (idxalçı ölkə tərəfindən tələb edilərsə): _____

"Nikahdankənar doğulmuş uşaqların hüquqi statusu haqqında" Avropa Konvensiyasına qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(17 mart 2000-ci il, № 832-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Nikahdankənar doğulmuş uşaqların hüquqi statusu haqqında" 1975-ci il oktyabrın 15-də Strasburq şəhərində imzalanmış Avropa Konvensiyasına qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

ЕВРОПЕЙСКАЯ КОНВЕНЦИЯ о юридическом статусе внебрачных детей

Страсбург, 15 октября 1975 года

Государства-члены Совета Европы, подписавшие настоящую Конвенцию, учитывая, что цель Совета Европы состоит в том, чтобы достичь большего единства между его членами, в частности путем содействия принятию общих норм в юридической сфере;

отмечая, что в большом числе государств-членов были предприняты или предпринимаются усилия по усовершенствованию юридического статуса внебрачных детей путем уменьшения различий между статусом вне-

брачных детей и детей, родившихся в браке, поскольку в юридическом и социальном плане такие различия ставят первых в менее благоприятное положение;

учитывая, что в этой области во внутреннем праве государств-членов по-прежнему существуют значительные различия;

будучи убежденными в том, что положение внебрачных детей должно быть улучшено и что введение некоторых общих норм, касающихся их юридического статуса, способствовало бы достижению этой цели и одновременно внесло бы определенный вклад в дело унификации законодательств государств-членов в этой области;

учитывая, однако, что необходимо предусмотреть последовательные этапы для тех государств, которые считают, что они не в состоянии незамедлительно принять некоторые нормы, закрепленные в настоящей Конвенции; согласились о нижеследующем:

Статья 1

Каждая Договаривающаяся Сторона обязуется обеспечивать согласованность своего законодательства с положениями настоящей Конвенции и уведомлять Генерального секретаря Совета Европы о мерах, принятых с этой целью.

Статья 2

Происхождения внебрачного ребенка от данной матери устанавливается исключительно по факту рождения ребенка.

Статья 3

Происхождение внебрачного ребенка от данного отца констатируется или устанавливается на основе добровольного признания или судебного решения.

Статья 4

Добровольное признание отцовства может быть оспорено или опротестовано, если внутреннее законодательство предусматривает соответствующие процедуры, только в том случае, когда лицо, желающее признать или признавшее ребенка, не является его отцом в биологическом смысле.

Статья 5

По делам, касающимся происхождения ребенка от данного отца, должны приниматься к рассмотрению научные доказательства, позволяющие установить или опровергнуть отцовство.

Статья 6

1. На отца и мать внебрачного ребенка возлагается такая же обязанность по уходу за таким ребенком, как и в случае ребенка, родившегося в браке.

2. В всех случаях, когда обязанность по уходу за ребенком, родившимся в браке, возлагается на некоторых членов семьи отца или матери, такая же обязанность возлагается на них в отношении внебрачного ребенка.

Статья 7

1. В тех случаях, когда установлено происхождение ребенка от обоих родителей, родительские права не могут в силу закона быть представлены только отцу.

2. Должна допускаться передача родительских прав; передача прав регулируется внутренним законодательством.

Статья 8

Если отец или мать внебрачного ребенка лишаются родительских прав или права опеки в отношении этого ребенка, то в соответствующих случаях лишенный таких прав родитель может получить право на посещение ребенка.

Статья 9

Внебрачный ребенок обладает такими же правами наследования своему отцу, матери и членам их семьи, как и ребенок, родившийся в браке.

Статья 10

Брак между отцом и матерью внебрачного ребенка придает этому ребенку юридический статус ребенка, родившегося в браке.

Статья 11

1. Настоящая Конвенция открыта для подписания государствами-членами Совета Европы. Она может быть ратифицирована, принята или одобрена. Ратифициционные грамоты и документы о принятии или одобрении сдаются на хранение Генеральному секретарю Совета Европы.

2. Конвенция вступает в силу по истечении трех месяцев со дня сдачи на хранение третьей ратифициционной грамоты или документа о принятии или одобрении.

3. Она вступает в силу в отношении любого подписавшего ее государства, которое впоследствии ратифицирует, примет или одобрит ее, по истечении трех месяцев со дня сдачи на хранение ратифициционной грамоты или документа о принятии или одобрении.

Статья 12

1. После вступления в силу настоящей Конвенции Комитет министров Совета Европы может предложить любому государству, не являющемуся членом Совета, присоединиться к настоящей Конвенции.

2. Присоединение осуществляется посредством сдачи на хранение Генеральному секретарю Совета Европы документа о присоединении, который вступает в силу по истечении трех месяцев со дня его сдачи на хранение.

Статья 13

1. Любое государство может во время подписания или сдачи на хранение своей ратифициционной грамоты, документа о принятии, одобрении или присоединении указать одну или несколько территорий, к которым будет применяться настоящая Конвенция.

2. Любое государство может во время сдачи на хранение своей ратифициционной грамоты или документа о принятии, одобрении или присоединении либо в любое другое время после этого распространить действие настоящей Конвенции путем направления декларации на имя Генерального секретаря Совета Европы на любую другую территорию, которая указана в такой декларации и за международные отношения которой оно несет ответственность или от имени которой оно имеет право принимать обязательства.

3. Любая декларация, сделанная в соответствии с предыдущим пунктом, может быть отозвана в отношении любой территории, указанной в этой декларации, в соответствии с положениями статьи 15 настоящей Конвенции.

Статья 14

1. Любое государство может во время подписания или сдачи на хранение своей ратифициционной грамоты, документа о принятии, одобрении или присоединении или во время представления декларации в соответствии с пунктом 2 статьи 13 настоящей Конвенции сделать не более трех оговорок в отношении положений статей 2-10 настоящей Конвенции.

Оговорки общего характера не допускаются; каждая оговорка может касаться только одного положения.

2. Каждая оговорка действует в течение пяти лет со дня вступления в силу настоящей Конвенции в отношении рассматриваемой Стороны. Ее действие может возобновляться на последующие пятилетние периоды посредством представления декларации на имя Генерального секретаря Совета Европы до истечения каждого такого периода.

3. Любая Договаривающаяся Сторона может полностью или частично снять оговорку, сделанную ею в соответствии с положениями предыдущих

пунктов, посредством представления декларации на имя Генерального секретаря Совета Европы, которая вступает в силу со дня ее получения.

Статья 15

1. Любая Договаривающаяся Сторона может в том, что касается данной Стороны, денонсировать настоящую Конвенция, направив Генеральному секретарю Совета Европы соответствующее уведомление.

2. Денонсация вступает в силу по истечении шести месяцев со дня получения уведомления Генеральным секретарем.

Статья 16

Генеральный секретарь Совета Европы уведомляет государства-члены Совета и любое государство, присоединившееся к настоящей Конвенции, о:

- a) любом акте подписания Конвенции;
- b) сдаче на хранение любой ратификационной грамоты или документов о принятии, одобрении или присоединении;
- c) любой дате вступления в силу настоящей Конвенции в соответствии со статьей 11;
- d) любом уведомлении, полученном в соответствии с положениями статьи 1;
- e) любой декларации, полученной в соответствии с положениями пунктов 2 и 3 статьи 13;
- f) любой оговорке, сделанной в соответствии с положениями пункта 1 статьи 14;
- g) возобновлении действия любой оговорки в соответствии с пунктом 2 статьи 14;
- h) снятии любой оговорки в соответствии с положениями пункта 3 статьи 14;
- i) любом уведомлении, полученном в соответствии с положениями статьи 15, и дате вступления в силу денонсации.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся, должным образом на то уполномоченные, подписали настоящую Конвенцию.

Совершено в Страсбурге 15 октября 1975 года на английском и французском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу, в одном экземпляре, которой хранится в архивах Совета Европы, Генеральный секретарь совета Европы направляет заверенные копии каждому подписавшемуся или присоединившемуся государству.

"Hüquqi yardım haqqında ərizələrin təqdim olunması barədə" Avropa Sazişinə qoşulmaq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(17 mart 2000-ci il, № 833-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Hüquqi yardım haqqında ərizələrin təqdim olunması barədə" 1977-ci il yanvarın 27-də Strasburq şəhərində imzalanmış Avropa Sazişinə qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

ЕВРОПЕЙСКОЕ СОГЛАШЕНИЕ о передаче заявлений о правовой помощи

Страсбург, 27 января 1977 года

Государства - члены Совета Европы, подписавшие настоящее Соглашение учитывая, что целью Совета Европы является достижение большего единства между его членами,

учитывая желательность устранения существующих финансовых препятствий для гражданского судопроизводства и дать лицам, находящимся в трудном материальном положении, возможность легко осуществлять свои права в государствах-членах,

считая, что создание надлежащей системы передачи просьбы о правовой помощи способствовало бы достижению этой цели,

согласились о нижеследующем:

Статья 1

Любое лицо, постоянно проживающее на территории одной из договаривающихся сторон и желающее подать просьбу о правовой помощи по гражданским, торговым или административным делам на территории другой Договаривающейся Стороны, может подать свою просьбу в государстве, где обычно проживает. Это государство передает такое заявление другому государству.

Статья 2

1. Каждая из Договаривающихся Сторон назначает один или более передающих органов для направления заявлений о правовой помощи непосредственно иностранному органу, определяемому ниже.

2. Каждая из Договаривающихся Сторон также назначает центральный получающий орган для получения и принятия действий по просьбам о правовой помощи, поступающим из других Договаривающихся Сторон.

Федеральные государства и государства, имеющие более одной правовой системы, вправе назначать более одного органа.

Статья 3

1. Передающий орган оказывает содействие заявителю в том, чтобы к его заявлению прилагались все документы, которые по имеющимся у него сведениям, необходимы для того, чтобы по заявлению могло быть принято решение. Он также оказывает содействие заявителю в предоставлении любого необходимого перевода документов.

Он может отказаться направить заявление, если из него очевидно явствует, что оно составлено недобросовестно.

2. Центральный получающий орган направляет заявление органу, компетентному принимать решение по данному заявлению. Он информирует передающий орган о любых трудностях, касающихся рассмотрения заявления, и о решении, принимаемом по заявлению компетентным органом.

Статья 4

Все документы, направляемые в соответствии с настоящим соглашением, освобождаются от легализации или любой эквивалентной формальности.

Статья 5

Договаривающиеся Стороны не взимают никаких сборов в связи с услугами, оказываемыми по настоящему Соглашению.

Статья 6

1. Если между соответствующими органами Договаривающихся Сторон не существует конкретных договоренностей и в соответствии с положениями статей 13 и 14:

а) просьба о правовой помощи и прилагаемые к ней документы и любые другие документы составляются на официальном языке или на одном из официальных языков принимающего органа или сопровождается переводом на этот язык;

б) каждая Договаривающаяся Сторона тем не менее принимает просьбу о правовой помощи и прилагаемые к ней документы и любые другие документы, составленные на английском или французском языке, или сопровождается переводом на один из этих языков.

2. Документы, происходящие из государства принимающего органа, могут быть составлены на официальном языке или на одном из официальных языков этого государства или на английском или на французском языке.

Статья 7

В целях облегчить применение настоящего Соглашения центральные органы Договаривающихся Сторон договариваются предоставлять друг другу информацию о состоянии их законодательства, регулирующего правовую помощь.

Статья 8

Органы, упомянутые в статье 2, назначаются путем представления декларации на имя Генерального секретаря Совета Европы соответствующим государством, когда оно становится Стороной Конвенции в соответствии с положениями статей 9 и 11. О любых изменениях в полномочиях этих органов Генеральный секретарь Совета Европы информируется таким же образом.

Статья 9

1. Настоящее Соглашение открыто для подписания государствами-членами Совета Европы, которые могут стать его сторонами путем:

а) подписания без оговорки в отношении ратификации, принятия или одобрения;

б) подписания с оговоркой в отношении ратификации, принятия или одобрения, после чего следует ратификация, принятие или одобрение.

2. Ратификационные грамоты или документы о принятии или одобрении сдаются на хранение Генеральному секретарю Совета Европы.

Статья 10

1. Настоящее Соглашение вступает в силу через один месяц со дня, когда два государства - члена Совета станут Сторонами Соглашения в соответствии с положениями статьи 9.

2. В отношении любого государства-члена, которое в последующем подписывает Соглашение без оговорки в отношении ратификации, принятия или одобрения или которое ратифицирует, примет или одобрит его. Соглашение вступит в силу через один месяц после такого подписания или после даты сдачи на хранение ратификационной грамоты или документа о принятии или одобрении.

Статья 11

1. После вступления в силу настоящего соглашения Комитет министров Совета Европы может предложить любому государству, не являющемуся членом Совета, присоединиться к настоящему Соглашению.

2. Такое присоединение осуществляется путем сдачи на хранение Генеральному секретарю Совета Европы документа о присоединении, которое вступает в силу через один месяц с даты сдачи документа на хранение.

Статья 12

1. Любое государство может при подписании или сдаче на хранение ратификационной грамоты или документа о принятии, одобрении или присоединении указать территорию или территории, к которым применяется настоящее Соглашение.

2. Любое государство может при сдаче на хранение своей ратификационной грамоты или документа о принятии, одобрении или присоединении или в любое другое время после этого, путем направления декларации на имя Генерального секретаря Совета Европы, распространить действие настоящего Соглашения на любую другую территорию или территории, указанные в декларации, и за международные отношения которых оно несет ответственность либо от имени которых оно имеет право давать обязательства. Любое распространение вступает в силу в течение месяца после получения декларации.

3. Любая декларация, сделанная в соответствии с предыдущим пунктом, может, в отношении любой территории, упомянутой в такой декларации, быть отозвана путем уведомления на имя Генерального секретаря Совета Европы. Такой отзыв вступает в силу через шесть месяцев после даты получения уведомления Генеральным секретарем Совета Европы.

Статья 13

1. Любое государство при подписании или сдаче на хранение своей ратификационной грамоты или документа о принятии, одобрении или присоединении может заявить, что оно исключает полностью или частично применение положений пункта 1b статьи 6. Никакие другие оговорки в отношении настоящего Соглашения не допускаются.

2. Любая Договаривающаяся Сторона может полностью или частично снять оговорку, сделанную путем Декларации на имя Генерального секретаря Совета Европы. Оговорка прекращает свое действие с даты получения такой декларации.

3. Если Договаривающаяся Сторона сделала оговорку, то любая другая Сторона может применять такую же оговорку в отношении этой Стороны.

Статья 14

1. Договаривающаяся Сторона, которая имеет более одного официального языка, может для целей применения пункта 1.a статьи 6 путем декларации указать язык, на котором подается просьба и прилагаемые к ней документы или их перевод с тем, чтобы их можно было направить в конкретные части ее территории.

2. Декларация, предусмотренная в предыдущем пункте, направляется на имя Генерального секретаря Совета Европы при подписании Соглашения заинтересованным государством или при сдаче на хранение его ратификационной грамоты или документа о принятии, одобрении или присоединении. Декларация может быть отозвана или в нее могут вноситься поправки в соответствии с той же процедурой.

Статья 15

1. Любая Договаривающаяся Сторона может, поскольку это ее касается, денонсировать настоящее Соглашение, направив уведомление на имя Генерального секретаря Совета Европы.

2. Такая денонсация вступает в силу через шесть месяцев с даты получения такого уведомления Генеральным секретарем.

Статья 16

Генеральный секретарь Совета Европы уведомляет государства - члены Совета и любое государство, которое присоединилось к настоящему Соглашению, о:

a) любом подписании без оговорки в отношении ратификации, принятия или одобрения;

b) любом подписании с оговоркой в отношении ратификации, принятия или одобрения;

c) сдаче на хранение любой ратификационной грамоты, документа о принятии, одобрении или присоединении;

d) любой декларации, сделанной в соответствии с положениями статьи 8;

e) любой дате вступления в силу настоящего Соглашения в соответствии со статьей 10;

f) любой декларации, полученной в соответствии с положениями пунктов 2 и 3 статьи 12;

g) любой оговорке, сделанной в соответствии с положениями пункта 1 статьи 13;

h) снятии любой оговорки в соответствии с положениями пункта 2 статьи 13;

i) любой декларации, полученной в соответствии с положениями статьи 14;

ж) любом уведомлении, полученном в соответствии с положениями статьи 15, и дате вступления в силу денонсации.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся, должным образом на то уполномоченные, подписали настоящее Соглашение,

Совершено в Страсбурге 27 января 1977 года на английском и французском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу, в единственном экземпляре, который хранится в архивах Совета Европы. Генеральный секретарь Совета Европы направляет заверенные копии каждому подписавшему или присоединившемуся государству.

**"Xaricdə inzibati məsələlərə dair informasiya və ifadələrin əldə olunması haqqında"
Avropa Konvensiyasına qoşulmaq barədə
Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(17 mart 2000-ci il, № 834-IQ)**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Xaricdə inzibati məsələlərə dair informasiya və ifadələrin əldə olunması haqqında" 1978-ci il martın 15-də Strasburq şəhərində imzalanmış Avropa Konvensiyasına qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

ЕВРОПЕЙСКАЯ КОНВЕНЦИЯ

о получении за рубежом информации и свидетельств по административным вопросам¹

Страсбург, 15 марта 1978 г.

Государства - Члены Совета Европы, подписавшие настоящую Конвенцию, считая, что целью Совета Европы является достижение большего единства между его Членами и основываясь на уважении к законности, а также к правам человека и основным свободам;

¹ Вступил в силу 1 января 1983 г., в ней участвуют 5 стран, после их получения Генеральным секретарем Совета Европы. Эти заявления могут, полностью или частично, быть отменены с помощью заявления, адресованного Генеральному секретарю Совета Европы. Такая отмена вступает в силу по истечении трехмесячного срока после даты получения данного заявления.

считая, что достижению этой цели будет способствовать создание системы оказания взаимопомощи по административным вопросам;

осознавая важность улучшения и упрощения системы получения информации и свидетельств по административным вопросам;

согласились о следующем:

Глава I. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Область применения

1. Договаривающиеся Стороны обязуются оказывать друг другу помощь по административным вопросам по получении заявки о помощи в соответствии с положениями данной Конвенции.

2. Конвенция неприменима к финансовым или уголовным делам. Однако любое государство может в момент подписания или сдачи на хранение своей ратификационной грамоты, документа о принятии, одобрении или присоединении или в любой последующий момент в заявлении, адресованном Генеральному секретарю Совета Европы, уведомить его о том, что в целях выполнения заявок об оказании помощи эта Конвенция должна быть применима к финансовым вопросам или к вопросам судопроизводства в отношении правонарушений, наказание за которые не входит в юрисдикцию судебных властей в момент получения заявки о помощи. В заявлении это государство может указать, что применение Конвенции должно основываться на принципе взаимности.

3. Любое государство может в момент подписания или сдачи на хранение ратификационной грамоты, документа о принятии, одобрении или присоединении или в любой момент в течение 5 лет после вступления в силу настоящей Конвенции в заявлении, адресованном Генеральному секретарю Совета Европы, уведомить его об административных вопросах, в отношении которых оно не будет применять ту Конвенцию. Любая другая Договаривающаяся Сторона может требовать взаимности.

4. Заявления в соответствии с пунктами 2 и 3 этой статьи должны, в зависимости от обстоятельств, вступить в силу с момента вступления в силу Конвенции в отношении государства, которое их сделало, или по истечении трехмесячного срока

Статья 2. Центральный орган

1. Каждая Договаривающаяся Сторона назначает центральный орган для сбора заявок об оказании помощи по административным вопросам, исходящим из органов других Договаривающихся Сторон, и для принятия по этим заявкам соответствующих мер. Федеральные государства могут назначать несколько центральных органов.

2. Каждая Договаривающаяся Сторона назначает другие органы, имеющие такие же функции, как и центральный орган, и определяет их территориальную компетенцию. Вместе с тем запрашивающий орган во всех случаях имеет право обращаться непосредственно к центральному органу.

3. Кроме того, каждая Договаривающаяся Сторона назначает рассылающий орган, в задачу которого входит централизация заявок об оказании помощи, исходящих из органов, и пересылка этих заявок в компетентный центральный орган за границей. Федеральные государства могут назначать несколько рассылающих органов.

4. Вышеуказанные органы должны быть или отделами министерств, или другими официальными учреждениями.

5. В заявлении, адресованном Генеральному секретарю Совета Европы, каждая Договаривающаяся Сторона сообщает наименование и адрес органов, назначенных в соответствии с положениями этой статьи.

Статья 3. Освобождение от легализации

Заявка об оказании помощи и приложения к ней, рассылаемые в соответствии с настоящей Конвенцией, должны быть освобождены от легализации или любой подобной формальности.

Статья 4. Обязанность давать ответ

За исключением тех случаев, когда в настоящей Конвенции предусматривается иное, центральный орган запрашиваемой Стороны, получивший заявку об оказании помощи, обязан принять соответствующие меры.

Статья 5. Содержание заявки

Заявка об оказании помощи должна, содержать всю необходимую информацию, которая, в частности, касается следующего:

- а) органа, из которого исходит заявка;
- б) существа и цели заявки;
- в) где применяется информация, имя, национальность, адрес и другие подробности, необходимые для идентификации лица, которому будет адресована просьба о предоставлении информации, или лица, которого касается запрашиваемая информация или запрашиваемый документ.

Статья 6. Соответствие заявки

Если центральный орган запрашиваемой Стороны сочтет, что заявка не соответствует положениям данной Конвенции, он незамедлительно должен информировать об этом запрашивающую Сторону, изложив свои возражения.

Статья 7. Отказ в исполнении заявки

1. Центральный орган запрашиваемой Стороны, которому адресована заявка об оказании помощи, может отказать в ее исполнении, если сочтет:

- а) что вопрос, к которому относится заявка, не является административным вопросом по смыслу статьи 1 настоящей Конвенции;
- б) что исполнение заявки может нанести ущерб суверенитету, безопасности, государственной политике и другим жизненно важным интересам государства;
- в) что исполнение заявки может причинить вред основным правам или жизненным интересам лица, к которому относится запрашиваемая информация, или что заявка, касается конфиденциальной информации, раскрытие которой является нежелательным;
- г) что внутригосударственное право или обычаи не позволяют выполнить заявку.

2. В случаях отказа центральный орган запрашиваемой Стороны должен незамедлительно информировать об этом запрашивающую Сторону, объяснив причины отказа.

Статья 8. Расходы

В соответствии с положениями статей 18 и 21 ответ на запрос об оказании помощи не должен вызывать уплату пошлин (сборов) или покрытие расходов в связи с услугами, оказываемыми запрашиваемой Стороной.

Статья 9. Используемый язык

1. Заявка об оказании помощи и приложения к ней должны быть составлены на официальном языке или на одном из официальных языков запрашиваемой Стороны, или должны сопровождаться переводом на этот язык.

2. Вместе с тем центральный орган каждой Стороны обязан принимать заявки об оказании помощи, если они составлены на одном из официальных языков Совета Европы или сопровождаются переводом на один из этих языков, кроме тех случаев, когда этот орган отвечает отказом.

3. Ответ должен быть составлен на официальном языке или на одном из официальных языков запрашиваемой Стороны, Совета Европы или запрашивающей Стороны.

Статья 10. Сроки и порядок ответа на запрос

1. Ответ на запрос об оказании помощи должен быть дан как можно быстрее. Однако, если подготовка ответа требует длительного времени, центральный орган запрашиваемой Стороны обязан информировать об этом запрашивающую Сторону и, если возможно, в то же время указать, когда примерно следует ожидать ответа.

2. Ответ на запрос об оказании помощи должен быть направлен запрашивающему органу.

Статья 11. Рассылка заявок по дипломатическим или консульским каналам

Каждая Договаривающаяся Сторона может пользоваться дипломатическими или консульскими каналами для того, чтобы направлять заявки об оказании помощи в адрес компетентного центрального органа другой Договаривающейся Стороны.

Статья 12. Другие международные соглашения или обязательства

Положения настоящей Конвенции не должны вступать в противоречие с действующими или будущими международными соглашениями или другими обязательствами между Договаривающимися Сторонами, которые имеют отношение к вопросам, затрагиваемым в данной Конвенции.

Глава II. ЗАЯВКИ НА ПОЛУЧЕНИЕ ИНФОРМАЦИИ, ДОКУМЕНТОВ И СПРАВОК

Статья 13. Заявки на получение информации о законах, правилах и процедуре

Договаривающиеся Стороны обязуются обмениваться информацией о законах, правилах и процедуре по административным вопросам при получении заявок от органа запрашивающей Стороны.

Статья 14. Заявки на получение фактической информации и документов

Договаривающиеся Стороны согласились предоставлять друг другу находящуюся в их распоряжении фактическую информацию по административным вопросам и высылать заверенные копии, обычные копии или выдержки из административных документов при получении заявки от органа запрашивающей Стороны.

Статья 15. Заявки на получение справок

При поступлении заявки по административным вопросам от органа запрашивающей Стороны Договаривающиеся Стороны обязуются исполнить ее, наводя справки или используя какие-либо другие способы по форме, ус-

тановленной или разрешенной законодательством, или процедурой, используемой запрашиваемой Стороной, но без применения принудительной силы.

Статья 16. Конкретная цель запрашиваемой информации

1. В соответствии с условием, поставленным центральным органом запрашиваемой Стороны, запрашивающий орган может использовать информацию или документы, представленные в соответствии с данной Конвенцией, только в целях, указанных в заявке на оказание помощи.

2. Любая Договаривающаяся Сторона в любой момент может сформулировать оговорку к положениям пункта 1 данной статьи в той мере, в которой ее законодательство, регулирующее доступ общественности к административной документации, разрешает исполнение заявки.

3. Центральный орган запрашиваемой Стороны может в каждом конкретном случае отказать в исполнении любой заявки, исходящей от органа Стороны, которая сформулировала такую оговорку.

Статья 17. Орган, которому предоставлено право давать ответы

1. Центральный орган запрашиваемой Стороны, который получил заявку, может сам составить ответ, если компетентен в этом, или передать заявку органу, которому предоставлено право давать ответы.

2. Центральный орган запрашиваемой Стороны в соответствующих случаях или по причинам административной организации с согласия запрашивающего органа сможет передать заявку на оказание помощи по вопросу права, упоминаемому в статье 13, частной организации или квалифицированному юристу для составления ответа.

Статья 18. Специальные расходы

1. Расходы, связанные с оплатой труда экспертов и переводчиков, оказывающих помощь в исполнении заявки, покрываются запрашивающей Стороной.

2. Это же относится и к случаю, когда ответ на заявку о предоставлении информации по вопросу права, упоминаемому в статье 13, подготавливается, с согласия запрашивающей Стороны, частной организацией или квалифицированным юристом.

Глава III. ПИСЬМЕННЫЕ ЗАПРОСЫ ПО АДМИНИСТРАТИВНЫМ ВОПРОСАМ

Статья 19. Получение свидетельств

1. Административный трибунал или какой-либо другой орган, исполняющий юридические функции по административным вопросам в одной из До-

говаривающихся Сторон, может, в соответствии с положениями законов данной Сторон, направить письменной запрос центральному органу другой Договаривающейся Стороны с просьбой через компетентный орган получить свидетельства по административным вопросам в той мере, в какой порядок получения таких свидетельств может быть использован рассматриваемом случае в стране, которой адресован запрос.

2. Письменной запрос не должен быть использован для получения свидетельств, которые не предназначаются для применения в делах, которые уже взяты или будут приняты к производству.

3. В исполнении письменного запроса может быть отказано на том основании, что в запрашиваемой стране это не входит в компетенцию административного трибунала или любого другого органа, выполняющего юридические функции по административным вопросам.

Статья 20. Применяемые законы и специальная форма

1. Орган, отвечающий за исполнение письменных запросов, должен применять внутригосударственное право относительно используемых методов, процедуры и средств принуждения.

2. Однако следует с уважением отнестись к желанию запрашивающего органа придерживаться специальной формы, если последняя не противоречит законам и процедуре запрашиваемой Стороны, в особенности там, где они касаются уведомления заинтересованных Сторон о том, когда и где будет исполнен запрос.

3. При исполнении письменного запроса соответствующее лицо может отказаться от дачи свидетельств вследствие того, что оно имеет на это привилегию или право:

- а) в соответствии с законами запрашиваемой Стороны; или
- б) в соответствии с законами запрашиваемой Стороны, и привилегия или право указана(о) а письменном запросе, или, по просьбе запрашиваемого органа, подтверждена(о) этому органу запрашивающей Стороной.

Статья 21. Специальные расходы

Расходы, связанные с оплатой труда экспертов и переводчиков, оказывающих помощь в исполнении письменных запросов, покрываются запрашивающей Стороной. То же самое относится к случаю, когда заявка на применение конкретной формы процедуры вызывает специальные расходы.

Статья 22. Сбор свидетельств дипломатическими или консульскими работниками

Положения настоящей главы не должны ограничивать свободы Договаривающихся Сторон в сборе свидетельств непосредственно через дипломатичес-

ких или консульских работников при условии, что нет возражений со стороны государства, на территории которого осуществляется сбор свидетельств.

Глава IV. ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 23. Вступление в силу

1. Настоящая Конвенция открыта для подписания государствами - Участниками Совета Европы. Она подлежит ратификации, принятию или одобрению. Ратификационные грамоты, документы о принятии или одобрении сдаются на хранение Генеральному секретарю Совета Европы.

2. Конвенция вступает в силу через 90 дней после даты сдачи на хранение третьей ратификационной грамоты, документа о принятии или одобрении.

3. В отношении любой подписавшей Стороны, впоследствии ратифицирующей, принимающей или одобряющей Конвенцию, последняя вступает в силу через 90 дней после даты сдачи на хранение ее ратификационной грамоты, документа о принятии или одобрении.

Статья 24. Пересмотр Конвенции

По просьбе любой Договаривающейся Стороны или по истечении трехлетнего срока после вступления в силу данной Конвенции Договаривающиеся Стороны должны приступить к многосторонним консультациям, на которых любое государство - Член Совета Европы может быть представлено наблюдателем с тем, чтобы вести надзор за применением настоящей Конвенции, а также внести целесообразность ее пересмотра или расширения каких-либо ее положений. Такие консультации должны быть проведены во время собрания, созываемого Генеральным секретарем Совета Европы.

Статья 25. Присоединение к Конвенции государства, не являющегося членом Совета Европы

1. После вступления в силу настоящей Конвенции Комитет министров Совета Европы может предложить любому государству, не являющемуся членом Совета Европы, присоединиться к Конвенции. Решение об этом принимается двумя третями голосов, включая единодушное голосование Договаривающихся Сторон.

2. Такое присоединение осуществляется сдачей на хранение Генеральному секретарю Совета Европы документа о присоединении, который вступит в силу по истечении трехмесячного срока после его депонирования.

Статья 26. Территориальное применение Конвенции

1. Любое государство может в момент подписания или сдачи на хранение своей ратификационной грамоты, документа о принятии, одобрении или присоединении указать территорию или территории, на которые будет распространяться действие настоящей Конвенции.

2. Любое государство может в момент сдачи на хранение своей ратификационной грамоты, документа о принятии, одобрении или присоединении, или в любой последующий момент, на основе заявления, адресованного Генеральному секретарю Совета Европы, распространить применение настоящей Конвенции на любую другую территорию или территории, указанные в заявлении, за чьи внешние сношения оно отвечает или по чьему поручению оно берет на себя обязательства.

3. Любое заявление, сформулированное в силу предыдущего пункта, может быть отменено. Такая отмена вступит в силу по истечении шестимесячного срока после даты получения Генеральным секретарем Совета Европы уведомления об обмене.

Статья 27. Оговорки к Конвенции

1. В отношении положений настоящей Конвенции нельзя делать никаких оговорок кроме той, что изложена в статье 16, пункт 2.

2. Договаривающаяся Сторона, пользующаяся оговоркой, изложенной в статье 16, пункт 2, может ее снять, направив заявление Генеральному секретарю Совета Европы, которое вступает в силу момента ее получения.

Статья 28. Денонсация Конвенции

1. Любая Договаривающаяся Сторона может денонсировать настоящую конвенцию в той мере, в которой она ее касается, направив уведомление Генеральному секретарю Совета Европы.

2. Такая денонсация вступает в силу через шесть месяцев после даты получения такого уведомления Генеральным секретарем Совета Европы. Однако настоящая Конвенция сохраняет силу в отношении заявок, полученных до вступления в силу денонсации.

Статья 29. Функции депозитария Конвенции

Генеральный секретарь Совета Европы уведомляет Членов Совета и правительство каждого государства, присоединившегося к настоящей Конвенции, о нижеследующем:

- a) любом подписании;
- b) передаче на хранение любой ратификационной грамоты, документа о принятии, одобрении или присоединении;

c) любой дате вступления в силу настоящей Конвенции в соответствии с пунктами 2 и 3 статьи 23;

d) любом заявлении, полученном в соответствии с положениями пунктов 2, 3 и 4 статьи 1;

f) любом заявлении, полученном в соответствии с положениями пункта 5 статьи 2;

g) любой оговорке, сделанной в соответствии с положениями пункта 2 статьи 16;

h) любом заявлении, полученном в соответствии с положениями пунктов 2 и 3 статьи 26;

i) снятии любой оговорки в соответствии с положениями пункта 2 статьи 27;

j) любом уведомлении, полученном в соответствии с положениями пункта 1 статьи 28

В удостоверение чего нижеподписавшиеся, должным образом уполномоченные для этой цели, подписали настоящую Конвенцию.

Совершено в Страсбурге 15 марта 1978г. На английском и французском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу, в единственном экземпляре, который будет сдан на хранение в архивы Совета Европы. Генеральный секретарь Совета Европы направит заверенную копию Конвенции каждому государству - Члену Совета Европы, а также любому государству, присоединившемуся к настоящей Конвенции.

**"Fərdi şəxslərin odlu silah əldə etməsi və saxlaması
üzərində nəzarət haqqında" Avropa Konvensiyasına
qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(17 mart 2000-ci il, № 835-IQ)**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Fərdi şəxslərin odlu silah əldə etməsi və saxlaması üzərində nəzarət haqqında" 1978-ci il iyunun 28-də Strasburq şəhərində imzalanmış Avropa Konvensiyasına qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

**ЕВРОПЕЙСКАЯ КОНВЕНЦИЯ
о контроле за приобретением и хранением
огнестрельного оружия частными лицами¹**

Страсбург, 28 июня 1978 г.

Государства - Члены Совета Европы, подписавшие под настоящей Конвенцией,

считая, что целью Совета Европы является достижение большего единства между его Членами;

признавая опасность, вызываемую ростом применения огнестрельного оружия при совершении преступлений;

осознавая тот факт, что такое огнестрельное оружие часто поступает из-за границы;

стремясь ввести на международном уровне эффективные методы контроля за перемещением огнестрельного оружия через национальные границы;

осознавая необходимость избежать меры, которые могут препятствовать законной международной торговле или привести к неосуществимым или к чрезмерно затруднительным механизмам контроля за границами, противоречащими современным целям свободы перемещения товаров и людей,

договорились о следующем:

¹ Вступила в силу 1 июля 1982 г., в ней участвуют 9 государств.

Глава I. Определения и общие положения

Статья 1

Для целей настоящей Конвенции:

а) понятие "огнестрельное оружие" имеет значение, приданное ему в Приложении I к настоящей Конвенции;

б) понятие "лицо" также подразумевает и юридическое лицо, имеющее место для ведения предпринимательской деятельности на территории одной из Договаривающихся Сторон;

с) понятие "торговец" означает лицо, торговая или предпринимательская деятельность которого целиком или частично заключается в производстве, сбыте, закупке, обмене или найме огнестрельного оружия;

д) понятие "постоянный житель" относится к лицу, имеющему постоянное местожительство на территории одной из Договаривающихся Сторон в рамках смысла Правила №9 Дополнения к Резолюции (72) I Комитета министров Совета Европы.

Статья 2

Договаривающиеся Стороны принимают меры к оказанию друг другу взаимной помощи через соответствующие административные органы в пресечении незаконного оборота огнестрельного оружия, также в прослеживании и обнаружении огнестрельного оружия, перемещаемого с территории одного государства на территорию другого.

Статья 3

Каждая Договаривающаяся Сторона остается вправе издавать законы и инструкции, касающиеся огнестрельного оружия, при том условии, что такие законы и инструкции не являются несовместимыми с положениями настоящей Конвенции.

Статья 4

Настоящая Конвенция не применима к любой из сделок, связанных с огнестрельным оружием, в которых Сторонами являются государства или в которых Стороны выступают от имени государств.

Глава II. Уведомление о сделках

Статья 5

1. Если какое-либо огнестрельное оружие, находящееся на территории Договаривающейся Стороны, продается, перемещается или иным образом передается какому-либо лицу, являющемуся постоянным жителем на территории другой Договаривающейся Стороны, то первая Сторона уведомляет последнюю в порядке, предусмотренном в статьях 8 и 9.

2. Для целей применения положений пункта 1 настоящей статьи каждая Договаривающаяся Сторона принимает необходимые меры к обеспечению того, чтобы любое лицо, которое осуществляет продажу, перемещение или передачу иным образом какого-либо огнестрельного оружия, находящегося на ее территории, представляло подробное описание сделки в соответствующие органы этой Стороны.

Статья 6

Если какое-либо огнестрельное оружие, находящееся на территории одной из Договаривающихся Сторон, постоянно передается на территорию другой Договаривающейся Стороны при отсутствии изменений во владении им, первая Сторона уведомляет последнюю в порядке, предусмотренном в статьях 8 и 9.

Статья 7

Уведомления, указанные в статьях 5 и 6, должны также направляться и тем Договаривающимся Сторонам, через территорию которых осуществляется транзитная перевозка какого-либо огнестрельного оружия, если государство, с территории которого оно направляется, считает такую информацию полезной.

Статья 8

1. Уведомления, указанные в статьях 5, 6 и 7, должны направляться незамедлительно. Договаривающиеся Стороны делают все возможное для того, чтобы уведомление направлялось до сделки или перемещения, к которым оно имеет отношение; в противном случае оно должно направляться в возможно короткий срок после них.

2. Уведомления, указанные в статьях 5, 6 и 7, должны, в частности, содержать:

а) статус, номер паспорта или удостоверения личности и адрес лица, которому данное оружие продается, перемещается или иным образом передается, либо лица, которое постоянно осуществляет передачу какого-либо

огнестрельного оружия на территорию другой Договаривающейся Стороны при отсутствии изменений во владении им;

б) вид, модель и характеристики данного огнестрельного оружия, а также его номер или любые другие отличительные признаки.

Статья 9

1. Уведомления, указанные в статьях 5, 6 и 7, должны направляться между такими национальными органами, которые будут определены Договаривающимися Сторонами.

2. Там, где это целесообразно, уведомления могут направляться через Международную организацию уголовной полиции (Интерпол).

3. Любое государство при сдаче на хранение своего документа о ратификации, утверждении или присоединении в декларации, адресованной Генеральному секретарю Совета Европы, называет тот орган, в который должны направляться уведомления. Оно незамедлительно уведомляет Генерального секретаря Совета Европы о любых последующих применениях в компетенции таких органов.

Глава III. Двойное разрешение

Статья 10

1. Каждая Договаривающаяся Сторона принимает надлежащие меры для того, чтобы никакое огнестрельное оружие, находящееся на ее территории, не было продано, перемещено или иным образом передано какому-либо лицу, не являющемуся ее постоянным жителем, которое предварительно не получило разрешения от компетентных органов данной Договаривающейся Стороны.

2. Такое разрешение не предоставляется до тех пор, пока компетентные органы предварительно не убедятся в том, что разрешение в отношении рассматриваемой сделки было предоставлено данному лицу компетентными органами Договаривающейся Стороны, постоянным жителем которой он является.

3. Если такое лицо вступает во владение огнестрельным оружием на территории Договаривающейся Стороны, в которой имеет место сделка, то разрешение, указанное в пункте 1, предоставляется только на тех условиях, на которых разрешение было бы предоставлено в отношении сделки между постоянными жителями заинтересованной Договаривающейся Стороны. Если огнестрельное оружие экспортируется немедленно, органы, указанные в пункте 1, обязаны лишь удостовериться в том, что органы Договаривающейся Стороны, где проживает данное лицо, санкционировали данную конкретную сделку или подобные сделки в целом.

4. Разрешения, о которых говорится в пунктах 1 и 2 настоящей статьи, могут быть заменены международной лицензией.

Статья 11

Любое государства при сдаче на хранение своего документа о ратификации, принятии, утверждении или присоединении указывает, в компетенции каких его органов входит предоставление разрешений, о которых говорится в пункте 2 статьи 10. Оно должно незамедлительно уведомить Генерального секретаря Совета Европы о любых последующих изменениях в компетенции таких органов.

Глава IV. Заключительные положения

Статья 12

1. Настоящая Конвенция является открытой для ее подписания государствами-Членами Совета Европы. Документы о ратификации, принятии или утверждении хранятся у Генерального секретаря Совета Европы.

2. Конвенция вступает в силу в первый день месяца по истечении трех месяцев со дня сдачи на хранение третьего экземпляра документа о ратификации, принятии или утверждении.

3. Применительно к любому государству-участнику, впоследствии ратифицировавшему, принявшему или утвердившему Конвенцию, он вступает в силу в первый день месяца по истечении трех месяцев со дня сдачи на хранение его документа о ратификации, принятии или утверждении.

Статья 13

1. После вступления настоящей Конвенции в силу Комитет министров Совета Европы может предложить любому государству, не являющемуся членом, присоединиться к ней. Решение о таком предложении должно приниматься в соответствии со статьей 20 Устава Совета Европы и получить единогласное одобрение государств-Членов Совета Европы, являющихся Договаривающимися Сторонами Конвенции.

Статья 14

1. Любое государство во время подписания или при передаче на хранение документа о ратификации, принятии, утверждении или присоединении может указать территорию или территории, на которые распространяется действие Конвенции.

2. Любое государства при передаче на хранение документа о ратификации, принятии, утверждении или присоединении или позже в декларации, адресованной Генеральному секретарю Совета Европы, может распространить

действие Конвенции на любую другую территорию или территории, указанные в декларации, за которые оно несет ответственность по международным договорам или от имени которых оно имеет полномочия действовать.

3. Любая декларация, составленная в соответствии с предыдущим пунктом в отношении любой указанной в такой декларации территории, может быть отозвана путем уведомления Генерального секретаря. Подобный отзыв вступает в силу через шесть месяцев после даты получения Генеральным секретарем такого уведомления.

Статья 15

1. Любое государства во время подписания или при сдаче на хранение документа о ратификации, принятии, утверждении или присоединении может объявить о пользовании одним или более оговоренными положениями, предусмотренными в Приложении II настоящей Конвенции.

2. Любая Договаривающаяся Сторона может полностью или частично отозвать оговорку, сделанную в соответствии с предыдущим пунктом, посредством декларации, адресованной Генеральному секретарю Совета Европы, которая вступает в силу с момента ее получения.

3. Любая Договаривающаяся Сторона, сделавшая оговорку в соответствии с пунктом 1 настоящей статьи, не может требовать применения любой другой Стороной условий, на которых была сделана оговорка; она может, если ее оговорка является частичной или условной, требовать применение условий в той мере, в которой они были приняты ею.

Статья 16

1. Договаривающиеся Стороны не могут заключать двухсторонние или многосторонние соглашения друг с другом по вопросам, о которых идет речь в Конвенции, за исключением тех случаев, когда они сделаны в дополнение к ее положениям или для облегчения применения принципов, заложенных в ней.

2. Однако в случае, когда две или более Стороны устанавливают или уже установили отношения по данному вопросу на основе единообразного законодательства ли своей специальной системы, предусматривающие более широкие обязанности, они должны отрегулировать эти отношения в соответствии с Конвенцией.

3. Договаривающиеся Стороны, которые в соответствии с пунктом 2 данной статьи стремятся применить условия настоящей Конвенции к своим взаимным отношениям, должны об этом проинформировать Генерального секретаря Совета Европы.

Статья 17

1. Европейский комитет по проблемам преступности Совета Европы должен информироваться о применении настоящей Конвенции и делать все

необходимое для облегчения дружественного урегулирования любого затруднения, которое может возникнуть при ее исполнении.

2. Европейский комитет по проблемам преступности в свете будущих технических, социальных и экономических процессов разрабатывает и передает на рассмотрение Комитету министров Совета Европы предложения по изменению и дополнению требований настоящей Конвенции, и в частности по изменению содержания Приложения I.

Статья 18

1. В случае или других исключительных обстоятельств любая Договаривающаяся Сторона может применить правила, временно отклоняющиеся от положений Конвенции и имеющие незамедлительный эффект. В этом случае необходимо уведомить Генерального секретаря о любом таком отклонении и прекращении его действия.

2. Любая Договаривающаяся Сторона может денонсировать настоящую Конвенцию путем уведомления Генерального секретаря Совета Европы. Такое денонсирование вступает в силу через шесть месяцев после получения Генеральным секретарем этого уведомления.

Статья 19

Генеральный секретарь Совета Европы уведомляет государства - Члены Совета и любое государство, присоединившееся к Конвенции, о нижеследующем:

- a) подписании;
- b) сдаче на хранение документа о ратификации, принятии, утверждении или присоединении;
- c) дате вступления в силу Конвенции в соответствии со статьями 12 и 13;
- d) любой декларации или уведомлении, полученных в соответствии со статьей 9, пункт 3;
- e) любой декларации или уведомлении, полученных в соответствии со статьей 11;
- f) любой декларации или уведомлении, полученных в соответствии со статьей 14;
- g) любой оговорке, сделанной в соответствии со статьей 15, пункт 1;
- h) отзыве оговоренного положения, сделанного в соответствии со статьей 15, пункт 2;
- i) любом уведомлении, полученном в соответствии со статьей 16, пункт 3, касающемся единообразного законодательства или специальной системы;
- j) любом уведомлении, полученном в соответствии со статьей 18, пункт 1, и о дате начала и прекращения действия отклонения;
- k) любом уведомлении, полученном в соответствии со статьей 18, пункт 2, и о дате вхождения в силу денонсирования.

В доказательство чего нижеподписавшиеся, будучи должным образом на то уполномоченные, подписали настоящую Конвенцию.

Совершено в Страсбурге 18 июня 1978 г. на английском и французском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу, в единственном экземпляре, которой остается на хранение в архиве Совета Европы. Генеральный секретарь Совета Европы передает заверенные копии каждому из подписавшихся и присоединившихся государств.

Приложение I

A. Для целей Конвенции термин "огнестрельное оружие" означает:

1. Любой предмет, который 1) предназначен приспособлен для применения в качестве оружия, из которого при помощи взрывного, газового или воздушного и любых других способов метания можно выпустить заряд дроби, пулю, или другой боеприпас, заряд токсичного газа, жидкости или другого вещества, и который 2) подходит под одно из определений, сформулированных ниже, при том понимании, что подпункты с "а" по "г" включительно и подпункт "i" включают лишь те предметы, действие которых основано на использовании взрывчатого метательного вещества;

- a) автоматическое оружие;
 - b) короткоствольное оружие с полуавтоматическим механизмом. С механизмом, требующим перезарядки, или механизмом для ведения огня одиночными выстрелами;
 - c) длинноствольное оружие с полуавтоматическим механизмом или механизмом, требующим перезарядки, имеющее, как минимум, один нарезной ствол;
 - d) однозарядное длинноствольное оружие с не менее чем одним нарезным стволом;
 - e) длинноствольное оружие с полуавтоматическим механизмом или механизмом, требующим перезарядки, и обязательно с гладким(и) стволом(ами).
 - f) ручные реактивные гранатометы;
 - g) любое оружие или устройства, представляющие угрозу жизни или здоровью людей путем воздействия на них зарядом парализующих или раздражающих веществ;
 - h) наступательные или оборонительные огнеметы;
 - i) однозарядное длинноствольное оружие и только с гладким(и) стволом(ами);
 - j) длинноствольное оружие с газовым механизмом;
 - k) короткоствольное оружие с газовым механизмом;
 - l) длинноствольное оружие с пневматическим механизмом;
 - m) короткоствольное оружие с пневматическим механизмом;
 - n) оружие со стреляющим механизмом только пружинного типа.
- Имеется в виду, что из пункта 1 следует исключать предметы, которые:
- i) явно непригодны для использования;

ii) по причине маломощности не подлежат контролю в стране, из которой оно перемещается;

iii) предназначены для поднятия тревоги, подачи сигналов, использования в спасательных действиях, на бойнях, для гарпунной добычи животных, промышленного или технического использования и при условии, что эти предметы применяются только для вышеперечисленных целей;

iv) по причине древности не подлежат контролю в стране, из которой оно перемещается;

2. Ударный механизм, патронник, ствол любого предмета, входящего в перечень пункта 1.

3. Любые боеприпасы, заряды и вещества, специально предназначенные для предмета, входящего в подпункты от "а" до "г" включительно, "и", "j", "к" или "п" пункта 1.

4. Оптические прицелы со световым лучом или оптические прицелы с электронным световым увеличением или инфракрасным устройством, предназначенные для установки на любом из предметов, входящих в перечень пункта 1.

5. Глушитель предназначенный для установки на любом из предметов, входящих в перечень пункта 1.

6. Любая граната, бомба или другой боеприпас, оснащенные взрывным или зажигательным устройством.

В. Для целей настоящего Приложения:

а) термин "автоматическое" относится к оружию, из которого можно вести огонь очередями;

б) термин "полуавтоматическое" относится к оружию, которое производит выстрел при каждом нажатии на спусковой крючок;

в) термин "с механизмом, требующим перезарядки" относится к оружию, для приведения в действие которого необходимо каждый раз, кроме нажатия на спусковой крючок, производить перезарядку;

г) термин "однозарядное" относится к оружию, ствол или стволы которого перезаряжаются для производства каждого очередного выстрела;

е) термин "короткоствольное" относится к оружию, длина ствола которого не превышает 30 см или общая длина оружия менее 60 см;

ф) термин "длинноствольное" относится к оружию, длина ствола которого превышает 30 см, а общая длина более 60 см.

Любое государства может объявить об оставлении за собой права:

а) не применять главу II настоящей Конвенции по отношению к любому одному или нескольким предметам, включенным в подпункты с "i" по "п" включительно пункта 1 или в пункты 2, 3, 4, 5 или 6 Приложения I к настоящей Конвенции;

б) не применять главу III настоящей Конвенции;

в) не применять главу III настоящей Конвенции по отношению к любому одному или нескольким предметам, включенным в подпункты с "i" по "п" включительно пункта 1 или в пункты 2, 3, 4, 5 или 6 Приложения I к настоящей Конвенции;

д) не применять главу III настоящей Конвенции к сделкам между людьми, проживающими на территориях двух Договаривающихся Сторон.

"Zoraki cinayətlərin qurbanlarına vurulmuş ziyanın ödənilməsi haqqında" Avropa Konvensiyasına qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (17 mart 2000-ci il, № 836-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Zoraki cinayətlərin qurbanlarına vurulmuş ziyanın ödənilməsi haqqında" 1983-cü il noyabrın 24-də Strasburq şəhərində imzalanmış Avropa Konvensiyasına qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

ЕВРОПЕЙСКАЯ КОНВЕНЦИЯ по возмещению ущерба жертвам насильственных преступлений¹

Страсбург, 24 ноября 1983 г.

Государства-члены Совета Европы, подписавшие настоящую Конвенцию, Полагая, что целью Совета Европы является более тесное сплочение его Членов,

полагая, что, исходя из понятий справедливости и общественной солидарности, необходимо рассмотреть положение жертв умышленных насильственных преступлений подвергнувшихся покушению на их физическое состояние или здоровье, или лиц, которые находились на попечении погибших в результате преступления,

полагая, что необходимо разработать и внедрить систему возмещения государством ущерба пострадавшим на той территории, где были совершены эти преступления, особенно в тех случаях, когда преступник не известен или не имеет средств.

полагая, что необходимо разработать элементарные положения в рассматриваемой области,

изучив Резолюцию (77) 27 Комитета министров Совета Европы по возмещению ущерба жертвам уголовных преступлений,

постановили следующее:

¹ Вступила в силу 1 февраля 1988 г., в ней участвуют 10 стран.

А К Т I

Основные принципы

Статья 1

Стороны обязуются принять необходимые положения, чтобы привести в действие принципы, содержащиеся в акте I настоящей Конвенции.

Статья 2

1. Когда возмещение убытков не может быть обеспечено из других источников, государство должно это взять на себя для следующих категорий:

- а) для тех, которым в результате умышленных насильственных преступлений был нанесен серьезный урон физическому состоянию или здоровью;
- б) для тех, которые находились на иждивении погибших в результате такого преступления.

2. Возмещение ущерба, предусмотренного предыдущим абзацем, осуществляется даже в том случае, если преступник не может подвергнуться судебному преследованию или быть наказан.

Статья 3

Компенсация ущерба, осуществляемая тем государством, на территории которого было совершено преступление, выплачивается:

- а) гражданам государств - участников настоящей Конвенции;
- б) гражданам всех государств - Членов Совета Европы, которые постоянно проживают на территории государства, в котором было совершено преступление.

Статья 4

Компенсация должна покрывать в зависимости от случая по крайней мере следующие части ущерба: потерю заработка, затраты на лекарства и госпитализацию, затраты на похороны и в случаях, касающихся иждивенцев, - содержания.

Статья 5

Режим возмещения ущерба в случае необходимости может устанавливаться по всему ущербу или по его части верхний предел, выше которого, и нижний предел, ниже которого ущерб не будет возмещен.

Статья 6

Режим возмещения ущерба установить срок, в течение которого принимаются прошения.

Статья 7

Возмещение ущерба может быть уменьшено или отменено с учетом финансового положения запрашивающего.

Статья 8

1. Возмещение ущерба может быть уменьшено или отменено в связи с поведением жертвы или запрашивающего до, во время или после преступления или в связи с причиненным ущербом.

2. Возмещение ущерба может быть также уменьшено или отменено, если потерпевший или запрашивающий замешаны в организационном преступлении или состоят в организации, занимающейся преступной деятельностью.

3. Возмещение ущерба может быть также уменьшено или отменено в случаях, когда полное или частичное возмещение противоречит смыслу справедливости или общественного порядка.

Статья 9

Чтобы избежать двойной компенсации, государства или уполномоченной орган могут удержать из выплачиваемой или потребовать возврата из уже выплаченной компенсации любой суммы денег, полученных потерпевшим вследствие причиненного ущерба или смерти, от свершившего преступления, в порядке социального страхования или из любого другого источника.

Статья 10

Государства или компетентные власти могут получить возмещение ущерба вместо потерпевшего, но не свыше выплаченной суммы.

Статья 11

Стороны обязуются принять надлежащие меры с тем, чтобы информация по порядку возмещения ущерба была предоставлена потенциальным просителям.

АКТ II

Международное сотрудничество

Статья 12

При условии применения двусторонних или многосторонних соглашений о взаимопомощи между государствами компетентные власти Сторон должны взаимно договориться по запросу о возможно наиболее полном сотрудничестве в области, охватываемой настоящей Конвенцией. С этой целью каждое государство, вступающее в Конвенцию, назначает центральный орган, которому поручается принимать запросы о содействии, давать им ход и информировать об этом Генерального секретаря Совета Европы, когда принимается решение о хранении акта о ратификации, принятии, одобрении или вступлении.

Статья 13

1. Европейский комитет по уголовным проблемам Совета Европы информируется о применении настоящей Конвенции.

2. С этой целью каждая Сторона передает Генеральному секретарю Совета Европы всю полезную информацию, относящуюся к законодательным или регламентирующим положениям, имеющим отношение к вопросам, охватываемым Конвенцией.

АКТ III

Заключительные положения

Статья 14

К Конвенции могут присоединиться государства-Члены Совета Европы. Она подлежит ратификации, принятию или одобрению. Акты о ратификации, принятии или одобрении принимаются на хранение Генеральным секретарем Совета Европы.

Статья 15

1. Настоящая Конвенция вступает в силу в первый день месяца, следующего по истечении трех месяцев с даты, когда три государства - Члена Совета Европы выразили согласие вступить в Конвенцию в соответствии с положениями статьи 14.

2. Для любого Государства-члена, объявившего впоследствии о своем решении вступить в Конвенцию, Конвенция вступает в силу в первый день месяца, следующего по истечении трех месяцев с даты вручения на хранение акта о ратификации, принятии или одобрении.

Статья 16

1. После вступления в силу настоящей Конвенции Комитет министров Совета Европы может предложить любому государству - не члену Европы вступить в настоящую Конвенцию решением, принятым большинством, как это предусмотрено статьей 20(д) Устава Совета Европы, и единогласным решением представителей государств, подписавших Конвенцию и имеющих право заседать в Комитете.

2. Для любого вступающего в Конвенцию государства Конвенция вступает в силу в первый день месяца, следующего по истечении трех месяцев с даты сдачи на хранение Генеральному секретарю Совета Европы акта о вступлении.

Статья 17

1. Любое государство может в момент подписания или в момент сдачи на хранение своего акта о ратификации, принятии, одобрении или вступлении обозначить территорию или территории, на которых будет применяться настоящая Конвенция.

2. Любое государство может впоследствии путем декларации, адресованной Генеральному секретарю Совета Европы, распространить действие настоящей Конвенции на любую другую территорию, заявленную в декларации. Конвенция вступает в силу по отношению к этой территории в первый день месяца по истечении трех месяцев с даты получения декларации Генеральным секретарем.

3. Любая декларация, заявленная в силу двух пунктов, может быть отозвана относительно любой территории, указанной в этой декларации, путем нотификации, адресованной Генеральному секретарю. Отзыв вступает в силу в первый день месяца, следующего по истечении шести месяцев с даты получения нотификации Генеральным секретарем.

Статья 18

1. Любое государство может в момент подписания или в момент сдачи на хранение своего акта о ратификации, принятии, одобрении или вступлении оставить за собой право на применение одной или нескольких оговорок.

2. Любое государство, обосновавшее оговорку на основе предыдущего пункта, может отозвать ее полностью или частично путем нотификации, адресованной Генеральному секретарю Совета Европы. Отзыв вступает в силу со дня получения нотификации Генеральным секретарем.

3. Сторона, заявившая оговорку по положению настоящей Конвенции, не может рассчитывать на применение этого положения другой Стороной, однако она может при частичной или обусловленной оговорке рассчитывать на применение этого положения в той мере, в какой она сама это принимает.

Статья 19

1. Любая Сторона может в любой момент денонсировать настоящую Конвенцию путем нотификации, адресованной Генеральному секретарю Совета Европы.

2. Денонсирование вступает в силу в первый день месяца, следующего по истечении шести месяцев с даты получения нотификации Генеральным секретарем.

Статья 20

Генеральный секретарь Совета Европы нотифицирует государствам - Членам Совета и любому государству, вступившему в настоящую Конвенцию:

- a) любую подпись;
- b) хранение акта о ратификации, принятии, одобрении или вступлении;
- c) дату вступления в силу настоящей Конвенции в соответствии со статьями 15, 16 и 17;
- d) любой другой акт, нотификацию или сообщение, имеющие отношение к настоящей Конвенции.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся с разрешения их правительств подписали настоящее соглашение.

Составлено в Страсбурге 24 ноября 1983 г. на французском и английском языках при равнозначности двух текстов в одном экземпляре, который будет храниться в архиве Совета Европы. Генеральный секретарь Совета Европы разошлет заверенные копии всем государствам - Членам Совета Европы и любому государству, вступающему в настоящую Конвенцию.

Бeynəlxalq Xüsusi Hüquq Unifikasiya İnstitutunun (YUNİDRUA) "Oğurlanmış, yaxud qanunsuz çıxarılmış mədəniyyət sərvətləri haqqında" Konvensiyasına və ona edilmiş Əlavəyə qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (24 mart 2000-ci il, № 846-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası Beynəlxalq Xüsusi Hüquq Unifikasiya İnstitutunun (YUNİDRUA) "Oğurlanmış, yaxud qanunsuz çıxarılmış mədəniyyət sərvətləri haqqında" 1995-ci il iyunun 24-də Roma şəhərində qəbul olunmuş Konvensiyasına və ona edilmiş Əlavəyə qoşulsun.

2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Бeynəlxalq Xüsusi Hüquq Unifikasiya İnstitutunun (YUNİDRUA) oğurlanmış, yaxud qanunsuz çıxarılmış mədəni dəyərlər haqqında KONSİYASI*

Konvensiyanın iştirakçı-dövlətləri

İtaliya Respublikası hökumətinin dəvəti ilə YUNİDRUA-nın oğurlanmış, yaxud qanunsuz çıxarılmış mədəni dəyərlərin beynəlxalq geri qaytarılması haqqında konvensiyanın layihəsini qəbul etmək üçün 1995-ci il iyunun 7-dən 24-dək Romada Diplomatik konfransa toplaşaraq,

xalqlar arasında qarşılıqlı anlaşmaya, habelə bəşəriyyətin rifahı və sivilizasiyanın tərəqqisi naminə mədəniyyətin yayılmasına yardım göstərmək məqsədi ilə mədəni irsin mühafizəsinin və mədəni mübadilələrin birinci dərəcəli əhəmiyyət kəsb etdiyinə əmin olaraq,

mədəni dəyərlərlə qanunsuz ticarətdən və bu ticarətin istər milli, qəbilə, yerli və digər icmaların dəyərlərinə və mədəni irsinə, istərsə də bütün xalqların irsinə tez-tez əvəz olunmaz ziyan vurmasından, o cümlədən tarixi əhəmiyyətə malik arxeoloji obyektlərin talan edilməsindən, habelə bununla bağlı arxeoloji, tarixi və elmi informasiyanın əvəz olunmaz itkisindən dərin narahatlıq keçirərək,

Razılığa gələn Dövlətlər arasında mədəni dəyərlərin ratifikasiyası və geri qaytarılmasına dair ümumi minimal hüquq normalarının tətbiq edilməsi üzrə vacib

*Bu Konvensiya ingilis və fransız dillərində qəbul edilmişdir. Həm də hər iki mətn eyni qüvvəyə malikdir. YUNESKO-nun ərəb, ispan, Çin və rus dillərində təqdim etdiyi mətnlər qeyri-rəsmidir.

tədbirlər görmək yolu ilə mədəni dəyərlərin qanunsuz ticarəti ilə mübarizəyə səmərəli yardım göstərmək əzmi ilə,

bu Konvensiyanın mədəni dəyərlərinin aşkara çıxarılmasına və geri qaytarılmasına yardım göstərmək üçün nəzərdə tutulduğunu, onların bəzi dövlətlərdə restitusiyası və geri qaytarılması üçün zəruri olan komissiya kimi hansısa müdafiə vasitələrinin nəzərdə tutulmasının həmin müdafiə vasitələrinin digər dövrlərdə də tətbiq edilməli demək olmadığını vurğulayaraq,

bu Konvensiyanın müddələrinin qəbul edilməsinin qətiyyətlə gələcəkdə xarakterindən asılı olmayaraq bu Konvensiya qüvvəyə minənədək baş vermiş hansısa qanunsuz sövdələşmənin bəyənilməsi, yaxud qanuniləşdirilməsi demək olmadığını təsdiqləyərək,

bu Konvensiyanın öz-özlüyündə qanunsuz ticarətlə bağlı meydana çıxan problemləri həll etməyib, yalnız beynəlxalq mədəni əməkdaşlığı möhkəmləndirəcək və əvvəlki kimi, qanuni ticarətin və mədəni dəyərlərin mübadiləsinə dair dövlətlərarası sazişlərin mənafeyi üçün etibarlı rol oynayacaq prosesin başlanğıcını qoyacağını dərk edərək,

bu Konvensiyanın yerinə yetirilməsinin mədəni dəyərlərin mühafizəsi üzrə reystrlərin tərtibi və istifadəsi, tarixi əhəmiyyətə malik arxeoloji obyektlərin fiziki mühafizəsi və texniki əməkdaşlıq kimi təsirli tədbirlərdə birləşdirilməli olduğunu etiraf edərək,

mədəni dəyərlərin mühafizəsi üzrə müxtəlif orqanların işinin, xüsusilə YUNESKO-nun qanunsuz dövriyyə haqqında 1970-ci il Konvensiyasının, habelə özəl sektorda davranış qaydalarının işlənilib hazırlanmasının vacibliyini etiraf edərək, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

I F ə s i l . Tətbiq dairəsi və təriflər

Maddə 1

Bu Konvensiya beynəlxalq xarakterli aşağıdakı tələblər barəsində tətbiq edilir:

(a) oğurlanmış mədəni dəyərlərin restitusiyası;

(b) Razılığa gələn Dövlətin ərazisindən onun mədəni irsini mühafizə məqsədi ilə mədəni dəyərlərin çıxarılmasını tənzimləyən qanunvericiliyini pozmaqla çıxarılmış mədəni dəyərlərin (aşağıda "qanunsuz çıxarılmış mədəni dəyərlər" adlandırılır) qaytarılması.

Maddə 2

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün arxeologiya tarixəqədərki dövr, tarix, ədəbiyyat, incəsənət, yaxud elm üçün əhəmiyyətli və bu Konvensiyanın əlavəsində sadalanan kateqoriyalardan birinə aid olan dini və ya dünyəvi dəyərlər mədəni dəyərlər sayılır.

II F ə s i l . Oğurlanmış mədəni dəyərlərin restitusiyası

Maddə 3

1. Oğurluq mədəni dəyərin sahibi onu qaytarır.

2. Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün qanunsuz arxeoloji qazıntı nəticəsində tapılmış, yaxud qanuni qazıntı nəticəsində tapılmış, lakin qanunsuz saxlanılan mədəni dəyər oğurlanmış – bu, qazıntının aparıldığı dövlətin qanununa uyğundursa – sayılır.

3. Restituasiya haqqında hər hansı tələb mədəni dəyərin yerinin və sahibinin şəxsiyyətinin tələb edən tərəfə məlum olduğu vaxtdan üç ilə bərabər müddət ərzində və hər halda oğurlanmadan sonra 50 ilə bərabər müddət ərzində təqdim edilə bilər.

4. Lakin hansısa müəyyən abidənin, yaxud arxeoloji yerin ayrılmaz hissəsi olan və ya hansısa açıq kolleksiyaya aid mədəni dəyərin yerinin və sahibinin şəxsiyyətinin tələb edən tərəfə məlum olduğu vaxtdan üç ilə bərabər müddət istisna olmaqla, vaxt məhdudluğu qoyulmur.

5. Əvvəlki bəndin müddələrinə baxmayaraq, Razılığa gələn hər hansı Dövlət bəyan edə bilər ki, tələb 75 ilə bərabər vaxt hüdudunda, yaxud onun qanunvericiliyində nəzərdə tutulan belə uzun müddətdə qüvvədədir. Vaxt müddətinin məhdudlaşdırılması belə bəyanat verən hansısa Razılığa gələn Dövlətdəki hansısa abidədən, arxeoloji yerdən, yaxud kolleksiyadan çıxarılmış mədəni dəyərin restitusiyası haqqında digər Razılığa gələn Dövlətdə irəli sürülən tələbə də şamildir.

6. Əvvəlki bənddə xatırlanan bəyanat imzalama, ratifikasiya, qəbul etmə, bəyənmə, yaxud qoşulma zamanı edilməlidir.

7. Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün kolleksiya:

(a) Razılığa gələn Dövlətin;

(b) Razılığa gələn Dövlətin regional, yaxud yerli orqanının;

(c) Razılığa gələn Dövlətdəki dini idarənin; yaxud

(d) əsasən Razılığa gələn Dövlətdə mədəniyyət, təhsil və ya elm məqsədləri üçün yaradılmış və dövlətdə cəmiyyətin mənafeələrinə xidmət etdikləri etiraf olunmuş idarələrin mülkiyyəti olan kataloqlaşdırılmış, yaxud başqa şəkildə müəyyənləşdirilmiş mədəni dəyərlər qrupudur.

8. Buna əlavə olaraq, açıq kolleksiyalara tətbiq edilən vaxt məhdudluğu icma üçün müqəddəs, yaxud böyük əhəmiyyətə malik, qəbilə və ya yerli icmaya məxsus və onun Razılığa gələn Dövlətdə bu icmanın ənənəvi, yaxud ayin mərasimlərində istifadə etdiyi mədəni dəyərə restitusiya haqqında tələb şamildir.

Maddə 4

1. Qaytarması üçün müraciət edilmiş oğurluq mədəni dəyərin sahibinin həmin dəyərin restitusiyası zamanı ədalətli və səmərəli kompensasiya almaq – sahib

onun oğurlandığını bilməmişsə və məntiqlə bilməli olmamışsa və bu dəyəri alarkən lazımı diqqət göstərdiyini sübut edə bilərsə – hüququ var.

2. Sahibin əvvəlki bənddə xatırlanan kompensasiya hüququna xələl gətirmədən, mədəni dəyəri sahibə vermiş şəxsin, yaxud ondan əvvəlki hər hansı şəxsin kompensasiya ödəməsinə – tələbin verildiyi dövlətin qanunvericiliyinə müvafiq olduqda – səmərəli səylər göstərilir.

3. Tələb edən tərəfin sahibə kompensasiya ödəməsi – belə tələb nəzərdə tutulduqda – tələb edən tərəfin onu hər hansı digər şəxsdən istəmək hüququna xələl gətirmədən icra olunur.

4. Sahibin lazımı diqqət göstərdiyini müəyyənləşdirmək üçün tərəflərin ad-sasını, ödənilmiş məbləği, sahibin oğurlanmış mədəni dəyərlərin hansısa açıq reystrində soraqlaşma aparmasını, habelə onun ağlabatan şəkildə ala biləcəyi digər müvafiq informasiyanı və sənədləri, eləcə də açıq idarələrdə soraqlaşma aparmasını, yaxud ağıllı şəxsin həmin şəraitdə görə biləcəyi digər tədbirlər daxil olmaqla, əldə edilmənin bütün şəraitini nəzərə almaq zəruridir.

5. Sahib onun mədəni dəyəri irsən və ya hər hansı digər əvəzsiz qaydada aldığı şəxsdən daha əlverişli şəraitdə deyildir.

III Fəsil. Qanunsuz çıxarılmış mədəni dəyərlərin qaytarılması

Maddə 5

1. Razılığa gələn Dövlət digər Razılığa gələn Dövlətin məhkəməsindən, yaxud başqa səlahiyyətli orqanından tələblə müraciət etmiş dövlətin ərazisindən qanunsuz çıxarılmış mədəni dəyərin qaytarılması barədə sərəncam verilməsini xahiş edə bilər.

2. Tələb təqdim edən ölkənin ərazisindən həmin dövlətdə mədəni dəyərin çıxarılmasını onun mədəni irsini mühafizə məqsədi ilə tənzimləyən qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq verilmiş icazəyə uyğun olaraq sorgilər, tədqiqatlar, yaxud bərpa işləri məqsədi ilə müvəqqəti kənara çıxarılan və bu icazənin şərtlərinə müvafiq olaraq qaytarılmayan mədəni dəyər qanunsuz çıxarılmış sayılır.

3. Tələblə müraciət edən dövlət bu dəyərin onun ərazisindən çıxarılmasının aşağıdakı bir, yaxud bir neçə mənafeyə:

- (a) dəyərin, yaxud onun məzmununun fiziki qorunub saxlanmasına;
- (b) vahid kompleks təşkil edən dəyərin bütövlüyünə;
- (c) informasiyanın, məsələn - elmi və ya tarixi xarakterli - qorunub saxlanmasına;
- (d) qəbilənin, yaxud yerli icmanın dəyərdən adət və ayinlərdə istifadə etməsinə xələl gətirdiyini, yaxud bu dəyərin tələblə müraciət edən dövlət üçün xüsusi mədəni əhəmiyyətə malik olduğunu sübut edərsə, xahiş təqdim olunmuş dövlətin məhkəməsi, yaxud digər səlahiyyətli orqanı qanunsuz çıxarılmış mədəni dəyərin qaytarılması haqqında sərəncam verə bilər.

4. Bu maddənin 1-ci bəndinə müvafiq təqdim edilən hər hansı xahişdə onun təqdim olunduğu dövlətin məhkəməsinin, yaxud digər səlahiyyətli orqanının 1 və 3-cü bəndlərdə nəzərdə tutulmuş tələblərin yerinə yetirilib-yetirilmədiyini müəyyənləşdirməsinə yardım göstərə bilən, faktik, yaxud hüquqi xarakterli informasiya ehtiva edilir və ya belə informasiya ilə müraciət olunur.

5. Qaytarılma haqqında hər hansı xahiş mədəni dəyərin yeri və sahibinin şəxsiyyəti tələblə müraciət edən dövlətə məlum olan üç ilə bərabər müddət ərzində və hər bir halda dəyərin çıxarıldığı, yaxud bu maddənin 2-ci bəndində xatırlanan icazəyə müvafiq olaraq qaytarılmalı olduğu 50 ilə bərabər müddət ərzində verilir.

Maddə 6

1. Dəyər qaytarılarkən həmin dəyərin onu qanunsuz çıxarıldıqdan sonra almış sahibinin tələblə müraciət etmiş dövlət tərəfindən ödənilən ədalətli və səmərəli kompensasiya almaq – sahib bu dəyəri alarkən onun qanunsuz çıxarıldığını bilməmişsə, yaxud məntiqlə bilməli olmamışsa – hüququ var.

2. Sahibin bu dəyərin qanunsuz çıxarıldığını bilib-bilmədiyini, yaxud məntiqlə bilməli olub-olmadığını müəyyənləşdirərkən, tələblə müraciət edən dövlətin qanununa müvafiq olaraq tələb edilən çıxarılma üçün sertifikatın olmaması daxil olmaqla, əldə etmənin şəraitini nəzərə almaq zəruridir.

3. Mədəni dəyəri tələblə müraciət etmiş dövlətə qaytarmaq təklif olunan sahib kompensasiya əvəzinə və həmin dövlətlə razılaşma əsasında:

- (a) dəyərə mülkiyyət hüququnu saxlamaq; və ya
- (b) ödəniş hesabına, yaxud təmənnəsiz olaraq mülkiyyət hüququnu tələblə müraciət edən dövlətdə yaşayan və zəruri təminat verən istədiyi hər hansı şəxsə vermək qərarı qəbul edə bilər.

4. Bu maddəyə müvafiq olaraq, mədəni dəyərin qaytarılma xərclərini tələblə dövlət – bu dövlətin xərclərin əvəzini hər hansı digər şəxsdən almaq hüququna xələl gətirmədən – ödəyir.

5. Sahib dəyəri miras olaraq, yaxud hər hansı digər təmənnəsiz qaydada aldığı şəxsdən daha əlverişli vəziyyətdə deyildir.

Maddə 7

1. Bu fəslin müddəaları:
(a) qaytarılma haqqında xahiş təqdim edilərkən mədəni dəyərin çıxarılması artıq qanunsuz olmadıqda;
(b) dəyər onu yaratmış şəxsin sağlığında, yaxud həmin şəxsin ölümündən 50 ilə bərabər müddət keçəndən sonra çıxarıldıqda tətbiq edilmir.

2. Əvvəlki bəndin (b) yarımbəndinin müddələrinə baxmayaraq, bu fəslin müddəaları qəbilənin, yaxud yerli icmanın nümayəndəsi və ya nümayəndələri tərəfindən bu icmanın ənənəvi adət və ayinlərində istifadə üçün yaradılmış mədəni dəyərə tətbiq edilir və dəyər həmin icmaya qaytarılır.

IV Fəsil. Ümumi müddəalar

Maddə 8

1. II fəslə müvafiq tələb və III fəslə müvafiq xahiş mədəni dəyərin olduğu Razılığa gələn Dövlətin məhkəmələrindən, yaxud digər səlahiyyətli orqanlarından əlavə Razılığa gələn Dövlətlərdə qüvvədə olan qaydalara müvafiq olaraq başqa səlahiyyətli orqanlara da verilə bilər.

2. Tərəflər mübahisəni digər məhkəmə, yaxud arbitraj orqanına vermək barədə də razılığa gələ bilərlər.

3. Mədəni dəyərin olduğu Razılığa gələn Dövlətin qanunvericiliyinə müvafiq olaraq mühafizə tədbirləri daxil olmaqla, müvəqqəti tədbirlərdən – Razılığa gələn Dövlətin məhkəmələrinə, yaxud digər səlahiyyətli orqanlarına restitusiya haqqında tələb, yaxud dəyərin qaytarılması barədə xahiş verildikdə belə – istifadə etmək mümkündür.

Maddə 9

1. Bu Konvensiya Razılığa gələn Dövlətlərin oğurlanmış, yaxud qanunsuz çıxarılmış mədəni dəyərlərin restitusiyası, yaxud qaytarılması barədə bu Konvensiyada nəzərdə tutulduğundan hər hansı daha əlverişli normalar qəbul etməsinə mane olmur.

2. Bu maddə digər Razılığa gələn Dövlətin məhkəməsinin, yaxud başqa səlahiyyətli orqanın bu Konvensiyanın müddəalarına müvafiq olaraq qəbul etdiyi qərarların tanınmasını və ya yerinə yetirilməsini təmin edən öhdəlik yaratması kimi yozulmur.

Maddə 10

1. II fəslin müddəaları yalnız bu Konvensiya tələbin verildiyi dövlət barəsində qüvvəyə mindikdən sonra oğurlanmış mədəni dəyərlərə münasibətdə tətbiq edilir, əgər:

(a) dəyər Razılığa gələn Dövlətin ərazisindən bu Konvensiya həmin dövlət barəsində qüvvəyə mindikdən sonra oğurlanmışsa; yaxud

(b) dəyər Razılığa gələn Dövlətdə bu Konvensiya həmin dövlət barəsində qüvvəyə mindikdən sonra aşkar edilibsə.

2. III fəslin müddəaları yalnız bu Konvensiya tələblə müraciət edən dövlət, habelə tələbin verildiyi dövlət barəsində qüvvəyə mindikdən sonra qanunsuz çıxarılmış mədəni dəyərlərə münasibətdə tətbiq edilir.

3. Bu Konvensiya o, qüvvəyə minənə qədər baş vermiş hər hansı xarakterli heç bir qanunsuz sövdələşməni, yaxud bu maddənin 1-ci və ya 2-ci bəndlərinə müvafiq olaraq çıxarılmanı heç vəchlə qanuniləşdirmir və dövlətin, yaxud başqa şəxsin bu Konvensiya çərçivəsində bu Konvensiya qüvvəyə minənə qədər oğurlanmış, yaxud qanunsuz çıxarılmış mədəni dəyərin restitusiyası, yaxud qaytarılması barədə

də nəzərdə tutulmuş hüquqi müdafiə vasitələrinə müvafiq tələblər irəli sürmək hüquqlarını qətiyyən məhdudlaşdırmır.

V Fəsil. Yekun müddəaları

Maddə 11

Bu Konvensiya Diplomatik konfransın YUNİDRUA-nın oğurlanmış, yaxud qanunsuz çıxarılmış mədəni dəyərlərin beynəlxalq qaytarılması haqqında konvensiyasının layihəsinin qəbul edilməsinə dair yekun iclasında imzalanmaq üçün açıqdır və bütün dövlətlərin imzalaması üçün 1996-cı il iyunun 30-dək Romada açıq olacaqdır.

2. Bu Konvensiya onu imzalamış dövlətlər tərəfindən ratifikasiya, qəbul edilməli, yaxud bəyənilməlidir.

3. Bu Konvensiyanı imzalamış bütün dövlətlər o, imzalanmaq üçün açıq olduğu tarixdən ona qoşula bilərlər.

4. Ratifikasiya, qəbuletmə, bəyənmə, yaxud qoşulma müvafiq rəsmi aktın saxlanması üçün depozitariyə təhvil verilməsi ilə həyata keçirilir.

Maddə 12

1. Bu Konvensiya ratifikasiya, qəbuletmə, bəyənmə, yaxud qoşulma haqqında beşinci aktın saxlanmağa verildiyi tarixdən sonra altıncı ayın birinci günü qüvvəyə minir.

2. Bu Konvensiya onu ratifikasiya, qəbuletmə, bəyənmə, yaxud qoşulma haqqında beşinci akt saxlanmağa təhvil verildikdən sonra ratifikasiya, qəbul edən, bəyənən, yaxud ona qoşulan hər bir dövlət barəsində onun ratifikasiya, qəbul etmə, bəyənmə, yaxud qoşulma haqqında aktının saxlanmağa təhvil verildiyi tarixdən sonra altıncı ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 13

1. Bu Konvensiya hər hansı Razılığa gələn Dövlətin üzərinə bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlərə dair hüquqi öhdəliklər qoyan və müddəaları ehtiva edən heç bir beynəlxalq akta – belə akta müvafiq olaraq öhdəliklərlə bağlı olan dövlətlərin başqa bəyanat verdikləri hallar istisna olmaqla – toxunmur.

2. Hər hansı Razılığa gələn Dövlət bu Konvensiyanı aralarındakı mövcud münasibətlər çərçivəsində daha dəqiq yerinə yetirmək məqsədi ilə bir, yaxud daha çox Razılığa gələn Dövlətlə saziş bağlaya bilər.

3. İqtisadi inteqrasiya təşkilatlarının, yaxud regional orqanların üzvü olan Razılığa gələn Dövlətlər qarşılıqlı münasibətləri çərçivəsində bu təşkilatların, yaxud orqanların beynəlxalq qaydalarını tətbiq edəcəklərini və beləliklə, aralarındakı

münasibətlərdə bu konvensiyanın tətbiq dairəsinin həmin qaydalara uyğun gələn müddəalarına riayət etməyəcəklərini bəyan edə bilərlər.

Maddə 14

1. Razılığa gələn Dövlətin bu Konvensiyanın tənzimlədiyi məsələlər barəsində tətbiq edilən müxtəlif qanunvericilik sistemlərinin mövcud olub-olmamasından asılı olmayaraq iki, yaxud daha çox ərazi vahidi varsa, o, imzalama və ya ratifikasiya, qəbuletmə, bəyənmə, yaxud qoşulma haqqında aktını saxlanmağa təhvil verərkən bu Konvensiyanın qüvvəsinin onun bütün ərazi vahidlərinə, yaxud təkcə onların birinə və ya bir neçəsinə şamil olunduğunu bəyan edə və istənilən öz bəyanatı əvəzinə digər bəyanat verə bilər.

2. Bu bəyanatlar barəsində bildiriş depozitariyə göndərilir və onlarda bu Konvensiyanın şamil olunduğu ərazi vahidləri dəqiq göstərilir.

3. Bu maddə çərçivəsində bəyanata görə, bu Konvensiyanın qüvvəsi Razılığa gələn Dövlətin bütün ərazi vahidlərinə deyil, onların birinə və ya bir neçəsinə şamil edildikdə:

(a) Razılığa gələn Dövlətin ərazisinə 1-ci bənddəki istinad bu Dövlətin ərazi vahidinin ərazisinə istinad;

(b) Razılığa gələn Dövlətin, yaxud xahişin ünvanlandığı dövlətin məhkəməsinə və ya digər səlahiyyətli orqanına istinad həmin dövlətin vahidinin məhkəməsinə və ya digər səlahiyyətli orqanına istinad;

(c) mədəni dəyərin yerləşdiyi Razılığa gələn Dövlətə 8(1)-ci maddədəki istinad bu dəyərin olduğu həmin dövlətin ərazi vahidinə istinad;

(d) dəyərin olduğu Razılığa gələn Dövlətin qanununa 8(3)-cü maddədəki istinad dəyərin olduğu bu Dövlətin ərazi vahidinə istinad; və

(e) Razılığa gələn Dövlətə 9-cu maddədəki istinad həmin Dövlətin ərazi vahidinə istinad kimi təfsir edilir.

4. Razılığa gələn Dövlət bu maddənin 1-ci bəndinə müvafiq heç bir bəyanat vermədikdə bu Konvensiyanın qüvvəsi həmin dövlətin bütün ərazi vahidlərinə şamil edilir.

Maddə 15

1. Bu Konvensiyaya müvafiq olaraq imzalama vaxtı verilən bəyanatlar ratifikasiya, qoşulma, yaxud bəyənmə zamanı təsdiqlənməlidir.

2. Bəyanatlar yazılı şəkildə verilir və təsdiqlənir və onlar haqqında rəsmi bildiriş depozitariyə göndərilir.

3. Bəyanat bu Konvensiyanın müvafiq dövlət barəsində qüvvəyə minməsi ilə eyni vaxtda qüvvəyə minir. Bununla belə, depozitarinin bu cür qüvvəyə minmədən sonra aldığı bəyanat, rəsmi bildiriş onun saxlanmağa təhvil verildiyi tarixdən sonra altıncı ayın birinci günü qüvvəyə minir.

4. Bu Konvensiyaya müvafiq olaraq bəyanat verən hər hansı dövlət depozitariyə göndərilən rəsmi yazılı bildiriş yolu ilə onun iştirakçısı olmasına xitam verə bilər. Belə xitamvermə bildirişin saxlanmağa təhvil verildiyi tarixdən sonra altıncı ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 16

1. Hər bir Razılığa gələn Dövlət imzalama, ratifikasiya, qəbuletmə, bəyənmə, yaxud qoşulma zamanı bəyanat verir ki, dövlətin, 8-ci maddəyə müvafiq olaraq, restitusiya tələbi, yaxud mədəni dəyərin qaytarılması haqqında xahişi ona aşağıdakı bir və ya bir neçə proseduraya müvafiq surətdə:

(a) bilavasitə bəyanat verən dövlətin məhkəmələrinə, yaxud digər səlahiyyətli orqanlarına;

(b) həmin dövlətin bu cür tələbləri, yaxud xahişləri almağa müvəkkil etdiyi orqan və ya orqanlar vasitəsilə bu dövlətin məhkəmələrinə, yaxud digər səlahiyyətli orqanlarına;

(c) diplomatik, yaxud konsulluq kanalları vasitəsilə göndərilə bilər.

2. Hər bir Razılığa gələn Dövlət II və III fəsillərin müddəalarına müvafiq olaraq mədəni dəyərin restitusiyası, yaxud qaytarılması üçün məhkəmələr, yaxud digər səlahiyyətli orqanlar təyin edə bilər.

3. Bu maddənin 1 və 2-ci bəndlərinə müvafiq verilən bəyanatlarda istənilən vaxt yeni bəyanatlar verməklə düzəliş edilə bilər.

4. Bu maddənin 1-3-cü bəndləri Razılığa gələn Dövlətlər arasında mövcud ola bilən mülki və kommersiya məsələləri barəsində məhkəmə yardımı haqqında ikitərəfli, yaxud çoxtərəfli sazişlərə toxunmur.

Maddə 17

Hər bir Razılığa gələn Dövlət ratifikasiya, qəbul etmə, bəyənmə, yaxud qoşulma haqqında aktını saxlanmağa verdiyi tarixdən sonra altı aydan gec olmayaraq depozitariyə onun mədəni dəyərlərinin çıxarılmasına dair qanunvericiliyi barədə konvensiyanın rəsmi dillərindən birində yazılı şəkildə məlumat verir. Bu məlumat vaxtaşırı lazımı qaydada tənzimlənir.

Maddə 18

Bu Konvensiyanın müddəalarında, birbaşa nəzərdə tutulanlar istisna olmaqla, heç bir qeyd-şərtə yol verilmir.

Maddə 19

1. İstənilən iştirakçı-dövlət Konvensiya həmin dövlət barəsində qüvvəyə mindikdən sonra istənilən vaxt müvafiq aktı saxlanmaq üçün depozitariyə təhvil verməklə denonsasiya edə bilər.

2. Denonsasiya bu haqda akt depozitariyə saxlanmağa təhvil verildəndən sonra altıncı ayın birinci gününü qüvvəyə minir. Denonsasiya haqda aktda onun qüvvəyə minməsi üçün daha uzun müddət göstərilərsə, o, depozitariyə saxlanmağa təhvil verildəndən belə uzun müddət keçdikdən sonra həyata keçirilir.

3. Bu cür denonsasiyaya baxmayaraq, Konvensiya, bununla belə, restitüsiya tələbi, yaxud mədəni dəyərin qaytarılması haqqında xahiş barəsində denonsasiyanın qüvvəyə mindiyi tarixə qədər tətbiq edilir.

Maddə 20

Beynəlxalq Xüsusi Hüquq Unifikasiya İnstitutunun (YUNİDRUA) prezidenti müntəzəm fəsillərlə, yaxud istənilən vaxt beş Rəzilığa gələn Dövlətin xahişi ilə bu Konvensiyanın əməli surətdə yerinə yetirilməsi məsələlərini müzakirə etmək məqsədi ilə xüsusi komitə təşkil edə bilər.

Maddə 21

1. Bu Konvensiya İtaliya Respublikasının hökumətində saxlanılır.

2. İtaliya Respublikasının hökuməti:

(a) bu Konvensiyanı imzalamış, yaxud ona qoşulmuş bütün dövlətlərə və Beynəlxalq Xüsusi Hüquq Unifikasiya İnstitutunun (YUNİDRUA) prezidentinə:

(i) müvafiq tarixlər göstərilməklə hər bir imzalanma və ya ratifikasiya, qəbul etmə, bəyanat, yaxud qoşulma haqqında aktın saxlanmağa təhvil verilməsi;

(ii) bu Konvensiyaya müvafiq olaraq verilmiş hər bir bəyanat;

(iii) hər hansı bəyanatın geri götürülməsi;

(iv) bu Konvensiyanın qüvvəyə minmə tarixi;

(v) 13-cü maddədə xatırlanan sazişlər;

(vi) bu Konvensiyanın denonsasiyası haqqında aktın saxlanmağa təhvil verilməsi – saxlanmağa təhvil verilmə tarixi və onun qüvvəyə minmə tarixi göstərilməklə – məlumat verir;

(b) bu Konvensiyanın əslinin təsdiqlənmiş nüsxələrini bu Konvensiyanı imzalamış bütün dövlətlərə, ona qoşulmuş bütün dövlətlərə və Beynəlxalq Xüsusi Hüquq Unifikasiya İnstitutunun (YUNİDRUA) prezidentinə göndərir;

(c) adətən depozitarinin rolu ilə bağlı bütün digər funksiyaları yerinə yetirir. Bunun təsdiqi olaraq, aşağıda imza edən səlahiyyətli və lazımı qaydada müvəkkil olunmuş şəxslər bu Konvensiyanı imzaladılar.

Romada, min doqquz yüz doxsan beşinci il iyunun iyirmi dördündə bir nüsxədə, hər iki mətni eyni qüvvəyə malik ingilis və fransız dillərində tərtib edildi.

Əlavə

(a) paleontologiya üçün maraqlı doğuran nadir flora və fauna, mineralologiya, anatomiya kolleksiyaları, nümunələri və əşyalar;

(b) elm və texnikanın tarixi, müharibə və cəmiyyətlərin tarixi daxil olmaqla, tarixə aid, habelə milli xadimlərin, mütəfəkkirlərin, alimlərin və artistlərin həyatları və böyük milli hadisələrlə bağlı dəyərlər;

(c) arxeoloji tapıntılar (adi və məxfi tapıntılar daxil olmaqla) və arxeoloji kəşflər;

(d) parçalanmış bədii və tarixi abidələrin və arxeoloji yerlərin tərkib hissələri;

(e) 100 ildən çox tarixi olan kitabələr, sikkələr və möhürlər kimi qədimi əşyalar;

(f) etnoloji materiallar;

(g) bədii dəyərlər, yəni:

(i) hər hansı əsasda və istənilən materialdan hazırlanan, bütövlükdə əl işi olan tablolar, şəkillər və rəsmlər (çertyojlar və əllə bəzədilmiş sənaye məmulatları istisna olunmaqla);

(ii) istənilən materialdan hazırlanmış orijinal heykəltaraşlıq sənəti əsərləri;

(iii) orijinal qravürələr, estamplar və litoqrafiyalar;

(iv) istənilən materialdan orijinal bədii seçmələr və montajlar;

(h) ayrı-ayrılıqda, yaxud kolleksiyada xüsusi maraqlı (tarixi, bədii, elmi, ədəbi və i.a.) doğuran nadir əlyazmalar və inkunabulalar, qədimi kitabələr, sənədlər və nüsxələr;

(i) ayrı-ayrılıqda, yaxud kolleksiyada poçt markaları, vergi markaları və ona bənzər markalar;

(j) fono, foto və kino arxivləri daxil olmaqla, arxivlər;

(k) 100 ildən çox tarixi olan mebel və qədimi musiqi alətləri.

Beynəlxalq Əmək Təşkilatının "İcbari əməyin ləğv edilməsi haqqında" 105 sayılı Konvensiyasına qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(24 mart 2000-ci il, № 847-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası Beynəlxalq Əmək Təşkilatının "İcbari əməyin ləğv edilməsi haqqında" 1957-ci il iyunun 25-də Cenevrə şəhərində qəbul olunmuş 105 sayılı Konvensiyasına qoşulsun.

2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Qırxıncı sessiya

Cenevrə, 5-27 iyun 1957-ci il
105 saylı
KONVENSIYA

İcbari əməyin ləğv edilməsi haqqında Konvensiya¹

Beynəlxalq Əmək Bürosunun İnzibati Şurası tərəfindən Cenevrədə çağırılmış və 1957-ci il iyunun 5-də özünün qırxıncı sessiyasına toplanmış Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Baş Konfransı,

sessiyanın gündəliyinin dördüncü bəndi olan, icbari əmək haqqında məsələyə baxaraq, İcbari əmək haqqında 1930-cu il Konvensiyasının müddəalarını nəzərə alaraq,

Köləlik haqqında 1926-cı il Konvensiyasının məcburi və ya icbari əməyin köləliyə bənzər şəraitə gətirib çıxarmaması üçün bütün lazımi tədbirlərin görülməyini nəzərdə tutduğunu və Köləlik, qul alveri və köləliyə oxşar təsisat və adətlərin ləğv edilməsi haqqında 1956-cı il Əlavə Konvensiyasının, borc qəbalesinin və təhkimçilik tabeliyinin tam ləğv edilməsini nəzərdə tutduğunu nəzərə alaraq,

Əmək haqqının mühafizəsi haqqında 1949-cu il Konvensiyasının əmək haqqının vaxtında ödənilməsini nəzərdə tutduğunu və əməkçiləri işdən getmək üçün real imkandan məhrum edən hər hansı bir ödəniş sistemlərinin tətbiqini qadağan etdiyini nəzərə alaraq,

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı nizamnaməsində qeyd olunmuş və Ümumdünya İnsan Haqları Bəyannaməsində elan olunmuş insan haqlarının pozulmasını təşkil edən icbari və ya məcburi əməyin bəzi növlərinin ləğv edilməsinə aid əlavə təkliflər qəbul etməyi qərara alaraq,

bu təkliflərə beynəlxalq konvensiya forması verməyi qərar edərək,

İcbari əməyin ləğv edilməsi haqqında 1957-ci il Konvensiyası adlanacaq aşağıdakı Konvensiyanı min doqquz yüz əlli yeddinci il iyunun iyirmi beşinci günündə qəbul edir:

Maddə 1

Beynəlxalq Əmək Təşkilatının bu Konvensiyasını ratifikasiya edən hər bir üzvü icbari və ya məcburi əməyi ləğv etməyi və onun hər hansı bir formasına:

a) siyasi təsir və ya tərbiyə vasitəsi kimi və ya bərqərar olmuş siyasi, sosial və iqtisadi sistemə zidd olan siyasi baxışların və ya ideoloji məsləklərin mövcudluğuna və ya izhar edilməsinə görə cəza tədbiri kimi;

¹ Qüvvəyə mindiyi tarix: 17 yanvar 1959-cu il

v) iqtisadi inkişafın tələbatları üçün səfərbərlik və əmək qüvvəsindən istifadə üsulu kimi;

c) əmək intizamını saxlamaq vasitəsi kimi;

d) tətildə iştirak etməyə görə cəza tədbiri kimi;

e) irqi, sosial və milli mənsubiyyət və ya məzhəb əlamətinə görə ayrı-seçkilik tədbiri kimi

müraciət etməməyi öhdəsinə götürür.

Maddə 2

Beynəlxalq Əmək Təşkilatının bu Konvensiyanı ratifikasiya edən hər bir üzvü bu Konvensiyanın 1-ci maddəsində sadalanan icbari və ya məcburi əmək növlərini dərhal və tam ləğv etmək məqsədi ilə effektiv tədbirlər görməyi öhdəsinə götürür.

Maddə 3

Bu Konvensiyanın ratifikasiyası haqqında rəsmi sənədlər qeydə alınmaq üçün Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilir.

Maddə 4

1. Bu Konvensiya Beynəlxalq Əmək Təşkilatının yalnız ratifikasiya haqqında sənədləri Baş direktor tərəfindən qeydə alınmış üzvlərini əlaqələndirir.

2. O, Təşkilatın iki üzvünün ratifikasiya haqqında sənədləri Baş direktor tərəfindən qeydə alındıqdan on iki ay sonra qüvvəyə minir.

3. Sonralar, bu Konvensiya Təşkilatın hər bir üzvü üçün, onun ratifikasiya haqqında sənədləri qeydə alındığı tarixdən on iki ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 5

1. Təşkilatın bu Konvensiyanı ratifikasiya etmiş hər hansı bir üzvü, onun qüvvəyə mindiyi ilk andan onillik müddət keçdikdən sonra, onu Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoruna göndərilmiş və onun tərəfindən qeydə alınmış ləğvetmə aktı vasitəsilə ləğv edilə bilər. Ləğvetmə, ləğvetmə haqqında akt qeydə alındıqdan bir il sonra qüvvəyə minir.

2. Təşkilatın bu Konvensiyanı ratifikasiya etmiş hər bir üzvü, əvvəlki bənddə qeyd edilmiş onillik müddət keçdikdən sonrakı bir il ərzində bu maddədə nəzərdə tutulmuş ləğvetmə hüququndan istifadə etmədikdə növbəti onillik müddətə onunla bağlı olur və sonralar bu Konvensiyanı hər onillik müddət keçdikdən sonra, bu maddədə təsbit olunmuş qaydada ləğv edə bilər.

Maddə 6

1. Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoru Beynəlxalq Əmək Təşkilatının bütün üzvlərini, Təşkilatın üzvlərindən aldığı ratifikasiya haqqında bütün sənədlərin və ləğvətmə aktlarının qeydə alınması barədə xəbərdar edir.

2. Baş direktor, ratifikasiya haqqında aldığı ikinci sənədin qeydə alınmasını Təşkilatın üzvlərinə xəbər verərək, onların diqqətini Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixə cəlb edir.

Maddə 7

Beynəlxalq Əmək Bürosunun Baş direktoru əvvəlki maddələrin müddəalarına müvafiq olaraq ratifikasiya haqqında bütün sənədlərə və ləğvətmə aktlarına aid müfəssəl məlumatları Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nizamnaməsinin 102-ci maddəsinə müvafiq olaraq, qeydə alınmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə göndərir.

Maddə 8

Beynəlxalq Əmək Təşkilatının İnzibati Şurası zəruri hesab etdiyi hər dəfə, o bu Konvensiyanın tətbiq edilməsi haqqında Baş Konfransa məruzə təqdim edir və ona tam və ya qismən yenidən baxılması barədə məsələnin Konfransın gündəliyinə daxil edilməsinin lazım olub-olmamasını həll edir.

Maddə 9

1. Baş Konfrans bu Konvensiyasını tam, yaxud qismən dəyişdirən yeni konvensiya qəbul edərsə və yeni Konvensiyada əkslik nəzərdə tutulmayıbsa, onda;

a) yeni, dəyişdirilmiş Konvensiyanın Təşkilatın hər hansı bir üzvü tərəfindən ratifikasiyası, 5-ci maddənin müddəalarından asılı olmayaraq, yeni, dəyişdirilmiş Konvensiyanın qüvvəyə minməsi şərtilə, bu Konvensiyanın təxirə salınmadan avtomatik ləğv edilməsinə səbəb olur;

b) yeni, dəyişdirilmiş Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdən başlayaraq bu Konvensiya Təşkilatın üzvlərinə ratifikasiya üçün bağlıdır.

2. Bu Konvensiya Təşkilatın onu ratifikasiya etmiş, lakin yeni, dəyişdirilmiş Konvensiyanı ratifikasiya etməmiş üzvləri üçün hər halda forma və məzmununa görə qüvvədə qalır.

Maddə 10

Bu Konvensiyanın ingilis və fransız mətnləri eyni qüvvəyə malikdir.

"Köçürmə və adi veksəl haqqında Vahid Qanun barədə" Konvensiyaya qoşulmaq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2 may 2000-ci il, № 871-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Köçürmə və adi veksəl haqqında Vahid Qanun barədə" 1930-cu il iyunun 7-də Cenevrə şəhərində qəbul olunmuş Konvensiyaya qoşulsun.

2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Документ № 1

Женевская Конвенция 1930 г.

О единообразном законе о переводном и простом векселях

Статья 1

Высокие Договаривающиеся Стороны обязуются ввести в действие на своих территориях по принадлежности, либо в одном из его подлинных текстов, либо на своих национальных языках, единообразный закон, составляющий приложение 1 к настоящей Конвенции.

Это обстоятельство будет, в случае необходимости, обусловлено оговорками, о которых каждая из Высоких Договаривающихся Сторон должна в этом случае заявить в момент своей ратификации или своего присоединения. Эти оговорки должны быть выбраны из числа тех, о которых упоминает приложение II к настоящей Конвенции.

Однако, что касается оговорок, предусмотренных в статьях 8, 12 и 18 указанного приложения II, они могут быть сделаны после ратификации или присоединения, при условии, что они явились предметом заявления на имя Генерального секретаря Лиги Наций, который сообщит немедленно его содержание членам Лиги Наций и государствам не членам, от имени которых настоящая Конвенция будет ратифицирована или от имени которых к ней последует присоединение. Подобные оговорки возымеют свое действие не ранее, как на девятый день после получения Генеральным секретарем указанного выше заявления.

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон может, в случае срочности, использовать оговорки, предусмотренные статьями 7 и 22 указанного приложения II, после ратификации или присоединения. В этих случаях она должна сообщить об этом непосредственно и немедленно всем другим Договаривающимся Сторонам и Генеральному секретарю Лиги Наций. Заявление об этих оговорках возымеет свою силу через два дня после получения Высокими Договаривающимися Сторонами указанного сообщения.

Статья 2

На территории каждой из Высоких Договаривающихся Сторон единообразный закон не будет применяться к переводным и простым векселям, уже составленным к моменту введения в действие настоящей Конвенции.

Статья 3

Настоящая Конвенция, французский и английский тексты которой будут считаться одинаково подлинными, будет помечена сегодняшним числом.

Она может быть подписана в дальнейшем до 6 сентября 1930 года от имени всякого члена Лиги Наций и всякого государства не члена.

Статья 4

Настоящая Конвенция будет ратифицирована.

Ратификационные грамоты будут не позднее 1 сентября 1932 года сданы на хранение Генеральному секретарю Лиги Наций, который немедленно сообщит об их получении всем членам Лиги Наций и государствам не членам, сторонам в настоящей Конвенции.

Статья 5

Начиная с 6 сентября года, всякий член Лиги Наций и всякое государство не член могут присоединиться к ней.

Это присоединение будет производиться путем сдачи Генеральному секретарю Лиги Наций заявления для хранения в архивах Секретариата.

Генеральный секретарь немедленно сообщит об этой сдаче на хранение всем тем, кто подписал настоящую Конвенцию или присоединился к ней.

Статья 6

Настоящая Конвенция вступит в силу лишь после того, как последует ее ратификация или присоединение к ней со стороны семи членом Лиги Наций или государств не членом, среди которых должно быть три члена Лиги Наций, представленных постоянно в Совете.

Датой вступления в силу будет девяностый день после получения Генеральным секретарем Лиги Наций седьмой ратификационной грамоты или документа о присоединении, согласно первому абзацу настоящей статьи.

Генеральный секретарь Лиги Наций, посылая сообщения, предусмотренные в статьях 4 и 5, должен будет, в частности, отметить, что ратификационные грамоты и документы о присоединении, указанные в первом абзаце настоящей статьи, поступили.

Статья 7

Каждая ратификация или каждое присоединение, которые состоятся после вступления в силу Конвенции, согласно статье 6, войдут в силу на девяностый день со дня получения их Генеральным секретарем Лиги Наций.

Статья 8

За исключением срочных случаев, настоящая Конвенция не может быть денонсирована до истечения двухлетнего срока с момента вступления ее в силу для члена Лиги Наций или для государства не член, ее денонсирующего; эта денонсация вступит в силу на девяностый день после получения Генеральным секретарем извещения, ему адресованного.

Всякая денонсация будет немедленно сообщена Генеральным секретарем Лиги Наций всем другим Высоким Договаривающимся Сторонам.

В срочных случаях Высокая Договаривающаяся Сторона, которая делает денонсацию, сообщит об этом непосредственно и немедленно всем другим Высоким Договаривающимся Сторонам, и денонсация вступит в силу через два дня после получения указанными Высокими Договаривающимися Сторонами указанного сообщения. Денонсирующая в этих условиях Высокая Договаривающаяся Сторона известит также о своем намерении Генерального секретаря Лиги Наций.

Каждая денонсация будет иметь силу только для той Высокой Договаривающейся Стороны, от имени которой она будет сделана.

Статья 9

Всякий член Лиги Наций и всякое государство не член, в отношении которого настоящая Конвенция находится в силе, может после истечения четвертого года со дня вступления Конвенции в силу просить Генерального секретаря Лиги Наций пересмотреть некоторые или все постановления этой Конвенции.

Если такая просьба, сообщенная прочим членам или государствам не членам, между которыми Конвенция находится в силе, будет поддержана в течение одного года не менее чем шестью из них, Совет Лиги Наций решит, следует ли созывать по этому поводу конференцию.

Статья 10

Высокие Договаривающиеся Стороны могут заявить в момент подписания, ратификации или присоединения, что, принимая настоящую Конвенцию, они не берут на себя никакого обязательства в отношении совокупности или всякой части их колоний, протекторатов или территорий, находящихся под их сюзеренитетом или мандатом; в том случае настоящая Конвенция не будет применяться к территориям, о которых говорится в таком заявлении.

Высокие Договаривающиеся Стороны могут впоследствии в любой момент сообщить Генеральному секретарю Лиги Наций, что они желают применять настоящую Конвенцию к совокупности или ко всякой части их территорий, о которых говорится в их заявлении, предусмотренном в предыдущем абзаце. В том случае Конвенция начнет применяться к территориям, упомянутым в сообщении, через девяносто дней после получения этого последнего Генеральным Секретарем Лиги Наций.

Точно так же Высокие Договаривающиеся Стороны могут, согласно статье 8, денонсировать настоящую Конвенцию для совокупности или всякой части их колоний, протекторатов или территорий под их сюзеренитетом или мандатом.

Статья 11

Настоящая Конвенция будет зарегистрирована Генеральным секретарем Лиги Наций, как только она вступит в силу. В дальнейшем она будет опубликована, возможно, скорее в "Сборнике Договоров" Лиги Наций.

В удостоверение чего упомянутые выше уполномоченные подписали настоящую Конвенцию.

Совершено в Женеве седьмого июня тысяча девятьсот тридцатого года в единственном экземпляре, который будет сдан на хранение в архивы Секретариата Лиги Наций; заверенная копия его будет передана всем членам Лиги Наций и всем государствам не членам, представленным на Конференции.

(Следуют подписи)

Приложение I

ЕДИНООБРАЗНЫЙ ЗАКОН

О переводном и простом векселе

Раздел I. О переводном векселе

Глава I. О составлении и о форме переводного векселя

Статья 1

Перводной вексель должен содержать:

1. Наименование "вексель", включенной в самый текст документа и выраженное на том языке, на котором этот документ составлен;
2. Простое и ничем не обусловленное предложение уплатить определенную сумму;
3. Наименование того, кто должен платить (плательщика);
4. Указание срока платежа;
5. Указание места, в котором должен быть совершен платеж;
6. Наименование того, кому или приказу кого должен быть совершен;
7. Указание даты и места составления векселя;
8. Подпись того, кто выдает вексель (векселедателя).

Статья 2

Документ, в котором отсутствует какое-либо из обозначений, указанных в предшествующей статье, не имеет силы переводного векселя, за исключением случаев, определенных в следующих ниже абзацах:

Перводной вексель, срок платежа по которому не указан, рассматривается как подлежащий оплате по предъявлении.

При отсутствии особого указания место, обозначенное рядом с наименованием плательщика, считается местом платежа и вместе с тем местом жительства плательщика.

Перводной вексель, не указывающий места его составления, рассматривается как подписанный в месте, обозначенном рядом с наименованием векселедателя.

Статья 3

Переводной вексель может быть выдан по приказу самого векселедателя. Он может быть выдан на самого векселедателя. Он может быть выдан за счет третьего лица.

Статья 4

Переводной вексель может подлежать оплате в месте жительства третьего лица либо в том месте, где находится место жительства плательщика, либо в каком-либо другом месте.

Статья 5

В переводном векселе, который подлежит оплате сроком по предъявлении или во столько-то времени от предъявления, векселедатель может обусловить, что на вексельную сумму будут начисляться проценты. Во всяком другом переводном векселе такое условие считается ненаписанным.

Процентная ставка должна быть указана в векселе; при отсутствии такого указания условие считается ненаписанным.

Проценты начисляются со дня составления переводного векселя, если не указана другая дата.

Статья 6

Переводной вексель, сумма которого написана и словами, и цифрами, имеет силу, в случае разногласия между этими обозначениями, на сумму, написанную словами.

Переводной вексель, сумма которого написана несколько раз, либо словами, либо цифрами, имеет силу, в случае разногласия между этими обозначениями, лишь на меньшую сумму.

Статья 7

Если на переводном векселе имеются подписи лиц, неспособных обязываться по переводному векселю, подписи подложные, или подписи вымышленных лиц, или же подписи, которые по всякому иному основанию не могут обязывать тех лиц, которые их поставили или от имени которых он подписан, то подписи других лиц все же не теряют силы.

Статья 8

Каждый, кто подписал переводной вексель качестве представителя лица, от имени которого он не был уполномочен действовать, сам обязан по векселю и, если он уплатит, имеет те же права, которые имел бы тот, кто был

указан в качестве представляемого. В таком же положении находится представитель, который превысил свои полномочия.

Статья 9

Векселедатель отвечает за акцепт и платеж.

Он может сложить с себя ответственность за акцепт: всякое условие, по которому он слагает с себя ответственность за платеж, считается ненаписанным.

Статья 10

Если переводной вексель, не заполненный к моменту выдачи, был заполнен в противоречии с состоявшимися соглашениями, то несоблюдение этих соглашений не может быть противопоставлено держателю, если только он не приобрел переводной вексель недобросовестно или же, приобретая его, не совершил грубой неосторожности.

Глава II. Об индоссаменте

Статья 11

Всякий переводной вексель, даже выданный без прямой оговорки о приказе, может быть передан посредством индоссамента.

Если векселедатель поместил в переводном векселе слова "по приказу" или какое-либо равнозначное выражение, то документ может быть передан лишь с соблюдением формы и с последствиями обыкновенной цессии.

Индоссамент может быть совершен даже в пользу плательщика, независимо от того, акцептовал ли он вексель или нет, либо в пользу векселедателя, либо в пользу всякого другого обязанного лица. Эти лица могут в свою очередь индоссировать вексель.

Статья 12

Индоссамент должен быть простым и ничем не обусловленным. Всякое ограничивающее его условие считается ненаписанным.

Частичный индоссамент недействителен.

Индоссамент на предъявителя имеет силу бланкового индоссамента.

Статья 13

Индоссамент должен быть написан на переводном векселе или не присоединенном к нему листе (добавочный лист). Он должен быть подписан индоссантом.

Индоссамент может не указывать лицо, в пользу которого он сделан, или может состоять из одной подписи индоссанта (бланковый индоссамент). В этом последнем случае индоссамент для того, чтобы иметь силу, должен быть написан на обороте переводного векселя или на добавочном листе.

Статья 14

Индоссамент переносит все права, вытекающие из переводного векселя. Если индоссамент бланковый, то держатель может:

- 1) заполнить бланк либо своим именем, либо именем какого-либо другого лица;
- 2) индоссировать, в свою очередь, вексель посредством бланка или на имя какого-либо другого лица;
- 3) передать вексель третьему лицу, не заполняя бланка и не совершая индоссамента.

Статья 15

Индоссант, поскольку не оговорено обратное, отвечает на акцепт и платеж. Он может воспретить новый индоссамент; в таком случае он не несет ответственности перед теми лицами, которым вексель был после этого индоссирован.

Статья 16

Лицо, у которого находится переводной вексель, рассматривается как законный держатель, если он основывает свое право на непрерывном ряде индоссаментов считаются при этом ненеписанными. Когда за бланковым индоссаментом следует другой индоссамент, то лицо, подписавшее последний, считается приобретшим вексель по бланковому индоссаменту.

Если кто-либо лишился владения векселем в силу какого бы то ни было события, держатель, обосновывающий свое право порядком, указанным в предыдущем абзаце, обязан отдать вексель лишь в том случае, если он приобрел его недобросовестно или же, приобретая его, совершил грубую неосторожность.

Статья 17

Лица, к которым предъявлен иск по переводному векселю, не могут противопоставить держателю возражения, основанные на их личных отношениях к векселятлю или к предшествующим держателям, если только держатель, приобретая вексель, не действовал сознательно в ущерб должнику.

Статья 18

Если индоссамент содержит оговорку "валюта к получению", "на инкассо", "как доверенному" или всякую иную оговорку, имеющую в виду просто поручение, держатель может осуществлять все права, вытекающие из переводного векселя, но индоссировать его он может только в порядке препоручения.

Обязанные лица могут в таком случае заявлять против держателя только такие возражения, которые могли бы быть противопоставлены индоссанту.

Поручение, которое содержится в препоручительном индоссаменте, не прекращается смертью препоручителя или наступлением его недееспособности.

Статья 19

Если индоссамент содержит оговорку "валюта в обеспечение", "валюта в залог" или всякую иную оговорку, имеющую в виду залог, держатель может осуществлять все права, вытекающие из переводного векселя, но поставленный им индоссамент имеет силу лишь в качестве препоручительного индоссамента.

Обязанные лица не могут заявлять против держателя возражений, основанных на их личных отношениях к индоссанту, если только держатель, получая вексель, не действовал сознательно в ущерб должнику.

Статья 20

Индоссамент, поставленный после срока платежа, производит то же действие, как и предшествующий индоссамент. Однако индоссамент, поставленный после протеста в неплатеже или после истечения срока, установленного для совершения протеста, производит лишь действие обыкновенной цессии.

Поскольку обратное не будет доказано, недатированный индоссамент считается сделанным до истечения срока, установленного для совершения протеста.

Глава III. Об акцепте

Статья 21

Переводной вексель, может до наступления срока платежа быть предъявлен держателем или даже просто лицом, у которого вексель находится для акцепта плательщику в месте его жительства.

Статья 22

Во всяком переводном векселе векселедатель может обусловить, что он (вексель) должен быть предъявлен к акцепту, с установлением или без установления срока.

Он может воспретить в векселе предъявление к акцепту, если только дело не идет о переводном векселе, который подлежит оплате у третьего лица, или о векселе, который подлежит оплате в другом месте, чем место жительства плательщика, или о векселе, который подлежит оплате через определенный срок по предъявлении.

Он может также обусловить, что предъявление к акцепту не может иметь место ранее какого-либо указанного срока.

Каждый индоссант может обусловить, что вексель должен быть предъявлен к акцепту с назначением или без назначения срока, если только он (вексель) не объявлен векселедателем не подлежащим акцепту.

Статья 23

Переводные векселя, подлежащие оплате в определенный срок от предъявления, должны быть предъявлены к акцепту в течение одного года со дня их выдачи.

Векселедатель может сократить этот последний срок или обусловить более долгий.

Эти сроки могут быть сокращены индоссантами.

Статья 24

Плательщик может потребовать, чтобы было произведено вторичное предъявление ему на следующий день после первого.

Заинтересованные лица могут сослаться на то, что это требование не было выполнено только в том случае, если об этом требовании было упомянуто в протесте.

Держатель не обязан вручить плательщику вексель, предъявленный к акцепту.

Статья 25

Акцепт отмечается на переводном векселе. Он выражается словом "акцептован" или всяким другим равнозначимым словом; он подписывается плательщиком. Простая подпись плательщика, сделанная на лицевой стороне векселя, имеет силу акцепта.

Если вексель подлежит оплате в определенный срок от предъявления или если он должен быть предъявлен к акцепту в силу особого условия, акцепт

должен быть датирован днем, в который он был дан, если только держатель не потребует, чтобы он был датирован днем предъявления. В случае отсутствия даты держатель, чтобы сохранить свои права регресса против индоссанта и против векселедателя, должен удостоверить это упущение своевременно совершенным протестом.

Статья 26

Акцепт должен быть простым и ничем не обусловленным, но плательщик может ограничить его частью суммы.

Всякое иное изменение, произведенное акцептом в содержании переводного векселя, равносильно отказу в акцепте. Однако акцептант отвечает согласно содержанию своего акцепта.

Статья 27

Если векселедатель указал в переводном векселе другое место платежа, чем местожительство плательщика, не указав третье лицо, у которого платеж должен быть совершен, плательщик может указать такое лицо при акцепте. При отсутствии такого указания предполагается, что акцептант обязался уплатить сам в месте платежа.

Если вексель подлежит оплате в месте жительства плательщика, последний может в надписи об акцепте указать какой-либо адрес в том же месте, в котором должен быть произведен платеж.

Статья 28

Посредством акцепта плательщик принимает на себя обязательство оплатить переводной вексель в срок.

В случае неплатеж держатель, даже если он является векселедателем, имеет против акцептанта прямой иск, основанный на переводном векселе в отношении всего того, о чем может быть предъявлено требование, согласно статьями 48 и 49.

Статья 29

Если плательщик, который поставил на переводном векселе надпись о своем акцепте, зачеркнул таковую до возвращения векселя, то считается, что в акцепте было отказано. Поскольку иное не будет доказано, считается, что зачеркивание было сделано до возвращения документа.

Однако, если плательщик письменно сообщил о своем акцепте держателю или кому-либо из подписавшихся, что он является обязанным перед ними согласно условиям своего акцепта.

Глава IV. Об авале

Статья 30

Платеж по переводному векселю может быть обеспечен полностью или в части вексельной суммы посредством авала.

Это обеспечение дается третьим лицом или даже одним из лиц, подписавших вексель.

Статья 31

Аваль дается на переводном векселе или на дополнительном листе.

Он выражается словами "считать за аваль" или всякой иной равнозначной формулой; он подписывается тем, кто дает аваль.

Для авала достаточно одной лишь подписи, поставленной авалистом на лицевой стороне переводного векселя, если только подпись не поставлена плательщиком или векседателем.

Аваль должен указать, за чей счет он дан. При отсутствии такого указания он считается данным за векседателя.

Статья 32

Авалист отвечает так же, как и тот, за кого он дал аваль.

Его обязательство действительно даже в том случае, если то обязательство, которое он гарантировал, окажется недействительным по какому бы то ни было основанию, иному, чем порок формы.

Оплачивая переводной вексель, авалист приобретает права, вытекающие из переводного векселя против того, за кого он дал гарантию, и против тех, которые в силу переводного векселя обязаны перед этим последним.

Глава V. О сроке платежа

Статья 33

Переводной вексель может быть выдан сроком:

По предъявлении.

От предъявления со столько-то времени.

От составления со столько-то времени.

На определенный день.

Переводные векселя, содержащие либо иное назначение срока, либо последовательные сроки платежа, недействительны.

Статья 34

Переводной вексель сроком по предъявлении оплачивается при его предъявлении. Он должен быть предъявлен к платежу в течение одного года со дня его составления. Векседатель может сократить этот срок или обусловить более долгий. Эти сроки могут быть сокращены индоссантами.

Векседатель может установить, что переводной вексель сроком по предъявлении не может быть предъявлен к платежу ранее определенного срока. В таком случае срок для предъявления течет с этого срока.

Статья 35

Срок платежа по переводному векселю, составленному во столько-то времени от предъявления, определяется либо датой акцепта, либо датой протеста.

При отсутствии протеста недатированный акцепт считается в отношении акцептанта сделанным в последний день срока, предусмотренного для предъявления к акцепту.

Статья 36

Срок платежа по переводному векселю, выданному сроком на один или несколько месяцев от составления или от предъявления, наступает в соответствующий день того месяца, в котором платеж должен быть произведен. При отсутствии соответствующей даты срок платежа наступает в последний день этого месяца.

Если переводной вексель выдан сроком в полтора месяца или в несколько месяцев с половиной от составления или от предъявления, то надлежит сперва отсчитывать целые месяцы.

Если срок платежа назначен на начало, середину (середина января, середина февраля и т.п.) или на конец месяца, то под этими выражениями понимаются первое, пятнадцатое или последнее число месяца.

Выражение "восемь дней" или "пятнадцать дней" означает не одну или две недели, а сроки в полные восемь или пятнадцать дней.

Выражение "полмесяца" указывает срок в пятнадцать дней.

Статья 37

Если переводной вексель подлежит оплате в определенный день в каком-либо месте, где принят другой календарь, чем в месте выдачи, то срок платежа считается назначенным по календарю места платежа.

Если в месте выдачи в месте платежа по переводному векселю выставленному сроком во столько-то времени от составления, действуют раз-

личные календари, то устанавливается соответствующая дню выдачи дата по календарю места платежа и в зависимости от этого определяется срок платежа.

Сроки на предъявление переводных векселей исчисляются соответственно правилам предшествующего абзаца.

Эти правила не применимы, если какая-либо оговорка, сделанная в переводном векселе, или даже просто содержание документа указывают на намерение принять иные правила.

Глава VI. О платеже

Статья 38

Держатель переводного векселя сроком на определенный день или во столько-то времени от составления или от предъявления должен предъявить переводной вексель к платежу либо в день, когда он должен быть оплачен, либо в один из двух следующих рабочих дней.

Предъявление переводного векселя в расчетную палату равносильно предъявлению к платежу.

Статья 39

Плательщик может при оплате переводного векселя потребовать, чтобы он был вручен ему держателем в распиской в получении платежа.

Держатель не может отказаться от принятия частичного платежа.

В случае частичного платежа плательщик может потребовать учинения отметки о таком платеже на векселе и выдачи ему в этом расписки.

Статья 40

Держатель не может быть принужден принять платеж по переводному векселю до наступления срока.

Плательщик, который платит до наступления срока, делает это за свой страх и риск.

Тот, кто уплатит в срок, свободен от обязательства, если только с его стороны не было обмана или грубой неосторожности. Он обязан проверять правильность последовательного ряда индоссаментов, но не подписи индоссантов.

Статья 41

Если переводной вексель выписан в валюте, не имеющей хождения в месте платежа, то сумма его может быть уплачена в местной валюте по курсу

на день наступления срока платежа. Если должник просрочил платеж, то держатель может по своему усмотрению потребовать, чтобы сумма переводного векселя была выплачена в местной валюте по курсу либо на день наступления срока платежа, либо на день платежа.

Курс иностранной валюты определяется согласно обыкновениям, действующим в месте платежа. Однако векселедатель может обусловить, что подлежащая платежу сумма будет нечислена по курсу, обозначенному в векселе.

Указанные выше правила не применяются в случае, когда векселедатель обусловил, что платеж должен быть совершен в определенной, указанной в векселе, валюте (оговорка эффективного платежа в какой-либо иностранной валюте).

Если сумма переводного обозначена в валюте, имеющей в стране выдачи и в стране и платежа одинаковые наименования, но разный курс, предполагается, что имелась в виду ссылка на валюту места платежа.

Статья 42

В случае непредъявления переводного векселя к платежу в срок, указанный в статье 38, каждый должник имеет право внести его сумму (векселя) в депозит компетентному органу власти за счет, риск и страх держателя.

Глава VII. Регресс в случае неакцепта или неплатежа

Статья 43

Держатель может осуществлять свой регресс против индоссантов, векселедателя и других обязанных лиц:

При наступлении срока платежа, если платеж не был совершен;

Даже раньше наступления срока платежа:

1) если имел место полный частичный отказ в акцепте;

2) в случае несостоятельности плательщика, независимо от того, акцептовал ли он вексель или нет, прекращения им платежей, даже если это обстоятельство не было установлено судом, или в случае безрезультатного обращения взыскания на его имущество;

3) в случае несостоятельности векселедателя по векселю, не подлежащему акцепту.

Статья 44

Отказ в акцепте или в платеже должен быть удостоверен актом, составленным публичным порядком (протест в неакцепте или неплатеже).

Протест в неакцепте должен быть совершен в сроки, установленные для предъявления к акцепту. Если в случае, предусмотренном в первом абзаце статьи 24, первое предъявление имело место в последний день срока, то протест может еще быть совершен на следующий день.

Протест в неплатеже переводного векселя сроком на определенный день или в столько-то времени от составления или предъявления должен быть совершен в один из двух рабочих дней, которые следуют за днем, в который переводной вексель подлежит оплате. Если дело идет о векселе сроком по предъявлении, протест должен быть совершен в порядке, указанном в предыдущем абзаце для совершения протеста в случае неакцепта.

Протест в неакцепте освобождает от предъявления к платежу и от протеста в неплатеже.

В случае прекращения платежей плательщиком, независимо от того, акцептовал ли он вексель или нет, или в случае безрезультатного обращения взыскания на его имущество, держатель может осуществлять принадлежащие ему права регресса лишь после предъявления векселя плательщику для оплаты и после совершения протеста.

В случае объявления плательщика несостоятельным, независимо от того, акцептовал ли он вексель или нет, а также в случае объявления несостоятельным векселедателя по векселю, не подлежащему акцепту, для осуществления держателем принадлежащих ему прав регресса достаточно предъявления судебного определения об объявлении несостоятельности.

Статья 45

Держатель должен известить своего индоссанта и векселедателя о неакцепте или неплатеже в течение четырех рабочих дней, следующих за днем протеста или за днем предъявления в случае оговорки "оборот без издержек". Каждый индоссант должен в течение двух рабочих дней, которые следуют за днем получения им извещения, сообщить своему индоссанту полученное им извещение с указанием наименований и адресов тех, кто послал предшествующие извещения и так далее, восходя до векселедателя.

Указанные выше сроки текут с момента получения предшествующего извещения.

Если в согласии с предшествующим абзацем будет послано извещение кому-либо, поставившему свою подпись на переводном векселе, то такое же извещение должно быть послано в тот же срок тому, кто дал за него аваль.

В случае, если какой-либо индоссант не указал своего адреса или указал его неразборчивым образом, то достаточно, чтобы извещение было послано тому индоссанту, который которому ему предшествует.

Тот, кто должен послать извещение, может сделать это в какой угодно форме, даже путем простого возвращения переводного векселя.

Он должен доказать, что он послал извещение в указанный срок. Будет считаться, что срок соблюден, если письмо содержащее извещение, отправлено по почте в указанный срок.

Тот, кто не пошлет извещение в указанный выше срок, не теряет своего права; он несет ответственность за ущерб, могущий произойти от его небрежности, с тем, однако, что размер возмещаемых убытков не может превысить суммы переводного векселя.

Статья 46

Векселедатель, индоссант или авалист может посредством включенной в документ и подписанной оговорки "оборот без издержек", "без протеста" или всякой иной равнозначашей оговорки освободить держателя от совершения для осуществления его права регресса протеста в неакцепте или неплатеже.

Эта оговорка не освобождает держателя ни от предъявления переводного векселя в установленные сроки, ни от посылки извещения. Доказательство несоблюдения сроков лежит на том, кто ссылается на это обстоятельство в споре держателем.

Если оговорка включена векселедателем, то она имеет силу в отношении всех лиц, подписавших вексель; если она включена индоссантом или авалистом, то она имеет силу лишь в отношении зего самого. Если, несмотря на включенную векселедателем оговорку, держатель совершает протест, то издержки протеста лежат на нем. Если оговорка исходит от индоссанта или авалиста, то издержки протеста, если таковой был совершен, могут быть истребованы от всех лиц, поставивших свои подписи.

Статья 47

Все выдавшие, акцептовавшие, индоссировавшие переводной вексель или поставившие на нем аваль, являются солидарно обязанными перед держателем.

Держатель имеет право предъявлять иск всем этим лицам: к каждому в отдельности или ко всем вместе, не будучи принужден при этом соблюдать последовательность, в которой они обязались.

Такое же право принадлежит каждому подписавшему переводной вексель после того, как он его оплатил.

Иск, предъявленный к одному из обязанных, не препятствует предъявлять иск к другим, даже если они обязались после первоначального ответчика.

Статья 48

Держатель может требовать от того, к кому он обращается с регрессом:

1) сумму переводного векселя, неакцептованную или неоплаченную, с процентами, если они были обусловлены;

2) проценты в размере шести со дня срока платежа;

3) издержки протеста, издержки посылки извещения, а также другие издержки.

Если регресс осуществляется до наступления срока платежа, то из вексельной суммы удерживается учетный процент. Этот учетный процент исчисляется согласно официальной учетной ставке (банковой ставке), существующей в месте жительства держателя на дату регресса.

Статья 49

Тот, кто оплатил переводной вексель, может требовать от ответственных перед ним лиц:

1) всю уплаченную им сумму;

2) проценты на указанную сумму, исчисленные в размере шести, начиная с того дня, когда он произвел платеж;

3) понесенные им издержки.

Статья 50

Каждое обязанное лицо, к которому обратились или могут обратиться с регрессом, может потребовать вручения ему, против оплаты, переводного векселя с процентом и с распиской в платеже.

Каждый индоссант, оплативший переводной вексель, может зачеркнуть индоссамент свой и следующих за ним индоссантов.

Статья 51

В случае осуществления регресса после частичного акцепта того, кто уплачивает сумму, на которую вексель не был акцептован, может потребовать отметки этого платежа на векселе и выдачи ему в том расписки. Держатель обязан, сверх того, передать ему засвидетельствованную копию с векселя и с протеста для того, чтобы он мог осуществить последующие регрессы.

Статья 52

Каждое лицо, имеющее право осуществлять регресс, может, поскольку не оговорено иное, получить платеж посредством нового векселя (обратной тратты), выданного сроком по предъявлении на одного из ответственных перед ним лиц с платежом по месту жительства этого лица.

Обратная тратта включает кроме сумм, указанных в статьях 48 и 49, также и куртаж и гребовый сбор по обратной тратте.

Если обратная тратта выдана держателем, то сумма ее устанавливается по курсу для переводных векселей сроком по предъявлению, выданных в месте платежа по первоначальному векселю на место жительства ответственно-

го лица. Если обратная тратта выдана индоссантом, то сумма ее устанавливается по курсу для переводных векселей сроком по предъявлении, выданных в месте жительства векселя по обратной тратте на место жительства гарантирующего лица.

Статья 53

По истечении сроков, установленных:

для предъявления переводного векселя сроком по предъявлении или со столько-то времени от предъявления,

для совершения протеста при неакцепте или неплатеже,

для предъявления к платежу, в случае оговорки, "оборот без издержек", держатель теряет свои права против индоссантов, против векселедателя и против других обязанных лиц, за исключением акцептанта.

В случае непредъявления к акцепту в срок, обусловленный векселедателем, держатель лишается принадлежащих ему прав регресса, как вследствие неплатежа, так и вследствие неакцепта, если только из содержания условия не вытекает, что векселедатель предполагал освободить себя только от ответственности за акцепт.

Если срок на предъявление обусловлен в индоссаменте, то сослаться на него может только индоссант.

Статья 54

Если предъявлению переводного векселя или совершению протеста в установленные сроки мешает непреодолимое препятствие (законодательное распоряжение какого-либо государства или другой случай непреодолимой силы), то эти сроки продлеваются.

Векселедатель обязан без задержки известить своего индоссанта о случае непреодолимой силы и сделать на переводном векселе или на добавочном листе отметку об этом извещении, указав его дату и поставив свою подпись; в остальном применяются правила статьи 45.

После прекращения действия непреодолимой силы держатель должен без задержки предъявить вексель к акцепту или к платежу, и, если будет нужно, совершить протест.

Если действие непреодолимой силы продолжается свыше тридцати дней после срока платежа, то предъявление (векселя) и совершение протеста не являются необходимыми для осуществления права регресса.

Для переводных векселей сроком по предъявлению или во столько-то времени от предъявления тридцатидневный срок течет с того дня, в который держатель известил, хотя бы и до истечения сроков на предъявление, своего индоссанта, о непреодолимой силе; для переводных векселей сроком

во столько-то времени от предъявления тридцатидневный срок увеличивается на срок от предъявления, указанный в переводном векселе.

Непреодолимой силой не считаются обстоятельства, касающиеся лично векселедержателя или того, кому он поручил предъявление векселя или совершение протеста.

Глава VIII. О посредничестве

1. Общие положения

Статья 55

Векселедатель, индоссант или авалист могут указать какое-либо лицо для акцепта или платежа в случае надобности.

Переводной вексель может быть принят или оплачен не условиях, установленных ниже, лицом, действующим в качестве посредника за кого-либо из должников, обязанных в порядке регресса.

Посредником может быть третье лицо, даже плательщик или какое-либо лицо, уже обязанное в силу переводного векселя за исключением акцептанта.

Посредник должен в течение двух рабочих дней известить о своем посредничестве того, за кого он выступил. В случае несоблюдения этого срока он отвечает в соответствующих случаях за ущерб, причиненный его небрежностью, с тем, однако, что убытки подлежат возмещению в размере, не свыше вексельной суммы.

2. Акцепт в порядке посредничества

Статья 56

Акцепт в порядке посредничества может иметь место во всех случаях, когда до наступления срока платежа в лице держателя возникают права регресса по переводному векселю, подлежащему акцепту.

Если в переводном векселе было указано в месте платежа лицо для акцепта или платежа, в случае надобности, то держатель может, до наступления срока платежа, осуществлять свое право регресса против того, кто сделал это указание, и против лиц, поставивших свои подписи после того, как это указание было сделано, лишь при условии, что он предъявил переводной вексель указанному лицу и что, в случае отказа последнего в акцепте, этот отказ был удостоверен протестом.

Статья 57

Акцепт в порядке посредничества отмечается на переводном векселе; акцепт подписывается посредником. В нем указывается, за чей счет он совершается; при отсутствии такого указания акцепт считается сделанным за векселедателя.

Статья 58

Акцептант в порядке посредничества обязан в отношении держателя и в отношении индоссантов, сделавших надписи после того лица, за счет которого он выступил в качестве посредника, на одинаковых основаниях с этим лицом.

Несмотря на акцепт в порядке посредничества, то лицо, за счет которого он был сделан, а также лица, за него ответственные, могут требовать от держателей против уплаты суммы, указанной в статье 47, вручения векселя, протеста и в соответствующем случае счета в распиской об уплате.

3. Платеж в порядке посредничества

Статья 59

Платеж в порядке посредничества может иметь место во всех случаях, когда-либо при наступлении срока платежа, либо до наступления срока платежа в лице держателя возникли права регресса.

Платеж должен покрыть всю сумму, которую пришлось бы уплатить тому, за кого платеж производится.

Он должен быть произведен самое позднее на следующий день после последнего дня, предоставленного для совершения протеста в неплатеже.

Статья 60

Если переводной вексель был акцептован посредниками, имеющими место своего жительства в месте платежа или в случае, если лица, имеющие там же место своего жительства, были указаны для платежа в случае нужды, то держатель должен предъявить вексель все этим лицам, и в соответствующих случаях совершить протест в неплатеже самое позднее на следующий день после последнего дня, предоставленного для совершения протеста.

Если протест не будет совершен в этот срок, то тот, кто указал на нужду, или тот, за счет которого вексель был акцептован, а также последующие индоссанты перестают быть обязанными.

Статья 61

Держатель, отказавшийся от платежа в порядке посредничества, теряет свое право регресса против тех, которые были освобождены от ответственности.

Статья 62

Платеж в порядке посредничества должен быть удостоверен распиской, учиненной на переводном векселе с указанием того лица, за которого платеж произведен. При отсутствии такого указания считается, что платеж сделан за векселедателя.

Переводной вексель и протест, если таковой был совершен, должны быть вручены тому, кто уплатил в порядке посредничества.

Статья 63

Лицо, уплатившее в порядке посредничества, приобретает права, вытекающие из переводного векселя против того, за кого он уплатил, он против тех, кто обязан перед этим последним по переводному векселю. Однако он не может вновь индоссировать переводной вексель.

Индоссанты, следующие за лицом, который поставил свою подпись на векселе и за которого был произведен платеж, освобождаются от ответственности.

В случае стечения нескольких предложений платить в порядке посредничества предпочтение отдается тому, кто освобождает от ответственности наибольшее количество лиц. Посредник, знающий о том, что он нарушает это правило, теряет свое право регресса к тем, которые оказались бы освобожденными от ответственности.

Глава IX. О множественности экземпляров и о копиях

1. Множественность экземпляров

Статья 64

Переводной вексель может быть выдан в нескольких тождественных экземплярах.

Эти экземпляры должны быть снабжены последовательными номерами в самом тексте документа. В противном случае каждый из них рассматривается как отдельный переводной вексель.

Каждый держатель векселя, в котором не указано, что он выдан в единственном экземпляре, может потребовать выдачи ему за его счет нескольких экземпляров. Для этого он должен обратиться к своему непосредственному индоссанту, который обязан оказать ему содействие в отношении своего индоссанта, и так далее, восходя до векселедателя. Индоссанты обязаны воспроизвести индоссаменты в новых экземплярах.

Статья 65

Платеж, произведенный по одному экземпляру, освобождает от ответственности, даже если не было обусловлено, что платеж этот погашает другие экземпляры. Однако плательщик продолжает отвечать по каждому акцептованному им и не возвращенному ему экземпляру.

Индоссант, который передает экземпляры различным лицам, а также последующие индоссанты обязаны по всем экземплярам, на которых имеется их подпись и которые не были возвращены.

Статья 66

Тот, кто послал один из экземпляров для акцепта, должен указать на других экземплярах наименование того лица, в руках которого этот экземпляр находится. Это лицо обязано вручить его законному держателю другого экземпляра.

В случае его отказа держатель может осуществлять право регресса лишь после удостоверения протестом того, что:

- экземпляр, посланный для акцепта, не был ему передан, несмотря на его требования;
- акцепт или платеж не могли быть получены по другому экземпляру.

2. Копии

Статья 67

Каждый держатель переводного векселя имеет право снимать с него копии.

Копия должна в точности воспроизводить оригинал с индоссаменами и всеми другими отметками, которые на нем находятся. Она должна указывать, до какого места она доведена.

Она может быть индоссирована и авалирована в том же порядке и теми же последствиями, как и подлинник.

Статья 68

В копии должно быть указано лицо, в руках находится подлинный документ. Последнее обязано вручить указанный документ законному держателю копии.

Если он отказывается это сделать, держатель может осуществлять право регресса против индоссантов или авалистов лишь после удостоверения протестом того, что подлинник не был ему передан, несмотря на его требование.

Если на подлинном документе после последнего индоссамента, сделанного до снятия копии, имеется оговорка: "начиная отсюда, индоссирование действительно лишь на копии" или всякая иная равнозначная формула, то индоссамент, поставленный после этого на подлиннике, является недействительным.

Глава X. Об изменениях

Статья 69

В случае изменения текста переводного векселя лица, поставившие свои подписи после этого изменения, отвечают в соответствии с содержанием измененного текста; лица, поставившие свои подписи до этого, отвечают в соответствии с содержанием первоначального текста.

Глава XI. О давности

Статья 70

Исковые требования, вытекающие из переводного векселя против акцептанта, погашаются истечением трех лет со дня срока платежа.

Исковые требования держателя против индоссантов и против векселедателя погашаются истечением одного года со дня протеста, совершенного в установленный срок или со дня срока платежа в случае оговорки об обороте без издержек.

Исковые требования индоссантов друг к другу и к векселедателю погашаются истечением шести месяцев, считая со дня, в котором индоссант оплатил вексель, или со дня предъявления к нему иска.

Статья 71

Перерыв давности имеет силу лишь в отношении того, против кого было совершено действие, прерывающее давность.

Глава XII. Общие постановления

Статья 72

Платеж по переводному векселю, срок которого падает на установленный по закону нерабочий день, может быть потребован лишь в первый следую-

щий рабочий день. Равным образом все другие действия, относящиеся к переводному векселю, в частности, предъявление к акцепту и протест, могут быть совершены лишь в рабочий день.

Если какое-нибудь из этих действий должно быть совершено в течение определенного срока, последний день которого является установленным по закону нерабочим днем, то такой срок пролонгируется до ближайшего после истечения срока рабочего дня. Нерабочие дни, падающие на время течения срока, идут в счет срока.

Статья 73

В установленные законом или участниками векселя сроки не включается день, от которого срок начинает течь.

Статья 74

Никакие грационные дни ни по закону, ни судебные, не допускаются.

Раздел II. О простом векселе

Статья 75

Простой вексель содержит:

- 1) наименование документа "вексель", включенное в самый его текст и выраженное на том языке, на котором этот документ составлен;
- 2) простое и ничем не обусловленное обещание уплатить определенную сумму;
- 3) указание срока платежа;
- 4) указание места, в котором должен быть совершен платеж;
- 5) наименование того, кому или приказу кого платеж должен быть совершен;
- 6) указание даты и места составления векселя;
- 7) подпись того, кто выдает документ (векселедателя).

Статья 76

Документ, в котором отсутствует какое-либо из обозначений, указанных в предшествующей статье, не имеет силы простого векселя, за исключением случаев, определенных в следующих ниже абзацах.

Простой вексель, срок платежа по которому не указан, рассматривается как подлежащий оплате по предъявлении.

При отсутствии особого указания место составления документа считается местом платежа и вместе с тем местом жительства векселятателя.

Простой вексель, не указывающий место его составления, рассматривается как подписанный в месте, обозначенном рядом с наименованием векселятателя.

Статья 77

К простому векселю применяются, поскольку они не являются несовместимыми с природой этого документа, постановления, относящиеся к переводному векселю и касающиеся:

- индоссамента (статьи 11-20);
- срока платежа (статьи 33-37);
- платежа (статьи 38-42);
- регресса в случае неакцепта или неплатежа (статьи 43-50, 51-52);
- платежа в порядке посредничества (статьи 55, 59-63);
- копий (статьи 67 и 68);
- изменений (статья 69);
- давности (статьи 70-71);
- праздничных дней, исчисления сроков и воспрещения грационных дней (статьи 72, 73 и 74);

К простому векселю применяются также постановления, относящиеся к переводному векселю, подлежащему оплате у третьего лица или в другом месте, чем место жительства плательщика (статьи 4 и 27), условие о процентах (статья 5), разногласия в обозначенных подлежащей уплате суммы (статья 6), последствия помещения какой-либо подписи в условиях, предусмотренных в статье 7, последствия подписи лица, которое действует без полномочий или с превышением своих полномочий (статья 8), и к бланку переводного векселя (статья 10).

Равным образом к простому векселю применяются постановления относительно авалья (статьи 30-32); в случае, предусмотренном в последнем абзаце статьи 31, если в авале не указано, за кого он поставлен, считается, что поставлен за векселятателя по простому векселю.

Статья 78

Векселятатель по простому векселю обязан так же, как и акцептант по переводному векселю.

Простые векселя сроком во столько-то времени от предъявления должны быть предъявлены векселятателю для отметки в сроки, указанные в статье 25. Срок по предъявлении течет со дня отметки, подписанной векселятателем на векселе. Отказ векселятателя поставить датированную отметку удостоверяется протестом (статья 25), день которого служит начальным моментом для течения срока по предъявлении.

Приложение II

Статья 1

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон может предписать, что обязательность включения в переводные векселя, составленные на ее территории, наименования "вексель", предусмотренная статьей 1 пункт 1 единообразного закона, будет применяться лишь через шесть месяцев после вступления в действие настоящей Конвенции.

Статья 2

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право определить для обязательств по переводным векселям, принятым на ее территории, способ восполнения отсутствия подписи, при условии, что официально заверенное заявление, написанное на переводном векселе, удостоверяет волю того, кто должен был бы поставить свои подписи.

Статья 3

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право не включать статью 10 единообразного закона в свой национальный закон.

Статья 4

В отступление от статьи 31, абзац 1, единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право допустить, что на ее территории аваль может быть дан отдельным актом, указывающим место, где он дан.

Статья 5

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон может дополнить статью 38 единообразного закона в том смысле, что в отношении переводного векселя с платежом на ее территории держатель будет обязан предъявить его в самый день наступления срока; несоблюдение этого обязательства может повлечь за собой только обязанность возместить убытки.

Другие Высокие Договаривающиеся Стороны будут иметь право определить условия, на которых они признают такое обязательство.

Статья 6

Каждая Высокая Договаривающаяся Сторона будет иметь право определить, применяя абзац статьи 39 единообразного закона, те учреждения, которые по национальному закону должны рассматриваться как расчетные палаты.

Статья 7

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право, если она сочтет это нужным, в исключительных обстоятельствах, касающихся курса валюты этого государства, отступить от условия, предусмотренного в статье 41 и касающегося эффективного платежа в иностранной валюте по переводным векселям с платежом на ее территории. То же правило может быть применено относительно составления переводных векселей в иностранной валюте на национальной территории.

Статья 8

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право предписать, что протесты, составляемые на ее территории, могут быть заменены заявлением, датированным и написанным на самом переводном векселе и подписанным плательщиком, за исключением, однако, случаев, когда векселедатель в самом тексте переводного векселя требует совершения протеста посредством официального акта.

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет равным образом право предписать, что упомянутое заявление должно быть занесено в публичный реестр в срок, установленный для протестов.

В случаях, предусмотренных в предшествующих абзацах, не датированный индоссамент предполагается поставленным до протеста.

Статья 9

В отступление от статьи 44, абзац 3, единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право предписать, что протест в неплатеже должен быть совершен либо в день, когда переводной вексель подлежит оплате, либо в один из двух следующих рабочих дней.

Статья 10

Законодательству каждой из Высоких Договаривающихся Сторон принадлежит точно определить юридические положения, предусмотренные в статье 43, пункты 2,3, и в статье 44, абзацы 5 и 6, единообразного закона.

Статья 11

В отступление от постановлений статьи 43, пункты 2 и 3 и 74 единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право допустить в своем законодательстве для лиц, отвечающих за акцепт или оплату переводного векселя, возможность в случае обращенного

против них регресса воспользоваться сроками, которые ни в каком случае не могут продолжаться далее срока платежа по переводному векселю.

Статья 12

В отступление от статьи 45 единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право сохранить или установить систему предупреждений со стороны должностного лица, а именно что: в случае протеста в неакцепте или неплатеже нотариус или должностное лицо, которое, согласно национальному закону, уполномочено совершить протест, обязано письменно известить тех обязанных по переводному векселю лиц, адреса которых либо указаны в переводном векселе, либо известны должностному лицу, совершающему протест, либо указаны лицами, потребовавшими протеста. Расходы по такому извещению добавляются к издержкам протеста.

Статья 13

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право предписать в отношении переводных векселей, которые и составлены и подлежат оплате на ее территории, что ставка процентов, о которой идет речь в статье 48, пункт 2, и в статье 49, пункт 2, единообразного закона, может быть заменена ставкой законных процентов, действующей на территории этой Высокой Договаривающейся Стороны.

Статья 14

В отступление от статьи 48 единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право включить в национальный закон постановление, по которому держатель может потребовать от того, против кого он обращает своей регресс, уплаты комиссии в размере, определяемом национальным законом.

Также в отступление от статьи 49 единообразного закона обстоит дело и в отношении лиц, которые, оплатив переводной вексель, требуют его суммы от ответственных перед ними лиц.

Статья 15

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон может решить, что в случае утраты права или истечения давности, на ее территории сохранится право иска против векселедателя, который не обеспечил покрытия, или против векселедателя или индоссанта, неправомерно обогатившегося. То же имеет место, в случае истечения давности, в отношении акцептанта, который получил покрытие или неправомерно обогатился.

Статья 16

Вопрос в том, должен ли векселедатель обеспечить к сроку платежа покрытие и имеет ли держатель особые права на это покрытие, остается за пределами единообразного закона.

То же имеет место в отношении всякого другого вопроса, касающегося отношений, составляющих основание выдачи документа.

Статья 17

Законодательству каждой из Высоких Договаривающихся Сторон надлежит определить основания перерыва и приостановки давности по искам, вытекающим из переводного векселя, которые будут рассматриваться в ее судах.

Другие Высокие Договаривающиеся Стороны имеют право определить условия, на которых они признают такие основания. То же имеет место по вопросу об иске как способе вызвать течение давности, предусмотренной статьей 70, абзац 3, единообразного закона.

Статья 18

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право предпринять, что некоторые рабочие дни будут в отношении предъявления к акцепту или к платежу или всяких иных действий по переводному векселю приравнены к нерабочим дням, установленным законом.

Статья 19

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон может определить наименование, которое будет принято в национальных законах для документов, предусмотренных в статье 75 единообразного закона, или же совсем не давать им особого наименования при условии наличия в них прямой оговорки о приказе.

Статья 20

Правила статей 1-18 настоящего приложения, относящиеся к переводным векселям, применяются равным образом к простым векселям.

Статья 21

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право ограничить обязательство, упомянутое в статье 1 Конвенции, лишь одними постановлениями относительно переводного векселя и не вводить на своей территории постановлений о простом векселе, содержащихся в разделе 11 единообразного закона. В этом случае Высокая Договаривающаяся

Сторона, которая воспользовалась этой оговоркой, будет рассматриваться как Договаривающаяся Сторона лишь в отношении переводного векселя.

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой равным образом право издать правила о простых векселях в виде особого акта, который будет во всем соответствовать условиям раздела 11 единообразного закона и который будет воспроизводить правила о переводном векселе, на которые сделана ссылка, с теми лишь изменениями, которые вытекают из статей 75, 76, 77 и 78 единообразного закона и из статей 19 и 20 настоящего приложения.

Статья 22

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право издавать исключительные распоряжения общего порядка, касающиеся продления сроков на совершение действий, необходимых для сохранения прав регресса, а также продления сроков платежа.

Статья 23

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон обязуется признавать постановления, принятые каждой из Высоких Договаривающихся Сторон в силу статей 1-4, 6, 8-16, 18 и 21 настоящего приложения.

Протокол Конвенции

В момент подписания Конвенции от сегодняшнего дня, устанавливающей единообразный закон для переводных и простых векселей, нижеподписавшиеся, должным образом уполномоченные, условились о следующих постановлениях:

А

Члены Лиги Наций и государства-не члены, не имевшие возможности сдать до 1 сентября 1932 года на хранение свои ратификационные грамоты указанной Конвенции, обязуются в течение пятнадцати дней после этой даты послать сообщение Генеральному секретарю Лиги Наций, извещающее его о положении дела с ратификацией.

В

Если 1 ноября 1932 года не будут выполнены условия, предусмотренные первым абзацем статьи 6 для вступления в силу Конвенции, Генеральный секретарь Лиги Наций созывает собрание членом Лиги Наций и государств не членом, подписавших Конвенцию или присоединившихся к ней.

Это собрание будет иметь целью рассмотрение положения и мер, которые надлежит принять, в случае надобности, в связи с этим.

C

Высокие Договаривающиеся Стороны взаимно сообщают друг другу, с момента вступления их в силу, законодательные постановления, которые они ведут на своих территориях во исполнение Конвенции.

В удостоверение чего уполномоченные подписали настоящий протокол.

Совершено в Женеве седьмого июня тысяча девятьсот тридцатого года, в единственном экземпляре, который будет сдан на хранение в архивы Секретариата Лиги Наций; заверенная копия его будет передана всем членам Лиги Наций и всем государствам не членам, представленным на Конференции.

“Malların Təsviri və Kodlaşdırılması üzrə Harmonikləşdirilmiş Sistem haqqında” Beynəlxalq Konvensiyaya və göstərilən Konvensiyaya Düzəliş Protokoluna qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2 may 2000-ci il, № 872 - IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərar alır:

1. Azərbaycan Respublikası “Malların Təsviri və Kodlaşdırılması üzrə Harmonikləşdirilmiş Sistem haqqında” 1983-cü il iyunun 14-də Brüssel şəhərində imzalanmış Beynəlxalq Konvensiyaya və göstərilən Konvensiyaya 1986-cı il iyunun 24-də Brüssel şəhərində qəbul olunmuş Düzəliş Protokoluna qoşulsun.

2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Malların Təsviri və Kodlaşdırılması üzrə Harmonikləşdirilmiş Sistem haqqında BEYNƏLXALQ KONVENSIYA

(1983-cü il iyunun 14-də Brüsseldə hazırlanmışdır)

PREAMBULA

Gömrük Əməkdaşlıq Şurasının himayədarlığı altında təsis edilmiş bu Konvensiya ilə Razılığa gələn Tərəflər,

beynəlxalq ticarətə kömək etməyi arzulayaraq,
xüsusilə də beynəlxalq ticarətə aid statistik məlumatların toplanması, müqayisəsi və təhlilinə kömək etməyi arzulayaraq,

beynəlxalq ticarət prosesində bir təsnifat sistemindən digərinə keçid zamanı malların yenidən təsviri, təsnifat və kodlaşdırılmasına görə xərcləri azaltmağı, ticarət sənədləşdirilməsinin standartlaşdırılmasına və statistik məlumatların ötürülməsinə kömək etməyi arzulayaraq,

texnologiyada və beynəlxalq ticarətin strukturunda baş verən dəyişikliklərin 1950-ci il dekabrın 15-də Brüsseldə imzalanmış Gömrük Tariflərində Malların Təsnifatı üçün Nomenklatura haqqında Konvensiyada geniş dəyişikliklər aparılmasını tələb etdiyini nəzərə alaraq,

hökumət və ticarət dairələri tərəfindən gömrük və statistika məqsədləri üçün tələb olunan təfərrüat dərəcəsinin yuxarıda adı çəkilən Konvensiyaya əlavə edilmiş Nomenklaturada qeyd edilmiş çərçivələrdən kənara çıxdığını nəzərə alaraq,

beynəlxalq ticarət danışıqlarının məqsədləri üçün dəqiq və müqayisə edilə bilən məlumatların vacibliyini qəbul edərək,

Harmonikləşdirilmiş Sistemin yükdaşımalar üzrə tariflərin və müxtəlif nəqliyyat vasitələrinə dair nəqliyyat statistikasına məqsədləri ilə istifadəsi üçün nəzərdə tutulduğunu qəbul edərək,

Harmonikləşdirilmiş Sistemin malların təsviri və kodlaşdırılması üzrə ticarət sistemlərində mümkün qədər geniş istifadə üçün nəzərdə tutulduğunu qəbul edərək,

Harmonikləşdirilmiş Sistemin idxal və ixrac ticarəti və istehsal statistikaları arasında mümkün qədər sıx qarşılıqlı əlaqələrin yaradılmasına kömək etmək üçün nəzərdə tutulduğunu qəbul edərək,

Harmonikləşdirilmiş Sistem və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Beynəlxalq Standart Ticarət Təsnifatı (BSTT) arasında sıx qarşılıqlı əlaqənin saxlanılması olduğunu nəzərə alaraq,

beynəlxalq ticarətlə bağlı müxtəlif dairələrin istifadəsi üçün yararlı olan kombinə edilmiş tarif-statistik nomenklaturanın tətbiq edilməsi vasitəsi ilə yuxarıda göstərilmiş tələbatların ödənilməsinin arzu edilən olduğuna nəzərə alaraq,

Harmonikləşdirilmiş Sistemin texnologiya və beynəlxalq ticarət strukturunda baş verən dəyişikliklər baxımından müasir tələblərə cavab verən səviyyədə saxlanılmasının təmin edilməsi vacibliyini nəzərə alaraq,

Gömrük Əməkdaşlıq Şurasının təsis etdiyi Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitənin bu sahədə gördüyü işləri nəzərə alaraq,

göstərilən Nomenklatura haqqında Konvensiyanın həmin məqsədlərin müəyyən hissəsinə nail olmaqla səmərəli vasitə olduğunu təsdiq etməklə arzu edilən nəticələrin əldə edilməsi üçün yeni beynəlxalq Konvensiyanın imzalanmasının ən yaxşı vasitə olduğunu hesab edərək,

aşağıdakılar barəsində razılığa gəldilər:

Maddə 1. Anlayışlar

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün:

(a) "Malların Təsviri və Kodlaşdırılması üzrə Harmonikləşdirilmiş Sistem" (sonrakı yazılışlarda "Harmonikləşdirilmiş Sistem" adlanacaq) - tərkibinə başlıqlar, yarımbaşlıqlar və onlara aid rəqəmli kodlar, bölmə, fəsil və yarımbaşlıqlara aid qeydlər, habelə bu Konvensiyaya Əlavədə verilən Harmonikləşdirilmiş Sistemin şərh üçün Ümumi Qaydalar daxil olan Nomenklatura;

(b) "Gömrük tarif nomenklaturası" - idxal edilən mallara görə gömrük rüsumlarının alınması üçün Razılığa gələn Tərəfin qanunvericiliyinə uyğun olaraq işlənilmiş Nomenklatura;

(c) "Statistik nomenklatura" - idxal və ixrac üzrə ticarət statistikasını üçün məlumatların toplanması məqsədi ilə Razılığa gələn Tərəfin işləyib hazırladığı mal nomenklaturaları;

(d) "Kombinə edilmiş tarif-statistik nomenklatura" - istifadəsi Razılığa gələn Tərəfin idxal zamanı malların bəyan edilməsi üçün qanuni olaraq tələb etdiyi gömrük - tarif və statistik nomenklaturalarını özündə birləşdirən nomenklatura;

(e) "Şuranın təsis edilməsi haqqında Konvensiya" - Gömrük Əməkdaşlığı Şurasının təsis edilməsi haqqında 1950-ci il dekabrın 15-də Brüsseldə hazırlanmış Konvensiya;

(f) "Şura" - yuxarıda (e) bəndində göstərilən Gömrük Əməkdaşlığı Şurası;

(g) "Baş katib" - Şuranın Baş katibi;

(h) "Ratifikasiya" - ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq edilmə.

Maddə 2. Əlavə

Bu Konvensiyaya Əlavə onun ayrılmaz tərkib hissəsidir və Konvensiyaya edilən hər bir istinada Əlavəyə edilən istinad da daxildir.

Maddə 3. Razılığa gələn Tərəflərin öhdəlikləri

1. 4-cü maddədə sadalanan istisnaları nəzərə almaq şərti ilə:

(a) Hər bir Razılığa gələn Tərəf öhdəsinə götürür ki, bu maddənin (s) bəndində qeyd edilən hallar istisna olmaqla, onun gömrük-tarif və statistika nomenklaturaları bu Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən Harmonikləşdirilmiş Sistemə uyğun olaraq. Bununla da, o özünün gömrük-tarif və statistika nomenklaturalarına münasibətdə

(i) Harmonikləşdirilmiş Sistemin bütün başlıqlarını və yarımbaşlıqlarını, heç bir əlavə və dəyişiklik etmədən, onlara aid rəqəmli kodlarla birlikdə istifadə etməyi;

(ii) Harmonikləşdirilmiş Sistemin şərh üçün Ümumi Qaydaları, habelə bölmə, fəsil və yarımbaşlıqlara aid bütün qeydləri tətbiq etməyi və Harmonikləşdirilmiş Sistemin bölmə, fəsil, başlıq və ya yarımbaşlıqlarının əhatə dairəsini dəyişməməyi; və

(iii) Harmonikləşdirilmiş Sistemdə göstərilmiş rəqəmlər ardıcılığına əməl etməyi öhdəsinə götürür.

(b) Hər bir Razılığa gələn Tərəf öz idxal və ixrac ticarətinə aid statistik məlumatları Harmonikləşdirilmiş Sistemin altı rəqəmli koduna, yaxud bu cür məlumatların dərc edilməsinin kommersiya sirri və ya dövlət təhlükəsizliyi mənafeyi kimi müstəsna səbəblərə görə qadağan edilmədiyi təqdirdə, həmin Tərəfin təşəbbüsü ilə bundan da geniş təfərrüatlı təsnifata uyğun olaraq dərc edir.

(c) Bu maddədə heç nə Razılığa gələn Tərəfdən, onun kombinə edilmiş tarif-statistik nomenklaturası yuxarıda (a) (i), (a) (ii) və (a) (iii) bəndlərində göstərilmiş öhdəliklərə uyğun gəldiyi təqdirdə, Harmonikləşdirilmiş Sistemin yarımbaşlıqlarından istifadə etməyi tələb etmir.

2. Bu maddənin 1 (a) bəndində öhdəlikləri yerinə yetirərkən hər bir Razılığa gələn Tərəf onun milli qanunvericiliyində Harmonikləşdirilmiş Sistemin tətbiq edilə bilməsi üçün mətdə zəruri ola biləcək dəyişikliklər apara bilər.

3. Bu maddədə heç nə Razılığa gələn Tərəfə onun gömrük - tarif və ya statistik nomenklaturalarında malların Harmonikləşdirilmiş Sistemdə nəzərdə tutulduğundan da yüksək səviyyədə təsnifatı üzrə yarım bölmələr yaratdığı, həmin yarım bölmələrin bu Konvensiyaya Əlavədə göstərilən altı rəqəmli koddan kənar səviyyədə əlavə edilməsi və kodlaşdırılması şərti ilə qadağan etmir.

Maddə 4. İnkişaf etməkdə olan ölkələr tərəfindən qismən tətbiq edilmə

1. İnkişaf etməkdə olan ölkə kimi hər bir Razılığa gələn Tərəf öz xarici ticarət strukturlarını və inzibati-təsərrüfat imkanlarını nəzərə almaqla Harmonikləşdirilmiş Sistemin yarımbaşlıqlarının hamısının və ya müəyyən hissəsinin tətbiqini zəruri ola biləcək maddədə təxirə sala bilər.

2. Bu maddənin müddəalarına uyğun olaraq Harmonikləşdirilmiş Sistemi qismən tətbiq etməyi seçən hər bir inkişaf etməkdə olan ölkə - Razılığa gələn Tərəf bu Konvensiyanın ona münasibətdə qüvvəyə mindiyi tarixdən və ya bu maddənin 1-ci bəndində göstərilənləri nəzərə almaqla, özünün lazım bildiyi hər hansı başqa müddətdən etibarən beş il ərzində altı rəqəmli Harmonikləşdirilmiş Sistemin bütövlükdə tətbiqi üçün bacardığı bütün sözləri göstərməyə razılıq verir.

3. Bu maddənin müddəalarına uyğun olaraq Harmonikləşdirilmiş Sistemi qismən tətbiq etməyi seçən hər bir inkişaf etməkdə olan ölkə - Razılığa gələn Tərəf istənilən birtireli yarımbaşlıqlar olan ikitireli yarımbaşlıqların və ya istənilən başlıqlarda olan birtireli yarımbaşlıqların hamısını tətbiq edir, ya da heç birini tətbiq etmir. Bu cür qismən tətbiq etmə hallarında Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə kodun tətbiq edilməyən həmin hissəsinin altıncı rəqəmi və ya beşinci və altıncı rəqəmi müvafiq olaraq "0" və ya "00" ilə əvəz olunur.

4. Bu maddənin müddəalarına uyğun olaraq Harmonikləşdirilmiş Sistemi qismən tətbiq etməyi seçən hər bir inkişaf etməkdə olan ölkə Razılığa gələn Tərəf

olduqdan sonra hazırkı Konvensiyanı ona münasibətdə qüvvəyə mindiyi tarixdən tətbiq etməyəcəyi haqqında Baş katibi xəbərdar edir və o, eyni zamanda, həmin vaxtdan tətbiq edəcəyi yarımbaşlıqlar haqqında da Baş katibi xəbərdar edir.

5. Bu maddənin müddəalarına uyğun olaraq Harmonikləşdirilmiş Sistemi qismən tətbiq etməyi seçən hər bir inkişaf etməkdə olan ölkə Razılığa gələn Tərəf olduqdan sonra Baş katibi xəbərdar edə bilər ki, o hazırkı Konvensiyanın ona münasibətdə qüvvəyə mindiyi tarixdən sonrakı üç il müddətində altırəqəmli Harmonikləşdirilmiş Sistemi tam həcmdə tətbiq edəcəyini rəsmi olaraq öhdəsinə götürür.

6. Bu maddənin müddəalarına uyğun olaraq Harmonikləşdirilmiş Sistemi qismən tətbiq edən hər bir inkişaf etməkdə olan ölkə - Razılığa gələn Tərəf özünün tətbiq etmədiyi yarımbaşlıqlar üzrə 3-cü maddədən irəli gələn öhdəliklərdən azad olunur.

Maddə 5. İnkişaf etməkdə olan ölkələrə texniki yardım

İnkişaf etmiş ölkə olan Razılığa gələn Tərəf inkişaf etməkdə olan ölkələrə onların xahişi ilə qarşılıqlı razılaşdırılmış şərtlərlə kadr hazırlanması, habelə onların milli nomenklaturalarının Harmonikləşdirilmiş Sistemdə uyğunlaşdırılması, bu cür nomenklaturaların Harmonikləşdirilmiş Sistemdə edilmiş düzəlişlərə uyğun müasir tələblərə cavab verən səviyyədə saxlanması və ya hazırkı Konvensiyanın müddəalarının tətbiqi üzrə məsləhətlər verilməsi kimi sahələrdə texniki yardım göstərir.

Maddə 6. Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitə

1. Bu Konvensiyaya olaraq Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitə adlandırılan və Razılığa gələn Tərəflərin hər birinin nümayəndələrindən ibarət olan Komitə təsis edilir.

2. Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitə adətən ildə iki dəfədən az olmayaraq yığılır.

3. Razılığa gələn Tərəflər başqa cür qərar qəbul etməyirsə, Komitənin iclasları Baş katib tərəfdən çağırılır və Şuranın mənzil-qərargahında keçirilir.

4. Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitədə hər bir Razılışan Tərəf bir səsə malikdir, bununla belə, bu Konvensiyanın məqsədləri üçün Gömrük və ya İqtisadi İttifaq, həmçinin belə İttifaqın bir və ya bir neçə üzv dövlətlərinin Razılığa gələn Tərəflər kimi çıxış edə biləcəyi hər hansı bir gələcək Konvensiyanın işinə ziyan vurmada, bu cür Razılışan Tərəflər birlikdə ancaq bir səsə malikdir. Eyni qaydada, Razılığa gələn Tərəf olmaq hüququ olan Gömrük və İqtisadi İttifaqın bütün üzv dövlətləri 11-ci (b) maddəsinin müddəalarına uyğun olaraq Razılığa gələn Tərəf olduqda birlikdə yalnız bir səsə malikdirlər.

5. Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitə öz sədrini, həmçinin Sədrin bir və ya bir neçə müavinini seçir.

6. Komitə, üzvlərinin üçdə iki hissəsinin səs çoxluğu ilə qəbul edilən qərar ilə öz Prosedur Qaydalarını müəyyən edir. Bu yolla müəyyən olunmuş Prosedur Qaydaları Şura tərəfindən təsdiq edilir.

7. Komitə öz işində müşahidəçi kimi iştirak etməyə lazım bildiyi hökumətlərə və ya digər beynəlxalq təşkilatları dəvət edir.

8. Zəruri hallarda Komitə, xüsusən də 7-ci maddənin 1 (a) bəndinin müddəalarına uyğun olaraq yarımkomitələr və ya işçi qrupları yaradır və bu cür yarımkomitələr və İşçi Qrupları üzvlərini, seçki hüququnu və prosedur qaydalarını müəyyən edir.

Maddə 7. Komitənin funksiyaları

1. 8-ci maddənin müddəalarını nəzərə almaqla, Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitə aşağıdakı funksiyalara malikdir.

(a) xüsusən də iştirakçıların tələbatlarını, beynəlxalq ticarətin strukturunda və texnologiyasında dəyişiklikləri nəzərə almaqla bu Konvensiyaya arzu edilən hesab etdiyi düzəlişlər təklif etmək;

(b) Harmonikləşdirilmiş Sistemin şərhinə aid izahedici qeydlər təsnifat üzrə rəylər və digər məsləhətlər işləyib hazırlamaq;

(c) Harmonikləşdirilmiş Sistemin birmənalı şərhinə və tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə tövsiyələr işləyib hazırlamaq;

(d) Harmonikləşdirilmiş Sistemin tətbiqinə aid məlumatları müqayisə etmək və yaymaq;

(e) Razılığa gələn Tərəflərə, Şuranın üzv dövlətlərinə, habelə öz işində iştirakını lazım bildiyi hökumətlərə və ya beynəlxalq təşkilatlara Harmonikləşdirilmiş Sistemdə malların təsnifatına aid bütün məsələlər üzrə öz təşəbbüsü və ya kiminsə xahişi ilə məlumat və tövsiyələr vermək;

(f) Şuranın hər bir sessiyasında, təklif olunan düzəlişlər, izahedici qeydlər, təsnifat üzrə rəylər və digər məsləhətlər də daxil olmaqla, öz fəaliyyəti haqqında hesabat vermək;

(g) Harmonikləşdirilmiş Sistemə münasibətdə Şuranın və ya Razılığa gələn Tərəflərin zəruri hesab etdiyi digər səlahiyyət və funksiyaları həyata keçirmək.

2. Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitənin büdcə xərcləri tələb edən inzibati qərarları Şura tərəfindən təsdiq edilir.

Maddə 8. Şuranın rolu

1. Şura bu Konvensiyaya Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitənin işləyib hazırladığı düzəlişlər haqqında təkliflərə baxır və Konvensiyanın Razılığa gələn Tərəfi olan hər hansı Şura üzvü bu təkliflərin hamısının və ya müəyyən bir hissəsinin təkrar müzakirə üçün Komitəyə qaytarılmasını tələb etmirsə, 16-cı maddədə nəzərdə tutulmuş qaydaya uyğun olaraq onları Razılığa gələn Tərəflərə tövsiyə edir.

2. Harmonikləşdirilmiş Sistemin şərhinə aid izahedici qeydlər, təsnifat üzrə rəylər və digər məsləhətlər, habelə Harmonikləşdirilmiş Sistemin üzrə Komitənin sessiyasının gedişində 7-ci maddənin 1-ci bəndinin müddəalarına uyğun olaraq hazırlanmış, Harmonikləşdirilmiş Sistemin birmənalı şərhini və tətbiqini təmin etmək məqsədi daşıyan tövsiyələr, sessiya başa çatdığı andan sonrakı iki ay ərzində

də Konvensiyanın heç bir Razılığa gələn Tərəfi həmin məsələni Şuranın müzakirəsinə verməyi tələb etmirsə, Şura tərəfindən təsdiq olunmuş hesab olunur.

3. Bu maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına uyğun olan hər hansı bir məsələ Şuranın müzakirəsinə verildikdən Şura həmin izahedici qeydləri, təsnifat üzrə rəyləri və digər məsləhətləri, Konvensiyanın Razılığa gələn Tərəfi olan hər hansı Şura üzvü onların Komitəyə tam və ya qismən təkrar müzakirəyə verilməsini tələb etmirsə, təsdiq edir.

Maddə 9. Gömrük rüsumları dərəcələri

Bu Konvensiyaya uyğun olaraq Razılığa gələn Tərəflər gömrük rüsumları dərəcələri ilə bağlı heç bir öhdəlik götürmürlər.

Maddə 10. Mübahisələrin həll edilməsi

1. Razılığa gələn Tərəflər arasında bu Konvensiyanın şərh və ya tətbiqi ilə bağlı mübahisələr mümkün qədər danışıqlar yolu ilə həll edilir.

2. Bu yolla həll olunmayan hər bir mübahisəli məsələ iştirakçılar tərəfindən baxılmaq və onların həll edilməsi və tövsiyələr verilməsi üçün Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitəyə verilir.

3. Harmonikləşdirilmiş Sistem üzrə Komitə mübahisəni həll etmək iqtidarında olmadığı təqdirdə, onu Şuranın müzakirəsinə verir. Şura, onun yaradılması haqqında Konvensiyanın III (e) maddəsinə uyğun olaraq tövsiyələr verir.

4. Mübahisədə iştirak edən Tərəflər Komitə və ya Şuranın tövsiyələrinin məcburi qəbul edilməsi barədə qabaqcadan öz aralarında razılığa gələ bilərlər.

Maddə 11. Razılığa gələn Tərəf olmaq üçün hüquqi əsaslar

Aşağıdakılar bu Konvensiyanın Razılığa gələn Tərəfləri ola bilərlər:

- (a) Şuranın üzvü olan Dövlətlər;
- (b) Bu Konvensiya ilə tənzimlənən bütün və bəzi məsələlərlə bağlı sazişlərə girmək səlahiyyəti verilmiş Gömrük və ya İqtisadi İttifaqlar və
- (c) Şuranın göstərişi ilə Baş katibin dəvət göndərdiyi hər hansı başqa dövlət.

Maddə 12. Razılığa gələn Tərəf olmaq üçün Prosedurlar

1. Üzv olmaq hüququ olan hər bir dövlət, Gömrük və ya İqtisadi ittifaq;

- (a) Konvensiyanın ratifikasiyasını qeyd-şərtsiz imzalamaqla;
- (b) Ratifikasiya etmək şərti ilə Konvensiya imzalandıqdan sonra təsdiq edilmiş sənədi təqdim etməklə; və ya

(c) Konvensiya imzalama üçün açıq olmağı dayandırdıqdan sonra ona qoşulmaqla bu Konvensiyanın Razılığa gələn Tərəfi ola bilər.

2. Bu Konvensiya 11-ci maddədə göstərilmiş dövlətlər, Gömrük və ya İqtisadi İttifaq tərəfindən Şuranın Brüsseldəki mənzil-qərargahında 1986-cı il dekabrın 31-dək

imzalanmaq üçün açıqdır. Həmin vaxtdan etibarən Konvensiya onların qoşulması üçün açıq olacaqdır.

3. Ratifikasiya və qoşulma haqqında sənədlər saxlanmaq üçün Baş katibə təqdim edilir.

Maddə 13. Qüvvəyə minmə

1. Bu Konvensiya, 11-ci maddədə göstəriləni kimi, ən azı 17 dövlətin, Gömrük və İqtisadi İttifaqın onu qeyd-şərtsiz imzalamasından, ratifikasiya və ya qoşulma haqqında sənədləri saxlamaq üçün təqdim etməsindən 12 aydan tez və 24 aydan gec olmamaqla, növbəti ilin yanvarın 1-dən, lakin 1987-ci il yanvarın 1-dən tez olmayaraq qüvvəyə minir.

2. Bu Konvensiyanı qeyd-şərtsiz imzalayan, təsdiq elən və ya bu maddənin 1-ci bəndində göstərilmiş minimum həddə çatdırıldıqda ona qoşulan üzv olan dövlətlərə, Gömrük və İqtisadi İttifaqlara münasibətdə bu Konvensiya həmin dövlət, Gömrük və ya İqtisadi İttifaq onu qeyd-şərtsiz imzaladıqdan, yaxud təsdiq və ya qoşulma haqqında sənədi təqdim etdikdən 12 aydan tez və 24 aydan gec olmamaqla növbəti ilin yanvarın 1-dən sonra, əgər daha tez müddət şərtləndirilməyibsə, qüvvəyə minir. Lakin bu bəndin müddəalarına müvafiq olan qüvvəyə minmə tarixi bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş müddəalara uyğun qüvvəyə minmə tarixindən tez olmamalıdır.

Maddə 14. Asılı ərazilərdə tətbiq edilmə

1. Hər bir dövlət Konvensiyanın Razılığa gələn Tərəfi olan anda, yaxud ondan sonra beynəlxalq münasibətləri üçün cavabdeh olduğu ərazilərin hamısına və ya müəyyən bir hissəsinə bu Konvensiyanın yayıldığını bu barədə Baş katibə təqdim etdiyi və həmin ərazilərin adlarının göstərildiyi xəbərdarlıq məktubu vasitəsi ilə bəyan edə bilər. Həmin bildiriş Baş katib tərəfindən alındıqdan 12 aydan tez, 24 aydan gec olmayaraq növbəti ilin yanvarın 1-dən, əgər orada daha tez müddət göstərilərsə, qüvvəyə minir. Lakin bu Konvensiya müvafiq dövlətə münasibətdə qüvvəyə minmə qədər həmin ərazilərə tətbiq edilə bilməz.

2. Bu Konvensiya qeyd olunmuş ərazilərdə Razılığa gələn Tərəfin həmin ərazilərin beynəlxalq münasibətləri üçün cavabdehliyini dayandırdığı tarixdə və ya 15-ci maddədə nəzərdə tutulmuş qaydaya uyğun olaraq Baş katibə bildirilmiş hər hansı daha tez tarixdən etibarən qüvvədən düşür.

Maddə 15. Denonsasiya

Bu Konvensiya qeyri-məhdud müddətə bağlanılır. Bununla belə, hər hansı Razılığa gələn Tərəf onu etibarsız elan edə bilər və belə denonsasiya Baş katib tərəfindən denonsasiya haqqında sənədi alındıqdan bir il sonra, əgər həmin sənəddə daha gec müddət göstərilməyibsə, qüvvəyə minir.

Maddə 16. Düzəlişlər edilməsi qaydası

1. Şura bu Konvensiyaya düzəlişləri Razılığa gələn Tərəflərə tövsiyə edə bilər.

2. Hər Razılığa gələn Tərəf Baş katibə tövsiyə olunmuş düzəlişlərlə bağlı öz etirazını bildirə və bu maddənin 3-cü bəndində müəyyən olunmuş müddətdə etirazını geri götürə bilər.

3. Tövsiyə edilmiş hər hansı düzəliş, onun haqqında Baş katib tərəfindən xəbərdarlıq edilmiş müddətdən altı ay keçdikdən sonra, həmin müddətin sonuna qədər heç bir etiraz irəli sürülmədiyi halda, qəbul edilmiş hesab olunur.

4. Qəbul olunmuş düzəlişlər bütün Razılığa gələn Tərəflərə münasibətdə aşağıdakı tarixlərdən birində qüvvəyə minir.

(a) tövsiyə edilmiş düzəliş haqqında bildiriş aprelin 1-nə qədər alındıqda – bildirişin, təqdim edildiyi vaxtdan bir il keçəndən sonra, növbəti ilin yanvarın 1-dən və ya

(b) tövsiyə edilmiş düzəliş haqqında bildiriş aprelin 1-də və ya ondan gec alındıqda – bildirişin təqdim edildiyi vaxtdan iki il keçəndən sonra növbəti ilin yanvarın 1-dən.

5. Bu maddənin 4-cü bəndində göndərilmiş müddətdə bu Konvensiyaya hər bir Razılığa gələn Tərəfin statistik nomenklaturası və gömrük nomenklaturası və ya 3-cü maddənin 1 (c) bəndində nəzərdə tutulan halda – onun kombinə edilmiş tarif-statistik nomenklaturası üzərində düzəliş edilmiş Harmonikləşdirilmiş Sistemlə uyğunlaşdırılmalıdır.

6. Bu Konvensiyayı qeyd-şərtsiz imzalayan, təsdiq edən və ya ona qoşulan hər hansı dövlət, Gömrük və ya İqtisadi İttifaq, Razılığa gələn Tərəf olduğu tarixdən qüvvəyə minən, yaxud bu maddənin 3-cü bəndinin müddəalarına uyğun olaraq qəbul olunmuş hər hansı düzəlişi qəbul etmiş hesab olunur.

Maddə 17. Harmonikləşdirilmiş Sistemə münasibətdə Razılan Tərəflərin hüquqları

6-cı maddənin 4-cü bəndinin, 8-ci maddənin və 16-cı maddənin 2-ci bəndinin müddəaları Harmonikləşdirilmiş Sistemə aid bütün məsələlərdə Razılığa gələn Tərəfə:

(a) Bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq özünə tətbiq etdiyi Harmonikləşdirilmiş Sistemin bütün bölmələrinə aid olan; və ya

(b) 13-cü maddənin müddəalarına uyğun olaraq münasibətdə bu Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi ana qədər həmin Konvensiyanın müddəalarını uyğun olaraq göstərilmiş tarixdə tətbiq edilməli olan Harmonikləşdirilmiş Sistemin bütün bölmələrinə aid olan; və ya

(c) 4-cü maddənin 5-ci bəndində göstərilmiş üçillik müddət ərzində həmin müddətin bitdiyi vaxta qədər altırəqəmli Harmonikləşdirilmiş Sistemi tətbiq

etməyi rəsmi olaraq öhdəliyə götürməsi şərti ilə Harmonikləşdirilmiş Sistemin bütün bölmələrinə aid olan hüquqlar verir.

Maddə 18. Qeyd-şərtlər

Bu Konvensiyada heç bir qeyd-şərtlərə yol verilmir.

Maddə 19. Baş katib tərəfindən edilən xəbərdarlıqlar

Baş katib Razılığa gələn Tərəfləri, Konvensiyanı imzalamış digər dövlətləri, Konvensiyaya Razılığa gələn Tərəf olmayıb Şuranın üzvü olan dövlətləri və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibini aşağıdakılar barədə xəbərdar edir:

(a) 4-cü maddə üzrə bildirişlər barədə;

(b) 12-ci maddədə göstərilmiş imzalar, ratifikasiyalar və qoşulmalar barədə;

(c) 13-cü maddəyə uyğun olaraq bu Konvensiyanın qüvvəyə minəcəyi tarix barədə;

(d) 14-cü maddədə nəzərdə tutulmuş bildirişlər barədə;

(e) 15-ci maddədə nəzərdə tutulmuş denonsasiyalar barədə;

(f) 16-cı maddəyə uyğun olaraq bu Konvensiyaya tövsiyə edilmiş düzəlişlər barədə;

(g) 16-cı maddəyə uyğun olaraq tövsiyə edilmiş düzəlişlərə etirazlar və yeri gələrsə onların geri götürülməsi barədə;

(h) 16-cı maddəyə uyğun olaraq qəbul olunmuş düzəlişlər və onların qüvvəyə minmə tarixi barədə.

Maddə 20. Birləşmiş Millətlər Təşkilatında qeydiyyat

Bu Konvensiya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinin 102-ci maddəsinə uyğun olaraq Şuranın Baş katibinin təqdimatına əsasən BMT-nin Katibliyində qeydiyyatdan keçir.

Bunları təsdiq edərək, aşağıdakı imza edən və bu məqsədlə lazımı qaydada səlahiyyət verilmiş şəxslər bu Konvensiyayı imzaladılar.

1983-cü il iyunun 14-də Brüsseldə fransız və ingilis dillərində hər iki mətni əsl kimi eyni qüvvəyə malik olmaqla, yeganə nüsxədə imzalanmışdır və onun təsdiq edilmiş surətləri 11-ci maddədə göstərilmiş bütün dövlətlərə, Gömrük və ya İqtisadi İttifaqlara göndərməli olan Şuranın Baş katibinə saxlanılmaq üçün təqdim olunur.

**Malların Təsviri və Kodlaşdırılması üzrə
Harmonikləşdirilmiş Sistem haqqında
Beynəlxalq Konvensiyaya düzəliş**

Protokolu

(Düzəliş 1986-cı il iyunun 24-də Brüsseldə edilmişdir)

Brüsseldə 1950-ci il dekabrın 15-də imzalanmış Gömrük Əməkdaşlıq Şurasını təsis edən Konvensiyaya qoşulan Razılığa gələn Tərəflər və Avropa İqtisadi Birliyi,

Malların Təsviri və Kodlaşdırılması üzrə Harmonikləşdirilmiş Sistem haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (1983-cü il iyunun 14-də hazırlanmışdır) 1988-ci il yanvarın 1-dən etibarən qüvvəyə minməsinin məqsədəuyğunluğunu nəzərə alaraq,

Bu Konvensiyanın 13-cü maddəsinə düzəliş edilmədiyi təqdirdə, onun göstərilən tarixdə qüvvəyə minməsinin qeyri-müəyyən qalacağını nəzərə alaraq, aşağıdakılar barəsində razılığa gəldilər:

Maddə 1

Brüsseldə 1983-cü il iyunun 14-də qəbul olunmuş Malların Təsviri və Kodlaşdırılması üzrə Harmonikləşdirilmiş Sistem haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın (sonrakı yazılışlarda "Konvensiya") 13-cü maddəsinin 1-ci bəndi aşağıdakı mətnlə əvəz edilsin:

"1. Bu Konvensiya, 11-ci maddədə göstərilədiyi kimi, ən azı on yeddi dövlətin, Gömrük və ya İqtisadi İttifaqın onu qeyd-şərtsiz imzalanmasından, təsdiq edilmə və ya qoşulma haqqında sənədləri təqdim etməsindən üç aydan tez olmamaqla, növbəti il yanvarın 1-dən, lakin 1988-ci il yanvarın 1-dən tez olmamaqla qüvvəyə minir."

Maddə 2

A. Bu Protokol Konvensiyanın 11-ci maddəsində göstərilədiyi kimi, ən azı on yeddi dövlət, Gömrük və ya İqtisadi İttifaq tərəfindən Protokolun qəbul edilmə haqqında sənədləri Gömrük Əməkdaşlıq Şurasının Baş katibinə saxlanmaq üçün təqdim edilməsi şərti ilə Konvensiya ilə eyni müddətdə qüvvəyə minir. Lakin heç bir dövlət, Gömrük və İqtisadi İttifaq Konvensiyanı əvvəlcədən imzalamamışdırsa və ya eyni müddətdə qeyd-şərtsiz imzalamırsa və ya Konvensiyanın təsdiq edilməsi və ya ona qoşulma haqqında sənədi əvvəlcədən təqdim etməyibsə və ya eyni müddətdə etməsə, bu Protokolu qəbul etməsi haqqında sənədi təqdim edə bilməz.

B. Yuxarıda göstərilmiş A bəndinə uyğun olaraq bu Protokol qüvvəyə mindikdən sonra Konvensiyaya qoşulan Razılığa gələn Tərəf olan hər bir dövlət, Göm-

rük və ya İqtisadi İttifaq bu Protokolla üzərində düzəliş edilmiş Konvensiyaya qoşulmuş Razılığa gələn Tərəf olur.

**"Çeklər haqqında Vahid Qanun barədə" Konvensiyaya
qoşulmaq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(2 may 2000-ci il, № 874-1Q)**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. Azərbaycan Respublikası "Çeklər haqqında Vahid Qanun barədə" 1931-ci il martın 19-da Cenevrə şəhərində qəbul olunmuş Konvensiyaya qoşulsun.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Документ № 2

Женевская Конвенция 1931 г.

о единообразном законе о чеках

Статья 1

Высокие Договаривающиеся Стороны обязуются ввести в действие на своих территориях по принадлежности, либо в одном из его подлинных текстов, либо на своих национальных языках, единообразный закон, составляющий приложение I к настоящей Конвенции.

Это обстоятельство будет, в случае необходимости, обусловлено оговорками, о которых каждая из Высоких Договаривающихся Стран должно в этом случае заявить в момент своей ратификации или своего присоединения. Эти оговорки должны быть выбраны из числа тех, в которых упоминает приложение II к настоящей Конвенции.

Однако, что касается оговорок, предусмотренных в статьях 9, 22, 27 и 30 указанного приложения II, они могут быть сделаны после ратификации или присоединения при условии, что они явились предметом заявления на имя Генерального секретаря Лиги Наций, который сообщит немедленно его содержание членам Лиги Наций и государствам-нечленам, от имени которых настоящая Конвенция будет ратифицирована или от имени которых к ней последует присоединение. Подобные оговорки возымеют свое действие не

ранее, как на девяностый день после получения Генеральным секретарем указанного выше заявления.

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон может, в случае срочности, использовать оговорки, предусмотренные статьями 17 и 28 указанного приложения II, после ратификации или присоединения. В этих случаях она должна сообщить об этом непосредственно и немедленно всем другим Договаривающимся Сторонам и Генеральному секретарю Лиги Наций. Заявление об этих оговорках возымеет свою силу через два дня после получения Высокими Договаривающимися Сторонами указанного сообщения.

Статья II

На территории каждой из Высоких Договаривающихся Сторон единообразной закон не будет применяться к чекам, уже составленным к моменту введения в действие настоящей Конвенции.

Статья III

Настоящая Конвенция, французский и английский тексты которой будут считаться одинаково подлинными, будет помечена сегодняшним числом.

Она может быть подписана в дальнейшем до 15 июля 1931 года от имени всякого члена Лиги Наций и всякого государства-нечлена.

Статья IV

Настоящая Конвенция будет ратифицирована.

Ратификационные грамоты будут не позднее 1 сентября 1933 года сданы на хранение Генеральному секретарю Лиги Наций и государствам-нечленам, от имени которых настоящая Конвенция была подписана или от имени которых произошло присоединение.

Статья V

Начиная с 15 июля 1931 года, всякий член Лиги Наций и всякое государство-нечлен могут присоединиться к ней.

Это присоединение будет производиться путем сдачи Генеральному секретарю Лиги Наций заявления для хранения в архивах Секретариата.

Генеральный секретарь немедленно сообщит об этой сдаче на хранение всем тем членам Лиги Наций и государствам-нечленам, от имени которых настоящая Конвенция будет подписана или от имени которых произойдет присоединение.

Статья VI

Настоящая Конвенция вступит в силу лишь после того, как последует ее ратификация или присоединение к ней со стороны семи членом Лиги Наций или государств-членом, среди которых должно быть три члена Лиги Наций представленных постоянно в Совете.

Датой вступления в силу будет девяностый день после получения Генеральным секретарем Лиги Наций, седьмой ратификационной грамоты или документа о присоединении, согласно первому абзацу настоящей статьи.

Генеральный секретарь Лиги Наций, посылая сообщения, предусмотренные в статьях IV и V, должен будет, в частности, отметить, что ратификационные грамоты и документы о присоединении, указанные в первом абзаце настоящей статьи, поступили.

Статья VII

Каждая ратификация или каждое присоединение, которые состоятся после вступления в силу Конвенции, согласно статье VI, войдут в силу на девяностый день со дня получения их Генеральным секретарем Лиги Наций.

Статья VIII

За исключением срочных случаев, настоящая Конвенция не может быть денонсирована до истечения двухлетнего срока с момента вступления ее в силу для членом Лиги Наций или для государства-нечлена, ее денонсирующего; эта денонсация вступит в силу на девяностый день после получения Генеральным секретарем извещения, ему адресованного.

Всякая денонсация будет немедленно сообщена Генеральным секретарем Лиги Наций всем другим Высоким Договаривающимся Сторонам.

В срочных случаях Высокая Договаривающаяся Сторона, которая делает денонсацию, сообщит об этом непосредственно и немедленно всем другим Высоким Договаривающимся Сторонам, и денонсация вступит в силу через два дня после получения указанными Высокими Договаривающимися Сторонами указанного сообщения. Денонсирующая в этих условиях Высокая Договаривающаяся Сторона известит также о своем намерении Генерального секретаря Лиги Наций.

Каждая денонсация будет иметь силу только для той Высокой Договаривающейся Стороны, от имени которой она будет сделана.

Статья IX

Всякий член Лиги Наций и всякое государство-нечлен, в отношении которого настоящая Конвенция находится в силе, может после истечения четверто-

го года со дня вступления Конвенция в силу просить Генерального секретаря Лиги Наций пересмотреть некоторые или все постановления этой Конвенции.

Если такая просьба, сообщенная прочим членам или государствам-нечленам, между которыми Конвенция находится в силе, будет поддержана в течение одного года не менее чем шестью из них, Совет Лиги Наций решит, следует ли созывать по этому поводу конференцию.

Статья X

Высокие Договаривающиеся Стороны могут заявить в момент подписания, ратификации или присоединения, что, принимая настоящую Конвенцию, они не берут на себя никакого обязательства в отношении совокупности или какой части их колоний, протекторатов или территорий, находящихся под их сюзеренитетом или мандатом; в этом случае настоящая Конвенция не будет применяться к территориям, о которых говорится в таком заявлении.

Высокие Договаривающиеся Стороны могут впоследствии в любой момент сообщить Генеральному секретарю Лиги Наций, что они желают применять настоящую Конвенцию к совокупности или всякой части их территорий, о которых говорится в их заявлении, предусмотренным в предыдущем абзаце. В этом случае Конвенция начнет применяться к территориям, упомянутым в сообщении, через девяносто дней после получения этого последнего Генеральным секретарем Лиги Наций.

Точно так же Высокие Договаривающиеся Стороны могут, согласно статье VIII, денонсировать настоящую Конвенцию для совокупности или всякой части их колоний, протекторатов или территорий, находящихся под их сюзеренитетом или мандатом.

Статья XI

Настоящая Конвенция будет зарегистрирована Генеральным секретарем Лиги Наций, как только она вступит в силу.

В удостоверение чего упомянутые выше уполномоченные подписали настоящую Конвенцию.

Совершено в Женеве девятнадцатого марта тысяча девятьсот тридцать первого года в единственном экземпляре, который будет сдан на хранение в архивы членам Лиги Наций и всем государствам-нечленам, представленным на Конференции.

Приложение 1

ЕДИНООБРАЗНЫЙ ЗАКОН О ЧЕКАХ

Глава I. О составлении и о форме чека

Статья 1

Чек должен содержать:

- 1) наименование "чек", включенное в самый текст документа и выраженное на том языке, на котором этот документ составлен;
- 2) простое и ничем не обусловленное предложение уплатить определенную сумму;
- 3) наименование того, кто должен платить (плательщика);
- 4) указание места, в котором должен быть совершен платеж;
- 5) указание даты и места составления чека;
- 6) подпись того, кто выдает чек (чекодателя).

Статья 2

Документ, в котором отсутствует какое-либо из обозначений, указанных в предшествующей статье, не имеет силы чека, за исключением случаев, определенных в следующих ниже абзацах.

При отсутствии особого указания место, обозначенное рядом с наименованием плательщика указано несколько мест, то чек подлежит оплате в месте, которое указано первым.

Если такие указания, а также и всякое другое указание отсутствуют, чек оплачивается по месту основного жительства плательщика.

Чек, не указывающий места его составления, рассматривается как подписанный в месте, обозначенном рядом с наименованием чекодателя.

Статья 3

Чек должен быть выставлен на того банкира, у которого чекодатель имеет средства, и в соответствии с ясно выраженным или молчаливым соглашением, в силу которого чекодатель имеет право распоряжаться этими средствами путем выставления чеков. Однако действительность документа как чека нарушается из-за несоблюдения этих положений.

Статья 4

Чек не может быть акцептован. Учиненная на чеке надпись об акцепте считается ненаписанной.

Статья 5

Чек может быть выставлен с оплатой:

на определенное лицо с прямой оговоркой "приказу" или без нее;
на определенное лицо с оговоркой "не приказу" или равнозначной оговоркой;
на предъявителя.

Чек, выданной в пользу определенного лица с пометкой "или предъявителю" или с равнозначной пометкой, рассматривается как чек предъявителя.

Чек без указания получателя рассматривается как чек на предъявителя.

Статья 6

Чек может быть выставлен собственному приказу чекодателя.

Чек может быть выставлен за счет третьего лица.

Чек не может быть выставлен на самого чекодателя, если только речь не идет о чеке, выставленном одним отделением чекодателя на другое.

Статья 7

Всякое указание о процентах, содержащееся в чеке, считается ненаписанным.

Статья 8

Чек может быть выставлен с оплатой у третьего лица либо в месте жительства плательщика, либо в другом месте при обязательном условии, что третье лицо является банкиром.

Статья 9

Чек, сумма которого написана и словами и цифрами, имеет силу в случае разногласия между обозначениями на сумму, написанную словами.

Чек, сумма которого написана несколько раз либо словами, либо цифрами, имеет силу в случае разногласия между этими обозначениями лишь на меньшую сумму.

Статья 10

Если на чеке имеются подписи лиц, не способных обязываться по чеку, подписи подложные, или подписи вымышленных лиц или же подписи, которые по всякому иному основанию не могут обязывать тех лиц, которые

их оставили или от имени которых он подписан, то подписи других лиц все же не теряют силы.

Статья 11

Каждый, кто подписал чек в качестве представителя лица, от имени которого он не был уполномочен действовать, сам обязан по чеку и, если он уплатил, имеет те же права, которые имел бы тот, кто был указан в качестве представляемого. В таком же положении находится представитель, который превысил свои полномочия.

Статья 12

Чекодатель отвечает за платеж. Всякое условие, по которому он слагает с себя эту ответственность, считается ненаписанным.

Статья 13

Если чек, не заполненный к моменту выдачи, был заполнен в противоречии с состоящимися соглашениями, то несоблюдение этих соглашений не может быть противопоставлено держателю, если только он не приобрел чек недобросовестно или же, приобретая его, не совершил грубой неосторожности.

Глава II. О передаче

Статья 14

Чек, выставленной с оплатой определенному лицу с прямой оговоркой "приказу" или без этой оговорки, может быть передан посредством индоссамента.

Чек, выставленной с оплатой определенному лицу с оговоркой "не приказу" или с равнозначной оговоркой, может быть передан лишь с соблюдением формы и с последствиями обыкновенной цессии.

Индоссамент может быть совершен даже в пользу чекодателя либо в пользу всякого другого обязанного лица. Эти лица могут, в свою очередь, индоссировать чек.

Статья 15

Индоссамент должен быть простым и ничем не обусловленным. Всякое ограничивающее его условие считается ненаписанным.

Частичный индоссамент недействителен.

Недействительным также является индоссамент плательщика.

Индоссамент на предъявителя имеет силу бланкового индоссамента.

Индоссамент на плательщика имеет силу лишь расписки, кроме того случая, когда плательщик имеет несколько отделений и индоссамент совершен в пользу отделения иного, чем то, на которое был выставлен чек.

Статья 16

Индоссамент должен быть подписан на чеке или на присоединенном к нему листке (аллонже). Он должен быть подписан индоссантом.

Индоссамент может не указывать лицо, в пользу которого он сделан, или может состоять только из одной подписи индоссанта (бланковый индоссамент). В этом последнем случае индоссамент, для того чтобы иметь силу, должен быть написан на обороте чека или на добавочном листе.

Статья 17

Индоссамент переносит все права, вытекающие из чека.

Если индоссамент бланковый, то держатель может:

- 1) заполнить бланк либо своим именем, либо именем какого-либо другого лица;
- 2) индоссировать, в свою очередь, чек посредством бланка или на имя какого-либо другого лица;
- 3) передать чек третьему лицу, не заполняя бланка и не совершая индоссамента.

Статья 18

Индоссант, поскольку не оговорено обратное, отвечает за платеж.

Он может воспретить новый индоссамент, в таком случае он не несет ответственности перед теми лицами, которым чек был после этого индоссирован.

Статья 19

Лицо, располагающее передаваемым по индоссаменту чеком, рассматривается как законный держатель, если оно основывает свое право на непрерывном ряде индоссаментов, даже если последний индоссамент бланковый. Зачеркнутые индоссаменты считаются при этой ненаписанными. Когда за бланковым индоссаментом следует другой индоссамент, то лицо, подписавшее последний, считается приобретшим чек по бланковому индоссаменту.

Статья 20

Индоссамент на предъявительском чеке влечет за собой ответственность индоссанта в порядке регресса, однако без превращения при этом документа в ордерный чек.

Статья 21

Если кто-либо лишился владения чеком в силу какого бы то ни было события, держатель, в руках которого находится чек, - независимо от того, идет ли речь о предъявительском чеке или о чеке, передаваемом по индоссаменту, на который оно основывает свое право порядком, указанным в статье 19, - обязан отдать чек лишь в том случае, если он приобрел его недобросовестно или же, приобретая его, совершил грубую неосторожность.

Статья 22

Лица, к которым предъявлен иск по чеку, не могут противопоставить держателю возражения, основанные на их личных отношениях к чекодателю или к предшествующим держателям, если только держатель, приобретая чек, не действовал сознательно в ущерб должнику.

Статья 23

Если индоссамент содержит оговорку "валюта к получению", "на инкассо", "как доверенному" или всякую новую оговорку, имеющую в виду простое поручение, держатель может осуществить все права, вытекающие из чека, но индоссировать его он может только в порядке поручения.

Обязанные лица могут в таком случае заявлять против держателя только такие возражения, которые могли бы быть противопоставлены индоссанту.

Поручение, которое содержится в поручительном индоссаменте, не прекращается смертью поручителя или наступлением его недееспособности.

Статья 24

Индоссамент, совершенный после протеста или равнозначного ему акта или после истечения срока для предъявления, производит лишь действие обыкновенной цессии.

Поскольку обратное не будет доказано, недатированный индоссамент считается сделанным до совершения протеста или равнозначного ему акта или до истечения срока для предъявления.

Глава III. Об авале

Статья 25

Платеж по чеку может быть обеспечен полностью или в части чековой суммы посредством авала.

Это обеспечение дается третьим лицом, за исключением плательщика или даже одним из лиц, подписавших чек.

Статья 26

Аваль дается на чеке или на дополнительном листе.

Он выражается словами "считать за аваль" или всякой иной равнозначной формулой; он подписывается тем, что дает аваль.

Для авала достаточно лишь одной подписи, поставленной авалистом на лицевой стороне чека, если только подпись не поставлена чекодателем.

Аваль должен указать, за чей счет он дан. При отсутствии такого указания он считается данным за чекодателя.

Статья 27

Авалист отвечает так же, как и тот, за кого он дал аваль.

Его обязательство действительно даже в том случае, если то обязательство, которое он гарантировал, окажется недействительным по какому бы то ни было основанию, иному, чем порок формы.

Оплачивая чек, авалист приобретает права, вытекающие из чека против того, за кого он дал гарантию, и против тех, которые в силу чека обязаны перед этим последним.

Глава IV. О предъявлении и платеже

Статья 28

Чек оплачивается по предъявлению. Всякое противоположное указание считается ненаписанным.

Чек, предъявляемый к оплате до наступления дня, указанного как день его выставления, оплачивается в день предъявления.

Статья 29

Чек, который оплачивается не в той стране, где он выставлен, а в другой, должен быть предъявлен к оплате в течение двенадцати дней, если место выставления и место платежа находятся в одной и той же части света, и в течение семидесяти дней, если место выставления и место платежа находятся в различных частях света.

При этом чеки, выставленные в одной из стран Европы с платежом в одной из средиземноморских стран, а также чеки, выставленные в одной из средиземноморских стран с платежом в одной из стран Европы, рассматриваются как выставленные и оплачиваемые в одной и той же части света.

Вышеуказанные сроки начинают течь со дня, который указан в чеке как день выставления чека.

Статья 30

Если чек выставлен с оплатой в месте, календарь которого отличается от календаря места выставления, то день выставления пересчитывается на соответствующий день по календарю, действующему в месте платежа.

Статья 31

Предъявление чека в расчетную палату равносильно предъявлению к платежу.

Статья 32

Отзыв чека действителен только после истечения срока для предъявления. Если чек не отозван, плательщик может произвести платеж также и после истечения срока для предъявления.

Статья 33

Ни смерть, ни недееспособность чекодателя, наступившие после выставления чека, не влияют на действительность чека.

Статья 34

Плательщик может при оплате чека потребовать, чтобы он был вручен ему держателем с распиской в получении платежа.

Держатель не может отказаться от принятия частичного платежа.

В случае частичного платежа плательщик может потребовать учинения отметки о таком платеже на чеке и выдачи ему в этом расписки.

Статья 35

Плательщик, который оплачивает индоссированный чек, обязан проверить правильность последовательного ряда индоссаментов, но не подписи индоссантов.

Статья 36

Если чек выписан в валюте, не имеющей хождения в месте платежа, то сумма его может быть уплачена в пределах срока для предъявления чека в местной валюте по курсу на день наступления срока платежа. Если платеж не был осуществлен по предъявлении, то держатель может по своему усмот-

рению потребовать, чтобы сумма чека была выплачена в местной валюте по курсу либо на день наступления срока платежа, либо на день платежа.

Курс иностранной валюты определяется, согласно обыкновениям, действующим в месте платежа. Однако чекодатель может обусловить, что подлежащая платежу сумма будет исчислена по курсу, обозначенному в чеке.

Указанные выше правила не применяются в случае, когда чекодатель обусловил, что платеж должен быть совершен в определенной указанной в чеке валюте (оговорка эффективного платежа в какой-либо иностранной валюте).

Если сумма чека обозначена в валюте, имеющей в стране выдачи и в стране платежа одинаковое наименование, но разный курс, предполагается, что имелась в виду ссылка на валюту места платежа.

Глава V. О перечеркнутом чеке и расчетном чеке

Статья 37

Чекодатель или держатель могут перечеркнуть чек с последствиями, предусмотренными в следующей статье.

Перечеркивание производится посредством двух параллельных линий на лицевой стороне чека. Оно может быть общим или специальным.

Перечеркивание является общим, если между двумя линиями нет никакого обозначения или не имеется пометки "банкир" или равнозначной пометки; оно является специальным, если между двумя линиями вписано наименование банкира.

Общее перечеркивание может быть превращено в специальное, но специальное перечеркивание не может быть превращено в общее.

Зачеркивание перечеркивания или наименования банкира считается недействительным.

Статья 38

Чек, имеющий общее перечеркивание, может быть оплачен плательщиком только банкиру или клиенту плательщика.

Чек, имеющий специальное перечеркивание, может быть оплачен плательщиком только указанному банкиру или, если этот последний является самим плательщиком, его клиенту. Однако указанный банкир может поручить инкассацию чека другому банкиру.

Банкир может принять перечеркнутый чек только от одного из своих клиентов или от другого банкира. Он не может инкассировать сумму чека в пользу какого-либо лица, кроме вышеуказанных.

Если на чеке имеются несколько специальных перечеркиваний, чек может быть оплачен плательщиком только в том случае, если имеется не более двух перечеркиваний, одно из которых сделано с целью передачи на инкассо в расчетную палату.

Плательщик или банкир, не выполнивший вышеуказанные положения, ответствен за возникающие убытки в пределах суммы чека.

Статья 39

Чекодатель или держатель чека могут запретить оплату чека наличными путем учинения на лицевой стороне чека, поперек него, надписи "только для расчетов" или равнозначной пометки.

Плательщик в этом случае может оплатить чек только путем записи по счету (кредитование счета, перевод, компенсация). Запись по счету рассматривается как платеж.

Зачеркивание оговорки "только для расчетов" считается недействительным.

Плательщик, не выполнивший вышеуказанные положения, ответствен за возникшие убытки в пределах суммы чека.

Глава VI. Регресс при неоплате

Статья 40

Держатель может осуществить свой регресс против индоссантов, чекодателя и других обязанных лиц, если предъявленной своевременно чек не оплачен и отказ от оплаты удостоверен:

- 1) путем составления официального документа (протест); или
- 2) путем письменного датированного заявления плательщика на чеке, где указана дата предъявления чека; или
- 3) путем датированного заявления расчетной палаты о том, что чек своевременно прислан и не оплачен.

Статья 41

Протест или равнозначный акт должны быть совершены до истечения срока для предъявления чека.

Если предъявление имело место в последний день срока, то протест или равнозначный акт могут быть совершены в следующий рабочий день.

Статья 42

Держатель должен известить своего индоссанта и чекодателя о неоплате в течение четырех рабочих дней, следующих за днем протеста или рав-

нозного акта, а в случае оговорки "оборот без издержек" - за днем предъявления. Каждый индоссант должен в течение двух рабочих дней, которые следуют за днем получения им извещения, сообщить своему индоссанту полученное им извещение с указанием наименований и адресов тех, кто послал предшествующие извещения, и так далее, восходя до чекодателя. Указанные выше сроки текут с момента получения предшествующего извещения.

Если в согласии с предшествующим абзацем будет послано извещение кому-либо, поставившему свою подпись на чеке, то такое же извещение должно быть послано в тот же срок тому, кто дал за него аваль.

В случае, если какой-либо индоссант не указал своего адреса или указал его неразборчивым образом, то достаточно, чтобы извещение было послано тому индоссанту, который ему предшествует.

Тот, кто должен послать извещение, может сделать это в какой угодно форме, даже путем простого возвращения чека.

Он должен доказать, что он послал извещение в установленный срок.

Будет считаться, что срок соблюден, если письмо, содержащее извещение, отправлено по почте в указанный срок.

Тот, кто не пошлет извещение в указанный выше срок, не теряет права: он несет ответственность за ущерб, могущий произойти от его небрежности, с тем, однако, что размер возмещаемых убытков не может превысить суммы чека.

Статья 43

Чекодатель, индоссант или авалист может посредством включенной в документ и подписанной оговорки "оборот без издержек", "без протеста" или всякой иной равнозначной оговорки освободить держателя от обязанности совершения протеста или равнозначного акта для осуществления его права на регресс.

Эта оговорка не освобождает держателя ни от предъявления чека в установленные сроки, ни от посылки извещения. Доказательство несоблюдения сроков лежит на том, кто ссылается на это обстоятельство в споре с держателем.

Если оговорка включена чекодателем, то она имеет силу в отношении всех лиц, подписавших чек; если она включена индоссантом или авалистом, то она имеет лишь в отношении его самого. Если, несмотря на включенную чекодателем оговорку, держатель совершает протест или равнозначный акт, издержки протеста или авалиста, то издержки протеста или равнозначного акта, если таковые были совершены, могут быть истребованы от всех лиц, поставивших свои подписи.

Статья 44

Все обязанные по чеку являются солидарно обязанными перед держателем.

Держатель имеет право искать со всех этих лиц, с каждого в отдельности и со всех вместе, не будучи принужден при этом соблюдать последовательность, в которой они обязались.

Такое же право принадлежит каждому подписавшему чек после того, как он оплатил чек.

Иск, предъявленный к одному из обязанных, не препятствует предъявлять иски к другим, даже если они обязались после первоначального ответчика.

Статья 45

Держатель может требовать от того, к кому он обращается с регрессом:

- 1) сумму неоплаченного чека;
- 2) проценты в размере шести со дня предъявления;
- 3) издержки протеста или равнозначного акта, издержки по посылке извещения, а также другие издержки.

Статья 46

Тот, кто оплатил чек, может требовать от ответственных перед ним лиц:

- 1) всю уплаченную им сумму;
- 2) проценты на указанную сумму, исчисленные в размере шести, начиная с того дня, когда он произвел платеж;
- 3) понесенные им издержки.

Статья 47

Каждое обязанное лицо, к которому обратились или могут обратиться с регрессом, может потребовать вручения ему, против оплаты, чека с протестом или равнозначным актом и с распиской в платеже.

Каждый индоссант, оплативший чек, может зачеркнуть индоссант свой и следующих за ним индоссантов.

Статья 48

Если предъявлению чека или совершению протеста или равнозначного акта декларации в установленные сроки мешает непреодолимое препятствие (законодательное распоряжение какого-либо государства или другой случай непреодолимой силы), то эти сроки продлеваются.

Держатель обязан без задержки известить своего индоссанта о случае непреодолимой силы и сделать на чеке или на добавочном листе отметку об этом извещении, указав его дату и поставив свою подпись; в остальном применяются правила статьи 42.

После прекращения действия непреодолимой силы держатель должен без задержки предъявить чек к платежу и, если будет нужно, совершить протест или равнозначный акт.

Если действие непреодолимой силы продолжается свыше пятнадцати дней со дня, в который держатель известил, хотя бы и до истечения сроков на предъявление, своего индоссанта и непреодолимой силе, то может быть осуществлен регресс без предъявления чека или без совершения протеста или равнозначного акта.

Непреодолимой силой не считаются обстоятельства, касающиеся лично держателя или того, кому он поручил предъявление чека или совершение протеста равнозначного акта.

Глава VII. О множественности экземпляров

Статья 49

За исключением чеков на предъявителя, чеки, выставленные в одной стране и оплачиваемые в другой или в заокеанской части страны выставления и наоборот или же выставленные и оплачиваемые в той же самой или различных заокеанских частях одной страны, могут быть выставлены в нескольких идентичных экземплярах. Когда чек выпущен в нескольких экземплярах, эти экземпляры должны быть снабжены последовательными номерами в самом тексте документа; в противном случае каждый из них рассматривается как отдельный чек.

Статья 50

Платеж, произведенный по одному экземпляру, освобождает от ответственности, даже если не было обусловлено, что платеж этот погашает другие экземпляры.

Индоссант, который передал экземпляры различным лицам, а также последующие индоссанты обязаны по всем экземплярам, на которых имеется их подпись и которые не были возвращены.

Глава VIII. Об изменениях

Статья 51

В случае изменения текста чека лица, поставившие свои подписи после этого изменения, отвечают в соответствии с содержанием измененного текста; лица, поставившие свои подписи до этого, отвечают в соответствии с содержанием первоначального текста.

Глава IX. О давности

Статья 52

Регрессные иски держателя против индоссантов, чекодателя и других обязанных лиц погашаются истечением шести месяцев со дня истечения срока предъявления.

Регрессивные иски обязанных друг к другу погашаются истечением шести месяцев, считая со дня, в которой обязанный оплатил чек, или со дня предъявления к нему иска.

Статья 53

Прерыв давности имеет силу лишь в отношении того, против кого было совершено действие, прерывающее давность.

Глава X. Общие постановления

Статья 54

В настоящем законе термином "банкир" обозначаются также те лица и учреждения, которые в силу закона приравнены к банкирам.

Статья 55

Предъявление или протест чека могут иметь место только в рабочие дни. Если последний день срока, в течение которого должно быть совершено относящееся к чеку действие, в частности, предъявление, совершение протеста или равнозначного акта, падает на установленный по закону нерабочий день, то такой срок пролонгируется до ближайшего после истечения срока рабочего дня. Нерабочие дни, падающие на время течения срока, идут в счет срока.

Статья 56

В установленные настоящим законом сроки не включается день, от которого срок начинает течь.

Статья 57

Никакие грационные дни, ни по закону, ни судебные, не допускаются.

Приложение II

Статья 1

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон может предписать, что обязательность включения в чеки, составленные на ее территории, наименования "чек", предусмотренная статьей 1, пункт 1, единообразного закона, и обязательность указания места составления чека, предусмотренная пунктом 5 вышеуказанной статьи, будут применяться лишь через шесть месяцев после вступления в действие настоящей Конвенции.

Статья 2

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право определить для обязательств по чекам, принятым на ее территории, способ восполнения отсутствия подписи, при условии, что официально заверенное заявление, написанное на чеке, удостоверит волю того, кто должен был поставить свою подпись.

Статья 3

В отступление от статьи 2, абзац 3, единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право предусмотреть, что чек, не имеющий указания места платежа, рассматривается как оплачиваемый в месте его выставления.

Статья 4

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право в отношении чеков, выставленных и оплачиваемых на ее территории, решить что чеки, выставленные не на банки или на лица, или учреждения, приравненные законом к банковским, не могут рассматриваться как чеки.

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон равным образом сохраняет за собой право внести в свой национальный закон статью 3 единообразного закона в форме и в поправках, которые наилучшим образом помогут применить предыдущий абзац.

Статья 5

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право определить момент, в которой чекодатель должен иметь необходимое покрытие у плательщика.

Статья 6

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право предусмотреть, что плательщик может написать на чеке пометку - сертификат, подтверждение, визу или другую равнозначную пометку - при условии, что такая декларация не будет иметь значения акцепта, и может также определить юридическое действие этих пометок.

Статья 7

В отступление от статей 5 и 14 единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право предписать в отношении чеков, оплачиваемых на своей территории в несущих оговорку "непередаваемый", что такой чек может быть оплачен только лишь держателю, который его получил с этой оговоркой.

Статья 8

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право установить, когда еще, кроме случаев, предусмотренных в статье 6 единообразного закона, чек может быть выставлен на самого чекодателя.

Статья 9

В отступление от статьи 6 единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон, независимо от того, допускает ли она как общее правило выставление чеков на самого чекодателя (статья 8 настоящего приложения) или выставление таких чеков только в случае чекодателя, имеющего несколько отделений (статья 6 единообразного закона), сохраняет за собой право запрещать выпуск чеков такого рода на предъявителя.

Статья 10

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон в отступление от статьи 8 единообразного закона сохраняет право допускать, чтобы чеки оплачивались в domicilio третьего лица, не являющегося банкиром.

Статья 11

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право не включать в свой национальный закон статью 13 единообразного закона.

Статья 12

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право не применять статью 21 единообразного закона в части, касающейся чеков на предъявителя.

Статья 13

В отступление от статьи 26 единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право признать, что аваль может быть совершен на его территории отдельным актом с указанием места его совершения.

Статья 14

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право пролонгировать срок, предусмотренный в абзаце 1 статьи 29 единообразного закона, и устанавливать сроки представления чеков в отношении территорий, находящихся под ее суверинететом или властью.

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон в отступление от абзаца 2 статьи 29 единообразного закона сохраняет за собой право пролонгировать сроки, предусмотренные в этом абзаце в отношении чеков, выставленных и оплачиваемых в разных частях света или в разных странах какой-либо части света, за исключением Европы.

Две или более из Высоких Договаривающихся Сторон имеют право в отношении чеков, выставленных и оплачиваемых на их соответствующих территориях, с взаимного согласия изменять сроки, предусмотренные в абзаце 2 статьи 29 единообразного закона.

Статья 15

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право определить в целях применения статьи 31 единообразного закона учреждения, которые по национальному закону должны рассматриваться как расчетные палаты.

Статья 16

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон в отступление от статьи 32 единообразного закона сохраняет за собой право в отношении чеков, оплачиваемых на своей территории:

- а) признавать отзыв чека даже до истечения срока для предъявления;
- б) запрещать отзыв чека даже после истечения срока для предъявления.

Кроме того, каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право устанавливать меры в случае утери или кражи чека и определять правовые последствия этого.

Статья 17

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон может, если она найдет это необходимым, при исключительных обстоятельствах, касающихся курсов валюты этого государства, отступить от условий оговорки, предусмотренной в статье 36 единообразного закона и касающейся эффективного пла-

тежа в иностранной валюте, когда речь идет о чеках с платежом на ее территории. То же правило может быть применено относительно составления чеков в иностранной валюте на национальной территории.

Статья 18

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право, в отступление от статьи 37, 38 и 39 единообразного закона, признавать в своем национальном праве только перечеркнутые чеки или только расчетные чеки. Тем не менее перечеркнутые чеки и расчетные чеки, выданные за границей и оплачиваемые на территории каждой из Высоких Договаривающихся Сторон, будут рассматриваться, соответственно, как чеки расчетные и как чеки перечеркнутые.

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет также право определить такую оговорку, которая в соответствии с национальным законом будет указывать на то, что данный чек является расчетным чеком.

Статья 19

Вопрос о том, имеет ли держатель особые права на покрытие, и о последствиях этих прав остается за пределами единообразного закона.

То же имеет место в отношении всякого другого вопроса, касающегося отношений, составляющих основание выдачи чека.

Статья 20

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право не рассматривать своевременное предъявление чека и совершение протеста или равнозначного акта в качестве условия для сохранения права регресса против чекодателя и определять действие этого регресса.

Статья 21

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право предусмотреть в отношении чеков, оплачиваемых на ее территории, что удостоверение об отказе в платеже, предусмотренное в статьях 40 и 41 единообразного закона, как условие сохранения права регресса должно быть непременно совершено в форме протеста с исключением всякого другого равнозначного акта.

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон может также предписать, что заявления, предусмотренные в пунктах 2 и 3 статьи 40 единообразного закона, должны быть записаны в публичный регистр в течение срока, предусмотренного для совершения протеста.

Статья 22

В отступление о статье 42 единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право сохранить или установить свою систему извещения со стороны должностного лица, которое согласно национальному закону уполномочено совершить протест, обязано письменно известить тех обязанных по чеку лиц, адреса которых либо указаны на чеке, либо известны должностному лицу, совершающему протест, либо указаны лицами, потребовавшими протеста.

Расходы по такому извещению добавляются к издержкам по протесту.

Статья 23

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право предписать в отношении чеков, которые и выставлены, и подлежат оплате на ее территории, что ставка процентов, о которой идет речь в статье 45, пункт 2, и в статье 46, пункт 2, единообразного закона, может быть заменена законной ставкой процентов, действующей на территории этой Высокой Договаривающейся Стороны.

Статья 24

В отступление от статьи 45 единообразного закона каждая из Высоких Договаривающихся Сторон сохраняет за собой право включать в национальный закон постановление, по которому держатель может требовать от того, к кому он обращается с регрессом, уплаты комиссии в размере, определяемом национальным законом.

Также в отступление от статьи 46 единообразного закона обстоит дело и в отношении лиц, которые, оплатив чек, требуют его сумму от ответственных перед ним лиц.

Статья 25

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон может решить, что в случае утраты права или истечения давности, на ее территории сохранится право иска против чекодателя, который не обеспечил покрытия, или против чекдателя или индоссанта, необоснованно обогатившегося.

Статья 26

Законодательство каждой из Высоких Договаривающихся Сторон определяет основания перерыва и приостановления давности по искам, вытекающим из чека, которые будут рассматриваться в ее судах.

Другие Высокие Договаривающиеся Стороны имеют право определить условия, на которых они признают такие основания. То же имеет место по вопросу об иске как способе вызвать течение давности, предусмотренной абзацем 2 статьи 52 единообразного закона.

Статья 27

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право предписать, что некоторые рабочие дни в отношении срока для предъявления и всяких иных действий по чекам будут приравнены к нерабочим дням, установленным законом.

Статья 28

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон имеет право издавать исключительные распоряжения общего порядка, касающиеся продления сроков платежа, а также сроков на совершение действий, необходимых для сохранения прав регресса.

Статья 29

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон в целях применения единообразного закона компетентна определить, какие лица рассматриваются как банкиры и какие лица или учреждения должны, точки зрения характера и деятельности, приравниваться к банкирам.

Статья 30

Каждая из высоких Договаривающихся Сторон сохраняет право исключить, в целом или частично, применение единообразного закона в отношении почтовых чеков и в отношении специальных чеков, выпущенных либо банками, либо государственными кассами или государственными кредитными институтами, поскольку вышеупомянутые документы являются предметом специального регулирования.

Статья 31

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон обязуется признавать постановления, принятые каждой из Высоких Договаривающихся Сторон в силу статьей 1-13, 14 (абзацы 1 и 2), 15, 16, 18-25, 27, 29 и 30 настоящего приложения.

**Avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum olunmanın beynəlxalq nəticələri haqqında
Avropa Konvensiyasına qoşulmaq barədə
Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(16 iyun 2000-ci il, № 896-1Q)**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası 1976-cı il iyunun 3-də Brüssel şəhərində imzalanmış "Avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum olunmanın beynəlxalq nəticələri haqqında Avropa Konvensiyası"na qoşulsun.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**Avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum olunmanın beynəlxalq nəticələri haqqında
AVROPA KONVENSIYASI**

*Brüssel, 3 iyun 1976-cı il
(28 aprel 1983-cü ildə qüvvəyə minmişdir)*

(qeyri-rəsmi tərcümə – tərc. Fəxrəddin Ağazadə)

PREAMBULA

Bu Konvensiyanı imzalayan Avropa Şurası üzv-dövlətləri, xeyli sayda yol hadisələrinə və onların ciddi nəticələrinə diqqət yetirərək, yol təhlükəsizliyini yüksək dərəcədə təmin etmək üçün yol hüquqpozmaları ilə mübarizənin adekvat vasitələrlə həyata keçirilməsinin mühüm olduğunu hesab edərək, bu məqsədə çatmaq üçün ən mühüm vasitələrdən birinin xəbərdarlıq və cəzalandırma tədbirləri ilə yanaşı, avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum etmə olduğunu nəzərə alaraq, beynəlxalq yol hərəkətinin genişlənən miqyasının milli qanunvericiliyin əhəngdarlığına yönələn intensiv səyləri şərtləndirdiyini və avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum olmanın həmin qərarın çıxarıldığı dövlətin hüquqlarından kənar da qüvvədə olmasının təmin edilməsini nəzərə alaraq, belə əməkdaşlığın xeyrinə olan müddəanın artıq avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum etmə haqqında Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin 71(28) sayılı Qətnaməsində əks olunduğuna diqqət yetirərək,

Avropa Şurasının məqsədinin öz üzvləri arasında böyük vahidliyə nail olma olduğunu xatırladaraq, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

I Fəsil. Anlayışlar

Maddə 1

Bu Konvensiyada:

- a) "avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum olunma" (sonralar "sürücülük hüququndan məhrum olma") - yol hüquqpozması törədən sürücü barədə onun avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququnu məhdudlaşdırmaq məqsədi ilə müəyyən edilən istənilən qəti tədbirdir. Belə tədbir əsas və ya əlavə cəza, yaxud təhükəsizlik tədbirləri formasında ola bilər və məhkəmə və ya inzibati orqan tərəfindən tətbiq edilə bilər;
- b) "yol hüquqpozması" - bu Konvensiyaya əlavə edilən, yol hüquqpozmalarının ümumi siyahısında göstərilən hüquqpozmalardan istənilən biridir.

II Fəsil. Sürücülük hüququndan məhrum olmanın nəticələri

Maddə 2

Sürücülük hüququndan məhrum etmə barədə qərar çıxarmış Razılığa gələn Tərəf sürücülük hüququ verən Razılığa gələn tərəfi, eləcə də hüquqpozanın yaşadığı yerin Razılığa gələn Tərəfini təxirəsalmadan bu barədə xəbərdar edir.

Maddə 3

Sürücülük hüququndan məhrum etmə barədə bildiriş almış Razılığa gələn Tərəf öz qanunvericiliyinə müvafiq olaraq digər Razılığa gələn Tərəfin qərarını şərtləndirən fakt və halları faydalı hesab etməklə sürücülük hüququndan məhrum etmə barədə qərar çıxara bilər.

Maddə 4

Bildiriliş ünvanlanan Razılığa gələn Tərəf xahişə görə bildiriş nəticəsində qəbul edilən hər hansı addım barədə məlumat təqdim edir.

Maddə 5

Bu Konvensiya Razılığa gələn Tərəfin öz qanunvericiliyində nəzərdə tutulan tədbirləri həyata keçirmək hüququnu məhdudlaşdırmır.

III Fəsil. Prosedur məsələləri

Maddə 6

1. Razılığa gələn Tərəflər Avropa Şurasının Baş Katibinin adına yazılmış bəyanatda 2-ci maddədə nəzərdə tutulan bildirişləri, eləcə də bu Konvensiyanın tətbiqi ilə bağlı olan istənilən digər məlumatları göndərən və alan səlahiyyətli orqanları göstərməlidirlər.

2. Bildirişlər sürücülük hüququndan məhrum etmə qərarının təsdiq edilmiş surəti, habelə faktiki halların əks etdirilməsi ilə birgə göndərilir.

3. Əgər bildiriş ünvanlanan Razılığa gələn Tərəf təqdim edilən məlumatın bu Konvensiyanı tətbiq etmək üçün kifayət etmədiyini müəyyən edərsə, onda o, zəruri əlavə informasiyanın və əgər tələb olunarsa, bütün işin təsdiq edilmiş surətinin göndərilməsi barədə sorğu verə bilər.

Maddə 7

Razılığa gələn Tərəflər bu Konvensiyanın tətbiqi üçün zəruri olan tədbirləri daxil etməkdən ötrü cinayət işləri üzrə beynəlxalq yardım göstərilməsinə dair öz qaydalarını təkmilləşdirirlər.

Maddə 8

1. Bu maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına riayət edilməsi zamanı bildirişin tərcüməsi və onu təsdiq edən sənədlər tələb olunur.

2. İstənilən dövlət imzalama zamanı və ya ratifikasiya, qəbul edilmə, bəyənilmə və qoşulma barədə öz sənədini saxlanmaya təhvil verən zaman Avropa Şurası Baş Katibinin adına yazılmış ərizədə bildirişin və təsdiqedicisi sənədlərin ona öz dilində və ya Avropa Şurasının rəsmi dillərinin birində, yaxud onun göstərdiyi dillərin birində tərcüməsinin göndərilməsini tələb etmək hüququnu özündə saxlayır. Digər Razılığa gələn Tərəflər qarşılıq prinsipinin tətbiq edilməsi barədə təyinat verə bilərlər.

Maddə 9

Bu Konvensiyanın tətbiq edilməsi gedişində ötürülən sənədlərin leqallaşdırılmasına ehtiyac yoxdur.

Maddə 10

Razılığa gələn Tərəflər bu Konvensiyanın tətbiqindən irəli gələn hansısa məsələlərin ödənilməsinə bir-birindən tələb etməyəcəklər.

IV Fəsil. Yekun müddəalar

Maddə 11

1. Bu Konvensiya Avropa Şurası üzv-dövlətlərinin imzalanması üçün açıqdır. O, ratifikasiya olunmalı, qəbul edilməli və ya bəyənilməlidir. Ratifikasiya etimadnamələri və ya qəbul edilmə və ya bəyənilmə barədə sənədlər saxlanılma üçün Avropa Şurasının Baş Katibinə təhvil verilir.

2. Konvensiya ratifikasiya etimadnaməsinin, qəbul edilmə və bəyənilmə barədə sənədlərin saxlanmaya təhvil verildiyi tarixdən etibarən üç ay keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

3. Bu Konvensiya onu ratifikasiya edən, qəbul edən və ya bəyənen hər bir dövlətə münasibətdə öz ratifikasiya etimadnaməsinin və ya qəbul edilmə və ya bəyənilmə barədə sənədlərini saxlanmaya təhvil verdiyi vaxtdan etibarən üç ay keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 12

1. Bu Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi Avropa Şurası üzvü olmayan istənilən dövlətə ona qoşulmaq haqqında təklif verə bilər.

2. Belə qoşulma, qoşulma barədə sənədi Avropa Şurasının Baş Katibinə saxlanmaya təhvil verilməsi yolu ilə həyata keçirilir. Konvensiyaya qoşulan dövlətlər üçün də Konvensiyaya qoşulma barədə sənəd saxlanmaya təhvil verilən andan üç ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 13

1. İstənilən dövlət imzalanma zamanı və ya ratifikasiya etimadnaməsini və ya qəbul edilmə, bəyənilmə və ya qoşulma barədə sənədi saxlanmaya təhvil verməsi zamanı bu Konvensiyanın tətbiq ediləcəyi ərazini və ya əraziçiləri göstərə bilər.

2. İstənilən dövlət ratifikasiya etimadnaməsini və ya qəbul edilmə, bəyənilmə və ya qoşulma barədə sənədi saxlanmaya təhvil verən zaman, yaxud sonralar Avropa Şurası Baş Katibinin adına yazılmış ərizədə bu Konvensiyanın qüvvəsinin həmin ərazidə göstərilən və beynəlxalq münasibətlərə görə məsuliyyət daşıdığı istənilən digər əraziyə və ya ərazilərə şamil olunmasını qeyd edə bilər.

3. Əvvəlki bəndə əsasən edilən bəyanat Avropa Şurası Baş Katibinə ünvanlanan bildiriş yolu ilə belə bəyanatda göstərilən istənilən ərazi barəsində geri götürülə bilər. Belə geri götürmə, geri götürmə barədə ərizə Avropa Şurası Baş Katibi tərəfindən alındığı tarixdən etibarən 6 ay keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

1. Əgər iri və ya daha çox Razılığa gələn Tərəf bu məsələ üzrə öz münasibətlərini artıq unifikasiya edilmiş qanunvericilik bazasında tənzimləmişsə və ya daha geniş öhdəlikləri nəzərdə tutan qarşılıqlı əlaqə əsasında öz şəxsi sistemini yaratmışsa, yaxud bunu gələcəkdə edəcəksə, onda onlar həmin münasibətləri göstərilən tərzdə nizamlamaq hüququna malikdirlər.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq, göstərilən məsələ üzrə öz qarşılıqlı münasibətlərində hazırkı Konvensiyanın müddəalarını tətbiq etməyi dayandıran Razılığa gələn Tərəflər bu barədə Avropa Şurasının Baş Katibini xəbərdar edirlər.

Maddə 15

1. İstənilən Razılığa gələn Tərəf ona aidiyyəti olan dərəcədə, Avropa Şurasının Baş Katibinə bildiriş göndərməklə, bu Konvensiyanı denonsasiya edə bilər.

Maddə 16

Avropa Şurasının Baş Katibi Avropa Şurası üzv-dövlətlərini, eləcə də bu Konvensiyaya qoşulan hər bir dövləti aşağıdakılar barədə məlumatlandırır:

- a) istənilən imzalanma;
- b) istənilən ratifikasiya etimadnaməsinin və ya qəbul edilmə, bəyanilmə və ya qoşulma haqqında sənədin saxlanmaya təhvil verilməsi;
- c) 11-ci maddəyə müvafiq olaraq bu Konvensiyanın qüvvəyə minmə tarixi;
- ç) 6-cı maddənin 1-ci bəndinin müddəaları əsasında alınmış istənilən təyinat;
- d) 8-ci maddənin 2-ci bəndinin müddəaları əsasında alınmış istənilən təyinat;
- e) 13-cü maddənin müddəaları əsasında alınmış istənilən bəyanat və ya bildiriş;
- ə) 14-cü maddənin 2-ci bəndinin müddəaları əsasında alınmış istənilən bildiriş;
- f) 15-ci maddənin müddəaları əsasında alınmış istənilən bildiriş və belə denonsasiyanın qüvvəyə mindiyi tarix.

Maddə 17

Bu Konvensiya, eləcə də onda nəzərdə tutulan bəyanat və bildirişlər maraqlı Konvensiyanın qüvvəyə minməsindən sonra Razılığa gələn Tərəflər arasında yalnız törədilən yol hüquqpozmaları barədə tətbiq edilir.

Bunu təsdiq etmək üçün lazımı səlahiyyətləri olan aşağıda imza edənlər bu Konvensiyanı imzaladılar.

İmzalanma 3 iyun 1976-cı ildə Brüsselə bir nüsxədə ingilis və fransız dillərində həyata keçirilmişdir və hər iki mətn eyni qüvvəyə malikdir. Konvensiyanın mətni Avropa Şurasının arxivində saxlanılacaqdır. Avropa Şurasının Baş Katibi hər bir imza edən və qoşulan dövlətə Konvensiyanın təsdiq edilmiş bir surətini göndərir.

**Yol hüquqpozmalarının
ümumi siyahısı**

1. Yol hərəkəti prosesində baş verən qəsdli olmayan qətl və ya ehtiyatsızlıqdan törədilmiş bədən xəsarəti.

2. Yol-nəqliyyat hadisəsi yerinin saxlanması, yəni yol hadisəsinə aidiyyəti olan yerdə qalma borcunun nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri tərəfindən qəsdən pozulması.

3. Nəqliyyat vasitəsinin:

- a) keflənmə halında və ya alkoqolun təsiri altında;
- b) narkotiklərin və ya analogi təsirə malik digər maddələrin təsiri altında;
- c) hədsiz yorğunluq nəticəsində yaranan düzgün fiziki vəziyyətdə idarəetmə.

4. Üçüncü şəxsə münasibətdə avtonəqliyyat vasitəsinin istifadəsindən doğan zərərdən sığorta olmayan avtonəqliyyat vasitəsinin idarə olunması.

5. Yol hərəkəti ilə bağlı polis göstərişlərini yerinə yetirməklə imtina.

6. Aşağıdakılara dair qaydalara riayət etməmə:

- a) avtonəqliyyat vasitəsinin hərəkət sürəti;
- b) hərəkət edən avtonəqliyyat vasitələrinin vəziyyəti və onların hərəkət istiqamətləri, qarşıdan gələn nəqliyyatla ayrılma, ötmə, hərəkət istiqamətinin dəyişməsi və dəmir yolu keçidindən keçməklə hərəkət;
- c) üstün gediş hüququ;
- ç) yanğınsöndürən maşını, təcili yardım və polis maşınları kimi müəyyən avtonəqliyyat vasitələrinin gedişi;

- d) yol nişanları, siqnailləri və göstəriciləri, xüsusən də hərəkətin dayanmasını göstərən siqnal;
- e) nəqliyyat vasitələrinin saxlanıldığı yer və dayanacaq;
- ə) nəqliyyat vasitələrinin və ya müəyyən kateqoriya nəqliyyat vasitələrinin müəyyən yollara girişi (məsələn, onların çəkisi və qabariti ilə bağlı);
- f) nəqliyyat vasitələri və onlardakı yük barədə təhlükəsizlik tədbirləri;
- g) avtonəqliyyat vasitələrinin və onlardakı yükün tanınma (siqnaledici) nişanları;

- ğ) nəqliyyat vasitələrinin işıq cihazları və fənərlərdən istifadə;
- h) nəqliyyat vasitələrinin yükü və yükötürümü;
- x) nəqliyyat vasitələrinin, nömrə nişanlarının və fərqləndirici milli işarələrin qeydiyyatı.

7. İdarə etmək hüququ olmayan şəxslərin nəqliyyat vasitələrini idarə etməsi.

Milli azlıqların müdafiəsi haqqında Çərçivə Konvensiyasına qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (16 iyun 2000-ci il, № 897-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikası 1995-ci il fevralın 1-də Strasburq şəhərində imzalanmış "Milli azlıqların müdafiəsi haqqında Çərçivə Konvensiyası"na bu Qanunun 2-ci bəndində verilən bəyanatla qoşulsun.

2. Azərbaycan Respublikası ümumbəşəri dəyərlərə sadıq olduğunu təsdiqləyərək, insan hüquq və azadlıqlarına rəğbət bəsləyərək bəyan edir ki, "Milli azlıqların müdafiəsi haqqında Çərçivə Konvensiyası"nın ratifikasiyası və onun müddəalarının həyata keçirilməsi Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə, onun daxili və xarici təhlükəsizliyinə xələl gətirə bilən hər hansı hərəkətləri istisna edir.

3. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Milli azlıqların müdafiəsi haqqında ÇƏRÇİVƏ KONVENSIYASI

(qeyri-rəsmi tərcümə – tərc. Fəxrəddin Ağazadə)

Avropa Şurası üzv-dövlətləri və bu Çərçivə Konvensiyasını imzalayan digər dövlətlər,

Avropa Şurasının məqsədinin üzvlər arasında onların ümumi sərvəti hesab edilən idealların və prinsiplərin saxlanılması və həyata keçirilməsi üçün böyük vəhidliyə nail olmadan ibarət olmasını diqqətə çəkərək;

bu məqsədə çatmanın metodlarından birinin insan hüquqları və əsas azadlıqların müdafiəsi və onların gələcəkdə həyata keçirilməsinə diqqət yetirərək;

Avropa Şurası üzv-dövlətlərin dövlət və hökumət başçılarından Vyanada 9 oktyabr 1993-cü ildə qəbul etdikləri Bəyannaməni daha sonra da həyata keçirməyə cəhd edərək;

öz müvafiq ərazilərində milli azlıqların mövcudluğunu müdafiə etmək əzmində olaraq;

Avropa tarixində baş verən təlatümlərin göstərdiyi kimi milli azlıqların müdafiəsinin həmin qitədə sabitlik, demokratiyanın təhlükəsizliyi və sülh üçün zəruriliyini diqqətə çəkərək;

plüralist və əsl demokratik cəmiyyətin vəzifəsinin təkə milli azlığa mənsub adamlardan hər birinin etnik, mədəni, dil və dini özünəməxsusluğuna hörmət etmək deyil, həm də bu özünəməxsusluğu təzahür etdirmək, qorumaq və inkişaf etdirmək üçün müvafiq şərait yaratmaq olduğuna diqqət yetirərək;

mədəni müxtəlifliyin hər bir cəmiyyətin parçalanma deyil, zənginləşmə mənbəyi və amili olmasını zəruri edən dözümlülük və dialoq şəraitinin yaradılmasına diqqət edərək,

səbri və çiçəklənən Avropanın yaradılmasının təkə dövlətlər arasındakı əməkdaşlıqdan deyil, həm də hər bir dövlətin konstitusion və ərazi bütövlüyü üçün ziyan vermədən yerli və regional hakimiyyət orqanları arasında sərhədlər-arası əməkdaşlıqdan asılı olduğuna diqqət yetirərək;

insan hüquq və əsas azadlıqlarının müdafiəçisi haqqında Konvensiyanı və ona əlavə protokolları nəzərə alaraq;

BMT-nin Konvensiya və bəyannamələrində və Avropa təhlükəsizlik və əməkdaşlıq üzrə Konfransın sənədlərində, o cümlədən 29 iyun 1990-cı il tarixli Kopenhagen sənədində milli azlıqların müdafiəsi üzrə olan öhdəlikləri hesaba alaraq,

hüququn aliliyi, ərazi bütövlüyünə hörmət edilməsi və dövlətin milli suverenliyi çərçivəsində üzv-dövlətlərdə və bu sənədin iştirakçısı olacaq belə digər dövlətlərdə milli azlıqların və həmin milli azlıqlara mənsub şəxslərin hüquq və azadlıqlarının effektiv müdafiəsini təmin etmək üçün hörmət edilməli prinsipləri və öhdəlikləri müəyyənləşdirmək kimi qəti niyyətə malik olaraq;

bu Çərçivə Konvensiyasında təsbit edilən prinsipləri milli qanunvericilik və müvafiq dövlət siyasəti əsasında həyata keçirmək qətiyyətində olaraq, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

I Bölmə

Maddə 1

Milli azlıqların və həmin azlıqlara mənsub şəxslərin hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi insan hüquqlarının beynəlxalq müdafiəsinin ayrılmaz hissəsidir və bu şəkildə beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsinə daxildir.

Maddə 2

Bu Çərçivə Konvensiyasının müddəaları vicdanlı şəkildə, bir-birini başa düşmə, dözümlülük ruhunda və mehriban qonşuluq, dost münasibətləri və dövlətlər arasında əməkdaşlıq prinsiplərinə müvafiq olaraq tətbiq edilir.

Maddə 3

1. Milli azlığa mənsub istənilən şəxs sərbəst seçmək hüququna malikdir və bu seçki hüququnun həyata keçirilməsi və ya seçim həmin şəxsi əlverişsiz vəziyyətdə qoymamalıdır.

2. Milli azlığa mənsub şəxslər bu Çərçivə Konvensiyasında təsbit edilən prinsiplərdən irəli gələn azadlıqlardan istifadə etmək hüququnu fərdi qaydada, habelə digər şəxslərlə birgə həyata keçirə bilərlər.

II Bölmə

Maddə 4

1. İştirakçılar milli azlığa mənsub şəxslərə qanun qarşısında bərabərlik və qanun tərəfindən bərabər müdafiə hüququnu təmin etməyə təminat vermək öhdəliyini öz üzərlərinə götürürlər. Bununla əlaqədar milli azlığa mənsubluğuna görə istənilən diskriminasiya qadağan edilir.

2. İştirakçılar zəruri hallarda iqtisadi, sosial və mədəni həyatın bütün sahələrində milli azlığa mənsub şəxslərlə əhalinin əsas milli qrupuna mənsub şəxslər arasında tam və həqiqi bərabərliyi təmin etmək üçün müvafiq tədbirlər görməyi öhdəliklərinə götürürlər. Bununla əlaqədar onlar milli azlığa mənsub şəxslərin konkret şəraitlərini lazımi səviyyədə nəzərə alırlar.

3. Bu maddənin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq qəbul edilən tədbirlərə diskriminasiya aktı kimi baxılmır.

Maddə 5

1. İştirakçılar milli azlığa mənsub şəxslərə, onların mədəniyyətinin saxlanması və inkişafı; onların özünəməxsusluğunun əsas elementlərinin, yəni onların dini, dili, ənənələri və mədəni irslərinin qorunması üçün zəruri şərait yaradılmasına kömək göstərməyi öhdəliklərinə götürürlər.

2. Öz ümumi inteqrasiya siyasətinin həyata keçirilməsi qaydasında qəbul edilən tədbirlərə ziyan vurmada iştirakçılar milli azlığa mənsub olan şəxslərin onların idarəsi əleyhinə assimilyasiyaya yönələn siyasətdən və ya praktikadan çəkinir və həmin şəxsləri belə assimilyasiyaya yönələn istənilən hərəkətlərdən müdafiə edir.

Maddə 6

1. İştirakçılar dözümlülük ruhunu, mədəniyyətlərarası dialoqu təşviq edir və etnik, mədəni, dil və ya dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, onların ərazilərində yaşayan bütün şəxslər arasında təhsil, mədəniyyət və kütləvi informasiya

sahəsində qarşılıqlı hörməti, bir-birini başa düşmə və əməkdaşlığa köməklik göstərmək üçün həqiqi tədbirlər görürlər.

2. İştirakçılar etnik, mədəni, dini və ya dil mənsubiyyətinə görə hədə və ya diskriminasiya aktları, düşmənçilik və ya zorakılıq obyektinə ola biləcək şəxslərin müdafiəsi üçün lazımi tədbirlər görməyi öhdələrinə götürürlər.

Maddə 7

İştirakçılar milli azlığa mənsub hər bir şəxsin sərbəst toplaşmaq azadlığı, assosiasiya azadlığı, azad düşüncə və azad fikir ifadə etmə, vicdan və din azadlığı hüquqlarına hörməti təmin edirlər.

Maddə 8

İştirakçılar milli mənsuba azlığa hər bir şəxsin öz dinini və ya inancını tətbiq etmək və dini müəssisələr, təşkilatlar və assosiasiyalar yaratmaq hüququnu tanımağı öhdələrinə götürürlər.

Maddə 9

İştirakçılar öhdəliklərinə götürürlər ki, milli azlığa mənsub hər bir şəxsin özünü azad ifadə etmək hüququna hansısa fikrə əsaslanma azadlığının daxil olmasını, dövlət orqanları tərəfindən sərhəddən asılı olmayaraq heç bir müdaxilə olmadan azlığın dilində məlumat və ideyaları almaq və mübadilə etmək hüququnun olmasını tanısinlar. İştirakçılar öz hüquqi sistemi çərçivəsində kütləvi informasiya vasitələrinə girişdə milli azlıqlara mənsub şəxslərin diskriminasiyaya məruz qalmamasını təmin edirlər.

2. 1-ci bənd iştirakçıları hansısa diskriminasiya olmadan və obyektiv meyarlar əsasında səsli radio və televiziya verilişləri və ya kinematografiya fəaliyyətini lisenziyalaşdırmağı tələb etmək hüququndan məhrum etmir.

3. İştirakçılar milli azlığa mənsub şəxslər tərəfindən çap məhsulları hazırlanmasına və ondan istifadə edilməsinə mane olmurlar. Səsli radio və televiziya verilişlərinin hüquqi əsasına gəldikdə isə onlar, nə qədər mümkündürsə, 1-ci bəndin müddəaları nəzərə alınmaqla, milli azlıqlara mənsub şəxslərin öz şəxsi kütləvi informasiya vasitəsi yaratmaq və ondan istifadə etmək imkanına sahib olmasını təmin edirlər.

4. Özlərinin hüquq sistemi çərçivəsində Tərəflər milli azlıqlara mənsub şəxslərin kütləvi informasiya vasitələrinə girişinə və dözümlülüyü təşviq etməyə, mədəni plüralizmə köməklik göstərmək üçün lazımi tədbirləri görürlər.

Maddə 10

1. İştirakçılar milli azlığa mənsub şəxslərin heç bir müdaxilə olmadan, şəxsi ünsiyyətdə və ictimai yerlərdə öz azlığının dilindən azad surətdə yazılı və şifahi istifadə etmək hüququna malik olmasını tanımağı öhdələrinə götürürlər.

2. Ənənəvi olaraq və ya milli azlığa mənsub şəxslərin xeyli miqdarda yaşadığı rayonlarda, əgər onlar bu barədə xahiş edərlərsə və əgər bu xahişlər real tələbat cavab verirsə, iştirakçılar, nə qədər bu mümkündürsə, həmin şəxslər arasındakı münasibətlərdə və inzibati orqanlarda azlığın dilindən istifadə etmək üçün şəraiti təmin etməyə çalışırlar.

3. İştirakçılar milli azlığa mənsub hər bir şəxsin, onun həbsi nin səbəbləri haqqında, ona qarşı irəli sürülmüş istənilən ittihamın xarakteri və səbəbləri haqqında başa düşdüyü dildə dərhal məlumat almaq və bu dildə özünü müdafiə etmək hüququna təminat verməyi öhdələrinə götürürlər. Zəruri hallarda belə şəxslər bunun üçün tərcüməçinin pulsuz xidmətindən istifadə edirlər.

Maddə 11

İştirakçılar öhdələrinə götürürlər ki, milli azlığa mənsub hər bir şəxsin həmin azlığın dilində öz soyadından və öz adından (atasının adından) istifadə etmək hüququnu, eləcə də onların sistemlərində nəzərdə tutulmuş şərtlərə müvafiq olaraq rəsmi tanınma hüququnu tanısınlar.

2. İştirakçılar öhdələrinə götürürlər ki, milli azlığa mənsub olan bir şəxsin ictimaiyyət üçün görünən yerdə öz milli dilində lövhələr, reklamlar, elanlar və digər özəl xarakterli informasiyalar yerləşdirmək hüququnu tanısınlar.

3. Ənənəvi olaraq milli azlığa mənsub olan şəxslərin çoxluq təşkil etdiyi rayonlarda iştirakçılar öz hüquq sistemləri çərçivəsində, zərurət halında, onların xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla digər dövlətlərlə razılıq da daxil olmaqla, ənənəvi yer adlarının, küçə adlarının və əhali üçün digər topoqrafik göstəricilərin, əgər bu göstəricilərə kifayət qədər tələbat varsa, müəyyən edilməsini təmin edirlər.

Maddə 12

1. İştirakçılar zərurət halında öz milli azlıqlarının və əhalinin əsas milli qrupunun mədəni, tarixi, dil və dini biliklərini dərinləşdirmək məqsədi ilə təhsil və elmi tədqiqat sahəsində tədbirlər görürlər.

2. Bununla əlaqədar iştirakçılar müəllim heyətinin hazırlığı və dərslilər almaq üçün lazımi imkanları təmin edir, eləcə də müxtəlif icmaların tələbələri və müəllimləri arasında ünsiyyətə köməklik göstəriirlər.

3. İştirakçılar milli azlığa mənsub şəxslər üçün bütün səviyyələrdə bərabər təhsil almaq imkanını təmin etməyi öhdələrinə götürürlər.

Maddə 13

1. Özlərinin təhsil sistemi sahəsində iştirakçılar etiraf edirlər ki, milli azlığa mənsub olan şəxslər təhsil və peşə hazırlığı məqsədi üçün öz şəxsi özəl idarələrinə təsis etmək və təşkil etmək hüququna malikdirlər.

2. Bu hüququn həyata keçirilməsi iştirakçılar üçün hansısa maliyyə öhdəliklərinə səbəb olmur.

Maddə 14

1. İştirakçılar milli azlığa mənsub olan hər bir şəxsin öz azlığının dilini öyrənmək hüququnu tanımağı öhdələrinə götürürlər.

2. Milli azlıqların ənənəvi və ya xeyli miqdarda yaşadığı rayonlarda, buna kifayət qədər tələbat olduqda iştirakçılar imkan daxilində və öz təhsil sistemləri çərçivəsində çalışırlar ki, milli azlıqlara mənsub olan şəxslər öz azlığının dilində oxumaq və təhsil almaq üçün lazımi imkanlara malik olsunlar.

3. Bu maddənin 2-ci bəndinin müddəaları rəsmi dilin öyrədilməsi və ya onda təhsil alınmasına ziyan vermədən həyata keçirirlər.

Maddə 15

İştirakçılar milli azlıqlara mənsub olan şəxslərin mədəni, sosial və iqtisadi həyatda, dövlət işlərinin idarəçiliyində, o cümlədən onlara dair məsələlərdə səmərəli iştirakı üçün lazımi şərait yaradırlar.

Maddə 16

İştirakçılar milli azlıqlara mənsub olan şəxslərin yaşadığı rayonda əhalinin struktur tərkibinə təsir edə biləcək və bu Çərçivə Konvensiyasında təsbit edilən prinsiplərdən irəli gələn hüquq və azadlıqların məhdudlaşdırılmasına yönəli biləcək tədbirlərin qəbul edilməsindən çəkinirlər.

Maddə 17

1. İştirakçılar milli azlıqlara mənsub olan şəxslərin qanuni əsaslarla digər dövlətlərin ərazisində olan şəxslərlə, o cümlədən ümumi etnik mənsubiyyətə, mədəniyyətə, dilə və ya dinə, yaxud ümumi mədəni irsə bağlı olduqları şəxslərlə azad və dinc sərhədlərərsə ünsiyyəti qurmaq və dəstəkləmək hüququnun həyata keçirilməsinə mane olmamağı öhdələrinə götürürlər.

2. İştirakçılar milli azlığa mənsub olan şəxslərin həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətində iştirak etmək hüququnun həyat keçirilməsinə mane olmamağı öhdələrinə götürürlər.

Maddə 18

1. İştirakçılar, lazım gələn hallarda, digər dövlətlərlə, o cümlədən qonşu dövlətlərlə müvafiq milli azlığa mənsub şəxslərin müdafiəsinin təmini üçün birtərəfli və çoxtərəfli müqavilələr bağlama səy göstəriirlər.

2. Müvafiq hallarda iştirakçılar sərhədlərərsə əməkdaşlığın təşviq edilməsinə yönələn tədbirlər görürlər.

Maddə 19

İştirakçılar bu Çərçivə Konvensiyasında təsbit edilən prinsipləri, zəruri hallarda, yalnız beynəlxalq hüquqi sənədlərdə, o cümlədən İnsan hüquqları və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyada, göstərilən prinsiplərdən irəli gələn hüquq və azadlıqlara dair nəzərdə tutulan məhdudiyətlərə və ya geri çəkilmələrə yol verməklə, həyata keçirməyi və onlara hörmət etməyi öhdələrinə götürürlər.

III Bölmə

Maddə 20

Bu Çərçivə Konvensiyasında təsbit edilən prinsiplərdən irəli gələn hüquq və azadlıqların həyata keçirilməsi zamanı, milli azlığa mənsub olan istənilən şəxs milli qanunvericiliyə riayət edir və digərlərinin, o cümlədən əhalinin əsas milli qrupuna və ya digər milli azlığa mənsub olan şəxslərin hüquqlarına hörmət edir.

Maddə 21

Bu Çərçivə Konvensiyasında heç bir şey beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərinə zidd olan istənilən fəaliyyətlə məşğul olmaq və ya istənilən hərəkətləri törətmək, o cümlədən dövlətin suveren bərabərliyi, ərazi bütövlüyü və siyasi müstəqilliyinə xələl gətirən hərəkət hesab edilən istənilən hüquq kimi şərh edilə bilməz.

Maddə 22

Bu Çərçivə Konvensiyasında heç bir şey istənilən iştirakçının qanunvericiliyi və ya onun iştirak etdiyi istənilən digər sazişlə təminat verilən insan hüquqları və əsas azadlıqlardan hər hansı birinin məhdudlaşdırıcısı və ya gözdən salıcısı, ona zərbə vurulması kimi qiymətləndirilə bilməz.

Maddə 23

Bu Çərçivə Konvensiyasında təsbit edilən prinsiplərdən irəli gələn hüquq və azadlıqlar İnsan hüquqları və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında Konvensiyanın və ya ona əlavə protokolların müvafiq müddəalarının predmeti olduğu dərəcədə sonuncu konvensiyanın müvafiq müddəaları hesab olunur.

IV Bölmə

Maddə 24

1. Avropa Şurası Nazirlər Komitəsi bu Çərçivə Konvensiyasının iştirakçılar tərəfindən həyata keçirilməsinə nəzarət edir.
2. Avropa Şurası üzvü olmayan iştirakçılar ayrıca şəkildə müəyyən ediləcək şərtlərlə implementasiya mexanizmində iştirak edirlər.

Maddə 25

1. Bu və ya digər iştirakçıya münasibətdə hazırkı Konvensiyanın qüvvəyə minməsindən sonra bir il ərzində həmin iştirakçı bu Çərçivə Konvensiyasında əks etdirilən prinsiplərin həyata keçirilməsi üçün qəbul edilən qanunvericilik və digər tədbirlər barədə Avropa Şurasının Baş Katibinə tam məlumat verir.
2. Bundan sonra hər bir iştirakçı, hər dəfə dövrilik əsasında Nazirlər Komitəsindən xahiş daxil olduqda, bu Çərçivə Konvensiyasının həyata keçirilməsinə aidiyyəti olan istənilən əlavə informasiyanı Baş Katibə verir.
3. Baş Katib bu maddənin şərtlərinə əsasən verilmiş məlumatı Nazirlər Komitəsinə göndərir.

Maddə 26

1. Bu Çərçivə Konvensiyasında əks etdirilən prinsiplərin həyata keçirilməsində iştirakçılar tərəfindən qəbul edilən tədbirlərin adekvatlığının qiymətləndirilməsi zamanı Nazirlər Komitəsi, üzvləri milli azlıqların müdafiəsi sahəsində mü-təxəssis kimi tanınan Məşvərət Komitəsindən kömək alır.
2. Bu Məşvərət Komitəsinin tərkibi və onun iş proseduru hazırkı Çərçivə Konvensiyası qüvvəyə mindikdən sonra hər il ərzində Nazirlər Komitəsi tərəfindən müəyyən edilir.

V Bölmə

Maddə 27

Bu Çərçivə Konvensiyası Avropa Şurası üzv-dövlətlərinin imzalanması üçün açıqdır. Konvensiya qüvvəyə minənə qədər Nazirlər Komitəsinin dəvət etdiyi istənilən digər dövlətlər üçün də o, imzalamaq üçün açıqdır. O, ratifikasiya olunmalı, qəbul edilməli və ya bəyənilməlidir. Ratifikasiya, qəbul edilmə və ya bəyənilmə barədə sənədlər saxlanma üçün Avropa Şurasının Baş Katibinə verilir.

Maddə 28

1. Bu Konvensiya 27-ci maddənin müddəalarına müvafiq olaraq 12 Avropa Şurası üzv-dövləti onunla bağlı olması barədə razılıq ifadə etdiyi tarixdən 3 ay keçəndən sonra növbəti birinci ayda qüvvəyə minir.

2. Çərçivə Konvensiyası ilə bağlı olması barədə öz razılığını bildiren istənilən üzv-dövlət üçün Konvensiya ratifikasiya, qəbul edilmə və ya bəyənilmə barədə sənəd saxlanmaya təhvil verildikdən üç ay keçdikdən sonra növbəti birinci ayda qüvvəyə minir.

Maddə 29

1. Bu Konvensiya qüvvəyə mindikdən və iştirakçılarla məsləhətləşdikdən sonra Avropa Şurası Nazirlər Komitəsi Avropa Şurasının Nizamnaməsinin 20-ci maddəsində nəzərdə tutulduğu kimi, əksəriyyət səsle qəbul edilmiş qərar üzrə 27-ci maddənin müddəalarına müvafiq olaraq imzalanma üçün dəvət olunmuş Avropa Şurası üzvü olmayan istənilən dövləti, eləcə də Şura üzvü olmayan istənilən digər dövləti Konvensiyaya qoşulmağa dəvət edə bilər.

2. İstənilən qoşulan dövlət üçün Çərçivə Konvensiyası qoşulma haqqında sənəd saxlanma üçün Avropa Şurası Baş Katibinə təhvil verildəndən üç ay sonra başlayan növbəti birinci ayda qüvvəyə minir.

Maddə 30

1. İstənilən dövlət imzalanma anında və ya ratifikasiya, qəbul edilmə, bəyənilmə və ya birləşmə barədə öz sənədini saxlanmaya təhvil verdiyi vaxtı beynəlxalq münasibətlərinə görə məsuliyyət daşdığı, eləcə də barəsində bu Çərçivə Konvensiyası tətbiq ediləcək ərazini və ya əraziləri göstərə bilər.

2. İstənilən dövlət istənilən sonrakı vaxt Avropa Şurası Baş Katibinin adına yazılmış ərizədə bu Çərçivə Konvensiyasının tətbiqinin şamil olunacağı istənilən digər ərazini göstərə bilər. Belə ərazilər üçün Çərçivə Konvensiyası Baş Katibi tərəfindən ərizənin alındığı gündən etibarən üç ay keçdikdən sonra növbəti birinci ayda qüvvəyə minir.

3. Əvvəlki iki bəndə müvafiq olaraq edilmiş istənilən bəyanat (ərizə) Baş Katibin adına göndərilmiş bildiriş yolu ilə belə bəyanatda (ərizədə) göstərilən istənilən ərazi barədə geri götürülə bilər. Geri götürmə belə bildirişin Baş Katib tərəfindən alındığı tarixdən etibarən 3 ay keçdikdən sonra növbəti birinci ayda qüvvəyə minir.

Maddə 31

1. İstənilən iştirakçı Avropa Şurası Baş Katibinə bildiriş göndərməklə bu Çərçivə Konvensiyasını istənilən vaxt denonsasiya edə bilər.

2. Belə denonsasiya Baş Katib tərəfindən bildirşin alındığı tarixdən etibarən altı ay keçdikdən sonra növbəti birinci ayda qüvvəyə minir.

Maddə 32

Avropa Şurasının Baş Katibi Şuraya üzv-dövlətləri, digər imzaatan dövlətləri, eləcə də bu Çərçivə Konvensiyasına qoşulan istənilən dövləti aşağıdakılar barədə xəbərdar edir:

a) istənilən imzalanma barədə;

b) ratifikasiya, qəbul edilmə, bəyənilmə və ya qoşulma barədə istənilən sənədin saxlanmaya təhvil verilməsi haqqında;

c) 28, 29 və 30-cu maddələrə müvafiq olaraq bu Çərçivə Konvensiyasının istənilən qüvvəyə minmə tarixi barədə;

ç) bu Çərçivə Konvensiyasına dair istənilən digər hərəkət, bildiriş və ya məlumat barədə.

Bu Konvensiyanı təsdiq etmək üçün buna lazımı dərəcədə səlahiyyəti olan şəxslər onu imzaladılar. İmzalanma 1 fevral 1995-ci ildə Strasburqda ingilis və fransız dillərində həyata keçirilmişdir. Bir nüsxədə olan hər iki mətn autentikdir və Avropa Şurasının arxivinə saxlanmaq üçün təhvil verilmişdir. Avropa Şurasının Baş Katibi Konvensiyanın təsdiq edilmiş surətini hər bir Avropa Şurası üzv-dövlətinə, eləcə də sənədi imzalamaq üçün dəvət edilmiş və ya ona qoşulmuş istənilən dövlətə göndərməlidir.

YUNESKO-nun "Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında" Konvensiyasına, 1982-ci il dekabrın 3-də imzalanmış "Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında" Konvensiyaya dəyişikliklər haqqında Protokola və 1987-ci il mayın 28-də "Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında" Konvensiyaya qəbul edilmiş düzəlişlərə qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(18 iyul 2000-ci il, № 911-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərar alır:

I. Azərbaycan Respublikası YUNESKO-nun 1971-ci il fevralın 2-də Ramsar şəhərində imzalanmış "Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhə-

miyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında" Konvensiyasına, 1982-ci il dekabrın 3-də Paris şəhərində imzalanmış "Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında" Konvensiyaya dəyişikliklər haqqında Protokola və 1987-ci il mayın 28-də "Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında" Konvensiyaya qəbul edilmiş düzəlişlərə qoşulsun.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında Konvensiya (2 fevral 1971-ci il)

Razılığa gələn Tərəflər:

insan və onu əhatə edən ətraf mühitlə qarşılıqlı əlaqəsini anlayaraq, səciyyəvi fauna və flora, xüsusən də su quşlarının yaşaması üçün səciyyəvi olan yerlərin və sulu-bataqlıq yerlərin su rejiminin tənzimləyicisi kimi mövcud ekoloji funksiyasını nəzərə alaraq;

böyük iqtisadi, mədəni əhəmiyyətə malik olan əvəzolunmaz sulu-bataqlıq yerləri bir mənbə kimi qəbul edərək;

insanın sulu-bataqlıq yerlərə hücumunun və onların indi və gələcəkdə itirilməsinin qarşısını almaq məqsədi ilə;

su quşlarının mövsümi miqrasiyaları zamanı dövlət sərhədlərini keçmələrini nəzərə alaraq onları beynəlxalq ehtiyat kimi qəbul etməklə;

sulu-bataqlıq yerlərin, onların flora və faunasının mühafizəsinin beynəlxalq səylərlə əlaqələndirilmiş uzaqgörən milli siyasət vasitəsi ilə təmin olunmasına əmin olaraq,

razılığa gəldilər:

Maddə 1

1. Bu Konvensiya sulu-bataqlıq yerlər adı altında bataqlıqlar, daimi və ya müvəqqəti, durğun, yaxud axar, içməli, duzlaşmış, yaxud şor, o cümlədən çökilmə zamanı dərinliyi 6 metrədən çox olmayan dəniz su hövzələri kimi başa düşülür.

2. Bu Konvensiyada su quşları adı altında ekoloji cəhətdən sulu-bataqlıq yerlər ilə bağlı quşlar nəzərdə tutulur.

Maddə 2

1. Tərəflərdən hər biri öz ərazilərində beynəlxalq əhəmiyyətli sulu-bataqlıq yerlər siyahısına daxil olunan, 8-ci maddəyə əsasən Bürodə saxlanılan və sonra-

dan Siyahı adlanan sulu-bataqlıq yerləri təyin edir. Hər bir sulu-bataqlıq yerin sərhədləri dəqiqliklə göstərilməklə xəritəyə köçürülür ki, bunlara da sulu-bataqlıq sahələrə bitişik sahilyanı çay və dəniz zonaları və xüsusilə su quşlarının yaşayış yerləri kimi əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq sahələrin daxilində çökilmə zamanı dərinliyi 6 metrədən çox olan adalar və ya su hövzələri daxil edilir.

2. Sulu-bataqlıq sahələri ekologiya, botanika, zoologiya, limnologiya və hidrologiya baxımından onların beynəlxalq əhəmiyyəti nəzərə alınaraq siyahı üçün seçilmişdir.

İlk növbədə Siyahıya su quşlarının hər hansı mövsümdə yaşayış yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli sulu-bataqlıq sahələr daxil edilməlidir.

3. Sulu-bataqlıq sahənin Siyahıya daxil edilməsi kimin ərazisində yerləşməsindən asılı olmayaraq, Razılığa gələn Tərəfin suveren hüquqlarına heç də xələl gətirmir.

4. Razılığa gələn Tərəf bu Konvensiyamı imzalayarkən və ya ratifikasiya olunacaq sənəd saxlanmağa təhvil verildikən, yaxud 9-cu maddəyə uyğun olaraq birləşdirildikən Siyahıya daxil etmək üçün ən azı bir sulu-bataqlıq sahəni təyin edir.

5. Razılığa gələn hər bir Tərəf öz ərazisində yerləşən əlavə sulu-bataqlıq sahələri Siyahıya daxil edə bilər, Siyahıya artıq daxil etdiyi sulu-bataqlıq sahəni genişləndirə bilər və ya dövlət mənafeyi ilə əlaqədar onu Siyahıdan çıxara bilər və ya Siyahıya artıq daxil etdiyi sulu-bataqlıq sahələrin hüdudlarını ixtisar edə bilər və o, 8-ci maddəyə uyğun olaraq daimi fəaliyyət göstərən Büronun vəzifələrini yerinə yetirməkdə məsuliyyət daşıyan ölkəni və ya dövləti hər hansı belə dəyişikliklər barədə xəbərdar edir.

6. Razılığa gələn hər bir Tərəf köçəri su quşlarının mühafizəsi, səmərəli istifadəsi və idarə olunması üçün ilkin siyahıların təyini, həm də öz ərazisində yerləşən və Siyahıya daxil edilmiş sulu-bataqlıq sahələr üzrə Siyahının dəyişilməsi hüququndan istifadə edərkən öz beynəlxalq məsuliyyətini dərk edərək bunu rəhbər tutur.

Maddə 3

1. Razılığa gələn Tərəflər öz planlarını elə tərzdə təyin edir və həyata keçirirlər ki, Siyahıya daxil edilmiş sulu-bataqlıq sahələrin mühafizəsinə, eləcə də öz ərazilərində yerləşən sulu-bataqlıq sahələrdən mümkün qədər səmərəli istifadə edilməsinə imkan yaradır.

2. Razılığa gələn hər bir Tərəf elə əsasnamə ilə təyin edilir ki, bununla özü də mümkün qədər qısa müddətdə öz ərazisində yerləşən Siyahıya daxil edilmiş hər hansı bir sahənin texniki inkişaf, çirkənmə və ya insanın digər müdaxiləsi nəticəsində ekoloji mahiyyətinin artıq dəyişdiyi, dəyişməkdə olduğu, yaxud dəyişə biləcəyi hallarda yerlərdən məlumat alır.

Bu cür dəyişikliklər haqqında məlumat 8-ci maddəyə uyğun daimi fəaliyyət Bürosunun vəzifələrinə görə məsuliyyətli olan təşkilata və ya dövlətə dərhal çatdırılmalıdır.

Maddə 4

1. Razılığa gələn hər bir Tərəf Siyahıya daxil olub-olmamasından asılı olmayaraq, sulu-bataqlıq sahələrin və su quşlarının mühafizəsini təşkil etmək üçün həmin yerlərdə təbii qoruqlar yaradır və onlar üzərində lazımi nəzarəti təmin edir.

2. Razılığa gələn hər bir Tərəf dövlət mənafeyi ilə əlaqədar olaraq, sulu-bataqlıq yerləri Siyahıdan çıxardığı və ya onların ərazisini azaltdığı hallarda o, mümkün qədər sulu-bataqlıq yerlərin bununla əlaqədar itirilməsinə görə əvəzini ödəməli, xüsusən su quşları üçün əlavə təbii qoruqlar yaratmalı, onların ilkin yaşayış yerlərini kifayət qədər əhatə edən bu regionda və ya başqa yerdə ərazinin mühafizəsini təşkil etməlidir.

3. Razılığa gələn Tərəflər sulu-bataqlıq yerlərə, onların fauna və florasına dair tədqiqat və məlumatların və çap əsərlərinin mübadiləsini dəstəkləyir.

4. Tərəflər su quşlarının sayının artırılmasına sulu-bataqlıq ərazilərdən səmərəli istifadə vasitəsi ilə nail olmağa çalışırlar.

5. Razılığa gələn Tərəflər sulu-bataqlıq yerlərdə işləmək, tədqiqat aparmaq, eləcə də nəzarət üçün səlahiyyətli mütəxəssislərin hazırlanmasına yardımçı olurlar.

Maddə 5

Tərəflər bu konvensiyadan irəli gələn vəzifələrin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar, xüsusən sulu-bataqlıq yerlər birdən çox tərəfin ərazisində yerləşdikdə və yaxud o yerdə su sistemi bir neçə tərəfin ərazisinə daxil olan hallarda bir-birləri ilə məsləhətləşir. Eyni zamanda onlar öz indiki və gələcək siyasətlərini və sulu-bataqlıq yerlərin, onların fauna və florasının mühafizəsinə dair qaydaları əlaqələndirirlər.

Maddə 6

1. Razılığa gələn Tərəflər ehtiyac duyulduqca sulu-bataqlıq yerlərin və ya su quşlarının mühafizəsinə dair konfrans çağırırlar.

2. Bu konfranslar məşvəətçi xarakter daşıyır və aşağıdakı məsələlər üzrə səlahiyyətlidir:

- a) bu konvensiyanın yerinə yetirilməsini müzakirə etmək;
- b) Siyahıya əlavə və dəyişiklikləri müzakirə etmək;
- c) Siyahıya daxil edilmiş sulu-bataqlıq yerlərin ekoloji xüsusiyyətində dəyişikliklər haqqında məlumatı nəzərdən keçirmək;
- ç) Razılığa gələn Tərəflər, sulu-bataqlıq yerlər, onların fauna və florasının mühafizəsi, idarəsi və səmərəli istifadəsinə dair ümumi və xüsusi məsləhətlər vermək;
- d) müvafiq beynəlxalq orqanlara sulu-bataqlıq yerlər, əsasən beynəlxalq mahiyyətli hesabatların və statistik məlumatların hazırlanmasına dair müraciət etmək.

3. Razılığa gələn Tərəflər, sulu-bataqlıq sahələr üzrə idarəetməyə görə tam məsuliyyət daşıyanlar sulu-bataqlıq sahələrinin, onların fauna və florasının müha-

fizəsi, idarəsi və səmərəli istifadəsi üzrə belə konfransların tövsiyələrini nəzərə alsınlar və bu barədə məlumatları olsun.

Maddə 7

1. Razılığa gələn hər bir Tərəf belə konfranslarda öz təmsilçilərinin tərkibinə elə şəxslər daxil etməlidir ki, onlar elmi, idarəçilik və ya başqa müvafiq sahələrdə özlərinin əldə etdiyi bilik və təcrübələri ilə sulu-bataqlıq sahələr və ya su quşları üzrə mütəxəssis olsunlar.

2. Təmsil olunan Razılığa gələn hər Tərəf Konfransda bir səsə malikdir. Bununla belə, tövsiyələr adi səs çoxluğu ilə, yaxud səsvermədə Razılığa gələn Tərəflərin ən azı yarısı iştirak etdikdə qəbul olunur.

Maddə 8

1. Əgər Razılığa gələn Tərəflərin üçdə ikisinin səs çoxluğu ilə başqa təşkilat və ya dövlət təyin edilmərsə, təbiətin və təbii ehtiyatların mühafizəsi üzrə Beynəlxalq İttifaq daimi fəaliyyət göstərən bu konvensiya tərəfindən qoyulmuş Büro vəzifələrini yerinə yetirir.

2. Daimi fəaliyyət göstərən Büronun vəzifələri aşağıdakılardır:

- a) 6-cı maddədə göstərilən Konfransın çağırılması və təşkilinə yardımçı olmaq;
- b) beynəlxalq əhəmiyyətli sulu-bataqlıq sahələrin Siyahısını qoruyub saxlamaq və 2-ci maddənin 5-ci paragrafında göstərdiyi kimi, Siyahıya daxil edilmiş sulu-bataqlıq sahələr üzrə əlavələr, genişlənmələr, çıxarışlar və ya məhdudiyətlər barədə Razılığa gələn Tərəflərdən məlumatlar almaq;
- c) 3-cü maddənin 2-ci paragrafında göstəriləndiyi kimi, Siyahıya daxil edilmiş sulu-bataqlıq sahələrin ekoloji mahiyyətində hər hansı dəyişiklik haqqında Razılığa gələn Tərəflərdən məlumat almaq;
- ç) bütün Razılığa gələn Tərəfləri Siyahıda hər hansı dəyişikliklər haqqında xəbərdar etməli və növbəti Konfransda bu məsələlərin müzakirəsini təmin etməlidir;
- d) müvafiq Razılığa gələn Tərəflərə Siyahıda və ya sulu-bataqlıq sahələrin xarakterində belə dəyişikliklər haqqında xəbər vermək.

Maddə 9

1. Bu Konvensiya zamanca məhdudiyyətsiz imzalamaq üçün açılmışdır.

2. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının hər hansı bir üzvü və ya onun xüsusiləşdirilmiş idarələrindən biri, yaxud Atom Energetikası üzrə Beynəlxalq Agentliyin üzvü olan ölkə və ya Beynəlxalq Məhkəmə Statusu aşağıdakılar vasitəsi ilə bu konvensiyanın üzvü ola bilər:

- a) təsdiq etmək üzrə danışıqsız imzalamaq;
- b) təsdiq ediləni sonradan təsdiqləmək üçün imzalamaq;
- c) qoşulmaq.

3. Təsdiqləmə, yaxud qoşulma YUNESKO-nun Baş direktoruna (sonradan "Depozitari" adlanacaq) təsdiqləmə və ya qoşulma haqqında sənədlərin təhvil verilməsi vasitəsi ilə mümkün olur.

Maddə 10

1. Bu Konvensiya, 9-cu maddənin 2-ci paragrafına uyğun olaraq, ən azı yeddi ölkə bu konvensiyanın üzvü olduqdan dörd ay sonra qüvvəyə minir.

2. Bu Konvensiya Razılığa gələn Tərəf üçün onun imzalandığı tarixdən dörd ay sonra təsdiqləmə cəhətdən qeyd-şərtsiz imzaladıqdan, yaxud da təsdiqləmə və ya qoşulma haqqında sənədlərin təhvil verilməsi anından qüvvəyə minir.

Maddə 11

1. Bu Konvensiya qeyri-məhdud müddətə bağlanır.

2. Razılığa gələn hər bir Tərəf Depozitarini yazılı surətdə xəbərdar edərək bu və ya digər Razılığa gələn Tərəf barəsində Konvensiyanın qüvvəyə minməsi anından 5 il keçdikdən sonra bu Konvensiyanı ləğv edə bilər.

Ləğvetmə Depozitari tərəfindən bildirişin alındığı tarixdən dörd ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 12

1. Depozitari bu Konvensiyaya qoşulmuş və ya onu imzalamış dövlətlərə aşağıdakılar barədə bacardığı qədər tez məlumat verməlidir:

- a) bu Konvensiyanın imzalanması;
- b) bu Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə sənədlərin təhvil;
- c) bu Konvensiyaya qoşulmaq barədə sənədlərin təhvil;
- ç) bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsi tarixi;
- d) bu Konvensiyanın ləğv edilməsi haqqında bildirişlər.

Bütün bunları təsdiqləyərək, aşağıda imza edənlər tam səlahiyyətli olaraq bu Konvensiyanı imzaladılar.

Ramsar şəhərində 1971-ci il fevralın 2-də bir nüsxədə, ingilis, fransız, alman və rus dillərində icra olunmuşdur və depozitariyə təhvil verilmişdir.

Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında Konvensiyaya dəyişikliklər haqqında PROTOKOL

(3 dekabr 1982-ci il)

Razılığa gələn Tərəflər:

Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında Ramsarda 2 fevral 1971-ci ildə qəbul edilmiş Konvensiyanı (bundan sonra Konvensiya adlandırılacaq) daha səmərəli yerinə yetirmək üçün hesab edirlər ki, Razılığa gələn Tərəflərin sayını artırmaq lazımdır,

başqa dillərdə etibarlı mətnlərin əlavə edilməsinin ölkələrin Konvensiyada daha yaxından iştirak etməsinə zəmin yaradacağını dərk edərək,

Konvensiyanın mətni onun dəyişdirilməsini nəzərdə tutmadığına görə lazım gəldikdə mətnə əlavələr etməyin qeyri-mümkün olduğunu nəzərə alaraq, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Aşağıdakı maddə Konvensiyanın 10-cu və 11-ci maddələri arasına daxil edilsin:

1. Bu Konvensiyaya düzəlişlər, bu məqsədlə və hazırkı maddəyə uyğun olaraq, Razılığa gələn Tərəflərdən Konfransda qəbul edilir.

2. Razılığa gələn hər bir Tərəf düzəlişlər haqqında təkliflər irəli sürə bilər.

3. Təklif olunan hər hansı düzəlişin mətni və onun əsaslandırılması sonradan "Büro" adlanacaq və daimi fəaliyyət göstərən Büronun vəzifələrini yerinə yetirən təşkilatın və ya dövlətin nəzərinə çatdırılır. Büro təklif olunan düzəlişin mətnini dərhal Razılığa gələn Tərəflərə çatdırır ki, onlar da Büronun aldığı bildirişin tarixindən üç ay ərzində mətnə dair öz rəylərini Büroya göndərirlər. Rəylərin göndərilməsinə ayrılmış vaxt bitdikdə Büro Razılığa gələn Tərəflərə dərhal bu tarixə qədər olan bütün qeydləri təqdim edir.

4. Büro 3-cü bəndə uyğun olaraq daxil olunmuş düzəlişlərin müzakirəsi üçün Razılığa gələn Tərəflərin üçdə birinin yazılı xahişi əsasında Razılığa gələn Tərəflərin iclasını çağırır. Büro, iclasın keçirilmə tarixi və yeri barədə əlaqədar tərəflərlə məsləhətləşmələr keçirir.

5. Düzelisler iclasda və səsvermədə iştirak edən Razılığa gələn Tərəflərin üçdə iki hissəsinin səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

6. Razılığa gələn Tərəflərin qəbul etdiyi düzəliş Razılığa gələn Tərəflərin üçdə ikisinin qəbul etmə haqqında aktının depozitariyə təhvil verilməsindən sonrakı dördüncü ayın birinci günü onlar üçün qüvvəyə minir.

Ləğv etmə aktı tarixindən sonra qəbul etmə aktını təhvil vermiş Razılığa gələn Tərəflər üçün düzəliş onun qəbul etmə aktının təhvil vermə tarixinin dördüncü ayının birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 2

Konvensiyanın 12-ci maddəsindən sonra gələn müddədəki "Hər hansı ziddiyət duyulduğu təqdirdə ingilis dilindəki mətn əsas götürülür" sözləri "Bütün mətnlər eyni dərəcədə etibarlıdır" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 3

Konvensiyanın fransız dilindəki əsli bu Protokola əlavə dəqiqləşdirilmiş redaksiyada verilir.

Maddə 4

Bu Protokol imzalanmaqdan ötrü YUNESKO-nun Parisdəki qərargahında 1982-ci il dekabrın 3-dən açıqdır.

Maddə 5

1. Konvensiyanın 9-cu maddəsinin 2-ci paragrafında göstərilən hər hansı dövlət aşağıdakılar vasitəsi ilə Konvensiyanın iştirakçısı ola bilər:

- a) təsdiq etmək, qəbul üçün danışıqsız imzalamaqla;
- b) təsdiq edilməsi, qəbul edilməsi sonradan təsdiqləmək, qəbul edilmək üçün imzalamaqla;
- c) qoşulmaqla.

2. Təsdiq etmə, yaxud qoşulma YUNESKO-nun Baş direktoruna (sonradan "Depozitari" adlanacaq) təsdiqləmə və ya qəbul etmə haqqında sənədlərin təhvil verilməsi vasitəsi ilə qüvvəyə minir.

3. Əgər imzalama zamanı və ya Konvensiyanın 9-cu maddəsinə uyğun olaraq sənədin saxlanmağa verilməsi anında başqa fikir irəli sürmüşsə, Konvensiyanın Razılığa gələn Tərəfi olan hər hansı dövlət bu Protokolun qüvvəyə minməsindən sonra Konvensiyanın tərəfi sayılır.

4. Hər hansı bir dövlət əvvəllər Konvensiyanın Razılığa gələn Tərəfi olmayıbsa, həmin ölkə üçün bu Protokolun qüvvəyə mindiyi tarixdən bu Protokol vasitəsi ilə dəyişdirilmiş Konvensiyanın iştirakçısı sayılır.

Maddə 6

1. Bu Protokol dördüncü ayın birinci günü, yəni Konvensiyanın Razılığa gələn Tərəflərinin üçdə ikisinin bu Protokolun imzalanması gününə onu danışıqsız imzaladıqdan və ya təsdiq etdikdən sonra qüvvəyə minir.

2. 5-ci maddənin 1 və 2-ci paragraflarında təyin olunduğu kimi, bu Protokola görə Razılığa gələn Tərəf olmuş hər hansı bir ölkə üçün bu Protokol təsdiq etmə, qəbul etmə və ya ona qoşulma haqqında qeyd-şərtsiz imzalandığı gündən etibarən qüvvəyə minir.

3. 5-ci maddənin 1 və 2-ci paragraflarında təyin olunduğu kimi, bu Protokola görə Razılığa gələn Tərəf olmuş hər hansı bir ölkə üçün bu Protokolu imzalamaq üçün açılmış tarixlə onun qüvvəyə minməsi tarixi arasındakı müddət ərzində Protokol bu maddənin 1-ci paragrafında göstəriləni tarixdən qüvvəyə minir.

Maddə 7

1. Bu Protokolun əslləri ingilis və fransız dillərindədir ki, hər iki mətn eyni dərəcədə etibarlıdır və depozitariyə saxlanmaq üçün verilir. Bu əsllərin təsdiqlənmiş nüsxələrini depozitari bu Protokolu imzalamış və ya ona qoşulmaq haqqında sənəd təhvil vermiş bütün ölkələrə göndərir.

2. Depozitari Konvensiyanın Razılığa gələn bütün Tərəfləri və bu Protokolu imzalamış və ya ona qoşulmaq haqqında sənəd təhvil vermiş ölkələri aşağıdakılar barədə ən qısa müddətdə xəbərdar edir:

- a) bu Protokolun ölkələr tərəfindən imzalanması barədə;
- b) bu Protokolun qəbulu, təsdiqi və ya ratifikasiyası barədə sənədlərin təhvili haqqında;
- c) bu Protokola qoşulmaq barədə sənədlərin təhvili haqqında;
- ç) bu Protokolun qüvvəyə minməsi tarixi haqqında.

3. Bu Protokol qüvvəyə mindiyi anda depozitari onu BMT Nizamnaməsinin 102-ci maddəsinə uyğun olaraq onun Katibliyində qeydiyyatdan keçirəcək.

Bunu təsdiq edərək, səlahiyyəti olanlar bu Protokolu imzalayırlar.
1982-ci il dekabrın 3-də Parisdə icra edilib.

Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında Konvensiyaya qəbul edilmiş Düzəlişlər

Razılığa gələn Tərəflərin Konfransında (28 may 1987-ci il) qəbul edilmiş 6-cı və 7-ci maddələr əlavələrlə

Maddə 6

1. Bununla Razılığa gələn Tərəflər bu Konvensiyanın yerinə yetirilməsini müzakirə etmək və ona yardım etmək məqsədi ilə Konfrans təsis edir. 8-ci maddənin 1-ci bəndində qeyd edilən Büro, Konfransın qəbul etdiyi başqa qərar müstəsna təş-

kil etdiyi hallar çıxılmaqla, üç ildən çox olmamaq şərti ilə Razılığa gələn Tərəflərin Konfransını çağırır. Növbədənəkar sessiyalar isə sazişə girmiş Tərəflərin ən azı üçdə ikisinin yazılı xahişi üzrə çağırılır. Razılığa gələn Tərəflərin Konfransının hər növbəti sessiyasında gələcək sessiyanın tarixi və yeri təyin olunur.

2. Razılığa gələn Tərəflərin Konfransı aşağıdakılar üzrə səlahiyyətə malikdir:

- a) bu Konvensiyanın yerinə yetirilməsini müzakirə etmək;
- b) Siyahıya əlavələr və onda dəyişiklikləri müzakirə etmək;
- c) 3-cü maddənin 2-ci bəndinə uyğun olaraq Siyahıya daxil edilmiş sulu-bataqlıq sahələrin ekoloji mahiyyətində dəyişikliklər haqqında məlumatı müzakirə etmək;
- ç) Razılığa gələn Tərəflərə sulu-bataqlıq sahələrin, onların fauna və florasının mühafizəsi, idarəsi və səmərəli istifadəsinə dair ümumi və xüsusi tövsiyələr vermək;
- d) əsas etibarilə beynəlxalq mahiyyət daşıyan və sulu-bataqlıq sahələrə aid hesabat və statistik məlumatların hazırlanması haqqında müvafiq beynəlxalq orqanlara müraciət etmək;
- e) bu konvensiyanın həyata keçirilməsi məqsədi ilə digər tövsiyələr və qətnələr qəbul etmək.

3. Razılığa gələn Tərəflər, bütün səviyyələrdə olan sulu-bataqlıq sahələrin idarəsinə görə məsuliyyət daşıyanların hamısı xəbərdar olsunlar və belə Konfransların sulu-bataqlıq sahələr və onların fauna və florasının mühafizəsi, idarəsi və səmərəli istifadəsi barədə tövsiyələrini nəzərə alsınlar.

4. Razılığa gələn Tərəflərin Konfransı özünün hər sessiyasının keçirilmə qaydalarını təsdiq edir.

5. Razılığa gələn Tərəflərin Konfransları bu Konvensiyanın maliyyəsi barədə Əsasnamə haqqında xülasələr qəbul edir və həyata keçirir. Onun növbəti sessiyalarının sonunda iştirak edənlərin və Razılığa gələn Tərəflərin səsvermədə iştirak edənlərinin üçdə ikisinin çoxluğu tərəfindən növbəti maliyyə müddəti üçün bütçəni təsdiq edir.

6. Razılığa gələn hər bir Tərəf, Konfransın növbəti sessiyasında iştirak edənlərin və Razılığa gələn Tərəflərin səsvermədə iştirak edənlərin üçdə ikisinin çoxluğu tərəfindən qəbul edilmiş üzvlük haqqı cədvəli üzrə üzvlük haqqı ödəyir.

Maddə 7

1. Razılığa gələn hər bir Tərəf belə konfranslarda iştirak etmək üçün öz nümayəndə heyətlərinin tərkibinə elə şəxsləri daxil etməlidir ki, onlar öz elmi, idarəçilik və digər sahələrdə əldə etmiş olduqları bilik və bacarıqları ilə sulu-bataqlıq sahələr və ya su quşları üzrə mütəxəssis olsunlar.

2. Konfransda təmsil olunan Razılığa gələn hər bir Tərəf bir səsə malikdir. Belə ki, tövsiyələr, qətnələr və qərarlar bu Konvensiyada təyin olunmuş xüsusi hallar istisna olmaq şərti ilə orada iştirak edənlərin və səsvermədə iştirak edənlərin adi səs çoxluğu ilə həyata keçirilir.

“Birləşmiş Millətlər Təşkilatının “İqlim Dəyişmələri haqqında” Çərçivə Konvensiyasına dair” Kioto Protokoluna qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(18 iyul 2000-ci il, № 912-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Azərbaycan Respublikası “Birləşmiş Millətlər Təşkilatının “İqlim Dəyişmələri haqqında” Çərçivə Konvensiyasına dair” 1997-ci il dekabrın 11-də Kioto şəhərində qəbul olunmuş Protokoluna qoşulsun.

II. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası

K I O T O P R O T O K O L U

M ü q ə d d i m ə

1992-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri haqqında Çərçivə Konvensiyasını qəbul edərək hökumətlər gələcəkdə onun daha fəal tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün əsas olacağını təsdiq etdilər. Daimi informasiya mübadiləsi, araşdırmalar və müzakirələr nəzərdə tutan bu Konvensiya, siyasi idarə və elmi biliklərin inkişafı nəzərə alınmaqla, əlavə öhdəliklər götürməyə imkan verir.

İnkişaf etmiş ölkələrin öhdəliklərinin məqsədəuyğunluğu, ilk dəfə 1995-ci ildə Berlində keçirilən Tərəflər Konfransının (TK-1) birinci sessiyasında nəzərdən keçirilmişdir. Tərəflər, inkişaf etmiş ölkələrin 2000-ci il üçün tullantı səviyyələrinin 1990-cı il səviyyəsinə endirilməsinə yönəldilmiş öhdəliklərinin Konvensiyanın “İqlim sistemində təhlükəli antropogen təsirə” yol verməməkdən ibarət olan uzunmüddətli məqsədlərə nail olmaq üçün müvafiq olması qərarına gəlmişlər.

Bunu nəzərə alaraq, nazirlər və digər yüksək vəzifəli şəxslər Berlin mandatını qəbul etmiş və inkişaf etmiş ölkələrin öhdəliklərini gücləndirmək məqsədi ilə yeni danışıqlar mərhələsinə başlamışlar. Razılaşmanın işlənməsi üçün Berlin mandatu üzrə xüsusi qrup təsis edilmiş, hansı ki, özünün 8-ci sessiyasını keçirərək Tərəflər Konfransının 3-cü sessiyasına yekun danışıqları üçün mətn təqdim etmişdir.

1997-ci ilin dekabrında Yaponiyanın Kioto şəhərində keçirilən bu mühüm müşavirədə təqribən 10000 nümayəndə, müşahidəçi və jurnalist iştirak etmişdir. Konsensus əsasında qəbul olunmuş qərarla I/T.K3/ Konfrans inkişaf etmiş sənaye ölkələrinin 2008-2012-ci illər üçün pamiq qazlarının ümumi tullantısını 1990-

cı il səviyyəsi ilə müqayisədə ən azı 5% ixtisar edəcəkləri haqqında Protokol qəbul etmək qərarına gəlmişdir. Bu hüquqi öhdəlik təxminən 150 il əvvəl başlanmış tullantıların artırılması istiqamətində tarixi dönüş olacağına ümid verir.

Kioto Protokolu 16 mart 1998-ci ildə imzalanmaq üçün açılmışdır. O, Konvensiya Tərəflərinin ən azı 55 tərəfi -payına ümumi karbon dioksidi tullantılarının minimum 55%-i düşən İnkişaf etmiş sənaye ölkələri qrupuna daxil olan ölkələr tərəfindən təsdiq edildikdən 90 gün sonra qüvvəyə minir. Buna baxmayaraq, Konvensiya Tərəfləri öz öhdəliklərini yerinə yetirməkdə və gələcəkdə Protokolu həyata keçirməsinə razılaşacaqdır.

Mündəricat

İqlim Dəyişmələri haqqında Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Çərçivə Konvensiyasının Kioto Protokolunun maddələri sərlövəsidir; aşağıda göstərilən ümumi xarakterli sərlövələr yalnız mətnlə işi yüngülləşdirmək üçün nəzərdə tutulmuş və 3-cü səhifədə başlanan rəsmi mətnin bir hissəsi hesab olunmur.

Preambula

1. Qərarlar
2. Siyasət və tədbirlər.
3. Tullantıların məhdudlaşdırılması və ixtisarı üzrə müəyyən kəmiyyət öhdəlikləri.
4. Öhdəliklərin birgə yerinə yetirilməsi.
5. Metodoloji məsələlər.
6. Tullantıların azaldılması, vahidlərinin təhvilə və əldə edilməsi (birgə həyata keçirmə).
7. İnformasiyanın ötürülməsi.
8. İnformasiyanın nəzərdən keçirilməsi.
9. Protokolun nəzərdən keçirilməsi.
10. Mövcud öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə sonrakı yardım.
11. Maliyyə mexanizmi.
12. Təmiz inkişaf mexanizmi.
13. Tərəflər Konfransı kimi fəaliyyət göstərən Tərəflər müşavirəsi.
14. Katiblik.
15. Köməkçi orqanlar.
16. Çoxtərəfli məşvərət prosesi.
17. Tullantılar ticarəti.
18. Riayətsizlik.
19. Mübahisələrin nizama salınması.
20. Düzəlişlər.
21. Onlara əlavə və düzəlişlərin qəbul edilməsi.
22. Səs hüququ.

23. Depozit.

24. İmzalanma, təsdiqləmə, qəbul etmə, bəyənmə və ya qoşulma.

25. Qüvvəyə minmə.

26. Təshihlər.

27. Çıxış.

28. Əslinə uyğun mətnlər.

Əlavə A: Parnik qazları və sahə/ mənbə kateqoriyaları

Əlavə B: Tullantılar üzrə tərəflərin öhdəlikləri

Aşağıda göstərilən cədvəl və Tərəflər Konvensiyasının üç qərarı Kioto Protokolunun tərkib hissəsi deyildir və Protokolu qəbulu və həyata keçirilməsi ilə bağlı informasiya mənbəyi kimi buraya daxil edilmişdir.

Qərar 1/T.K.3: Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasına Kioto Protokolunun qəbul edilməsi.

Qərar 2/T.K.3: Kioto Protokolu ilə bağlı olan metodoloji məsələlər.

Qərar 3/T.K.3: Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 8 və 9-cu bəndlərinin yerinə yetirilməsi.

Cədvəl: Kioto Protokolunun 25-ci maddəsinin məqsədlərinə uyğun olaraq 1990-cı ildə 1-ci əlavəyə daxil edilmiş Tərəflərin ümumi karbon dioksid tullantıları.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri haqqında Çərçivə Konvensiyasının KİOTO PROTOKOLU

Bu Protokolu Tərəfləri Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəfləridirlər.

2-ci maddədə göstəriləni kimi, Konvensiyanın son məqsədinə nail olmaq məramı ilə Konvensiya nizamnaməsinə istinad edərək,

Konvensiyanın 3-cü maddəsinə əldə rəhbər tutaraq, Tərəflər Konvensiyası Konfransının 1-ci sessiyası qərarı ilə 1/T.K.1 qəbul olunmuş Berlin mandatının yerinə yetirilməsi üçün,

aşağıdakılar haqqında razılığa gəlmişlər:

Maddə 1

Bu Protokolu məqsədləri üçün Konvensiyanın 1-ci maddəsində rast gəlinən təriflərdən istifadə olunur. Bundan başqa:

1. "Tərəflər Konfransı" dedikdə Konvensiyanın Tərəflər Konfransı nəzərdə tutulur.

2. "Konvensiya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 1992-ci il mayın 9-da Nyu-Yorkda qəbul edilmiş İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası deməkdir.

3. "İqlim dəyişmələri üzrə hökumətlərsi ekspertlər qrupu" Ümumdünya Meteorologiya Təşkilatı və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının ətraf mühitin mühafizəsi üzrə 1988-ci il Proqramı tərəfindən birgə təsis olunmuş İqlim Dəyişmələri üzrə hökumətlərsi ekspertlər qrupu deməkdir.

4. "Monreal Protokolu" sonralar edilmiş dəyişiklik və güzəştlərlə 1987-ci il sentyabrın 16-da Monrealda qəbul edilmiş, ozon qatını dağıdan maddələr üzrə Monreal Protokolu deməkdir.

5. "Səsverməyə gələn və iştirak edən Tərəflər" lehinə və ya əleyhinə səs verən və iştirak edən Tərəflər deməkdir.

6. Əgər ümumi mətnədən başqa məna alınmırsa, "Tərəf" bu Protokolun Tərəfi deməkdir.

7. 1-ci əlavəyə daxil edilmiş Tərəf, düzəlişlər edilə biləcək Konvensiyaya olan birinci əlavəyə daxil edilmiş Tərəf, ya da Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 2/q bəndinə uyğun olaraq bildiriş təqdim edən Tərəf deməkdir.

Maddə 2

1. 1-ci Əlavəyə daxil edilmiş hər bir Tərəf, 3-cü maddəyə müvafiq olaraq, tullantıların məhdudlaşdırılması və ixtisar edilməsi üzrə müəyyən say öhdəliklərini yerinə yetirdiyi müddətdə stabil inkişafa nail olmaq məqsədi ilə:

a) öz milli xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq bu cür siyasət və tədbirlər planı həyata keçirir və yaxud sonralar işləyib hazırlayır:

1) milli iqtisadiyyatın müvafiq bölmələrində enerjinin istifadəsində effektivliyin artırılması;

2) təbiətin mühafizəsi üzrə müvafiq beynəlxalq razılaşmalara əsasən öhdəliklərini nəzərə alaraq, Monreal Protokolu ilə nizama salınmayan uducu və yığıcıların mühafizəsi və keyfiyyətinin yüksəldilməsi; meşə təsərrüfatı idarəçiliyi, meşələrin qırılması və stabil zəmində meşələrin bərpaası üzrə səmərəli metodların təşviqi;

3) iqlim dəyişmələri ilə bağlı fikir və mülahizələr baxımından kənd təsərrüfatının sabit formalarının genişləndirilməsi;

4) tədqiqat işlərinin aparılması, onların tətbiqinə kömək göstərilməsi, yeni və yenidən bərpa olunan enerji növləri, karbon dioksidinin udulması texnologiyaları və ekoloji baxımdan təmiz innovasiya texnologiyalarının hazırlanması və daha geniş istifadə olunması;

5) bazar uyğunsuzluqları, fiskal stimulları, vergi və rüsumlardan azad edilmiş halları, Konvensiyanın məramına zidd olan subsidiyalar və bütün tullantı mənbələri olan bölmələrdə parnik qazlarının tədricən ixtisar edilməsi və ya aradan qaldırılması və bazar əməliyyatlarının tətbiqi;

6) Monreal Protokolu ilə nizama salınmayan parnik qazı tullantılarının məhdudlaşdıran və ya ixtisara salınması siyasət və tədbirlərin həyata keçirilməsinə kömək məqsədi ilə müvafiq bölmələrdə lazımı müvafiq islahatların geniş tətbiqi;

7) Monreal Protokolu ilə nizama salınmayan nəqliyyatda daşınan parnik qazı tullantılarının məhdudlaşdırılması və yaxud ixtisar edilməsi üzrə tədbirlər;

8) tullantıların ayrılması, həmçinin enerjinin istehsalı, daşınması və paylaşdırılması zamanı rekuperasiya yolu ilə metan qazı tullantılarının məhdudlaşdırılması və yaxud ixtisarı;

b) Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 2/e/1/ bəndinə uyğun olaraq bu maddə əsasında həyata keçirilən siyasət və tədbirlərinin şəxsi və ümumi səmərəliliyinin artırılması məqsədi ilə digər bu cür Tərəflərlə əməkdaşlıq edir. Bu məqsədlə Tərəflər müqayisə olunma dərəcəsi, şəffaflıq və səmərəliliyi nəzərə alınmaqla bu tədbirlər haqqında informasiya mübadiləsi və təcrübələrinin yayılması üçün addımlar atırlar. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı bütün müvafiq informasiya nəzərə alınmaqla (birinci sessiyasında və yaxud sonralar, praktiki cəhətdən mümkün ola biləcək vaxtda) belə bir əməkdaşlığın genişləndirilməsi yollarını nəzərdən keçirəcək.

2. Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər, müvafiq surətdə Beynəlxalq Mülki Aviasiya və beynəlxalq dəniz təşkilatları ilə fəaliyyət göstərərək, hava və dəniz yolu ilə daşınma zamanı bunker yanacağına istifadə olunması nəticəsində Monreal Protokolu ilə nizama salınmayan parnik qazı tullantılarının məhdudlaşdırılması və ya ixtisarına çalışırlar.

3. Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər, digər Tərəflər, xüsusilə inkişaf etməkdə olan ölkələr hesab edilən Tərəflər və o cümlədən Konvensiyanın 3-cü maddəsi nəzərə alınmaqla, Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 8 və 9-cu bəndlərində sadalanan Tərəflər üçün xoşagəlməz nəticələrin, həmçinin iqlim dəyişmələrinin xoşagəlməz nəticələrinin, beynəlxalq ticarətə təsir edən sosial, ekoloji və iqtisadi nəticələrin minimuma endirilməsi üçün bu maddəyə uyğun siyasət və tədbirlər həyata keçirməyə çalışırlar. Bu Protokolun Tərəfləri müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı, hazırkı bəndin əsasnaməsini həyata keçirməyə şərait yaradılması məqsədi ilə zəruri vaxtlarda müvafiq addımlar ata bilər.

4. Bu Protokolun Tərəfləri müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı müxtəlif milli xüsusiyyət və potensial nəticələri nəzərə alaraq: 1 a) bəndində göstərilən istənilən icra və tədbirlərin əlaqələndirilməsinin səmərəliliyi haqqında qərar çıxarsa, bu zaman o, bu cür icra və tədbirlərin koordinasiyasını nizamlama yollarını və vasitələrini nəzərdən keçirir.

Maddə 3

1. Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər, A əlavəsində adı çəkilən parnik qazlarının ümumi antropogen tullantılarının karbon dioksidlə ekvivalentdə B əlavəsində qeyd edilmiş tullantıların məhdudlaşdırılması və ixtisar edilməsi üzrə müəyyən say öhdə-

liklərinin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutaraq, onlar üçün təyin olunmuş miqdar ötməməsi və bu maddənin əsasnaməsinə uyğun olaraq öhdəliklərin qüvvədə qaldığı 2008-2012-ci illərdə 1990-cı il səviyyəsi ilə müqayisədə belə qazların ümumi tullantılarının ən azı 5% azaldılmasına ayrı-ayrılıqda və ya birləşmə təminat verirlər.

2. Əlavə 1-ə daxil edilmiş hər Tərəf, bu Protokol üzrə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində 2005-ci il üçün əhəmiyyətli uğurlar qazanmağa çalışır.

3. Əlavə 1-ə daxil edilmiş hər Tərəfin bu maddə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi üçün 1990-cı ildən başlayaraq meşəsalma, meşələrin yenidən bərpası və meşələrin qırılması ilə məhdudlaşan meşə təsərrüfatı və torpaqdan istifadədə baş verən dəyişikliklər sahəsində insan fəaliyyətinin birbaşa nəticəsi olan parnik qazlarının udularla absorbsiyası və mənbələrdən atılan tullantılar həcmində təmiz dəyişdiricilərdən istifadə edilir. Bunlar öhdəliklərin qüvvədə qaldığı hər bir dövrdə karbon tullantılarında baş verən dəyişikliklərin yoxlanılması ilə ölçülür. Fəaliyyətin bu növləri ilə bağlı olan mənbələrdən edilən tullantılar və parnik qazlarının udularla absorbsiyası haqqında məruzələr diqqətlə yoxlanılaraq təqdim edilir, 7 və 8-ci maddələr əsasında nəzərdən keçirilir.

4. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının birinci sessiyasına qədər, əlavə 1-ə daxil edilmiş hər Tərəf 1990-cı ildə karbon tullantıları səviyyəsinin müəyyənləşdirilməsi və sonrakı illərdə karbon tullantı ehtiyatlarında gedən dəyişikliklərin qiymətləndirilməsi üçün köməkçi orqana elmi və texniki aspektlə məşvərətlər aparmaq məqsədi ilə göstəricilər təqdim edir. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı, ilk sessiyasında və yaxud sonralar mümkün olduqda kənd təsərrüfatı torpaqlarının istifadəsi, torpaqdan istifadə və meşə təsərrüfatında baş verən dəyişiklik kateqoriyalarında parnik qazlarının udularla absorbsiyası və mənbələrdən axan tullantılardakı dəyişmələrlə bağlı insanın hansı əlavə fəaliyyət sahəsinin, əlavə 1-ə daxil edilərək Tərəflər üçün müəyyən edilmiş kəmiyyət göstəricilərinin üstünə gəlməsi və yaxud məruzələrin təqdimatı zamanı qeyri-müəyyənlik, şəffaflıq, yoxlamaların aparılmasının mümkünlüyü, iqlim dəyişmələri üzrə hökumətlərarası ekspertlər qrupunun metodoloji işi, Tərəflər Konfransının 5-ci maddəsi və qərarlarına uyğun olaraq elmi-texniki aspektdə məsləhətləşmələr aparmaq məqsədi ilə köməkçi orqan Tərəfindən təqdim edilən və keçirilən konsultasiyalar amilini nəzərə alaraq onlardan çıxılması ilə bağlı rəhbər prinsiplər, şərtlər və qaydalar haqqında qərar çıxaracaq.

Bu cür qərar öhdəliklərin ikinci və sonrakı fəaliyyət dövrlərində həyata keçirilir. Tərəf, öhdəliklərinin ilk fəaliyyət dövrü ərzində, fəaliyyət növlərinin 1990-cı ildən mövcud olması şərti ilə insan fəaliyyətinin bu əlavə növləri haqqında əsasnaməni həyata keçirmək qərarına gələ bilər.

5. Əlavə 1-ə daxil edilmiş və bazar iqtisadiyyatına keçid prosesini həyata keçirən Tərəflər Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 2-ci sessiyasının 9/T.K 2-li qərarı ilə əsas fəaliyyətini və ya mərhələlərini müəyyən edir, bu fəaliyyətləri və ya mərhələni bu maddə üzrə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinə həsr edirlər. Ba-

zar iqtisadiyyatına keçid prosesini həyata keçirən və Konvensiyanın 12-ci maddəsinə uyğun olaraq hələ özünün birinci milli məruzəsini təqdim etməyən, əlavə 1-ə daxil edilmiş istənilən başqa Tərəf, bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransını bu maddə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün, o, 1990-cı ildəkindən fərqli fəaliyyət ili və ya mərhələsindən istifadə etmək niyyətində olduğu barədə məlumatlandırma bilər. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı bu bildirişin qəbulu haqqında məsələni həll edir.

6. Öhdəliklərin yerinə yetirilməsi zamanı Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 6-cı bəndi nəzərə alınmaqla, bu maddədə göstərilən öhdəliklərlə yanaşı, bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı tərəfindən, əlavə 1-ə daxil edilmiş və bazar iqtisadiyyatına keçid prosesini həyata keçirən Tərəflərə müəyyən elastiklik imkanı verilir.

7. 2008-2012-ci illərdə tullantıların məhdudlaşdırılması və ixtisarı üzrə müəyyən say öhdəliklərinin ilk fəaliyyət dövrü ərzində əlavə 1-ə daxil edilmiş hər tərəf üçün müəyyən olunmuş miqdar, təkcə parnik qazlarının ümumi antropogen tullantıları B əlavəsində göstərilən faizlə paya bərabər olub, A Əlavəsində sadalanan və 1998-ci il və ya fəaliyyət ili, ya da mərhələsi üçün 5-ci maddəyə uyğun olaraq müəyyən edilmiş göstəricidən karbondioksidlə müqayisədə 5 dəfə artıqdır. Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər 1990-cı ildən torpaq istifadəsi və meşə təsərrüfatında baş verən dəyişikliklər və parnik qazlarının tullantısı üçün təmiz mənbə hesab edilən, Əlavə 1-ə daxil edilmiş, Tərəflər, müəyyən edilmiş miqdarın hesablanması məqsədi ilə 1990-cı il baza ili və mərhələsi üçün öz tullantılarına torpaqların istifadə olunmasından gedən dəyişikliklər nəticəsində 1990-cı ildə uduların absorbsiyasını çıxmaq şərti ilə karbondioksidlə müqayisədə mənbələrdən edilən ümumi antropogen tullantıları da daxil edirlər.

8. Əlavə 1-ə daxil edilmiş hər Tərəf, 7-ci bənddə qeyd olunduğu kimi, ödəniş məqsədi ilə 1995-ci il karbon hidroftor, karbon perftor və kükürd heksaftoridlər üçün fəaliyyət ili kimi istifadə edə bilər.

9. Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər üçün sonrakı mərhələlər üzrə öhdəliklər, 21-ci maddənin 7-ci bəndinin əsasnaməsinə uyğun olaraq qəbul edilən bu Protokola B Əlavəsinin düzəlişləri ilə müəyyənləşdirilir. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı yuxarıda göstərilən 1-ci bənddə qeyd olunduğu kimi öhdəliklərin birinci fəaliyyət dövrünün sonuna ən azı 7 il qalmış bu öhdəlikləri nəzərdən keçirməyə başlayacaq.

10. Tullantı ixtisarının istənilən vahidi və ya hər hansı Tərəfin digər Tərəfdən əldə etdiyi müəyyən edilmiş miqdarın istənilən hissəsi 6-cı və ya 17-ci maddələrin qərarına uyğun olaraq, qazanan Tərəfin müəyyən edilmiş miqdarına artırılır.

11. 6-cı və 17-ci maddələrin qərarlarına uyğun olaraq hər hansı bir Tərəfin digər Tərəfə verdiyi tullantı ixtisarının istənilən vahidi və ya müəyyən edilmiş miqdarın istənilən hissəsi ötürən Tərəfin müəyyən edilmiş miqdarından çıxarılır.

12. 12-ci maddənin qərarına əsasən hər hansı bir Tərəfin digər Tərəfdən qəbul etdiyi tullantı ixtisarinin istənilən sertifikatlı vahidləri qəbul edən Tərəfin müəyyən edilmiş miqdarına artırılır.

13. Əgər əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflərin tullantıları öhdəliklərin bu və ya digər fəaliyyət dövründə bu maddəyə uyğun olaraq onun üçün müəyyən edilmiş miqdardan az olarsa, bu fərq həmin Tərəfin xahişi ilə öhdəliklərini sonrakı fəaliyyət dövründə onun müəyyən edilmiş miqdarına artırılır.

14. Əlavə 1-ə daxil edilmiş hər Tərəf, inkişaf etməkdə olan ölkələr hesab edilən Tərəflər, xüsusilə Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 8 və 9-cu bəndlərində adı çəkilən Tərəflər üçün xoşagəlməz sosial, ekoloji və iqtisadi nəticələri minimuma endirmək üçün 1-ci bənddə qeyd olunan öhdəliklərin həyata keçirilməsinə çalışır. Bu bəndlərin həyata keçirilməsi haqqında Tərəflər Konfransının müvafiq qərarlarına uyğun olaraq, bu Protokolu Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Konvensiyanın Tərəflər Konfransı iqlim dəyişmələrinin həyata keçirilməsi və ya yuxarıda göstərilən bəndlərdə Tərəflər üçün sadalanan cavab tədbirlərinin nəticələri üzrə məsələləri 1-ci sessiyasında nəzərdən keçirəcək.

Maddə 4

1. 3-cü maddə üzrə öhdəliklərinin birgə yerinə yetirilməsi haqqında razılığa gəlmiş, əlavə 1-ə daxil edilmiş istənilən Tərəflər A əlavəsində göstəriləyi kimi, parnik qazlarının ümumi antropogen tullantılarının karbon dioksidlə ekvivalentdə müəyyən olunmuş və 3-cü maddənin qərarlarına əsasən B əlavəsində göstəriləyi kimi, tullantıların məhdudlaşdırılması və ixtisarı üzrə onların müəyyən say öhdəliklərinin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutan miqdarı aşmayacağı təqdirdə bu öhdəlikləri yerinə yetirmiş Tərəflər kimi baxılır. Bu cür razılaşma Tərəflərinin hər biri üçün təyin edilmiş tullantıların müvafiq səviyyəsi bu razılaşmada müəyyən edilir.

2. İstənilən bu cür razılaşma Tərəfləri bu Protokolun təsdiqi, qəbulu və bəyənilməsi haqqında sənədləri mühafizə etməyə təqdim etdikləri gün razılaşmanın şərtləri haqqında Katibliyə bildiriş göndərilir. Öz növbəsində katiblik Konvensiyanın Tərəfləri və imza edən iştirakçıları razılaşmanın şərtləri ilə məlumatlandırılır.

3. Hər hansı belə razılaşma 3-cü maddənin 7-ci bəndində göstəriləyi kimi, öhdəliklərin fəaliyyəti dövrü ərzində qüvvədə qalır.

4. Əgər birgə fəaliyyət göstərən Tərəflər bunu iqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilat çərçivəsində və ya onunla birgə həyata keçirirlərsə, o zaman bu Protokolun qəbulundan sonra bu təşkilatın tərkibində baş verən hər hansı bir dəyişiklik bu Protokol üzrə mövcud öhdəliklərə təsir göstərmir. Təşkilatın tərkibində baş verən istənilən dəyişiklik yalnız bu dəyişiklikdən sonra qəbul edilmiş 3-cü maddə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədi ilə istifadə edilə bilər.

5. Bu cür razılaşma Tərəflərin tullantıların səviyyəsinin yekun ixtisarına nəzər alınmadığı təqdirdə, bu razılaşmanın Tərəfləri razılaşmada müəyyən edilmiş tullantı səviyyəsi üçün məsuliyyət daşıyır.

6. Əgər birgə fəaliyyət göstərən Tərəflər bu Protokolun Tərəfi hesab edilən iqtisadi inteqrasiya üzrə bu cür regional təşkilat çərçivəsində və yaxud onunla birgə həyata keçirilsə, bu zaman iqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilatın üzvü olan hər bir dövlət ayrı-ayrılıqda və 24-cü maddəyə uyğun olaraq fəaliyyət göstərən iqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilatla birgə tullantıların yekun ixtisarinin yerinə yetirilmədiyini təqdirdə bu maddəyə əsasən haqqında bildiriş təqdim edilən tullantı səviyyəsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Maddə 5

1. Əlavə 1-ə daxil edilmiş hər Tərəf öhdəliklərinin birinci fəaliyyət dövrünün başlanmasına ən azı bir il qalmış Monreal Protokolu ilə nizamlanmayan mənbələrdən çıxan antropogen tullantıların və bütün parnik qazlarının uducularla absorpsiyasının qiymətləndirilməsi məqsədi ilə milli sistem yaradır. Aşağıdakı 2-ci bənddə göstərilən metodologiyaları özündə cəmləşdirən bu cür milli sistem üçün bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının 1-ci sessiyasında rəhbər prinsiplər Konfrans tərəfindən qəbul edilir.

2. Monreal Protokolu ilə nizamlanmayan bütün parnik qazlarının uducularla absorpsiyası və mənbələrdən çıxan antropogen tullantıların qiymətləndirilməsi üçün iqlim dəyişmələri üzrə hökumətlərarası ekspertlər qrupu tərəfindən qəbul edilən və Konvensiyanın Tərəflər Konfransının 3-cü sessiyasında bəyənilən metodologiyalar əsas götürülməlidir. Bu cür metodologiyalar istifadə olunmadığı təqdirdə bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının 1-ci sessiyasında bəyənilən metodologiyalara müvafiq olaraq lazımi düzəlişlər edilir. İqlim dəyişmələri üzrə hökumətlərarası ekspertlər qrupunun apardığı iş və elmi-texniki aspektlər üzrə konsultasiyaların aparılması üçün köməkçi orqan tərəfindən təşkil olunan məsləhətləşmələr əsasında bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı mütəmadi olaraq bu cür metodologiya və düzəlişlərin şərhini verir və lazım olduqda onları yenidən nəzərdən keçirir və Tərəflər Konfransının istənilən müvafiq qərarını tam dolğunluğu ilə nəzərə alır. Metodologiya və düzəlişlərin istənilən nəzərdən keçirmə prosesi yalnız öhdəliklərin istənilən fəaliyyət dövrü baxımından 3-cü maddə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsinin nizamlanması məqsədi ilə tətbiq olunur.

3. Mənbələrdən çıxan antropogen tullantıların və A Əlavəsində göstərilən parnik qazlarının uducularla absorpsiyasının karbon dioksidlə ekvivalentdə hesablanması üçün istifadə olunan global istiləşmə potensialı iqlim dəyişmələri üzrə hökumətlərarası ekspertlər qrupu tərəfindən qəbul edilən və Konvensiyanın Tərəflər Konfransının 3-cü sessiyasında bəyənilən potensial hesab olunur. İqlim dəyişmələri üzrə hökumətlərarası ekspertlər qrupunun əməli işi və elmi texniki aspektdə konsultasiyaların aparılması üçün köməkçi orqan tərəfindən təşkil olunan məsləhətləşmələr əsasında bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konvensiyası bu cür parnik qazlarının hər birinin potensial glo-

bal istiləşmə həcmi mütəmadi olaraq və zərurət yarandıqda nəzərdən keçirir və Tərəflər Konfransının istənilən müvafiq qərarını tam dolğunluğu ilə nəzərə alır. Bu və ya digər global istiləşmə potensialı həcmi hər bir halda nəzərdən keçirilməsi öhdəliklərin istənilən fəaliyyət dövrü baxımından yalnız 3-cü maddə üzrə öhdəliklərə tətbiq edilir.

Maddə 6

1. Əlavə 1-ə daxil edilmiş istənilən Tərəf 3-cü maddə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmək məqsədi ilə mənbələrdən çıxan antropogen tullantıların ixtisarına və ya iqtisadiyyatın istənilən bölməsində parnik qazlarının udularla absorbsiyasının artırılmasına yönələn layihələr nəticəsində əldə olunan tullantıların ixtisar vahidlərini istənilən bu cür Tərəfə ya verə, ya da qəbul edə bilər, bir şərtlə ki:

a) istənilən bu cür layihə iştirakçı Tərəflər tərəfindən təsdiq edilsin;

b) digər halda ola biləcəklərə əlavə olaraq, istənilən bu cür layihə mənbələrdən çıxan tullantıların ixtisarını və ya udularla absorbsiyasının artırılmasını nəzərdə tutur;

c) 5 və 7-ci maddələr üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi təqdirdə o, heç bir tullantı ixtisarı vahidi əldə etmir;

d) 3-cü maddə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədi ilə tullantıların ixtisar vahidinin əldə olunması daxili fəaliyyəti nizamlayır.

2. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı əməli cəhətdən mümkün olduqda, özünün 1-ci sessiyasında və yaxud sonralar bu maddənin həyata keçirilməsi, o cümlədən məruzələrin yoxlanılması və təqdim edilməsi üçün sonrakı rəhbər prinsipləri hazırlaya bilər.

3. Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəf bu maddəyə uyğun olaraq tullantıların ixtisar vahidlərinin əldə olunması, təqdim olunması və ya qəbuluna gətirib çıxaran fəaliyyətlərdə hüquqi şəxsləri öz nəzarəti altında səlahiyyətləndirə bilər.

4. Əlavə 1-ə daxil edilmiş bu və ya digər Tərəf tərəfindən bu maddədə göstərilən tələblərin yerinə yetirilməsinə aid olan, 8-ci maddənin qərarlarına müvafiq olaraq məsələ meydana çıxarsa, öhdəliklərə riayət etmək haqqında məsələ həll olunana qədər heç bir Tərəfin 3-cü maddə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün bu cür vahidlərdən istifadə etməməsi şərti ilə, tullantıların ixtisar vahidinin qəbulu, əldə olunması və ötürülməsi prosesi bu məsələ aşkar olunduqdan sonra da davam edə bilər.

Maddə 7

1. Əlavə 1-ə daxil edilmiş hər Tərəf aşağıda göstərilən 4-cü bəndə əsasən müəyyən edilən Konvensiyanın Tərəflər Konfransının müvafiq qərarlarına uyğun olaraq, təqdim edilən Montreal Protokolu ilə nizama salınmayan mənbələrdən çıxan antropogen tullantıların və parnik qazlarının udularla absorbsiyasının illik

kadastrına 3-cü maddənin qərarlarına əməl olunması məqsədi ilə zəruri əlavə informasiyanı daxil edir.

2. Əlavə 1-ə daxil edilmiş hər Tərəf aşağıda göstərilən 4-cü bəndə müvafiq olaraq müəyyən edilən Konvensiyanın 12-ci maddəsinə müvafiq olaraq təqdim edilən öz milli məruzəsinə bu Protokol üzrə öhdəliklərini yerinə yetirdiyini nümayiş etdirmək məqsədi ilə zəruri olan əlavə informasiyanı daxil edir.

3. Əlavə 1-ə daxil edilmiş hər Tərəf öhdəliklərinin fəaliyyət dövrü ərzində həmin Tərəf üçün bu Protokolun qüvvəyə minməsindən sonra Konvensiyaya uyğun olaraq təqdim edilməsi nəzərdə tutulan ilk kadastrdan başlayaraq hər il yuxarıda göstərilən 1-ci bəndə uyğun olaraq tələb olunan informasiyanı təqdim edir. Aşağıda göstərilən 4-cü bənddə nəzərdə tutulduğu kimi, bu Protokolun mövcud Tərəf üçün qüvvəyə minməsi və rəhbər prinsiplərin qəbul edilməsindən sonra hər bir belə Tərəf yuxarıda göstərilən 2-ci bəndə uyğun olaraq tələb olunan informasiyanı təqdim edir. Tərəflər Konfransı tərəfindən milli məruzələrin təqdim olunması üçün qəbul edilmiş istənilən cədvəli nəzərə almaqla bu maddəyə uyğun olaraq tələb olunan informasiyanın dövrü olaraq sonrakı təqdimatı bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı müəyyənləşdirir.

4. Bu Protokolun Tərəflər Konfransı müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı 1-ci sessiyasından və mütəmadi olaraq Əlavə 1-ə daxil edilmiş, Tərəflərin milli məruzələrinin hazırlanması üçün Tərəflər Konfransı tərəfindən qəbul edilmiş rəhbər prinsipləri nəzərə alaraq bu maddəyə uyğun olaraq tələb olunan informasiyanın hazırlanması üçün aparıcı prinsipləri nəzərdən keçirir. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı müəyyən olunmuş miqdarın nəzərə alınması qaydası haqqında öhdəliklərin birinci fəaliyyət dövrünün başlanmasınadək də qərar qəbul edir.

Maddə 8

1. Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər tərəfindən 7-ci maddəyə uyğun olaraq təqdim olunan informasiya Tərəflər Konfransının müvafiq qərarlarının həyata keçirilməsi üzrə ekspertlər qrupu tərəfindən və aşağıda göstərilən 4-cü bəndə uyğun olaraq bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı tərəfindən bu məqsədlə qəbul edilən rəhbər prinsiplərə uyğun olaraq nəzərdən keçirilir. Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflərin 7-ci maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq təqdim etdiyi informasiya tullantılar və müəyyən edilmiş miqdarın illik kompilyasiyası və kadastr hesabının bir hissəsi kimi nəzərdən keçirilir. Buna əlavə olaraq Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər tərəfindən 7-ci maddənin 2-ci bəndinə uyğun olaraq təqdim olunan informasiya nəzərdən keçirilən məlumatların bir hissəsi kimi qəbul edilir.

2. Araşdırma üzrə ekspertlər qrupu katiblik tərəfindən koordinasiya olunur və Tərəflər Konvensiyası tərəfindən nümayəndələr irəli sürülən nümayəndələrdən seçilən ekspertlərdən ibarət olur və lazım olduqda Tərəflər Konvensiyası tərəfin-

dən bu məqsədlə qəbul edilən rəhbər göstərişlərə uyğun olaraq hökumətlərarası təşkilatlar tərəfindən nümayəndəliyi irəli sürülən ekspertlərdən ibarət olur.

3. Araşdırma prosesi ərzində mövcud Protokolu bütün aspektlərinin bu və ya digər Tərəf tərəfindən dəqiq və hərtərəfli texniki qiymətləndirilməsi aparılır. Tərəflərin öhdəliklərinin həyata keçirilməsinə təsir göstərən istənilən potensial problem və amilləri aşkara çıxaran bu Protokolu Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konvensiyası üçün araşdırma üzrə ekspertlər qrupu məruzə hazırlayır. Bu cür məruzələr katiblik Tərəfindən Konvensiyanın bütün Tərəfləri arasında yayılır. Katiblik bu Protokolu Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konvensiyasının gələcək araşdırmaları üçün bu cür məruzələrdə meydana çıxan və öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə aid olan məsələlərin siyahısını tutur.

4. Bu Protokolu Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının müvafiq qərarını nəzərə alaraq araşdırma üzrə ekspertlər qrupunun bu Protokolu yerinə yetirilməsinin nəzərdən keçirilməsi məqsədi ilə 1-ci sessiyasında rəhbər prinsipləri qəbul edir və sonralar mütəmadi olaraq onları nəzərdən keçirir.

5. Bu Protokolu Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı (köməkçi orqanın) öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üzrə köməkçi orqanın iştirakı ilə və elmi-texniki aspektlər üzrə məsləhətləşmələrin aparılması üçün köməkçi orqanın imkanlarından asılı olaraq nəzərdən keçirilir:

a) 7-ci maddəyə uyğun olaraq Tərəflər tərəfindən təqdim edilən informasiya və bu maddə əsasında aparılan araşdırmalar haqqında ekspertlərin məruzəsi; və

b) yuxarıda göstərilən 3-cü bəndə uyğun olaraq katiblik tərəfindən siyahıya daxil edilmiş öhdəliklərin yerinə yetirilməsi haqqında məsələlər və o cümlədən Tərəflər tərəfindən qaldırılan istənilən məsələlər.

6. Yuxarıda göstərilən 5-ci bənddə qeyd olunan informasiya nəzərdən keçirildikdən sonra bu Protokolu Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı bu Protokolu yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan istənilən məsələlər üzrə qərar qəbul edir.

Maddə 9

1. Bu Protokolu Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı bu Protokolu mövcud olan ən müasir elmi informasiya və iqlim dəyişmələri və onun nəticələrinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən bu amillərə bağlı olan texniki, sosial və iqtisadi informasiyanı mütəmadi olaraq nəzərdən keçirir. Bu cür araşdırmalar Konvensiya Çərçivəsindən müvafiq müzakirələr və xüsusilə Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 2 (d) bəndi və 7-ci maddəsinin 2 (a) bəndində nəzərdə tutulan müzakirələr ilə koordinasiya edilir. Bu cür müzakirələr əsasında bu Protokolu Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı müvafiq qərarlar qəbul edir.

2. İlk müzakirə bu Protokolu Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının 2-ci sessiyasında keçirilir. Növbəti müzakirələr mütəmadi olaraq vaxtli-vaxtında təşkil olunur.

Maddə 10

Öz ümumi, lakin fərqli, məsuliyyətli, səciyyəvi, milli və regional üstünlükləri, inkişaf sahəsində məqsəd və məramları nəzərə alaraq, əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər üçün yeni öhdəlikləri işə salmadan, lakin Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 1-ci bəndi üzrə mövcud öhdəlikləri yenidən təsdiqləyərək və Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 3, 5, 7-ci bəndlərini nəzərə alaraq sabit inkişafa nail olmaq üçün bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə kömək məqsədi ilə bütün Tərəflər:

a) Tərəflər Konfransı tərəfindən qəbul edilmiş milli məruzələrin hazırlanması üçün rəhbər prinsiplərə uyğun olaraq Tərəflər Konfransı bəyənəcəli müqayisəli metodologiyaları istifadə edərək, Monreal Protokolu ilə nizama salınmayan mənbələrdən çıxan antropogen tullantıların və parnik qazlarının udularla absorbsiyasının milli kadastının mütəmadi olaraq yeniləşməsi və tərtib olunması məqsədi ilə, hər bir Tərəfin sosial-iqtisadi göstəriciləri əks edilən fəaliyyət növləri və yaxud modelləri lazım gəldikdə və iqtisadi-nəzərdən mümkün qədər səmərəli, milli və müvafiq hallarda tullantıların yerli göstəricilərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üzrə regional proqramlar formalaşdırır;

b) iqlim dəyişmələrinin nəticələrinin mülayimləşdirilməsi və iqlim dəyişmələrinə uyğun adaptasiya üzrə tədbirlərin keçirilməsini nəzərdə tutan milli və regional tərtib edir, həyata keçirir, nəşr etdirir və mütəmadi olaraq yeniləşdirir.

1. Belə problemlər əsasən energetika, nəqliyyat və sənaye, o cümlədən kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və tullantıların ayrılması sahələrinə aid olur. Bununla yanaşı, iqlim dəyişmələrinə olan adaptasiyanı ərazi, məkan planlaşdırılması təkmilləşdirmə metodları və adaptasiya texnologiyaları sahəsində təkmilləşdirmə mümkündür.

2. Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər 7-ci maddəyə uyğun olaraq, milli proqramlar da daxil olmaqla, bu Protokolu əsasən fəaliyyət öhdəlikləri haqqında informasiya təqdim edir. Digər Tərəflər işə müvafiq hallarda parnik qazı tullantıların artması və uduların absorbsiyasının yüksəldilməsi, potensialın möhkəmləndirilməsi və adaptasiya tədbirləri daxil olmaqla, müvafiq Tərəfin fikrinə, iqlim dəyişmələri və onun xoşagəlməz nəticələrinin aradan qaldırılması probleminin həllinə şərait yaradan tədbirləri nəzərdə tutan proqramlar haqqında öz milli məruzələrinə informasiya daxil edirlər;

c) ekoloji cəhətdən təhlükəsiz olan texnologiyaların tətbiq olunması və yayılması, nou-hau, iqlim dəyişmələrinə aidiyyəti olan proseslərin araşdırılması üçün əlverişli şəraitin yaradılmasında əməkdaşlıq edir və dövlətin mülkiyyətində olan və yaxud ictimai əmlak sayılan ekoloji cəhətdən təhlükəsiz texnologiyaların səmərəli şəkildə ötürülməsi, proqram və layihələrinin hazırlanmasını nəzərə ala-

raq xüsusən inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün mövcud şəraitdən asılı olaraq bu cür texnologiyanın nou-hau, tətbiqi proseslərinin genişləndirilməsi, asanlaşdırılması, maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə əməli cəhətdən mümkün ola biləcək tədbirlər ekoloji cəhətdən təhlükəsiz texnologiyadan istifadənin genişləndirilməsi və yayılması ilə bağlı özəl sektor üçün əlverişli şəraitin yaradılması yolunda addımlar atır;

ç) elmi-texniki tədqiqatların aparılmasında əməkdaşlıq edir və mütəmadi müşahidə sisteminin mühafizəsi və inkişafına, iqlim sistemi, iqlim dəyişmələrinin xoşagəlməz nəticələri və müxtəlif reaksiya strategiyalarının iqtisadi və sosial nəticələri ilə bağlı olan qeyri-müəyyənliklərin azaldılması üçün arxiv məlumatlarının inkişafına şərait yaradır, o cümlədən Konvensiyanın 5-ci maddəsini nəzərə alaraq, elmi tədqiqatlar və mütəmadi müşahidələr sahəsi üzrə beynəlxalq və hökumətlərarası proqram və şəbəkələrdə iştirak etmək imkanının əldə olunması və daxili potensialın inkişafı və möhkəmləndirilməsini təmin edir;

d) insan ehtiyatları və təşkilati imkanlar timsalında milli potensialın möhkəmləndirilməsi yolunda fəaliyyətini nəzərə alaraq kadrların hazırlanması və marifləndirilməsi üzrə proqramların işlənilməsi və həyata keçirilməsi sahəsində yeri gəldikdə mövcud orqanların qüvvəsindən istifadə edərək, beynəlxalq səviyyədə əməkdaşlıq üzrə tədbirlər həyata keçirir, xüsusilə inkişaf etməkdə olan ölkələrin bu sahə üzrə ekspertlərin hazırlanması üçün əməkdaşların mübadiləsi, yaxud onların ezamiyyətə göndərilməsi həyata keçirilir və o cümlədən iqlim dəyişmələri haqqında informasiyanın ictimaiyyətə çatdırılması və ictimaiyyətin milli səviyyədə məlumatlandırılmasına şərait yaradır. Konvensiyanın müvafiq orqanları çərçivəsində həyata keçiriləcək bu fəaliyyəti uyğun şərtlərlə Konvensiyanın 6-cı maddəsini nəzərə almaqla araşdırılmalıdır;

e) Tərəflər Konvensiyanın müvafiq qərarlarına uyğun olaraq bu maddənin həyata keçirilməsi üçün proqram və fəaliyyət haqqında informasiyanı öz milli məruzələrinə daxil edirlər; və

ə) bu maddə üzrə öhdəliklər yerinə yetirilərkən Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 8-ci bəndi tam dolğunluğu ilə nəzərə alınır.

Maddə 11

1. 10-cu maddəni həyata keçirərkən Tərəflər Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 4, 5, 6, 7, 8 və 9-cü bəndlərinin qərarlarını nəzərə alırlar.

2. Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 1-ci bəndinin həyata keçirilməsi kontekstində Konvensiyanın 11-ci maddəsi və 4-cü maddəsinin 3-cü bəndinin qərarlarına uyğun olaraq və Konvensiyanın maliyyə mexanizminin idarəçiliyi ilə məşğul olan bir orqan və ya orqanlar vasitəsi ilə, inkişaf etmiş ölkələr olan Tərəflər və Konvensiyanın 2-ci əlavəsinə daxil edilmiş digər inkişaf etmiş Tərəflər;

a) 10-cu maddənin (a) bəndində göstərilən Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 1 (a) bəndi üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsində inkişaf etməkdə olan ölkələri təmsil edən Tərəflər tərəfindən sərf olunan razılaşdırılmış xərclərin ödənilməsi üçün yeni və əlavə maliyyə ehtiyatları təqdim edir; və

b) inkişaf etməkdə olan ölkəni təmsil edən Tərəf və Konvensiyanın göstərilən 11-ci maddəsinə uyğun olaraq qeyd olunan beynəlxalq orqan və ya orqanlar arasında razılaşdırılmış və 10-cu maddə ilə haşiyələnən Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 1-ci bəndi üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı razılaşdırılmış bütün əlavə xərclərin ödənilməsi üçün inkişaf etməkdə olan ölkələri təmsil edən Tərəflər üçün zəruri hesab edilən texnologiyaların təqdim olunması üçün belə maliyyə vəsaitini həmçinin təqdim edir.

Mövcud öhdəlikləri yerinə yetirərkən müvafiq və proqnozlaşdırılan və sair axırına yaranan tələbat və inkişaf etmiş hesab olunan Tərəflər arasında yükün bu günün müvafiq şəkildə bölüşdürülməsinin mühümlüyü nəzərə alınır. Konvensiyanın maliyyə mexanizmi və idarə olunması ilə məşğul olan bir orqan və orqanlar üçün Tərəflər Konfransının müvafiq qərarlarında göstərilən və o cümlədən bu Protokolun qərar razılaşdırılan rəhbər göstərişlər bu bəndin qərarlarına təqdim olunur.

3. İnkişaf etmiş ölkələr sayılan Tərəflər və Konvensiyanın 2-ci əlavəsinə daxil edilmiş digər inkişaf etmiş Tərəflər 10-cu maddənin həyata keçirilməməsi üçün ikitərəfli regional və digər çoxşaxəli kanallar üzrə maliyyə vəsaiti verə, inkişaf etməkdə olan ölkələr hesab edilən Tərəflər isə maliyyə vəsaiti ala bilər.

Maddə 12

1. Bu maddə ilə təmiz inkişaf mexanizmi müəyyənləşdirilir.

2. Təmiz inkişaf mexanizminin məqsədi stabil inkişafın təmin olunması və Konvensiyanın son məqsədinə nail olmaq üçün kömək göstərilməsində əlavə 1-ə daxil edilməmiş Tərəflərə yardım etmək, 3-cü maddəyə uyğun olaraq tullantıların məhdudlaşdırılması və ixtisas üzrə müəyyən say öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinin təmin olunmasında Əlavə 1-ə daxil edilməmiş Tərəflərə yardım etmək, 3-cü maddəyə uyğun olaraq tullantıların məhdudlaşdırılması və ixtisas üzrə müəyyən say öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinin təmin olunmasında Əlavə 1-ə daxil edilməmiş Tərəflərə kömək göstərilməsindən ibarətdir.

3. Təmiz inkişaf mexanizmi çərçivəsində:

a) Əlavə 1-ə daxil edilməmiş tullantıların sertifikatlaşdırılmış ixtisasına gətirib çıxaran layihələr üzrə fəaliyyətin həyata keçirilməsi nəticəsində alınan gəlirdən istifadə edirlər; və

b) Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konvensiyanının müəyyən etdiyi kimi 3-cü maddəyə uyğun olaraq tullantıların məhdudlaşdırılması və ixtisas üzrə müəyyən say öhdəliklərinin bir qisminin yerinə yetirilməsinə kömək məqsədi ilə layihə-

lər üzrə bu cür fəaliyyət nəticəsində tullantıların sertifikatlaşdırılmış ixtisasından istifadə edə bilirlər.

4. Təmiz inkişaf mexanizmi bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı tərəfindən təyin ediləcək operativ orqanlar vasitəsi ilə sertifikatlaşdırılır.

5. Layihələr üzrə hər bir fəaliyyət növü nəticəsində tullantıların ixtisarı bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı tərəfindən təyin ediləcək operativ orqanlar vasitəsi ilə sertifikatlaşdırılır:

a) hər bir iştirakçı Tərəf tərəfindən bəyan edilən könüllü iştirak əsasında;

b) iqlim dəyişmələri nəticələrinin yüngülləşdirilməsi ilə bağlı olan real ölçülə biləcək və uzunmüddətli üstünlüklər; və

c) layihələr üzrə sertifikatlaşdırılmış fəaliyyət növü mövcud olmadığı təqdirdə ola biləcək istənilən ixtisarlara əlavə edilən tullantı ixtisarı əsasında.

6. Təmiz inkişaf mexanizmi lazım gəldikdə layihələr üzrə sertifikatlaşdırılmış fəaliyyət növlərinin maliyyələşdirilməsi üçün təşkilat daxili kömək göstərir.

7. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı layihələr üzrə fəaliyyətin yoxlanılması və azad təftiş vasitəsi ilə şəffaf- lıq, səmərəlilik və hesabatların verilməsi məqsədi ilə 1-ci sessiyasında müvafiq üsul və şərtləri hazırlayır.

8. Bu Protokolun tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı layihələr üzrə sertifikatlaşdırılmış fəaliyyət növlərində alınan gəlirin bir hissəsinin inzibati xərclərin ödənilməsi üçün, o cümlədən adoptasiya ilə bağlı xərclərin ödənilməsində və iqlim dəyişmələrinin xoşagəlməz təsirlərinə qarşı xüsusən həssas olan inkişaf etməkdə olan ölkələrlə təmsil olunan Tərəflər kömək göstərilməsi məqsədi ilə istifadə edilməsini təmin edir.

9. Təmiz inkişaf mexanizmində, o cümlədən yuxarıda qeyd olunan 3 (a) bəndində göstərilən fəaliyyətdə və tullantıların sertifikatlaşdırılmış ixtisasının alınmasında özəl və ya dövlət subyektləri iştirak edə bilər, bu iştirak təmiz inkişaf mexanizminin icra şurasının verəcəyi istənilən göstərişə müvafiq olaraq həyata keçirilir.

10. 2000-ci ildən öhdəliklərin 1-ci fəaliyyət dövrünün başlanmasınadək olan mərhələdə tullantıların sertifikatlaşdırılması ixtisarı öhdəliklərin 1-ci fəaliyyət dövründə yerinə yetirilməsinin təmin olunması məqsədi ilə kömək göstərilməsində istifadə edilə bilər.

Maddə 13

1. Konvensiyanın ali orqanı olan Tərəflər Konfransı bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərir.

2. Bu Protokolun Tərəfləri olmayan Konvensiyanın Tərəfləri bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının istənilən sessiyasının işində müşahidəçi sifəti ilə iştirak edə bilər. Tərəflər Konfransı bu

Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərdiyi təqdirdə bu Protokol haqqında qərarlar yalnız bu Protokolun Tərəfləri tərəfindən qəbul edilir.

3. Tərəflər Konfransı bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərdiyi təqdirdə bu Protokolun Tərəfi olmayan və Konvensiya Tərəfini təmsil edən Tərəflər Konfransı rəyasət heyətinin istənilən üzvü bu Protokol Tərəflərinin öz aralarından seçdiyi əlavə üzvlə əvəz olunur.

4. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı bu Protokolun həyata keçirilməsini mütəmadi olaraq nəzərdən keçirir və Protokolun səmərəli yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan qərarları öz mandatı çərçivəsində verir. Bu Protokola müvafiq olaraq Konfrans öz üzərinə düşən funksiyaları yerinə yetirir; və

a) Bu Protokolun qərarlarının müvafiq olaraq ona təqdim edilən bütün informasiyanı, Tərəflər tərəfindən bu Protokolun həyata keçirilməsi prosesini, bu Protokolun yerinə yetirilməsi üçün keçirilən tədbirlərin ümumi və xüsusən də ekoloji iqtisadi və sosial səmərəliliyini, o cümlədən Konvensiyanın məqsədlərinə nail olunmasına onların kumilyativ təsiri və inkişaf səviyyəsini qiymətləndirir;

b) Konvensiyanın 7-ci maddəsinin 2-ci bəndi və 4-cü maddəsinin 2 (d) bəndinə uyğun olaraq nəzərdə tutulan istənilən məsələləri Konvensiyanın məqsədi və yerinə yetirilməsi müddətində əldə olunan təcrübə, elmi-texniki biliklərin inkişafı baxımından lazımı səviyyədə bu Protokol üzrə Tərəflərin öhdəliklərini mütəmadi olaraq nəzərdən keçirir və bununla əlaqədar olaraq bu Protokolun yerinə yetirilməsi haqqında daimi məruzələr qəbul edir və onları araşdırır;

c) Tərəflərin mövcud şərait, məsuliyyət və imkanlarında meydana çıxan mövcud fərqi və bu Protokol üzrə onların müvafiq öhdəliklərini nəzərə alaraq iqlim dəyişmələri və onun nəticələri probleminin həlli üçün Tərəflərin həyata keçirdiyi tədbirlər haqqında informasiya mübadiləsinə şərait yaradır və onu genişləndirir;

e) iki və daha artıq Tərəfin xahişi ilə Tərəflərin mövcud imkan, şərait və məsuliyyət sahəsində meydana çıxan fərqləri bu Protokol üzrə onların müvafiq öhdəliklərini nəzərə alaraq iqlim dəyişmələri və onun nəticələri probleminin həll olunması üçün Tərəflərin həyata keçirdiyi tədbirlərin koordinasiyası kömək göstərir;

d) Konvensiyanın məqsədləri və bu Protokolun qərarlarına uyğun olaraq, Konvensiyanın Tərəflər Konfransının müvafiq qərarlarının, bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəf Konfransı tərəfindən bəyan ediləcək bu Protokolun səmərəli həyata keçirilməsi üçün müqayisəli metodologiyaların işlənməsi və mütəmadi olaraq dəqiqləşdirilməsini tam dolğunluğu ilə nəzərə alaraq fəaliyyəti genişləndirir və istiqamətləndirir;

e) bu Protokolun yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan istənilən məsələlər üzrə tövsiyələr verir;

ə) 11-ci maddənin 2-ci bəndinə uyğun olaraq əlavə maliyyə vəsaitinin səfərbərliyə alınması üçün tədbirlər həyata keçirir;

f) bu Protokolun yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan köməkçi orqanları təsis edir;

g) lazım gəldikdə səlahiyyətli beynəlxalq təşkilatlar hökumətlərarası və qeyri-hökumət orqanlarının xidmət və əməkdaşlığını və onların təqdim etdiyi informasiyanı sorğu və istifadə edir;

h) bu Protokolun yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan digər funksiyaları yerinə yetirir və Tərəflər Konfransının qərarlarının nəticəsi olan istənilən məsələni nəzərdən keçirir.

5. Konvensiyaya uyğun olaraq, həyata keçirilən Tərəflər Konfransının prosedurları qaydaları və maliyyə prosedurları mutatis mutandis Protokoluna tətbiq edilir. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının konsensus əsasında digər bir qərara gəldiyi hallar istisna olmaqla.

6. Katiblik bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının birinci sessiyasını bu Protokolun qüvvəyə mindiyi vaxtdan etibarən başlanılması nəzərdə tutulan Tərəflər Konfransının 1-ci sessiyası ilə eyni vaxtda çağırır. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının növbəti sessiyaları hər il və bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı digər qərar çıxarmadığı təqdirdə Tərəflər Konfransının növbəti sessiyaları ilə eyni vaxtda keçirilir.

7. Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının növbədənkenar sessiyaları bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının zəruri hesab etdiyi təqdirdə və yaxud Katibliyin bu tələbnaməni Tərəflərə göndərdiyi vaxtdan keçən 6 ay ərzində, əgər bu tələb Tərəflərin ən azı 1/3-i tərəfindən dəstəklənersə, bu zaman Tərəflərdən birinin yazılı tələbnaməsi əsasında çağırılır.

8. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentlik, BMT-nin ixtisaslaşmış müəssisələri və o cümlədən Konvensiyanın Tərəfləri hesab olunmayan belə təşkilatların üzvü olan və yaxud onlarda müşahidəçi sifəti ilə iştirak edən istənilən dövlət bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının sessiyalarında müşahidəçi sifəti ilə təmsil oluna bilər. Bu Protokolun fəaliyyət dairəsinə aid olan məsələlər üzrə səlahiyyət daşıyan və bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının sessiyalarında müşahidəçi sifəti ilə təmsil olunmaları haqqında öz arzularını Katibliyə bildirmiş, milli və yaxud beynəlxalq hökumət və yaxud qeyri-hökumət olmaqla istənilən orqan və yaxud təşkilatlara, yalnız iştirakçı Tərəfinin ən azı 1/3-nin narazılığı istisna olmaqla, Konfransın bütün sessiyalarında iştirak etməyə icazə verilir. Müşahidəçilərin buraxılması və iştirakı yuxarıda göstərilən 5-ci bənddə nəzərdə tutulduğu kimi prosedurları ilə nizamlanır.

Maddə 14

1. Konvensiyanın 8-ci maddəsinə uyğun olaraq təsis edilmiş Katiblik bu Protokolun Katibliyi sifəti ilə fəaliyyət göstərir.

2. Konvensiyanın Katibliyinin funksiyaları haqqında 8-ci maddənin 2-ci bəndi və Katibliyin fəaliyyətinin təşkili haqqında Konvensiyanın 8-ci maddəsinin 3-cü bəndi mutatis mutandis Protokoluna tətbiq edilib. Bununla yanaşı, katiblik bu Protokola uyğun olaraq, üzərinə qoyulan funksiyaları da yerinə yetirir.

Maddə 15

Konvensiyanın 9 və 10-cu maddələri əsasında təsis olunmuş elmi-texniki aspektlər üzrə məsləhətləşmələrin aparılması üzrə köməkçi orqan və onların həyata keçirilməsi üzrə köməkçi orqan bu Protokolun yerinə yetirilməsi üzrə köməkçi orqan kimi müvafiq olaraq fəaliyyət göstərir. Konvensiyaya uyğun olaraq bu iki orqanın fəaliyyətinə aid olan qərarlar mutatis mutandis Protokoluna tətbiq edilir. Elmi-texniki aspektlər üzrə məsləhətləşmələr aparən köməkçi orqanın sessiya iclasları elmi-texniki aspekti üzrə məsləhətləşmələr aparən köməkçi orqan və Konvensiyanın yerinə yetirilməsi üzrə köməkçi orqanın iclaslarına müvafiq olaraq həyata keçirilir.

2. Bu Protokolun Tərəfləri sayılmayan Konvensiya Tərəfləri köməkçi orqanların istənilən sessiyasının işində müşahidəçi sifəti ilə iştirak edə bilər. Köməkçi orqanların bu Protokolun köməkçi orqanlar sifəti ilə fəaliyyət göstərdiyi təqdirdə bu Protokolla bağlı qərarlar yalnız bu Protokolun Tərəfləri hesab olunan Tərəflər vəsaiti ilə qəbul edilir.

3. Konvensiyanın 9 və 10-cu maddələrinə uyğun olaraq təsis edilmiş köməkçi orqanlar bu Protokola aid olan məsələlər üzrə öz funksiyalarını həyata keçirərkən, bu Protokolun hal-hazırda tərəfi hesab edilməyən Tərəflər Konvensiyasını təmsil edən köməkçi orqanlar Bürosunun istənilən üzvü bu Protokolun Tərəfləri tərəfindən öz sırasından seçilmiş əlavə üzvlə əlavə olunur.

Maddə 16

Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı Konvensiyanın 13-cü maddəsində göstərilən çoxtərəfli məsləhətləşmələrin bu Protokola tətbiq olunması məsələsi Tərəflər Konfransı tərəfindən qəbul edilə biləcək müvafiq qərarlar baxımından lazım gəldikdə bu prosesin modifikasiyası məsələsini mümkün olan kimi nəzərdən keçirəcək. Bu Protokola tətbiq oluna biləcək istənilən çoxtərəfli məsləhətləşmə prosesi 18-ci maddəyə uyğun olaraq təsis edilmiş prosedurları və mexanizmlərə xələl gətirmədən fəaliyyət göstərir.

Maddə 17

Tərəflər Konfransı tullantıların satış hesabatı və məruzələrin araşdırılması və təqdim olunması üçün müvafiq prinsip, şərt, qayda və rəhbər prinsipləri müəyyənləşdirir. B əlavəsinə daxil edilmiş Tərəflər 3-cü maddəyə əsasən öhdəliklərini yerinə yetirmək məqsədi ilə tullantıların satışında iştirak edə bilərlər. İstənilən bu cür satış forması bu maddəyə uyğun olaraq tullantıların məhdudlaşdırılma-

sı və ixtisarı üzrə müəyyən say öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi məqsədi ilə daxili fəaliyyəti tamamlayır.

Maddə 18

Bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransı I-ci sessiyasında bu Protokol qərarlarının yerinə yetirilməsi hallarının aşkara çıxarılması üçün müvafiq səmərəli prosedur və mexanizmləri və riayət etməmək hallarının səbəb, növ, dərəcə və tezliyini nəzərə alaraq, baş verəcək nəticələrin təxmini sadalanmasının işlənilib hazırlanması yolu ilə bu cür qərarlara riayət etməmə hallarına müvafiq reaksiyalar verir. Bu maddəyə uyğun olaraq icbari xarakter daşıyan nəticələr və bitən istənilən prosedur və mexanizmlər bu Protokola düzəlişlər vasitəsi ilə daxil edilir.

Maddə 19

Konvensiyanın mübahisələrin nizama salınması haqqında 14-cü maddəsinin qərarları mutatis mutandis Protokoluna tətbiq edilir.

Maddə 20

1. İstənilən Tərəf bu Protokola düzəlişlər etmək təklifini verə bilər.
2. Bu Protokola düzəlişlər bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının növbəti sessiyasında həyata keçirilir. Katiblik qəbul olunmaq üçün ona təqdim edilən və müşavirənin başlanmasına ən azı 6 ay qalmış bu Protokola təklif olunan istənilən düzəlişin mətnini Tərəflərə bildirir. Katiblik Konvensiyanın Tərəfləri və imza edən Tərəflərinə və məlumatlandırmaq üçün depozitari Tərəfə təklif olunan düzəlişlərin mətnini də bildirir.
3. Tərəflər bu Protokola təklif olunan istənilən düzəlişlər üzrə razılıq əldə olunması üçün konsensus əsasında mümkün olan hər bir işi görür. Konsensus əldə olunmasına yönələn bütün cəhdlərin boşa çıxdığı və razılaşmanın əldə olunmadığı təqdirdə düzəliş son çıxış yolu kimi Tərəflərin qeyd olunan müşavirəsində səsvermədə iştirak edənlərin 3/4 hissəsinin əksəriyyət səsi ilə qəbul edilir. Katiblik qəbul olunmaq üçün onu bütün Tərəflərə müşayiət edən depozitari Tərəfə qəbul olunmuş düzəliş mətnini bildirir.
4. Düzəlişlərin qəbul olunması haqqında sənədlər mühafizə olunmaq üçün depozitari Tərəfə təhvil verilir. Yuxarıda göstərilən 3-cü bəndə müvafiq olaraq qəbul edilmiş düzəliş bu Protokolun Tərəflərin ən azı 3/4 hissəsi Tərəfindən qəbulu haqqında sənədin depozitari Tərəfindən qəbul edildiyi 90-cı gün bu sənədi qəbul edən Tərəflər üçün qüvvəyə minir.
5. Düzəliş göstərilən Tərəfin sözügedən düzəlişin qəbul edilməsi haqqında sənədlərin depozitari Tərəfə mühafizə üçün təqdim olunduğu təhvil gününün 90-cı günü bütün Tərəflər üçün qüvvəyə minir.

Maddə 21

1. Bu Protokola əlavə onun ayrılmaz hissəsini təşkil edir və əgər digər məsələlər nəzərdə tutulmuşsa, mövcud Protokola əsasən eyni zamanda ona edilən istənilən əlavələrə iqtibas deməkdir. Mövcud Protokolun qüvvəyə minməsindən sonra qəbul edilmiş istənilən əlavələr elmi, texniki, prosedur və yaxud inzibati məsələlərə aid olan təsviri xarakter daşıyan sadalama, forma və ya hər hansı digər materialla məhdudlaşır.
2. Hər bir Tərəf bu Protokola əlavənin qəbul edilməsi haqqında təklif irəli sürə bilər və bu Protokola olan əlavələrə düzəliş etmək təklifini verə bilər.
3. Bu Protokola əlavələr və protokol əlavələrinə edilən düzəlişlər bu Protokolun Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının növbəti sessiyasında qəbul edilir. Katiblik iclasın başlanmasına ən azı 6 ay qalmış təklif olunan istənilən əlavənin və yaxud əlavəyə edilən istənilən düzəlişin mətnini Tərəflərə bildirir. Katiblik həm də istənilən təklif olunan əlavə və yaxud əlavələrə edilən istənilən düzəlişin mətnini Tərəflərə, Konvensiyanı imza edən Tərəflərə və məlumatlandırmaq üçün depozitari Tərəfə bildirir.
4. Tərəflər təklif olunan istənilən əlavə və yaxud istənilən düzəliş üzrə konsensus əsasında razılıq əldə etmək üçün əlindən gələni əsirgəmir.
5. Konsensusa yönəlmiş bütün cəhdlər boşa çıxdıqda, razılaşma əldə olunmadıqda bu zaman əlavə və yaxud əlavəyə düzəliş son çıxış yolu kimi Tərəflərin qeyd olunan iclasında səsvermədə iştirak edənlərin 3/4 hissəsinin böyük əksəriyyət səsi ilə qəbul edilir. Katiblik qəbul olunmuş əlavə və yaxud əlavəyə düzəlişin mətninin qəbul olunması üçün bütün Tərəfləri müşayiət edən depozitari Tərəfə bildirir.
6. Yuxarıda göstərilən 3 və 4-cü bəndlərə müvafiq olaraq qəbul edilmiş (a) və (b) bəndlərindən başqa, əlavə və yaxud əlavəyə düzəliş bu Protokolun bütün Tərəfləri üçün depozitari tərəfindən qeyd olunan əlavə, yaxud əlavəyə düzəlişin qəbul olunması haqqında Tərəflərə göndərildiyi bildirişdən yalnız 6 ay sonra qüvvəyə minir, bu müddət ərzində qeyd olunan əlavə, yaxud əlavəyə edilən düzəliş qəbul etmələri haqqında depozitari Tərəfə yazılı şəkildə öz bildirişini göndərən Tərəflər istisna olmaqla. Əlavə və yaxud əlavəyə düzəliş onları qəbul etmək haqqında öz bildirişini ləğv edən Tərəflər üçün yalnız depozitari Tərəfin bu bildirişin ləğvi barədə aldığı xəbərin 90-cı günü qüvvəyə minir.
7. Qəbul edilmiş əlavələr və yaxud əlavələrə düzəlişlər bu Protokola düzəlişlərin edilməsi ilə bağlı olduğu təqdirdə bu cür əlavə və yaxud əlavəyə bu Protokola edilən düzəliş qüvvəyə minənədək fəaliyyət göstərmir.
8. Bu Protokolun (a) və (b) əlavələrinə edilən düzəlişlər, (b) əlavəsinə istənilən düzəlişin yalnız sözügedən Tərəfin yazılı şəkildə yazıldıqdan sonra qəbul edilməsi şərti ilə 20-ci maddədə göstərilən prosedurlara uyğun olaraq qəbul edilir və qüvvəyə minir.

Maddə 22

1. Aşağıda göstərilən 2-ci bənddə nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, hər bir Tərəf bir səsə malikdir.

2. İqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilatlar bu Protokolu Tərəfləri hesab olunan üzv olan dövlətlərin ümumi miqdarına bərabər olan səs çoxluğu ilə onların səlahiyyətinə aid olan məsələlər üzrə səsvermədə iştirak edirlər. Bu cür təşkilat, onun üzvü olan hər hansı bir dövlət öz səs hüququnun istifadəsindən asılı olaraq səs hüququndan istifadə etmir və əksinə.

Maddə 23

Bu Protokolu depozitarisi funksiyalarını Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi yerinə yetirir.

Maddə 24

1. Bu Protokol Konvensiyanın Tərəfləri hesab olunan iqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilatlar və dövlətlər tərəfindən qəbul edilməsi və yaxud bəyənilməsi, təsdiq edilməsi və imza olunması üçün açıq hesab olunur. O, 1998-ci il 16 mart tarixindən 15 mart 1999-cu ilədək Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nyu-Yorkda yerləşən mərkəzi idarəsində imzalanmaq üçün açıq hesab olunur. Bu Protokol imzalanması üçün bağlandığı tarixin növbəti günü birləşmək üçün açılır. Təsdiq olunma, qəbul, bəyənilmə və yaxud birləşdirmə haqqında sənədlər mühafizə olunmaq üçün depozitariyə təhvil verilir.

2. Bu Protokolu Tərəfi hesab olunan, lakin bununla yanaşı heç bir üzv dövləti Protokolu tərəfi hesab olunmayan iqtisadi inteqrasiya üzrə istənilən regional təşkilat bu Protokolda göstərilən bütün öhdəlikləri daşıyır. Bir və ya bir neçə üzv dövləti bu Protokolu Tərəfləri hesab olunan bu cür təşkilatlar və onun üzv dövlətləri bu Protokol üzrə götürdükləri öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq vəzifələrin həyata keçirilməsini qərara alır. Bu cür hallarda göstərilən təşkilat və onun üzv dövlətləri bu Protokola uyğun olaraq eyni zamanda müvafiq hüquqlardan istifadə etmək hüququna malik olmur.

3. Təsdiq, qəbul, bəyənilmə və yaxud qoşulma haqqında olan sənədlərində iqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilatlar bu Protokolla nizam salınan məsələlərə münasibətdə öz səlahiyyət həddlərini bildirir. Bu təşkilatlar həmçinin depozitari Tərəfini məlumatlandırır, o isə öz növbəsində səlahiyyətləri çərçivəsində hər hansı mühüm dəyişikliklər haqqında Tərəfləri xəbərdar edir.

Maddə 25

1. Bu Protokol Konvensiyanın ən azı 55 Tərəfi, o cümlədən karbon dioksid qazlarının ümumi tullantısının ən azı 55%-nin öhdəsinə düşdüyü, Əlavə 1-ə daxil

edilmiş Tərəflər və 1990-cı il üçün Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər tərəfindən təsdiq, qəbul, bəyənilmə və qoşulma sənədlərini mühafizə etmək üçün təhvil verildikdən 90 gün sonra qüvvəyə minir.

2. Bu maddənin məqsədlərinə görə 1990-cı il üçün əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflərin karbon dioksidin ümumi tullantıları bu Protokolu qəbul olunduğu gün və yaxud Konvensiyanın 12-ci maddəsinə uyğun olaraq təqdim olunan ilk milli məruzələrdən əvvəllər Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflərin bildirdiyi miqdar deməkdir.

3. Yuxarıda göstərilən 1-ci bəndə uyğun olaraq, Protokolu qüvvəyə minməsi üçün lazım olan şərtlərin yerinə yetirilməsindən sonra bu Protokolu təsdiqləyən, qəbul edən, bəyənən və yaxud ona qoşulan iqtisadi inteqrasiya üzrə hər bir regional təşkilat və yaxud dövlət üçün bu Protokol təsdiq, qəbul, bəyənilmə və yaxud qoşulma haqqında sənədlərin mühafizəyə təqdim edilməsindən 90 gün sonra qüvvəyə minir.

4. İqtisadi inteqrasiya üzrə regional təşkilat tərəfindən mühafizə olunmağa təqdim edilən heç bir sənəd bu maddənin məqsədləri üçün bu təşkilatın üzv dövlətləri tərəfindən qorunmaq üçün təhvil verilmiş sənədlərə əlavə kimi nəzərdən keçirilmir.

Maddə 26

Bu Protokola düzəlişlərə yol verilmir.

Maddə 27

1. Bu və ya digər Tərəf üçün bu Protokolu qüvvəyə mindiyi 3 il ərzində istənilən vaxt bu Tərəf depozitari Tərəfə yazılı bildiriş göndərmək Protokoldan çıxıb bilər.

2. İstənilən bu cür çıxış depozitari Tərəfindən çıxış haqqında bildirişin alınmasından keçən bir il ərzində və yaxud Protokoldan çıxış haqqında bildirişdə göstərilə biləcək, daha sonrakı dövr ərzində qüvvəyə minir.

3. Konvensiyadan çıxan istənilən Tərəf bu Protokoldan da çıxmış hesab olunur.

Maddə 28

1. Mətn ingilis, ərəb, ispan, Çin, rus və fransız dillərində yayılıb. Əslinə müvafiq olan bu Protokolu əsli Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə mühafizə üçün təhvil verilir.

Kioto şəhərində 1997-ci il dekabrın 11-də bağlanmışdır.

Göstərilən günlərdə bu Protokola öz imzalarını qoyan kifayət qədər səlahiyyətli, aşağıda imza edənlər onu təsdiqləyir.

Əlavə A

Parnik qazları

Karbon dioksid
Metan
Azot monooksid
Karbonhidroftor
Karbonperftor
Kükürd heksaftor

Mənbələrin sektor və kateqoriyaları

Energetika

Yanacaqın yandırılması
Energetika sənayesi
Emal sənayesi və tikinti
Nəqliyyat
Digər bölmələr və s.
Yanacaqın hasili və daşınması zamanı sızmalar
Neft və təbii qaz və s.

Sənaye prosesləri

Dağ-mədən sənayesi məhsulları
Kimya sənayesi
Metallurgiya
Digər istehsal sahələri
Hallogenkarbon birləşmələri və kükürd heksaftor istehsalı
Hallogenkarbon birləşmələri və kükürd heksaftorun istehlakı
Həllədiçi və digər məhsulların istifadəsi

Kənd təsərrüfatı

İntestinal fermentasiya
Peyinin yığılması, saxlanması və istifadəsi
Düyü istehsalı
Kənd təsərrüfatı torpaqları
Savanna yanğınlarının idarə olunması
Kənd təsərrüfatı tullantılarının sahələrində yandırılması və s.

Tullantılar

Torpaqdan möhkəm tullantıların çıxarılması
Qrunt sularının təmizlənməsi
Tullantıların yandırılması və s.

TƏRƏF

Əlavə B

Tullantıların məhdudlaşdırılması və ixtisarı
üzrə müəyyən say öhdəlikləri (baza ili və
ya mərhələsi üçün faizlər)

Avstraliya.....	108
Avstriya.....	92
Belçika.....	92
Bolqarıstan.....	92
Macarıstan.....	94
Almaniya.....	92
Yunanıstan.....	92
Danimarka.....	92
Avropa Birliyi.....	92
İrlandiya.....	92
İslandiya.....	110
İspaniya.....	92
İtaliya.....	92
Kanada.....	94
Latviya.....	92
Litva.....	92
Lixtenşteyn.....	92
Lüksemburq.....	92
Monako.....	92
Hollandiya.....	92
Yeni Zelandiya.....	100
Norveç.....	101
Polşa.....	94
Portuqaliya.....	92
Rusiya Federasiyası.....	100
Rumıniya.....	92
Slovakiya.....	92
Sloveniya.....	92
Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı.....	92
Amerika Birləşmiş Ştatları.....	93
Ukrayna.....	100
Finlandiya.....	92
Fransa.....	92
Xorvatiya.....	95

Çexiya Respublikası.....	92
İsveçrə.....	92
İsveç.....	92
Estoniya.....	92
Yaponiya.....	94

Bazar iqtisadiyyatına keçid prosesini həyata keçirən Tərəflər

Tərəflər konfransının qəbul etdiyi

QƏRARLAR

(12-ci plenar iclası, 11 dekabr 1997-ci il)

Qərar 1/SR.3

İqlim Dəyişmələri üzrə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Çərçivə Konvensiyasına Kioto Protokolunun qəbulu

TƏRƏFLƏR KONFRANSI

İqlim Dəyişmələri üzrə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Çərçivə Konvensiyasının 4-cü maddəsinin (b) və 2-ci maddəsinin (a) bəndlərini 1-ci sessiyada nəzərdən keçirərək və bu yarımbəndlərin müvafiq olmadığı nəticəsinə gələrək,

3-cü sessiyada protokol və ya digər hüquqi sənəd qəbul edərək 2000-ci ildən sonrakı dövr ərzində müvafiq tədbirlər həyata keçirmək üçün ona imkan verən prosesi başlamaq qərarına gəldiyi Berlin mandatı: protokol üzrə təkliflər və sonrakı fəaliyyət üzrə qərarlar nəzərə alınmaqla Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 2 a və b bəndlərində göstərilən öhdəliklərinin uyğunluğunun araşdırılması adlandırılan 1/TK. 1 qərarına istinad edərək,

bu prosesin məqsədlərindən birini Əlavə 1-ə daxil edilmiş inkişaf etmiş digər ölkələrin Konvensiyanın Tərəflərinin öhdəlikləri üzrə 4-cü maddəsinin a və b bəndlərində göstərilənlərin möhkəmləndirilməsi, siyasət və tədbirlərin işlənilməsi, o cümlədən miqdar məhdudiyyətləri göstəricilərinin müəyyənləşdirilməsi və Montreal Protokolu ilə nizama salınmayan mənbələrdə antropogen tullantıların və pamiq qazlarının uducularla absorbsiyasının, məsələn, 2005, 2010, 2020-ci illər üçün konkret şəkildə razılaşdırılmış müddət ərzində ixtisarı olduğu aşığıda qeyd edərək,

Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflər üçün hər hansı yeni öhdəliyə gətirib çıxarmayacaq bu proses Berlin mandatına müvafiq olmasına baxmayaraq, 4-cü maddənin 1-ci bəndi üzrə mövcud öhdəliyi təsdiqləyə və 4-cü maddənin 3-5 və 7-ci bəndlərini nəzərə alaraq stabil inkişafa nail olmaq üçün bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə kömək göstərəcəyini də xatırladaraq,

Berlin mandatı üzrə xüsusi qrupun 8-ci sessiyasındakı işi haqqındakı məruzəsini nəzərə alaraq,

Berlin mandatı üzrə xüsusi qrup sədri tərəfindən edilən məruzəni məmnuniyyətlə nəzərdən keçirərək,

komitə fəaliyyətinin yekunu haqqında tam heyətli komitə sədrinin məruzəsini razılıqla nəzərə alaraq,

İqlim Dəyişmələri üzrə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Çərçivə Konvensiyasının Kioto Protokolunun tezliklə qüvvəyə minməsi üçün zəruri hazırlığın aparılmasını başa düşərək,

Argentinanın Buenos-Ayres şəhərində keçiriləcək Tərəflər Konfransının sessiyasının uğurla başa çatması üçün vaxtında görülən tədbirlərin arzu olunduğunu anlayaraq,

1. Kioto Protokolunu qəbul etmək qərarını verir.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinin bu Protokolun hazırkı qərara əlavədə göstərilən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının depozitarisi olmasını və 16 mart 1998-ci ildən 15 mart 1999-cu ilədək Nyu-York şəhərində imzalanması üçün açılmasını xahiş edir.

İqlim Dəyişmələri üzrə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Çərçivə Konvensiyasının bütün Tərəfləri 16 mart 1998-ci ildə və yaxud bundan sonrakı müddət ərzində ilk əlverişli vaxtda bu Protokolu imzalamağa, təsdiq, qəbul və ya bəyənilmə, müvafiq hallarda isə qoşulma haqqında sənədlərin mühafizə olunması üçün mümkün qədər tez bir zamanda təqdim etməyə dəvət edir.

4. Konvensiya Tərəfləri olmayan dövlətləri Protokolun Tərəfləri olmaq üçün təxirəsalınmadan Konvensiyanı təsdiq etməyə və yaxud ona qoşulmağa dəvət edir.

5. Elmi-texniki aspektlər üzrə məsləhətləşmələr aparan köməkçi orqanın sədrinə və Protokolun yerinə yetirilməsi üzrə köməkçi orqanın sədrinə 1998-1999-cu illəri əhatə edən ikiillik proqram üzrə təsdiq olunmuş büdcə və onunla bağlı olan Katibliyin fəaliyyət proqramı nəzərə alınmaqla aşağıda göstərilən məsələlər üzrə Tərəflər Konfransının 4-cü sessiyasında baxılması zəruri olan hazırlıq işləri üzrə Katibliyə rəhbər göstərişlər verilməsini və bu işin müvafiq köməkçi orqanlar arasında müvafiq şəkildə bölüşdürülməsini xahiş edir:

a) mənbələrdən çıxan tullantılar və pamiq qazlarının uducularla absorbsiyası ilə bağlı olan insan fəaliyyətinin bu və ya digər əlavə növlərinə aid olan rəhbər prinsiplərin, qayda və şərtlərin müəyyənləşdirilməsi, kənd təsərrüfatı torpaqları, torpaqdan istifadə və meşə təsərrüfatında istifadə olunan dəyişikliklər miqdarı

Konvensiyanın 1-ci əlavəsinə daxil edilmiş Protokolun Tərəfləri üçün nəzərdə tutulan miqdara əlavə edilir və yaxud Protokolun 3-cü maddəsinin 4-cü bəndində nəzərdə tutulduğu kimi bu miqdardan çıxılır;

b) Protokolun 17-ci maddəsinin yerinə yetirilməsi zamanı tullantı satışının hesabı və məruzələrin yoxlanılması və təqdim olunması üçün müvafiq prinsiplər, qayda və şərtlər, xüsusilə də rəhbər prinsiplərin müəyyənləşdirilməsi;

c) Konvensiyanın 1-ci əlavəsinə daxil edilmiş Protokolun istənilən Tərəfi hər hansı bir digər Tərəfə Protokolun 6-cı maddəsində nəzərdə tutulduğu kimi, iqtisadiyyatın istənilən bölməsində mənbələrdən çıxan antropogen tullantıların ixtisarına və yaxud parnik qazlarının uducularla antropogen absorpsiyasının artırılmasına yönələn layihələr nəticəsində əldə olunan tullantı ixtisar vahidlərinin təqdimi və yaxud qəbulu üçün rəhbər prinsiplərin hazırlanması;

ç) öhdəliklərin fəaliyyət dövrü ərzində ayrı-ayrı layihələrin tullantılara göstərdiyi mühüm proporsional təsirin olduğu protokolun (b) əlavəsində göstərilən Tərəflərin qərarlarının nəzərə alınması üçün lazım olduqda bu cür metodologiyalarla bağlı qərarların qəbul edilməsi;

d) Protokolun 12-ci maddəsinin 10-cü bəndinin nəticələrinin analizi.

6. Elmi-texniki aspektlər üzrə məsləhətləşmələr aparan köməkçi orqanın sədri və Protokolun yerinə yetirilməsi üzrə köməkçi orqanın sədrinin Protokola müvafiq olaraq üzərinə qoyulan öhdəliyi Tərəflər müşavirəsi sifəti ilə fəaliyyət göstərən Tərəflər Konfransının Protokolu qüvvəyə mindiyi 1-ci sessiyada yerinə yetirilməsi üçün, onlar arasında hazırlıq işlərinin aparılması üçün bölgünün edilməsi haqqında bu orqanların 8-ci sessiyasında birgə təklif irəli sürülməsini xahiş edir.

Qərar 2/SR.3

Kioto Protokolu ilə bağlı olan metodoloji məsələlər

TƏRƏFLƏR KONFRANSI

4/TK.1 və 9/TK.2 qərarlarına istinad edərək,

elmi-texniki aspektlər üzrə məsləhətləşmələrin aparılması üçün köməkçi orqanın 4-cü sessiyasında qəbul edilmiş müvafiq nəticələrini bəyanərək,

1. Monreal Protokolu ilə nizamlanmayan mənbələrdən çıxan antropogen tullantıların və parnik qazlarının uducularla absorpsiyası haqqında göstəricilərin hesaba alınması və təqdim zamanı İqlim Dəyişmələri üzrə Hökumətlərarası Ekspertlər Qrupunun 1996-cı il parnik qazlarının milli kadastri üçün Tərəflərin yenidən nəzərdə keçirilən rəhbər prinsipləri təqdim etməsinin zəruriliyini yenidən təsdiq edir.

2. Göstəricilər mövcud olduqda karbonhidroftor və kükürd heksoftorid tullantıların faktiki olaraq hesablanması və tullantılar haqqında göstəricilərin təqdim zamanı onlardan istifadə etməyin zəruriliyini təsdiqləyir. Zəruri göstərici mənbələrinin yaradılması üçün Tərəflər bütün qüvvələri səfərbərliyə almalıdırlar.

3. Qlobal istiləşmə potensiallarının (1995-ci ildə MQEİK PQP-nin həcmninə) qiymətləndirilməsi haqqında İqlim Dəyişmələri üzrə Hökumətlərarası Ekspertlər Qrupunun 100 illik dövr ərzində parnik qazlarının təsirinə əsaslanan qlobal istiləşmə potensiallarının hesablanması ilə bağlı immanent və mürəkkəb qeyri-müəyyənlik amillərini nəzərə alaraq, 2-ci məruzəsində təqdim edilən potensial kimi qəbul etməyin zəruri olduğunu yenidən təsdiq edir.

4. 1996-cı il parnik qazlarının milli kadastri üçün İqlim Dəyişmələri üzrə Hökumətlərarası Ekspertlər Qrupunun yenidən baxılmış rəhbər prinsiplərinə uyğun olaraq beynəlxalq daşımaları həyata keçirən, dəniz və ya hava gəmilərinə satılan bunker yanacağı ilə bağlı olan tullantıları milli yekun göstəricilərinə daxil etmək yox, ayrıca xəbər verməyi xatırladır, o cümlədən elmi-texniki aspektlər üzrə məsləhətləşmələr aparan köməkçi orqan Tərəflərin parnik qazlarının ümumi kadastna bu tullantıların daxil edilməsi haqqında məsələyə yenidən baxılmasını davam etdirməyə israrla dəvət edir.

5. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının nizamnaməsinə uyğun olaraq həyata keçirilən çoxtərəfli əməliyyatlar nəticəsində yaranan tullantıların milli göstəricilərə daxil edilməyərək ayrıca xəbər verilməyini qərara alır; əməliyyatlarla bağlı digər tullantılar bir və ya daha çox iştirakçı Tərəfin tullantılar haqqında milli yekun göstəricilərinə daxil edilir.

Qərar 3/TK.3

Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 8 və 9-cu bəndlərinin həyata keçirilməsi

TƏRƏFLƏR KONFRANSI

İqlim Dəyişmələri üzrə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Çərçivə Konvensiyasının 4-cü maddəsinin 8 və 9-cu bəndlərinin qərarını göstərərək,

"Berlin mandati"nin 1 (b) bəndi və Konvensiyanın 3-cü maddəsinin qərarını qeyd edərək,

1. Protokolun yerinə yetirilməsi üzrə köməkçi orqanın 8-ci sessiyasında Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 8 və 9-cu bəndlərində göstərilən inkişaf etməkdə olan ölkələr hesab edilən Tərəflərin iqlim dəyişmələrinin mənfi nəticələri və yaxud cavab tədbirlərinin icra edilməsi nəticələri ilə yaranan xüsusi tələb və ehtiyacının nəzərə alınması üçün zəruri olan tədbirlərin müəyyən və aşkar edilməsi prosesini başlamağı xahiş edir.

2. Protokolun yerinə yetirilməsi üzrə köməkçi orqandan bu prosesin yekun nəticələri haqqında Tərəflər Konfransının 4-cü sessiyasına məruzə təqdim etməyi xahiş edir.

3. Tərəflər Konfransının 4-cü sessiyasında bu prosesin gedişində çıxarılan nəticə və təkliflər əsasında tədbirlər haqqında qərar qəbul etməyə çağırır.

Üçüncü sessiyanın işi haqqında tərəflər konfransının hesabatı

Cədvəl: Kioto Protokolunun 25-ci maddəsinin məqsədləri üçün 1990-cı ildə Əlavə 1-ə daxil edilmiş Tərəflərin karbon-dioksit ümumi tullantıları

Tərəf	Tullantılar	Faiz hissəsi
Avstraliya	288 965	2,1
Avstriya	59 200	0,4
Belçika	113 405	0,8
Bolqarıstan	82 990	0,6
Macarıstan	71 673	0,5
Almaniya	1012 443	7,4
Yunanıstan	82 100	0,6
Danimarka	52 100	0,4
İrlandiya	30 719	0,2
İslandiya	2 172	0,0

İspaniya	260 654	1,9
İtaliya	428 941	3,1
Kanada	457 441	3,3
Latviya	22 976	0,2
Lixtenşteyin	208	0,0
Lüksemburq	11 343	0,1
Monako	71	0,0
Niderland	167 600	1,2
Yeni Zelandiya	25 530	0,2
Norveç	35 533	0,3
Polşa	414 930	3,0
Portuqaliya	42 148	0,3
Rusiya Federasiyası	2 388 720	17,4
Rumıniya	171 103	1,2
Slovakiya	58 278	0,4
Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı	584 078	4,3
Amerika Birləşmiş Ştatları	4 957 022	36,1
Finlandiya	53 900	0,4
Fransa	366 536	2,7
Çexiya Respublikası	169 514	1,2
İsveçrə	43 600	0,3
İsveç	61 256	0,4
Estoniya	37 797	0,3
Yaponiya	11 733 60	8,5
Cəmi	13 728 306	100,0

Göstəricilər 1997-ci il 11 dekabr və ya daha erkən tarixli ilk milli xəbərlərdə, Əlavə 1-ə daxil edilmiş 34 Tərəf tərəfindən təqdim olunan və katiblik tərəfindən təqdim olunan və katiblik tərəfindən bir neçə sənəddə (A/AS.237/81; FCCC/CP/1996/12 Əlavə 2 və FCCC/V/1997/6) qruplaşdırılan informasiyaya istinad edir. Məlumatların bəzisi mənbələrdən çıxan karbon-dioksit tullantıları və torpaqdan istifadə və meşə təsərrüfatı sahəsində baş verən dəyişiklik kateqoriyaları ilə tullantıların uducularla absorbsiyası üzrə göstəriciləri özündə cəmləşdirir. Lakin informasiyanın müxtəlif ötürülmə yollarını nəzərə alaraq, bu göstəricilər cədvələ daxil edilməmişdir.

“Təhlükəli yüklərin quru yollar ilə beynəlxalq daşımaları haqqında” Avropa Sazişi (DOPOQ) və İmzalama Protokoluna qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(18 iyul 2000-ci il, № 913-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Azərbaycan Respublikası 1957-ci il sentyabrın 30-da Cenevrə şəhərində imzalanmış “Təhlükəli yüklərin quru yollar ilə beynəlxalq daşımaları haqqında” Avropa Sazişinə (DOPOQ) və imzalama Protokoluna qoşulsun.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Təhlükəli yüklərin quru yollar ilə beynəlxalq daşımaları haqqında AVROPA SAZIŞI (DOPOQ)

Razılığa gələn Tərəflər quru yollarla beynəlxalq daşımaların təhlükəsizliyini artırmağa çalışaraq aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Bu Sazişin məqsədləri üçün:

a) “nəqliyyat vasitəsi” termini - Razılığa gələn Tərəflərdən birinin silahlı qüvvələrinə məxsus olan və ya həmin silahlı qüvvələrin sərəncamında olan nəqliyyat vasitələri istisna olmaqla, 19 sentyabr 1949-cu il tarixli Yol hərəkəti haqqında Konvensiyanın 4-cü maddəsində göstərilən tərifi uyğun olan avtomobillər, yarımqoşqulu dərəcəyə malik daşıyıcılar, qoşqular və yarımqoşqularını ifadə edir;

b) “təhlükəli yüklər” termini - A və B əlavələrinin müddəalarına əsasən quru yollarla beynəlxalq daşınmasına yol verilməyən və ya müəyyən şərtlərə riayət etməklə yol verilən maddə və məmulatları ifadə edir;

c) “beynəlxalq daşıma” termini - ən azı iki Razılığa gələn Tərəfin ərazisindən keçməklə, yuxarıda a) bəndində göstərilən nəqliyyat vasitələrinin köməyi ilə hər növ daşınmanı ifadə edir.

Maddə 2

1. 4-cü maddənin 3-cü bəndinin müddəalarına əməl etmək şərti ilə, A əlavəsinə əsasən daşınmasına yol verilməyən təhlükəli yüklər beynəlxalq daşımının predmeti ola bilməz.

2. Digər təhlükəli yüklərin beynəlxalq daşınmasına aşağıdakılara əməl etmək şərti ilə icazə verilir:

a) nəzərdən keçirilən yüklər A əlavəsində nəzərdə tutulan tələbləri, o cümlədən onların qablaşdırılması və nişanlanmasına dair tələbləri ödəməlidir və

b) 4-cü maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına əməl etmək şərti ilə, B əlavəsində nəzərdə tutulan tələblərə, o cümlədən nəzərdən keçirilən yükü daşıyan nəqliyyat vasitələrinin konstruksiyasına, avadanlığına və hərəkətinə dair tələblərə cavab verməlidir.

Maddə 3

Bu Sazişə əlavələr onun ayrılmaz hissəsi hesab olunur.

Maddə 4

1. Hər bir Razılığa gələn Tərəfi yolun təhlükəsizliyindən savayı digər səbəblərə görə də təhlükəli yüklərin öz ərazisinə gətirilməsini nizamlamaq və ya qadağan etmək hüququnu özündə saxlayır.

2. Bu Sazişin qüvvəyə mindiyi anda Razılığa gələn tərəflərdən birinin ərazisində istismarda olan və ya onun qüvvəyə minməsindən sonra iki ay ərzində istismara verilən nəqliyyat vasitələrini həmin tərəf bu sazişin qüvvəyə mindiyi andan etibarən, əgər onların konstruksiyası və avadanlığı təhlükəli yüklərin beynəlxalq daşınması üçün B əlavəsində nəzərdə tutulan tələbləri ödəmədikdə belə, 3 il ərzində istehsal etmək hüququna malikdir. Lakin bu müddət B əlavəsinə xüsusi müddəə daxil etmək yolu ilə qısaldıla bilər.

3. Razılığa gələn Tərəflər hər növ beynəlxalq daşınması bu Sazişlə qadağan edilən, müəyyən şəraitdə ərazidən keçməklə beynəlxalq daşınmasına icazə verilən bəzi təhlükəli yüklər və ya bu Sazişə əlavələrdə göstərilənlərdən daha az ciddi tələblərə əməl etməklə, ərazidən keçməklə beynəlxalq daşımaların predmeti olan, beynəlxalq daşınmasına yalnız bu Sazişin müəyyən şərtləri ilə icazə verilən təhlükəli yüklər barədə xüsusi ikitərəfli və ya çoxtərəfli sazişlər bağlamaq hüququnu özlərində saxlayırlar. Bu bənddə nəzərdə tutulan ikitərəfli və ya çoxtərəfli sazişlər barədə BMT-nin Baş Katibinə məlumat verilir. O da öz növbəsində yuxarıda xatırladılan sazişləri imzalamamış Razılığa gələn Tərəfləri məlumatlandırır.

Maddə 5

Barəsində bu Saziş tətbiq edilən daşınmalar, bütövlükdə yol hərəkətinə, quru yollarla beynəlxalq daşımalara və ya beynəlxalq ticarətə dair dövlətdaxili və ya beynəlxalq göstərişlərin predmeti olmaqda davam edir.

Maddə 6

1. Avropa İqtisadi Komissiyasının üzvü olan ölkələr və Komissiyanın işində məşvərətçi şəxslə iştirak edən ölkələr bu Komissiyanın idarəçilik dairəsi haqqında əsasnamənin 8-ci bəndinə əsasən bu Sazişin Razılığa gələn Tərəfləri ola bilərlər:

- a) onu imzalamaqla;
- b) ratifikasiya barədə qeyd-şərtlə imzalandıqdan sonra ratifikasiya etməklə;
- c) ona qoşulmaqla.

2. Bu Komissiyanın idarəçilik dairəsi barədə əsasnamənin II bəndinin tətbiqi qaydasında Avropa İqtisadi Komissiyasının bəzi işlərində iştirak etməyi bacaran ölkələr bu Saziş qüvvəyə mindikdən sonra ona qoşulmaqla Sazişin Razılığa gələn Tərəflərinə çevrilə bilərlər.

3. Saziş 15 dekabr 1957-ci ilə qədər imzalamaq üçün açıqdır. Bu tarixdən sonra o, qoşulmaq üçün açıq olacaqdır.

4. Ratifikasiya və ya qoşulma BMT-nin Baş Katibinə müvafiq aktı saxlanmaya vermək yolu ilə həyata keçirilir.

Maddə 7

1. Bu Saziş 6-cı maddənin 1-ci bəndində göstərilən, onu ratifikasiya barədə qeyd-şərt qoymadan imza edən və ya ratifikasiya və ya qoşulma barədə aktları saxlanmaya təhvil verən ölkələrin sayı 5-ə çatan gündən 1 ay müddətində qüvvəyə minir. Lakin əlavə qaydası Sazişin qüvvəyə minməsindən yalnız 6 ay keçdikdən sonra tətbiq ediləcəkdir.

2. 6-cı maddənin 1-ci bəndində xatırladılan 5 ölkə Sazişi ratifikasiya barədə qeyd-şərtsiz imzaladıqdan və ya ratifikasiya və ya qoşulma barədə aktı saxlanmaya təhvil verdikdən sonra bu sazişi ratifikasiya edən və ya ona qoşulan hər bir ölkə üçün, bu Saziş göstərilən ölkənin ratifikasiya və ya qoşulma barədə aktı saxlanmaya təhvil verilən gündən etibarən 1 ay müddətində qüvvəyə minir, sazişə əlavələr qaydası isə həmin ölkə üçün ya həmin gün, əgər onlar həmin andan qüvvəyə minmişlərsə tətbiq ediləcək, ya da əks halda, onlar bu maddənin 1-ci bəndinin müddəalarına əsasən tətbiq edilməlidir.

Maddə 8

1. Hər bir Razılığa gələn Tərəf bu sazişi BMT Baş Katibinə ünvanladığı notalaşma yolu ilə denonsasiya edə bilər.

2. Denonsasiya Baş Katibin notanı aldığı gündən etibarən 12 ay müddətində qüvvəyə minir.

Maddə 9

1. Əgər qüvvəyə minməsindən sonra Razılığa gələn Tərəflərin sayı ardıcıl 12 ay ərzində 5-dən aşağı olarsa, onda bu saziş öz qüvvəsini itirir.

2. Təhlükəli yüklərin quru yolla daşınmasını nizamlayan ümumdünya sazişi bağlanması halında, bu Sazişin hər hansı bir müddəası ümumdünya sazişinin hansısa bir maddəsi ilə ziddiyyət təşkil edərsə, sonuncunun qüvvəyə minməsi anından etibarən, ümumdünya sazişinin razılığa gələn tərəfinə çevrilən bu Sazişin tərəfdarlarının iştirak etdikləri əlaqələrdə hazırkı Sazişin qüvvəsi avtomatik olaraq itir və ipso fakto olaraq ümumdünya sazişinin müvafiq müddəaları ilə əvəz edilir.

Maddə 10

1. Hər bir ölkə bu Sazişin ratifikasiya barədə qeyd-şərtsiz imzalanması və ya ratifikasiya və ya qoşulma barədə öz aktlarını saxlanmaya təhvil vermə zamanı və ya istənilən sonrakı anda BMT Baş Katibinə ünvanlanan nota yolu məlumat verə bilər ki, bu Saziş xarici ölkələrə görə onun cavabdeh olduğu bütün ərazilərdə və ya bəzi ərazilərdə tətbiq ediləcək. Saziş və ona əlavələr notada göstərilən ərazidə və ya ərazilərdə həmin notanın Baş Katib tərəfindən alındığı gündən etibarən 1 ay müddət keçdikdən sonra tətbiq edilir.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinə əsasən, hazırkı sazişin, xarici əlaqələrinə görə onun məsul olduğu əraziyə qüvvəsinin şamil edilməsi barədə bəyanat vermiş hər bir ölkə, 8-ci maddəyə əsasən, göstərilən əraziyə münasibətdə sazişi denonsasiya edə bilər.

Maddə 11

1. Bu sazişin şərh və ya tətbiqinə iki və ya bir neçə Razılığa gələn Tərəflər arasındakı hər cür mübahisə, imkan daxilində, mübahisənin yarandığı Tərəflər arasında danışıqlar yolu ilə həll edilir.

2. Danışıqlar yolu ilə həll edilə bilməyən hər cür mübahisə, mübahisə edən Razılığa gələn Tərəflərdən birinin ərazisi ilə arbitraja verilməlidir və ona görə də mübahisə edən Tərəflərin ümumi razılığına əsasən seçilən bir və ya bir neçə münəsf məhkəməsinə verilir. Əgər arbitraj haqqında ərizə verildiyi gündən etibarən 3 ay ərzində mübahisə edən Tərəflər münəsf hakimlərinin və ya münəsfilər məhkəməsinin seçilməsi haqqında razılığa gəlməzlərsə, onda həmin tərəflərdən istənilən biri mübahisənin həlli ilə bağlı vahid münəsf məhkəməsi təyin etmək xahişi ilə BMT-nin Baş Katibinə müraciət edə bilər.

3. Bu maddənin 2-ci bəndinə əsasən təyin edilmiş münəsf hakimin və ya münəsf məhkəməsinin qərarı mübahisə edən Tərəflər üçün məcburi qüvvəyə malikdir.

Maddə 12

1. Hər bir Razılığa gələn Tərəf bu Sazişin imzalanması və ya ratifikasiyası və ya ona qoşulması zamanı bəyan edə bilər ki, özünü 11-ci maddəyə bağlı hesab etmir. Digər Razılığa gələn Tərəflər oxşar qeyd-şərt irəli sürmüş istənilən Razılığa gələn Tərəfə münasibətdə 11-ci maddə ilə bağlı olacaq.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq qeyd-şört irəli sürmüş hər hansı Razılığa gələn Tərəf istənilən anda BMT Baş Katibinə ünvanlanan nota yolu ilə 11-ci maddənin yükündən azad ola bilər.

Maddə 13

1. Bu Sazişin qüvvəyə minməsindən 3 il keçdikdən sonra istənilən Razılığa gələn Tərəf BMT Baş Katibinə ünvanlanan notalaşma yolu ilə Sazişin mətninə yenidən baxmaq üçün konfrans çağırılmasını xahiş edə bilər. Baş Katib bu xahiş barədə bütün Razılığa gələn Tərəflərə xəbər verir və əgər bildirişin göndərildiyi gündən etibarən 4 ay müddətində razılığa gələn tərəflərdən dördü biri bu xahişlə razılaşıqlarını xəbər verərlərsə, onda sazişə yenidən baxmaq üçün konfrans çağırır.

2. Əgər bu maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq konfrans çağırılarsa, onda Baş Katib bütün Razılığa gələn Tərəfləri xəbərdar edir və onlara bu Konfransda baxılmaq üçün arzu etdikləri təklifləri 3 ay müddətində təqdim etmək xahişi ilə müraciət edir. Baş Katib bütün Razılığa gələn tərəflərə Konfransın ilkin gündəliyini, eləcə də Konfransın açılması gününə qədər ən azı 3 ay ərzində həmin təkliflərin mətnini xəbər verir.

3. Bu maddəyə müvafiq olaraq çağırılan hər bir Konfransa Baş Katib 6-cı maddənin 1-ci bəndində göstərilən bütün ölkələri, eləcə də 6-cı maddənin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq Razılığa gələn Tərəfə çevrilən ölkələri dəvət edir.

Maddə 14

1. 13-cü maddədə nəzərdə tutulan yenidən baxılma prosedurundan asılı olmayaraq, istənilən Razılığa gələn tərəf bu Sazişə bir və ya bir neçə düzəliş və əlavə təklif edə bilər. Bu məqsədlə o, düzəlişin mətnini BMT-nin Baş Katibinə göndərir. Bu təkliflər və təhlükəli yüklərin daşınmasına dair digər beynəlxalq Sazişlər arasında uyğunluğu təmin etmək üçün Baş Katib həmçinin bu Sazişə əlavələrin dəyişdirilməsi barədə təklif irəli sürə bilər.

2. Baş Katib Razılığa gələn Tərəflərə və 6-cı maddənin 1-ci bəndində göstərilən digər ölkələrə bu maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq irəli sürülən istənilən təklif barədə məlumat verir.

3. Əlavələrə düzəlişin edilməsi barədə hər cür layihə onun Baş Katib tərəfindən göndərildiyi gündən etibarən 3 ay ərzində Razılığa gələn Tərəflərin üçdə birinin və ya onlardan 5-nin (əgər bu üçdə bir həmin sayı ötərsə), təklif edilən düzəliş barədə etibarlarının yazılı formada Baş Katibə göndərilməsi barədə məlumat verilməmişsə, qəbul edilmiş sayılır. Əgər düzəliş qəbul edilmişsə, o, bütün Razılığa gələn Tərəflər üçün, aşağıdakı hallar istisna olmaqla, yeni 3 aylıq müddət ərzində qüvvəyə minir:

a) əgər oxşar düzəlişlər bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan digər beynəlxalq sazişlərə daxil edilibsə və ya böyük ehtimalla, daxil ediləcəksə, düzəliş Baş

Katibin müəyyənləşdirdiyi müddət ötdükdən sonra qüvvəyə minir. Bu onun üçün edilir ki, göstərilən düzəliş və böyük ehtimalla digər sazişlərə daxil ediləcək düzəlişlər eyni normada qüvvəyə minsin, lakin bu müddət bir aydan az olmamalıdır;

b) düzəliş edilməsi barədə layihə təqdim edən Razılığa gələn Tərəf öz təklifində düzəlişin qəbul edilməsi halında onun qüvvəyə minməsi üçün 3 ayı ötən müddət göstərə bilər.

4. Baş Katib imkan daxilində yubanmadan, bütün Razılığa gələn Tərəfləri və 6-cı maddənin 1-ci bəndində göstərilən ölkələri təklif edilən düzəliş əleyhinə Razılığa gələn Tərəflərin istənilən etibarını barədə məlumat verir.

14-cü maddənin 3-cü bəndinin mətninə Razılığa gələn Tərəflərin saxlanmaya verilmə haqqında bildirişləri qismində göndərilən Protokolla (C.n. 220 1975. 18 sentyabr 1975-ci il tarixli TREATIES- 8) müvafiq olaraq 19 aprel 1985-ci ildə qüvvəyə minmiş dəyişiklik daxil edilmişdir.

5. Əgər əlavəyə düzəliş edilməsi barədə layihə qəbul edilmərsə, lakin əgər ən azı layihəni təqdim etmiş ölkədən savayı, bir Razılığa gələn tərəf layihə ilə razı olduğu barədə Baş Katibə yazılı formada məlumat vermişsə, Baş Katib bu maddənin 3-cü bəndində düzəlişin əleyhinə etiraz üçün nəzərdə tutulan 3 aylıq müddətin bitməsindən sonra başlanan növbəti 3 aylıq müddətdə bütün Razılığa gələn Tərəflərin və 6-cı maddənin 1-ci bəndində göstərilən bütün ölkələrin müşavirəsini çağırır. Baş Katib bu müşavirəyə həmçinin aşağıdakı nümayəndələri dəvət edə bilər:

a) nəqliyyat sahəsində sənəti olan beynəlxalq hökumət təşkilatları;

b) fəaliyyəti bilavasitə Razılığa gələn Tərəflərin ərazisində təhlükəli yüklərin daşınmasına aid olan beynəlxalq hökumət təşkilatları;

6. Bu maddənin 5-ci bəndinə müvafiq olaraq çağırılmış müşavirədə bütün Razılığa gələn Tərəflərin yanından çoxu Tərəfindən qəbul edilən hər cür düzəliş yuxarıda xatırladılan müşavirədə iştirak edən Razılığa gələn tərəflərin əksəriyyətinin müəyyən etdiyi qaydada bütün Razılığa gələn Tərəflər üçün qüvvəyə minir.

Maddə 15

13 və 14-cü maddələrdə nəzərdə tutulan notalaşma ilə yanaşı, BMT-nin Baş Katibi 6-cı maddənin 1-ci bəndində xatırladılan, eləcə də 6-cı maddənin 2-ci bəndinə əsasən Razılığa gələn Tərəfə çevrilmiş ölkələrə aşağıdakılar barədə məlumat verir:

a) Sazişin imzalanması və ratifikasiyası və 6-cı maddəyə müvafiq olaraq ona qoşulma barədə;

b) bu Sazişin və ona əlavələrin 7-ci maddəyə müvafiq olaraq qüvvəyə minmə tarixi barədə;

c) 8-ci maddəyə müvafiq olaraq denonsasiya barədə;

d) 9-cü maddəyə müvafiq olaraq bu Sazişin qüvvəsini itirməsi barədə;

e) 10-cü maddəyə müvafiq olaraq alınmış notalaşma və denonsasiya barədə;

f) 12-ci maddənin 1 və 2-ci bəndlərinə müvafiq olaraq alınmış bəyanatlar və notalar barədə;

g) 14-cü maddənin 3 və 6-cı maddələrinə müvafiq olaraq düzəlişlərin qəbul edilməsi və onların qüvvəyə minməsi müddəti barədə.

Maddə 16

1. Bu Sazişin imzalanması haqqında Protokol Sazişin ayrılmaz hissəsidir və onun özü kimi qüvvəyə, əhəmiyyətə və qüvvədə olma müddətinə malikdir.

2. İmzalanma barədə Protokola daxil edilmiş qeydlərdən, yəni 12-ci maddəyə müvafiq olaraq edilən qeydlərdən başqa bu Sazişə heç bir digər qeydə yol verilmir.

Maddə 17

15 dekabr 1957-ci ildən sonra bu Sazişin əsli saxlanılmaq üçün BMT-nin Baş Katibinə təhvil veriləcək və o, bu Sazişin təsdiq edilmiş surətlərini 6-cı maddənin 1-ci bəndində göstərilən hər bir ölkəyə göndərəcək.

Bunu təsdiq etmək üçün lazımı qaydada səlahiyyətlərə malik aşağıda imza edənlər bu sazişi imzaladılar.

Saziş 30 sentyabr 1957-ci ildə 1 nüsxədə imzalanmışdır; Sazişin özünün mətni ingilis və fransız dillərində, əlavə isə fransız dilindədir, Sazişin özünün hər iki mətni eyni qüvvəyə malikdir.

BMT-nin Baş Katibinə təklif edilir ki, əlavənin ingilis dilində rəsmi tərcüməsini təmin etsin və bu tərcüməni bu sazişin 17-ci maddəsində nəzərdə tutulan təsdiq edilmiş surətlərə əlavə etsin.

Təhlükəli yüklərin quru yollar ilə beynəlxalq daşımaları haqqında Avropa Sazişinin (DOPOQ) imzalanması barədə PROTOKOL

Təhlükəli yüklərin quru yollar ilə beynəlxalq daşımaları haqqında Avropa Sazişinin (DOPOQ) imzalanması anında lazımı qaydada səlahiyyətə malik aşağıda imza edənlər:

I. Təhlükəli yüklərin dəmir yolu ilə daşınaraq Birləşmiş Krallığa gətirilməsi və ya bu ölkədən şərtlərinin DOPOQ-a A əlavəsində göstərilən şərtlərdən xeyli fərqləndiyini və DOPOQ-un şərtlərinə uyğunlaşdırmaq üçün onların yaxın gələcəkdə dəyişdirilməsini mümkünsüz hesab edərək;

Birləşmiş Krallığın A əlavəsinə düzəliş şəklində qitə və Birləşmiş Krallıq arasında təhlükəli yüklərin quru yolla və dənizlə daşınmasında tətbiq edilən xüsusi müddəalarından ibarət xüsusi əlavə təqdim etmək öhdəliyini diqqətə çəkərək,

Qərara gəlirlər ki, təhlükəli yüklərin daşınması üzrə DOPOQ-un tətbiq qaydasında həyata keçirilən xüsusi əlavələr qüvvəyə minənə qədər onların Birləşmiş Krallığa gətirilməsi və ya bu ölkədən çıxarılması DOPOQ-a A əlavəsinin qaydalarını və bundan başqa, Birləşmiş Krallıqda qüvvədə olan, təhlükəli yüklərin dəmir yolu ilə daşınmasına dair göstərişləri təmin etməlidir;

2. Fransa hökumətinin, 4-cü maddənin 2-ci bəndindən geri çəkilmə, digər Razılığa gələn Tərəfin ərazisində istismar edilən nəqliyyat vasitəsinə icazə vermək hüququnu özündə saxlamaq barədə bəyanatı nəzərə alaraq (bu bəyanat əsasən nəqliyyat vasitələrinin istismara verilməsi tarixindən asılı olmayaraq təhlükəli yüklərin fransız ərazisinə daşınması yalnız o halda həyata keçirilə bilər ki, bu nəqliyyat vasitələri ya həmin daşımalar üçün B əlavəsində nəzərdə tutulan tələbləri, ya da göstərilən yüklərin daşınması üçün təhlükəli yüklərin quru yolla daşınmasının fransız qaydalarındakı göstərişləri təmin etsin);

3. Təvsiyyə olunur ki, bu Sazişə və ya ona əlavələrə 14-cü maddənin 1-ci bəndinə və ya 13-cü maddənin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq düzəlişlərin edilməsi barədə təkliflər, imkan daxilində, Razılığa gələn Tərəflərin ekspertlərin müşavirəsində və zərurət halında, həmçinin Sazişin 6-cı maddəsinin 1-ci bəndində xatırlanan ölkələrin, eləcə də Sazişin 14-cü maddəsinin 5-ci bəndində göstərilən beynəlxalq təşkilatların ekspertləri tərəfindən qabaqcadan müzakirə edilsin.

“Ozon qatını dağıdan maddələr üzrə Monreal Protokolu”nun tərəflərinin qəbul etdiyi “Monreal Protokoluna Düzəliş”in təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(18 iyul 2000-ci il, № 914-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 16 sentyabr 1987-ci il tarixli “Ozon qatını dağıdan maddələr üzrə Monreal Protokolu”nun tərəflərinin 1997-ci il sentyabrın 15-17-də Monreal şəhərində keçirilmiş Doqquzuncu Müşavirəsində qəbul edilmiş “Monreal Protokolu”na düzəliş təsdiq edilsin.

II. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**Tərəflərin Doqquzuncu Müşavirəsində
Monreal Protokoluna qəbul edilmiş Düzəliş
(Monreal, 15-17 sentyabr 1997-ci il)**

(Mənbə: Tərəflərin Doqquzuncu Müşavirəsinin məruzəsinə IV əlavə)

Maddə 1: Düzəliş

A. Maddə 4, bənd 1 kva

Protokolun 4-cü maddəsinin 1 ter bəndindən sonra aşağıdakı məzmununda bənd əlavə edilir:

"1 kva. Bu bəndin qüvvəyə mindiyi tarixdən bir il ərzində hər bir Tərəf bu Protokolun Tərəfi olmayan istənilən dövlətdən E qoşmasına daxil edilmiş tənzimlənən maddənin idxalını qadağan edir".

B. Maddə 4, bənd 2 kva

Protokolun 4-cü maddəsinin 2 ter bəndindən sonra aşağıdakı məzmununda bənd əlavə edilir:

"2 kva. Bu bəndin qüvvəyə mindiyi tarixdən bir il keçdikdən sonra hər bir Tərəf bu Protokolun Tərəfi olmayan istənilən dövlətə E Qoşmasına daxil edilmiş tənzimlənən maddənin ixracını qadağan edir".

C. Maddə 4, bəndlər 5, 6 və 7

Protokolun 4-cü maddəsinin 5, 6 və 7-ci bəndlərində:

"və C qoşmasının II qrupunu" sözləri aşağıdakı ifadə ilə əvəz edilir:
", C qoşmasının II qrupunu və E qoşmasında".

D. Maddə 4, bənd 8

Protokolun 4-cü maddəsinin 8-ci bəndində:

"2G maddəsinə" ifadəsi aşağıdakı ifadə ilə əvəz edilir:

"2G və 2H maddələrini".

E. Maddə 4 A: Tərəflərlə ticarətə nəzarət

Aşağıdakı maddə 4A maddəsi kimi Protokola əlavə edilir:

"1. Bu və ya digər tənzimlənən maddənin istehsalı və istehlakını dayandırma tarixi Tərəfə tətbiq olunduqdan sonra, bu Tərəf Protokol çərçivəsində

öz öhdəliyinə riayət etmək üçün bütün praktik tədbirləri yerinə yetirdiyinə baxmayaraq, Tərəflərin əsas kimi tanıdıqları tətbiq növləri istisna olunmaqla, daxili istehlak üçün həmin maddənin istehsalını dayandıra bilmədiyi hallarda, o, məhv edilmək üçün nəzərdə tutulanlar istisna olunmaqla, bu maddənin işlədilmiş, resirkulyasiya edilmiş və istifadə olunmuş həcmələrinin ixracını qadağan edir.

2. Bu maddənin 1-ci bəndi Konvensiyanın 11-ci maddəsinin fəaliyyətinə və Protokolun 8-ci maddəsinə müvafiq olaraq hazırlanmış riayət etməmə üsuluna zərər vurmada tətbiq edilir".

F. Maddə 4B: Lisenziyalaşdırma

Aşağıdakı maddə 4B maddəsi kimi Protokola əlavə edilir:

"1. Hansı tarixin daha sonra gələcəyindən asılı olaraq, hər bir Tərəf 2000-ci il yanvarın 1-nə qədər və ya onun üçün bu maddənin qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən üç ay ərzində A, B, C və E qoşmalarında sadalanmış yeni, işlədilmiş, resirkulyasiya edilmiş və istifadə olunmuş tənzimlənən maddələrin idxal və ixracı üçün lisenziyalaşdırma sistemini yaradır və tətbiq edir.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin müddəsinə baxmayaraq, 5-ci maddənin 1-ci bəndi çərçivəsində fəaliyyət göstərən istənilən Tərəf C və E qoşmalarında sadalanmış tənzimlənən maddələrin idxal və ixracını lisenziyalaşdırma sistemini yaratmaq və tətbiq etmək vəziyyətində olmadığını qərara alırsa, bu zaman həmin tədbirlərin görülməsini müvafiq olaraq 2005-ci il yanvarın 1-nə və 2002-ci il yanvarın 1-nə qədər təxirə sala bilər.

3. Hər bir Tərəf onun tərəfindən lisenziyalaşdırma sistemi tətbiq olunduqdan sonra 3 ay ərzində Katibliyə bu sistemin yaradılması və fəaliyyət göstərməsi haqqında məlumat göndərir.

4. Katiblik ona öz lisenziyalaşdırma sistemi haqqında məlumat təqdim etmiş Tərəflərin siyahısını vaxtaşırı olaraq hazırlayır və bütün Tərəflər arasında yayır və bu məlumatı İcra Komitəsinə nəzərdən keçirilmək və Tərəflərə müvafiq tövsiyələr verilmək üçün göndərir".

Maddə 2: 1992-ci il Düzəlişi ilə əlaqə

Heç bir dövlət və ya regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatı, əgər onlar əvvəlcədən və ya eyni vaxtda 25 noyabr 1992-ci ildə Tərəflərin Kopenhagendəki Dördüncü Müşavirəsində qəbul olunmuş Düzəlişə aid olan bu növ sənədi saxlamağa verməyiblərsə, bu Düzəlişin ratifikasiyası, qəbul edilməsi və ya bəyanılması haqqında sənədi saxlanmağa təhvil verə bilməz.

Maddə 3: Qüvvəyə minməsi

1. Bu Düzəliş, ozon qatını dağıdan maddələrə aid Monreal Protokolunun Tərəfləri olan dövlətlər və ya regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatları tərəfindən Düzəlişin ratifikasiyası, qəbul edilməsi və ya bəyənilməsi haqqında ən azı iyirmi sənədin saxlanmağa təhvil verilməsi şərti ilə 1999-cu il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

2. 1-ci bəndin məqsədi üçün hər hansı regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatı tərəfindən saxlanmağa təhvil verilmiş istənilən bu cür sənəd belə təşkilatın üzvü olan dövlətlər tərəfindən saxlanmağa təhvil verilmiş sənədlərə münasibətdə əlavə hesab edilmir.

3. 1-ci bəndə əsasən bu Düzəliş qüvvəyə mindikdən sonra, ratifikasiya, qəbul və ya bəyənmə haqqında sənədin saxlanmağa təhvil verildiyi tarixdən sonra doxsanıncı gündə Düzəliş Protokolun istənilən Tərəfinə münasibətdə qüvvəyə minir.

"İzmir Müqaviləsi"nin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(18 iyul 2000-ci il, № 922-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 1996-cı il sentyabrın 14-də İzmir şəhərində imzalanmış "İzmir Müqaviləsi" təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İZMİR MÜQAVİLƏSİ

Əfqanıstan İslam Dövlətinin, Azərbaycan Respublikasının, İran İslam Respublikasının, Qazaxıstan Respublikasının, Qırğızıstan Respublikasının, Pakistan İslam Respublikasının, Tacikistan Respublikasının, Türkiyə Respublikasının, Türkmənistanın və Özbəkistan Respublikasının Hökumətləri:

12 mart 1977-ci ildə İzmirdə (Türkiyə) ilkin olaraq İran, Pakistan və Türkiyə tərəfindən imzalanmış, 1990 və 1992-ci illərdə İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Əsas Nizamnaməsi olaraq dəyişiklik edilmiş İzmir Müqaviləsini nəzərə alaraq:

ölkələrinin xalqları arasındakı dərin köklü tarixi və mədəni əlaqələri dərk edərək, sülhün və sabitliyin iqtisadi əməkdaşlıq üçün zəruri şərtlərdən biri olduğunu etiraf edərək;

məqsəd və prinsipləri bütün xalqlar arasında səmərəli əməkdaşlığın əsaslarını təmin etməyə yönəlmiş Birləşmiş Millətlərin Nizamnaməsinə bağlılıqlarını nümayiş etdirərək;

İƏT üzv dövlətlərinin iqtisadi və sosial təkamülünü təmin etmək qətiyyəti ilə; İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatını onun yüksəlmiş rolu ilə eyni uyğunluğa gətirmək əzmi ilə;

ölkənin ümumi ehtiyaclarını nəzərə alaraq və İƏT üzv dövlətlərinə təsir edən global iqtisadi dəyişikliklər baxımından regional iqtisadi əməkdaşlığı davam etdirməyə yönəlmiş məramlarını yenidən təsdiq edərək;

İzmir Müqaviləsinin müddəalarını İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Nizamnaməsi olaraq yenidən nəzərdən keçirmək qərarına gəlmişdir və bu məqsədlə müvafiq qaydada səlahiyyətləndirilmiş və aşağıdakı maddələr üzrə razılaşmış səlahiyyətli şəxslərini təyin etmişdir:

Maddə 1 Anlayışlar

Bu Müqavilədə, əgər məzmun üzrə digər şəkildə müəyyən olunmamışdırsa:

a) "Təşkilat", "İƏT" kimi də istinad olunması mümkün olan İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatını bildirir.

b) "Üzv dövlətlər" İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının üzv dövlətlərini bildirir.

c) "Müşahidəçilər" İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı tərəfindən Müşahidəçi statusu verilmiş dövlətləri/təşkilatları bildirir.

d) "Dialoq Tərəfləri" razılaşmış ümumi maraq sahələrində İƏT ilə məsləhətçi əlaqələri olan dövlətləri/təşkilatları bildirir.

e) "İƏT regionu" İƏT üzv dövlətlərinin ərazisini bildirir.

f) "Müqavilə" İzmir Müqaviləsini bildirir.

g) "Zirvə Görüşü" İƏT üzv dövlətlərinin dövlət/hökumət başçılarının Zirvə Görüşünü bildirir.

h) "Nazirlər Şurası" İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Nazirlər Şurasını bildirir.

i) "Daimi Nümayəndələr Şurası" İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Daimi Nümayəndələr Şurasını bildirir.

j) "Regional Planlaşdırma Şurası" İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Regional Planlaşdırma Şurasını bildirir.

k) "İxtisaslaşmış müəssisələr" İƏT Katibliyi ilə əlaqəli şəkildə üzv dövlətlər arasında sosial, mədəni, texniki və elmi sahələrdə sıx əməkdaşlığa tökan vermək məqsədi güdən fəaliyyət daxilində hüquq qabiliyyəti və muxtariyyətə malik olaraq üzv dövlətlərin qərarı ilə yaradılmış İƏT orqanlarını bildirir.

l) "Regional təsisatlar" dedikdə region daxilində maliyyə və kommersiya xidmətləri və sərmayə qoyuluşu vasitəsi ilə İƏT regionunun iqtisadi inkişafına tökan vermək məqsədi ilə yaradılmış özü tərəfindən maliyyələşdirilən büdcəyə, hüquq qabiliyyətinə və muxtariyyətə malik İƏT iqtisadi, maliyyə və kommersiya orqanları başa düşülür.

m) "Katiblik" və ya "Qərargah" Tehranda yerləşən İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Katibliyini bildirir.

n) "Baş katib" İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibini bildirir.

o) "Qəbul edən "ölkə/hökumət" İran İslam Respublikasının hökumətini/ölkəsini bildirir.

Maddə 2. Məqsədlər

Təşkilatın məqsədləri aşağıdakılardan ibarət olacaqdır:

a) Davamlı iqtisadi inkişafa təkan vermək və bu əsasda üzv dövlətlərdə yaşayış səviyyəsini və keyfiyyətini regionun iqtisadi və sosial imkanlarını səfərbər etmək yolu ilə qaldırmaq.

b) Digər regionların təcrübəsini və global iqtisadi tendensiyaları nəzərə alaraq, İƏT regionunda ticarət maneələrini aradan qaldırmaq və region daxilində və regionlararası ticarətin inkişafı üçün tədbirlər həyata keçirmək.

c) Dünya ticarətinin inkişafı və inkişaf etməkdə olan ölkələr, xüsusilə də üzv dövlətlər üçün qeyri-əlvərişli şərtlərə malik ticarətlə nəticələnən ədalətsiz ticarət siyasətinin aradan qaldırılmasından ötrü İƏT regionunun böyük rolu və dəstəyini mühafizə etmək məqsədi ilə yüksək səviyyədə iqtisadi əməkdaşlığı, üzv dövlətlərin başlıca məramlarına uyğun olaraq, davam etdirmək.

d) Üzv dövlətlərin qloballaşma prosesində tam iştirakına zəmanət vermək üçün onların iqtisadiyyatının dünya iqtisadiyyatına tədricən və maneəsiz inteqrasiyasını təmin etmək.

e) İqtisadi, sosial, mədəni, elmi və texniki sahələrdə fəal regional əməkdaşlıq etmək və qarşılıqlı yardım göstərmək.

f) Üzv dövlətləri bir-biri ilə və digər ölkələrlə bağlayan nəqliyyat və əlaqə infrastrukturalarının inkişafını sürətləndirmək.

g) Birgə müəssisələr və sərmayələr vasitəsi ilə regional iqtisadi inkişafda özəl sektorun geniş inkişafına yönələn iqtisadi liberallaşdırmanı və özəlləşdirməni xüsusi olaraq nəzərdə tutaraq, dövlət və özəl sektorun fəaliyyətinin inteqrasiyasını təmin etmək.

h) İƏT regionunda insan ehtiyatlarının inkişaf etdirilməsi üçün birgə proqramlar hazırlamaq.

i) İƏT regionunun təbii ehtiyatlarının, xüsusilə enerji ehtiyatlarının səfərbər edilməsini və faydalı şəkildə istifadə olunmasını intensivləşdirmək.

j) İƏT regionunun kənd təsərrüfatı və sənaye imkanlarının effektiv istifadə olunmasına yönəldilən cəhdləri artırmaq.

k) Narkotik maddələrdən sui-istifadə edilməsinin qarşısının alınmasında regional əməkdaşlığı inkişaf etdirmək.

l) Region daxilində ekologiya və ətraf mühitin qorunması sahələrində əməkdaşlığı irəliyə aparmaq.

m) İƏT və digər regional və beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən maliyyə institutları arasında qarşılıqlı faydalı əlaqələrə və əməkdaşlığa təkan vermək.

n) İƏT regionunun xalqları arasında tarixi və mədəni əlaqələri, o cümlədən turizm sahəsində mübadilələri getdikcə daha da gücləndirmək.

Maddə 3. Əməkdaşlıq prinsipləri

İzmir Müqaviləsi çərçivəsində regional əməkdaşlıq aşağıdakı prinsiplərə və siyasətə əsaslanacaq:

a) Qarşılıqlı faydalanmaya əsaslanan və ikitərəfli və beynəlxalq öhdəliklərə zərər vurmada bu Saziş üzrə öz üzvlərinə götürdükleri öhdəlikləri vicdanla yerinə yetirməli olan üzv dövlətlərin suveren bərabərliyi.

b) Mümkün olan dərəcədə İƏT-in təcili və uzunmüddətli məqsədlərini milli iqtisadi inkişaf ilə əlaqələndirmək.

c) Üzv Dövlətlərin xammal və hazır məhsulları üçün İƏT regionundan kənar da olan bazarlara daha azad çıxış əldə etmək məqsədi ilə birgə cəhdlər.

d) Çoxtərəfli maliyyə təsisatları da daxil olmaqla, digər regional və beynəlxalq təşkilatlar ilə İƏT təsisatlarının, sazişlərinin və birgə razılaşmalarının effektiv istifadəsi.

e) Regional və global təşkilatlarda öz iştiraklarını gücləndirmək üçün uyğunlaşdırılmış yanaşmanı inkişaf etdirmək məqsədi ilə üzv dövlətlər tərəfindən ümumi səylər.

f) İƏT çərçivəsində mövcud olan imkanları və ehtiyatları, o cümlədən digər regional və beynəlxalq təsisatlarla birgə hazırlanmış saziş və razılıqlara münasibətdə üzv dövlətlərin iqtisadi inkişaf səviyyələrindəki fərqləri nəzərə alaraq, real və mərhələli yanaşmaya əsaslanan strategiyaya müvafiq olaraq üzv dövlətlər arasında əməkdaşlıq.

g) Təhsil, elm, texniki və mədəni sahələrdə mübadilələr.

Maddə 4. Dövlət/hökumət başçılarının görüşü

Üzv dövlətlərin dövlət/hökumət başçıları iki ildə bir dəfə və ya üzv dövlətlər tərəfindən zəruri sayılırsa, daha tez-tez görüşürlər. Zirvə görüşləri İƏT proqramları və layihələrinin həyata keçirilməsindəki irəliləyişləri və məqsədi ilə bağlı olan şərtləri nəzərdə keçirməli, həmçinin İƏT regionu üçün ümumi maraq kəsb edən regional və global məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi üçün yüksək səviyyəli forum rolunu yerinə yetirməlidir.

Maddə 5. İƏT-in təşkilati strukturu

İƏT-in əsas orqanları Nazirlər Şurası, Daimi Nümayəndələr Şurası, Regional Planlaşdırma Şurası, Katiblik və xüsusi əməkdaşlıq sahələrində xüsusilaşmış müəssisələrdir. Həmçinin Nazirlər Şurasının qərarına əsasən regional təsisatlar və xüsusi komitələr yaradıla bilər.

Maddə 6. Nazirlər Şurası

Nazirlər Şurası İƏT-in baş siyasət və qərar qəbulədişi orqanıdır. Nazirlər Şurası üzv dövlətlərin xarici işlər nazirlərindən və ya hökumətlər tərəfindən nami-

zədliliyi irəli sürülən nazir səviyyəli hər hansı digər nümayəndələrdən ibarət olacaqdır və üzv dövlətlərin ərazilərində rotasiya qaydasında ən azı ildə bir dəfə toplaşacaqdır. Şuranın fəvqəladə iclasları ya üzv dövlətlərin ərazilərində, ya da Üzv Dövlətlər arasında qarşılıqlı razılaşma əsasında hər hansı bir digər yerdə keçirilə bilər. Lazım hesab olunduqda, Nazirlər Şurası sektoral və birləşmiş nazir iclasları vasitəsi ilə müvafiq sahələr üzrə plan və layihələrin formulə edilməsi ilə əlaqədar olaraq digər nazirlərin də iclaslarının çağırılmasını təklif edə bilər.

Maddə 7. Daimi Nümayəndələr Şurası

Daimi Nümayəndələr Şurası, Nazirlər Şurasının iclaslarının keçirildiyi dövr istisna olmaqla, Nazirlər Şurasının adından onun siyasətinin yerinə yetirilməsinə, üzv dövlətlər tərəfindən qərar qəbul olunmasını tələb edən məsələlərin formulə edilməsinə və Nazirlər Şurasının qərarlarının implementasiyası ilə əlaqədar olan məsələlər üzrə müvafiq addımların atılmasına məsul olan daimi orqandır. Daimi Nümayəndələr Şurası İƏT yanında akkreditə olunmuş daimi nümayəndələrdən/səfirələrdən ibarət olacaqdır. Daimi Nümayəndələr Şurası Nazirlər Şurasında sədrliyi həyata keçirən üzv dövlətin nümayəndəsinin sədrliyi altında lazım olan sayda iclaslar keçirəcəkdir.

Maddə 8. Regional Planlaşdırma Şurası

Regional Planlaşdırma Şurası üzv dövlətlərin planlaşdırma təşkilatlarının başçılarından və/və ya öz hökumətləri tərəfindən namizədliyi irəli sürülə bilən müvafiq orqanın nümayəndəsindən ibarət olacaqdır və Təşkilatın qərargahında Nazirlər Şurasında sədrlik edən üzv dövlətin sədrliyi altında Nazirlər Şurasının illik iclasından əvvəl ən azı ildə bir dəfə toplaşacaqdır. Regional Planlaşdırma Şurası Nazirlər Şurasına təqdim edilməli olan keçmiş proqramların icmalı və nəticələrin qiymətləndirilməsi ilə yanaşı, Təşkilatın məqsədlərinin həyata keçirilməsi üçün fəaliyyət proqramlarını inkişaf etdirəcəkdir. Regional Planlaşdırma Şurası Nazirlər Şurasına üstün tutulan əməkdaşlıq sahələrində regional təsisatlar və ad hoc komitələrin yaradılmasını təklif edə bilər.

Maddə 9. Katiblik

1. Katiblik Baş katib və Təşkilatın tələbatına uyğun olaraq digər heyətdən ibarət olacaqdır. Katiblik Tehrandə yerləşən qərargahında, Nazirlər Şurası tərəfindən təsdiq olunmuş və yerləşmə dövlətinin xarici işlər naziri və Baş katib arasında imzalanmış İran İslam Respublikasının Hökuməti ilə İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı arasında İƏT Katibliyinin hüquqları, immunitet və imtiyazlarına dair Sazişin müddəalarına uyğun olaraq fəaliyyət göstərəcəkdir.

2. Baş katib İƏT Katibliyinin İşçi Heyəti haqqında Tənzimləmələrdə müəyyən olunduğu kimi dərəcə, təcrübə və uyğunluq əsasında üzv dövlətlər tərəfindən irəli sürülmüş namizədlər arasından yalnız bir dəfə üçün üç (3) illik müddətə seçiləcəkdir. Təşkilatın baş inzibati vəzifəli şəxsi olaraq Baş katib Təşkilatın bütün fəa-

liyyəti üçün Nazirlər Şurası qarşısında məsuliyyət daşıyacaqdır və Səfirə rütbə və statusuna malik olacaqdır. Baş katib bütün Şuraların iclaslarında iştirak edəcək və orqanlar tərəfindən ona həvalə olunmuş digər funksiyaları yerinə yetirəcəkdir. Baş katib Təşkilatın işi üzrə Nazirlər Şurasına illik hesabat təqdim edəcəkdir.

3. Katibliyin işçiləri Nazirlər Şurası tərəfindən yaradılmış İşçi Heyəti haqqında Tənzimləmələrdə müəyyən olunan şərtlərə və prosedurlara uyğun olaraq təyin və idarə olunurlar. İşçi Heyətinin bütün üzvləri Nazirlər Şurası tərəfindən təsdiq olunmuş maaş və müavinətlərin dərəcəsinə uyğun olaraq, Katibliyin büdcəsindən məvəciblərini alan tam vaxt hesablı beynəlxalq mülki qulluqçular sayılırlar.

4. Katibliyin rolu İƏT fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə təşəbbüs göstərmək, bu fəaliyyəti əlaqələndirmək və ona nəzarət etmək və Təşkilatın iclaslarını təşkil etməkdir. Katibliyin funksiyaları və strukturu Nazirlər Şurası tərəfindən bəyənilmiş İƏT Katibliyinin İşçi Heyəti haqqında Tənzimləmələri vasitəsi ilə idarə olunacaqdır.

5. Öz fəaliyyətinin icrası zamanı Baş katib və İşçi Heyət Təşkilata daxil olmayan hər hansı digər hökumət və ya orqana təlimatla əlaqədar müraciət etməyəcək və ya belə təlimatları almıyacaqdır. Onlar yalnız Təşkilat qarşısında məsuliyyət daşıyan beynəlxalq mülki qulluqçular olaraq onların münasibətlərini şübhə altına qoya bilən hər hansı bir hərəkəti etməkdən çəkinməlidirlər.

Maddə 10. İxtisaslaşmış Müəssisələr və Regional Təsisatlar

Xüsusi əməkdaşlıq sahələri üzrə ixtisaslaşmış müəssisələr və regional təsisatlar fəaliyyət göstərəcəkdir. Bu müəssisələrin və təsisatların sayı, təbiəti və məqsədləri Nazirlər Şurası tərəfindən müəyyən olunacaqdır və lazım olan tərzdə və vaxtda onlara dəyişikliklər ediləcəkdir. Bütün ixtisaslaşmış müəssisələr və regional təsisatlar fəaliyyətlərinə dair hesabatları öz prosedur qaydalarına müvafiq surətdə Nazirlər Şurasına təqdim edəcək və Təşkilatın Baş katibini məlumatlandıracaqdır.

Maddə 11. Maliyyə təminatları

Katiblik mərkəzləşmiş büdcəyə malik olacaqdır. Bu büdcəyə üzv dövlətlər tərəfindən verilən ABS dolları şəklində üzvlük haqları Nazirlər Şurası tərəfindən, onların ödəmə qabiliyyətləri və Birləşmiş Millətlərin üzvlük haqqı məbləğinin üstün tutulan səviyyəsi nəzərə alınaraq müəyyənləşdiriləcəkdir.

Maddə 12. Qərar qəbul etmə

1. Yeni üzvlərin, müşahidəçilərin və ya dialoq tərəfdaşlarının qəbul edilməsi, büdcə tədbirləri, maliyyə ilə bağlı məsələlər, Baş katibin təyin olunması, iqtisadi strategiyanın və fəaliyyət planının qəbul edilməsi, Müqaviləyə dəyişikliklər və İƏT-in xarici əlaqələri ilə əlaqədar olan mühüm məsələlər üzrə və ya Nazirlər Şurasının Təşkilat üçün mühüm əhəmiyyətli hesab etdiyi hər hansı digər məsələlər üzrə bütün qərarlar yekdillik əsasında qəbul olunacaqdır.

2. Digər məsələlər üzrə qərarlar İƏT üzvlərinin sadə səs çoxluğu əsasında, qalan üzvlərin bitərəf olduğu və/və ya qərarın əleyhinə çıxmadığı halda qəbul oluna bilər.

Maddə 13. Üzvlük

1. İƏT regionu ilə coğrafi cəhətdən əlaqəsi olan və/və ya İƏT-in prinsip və məqsədləri ilə şərik olan hər bir dövlət Təşkilatın üzvü olmaq üçün müraciət edə bilər. Belə bir dövlət öz müraciətini Baş katib vasitəsi ilə, yekdil səsvermə əsasında yeni üzvlərin qəbul edilməsi qərarını vermək səlahiyyətində olan Nazirlər Şurasına çatdırmalıdır.

2. Müraciət edən dövlət bu Müqavilənin müddəalarına hörmətlə yanaşmalı və sadıq qalmalı və Müqavilədən irəli gələn öhdəlikləri qəbul etməlidir. Üzvlüyə dair müraciət qəbul olunduqdan sonra müraciət edən dövlət öz konstitusiyaya qaydalarına və təcrübəsinə müvafiq surətdə Müqaviləyə qoşulacaqdır.

3. Ratifikasiya sənədi, təsdiq olunmuş nüsxələri digər üzv dövlətlərə və Katibliyə təqdim edəcək yerləşmə hökumətində, İran İslam Respublikasının Hökumətində mümkün qədər tez bir müddətdə depozitə qoyulacaqdır.

4. Ratifikasiya prosesinin davam etdiyi müddətdə yeni üzv dövlət, Nazirlər Şurasının razılığı ilə, İƏT-in bütün orqanlarının fəaliyyətində tam hüquqlu üzv kimi iştirak edə və müəyyən olunmuş üzvlük haqqını İƏT büdcəsinə keçirə bilər.

5. Hər hansı üzv dövlət Baş katibə üzvlükdən çıxmaq barədə formal bildiriş göndərməklə, istənilən vaxt Təşkilatdan çıxmağa bilər. Baş katib bu bildirişi bütün üzv dövlətlərə göndərəcəkdir. Təşkilatdan çıxma, belə bir bildiriş Baş katib tərəfindən alındıqdan və Təşkilata verilməli olan bütün maliyyə öhdəlikləri həll olunduqdan 6 ay sonra qüvvəyə minəcəkdir.

Maddə 14. Ümumi müddəalar

Hüquqi Status

1. İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı hər bir üzv dövlətinin ərazisində bu müqaviləyə əlavə ediləcək, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT), milli nümayəndələrin və beynəlxalq işçi heyətinin hüquqi statusu haqqında Sazişdə müəyyən olunmuş şərtlər əsasında öz funksiyalarını icra etmək və məqsədlərini həyata keçirmək üçün tələb olunan hüquq qabiliyyətinə, imtiyaz və immunitetlərə malik olacaqdır.

Rəsmi dil

2. Təşkilatın rəsmi dili ingilis dili olacaqdır. Razılaşmalar qeyri-rəsmi dil olan rus dilinə də tərcümə ediləcək və həmin dildə təfsir olunmaq üçün hazırlanacaqdır.

Prosedur Qaydaları

3. Təşkilatın bütün səviyyələrdə iclasları Nazirlər Şurası tərəfindən bəyan olunan Prosedur Qaydalarına müvafiq surətdə keçiriləcəkdir.

Xarici əlaqələr

4. Təşkilat digər regional və beynəlxalq təşkilatlar, dövlətlər və təsisatlarla qarşılıqlı surətdə fəaliyyətdə olan əlaqələr yarada bilər.

5. Təşkilat digər regional və beynəlxalq təşkilatlara, dövlətlərə və təsisatlara müşahidəçi və ya dialoq tərəfdaşı statusu verə bilər. Belə bir statusun təbiəti və həcmi Nazirlər Şurası tərəfindən yekdil səsvermə əsasında müəyyən olunacaqdır.

Maddə 15. Düzəliş

1. Hər hansı üzv dövlət Katiblik vasitəsi ilə Nazirlər Şurasına bu Müqaviləyə əlavələr və düzəlişlər edilməsi təklifini göndərə bilər.

2. Nazirlər Şurasının razılığı ilə məqsəduyğun əlavələr və düzəlişlər üzv dövlətlərin üçdə ikisi tərəfindən onların müvafiq konstitusiyaya normalarına və təcrübəsinə uyğun olaraq ratifikasiya sənədlərinin depozitə qoyulmasından sonra qüvvəyə minir.

Maddə 16. Yekun müddəaları

1. Bu Müqavilə üzv dövlətlərin müvafiq konstitusiyaya qaydalarına və təcrübələrinə müvafiq surətdə ratifikasiya olunacaq və ratifikasiya sənədləri İran İslam Respublikasının Hökumətində depozitə qoyulacaqdır. İran İslam Respublikasının Hökuməti təsdiq olunmuş nüsxələri digər üzv dövlətlərə və Katibliyə təqdim edəcəkdir.

2. Bu Müqavilə üzv dövlətlərin üçdə ikisi tərəfindən ratifikasiya sənədlərini İran İslam Respublikasında depozitə qoyulduqdan sonra qüvvəyə minəcəkdir.

3. Bu Müqavilə qüvvəyə mindikdən sonra 1977-ci il 12 mart tarixli İzmir Müqaviləsinin əslini və 1990 və 1992-ci il tarixli protokolları əvəz edəcəkdir.

4. Bu Müqavilə ingilis dilində bir əsl nüsxədə hazırlanmışdır.

Bunu təsdiq edərək, aşağıda imzalarını qoymuş səlahiyyətli şəxslər Müqaviləyə imzalarını əlavə etmişlər.

Min doqquz yüz doxsan altıncı il sentyabrın 14-də İzmir şəhərində tərtib olunmuşdur.

Əfqanıstan İslam Dövlətinin adından
Azərbaycan Respublikası adından
İran İslam Respublikası adından
Qazaxıstan Respublikası adından
Qırğızıstan Respublikası adından
Pakistan Respublikası adından
Tacikistan Respublikası adından
Türkiyə Respublikası adından
Türkmənistan adından
Özbəkistan Respublikası adından

**"Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının
imtiyazlara və immunitetlərə dair
Əlavə Protokolu"nun təsdiq edilməsi barədə
Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(18 iyul 2000-ci il, № 923-10)**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

I. 1999-cu il il aprelin 30-da Tbilisi şəhərində imzalanmış "Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının imtiyazlara və immunitetlərə dair Əlavə Protokolu" təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЙ ПРОТОКОЛ
по привилегиям и иммунитетам организации
Черноморского Экономического Сотрудничества**

Государства-основатели Черноморского Экономического Сотрудничества - Республика Албания, Республика Армения, Азербайджанская Республика, Республика Болгария, Грузия, Греческая Республика, Республика Молдова, Румыния, Российская Федерация, Турецкая Республика и Украина,

учитывая, что 1-я статья Устава Организации Черноморского Экономического Сотрудничества предусматривает создание государствами-основателями Организации Черноморского Экономического Сотрудничества;

учитывая, что 28-я статья Устава Организации Черноморского Экономического Сотрудничества предусматривает то, что государствам следует заключить Дополнительной Протокол по Привилегиям и Иммунитетам Организации Черноморского Экономического Сотрудничества;

учитывая, что 28-я статья Устава Организации Черноморского Экономического Сотрудничества предусматривает то, что ЧЭС, ее официальные лица и представители государств-членов должны пользоваться привилегиями и иммунитетами в пределах территорий государств-членов, определенными в "Конвенции о привилегиях и иммунитетах Организации Объединенных Наций", принятой Генеральной Ассамблеей ООН 13 февраля 1946 г., которые необходимы для самостоятельного исполнения ими своих функций в соответствии с принципами и целями ЧЭС,

согласились о нижеследующем:

Глава I. Определения

Статья 1

Для целей настоящего Протокола:

а) "Устав" означает Устав Организации Черноморского Экономического Сотрудничества, принятый в г. Ялта 5 июня 1998 г.

б) "ЧЭС" означает Организация Черноморского Экономического Сотрудничества.

в) "Государства-члены" означают государства, которые являются сторонами Устава и данного Протокола.

г) "Совет" означает Совет Министров Иностранных Дел государств-членов ЧЭС.

д) "Представители государств-членов" означает все делегаты, альтернативные делегаты, советники, технические эксперты и секретари национальных делегаций, участвующие в работе ЧЭС и его органов.

е) "ПМС" означает Постоянный Международный Секретариат ЧЭС.

ж) "Генеральный секретарь" означает Генеральный секретарь ПМС.

з) "Персонал ПМС" означает Руководящий персонал, Профессиональный персонал и Вспомогательный персонал ПМС.

и) "Имущество ЧЭС" означает все имущество, включая фонды и другие виды собственности, принадлежащие и находящиеся в собственности ЧЭС и/или под ее наблюдением в соответствии с официальными обязанностями, представляемыми ЧЭС.

к) "Помещения" означают здания или части зданий, включая подсобные земли, используемые только лишь для целей ЧЭС, независимо от формы собственности.

л) "Архивы" означают записи, корреспонденцию, документы, бухгалтерские счета и все финансовые документы, рукописи, недвижимые и движимые картины и фильмы, звукозаписи, компьютерные программы, письменные материалы, видеозаписи или диски, диски или записи содержащие данные, которые принадлежат или находятся на хранении при ЧЭС.

Глава II. Исполнение Протокола

Статья 2

В целях исполнения данного Протокола Генеральный секретарь действует с разрешения Действующего Председателя и/или с согласия Совета.

Статья 3

Генеральный секретарь должен все время сотрудничать с компетентными властями государств-членов с целью облегчения необходимого отправления правосудия, обеспечения соблюдения правопорядка и предотвращения всех возможных случаев, связанных с злоупотреблением привилегиями, иммунитетами, освобождениями и льготами, указанными в настоящем Протоколе.

Глава III. Имущество

Статья 4

ЧЭС, ее имущество и активы, где бы и в чем бы распоряжении они не находились, пользуются иммунитетом от любой формы судебного вмешательства, кроме отдельных случаев, когда Совет своим решением устанавливает отказ от этого иммунитета. Однако предполагается, что никакой отказ от иммунитета не распространяется на меры исполнения или задержки собственности.

Статья 5

Помещения ЧЭС неприкосновенны. Ее имущество и активы, где бы и в чем бы распоряжении они не находились, не подлежат обыску, реквизиции, конфискации, экспроприации или какой-либо другой форме вмешательства как путем исполнительных, административных и судебных действий, так и путем законодательных действий.

Статья 6

Архивы ЧЭС и вообще все документы, принадлежащие ей или хранимые ее, неприкосновенны, где бы они не находились.

Статья 7

Флаг и эмблема ЧЭС устанавливаются на ее помещениях и транспортных средствах при их использовании по официальным случаям. Флаги государств-членов устанавливаются на помещениях ЧЭС.

Статья 8

Не будучи ограничены финансовым контролем, правилами или мораторием какого бы то ни было рода:

а) ЧЭС может располагать фондами, золотом или валютой любого рода и производить операции над банковскими счетами в любой валюте во исполнении своих целей;

б) ЧЭС может свободно переводить свои фонды из одной страны в другую или в пределах любой страны и обращать любую валюту, находящуюся в ее распоряжении, в любую другую валюту.

Статья 9

ЧЭС, ее активы, доходы и другая собственность освобождаются:

а) от всех прямых налогов; однако предполагается, что ЧЭС не будет требовать освобождения от ставок, налогов в взносов, являющимися фактически лишь оплатой коммунального обслуживания;

б) от всех таможенных сборов и дополнительных финансовых обязательств, запретов и ограничений при ввозе или вывозе предметов импорта или экспорта для служебного пользования ЧЭС, за исключением уплат за хранение, таможенное оформление товаров в местах, не предусмотренных для этих целей и сверх установленных рабочих часов таможенных властей. Предполагается, что предметы ввозимые согласно этим изъятиям, не будут продаваться в стране, в которую они вывезены, иначе как на условиях, выработанных с правительством этой страны;

в) от всех таможенных сборов и запретов и ограничений при ввозе или вывозе собственных изданий, за исключением уплат за хранение, таможенное оформление товаров в местах, не предусмотренных для этих целей и сверх установленных рабочих часов таможенных властей.

Статья 10

Хотя ЧЭС, как общее правило, не будет требовать освобождения от акцизных сборов и налогов, включаемых в покупную цену при продаже движимого и недвижимого имущества, тем не менее, в случаях, когда ЧЭС осуществляет важные покупки для служебного пользования, обложенные или подлежащие обложению такими налогами и пошлинами, государства-члены будут принимать, когда это возможно, соответствующие административные меры к освобождению от уплаты пошлин или налогов или к возвращению уже уплаченной суммы.

Глава IV. Средства связи и публикации ЧЭС

Статья 11

Для своей официальной связи ЧЭС пользуется на территории каждого государства-члена не менее благоприятными условиями, чем те, которые это государство представляет дипломатическим представительствам любого другого государства.

Официальная корреспонденция и другие официальные сообщения ЧЭС не подлежат цензуре.

Публикации, недвижимые и движимые картины, фильмы и звукозаписи ЧЭС не подлежат цензуре.

Глава V. Представители государств-членов

Статья 12

Представители государств-членов, при исполнении ими своих обязанностей и при поездках к месту заседаний ЧЭС и обратно, пользуются следующими привилегиями и иммунитетами:

а) иммунитетом от личного ареста или задержания и от наложения ареста на личный багаж, а также всякого рода судебного-процессуальным иммунитетом в отношении всего сказанного, написанного или совершенного ими в качестве представителей;

б) неприкосновенность всех бумаг и документов включая компьютерные программы, видеозаписи или диски, содержащие информацию личного назначения;

в) правом пользоваться шифром и получать бумаги или корреспонденцию посредством курьеров или вализы;

г) изъятием их самих, их жен и родственников, находящихся на их иждивении из ограничений по иммиграции, регистрации иностранцев или государственной служебной повинности в стране, в которой они временно пребывают или через которую они проезжают при исполнении своих обязанностей;

д) теми же льготами в отношении валютных ограничений и ограничений обмена денег, какие предоставляются представителям дипломатических миссий соответствующего ранга;

е) теми же иммунитетами и льготами в отношении их личного багажа, какие предоставляются представителям дипломатических миссий соответствующего ранга;

В дополнение к привилегиям и иммунитетам, указанным выше, сами представители государств-членов, обладающие дипломатическим рангом, их жены и родственники, находящиеся на их иждивении, пользуются привилегиями и иммунитетами, свободами и льготами, которые предоставляются дипломатическим представителям в соответствии с Венской Конвенцией о Дипломатических Сношениях от 18 апреля 1961 г.

Статья 13

Для обеспечения свободы слова и независимости при исполнении ими своих обязанностей, представителям государств-членов продолжает пред-

ставляться судебный-процессуальный иммунитет в отношении всего сказанного или написанного ими, а также в отношении всех действий, совершенных ими при исполнении служебных обязанностей, даже и после того, как означенные лица перестают исполнять эти обязанности.

Статья 14

Привилегии и иммунитеты предоставляются представителям государств-членов не для личной выгоды отдельных лиц, а для того, чтобы обеспечить независимое выполнение ими своих функций, связанных с работой ЧЭС. Поэтому государство-член не только имеет право, но и обязано отказываться от иммунитета своих представителей в каждом случае, когда, по мнению этого государства-члена, иммунитет препятствует отправлению правосудия и когда отказ от него не причиняет ущерба той цели, ради которой иммунитет были предоставлен.

Статья 15

Положения статей 12, 13 и 14 не применяются между представителем и государством, представителем которого он или она является или являлось.

Глава VI. Персонал Постоянного Международного Секретариата

Члены персонала ПМС:

а) не подлежат судебной ответственности за сказанное или написанное ими и за все действия, совершенные ими в качестве официальных лиц и в рамках их полномочий;

б) пользуются изъятиями из обложения налогами окладов вознаграждения, уплачиваемых им ЧЭС;

в) освобождаются, вместе с женами и родственниками, находящимися на их иждивении, от ограничений по иммиграции и от регистрации иностранцев;

г) пользуются теми же привилегиями в отношении обмена средствами, которые предоставляются официальным лицам соответствующего ранга дипломатических представительств;

д) пользуются вместе со своими женами и родственниками, находящимися на их иждивении такими же льготами по репатриации, какими пользуются официальные лица соответствующего ранга дипломатических представительств, во время международных кризисов;

е) имеют право в соответствии с законами и нормами страны пребывания ввезти беспощинно свою мебель и имущество, включая автомобиль

при первоначальном вступлении в должность в соответствующей стране и имеют право вывезти их беспощинно при окончании срока их службы при ПМС. Однако, за исключением случаев, предусмотренных этими законами и нормами, товары, которые были освобождены от налогообложения в соответствии с этим подпунктом не должны быть переправлены, сланы напрокат или в аренду, на постоянной или временной основе или проданы.

Статья 17

В дополнение к иммунитетам и привилегиям, указанным в статье 16, Генеральный секретарь и его заместители, а также их жены и родственники, находящиеся на их иждивении пользуются привилегиями и иммунитетами, освобождениями и льготами, которые предоставляются дипломатических Сношениях от 18 апреля 1961 г.

Статья 18

Члены персонала ПМС, которые являются гражданами или лицами, постоянно проживающими в стране пребывания пользуются только лишь иммунитетом от привлечения к судебной, ответственности и неприкосновенностью в отношении действий, совершенным ими при исполнении служебных обязанностей.

Статья 19

Привилегии и иммунитеты предоставляются членам персонала лишь в интересах ЧЭС, а не для их личной выгоды.

Совет имеет право и обязан отказаться от иммунитета, предоставленного любому члену Руководящего и Профессионального персонала, в тех случаях, когда по его мнению, иммунитет препятствует отправлению правосудия и когда отказ от иммунитета может быть произведен без ущерба для интересов ЧЭС по информации, представленной Генеральным секретарем.

Генеральный секретарь имеет право и обязан отказаться от иммунитета, представленного любому члену Вспомогательного персонала, в тех случаях, когда по его мнению, иммунитет препятствует отправлению правосудия и когда отказ от иммунитета может быть произведен без ущерба для интересов ЧЭС.

Статья 20

В целях соответствующего исполнения данной главы, Генеральный Секретарь должен определить имена и должности членов персонала ПМС в виде списка, который должен быть распространен между государствами-членами.

Глава VII. Разрешение споров

Статья 21

Все разногласия, возникающие между государствами-членами или государствами-членами и ЧЭС, связанные с толкованием или применением данного протокола передаются на консультативное рассмотрение и, в случае не достижения согласия, заинтересованные стороны должны вынести данные разногласия на заседание Совета с целью их рассмотрения и принятия соответствующих действий.

Глава VIII. Заключительные положения

Статья 22

Настоящий Протокол открыт для подписания всеми странами-основателями ЧЭС.

Настоящий Протокол подлежит ратификации, принятию или одобрению.

Данный Протокол открыт для присоединения любого государства - стороны Устава.

Ратификационная грамота или документы о принятии, одобрении или присоединении сдаются на хранение депозитарию.

Статья 23

К настоящему Протоколу не могут быть сделаны какие-либо оговорки.

Статья 24

Настоящий Протокол вступает в силу на первый день месяца, следующего за датой, когда девять государств, подписавших протокол, сдадут на хранение документы о ратификации, принятии или одобрении.

Для каждого государства, которое ратифицирует, принимает, одобряет или присоединяется к данному Протоколу, после даты его вступления в силу, настоящий Протокол вступает в силу в день сдачи этим государством своих соответствующих документов.

Статья 25

Любое государство-член может предложить поправку к настоящему Протоколу.

Текст любых предложенных поправок будет распространен через ПМС среди государств-членов и представлен Совету для рассмотрения и одобрения.

Поправки к настоящему Протоколу, одобренные в соответствии с вышеуказанным параграфом 2, становятся предметом ратификации, принятия или одобрения со стороны государств-членов и вступят в силу в соответствии с процедурой, установленной в статье 24.

Статья 26

ПМС будет депозитарем настоящего Протокола.

Оригинал данного Протокола в одном экземпляре на английском языке будет принят на хранение депозитарием.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся, будучи должным образом уполномоченные на соответствующее действие, подписали настоящий Протокол.

Совершено в г. Тбилиси на тридцатый день апреля тысяча девятьсот девяносто девятого года.

За Республику Албания

За Республику Армения

За Азербайджанскую Республику

За Республику Болгария

За Грузию

За Греческую Республику

За Республику Молдова

За Румынию

За Российскую Федерацию

За Республику Турция

За Украину

Dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin yaradılması üçün təşkilati prinsiplərə dair Çərçivə Sazişinin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (24 oktyabr 2000-ci il, № 938-1Q)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

I. 1999-cu il iyulun 22-də Kiyev şəhərində Azərbaycan Respublikası tərəfindən qeyd-şərtlə imzalanmış dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin yaradılması üçün təşkilati prinsiplərə dair Çərçivə Sazişi təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin yaradılması üçün təşkilati prinsiplərə dair ÇƏRÇİVƏ SAZİŞİ

Bu Sazişin tərəfləri olan dövlətlər (bundan sonra "Tərəflər" kimi istinad olunacaq) neft və qazın dünya bazarlarına təhlükəsiz çıxışını təmin edən marşrutların Tərəflərin gələcək inkişafı və enerji təminatı sahəsində təhlükəsizliyi üçün vacibliyini nəzərə alaraq;

digər maraq ifadə edən dövlətlər, habelə karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsinə sərmayə qoyan yerli və xarici şirkətlərlə əməkdaşlıq etməklə neft və ya təbii qazın və yaxud onlardan emal olunmuş məhsulların nəqli, o cümlədən tranziti üzrə qərar qəbul edilərkən bütün hüquqi, texniki, kommertiya, ətraf mühit və maliyyə amillərinin nəzərə alınmasını dərk edərək;

Aİ ölkələrində tətbiq olunan qayda və qanunlar kimi, neft və qaz sektorunda bazar iqtisadiyyatı qaydalarına hörmətlə yanaşaraq və neft və qaz sektorunda tranzit fəaliyyətini tənzimləyən beynəlxalq qayda və təcrübənin inkişafına yardım etmək arzusunda olaraq;

sərmayə və tranzit risklərinin azaldılmasında dövlətlərin mühüm rol oynadıklarını anlayaraq;

xarici sərmayələrin və sərmayəçilərin beynəlxalq miqyasda qəbul olunmuş standartlara müvafiq qaydada və beynəlxalq iqtisadi hüquq sahəsinin qaydalarına riayət olunmaqla qorunması, təşviqi və onlarla münasibətlərin neft və qaz nəqli sektorunun inkişafı üçün lazımi tədbir olduğunu nəzərə alaraq;

Dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin təhlükəsiz fəaliyyətini beynəlxalq neft və qaz sənayesində qüvvədə olan qayda və təcrübəyə uyğun olaraq təmin edən ümumi qayda və mexanizmlərin yaradılmasında israrlı olaraq;

Energetika Xartiyası Müqaviləsində bəyan edilmiş prinsipləri nəzərə alaraq, aşağıdakı müddəalar barəsində razılığa gəlirlər:

Tərif və başlıqlar

I. Bu Sazişin məqsədi üçün:

I. Tikinti yeni neft və qaz nəqli sisteminin və ya dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin hər hansı yeni bir hissəsinin quraşdırılması deməkdir.

II. Fövqəladə Komitə bu Sazişin 8-ci maddəsinin 4-cü bəndində təsvir olunmuşdur və hər bir İştirakçı Tərəfin ərazisi daxilində hökumət tərəfindən dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin obyektlərini təbii fəlakət, zəlzələ, radioaktiv və kimyəvi çirklənmə, mülki münafişə, terrorizm və soyğunçuluq, cinayət xarakterli hüquq pozuntusundan irəli gələn zərər və bu qəbildən olan digər hadisələrdən qorumaq və müdafiə etmək məqsədi ilə istifadə olunan, həyata keçirilən və atılan bütün tədbir, addım və ümumi hərəkətlərin əlaqələndirilməsi üzrə təkliflər vermək səlahiyyətinə malik bütün iştirakçı Tərəflərin səlahiyyətli nümayəndələrindən ibarət komitə deməkdir.

III. Layihənin həyata keçirilməsinin ümumiləşdirilmiş forması İştirakçı Tərəflərin dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin yaradılması məqsədi ilə vahid hüquqi şəxsə və ya hüquqi şəxslər qrupuna bu Sazişin 7-ci maddəsində göstəriləni kimi iki və ya daha çox müxtəlif vəzifə tapşırmaq üçün seçdikləri əməkdaşlıq forması və ya hər hansı digər ümumiləşdirmə forması deməkdir.

IV. Dövlətlərarası Komitə bu Sazişin 8-ci maddəsinin 3-cü bəndində təsvir olunmuşdur və tərəflər adından onların bir və ya daha çox dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin yaradılmasına dair qəbul edilmiş qərarların yerinə yetirilməsinə nəzarət etmək səlahiyyəti almış və iştirakçı Tərəflərin səlahiyyətli nümayəndələrindən ibarət olan komitə deməkdir.

V. Dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemi birdən çox dövlətin ərazisindən keçən neft və təbii qaz və/yaxud onlardan emal olunmuş məhsulun nəqli üçün nəql etmə sistemi deməkdir.

VI. Texniki xidmət dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemini və ya belə neql sisteminin hər hansı bir hissəsi və ya obyektini lazımı, sistemin yaradılması məqsədinə cavab verən, müvafiq texniki, təhlükəsizlik və ətraf mühit üzrə standartlara riayət edən işlək vəziyyətdə saxlanılması üçün aparılan texniki fəaliyyət deməkdir.

VII. Texniki xidmət şirkəti dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemi və ya onun hər hansı bir hissəsində texniki xidmət göstərmək üçün bu Sazişə müvafiq qaydada yaradılan və ya seçilən hüquqi şəxs və ya hüquqi şəxslər qrupu deməkdir.

VIII. Əməliyyat dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin tətbiq olunan qayda və təlimatlara müvafiq surətdə daimi, fasiləsiz, mütənasib və əlverişli fəaliyyət göstərməsi üçün lazım olan bütün fəaliyyət növləri deməkdir.

IX. Əməliyyat Şirkəti dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemi və ya onun hər hansı bir hissəsinin əməliyyatını təmin etmək üçün bu Sazişə müvafiq qaydada yaradılan və ya seçilən hüquqi şəxs və ya hüquqi şəxslər qrupu deməkdir.

X. Marağı olan digər hüquqi şəxslər bu Sazişin 3-cü və 6-cı maddələrində istinad olunmuşlar və Sazişin 13-cü maddəsində təsvir olunmuş səlahiyyətli qurumlar deməkdir.

XI. İştirakçı Tərəflər bu Sazişə müvafiq olaraq yaradılan dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin keçdiyi əraziyə malik olan Tərəflər deməkdir.

XII. Təcrübələr və ya istifadələr Preambulada və 3-cü maddədə istinad olunmuşlar və hamılıqla tətbiq olunmaqla və eyni sənaye, yaxud bazar sahəsində peşəkarlar tərəfindən istifadə olunan müəyyən sənaye və ya bazar sahəsində xüsusi texniki, kommersiya və maliyyə fəaliyyətinin aparılması forması və növü deməkdir.

XIII. Layihə bu Sazişə müvafiq olaraq yaradılan dövlətlərarası, neft və qaz nəqli sistemi çərçivəsində aparılan müəyyən fəaliyyət növü və ya növlərinin planlaşdırılması və həyata keçirilməsi deməkdir.

XIV. Layihənin idarə olunması dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin bərpası və ya tikintisi üçün ümumi layihənin həyata keçirilməsi məqsədi üçün lazım olan, vaxt, keyfiyyət və növ nöqtəyi-nəzərinə uyğun olan məqsədlər çərçivəsindən belə bir layihənin mühəndis işlənməsi, ona dair satınalmalar, texniki monitorinq və nəzarət, tikinti idarəetməsi və komissiya istiqamətlərində fəaliyyət göstərən çoxsahəli qrupun yaradılması deməkdir.

XV. Layihə İdarəetmə Şirkəti layihə idarəetməsini təmin etmək üçün bu Sazişə müvafiq qaydada yaradılan və ya seçilən hüquqi şəxs və ya hüquqi şəxslər qrupu deməkdir.

XVI. Layihə İdarəetmə Şirkəti və Əməliyyat Şirkəti iki müxtəlif hüquqi şəxs olmaqla, layihənin gerçəkləşdirilməsi və əməliyyat mərhələlərində bu Sazişin müddəalarına müvafiq olaraq fəaliyyət göstərən şirkətlər ola bilərlər, bir şərtlə ki, layihənin idarə olunması (tamamlama tarixinə qədər) və layihə əməliyyatları (tamamlama tarixindən sonra) bu Sazişin 6-cı maddəsinin 2-ci bəndinə müvafiq olmaqla yeganə hüquqi şəxsə və ya şəxslər qrupuna həvalə olunmasın.

XVII. Protokol və ya protokollar bu Saziş çərçivəsində və onun müddəalarının yerinə yetirilməsi məqsədi ilə bu Sazişdə təsvir olunan və əlavə kimi ona qoşulan ilkin prinsip və qaydalara əsasən iki və ya daha çox Tərəf arasında bağlanan sonrakı anlaşma və ya anlaşmalar deməkdir.

XVIII. Bərpa hər hansı mövcud dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemi və ya belə bir neql sisteminin hər hansı bir hissəsinin fəaliyyətinin bərpası, yenidən qurulması, yenidən təchizatı, artırılması və ya yeniləşdirilməsi deməkdir.

XIX. Çərçivə Sazişi özünün tətbiqini reallaşdırmaq, habelə onun özü tərəfindən yaradılan çərçivədə fəaliyyət göstərən hər hansı üçüncü tərəflərin mühafizəsi üçün ilkin prinsip və qaydaları müəyyən edən bu saziş deməkdir.

2. Bu Sazişdə istifadə olunan başlıqlardan yalnız rahatlıq məqsədləri üçün istifadə olunur və belə başlıqlar bu Sazişin müddəalarının təfsirinə təsir göstərə bilən amillər kimi qəbul olunmur.

Maddə 1. Ümumi öhdəlik

Tərəflər mövcud neft və qaz nəqli sistem(lər)inin bərpası, müvafiq hallarda yeni dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistem(lər)inin tikintisi və bu nəqletmə sistem(lər)inin əməliyyatı və texniki xidməti vasitəsi ilə bir və ya daha çox Dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin qarşılıqlı məqbul şərt və müddəalar əsasında yaradılması məqsədi ilə bu Saziş çərçivəsində birgə fəaliyyət həyata keçirəcəklər.

Maddə 2. Tətbiq dairəsi

1. 1-ci maddənin məqsədləri üçün, özlərinin ərazisindən keçən mövcud və ya tikinti gedişində olan dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin hansı hissələrinin bu Sazişə müvafiq olaraq yaradılacaq, texniki xidmət göstəriləcək və fəaliyyət göstərəcək bir və ya daha çox dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin hissələri kimi istifadə olunması, habelə yuxarıda istinad olunan dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin hissələri kimi hansı yeni hissələrin öz ərazilərində tikilməsi, fəaliyyət göstərməsi və texniki xidmət göstərilməsini qəbul etmələrinə dair ayrıca protokol vasitəsi ilə müəyyən etmək məqsədi ilə Tərəflər digər Tərəflərlə ikitərəfli və/və ya çoxtərəfli danışıqlar aparılması üçün öhdəlik götürür və ya buna nail olmağa razılıqlarını verirlər.

2. Bu Sazişə müvafiq surətdə yaradılan iki və ya daha çox dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemləri arasında əlaqələrin yaradılmasına xələl gətirmədən, belə nəqletmə sistemləri müxtəlif texniki, kommersiya, maliyyə və ətraf mühit şərtləri əsasında layihələşdirilən, maliyyələşdirilən, bərpa olunan, tikilən, fəaliyyət göstərən və texniki xidmət göstərilən ayrıca layihələr kimi baxıla bilər. Tərəflərdən hər hansı biri digər bir Tərəf ilə birdən çox dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin yaradılması haqqında razılıq əldə edə bilər.

Maddə 3. Əməliyyat

1. 7-ci maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına xələl gətirmədən və bu Sazişə müvafiq surətdə yaradılan hər hansı bir dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin əlverişli fəaliyyətini təmin edən qaydaların zəruriliyini nəzərə alaraq, iştirakçı Tərəflər arasında razılaşdırıldığı təqdirdə, belə bir sistemin əməliyyatı iştirakçı Tərəflər və müvafiq hallarda, marağı olan digər hüquqi şəxslər arasında müzakirə olunan və ya razılaşdırılan prinsip, qayda və təlimatlara uyğun olmaqla yaradılan və ya seçilən ümumi əməliyyat şirkətinə verilə bilər.

2. Əməliyyat şirkəti ilə iştirakçı Tərəflər və müvafiq hallarda, marağı olan digər hüquqi şəxslər arasında Tərəflərin yaratdığı dövlətlərarası neft və qaz nəqli

sisteminin hansı vasitə ilə idarə olunması prinsip və qaydalarını təsbit edən ümumi əməliyyat sazişi bağlana bilər.

3. 7-ci maddənin müddəalarına xələl gətirmədən və sonradan bu Sazişə qoşulan Protokol ilə bilavasitə nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, əməliyyat şirkəti neft və qazın nəqlinə dair xidmətləri yalnız xüsusi müqavilələr üzrə belə nəqli sistemlərindən istifadəyə səlahiyyətli olan, neft və qazın nəqlinə dair bağlanmış müqavilələrə müvafiq surətdə, neft və qaz sahəsində beynəlxalq miqyasda qəbul edilmiş standart və qaydalara uyğun tərzdə neft və qaz alıcılarına və/və ya təchizatçılarına və hər hansı digər üçüncü tərəflərə göstərə bilər.

Maddə 4. Bərpa və tikinti

1. Bu Saziş ilə digər şərtlərin nəzərdə tutulması halları istisna olmaqla, bir və ya daha çox dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin yaradılmasına dair iki və daha çox iştirakçı Tərəfin qərarlarını yerinə yetirmək məqsədi ilə hər bir iştirakçı Tərəf qüvvədə olan milli qanunvericilik, qayda və təlimatlara müvafiq olaraq öz ərazisindən keçən mövcud dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemini bərpa etmək və ya özünün ərazisindən keçən hər hansı yeni dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin tikintisi hüququnu özündə saxlayır.

2. 1-ci bəndin müddəaları müvafiq ərazilərdən keçən dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin hissələrinin bərpası və tikintisi məqsədi ilə Tərəfin digər iştirakçı Tərəflər ilə ayrı müqavilələr bağlamaq hüququnu istisna etmir. Bu məqsədlə, iki və ya daha çox Tərəf özlərinin ərazisinə aid olan layihələşdirmə, bərpa və tikinti işlərini iştirakçı Tərəflərin birgə surətdə razılaşdıqları qaydada təsis edilən və ya seçilən hüquqi şəxs və ya hüquqi şəxslər qrupuna verə bilər.

3. Birdən artıq iştirakçı Tərəfin iştirakı ilə yaradılacaq bir və ya daha çox dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin texniki cəhətdən vahidliyini və fəaliyyət səmərəliliyini təmin etmək məqsədi ilə belə bir iştirakçı Tərəf, bir və ya daha çox dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin öz əraziləri daxilində bərpası və tikintisi işlərini 1-ci və 2-ci bəndlərin müddəalarına müvafiq olaraq podrat üzrə digər tərəfə həvalə edərkən, neft və qaz sənayesində beynəlxalq miqyasda ümumilikdə qəbul olunmuş texniki xüsusiyyətləri tətbiq edir.

Maddə 5. Texniki xidmət

1. 4-cü maddənin müddəaları eyni ilə bu Sazişə müvafiq olaraq yaradılan bir və ya daha çox dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin bərpa edilmiş və ya yeni olaraq tikilmiş hissələrinə tətbiq olunur.

2. 3-cü maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq, bu Sazişə müvafiq olaraq yaradılmış dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemini əməliyyat şirkəti idarə etdikdə və bu sistemə texniki xidmət 3-cü maddə müddəaları ilə təsbit edilmiş ümumi əməliyyat şirkətindən fərqli olan digər hüquqi şəxs və ya hüquqi şəxslər qrupuna verildikdə, belə bir nəqletmə sisteminə texniki xidmət üçün məsul olan hü-

quqi şəxs və ya hüquqi şəxslər qrupu bu maddəyə əsasən bağlanan texniki xidmət sazişi və 3-cü maddənin 2-ci bəndi ilə nəzərdə tutulduğu kimi ümumi əməliyyat sazişi ilə bilavasitə müəyyən edilmiş tərzdə ümumi əməliyyat şirkətinin nəzarəti və müşahidəsi altında fəaliyyət göstərir.

Maddə 6. Layihənin idarə olunması

1. Bu Sazişə müvafiq olaraq dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin yaradılması haqqında qərarın həyata keçirilməsi məqsədi ilə İştirakçı Tərəflər və müvafiq hallarda, marağı olan digər hüquqi şəxslər, razılıq əldə olunarsa, müvafiq dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminə münasibətdə bərpa və tikinti işləri üzrə iqtisadi əsaslandırmanın, layihələşdirmənin və nəzarətin həyata keçirilməsi vəzifələrini İştirakçı Tərəflərin və müvafiq hallarda marağı olan digər hüquqi şəxslərin, müzakirə etdikləri və razılaşdırdıqları prinsip və qaydalara əsasən İştirakçı Tərəflər və müvafiq hallarda marağı olan digər hüquqi şəxslər tərəfindən təsis olunan və ya seçilən ümumi layihə idarəetmə şirkətinə güzəşt edə bilərlər.

2. 7-ci maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına xələl gətirmədən, heç bir müddəa İştirakçı Tərəfləri və müvafiq hallarda marağı olan digər hüquqi şəxsləri layihə idarəetmə şirkətinin vəzifələrini 3-cü maddənin 1-ci bəndi ilə təsbit edilmiş ümumi əməliyyat şirkətinə verməkdən məhrum etmir.

Maddə 7. Layihənin həyata keçirilməsinin ümumiləşdirilmiş forması

1. Bu Sazişə müvafiq olaraq hər bir fərdi dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin yaradılması üçün özünəməxsus texniki, kommersiya və maliyyə tələblərini nəzərə alaraq, İştirakçı Tərəflər 3-6-cı maddələrlə təsbit edilmiş iki və daha çox sayda vəzifələri İştirakçı Tərəflərin aşağıda verilmiş qaydada təsis etdikləri və ya seçdikləri bir hüquqi şəxsə və ya hüquqi şəxslər qrupuna güzəşt edə bilərlər.

a) 4-cü maddənin 2-ci bəndi 5-ci maddənin 1-ci bəndi ilə birlikdə bərpa tikinti və texniki xidmət məqsədləri üçün;

b) 3-cü maddənin 1-ci bəndi 5-ci maddənin 2-ci bəndi ilə birlikdə texniki xidmət və əməliyyat məqsədləri üçün;

c) 6-cı maddənin 2-ci bəndi layihənin idarə olunması və əməliyyat məqsədləri üçün;

d) 6-cı maddənin 2-ci bəndi 5-ci maddənin 2-ci bəndi ilə birlikdə layihənin idarə olunması, əməliyyat və texniki xidmət məqsədləri üçün.

2. Tərəflər layihənin həyata keçirilməsinin digər ümumiləşdirilmiş formalarını, o cümlədən lakin bununla məhdudlaşmadan, bu Sazişə müvafiq olaraq bir və ya daha çox dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin yaradılması üçün ümumi əməliyyat prinsipini qəbul edə bilərlər.

Maddə 8. Tərəflərin müstəsna yurisdiksiyasına aid olan məsələlər

1. Bu Sazişə müvafiq olaraq dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin yaradılması haqqında qərarın həyata keçirilməsi məqsədi ilə İştirakçı Tərəflər ayrıca protokol vasitəsi ilə hər bir İştirakçı Tərəfin özünün ərazisinə münasibətdə müstəsna yurisdiksiyaya aid olan məsələləri, habelə ərazi daxilində fəaliyyət göstərən fiziki və hüquqi şəxslərə aid olan məsələləri, o cümlədən lakin bunlarla məhdudlaşmadan, bu Sazişə əsasən yaradılan dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin milli hissələrinin layihələşdirilməsi, maliyyələşdirilməsi, bərpası, tikintisi, texniki xidməti və əməliyyatı ilə əlaqədar olan sosial təminat və əmək qanunvericiliyi, tikinti qaydaları, lisenziya qaydaları, təhlükəsizlik və sağlamlığın qorunması qaydalarına aid olan, maliyyə və gömrük və ətraf mühitin qorunmasına dair qanunvericiliklə tənzimlənən məsələləri nizamlayan qaydaları təyin edirlər.

2. Bu Saziş və ya sonradan ona qoşulan protokollarda birbaşa olaraq digər qayda nəzərdə tutulmadıqda, heç bir Tərəf, bu Saziş və ya sonradan ona qoşulan protokollar qüvvəyə mindikdən sonra, bu Saziş və ya sonradan ona qoşulan protokollara müvafiq surətdə yaradılan dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin layihələşdirilməsi, maliyyələşdirilməsi, bərpası, tikintisi, texniki xidməti və əməliyyat şərtlərinə mənfi təsir göstərə bilən dəyişiklikləri milli qanunvericiliklərinə etmirlər. Bu Sazişin və sonradan ona qoşulan protokolların müddəaları ilə milli qanunvericiliyin müddəaları arasında hər hansı ziddiyyət yarandığı halda, bu Sazişin müddəalarına üstünlük verilir.

3. Tərəflər sonradan bu Sazişə qoşulacaq protokola müvafiq olaraq yaradılan və İştirakçı Tərəflər adından onların bu Sazişə müvafiq surətdə dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin yaradılması haqqında qərarın həyata keçirilməsinə nəzarət etmək hüququna malik olan səlahiyyətli Dövlətlərarası Komitənin yaradılması məqsədi ilə əməkdaşlıq edirlər.

4. Tərəflər sonradan bu Sazişə qoşulacaq protokola müvafiq olaraq hər bir İştirakçı Tərəfin hökuməti tərəfindən öz ərazisi daxilində bu Sazişə müvafiq olaraq yaradılan dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin təbii fəlakətlər, zəlzələ, radioaktiv və kimyəvi çirklənmə, mülki münafişələr, terrorizm və soyğunçuluq, cinayət xarakterli hüquq pozuntusundan irəli gələn zərər və bu qəbildən olan digər hadisələrə qarşı təhlükəsizliyini təmin və mühafizə etmək üçün görülən və aparılan addım, tədbir və ümumi hərəkətlərin birgə həyata keçirilməsi üçün tövsiyələr verən səlahiyyətli Fövqəladə Komitənin yaradılması məqsədi ilə əməkdaşlıq edirlər. Belə hallar, habelə Fövqəladə Komitənin vəzifə və səlahiyyətləri İştirakçı Tərəflərin vasitəsi ilə bu Sazişə müvafiq qaydada yaradılan hər bir dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminə münasibətdə ümumilikdə məqbul olan əsaslar üzrə müəyyən edilir.

5. Bu Sazişə sonradan qoşulan protokollar bu Sazişin ayrılmaz hissəsini təşkil edir və yalnız bu protokolları imzalamış Tərəflərə münasibətdə mütləq hüquqi qüvvəyə malik olurlar.

Maddə 9. Ətraf mühitin qorunması

Bu Sazişin müddəalarını həyata keçirərkən, Tərəflər beynəlxalq qaydalara, misal üçün yerli ətraf mühit şəraitini nəzərə almaqla Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişiklikləri üzrə Çərçivə Konvensiyasına Kioto Protokoluna və Energetika Xartiyasına müvafiq olaraq qəbul edilmiş Energetika Səmərəliliyi və Aidiyyəti olan Ətraf Mühit Məsələləri üzrə Protokola uyğun qaydada fəaliyyət göstərən ümumi institutları yaratmaq və bu Sazişə əsasən yaradılan bir və ya daha çox dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin layihələşdirilməsi, tikintisi, bərpası, texniki xidməti və əməliyyatı ilə vurula bilən mənfi təsirdən qorunmaq üçün ümumi siyasəti işləyib hazırlamaq məqsədi ilə daha sıx dövlətlərarası əməkdaşlığın yaradılmasını inkişaf etdirəcəklərinə razılıqlarını verirlər.

Maddə 10. Milli qanunvericilik sistemində müddəaların yerinə yetirilməsi

1. Bu Sazişin müddəalarını özlərinin qanunvericilik sistemində daxil etmək və icra etmək məqsədi ilə Tərəflər bütün müvafiq addımları atırlar.
2. Bu Sazişlə ayrıca olaraq bu Sazişə qoşulan protokolun bağlanması nəzərdə tutulduqda və ya fərz edildikdə belə protokol və ya protokollar İştirakçı Tərəflərin vasitəsi ilə bu Sazişə müvafiq olaraq yaradılan müəyyən layihənin yerinə yetirilməsi xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla müzakirə olunur və razılaşdırılır. Belə protokol və ya protokolların milli qanunvericilik sistemində daxil edilməsi Tərəflərin müvafiq konstitusiya və qanunvericilik müddəalarına əsasən aparılır.
3. Tərəf özünün milli qanunvericilik sisteminin müddəalarını bu Saziş və ya sonradan ona qoşulan protokollar ilə təsbit edilmiş öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi üçün əsas gətirə bilməz.

Maddə 11. Öhdəliklərin dövlət və dövlətlərarası səviyyədə yerinə yetirilməsi üçün təminat

Hər bir Tərəf digər Tərəflər qarşısında, habelə bu Sazişə əsasən yaradılan dövlətlərarası neft və qaz nəqli sisteminin layihələşdirilməsi, bərpası, tikintisi, maliyyələşdirilməsi, əməliyyatı və texniki xidməti məqsədi ilə bu Tərəflə müqavilə və ya saziş bağlamış üçüncü tərəflər qarşısında bu Saziş və ya sonradan ona qoşulan protokollardan irəli gələn öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinə təminat verir.

Maddə 12. Mübahisələrin həlli

Bu Saziş və ya sonradan ona qoşulan protokolların təfsiri və yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar olan hər hansı mübahisə, habelə Tərəf ilə üçüncü tərəf arasında bu Saziş və sonradan ona qoşulan protokolların müddəalarının yerinə yetirilməsi məqsədi ilə bağlanan hər hansı saziş və ya müqavilənin təfsiri və ya yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar olan mübahisələr Tərəflərin tərtib edəcəkləri ayrıca protokol ilə təsbit edilən qaydalara müvafiq qaydada həll edilir.

Maddə 13. Səlahiyyətli qurumlar

1. Hər bir Tərəf özünün milli qanunvericiliyinə əsasən bu Sazişlə əhatə olunan hər hansı bir sektorda (neft və qaz) bu Sazişin müddəalarının yerinə yetirilməsi üçün məsuliyyət daşıyan milli qurumu, agentliyi, dövlət müəssisəsini və ya hər hansı digər səlahiyyətli hüquqi şəxsi təyin edir və bunu digər Tərəflərə məlum edir.

2. Tərəflər bu qurumlar tərəfindən bu Saziş və ya sonradan ona qoşulan Protokolların müddəalarının yerinə yetirilməsi məqsədi ilə götürülmüş öhdəlikləri özlərinin öhdəlikləri kimi qəbul edir və buna təminat verirlər.

Maddə 14. Beynəlxalq müqavilələrə münasibət

1. Bu Sazişin müddəaları Tərəflərin neft və qaz nəqli sektorunda digər dövlətlərarası əməkdaşlıq formalarından istifadə hüququnu istisna etmir.

2. Bu Sazişin müddəaları neft və qaz nəqli sektorunda mövcud olan hər hansı beynəlxalq müqavilənin, habelə Tərəf ilə digər dövlətlər arasında məqsədləri bu digər dövlətlərdən gələn sərmayələri qorumaq, təşviq etmək və artırmaq olan beynəlxalq müqavilələrin müddəalarına dəyişikliklər edən və ya xitam verən bir müddəalar kimi təfsir oluna bilməz.

Maddə 15. Yekun müddəaları

1. Bu Saziş müddətsiz bağlanmışdır.
2. Bu Saziş 1999-cu il iyul ayının iyirmi ikinci günündən etibarən 2000-ci il yanvar ayının birinci gününə qədər imzalanmaq üçün açıq olaraq qalır. Bu Saziş onu imzalamış dövlətlərin parlamentləri və ya digər səlahiyyətli qurumları tərəfindən ratifikasiya edilir. Ratifikasiya sənədləri depozitçiyə verilir. Bu Sazişin məqsədləri üçün depozitçi Ukrayna Hökuməti olur.
3. Bu Saziş onu imzalamış dövlət tərəfindən üçüncü ratifikasiya sənədi depozitçiyə təhvil verildikdən otuz gün sonra qüvvəyə minir. Bu Sazişin imzalanma müddəti bitdikdən sonra o, qoşulmaq üçün açıq olur. Qoşulma sənədləri depozitçiyə təhvil verilir. Bu Saziş qüvvəyə mindikdən sonra özünün ratifikasiya və ya qoşulma sənədini təhvil verən Tərəfə münasibətdə bu Saziş bu sənədlərin depozitçiyə təhvil verilməsi tarixində qüvvəyə minir.
4. Bu Saziş beynəlxalq hüququn ümumi prinsiplərinin, o cümlədən Müqavilələr Hüququ haqqında Vena Konvensiyasının predmeti olur.

Maddə 16. Mətnlərin əsliyi

Yuxarıda deyilənləri təsdiq etmək məqsədi ilə müvafiq səlahiyyət almış şəxslər bu Sazişi ingilis dilində və Tərəfin rəsmi dövlət dilində imzalamışlar. Hər hansı ziddiyyət yarandıqda, üstünlük ingilis dilində olan varianta verilir.

Bu Saziş depozitçiyə təhvil verilməklə onun arxivində saxlanılır. Hər bir Tərəf depozitçidən bu Sazişin düzgün surətini alacaqdır. Depozitarçıdan həmçinin Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinin 102-ci maddəsinin müddəalarına müvafiq qaydada qeydə alınmaq üçün bu Sazişin əslinə uyğun surətini Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə təqdim etmək tələb olunur.

Kiyev şəhərində, min doqquz yüz doxsan doqquzuncu il iyul ayının iyirmi ikinci günündə imzalanmışdır.

Ermənistan Respublikası
Azərbaycan Respublikası
Belarus Respublikası
Bolqarıstan Respublikası
Gürcüstan
Qazaxıstan Respublikası
Qırğızıstan Respublikası
Moldova Respublikası
Rumıniya
Tacikistan Respublikası
Türkmənistan Respublikası
Ukrayna
Özbəkistan Respublikası

Buxarest şəhərində, min doqquz yüz doxsan doqquzuncu il sentyabr ayının on doqquzuncu günündə imzalanmışdır.

Albaniya Respublikası
Xorvatiya Respublikası

Skopye şəhərində, min doqquz yüz doxsan doqquzuncu il oktyabr ayının səkkizinci günündə imzalanmışdır.

Makedoniya Respublikası

Kiyev şəhərində, min doqquz yüz doxsan doqquzuncu il dekabr ayının otuzuncu günündə imzalanmışdır.

Belarus Respublikası

Dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin yaradılması üçün təşkilati prinsiplərə dair Çərçivə Sazişi üzrə Azərbaycan Respublikasının QEYD-ŞƏRTİ

1. Azərbaycan Respublikası bu qeyd-şərt vasitəsi ilə bəyan edir ki, dövlətlərərsası neft və qaz nəqli sistemlərinin yaradılması üçün təşkilati prinsiplərə dair Çərçivə Sazişi və sonradan bu Sazişə qoşulan protokollar ilə təsbit edilmiş heç bir hüquq, öhdəlik, vəzifə və müddəa neft və qaz nəqli sistemi Ermənistan Respublikasında başlandıqda, Ermənistan Respublikası ərazisindən tranzitlə keçdikdə və ya son nöqtəsi Ermənistan Respublikası olduqda Azərbaycan Respublikasına münasibətdə bu neft və qaz nəqli sistemlərinin yaradılması, bərpası, tikintisi, əməliyyatı və texniki xidmətinə aid olan məsələlər üzrə tətbiq edilmir.

2. Azərbaycan Respublikası bu qeyd-şərtin müddəalarını dəyişdirmək və ya onu geri götürmək hüququnu özündə saxlayır və digər Tərəflərə belə dəyişiklik və ya geri götürmə halı barəsində yazılı bildiriş təqdim olunacaqdır.

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri
A. Rəsizadə

Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin istehlakçıların hüquqlarının qorunması sahəsində əməkdaşlığının əsas istiqamətləri haqqında Sazişin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (24 oktyabr 2000-ci il, № 944-IQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin istehlakçıların hüquqlarının qorunması sahəsində əməkdaşlığının əsas istiqamətləri haqqında 2000-ci il yanvarın 25-də Moskva şəhərində imzalanmış Saziş təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

СОГЛАШЕНИЕ

об основных направлениях сотрудничества государств - участников Содружества Независимых Государств в области защиты прав потребителей

Правительства государств - участников настоящего Соглашения, именуемые в дальнейшем Сторонами,

учитывая необходимость активизации торговых связей между государствами - участниками Содружества Независимых Государств,

в целях развития экономической интеграции государств - участников Содружества,

действуя в направлении реализации Соглашения о создании зоны свободной торговли от 15 апреля 1994 года и Протокола о внесении изменений и дополнений к нему от 2 апреля 1999 года,

стремясь к постоянному повышению уровня жизни населения своих государств,

сознавая важность взаимодействия государств - участников Содружества по обеспечению защиты прав потребителей от некачественных товаров, работ, услуг,

принимая во внимание значимость деятельности общественных объединений в области защиты прав потребителей,

признавая и учитывая действующие нормы международного права, в частности, Резолюции Генеральной Ассамблеи ООН от 9 апреля 1985 года "Руководящие принципы для защиты интересов потребителей",

в целях проведения согласованной политики в области защиты прав потребителей согласились о следующем:

Статья 1

Для целей настоящего Соглашения применяются следующие определения:

национальное законодательство о защите прав потребителей - совокупность правовых норм, действующих в государстве и регулирующих отношения в области защиты прав потребителей;

потребитель - гражданин, имеющий намерение заказать или приобрести либо заказывающий, приобретающий или использующий товары (работы, услуги) исключительно для личных (бытовых) нужд, не связанных с осуществлением предпринимательской деятельности;

изготовитель - организация, независимо от ее формы собственности, а также индивидуальный предприниматель, производящие товары для реализации потребителям;

исполнитель - организация, независимо от ее формы собственности, а также индивидуальный предприниматель, выполняющие работы или оказывающие услуги потребителям;

продавец - организация, независимо от ее формы собственности, а также индивидуальный предприниматель, реализующие товары потребителям по договору купли-продажи;

недобросовестные хозяйствующие субъекты - продавцы, изготовители, исполнители, допускающие в своей деятельности нарушения законодательства о защите прав потребителей, обычаев делового оборота, если эти нарушения могут причинить или причинили имущественный или нематериальный ущерб гражданам-потребителям и/или окружающей среде;

общественные объединения потребителей - зарегистрированные в соответствии с национальными законодательствами государств - участников настоящего Соглашения некоммерческие объединения (организации) граждан и/или юридических лиц, созданные в целях защиты законных прав и интересов потребителей, а также международные неправительственные организации, действующие на территориях всех или нескольких государств - участников настоящего Соглашения.

Статья 2

Целью настоящего Соглашения является создание правовых и организационных основ сотрудничества Сторон по проведению согласованной политики в области защиты прав потребителей, направленной на формирование равных условий для граждан государств - участников Содружества по защите их интересов от недобросовестной деятельности хозяйствующих субъектов, действующих на территориях государств - участников настоящего Соглашения.

Статья 3

Права потребителей и их защита гарантируются национальным законодательством о защите прав потребителей, а также настоящим Соглашением.

Граждане каждого государства - участника СНГ, а также иные лица, проживающие на его территории, пользуются на территориях других государств - участников Содружества в отношении своих потребительских прав такой же правовой защитой, как и граждане этих государств и имеют право обращаться в государственные и общественные организации по защите прав потребителей, другие организации, предъявлять иски в суды и осуществлять иные процессуальные действия на тех же условиях, что и граждане этих государств.

Статья 4

Стороны осуществляют сотрудничество по защите прав потребителей с учетом национального законодательства о защите прав потребителей, об-

щепринятых норм международного права в этой сфере по следующим основным направлениям:

обеспечение потребителей, государственных органов и общественных объединений потребителей оперативной и достоверной информацией о товарах (работах, услугах), изготовителях (продавцах, исполнителях);

принятие мер по предотвращению деятельности недобросовестных хозяйствующих субъектов и попадания некачественных товаров (услуг) на территории государств - участников настоящего Соглашения;

создание условий для потребителя, способствующих свободному выбору товаров (работ, услуг), путем развития добросовестной конкуренции;

осуществление программ просвещения в области защиты прав потребителей как неотъемлемой части обучения граждан в образовательных системах государств;

привлечение средств массовой информации, в том числе радио и телевидения, к пропаганде и систематическому освещению вопросов защиты прав потребителей;

сближение национальных законодательств государств - участников настоящего Соглашения в области защиты прав потребителей в той мере, в какой это необходимо для реализации настоящего Соглашения.

Статья 5

Стороны содействуют созданию условий, в том числе правовых, для деятельности независимых общественных объединений потребителей, их участию в формировании политики в области защиты прав потребителей, разработке нормативных правовых актов, затрагивающих законные права и интересы потребителей, и процедур рассмотрения жалоб потребителей, а также в создании систем обмена потребительской информацией между Сторонами.

Статья 6

Реализацию настоящего Соглашения осуществляют соответствующие национальные органы государств - участников настоящего Соглашения в пределах установленной их национальным законодательством компетенции.

Координацию деятельности Сторон по реализации настоящего Соглашения осуществляет Межгосударственный совет по антимонопольной политике.

Межгосударственный совет по антимонопольной политике взаимодействует с общественными объединениями потребителей в процессе реализации настоящего Соглашения.

Общественные объединения потребителей могут принимать участие в реализации настоящего Соглашения в соответствии со своими уставами и национальными законодательствами.

Статья 7

Положения настоящего Соглашения не затрагивают прав и обязательств, принятых Сторонами в соответствии с другими международными договорами.

Статья 8

Настоящее Соглашение вступает в силу с момента подписания, а для государств, законодательство которых требует выполнения внутригосударственных процедур, необходимых для его вступления в силу, - со дня сдачи на хранение депозитарию соответствующих документов.

Статья 9

В настоящее Соглашение могут быть внесены изменения и дополнения с общего согласия Сторон, которые оформляются отдельными протоколами, являющимися неотъемлемой частью Соглашения.

Статья 10

Спорные вопросы, связанные с применением или толкованием настоящего Соглашения, разрешаются путем консультаций и переговоров заинтересованных Сторон.

Статья 11

Настоящее Соглашение действует в течение пяти лет со дня его вступления в силу. По истечении этого срока настоящее Соглашение автоматически продлевается каждый раз на пятилетний период, если Стороны не примут иного решения.

Статья 12

Каждая Сторона может выйти из настоящего Соглашения, направив письменное уведомление об этом депозитарию не позднее чем за шесть месяцев до даты выхода.

Статья 13

Настоящее Соглашение открыто для присоединения других государств, разделяющих его цели и принципы, путем передачи депозитарию документов о таком присоединении.

Совершено в городе Москве 25 января 2000 года в одном подлинном экземпляре на русском языке. Подлинный экземпляр хранится в Исполнительном комитете Содружества Независимых Государств, который направит каждой Стороне его заверенную копию.

За Правительство
Азербайджанской Республики

За Правительство
Республики Молдова

За Правительство
Республики Армения

За Правительство
Российской Федерации

За Правительство
Республики Беларусь

За Правительство
Республики Таджикистан

За Правительство
Грузии

За Правительство
Туркменистана

За Правительство
Республики Казахстан

За Правительства
Республики Узбекистан

За Правительство
Кыргызской Республики

За Правительство
Украины

**Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Birləşmiş
Millətlər Təşkilatının Sənaye İnkişafı Təşkilatı
arasında sənaye inkişafı sahəsində əməkdaşlıq
haqqında Memorandumun təsdiq edilməsi barədə
Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(24 oktyabr 2000-ci il, № 945-1Q)**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sənaye İnkişafı Təşkilatı arasında sənaye inkişafı sahəsində əməkdaşlıq haqqında 2000-ci il iyulun 5-də Vyana şəhərində imzalanmış Memorandum təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Birləşmiş Millətlər
Təşkilatının Sənaye İnkişafı Təşkilatı arasında sənaye
inkişafı sahəsində əməkdaşlıq haqqında
MEMORANDUM**

Azərbaycan Respublikası Hökuməti (sonralar mətn üzrə "Hökumət") bir tərəfdən və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sənaye İnkişafı Təşkilatı (sonralar mətn üzrə "BMSİT") digər tərəfdən,

sənaye inkişafı sahəsində Azərbaycan Respublikasının milli sənaye strategiyalarının və onun iqtisadi və sosial tərəqqisinin təşviqi siyasətinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə BMSİT və Hökumət arasında sənaye inkişafı sahəsində əməkdaşlığın vacibliyini anlayaraq,

Hökumət və BMSİT arasındakı əməkdaşlığın əlverişli nəticələrini nəzərə alaraq, aralarındakı əməkdaşlığın bütün dövlətlərin sosial və iqtisadi tərəqqisinə və sənaye inkişafına səmərə gətirəcəyinə inanaraq,

dövlətlərin sənaye inkişafı sahəsindəki strategiyalarının və siyasətlərinin sənayenin iqtisadi və sosial rolunun artırılmasına və əhalinin bu prosesdə səmərəli iştirakının və bu inkişafdan faydalanmasının təminatı üçün vacib olan struktur dəyişikliklərinin edilməsinə yönəldilməli olduğunu anlayaraq,

BMSİT-in bütün üzv dövlətlərinin faydalanması məqsədi ilə aralarındakı əməkdaşlığı möhkəmləndirmək istəyi ilə,

BMSİT Nizamnaməsinin 1-ci və 2-ci maddələrinə müvafiq olaraq BMSİT-in vəzifələrini və funksiyalarını nəzərə alaraq,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

1.1. Hər iki Tərəf beşillik dövrü müddət əsasında sənayenin inkişafı sahəsində əməkdaşlığı planlaşdıracaq və təşviq edəcək və onun səmərəli həyata keçirilməsi üçün bütün lazımi addımları atacaq.

1.2. İş Proqramının BMSİT-in rəhbər orqanları tərəfindən təsdiqlənməsindən sonra belə əməkdaşlığa BMSİT-in qətnamələrinə, qərarlarına və qaydalarına müvafiq olaraq, Azərbaycan Respublikasının bölgələri üçün sənaye inkişafı üzrə proqramların işlənilib-hazırlanması və həyata keçirilməsi, sərmayə forumlarının, seminarların, işçi qruplarının, təhsil səfərlərinin, ekspert görüşlərinin, müəssisələrdə təhsil proqramlarının keçirilməsi, göstərişlərin hazırlanması və tədqiqatların aparılması daxil ola bilər.

Yuxarıda göstərilən fəaliyyətlər Birləşmiş Millətlər Təşkilatı sistemində daxil olan digər təşkilatlarla (BMT-nin İnkişaf Proqramı, YUNISEF və başqaları) əməkdaşlıqda həyata keçirilə bilər.

1.3. Memorandum çərçivəsində 2000-2004-cü illər üçün aşağıdakı sahələr üstünlük təşkil edə bilər,

ətraf mühit, o cümlədən təmiz texnologiyalar və istehsal və energetika;
sərmayə qoyuluşu və texnologiyaların ötürülməsi;
kiçik və orta müəssisələrin inkişafı;
keyfiyyət və standartizasiya.

1.4. Bu Memorandum əsasında işlənilib-hazırlanan əməkdaşlıq proqramı Tərəflərin hər hansı birindən daxil olan sorğu və ya təklifə əsasən Tərəflərin razılığı ilə digər sahələrə də şamil edilə bilər.

Maddə 2

2.1. Hökumət və BMSİT Memorandum çərçivəsində olan fəaliyyətin həyata keçirilməsini nəzərdən keçirəcək və qiymətləndirəcək. Bu məqsədlə Hökumət və BMSİT, BMTİP, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Dünya Bankı və digər beynəlxalq maliyyə institutları kimi iki və çoxtərəfli mənbələrin maliyyə vəsaitlərinin səfərbər edilməsi sahəsində səylərini birləşdirəcək.

2.2. Hökumət və BMSİT əməkdaşlıq proqramının hazırlanmasında və onun həyata keçirilməsi prosesinin inkişafının nəzərdən keçirilməsində və əməkdaşlığı möhkəmləndirmək məqsədi ilə iş prosedurlarına, təşkilati, maliyyə və texniki məsələlərə dair tövsiyələr edilməsində birgə işləyəcəklər.

Əməkdaşlığa dair bu Memorandumda nəzərdə tutulan fəaliyyətin həyata keçirilməsi BMSİT-in və Hökumətin qüvvədə olan qaydalarına və prosedurlarına uyğun olaraq, tələb olunan maliyyə vəsaitlərinin mövcudluğundan asılı olacaq.

Maddə 3

Bu Memorandum qeyri-məhdud dövr üçün qüvvəyə minir və iki Tərəf arasında yazılı şəkildə qarşılıqlı razılaşma yolu ilə yenidən nəzərdən keçirilə bilər və yaxud ona düzəlişlər edilə bilər. O, hər bir Tərəfin nəzərdə tutulan vaxtdan altı ay əvvəl digər Tərəfi yazılı şəkildə xəbərdar etməklə istənilən vaxt qüvvədən düşür. Memorandumun fəaliyyətinin dayandırılması artıq həyata keçirilməyə başlanmış və onun dayandırılması məqamına qədər bitməmiş layihələrə təsir göstərmir.

Maddə 4

Bu Memorandum Azərbaycan Respublikası tərəfindən ratifikasiya olunmalıdır və ratifikasiya barədə bildiriş BMSİT tərəfindən alındığı tarixdən qüvvəyə minir.

Bir nüsxədə ingilis dilində Vyana şəhərində 2000-ci il 5 iyul tarixində imzalanmışdır.

Azərbaycan Respublikası
Hökuməti tərəfindən
(imza)

BMT-nin Sənaye İnkişafı
Təşkilatı tərəfindən
(imza)

Azərbaycan Respublikası və Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyi arasında nüvə silahının yayılmaması haqqında müqavilə ilə əlaqədar təminatların təqdim edilməsi barədə Sazişə Əlavə Protokolun təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (24 oktyabr 2000-ci il, № 946-İQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Azərbaycan Respublikası və Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyi arasında nüvə silahının yayılmaması haqqında müqavilə ilə əlaqədar təminatların tətbiq edilməsi barədə Sazişə 2000-ci il iyulun 5-də Vyana şəhərində imzalanmış Əlavə Protokol təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЙ ПРОТОКОЛ к Соглашению между Азербайджанской Республикой и Международным агентством по атомной энергии о применении гарантий в связи с Договором о нераспространении ядерного оружия

Принимая во внимание что Азербайджанская Республика (в дальнейшем именуемая "Азербайджаном") и Международное агентство по атомной энергии (в дальнейшем именуемое "Агентством") являются участниками Соглашения о применении гарантий в связи с Договором о нераспространении ядерного оружия (в дальнейшем именуемого "Соглашением о гарантиях"), которое вступило в силу 29 апреля 1999 года;

Учитывая желание международного сообщества еще более укрепить режим ядерного нераспространения путем повышения действенности и эффективности системы гарантий Агентства;

Напоминая, что Агентство при осуществлении гарантий должно учитывать необходимость: избегать создания препятствий экономическому и технологическому развитию Азербайджана или международному сотрудничеству в области мирной ядерной деятельности; соблюдать действующие положения в области охраны здоровья, безопасности, физической защиты, а также другие действующие требования безопасности и права отдельных лиц; и принимать все меры по защите коммерческих, технологических и промышленных секретов, а также другой конфиденциальной информации, которая становится ему известной;

Принимая во внимание, что частота проведения и интенсивность мероприятий, указанных в настоящем Протоколе, будут поддерживаться на минимальном уровне, соответствующем цели повышения действенности и эффективности гарантий Агентства;

Настоящим Азербайджан и Агентство согласились о нижеследующем:

СВЯЗЬ МЕЖДУ НАСТОЯЩИМ ПРОТОКОЛОМ И СОГЛАШЕНИЕМ О ГАРАНТИЯХ

Статья 1

Положения Соглашения о гарантиях применяются к настоящему Протоколу в той мере, в какой они соответствуют положениям настоящего Протокола и совместимы с ними. В случае противоречия между положениями Соглашения о гарантиях и положениями настоящего Протокола применяются положения настоящего Протокола.

ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИИ

Статья 2

а. Азербайджан предоставляет Агентству заявление, содержащее:

I) Общее описание и информацию, указывающую место проведения относящихся к ядерному топливному циклу научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ, не связанных с ядерным материалом, осуществляемых где-либо, которые финансируются, получили конкретное разрешение или контролируются или осуществляются от имени Азербайджана.

II) Определенную Агентством на основе ожидаемого повышения действенности или эффективности и согласованную с Азербайджаном информацию о касающейся гарантий эксплуатационной деятельности на установках и в местах нахождения вне установок, где обычно используется ядерный материал.

III) Общее описание каждого здания на каждой площадке, включая его использование, и, если этого недостаточно - описание его содержимого. Это описание включает карту такой площадки.

IV) Описание масштаба операций для каждого места нахождения, имеющего отношение к деятельности, указанной в Приложении I к настоящему Протоколу.

V) Информацию, указывающую место нахождения, эксплуатационное состояние и оценочные годовые производственные мощности урановых рудников и обогатительных установок и ториевых обогатительных установок и существующий годовой объем производства таких рудников и обогатительных установок для Азербайджана в целом. Азербайджан предоставляет по запросу Агентства данные о существующем годовом объеме производства отдельного рудника или обогатительной установки. Предоставление этой информации не требует ведения подробного учета ядерного материала.

VI) Информацию относительно исходного материала, который еще не достиг состава и чистоты, которые делают его пригодным для изготовления топлива или изотопного обогащения, включающую:

а) количества, химический состав, использование или предполагаемое использование такого материала, независимо от его ядерного или неядерного использования, для каждого места нахождения в Азербайджане, в котором такой материал присутствует в количествах, превышающих десять метрических тонн урана и (или) двадцать метрических тонн тория, а для других мест нахождения с количествами более одной метрической тонны - общее количество для Азербайджана в целом, если это общее количество превышает десять метрических тонн урана или двадцать метрических тонн тория. Предоставление этой информации не требует ведения подробного учета ядерного материала;

б) количества, химический состав и пункт назначения каждой экспортной поставки из Азербайджана такого материала для конкретных неядерных целей в количествах, превышающих:

1) десять метрических тонн урана, или для последовательных экспортных поставок урана из Азербайджана в одно и то же государство, каждая из которых менее десяти метрических тонн, но сумма которых превышает десять метрических тонн в течение года;

2) двадцать метрических тонн тория, или для последовательных экспортных поставок тория из Азербайджана в одно и то же государство, каждая из которых менее двадцати метрических тонн, но сумма которых превышает двадцать метрических тонн в течение года;

с) количества, химический состав, место нахождения в настоящее время и использование или предполагаемое использование каждой импортной поставки в Азербайджан такого материала для конкретных неядерных целей в количествах, превышающих:

1) десять метрических тонн урана, или для последовательных импортных поставок урана в Азербайджан, каждая из которых менее десяти метрических тонн, но сумма которых превышает десять метрических тонн в течение года;

2) двадцать метрических тонн тория, или для последовательных импортных поставок тория в Азербайджан, каждая из которых менее двадцати метрических тонн, но сумма которых превышает двадцать метрических тонн в течение года;

при том понимании, что представление информации о таком материале, предназначенном для неядерного использования, после того как он достигнет окончательной формы своего неядерного использования, не требуется.

VII) а) Информацию относительно количеств, видов использования и мест нахождения ядерного материала, освобожденного от гарантий в соответствии со статьей 36 Соглашения о гарантиях;

б) информацию относительно количеств (которая может иметь форму оценок) и видов использования в каждом месте нахождения ядерного материала, освобожденного от гарантий в соответствии со статьей 35 б) Соглашения о гарантиях, но еще не находящегося в окончательной форме для неядерного использования, в количествах, превышающих указанные в статье 36 Соглашения о гарантиях. Предоставление этой информации не требует ведения подробного учета ядерного материала.

VIII) Информацию относительно места нахождения или дальнейшей обработки отходов среднего или высокого уровня активности, содержащих плутоний, высокообогащенный уран или уран-233, в отношении которых применение гарантий было прекращено в соответствии со статьей 11 Соглашения о гарантиях. Для цели данного пункта "дальнейшая обра-

ботка" не включает переупаковку отходов или их дальнейшее кондиционирование, не предусматривающее разделения элементов, для хранения или захоронения.

IX) Следующую информацию относительно согласованного оборудования и неядерного материала, перечисленных в Приложении II:

а) по каждой экспортной поставке из Азербайджана такого оборудования и материала: идентификация, количество, место предполагаемого использования в государстве-получателе и дата или в соответствующих случаях ожидаемая дата экспортной поставки;

б) по конкретному запросу Агентства, подтверждение Азербайджаном как импортирующим государством информации, предоставленной Агентству другим государством в отношении экспорта такого оборудования и материала в Азербайджан.

X) Общие планы на предстоящий десятилетний период, имеющие отношение к развитию ядерного топливного цикла (включая планируемые относящиеся к ядерному топливному циклу научно-исследовательские и опытно-конструкторские работы), когда они утверждены соответствующими компетентными органами в Азербайджане.

б. Азербайджан прилагает все разумные усилия с тем, чтобы предоставить Агентству следующую информацию:

I) общее описание и информацию, указывающую место проведения относящихся к ядерному топливному циклу научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ, не связанных с ядерным материалом, которые конкретно относятся к обогащению, переработке ядерного топлива или к обработке отходов среднего или высокого уровня активности, содержащих плутоний, высокообогащенный уран или уран-233, осуществляемых где-либо в Азербайджане, но которые не финансируются, не получили конкретного разрешения или не контролируются Азербайджаном или не осуществляются от имени Азербайджана. Для цели данного пункта "обработка" отходов среднего или высокого уровня активности не включает переупаковку отходов или их кондиционирование, не предусматривающее разделения элементов, для хранения или захоронения;

II) общее описание деятельности и сведения о лице или организации, осуществляющих такую деятельность в определенных Агентством местах нахождения за пределами площадки, которые, по мнению Агентства, могли бы функционально быть связаны с деятельностью на этой площадке. Предоставление такой информации является предметом конкретного запроса Агентства. Она предоставляется в консультации с Агентством и своевременно.

с. По запросу Агентства Азербайджан дает уточнения или разъяснения любой информации, предоставленной в соответствии с настоящей статьей, в той степени, в которой она имеет отношение к цели гарантий.

Статья 3

а. Азербайджан предоставляет Агентству в течение 180 дней после вступления в силу настоящего Протокола информацию, о которой говорится в статье 2.а I), III), IV), V), VI), а), VII) и X) и в статье 2.б I).

б. Азербайджан предоставляет Агентству до 15 мая каждого года обновленную информацию, о которой говорится в пункте а. выше, за период, охватывающий предшествующий календарный год. Если ранее предоставленная информация осталась без изменений, Азербайджан уведомляет об этом.

с. Азербайджан предоставляет Агентству до 15 мая каждого года информацию, определенную в статье 2.а. VI) V) и с), за период, охватывающий предшествующий календарный год.

д. Азербайджан ежеквартально предоставляет Агентству информацию, определенную в статье 2.а. IX) а). Эта информация предоставляется в течение шестидесяти дней после окончания каждого квартала.

е. Азербайджан предоставляет Агентству информацию, определенную в статье 2.а. VIII), за 180 дней до осуществления дальнейшей обработки, и до 15 мая каждого года информацию об изменениях мест нахождения за период, охватывающий предшествующий календарный год.

г. Азербайджан и Агентство договариваются о времени и частоте предоставления информации, определенной в статье 2.а. II).

г. Азербайджан предоставляет Агентству информацию, определенную в статье 2.а. IX) V), в течение шестидесяти дней после поступления запроса от Агентства.

ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЙ ДОСТУП

Статья 4

Нижеследующее применяется в связи с осуществлением дополнительного доступа в соответствии со статьей 5 настоящего Протокола:

а. Агентство не ставит цели механически или систематически проверять информацию, о которой говорится в статье 2, однако Агентство имеет доступ к:

I) любому месту нахождения, о котором говорится в статье 5.а. I) или II), на выборочной основе с целью обеспечения уверенности в отсутствии незаявленных ядерного материала и деятельности;

II) любому месту нахождения, о котором говорится в статье 5.б. или с, в целях решения вопроса, связанного с правильностью и полнотой информации, предоставленной в соответствии со статьей 2 или в целях устранения несоответствия, связанного с этой информацией;

III) любому месту нахождения, о котором говорится в статье 5.а. III) в той степени, в которой это необходимо Агентству для подтверждения для

целей гарантий заявления Азербайджана о статусе установки или места нахождения вне установок, где ранее обычно использовался ядерный материал, как снятых с эксплуатации.

б. I) За исключением случаев, указанных в пункте II) ниже, Агентство направляет Азербайджану предварительное уведомление о доступе по крайней мере за 24 часа;

II) в отношении доступа к любому месту на площадке, который запрашивается в сочетании с посещениями для проверки информации о конструкции или с инспекциями для специальных целей или обычными инспекциями на этой площадке, срок предварительного уведомления, если Агентство обращается с запросом об этом, составляет, по крайней мере, два часа, однако в исключительных обстоятельствах, может составить менее двух часов,

с. Предварительное уведомление направляется в письменном виде и в нем конкретно указываются причины доступа и деятельность, которая должна быть осуществлена во время такого доступа.

д. В случае вопроса или несоответствия Агентство предоставляет Азербайджану возможность дать разъяснение и способствовать решению этого вопроса или устранению этого несоответствия. Такая возможность будет предоставляться до направления запроса о доступе, если только Агентство не сочтет, что задержка в предоставлении доступа, возможно, нанесет ущерб цели, с которой запрашивается этот доступ. В любом случае Агентство не делает каких-либо выводов в отношении вопроса или несоответствия до тех пор, пока Азербайджану не будет предоставлена такая возможность.

е. Если с Азербайджаном не достигнуто иной договоренности, доступ осуществляется только в течение обычного рабочего дня.

г. Азербайджан имеет право на сопровождение инспекторов Агентства во время доступа представителями Азербайджана при условии, что это не задерживает выполнение инспекторами своих функций или иным образом не препятствует этому.

Статья 5

Азербайджан предоставляет Агентству доступ к:

а. I) любому месту на площадке;

II) любому месту нахождения, определенному Азербайджаном в соответствии со статьей 2.а.V)-VIII);

III) любой снятой с эксплуатации установке или снятому с эксплуатации месту нахождения вне установок, где ранее обычно использовался ядерный материал.

б. Любому месту нахождения, определенному Азербайджаном в соответствии со статьей 2.а. I), статьей 2.а. IV), статьей 2.а. IX) б) или статьей 2.б., помимо тех, о которых говорится в пункте а. I) выше, при условии,

что, если Азербайджан не имеет возможности предоставить такой доступ, Азербайджан прилагает все разумные усилия для незамедлительного удовлетворения требований Агентства с помощью иных средств.

с. Любому месту нахождения, определенному Агентством, помимо тех мест нахождения, о которых говорится в пунктах а. и б. выше, в целях отбора проб окружающей среды в конкретном месте нахождения при условии, что, если Азербайджан не имеет возможности предоставить такой доступ, Азербайджан прилагает все разумные усилия для незамедлительного удовлетворения требований Агентства в прилежащих местах нахождения или с помощью иных средств.

Статья 6

При осуществлении статьи 5 Агентство может выполнять следующие виды деятельности:

а. В отношении доступа в соответствии со статьей 5.а. I) или III): визуальное наблюдение, отбор проб окружающей среды; использование устройств для обнаружения и измерения радиации; опечатывание и применение других идентифицирующих и указывающих на вмешательство устройств, определенных в Дополнительных положениях; и применение других объективных мер, техническая осуществимость которых была подтверждена и использование которых было согласовано Советом управляющих (в дальнейшем именуемым "Советом") и после консультаций между Агентством и Азербайджаном.

б. В отношении доступа в соответствии со статьей 5.а. II): визуальное наблюдение; подсчет учетных единиц ядерного материала; не разрушающие измерения и отбор проб; использование устройств для обнаружения и измерения радиации; изучение учетных документов, касающихся количества, происхождения и размещения материала; отбор проб окружающей среды; и применение других объективных мер, техническая осуществимость которых была подтверждена и использование которых было согласовано Советом и после консультаций между Агентством и Азербайджаном.

с. В отношении доступа в соответствии со статьей 5.б.: визуальное наблюдение; отбор проб окружающей среды; использование устройств для обнаружения и измерения радиации; изучение касающихся гарантий производственных и отгрузочных учетных документов; и применение других объективных мер, техническая осуществимость которых была подтверждена и использование которых было согласовано Советом и последующих консультаций между Агентством и Азербайджаном.

б. В отношении доступа в соответствии со статьей 5.с: отбор проб окружающей среды и в случае, если результаты не позволяют решить вопрос или устранить несоответствие в месте нахождения, определенном Агентством в соответствии со статьей 5.с, использование в этом месте нахождения ви-

зуального наблюдения, устройств для обнаружения и измерения радиации и применение по согласованию между Азербайджаном и Агентством других объективных мер.

Статья 7

а. По просьбе Азербайджана Агентство и Азербайджан договариваются в отношении регулируемого доступа в рамках настоящего Протокола с целью предотвращения раскрытия чувствительной с точки зрения ядерного распространения информации, выполнения требований безопасности или физической защиты или с целью обеспечения защиты находящейся в частной собственности или коммерчески чувствительной информации. Такие договоренности не препятствуют Агентству осуществлять деятельность, которая является необходимой для обеспечения убедительной уверенности в отсутствии незаявленных ядерного материала и деятельности в соответствующем месте нахождения, включая решение любого вопроса, относящегося к правильности и полноте информации, о которой говорится в статье 2, или устранение несоответствия, относящегося к этой информации.

б. Азербайджан может при предоставлении информации, о которой говорится в статье 2, информировать Агентство о местах на площадке или в месте нахождения, на которых может применяться регулируемый доступ.

с. До вступления в силу любых необходимых Дополнительных положений Азербайджан может прибегнуть к регулированию доступа в соответствии с положениями пункта а. выше.

Статья 8

Ничто в настоящем Протоколе не препятствует Азербайджану предоставлять Агентству доступ к местам нахождения в дополнение к тем, о которых говорится в статьях 5 и 9, или просить Агентство о проведении деятельности по проверке в конкретном месте нахождения. Агентство незамедлительно прилагает все разумные усилия для осуществления действий в соответствии с такой просьбой.

Статья 9

Азербайджан предоставляет Агентству доступ к местам нахождения, определенным Агентством для отбора проб окружающей среды на обширной территории, при условии, что если Азербайджан не имеет возможности предоставить такой доступ, то Азербайджан прилагает все разумные усилия для удовлетворения требований Агентства в альтернативных местах нахождения. Агентство не запрашивает такой доступ до тех пор, пока отбор проб окружающей среды на обширной территории и процедурные меры для его

проведения не одобрены Советом и не проведены консультации между Агентством и Азербайджаном.

Статья 10

Агентство информирует Азербайджан о:

а. Деятельности, осуществленной в рамках настоящего Протокола, включая деятельность в отношении любых вопросов или несоответствий, которые Агентство довело до сведения Азербайджана, в пределах шестидесяти дней после осуществления Агентством этой деятельности.

б. Результаты деятельности в отношении любых вопросов или несоответствий, которые Агентство довело до сведения Азербайджана, по возможности скорее, но в любом случае в течение тридцати дней после получения Агентством этих результатов.

с. Выводах, которые оно сделало в результате своей деятельности в соответствии с настоящим Протоколом. Такие выводы предоставляются ежегодно.

НАЗНАЧЕНИЕ ИНСПЕКТОРОВ АГЕНТСТВА

Статья 11

а. I) Генеральный директор уведомляет Азербайджан об утверждении Советом любого должностного лица Агентства в качестве инспектора по гарантиям. Если Азербайджан не извещает Генерального директора о своем отклонении такого должностного лица как инспектора для Азербайджана в течение трех месяцев после получения уведомления об утверждении Советом, инспектор, о котором таким образом уведомлен Азербайджан, считается назначенным в Азербайджан;

II) Генеральный директор, действуя в ответ на просьбу Азербайджана или по собственной инициативе, незамедлительно информирует Азербайджан об отзыве назначения любого должностного лица в качестве инспектора для Азербайджана.

б. Уведомление, о котором говорится в пункте а. выше, считается полученным Азербайджаном через семь дней после даты направления Агентством такого уведомления Азербайджану заказной корреспонденцией.

ВИЗЫ

Статья 12

Азербайджан в течение одного месяца после получения запроса об этом, предоставляет указанному в таком запросе назначенному инспекто-

ру соответствующую многократную въездную/выездную и(или) транзитную визы, которые требуются для обеспечения инспектору возможности въезда и пребывания на территории Азербайджана в целях выполнения его(ее) функций. Любые запрошенные визы действительны в течение не менее одного года и в случае необходимости возобновляются в течение периода назначения-инспектора в Азербайджан.

ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 13

а. В тех случаях, когда Азербайджан или Агентство указывают на необходимость определить в Дополнительных положениях, каким образом следует применять меры, изложенные в настоящем Протоколе, Азербайджан и Агентство согласовывают такие Дополнительные положения в течение девяноста дней после вступления в силу настоящего Протокола или, в тех случаях, когда указание на необходимость таких Дополнительных положений дается после вступления в силу настоящего Протокола, - в течение девяноста дней после даты такого указания.

б. До вступления в силу любых необходимых Дополнительных положений Агентство имеет право применять меры, изложенные в настоящем Протоколе.

СИСТЕМЫ СВЯЗИ

Статья 14

а. Азербайджан дает разрешение Агентству свободно использовать для служебных целей системы связи между инспекторами Агентства в Азербайджане и Центральными учреждениями Агентства и(или) Региональными бюро, включая передачу в неавтономном или автономном режиме информации, поступающей от устройств, установленных Агентством в целях сохранения и(или) наблюдения, или измерения, и обеспечивает защиту такой связи. Агентство после консультаций с Азербайджаном имеет право использовать установленные на международном уровне системы прямой связи, включая спутниковые системы и другие виды дальней связи, не используемые в Азербайджане. По просьбе Азербайджана или Агентства подробности, касающиеся осуществления этого пункта в отношении передачи в неавтономном или автономном режиме информации, поступающей от установленных Агентством устройств сохранения и (или) наблюдения или измерения, определяются в Дополнительных положениях.

При установлении связи и передаче информации, как это предусматривается в пункте а. выше, надлежащим образом учитывается необходимость обеспечения защиты находящейся в частной собственности или коммерчески чувствительной информации или той информации о конструкции, которую Азербайджан считает особо чувствительной.

ЗАЩИТА КОНФИДЕНЦИАЛЬНОЙ ИНФОРМАЦИИ

Статья 15

а. Агентство поддерживает строгий режим обеспечения эффективной защиты от раскрытия коммерческих, технологических и промышленных секретов и другой конфиденциальной информации, которая становится ему известной, включая такую информацию, которая становится известной Агентству в ходе осуществления настоящего Протокола.

б. Режим, о котором говорится в пункте а. выше, включает, в частности, положения, относящиеся к:

I) общим принципам и связанным с ними мерам по обращению с конфиденциальной информацией;

II) условиям найма персонала, касающимся защиты конфиденциальной информации;

III) процедурам в случае нарушений или якобы имевших место случаев нарушения конфиденциальности.

с. Режим, о котором говорится в пункте а. выше, утверждается и периодически рассматривается Советом.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Статья 16

а. Приложения к настоящему Протоколу являются его неотъемлемой частью. За исключением целей внесения поправок в Приложения, термин "Протокол", как он употребляется в настоящем документе, означает Протокол и Приложения, вместе взятые.

б. В перечень видов деятельности, указанных в Приложении I, и перечень оборудования и материала, указанных в Приложении II, Советом могут вноситься поправки по рекомендации созданной Советом рабочей группы экспертов открытого состава. Любая такая поправка вступает в силу через четыре месяца после ее принятия Советом.

ВСТУПЛЕНИЕ В СИЛУ

Статья 17

а. Настоящий Протокол вступает в силу в день, когда Агентство получит от Азербайджана письменное уведомление о том, что законодательные и(или) конституционные требования Азербайджана, необходимые для вступления в силу, выполнены.

б. Азербайджан может в любое время до того, как настоящий Протокол вступит в силу, заявить, что Азербайджан будет применять настоящий Протокол на временной основе.

с. Генеральный директор незамедлительно информирует все государства - члены Агентства о любом заявлении о применении настоящего Протокола на временной основе и о его вступлении в силу.

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Статья 18

Для целей настоящего Протокола:

а. Относящиеся к ядерному топливному циклу научно-исследовательские и опытно-конструкторские работы означают деятельность, которая конкретно относится к любому аспекту разработки процесса или системы любого из следующего:

конверсии ядерного материала,
обогащения ядерного материала,
изготовления ядерного топлива,
реакторов,
критических сборок,
переработки ядерного топлива,

обработки (не включая переупаковки или кондиционирования, не предусматривающего разделения элементов, для хранения или захоронения) отходов среднего или высокого уровня активности, содержащих плутоний, высокообогащенный уран или уран-233, но не включают деятельность, относящуюся к теоретическим или фундаментальным научным исследованиям или к научно-исследовательским и опытно-конструкторским работам по промышленным применениям радиоизотопов, медицинским, гидрологическим и сельскохозяйственным применениям, изучению последствий для здоровья и окружающей среды и по усовершенствованию технического обслуживания.

б. Площадка означает территорию, границы которой определены Азербайджаном в соответствующей информации о конструкции установки, включая ос-

тановленную установку, а также в соответствующей информации о месте нахождения вне установок, где обычно используется ядерный материал, включая закрытое место нахождения вне установок, где ранее использовался ядерный материал (которые ограничиваются местами нахождения, где имеются горячие камеры или осуществлялась деятельность, связанная с конверсией, обогащением, изготовлением или переработкой топлива). Площадка включает также все объекты, совместно размещенные с упомянутыми выше установкой или местом нахождения, с целью предоставления или использования существенных средств обеспечения, включая: горячие камеры для обработки облученных материалов, не содержащих ядерный материал; установки для обработки, хранения и захоронения отходов; а также здания, связанные с согласованной деятельностью, определенной Азербайджаном в соответствии со статьей 2.a.IV) выше.

с. **Снятая с эксплуатации установка или снятое с эксплуатации место нахождения вне установок** означает объект или место нахождения, на которых демонтированы или сделаны непригодными к эксплуатации оставшиеся конструкции и оборудование, важные для ее(его) использования, так что она (оно) не используется для хранения ядерного материала и не может далее использоваться для обращения с ядерным материалом, его обработки или использования.

д. **Остановленная установка или закрытое место нахождения вне установок** означают объект или место нахождения, эксплуатация которых прекращена и из которых изъят ядерный материал, но которые не сняты с эксплуатации.

е. **Высокообогащенный уран** означает уран с обогащением 20% или выше по изотопу урана-235.

ф. **Отбор проб окружающей среды в конкретном месте нахождения** означает отбор проб окружающей среды (например, воздуха, воды, растительности, почвы, загрязнений) в определенном Агентством месте нахождения и непосредственной близости от него с целью содействия Агентству в подготовке выводов об отсутствии незаявленных ядерного материала или ядерной деятельности в этом определенном месте нахождения.

г. **Отбор проб окружающей среды на обширной территории** означает отбор проб окружающей среды (например, воздуха, воды, растительности, почвы, загрязнений) в ряде определенных Агентством мест нахождения с целью содействия Агентству в подготовке выводов об отсутствии незаявленных ядерного материала или ядерной деятельности на обширной территории.

h. **Ядерный материал**, согласно определению, данному в статье XX Устава, означает любой исходный материал или любой специальный расщепляющийся материал. Термин исходный материал не должен толковаться применительно к руде или отходам руды. Любое определение, данное Советом в соответствии со статьей XX Устава Агентства после вступления в силу настоящего Протокола,

которое расширяет список материалов, считающихся исходным или специальным расщепляющимся материалом, вступает в силу в рамках настоящего Протокола только после принятия Азербайджаном.

i. **Установка** означает:

I) реактор, критическую сборку, завод по конверсии, завод по изготовлению, перерабатывающую установку, установку для разделения изотопов или отдельное хранилище; или

II) любое место нахождения, где обычно используется ядерный материал в количествах, превышающих один эффективный килограмм.

j. **Место нахождения вне установок** означает любой объект или любое место нахождения, которые не являются установкой, и где обычно используется ядерный материал в количествах, равных одному эффективному килограмму или менее.

Совершено в Вене 5 дня июля месяца 2000 года в двух экземплярах на русском и английском языках, причем оба текста являются равно аутентичными*.

За Азербайджанскую
Республику:
(подпись)

За Международное агентство по
Атомной Энергии:
(подпись)

**Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan
dövlətlərin Hərbi Əməkdaşlığını Əlaqələndirmə
Qərarı haqqında Əsasnaməyə əlavələr və
dəyişikliklər edilməsi barədə Qərarın təsdiq edilməsi
haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu
(8 dekabr 2000-ci il, № 29-IIQ)**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Azərbaycan Respublikası tərəfindən 2000-ci il iyunun 21-də Moskva şəhərində xüsusi rəylə imzalanmış "Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin Hərbi Əməkdaşlığını Əlaqələndirmə Qərarı haqqında Əsasnaməyə əlavələr və dəyişikliklər edilməsi barədə Qərar" təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

MDB-nin iştirakçısı olan dövlətlərin Hərbi Əməkdaşlığının Əlaqələndirmə Qərargahı haqqında Əsasnaməyə əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında Qərar

MDB-nin Dövlət Başçıları Şurası, MDB orqanlarının strukturunun reformasiya edilməsi və təkmilləşdirilməsi haqqında 2 aprel 1999-cu il qərarının gerçəkləşdirərək qərara aldı:

1. MDB-nin dövlət başçılarının 24 dekabr 1993-cü ildə təsdiq etdiyi Hərbi əməkdaşlığın koordinasiya ştabı haqqında Əsasnaməyə əlavələr və dəyişikliklər edərək onu yeni redaksiyada təsdiq etmək (əlavə edilir).

2. MDB-nin üzv dövlətlərinin Müdafiə Nazirliyi Şurası normativ sənədlərə və hərbi əməkdaşlığın koordinasiya ştabına əlavələr və dəyişikliklər etsin.

3. Bu qərar imzalanan andan qüvvəyə minir. Rus dilində bir əsas nüsxə olmaqla 21 iyun 2000-ci ildə Moskvada həyata keçirilib. İmzalayan hər bir dövlətə sənədin təsdiq edilmiş surəti göndərilməklə, əsl nüsxə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyə Komitəsində saxlanılır.

Azərbaycan Respublikası
(xüsusi rəylə imzalanıb)

Ermənistan Respublikası
(imza)

Belarus Respublikası
(imza)

Gürcüstan Respublikası
(imzalanmayıb)

Qazaxıstan Respublikası
(imza)

Qırğızıstan Respublikası
(imza)

Moldova Respublikası
(imzalanmayıb)

Rusiya Federasiyası
(imza)

Tacikistan
(imza)

Türkmənistan
(imzalanmayıb)

Özbəkistan Respublikası
(qeydlə imzalanıb)

Ukrayna
(imzalanmayıb)

MDB iştirakçısı olan dövlətlərin hərbi əməkdaşlığını əlaqələndirmə Qərargahı haqqında Əsasnaməyə əlavələr və dəyişikliklər MDB Dövlət Başçıları Şurasının qərarı ilə təsdiq edilmişdir

Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin hərbi əməkdaşlığını Əlaqələndirmə Qərargahı haqqında ƏSASNAMƏ

Bu Əsasnamə MDB-nin iştirakçı dövlətlərinin hərbi əməkdaşlığının koordinasiya üzrə funksiyasını, hüququnu, tərkibini, strukturunu, eləcə də fəaliyyətinin təşkilini müəyyən edir.

I. Əsas terminlər

1. Bu Əsasnamədə terminlər aşağıdakı mənaları verir:

1.1. Birlik dövləti – Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçı dövləti;

1.2. Dövlət Başçıları Şurası – Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçısı Şurası;

1.3. Hökumət Başçıları Şurası – Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Hökumət Başçıları Şurası;

1.4. Müdafiə Nazirliyi Şurası – Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzv dövlətlərinin Müdafiə Nazirliyi Şurası;

1.5. Ştab – Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzv dövlətlərinin hərbi əməkdaşlığını koordinasiya edən ştab;

1.6. Ştab rəisi – MDB dövlətlərinin hərbi əməkdaşlığını koordinasiya edən Ştabın rəisi;

1.7. Birlik dövlətlərinin hərbi qüvvələrinin nümayəndələri – Birliyin göndərən dövlətlərinin müdafiə nazirliklərinin təmsilçiləri;

1.8. Ştabın orqanları – komandanlıq, idarəetmə, istiqamətləndirmə, bölmə və başqa orqanlar, hansılar ki, təşkilati strukturlar üzrə nəzərdə tutulub;

1.9. Ştabın hərbi qulluqçuları – Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzv dövlətlərinin hərbi əməkdaşlığın koordinasiyası üzrə ştabda xidmət keçən hərbi qulluqçuları.

1.10. Ştabın vətəndaş potensialı – Ştabla əmək münasibətlərində olan qəbul edilən dövlətin vətəndaşları;

1.11. Ştabın şəxsi heyəti – hərbi əməkdaşlığın koordinasiyası üzrə Ştabın hərbi qulluqçuları və mülki şəxsləri;

1.12. Ailə üzvləri – hərbi əməkdaşlığın koordinasiyası üzrə Ştabın hərbi qulluqçularının və mülki potensialının ailə üzvləri;

1.13. Gündəran dövlət – hərbi əməkdaşlığın koordinasiyası üzrə Ştaba hərbi qulluqçularını gündəran dövlət;

1.14. Qəbul edən dövlət – hərbi əməkdaşlığın koordinasiyası üzrə Ştabın daimi yerləşdiyi MDB dövləti

II. Ümumi müddəalar

2. Ştab Müdafiə Nazirliyi Şurasının daim fəaliyyətdə olan işçi orqanıdır. Onun statusu qəbul edən dövlətin baş qərargahının statusundan aşağı deyil. Ştab birlik dövlətlərinin hərbi əməkdaşlığının inkişafına təkən verən, Dövlət Başçıları Şurasının Hökumət Başçıları Şurasının, Müdafiə Nazirləri Şurasının qərarlarının realizasiyasını koordinasiya edən orqandır.

2.1. Ştab öz fəaliyyətində Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnaməsini, Birlik çərçivəsində qəbul edilən müqavilələri və razılaşmaları, Dövlət Başçıları Şurasının, Hökumət Şurasının, Müdafiə Nazirləri Şurasının qərarlarını, eləcə də bu Əsasnaməni rəhbər tutur.

2.2. Ştab hüquqi şəxsdir və öz səlahiyyətləri çərçivəsində öz adından müqavilələr bağlamaq, əmlak və qeyri-əmlak hüquqları əldə etmək, öhdəlik daşımaq, məhkəmədə və arbitrajda (təsərrüfat məhkəməsində) iddiaçı və cavabdeh olmaq hüququna malikdir.

2.3. Birlik dövlətlərinin hərbi qüvvələrinin təmsilçilərinin və Ştabın şəxsi heyətinin hüquqi statusu ayrıca razılaşma ilə müəyyən olunur.

III. Ştabın funksiyaları

3. Ştabın funksiyalarına aiddir:

3.1. Dünyada və regionda Birlik üçün maraq kəsb edən hərbi-siyasi vəziyyət haqqında açıq informasiya toplamaq, həmin informasiyanın əsasında Müdafiə Nazirləri Şurası üçün məruzələr hazırlamaq.

3.2. Birlik çərçivəsində hərbi əməkdaşlıq sahəsində etimadın və qarşılıqlı anlaşmanın möhkəmləndirilməsi haqqında təkliflərin hazırlanması.

3.3. hərbi əməkdaşlıq sahəsində Dövlət Başçıları Şurasının Hökumət Başçıları Şurasının və müdafiə nazirləri Şurasının qərarlarının realizasiya olunmasında Birlik dövlətlərinin müdafiə nazirlərinin söylərinin birləşdirilməsi.

3.4. Birlik dövlətlərinin hərbi qüvvələrinin yaradılması və inkişafı sahəsində köməklik göstərilməsi üçün söylərin koordinasiyası.

3.5. Hərbi məsələlərdə Birlik dövlətlərinin normativ hüquqi aktlarının, hərbi qulluqçuların və onların ailələrinin sosial hüquqi müdafiə məsələlərində analiz aparılması və onların yaxşılaşması haqqında təkliflərin verilməsi.

3.6. Müdafiə Nazirləri Şurasının tapşırığı ilə Birlik dövlətlərinin müdafiə nazirliklərinin obyektlərində ekoloji təhlükəsizlik tədbirlərinin gerçəkləşməsi üçün

tədbirlərin işlənilib həyata keçirilməsi və bu məsələlərdə Birlik dövlətlərinin müdafiə nazirlərinin qarşılıqlı əlaqəsinin həyata keçirilməsi.

3.7. Ali silahların və silahlı qüvvələrin ixtisarı sahəsində, hərbi sferada açıqlığın artırılması, beynəlxalq razılaşmaların gözlənilməsində etimad tədbirləri sahəsində Birlik dövlətlərinin söylərinin koordinasiyasında iştirak etmək.

3.8. Müdafiə Nazirləri Şurasının tapşırığı ilə birgə HHM sistemlərinin bərpası, raket hücumlarından xəbərdarlıq və Birlik dövlətlərinin kosmik fəzasının nəzarəti sahəsində söylərin razılaşdırılması.

3.9. Çoxtərəfli əsasda hərbi əməkdaşlıq haqqında birliyin müdafiə nazirlərinin təkliflərinin ümumiləşdirilməsi və onların üst-üstə düşən maraqları sahələrinin aşkar edilməsi məqsədi ilə analizi.

3.10. Birlik dövlətlərinin hərbi idarələrinin elmi nailiyyətlərinin öyrənilməsi, analizi və ümumiləşdirilməsi, elmi-hərbi tədqiqatlar sahəsində əməkdaşlığa, hərbi-texniki siyasətə, qoşunların arxa təminatına və sülhməramlı qüvvələrə aid təkliflərin işlənilib hazırlanması.

3.11. Birliyin hərbi birləşmələrinin maddi və texniki təminatının tədbirlərini, eləcə də onlar üçün maddi vəsaitlərin ehtiyatının yaradılması və saxlanması prinsiplərinin işlənilib hazırlanması.

3.12. Birlik dövlətlərinin müdafiə nazirlərinin xahişi ilə onlara hərbi əməkdaşlıq, tərki-silah və hərbi konfliktlərin qarşısının alınması sahəsində müqavilələrin hazırlanmasına və bağlanmasına xüsusi və hüquqi köməyin göstərilməsi.

3.13. Müdafiə Nazirləri Şurasına aşağıdakı məsələlər üzrə təkliflərin hazırlanması.
- Birlikdə sülhün qorunub saxlanması üçün hərbi müşahidəçilər qrupunun hazırlanması və tətbiq edilməsi.

- Maddi və Texniki Məsələlər üzrə Birliyin hərbi qüvvələrinin texniki təminatı üzrə birgə tədbirlərin formalaşma planına aid prinsip və yanaşmaların razılaşdırılması.

3.14. Müdafiə Nazirləri Şurasının qərarı üzrə çoxtərəfli əsasda hərbi əməkdaşlığın konkret məsələləri haqqında sazişlər layihəsinin işlənilib hazırlanması, planların hazırlanması və onların gerçəkləşməsinin analizi.

3.15. Müdafiə Nazirləri Şurasının tapşırığı ilə Birlik üzvü olmayan dövlətlərin hərbi orqanları ilə, hərbi-siyasi ittifaqlarla və beynəlxalq təşkilatlarla kontaktların yaradılması.

3.16. Müdafiə nazirləri Şurasının tapşırığı ilə Birlik dövlətlərinin maraqları çərçivəsində hərbi-fəaliyyət teatrının operativ şəkildə təchiz edilməsi məsələləri ilə bağlı, təklif və razılaşmaların hazırlanması, Birlik dövlətlərinin mühüm radioelektron vasitələrinin elektromaqnit uyarlılığının təmin edilməsi, eləcə də onların hərbi qüvvələri tərəfindən radiotezliklərin istifadə edilməsi.

3.17. Birlik dövlətlərinin hərbi qüvvələrinin maraqları çərçivəsində infrastruktur elementlərinin (aerodrom, poliqonlar və s.) birgə istifadə edilməsi haqqında çoxtərəfli razılaşmaların əldə olunması üçün təklif və yardımların hazırlanması.

3.18. Müdafiə Nazirləri Şurasının tapşırığı ilə konflikt rayonunda sülhməramlı fəaliyyətin təşkili və nəzarətində iştirak etmək, sülhməramlı qüvvələrin təcrübəsinin öyrənilməsi və ümumiləşdirilməsi.

3.19. Birlik dövlətlərinin müdafiə nazirliklərinin gizli əlaqəsinin təşkili və dövlətlərarası sirlərin müdafiəsinin təmin edilməsində onların söylərinin koordinasiya edilməsi.

3.20. Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrində obyektlərin etibarlı şəkildə aşkar edilməsinin təmin edilməsi məsələlərinin koordinasiya edilməsi; ehtiyacların planlaşdırılması və Birlik dövlətlərinin Müdafiə Nazirlərinin vahid tanınma sistemə aid mühüm sənədlərlə təmin edilməsi.

3.21. Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin mətbuat xidmətlərinin qarşılıqlı əlaqəsinin təşkilində iştirak etmək.

3.22. Dövlət orqanlarının, kütləvi informasiya vasitələrinin və Birlik dövlətlərinin ictimaiyyətinin və xarici dövlətlərin hərbi əməkdaşlıq sahəsində fəaliyyət haqqında məlumatlandırılması (Müdafiə Nazirləri Şurasının qərarları ilə).

3.23. Çoxtərəfli əsasda hərbi əməkdaşlığın perspektivləri və vəziyyət haqqında Müdafiə Nazirləri Şurası üçün analitik məruzələrin hazırlanması və onun dərinləşməsi üzrə təkliflər.

3.24. Dövlət Başçıları Şurasının, Hökumət Başçıları Şurasının tapşırıqlarının Müdafiə Nazirlərinin Şurasının qərarlarının yerinə yetirilməsinin təşkili

3.25. Müdafiə Nazirlərinin Şurasının tapşırığı ilə bir və ya bir neçə Birlik dövlətlərinin suverenliyinə, təhlükəsizliyinə və ərazi bütövlüyünə təhlükə olduğu halda (qarşılıqlı məsləhətləşmələrin) keçirilməsi.

3.26. Birlik dövlətlərinin hərbi idarəetmə orqanlarının və Birlik orqanlarının hava fəzasında dövlət sərhədlərinin mühafizəsinin təminatı haqqında razılaşmaların və müqavilələrin gerçəkləşməsi sahəsində fəaliyyətin və hava fəzası üstündə birgə nəzarətin həyata keçirilməsi.

3.27. Birlik dövlətlərinin müdafiə nazirlərinin silahların və texnikanın mənim-sənilməsində və istismarında söylərinin koordinasiyası.

3.28. Sülhməramlı fəaliyyət məsələləri ilə bağlı Birlik üzvü olmayan dövlətlərlə, hərbi-siyasi ittifaqlarla və beynəlxalq təşkilatlarla kontaktların həyata keçirilməsi.

3.29. MDB orqanları ilə MDB üzvü olan dövlətlərin dövlət orqanları və ictimai təşkilatları ilə informasiya əlaqələri qurmaq. Müdafiə Nazirləri Şurası və onun Birlik dövlətləri ilə hərbi əməkdaşlıq məsələləri üzrə işçi orqanlarının informasiya təminatı.

3.30. Konfliktlərin qarşısının alınması və tənzimlənməsi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın hərbi aspektləri üzrə təkliflərin hazırlanması Birlik dövlətlərinin müdafiə nazirlərinin sülhməramlı əməliyyatlar həyata keçirilməsi zamanı fəaliyyətinin koordinasiyası. Sülhməramlı fəaliyyətin həyata keçməsinə reqlamentləşdirən beynəlxalq hüquqi sənədlər üzrə təkliflərin hazırlanması. Sülhməramlı fəaliyyətin hərbi aspektlərinə görə mütəxəssislərin hazırlanmasında iştirak.

3.31. Dövlət Başçıları Şurasının sülhməramlı fəaliyyətin ayrı-ayrı məsələləri üzrə tapşırıqların yerinə yetirilməsi, operativ rəhbərlik, Müdafiə Nazirlərinin Şurasının qərarı ilə sülhün təmin olunması üzrə əməliyyatların keçirilməsi, Müstəqil Dövlətlər Birliyində sülhü təmin edən kollektiv qüvvələrin üzərinə qoyulmuş məsələlərin yerinə yetirilməsinə nəzarət. BMT-nin bayrağı altında fəaliyyət göstərən sülhməramlı qüvvələrin təcrübəsinin öyrənilməsi və ümumiləşdirilməsi.

3.32. Birlik dövlətlərinin müdafiə nazirlərinin hərbi qulluqçulara, hərbi xidmətlərdən təsis olunmuş vətəndaşlara və onların ailə üzvlərinə, beynəlxalq hüquqa əsaslanan və onların həyata keçirilməsində beynəlxalq təşkilatların təsribəsinə əsaslanan, sosial və hüquqi təminatların sisteminin təkmilləşməsində və realizasiya edilməsində söylərinin koordinasiya edilməsi.

3.33. Birlik dövlətlərinin müdafiə nazirliklərinin qoşunların əxlaqi-psixoloji hazırlanmasının formalaşmasına yönələn tədbirlərin hazırlanması.

3.34. Mütəxəssislərin Birlik dövlətlərinin ali məktəblərinə paylaşıdırılmasında iştirak etmək. Birlik dövlətlərinin ali məktəblərində təhsil alması məsələlərinin koordinasiyası, onların Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələri və Birlikdə sülhü təmin edən kollektiv qüvvələr üçün hazırlıq sisteminin təkmilləşməsi üçün təkliflərin hazırlanması.

3.35. Müdafiə Nazirləri Şurasının fəaliyyətinin təminatı üzrə cari işin aparılması, gündəlik iş üçün təkliflərin hazırlanması.

IV. Ştabın tərkibi və strukturu

4. Ştab komandanlıqdan (Ştabın rəisi, Ştabın rəisinin 1-ci müavini, Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin təmsilçiləri, Ştab rəisinin müavinləri) idarədən, birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin təmsilçilərinin aparatından, müstəqil istiqamətlərdən, bölmələrdən və orqanlardan, hansılar ki, təşkilati struktur ilə nəzərdə tutulub və Müdafiə Nazirləri Şurası tərəfindən təsdiq edilib.

4.1. Ştabın strukturuna onun üçün müəyyən olunan çərçivədə Müdafiə Nazirləri Şurası tərəfindən zəruri dəyişikliklər edilə bilər. Qərargah rəisinin qərarı ilə ümumi say çərçivəsində Ştabın bəzi strukturlarına başqa strukturların say tərkibindən istifadə edərək dəyişikliklər edilə bilər.

4.2. Ştabın hərbi qulluqçularla və mülki personalla kompleksləşdirilməsi öz təmsilçilərini ştabın struktur orqanlarında görmək istəyən Birlik dövlətlərinin hər biri üçün kvotaya uyğun olmaq həyata keçirilir. Ştabın hərbi qulluqçularla kompleksləşdirilməsi qaydası Müdafiə Nazirləri Şurası tərəfindən müəyyən edilir.

4.3. Kollektiv təhlükəsizlik məsələlərinin, sülhməramlı fəaliyyətin, operativ və hərbi hazırlığın ən irimiqyaslı tədbirlərin həyata keçməsi üçün Birlik dövlətlərinin müdafiə nazirliklərinə əlavə olaraq operativ həlqə idarəsinə, silahlı qüvvələrin mütəxəssislərini ayırırlar.

V. Ştabın fəaliyyətinin təşkili

5. Ştab rəisi ona verilən səlahiyyətlər çərçivəsində statusuna görə qərargah rəisi vəzifəsindən – qəbul edən dövlətlərin müdafiə nazirinin birinci müavinindən aşağı ola bilməz. Qərargah rəisi:

5.1. Dövlət Başçıları Şurası tərəfindən Müdafiə Nazirləri Şurasının təqdimatı ilə rotasiya qaydası ilə 3 il müddətində seçilir.

5.2. Müdafiə Nazirləri Şurası qarşısında hesabat verir.

5.3. Öz vəzifələrini yerinə yetirərkən Birlik dövlətlərinin maraqlarını müdafiə edir və bir və bir neçə dövlət tərəfindən hər hansı göstərişlə bağlı ola bilməz; təsirə məruz qala bilməz.

5.4. Müvəqqəti olmadığı hallarda, eləcə də öz vəzifəsini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə yeni Ştab rəisi təyin olunana qədər onun səlahiyyətləri 1-ci müavinə keçir.

6. Ştab rəisinin funksiyalarına aşağıdakılar aiddir.

6.1. Ştabın səlahiyyətləri çərçivəsində Birlik çərçivəsində qəbul edilmiş hərbi əməkdaşlıq məsələləri haqqında aktların işlənilib hazırlanması və yerinə yetirilməsi.

6.2. Müdafiə Nazirləri Şurasının Birlik üzvləri olmayan dövlətlərin hərbi idarəetmə orqanları, hərbi-siyasi ittifaqlar və beynəlxalq təşkilatları ilə əlaqələrdə təmsil etmək.

6.3. Ştabın fəaliyyətinə rəhbərlik və öz səlahiyyətləri çərçivəsində Ştab üzrə əmrlərin və direktivlərin verilməsi.

6.4. Müdafiə Nazirləri Şurasının razılığı ilə Ştabın ştatının təsdiq edilməsi.

6.5. Ştabın orqanlarının funksiyalarını və Ştabın vəzifəli şəxslərinin öhdəliklərinin müəyyən edilməsi.

6.6. Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin təmsilçilərinin fəaliyyətinin təmin edilməsi.

6.7. Müdafiə Nazirləri Şurasının və onun orqanlarının maliyyə ehtiyacları haqqında təkliflərin təqdim edilməsi.

6.8. Ştabın şəxsi heyətinin saxlanılmasına və fəaliyyətinin təmin edilməsinə, Müdafiə Nazirləri Şurasının işçi orqanlarına (komitələrə), eləcə də hərbi əməkdaşlığın həyata keçirilməsinə yönələn əsliqəsiyələrə sərəncam vermək.

6.9. Ştaba ayrılan maliyyə vəsaitləri haqqında hər il Müdafiə Nazirləri Şurasına hesabat təqdim etmək.

6.10. Ştabın möhürünün və ştatının Müdafiə Nazirləri Şurasına təsdiq edilmək üçün verilməsi.

6.11. Müdafiə Nazirləri Şurasının işçi orqanlarının (komitələrinin) və Ştabın fəaliyyətinin razılaşdırılması.

6.12. Şura tərəfindən onun üzərinə qoyulan başqa səlahiyyətlərin yerinə yetirilməsi.

7. Ştabın rəisinin birinin müavini ştab rəisinin təqdimatı ilə müdafiə nazirləri Şurası tərəfindən təyin edilir. O, Ştabın şəxsi heyətinin birbaşa rəisi hesab olunur və ştab rəisinin müəyyən etdiyi hədudlarda öz funksiyalarını yerinə yetirir.

8. Ştab rəisinin müavinləri Ştab rəisinin təqdimatı ilə Müdafiə Nazirləri Şurası tərəfindən qəbul edən dövlətin silahlı qüvvələrindən təyin edilir.

9. Müdafiə Nazirləri Şurasının katibi Müdafiə Nazirləri Şurası tərəfindən təyin edilir. Onun hüquq və vəzifələri Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzv dövlətlərinin Müdafiə Nazirləri Şurası haqqında Əsasnamə ilə müəyyən edilir.

10. Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin nümayəndələri:

10.1. Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin nümayəndəsi öz xidmət statusuna görə göndərən dövlətin Baş Ştabının rəisinə bərabər tutulan və Ştaba Birlik dövlətlərində hökm sürən prosedurlara uyğun olaraq təyin edilir və göndərən dövlətin silahlı qüvvələrinin marağını təmsil edir.

10.2. Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin təmsilçilərinin funksiyalarına aşağıdakılar aiddir:

10.2.1. Ştab ilə göndərən dövlətin müdafiə nazirləri arasında qarşılıqlı əlaqənin təmin edilməsi.

10.2.2. Çoxtərəfli əsasda hərbi əməkdaşlığın planlarının işlənilib hazırlanmasında iştirak etmək və onun yerinə yetirilməsinə nəzarət etmək.

10.2.3. Müdafiə Nazirləri Şurasına baxılmaq üçün təkliflərin hazırlanması və sənədlərin hazırlanmasında iştirak etmək.

10.2.4. Müdafiə Nazirləri Şurasının qərarlarının gerçəkləşməsi üçün Ştabın işində iştirak etmək.

10.2.5. Ştabın üzərinə qoyulmuş funksiyalar həcmində hərbi əməkdaşlığın təmin edilməsinə yönələn sazişlərin və başqa çoxtərəfli razılaşmaların yerinə yetirilməsinə nəzarət.

10.2.6. Ştab rəisini göndərən dövlətin hərbi məsələlərdə qanunvericilik aktları haqqında, silahlı qüvvələr haqqında açıq informasiya ilə və regiondakı hərbi siyasi vəziyyətlə məlumatlandırmaq.

10.2.7. Qəbul edən dövlətin ərazisində yerləşən göndərən dövlətin hərbi qulluqçularının hüquqlarının müdafiəsi.

Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin təmsilçiləri Ştabda yerləşən, öz dövlətlərinin hərbi qulluqçuları üçün böyük hərbi rəis hesab edirlər. Bu qayda ali-hərbi məktəbdə təhsil alanlar və ya ezamiyyətdə olan hərbi qulluqçular üçün də qüvvədədir.

10.2.8. İdarə rəislərinin seçilməsi və yerdəyişməsi üçün, istiqamətlər, bölmələr, qruplar və bu strukturun zabitləri üçün təkliflərin hazırlanmasında iştirak etmək.

10.3. Qulluq müddəti ərzində Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin təmsilçiləri avtotransportla, rabitə vasitələri ilə təmin edilir, xidməti yanaşma aparma hüququndan istifadə edir, göndərən dövlətin silahlı qüvvələrinə aid xidməti sənədlərdən istifadə edirlər.

11. Hərbi qulluqçuların Ştaba təyinatı göndərən dövlətin müdafiə nazirinin əmri ilə, Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin təmsilçiləri isə ştabın rəisi ilə razılaşdırmaq yolu ilə göndərən dövlətin prosedurları ilə həyata keçirilir. Ştabda hərbi qulluqçuların təyinatı Ştab rəisinin əmri ilə baş tutur.

12. Ştabda şatla vəzifələrə təyin olunan hərbi qulluqçular Birliyin göndərən dövlətinin silahlı qüvvələrinin kadri kimi saxlanılır, amma əvvəlki xidmət yerində şəxsi heyətin siyahısından çıxartılır.

13. Hərbi qulluqçulara hərbi rütbələr Ştab rəisi tərəfindən göndərən dövlətdə nəzərdə tutulan qayda əsasında verilir.

14. Ştabda xidmət keçən hərbi qulluqçular arasında xidməti münasibətlər Ştab tərəfindən Müdafiə Nazirləri Şurası ilə razılaşdırmaq yolu ilə ayrıca təsdiq olunan Əsasnamə ilə təmin olunur.

15. Ştabda fəaliyyətini başa vuran hərbi qulluqçular Ştab rəisinin əmri ilə göndərən dövlətin müdafiə nazirliyinə ezam edilir.

Hərbi qulluqçunun geriyyə ezam edilməsi göndərən dövlətin nazirliyinin razılığı ilə həyata keçirilir. Zəruri halda onlar həmçinin göndərən dövlətin müdafiə nazirliyinin qərarı ilə geriyyə çağırılı bilər.

16. Ştabın yerləşdiyi yer - Rusiya Federasiyası, Moskva şəhəri (Leningrad prospekti, 41).

16.1. Ştabın rəisi qəbul edən dövlətin hökuməti ilə Ştabın yerləşmə şərtləri haqqında və onun fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında saziş bağlayır.

16.2. Qəbul edən dövlət Ştabın büdcəsi hesabına Ştaba öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün maddi-texniki təminat da daxil olmaqla bütün imkanları təqdim və təmin edir. Ştabın təminatının bölmələrinin şəxsi heyəti qəbul edən dövlətin silahlı qüvvələrinə daxil edilmir.

16.3. Ştabın mənzil qərarının toxunulmazlığı Birliyin qəbul edən dövləti tərəfindən təmin edilir. Qəbul edən dövlətin hakimiyyəti onun təhlükəsizliyi üçün zəruri tədbirlər görür.

Mənzil qərarının toxunulmazlığı ondan Ştabın funksiyalarından kənar funksiyalar üçün istifadə etməyə imkan vermir.

17. Ştabda yerləşən sənədlərin və arxiv fondlarının toxunulmazlığı qəbul edən dövlət tərəfindən təmin olunur.

18. Qəbul edən dövlət Ştaba məxsus olan pul vəsaitlərinin və ya əmlakın ondan ayrılmasını tələb edə bilməz və Ştabın öhdəliklərinə görə əməliyyat daşımır.

19. Ştabın pul hesabı aparmaq hüququ var və bunun üçün o müvafiq hesaba və vasitələrə, o cümlədən valyuta hesabına malik ola bilər.

20. Birlik dövlətləri rəsmi sənədlərin, o cümlədən Ştabın hərbi qulluqçularının və mülki işçilərinin, onların ailə üzvlərinin, şəxsiyyətini təsdiq edən sənədlərini, möhürü və ştamptı tanıyır.

21. Rus dili ştabın fəaliyyətində rəsmi və işçi dildir.

22. Ştabın orqanlarının Birliyin dövlətlərinin müdafiə nazirlikləri arasında azad münasibətlər Birlik dövlətləri tərəfindən təmin edilir.

22.1. Rəsmi yazışma, Ştabın poçtu toxunulmazdır.

22.2. Kuryer və feldeger vəzifəsini yerinə yetirən Ştabın şəxsi heyəti öz vəzifələrini daşıyarkən toxunulmazlıq hüququna malikdirlər və qəbul edən dövlətlər müdafiəsindən istifadə edirlər.

23. Hərbi qulluqçuların və mülki personalın öz vəzifələrini yerinə yetirərkən şəxsi toxunulmazlığı onların işinin beynəlxalq xarakterli olmasından asılı olaraq Birlik dövlətlərinin bütün ərazilərində təmin olunur.

23.1. Ştabda xidmət keçən hərbi qulluqçular qəbul edən dövlətin vətəndaşı deyillərsə, qəbul edən dövlətin ərazisində daim yaşayırlarsa, aşağıdakı hallar istisna olmaqla cinayət, inzibati və mülki yurisdiksiyadan immunitetə malikdirlər.

23.1.1. Əgər qəbul edən dövlətin hüquq-mühafizə orqanlarının əsaslandırılmış sərəncamı ilə Ştab rəisi onlara immunitet verməkdən imtina edərsə.

23.1.2. Şəxsi mülkiyyət ilə bağlı, şəxsi ailə həyatı ilə bağlı bu şəxsin qəbul edən dövlətin ərazisində öz rəsmi funksiyalarından kənardakı fəaliyyəti ilə bağlı vətəndaş iddiaları.

24. Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin təmsilçiləri və onların ailə üzvləri beynəlxalq hüquqa və qəbul edən dövlətin diplomatik personal haqqında qanunvericiliyə uyğun olaraq imtiyazlara və immunitetlərə malikdirlər.

25. Bu Əsasnamə ilə müəyyən edilən imtiyazlar və immunitetlər şəxslərə onların vətəndaşı olduqları dövlətin orqanlarına münasibətdə və ya daimi yaşayışı olan dövlətlərlə münasibətdə şamil olunmur.

İmtiyazlardan və immunitetlərdən istifadə etmək ancaq xidməti xarakter daşıyır və mövcud qanunvericiliyin normalarını poza bilməz, qəbul edən dövlətin xalqlarının adət və ənənələrini poza bilməz.

25.1. Birliyin hər bir dövləti öz tərəfindən Ştabın şəxsi heyətinin yerinə yetirdiyi səlahiyyətlərinin xarakterinə hörmət etməyə borcludur. Ona təsir etməkdən çəkinməli və onun öz borclarını yerinə yetirmək üçün yardım etməlidir.

25.2. Ştabın hərbi qulluqçularına və mülki personalına vəsiqə verilir ki, bu vəsiqəni təqdim edərkən qəbul edən dövlətin orqanı vəsiqə təqdim edəninin statusunu göstərsin.

25.3. Qəbul edən dövlət öz qanunvericiliyinə uyğun olaraq göndərən dövləti və Ştabı xəbərdar edə bilər ki, qəbul edən dövlətin vətəndaşı olmayan bu və ya digər şəxs arzuolunmaz şəxsdir – "persona non grata"dır. Göndərən dövlət təxirəsalınmadan bu şəxsi geri çağırmalı, Ştab isə onun Ştabdakı fəaliyyətinə son qoymalıdır.

26. Öz xidməti statusuna görə Ştabın hərbi qulluqçuları və mülki personalı onlara uyğun olan qəbul edən dövlətin silahlı qüvvələrinin bu Ştabın və müdafiə nazirliyinin mərkəzi aparatının vəzifəli şəxslərinə bərabərdirlər.

26.1. Öz xidməti fəaliyyətində Ştabın hərbi qulluqçuları bu Əsasnaməni, Ştabda xidmət keçən hərbi qulluqçuların xidməti münasibətləri haqqında Əsasnaməni və göndərən dövlətin hərbi nizamnaməsini rəhbər tuturlar.

27. Ştabdan göndərən dövlətin müdafiə nazirliyinə geri çağırılan hərbi qulluqçuların və onların ailə üzvlərinin pensiya təminatı hərbi qulluqçunun kadri olduğu Birlik dövlətinin qanunvericiliyinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

Göstərilən şəxslərin başqa dövlətə daimi yaşayış üçün köçdüüyü halda onların pensiya təminatı daimi yaşayış üçün dövlətin qanunvericiliyinə uyğun olaraq təmin edilir.

28. Ştaba işə qəbul, vəzifəyə təyin etmə və işdən azad etmə mülki personal halında qəbul edən dövlətin əmək qanunvericiliyi gözlənilməklə Ştabın rəisinin əmri ilə həyata keçirilir.

29. Pul, ərzaq və digər vasitələrlə, eləcə də ticarət-məişət xidməti baxımından Ştabın hərbi qulluqçularının təminatı qayda və norma nöqtəyi-nəzərindən Baş Ştabın və qəbul edən dövlətin müdafiə nazirliyinin mərkəzi aparatının orqanlarının hərbi qulluqçularına bərabər tutulur.

Əşya təminatını göndərən dövlət Ştabın ödəməsi olmadan həyata keçirilir.

Birlik dövlətlərinin silahlı qüvvələrinin təmsilçilərinin və müdafiə nazirliklərinin nümayəndəliyinin hərbi qulluqçularının pul və başqa təminatları, o cümlədən beynəlxalq diplomatik etiket (qəbullar, ritualar) tədbirlərinin həyata keçirilməsi üçün xərclər göndərən dövlət tərəfindən beynəlxalq hüquqa və qəbul edən dövlətin diplomatik personal üçün nəzərdə tutulmuş qanunvericiliyinə uyğun qaydada həyata keçirilir.

30. Ştabın hərbi qulluqçularının pula görə və başqa təchizatlara görə vergi ödəməsi qəbul edən dövlətin hərbi qulluqçuları üçün nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

31. Mülki personal üçün maaş həddi onlara uyğun olan Baş Ştabın və ya qəbul edən dövlətin müdafiə nazirliyinin mərkəzi aparatının orqanlarına uyğun qaydada müəyyən edilir.

32. Ştabın hərbi qulluqçularının yaşayış mənzili ilə təmin edilməsi qəbul edən dövlətin normaları və fondları hesabına təmin olunur. Bu halda Ştabın hərbi qulluqçuları və onların ailə üzvləri, qəbul edən dövlətin vətəndaşları olmadıqlarından, xidməti yaşayış mənzili ilə, mebellə və məişət texnikası ilə Ştab tərəfindən аренда olunmaqla onların Ştabda xidmət müddəti qədər sərəncamlarında qalır. Ştabda xidmətdə olduqları müddətdə onlar üçün ayrılmış əvvəlki yaşayış sahəsi və onun olmadığı təqdirdə almaq hüququ onlar üçün saxlanılır.

33. Ştabın şəxsi heyətinin və onların ailə üzvlərinin tibbi xidməti onlara uyğun olan Baş Ştabın və ya qəbul edən dövlətin mərkəzi aparatının müvafiq orqanlarının vəzifəli şəxsləri üçün nəzərdə tutulmuş qaydada və normada təmin edilir.

34. Ştabın hərbi qulluqçularının, mülki personalının və onların ailə üzvlərinin sanitar-kurort müalicəsi və təşkil olunmuş istirahəti Ştabın smetası çərçivəsində

Birliyin bütün dövlətlərinin ərazilərindəki müəssisələrdə və müalicə ocaqlarında həyata keçirilir.

35. Ştabın fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi Birlik dövlətlərinin büdcə vəsaitləri hesabına Müstəqil Dövlətlər Birliyinin orqanlarının vahid büdcəsi hesabına həyata keçirilir.

35.1. Ştabın fəaliyyətinin və şəxsi heyətinin saxlanılmasına ayrılan ödəmələr ştabın müvafiq orqanı tərəfindən müəyyən edilir və Ştab rəisi tərəfindən Müdafiə Nazirləri Şurasına təqdim olunur.

35.2. Ştabın fəaliyyətinin təminatı və şəxsi heyətinin saxlanılması üçün pul ödəmələri Birliyin vahid büdcəsi əsasında Hökumət Başçıları Şurası tərəfindən təsdiq edilir.

35.3. Ştabın fəaliyyətinin və heyətinin saxlanılması üçün vergiləri Birliyin hər bir dövləti Hökumət Başçıları Şurasının müəyyən etdiyi qaydada ödəyirdər.

35.4. Zəruri halda Birlik dövlətləri Ştaba ayrılan ödəmələri bir dövlətdən başqa dövlətə və valyutadan başqa valyutaya çevirə bilər.

35.5. Ştabın maliyyə təsərrüfat fəaliyyəti üzərində nəzarət Təftiş Komissiyası tərəfindən, Müdafiə Nazirləri Şurası və Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsi tərəfindən müəyyən edilən qaydada həyata keçirilir.

35.6. Ştabın fəaliyyəti və şəxsi heyətinin saxlanılması üçün pul ödəmələrinin istifadəsi haqqında illik hesabat Ştab rəisi tərəfindən Müdafiə Nazirləri Şurasının və Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsinə verilir.

36. Bu Əsasnamənin tətbiqi və ya şərhilə bağlı mübahisələrin həlli ştabın iştirakı ilə maraqlı dövlətlərin danışıqları vasitəsilə həyata keçirilir. Bu yolla həll olmayan mübahisəyə əgər tərəflər başqa razılığa gələ bilməzlərsə Müdafiə Nazirlərinin Şurası tərəfindən baxılır.

Azad ticarət zonasında texniki maneələrə dair Sazişin təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu *(8 dekabr 2000-ci il, № 32-III)*

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərar** alır:

I. Azərbaycan Respublikası tərəfindən 2000-ci il iyunun 20-də Moskva şəhərində imzalanmış "Azad ticarət zonasında texniki maneələrə dair Saziş" təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

СОГЛАШЕНИЕ по техническим барьерам в зоне свободной торговли

Правительства государств - участников настоящего Соглашения, именуемых далее Сторонами,

стремясь к содействию реализации Основных направлений работы по выполнению Решения Совета глав государств СНГ от 2 апреля 1999 года по формированию зоны свободной торговли, принятых Решением Совета глав правительств СНГ от 4 июня 1999 года,

основываясь на положениях Устава Содружества Независимых Государств от 22 января 1993 года,

руководствуясь принципами системы соглашений Всемирной торговой организации (ВТО) и Генеральным соглашением о тарифах и торговле от 1994 года (ГАТТ-94),

принимая во внимание Соглашение по техническим барьерам в торговле 1994 года,

исходя из необходимости защиты национальных интересов безопасности государств - участников Содружества Независимых Государств и создания благоприятных условий развития международной торговли,

стремясь к осуществлению скоординированной политики по обеспечению правовых основ разработки, принятия и применения технических регламентов и стандартов, а также функционирования информационно-справочной службы в области технических регламентов, стандартов и процедур подтверждения соответствия товаров техническим регламентам и стандартам в государствах - участниках Содружества,

согласились о нижеследующем:

Статья 1. Определения

Для целей настоящего Соглашения приводимые ниже термины имеют следующие значения:

технические меры в торговле - меры технической политики, включающие установление и введение в действие обязательных для соблюдения требований к товарам, а также применение процедур обязательного подтверждения соответствия товаров указанным требованиям;

технические барьеры в торговле - различия требований национальных и межгосударственных технических регламентов, стандартов или процедур подтверждения соответствия и принятых в международной практике технических регламентов и стандартов или процедур подтверждения соответствия, имеющие большее ограничительное воздействие, чем это необхо-

димо для достижения установленных национальными законодательствами государств - участников настоящего Соглашения целей разработки

технических регламентов и стандартов, и приводящие в связи с этим к излишним препятствиям в международной торговле и в реализации товаров на отечественном рынке;

технический регламент - нормативный документ, утвержденный (принятый) органом государственной власти, устанавливающий обязательные требования к продукции или связанным с ней процессам и методам производства. Он может также включать требования к терминологии, символам, упаковыванию, маркированию или этикетированию либо целиком быть посвящен этим вопросам;

стандарт - нормативный документ, утвержденный уполномоченным органом, который содержит предназначенные для общего и многократного использования правила, руководства или характеристики применительно к товарам или связанным с ними процессам и методам производства, соблюдение которых не обязательно. Он может включать или исключительно содержать требования к терминологии, обозначениям, упаковыванию, маркированию и этикетированию в той степени, в которой они применяются к товару, процессу или методу производства;

международный стандарт - стандарт, принятый международной организацией, занимающейся стандартизацией, и доступный широкому кругу потребителей и пользователей;

межгосударственный стандарт - региональный стандарт, принятый Сторонами и доступный широкому кругу пользователей;

национальный стандарт - государственный стандарт Стороны, принятый в соответствии с порядком, установленным национальным законодательством и доступный широкому кругу пользователей;

подтверждение соответствия - деятельность, результатом которой является документальное свидетельство (сертификат соответствия или декларация о соответствии), удостоверяющее, что продукция или услуга соответствует установленным требованиям;

обязательное подтверждение соответствия - подтверждение соответствия, которое вводится национальными законодательствами Сторон для определенной продукции и услуг и проводится в обязательном порядке на соответствие нормативным требованиям, обеспечивающим, как правило, безопасность такой продукции или услуги;

поставщик - субъект хозяйственной деятельности, представляющий продукцию для реализации и отвечающий за ее качество и безопасность;

заинтересованные органы - государственные органы исполнительной власти или субъекты хозяйственной деятельности Стороны, применяющие или имеющие намерение применять технический регламент или стандарт.

Статья 2. Технические регламенты

К техническим регламентам относятся:

национальные нормативно-правовые акты Стороны, устанавливающие обязательные требования к продукции или связанным с ней процессам и методам производства;

межгосударственные, а также национальные (государственные) стандарты в части устанавливаемых в них обязательных требований к товарам или связанным с ними процессам и методам производства в соответствии с национальными законодательствами Сторон.

При наличии факторов, создающих опасность для жизни и здоровья населения, проживающего на территории административно-территориальной единицы Стороны (для государств, имеющих федеральное устройство, - на территории субъекта федерации), а также, при наличии особых географических и климатических условий, создающих угрозу нанесения вреда окружающей среде, органы государственной власти или власти административно-территориальной единицы Стороны (для государств, имеющих федеральное устройство, - власти субъекта федерации) вправе устанавливать в соответствии с национальным законодательством в принимаемых ими технических регламентах повышенные, а также дополнительные требования по сравнению с техническими регламентами, принятыми на общенациональном уровне.

Статья 3. Общие требования к содержанию технических регламентов

1. Технические регламенты не должны создавать в торговле более ограничительные действия, чем это необходимо для обеспечения целей:

- национальной безопасности, включая экономическую и промышленную;
- защиты жизни и здоровья граждан;
- охраны окружающей природной среды (включая животных и растительный мир), рационального использования природных ресурсов и энергообеспечения;
- предотвращения обманной практики (предупреждения действий, вводящих в заблуждение потребителей товаров и услуг относительно их назначения, качества или безопасности).

2. Стороны используют в качестве основы при разработке технических регламентов международные стандарты или их проекты в окончательной стадии разработки, за исключением случаев, когда международные стандарты или их проекты не обеспечивают достижения указанных целей.

Статья 4. Общие требования к процессам разработки технических регламентов

1. Стороны обязуются при разработке новых технических регламентов или внесении изменений в действующие помещать в официальных печатных

изданиях уведомления о них, чтобы заинтересованные органы Сторон имели возможность ознакомиться с ними.

2. При разработке новых технических регламентов или при внесении изменений в действующие, которые могут оказать влияние на торговлю Сторон, Сторона - разработчик технического регламента уведомляет через Информационно-справочный центр другие Стороны о товарах, охваченных настоящим техническим регламентом (изменением), обеспечивает копией технического регламента (изменения) и/или обоснованием по принятию указанного технического регламента, стандарта (изменения по запросу любой из Сторон). При разработке технического регламента, соответствующего международным стандартам, представляется только информация о таком соответствии.

3. Заинтересованные Стороны могут направлять Стороне - разработчику технического регламента письменные замечания по проекту технического регламента, но не позднее 3 месяцев со дня публикации, указанной в пункте 1 настоящей статьи.

4. При необходимости оперативной разработки, принятия и введения в действие технического регламента, вызванных чрезвычайными обстоятельствами (угроза безопасности, жизни и здоровью граждан, окружающей природной среде или национальной безопасности). Сторона - разработчик технического регламента вправе отказаться на этот период от выполнения в полном объеме положений пунктов 1 и 3 настоящей статьи.

В этом случае Стороны уведомляются о разработке технического регламента с указанием чрезвычайных обстоятельств, а также по их просьбе им предоставляются копии технических регламентов в целях представления своих письменных замечаний.

5. Стороны публикуют информацию об утверждении (принятии) технических регламентов и введении их в действие на своих территориях в течение двух недель после их утверждения (принятия).

Опубликование утвержденных (принятых) технических регламентов осуществляется не позднее чем через 30 дней с даты их принятия.

Между датой утверждения (принятия) технических регламентов и датой их введения в действие предусматривается период времени, необходимый для осуществления мероприятий по обеспечению соблюдения требований регламента к продукции или методам ее производства и определяемый национальным органом государственной власти, принимающим (утверждающим) технический регламент, по предложениям заинтересованных органов.

6. Стороны не сохраняют в силе технические регламенты или вносят в них изменения, если обстоятельства и цели, обусловившие их принятие, исчезли или изменились, и публикуют информацию об этом.

7. Информация о технических регламентах, стандартах и процедурах оценки соответствия, а также сами документы представляются на русском языке.

Статья 5. Возможность признания международных и национальных технических регламентов третьих стран и стандартов, эквивалентных национальным (государственным) техническим регламентам и стандартам

1. Международные и национальные (государственные) технические регламенты и стандарты третьих стран могут признаваться эквивалентными техническим регламентам, утвержденным (принятым) Стороной, в случаях, когда указанные документы:

не противоречат требованиям национального законодательства;

таким же образом и в таком же объеме способствуют выполнению целей, предусмотренных действующими национальными (государственными) техническими регламентами и стандартами.

2. Признание международных и национальных (государственных) технических регламентов и стандартов третьих стран эквивалентными национальным (государственным) техническим регламентам и стандартам осуществляется национальными (государственными) органами исполнительной власти Сторон, в компетенцию которых входит установление обязательных требований к товарам или связанным с ними процессам и методам производства.

Статья 6. Ссылки на стандарты в технических регламентах

Стороны при разработке технических регламентов используют в качестве основы международные и национальные (государственные) стандарты, гармонизированные с международными стандартами путем приведения целиком или частично текста или ссылки на международные и национальные (государственные) стандарты.

Статья 7. Координация работ по разработке технических регламентов и стандартов

1. Программы работ по разработке технических регламентов, утвержденных (принятых) национальными (государственными) органами исполнительной власти Стороны, направляются всем заинтересованным органам исполнительной власти других Сторон.

2. При наличии опубликованной в соответствии с пунктом 1 статьи 4 официальной информации о начале разработки одной из Сторон технического регламента другие Стороны, как правило, воздерживаются от разработки аналогичного технического регламента или стандарта. Одновременно с этим другим Сторонам должны быть предоставлены возможности участия в этой разработке.

Статья 8. Информационное обеспечение в области технических барьеров в торговле

1. Стороны осуществляют меры по созданию и развитию в своих государствах единых информационно-справочных центров, представляющих по запросам заинтересованных органов, юридических и физических лиц информацию и копии документов, касающихся:

технических регламентов или стандартов, утвержденных (принятых) или разрабатываемых в государстве;

процедур подтверждения соответствия технических регламентов или стандартов, действующих или планируемых к введению на территории Стороны;

членства и участия государства в международных или региональных организациях по стандартизации или системах подтверждения соответствия, а также в международных соглашениях двустороннего или многостороннего характера по этим вопросам;

печатных изданий, в которых публикуются уведомления, указанные в статье 4 настоящего Соглашения.

2. Стороны создают и систематически обновляют информационные ресурсы (банки и базы данных) по вопросам, указанным в пункте 1 данной статьи настоящего Соглашения.

3. Стороны обеспечивают установление единого размера платы за представление информации и копий документов, указанных в пункте 1 данной статьи настоящего Соглашения (без учета расходов по доставке документов), для получателей всех Сторон.

4. Представление проектов технических регламентов и стандартов в случаях, предусмотренных настоящим Соглашением, для получения письменных замечаний Сторон осуществляется через национальный (государственный) информационно-справочный центр Стороны, разрабатывающий эти регламенты и стандарты.

Статья 9. Обязательное подтверждение соответствия

1. Процедуры обязательного подтверждения соответствия, разрабатываемые, устанавливаемые и применяемые в отношении поставщиков продукции, производимой на территории другой Стороны, должны быть такими же, как для поставщиков аналогичной продукции отечественного производства.

2. Установление процедур обязательного подтверждения соответствия осуществляется согласно руководствам или рекомендациям международных организаций по таким процедурам. Установление процедур обязательного подтверждения соответствия в случае отсутствия руководств или рекомендаций международных организаций по таким процедурам осуществляется на основании положений, предусмотренных пунктами 1-7 статьи 4 настоящего Соглашения.

Статья 10. Признание результатов обязательного подтверждения соответствия

1. Процедуры признания результатов обязательного подтверждения соответствия определяются национальными (государственными) органами исполнительной власти Сторон, в компетенцию которых входит организация и проведение работ по обязательному подтверждению соответствия.

2. Признание сертификатов, протоколов испытаний и знаков соответствия третьих стран находится в компетенции соответствующего государственного органа исполнительной власти Стороны.

3. Вопросы признания результатов обязательного подтверждения соответствия и других документов по подтверждению соответствия гигиенического, ветеринарного и иного характера, выданных Сторонами, включая экологическую и радиационную безопасность, решаются каждой Стороной самостоятельно.

Статья 11. Информация о технических регламентах, принимаемых субъектами Сторон

В случае разработки и принятия в соответствии со статьей 2 настоящего Соглашения технических регламентов субъектами Сторон они представляют их непосредственно в свой национальный информационно-справочный центр.

Статья 12. Режим применения технических регламентов и стандартов в отношении товаров, происходящих с территорий Сторон

1. Каждая Сторона применяет технические регламенты и стандарты в равной мере и одинаковым образом к товарам, происходящим, как со своей, так и с территорий других Сторон.

2. Если орган государственной власти Стороны, утвердивший (принявший) технический регламент или стандарт, получает заявление об использовании или о возможности использования этого регламента или стандарта в качестве препятствия для торговли, в том числе международной, то он незамедлительно предпринимает исключаяющие такое использование меры:

уточнение, при необходимости, положений технического регламента или стандарта;

опубликование официального комментария, разъясняющего порядок и условия применения ограничений, установленных техническим регламентом или стандартом в целях максимально возможного устранения препятствий в зоне свободной торговли.

Статья 13. Контроль и надзор за соблюдением требований технических регламентов

1. Государственный контроль и надзор за соблюдением требований технических регламентов осуществляется в порядке и на условиях, установленных национальными законодательными актами Сторон.

2. Государственный контроль и надзор за соблюдением заинтересованными органами требований технических регламентов, утвержденных (принятых) Сторонами, осуществляется на стадиях производства продукции, ее заготовки, переработки, обращения (хранения, транспортировки), заключения и исполнения контрактов (договоров) на экспорт и импорт продукции, потребления (эксплуатации, использования), восстановления (ремонта), утилизации, уничтожения или захоронения использованной или неиспользованной продукции.

Статья 14. Финансирование работ

Создание информационных ресурсов (банков и баз данных) национальными (государственными) органами исполнительной власти Сторон, разработка технических регламентов и стандартов, а также государственный контроль и надзор за соблюдением технических регламентов финансируются за счет и в пределах выделяемых на эти цели средств государственных бюджетов Сторон. При этом возможно привлечение для указанных целей собственных средств заинтересованных организаций и других внебюджетных источников финансирования.

Статья 15. Соотношение настоящего Соглашения с другими международными договорами

Положения настоящего Соглашения не затрагивают прав и обязательств, принятых Сторонами в соответствии с другими международными договорами.

Статья 16. Порядок вступления в силу

Настоящее Соглашение вступает в силу со дня его подписания, а для государств, законодательство которых требует выполнения внутригосударственных процедур, необходимых для вступления в силу, - со дня сдачи на хранение депозитарию уведомления о выполнении упомянутых процедур.

Статья 17. Изменения и дополнения

В настоящее Соглашение могут быть внесены изменения и дополнения с общего согласия Сторон, которые оформляются отдельными протоколами.

Протоколы вступают в действие в порядке, установленном для введения в силу настоящего Соглашения, и являются его неотъемлемой частью.

Статья 18. Разрешение спорных вопросов

Спорные вопросы, связанные с применением или толкованием настоящего Соглашения, разрешаются путем консультаций и переговоров заинтересованных Сторон.

При невозможности урегулировать спорные вопросы путем переговоров Стороны обращаются в Экономический Суд Содружества Независимых Государств или иные компетентные международные суды по согласованию.

Статья 19 Срок действия настоящего Соглашения.

Настоящее Соглашение заключается на неопределенный срок.

Статья 20. Прекращение участия в Соглашении

Каждая Сторона может выйти из настоящего Соглашения, направив письменное уведомление об этом депозитарию не позднее чем за 6 месяцев до выхода, урегулировав обязательства, возникшие в связи с выходом из настоящего Соглашения.

Депозитарий уведомляет о выходе из Соглашения всех участников настоящего Соглашения в месячный срок.

Статья 21 Присоединение

Настоящее Соглашение открыто для присоединения других государств, участвующих в зоне свободной торговли, разделяющих его цели и принципы, путем передачи депозитарию документов о присоединении.

Совершено в городе Москве 20 июня 2000 года в одном подлинном экземпляре на русском языке. Подлинный экземпляр хранится в Исполнительном комитете Содружества Независимых Государств, который направит каждому государству, подписавшему настоящее Соглашение, его заверенную копию.

Замечания

Республики Узбекистан к проекту "Соглашения по техническим барьерам в зоне свободной торговли"

Статью 6 изложить в следующей редакции:

"Стороны при разработке технических регламентов, обеспечивают их гармонизацию в соответствии с международными требованиями в установленном порядке".

Заменить название статьи 7 на "Разработка технических регламентов и стандартов".

Пункт 2 статьи 7 изложить в следующей редакции:

"При наличии опубликованной в соответствии с пунктом 1 статьи 4 официальной информации о начале разработки одной из Сторон технического регламента, Сторона разработчик обеспечивает возможность участия в процедуре разработки других Сторон. Данное положение не исключает права других Сторон разрабатывать аналогичные технические регламенты и стандарты".

Пункт 2 статьи 9 изложить в следующей редакции:

"Установление процедур обязательного подтверждения соответствия осуществляется уполномоченным органом Сторон, с учетом требований руководств".

В пункте 3 статьи 10 после слова "ветеринарного" дополнить слова "а также экологической и радиационной безопасности", далее по тексту.

В статье 14 слова "выделяемых на эти цели средств государственных бюджетов Сторон" заменить на слова "собственных средств заинтересованных организаций других внебюджетных источников финансирования".

В статье 18 исключить второй абзац.

Предложения Украины по пункту 7 повестки дня заседания Совета глав правительств СНГ

"О Соглашении по техническим барьерам в зоне свободной торговли."

20 июня 2000 года

Внести в проект Соглашения следующие дополнения и изменения:

1. Абзацы 3 и 6 Преамбулы исключить.
2. В абзаце 2 статьи 18 слова "Экономический Суд Содружества Независимых Государств" исключить.
3. В абзаце 1 статьи 20 слова "в связи с выходом из настоящего Соглашения" заменить словами "в соответствии с настоящим Соглашением".

Премьер-министр Украины В. Ющенко

**Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının
Konstitusiyasının təsdiq edilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**
(8 dekabr 2000-ci il, № 33-III)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının 1953-cü ildə qəbul olunmuş Konstitusiyası təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının
KONSTITUSİYASI (1953)**

(qeyri-rəsmi tərcümə – tərc. F. Ağazadə)

Konstitusiyanın bu mətninə (19 oktyabr 1953-cü il) 20 may 1987-ci ildə dəyişikliklər edilmiş və onlar 14 noyabr 1989-cu ildə qüvvəyə minmişdir (Təşkilatın adı – Avropa Miqrasiyası üzrə Dövlətlərarası Komitə).

PREAMBULA

Yüksək razılığa gələn Tərəflər,
Brüsseldə Miqrasiya məsələləri üzrə Konfransın 5 dekabr 1951-ci ildə qəbul etdiyi qətnaməyə
istinad edərək,
etiraf edərək ki,
bütün dünya üzrə nizamlı miqrasiya axınıni təmin etmək və ən əlverişli şəraitlərdə miqrantların onları qəbul edən ölkənin iqtisadi və sosial strukturlarına düzəlməsinə və inteqrasiyasına kömək etmək üçün çox vaxt beynəlxalq səviyyədə miqrasiya xidməti göstərmək tələb olunur;
müvəqqəti, əks və regionlararası miqrasiyalar üçün də həmçinin analoji miqrasiya xidmətləri tələb oluna bilər;
beynəlxalq miqrasiyaya həmçinin qaçqınlar, yerini dəyişmiş şəxslər və məcburi surətdə öz vətəninə tərk etmiş digər şəxslər daxildir və beynəlxalq miqrasiya xidmətinə ehtiyacları vardır;
özünün əmək fəaliyyəti vasitəsi ilə müstəqillik əldə edə biləcəyi ölkəyə miqrasiya arzusunda olan şəxslərin emiqrasiyasına və öz ailəsi ilə birlikdə ləyaqətlə və özünə hörmət etməklə yaşamasına köməklik göstərmək məqsədi ilə dövlətlərin və beynəlxalq təşkilatların əməkdaşlığının genişlənməsinə zərurət vardır;

miqrasiya miqrantları qəbul edən ölkələrdə yeni iqtisadi imkanların yaranmasına kömək edə bilər və miqrasiya ilə inkişaf edən ölkələrin iqtisadi, sosial və mədəni şəraitləri arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur;

miqrasiya sahəsində əməkdaşlığın və digər beynəlxalq tədbirlərin həyata keçirilməsi zamanı inkişaf edən ölkələrin tələbatları nəzərə alınmalıdır;

təkcə miqrasiya prosesi barədə deyil, eləcə də fərdi şəxsiyyət kimi miqrantın konkret vəziyyəti və tələbatı barədə miqrasiya problemi üzrə tədqiqat və məsləhətləşmə aparmaq üçün dövlətlərin və hökumət, qeyri-hökumət beynəlxalq təşkilatlarının əməkdaşlığına kömək etmək zərurəti mövcuddur;

miqrantların yerləşdirilməsini imkan daxilində adi nəqliyyat xidmətlərinin köməyi ilə həyata keçirmək, lakin bəzi hallarda əlavə və digər imkanların zəruriliyinə də ehtiyac vardır;

miqrasiya və qaçqın məsələləri üzrə dövlətlər, hökumət və qeyri-hökumət beynəlxalq təşkilatları arasında sıx əməkdaşlıq və koordinasiya olmalıdır;

beynəlxalq miqrasiya ilə bağlı fəaliyyətin beynəlxalq maliyyələşdirilməsinə zərurət mövcuddur;

miqrasiya üzrə sonralar təşkilat adlandırılacaq beynəlxalq təşkilat yaradır və aşağıdakı Konstitusiyayı qəbul edir.

I Fəsil. Məqsəd və funksiyaları

Maddə 1

1. Təşkilatın məqsəd və funksiyaları aşağıdakılardan ibarətdir:

a) mövcud imkanları kifayət qədər olmayan miqrantların mütəşəkkil yerləşdirilməsi üzrə tədbirlər həyata keçirmək və ya əks halda onlar nizamlanmış miqrasiya üçün imkanlar təqdim edən ölkəyə xüsusi kömək olmadan yerlərini dəyişə bilmirlər;

b) barəsində təşkilat və müvafiq dövlətlər arasında, miqrantları qəbul etməyi öhdəsinə götürən dövlət də daxil olmaqla, razılıq əldə edilən, beynəlxalq miqrasiya xidmətinə ehtiyacı olan qaçqınların, yerini dəyişmiş şəxslərin və digər şəxslərin mütəşəkkil yerləşdirilməsi ilə məşğul olmaq;

c) müvafiq dövlətlərin xahişi və razılığı ilə miqrantların yığıntı, seçimi, miqrasiya hazırlığı, dil hazırlığı, miqrantların məlumatlandırılması üzrə fəaliyyət, tibbi müayinə, yerləşdirmə, qəbul və inteqrasiyaya kömək edən tədbirlər, miqrasiya məsələləri üzrə məsləhət xidmətləri və Təşkilatın məqsədlərinə müvafiq olan digər kömək kimi miqrasiya xidmətlərini təmin etmək;

ç) könüllü repatriasiya da daxil olmaqla, könüllü əks miqrasiya üçün dövlətlərin xahişi və digər maraqlı beynəlxalq təşkilatların əməkdaşlığı ilə analoji xidmətləri təmin etmək;

d) praktiki qərarlar işləyib hazırlamaq məqsədi ilə beynəlxalq miqrasiya problemlərinin tədqiqatı da daxil olmaqla, beynəlxalq miqrasiya sahəsində fikir və təcrübə mübadiləsi aparmaq, əməkdaşlığı və koordinasiyanı genişləndirmək üçün dövlətlərin, eləcə də beynəlxalq və digər təşkilatların forumunu təmin etmək.

2. Öz funksiyalarının yerinə yetirilməsi zamanı Təşkilat miqrasiya, qaçqın və imkan ehtiyatlı problemləri ilə məşğul olan beynəlxalq hökumət və qeyri-hökumət təşkilatları ilə həmin sahələrdə beynəlxalq fəaliyyətin koordinasiyasına köməklik göstərmək məqsədilə sıx əməkdaşlıq edir. Belə əməkdaşlıq müvafiq təşkilatların səlahiyyətlərinə qarşılıqlı hörmət əsasında həyata keçirilir.

3. Təşkilat belə bir faktı tanıyır ki, qəbul meyarlarına və qəbul edilən immiqrantların sayına nəzarət miqrantları qəbul edən ölkənin daxili yurisdiksiyasına aiddir və öz funksiyasının həyata keçirilməsi zamanı müvafiq dövlətin qanunlarına, qaydalarına və siyasətinə əməl edir.

II Fəsil. Üzvlük

Maddə 2

Təşkilatın üzvləri aşağıdakılar hesab olunurlar:

a) 34-cü maddəyə müvafiq olaraq bu Konstitusiyayı qəbul edən və ya barəsində 35-ci maddənin müddəaları tətbiq olunan Təşkilat üzvləri olan dövlətlər;

b) Şuranın üçdə iki səs çoxluğu ilə qərar qəbul etməsi şəraitində və dövlətin bu Konstitusiyayı tanıması zamanı Şura və müvafiq dövlət arasında miqdarı razılaşdırılan, heç olmazsa Təşkilatın inzibati xərclərini ödəyə biləcək məbləğdə maliyyə üzvlük haqqı ödəməyi öhdəsinə götürən, şəxslərin azad yerdəyişməsinə aşkar maraq göstərən digər dövlətlər.

Maddə 3

İstənilən üzv-dövlət Təşkilatdan çıxma barədə bildiriş göndərə bilər ki, o da maliyyə ilinin sonunda qüvvəyə minir. Belə bildiriş yazılı formada tərtib edilməli və maliyyə ilinin sonuna ən azı dörd ay qalmış Təşkilatın Baş direktoruna təqdim edilməlidir. Təşkilat qarşısında çıxma barədə bildiriş göndərən üzv-dövlətin maliyyə öhdəlikləri bildirişin göndərildiyi bütün maliyyə ilini əhatə edir.

Maddə 4

1. Əgər üzv-dövlət Təşkilat qarşısında müntəzəm iki maliyyə ili ərzində öz maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmirsə, Şura üçdə iki səs çoxluğu ilə həmin üzv-dövlətin səs hüququnu və onun sahib olduğu bütün xidmət hüquqlarını və ya onların bir hissəsini dayandıra bilər. Şura belə səs və xidmət hüququnu sadə səs çoxluğu ilə bərpa etmək hüququna malikdir.

2. Şura üçdə iki səs çoxluğu ilə istənilən üzv-dövlətin üzvlüyünü, əgər o, daimi bu Konstitusiyanın prinsiplərini pozursa, dayandıra bilər. Şura belə üzvlüyü sadə səs çoxluğu ilə bərpa etmək hüququna malikdir.

III Fəsil. Orqanlar

Maddə 5

Təşkilatın orqanları aşağıdakılardır:

- a) Şura
- b) İcraiyyə Komitəsi
- c) İnzibati rəhbərlik

IV Fəsil. Şura

Maddə 6

Bu Konstitusiyanın digər müddəalarında xatırladılanlara əlavə olaraq Şuranın funksiyaları aşağıdakılardır:

- a) Təşkilatın siyasətinin müəyyən edilməsi;
- b) məruzələlərə baxılması, təsdiq etmə və İcraiyyə Komitəsinin fəaliyyətinə rəhbərlik;
- c) məruzələlərə baxılması, təsdiq etmə və Baş direktorun fəaliyyətinə rəhbərlik;
- ç) Təşkilatın proqramına, büdcəsinə, hesab və məsrəflərinə baxılması və onların təsdiqi;
- d) Təşkilatın məqsədlərinə köməklik etmək üçün istənilən digər lazımı fəaliyyətin həyata keçirilməsi.

Maddə 7

1. Şura üzv-dövlətlərin nümayəndələrindən ibarətdir.
2. Hər bir üzv-dövlət bir nümayəndəyə və onun zəruri hesab etdiyi müavinə və müşavirə malikdir.
3. Şurada hər bir üzv-dövlət bir səsə malikdir.

Maddə 8

Şura üzv olmayan dövlətlərə, miqrasiya, qaçqın və ya insan ehtiyatları məsələləri ilə məşğul olan beynəlxalq hökumət və qeyri-hökumət təşkilatlarına, onların ərizəsi üzrə, Şuranın prosedur qaydalarında nəzərdə tutulmuş şərtlərlə onun iclaslarında müşahidəçi kimi iştirak etməyə icazə verə bilər.

Maddə 9

1. Şura hər il növbəti sessiya keçirir.
2. Şura aşağıdakıların xahişi ilə xüsusi sessiya keçirir:
 - a) üzvlərin üçdə birinin;
 - b) İcraiyyə Komitəsinin;
 - c) fəvqəladə hallarda Baş direktorun və ya Şura Sədrinin;
3. Hər bir növbəti sessiyanın əvvəlində Şura bir il müddətinə sədri və digər vəzifəli şəxsləri seçir.

Maddə 10

Şura özünün lazımı funksiyalarını yerinə yetirmək üçün yarımkomitələr yarada bilər.

Maddə 11

Şura özünün xüsusi prosedur qaydalarını qəbul edir.

V Fəsil. İcraiyyə Komitəsi

Maddə 12

İcraiyyə Komitəsinin funksiyaları aşağıdakılardan ibarətdir:

- a) Təşkilatın icmal siyasətini, proqramını və fəaliyyətini həyata keçirmək və onlara baxmaq, Baş direktorun illik məruzələrini və istənilən xüsusi məruzələri dinləmək;
- b) Şuranın səlahiyyətinə daxil olan istənilən maliyyə və büdcə məsələlərinə baxmaq;
- c) büdcəyə yenidən baxmaq və bununla əlaqədar zəruri olan hərəkətlərin həyata keçirilməsi də daxil olmaqla, Şuraya verilmiş istənilən məsələlərə baxmaq;
- ç) Baş direktorun qarşıya qoyduğu istənilən məsələ üzrə ona məsləhətlər vermək;
- d) Şuranın sessiyalararası dövründə Şuranın səlahiyyətinə daxil olan məsələlər üzrə istənilən təcili qərarlar qəbul etmək və onu həmin orqanın növbəti sessiyasında təsdiqə təqdim etmək;
- e) özünün şəxsi təşəbbüsü ilə Şuraya və ya Baş direktora məsləhətlər vermək və təkliflər göndərmək;
- ə) baxılan məsələlər üzrə Şuraya məruzələr və – və ya tövsiyələr göndərmək.

Maddə 13

1. İcraiyyə Komitəsi doqquz üzv-dövlətin nümayəndələrindən ibarətdir. Bu say Şuranın üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul etdiyi qərar əsasında, bir şərtlə ki, o, Təşkilatın bütün üzvlərinin sayının üçdə birini örtməsin, artırıla bilər.

2. Bu üzv-dövlətlər Şura tərəfindən iki il müddətinə seçilir və yenidən seçilmək hüququna malikdir.

3. İcraiyyə Komitəsinin hər bir üzvü bir nümayəndəyə və zəruri hesab etdikləri hallarda bir müavinə və bir müşavirə malikdir.

4. İcraiyyə Komitəsinin hər bir üzvü bir səsə malikdir.

Maddə 14

1. İcraiyyə Komitəsi ildə ən azı bir dəfə iclas keçirir. Zəruri hallarda o öz funksiyalarını həyata keçirmək üçün aşağıdakıların xahişi ilə iclas keçirir:

- a) onun Sədrinin;
- b) Şuranın;
- c) Şuranın Sədri ilə məsləhətləşmədən sonra Baş direktorun;
- ç) onun üzvlərinin əksəriyyətinin.

2. İcraiyyə Komitəsi öz üzvləri sırasından bir il müddətinə Sədrini və Sədr müavinini seçir.

Maddə 15

İcraiyyə Komitəsi Şuranın sonradan bəyənməsi şərtlə öz funksiyalarını lazımı səviyyədə həyata keçirmək üçün lazım gələn yarımkomitələr yarada bilər.

Maddə 16

İcraiyyə Komitəsi özünün xüsusi prosedur qaydalarını qəbul edir.

VI Fəsil. Rəhbərlik (administrasiya)

Maddə 17

Rəhbərlik (administrasiya) Baş direktordan, Baş direktorun müavinindən və Şura tərəfindən təyin edilən əməkdaşlar ştatından ibarətdir.

Maddə 18

1. Baş direktor və Baş direktorun müavini Şura üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə seçilir və yenidən seçilə bilərlər. Onların vəzifədə olma müddəti adətən beş ildir, lakin müstəsna hallarda, Şuranın üçdə iki səs çoxluğu ilə bu müddət az da ola bilər. Onlar Şuranın təsdiq etdiyi Kontraktlar üzrə işləyirlər və Kontraktları Təşkilatın adından Şuranın Sədri imzalayır.

2. Baş direktor Şura və İcraiyyə Komitəsi qarşısında məsuliyyət daşıyır. Baş direktor bu Konstitusiyaya, Şuranın və İcraiyyə Komitəsinin siyasət və qərarlarına, eləcə də onlar tərəfindən müəyyən edilmiş norma və qaydalara müvafiq ola-

raq Təşkilatın inzibati və icra funksiyalarını həyata keçirir. Baş direktor Şuranın müvafiq fəaliyyəti üçün təkliflər işləyib hazırlayır.

Maddə 19

Baş direktor Şura tərəfindən personal (şəxsi heyət) üçün qəbul edilmiş qaydalara müvafiq olaraq Administrasiyanın əməkdaşlarını təyin edir.

Maddə 20

1. Öz vəzifələrinin yerinə yetirilməsi zamanı Baş direktor, Baş direktorun müavini və heyət Təşkilat üçün kənar hesab edilən hər hansı bir dövlətdən və ya hakimiyətdən heç nə soruşmamalı və ya göstəriş almamalıdır. Onlar, beynəlxalq vəzifəli şəxs kimi, mövqelərinə mənfi təsir göstərə biləcək istənilən hərəkətlərdən çəkinməlidirlər.

2. Hər bir üzv-dövlət Baş direktorun, Baş direktorun müavinin və heyətin vəzifələrinin beynəlxalq xarakterinə ciddi surətdə hörmət etməyi və öz vəzifələrinin icrası zamanı onlara təsir göstərməyə cəhd etməməyi öhdəsinə götürür.

3. Ədalətli coğrafi yerləşmə prinsipi nəzərə alınmaqla Təşkilatın üzv-dövlətlərinin vətəndaşlarından seçilən, xüsusi hallar istisna olmaqla, heyətin seçilməsi və işə qəbulu zamanı onların iş qabiliyyəti, səriştəliliyi və vicdanlılığı əsas götürülməlidir.

Maddə 21

Baş direktor Şuranın, İcraiyyə Komitəsi və istənilən yarımkomitənin bütün sessiyalarında iştirak edir və ya Baş direktorun müavini və ya özünün təyin etdiyi vəzifəli şəxs vasitəsilə təmsil olunur. Baş direktor və ya təyin edilmiş nümayəndə müzakirələrdə iştirak edə bilər, lakin səs hüququna malik deyil.

Maddə 22

Hər maliyyə ilinin sonu üzrə, Şuranın növbəti sessiyasında Baş direktor İcraiyyə Komitəsi vasitəsilə Şuraya Təşkilatın bir illik fəaliyyəti barədə tam hesabatı əhatə edən məruzə təqdim edir.

VII Fəsil. Mənzil - qərarğahı

Maddə 23

1. Təşkilatın mənzil-qərarğahı Cenevrədə yerləşir. Şura üçdə iki səs çoxluğu ilə onun yerləşmə yerini dəyişdirə bilər.

2. Şuranın və İcraiyyə Komitəsinin iclasları, əgər Şuranın və ya İcraiyyə Komitəsinin üzvlərinin müvafiq olaraq üçdə iki səs çoxluğu ilə başqa yerdə keçirilməsi razılaşdırılmamışdırsa, Cenevrədə keçirilir.

VIII Fəsil. Maliyyələr

Maddə 24

Baş direktor İcraiyyə Komitəsi vasitəsi ilə Şuraya Təşkilatın inzibati və operativ tələbatlarını, gözlənilən ehtiyatlarını özündə birləşdirən illik büdcəni, eləcə də tələb oluna biləcək əlavə məsrəflər smetasını, Təşkilatın illik və ya xüsusi maliyyə hesabatlarını təqdim edir.

Maddə 25

1. Təşkilatın tələbatları aşağıdakı kimi maliyyələşdirilir:

a) büdcənin inzibati hissəsi - üzv-dövlətlərin pul vəsaiti şəklində finans ilinin başlanğıcında ödəməli olduqları üzvlük haqqı hesabına. Bu üzvlük haqqı vaxtında ödənilməlidir;

b) büdcənin operativ hissəsi - üzv-dövlətlərin, digər dövlətlərin, beynəlxalq hökumət və ya qeyri-hökumət təşkilatlarının, hüquqi və ya fiziki şəxslərin maliyyə ili ərzində qısa müddətdə pul vəsaiti, xidmət və ya natura şəklində tam ödədikləri üzvlük haqqı hesabına.

2. Üzv-dövlətlər Şura ilə müvafiq üzv-dövlət arasında razılaşdırılan şkala üzrə Təşkilatın inzibati büdcə hissəsinə üzvlük haqqı köçürürlər.

3. Təşkilatın operativ məsrəfləri üçün üzvlük haqqı könüllüdür və istənilən amanətçi büdcənin operativ hissəsinə Təşkilatın məqsəd və funksiyalarına müvafiq olan müddət və şəraitdə köçürmə edə bilər.

4. a) 1-ci maddənin 1(c) və (ç) bəndlərində əks edilən funksiyalara müvafiq olaraq həyata keçirilənlər istisna olmaqla, mənzil-qərarğahın bütün inzibati məsrəfləri və digər inzibati məsrəflər büdcənin inzibati hissəsinə aid edilir;

b) bütün operativ məsrəflər və 1-ci maddənin c) və ç) bəndlərində əks etdirilən funksiyalara müvafiq olaraq həyata keçirilən inzibati məsrəflər büdcənin operativ hissəsinə aiddir.

5. Şura idarəetmənin effektiv və qənaətli şəkildə həyata keçirilməsini təmin edir.

Maddə 26

Maliyyə rəqlamenti Şura tərəfindən müəyyən edilir.

IX Fəsil. Hüquqi status

Maddə 27

Təşkilat tam hüquqi hüquq subyektivliyinə malikdir. O öz funksiyalarını həyata keçirmək və məqsədinə çatmaq üçün lazım gələn hüquq qabiliyyətinə və o

cümlədən dövlətin qanunlarına müvafiq olaraq: a) kontraktlar bağlamaq; b) daşınar və daşınmaz mülkiyyət əldə etmək və ondan istifadə etmək; c) özəl və dövlət maliyyə vasitələri əldə etmək və onları sərf etmək; ç) məhkəmə qaydasında təqib etmək qabiliyyətinə malikdir.

Maddə 28

1. Təşkilat öz funksiyalarını həyata keçirmək və məqsədlərinə çatmaq üçün zəruri olan üstünlüklər və immunitetlərdən istifadə edir.

2. Üzv-dövlətlərin nümayəndələri, Baş direktor, Baş direktorun müavini və Administrasiya heyəti də həmçinin Təşkilata münasibətdə onların funksiyalarını müstəqil həyata keçirmək üçün zəruri olan imtiyaz və immunitetlərdən istifadə edirlər.

3. Bu imtiyazlar və immunitetlər Təşkilat ilə müvafiq dövlətlər arasında razılaşmalarla və ya həmin dövlətlər tərəfindən qəbul edilən digər tədbirlər vasitəsi ilə müəyyən edilir.

X Fəsil. Digər müddəalar

Maddə 29

1. Bu Konstitusiyanın və ya Şura və ya İcraiyyə Komitəsinin müəyyən etdiyi qaydaların nəzərdə tutduğu başqa hallar istisna olmaqla, Şuranın, İcraiyyə Komitəsinin və yarım komitələrin bütün qərarları sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

2. Bu Konstitusiyada və ya Şura və ya İcraiyyə Komitəsinin müəyyən etdiyi qaydalarda əksəriyyət səs dedikdə orada iştirak edən və səs verən üzvlər başa düşülür.

3. İclasda Şura, İcraiyyə Komitəsi və ya müvafiq yarım komitənin üzvlərinin əksəriyyəti iştirak etdikdə səsvermə etibarlı hesab edilir.

Maddə 30

1. Bu Konstitusiyaya təklif edilən düzəlişlərin mətnləri Baş direktor tərəfindən onların Şurada baxılmasına ən azı üç ay qalmışa qədər üzv-dövlətlərin hökumətlərinə göndərilir.

2. Düzəlişlər Şura üzvlərinin üçdə ikisinin qərar qəbul etməsindən və onları, üzv-dövlətlərin üçdə ikisinin öz Konstitusiya müddəalarına müvafiq olaraq təsdiq etməsindən sonra qüvvəyə minir, bir şərtlə ki, üzv-dövlətlər üçün yeni öhdəliklərə dair düzəlişlər konkret üzv-dövlət barəsində yalnız belə düzəlişlər onun tərəfindən tanındıqdan sonra qüvvəyə minir.

Maddə 31

Danışıqlar yolu ilə və ya Şuranın üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edilən qərar əsasında bu Konstitusiyanın şərhinə və ya tətbiqinə dair tənzimlənməyən istəni-

lən mübahisə, əgər müvafiq üzv-dövlət ağlabatan müddət ərzində digər bir tənzimləmə ilə razılaşırsa, Beynəlxalq Məhkəmənin Statusuna müvafiq olaraq Beynəlxalq Məhkəməyə verilir.

Maddə 32

Şura üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğunun bəyənməsi şərti ilə, Təşkilat öz məqsədlərinə müvafiq olaraq, istənilən digər beynəlxalq təşkilat və ya idarədən ehtiyatları və öhdəlikləri müvafiq təşkilatların səlahiyyətli orqanları arasında əldə edilən qarşılıqlı razılaşma və ya beynəlxalq Sazişlə müəyyən edilən fəaliyyət növlərini öz üzərinə götürə bilər.

Maddə 33

Şura öz üzvlərinin dördü üç səs çoxluğu ilə Təşkilatın buraxılması haqqında qərar qəbul edə bilər.

Maddə 34

Bu Konstitusiyaya Avropa miqrasiyası üzrə Hökumətlərarası Komitənin o üzv-hökumətləri üçün qüvvəyə minir ki, onlar öz Konstitusiyaya müddəalarına müvafiq olaraq onu qəbul edir, həmin Komitənin birinci iclas günündə

a) Komitə üzvlərinin ən azı üçdə ikisi və

b) üzvlük haqqı büdcənin inzibati hissəsinin ən azı 75%-ni təşkil edən bir sıra üzvlər bu Konstitusiyayı tanımaları barədə Direktora məlumat verirlər.

Maddə 35

Bu Konstitusiyanın qüvvəyə minməsi günündə hazırkı Konstitusiyayı tanımayanları barədə Direktora məlumat verməyən Avropa Miqrasiyası üzrə Hökumətlərarası Komitənin üzv-hökumətləri, əgər onlar 25-ci maddənin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq Komitənin inzibati ehtiyacları üçün üzvlük haqqı ödəyərlərsə, bu tarixdən sonra bir il ərzində Komitə üzvləri qala və həmin dövr ərzində Konstitusiyayı tanımaq hüququnu özlərində saxlaya bilərlər.

Maddə 36

Bu Konstitusiyanın ingilis, ispan və fransız dillərindəki mətnləri autentik, eynigüclü hesab olunurlar.

* 34 və 35-ci maddələrin müddəaları Konstitusiyanın 30 noyabr 1954-cü ildə qüvvəyə minməsi dövründə yerinə yetirilmişdir.

**İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Tranzit
ticarəti haqqında Sazişinin təsdiq edilməsi barədə
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**
(12 dekabr 2000-ci il, № 42-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 1995-ci il martın 15-də İslamabad şəhərində Azərbaycan Respublikası tərəfindən imzalanmış İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Tranzit ticarəti haqqında sazişi təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT)
Tranzit ticarəti haqqında
SAZİŞİ**

Üzv dövlətlər arasındakı ticarəti asanlaşdırmaq niyyəti ilə,
üzv dövlətlərin ərazisindən keçən tranzit ticarətinin təkmilləşdirilməsini əsas hesab edərək,

İzmir Sazişində qeyd olunmuş məsələlərin həlli üçün vahid, sadələşdirilmiş və uyğunlaşdırılmış inzibati formallıqların, o cümlədən regional ticarət sahəsində, xüsusilə sərhəd-keçid məntəqələrində, dəniz və hava limanlarında gömrük prosedurlarının vacibliyi ilə razılaşaraq,

İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına daxil olan üzv dövlətlər aşağıdakı Sazişi bağladılar:

B ö l m ə 1. Ümumi müddəalar

(a) B a ş l ı q

I M a d d ə

Bu Saziş "İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Tranzit ticarəti haqqında Sazişi" adlanır.

(b) A n l a y ı ş

II M a d d ə

(1) "Üzv dövlət" İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) daxil olan dövlət nəzərdə tutur.

(2) "Katiblik" İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Katibliyini nəzərdə tutur.

(3) "Razılığa gələn Tərəf" Sazişi imzalayan və ona qoşulan üzv dövləti nəzərdə tutur.

(4) "Konteyner" yük saxlanılan və dəfələrlə istifadə oluna bilən daimi xarakterli nəqliyyat avadanlığı vahidi (çıxarılıb-taxılan qoşqu, daşınan sistem və yaxud başqa analoji vasitə) hesab olunur.

(5) "Mallar" sənədlərin şəxsi əşyalarını deyil, yalnız kommersiya mallarını nəzərdə tutur.

(6) "Təminat Assosiasiyası" bu Sazişin prosedurlarından istifadə edən şəxslərin təminatı kimi çıxış edən, üzv dövlətlərin gömrük orqanlarının səlahiyyət verdiyi assosiasiyaları nəzərdə tutur.

(7) "İdخال və ya ixrac rüsumu vergiləri" malların idخال və ya ixracından, yaxud onlarla əlaqədar tutulan gömrük rüsumlarını və digər mərkəzi və yerli rüsumları, vergiləri və digər yığımları nəzərdə tutur. Lakin görülmüş xidmətlərin qiymətlərindən tutulmuş ödəniş və ya rüsum buraya daxil edilmir.

(8) "Dəmir yolu vaqonu" yük daşıma üçün nəzərdə tutulmuş hər cür dəmir yolu vaqonunu nəzərdə tutur.

(9) "Avtomobil nəqliyyatı" motor vasitəsi ilə hərəkətə gətirilən qoşqu və ya yarımqoşqular da daxil olmaqla, yük daşınması üçün nəqliyyat vasitəsini nəzərdə tutur.

v) M ə q s ə d

III M a d d ə

Bu Sazişin məqsədi İƏT-in iki üzv dövləti arasındakı ticarətə yardım göstərməkdir, bu da o hallarda olur ki, daşınan yük İƏT-in üzv dövlətinin və ya dövlətlərinin ərazisindən keçsin.

q) F ə a l i y y ə t d a i r ə s i

IV M a d d ə

Bu Saziş çıxış üzv dövlətinin gömrük məntəqəsi ilə təyinat üzv dövlətinin gömrük məntəqəsi arasındakı bir və ya daha çox sərhəd məntəqələrindən keçən və bəzən boşaldılıb yüklənən, yaxud birbaşa daşınan əmtəələrə onların digər üzv dövlətin (dövlətlərin) gömrük yurisdiksiyası daxilində hərəkəti müddəti üçün şamil ediləcəkdir.

V Maddə

Bu Sazişin müddəaları yüklərin avtomobillə, dəmir yolu ilə, dəniz, hava nəqliyyatı və ya nəqliyyat növlərinin kombinasiyası şəklində daşınmasında tətbiq olunacaq.

Bölmə 2. Prinsiplər

VI Maddə

Bu Saziş çərçivəsində gətirilən mallardan nə idxal və ya ixrac rüsumu və vergisi tutula, nə də hər hansı bir üzv dövlətin ərazisindən tranzit zamanı bu cür rüsum və vergilər üçün girov qoyulması tələb oluna bilər. Bu maddəyə görə pozuntunun qeydə alındığı ərazinin gömrük qanunlarına əsasən, Təminat Assosiasiyası idxal və ixrac rüsumu və vergilərinin ödənilməsinə və yerinə yetirilməyən öhdəliklərin faizlərinin ödənilməsinə öz üzərinə götürür.

VII Maddə

a) Bu Saziş çərçivəsində daşınan mallar keçdiyi marşrut üzrə gömrük baxışından keçirilmir. Müstəsna hallarda gömrük orqanları, hər hansı bir pozuntu barədə şübhə yarandıqda, sui-istifadə hallarından qaçmaq məqsədi ilə baxış keçirə bilərlər.

b) Bu Saziş çərçivəsində təqdim olunan imkanlardan istifadə etmək üçün mallar dəniz və hava nəqliyyatı, ya da plomblanmış yük avtomobilləri, konteynerlər, dəmir yolu vaqonları və ya nəqliyyat növlərinin kombinasiyası ilə, özü də Təminat Assosiasiyası tərəfindən qəbul edilmiş müvafiq qaydalara uyğun olaraq daşınmalıdır.

VIII Maddə

Bu Sazişin müddəaları yalnız Təminat Assosiasiyasının bu barədə müvafiq sertifikat təqdim etdiyi hallarda, plomblanmış konteyner və vaqonlarda daşınması mümkün olmayan ağır və yaxud iri həcmli yüklərin daşınması zamanı tətbiq olunmaya bilər.

IX Maddə

a) Bu Sazişin müddəaları dini, ictimai məənəviyyət, ictimai təhlükəsizlik, gigiyena və sağlamlıq və ya ekoloji, baytarlıq və fitopatoloji səbəblərlə bağlı milli qaydalar üzrə müəyyən olunan məhdudiyyətlərin və nəzarətin həyata keçirilməsinə mane ola bilməz.

b) Bu Sazişin müddəaları birtərəfli və ya ikitərəfli, yaxud da çoxtərəfli sazişlər vasitəsi ilə geniş imkanlar əldə etmək istəyən Sazişi imzalayan dövlətə o halda maneə ola bilər ki, həmin imkanlar bu Sazişin müddəalarına zidd olsun.

Bölmə 3. İş prosesi

X Maddə

a) Bu Saziş çərçivəsində təqdim olunan imkanlardan istifadə etmək üçün gömrük məntəqəsi və yaxud digər müvafiq idarə yükün mənşəyi və kəmiyyətini, istifadə olunan nəqliyyat növünü və keçəcəyi marşrutu təsdiq edən sertifikat təqdim edir.

b) Yüknün keçdiyi marşrut üzrə üzv dövlətlərin gömrük məntəqələri və yaxud digər müvafiq idarələr bu cür sertifikatın qanuniliyini qəbul edirlər.

XI Maddə

Bu Sazişin müddəalarına və mövcud qanunlara müvafiq olaraq üzv dövlətin və ya üzv dövlətlərin dövlət orqanları ərazilərindən keçən yükün daşınmasına, ehtiyac olarsa, bu nəqliyyat növündən digərinə yüklənməsini tezləşdirməyə imkan yaradacaqlar.

Bölmə 4. Nəzarət

XII Maddə

a) Bu Saziş çərçivəsində tranzit ticarətinin inkişafına nəzarəti həyata keçirmək üçün Sazişi imzalayan üzv dövlətlərin hər birindən bir nümayəndə daxil olmaqla tranzit ticarəti üzrə İƏT Komitəsi yaradılacaqdır.

b) Yuxarıdakı a) bəndində göstərilən nəzarətlə yanaşı, Komitə onun həyata keçirilməsi üçün olan prosedurları işləyib hazırlayacaq. Komitə həmçinin Sazişin həyata keçirilməsi prosesində yaranan hər cür mübahisələri həll edəcək.

v) Komitə ən azı ildə bir dəfə çağırılır, lakin zəruri olarsa, çox da çağırıla bilər.

Bölmə 5. Düzəlişlər

XIII Maddə

XII maddənin a) bəndinə müvafiq olaraq yaradılan Komitə və ya üzv dövlət tərəfindən Sazişə təklif edilən düzəlişlər Nazirlər Şurası tərəfindən təsdiq olunduqdan sonra daxil edilə bilər.

Bölmə 6. Ratifikasiya və qüvvəyə minmə

XIV Maddə

a) Sazişi imzalayan hər bir dövlət bu Sazişi özünün mövcud qanunlarına və konstitusiyaya təcrübəsinə uyğun olaraq ratifikasiya etməli və bu barədə Katibliyə müvafiq qaydada məlumat verməlidir.

b) Bu Saziş üçdən artıq üzv dövlət tərəfindən imzalandıqdan, ratifikasiya edildikdən və ratifikasiya sənədinin İƏT Katibliyinə təqdim edilməsindən sonrakı altmışıncı gün qüvvəyə minir.

v) Hər hansı bir üzv dövlət bu Saziş qüvvəyə mindikdən sonra ona qoşularsa, Saziş həmin qoşulan dövlətə münasibətdə sonuncunun qoşulma və ya ratifikasiya sənədini İƏT Katibliyinə təqdim etdiyi vaxtdan dərhal qüvvəyə minir.

XV Maddə

Bunu təsdiq edərək, aşağıda imza atan müvafiq qaydada səlahiyyətləndirilmişlər bu Sazişi imzaladılar.

1995-ci il 15 mart tarixində İslamabad şəhərində ingilis dilində bağlanmış Sazişin iki nüsxədən ibarət əsli, hər bir üzv dövlətə təsdiq olunmuş surətini təqdim etməklə İƏT Katibliyində saxlanılır.

**Azərbaycan Respublikası
adından**

**İran İslam Respublikası
adından**

**Qazaxıstan Respublikası
adından**

**Qırğızıstan Respublikası
adından**

**Pakistan İslam Respublikası
adından**

**Tacikistan Respublikası
adından**

**Türkiyə Respublikası
adından**

**Türkmənistan Respublikası
adından**

"Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında" Avropa Konvensiyasına Azərbaycan Respublikasının qoşulması barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (12 dekabr 2000-ci il, № 43-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Azərbaycan Respublikası 1995-ci il martın 21-də Strasburq şəhərində Azərbaycan Respublikası tərəfindən imzalanmış "Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında" 1983-cü il 21 mart tarixli Avropa Konvensiyasına müvafiq

bəyanatlar və qeyd-şərt ilə (bəyanatların və qeyd-şərtin mətnləri əlavə olunur) qoşulsun.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının "Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında Avropa Konvensiyası"nın 3-cü maddəsinin 3-cü bəndi üzrə BƏYANATI

Azərbaycan Respublikası Konvensiyanın 3-cü maddəsinin 3-cü bəndi üzrə bəyan edir ki, o, Konvensiyanın 9-cu maddəsinin 1-ci bəndinin "b" yarım-bəndində nəzərdə tutulan prosedurları bütünlüklə istisna edir.

Azərbaycan Respublikasının "Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında Avropa Konvensiyası"nın 3-cü maddəsinin 4-cü bəndi üzrə BƏYANATI

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, Konvensiyanın məqsədinə görə "vətəndaş" anlayışı dedikdə Azərbaycan Respublikasına münasibətdə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 52-ci maddəsində göstərilən şəxslər başa düşülür.

Azərbaycan Respublikasının "Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında Avropa Konvensiyası"nın 4-cü maddəsinin 5-ci bəndi üzrə BƏYANATI

Azərbaycan Respublikası bununla bəyan edir ki, Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 5-ci bəndində nəzərdə tutulmuş prosedurları milli hüquq buna yol verdiyi təqdirdə həyata keçirəcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının "Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında Avropa Konvensiyası"nın 5-ci maddəsinin 3-cü bəndi üzrə BƏYANATI

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Konvensiya müddələrinin icrası ilə əlaqədar Ədliyyə Nazirliyindən və diplomatik kanallardan istifadə edəcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının "Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında Avropa Konvensiyası"nın 16-cı maddəsinin 7-ci bəndi üzrə

BƏYANATI

Azərbaycan Respublikası Konvensiyanın 16-cı maddəsinin 7-ci bəndinə əsasən, məhkum olunmuş şəxsin onun ərazisindən bütün tranzit keçidi barədə məlumat verilməsini tələb edir.

Azərbaycan Respublikasının "Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında Avropa Konvensiyası"nın 17-ci maddəsinin 3-cü bəndi üzrə

BƏYANATI

Azərbaycan Respublikası Konvensiyanın 17-ci maddəsinin 3-cü bəndinə əsasən bəyan edir ki, verilmə üçün sorğu və verilməni sübut edən sənədlər Azərbaycan dilinə tərcümə olunmaqla ingilis və ya fransız dilində təqdim olunmalıdır.

Azərbaycan Respublikasının "Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında Avropa Konvensiyası"nın 12-ci maddəsi üzrə

QEYD-ŞƏRTİ

Azərbaycan Respublikası Konvensiyanın 12-ci maddəsinə əsasən bəyan edir ki, Azərbaycan Respublikasından verilmiş məhkum olunmuş şəxs barəsində əfv və ya amnistiya qərarı Azərbaycan Respublikasının müvafiq səlahiyyətli orqanları ilə razılaşdırılmalıdır.

КОНВЕНЦИЯ

о передаче осужденных лиц

Страсбург, 21 марта 1983 года

(Неофициальный перевод)

Государства-члены Совета Европы, другие государства, подписавшие настоящую Конвенцию,

считая, что целью Совета Европы является достижение большего единства между его членами;

желая развивать международное сотрудничество в области решения уголовных дел;

считая, что такое сотрудничество должно содействовать совершенствованию отправления правосудия и способствовать возвращению осужденных лиц в общественную жизнь;

считая, что для достижения этих целей необходимо, чтобы иностранцы, лишённые свободы за содеянное ими уголовное правонарушение, имели возможность отбывать наказание в близкой им общественной среде;

считая, что лучшим средством достичь этого является передача осуждённых в страны их постоянного проживания, согласившись о нижеследующем:

Статья 1 - Определение

В рамках настоящей Конвенции выражение:

а) "приговор" определяет любое наказание или меру лишения свободы, вынесенное судьей на определённый или неопределённый срок за содеянное уголовное правонарушение;

б) "судебное решение" означает постановление судебных органов, объявляющих судебный приговор;

ж) "Государство вынесения приговора" означает государство, осудившее лицо, которое может быть или уже было объектом передачи;

д) "Государство исполнения приговора" означает государство, которому может быть или уже было передано осуждённое лицо для отбывания в нём срока наказания.

Статья 2 - Общие принципы

1. Договаривающиеся Стороны обязуются добиваться в соответствии с духом и буквой настоящей Конвенции всестороннего развития сотрудничества в области передачи осуждённых лиц.

2. Лицо, осуждённое на территории одной из Договаривающихся Сторон, в соответствии с положениями настоящей Конвенции может быть передано другой Договаривающейся Стороне для отбывания вынесенного ему приговора.

В этих целях во исполнение положений настоящей Конвенции осуждённый имеет право обратиться с просьбой к компетентным органам или государства, вынесшего ему приговор, или государства, где он намерен отбывать наказание.

3. Передача может осуществляться по запросу государства, вынесшего приговор, или государства, где данный приговор будет исполняться.

Статья 3 - Условия передачи

1. В соответствии с положениями настоящей Конвенции передача может иметь место только при следующих обстоятельствах:

а) осужденный должен быть гражданином государства исполнения приговора;

б) судебное постановление должно быть окончательным и не подлежать обжалованию;

ж) срок наказания, который осужденному еще предстоит отбывать, должен быть равен не менее шести месяцам на момент получения запроса о его переводе или же быть неопределенным;

д) осужденный или, в случае преклонного возраста, физического и умственного состояния последнего, его представитель должны дать согласие на передачу, если одно из двух Договаривающихся государств считает необходимым получение такого согласия;

е) противоправные действия или бездействие, послужившие причиной осуждения, должны являться уголовным правонарушением с точки зрения уголовного законодательства государства, исполняющего приговор, или могли бы содержать состав преступления, если имели место на его территории; и

ф) государство вынесения приговора и государство исполнения приговора должны договориться об условиях передачи.

2. В исключительных случаях Стороны могут договориться о передаче осужденного, если даже оставшийся срок отбывания наказания меньше срока, предусмотренного подпунктом "б" пункта 1.

3. Любое из Договаривающихся государств в момент подписания или передачи свидетельства о ратификации, принятии, одобрении или присоединении может направить Генеральному секретарю Совета Европы декларацию, в которой указать, что оно намерено исключить одну из процедур, предусмотренных статьей 9, пункт 1, подпункты "а" и "б", при установлении своих связей с другими Договаривающимися Сторонами.

4. Любое государство в любое время имеет право посредством декларации, направленной Генеральному секретарю Совета Европы, определить в части, касающейся данного государства, как оно подразумевает термин "гражданин" в рамках настоящей Конвенции.

Статья 4 - Обязательство о предоставлении сведений

1. Государство вынесения приговора должно довести содержание настоящей Конвенции до каждого заключенного, к которому может быть применена настоящая Конвенция.

2. Если осужденный обратился с просьбой к государству вынесения приговора о передаче его в соответствии с положениями настоящей Конвенции,

то данное государство сразу же после вынесения окончательного приговора должно информировать об этом государство исполнения приговора.

3. Сведения должны содержать:

а) фамилию, дату и место рождения осужденного;

б) при наличии - адрес его проживания в государстве исполнения приговора;

ж) изложение фактов, повлекших за собой осуждение;

д) юридическую природу, срок и дату с момента вынесения приговора.

4. Если заключенный обратился к государству вынесения приговора с просьбой о его передаче в соответствии с настоящей Конвенцией, то государство исполнения приговора сообщает упомянутому выше государству по его запросу все сведения, перечисленные в предыдущем, третьем, пункте.

5. Осужденному сообщается в письменном виде о любых мерах, предпринимаемых государством вынесения приговора или государством исполнения приговора в соответствии с предыдущими пунктами, а также о любом решении, принятом одним из указанных государств, по поводу его просьбы о передаче.

Статья 5 - Запросы и ответы

1. Запросы о передаче и ответы на них должны оформляться в письменной форме.

2. Эти просьбы должны быть адресованы Министерству юстиции запрашиваемого государства, Министерством юстиции ходатайствующего государства. Ответы даются по тем же самым каналам.

3. Любая Договаривающаяся Сторона посредством декларации, направленной Генеральному секретарю Совета Европы, может сообщить, что она для этих целей будет использовать другие каналы связи.

4. Запрашиваемое государство в кратчайшие сроки должно информировать ходатайствующее государство о своем решении принять или отклонить просьбу о передаче.

Статья 6 - Подтверждающие документы

1. Государство исполнения приговора должно по запросу государства вынесения приговора предоставить последнему:

а) документ или декларацию, подтверждающую то, что осужденный является гражданином данного государства;

б) копию законодательных положений государства исполнения приговора, из которых следует, что действие или бездействие лица, давшие возможность привлечь его к судебной ответственности в государстве вынесения приговора, являются также уголовно наказуемым деянием в соответствии с законодательством государства исполнения приговора или составили бы преступление, если бы были совершены на его территории;

ж) декларацию, содержащую сведения, предусмотренные статьей 9, пункт 2.

2. В случае получения запроса о передаче государство вынесения приговора должно предоставить следующие документы государству исполнения приговора, за исключением тех случаев, когда одно или другое государство уже сообщило, что не даст своего согласия на передачу:

а) заверенную копию вынесенного приговора и примененные при этом предусмотренные законом положения;

б) указание срока уже отбытого наказания, включая сведения о любом временном заключении, отсрочки наказания или любого другого действия, касающегося исполнения приговора;

ж) декларацию, подтверждающую согласие осужденного на свою передачу в соответствии с содержанием статьи 3, пункты 1 и 2; и

д) в каждом случае передачи, если таковая имеет место, полные медицинские или общие сведения на осужденного, полную информацию о режиме его содержания в государстве вынесения приговора и полные рекомендации по дальнейшему его содержанию в государстве исполнения приговора.

3. Государство вынесения приговора или государство исполнения приговора, оба имеют право затребовать любые из указанных в пунктах 1 и 2 данной статьи документы или декларации до направления запроса о передаче или принятии решения об удовлетворении или отклонении такой просьбы.

Статья 7 - Согласие и проверка

1. Государство вынесения приговора проводит разъяснительную работу таким образом, чтобы лицо, которое должно дать свое согласие на передачу во исполнение статьи 3, пункты 1 и 2, пошло на это без принуждения и с полным пониманием возможных юридических последствий, которые могут возникнуть в результате последовавшего согласия. Процедура проведения этого акта должна регулироваться законом государства вынесения приговора.

2. Государство, вынесшее приговор, предоставляет возможность государству исполнения приговора проверить при помощи консула или другого чиновника, определенного по согласованию с государством вынесения приговора, тот факт, что согласие на передачу было дано при соблюдении всех условий, предусмотренных предыдущим пунктом.

Статья 8 - Последствия передачи для государства вынесения приговора

1. Принятие ответственности за осужденного компетентными властями государства, исполняющего приговор, дает возможность прекратить исполнение приговора в государстве, вынесшем приговор.

2. Государство, вынесшее приговор, не имеет права продлевать исполнение приговора, если государство, исполняющее приговор, считает исполнение приговора завершенным.

Статья 9 - Последствия передачи для государства исполнения приговора

1. Компетентные власти государства исполнения приговора:

а) продолжают исполнение приговора незамедлительно или на основании своего судебного или административного решения, принятого в соответствии с условиями, определенными в статье 10; или

б) преобразуют приговор посредством проведения судебной или административной процедуры в решение данного государства, заменив таким образом наказание, определенное государством вынесения приговора, санкцией, предусмотренной законодательством государства исполнения приговора за такое же правонарушение, в соответствии с условиями, определенными в статье 11.

2. В случае запроса государство исполнения приговора должно до передачи ему осужденного лица сообщить государству вынесения приговора, какую из этих процедур оно выберет.

3. Исполнение приговора регулируется законом государства исполнения приговора, и только это государство имеет право принимать любые соответствующие решения по нему.

4. Любое государство, которое в соответствии со своим внутренним законодательством не имеет возможности использовать одну из процедур, описанных в пункте 1, для исполнения мер, применяемых на территории другой Стороны по отношению к лицам, которые с учетом их умственного состояния не могут нести уголовную ответственность за совершенное ими деяние, и которое изъявляет желание принять таких лиц с целью продолжения их лечения, может посредством заявления на имя Генерального секретаря Совета Европы уведомить о процедурах, которые данное государство будет применять в таких случаях.

Статья 10 - Продолжение исполнения приговора

1. В случае продолжения исполнения приговора государство исполнения приговора признает юридическую квалификацию деяния и срок наказания, как они определены государством вынесения приговора.

2. Тем не менее, если характер или срок наказания несовместимы с законодательством государства исполнения приговора или если законодательство данного государства этого требует, то государство исполнения приговора может посредством судебного или административного решения привести наказание в соответствие с теми санкциями, которые предусмотрены внутренним законом за аналогичное правонарушение. Такое наказание должно как можно больше соответствовать по своему характеру тому наказанию, которое было определено в приговоре, подлежащем исполнению. По своему характеру или по своей длительности оно не может быть более тяж-

ким, чем наказание, определенное государством вынесения приговора, и превышать максимальные меры наказания, предусмотренные законом государства исполнения приговора.

Статья 11 - Замена приговора

1. В случае замены приговора применяется процедура, предусмотренная законодательством государства исполнения приговора. В процессе замены приговора компетентные власти:

а) связаны установлением фактов в той мере, в которой последние прямо или косвенно отражены в решении, вынесенном государством вынесения приговора;

б) не имеют права заменить меру наказания, связанную с лишением свободы, на санкцию имущественного характера;

ж) вычитают полностью из меры наказания тот срок, который осужденный уже отбыл; и

д) не ужесточают уголовную ответственность осужденного, но и не будут ориентироваться на минимальные меры наказания, предусмотренные законодательством государства исполнения приговора за одно или несколько совершенных правонарушений.

2. Если процедура замены приговора была проведена после передачи осужденного лица, то государство исполнения приговора будет содержать его под стражей или предпримет другие меры, чтобы обеспечить его личное присутствие в государстве исполнения приговора до завершения данной процедуры.

Статья 12 - Помилование, амнистия, смягчение наказания

Каждая Сторона может объявить помилование, амнистию или уменьшить меру наказания в соответствии с действующей Конституцией или другими правовыми актами.

Статья 13 - Пересмотр приговора

Только государство вынесения приговора имеет право принимать решение по любому ходатайству о пересмотре существующего приговора.

Статья 14 - Прекращение исполнения приговора

Государство исполнения приговора должно прекратить исполнение приговора сразу же после получения от государства вынесения приговора любого решения или принятой меры, в результате которых обязательность исполнения наказания снимается.

Статья 15 - Сведения об исполнении приговора

Государство исполнения приговора должно представить государству вынесения приговора сведения об исполнении приговора:

а) если оно считает, что исполнение приговора завершено;

б) если осужденный совершил побег до истечения исполнения приговора; или

ж) если государство вынесения приговора затребует от него специальный доклад по данному вопросу.

Статья 16 - Транзит

1. Одна из Договаривающихся Сторон должна в соответствии со своим законодательством приступить к рассмотрению запроса о транзите осужденного через свою территорию, если запрос адресован другой Стороной, которая в свою очередь договорилась с третьей Стороной или государством о доставке осужденного в свою страну или из территории своей страны.

2. Сторона может не дать согласие на транзит:

а) если осужденный является гражданином этой Стороны, или

б) если преступление, явившееся основанием к привлечению к уголовной ответственности, не считается правонарушением в соответствии с законодательством этой Стороны.

3. Запросы о транзите и ответы на них должны передаваться по каналам связи, обозначенным в положениях статьи 5, пункты 2 и 3.

4. Сторона может согласиться с запросом на транзит через свою территорию осужденного, переданного ей третьим государством, если данное государство имеет договоренность с другой Стороной о доставке осужденного в свою страну или из своей территории.

5. Сторона, к которой обратились с запросом о транзите, может содержать осужденного в заключении только на период, необходимый для транзитного провоза осужденного через свою территорию.

6. Стороне, давшей согласие на транзит, может быть предложено дать гарантии, что осужденный не будет преследоваться в уголовном порядке, не будет содержаться в заключении в соответствии с условиями предыдущего пункта, а также не будет подвержен любому другому ограничению личной свободы на территории государства транзита за свои предыдущие действия и приговоры после отправки с территории государства вынесения приговора.

7. Запрос о транзите не оформляется, если для этих целей используется воздушный коридор над территорией одной из Сторон и посадка на территории данной Стороны не предусмотрена. Тем не менее каждое государство может посредством декларации, адресованной Генеральному секретарю Совета Европы, при подписании или передаче документа о ратификации, при-

нятии, утверждении или присоединении потребовать, чтобы ему было сообщено о любом транзите осужденного над своей территорией.

Статья 17 - Языки и расходы

1. Сведения в части, касающейся статьи 4, пунктов 2 - 4, должны составляться на языке той Стороны, которой данные сведения адресуются, или на одном из официальных языков Совета Европы.

2. За исключением положения нижеследующего пункта 3 нет необходимости переводить запросы о передаче или подтверждающие передачу документы.

3. Любое государство имеет право при подписании или передаче на хранение документа о ратификации, принятии, утверждении или присоединении посредством декларации, адресованной Генеральному секретарю Совета Европы, потребовать, чтобы к запросам о передаче и документам о подтверждении передачи прилагался перевод на языке данного государства или на одном из официальных языков Совета Европы, или на одном из тех языков, которые данное государство укажет. Оно может в этой связи также заявить, что готово принять переводы на любом другом языке помимо официального или официальных языков Совета Европы.

4. Документы, передаваемые во исполнение настоящей Конвенции, не нуждаются в утверждении, за исключением, предусмотренном статьей 6, пункт 2, подпункт "а".

5. Расходы по применению настоящей Конвенции несет государство исполнения приговора за исключением расходов, которые могут возникнуть на территории государства вынесения приговора.

Статья 18 - Подписание и вступление в силу

1. Настоящая Конвенция открыта к подписанию для государств - членом Совета Европы и государств, не являющихся членами, которые участвовали в ее разработке. Настоящая Конвенция должна быть подвержена процедуре ратификации, принятия и утверждения. Документы о ратификации, принятии или утверждении должны быть препровождены на хранение Генеральному секретарю Совета Европы.

2. Настоящая Конвенция вступит в силу в первый день месяца после истечения трехмесячного периода с того момента, когда три государства - члена Совета Европы дадут свое согласие на принятие данной Конвенции в соответствии с положениями пункта 1.

3. Для любого государства, изъявившего в дальнейшем свое желание присоединиться к Конвенции, данная Конвенция вступит в силу в первый день месяца после истечения трехмесячного периода с даты передачи на хранение документа о ратификации, принятии или апробации.

Статья 19 - Присоединение государств, не являющихся членами Совета Европы

1. После вступления в силу настоящей Конвенции Комитет Министров Совета Европы может, после проведения консультаций с государствами - членами, предложить любому государству, не являющемуся членом Совета Европы и не указанному в статье 18, пункт 1, присоединиться к настоящей Конвенции, если такое решение будет принято общим большинством, предусмотренным статьей 20, пункт 2, Устава Совета Европы, и единогласно представителями Договаривающихся государств, имеющих право заседать в Комитете.

2. Для любого принимаемого государством настоящая Конвенция вступит в силу в первый день месяца после истечения трехмесячного периода со дня передачи на хранение документа о присоединении Генеральному секретарю Совета Европы.

Статья 20 - Территориальное применение

1. Любое государство может во время подписания или передачи на хранение своего документа о ратификации, принятии, апробации или присоединении определить одну или несколько территорий, на которых будет распространено действие настоящей Конвенции.

2. Любое государство может в дальнейшем в любой момент посредством декларации, адресованной Генеральному секретарю Совета Европы, расширить применение настоящей Конвенции на любую другую территорию, указанную в декларации. Конвенция вступит в силу по отношению к этой территории в первый день месяца после истечения трехмесячного периода со дня получения декларации Генеральным секретарем.

3. Любая декларация, сделанная согласно двум предыдущим пунктам, может быть отозвана в той части, которая касается определенной в данной декларации территории, посредством направления уведомления (нотификации) Генеральному секретарю. Отзыв вступает в силу в первый день месяца после истечения трехмесячного периода со дня получения Генеральным секретарем уведомления.

Статья 21 - Применение по времени

Настоящая Конвенция применяется к исполнению по принятым приговорам до или после своего вступления в силу.

Статья 22 - Связи с другими конвенциями и соглашениями

1. Настоящая Конвенция не наносит ущерб правам и обязательствам, вытекающим из соглашений об экстрадиции и других соглашений междуна-

родного сотрудничества в области уголовного права, предусматривающих передачу заключенных с целью проведения очных ставок и получения свидетельских показаний.

2. Если две или несколько Сторон уже заключили или заключат соглашение или договор о передаче заключенных или если они установили или установят другими способами взаимные связи в данной области, то они будут иметь право применять дух и букву такого договора или соглашения вместо настоящей Конвенции.

3. Настоящая Конвенция не ущемляет прав государств, которые в качестве Договаривающихся Сторон подписали Европейскую конвенцию о международной действительности судебных решений по уголовным делам, и предоставляет им возможность заключить между собой двустороннее или многостороннее соглашение по проблемам, регулируемым данной Конвенцией, с целью дополнения ее положений или лучшего применения содержащихся в ней руководящих принципов.

4. Если запрос о передаче осужденного входит в компетенцию настоящей Конвенции и Европейской конвенции о международной действительности судебных решений по уголовным делам или любого другого соглашения или договора по вопросам передачи осужденных, то запрашивающее государство должно при подготовке просьбы дать уточнение, в соответствии с каким документом данный запрос составлен.

Статья 23 - Мирное урегулирование

Европейские комитет по уголовным делам будет следить за применением настоящей Конвенции и, при необходимости, выступит посредником для мирного урегулирования любого затруднения, возникшего в связи с его применением.

Статья 24 - Расторжение (денонсация)

1. Любая Сторона может в любое время расторгнуть настоящую Конвенцию посредством направления нотификации Генеральному секретарю Совета Европы.

2. Распоряжение вступает в силу в первый день месяца после истечения трехмесячного периода со дня получения Генеральным секретарем нотификации.

3. Тем не менее действие настоящей Конвенции будет продолжаться при исполнении приговоров тех осужденных, которые были переданы в соответствии с положениями данной Конвенции до того, как распоряжение вступило в силу.

Статья 25 - Уведомления (нотификации)

Генеральный секретарь Совета Европы направит уведомление государствам-членам Совета Европы, государствам, не являющимся членами Совета Европы, принявшим участие в разработке настоящей Конвенции, а также любому государству, присоединившемуся к Конвенции:

а) о любом новом подписании;

б) о передаче на хранение любого документа о ратификации, принятии, утверждении или присоединении;

ж) о дате вступления в силу настоящей Конвенции в соответствии со статьями 18, пункты 2 и 3, 19, пункт 2, и 20, пункты 2 и 3;

д) о любом другом акте, декларации, нотификации или сообщении, относящихся к настоящей Конвенции.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся, имевшие на то соответствующие полномочия, подписали настоящую Конвенцию.

Совершено в Страсбурге 21 марта 1983 г. на французском и английском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу, в единственном экземпляре, который будет сдан на хранение в архивы Совета Европы. Генеральный секретарь Совета Европы направит заверенную копию каждому государству-члену Совета Европы, государствам, не являющимся членами Совета Европы, принимавшим участие в разработке настоящей Конвенции, и любому государству, готовому к ней присоединиться.

Avropa Təhlükəsizliyi Xartiyasının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(12 dekabr 2000-ci il, № 44-IIIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

1. ATƏT-in 1999-cü il noyabrın 19-da İstanbul şəhərində keçirilmiş zirvə toplantısında Azərbaycan Respublikası tərəfindən imzalanmış Avropa Təhlükəsizliyi Xartiyası təsdiq edilsin.

2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Avropa Təhlükəsizlik Xartiyası

(qeyri-rəsmi tərcümə – tərc. F.Ağazadə)

1. İyirmi birinci əsrin ərafəsində biz, ATƏT üzvü olan dövlətlərin dövlət və hökumət başçıları, özümüz azad, demokratik və daha bütöv olan ATƏT regionu-

nun formalaşmasına yönələn iradəmizi təsdiq edirik. Bu, elə bir region olmalıdır ki, burada dövlətlər bir-biri ilə sülh şəraitində, insanlar və cəmiyyətlər isə azadlıq, tərəqqi və təhlükəsiz şəraitində yaşasınlar. Bu məqsədə çatmaq üçün biz bir sıra yeni addımlar atmaq haqqında qərara gəlmişik. Biz belə qərara gəlmişik:

- ATƏT-lə başqa beynəlxalq təşkilatlar, institutlar arasında əməkdaşlığı möhkəmləndirəcək və bununla da beynəlxalq birliyin resurslarından daha uğurla istifadə edilməsinə yönələcək əməkdaşlıq əsasında Təhlükəsizlik Platformasını qəbul edək;

- Təşkilatı təhlükəsizliyə geniş yanaşmanı daha dəqiq əks etdirməklə sülhü müdafiə sahəsində ATƏT-in rolunu inkişaf etdirmək;

- ATƏT-ə yerlərdə böyük vətəndaş əməliyyatlarının keçirilməsi və müraciətlərə daha tez reaksiya vermək üçün operativ ekspert köməkliliyinə və əməkdaşlığa imkan verən (PEAKT) qruplar yaratmaq;

- qanunun aliliyini təmin etmək üçün polis səlahiyyəti sahəsində bütün imkanları genişləndirmək;

- ATƏT-in yerlərdə əməliyyatlarının planlaşdırılması və genişləndirilməsi üçün əməliyyat mərkəzi yaratmaq;

- ATƏT çərçivəsində məsləhətləşmələr prosesini möhkəmləndirmək üçün ATƏT-in Daimi Şurasının yanında Hazırlıq Komitəsi təsis etmək.

Biz, zorakılıqla müşayiət olunan konfliktlərin meydana çıxdığı hər yerdə onun qarşısını almağı özümüzə borc bilirik. Bu Xartiyada nəzərdə tutulan addımlar ATƏT-in imkanlarını möhkəmləndirmək, eləcə də müharibədən və dağıntıdan əziyyət çəkən cəmiyyət həyatının normallaşmasını və onun münafişələrin tənzimlənməsində potensialını artırmaq məqsədini güdür. Xartiya ümumi və bölünməz təhlükəsizlik məkanına yardımçı olacaq. O, bizi ATƏT-in elə bir regionunun yaradılmasına yaxınlaşdıracaq ki, orada ayırıcı xətlər və müxtəlif təhlükəsizlik zonaları olmayacaq.

I. Bizim üçün ümumi təhdidlər

2. XX əsrin sonuncu on illiyi ATƏT regionuna böyük nailiyyətlər gətirdi; əvvəlki konfrontasiyanın əvəzinə əməkdaşlıq gəldi, amma dövlətlər arasındakı konfliktlər tam aradan götürülməyib. Biz Avropadakı əvvəlki fikir ayrılığı ilə qurtardıq, amma bizim qarşımızda yeni təhlükələr və təhdidlər meydana çıxdı. Bizim tərəfimizdən Paris Xartiyası imzalandıqdan sonra daha da aydın oldu ki, bizim təhlükəsizliyimizə təhlükələr həm dövlətlərarası konfliktlərin, həm də dövlətdaxili konfliktlərin nəticəsi ola bilər. Biz tez-tez ATƏT-in norma və prinsiplərinin kobud şəkildə pozulmasından irəli gələn konfliktlərlə razılaşırdıq. Biz elə qəddarlığın şahidi olurduq ki, ilk baxışdan bunların artıq keçmişdə qaldığı güman edilirdi. Bu on illikdə aydın oldu ki, bu konfliktlər ATƏT-in bütün üzv dövlətlərinin təhlükəsizliyi üçün təhlükə ola bilər.

3. Biz dövlətlər arasında konfrontasiyanın və fikir ayrılığının təhlükəli nəticələrindən, eləcə də son on illiyin faciələrindən dərs götürmək əzmindəyik. Təhlükəsizlik və sülh iki əsas elementi özündə ehtiva edən yanaşma ilə möhkəmləndirilə bilər: biz dövlətlərin daxilində insanlar arasında etimadı möhkəmlətməli və dövlətlər arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirməliyik. Ona görə də biz mövcud alətləri təkmilləşdirməli və köməklik və konsultasiya xidməti göstərmək üçün yenilərini işləyib hazırlamalıyıq.

Biz milli azlıqlara aid olan şəxslərin də azadlığı daxil olmaqla insan haqlarına və əsas azadlıqlarına tam hörmət edilməsi üçün səylərimizi artıracağıq. Eyni zamanda biz dövlətlər arasında etimadı və təhlükəsizliyi möhkəmləndirmək üçün öz potensialımızı artıracağıq. Biz onlar arasındakı mübahisələrin dinc yolla tənzimlənməsi üçün imkanlarımızı təkmilləşdirmək əzmindəyik.

4. Təhlükəsizlik üçün getdikcə daha çox beynəlxalq terrorizm, zorakılıq təbiiq etməklə baş verən ekstremizm, mütəşəkkil cinayətkarlıq və narkotiklərin dövriyyəsi təhlükə yaradır. Nə ilə əsaslandırılmasından asılı olmayaraq terrorizmin bütün forma və təzahürləri yolverilməzdir. Biz bütün dövlətlərin ərazisində istənilən terror aktının hazırlanması və maliyyələşdirilməsinə imkan verməmək üçün öz səylərimizi artıracaq və terrorçuluğa sığınacaq verməyəcəyik. Yüngül və atıcı silahların həddən ziyadə toplanması və nəzarətsiz qaydada yayılması sülhə və təhlükəsizliyə təhlükə yaradır. Biz özümüzü yeni təhdidlərdən və sülh üçün təhlükələrdən ciddi şəkildə müdafiə etmək əzmindəyik; belə müdafiənin əsası möhkəm demokratik institutlar və qanunun aliliyidir. Biz eləcə də bu təhlükələrə qarşı daha fəal və birgə mübarizə aparmağa qərarlıyıq.

5. Bizim təhlükəsizliyimiz üçün kəskin iqtisadi problemlər və ətraf mühitin deqradasiyası ciddi nəticələr yarada bilər. Bununla bağlı iqtisadiyyat, elm və texnika, eləcə də ekoloji sahədə əməkdaşlıq mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək. Bu cür təhlükələrə biz iqtisadi və ekoloji islahatlar aparmaqla, iqtisadi fəaliyyət üçün stabil və transparent çərçivələr təmin etməklə, eləcə də bu iqtisadiyyatın inkişafına sosial-iqtisadi hüquqlara diqqəti artırmaqla yardımçı olacağıq. Biz əksər dövlətlərdə baş verən presedentsiz iqtisadi dəyişikliklər prosesini alqışlayırıq. Biz bu islahatlar prosesini davam etdirməyə çağırırıq və belə hesab edirik ki, onlar bütün ATƏT regionunda təhlükəsizliyə və çiçəklənməyə təkan verəcəkdir. Korrupsiya ilə mübarizə və qanunun aliliyinin təsdiq edilməsi üçün biz ATƏT-in bütün istiqamətlərində öz səylərimizi artıracağıq.

6. Biz təsdiq edirik ki, qonşu regionlarda, xüsusilə də Aralıq dənizi regionunda, eləcə də üzv-dövlətlərə yaxın regionlarda, məsələn, Mərkəzi Asiya dövlətlərində təhlükəsizlik ATƏT üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Biz etiraf edirik ki, bu regionlarda qeyri-sabitlik ATƏT dövlətlərinin təhlükəsizliyi və inkişafı üçün təhdidlər yaradır.

II. Bizim ümumi əsaslar

7. Biz bir daha özümüzün BMT Nizamnaməsinə, hazırkı Helsinki Yekun Aktına, Paris Xartiyasına və ATƏT çərçivəsində qəbul olunan bütün sənədlərə sadıqlığımızı bildiririk. Bu sənədlər bizim ümumi öhdəliklərimizi özündə ehtiva edir və bizim işimizin əsasını təşkil edir. Onlar bizə Avropada əvvəlki konfrantasiyaya son qoymağa, bütün ATƏT regionunda yeni demokratiya, sülh və həmrəylik erasını açmağa kömək etdi.

Bu sənədlərdə dövlətlərin bir-birilə və öz ərazilərindəki insanlarla dəqiq rəftar normaları müəyyən edilib. ATƏT çərçivəsində qəbul edilən istisnasız olaraq bütün öhdəliklər bərabər qaydada hər bir üzv-dövlətə şamil edilir. Onların vicdanla yerinə yetirilməsi dövlətlər arasında, onların hökumətləri və xalqları arasında, eləcə də onların üzv olduqları təşkilatlar arasında münasibətlər üçün çox mühümdür. Üzv dövlətlər öz vətəndaşlarına hesabat verir. Eləcə də bir-birləri qarşısında ATƏT çərçivəsində götürdüləri öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün məsuliyyət daşıyırlar. Biz bu öhdəlikləri özümüzün ümumi nailiyyətimiz hesab edirik və ona görə də hesab edirik ki, onlar bütün üzv dövlətlər üçün bilavasitə və qanuni maraq kəsb edirlər.

Biz bir daha təsdiq edirik ki, ATƏT BMT-nin Nizamnaməsinin 8-ci fəslinə uyğun olaraq regional razılıq təşkilatıdır, regionda mübahisələrin dinc yolla tənzimlənməsi üzrə əsas təşkilatlardan biridir. İrəlincədən xəbərdarlıq üçün böhranları tənzimlənməsi və konfliktlərdən sonrakı bərpa üçün mühüm təşkilatlardan biridir.

ATƏT - regionda geniş təmsil olunan regionda məsləhətləşmələrin aparılması, qərarların qəbul edilməsi və əməkdaşlıq üçün geniş əhatəli təşkilatdır.

8. Hər bir iştirakçı dövlətin təhlükəsizlik hüququ vardır. Biz bir daha hesab edirik ki, hər bir üzv dövlətin öz təhlükəsizliyini təmin etmək və ya azad şəkildə seçmək hüququ vardır (İttifaq müqavilələri də daxil olmaqla). Hər bir dövlətin neytrallıq hüququ vardır. Bu cəhətdən hər bir üzv dövlət bütün başqa dövlətlərin hüquqlarına hörmət edəcək. Onlar öz təhlükəsizliyini başqalarının hesabına möhkəmləndirməyəcəklər. ATƏT çərçivəsində heç bir dövlət, dövlətlər və ya təşkilat ATƏT regionunda sülhün və təhlükəsizliyin saxlanılması üçün üstün məsuliyyətə malik ola bilməz və ya ATƏT regionunun hər hansı bir hissəsini öz təsir sferası hesab edə bilməz.

9. Biz öz münasibətlərimizi ümumi və hərtərəfli təhlükəsizlik konsepsiyasına uyğun olaraq bərabər əməkdaşlıq, həmrəylik və transparent əsaslarla quracağıq. Hər bir dövlətin təhlükəsizliyi digər bütün dövlətlərin təhlükəsizliyi ilə sıx bağlıdır. Biz təhlükəsizliyin insani, iqtisadi və hərbi-siyasi meyarlarına bir tam kimi baxacağıq.

10. Biz gələcəkdə ATƏT-in qərar qəbul etməsinin əsasında dayanan konsensus möhkəmləndirəcəyik. ATƏT-in ümumi və bölünməz təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm element onun çevikliyi və siyasi şəraitin dəyişməsinə çevik reaksiyası olmalıdır.

11. Biz Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının sülhün və təhlükəsizliyin müdafiə olunmasında ilkin məsuliyyəti və bizim regionda təhlükəsizliyin və stabilliyin möhkəmləndirilməsində həlledici rolunu etiraf edirik. Biz bir daha Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsindən irəli gələn, bizim güc tətbiq etməmək və ya güc tətbiq etmək hədəsi haqqında məsələ öhdəliyimiz daxil olmaqla, öz öhdəliklərimizi və hüquqlarımızı bir daha təsdiq edirik. Bununla bağlı olaraq biz bir daha mübahisələrin Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinə uyğun olaraq həll edilməsi sahəsində öz öhdəliklərimizi təsdiq edirik.

Bu əsaslarla biz öz cavabımızın həqiqiliyini artıracaq və qarşımızda dayanan təhdidlərə qarşı ümumi alətlərimizi daha uğurla təkmilləşdirəcəyik.

III. Bizim ümumi cavabımız

Başqa təşkilatlarla əməkdaşlıq: əməkdaşlığa əsaslanan təhlükəsizlik platforması

12. Bizim bu gün üzübüz dayandığımız təhdidlər və təhlükələrlə heç bir dövlət və ya təşkilat müstəqil şəkildə bacara bilməz. Son on illikdə biz ATƏT və başqa beynəlxalq təşkilatlarla yeni əməkdaşlığın qurulması üçün mühüm addımlar atmışıq. Beynəlxalq birliyin resurslarından tam şəkildə istifadə etməyə can ataraq biz beynəlxalq təşkilatlar arasında daha sıx qarşılıqlı təsirə can atırıq.

Biz əməkdaşlığa əsaslanan və bu sənəddə Xartiyanın mühüm elementlərindən hesab edilən təhlükəsizlik platformasından istifadə edərək bundan sonra da səlahiyyətli təşkilatlarla bərabər əsaslarla və əməkdaşlıq ruhunda əməkdaşlığa inkişaf etdirəcəyimiz və daha möhkəmləndirəcəyimiz haqqında öhdəlik götürürük. Bu Xartiyaya əlavə edilən operativ sənəddə əks olunan əməkdaşlığa əsaslanan Təhlükəsizlik Xartiyasının prinsipləri istənilən təşkilata və ya instituta tətbiq edilir. Bir şərtlə ki, bunların üzləri kollektiv və ya fərdi şəkildə bu prinsipləri gözləyəcəkləri haqqında qərar qəbul etsinlər. Onlar təhlükəsizliyin bütün meyarlarına – hərbi, siyasi, insani və iqtisadi meyarlara tətbiq edirlər. Bu platformaya istinad edərək və ümumi dəyərlərdən çıxış edərək biz təhlükəsizlik məsələləri ilə məşğul olan bütün strukturlar arasında hərəkətlərimizi siyasi və operativ səviyyədə inkişaf etdirməyə və uzlaşdırmağa can atırıq. Bu həm konkret böhranlara reaksiya verərkən, həm də yeni təhlükələrə və təhdidlərə cavab verərkən nəzərdə tutulub. ATƏT-in oynaya biləcəyi mühüm birləşdirici rolunu etiraf edərək biz, məqsədəuyğun hallarda bu təşkilatı əməkdaşlığın inkişafı üçün çevik koordinasiya mexanizmi kimi istifadə etməyi təklif edirik. Bu mexanizmi vasitəsilə müxtəlif təşkilatlar özlərinin spesifik üstünlüklərindən istifadə edərək bir-birini möhkəmləndirə bilər. Biz təşkilatların iyerarxiyasını yaratmağa və ya onlar arasında daimi iş bölgüsü yaratmağa can atmırıq.

Biz, prinsipə üzv olduğumuz beynəlxalq təşkilatların və institutların resurslarının ATƏT-in işini möhkəmlətmək üçün cəlb etməyə hazırıq. Bunun üçün müvafiq hallarda zəruri siyasi qərarlar qəbul edilməlidir.

13. Bütün ATƏT regionunda təhlükəsizliyin artırılmasında mühüm element sub-regional əməkdaşlıqdır. Belə proseslər, məsələn, Cənub-Şərqi Avropada sabillik haqqında ATƏT-in çərçivəsində qəbul edilən Paktla bağlı proseslər bizim ümumi dəyərlərimizin təsdiqinə kömək edir. Onlar təkcə subregionda deyil, bütün ATƏT regionunda təhlükəsizliyin artmasına yardım edir. Biz əməkdaşlığa əsaslanan Təhlükəsizlik Platformasına uyğun olaraq ATƏT-i subregional əməkdaşlıq üçün forum kimi istifadə etməyi təklif edirik. Buna və Operativ sənəddə yazılan müvafiq təşkilati şərtlərə uyğun olaraq, ATƏT subregional qruplar arasında informasiya və təcrübə mübadiləsinə yardımçı olacaq və ola bilsin, müvafiq müraciət olduğu təqdirdə, onlar arasında razılaşmaların və sazişlərin mətnlərini alıb saxlasın.

Həmrəylik və tərəfdaşlıq

14. Bizim regionda sülhün və təhlükəsizliyin ən yaxşı təminatçısı hər bir üzv dövlətin demokratiyanı, qanunun aliliyi və insan hüquqlarına hörmət edilməsini arzu etməsi və buna qabil olmasıdır. Biz fərdi qaydada qəbul edilən öhdəlikləri tam yerinə yetirmək arzusunu bir daha təsdiq edirik. Biz, eləcə də ATƏT-in prinsiplərini təsdiq etmək üçün birgə məsuliyyət daşıyıyıq. Ona görə də bizim ATƏT çərçivəsində, eləcə də onun institutları və nümayəndələri ilə (və ya təmsilçiləri ilə) əməkdaşlıq etmək qərarımız qətidir, həmçinin ATƏT-in alətlərini, vasitələrini və mexanizmlərini istifadə etməyə hazırıq. Biz həmrəylik və əməkdaşlıq ruhunda sabit əsaslarla yerinə yetiriləsi məsələlərin baxılması zamanı əməkdaşlıq edəcəyik. Biz bu gün həm ATƏT-də, həm də üzv olduğumuz təşkilatlarda üzərimizə öhdəliklər götürürük ki, iştirakçı dövlətlərə ATƏT çərçivəsində götürdükləri prinsipləri və öhdəlikləri yerinə yetirməyə köməklik edə bilək. Biz indiki mexanizmləri möhkəmləndirəcək və yenilərini isə yaradacağıq ki, iştirakçı dövlətlərin kömək haqqındakı müraciətlərinə effektiv qaydada reaksiya verə bilək. Prinsip və öhdəliklərin kobud, kəsilməz, açıq-aşkar pozulması hallarına reaksiya vermək üçün biz Təşkilatın effektivliyinin daha da artırılması yollarını öyrənəcəyik.

15. Biz iştirakçı dövlətlərə daxili qayda-qanunun ciddi şəkildə pozulması hallarında kömək göstərmək üsullarını ciddi şəkildə nəzərdən keçirmək niyyətindəyik. Biz birlikdə situasiyanın xarakterinə və ondan mümkün çıxış yollarına və üsullarına nəzər salacağıq ki, müvafiq dövlətə kömək edə bilək.

16. Biz bir daha təsdiq edirik ki, təhlükəsizliyin hərbi-siyasi ekspertlərinə aid davranış kodeksi öz gücünü saxlayır. ATƏT çərçivəsində öz öhdələrimizə uyğun olaraq biz ərazi bütövlüyü və siyasi müstəqilliyi, suverenliyi təhlükə altında olan və özünün fərdi və ya kollektiv özünümüdafiə hüququnu axtaran dövlətlə dərhal məsləhətləşmələr aparacağıq. Biz belə təhdidin xarakterinə və hansı hərəkətlərin bizim ümumi dəyərlərimizin müdafiəsi üçün lazım olduğu haqqında məsələyə birlikdə baxacağıq.

Bizim institutlar

17. Parlament assambleyası daim yeni təkliflər və ideyalar irəli sürən mühüm ATƏT institutu oldu. Biz onun bu rolunu, xüsusən də demokratiyanın inkişafı və seçkilərin müşahidə olunması sahəsində rolunu alqışlayırıq. Biz Parlament Assambleyasını bundan sonra da demokratiyanın, tərəqqinin təmin edilməsi və üzv dövlətlərin arasında və onların daxilində inamın artmasının təmin edilməsi sahəsindəki səylərimizin mühüm komponenti kimi öz fəaliyyətlərini inkişaf etdirməyə çağırıq.

18. İnsan hüquqlarının, demokratiyanın və qanunun aliliyinin təmin olunmasının mühüm aləti İnsan Haqları və Demokratik Institutlar üzrə Büro (İHDİB), milli azlıqlar üzrə Ali Komissar (MAAK) və KİV-lərin azadlığı məsələsi üzrə nümayəndədir. ATƏT-in Katibliyi fəaliyyətdə olan sədrə, eləcə də bizim Təşkilatın, xüsusən də yerlərdə olan fəaliyyətinə mühüm dəstək verir. Biz bundan sonra da ATƏT-in katibliyinin operativ potensialını möhkəmləndirəcəyik ki, o, bizim fəaliyyətimizin genişlənməsi ilə bağlı məsələləri həll edə bilən və yerlərdə fəaliyyətin effektiv, alınmış mandata və göstərişlərə uyğun həyata keçməsinə təmin edə bilsin.

Biz öz üzərimizə ATƏT institutlarına tam dəstək vermək öhdəliyini götürürük. Biz ATƏT institutları arasında fəaliyyətin sıx koordinasiyasının, eləcə də bizim yerlərdə ümumi resurslarımızdan optimal istifadə olunması maraqları çərçivəsində fəaliyyətimizin mühümlüyünü qeyd edirik. ATƏT institutları üçün kadr seçimi və onun yerlərdə fəaliyyəti zamanı biz kadr tərkibinin coğrafi müxtəlifliyini və burada qadınların və kişilərin balanslaşdırılmış tərkibini nəzərə alacağıq.

Biz ATƏT-in böyük inkişafını və onun fəaliyyətinin müxtəlifliyini qeyd edirik. Biz qeyd edirik ki, ATƏT üzvlərinin əksər hissəsi 1993-cü ildə nazirlər şurası tərəfindən Romada qəbul edilən qərarı yerinə yetirə bilmədi və Təşkilatın hüquq qabiliyyətli olmaması müəyyən çətinliklər doğura bilər.

İnsan meyarı

19. Biz bir daha təsdiq edirik ki, insan hüquqlarına və əsas azadlıqlarına, demokratiyaya və qanunun aliliyinə hörmət ATƏT-in hətərəfli təhlükəsizlik konsepsiyasında mərkəzi yer tutur. Biz öz üzərimizə aşağıdakı təhlükələrə – insan haqlarının və fikir azadlığı, vicdan azadlığı, din azadlığı da daxil olmaqla əsas azadlıqların pozulmasına, dözümsüzlüyün, aqressiv millətçiliyin, rasizmin, şovinizmin, ksenofobiyanın və antisemitizmin təzahürlərinə qarşı mübarizə aparmaq öhdəliyini götürürük.

Milli azlıqlara mənsub olan insanların hüquqlarının müdafiəsi və onların həyata keçməsinə yardım üzv dövlətlərdə və onlar arasında demokratiyanın, ədalətin və sabilliyin təmin edilməsinin mühüm faktorudur. Bununla bağlı biz bir daha öz öhdəliklərimizi təsdiq edirik, xüsusilə insan meyarı haqqında 1990-cı il Kopenhagen sənədinin müddəaları çərçivəsində, eləcə də milli azlıqlar məsələsi üzrə ekspertlər müşavirəsinin məruzəsini xatırladıyıq. (Cenevrə, 1991-ci il)

İnsan haqlarına tam hörmət edilməsi, milli azlıqlara aid olan insanların hüquqları da daxil olmaqla, məqsəd olmaqla yanaşı, ərazi bütövlüyünü və suverenliyi sarsıda bilməz, əksinə möhkəmləndirər. Muxtariyyətin müxtəlif konsepsiyaları, eləcə də ATƏT-in prinsiplərinə uyğun olan, yuxarıda qeyd olunan sənədlərdəki yanaşmalar, milli azlıqların müvafiq dövlətlərin ərazisində etnik, mədəni, dil və dini özünəməxsusluğunun müdafiəsi vasitələridir. Biz istənilən azlığa qarşı zorakılığı pisləyirik. Biz öhdəlik götürürük ki, dözümlüyn təربiyəsi və plüralist cəmiyyətin qurulması üçün tədbirlər görəcəyik. Burada etnik mənşəyindən asılı olmayaraq bütün insanlara bərabər imkanlar veriləcəkdir. Biz qeyd edirik ki, milli azlıqlara aid suallar kafi şəkildə ancaq qanunun aliliyi əsasında demokratik siyasi çərçivədə həll edilə bilər.

Biz bir daha təsdiq edirik ki, hər bir insanın vətəndaşlıq hüququ var və heç kim özbaşına şəkildə öz vətəndaşlığından məhrum edilə bilməz. Biz öhdəlik götürürük ki, hər bir insanın bu hüquqları istifadə etməsi üçün söylərimizi davam etdirəcəyik. Biz həmçinin vətəndaşlığı olmayan şəxslərin beynəlxalq müdafiəsini daha etibarlı etmək niyyətindəyik.

20. Biz, *roma və sintilərin* qarşılaşdıqları xüsusi çətinlikləri və *roma və sintilərə* aid olan şəxslərin, ATƏT-in qəbul etdiyi öhdəliklərə müvafiq olaraq, tam bərabərliyinə nail olması üçün effektiv tədbirlərin görülməsinin zəruriliyini etiraf edirik.

Biz roma və sintilərin cəmiyyətin bərabər hüquqlu üzvləri olması üçün, eləcə də onlara münasibətdə diskriminasiyanın aradan qaldırılması üçün söylərimizi davam etdirəcəyik.

21. Biz ATƏT regionunda işgəncələrə, eləcə də qeyri-insan və ya insan ləyaqətini alçaldan münasibətə, cəzalara son qoymaq niyyətindəyik. Bu məqsədlə biz, oxşar praktika ilə mübarizə üçün prosedur, mühüm təminat və vasitələri təmin edən qanunvericiliyi qəbul edilməsini təbliğ edəcəyik. Biz məqsədəuyğun şəkildə belə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərə yardım edəcək və müvafiq beynəlxalq təşkilatlarla və qeyri-hökumət təşkilatları ilə əməkdaşlıq edəcəyik.

22. Biz istənilən etnik təmizləmə və ya kütləvi şəkildə qovulma siyasətini rədd edirik. Biz bir daha sığınacaq axtarmaq hüququna hörmət etdiyimizi və qaçqınların beynəlxalq müdafiəsinin qaçqınların statusu haqqında 1951-ci il Konvensiyasına və ona aid 1967-ci il Protokoluna müvafiq olaraq təmin edilməsini tələb etdiyimizi, eləcə də qaçqınların və məcburi köçkünlərin təhlükəsiz və ləyaqətli qayıdışına kömək etməyi bəyan edirik. Biz qaçqınların və məcburi köçkünlərin qeyri-diskriminasiya əsasında onların əvvəl yaşadığı yerlərdə sosial inteqrasiyasına cəhd edəcəyik. Konflikt zamanı mülki şəxslərin müdafiəsini gücləndirmək məqsədilə biz beynəlxalq humanitar hüququn daha aktiv tətbiq yollarını axtaracağıq.

23. Qadınlar tərəfindən öz insan haqlarını tam və bərabər həyata keçirilməsi bütün ATƏT regionunda sülhün, tərəqqinin və demokratiyanın möhkəmləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Biz qadınlar və kişilər arasında bərabərliyin təmin edilməsini öz dövlətimiz və eləcə də Təşkilat səviyyəsində siyasətimizin ayrılmaz hissəsi etmək haqqında öhdəlik götürürük.

24. Biz qadınların bütün diskriminasiya formalarını aradan qaldıracaq, qadınlar və uşaqlara qarşı zorakılığın kəsilməsinə, eləcə də seksual istismarın və insan alverinin bütün formalarının yığıdırılmasına cəhd edəcəyik. Oxşar cinayətlərin qarşısını almaq üçün biz digər vasitələrlə bəhəm bu cinayətlərə görə günahkarların cəzaya məhkum edilməsi üçün qanunvericiliyi möhkəmləndirəcək, zərər çəkmişlərin müdafiəsini gücləndirəcəyik. Biz eləcə də hərbi konfliktlər zamanı və post-konflikt situasiyalarında, qaçqın uşaqlar və eləcə də məcburi köçkün uşaqlar daxil olmaqla uşaqların hüquq və maraqlarının təmin edilməsi üçün tədbirlər həyata keçirəcək və onları təkmilləşdirəcəyik. Biz 18 yaşdan az yaşlı şəxslərin hərbi münasibətlərdə məcburi və ya mütləq qaydada iştirakının yolverilməzliyi yollarını öyrənəcəyik.

25. Biz bir daha ATƏT çərçivəsində qəbul edilən, o cümlədən 1990-cı il Kopenhagen sənədi əsasında azad və vicdanla seçkilər keçirmək haqqında öz öhdəliyimizi yenidən təsdiq edirik. Biz etiraf edirik ki, İHDİB üzv dövlətlərə seçkilər haqqında qanunvericiliyi işləyib hazırlamağa və həyata keçirməyə yardımçı ola bilər. Bu öhdəliklərə müvafiq olaraq biz öz ölkələrimizdə keçirilən seçkilərə başqa üzv dövlətlərdən İHDİB-dən, ATƏT-in Parlament Assambleyasından, belə arzuda olan başqa institut və təşkilatlardan müşahidəçilər çağıracağıq.

Biz keçirilmiş seçkilər haqqında İHDİB-in seçkilərin qiymətləndirilməsi ilə bağlı yekun rəyinə və onun tövsiyələrinə dərhal reaksiya verməyə razılıq veririk.

26. Biz bir daha müstəqil kütləvi informasiya vasitələrinin və azad informasiya selinin, eləcə də ictimaiyyətin informasiyaya girişinin rolunu təsdiq edirik. Biz öz üzərimizə azad və müstəqil informasiya vasitələrinin fəaliyyət göstərməsi üçün zəruri bazanın yaradılması, maneəsiz dövlətlərarası və dövlətdaxili informasiya seli haqqında biz istənilən demokratik, azad və açıq cəmiyyətin mühüm komponenti hesab edirik, öhdəlik götürürük.

27. Qeyri-hökumət təşkilatları insan hüquqlarının, demokratiyanın və qanunun aliliyinin bərqərar olunmasında çox mühüm rol oynaya bilər. Onlar güclü vətəndaş cəmiyyətinin mühüm tərkib hissələridir. Biz QHT-lərin vətəndaş cəmiyyətinin daha da inkişaf etdirilməsi insan haqlarının və əsas azadlıqlarının təmin olunması sahəsində imkanlarının genişləndirilməsi haqqında öhdəlik götürürük.

Hərbi-siyasi meyar

28. Təhlükəsizliyin hərbi-siyasi aspektləri üzv dövlətlərin mühüm maraq sferasını təşkil edir. Onlar ATƏT-də qəbul edilən hərtərəfli təhlükəsizlik konsepsiyasının mühüm elementini təşkil edirlər. Tərk-silah, silahlar üzərində nəzarət, etimadın və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi tədbirləri stabilliyin, şəffaflığın və hərbi sahədə aydınlığın artırılması hesabına təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi üzrə ümumi söylərin mühüm hissəsini təşkil edir. Bizim hərbi-siyasi stabilliyimizin təmin edilməsində mühüm rolunu silahlar üzərində nəzarət haqqında razılaşmaların gələcək inkişafı oynayır.

29. Avropada adi silahlı qüvvələr haqqında müqavilə (AAŞQM) Avropa təhlükəsizliyinin mühüm elementi kimi qalmalıdır. O, silahların və texnikanın kəskin aşağı düşməsinə təmin etdi. Bu Müqavilənin iştirakçıları irəliyə doğru mühüm addımlar atırlar. Daha təhlükəsiz və vahid Avropa qurulmasında mühüm rol ona məxsusdur. Müqavilə dəyişən şəraitdə onun stabilliyini, proqnozlaşdırıla bilinməsini və transparentliyini artırmaq məqsədilə möhkəmləndirir. Bəzi dövlətlər öz silahlarının və texnikasının səviyyəsini bir az da aşağı salacaq. Adaptasiya olunmuş Müqavilənin qüvvəyə minməsilə ona qoşulmaq üçün Atlantik okeandan Ural dağlarına qədər ona könüllü qoşulmaqdan ötrü üzv dövlətlər üçün açıq olacaq və bu Avropada təhlükəsizliyə və stabilliyə əlavə töhfə olacaq.

30. ATƏT-in 1999-cu il Vyana sənədi, Təhlükəsizlik Sahəsində Əməkdaşlıq Forumu tərəfindən təhlükəsizliyin hərbi-siyasi eksperlərinə aid qəbul edilən digər sənədlərlə birlikdə ATƏT üzvü olan bütün dövlətlər üçün hərbi sahədə qarşılıqlı etimadın transparentliyin artırılması üçün qiymətli vasitədir. Biz gələcəkdə də müntəzəm olaraq və tam şəkildə ATƏT-in bu sahədə bütün vasitələrini tətbiq edəcək və ATƏT regionunda təhlükəsizliyin tələblərinə adekvat reaksiyanı təmin etmək üçün onların özü vaxtında adaptasiyasına can atacaq. Biz təhlükəsizliyin hərbi-siyasi aspektlərinə dair davranış kodeksində ifadə olunan prinsiplərə, ciddi sadıqlığımızı saxlayırıq. Biz Təhlükəsizlik Sahəsində Əməkdaşlıq Forumu çərçivəsində üzv dövlətlər üçün ümumi maraq kəsb edən təhlükəsizlik məsələlərinə birgə baxış üçün gələcək söylərimizi davam etdirməyə çalışırıq. Eləcə də ATƏT-də hərbi-siyasi meyara aid hərtərəfli və bölünməz təhlükəsizlik konsepsiyasının realizasiyası üçün söylərimizi davam etdirmək niyyətindəyik. Biz təhlükəsizlik problemlərinə aid predmet dialoqunu davam etdirəcək və öz təmsilçilərimizə bu dialoqu Təhlükəsizlik Sahəsində Əməkdaşlıq Forumu çərçivəsində aparacağı həvalə edəcəyik.

İqtisadi və ekoloji meyar

31. ATƏT regionunda təhlükəsizlik, demokratiya və tərəqqi ilə ətraf mühitin vəziyyətinin pisləşməsi və təbii ehtiyatların tükənməsi arasında yaranan təhlükənin əlaqəsi getdikcə aydın olur. İqtisadi azadlıq, sosial ədalət və ətraf mühitin qorunması üçün məsuliyyət tərəqqi üçün mühüm şərtlərdir. Bu qarşılıqlı əlaqədə çıxış edərək, biz xüsusilə konfliktlərin əvvəlcədən xəbər verilməsinin və qarşımasının alınması üçün fəaliyyətimizin mühüm tərkibi kimi iqtisadi meyara layiqli diqqət yetirməyi təmin etməliyik.

Biz bunu keçid iqtisadiyyatlı ölkələrin dünya təsərrüfat sistemində inteqrasiyasına təkan vermək, eləcə də qanunun aliliyini təmin etmək, iqtisadiyyat sahəsində stabil və transparent sistemin formalaşması üçün edəcəyik.

32. ATƏT-in fərqləndirici əlamətləri onun iştirakçılarının geniş tərkibi, təhlükəsizliyə hərtərəfli yanaşma, yerlərdə böyük miqdarda əməliyyatlar və onun norma yaradıcı təşkilat kimi qədim ənənələridir. Bu keyfiyyətlər ona təhlükələri aş-

kar etməyə, iqtisadi və ekoloji sahələrdə mühüm beynəlxalq təşkilatlar və institutlar arasında əməkdaşlığın katalizatoru kimi çıxış etməyə imkan verir. ATƏT bu rolunu zəruri olan yerlərdə oynamağa hazırdır. Biz ATƏT ilə müvfiq beynəlxalq təşkilatlar arasında sözlərin koordinasiyasını əməkdaşlığa əsaslanan Təhlükəsizlik Platformasına uyğun olaraq artıracağıq.

Biz ATƏT-in iqtisadi və ekoloji problemlərə baxmaq qabiliyyətini əlavə edəcəyik ki, başqa təşkilatlar tərəfindən daha yaxşı aparıla bilən işlər təkrar edilməsin.

Biz o sahələrə diqqət yetirməliyik ki, burada ATƏT xüsusilə səlahiyyətlidir. ATƏT-in insan meyarı sahəsində fəaliyyəti mühüm iqtisadi kəşrlərə və əksinə, məsələn, insan resurslarının, intellektual potensialın və əməyin səfərbər edilməsi hesabına dinamik vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasına gətirib çıxarır. İnformasiyaya giriş, ətraf mühitə dair məsələlər üzrə qərarlar qəbul edilməsi zamanı ictimaiyyətin iştirakı və ədalət mühakiməsinə giriş haqqında 1988-ci il tarixli Orxus Konvensiyası ruhunda informasiyaya, qərarların qəbulu zamanı ictimaiyyətin iştirakının, eləcə də ətraf mühitə dair məsələlərdə, ədalət mühakiməsinin girişinin təmin olunmasına nail olacağıq.

Qanunun aliliyi və korrupsiya ilə mübarizə

33. Biz özümüzün qanunun aliliyi ilə bağlı olduğumuzu təsdiq edirik. Biz etiraz edirik ki, korrupsiya ATƏT-in ümumi dəyərləri üçün böyük təhlükədir. O, qeyri-stabillik yaradır, təhlükəsizlik, iqtisadi və insan meyarlarının bir çox aspektlərinə toxunur. Üzv dövlətlər korrupsiya və onun yaradan şəraitlə mübarizəni sürətləndirməyi öhdəlik olaraq götürür, eləcə də dövlət idarəçiliyinin pozitiv əsasının formalaşmasına yardımçı olmağa cəhd edir. Onlar mövcud beynəlxalq vasitələri daha yaxşı istifadə edəcək və korrupsiya ilə mübarizədə bir-birinə qarşılıqlı kömək edəcəklər. Qanunun aliliyinin təsdiq edilməsi üçün öz söyləri çərçivəsində ATƏT cəmiyyət və işgüzar dairələr tərəfindən korrupsiyanın qəbul edilməsinə çalışacaq və bu işdə QHT-lərlə qarşılıqlı əlaqədə olacaq.

IV. Bizim ümumi vasitələrimiz bizim dialoqun inkişafı

34. ATƏT regionunda təhlükəsizliyin bütün aspektləri ilə bağlı hadisələrə münasibətlərdə biz öz dialoqumuzu genişləndirmək və möhkəmləndirmək niyyətində olduğumuz bəyan edirik. Biz hər kəsə öz səlahiyyətləri çərçivəsində Daimi Şuraya və Təhlükəsizlik Sahəsində Əməkdaşlıq üzrə Forumu həvalə etmişik ki, üzv dövlətlərin təhlükəsizlik meyarlarına daha diqqətli olsunlar və ATƏT çərçivəsində qəbul edilən hərtərəfli və bölünməz təhlükəsizlik konsepsiyasını həyata keçirsinlər.

35. Qərar qəbul etmək və siyasi məsləhətlər nəzərdə tutulan orqan olan Daimi Şura bütün konseptual məsələlərlə, eləcə də Təşkilatın gündəlik operativ fəaliyyəti

yəti ilə məşğul olacaq. Onun işinə kömək etmək və qərarların qəbul edilməsində yardımçı olmaq, eləcə də siyasi məsləhətlər prosesini gücləndirmək və Təşkilat çərçivəsində transparentliyi artırmaq üçün biz Daimi Şuranın rəhbərliyi altında işləyərək hazırlıq komitələri təsis edəcəyik. Bu komitə açıq tərkibli komitədir. Bir qayda olaraq o, qeyri-rəsmi iclasları aparacaq və Daimi Şuranın və ya onun sədrinin tapşırığı ilə müvafiq məsələləri müzakirə edəcək və Şuraya məruzə edəcək.

36. Həmrəylik və tərəfdaşlıq ruhunda çıxış edərək biz siyasi dialoqumuzu genişləndirəcəyik. Bu, ona görə belə edilir ki, ATƏT çərçivəsində qəbul edilən öhdəliklərin yerinə yetirilməsi təmin edilsin. Belə dialoqa yardımçı olmaq üçün biz müəyyən qaydalara müvafiq olaraq özünə aşağıdakıları daxil edən ATƏT praktiki vasitələrindən aktiv istifadə etməyi qərara almışıq:

- məqsədmüvafiq hallarda qanunvericiliyin və müvafiq praktikanın islahatı ilə bağlı konsultasiya və ekspert xidməti göstərmək üçün digər müvafiq beynəlxalq təşkilatların iştirakı ilə ATƏT institutlarından nümayəndələr göndərmək;

- müvafiq dövlətlə məsləhləşmələr aparandan sonra həmin dövrdəki sədrin şəxsi nümayəndələrini faktların müəyyən edilməsi və ya konsultativ missiya ilə göndərmək;

- ATƏT çərçivəsində qəbul edilən öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə aid məsələlərə baxmaq məqsədilə ATƏT nümayəndələrinin və maraqlı dövlətlərin nümayəndələrinin görüşünü keçirmək;

- qanunun aliliyi, demokratiya, insan haqları sahəsində norma və praktikanın təkmilləşdirilməsinə yönələn tədris proqramları təşkil etmək;

- ATƏT-də, icmal üzrə ATƏT-tin iclas və konfranslarında, eləcə də İqtisadi Forumda qəbul edilən öhdəliklərin yerinə yetirilməsi haqqında məsələlərə baxmaq;

- belə məsələləri Daimi Şuraya baxılmaq üçün çıxartmaq. Bu məsələlər ATƏT institutları tərəfindən onların müvafiq mandatları çərçivəsində və ya həmin dövrdəki sədrin şəxsi nümayəndələri tərəfindən hazırlanır;

- xüsusi və genişləndirilmiş formatda Daimi Şuranın iclasının çağırılması. Bu, ATƏT çərçivəsində qəbul edilmiş öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi hallarının müzakirəsi və lazımı qaydada hərəkət etmək barədə hazırlanır, qərar qəbul etmək üçün zəruridir;

- müvafiq dövlətin razılığı ilə yerlərdə fəaliyyətin təsis edilməsi.

ATƏT-in yerlərdə fəaliyyəti

37. Daimi şura fəaliyyətini yerlərdə təsis edəcək. O, belə fəaliyyət üçün mandat və büdcə üzrə qərar qəbul edəcək. Bu əsasda Daimi Şura və həmin dövrdə sədr olan şəxs belə fəaliyyətə rəhbərliyi həyata keçirəcək.

38. Yerlərdə ATƏT-in fəaliyyətinin inkişaf etdirilməsi Təşkilatda olan ciddi dəyişiklikləri əks etdirir. Bunun sayəsində ATƏT təhlükəsizliyin və sülhün möhkəmləndirilməsi, ATƏT çərçivəsində qəbul edilmiş öhdəliklərin yerinə yetirilməsi sahəsində daha da hiss olunan rol oynamağa başladı. Qazandığımız təcrübə-

yə əsasən, biz bundan sonra da bu vasitəni müvafiq mandatlarla nəzərdə tutulmuş, aşağıdakı məsələlər də daxil olmaqla, vəzifələri yerinə yetirmək məqsədilə möhkəmləndirəcək və inkişaf etdirəcəyik:

- ATƏT ilə qəbul edən ölkə arasında razılaşma ilə müəyyən edilən sahələrdə kömək, konsultativ xidmət göstərilməsi və tövsiyələrin hazırlanması;

- ATƏT çərçivəsində qəbul edilən öhdəliklərin həyata keçirilməsi üzərində müşahidə aparmaq, eləcə də konsultativ xidmət göstərmək və ya onların həyata keçməsinin təkmilləşdirilməsi üçün tövsiyələr hazırlamaq;

- seçkilərin təşkil edilməsinə yardımçı olmaq və onları müşahidə etmək;

- qanunun və demokratik institutların baş rolunun təmin edilməsində yardımçı olmaq, həmçinin hüquq qaydasının bərpa edilməsinə və saxlanmasına yardımçı olmaq;

- konfliktlərin dinc yolla tənzimlənməsinə təkan verə biləcək danışıqlar və ya digər tədbirlər üçün şərait yaradılmasına yardımçı olmaq;

- konfliktlərin dinc yolla tənzimlənməsi haqqında sazişin yerinə yetirilməsinin yoxlanılması və ya ona köməklik göstərilməsi;

- cəmiyyətin həyatının müxtəlif sahələrində bərpaya və yenidənqurmaya yardımçı olmaq.

39. Yerlərdə fəaliyyət üçün personal yığılarkən iştirakçı dövlətlər tərəfindən peşəkar kadrların ayrılması təmin edilməlidir. Kadrların hazırlanması ATƏT-in və onun yerlərdə fəaliyyətinin mühüm aspekti olduğundan gələcəkdə bu iş yaxşılaşdırılacaq. Burada mühüm rolu ATƏT üzvü olan dövlətlərdəki ali məktəblər oynaya bilərdilər. Bundan başqa, məqsəduyğun hallarda ATƏT-in başqa təşkilatları və institutların keçirdiyi təhsil tədbirləri də mühüm rol oynaya bilərdi.

40. Əməkdaşlıq əsasında qurulan Təhlükəsizlik Platformasına uyğun olaraq yerlərdə fəaliyyət zamanı ATƏT ilə digər beynəlxalq təşkilatlar arasında əməkdaşlıq genişləndirəcəkdir. Bu, digər vasitələr ilə yanaşı, başqa tərəfdarlara birgə, xüsusi halda Avropa Şurası ilə birlikdə həyata keçiriləcək. Bu isə ATƏT-ə onların ekspert potensialından istifadə etmək imkanı verəcək (hər bir təşkilatın və onlarda qüvvədə olan qərarların qəbulu mexanizminə hörmətlə yanaşmaqla).

41. Məqsəduyğun hallarda ATƏT-in yerlərdə iş apardığı ölkələrə öz potensialını inkişaf etdirməkdə, belə fəaliyyət sahəsində bilik və təcrübə toplanmasında köməklik göstəriləcəkdir. Bu, qəbul edən ölkələrə müvafiq fəaliyyət çərçivəsində həll edilən məsələlərin effektiv verilməsinə və bununla da onun tamamlanmasına kömək edərdi.

Operativ reaksiya (REAKT)

42. Biz dərk edirik ki, konfliktlərin effektiv qaydada qarşısının alınması, böhranların tənzimlənməsi və postkonflikt bərpanının ən mühüm zəminin mülki və polis ekspert potensialının sürətlə genişləndirilməsi hesab olunur. Biz iştirakçı dövlətlərdə və ATƏT-də, ATƏT-in sərəncamında olacaq operativ ekspert müdafiəsi və əməkdaşlığı qrupu yaratmaq üçün potensial formalaşdırmaq niyyətindəyik. Bu,

ATƏT-in orqan və iştirakçılarına imkan verəcək ki, öz müvafiq prosedurlarına uyğun olaraq ATƏT üzvü olan dövlətlərə tez bir zamanda ekspertlər təqdim etsin. Bu ekspertlər ATƏT normalının gözlənilməsinə, konfliktlərin qarşısının alınmasına və postkonflikt bərpa işlərinə yardımçı olacaqlar. Surətli yayım üçün nəzərdə tutulan bu potensial biliklərin təcrübəsini əhatə edəcək. O, bizə problemləri həll etməyə və zəruri hallarda sülhün qorunması üçün vətəndaş komponentlərinin surətli inkişafına imkan verəcək. Bu qruplar səfərlərin resursu kimi də istifadə oluna bilər. Onlar ATƏT-ə geniş müvəqqəti və xüsusi əməliyyatların tətbiq edilməsində də yardımçı ola bilər. Biz gözləyirik ki, PEAKT ATƏT-in başqa imkanları ilə birgə Təşkilatı tələbatlarına cavab vermək üçün tez bir zamanda inkişaf və təkamül edəcək.

Əməliyyat mərkəzi

43. Konfliktlərin qarşısının alınması, böhranların tənzimlənməsi və postkonflikt bərpa üzrə səylər göstərən zaman ATƏT-in hərəkət qabiliyyəti üçün tez genişlənmə mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu, effektiv hazırlıqdan və planlaşdırmadan asılı olur. Ona görə də biz konfliktlərin qarşısının alınması mərkəzində Əməliyyat Mərkəzi yaratmağa qərarlı olduğumuzu bildiririk. Bu, mərkəzin əməkdaşlarının sayı çox olmayacaq, onlar ATƏT-in operativ əməliyyat fəaliyyəti sahəsində müvafiq biliklərə malik olmalıdırlar. Bu mərkəzin əməkdaşlarının sayı zəruri hallarda artırıla bilər. Onun rolu yerlərdə fəaliyyətin genişləndirilməsindən və planlaşdırmadan asılı olacaq. Bura REAKT-ın resurslarından istifadə də aiddir. Zəruri hallarda o əməkdaşlığa əsaslanan Təhlükəsizlik Platformasına uyğun olaraq digər beynəlxalq təşkilatlarla və institutlarla əlaqə saxlayacaqdır. Mərkəzin əməkdaşlarının çox hissəsi imkan daxilində müvafiq biliklərə malik olan üzv dövlətlər tərəfindən göndərilən şəxslərdən və Katibliyin mövcud ehtiyatlarından ibarət olacaq. Bu əsas tərkib yeni məsələlərin meydana çıxdığı halda onların həlli məqsədilə personalın sayının tez bir zamanda artırılması üçün baza olacaq. Konkret razılaşmalar mövcud prosedurlara uyğun olaraq əldə ediləcək.

Polis funksiyaları ilə bağlı fəaliyyət

44. Biz ATƏT-in vətəndaş polisinin funksiyaları ilə bağlı fəaliyyətdə onun rolunun möhkəmləndirilməsi məqsədi ilə işləyəcəyik. Bu, Təşkilatın konfliktlərin qarşısının alınması, böhranların tənzimlənməsi və postkonflikt bərpa işləri üçün səylərinin əsas tərkib hissəsi olacaq. Belə fəaliyyət aşağıdakıları əhatə edə bilər:

- polis monitorinqi, o cümlədən polis tərəfindən dini və etnik əlamətlərə görə diskriminasiyaya yol verilməməsi;
- polis kadrlarının hazırlanması, digər məsələlərlə yanaşı, aşağıdakı məsələləri də əhatə edə bilər;
- yerli polis xidmətinin operativ-texniki potensialının artırılması və hərbi qüvvələrin islahatı;

- yerlərdə əhali ilə əlaqə saxlamaq, narkotiklərin yayılmasına, korrupsiya və terrorizmə qarşı mübarizə kimi işlərdə polis işinin yeni, müasir formalarını mənimsənilməsi;

- öz tərkibində müxtəlif etnik və/ və ya dini qrupların nümayəndələrini birləşdirən və bütün əhalinin etimadını qazanan polis xidmətinin yaradılması;

- bütünlüklə insan hüququna və əsas azadlıqlara hörmət edilməsinin təmin edilməsi.

Biz, əməkdaşları yeni cihazlara müvafiq olaraq yeni iş formalarını mənimsəyən polis xidmətlərinin müasirləşdirilməsini təqdir edəcəyik.

Bundan başqa, ATƏT hüquq-mühafizə xidmətində özünün mümkün iştirak variantlarını və şərtlərini nəzərdə keçirəcək.

45. Biz həm də insan haqlarının pozulmasına görə hüquq müdafiəsinin təmin edilməsində müstəqil məhkəmə sisteminin inkişafına köməklik edəcək, habelə penitensiar sisteminin islahatına kömək və konsultasiya xidməti göstərəcəyik.

ATƏT, həmçinin polisə, demokratik prinsiplərə və qanunun aliliyinə müvafiq olaraq, öz vəzifələrini yerinə yetirməyə imkan verən siyasi və hüquqi şərtlərin yaradılması məqsədilə digər beynəlxalq təşkilatla işləyəcəkdir.

Sülhün saxlanması

46. Biz əvvəlki tək bir daha bütün bizim regionda sülhün və sabitliyin müdafiəsi üçün ATƏT-in mühüm rolunu gücləndirmək niyyətindəyik.

ATƏT yerlərdəki fəaliyyət, postkonflikt bərpa, demokratikləşmə, eləcə də insan haqlarına və seçkilərə riayət edilməsinə müşahidə sahəsində regional təhlükəsizliyə effektiv yardımçı oldu. Biz ATƏT-in sülhün müdafiəsi sahəsində daha əhəmiyyətli və geniş rolunu nəzərdə tutan variantları öyrənməyi qərara almışıq. Bir daha özümüzün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsi üzrə hüquqlarımızı və öhdəliklərimizi təsdiq edərək, özümüzün indiki qərarımıza istinad edərək, təsdiq edirik ki, ATƏT hadisədən hadisəyə, konsensus əsasında sülhün müdafiəsi sahəsində bu və ya digər rolun, o cümlədən də aparıcı rolun yerinə yetirilməsi haqqında qərar qəbul edə bilər. Bunun üçün ATƏT üzvü olan dövlətlər hesab etməlidirlər ki, ATƏT ən effektiv və əlverişli təşkilatdır. Bu kontekstdə o, başqalarının sülhün müdafiəsi sahəsində fəaliyyətini əhatə edən mandat verilməsi haqqında qərar qəbul edə, iştirakçı dövlətlərin müdafiəsindən istifadə edə, eləcə də resurslar və ekspert yardımı cəlb etmək üçün başqa təşkilatlara arxalana bilər.

Əməkdaşlığa əsaslanan Təhlükəsizlik Platformasına uyğun olaraq o, eləcə də belə səylər üçün koordinasiya çərçivələri təqdim edə bilər.

Barışq və arbitraj üçün məhkəmə

47. Biz təsdiq edirik ki, mübahisəli məsələlərin dinc yolla tənzimlənməsi prinsipi ATƏT çərçivəsində qəbul edilən öhdəliklərin sütununu təşkil edir. Bu cəhətdən

1992-ci ildə Stokholm Konvensiyasının tərəfləri olan çoxlu sayda iştirakçı dövlətlər qrupunun sərəncamında barışıq və arbitraj üzrə məhkəmə var. Biz onları öz aralarında, eləcə də məhkəmənin yurisdiksiyasını könüllü qəbul edən dövlətlər arasında mübahisələri həll etmək üçün bu vasitədən istifadə etməyə çağırırıq. Biz, eləcə də hələ bu konvensiyaya qoşulmayan dövlətləri buna qoşulmağa çağırırıq.

V. Əməkdaşlıq üzrə bizim tərəfdaşlar

48. Biz ATƏT regionunun təhlükəsizliyi ilə əməkdaşlıq üzrə tərəfdaşların təhlükəsizliyi arasında qarşılıqlı asılılığı etiraf edirik, eləcə də bizim dialoqun və münasibətlərin inkişafına hazır olduğumuzu bəyan edirik. Xüsusi halda biz, Aralıq dənizi tərəfdaşlarımızla – Əlcəzir, Misir, İsrail, İordaniya, Mərakeş və Tunislə özümüzün çoxdankı münasibətlərimizi qeyd edirik. Biz əməkdaşlıq üzrə tərəfdaşlarımızın ATƏT-in işində iştirakının genişləndirilməsini və onlar tərəfindən işin müdafiə olunmasını etiraf edirik.

Bu artan qarşılıqlı asılılığa istinad edərək biz gələcəkdə də bu prosesi davam etdirmək niyyətindəyik. 1992-ci ildə Helsinki görüşünün, 1994-cü il Budapeşt görüşünün sənədlərinin müddələrinin inkişaf və istifadə edilməsi üçün biz əməkdaşlıq üzrə tərəfdaşlarımızla ATƏT-in norma və prinsiplərini həyata keçirərək daha sıx işləyəcəyik. Biz, Təşkilatı prinsip və normalarının həyata keçirilməsi üçün onların səylərini alqışlayırıq, eləcə də onların münaqişələrin dinc yolla həllinə yardımçı olmaq arzularını yüksək qiymətləndiririk. Bu məqsədlə dialoq inkişaf etdikcə biz daha müntəzəm əsaslarla əməkdaşlıq üzrə tərəfdaşlarımızı ATƏT-in işində daha yaxından iştirak etməyə dəvət edəcəyik.

49. Aralıq dənizi tərəfdaşlarımızla kontakt üçün və Aralıq dənizinə aid seminar keçirmək üçün qrupun potensialını hərəkət gətirmək və tam şəkildə öyrənmək çox zəruridir. Budapeşt mandatından çıxış edərək Daimi Şura kontaktlar üzrə qrupun və Aralıq dənizi üzrə seminarın tövsiyələrini öyrənəcək. Biz biliklərimizdən və əməkdaşlıq üzrə Aralıq dənizi tərəfdaşlarımızın təcrübəsindən Aralıq dənizində strukturların və ilkin xəbərdarlıq, qabaqlayıcı diplomatiyanın və konfliktlərin qarşısının alınması mexanizmlərinin yaradılması üçün istifadə olunmasını təqdir edəcəyik.

50. Biz işimizdə Xartiyanın və Koreya Respublikasının getdikcə genişlənən iştirakını alqışlayırıq. Biz Yaponiyanın ATƏT-in yerlərdəki fəaliyyətinə yardımını alqışlayırıq. Biz gələcəkdə hamımız üçün gözlənilən təhlükələrə cavab tapmaq üçün asiyalı tərəfdaşlarımızla əməkdaşlığımızı genişləndirəcəyik.

VI. Yekun

51. Bu Xartiya XXI əsr mərhələsində bütün iştirakçı dövlətlərin təhlükəsizliyini ATƏT-in inkişafı möhkəmləndirilməsi yolu ilə təmin edəcək. Bu gün biz onun mövcud vasitələrini inkişaf etdirmək və yenilərini yaratmaq qərarına gəlmişik. Biz onlardan ATƏT regionunda azadlığın, demokratiyanın və təhlükəsizliyin təmin edilməsi üçün istifadə edəcəyik. Bu Xartiya ATƏT-in öz regionunda sülhü və stabilliyi təmin et-

mək iqtidarında ola bilən yeganə ümumi Avropa təhkiatı kimi rolunu möhkəmləndirəcək. Biz təhlükəsizlik modeli üzrə Komitənin gördüyü işi yüksək qiymətləndiririk.

52. Bu Xartiyanın ingilis, ispan, italyan, alman, rus və fransız dillərində tərtib olunan əsli Təşkilatın Baş katibinə təqdim ediləcək ki, o da bunun etibarlı surətlərini hər bir iştirakçı dövlətə göndərəcək.

Biz, aşağıda imza atan üzv dövlətlərin yüksək təmsilçiləri, bizim bu Xartiyaya verdiyimiz yüksək siyasi əhəmiyyəti dərk edərək və yuxarıdakı mətnə verilən müddəalara uyğun olaraq hərəkət etmək haqqında ısrarlı olduğumuzu bəyan edərək bu Xartiyaya imza atdıq.

19 noyabr 1999-cu il

Operativ sənəd - əməkdaşlığa əsaslanan təhlükəsizlik platformasıdır

I. Platforma

1. Əməkdaşlığa əsaslanan Platformanın məqsədi ATƏT-in regionunda hərtərəfli təhlükəsizliyə yardım etməkdə maraqlı olan təşkilatlar və institutlar arasında münasibətlərin qarşılıqlı şəkildə möhkəmləndirilməsidir.

2. ATƏT o institutlar və təşkilatlarla əməkdaşlıq edəcək, onların üzvləri indi və gələcəkdə, fərdi və kollektiv formada aşağıdakıları rəhbər tuturlar:

- onlar BMT-nin Nizamnaməsinə və ATƏT-in Helsinki Yekun Altında, Paris Xartiyanında, 1992-ci il Helsinki Sənədində, 1994-cü il Budapeşt sənədində, təhlükəsizliyin hərbi-siyasi aspektlərinə dair ATƏT-in Davranış Kodeksində və XXI əsr Avropası üçün ümumi və hərtərəfli təhlükəsizlik modeli haqqında Lissabon bəyannaməsində ifadə olunan öhdəliklərə sadıqdırlar;

- etimadın və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi üzrə tədbirlər haqqında 1999-cu il Vyana sənədinin ruhunda öz fəaliyyətində transparentin və aydınlıq prinsiplərini bölüşürlər;

- tərksilahlı və MDB də daxil olmaqla öz üzvlərinə götürdükleri silahlar üzərində nəzarətlə bağlı öhdəlikləri tam həcmdə yerinə yetirirlər;

- belə bir mövqedən çıxış edirlər ki, onların üzv olduqları təşkilat və institutlar onların təkamülünə münasibətdə transparentsiz prinsipinə sadıq qalacaqlar;

- onların belə təşkilatlarda və institutlarda iştiraklarının aşkarlığa və könüllülüyə əsaslandığını təmin edəcəklər;

- ATƏT tərəfindən qəbul edilən ümumi, hərtərəfli, bölünməz, ayırıcı xətlərlə ayrılmayacaq vahid təhlükəsizlik konsepsiyasını fəal şəkildə müdafiə edirlər.

- təhlükəsizliyə aidiyyəti olan ATƏT regionundakı institutlar arasında əlaqələrin qarşılıqlı möhkəmləndirilməsinin inkişafında mühüm rol oynayirlar.

- prinsipcə ATƏT tərəfindən aparılan işin müdafiəsi məqsədilə, zəruri hallarda müvafiq şəraitin tələb etdiyi siyasi qərarların qəbul edilməsi şərtilə, üzv olduqları beynəlxalq təşkilatların və institutların institusional resurslarını cəlb etməyə hazır-

dırlar. Bununla bağlı iştirakçı dövlətlər konfliktlərin qarşısının alınması və böhranların tənzimlənməsi sahəsində əməkdaşlığın xüsusi əhəmiyyətini qeyd edirlər.

3. Bütövlükdə götürülən bu prinsiplər və öhdəliklər əməkdaşlığa əsaslanan təhlükəsizlik Platformasını yaradırlar.

II. Əməkdaşlığın təşkilati şərtləri

1. Üzv olduqları müvafiq təşkilatlar və institutlar çərçivəsində iştirakçı dövlətlər ona nail olacaqlar ki, bu təşkilatlar və institutlar qəti şəkildə əməkdaşlığa əsaslanan Təhlükəsizlik Platformasına əməl etsinlər. Bu hər bir iştirakçı dövlət tərəfindən müvafiq institutlarda və təşkilatlarda və hər bir təşkilatda və institutda qəbul edilən təşkilati müddəaların çərçivəsində qəbul edilən qərarların əsasında təmin ediləcək. ATƏT-in başqa təşkilatlarla və institutlarla kontakt və əməkdaşlığı üzv dövlətlər üçün transparent olacaq, ATƏT-də və bu təşkilatlarda, institutlarda qəbul edilən təşkilati müddəalar çərçivəsində həyata keçiriləcək.

2. 1997-ci ildə Kopenhagendə Nazirlər Şurasının görüşündə bir-birini möhkəmləndirən institutlar arasında əməkdaşlığın ümumi inkişaf konsepsiyası haqqında qərar qəbul edilib. Biz kontaktların geniş spektrinin sonrakı inkişafını xüsusi halda həm hərbi-siyasi sahədə, həm də təhlükəsizliyin insan və iqtisadi meyarları sahəsində, eləcə də ATƏT ilə BMT-nin orqan və təsisatları arasında ATƏT-in BMT-nin Nizamnaməsinə uyğun olaraq regional rolunu xatırlayaraq gələcək inkişafını qeyd edirik. Biz bunu daha da inkişaf etdirmək əzmindəyik.

3. Daha da mühüm bir aspekt ondan ibarətdir ki, ATƏT-in fəaliyyətində sub-regional qrupların iştirakı artır; biz bu Platforma əsasında həmin qruplarla əməkdaşlığın artmasını dəstəkləyirik.

4. Əməkdaşlığın inkişafına əlavə olaraq aşağıdakı vasitə və mexanizmlərin geniş tətbiqi yardımçı ola bilər:

- müntəzəm əlaqələr, o cümlədən görüşlər; dialoq üçün dayanıqlı çərçivələr; artırılmış transparentlik və əlaqə üçün əməkdaşların ayrılması və ya təmas nöqtələri də daxil olmaqla praktiki əməkdaşlıq; müvafiq görüşlərdə çarpaz təmsilçilik; eləcə də hər bir təşkilatda olan konfliktlərin qarşısının alınması üçün nəzərdə tutulan vasitələrin daha yaxşı anlaşmasına yönələn digər təmaslar.

5. Bundan başqa, ATƏT öz regionunda fəaliyyət göstərən başqa təşkilatlar, institutlar və strukturlar ilə xüsusi iclaslarda iştirak edə bilər. Bu iclaslar siyasi və (və ya) icraedici səviyyələrdə (siyasətin koordinasiyası və ya əməkdaşlıq sahəsinin müəyyən edilməsi üçün) və işçi səviyyədə (əməkdaşlığın təşkilati şərtlərinin nəzərdən keçirilməsi məqsədilə) keçirilə bilər.

6. Yerlərdə ATƏT-in fəaliyyətinin son illərdəki inkişafı Təşkilatda ciddi dəyişiklikləri əks etdirir. Əməkdaşlığa əsaslanan Təhlükəsizlik Platformasının qəbul edilməsi ilə ATƏT və digər beynəlxalq orqanlar, təşkilatlar və institutlar arasında ki hazırlıq əməkdaşlığı onların konkret mandatına uyğun olaraq inkişaf etdirmək və artırmaq lazımdır. Bu əməkdaşlığın təşkilati formaları aşağıdakıları əhatə edə bilər:

müntəzəm informasiya və görüş mübadiləsi, ehtiyacların qiymətləndirilməsi haqqında birgə missiyalar, ATƏT-ə digər təşkilatlardan ekspertlərin ezam edilməsi; rabitə üzrə əməkdaşların təyin edilməsi, birgə projətlərin işlənməsi və yerlərdə fəaliyyətin inkişaf etdirilməsi, eləcə də kadrların hazırlanması üzrə birgə səylər.

7. Konkret böhranlara reaksiya verilməsində birgə əməkdaşlıq:

məqsədəuyğun hesab edilir ki, ATƏT özünün fəaliyyətdə olan sədri vasitəsi ilə, Baş Katibin yardımı ilə hərəkət etməklə və müvafiq təşkilatlar və institutlar daimi bir-birlərini konkret situasiyada hansı hərəkətin nəzərdə tutulması və ya planlaşdırılması haqqında məlumatlandırırırlar.

Bu məqsədlə üzv dövlətlər Baş katibin yardımı ilə fəaliyyətdə olan sədri səylərin təkrar edilməsinin qarşısını almağa və mövcud resurslardan effektiv istifadə etməyə imkan verən koordinasiya edilən yanaşmaların formalaşmasında digər təşkilatlar və institutlarla əməkdaşlıq etməyə çağırır. Müvafiq hallarda ATƏT bir-birlərini möhkəmləndirən səylərin çevik çərçivələrini təmin etmək məqsədilə öz xidmətlərini təklif edə bilər. Fəaliyyətdə olan sədr bu prosesə münasibətdə iştirakçı dövlətlərlə məsləhətləşəcək və bu məsləhətləşmələrin nəticələrinə müvafiq olaraq hərəkət edəcək.

8. Baş katib ATƏT regionunda təşkilatlar və institutlar arasındakı qarşılıqlı əlaqə haqqında Daimi Şuraya hər il məruzə təqdim edəcək.

Avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum olunmanın beynəlxalq nəticələri haqqında Avropa Konvensiyası üzrə milli əlaqələndirici orqanın müəyyən edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Sərəncamı

(16 iyun 2000-ci il, № 443)

1. 1976-cı il iyunun 3-də Brüssel şəhərində imzalanmış "Avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum olunmaların beynəlxalq nəticələri haqqında Avropa Konvensiyası"nın Azərbaycan Respublikası tərəfindən həyata keçirilməsi məqsədi ilə milli əlaqələndirici orqan Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi müəyyən edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinə tapşırılsın ki, bu sərəncamın I-ci bəndində göstərilən milli əlaqələndirici orqan barədə Avropa Şurasının Baş katibinə məlumat verilsin.

2001

Bomba terrorizmi ilə mübarizə haqqında Beynəlxalq Konvensiyaya Azərbaycan Respublikasının qoşulması barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(2 fevral 2001-ci il, № 60-III)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Azərbaycan Respublikası 1997-ci il dekabrın 15-də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Məclisi tərəfindən qəbul edilmiş "Bomba terrorizmi ilə mübarizə haqqında" Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulsun.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Bomba terrorizmi ilə mübarizə haqqında BEYNƏLXALQ KONVENSIYA

(qeyri-rəsmi tərcümə)

Bu Konvensiyanın iştirakçısı olan dövlətlər,

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının beynəlxalq sülhü və təhlükəsizliyi müdafiə, yaxın qonşuluq və dost münasibətlər, eləcə də dövlətlər arasındakı əməkdaşlığı haqqındakı məqsəd və prinsiplərini nəzərə alaraq bütün dünyada terrorizmin bütün forma və təzahürlərinin yayılmasından dərindən narahatlıq keçirərək;

BMT-nin 24 oktyabr 1995-ci il (BMT-nin 50 illik yubileyi ilə bağlı) bəyannaməsinə istinad edərək, eləcə də Baş Assambleyanın beynəlxalq terrorizmin ləğvi haqqında 9 dekabr 1994-cü il Deklarasiyasının əlavədə verilən 49/60 qətnaməsinin əlavəsinə istinad edərək, hansında ki, deyilir: Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzv dövlətləri təntənəli şəkildə təsdiq edirlər ki, onlar qeyd-şərtsiz şəkildə harada və kim tərəfindən həyata keçirilməyindən asılı olmayaraq cinayət və bəraəti olmayan akt kimi terrorizmin bütün aktlarını, metodlarını və təcrübəsini, o cümlədən dövlətlər və xalqlar arasında dostluq münasibətlərini təhlükə altında qoyan, dövlətlərin ərazi bütövlüyünə və təhlükəsizliyinə təhlükə yaradan əməllərini pisləyirlər".

Qeyd edərək ki, Deklarasiyada dövlətlərə həm də təklif edilir ki, onlar təcili şəkildə terrorizmlə bağlı məsələlərin bütün aspektləri daxil olmaqla, hər şeyi əhatə edən hüquqi çərçivələri təmin etmək məqsədilə terrorizmin onun bütün forma və təzahürlərində qarşısının alınması, ləğv edilməsi haqqında mövcud beynəlxalq-hüquqi müddəaların tətbiq sferasının icmalını hazırlasınlar".

daha sonra Baş Assambleyanın 17 dekabr 1996-cı il qətnaməsinə və beynəlxalq terrorizmin ləğv edilməsi haqqında 1994-cü il Deklarasiyasını tamamlayan, qətnaməyə əlavədə verilən Deklarasiyaya istinad edərək,

qeyd edərək ki, partlayıcı və ya başqa ölüm xarakterli qurğuların tətbiqi ilə terrorçu hücumlar getdikcə daha geniş miqyas alır.

daha sonra qeyd edərək ki, mövcud çoxtərəfli beynəlxalq hüquq normalarında bu hücumlara lazımcına diqqət yetirilmir;

Belə terrorizm aktlarının qarşısını almaq və təqsirli şəxslərin cinayət təqibini və cəzalandırılmasını həyata keçirmək üçün dövlətlər arasında effektiv və praktiki tədbirlərin işlənilməsi üçün beynəlxalq əməkdaşlığın zəruriliyinə əmin olaraq, nəzərə alaraq ki, belə aktlar bütün beynəlxalq birliyin ciddi qayğı predmetini təşkil edir,

qeyd edərək ki, hərbi birləşmələrin hərəkətləri bu Konvensiya çərçivəsindən kənarında beynəlxalq hüquq normaları ilə tənzimlənir və bəzi hərəkətlərin bu Konvensiyanın tətbiq sferasından çıxması başqa münasibətdəki qeyri-qanuni aktlara görə məsuliyyətdən azad etmir, onları qanuni etmir, başqa qanunların əsasında onların məsuliyyətə cəlb olunmasına maneçilik törətmir,

aşağıdakılar haqqında razılığa gəldilər.

Maddə 1

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün:

1. "Dövlət və ya hökumət obyektı" deyildikdə dövlət təmsilçiləri, hökumət üzvləri, qanunverici və ya məhkəmə orqanlarının təmsilçiləri, dövlət hakimiyyəti orqanının vəzifəli şəxsləri və dövlət hakimiyyəti orqanlarının xidmətçiləri, eləcə də başqa dövlət orqanı və ya təsis etmə xidmətçiləri, ya da hökumətlərarası təşkilatın vəzifəli şəxsləri və ya xidmətçiləri tərəfindən özlərinin xidməti vəzifələrini həyata keçirməklə bağlı istifadə etdikləri daimi və ya müvəqqəti obyekt və ya nəqliyyat vasitəsi nəzərdə tutulur.

2. "İnfrastruktur obyektı" deyildikdə dövlət və ya xüsusi mülkiyyətdə olan istənilən obyekt nəzərdə tutulur, hansı ki, xidmətləri (su təchizatı, kanalizasiya, elektrik təchizatı, yanacaq təmin etmək və ya rabitə) əhəlinin maraqları çərçivəsində göstərir və ya paylaşdır.

3. "Partlayıcı və ya başqa ölüm qurğusu" deyildikdə aşağıdakılar nəzərdə tutulur:

a) partlayıcı və ya yandırıcı silah və ya qurğu, hansı ki, ölüm, ciddi zədə və ya ciddi maddi ziyan vura bilər.

b) silah və ya qurğular, hansılar ki, azad edilmə, səpələnmə və ya təsir vasitəsilə kimyəvi toksik maddələr, bioloji agentlər və ya toksinlər və ya analoji maddələr, ya da radiasiya və ya radioaktiv materiallar yaymaqla ölüm, ciddi ziyan və ya ciddi maddi ziyan vura bilən qurğular nəzərdə tutulur.

4. "Dövlətin silahlı qüvvələri" deyildikdə dövlətin silahlı qüvvələri nəzərdə tutulur, hansılar ki, ilk növbədə milli müdafiə və ya təhlükəsizlik məsələlərinin yerinə yetirilməsi üçün milli qanunvericiliyə uyğun təşkil olunub, öyrədilib və təchiz olunub. Eləcə də bu silahlı qüvvələrin müdafiəsi naminə fəaliyyət göstərən, onların rəsmi komandanlığı, nəzarəti və məsuliyyəti altında olan şəxslər nəzərdə tutulur.

5. "İctimai istifadə üçün yer" deyildikdə istənilən binanın, torpaq sahəsinin, küçənin, su yolunun və ya başqa yerlərin elə hissələri nəzərdə tutulur ki, onlar ya daimi, ya periodik, ya da vaxtdan asılı olaraq əhali üçün açıqdır və istənilən kommersiya, işgüzar mədəni, texniki, maarifçi, dini, dövlət, əyləncə və ya analoji obyektı nəzərdə tutur ki, o, əhali üçün əlverişli və açıqdır.

"İctimai nəqliyyat sistemi" deyildikdə həm dövlət, həm də xüsusi olan bütün obyektlər, nəqliyyat vasitələri və köməkçi elementlər nəzərdə tutulur, hansılar ki, insanların və ya yüklərin daşınması üzrə ümumi əlverişli xidmət məqsədilə istifadə edilir.

Maddə 2

1. İstənilən şəxs bu Konvensiyanın mənasına görə cinayət törədir, əgər o, qeyri-qanuni və düşünülmüş şəkildə partlayıcı və ya ölümdəşirən qurğunu ictimai istifadə obyektinin, dövlət və ya hökumət obyektlərinin, ictimai nəqliyyat sisteminin və ya infrastruktur obyektinin hüdudlarında yerləşdirir, hərəkətə gətirir və ya partladır, ya da elə edir ki, sadalanan obyektlərin əleyhinə yönəlmiş olsun.

a) ölüm və ya ciddi ziyan vurmaq məqsədilə; və ya

b) belə yerlərin obyektin və ya sistemin ciddi dağıdılması niyyəti ilə, o halda ki, belə dağılma böyük iqtisadi ziyan vura bilər.

2. İstənilən şəxs də cinayət törədir, əgər o, 1-ci bənddə göstərilən cinayətlərin hər hansı birini törədir.

3. Eləcə də istənilən şəxs cinayət törədir, əgər o;

a) iştirakçı kimi 1-ci və ya 2-ci bənddə göstərilən cinayətlərdən hər hansı birini həyata keçirirsə; və ya

b) başqa şəxsləri təşkil edir və ya onlara 1-ci və 2-ci bəndlərdə göstərilən cinayətləri törətmək məqsədilə rəhdərlik edir; və ya

c) istənilən başqa üsulla 1 və ya 2-ci bənddə göstərilən 1 və ya daha artıq ümumi məqsəd uğrunda hərəkət edən qrupla törətməyə cəhd edir; belə yardım düşünülmüş şəkildə və ya cinayət fəaliyyətinin ümumi xarakterini və ya qrupun məqsədlərini müdafiə etmək məqsədilə göstərilməsi, ya da qrupun cinayəti və cinayətləri düşünülmüş şəkildə yerinə yetirməyi dərk etməlidir.

Maddə 3

Bu Konvensiya o halda tətbiq olunmur ki, cinayət bir dövlətdə törədilib, güman edilən cinayətkar və zərərçəkən bu dövlətin vətəndaşlarıdır, güman edilən cinayətkar bu dövlətin ərazisində tapılıb. Bu Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinə və ya 6-cı maddənin 2-ci bəndinə uyğun olaraq başqa heç bir dövlət öz yurisdiksiyasını həyata keçirə bilmir, baxmayaraq ki, bu, müvafiq şəraitdə bu hallara 10-15-ci maddələrin müddəalarını tətbiq etməyi istisna etmir.

Maddə 4

Hər bir üzv dövlət elə tədbirlər görür ki, onlar zəruridir:

a) bu Konvensiyanın 2-ci maddəsində göstərilən hərəkətlərin daxili qanunvericiliyə görə cinayət işi kimi tanınması üçün;

b) bu cinayətlərin ağır xarakterini nəzərə alaraq onlara görə müvafiq cəzaların müəyyən edilməsi.

Maddə 5

Hər bir dövlət zəruri sayıla bilən (o cümlədən müvafiq hallarda daxili qanunvericilik sahəsində) elə tədbirlər görür ki, onların vasitəsilə bu Konvensiyanın təsiri altına düşən və xüsusi halda əhali, şəxslər qrupu və ya konkret şəxslər arasında terror şəraiti yaratmağa hesablanan və yönələn cinayət hərəkətlərinə heç bir şəraitdə hansısa siyasi, fəlsəfi, ideoloji, irqi, etnik, dini və ya başqa analoji xarakterli mülahizələrə görə bəraət qazandırmaq mümkün olmasın və cinayətkarlar cinayətin ağırlığına uyğun cəza almış olsunlar.

Maddə 6

1. Hər bir üzv dövlət elə tədbirlər görür ki, hansılar ki, 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərə münasibətdə öz yurisdiksiyasını bərqərar etmək üçün zəruri ola bilər. O halda ki:

a) cinayət bu dövlətin ərazisində törədilib; və ya

b) bu dövlətin bayrağı altında üzən gəmidə və ya cinayətin törədilməsi vaxtı bu dövlətin qanunlarına uyğun olaraq qeydiyyatdan keçən hava gəmisində;

c) cinayət bu dövlətin vətəndaşı tərəfindən törədilib.

2. Üzv dövlət öz yurisdiksiyasını eləcə də istənilən belə cinayətkara münasibətdə o halda bərqərar edə bilər ki;

a) cinayət və dövlətin vətəndaşına qarşı törədilib; və ya

b) cinayət dövlət və ya dövlətin xaricdə olan hökumət obyektinə (səfirlik və ya başqa diplomatik obyekt, ya da konsulluq ərazisi) qarşı törədilib; və ya

c) cinayət adətən bu dövlətin ərazisində yaşayan vətəndaşlığı olmayan şəxs tərəfindən törədilib; və ya

d) cinayət dövləti hər hansı hərəkətə və ya hərəkətsizliyə təhrik etmək məqsədilə törədilib;

e) cinayət həmin dövlətin hökuməti tərəfindən istismar edilən hava gəmisinin bortunda həyata keçirilib.

3. Bu Konvensiyanın ratifikasiyası, qəbul edilməsi, bəyənilməsi və ya ona qoşulmaq zamanı hər bir üzv dövlət Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibini 2-ci bəndə uyğun olaraq öz daxili qanunvericiliyi əsasında yurisdiksiyanın bərqərar olması haqqında xəbərdar edir. Hər hansı dəyişiklik zamanı müvafiq üzv-dövlət dərhal bu haqda Baş katibi xəbərdar edir.

4. Analoji olaraq hər bir dövlət elə tədbirlər görür ki, hansılar ki, onlar 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərə münasibətdə onun yurisdiksiyasının bərqərar olması üçün zəruridir, o halda ki, güman edilən cinayətkar onun ərazisində yerləşir və həmin dövlət onu 1-ci və ya 2-ci bəndlərə uyğun olaraq öz yurisdiksiyasını bərqərar etmiş heç bir üzv dövlətə vermir.

5. Bu Konvensiya üzv dövlət tərəfindən onun daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq bərqərar edilən cinayət yurisdiksiyasının həyata keçməsinə istisna etmir.

Maddə 7

1. Üzv dövlət informasiya alanda ki, hansısa şəxs cinayət törədib və ya cinayət törətdiyi güman edilir (2-ci maddədə göstərilən) və həmin şəxs onun ərazisində yerləşə bilər, elə tədbirlər görür ki, onlar bu informasiyada göstərilən faktların təhqiqatı üçün onun milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq zəruridir.

2. Əmin olaraq ki, şərait bunu tələb edir, üzv dövlət, hansının ki, ərazisində cinayətlər və ya güman edilən cinayətlər var, öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq onun cinayət təqibi ilə təhvil verilmək üçün iştirakını təmin edir.

3. İstənilən şəxsin, hansına ki, münasibətdə 2-ci bənddə xatırlanan tədbirlər qəbul edilir, aşağıdakı hüquqları var:

a) təxirə salınmadan vətəndaşı olduğu dövlətlər müvafiq təmsilçisi ilə və ya başqa şəkildə bu vətəndaşı qorumalı olan şəxslə və yaxud onun vətəndaşlığı yoxdursa ərazisində yaşadığı dövlətin təmsilçisi ilə əlaqə saxlamalıdır;

b) ona bu dövlətin təmsilçisi vasitəsilə baş çəkilməsi;

c) a və b yarımbəndlərinə uyğun olaraq öz hüquqları haqqında məlumat almaq.

4. 3-cü bənddə xatırlanan hüquqlar cinayətkarın və ya güman edilən cinayətkarın ərazisində yerləşdiyi dövlətin qanunvericiliyinə uyğun olaraq həyata keçirilir. Üstəlik qeyd olunan qanunvericilik məqsədlərə çatmağı həm təmin etməlidir, hansılar üçün ki, 3-cü bənddə təqdim olunan hüquqlar nəzərdə tutulub.

5. 3 və 4-cü bəndlərinin müddəaları 6-cı maddənin 1 c və ya 2 c yarımbəndlərinə uyğun olaraq yurisdiksiyaya iddialı olan istənilən dövlətin Qırmızı Xaç Beynəlxalq Cəmiyyətindən güman edilən cinayətkar ilə əlaqə yaratmaq və ya ona baş çəkmək hüququna ziyan gətirmir.

6. Üzv dövlət bu maddəyə uyğun olaraq hər hansı şəxsi həbs edibsə, onda o birbaşa və ya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi vasitəsilə bunu 6-cı maddənin 1 və 2-ci bəndlərinə uyğun olaraq yurisdiksiyalarını bərqərar etmiş üzv dövlətlərə xəbər verməlidir. Əgər o məqsədə uyğun hesab edərsə istənilən maraqlı dövlətə belə şəxsin həbsə alınması və ya onun saxlanılmasını zəruri edən şərait haqqında məlumat verir. 1-ci bəndlə nəzərdə tutulan təhqiqatı aparan dövlət qeyd olunan üzv dövlətləri operativ şəkildə öz nəticələri haqqında xəbərdar edir və öz yurisdiksiyasını həyata keçirmək niyyətində olub-olmadığını xəbər verir.

Maddə 8

1. Üzv dövlət, hansının ki, ərazisində güman edilən cinayətkar yerləşir, 6-cı maddənin tətbiq oluna biləcəyi hallarda, əgər o bu şəxsi vermirsə, onda hər hansı istisnalar, cinayətin onun ərazisində törədilib-törədilməməsindən asılı olmayaraq, borcludur ki, əsaslandırılmamış yubanmalar olmadan öz qanunvericiliyinə uyğun təhqiqat aparmaq məqsədilə işi cinayət təqibi üçün öz səlahiyyətli orqanlarına versin.

Bu orqanlar bu dövlətin qanunvericiliyinə uyğun olaraq başqa ağır xarakterli cinayət halında olduğu kimi qərar qəbul edirlər.

2. Bütün hallarda, o vaxt ki, üzv-dövlətin daxili qanunvericiliyi ona öz vətəndaşlarından birini təhvil vermək və ya başqa yolla vermək imkanı verir, ancaq bir şərtlə ki, bu şəxs məhkəmə araşdırmasının nəticəsində ona çıxarılan hökmə uyğun cəzanı bu dövlətdə çəkmək üçün geri qaytarılsın, onda bu dövlət və onun verilməsinə vəkalətlik edən dövlət bu variantla və başqa şərtlərlə razıdır (hansılardan ki, onlar ağılabatan hesab edirlər) və belə şərtləşdirilmiş təhvil vermə və ya 1-ci bənddə haqqında danışılan öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün kifayətdir.

Maddə 9

1. İkinci maddədə göstərilən cinayətlər təhvil verməni özündə nəzərdə tutan cinayət kimi bu Konvensiya qüvvəyə minənə qədər hər hansı üzv dövlətlər arasında təhvil vermə haqqında istənilən müqaviləyə daxil edilə bilər. Üzv dövlətlər öhdəlik götürürlər ki, belə cinayətləri (təhvil verəni nəzərdə tutan) onlar arasında gələcəkdə təhvil vermə haqqında bağlanan bütün müqavilələrə daxil ediləcəklər.

2. Təhvil verəni müqavilənin olması ilə şərtləndirən üzv-dövlət, onunla müqaviləsi olmayan dövlət tərəfindən öz qərarı ilə 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərlə bağlı təhvil vermə üçün bu Konvensiyanı hüquqi əsas kimi qəbul edə bilər. Təhvil vermə xahiş olunan dövlətin qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan başqa şərtlərin gözlənilməsi ilə həyata keçirilir.

3. Təhvil verməni müqavilənin olması ilə şərtləndirməyən üzv dövlətlər, öz münasibətlərində 2-ci maddədə göstərilən cinayətləri xahiş olunan dövlətin qanunvericiliyindəki şərtlərin göstərilməsi ilə müşayiət olunan təhvil verməni nəzərdə tutan cinayət keyfiyyətində nəzərdən keçirilir.

4. Zəruri halda 2-ci maddədə göstərilən cinayətlər üzv dövlətlər tərəfindən təhvil məqsədi ilə nəzərdən keçirilir, sanki onlar baş verdikləri yerdə deyil, həm də 6-cı maddənin 1 və 2-ci bəndlərinə uyğun olaraq öz yurisdiksiyalarını bərqərar edən dövlətlərin ərazisində baş verir.

5. Üzv dövlətlər arasında təhvil vermə haqqında bütün müqavilələrin və razılaşmaların 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərlə bağlı müddəaları üzv dövlətlər arasında o dərəcədə dəyişdirilmiş hesab edilir ki, onlar həmin dərəcədə bu konvensiya ilə uyğunsuzluq təşkil etmiş olsunlar.

Maddə 10

1. Üzv dövlətlər bir-birinə təhqiqat, cinayət təqibi və ya təhvil vermə prosedurları ilə maksimum köməklik göstərirlər. Burada 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərə münasibətdə, araşdırma üçün zəruri sübutların alınması da daxil olmaqla, köməklik nəzərdə tutulur.

2. Üzv dövlətlər 1-ci bənd üzrə öhdəliklərini qarşılıqlı hüquqi kömək haqqında istənilən müqavilələrə və ya başqa razılaşmalara uyğun olaraq (hansılardan ki, onlar arasında mövcuddur) o həyata keçirilir. Belə müqavilələr və razılaşmalar olmadıqda üzv dövlətlər bir-birinə daxili qanunvericiliyə uyğun olaraq kömək göstərirlər.

Maddə 11

2-ci maddədə göstərilən cinayətlərdən heç biri siyasi cinayətlər və ya siyasi cinayətlərlə bağlı əməllər, ya da siyasi motivlərlə yaranan cinayətlərlə bağlı təhvil vermənin və ya qarşılıqlı hüquqi yardımın məqsədi kimi baxıla bilməz. Müvafiq olaraq belə cinayətlərlə bağlı təhvil vermə haqqında və ya qarşılıqlı hüquqi yardıma kömək haqqında xahiş təkcə siyasi cinayətə toxunduğu üçün və ya siyasətlə bağlı cinayət olduğu üçün, ya da siyasi motivlərlə törənən cinayət olduğu üçün, rədd edilə bilməz.

Maddə 12

Bu Konvensiyada heç nə hər hansı şəxsin təhvil verilməsinə və ya qarşılıqlı kömək göstərməsinə əsas verə bilməz, əgər xahiş edilən dövlətin əsası varsa ki, 2-ci maddədə xatırlanan cinayətlərlə bağlı təhvil vermə haqqında və ya qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında xahiş bu şəxsin irqinə, dininə, vətəndaşlığına, etnik mənşəsinə və ya siyasi baxışlarına görə məhkəmə araşdırması və ya cəza məqsədi daşıyır, ya da bu xahişə əməl edilməsi bu səbəblərdən hər hansı birinə görə həmin şəxsin vəziyyətinə təsir edə bilər.

Maddə 13

1. Hər hansı dövlətdə məhbəsdə saxlamalar və ya həbs altında olan şəxslərin hansının ki, başqa üzv dövlətdə olması ifadə vermək, şəxsiyyətinin müəyyən edilməsi və ya bu Konvensiyaya uyğun cinayətlərlə bağlı cinayət təqibi və cinayət təhqiqatı üçün sübutların alınması üçün başqa kömək göstərilməsi məqsədi daşıyır, aşağıdakı şərtlərin gözlənilməsi şərti ilə təhvil verilə bilər:

a) tam informasiya əsasında bu şəxs azad şəkildə buna razılıq verir;

b) hər iki dövlətin səlahiyyətli hakimiyyətləri hər iki dövlət üçün məqbul şərtlərlə razılığa gəliblər.

2. Bu maddənin məqsədləri üçün:

a) şəxsin verildiyi dövlət hüquq qabiliyyətlidir və təhvil verilmiş şəxsi həbsdə saxlamalıdır, əgər bu şəxsi təhvil verən dövlət başqa nəşə haqqında xahiş etməyib, başqa nəyisə sanksiyalaşdırmayıb;

b) şəxsin təhvil verildiyi dövlət, yubarmadan bu şəxsin əvvəlcədən razılaşdırıldığı kimi və ya hər iki dövlətin səlahiyyətli hakimiyyətləri tərəfindən başqa yolla razılaşdırıldığı kimi əvvəl təhvil verən dövlətin sərəncamına qaytarmaq haqqında öz öhdəliklərini yerinə yetirir;

c) şəxsin təhvil verildiyi dövlət şəxsi təhvil verən dövlətdən onun qayıtması üçün təhvil vermə prosedurlarının başlanılmasını tələb etməməlidir;

d) təhvil verilən şəxsin verildiyi dövlətdəki cəza müddətinə onun təhvil verildiyi dövlətdə həbsdə saxlanıldığı müddət əlavə olunur.

3. Bu maddəyə uyğun olaraq verilməli olan bu və ya başqa şəxs onun verildiyi üzv dövlətin razılığı olmadan bu şəxsin vətəndaşlığından asılı olmayaraq təqibə məruz qala və ya həbs altında saxlanıla, ya da onun şəxsi azadlığına münasibətdə təhvil verildiyi dövlətin ərazisində ona münasibətdə təhvil verilənə qədər təhvil verildiyi dövlətin ərazisində ona qarşı çıxarılmış cəza ilə bağlı təqibə məruz qala bilməz.

Maddə 14

İstənilən şəxs üçün, hansı ki, həbs edilib və ya hansına ki, münasibətdə istənilən başqa tədbirlər qəbul edilib, ya da bu konvensiyaya uyğun olaraq araşdırma həyata keçirirlər, ədalətli münasibət təmin edilir, o cümlədən ərazisində olduğu dövlətin bütün hüquq və təminatlarından (dövlətin qanunvericiliyinə uyğun olaraq), tətbiq oluna bilən beynəlxalq hüquq müddəalarından, insan hüquqları haqqındakı müddəalar da daxil olmaqla, istifadə etmək hüququ təmin edilib.

Maddə 15

Üzv dövlətlər 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərin qarşısının alınması üçün aşağıdakı yollarla əməkdaşlıq edirlər:

a) bütün mümkün tədbirlərin qəbul edilməsi, zəruri halda onların müvafiq ərazisində bu cinayətlərin onların ərazisində və ya onların əraziləri həddlərində həyata keçirilməsinə hazırlığın qarşısının alınması üzrə qanunvericilik tədbirləri də daxil olmaqla. Belə razılığa əks təsirin göstərilməsi, o cümlədən onların ərazisində şəxslərin, qrupların və təşkilatların fəaliyyətinin qarşısının alınması, hansılar ki, 2-ci maddədə göstərilən cinayətləri stimullaşdırır, təşkil edir, şüurlu şəkildə maliyyələşdirir və ya cinayətlərin həyata keçirilməsində iştirak edirlər;

b) dəqiq informasiya mübadiləsi, hansı ki, öz milli qanunvericiliyinə uyğun informasiya ilə yoxlanılıb, inzibati və başqa tədbirlərin koordinasiyası, hansılar ki, 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərin qarşısının alınması məqsədilə zəruri olduğu halda tətbiq edilir.

c) o vaxtkı yerindədir, partlayıcı və başqa təhlükəli maddələrin aşkar edilməsinin metodlarına münasibətdə tədqiqatlarını və işlərin aparılması, hansılar ki, ölüm və ziyan yarada bilərlər. Partlayışdan sonra onların tədqiq edilməsinin gedişində mənşəyinin müəyyən edilməsi üçün partlayıcı maddələrin qablaşdırılması üçün standartların işlənməsi məsələlərinə aid məsləhətləşmələrin aparılması, preventiv tədbirlər haqqında informasiya mübadiləsi, əməkdaşlığın qurulması və texnologiyalarını, dəzgahlarını və müvafiq materialların verilməsi.

Maddə 16

Üzv dövlət hansında ki, güman edilən cinayətkar cinayət təqibinə məruz qalır, öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq və ya tətbiq oluna bilən prosedurlarla yekun nəticələr haqqında Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə xəbər verir, sonuncu isə bu informasiyanı başqa üzv dövlətlərə göndərir.

Maddə 17

Üzv dövlətlər bu konvensiyaya uyğun öhdəliklərini ehtiyata keçirirlər ki, bu suveren bərabərlik prinsipinə, dövlətlərin ərazi bütövlüyü prinsipinə və bir-birinin daxili işlərinə qarışmamaq prinsiplərinə uyğun olsun.

Maddə 18

Bu Konvensiyada heç nə üzv dövlətə başqa dövlətin ərazisində yurisdiksiyanı və funksiyaları, hansılar ki, daxili qanunvericiliyə uyğun olaraq başqa dövlətin səlahiyyətli hakimiyyətlərinin müstəsna səlahiyyətlərinə daxildir, həyata keçirməyə imkan vermir.

Maddə 19

1. Bu Konvensiyada heç nə beynəlxalq hüquqdan, xüsusi halda BMT-nin Nizamnaməsinin məqsəd və prinsiplərindən və beynəlxalq hüquqdan irəli gələn başqa hüquqlara, öhdəliklərə və vəzifələrə toxunmur (dövlətlərin və şəxslərin).

2. Hərbi konflikt zamanı hərbi qüvvələrin hərəkətləri (bu terminlərin beynəlxalq humanitar hüquqda başa düşüldüyü və nizamlanmış formada) bu Konvensiyaya ilə tənzimlənir, eləcə də dövlətin öz rəsmi funksiyalarını həyata keçirmək üçün hərəkətlər bu konvensiya ilə tənzimlənmir, belə ki, onlar beynəlxalq hüququn başqa normaları ilə tənzimlənilir.

Maddə 20

1. İki və ya daha artıq dövlət arasında bu Konvensiyanın şərhini və ya tətbiqi ilə bağlı mübahisə əgər müddət ərzində dinc vasitələrlə tənzimlənmə bilmirsə, onda onların biri tərəfindən arbitraj məhkəməsinə verilir. Əgər arbitraja müraciət

edəndən sonra 6 ay ərzində tərəflər onun təşkili ilə bağlı razılığa gələ bilmirlərsə, onda bu Tərəflərdən istənilən biri mübahisəni Beynəlxalq Məhkəmənin Statüsünə uyğun olan ərizə ilə müraciət edərək Beynəlxalq Məhkəməyə verə bilər.

2. Hər bir dövlət bu Konvensiyanın imzalanması, ratifikasiyası, qəbulu, bəyənilməsi və ya ona qoşulma zamanı bəyan edə bilər ki, özünü 1-ci bəndin müddəaları ilə bağlı hesab etmir. Digər üzv dövlətlər belə qeyd edən dövlətlə bağlı 1-ci bəndin müddəaları ilə bağlı olmayacaqdır.

3. 2-ci bəndə uyğun olaraq qeyd edən istənilən dövlət istənilən vaxt BMT-nin Baş katibini xəbərdar etmək yolu ilə istənilən vaxt bu qeydi aradan qaldıra bilər.

Maddə 21

1. Bu Konvensiya bütün dövlətlər tərəfindən imzalanmaq üçün 1998-ci ilin 11 yanvarından 1999-cu ilin 31 dekabrına qədər BMT-nin Nyu-Yorkdakı Mərkəzi Qərargahında açıqdır.

2. Bu Konvensiya ratifikasiya edilmə, qəbul edilmə və bəyənilmə üçün nəzərdə tutulur. Qəbul edilmə və ya bəyənilmə haqqında ratifikasiya sənədləri Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Katibinə saxlanılmaq üçün verilir.

3. Bu Konvensiya istənilən dövlətin ona qoşulması üçün açıqdır. Qoşulma haqqında sənədlər Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə saxlanılmaq üçün verilir.

Maddə 22

1. Bu Konvensiya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə ratifikasiya tərifnaməsi və ya qəbul edilmə, bəyənilmə və ya qoşulma haqqında 22 sənəd təqdim edildikdən sonra 30-cu gün ərzində qüvvəyə minir.

2. İstənilən dövlət üçün hansı ki, saxlanılmaya 22 ratifikasiya tərifnaməsinin və ya qəbul edilmə, bəyənilmə və qoşulma haqqında sənədin verildiyi vaxtdan sonra bu Konvensiyanı ratifikasiya edir, qəbul edir və bəyənilir və ya ona qoşulur, Konvensiya bu dövlət tərəfindən özünün ratifikasiya tərifnaməsinin və ya qəbul edilmə, bəyənilmə və qoşulma haqqında sənədin saxlanılmaya verilməsindən sonra 30-cu gün qüvvəyə minir.

Maddə 23

1. İstənilən dövlət Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibini yazılı şəkildə xəbərdar edə bilər.

2. Denonsasiya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi tərəfindən xəbərdarlıq alınandan sonra bir il müddətində qüvvəyə minir.

Maddə 24

Bu Konvensiyanın asılı, hansının ki, ingilis, ərəb, ispan, Çin, rus və fransız mətnləri autentikdir, saxlanılmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş kati-

binə verilir. O isə öz növbəsində Konvensiyanın təsdiq olunmuş surətlərini bütün dövlətlərə göndərir.

Bunun təsdiqi kimi öz hökumətləri tərəfindən buna səlahiyyətli edilənlər, bu Konvensiyanı imzaladılar, hansı ki, imzalanmaq üçün 12 noyabr 1998-ci ildən BMT-nin Nyu-Yorkdakı Mərkəzi Qərargahında açıqdır.

Xüsusi borcalma hüquqlarının (XBH) xüsusi birdəfəlik ayrılması barədə Beynəlxalq Valyuta Fondu haqqında Sazişin maddələrinə təklif olunan Dördüncü Düzəlişin qəbul olunmasının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (2 fevral 2001-ci il, № 62-III)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Beynəlxalq Valyuta Fondunun Müdirlər Şurasının 52-4 nömrəli Qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş xüsusi borcalma hüquqlarının (XBH) xüsusi birdəfəlik ayrılması barədə Beynəlxalq Valyuta Fondu haqqında Sazişin maddələrinə təklif olunan Dördüncü Düzəlişin Azərbaycan Respublikası tərəfindən qəbul olunması təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Beynəlxalq Valyuta Fondu haqqında Sazişin maddələrinə təklif olunan Dördüncü Düzəliş

Adlarından bu Sazişin imzalandığı hökumətlər aşağıdakılar üzrə razılığa gəldilər:

1. XV maddənin 1-ci bölməsinə düzəliş edilərək aşağıdakı redaksiyada qəbul olunsun;

a) mövcud ehtiyat aktivlərinin artırılmasına tələbat əmələ gəldikcə, belə tələbatın ödənilməsi üçün Fonda XVIII maddənin müddəalarına uyğun olaraq xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçıları olan üzv dövlətlər arasında xüsusi borcalma hüquqlarını bölüşdürmək səlahiyyətləri verilir.

b) Bundan başqa, Fond xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçıları olan üzv dövlətlər arasında xüsusi borcalma hüquqlarının bölüşdürülməsini 1 №-li Əlavənin müddəalarına uyğun olaraq həyata keçirir.

2. Sazişin maddələrinə aşağıdakı redaksiyada yeni Əlavə M daxil edilir.

Xüsusi borcalma hüquqlarının xüsusi birdəfəlik bölüşdürülməsi

1. Aşağıdakı göstərilən dördüncü bəndi nəzərə alaraq, 1997-ci il 19 sentyabr tarixinə xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçısı olan hər bir üzv dövlət bu Sazişə Dördüncü Düzəlişin qüvvəyə mindiyi tarixdən sonra 30-cu gün bölüşdürmə qaydasında alınmış xüsusi borcalma hüquqlarının xalis kumulyativ məbləğini onun 19 sentyabr 1997-ci ilə olan kvotasının 29,315788813 faizinə çatdıracaq məbləğdə bölüşdürmə qaydasında xüsusi borcalma hüquqları alacaq. Eyni zamanda kvotaları Müdirələr Şurasının 46-2 №-li Qətnaməsində olan təkliflərə uyğun olaraq dərüsləşdirilməyən iştirakçılar üçün hesablamalar həmin Qətnamədə təklif olunan kvotalar əsasında həyata keçirilir.

2. (a) Aşağıda göstərilən 4-cü bəndi nəzərə alaraq, 19 sentyabr 1997-ci ildən sonra, lakin Fondun üzvlüyünə daxil olması tarixindən 3 ay müddətindən gec olmayaraq, xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçısı olan hər bir ölkə bölüşdürmə qaydasında, aşağıda göstərilən (b) və (c) bəndlərinə uyğun olaraq hesablanan məbləğdə, aşağıda göstərilən tarixlərin lap axıncısından sonrakı 30-cu gün xüsusi borcalma hüquqları alacaq:

ya yeni üzv dövlətin xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçısı olduğu (i) tarixdən, ya da Sazişə Dördüncü Düzəlişin qüvvəyə mindiyi (ii) tarixdən.

(b) Yuxarıda göstərilən (a) bəndinin məqsədləri üçün hər bir iştirakçısı bölüşdürmə qaydasında alınmış xüsusi borcalma hüquqlarının xalis kumulyativ məbləğini həmin üzv dövlət xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçısı olacağı vaxt onun kvotasının 29,315788813 faizinə çatdıracaq məbləğdə bölüşdürmə qaydasında və aşağıdakı yolla dərüsləşdirilmiş xüsusi borcalma hüquqları alacaq:

(i) birincisi, 29,31578813 faizin qiymətinin yuxarıda göstərilən 1-ci bəndə uyğun olaraq hesablanmış, aşağıdakı (c) bəndində göstərilən iştirakçılara məxsus kvotaların ümumi məbləğinin, həmin üzv dövlət xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçısı olduğu tarixə bu iştirakçıların kvotalarının ümumi məbləğinə vurulması yolu ilə və

(ii) ikincisi, yuxarıda göstərilən (i) yarım bəndinə uyğun olaraq alınmış hasilin xüsusi borcalma hüquqlarının XVIII maddəyə uyğun olaraq bölüşdürmə qaydasında aşağıda göstərilən (c) bəndində adları çəkilən iştirakçılar tərəfindən, həmin üzv ölkənin xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçısı olması tarixinə alınmış xalis kumulyativ məbləğlərin və belə iştirakçılar tərəfindən yuxarıda göstərilən 1-ci bəndə uyğun bölüşdürmə qaydasında alınmış məbləğlərin cəminin bu iştirakçılar tərəfindən 19 sentyabr 1997-ci il tarixə XVIII maddəyə uyğun olaraq bölüşdürmə qaydasında alınmış xüsusi borcalma hüquqları

nın xalis kumulyativ məbləğlərinin və bu iştirakçılar tərəfindən yuxarıda göstərilən 1-ci bəndə uyğun olaraq bölüşdürmə qaydasında alınmış xüsusi borcalma hüquqlarının cəminə nisbətində vurulması yolu ilə.

(c) Yuxarıda göstərilən (b) bəndinə uyğun olaraq, aparılması tələb olunan dərüsləşdirmə məqsədləri üçün xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçıları 19 sentyabr 1997-ci il tarixə xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçısı olan və (i) həmin dövlətin xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçısı olduğu tarixdən bu departamentin iştirakçısı olaraq qalan, həmçinin 19 sentyabr 1997-ci ildən sonra Fond tərəfindən həyata keçirilən bütün bölüşdürmələr çərçivəsində xüsusi borcalma hüquqları alan üzv dövlətlərdir.

3. (a) Aşağıdakı göstərilən 4-cü bənd nəzərə alınaraq, əgər Yuqoslaviya Federativ Respublikası (Serbiya/ Çernoqoriya) İcraçı Şurasının 14 dekabr 1992-ci il tarixdə qəbul etdiyi 10237- (92/150) №-li Qərarının şərtlərinə uyğun olaraq BVF-in üzvü və xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçısı qismində sabiq Yuqoslaviya Sosialist Federativ Respublikasının varisi olarsa, bu halda o, aşağıda göstərilən tarixlərin ən gecindən 30 gün sonra bölüşdürmə qaydasında, aşağıda göstərilən (b) bəndinə uyğun olaraq hesablanan məbləğdə xüsusi borcalma hüquqları alacaq.

(i) Yuqoslaviya Federativ Respublikasının (Serbiya/Çernoqoriya) İcraçı Şurasının 10237- (92/150) №-li Qərarının şərtlərinə uyğun olaraq BVF-in üzvü və xüsusi borcalma hüquqları departamentinin iştirakçısı qismində varis olduğu tarixdən;

(ii) və ya bu Sazişə Dördüncü Düzəlişin qüvvəyə mindiyi tarixdən.

(b) Yuxarıda göstərilən (a) bəndinin məqsədləri üçün Yuqoslaviya Federativ Respublikası (Serbiya/Çernoqoriya) bölüşdürülmə qaydasında alınmış xalis kumulyativ məbləği ona, Yuqoslaviya Federativ Respublikası (Serbiya/Çernoqoriya) yuxarıda göstərilən (a) bəndinə uyğun olaraq bölüşdürmə hüququ aldıqdan sonra, yuxarıda göstərilən 2 (b) (ii) və (c) bəndlərinə uyğun olaraq dərüsləşdirilmiş, İcraçı Şurasının 10237-(92/150) №-li Qərarının 3 (c) bəndinə uyğun olaraq təklif olunmuş kvotanın 29,315788813 faizinə çatdıracaq xüsusi borcalma hüquqları məbləğini alacaq.

4. Bölüşdürmə tarixinə qədər bu bölüşdürmə çərçivəsində xüsusi borcalma hüquqlarını almaqdan imtina haqqında öz niyyətlərini yazılı şəkildə Fonda göndərən iştirakçılar arasında bu Əlavəyə uyğun olaraq Fond xüsusi borcalma hüquqlarının bölüşdürülməsini həyata keçirmir.

5. (a) Əgər yuxarıda göstərilən 1, 2 və 3-cü bəndlərə uyğun olaraq bölüşdürmə qaydasında iştirakçıya xüsusi borcalma hüquqlarının verilməsi anında həmin iştirakçının Fond qarşısında vaxtı keçmiş öhdəlikləri varsa, bu tərzdə təqdim olunmuş xüsusi borcalma hüquqları deponə edilərək xüsusi borcalma hüquqları departamentinin şərti bloklaşdırılmış hesabında saxlanılır və iştirakçının Fond qarşısında vaxtı keçmiş öhdəlikləri ödənildikdən sonra ona təqdim olunur.

(b) Şərti bloklaşdırılmış hesabda saxlanılan xüsusi borcalma hüquqları bu Əlavəyə uyğun olaraq yerinə yetirilən hesablamalardan başqa, hər hansı digər məqsədlər üçün istifadə oluna bilməz və Sazişin maddələrinin məqsədləri üçün xüsusi borcalma hüquqlarının bölüşdürülmüş məbləğ və avuarlarının hesablamalarında nəzərə alınmır. Əgər iştirakçıya bölüşdürmə qaydasında verilmiş xüsusi borcalma hüquqları iştirakçının xüsusi borcalma hüquqları departamentində iştirakına xitam verilməsi anında, yaxud xüsusi borcalma hüquqları departamentinin ləğvi barədə qərarın qəbul edilməsi anında şərti bloklaşdırılmış hesabda saxlanılırsa, həmin xüsusi borcalma hüquqları ləğv edilir.

(c) Bu bəndin məqsədləri üçün Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında vaxtı keçmiş öhdəliklərə ümumi resursların hesabları üzrə vaxtı keçmiş bac və yığımlar, vaxtı keçmiş əsas məbləğlər və xüsusi ödənişlər hesablarında kreditlər üzrə faizlər, vaxtı keçmiş yığımlar və xüsusi borcalma hüquqları departamentinə mülək ödəmələr və himayədar qismində çıxış edən Fond qarşısında vaxtı keçmiş öhdəliklər daxildir.

(d) Bu bəndin müddəalarında nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, bütün digər hallarda ümumi hesablar departamentini və xüsusi borcalma hüquqları departamentini ayırma prinsipləri, həmçinin ehtiyat aktivləri qismində xüsusi borcalma hüquqlarının qeyd-şərtsiz xarakteri saxlanılır.

Narkotik maddələrin qəbul edilməsi və narkotik maddələrin qeyri-qanuni dövriyyəsi ilə mübarizədə əməkdaşlıq haqqında Parsial Sazişə Azərbaycan Respublikasının qoşulması barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(16 fevral 2001-ci il, № 78-III)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərarə alır:

I. Azərbaycan Respublikası Narkotik maddələrin qəbul edilməsi və narkotik maddələrin qeyri-qanuni dövriyyəsi ilə mübarizədə əməkdaşlıq haqqında Parsial Sazişə (Sazişi Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi tərəfindən 1980-ci il martın 27-də və 1980-ci il sentyabrın 17-də qəbul edilmiş (80)2 və (80)15 sayılı qətnamələr təşkil edir və bu qətnamələr əsasında Pompidu işçi qrupu yaradılmışdır) qoşulsun.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Narkotiklərin zərərli məqsədlərlə istifadəsi və qeyri-qanuni ticarətinə qarşı mübarizə aparan Əməkdaşlıq qrupunu (Pompidu qrupu) təsis edən QƏTNAMƏ (80) 2

(27 mart 1980-ci ildə nazir müavinlərinin 317-ci iclasında Nazirlər Komitəsi tərəfindən qəbul olunmuşdur)

Belçika, Danimarka, Fransa, Almaniya Federativ Respublikası, İrlandiya, İtaliya, Lüksemburq, Niderland (rəsmi adı ilə Niderland Krallığı), İsveç, Türkiyə və Birləşmiş Krallıq Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin üzvü qismində çıxış edərək, 13 noyabr 1979-cu ildə Stokholmda Pompidu qrupunun V Nazirlər Konfransı tərəfindən çıxarılmış qərarı nəzərə alaraq,

Nazirlər Komitəsinin Parsial Sazişlə əlaqədar olan (51) 62 sayılı Qətnaməsini nəzərə alaraq,

Parsial Sazişin əsasları üzrə Avropa Şurası çərçivəsində Pompidu qrupunun işlərini davam etdirməklə əlaqədar olan Nazirlər Komitəsinin müavinlər səviyyəsində keçirilən 317-ci iclasında çıxarılmış qərarları nəzərə alaraq,

Pompidu qrupunun öz fəaliyyətini mümkün qədər daha məhsuldar davam etdirməsi üçün imkanlar yaratmaq ehtiyacını müəyyən edərək,

narkotiklərin zərərli məqsədlərlə istifadəsi və qeyri-qanuni ticarətinə qarşı mübarizə aparan Əməkdaşlıq qrupunu (Pompidu qrupu) təsis etməyi qərara alır.

I. Pompidu qrupunun məqsədi narkotiklərin zərərli məqsədlərlə istifadəsi və qeyri-qanuni ticarəti probleminin hərtərəfli öyrənilməsinin təşkili olacaqdır.

II. İndiyədək bu Qrup tərəfindən istifadə olunan işləmə metodları bu Parsial Saziş tərəfindən tanınacaqdır.

Bu metodlar aşağıdakılardır:

1. Ümumi qayda olaraq, hər iki ildən bir, yalnız nazirlər səviyyəsində keçirilən iclaslar, lakin şərait və təcillik, bu iki ildən bir keçirilən icaslara əlavə olaraq, Qrupun xüsusi iclaslarının da keçirilməsini tələb edə bilər;

2. hər bir dövlət iclaslarda ya baxılan məsələnin predmeti ilə bağlı olan nazir(lər), ya da narkotika problemləri ilə əlaqədar olan nazirliklərin fəaliyyətini əlaqələndirmək üçün hökumət tərəfindən təlimatlandırılan nazir vasitəsilə təmsil olunur;

hər bir dövlət üçün təyin olunan daimi korrespondent iştirak edən nazir(lər)lə daimi əlaqədə olaraq Qrupun nazir iclaslarının hazırlanması üçün məsuldur; ola bilər ki, ona mütəxəssislər tərəfindən yardım olunsun;

3. daimi korrespondentlər və onların mütəxəssisləri nazir iclasları arasındakı zaman intervalı ərzində rəhbər göstərişlərin tətbiqini həyata keçirmək və verilən mandata müvafiq surətdə nazirlərin gələcək iclaslarını hazırlamaq üçün iki dəfə görüşürlər. Bununla əlaqədar olaraq onların vəzifələrinə daxildir:

növbəti nazir iclasının gündəliyinin və predmetinin tərtibi; əsas sənədlərin hazırlanması üçün materialların toplanması; nazir iclaslarının praktiki hazırlığı üçün

tədbirlərin görülməsi; əvvəlki iclaslarda nazirlər tərəfindən müzakirə edilən predmetlə bağlı olaraq iştirakçı ölkələrdə son inkişafa dair məlumat mübadiləsi;

4. Qrup qəbul etdiyi qətnamələrdə olduğu kimi, daimi korrespondentlər tərəfindən hazırlanan sənədlərin dərzi məsələsini həll edir;

5. iclaslarda istifadə olunan dillər Danimarka, ingilis, fransız, alman, italyan, İsveç və türk dilləridir;

6. iclasların vərəqələri ingilis və fransız dillərində təkrarən tərtib olunur.

III. Avropa Şurasının üzvü olmayan dövlətlər Qrupun üzv dövlətlərinin yekdil razılığı ilə Qrupa qoşula bilər.

IV. Avropa Şurasının katibliyi Qrupu aşağıdakı katiblik xidmətləri ilə təmin edir:

1. həm nazirlər, həm də daimi korrespondentlər səviyyəsində Qrupun iclasları üçün vərəqələrin hazırlanması və yayılması;

2. iclasların çağırılması;

3. iki ildən bir Avropa Şurasının Strasburqdakı qərargahında və ya alternativ olaraq iştirakçı dövlətlərdən hər hansı birində keçirilə bilən Qrupun nazir iclaslarının praktiki təşkili;

4. nazir iclasları arasındakı intervalda iki ildən bir Avropa Şurasının Strasburqdakı qərargahında keçirilə bilən daimi korrespondentlər səviyyəsindəki Qrupun iclaslarının praktiki təşkili;

5. Qrupun vərəqələrini ingilis və fransız dillərinə tərcümə etmə;

6. Qrupu, öz funksiyasını həyata keçirməsi ilə əlaqədar tələb etdiyi xidməti personalla təmin etmə;

7. Qrup iclaslarının yekunlarının hazırlanması və yayılması.

V. Parsial Saziş əsasında Qrupun əməliyyat xərcləri aşağıdakı kimi bölünəcəkdir:

1. Qrupun iclaslarında iştirak edən şəxslərin (nazirlər, daimi korrespondentlər və mütəxəssislər) yol və qalmaq üçün tələb olunan xərcləri maraqlı üzv dövlət tərəfindən ödəniləcəkdir;

2. Avropa Şurasından başqa, hər bir digər yerdə keçirilən nazir iclaslarının praktiki təşkili ilə bağlı xərclər ərazi ölkəsi tərəfindən ödəniləcəkdir;

3. ümumi katiblik xərcləri (vərəqələr, xidməti personal, tərcümə, təfsir və bütün əməliyyat xərcləri) Qrupun üzv dövlətləri tərəfindən maliyyələşdirilən Parsial Saziş büdcəsi tərəfindən ödəniləcək və Avropa Şurasının digər büdcə məsələlərindəki kimi eyni maliyyə qaydaları vasitəsi ilə idarə olunacaqdır.

Narkotiklərin zərərli məqsədlərlə istifadəsi və qeyri-qanuni ticarətinə qarşı mübarizə aparan Əməkdaşlıq qrupunu (Pompidu qrupu) təsis edən (80)2 sayılı Qətnaməyə dəyişiklik edən QƏTNAMƏ (80) 15

(17 sentyabr 1980-ci ildə nazir müavinlərinin 322-ci iclasında Nazirlər Komitəsi tərəfindən qəbul olunmuşdur)

Narkotiklərin zərərli məqsədlərlə istifadəsi və qeyri-qanuni ticarətinə qarşı mübarizə aparan Əməkdaşlıq qrupunun (Pompidu qrupu) üzvü olan dövlətlərin Nazirlər Komitəsində təmsil olunan nümayəndələri¹,

yuxarıda qeyd olunmuş Əməkdaşlıq qrupunu təsis edən (80)2 sayılı Qətnaməni nəzərə alaraq,

12 may 1980-ci il tarixli (CM (80)132) sayılı Komitənin büdcə hesabatını nəzərə alaraq,

Qrupun iclaslarında ingilis və fransız dilləri arasındakı tərcümələrin və bu və ya digər nümayəndə heyət(lər)inin tələbi əsasında hər hansı digər dildən ingilis və fransız dillərinə tərcümələrin Əməkdaşlıq qrupu üzvə Parsial Sazişin büdcəsi tərəfindən ödəniləcəyinə dair nazir müavinlərinin 321-ci iclasında çıxarıqları qərarı nəzərə alaraq,

həmin qərarın nəticəsi kimi (80)2 sayılı Qətnamənin 2-ci hissəsinin dəyişilməyə ehtiyac duyduğunu nəzərə alaraq,

aşağıdakı kimi qərar qəbul edir:

Yeganə maddə - (80)2 sayılı Qətnamənin 2-ci hissəsi aşağıdakı kimi dəyişiləcəkdir:

"İndiyədək Qrup tərəfindən istifadə olunan işləmə metodları aşağıda qeyd olunan 2-ci maddənin 5-ci hissəsində göstərilmiş müddəalara müvafiq surətdə Parsial Saziş əsasında dəstəklənəcəkdir.

İşləmə metodları aşağıdakılardır:

(dəyişilməmişdir)

(dəyişilməmişdir)

(dəyişilməmişdir)

Aşağıdakı 5-ci maddənin 3-cü bəndinə istinad edən Parsial Saziş büdcəsi Qrupun iclaslarında ingilis və fransız dilləri arasındakı tərcümələri və bu və ya digər nümayəndə heyət(lər)inin tələbi əsasında hər hansı digər dildən ingilis və fransız dillərinə edilmiş tərcümələri ödəyir (dəyişilməmişdir)".

¹Belçika, Danimarka, Fransa, Almaniya Federativ Respublikası, İrlandiya, İtaliya, Lüksemburq, Niderland Krallığı, İsveç, Türkiyə və Birləşmiş Krallıq.

**Azərbaycan Respublikasının Birləşmiş Millətlər
Təşkilatının Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası
daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında
Bazel Konvensiyasına qoşulması barədə
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

(16 fevral 2001-ci il, № 80-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Azərbaycan Respublikası Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 1989-cu il martın 22-də Bazel şəhərində imzalanmış Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında Bazel Konvensiyasına qoşulsun.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**Təhlükəli yüklərin sərhədlərarası daşınmasına və
kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında
BAZEL KONVENSIYASI**

(konvensiya 22 mart 1989-cu ildə Bazel şəhərində imzalanmışdır)

PREAMBULA

Bu Konvensiyanın tərəfləri:

təhlükəli və digər tullantılar, onların sərhədlərarası daşınmasının insanların sağlamlığına və ətraf mühitə zərər vurmaya riskini nəzərə alaraq,

təhlükəli və digər tullantıların istehsalının və sərhədlərarası daşınmasının artması və onların mürəkkəb xarakteri nəticəsində insanların sağlamlığına və ətraf mühitə təhlükənin artmasını dərk edərək,

həmçinin belə tullantılarla yaradılan təhlükədən insanların səhhətini və ətraf mühiti müdafiə etmək üçün ən səmərəli üsulun həmin tullantıların miqdarı və /və ya təhlükə potensialı nöqtəy-nəzərindən onların istehsalını minimuma qədər azaltmaq olduğunu dərk edərək,

təhlükəli və digər tullantılardan istifadənin, onların sərhədlərarası daşınması və kənarlaşdırılması da daxil olmaqla, onların kənarlaşdırılma yerindən asılı olmayaraq, insanların səhhəti və ətraf mühitlə uyğunlaşdırılmasını təmin etmək üçün dövlətin zəruri tədbirləri görəcəyinə inam ifadə edərək;

kənarlaşdırılma yerindən asılı olmayaraq, istehsalçının təhlükəli və digər tullantıların daşınması və kənarlaşdırılmasına münasibətdə ətraf mühitin mühafizəsi

ilə bir araya sığan üsulla öz vəzifəsini yerinə yetirməsini dövlətin təmin etməli olmasını qeyd edərək,

hər bir dövlətin öz ərazisində təhlükəli və digər tullantıların daşınmasını və ya kənarlaşdırılmasını qadağan etmək kimi suveren hüquqa sahib olduğunu tamamilə etiraf edərək,

digər dövlətlərdə, xüsusilə inkişaf edən ölkələrdə təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və onların kənarlaşdırılmasına qadağan qoyulmasına artan cəhdi həmçinin etiraf edərək,

təhlükəli və digər tullantıların istehsal edildiyi dövlətlərdə onların kənarlaşdırılması tədbirlərinin ekoloji əsaslılığa və effektiv istifadəyə uyğun gəldiyinə əmin olaraq,

həmçinin oxşar tullantıların istehsalçı dövlətdən istənilən digər dövlətə sərhədlərarası daşınmasının yalnız bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq və insanların səhhəti və ətraf mühit üçün təhlükə yaratmayan şəraitdə həyata keçirilməsi ilə həll olmasını dərk edərək,

təhlükəli və digər tullantıların sərhədlərarası daşınmasına nəzarətin onlardan ekoloji əsaslandırılmış istifadəni və belə sərhədlərarası daşınmanın həcmi azaltmasını stimullaşdıracağını düşünərək,

təhlükəli və digər tullantıların dövlətlərdən çıxarılması və ya onlara gətirilməsi zamanı sərhədlərarası daşınma barədə məlumatların mübadiləsinin və belə daşınmaya nəzarətin lazımi səviyyədə təmini üçün həmin dövlətlərin zəruri tədbirlər görəcəyinə əminlik ifadə edərək,

bir sıra beynəlxalq və regional sazişlərdə təhlükəli yüklərin tranziti ilə əlaqədar ətraf mühitin müdafiəsi və qorunması barədə məsələnin nəzərdən keçirildiyini qeyd edərək,

Ətraf mühit problemləri üzrə BMT-nin Konfransının bəyannaməsini (Stokholm, 1972-ci il), təhlükəli yüklərdən ekoloji cəhətdən istifadəyə münasibətdə Qahirə Konfransının əsas müddəa və prinsiplərini, BMT-nin proqramlarını idarə edən şuranın ətraf mühit üzrə qəbul etdiyi 17 iyun 1987-ci il tarixli 14/30 sayılı qərarını, təhlükəli yüklərin daşınması üzrə BMT-nin Ekspertlər Komitəsinin tövsiyələrini (1957-ci ildə formulə edilmiş və hər iki ildən bir təzələnen), BMT sistemi çərçivəsində qəbul edilən müvafiq tövsiyələri, bəyannamələri, sənədləri və qaydaları, eləcə də digər beynəlxalq regional təşkilatlarda aparılan işləri və tədqiqatları diqqət önünə çəkərək,

BMT-nin Baş Assambleyasının 37-ci sessiyasında (1982-ci il) ətraf mühitin mühafizəsinə və təbii ehtiyatların saxlanılmasına dair davranış qaydaları kimi qəbul edilən Ümumdünya Təbiət Xartiyasının ruhunu, prinsiplərini, məqsəd və vəzifələrini nəzərə alaraq,

dövlətin insan sağlamlığının mühafizəsi və müdafiəsi, ətraf mühitin saxlanılmasına dair öz beynəlxalq öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinə cavabdeh olduğunu və beynəlxalq hüquqa müvafiq olaraq məsuliyyət daşdığını təsdiq edərək,

bu konvensiyanın və ya ona əlavə edilən istənilən protokolun müddəalarının mühüm dərəcədə pozulması halında müqavilələrin müvafiq beynəlxalq hüquq müddəalarının tətbiq edilməsini etiraf edərək, ekoloji əsaslandırılmış az tullantılı texnologiyaların, resurkulyasiya metodlarının, inzibati-təsərrüfat fəaliyyətinin effektiv sistemlərinin işlənilməsinin və tətbiqinin davam etdirilməsinin, təhlükəli və digər tullantıların istehsalının minimuma qədər azaldılması məqsədilə tullantılardan istifadə edilməsinin zəruriliyini nəzərə alaraq,

həmçinin təhlükəli və digər tullantıların sərhədlərarası daşınmasına nəzarətin gücləndirilməsinin, eləcə də oxşar daşınmanın imkan daxilində minimuma qədər azaldılmasının zəruriliyi ilə əlaqədar beynəlxalq birliyin artan həyəcanını nəzərə alaraq,

təhlükəli və digər tullantıların qanunsuz sərhədlərarası dövriyyəsi probleminə narahat olaraq,

həmçinin inkişaf edən ölkələrin təhlükəli və digər tullantıların səmərəli istifadəsi üzrə məhdud imkanlarına diqqət yetirərək,

Qahirə təməl müddəalarının və təbiəti mühafizə texnologiyasının verilməsinin genişləndirilməsi haqqında ətraf mühit üzrə BMT proqramlarını idarə edən Şuranın qərarlarının əsasında ölkə daxilində istehsal edilən təhlükəli və digər tullantılardan əsaslı istifadə məqsədi ilə ölkələrə, xüsusən də inkişaf edən ölkələrə texnologiyaların verilməsinin genişləndirilməsi zəruriliyini etiraf edərək,

həmçinin təhlükəli və digər tullantıların lazımı beynəlxalq konvensiyalara və tövsiyələrə müvafiq olaraq daşınmasını etiraf edərək,

eləcə də təhlükəli və digər tullantıların sərhədlərarası daşınmasının yalnız belə tullantıların nəqli və kənarlaşdırılmasının ekoloji əsaslandırılmış üsulla həyata keçirilməsinə əminlik ifadə edərək,

təhlükəli və digər tullantıların istehsalı və onlardan istifadə nəticəsində yaranan öldürücü təsirdən insanların sağlamlığını və ətraf mühiti ciddi nəzarətin köməyi ilə qorumaq üçün tam qətiyyət göstərərək, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1. Konvensiyanın təsir sahəsi

1. Bu Konvensiyanın məqsədi üçün "təhlükəli tullantılar" dedikdə sərhədlərarası daşınmanın obyektini hesab edilən aşağıdakı tullantılar başa düşülür:

a) I əlavədə göstərilən istənilən kateqoriyaya daxil olan tullantılar, əgər onlar III əlavədə sadalanan hansısa xassəyə malik deyillərsə;

b) a) bəndinin əhatə etmədiyi, lakin Tərəf hesab edilən dövlətin daxili qanunvericiliyinə müvafiq olaraq ixracı, idxalı və ya tranziti hesab edilən tullantılar.

2. Sərhədlərarası daşınmalı olan, bu Konvensiyanın məqsədləri üçün "digər tullantılar" hesab edilən, II əlavədə göstərilən istənilən kateqoriyaya daxil olan tullantılar.

3. Radioaktivliyi sayəsində digər beynəlxalq nəzarət sistemlərinin, o cümlədən radioaktiv materiallar barədə xüsusi olaraq tətbiq olunan beynəlxalq sazişlərin predmeti olan tullantılar bu Konvensiyanın təsir dairəsinə düşür.

4. Atılması digər beynəlxalq-hüquqi sənədlərlə əhatə edilən, dəniz gəmilərinin normal fəaliyyəti nəticəsində yaranan tullantılar bu Konvensiyanın təsir dairəsindən istisna olunur.

Maddə 2. Anlayışlar

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün:

1. "tullantılar" - kənarlaşdırılmaq üçün nəzərdə tutulan və ya milli qanunvericiliyin müddəalarına müvafiq olaraq kənarlaşdırılmalı olan maddə və ya əşyalardır;

2. "istifadə etmə" - kənarlaşdırılma yerinə sonrakı nəzarət də daxil olmaqla, təhlükəli və ya digər tullantıların toplanmasını, nəqlini və kənarlaşdırılmasını ifadə edir;

3. "sərhədlərarası daşınma" - bir dövlətin milli yurisdiksiyası altında olan rayondan təhlükəli və ya digər tullantıların digər dövlətin milli yurisdiksiyası altında olan rayona və rayondan keçməklə, yaxud hansısa dövlətin yurisdiksiyasında olmayan rayona və ya rayondan keçməklə, belə daşınmanın ən azı iki dövləti əhatə etməsi şərti ilə istənilən yerdəyişməni ifadə edir;

4. "kənarlaşdırma" - bu Konvensiyanın IV əlavəsində müəyyən edilən istənilən əməliyyatdır;

5. "icarə verilmiş yerlər və ya obyektlər" - belə yerlərin və obyektlərin yerləşdiyi ərazilərdəki müvafiq dövlətin icarəsi və ya lisenziyası ilə təhlükəli və ya digər tullantıların kənarlaşdırılması üçün nəzərdə tutulan yerlər və ya obyektlərdir;

6. "səlahiyyətli orqan" Tərəfin təyin etdiyi, təhlükəli və ya digər tullantıların sərhədlərarası daşınması haqqında bildirişin və onunla bağlı istənilən məlumatın alınmasına və 6-cı maddəyə müvafiq olaraq belə bildirişə cavabı təmin etməyə görə Tərəfin məqsədəuyğun hesab etdiyi coğrafi rayon hədudlarında məsuliyyət daşıyan dövlət orqanıdır;

7. "seçilmiş mərkəz" Tərəflərin 5-ci maddədə xatırladılan, 13 və 15-ci maddələrdə nəzərdə tutulduğu kimi, informasiyanın alınmasına və təqdim edilməsinə cavab verən hüquqi şəxsdir;

8. "təhlükəli və digər tullantılardan ekoloji əsaslandırılmış istifadə" - təhlükəli və ya digər tullantılardan istifadə zamanı insanların səhhətinin və ətraf mühitin belə tullantıların mümkün mənfi təsirindən müdafiə edilməsi üçün bütün praktiki mümkün tədbirlərin həyata keçirilməsidir;

9. "dövlətin milli yurisdiksiyası altında olan rayon" - hədudları daxilində beynəlxalq hüquqa müvafiq olaraq insanların sağlamlığına və ətraf mühitin vəziyyətinə inzibati və normativ məsuliyyət daşdığı istənilən quru, dəmir və ya hava məkanıdır;

10. "ixrac dövləti" - təhlükəli və ya digər tullantıların sərhədlərarası daşınmasının planlaşdırıldığı və ya başlanıldığı istənilən tərəfdir;

11. "idxal dövləti" - hansısa dövlətin yurisdiksiyası şamil olmayan rayonda təhlükəli və ya digər tullantıların kənarlaşdırılması və ya kənarlaşdırılmaya qədər yüklənməsi məqsədilə daşınmasının planlaşdırıldığı və ya həyata keçirildiyi Tərəfdir;

12. "tranzit dövləti" – təhlükəli və ya digər tullantıların planlaşdırıldığı və ya həyata keçirildiyi ixrac və ya idxal dövləti hesab olunmayan istənilən dövlətdir;

13. "maraqlı dövlət" – Tərəf hesab edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq ixrac və ya idxal və ya tranzit dövləti olan Tərəfdir;

14. "şəxs" – istənilən fiziki və ya hüquqi şəxsdir;

15. "ixracatçı" - təhlükəli və ya digər tullantıların ixracını təşkil edən ixrac dövlətinin yurisdiksiyasında olan istənilən şəxsdir;

16. "idxalçı" - təhlükəli və digər tullantıların idxalını təşkil edən idxal dövlətinin yurisdiksiyasında olan istənilən şəxsdir;

17. "daşıyan" - təhlükəli və ya digər tullantıların nəqlini həyata keçirən istənilən şəxsdir.

18. "istehsalçı" - fəaliyyəti təhlükəli və ya digər tullantıların yaranmasına səbəb olan istənilən şəxsdir və ya əgər, bu şəxs məlum deyilsə, həmin tullantılara sahib olan və ya onlar üzərində nəzarəti həyata keçirən şəxsdir;

19. "kənarlaşdırılmaya cavab verən şəxs" - təhlükəli və ya digər tullantıların yükləyən və belə tullantıların kənarlaşdırılmasını həyata keçirən şəxs;

20. "siyasi və/və ya iqtisadi inteqrasiya üzrə təşkilat" - öz daxili prosedurlarına müvafiq olaraq sənədləri ratifikasiya, qəbul edən, bəyənən, rəsmi olaraq təsdiq edən və ya bu Konvensiyaya qoşulmaq üçün lazımı səlahiyyəti olan üzv dövlətlərin bu Konvensiyanın nizamladığı məsələlərdə öz səlahiyyətlərini verdiyi, suveren dövlətlərdən ibarət olan təşkilatdır;

21. "qeyri-qanuni dövriyyə" - 9-cu maddəyə müvafiq olaraq təhlükəli və ya digər tullantıların istənilən sərhədlərə daşınmasıdır.

Maddə 3. Təhlükəli tullantıların milli təyini

1. Hər bir tərəf bu Konvensiyanın Tərəfinə çevrildikdən sonra 6 ay müddətində I və II əlavələrdə göstərilənlərdən başqa öz milli qanunvericiliklərinə müvafiq olaraq təhlükəli tullantılar kimi baxılan tullantılar barədə və ya belə tullantılara şamil edilən sərhədlərə daşınmaya dair istənilən tələblərlə Konvensiya katibliyini məlumatlandırır.

2. Hər bir tərəf I-ci bəndin icrası üçün təqdim edilən məlumatda istənilən əhəmiyyətli dəyişiklik barədə sonralar da katibliyi məlumatlandırır.

3. Katiblik 1 və 2-ci bəndlərə müvafiq olaraq aldıkları informasiyanı yubanmadan (dərhal) bütün Tərəflərə göndərir.

4. Tərəflər 3-cü bəndə müvafiq olaraq katiblikdən aldığı informasiyanı öz ixracatçılarının nəzərinə çatdırmağa cavab verirlər.

Maddə 4. Ümumi öhdəliklər

1. a) Tərəflər, kənarlaşdırmaq məqsədilə təhlükəli və digər tullantıların idxalına qadağan hüququnu həyata keçirməklə, 13-cü maddəyə əsasən digər Tərəfləri öz qərarları barədə məlumatlandırır;

b) təhlükəli və digər tullantıların idxalına qadağan qoyan Tərəf istiqamətinə, Tərəflər, əgər bu barədə yuxarıdakı a) yarımbəndinə əsasən yazılı bildiriş almışlarsa, həmin materialların idxalını qadağan edir və ya ona icazə vermirlər;

c) təhlükəli və digər tullantıların idxalına qadağan qoymayan idxal dövlətlərinə münasibətdə Tərəflər, əgər idxal dövləti konkret idxal boşaldılmasına yazılı formada razılıq vermirlərsə, təhlükəli və digər tullantıların idxalını qadağan edir və ya ona icazə vermirlər.

2. Hər bir tərəf zəruri tədbirlər görür ki,

a) sosial, texniki, iqtisadi aspektlər nəzərə alınmaqla öz hüdudlarında zərərli və başqa tullantıların istehsalının minimuma endirilməsini təmin etsin;

b) uzaqlaşdırma yerindən asılı olmayaraq ziyanlı və başqa tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış istifadəsi üçün kənarlaşdırılması baxımından müvafiq obyektlərin mövcudluğunu təmin etsin. Bu obyektlər imkan daxilində onun hüdudlarında yerləşdirilməlidir;

c) insanın sağlamlığı və ətraf mühit üçün təhlükəli və digər tullantıların nəticələrini minimuma endirmək üçün, əgər belə çirklənmə hər halda baş verirsə, onlarla çirklənmənin qarşısını almaq üçün təhlükəli və digər tullantıların istifadəsində iştirak edən şəxslə onun hüdudlarında zəruri tədbirlər görülməsini təmin etsinlər;

d) belə tullantıların effektiv və ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış istifadəsinə uyğun olaraq ziyanlı və başqa tullantıların transsərhəd daşınması minimuma endirilməsi təmin edilsin və clə həyata keçirilsin ki, ətraf mühit və insan sağlamlığı belə daşınmanın gətirib çıxara biləcəyi mənfi nəticələrdən hifz olunsun;

e) Tərəflər hesab edilən, iqtisadi və/və ya siyasi inteqrasiya üzrə təşkilatlara aid edilən, öz qanunvericilikləri çərçivəsində bütün idxalı qadağan edən dövlətlərə və ya dövlətlər qrupuna təhlükəli və başqa tullantıların ixracına icazə verilməsin (yaxud o dövlətlərə ki, həmin tullantılardan istifadə edilməsinin ekoloji əsaslandırılmış şəkildə, Tərəflərin birinci iclasında müəyyən etdikləri meyarlara müvafiq olaraq həyata keçirilməyəcəyini güman etməyə əsas var);

f) maraqlı dövlətlərə, V A əlavəsinə uyğun olaraq (təsəvvür olunan daşınmanın insan sağlamlığı və ətraf mühit üçün nəticələrinə aydın şəkildə işarə vurur) ziyanlı və təhlükəli transsərhəd daşınmalarına münasibətdə informasiyanın verilməsini tələb etmək;

g) əgər əsas varsa ki, bu tullantıların istifadə olunması ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış şəkildə həyata keçiriləcək, onda ziyanlı və başqa tullantıların ixracına imkan verməmək;

h) başqa tərəflə və maraqlı təşkilatlarla, bilavasitə və ya katiblik vasitəsilə, o cümlədən ziyanlı və başqa tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış istifadəsi və onların qeyri-qanuni dövriyyəsinin qarşısını almaq məqsədilə daşınması məqsədilə informasiyanın yayılması.

3. Tərəflər ziyanlı və ya başqa tullantıların qeyri-qanuni dövriyyəsinə cinayət hərəkəti sayırlar.

4. Hər bir tərəf bu Konvensiyanın müddəalarının gözlənilməsi və yerinə yetirilməsi üçün hüquqi, inzibati və başqa tədbirlər qəbul edirlər (Konvensiyaya zidd davranışın qarşısının alınması və ya ona görə cəzanın verilməsi).

5. Tərəf tərəf olmayan dövlətə təhlükəli və ziyanlı tullantıların ixracına və ya Tərəf olmayan dövlətdən onların idxalına icazə vermir.

6. Tərəflər razılığa gəlirlər ki, belə tullantıların transsərhəd daşınmasının obyektini olub-olmamasından asılı olmayaraq, təhlükəli və ya digər tullantıların cənub en dairəsindən 60 dərəcə cənubda yerləşən rayonların hüdudlarına ixracına yol verilməsin.

7. Bundan başqa hər Tərəf:

a) onun milli yurisdiksiyası altında olan bütün şəxslərə ziyanlı və ya başqa tullantıların kənarlaşdırılmasını və ya transportrovkasını qadağan edir, əgər bu şəxslər belə əməliyyatların keçirilməsinə icazə və ya razılıq almayıblarsa.

b) tələb edir ki, transsərhəd daşınmanın obyektini olan təhlükəli və ya digər tullantılar yığılma, nişanlama və daşınma sahəsində ümumqəbul edilmiş və hamılıqla tanınmış qayda və normalara müvafiq olaraq yığılsın, nişanlansın və nəql edilsin, müvafiq ümumtanınmış beynəlxalq praktika nəzərə alınsın.

c) tələb edir ki, təhlükəli və ya başqa tullantılar transsərhəd daşınmasının başlandığı bənddən kənarlaşdırma yerinə qədər ziyanlı tullantılar daşınması haqqında sənədlə müşayiət olunur.

8. Hər bir tərəf tələb edir ki, ixrac edilən təhlükəli və ya başqa tullantılar idxal dövlətlərində və ya başqa dövlətlərdə ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış şəkildə istifadə edilsin. Bu Konvensiyanın təsiri altına düşən tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış istifadəsinə münasibətdə rəhbər prinsiplər Tərəflər tərəfindən müəyyən ediləcəkdir.

9. Tərəflər bütün müvafiq tədbirləri görürlər ki, ziyanlı və başqa tullantıların daşınmasına icazə verilsin, əgər:

a) ixrac dövlətinin zəruri texniki imkanları və zəruri obyektləri yoxdursa, belə tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış və effektiv şəkildə kənarlaşdırmaq üçün yerləri yoxdursa;

b) belə tullantılar idxal dövlətinə xammal keyfiyyətində müəssisələr üçün re-sirkulyasiya üçün lazımdırsa; və ya

c) belə transsərhəd daşınması başqa meyarlara cavab verirsə, hansılar ki, tərəflər tərəfindən müəyyən olunacaq bir şərtlə ki, belə meyarlar bu Konvensiyanın məqsədlərinə cavab vermir;

10. Təhlükəli və başqa tullantılar istehsal olunan dövlətlərin öhdəlikləri, bu Konvensiya çərçivəsində həmin tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış şəkildə istifadə edilməsini tələb etməkdir, heç bir halda idxal və ya tranzit dövlətinə keçə bilməz.

11. Bu Konvensiyada heç nə Tərəfə bu Konvensiyanın tələblərinə və beynəlxalq hüququn müvafiq normalarına cavab verən, insanın sağlamlığının və ətraf

mühitin yaxşılaşdırılması məqsədi güdən əlavə tələblər müəyyən etməyə mane olmur.

12. Bu Konvensiyada heç nə dövlətlərin öz ərazi dənizləri üzərində beynəlxalq hüquqa müvafiq olaraq müəyyən edilən suverenitete və dövlətin beynəlxalq hüquqa müvafiq olaraq öz müstəsna iqtisadi zonaları və öz kontinental şelfi üzərində malik olduğu suveren hüquqlara və yurisdiksiyaya mane ola bilməz, eləcə də bütün dövlətlər tərəfindən beynəlxalq hüquqla nəzərdə tutulan və müvafiq beynəlxalq sənədlərdə öz əksini tapmış şəkildə dəniz və hava gəmilərinin naviqasiya hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsinə mane olmur.

13. Tərəflər digər dövlətlərə, o cümlədən inkişaf etmiş ölkələrə ixrac edilən təhlükəli və digər tullantıların həcmünün və/və ya çirkləndirmə qabiliyyətinin azaldılması üçün imkanların müntəzəm icmalını aparmağı öhdələrinə götürürlər.

Maddə 5. Səlahiyyətli orqanların və ayrılmış mərkəzin təyin edilməsi

Bu Konvensiyanın həyata keçməsinə yardım etmək üçün Tərəflər:

1. bir və ya bir neçə səlahiyyətli orqan və ayrılmış mərkəz təyin və ya təsis edirlər. Bir səlahiyyətli orqan tranzit dövləti halında xəbərdarlıq almaq üçün təyin edilir.

2. üç ay müddətində onlar üçün bu Konvensiya qüvvəyə minəndən sonra öz ayrılmış mərkəzləri və səlahiyyətli orqanları tərəfindən təyin olunan təsisatlar haqqında katibliyə xəbər verirlər.

3. qərar qəbul ediləndən sonra bir ay ərzində onlar tərəfindən yuxarıdan 2-ci bəndə uyğun olaraq istənilən dəyişiklik haqqında katibliyə məlumatlandırılır.

Maddə 6. Tərəflər arasında transsərhəd daşınması

1. İxrac dövləti istehsalçıdan və ya ixracatçıdan ixrac dövlətinin səlahiyyətli orqanı vasitəsilə maraqlı dövlətlərin oranlarını təhlükəli və ya başqa tullantıların nəzərdə tutulan transsərhəd daşınması haqqında yazılı formada xəbərdarlıq edir və ya xəbərdarlıq etməyi tələb edir. Belə xəbərdarlıqda V A əlavəsində nəzərdə tutulan bəyanat və informasiya (idxal dövləti üçün müvafiq formada) olur. Hər bir maraqlı dövlətə bir xəbərdarlıq göndərmək kifayətdir.

2. İdxal dövləti xəbərdar edənə yazılı formada özündə müəyyən şərtlər daxilində daşınmaya razılığı, eləcə də daşınmaya icazəyə etirazı və ya əlavə informasiya veriləsi haqqında sorğunu ehtiva edən cavab göndərir (xəbərdarlığın alınması haqqında yazılı formada), idxal dövlətinə yekun cavabın surəti tərəf olan maraqlı dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarına göndərilir.

3. İxrac dövləti istehsalçıya və ya ixracatçıya o vaxta qədər transsərhəd daşınmasına başlamağa icazə vermir ki, aşağıdakıların yazılı formada təsdiqi alınsın:

a) xəbərdar edən yazılı formada idxal dövlətlərindən razılıq alıb.

b) xəbərdar edən idxal dövlətlərindən ixracatçı ilə tullantıların kənarlaşdırmaq üzrə məsul olan şəxs arasında bu tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış istifadəsi qeyd edilən kontrakt olması haqqında faktın təsdiqini alıb.

4. Tərəf olan hər bir tranzit dövləti dərhal xəbər edənə xəbərdarlığın alınması haqqında məlumatlandırır. Daha sonra o 60 gün ərzində xəbərdar edənə müəyyən şərtlər daxilində və onlarsız daşınmaya razılıq, daşınmaya icazəyə etiraz və ya əlavə informasiyanın verilməsi haqqında sorğudan ibarət olan yazılı formada cavab göndərə bilər. İxrac dövləti tranzit dövlətindən yazılı formada razılıq almaya qədər transsərhəd daşınmasına başlanmasına icazə vermir. Eyni zamanda, əgər istənilən vaxt tərəf təhlükəli və ya başqa tullantıların tranzit transsərhəd daşınmasına münasibətdə ümumiyyətlə və ya müəyyən şərtlər daxilində ilkin razılıq tələb etməmək qərarına gəlsə və ya buna münasibətdə öz tələblərini dəyişirsə, o, dərhal başqa tərəfləri 13-cü maddəyə müvafiq olaraq məlumatlandırır. Bu sonuncu halda, əgər verilmiş xəbər tranzit dövləti tərəfindən alınmasından sonra 60 gün ərzində ixrac dövləti cavab almazsa, onda ixrac dövləti tranzit dövləti ərazisindən ixracı başlaya bilər.

5. Tullantıların transsərhəd daşınması halında, o halda ki, qanun əsasında bu tullantılar təhlükəli tullantılar qismində müəyyən edilir, onda:

- a) ixrac dövləti (bu maddənin 9-cu bəndinin tələbi) tərəfindən kənarlaşmaya məsul olan idxal dövlətinə və ya şəxsə münasibətdə *mutatis mutandis* tətbiq edilir;
- b) idxal edən dövlət və ya tərəf olan idxal və tranzit dövlətləri tərəfindən bu maddənin 1, 3, 4 və 6-cı bəndlərinin tələbləri müvafiq olaraq ixracatçıya və ya kənarlaşdırmaya məsul olan şəxsə münasibətdə *mutatis mutandis* qaydasında tətbiq olunur;
- c) tərəf olan istənilən tranzit dövlətinə ancaq 4-cü bəndin müddəaları tətbiq olunur.

6. İdxal dövləti maraqlı dövlətlərin yazılı şəkildə razılığı şərti ilə eyni fiziki və kimyəvi xassələrə malik olan təhlükəli və ya digər tullantıların kənarlaşdırılmasına cavabdeh olan eyni şəxsin müntəzəm yük göndərməsi halında həmin tullantıların ixrac dövlətinin eyni gömrük məntəqəsi vasitəsilə, tranzit halında isə dövlətin və ya tranzit dövlətlərinin eyni gömrük məntəqələrindən daxil olması və çıxarılması vasitəsilə istifadə etməyə icazə verə bilər.

7. Maraqlı dövlətlər 6-cı bənddə haqqında danışılan yazılı formada ümumi xəbərdarlıq prosedurunun istifadə edilməsi haqqında öz razılıqlarını bildirirlər o şürtlə ki, bu icazədə göndərilməsi nəzərdə tutulan təhlükəli və başqa tullantıların dəqiq miqdarı və ya müntəzəm siyahısı barədə müəyyən informasiya təqdim edilsin.

8. 6 və 7-ci bəndlərdə haqqında danışılan yazılı formada ümumi xəbərdarlıq və razılıq maksimum 12 ay müddətində təhlükəli və ya başqa tullantıların dəfələrlə göndərilməsini əhatə edə bilər.

9. Tərəflər tələb edirlər ki, öz üzərinə təhlükəli və ya ziyanlı tullantıların transsərhəd daşınmasını götürən hər bir şəxs, həm bu tullantıları alarkən, həm də çatdırılma zamanı daşınma haqqında sənədi imzalamalıdır. Onlar eləcə də tələb edirlər ki, tullantıların kənarlaşdırılmasına məsul olan şəxs həm ixracatçını, həm də ixrac dövlətinin səlahiyyətli orqanını belə tullantıları aldıqları haqqında, həmçinin xəbərdarlıqda göstərilən kənarlaşdırmanın bitməsi haqqında məlumatlandır-

sınlar. Əgər ixrac dövləti belə informasiya almırsa, onda ixrac dövlətinin səlahiyyətli orqanı və ya ixracatçı bu haqda idxal edən dövləti xəbərdar edir.

10. Bu maddəyə uyğun olaraq tələb olunan xəbərdarlıq və ona cavab, maraqlı tərəflərin səlahiyyətli orqanlarına və ya tərəf olmayan dövlətlərin hökumət orqanına göndərilir.

11. Təhlükəli və ya başqa tullantıların istənilən transsərhəd daşınması sığorta, girov və ya başqa təminat ilə təmin edilir.

Maddə 7. Tərəf olan dövlətlərdən tərəf olmayan dövlət vasitəsi ilə transsərhəd daşınması

Konvensiyanın bu maddəsinin 1-ci bəndi tərəf olan dövlətdən tərəf olmayan dövlət vasitəsilə təhlükəli və ya başqa tullantıların transsərhəd daşınmasına *mutatis mutandis* qaydasında tətbiq edilir.

Maddə 8. Təkrar idxalın həyata keçirilməsi öhdəliyi

Bu Konvensiyanın müddəalarına müvafiq olaraq maraqlı dövlətlərin təhlükəli və ya digər tullantıların kontraktın şərtlərinə görə başa çatdırılmayan transsərhəd daşınmasına razılıq verməsi zamanı ixrac dövləti; əgər maraqlı dövlətlərin razılığa gəldiyi andan 90 gün ərzində və ya idxal dövlətinin ixrac dövlətini və katibliyi xəbərdar etdiyi digər belə dövr ərzində tullantıların kənarlaşdırılmasının ekoloji əsaslandırılmış başqa imkanlarını tapmayıbsa, ixrac dövləti ixracatçı tərəfindən bu tullantıların ixrac dövlətinə qaytarılmasını təmin edir. Bu məqsədlə ixrac dövləti və tranzit dövlət hesab edilən istənilən Tərəf həmin tullantıların ixrac dövlətinə qaytarılmasına etiraz etmir, maneə yaratmır və ya maneçilik törətmir.

Maddə 9. Qeyri-qanuni dövriyyə

1. Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün hər cür təhlükəli və ya başqa tullantıların transsərhəd daşınması:

- a) bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq bütün maraqlı dövlətlərin xəbərdar olunması və ya
- b) bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq maraqlı dövlətlərin razılığının olmaması və ya
- c) maraqlı dövlətlərdən saxtakarlıq, çəşdırma və ya yalan yolu ilə razılıq əldə edilməsi və ya
- d) ciddi şəkildə sənədlərə uyğun olmama; və ya
- e) bu Konvensiyanın və beynəlxalq hüququn ümumi prinsiplərinin pozulması şərtlə təhlükəli və ya başqa tullantıların düşünülmüş kənarlaşdırılmasına aparırsa, bu, qeyri-qanuni dövriyyə hesab edilir.

2. İstehsalçının və ixracatçının davranışı əsasında qeyri-qanuni dövriyyə kateqoriyasına aid edilən təhlükəli və ya başqa tullantıların transsərhəd daşınması halında ixrac dövləti təmin edir ki, bu tullantılar:

a) ixracatçı və ya istehsalçı tərəfindən ya da zəruri hallarda, ixrac edən dövlət tərəfindən öz ərazisinə geri qaytarılsın, amma bu, praktiki cəhətdən məqsədəuyğun deyilsə;

b) onda ixracatçı dövləti qeyri-qanuni dövriyyə haqqında məlumatlandırıldıqdan sonra 30 gün ərzində və yaxud maraqlı tərəflərin razılaşdığı müddətdən sonra bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq başqa üsulla kənarlaşdırılmış olsun. Bu məqsədlə maraqlı tərəflər bu tullantıların ixrac dövlətinə qaytarılması ilə bağlı etiraz etmir, maneə yaratmır və ya qayıdışının qarşısını almırlar.

3. Kənarlaşdırmaya məsul olan şəxs və ya idxalçının davranışı əsasında qeyri-qanuni dövriyyə kateqoriyasına aid edilən təhlükəli və ya başqa tullantıların transsərhəd daşınması halında idxal dövləti təmin edir ki, bu tullantılar kənarlaşdırmaya məsul olan şəxs və ya idxalçı tərəfindən ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış şəkildə kənarlaşdırılsın, ya da zəruri halda idxalçı dövlət tərəfindən qeyri-qanuni dövriyyə haqqında informasiya alınandan sonra 30 gün ərzində, ya da maraqlı dövlətlərin razılığa gəldikləri müddət ərzində kənarlaşdırılsın. Zəruri halda bu məqsədlə maraqlı tərəflər tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış kənarlaşdırılması sahəsində əməkdaşlıq edirlər.

4. Qeyri-qanuni dövriyyəyə görə məsuliyyətin ixracatçının və ya istehsalçının, yaxud idxalçının və ya kənarlaşdırmaya cavabdeh olan şəxs üzərinə qoyulması mümkün olmayan hallarda, maraqlı Tərəflər və ya zəruri hallarda digər Tərəflər əməkdaşlıq əsasında ekoloji əsaslandırılmış şəkildə müvafiq olaraq ixrac, idxal dövlətlərinə və ya başqa yerə kənarlaşdırılmasını təmin edirlər.

5. Hər bir tərəf qeyri-qanuni dövriyyəsinin qarşısını almaq, ona görə cəzalandırmaq məqsədilə müvafiq milli daxili qanunvericilik qəbul edir.

Maddə 10. Beynəlxalq əməkdaşlıq

1. Tərəflər öz aralarında təhlükəli və başqa tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış istifadəsinin yaxşılaşdırılması məqsədilə əməkdaşlıq edirlər.

2. Bu məqsədlə Tərəflər:

a) xahiş daxil olarkən, ikitərəfli və ya çoxtərəfli əsasda olan informasiyanı təqdim edir (bununla da təhlükəli və başqa tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış istifadəsi üçün yardım etmək arzusunun ifadə edirlər), o cümlədən texniki normaları və təhlükəli və başqa tullantıların müvafiq istifadə edilməsi praktikasını unifikasiyaya edirlər.

b) insan sağlamlığı və ətraf mühit üçün təhlükəli tullantıların istifadə edilməsinin nəticələrinin monitorinqi sahəsində əməkdaşlıq edirlər.

c) özlərinin milli qanunları, qaydaları və siyasətlərinə uyğun olaraq yeni ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış, az tullantılı texnologiyaların aradan qaldırılması məqsədilə mövcud texnologiyaların təkmilləşdirilməsinin, imkan daxilində təhlükəli və başqa tullantıların istehsalının, bu tullantıların ekoloji cəhətdən istifadə edilməsinin daha effektiv və həqiqi metodlarının, o cümlədən belə yeni texnolo-

giyaların iqtisadi, sosial və ekoloji nəticələrinin tətbiqinin işlənilməsində və tətbiqində əməkdaşlıq edirlər.

d) təhlükəli və başqa tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış istifadəsi ilə bağlı texnologiyaların və proseslərin ötürülməsində özlərinin milli qanunlarına, qaydalarına və siyasətlərinə uyğun olaraq fəal əməkdaşlıq edirlər. Onlar həmçinin Tərəflərin texniki potensialının genişlənməsində, xüsusən onlardan bu sahədə texniki yardıma ehtiyacı olanlara kömək göstərilməsində və onun təqdim edilməsi xahişi ilə müraciət edilməsində əməkdaşlıq edirlər.

e) müvafiq rəhbər texniki prinsiplərin və ya davranış kodeksinin işlənilib hazırlanmasında əməkdaşlıq edirlər.

3. IV maddənin a), b), c) bəndlərinin yerinə yetirilməsində inkişaf etməkdə olan ölkələrə yardım üçün əməkdaşlıq məqsədilə tərəflər zəruri tədbirlər görürlər.

4. İnkişaf etməkdə olan ölkələrin tələbatları nəzərə alınmaqla tərəflər və səlahiyyətli beynəlxalq orqanlar arasında problemin cəmiyyət tərəfindən problemin *inter alia* dərk edilməsinə, təhlükəli və başqa tullantıların ekoloji cəhətdən əsaslandırılmış istifadəsinin genişlənməsinə və yeni az tullantılı texnologiyaların tətbiqinə təsir göstərmək məqsədilə əməkdaşlıq stimullaşdırılır.

Maddə 11. İkitərəfli, çoxtərəfli və regional razılaşmalar

1. 5-ci maddənin 4-cü bəndinin müddəalarına baxmayaraq Tərəflər ikitərəfli, çoxtərəfli və ya regional sazişlərə və ya təhlükəli və digər tullantıların transsərhəd daşınmasına dair Tərəflərin və ya tərəf hesab olunmayan dövlətlərin müqavilələrinə daxil ola bilərlər, bir şərtlə ki, belə sazişlər və ya müqavilə təhlükəli və digər tullantıların bu Konvensiyada nəzərdə tutulan ekoloji əsaslandırılmış istifadə tələbindən geri çəkilməsin. Bu sazişlərin və ya müqavilələrin müddəaları ekoloji əsaslandırılmış istifadəyə münasibətdə bu Konvensiya ilə nəzərdə tutulanlara, o cümlədən inkişaf etməkdə olan dövlətlərin maraqlarını nəzərə almaqla, nisbətən az tələbkar olmamalıdır.

Maddə 12. Məsuliyyət haqqında məşvərət

Tərəflər təhlükəli və başqa tullantıların transsərhəd daşınması nəticəsində dəyən ziyanın kompensasiya və buna görə məsuliyyət sahəsindəki qaydaları və prosedurları özündə ehtiva edən protokolun tezliklə qəbul edilməsi məqsədilə əməkdaşlıq edirlər.

Maddə 13. İnformasiyanın ötürülməsi

1. Tərəflər, digər dövlətlərdə insanların sağlamlığı və ətraf mühit üçün təhlükə ifadə edən təhlükəli və ya digər tullantıların transsərhəd daşınması və ya kənarlaşdırılması zamanı baş verən qəza halında, belə məlumatları alan kimi, həmin dövlətlərin bu barədə dərhal xəbərdar edilməsini təmin edirlər.

2. Tərəflər katiblik vasitəsilə bir-birini aşağıdakılar barədə məlumatlandırırlar:

a) 5-ci maddəyə uyğun olaraq səlahiyyətli orqanların və ya seçilmiş mərkəzlərin təyin edilməsinə dair dəyişikliklər;

b) 3-cü maddəyə uyğun olaraq təhlükəli tullantıların milli tərifi və dəyişikliklər və mümkün qədər qısa müddətdə bir-birlərini aşağıdakılar haqqında məlumatlandırılır;

c) onların milli yurisdiksiyası altında olan rayonlarda təhlükəli və ya başqa tullantıların idxalı ilə tam və qismən razılıq haqqında qəbul edilən qərarlar haqqında;

d) təhlükəli və başqa tullantıların ixracının məhdudlaşdırılması və ya qadağan edilməsi məqsədilə onların qəbul etdiyi qərarlar;

e) bu maddənin 4-cü bəndinə uyğun istənilən zəruri informasiya.

3. Tərəflər milli qanunlara və qaydalara uyğun olaraq 15-ci maddənin əsasında təsis edilən Tərəflərin Konfransına katiblik vasitəsilə hər təqvim ilinin sonuna qədər əvvəlki təqvim ili haqqında məruzə təqdim edirlər. Xüsusi halda onlar:

a) 5-ci maddəyə uyğun olaraq təyin edilən səlahiyyətli orqanlar və seçilmiş mərkəzlər haqqında informasiyanı;

b) təhlükəli və başqa tullantıların transsərhəd daşınması haqqında, onlar iştirak etdiyi, informasiyanı və o cümlədən aşağıdakılar haqqında məlumatı təqdim edirlər:

I) ixrac olunan təhlükəli və başqa tullantıların həcmi, onların kateqoriyası, xüsusiyyətləri, tranzit dövlətində təyinat yeri və xəbərdarlığa cavabda göstərilən kənarlaşdırma metodu;

II) idxal olunan təhlükəli və başqa tullantıların həcmi, kateqoriyası, xüsusiyyətləri, yaranması və kənarlaşdırılma metodu;

III) həyata keçirilməsi nəzərdə tutulan kimi baş verməyən kənarlaşdırma üzrə əməliyyatlar;

IV) transsərhəd daşınması üçün nəzərdə tutulan təhlükəli və başqa tullantıların həcmnin azaldılması üçün tətbiq edilən səylər.

c) bu Konvensiyanın yerinə yetirilməsi üçün nəzərdə tutulan tədbirlər haqqında informasiya;

d) təhlükəli və başqa tullantıların istehsalının, daşınmasının və kənarlaşdırılmasının insanın sağlamlığına və ətraf mühitə təsiri haqqında onlar tərəfindən toplanmış statistik materiallar haqqında informasiya;

e) bu Konvensiyanın 12-ci maddəsinə uyğun olaraq bağlanmış ikitərəfli, çox-tərəfli və regional sazişlərə və razılıqlara aid informasiyaları;

f) təhlükəli və başqa tullantıların kənarlaşdırılması və transsərhəd daşınması zamanı baş vermiş qəzalar və onların nəticələrinin aradan qaldırılması üzrə tədbirlər haqqında informasiyanı;

g) onların milli yurisdiksiyası altında yerləşən rayonda istifadə olunan mümkün kənarlaşdırma yolları haqqında informasiyanı;

h) təhlükəli və başqa tullantıların istehsalının ləğv edilməsi və ya azaldılması üçün nəzərdə tutulan texnologiyaların işlənməsi üçün qəbul edilən tədbirlər haqqında informasiyaya;

i) eləcə də Tərəflər Konfransının zəruri hesab etdiyi məsələlərə dair informasiya.

4. Tərəflər öz milli qanunlarına və qaydalarına uyğun olaraq təmin edirlər ki, təhlükəli və başqa tullantıların daşınmasına münasibətdə, əgər belə transsərhəd daşınma zamanı ətraf mühitə zərər çəkən Tərəf bu barədə xahiş edərsə, hər bir xəbərdarlığın surəti və ona cavab katibliyə göndərsin.

Maddə 14. Maliyyə aspektləri

1. Tərəflər bununla razılaşırlar ki, müxtəlif rayonların və subregionların konkret ehtiyacından asılı olaraq (təhlükəli və başqa tullantıların regional istifadəsi, onların istehsalının minimuma endirilməsinə münasibətdə) kadrların hazırlanması və texnologiyaların ötürülməsi üzrə regional və subregional mərkəzlər yaradılır. Tərəflər könüllü əsasda müvafiq maliyyələşdirmə mexanizmlərinin yaradılması haqqında qərar qəbul edirlər.

2. Tərəflər, təhlükəli və başqa tullantıların transsərhəd daşınması və ya onların kənarlaşdırılması nəticəsində baş verən qəzalardan zərəri minimuma endirmək məqsədi ilə fəvqəladə vəziyyət halında, müvafiq əsasda kömək göstərmək üçün dövlətə fondun yaradılması haqqında məsələni nəzərdən keçirirlər.

Maddə 15. Tərəflər konfransı

1. Bu Konvensiya ilə Tərəflərin Konfransı təsis olunur. Tərəflərin Konfransının birinci iclası YUNEP-in icraçı-direktoru tərəfindən bu Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra 1 ildən gec olmayaraq çağırılır. Sonralar tərəflərin Konfransının növbəti iclasları Konfransın 1-ci iclasında müəyyən edilən dövriliklə çağırılır.

2. Tərəflərin Konfransının növbədənənar iclasları o vaxt çağırılır ki, Konfrans bunu zəruri hesab edir və ya Tərəflərdən birinin yazılı xahişi ilə çağırılır, bir şərtlə ki, onların ünvanına katiblik tərəfindən xahiş göndəriləndən sonra 6 ay ərzində bu xahişi Tərəflərin ən azı 3-də biri müdafiə etmiş olsun.

3. Tərəflərin Konfransı həm özünün, həm də təsis edə biləcəyi köməkçi orqanların prosedur qaydalarını, eləcə də bu Konvensiya çərçivəsində Tərəflərin maliyyə iştirakını müəyyən etmək məqsədi ilə maliyyə qaydalarını Konsensus yolu ilə razılaşdırır və qəbul edir.

4. Tərəflər özlərinin birinci iclasında onlara bu Konvensiyanın kontekstində dəniz mühitinin qanunlarına və müdafiəsinə münasibətdə öz öhdəliklərini yerinə yetirməyə kömək edə biləcək istənilən əlavə tədbirləri nəzərdən keçirirlər.

5. Tərəflərin Konfransı bu Konvensiyanın effektiv şəkildə yerinə yetirilməsinə daim nəzarət edir və bundan başqa:

a) təhlükəli və başqa tullantılar tərəfindən insanın sağlamlığına və ətraf mühitə dəyən ziyanı minimuma endirmək məqsədilə müvafiq siyasətin, strategiyanın və tədbirlərin uzlaşdırılmasına yardım edir;

b) bu Konvensiyaya baxır, zəruri hallarda isə ona əlavə və düzəlişlər edir və inter alia qaydasında, elmi, texniki, iqtisadi və ekoloji informasiyanı nəzərə alır;

c) bu Konvensiyanın məqsədlərinə çatmaq üçün onun yerinə yetirilməsi zamanı toplanmış təcrübə vasitəsilə, eləcə də 11-ci maddədə nəzərdə tutulan razılıqlar və sazişlərin yerinə yetirilməsi şərti ilə tələb olunan istənilən əlavə tədbirləri qəbul edir və nəzərdən keçirir;

d) zəruri hallarda protokolları qəbul edir və nəzərdən keçirir;

e) bu Konvensiyanın həyata keçməsi üçün zəruri olan köməkçi orqanlar yaradır.

6. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, onun ixtisaslaşmış təsisatları, eləcə də bu Konvensiyanın Tərəfi olmayan istənilən dövlət Tərəflərin Konfransının iclasında müşahidəçi statusu ilə iştirak edə bilirlər. Katibliyi Tərəflərin Konfransının iclaslarında müşahidəçi kimi iştirak etmək istəyi haqqında məlumatlandırın, təhlükəli və digər tullantılara dair sahələrdə səlahiyyətə malik olan istənilən digər orqanlar və təsisatlar, milli və ya beynəlxalq, hökumət və qeyri-hökumət təşkilatları, əgər iştirak edən Tərəflərin ən azı üçdə biri bunun əleyhinə çıxış etmərsə, iclasda iştirak etməyə buraxıla bilirlər. Müşahidəçilərin iştirakı Tərəflərin Konfransında qəbul edilən prosedur qaydaları ilə tənzimlənir.

7. Tərəflərin Konfransı bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsindən üç il sonra, daha sonra isə 6 ildə bir dəfədən az olmayaraq onun effektivliyini qiymətləndirir və əgər zəruri hesab edərsə sonuncu elmi, ekoloji, texniki və iqtisadi informasiya nəzərə alınmaqla təhlükəli və başqa tullantıların transsərhəd daşınmasına tam və ya qismən qadağa qoyulması imkanını nəzərdən keçirir.

Maddə 16. Katiblik

1. Katibliyin üzərinə aşağıdakı funksiyalar qoyulur:

a) 15 və 17-ci maddələrdə nəzərdə tutulduğu kimi iclasların təşkili və xidməti.

b) 3, 4, 6, 11 və 13-cü maddələrə uyğun olaraq alınan informasiyaya əsaslanan məruzələrin hazırlanması və ötürülməsi və eləcə də 15-ci maddəyə uyğun olaraq təsis olunan köməkçi orqanların iclaslarının informasiyasına və əgər məqbuldursa, müvafiq hökumətlərarası və qeyri-hökumət təşkilatları tərəfindən təqdim olunan informasiyalar əsasında məruzələrin hazırlanması və ötürülməsi;

c) bu Konvensiyaya müvafiq olaraq katibliyin funksiyalarının yerinə yetirilməsi üzrə onun fəaliyyəti haqqında məruzələrin hazırlanması və onun Tərəflərin Konfransına təqdim edilməsi.

d) müvafiq beynəlxalq orqanlarla onun fəaliyyətinin zəruri koordinasiyasının təmin olunması, xüsusən də onun funksiyalarının effektiv yerinə yetirilməsi üçün tələb oluna biləcək inzibati və müqavilə sazişlərinin bağlanması;

e) bu Konvensiyanın 5-ci maddəsinə uyğun olaraq Tərəflərin yaratdığı səlahiyyətli orqanlar və ayrılmış mərkəzlərlə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi;

f) təhlükəli və başqa tullantıların kənarlaşdırılması üçün istifadə edilə bilən, Tərəflərin təsdiq edilmiş obyektləri və milli yerlərə münasibətdə informasiyanın tərtib edilməsi və bu informasiyanın Tərəflər arasında yayılması;

g) informasiyanın tərəflərdən alınması və aşağıdakılara münasibətdə onlara informasiyanın ötürülməsi:

texniki yardım mənbələri və kadrların hazırlanması;

mövcud elmi bilik və təcrübə;

konsultativ yardım və ekspertiza mənbələri;

resursların mövcudluğu;

onların xahişi ilə aşağıdakı sahələrdə onlara yardım məqsədilə

bu Konvensiya çərçivəsində xəbərdarlıq sisteminin tətbiqi;

təhlükəli və başqa tullantıların regional istifadə edilməsi;

təhlükəli və başqa tullantıların regional istifadə edilməsi; təhlükəli və başqa tullantıların regional istifadə edilməsi; təhlükəli və başqa tullantıların regional istifadə edilməsi; təhlükəli və başqa tullantıların regional istifadə edilməsi;

imkanların və kənarlaşdırılma yerlərinin qiymətləndirilməsi;

təhlükəli və başqa tullantıların monitorinqi və fəvqəladə hallarda tədbirlərin qəbul edilməsi;

h) Tərəflərin onların xahişi ilə transsərhəd daşınması haqqında xəbərdarlığın baxılmasında və güman edilən təhlükəli və ya digər tullantıların göndərilməsinin xəbərdarlığa uyğunluğu məsələsində onlara yardım göstərə biləcək, bu sahədə zəruri texniki sərəştərə malik olan məsləhətçilər və ya məsləhət firmaları haqqında və ya onlarda belə bir əsas varsa ki, bu tullantılar ekoloji əsaslandırılmış şəkildə istifadə edilməyəcək və təhlükəli tullantıların kənarlaşdırılması üçün nəzərdə tutulan obyektlər ekoloji əsaslandırılmış xarakter daşıyır, onda bu fakt barədə informasiya ilə təmin edilməsi. İstənilən belə məsələlərə baxılması katiblik hesabına həyata keçirilmir;

i) onların xahişi ilə Tərəflərə qeyri-qanuni dövriyyə hallarının müəyyən olunmasında və katiblik tərəfindən qeyri-qanuni dövriyyəyə münasibətdə alınan istənilən informasiyanın dərhal maraqlı Tərəflər arasında yayılmasında kömək etmək;

j) fəvqəladə vəziyyət meydana çıxan zaman dövlətlərə operativ kömək göndərilməsi məqsədilə müvafiq və səlahiyyətli beynəlxalq təşkilatlar və təsisatlarla Tərəflər arasında əməkdaşlığa yardım etmək.

k) bu Konvensiyanın Tərəflərin Konfransı ilə müəyyən edilən məqsədləri ilə bağlı digər belə funksiyaların yerinə yetirilməsi.

2. Katibliyin funksiyası 15-ci maddənin icrası üçün çağırılan Tərəflərin Konfransının 1-ci iclası başa çatana qədər müvəqqəti olaraq ətraf mühit üzrə BMT-nin Proqramı ilə yerinə yetirilir.

3. Özünün 1-ci iclasında Tərəflərin Konfransı bu Konvensiyaya müvafiq olaraq katibliyin funksiyalarını yerinə yetirməyə razı olduqlarını bildirən mövcud səlahiyyətli hökumətlərarası təşkilatlar arasından katiblik təsis edir. Bu iclasda Tərəflərin Konfransı müvəqqəti katibliyin üzərinə götürdüyü funksiyaların həyata keçirilməsi gedişini qiymətləndirir (yuxarıdakı 1-ci bənd çərçivəsində) və bu funksiyaların yerinə yetirilməsi üçün zəruri mexanizmlər haqqında qərar qəbul edir.

Maddə 17. Konvensiyaya düzəlişlər

1. İstənilən Tərəf bu Konvensiyaya düzəlişlər təklif edə bilər, hər hansı protokolun istənilən Tərəfi bu Protokola düzəlişlər təklif edə bilər. Belə düzəlişlərdə müvafiq elmi-texniki düşüncələr zəruri dərəcədə nəzərə alınır.

2. Bu Konvensiyaya düzəlişlər tərəflərin Konfransının iclasında qəbul edilir. İstənilən protokola düzəlişlər protokol üzvü olan Tərəflərin iclasında qəbul edilir. Bu Konvensiya və protokola düzəlişlərin mətni, əgər bu Protokolda başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, katiblik tərəfindən tərəflərə bu düzəlişlərin qəbul ediləcəyi iclasın keçirilməsinə qədər 6 ay müddətində xəbər verilir. Katiblik, eləcə də məlumat üçün bu Konvensiyayı imzalayan ölkələrə təklif olunan düzəlişlərin mətnini xəbər verir.

3. Tərəflər bu Konvensiyaya təklif olunan istənilən düzəlişin konsensus yolu ilə qəbul olunmasına münasibətdə razılığın əldə edilməsi üçün bütün səylərini tətbiq edirlər. Əgər konsensusun əldə olunması üçün bütün imkanlar tükənibsə və razılıq əldə olunmayıbsa, onda sonuncu tədbir kimi düzəliş iclasda iştirak edən və səs verən tərəflərin dördü üçün səs çoxluğu ilə qəbul edilir və Depozitari tərəfindən ratifikasiya edilmək, bəyənilmək, rəsmi qaydada təsdiq edilmək və ya qəbul edilmək üçün bütün Tərəflərə göndərilir.

4. Yuxarıda 3-cü bənddə xatırlanan prosedur istənilən protokola düzəlişlərə də tətbiq olunur, bir istisna ilə ki, onun qəbul edilməsi üçün iclasda iştirak edən və səs verən tərəflərin səslərinin üçdə ikisi kifayətdir.

5. Müvafiq ratifikasiya sənədləri, bəyənilmə haqqında sənədlər, rəsmi təsdiq və ya qəbul edilmə haqqında sənədlər saxlanmaq üçün depozitariyə verilir.

Yuxarıdakı 3 və 4-cü bəndlərə uyğun olaraq qəbul edilən düzəlişlər onunla razılaşan Tərəflər üçün depozitari tərəfindən ratifikasiya və ya bəyənilmə sənədi, rəsmi təsdiq və ya qəbul edilmə haqqında sənəd alınandan sonra qüvvəyə minir, əgər onu qəbul edən tərəflərin səslərinin ən azı dördü üçün təmin edilibsə və ya xud əgər protokolda başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, düzəlişi qəbul edən Tərəflərin səslərinin üçdə ikisi təmin edilibsə, qüvvəyə minmiş hesab edilir. İstənilən başqa Tərəf üçün düzəlişlər bu Tərəf tərəfindən ratifikasiya, bəyənilmə, rəsmi təsdiq və ya qəbul edilmə haqqında sənəd saxlanılmaya veriləndən sonra 90 gün ərzində qüvvəyə minmiş hesab edilir.

6. Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün "iştirak edən səs verən Tərəf" dedikdə iclasda iştirak edən və "lehinə" və "əleyhinə" səs verən Tərəflər nəzərdə tutulur.

Maddə 18. Əlavələrin və onlara düzəlişlərin qəbul edilməsi

1. Bu Konvensiyaya və ya istənilən protokola əlavələr, müvafiq olaraq bu Konvensiyanın və protokolların ayrılmaz hissəsini təşkil edir və başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, Konvensiyaya və protokollara istinadlar eyni zamanda əlavələrə istinadlar deməkdir. Belə əlavələr elmi-texniki və inzibati məsələlərlə məhdudlaşır.

2. Əgər hər hansı protokola əlavəyə münasibətdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, onda bu Konvensiyaya və ya protokollara əlavəyə başqa əlavələrin təsdiq edilməsi, qəbul edilməsi və ya qüvvəyə minməsi üçün aşağıdakı prosedur tətbiq edilir:

a) bu Konvensiyaya və ya protokollara əlavə 17-ci maddənin 2, 3 və 4-cü bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada edilir;

b) istənilən Tərəf iştirakçısı olduğu Konvensiyaya və Protokola başqa əlavəni qəbul edə bilmirsə, onda depozitari tərəfindən onun qəbul edilməsi haqqında qərar qəbul ediləndən sonra 6 ay ərzində bu haqda depozitarını xəbərdar edir. Depozitari dərhal bütün tərəfləri xəbərdar edir. İstənilən Tərəf istənilən vaxt əvvəl göndərdiyi etirazı razılıqla əvəz edə bilər. Bundan sonra bu Tərəf üçün əlavə qüvvəyə minir;

c) depozitari tərəfindən məlumatlar göndəriləndən sonra 6 ay ərzində əlavə bu Konvensiyanın və ya Protokolun bütün Tərəfləri üçün qüvvəyə minir (yuxarıda bəyənildiyi göstərilən müddəalara uyğun olaraq xəbərdarlıq təqdim etməyən dövlətlər də daxil olmaqla).

3. Bu Konvensiyaya və ya istənilən protokola əlavə və düzəlişlərin təklif edilməsi və qüvvəyə minməsi Konvensiyaya və ya hər hansı protokola əlavənin təklif edilməsi, qəbul edilməsi və ya qüvvəyə minməsi ilə analojikdir. Əlavələrdə və onlara düzəlişlərdə müvafiq elmi-texniki mülahizələr "inter alia" qaydasında nəzərə alınır.

Maddə 19. Yoxlama

İstənilən Tərəf, digər tərəfin bu Konvensiya üzrə öz öhdəliklərinin pozulması istiqamətində hərəkət edib-etməməsini əsas götürərək bu haqda katibliyi xəbərdar edə bilər. Bu halda o, bilavasitə və ya katiblik vasitəsilə Konvensiyanı pozmaqda ittiham edilən Tərəfi xəbərdar edir. Katiblik bu halda tərəflərə bütün zəruri informasiyanı verir.

Maddə 20. Mübahisələrin tənzimlənməsi

1. Tərəflər arasında bu Konvensiyanın və ya istənilən protokolun yerinə yetirilməsi, şərh, tətbiqi ilə bağlı mübahisə yarananda onlar mübahisənin danışıqlar yolu ilə və ya öz seçimləri üzrə istənilən dinc vasitə ilə həll etməyə çalışır.

2. Əgər maraqlı tərəflər əvvəlki bəndlərdə göstərilən qaydada mübahisəni həll edə bilmirlərsə, onda qarşılıqlı razılıq əsasında mübahisə beynəlxalq məhkəməyə və ya arbitraj haqqında VI əlavədə müəyyən edilən qaydada arbitraja verilir. Mübahisənin beynəlxalq məhkəməyə və ya arbitraja verilməsinin qeyri-mümkünlüyü Tərəfləri 1-ci bənddə göstərilən qaydada çıxış yolu tapmaqdan azad etmir.

3. Bu Konvensiyanın ratifikasiya, qəbul edilməsi, bəyənilməsi, rəsmi qaydada təsdiq edilməsi və ya ona qoşulması zamanı və yaxud bundan sonra istənilən vaxt istənilən dövlət və ya iqtisadi və ya siyasi inteqrasiya üzrə istənilən təşkilat bəyan edə bilər ki, *ipso-faktonu* məcburi hesab edir istənilən tərəfə münasibətdə xüsusi razılıq olmadan öz üzərinə aşağıdakı öhdəlikləri götürür:

- a) mübahisənin beynəlxalq məhkəməyə verilməsi, və/və ya
- b) VI əlavədə müəyyən edilən prosedurlara uyğun olaraq mübahisənin arbitraja verilməsi.

Belə bəyanat haqqında xəbərdarlıq yazılı formada katibliyə göndərilir, o, isə onu bütün Tərəflərin diqqətinə çatdırır.

Maddə 21. İmzalanma

Bu Konvensiya imzalanmaq üçün bütün dövlətlərdən, o cümlədən Namibiya üzrə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Şurasının təqdim etdiyi Namibiyadan ötrü və 22 mart 1989-cu ildə Bazeldə, 1989-cu ilin 23 martından 30 iyununa qədər Bazeldə İsveçrə Xarici İşlər Federal Departamentində və 1 iyul 1989-cu ildən 22 mart 1990-cı ilə qədər Nyu-Yorkda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Mərkəzi təşkilatlarında siyasi və (və ya) iqtisadi inteqrasiya üzrə təşkilatlardan ötrü açıqdır.

Maddə 22. Ratifikasiya, qəbul edilmə, rəsmi təsdiqləmə və ya bəyanilmə

1. Bu Konvensiya dövlətlər və Namibiya tərəfindən (BMT-nin Namibiya üzrə Şurasının təqdim etdiyi), ratifikasiya odunmalı və ya qəbul edilməli, bəyanilməlidir, eləcə də siyasi və iqtisadi inteqrasiya üzrə təşkilatlar tərəfindən rəsmi təsdiq edilməli və ya bəyanilməlidir. Ratifikasiya və qəbul edilmə, rəsmi təsdiq və ya bəyanilmə haqqında sənədlər depozitariyə saxlanılmaq üçün verilir.

2. Yuxarıda 1-ci bənddə göstərilən, bu Konvensiyanın tərəfinə çevrilən və onun üzv dövlətlərindən heç birisi belə Tərəf olmayan istənilən təşkilat bu Konvensiyadan irəli gələn bütün öhdəliklərlə bağlı olacaqdır. Belə Təşkilatın bir və ya bir neçə üzv dövləti Konvensiyanın Tərəfləri olan halda, bu təşkilat və onun üzv dövlətləri öz öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üzrə onların müvafiq vəzifələrinə dair qərar qəbul edirlər. Belə hallarda bu təşkilat və onun üzv dövlətləri Konvensiyadan irəli gələn hüquqlarını paralel qaydada həyata keçirə bilməzlər.

3. Yuxarıda 1-ci bənddə göstərilən təşkilatlar özlərinin rəsmi təsdiq və ya bəyanilməyə aid sənədlərində bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlərdə öz səlahiyyətlərinin hüdudları haqqında bəyanat verirlər. Bu təşkilatlar öz səlahiyyətlərinin hüdudlarının dəyişməsi haqqında depozitarini xəbərdar edir, sonuncu isə bu haqda Tərəfə məlumat verir.

Maddə 23. Qoşulma

1. Bu Konvensiya qoşulmaq üçün dövlətlərə, o cümlədən BMT-nin Namibiya üzrə Şurasının təqdim etdiyi Namibiyaya, siyasi və iqtisadi inteqrasiya üzrə təşkilatlara Konvensiyanın imzalanmasının bitməsindən sonra növbəti gündən etibarən açıqdır. Qoşulmaq haqqında sənədlər saxlanılmaq üçün depozitariyə verilir.

2. Yuxarıda 1-ci bənddə göstərilən təşkilatlar qoşulma haqqında sənədlərdə

Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlərdə öz səlahiyyətlərinin hüdudlarını bəyan edirlər. Bu təşkilatlar həmçinin öz səlahiyyət hüdudlarının istənilən ciddi dəyişməsi haqqında depozitarini xəbərdar edir.

3. 22-ci maddənin 2-ci bəndinin müddəaları bu Konvensiyaya qoşulan siyasi və (və ya) iqtisadi inteqrasiya üzrə təşkilatlara da tətbiq olunur.

Maddə 24. Səs hüququ

1. Aşağıda 2-ci bənddə nəzərdə tutulan hallar istisna olmaq şərtilə bu Konvensiyanın hər bir Tərəfinin bir səsi olur.

2. Səlahiyyətlərinə daxil olan məsələlərdə siyasi və/və ya iqtisadi inteqrasiya üzrə təşkilatlar 22-ci maddənin 3-cü bəndinə və 23-cü maddənin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq, Konvensiyanın və ya müvafiq protokolların Tərəfləri hesab edilən üzv-dövlətlərin sayına bərabər sayda səsə malik olmaqla öz səsvermə hüququnu həyata keçirirlər. Belə təşkilatlar, əgər onların üzv dövlətləri öz səsvermə hüquqlarını həyata keçirərsə, səsvermə hüququnu itirirlər və əksinə.

Maddə 25. Qüvvəyə minmə

1. Bu Konvensiya 20-ci ratifikasiya etimadnaməsi və ya qəbul edilmə, rəsmi təsdiq etmə, bəyanilmə və ya qoşulma barədə sənədi saxlanmaya təhvil verilən gündən etibarən 90-cı gün qüvvəyə minir.

2. Bu Konvensiyanı ratifikasiya edən, qəbul edən, bəyanən və ya rəsmi olaraq təsdiq edən və ya 20-ci ratifikasiya etimadnaməsi və ya qəbul edilmə, bəyanilmə, rəsmi təsdiq edilmə və ya qoşulma barədə sənəd təhvil verildikdən sonra ona qoşulan hər bir dövlət və ya siyasi və/və ya iqtisadi inteqrasiya üzrə təşkilatlar üçün Konvensiya belə dövlət və ya siyasi və/və ya iqtisadi inteqrasiya üzrə təşkilat tərəfindən ratifikasiya etimadnaməsi və ya qəbul edilmə, bəyanilmə, rəsmi təsdiq edilmə və ya qoşulma barədə sənəd saxlanmaya təhvil verildiyi gündən etibarən 90-cı gündə qüvvəyə minir.

3. Yuxarıdakı 1-ci və 2-ci bəndlərin məqsədləri üçün, siyasi və ya iqtisadi inteqrasiya üzrə təşkilatlar tərəfindən saxlanılmaya verilmiş istənilən sənədə, belə təşkilatların üzv dövlətləri tərəfindən saxlanmaya verilmiş sənədə əlavə kimi baxılmır.

Maddə 26. Qeydi-şərtlər və bəyanatlar

1. Bu Konvensiyaya heç bir qeyd-şərt edilməsinə icazə verilmir.

2. Bu maddənin 1-ci bəndi heç bir dövlətə və ya siyasi və (və ya) iqtisadi inteqrasiya üzrə təşkilata imzalanma, ratifikasiya, qəbul edilmə, bəyanilmə və rəsmi təsdiq etmə və ya Konvensiyaya qoşulma zamanı istənilən ifadə edilmə və istənilən ad altında "inter alia" məqsədilə öz qanun və qaydalarını bu Konvensiyanın müddəalarına müvafiq hala gətirmək üçün bəyannamə və ya bəyanatla çıxış etməyə mane olmur, bir şərtlə ki, belə bəyannamələr və ya bəyanatlar həmin

dövlətə təqdim zamanı bu Konvensiyanın müddəalarının hüquqi təsirinin istisna olunmasını və ya dəyişdirilməsini nəzərdə tutmasın.

Maddə 27. Çıxma

1. İstənilən Tərəf bu Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən 3 il keçdikdən sonra istənilən vaxt depozitariyə yazılı bildiriş göndərməklə Konvensiyadan çıxma bilər.

2. Çıxma depozitari tərəfindən bildirişin alınmasından 1 il keçdikdən sonra və ya bildirişdə göstərilən daha gec müddətdə qüvvəyə minir.

Maddə 28. Depozitari

BMT-nin Baş Katibi bu Konvensiyanın və ona əlavə edilən istənilən protokolun depozitarisi hesab olunur.

Maddə 29. Mətnlərin autentikliyi (eyniliyi)

Bu Konvensiyanın ingilis, ərəb, ispan, Çin, rus və fransız dillərindəki əsl mətnləri autentikdir (eyni qüvvəyə malikdir).

Bunun təsdiqi olaraq buna səlahiyyətli olan aşağıda imza edən tərəflər bu Konvensiyanı imzaladılar. 1989-cu il martın 22-də Bazeldə həyata keçirilib.

Tənzimlənməsi nəzərdə tutulan maddələrin KATEQORIYASI

Tullantılar qrupu

U1. Xəstəxanada, poliklinikada və klinikada xəstələrə baxarkən yaranan tibbi tullantılar

U2. Əczaçılıq məhsullarının yenidən işlənməsi və istehsalı nəticəsində yaranan tullantılar

U3. Lazımsız əczaçılıq məhsulları, dərmanları və preparatları

U4. Biosidlərin və fitofarmativ preparatların istehsalı, alınması tətbiqi nəticəsində yaranan tullantılar

U5. Ağac Konservantlarının istehsalı, alınması və tətbiqi nəticəsində yaranan tullantılar

U6. Üzvi məhsulların istehsalı, alınması və tətbiqi nəticəsində yaranan tullantılar

U7. Tərkibində sionid olan materialların istiliklə işlənməsi nəticəsində yaranan tullantılar

U8. İlk tətbiq üçün yararlı olmayan lazımsız minimal yağlar

U9. Suyun/yagın, karbohidrogenlərin/suyun emulsiya və ya qarışıq şəklində olan tullantıları

U10. Tərkibində polixlorlaşdırılmış bifenillər (PXB), polixlorlaşdırılmış terfenillər (PXT) və ya polibromlaşdırılmış difenillər (PBB) və ya onların qarışığı olan lazımsız maddələr və məhsullar

U11. Distillənin və ya istənilən pirolitik işlənmənin nəticəsi olan lazımsız qətran tullantıları

U12. Mürəkkəbin, rəngləşdiricinin, piqmentin, rəngin, lakın istehsalının, alınmasının və tətbiqinin tullantıları

U13. Sintetik qatranın, lateksin plastifikatının, materialları əlaqələndirən yapışqanların istehsalının, işlənməsinin tətbiqinin tullantıları

U14. Elmi-tədqiqat işləri və ya tədris prosesi nəticəsində alınan lazımsız kimyəvi maddələr, hansıların təbiəti hələ müəyyən edilməyib və ya onlar yeni maddə təşkil edirlər, onların insana və ya ətraf mühitə təsiri hələ məlum deyil

U15. Başqa qanunvericiliyin təmini altına düşməyən partlayıcı xarakterli tullantılar

U16. Fotokimyəvi maddələrin və ya fotomaterialların işlənməsi üçün materialların istehsalının, alınmasının və tətbiqinin tullantıları

U17. Metallik və plastik səthlərin işlənməsinin tullantıları

U18. Sənaye tullantılarının kənarlaşdırılması üzrə əməliyyatlar nəticəsində yaranan qalıqlar

- U19. Metallarn karbonilləri
 U20. Berillium, berillium birləşmələri
 U21. Altivalentli xromun birləşmələri
 U22. Misin birləşmələri
 U23. Sinkin birləşmələri
 U24. Arsen; arsenin birləşmələri
 U25. Selen; selenin birləşmələri
 U26. Kadmiyum; kadmiyumun birləşmələri
 U27. Sürmə; sürmənin birləşmələri
 U28. Tellen; tellenin birləşmələri
 U29. Civə; civənin birləşmələri
 U30. Tallium; tallium birləşmələri
 U31. Qurğuşun; qurğuşunun birləşmələri
 U32. Florun qeyri-üzvi birləşmələri, florlu kalsium istisna olmaqla
 U33. Qeyri-üzvi sianidlər
 U34. Turşu məhsulları və ya bərk şəkildə turşular
 U35. Əsas birləşmələr və ya bərk əsaslar
 U36. Asbest (lif və məhsullar)
 U37. Fosforun üzvi birləşmələri
 U38. Üzvi sianidlər
 U39. Fenollar; fenol birləşmələri; xlorfenol daxil olmaqla
 U40. Efirlər
 U41. Halogenləşdirilmiş üzvi məhsullar
 U42. Üzvi məhsullar, halogenləşdirilmiş məhsullar istisna olmaqla
 U43. Polixlorlaşdırılmış dibezofuran tipli istənilən materiallar
 U44. Polixlorlaşdırılmış dibenzopidioksin tipli istənilən materiallar
 U45. Bu əlavədə göstərilən maddələrlə yanaşı üzvihalogen birləşmələr (məsələn, 39, 41, 42, 43, 44)

Əlavə 2

Xüsusi baxış tələb edilən tullantıların kateqoriyası

- U46. Mənzillərdə yığılan tullantılar
 U47. Məişət tullantılarının yandırılması nəticəsində yaranan qalıqlar

Təhlükəli xassələrin siyahısı

BMT sinfi	Kod nömrəsi	Xassələri
1	H 1	Partlayıcı maddələr Partlayıcı maddələr və ya tullantılar - öz-özülüyündə yüksək temperaturu qazların ayrılması və təzyiqin artması, eləcə də ətraf əşyalara ziyan vura biləcək sürətin yaranması ilə müşayiət olunan kimyəvi reaksiyalara həssas olan bərk və ya maye maddələr və ya tullantılar (ya da maddələrin və ya tullantıların qarışığı)
3	H 3	Oddan təhlükəli mayelər

"Oddan təhlükəli" "asanalovlanan" termini ilə eynidir.

Oddan təhlükəli elə mayelərə, mayelər qarışığına və ya bərk maddə məhlulunun və ya suspenziyanın (məsələn, laklar, rənglər, politullar və s. öz təhlükəli xassələrinə görə təsnif edilən maddələr və tullantılar istisna olmaqla) özündə daşıyan maddələrə deyilir ki, onlar bağlı qabda 60,5 °C temperaturundan yuxarı olmayan temperaturalarda oddan təhlükəli buxarlar yaradırlar) açıq qabda isə 65,6 °C-dən yuxarı olmamaqla (açıq qabda və qapalı qabda alınan nəticələr asan müqayisə oluna bilmədiyindən hətta eyni metodlarla alınan ayrı-ayrı nəticələr belə bir-birindən fərqlənir. Ona görə də yuxarıda gətirilən maddələrin bir-birindən fərqləndiyi qaydalar belə göstərilən təriflərin ruhunda qalır)

BMT sinfi	Kod nömrəsi	Xassələri
4.1	H 4.1	Oddan təhlükəli bərk maddələr partlayıcı maddələr kimi təsnif edilən maddələrdən başqa, daşınma zamanı təsadüf olunan, tez alovlanmağa qadir, yaxud sürtünmə zamanı od yarada və ya onu gücləndirə bilən bərk maddələr və ya bərk tullantılar.

* BMT-nin Təhlükəli yüklərin daşınması haqqında tövsiyələrində olan təhlükəli yüklərin təsnif sistemində uyğundur (ST/56/AS. 10/1/ Rev.5. BMT Nyu-York, 1988-ci il)

4.2	H4.2	Özü-özünə alışı bilən maddələr və tullantılar
		Daşınma zamanı normal şəraitdə özü-özünə qıza bilən və ya hava ilə təmasda olarkən qızan, sonra isə özü-özünə alovlanana bilən tullantılar və ya maddələr.
4.3.	H4.3	Su təmasda olarkən təhlükəli qazlar ayıran maddələr və ya tullantılar. Su ilə təmasda olarkən özü-özünə alovlanana bilən və ya təhlükəli miqdarda asan alovlanan qazlar buraxan maddələr və ya tullantılar.
5.1.	H5.1	Oksidləşdirici maddələr
		Bu maddələr özü-özlüyündə yanan deyillər, amma adətən oksigen ayırma nəticəsində başqa maddələrin alovlanmasını stimullaşdırırlar.
5.2	H5.2	Üzvi peroksidlər
		(Birvalent o-o qrupunun daşıyıcıları olan termik cəhətdən dayanıqsız maddələr hesab edilən və ekzotermik öz-özünə sürətlənən reaksiyalara həssas olan üzvi maddələr).
6.1	H6.1	Toksik (zəhərli) maddələr
		Tənəffüz orqanları, qida borusu və ya dəri vasitəsilə orqanizmə daxil olması zamanı insan ölümünü doğurmağa qabil olan və ya ona güclü mənfi təsir göstərə bilən maddələr və ya tullantılar.

6.2	H6.2	Yoluxdurucu maddələr
		Tərkibində mikroorqanizmlər və ya onların toksinləri olan və məlum olduğu kimi, insanlarda və heyvanlarda xəstəlik yaradan maddələr və ya tullantılar.
8	H8	Korroziya edici maddələr
		Kimyəvi təsir vasitəsilə birbaşa kontakt zamanı canlı dərinin ciddi zədələnməsini və ya sızma və səpələnmə nəticəsində başqa yüklərin zədələnmə doğura bilən və hətta başqa yüklərin və nəqliyyat vasitələrinin dağılmasına səbəb olan maddələr və ya tullantılar: onlar başqa təhlükə növləri də yarada bilərlər.
9	H10	Hava və ya su ilə kontrakt zamanı toksik qazlar ayrılması
		Hava və ya su ilə qarşılıqlı təsir zamanı təhlükəli həcmdə toksik qazlar ayıran maddələr və ya tullantılar.
9	H11	Toksik maddələr (uzunçəkən və ya xroniki xəstəliklər doğuran)
		Tənəffüz orqanları, qida borusu və ya dəri vasitəsilə orqanizmin daxilinə düşərkən xərçəng xəstəliyi də daxil olmaqla ciddi uzunsürən və ya xroniki xəstəliklər yaradan maddələr və ya tullantılar.
9	H12	Ekotoksik maddələr
		Ətraf mühitə düşərkən tədricən və ya müəyyən zamandan sonra bioakкумуляsiya nəticəsində ətraf mühit üçün təhlükə yaradan və (və ya) biotik sistemlərə zərərli təsir göstərən maddələr və ya tullantılar.

Hansısa üsulla kənarlaşdırılmadan sonra digər materiallar, məsələn, qələviləşdirmə yolu ilə, əmələ gətirməyə qabil olan maddələr, həm də materiallar yuxarıda göstərilən hansısa xassələrə malik olurlar.

Testlər

Tullantıların ayrı-ayrı növlərinin potensial təhlükəsi hələ axıra qədər sənədləşdirilməyib: hələ ki, belə təhlükənin kəmiyyətə qiymətləndirilməsi üçün testlər metodikası yoxdur. Bu maddələrin insan və ya ətraf mühit üçün potensial təhlükəsini nümayiş etdirən metodların hazırlanması üçün gələcəkdə tədqiqatların aparılması zəruridir. Standart sınaqlar metodu ancaq təmiz maddələr və materiallar üçün yaradılıb. Bir çox üzv dövlətlərdə 1-ci əlavədə göstərilən materiallara tətbiq olunan milli testlər metodikası yaradılıb. Bu testlər həmin maddələrin bu əlavədə sadalanan xassələrdən hansına malik olmasını müəyyən etmək üçündür.

Əlavə IV

Kənarlaşdırma üzrə əməliyyatlar

A. Mümkün rekuperasiya (sənayedə təkrar istifadə etmə), təkrar dövriyyə, birbaşa təkrar və ya alternativ istifadəyə aparmayan əməliyyatlar

A bölməsi praktikada təsadüf olunan kənarlaşdırma üzrə bütün əməliyyatları əhatə edir.

D 1. Torpaqda basdırılma və ya yerə tullanma (məsələn, tullantılar üçün zibilliyə və i.).

D 2. Torpağın işlənməsi (məsələn, maye və ya lilli tullantıların torpaqda tullantıların biokimyəvi parçalanması).

D 3. Dərinliyə vurma (məsələn, müvafiq konsistensiyalı tullantıların quyulara düz qübbələri və ya təbii rezervuarlara vurulması).

D 4. Su anbarlarının səthinə tullama (məsələn, maye və ya lill tullantıların kətanlara, şirin su hövzələrinə, və ya durulducu hovuzlara buraxılması).

D 5. Xüsusi quraşdırılmış zibilxanalara tullama (məsələn, bir-birindən və ətraf mühitdən izolyasiyanı təmin edən izolyasiyalı, səthi örtülü ayrı-ayrı kabinələrə tullama).

D 6. Dəniz və okeanlar istisna olunmaqla, su hövzələrinə buraxılma.

D 7. Dəniz və okeanlara buraxma, o cümlədən dənizin dibində basdırılma.

D 8. Bu əlavənin başqa bölmələrində qeyd olunmayan bioloji işləmə, hansı ki, sonnda birləşmələrin və ya qarışıqların yaranmasına gətirib çıxarır və hansılar ki, A bölməsində qeyd olunan hər hansı üsul vasitəsilə səmadan kənarlaşdırılır.

D 9. Bu əlavənin başqa bölməsində qeyd olunmayan fiziki-kimyəvi işləmə, hansı ki, son birləşmələrin və qarışıqların alınması ilə nəticələnir və hansılar ki, sonradan A bölməsində qeyd olunan üsullardan hər hansı biri ilə kənarlaşdırılır (məsələn, buxarlandırma, qurutma, deşmə, neytrallaşdırma və s.).

D 10. Quruda yandırma.

D 11. Dənizdə yandırma.

D 12. Basdırılma (məsələn, konteynerlərin şaxtada basdırılması).

D 13. A bölməsində göstərilən istənilən əməliyyatların başlanmasına qədər bircinsli və ya qeyri-bircinsli qarışıqın alınması

D 14. A bölməsində göstərilən əməliyyatların istənilən birinin başlanğıcına qədər təkrar qablaşdırma

D 15. A bölməsində göstərilən istənilən əməliyyatın gözlənilməsi şərti ilə saxlanılma

B. Rekuperasiya (tullantıların sənayedə təkrar istehsalı), təkrar dövriyyə, utilizasiya, birbaşa təkrar və ya alternativ istifadəyə gətirib çıxaran əməliyyatlar

B bölməsi hüquqi cəhətdən təhlükəli tullantı kimi müəyyən edilən və ya əks təqdirdə A bölməsində nəzərdə tutulan əməliyyatlar üçün nəzərdə tutulan materiallarla olan bütün əməliyyatları əhatə edir.

R 1. Yanacaq formasında istifadə etmə (birbaşa yanmaqdan başqa) və ya başqa yolla enerji almaq üçün istifadə etmə.

R 2. Həllədicilərin bərpası (utilizasiya).

R 3. Həllədicilərin formasında istifadə edilməyən üzvi maddələrin təkrar dövriyyəsi (utilizasiyası).

R 4. Metalların və onların birləşmələrinin təkrar dövriyyəsi (utilizasiyası).

R 5. Digər qeyri-üzvi materialların təkrar dövriyyəsi və utilizasiyası.

R 6. Əsasların və turşuların bərpası.

R 7. Çirklənmə ilə mübarizədə istifadə olunan komponentlərin sənayedə təkrar istehsalı.

R 8. Katalizatorların komponentlərinin təkrar istehsalı

R 9. Neft məhsullarının təkrar istehsalı və ya əvvəl istifadə edilmiş neft məhsullarının təkrar tətbiqi

R 10. Əhaliyə müsbət təsir göstərən və ekoloji şəraiti yaxşılaşdıran torpağın işlənilməsi

R 11. R1- R10 nömrəsi altında olan bütün əməliyyatların tullantılarının istifadə edilməsi

R 12. R1-R11 nömrələri altında bütün əməliyyatların kənarlaşdırılması yolu ilə tullantıların mübadiləsi:

R 13. B bölməsində qeyd olunan istənilən əməliyyatların köməyi ilə sonrakı kənarlaşdırma üçün materialın toplanması.

Əlavə VA

Məlumatı özündə əks etdirməli olan bildiriş

1. Tullantıların idxalının səbəbi:
2. Tullantıların ixracatçısı 1/
3. Tullantıların istehsalçısı 1/
4. Tullantıları kənarlaşdırmasına məsul şəxs 1/
5. Tullantıların nəzərdə tutulan daşıyıcıları və ya əgər məlumdursa onun (onların) agentləri 1/
6. Tullantıların ixrac edən ölkə:
Səlahiyyətli hakimiyyət 2/
7. Nəzərdə tutulan tranzit ölkələri:
Səlahiyyətli hakimiyyət 2/
8. Tullantıların idxal edildiyi ölkə
Səlahiyyətli hakimiyyət 2/
9. Ümumi və ya birdəfəlik xəbərdarlıq
10. Daşınmaların planlaşdırılan vaxtı və tullantıların ixracının həyata keçirildiyi zaman müddəti və nəzərdə tutulan marşrut (gətirilmə və çıxarılma bəndləri daxil olmaqla) 3/
11. Daşınmanın nəzərdə tutulan növü (avtomobil, dəmir yolu, dəniz, hava, daxili su yolları)
12. Sığortaya aid informasiya 4/
13. U və BMT nömrələri daxil olmaqla, tullantıların müəyyən edilməsi və fiziki təsviri, onların tərkibi 5/, dövryyə tələblər haqqında hər hansı informasiya, ekstremal vəziyyət daxil olmaqla qəza vəziyyətinə aid hallar
14. Qablaşdırmanın nəzərdə tutulan növü (məsələn, qalama, bidonlarda, tankerdə)
15. Çəkiyə/ həcmə görə qiymətləndirilən miqdar 6/
16. Nəticəsində tullantılar alınan proseslər 7/
17. Konvensiyaya 2-ci əlavəyə əsasən, 1-ci əlavəsində sadalanan tullantıların təhlükəsizliyinin təsnifatı; təhlükəli xassələr, N nömrəsi; BMT sinfi:

18. III əlavəyə müvafiq olaraq kənarlaşdırma metodu.

19. İnformasiyanın həqiqətə uyğunluğu barədə istehsalçının və ixracatçının bəyanatı.

20. Kənarlaşdırmaya məsul olan şəxsin ixracatçıya və ya istehsalçıya göndərilmiş məlumat (müəssisələrin texniki təsviri daxil olmaqla). Həmin məlumat əsasında kənarlaşdırmaya məsul olan şəxs belə bir nəticə çıxarır ki, nəzərdə tutulan kənarlaşdırma ekoloji əsaslandırılmış üsulla və idxal ölkəsinin norma və qaydalarına müvafiq olaraq həyata keçirilə bilər.

21. İxracatçı və kənarlaşdırmaya məsul şəxs arasında bağlanmış kontrakt barədə məlumat.

Qeydlər

1/ Təşkilatın tam adı və ünvanı, telefonu və teleks nömrəsi və ya telefaksı, eləcə də müəssisənin adı və ünvanı, telefonu və ya teleks nömrəsi və ya telefaksı.

2/ Tam ad və ünvan, telefon və teleks nömrəsi və ya telefaksı.

3/ Bir neçə tədarükü əhatə edən ümumi bildiriş halında ya hər bir tədarükün nəzərdə tutulan vaxtı barədə, yaxud bu məlum deyilsə, tədarükün nəzərdə tutulan dövrüliyi barədə məlumat tələb olunur.

4/ Müvafiq sığorta tələbləri barədə və onların ixracatçı, daşıyıcı və kənarlaşdırmaya cavab verən şəxs tərəfindən necə yerinə yetirildiyi barədə məlumat təqdim edilməlidir.

5/ Tullantılarla təmas zamanı, eləcə də təklif edilən kənarlaşdırma metodu ilə əlaqədar toksiklik və digər təhlükə növləri nöqtəyi-nəzərindən daha təhlükəli komponentlərin xarakteri və qatılığı.

6/ Bir neçə tədarükü əhatə edən ümumi bildiriş halında həm ümumi həcm qiyətləndirilməsi, həm də hər bir ayrıca tədarükün qiymətləndirilməsi haqqında məlumat tələb olunur.

7/ Çünki bu, kənarlaşdırma üzrə nəzərdə tutulan əməliyyatın təhlükəsizliyinin qiymətləndirilməsi və yerində müəyyənləşdirilməsi üçün zəruridir.

Əlavə VB

Daşınma haqqında sənədlərdə olan informasiyalar

1. Tullantıların ixracatçısı 1/
2. Tullantıların istehsalçısı və istehsalat yerinin yerləşməsi 1/
3. Tullantıların kənarlaşdırılmasına cavab verən şəxs və kənarlaşdırma yerinin faktiki yerləşməsi 1/
4. Tullantıların daşıyıcısı 1/ və ya onun (onların) agentləri (ləri)
5. Ümumi və ya birdəfəlik xəbərdarlıq predmeti
6. Transsərhəd daşınmasının başlanmasının tarixi və tullantılara cavabdeh olan hər bir şəxsin qəbzində imzası və tarix

7. Daşınma növü (avtomobil, dəmiryol, daxili su yolları, dəniz, hava), o cümlədən ixrac, tranzit və idxal ölkələrinə, eləcə də, əgər müəyyən olunubsa daxil olma və çıxma məntəqələrinə.

8. Tullantıların ümumi təsviri (zəruri halda fiziki halı, BMT-də qəbul edilən dəqiq yük adı və sinfi, BMT nömrəsi, U və H kodu).

9. Dövriyyə zamanı xüsusi tələblər haqqında, o cümlədən qəza zamanı tədbirlər haqqında informasiya.

10. Qablaşdırma növü və yük yerlərinin miqdarı.

11. Çəkiyə/ həcme görə miqdar.

12. İnformasiyanın həqiqətə uyğun olması barədə istehsalçının və ya ixracatçının bəyanatı.

13. İstehsalçının və ya ixracatçının Tərəf hesab olunan bütün maraqlı dövlətlərin səlahiyyətli orqanları tərəfindən etirazın olmamasını göstərən bəyanatı.

14. Kənarlaşdırmaya məsul olan şəxsin kənarlaşdırma üçün ayrılmış obyektdən tullantıların alınması haqqında şəhadəti, kənarlaşdırma metodunun və kənarlaşdırmanın təxmini tarixinin göstərilməsi.

Qeydlər

Daşınma haqqında sənəddə tələb olunan informasiyanı imkan daxilində nəql etmə qaydaları üzrə tələb olunan informasiya ilə bir sənəddə yerləşdirmək lazımdır. Bu, mümkün olmadıqda, həmin informasiya nəqliyyat qaydalarında tələb olunan informasiyanı təkrar etməməli, daha çox onu təkmilləşdirməlidir. Daşınma haqqında sənəddə bu informasiyanın kimi təmsil etməsi göstərilməlidir və onu istənilən formulyar (yeni səlahiyyətli şəxs) doldura bilər.

1) Qəza halında müraciət olunmalı şəxsin və təşkilatın tam adı, ünvanı, teleks və telefaks nömrəsi göstərilməlidir.

Əlavə VI

ARBİTRAJ

Maddə 1

Əgər konvensiyanın 20-ci maddəsində nəzərdə tutulan razılaşma başqa hal nəzərdə tutmursa, onda arbitraj araşdırması aşağıda 2-10 maddələrinə uyğun olaraq aparılır.

Maddə 2

İddiaçı tərəf katibliyi xəbərdar edir ki, tərəflər 20-ci maddənin 2-ci və ya 3-cü bəndlərinə, eləcə də şərh və ya tətbiqi ilə bağlı mübahisə yaranan konvensiyanın maddələrinə uyğun olaraq, mübahisəni arbitraj araşdırmasına verməyə razılaşırlar.

Katiblik bu cür alınan informasiyanı Konvensiyanın bütün Tərəflərinə yollayır.

Maddə 3

Arbitraj məhkəməsi üç üzvdən ibarət olur. Mübahisənin hər bir tərəfi bir arbitr təyin edir və bu yolla təyin olunmuş iki arbitraj qarşılıqlı razılıq əsasında 3-cü arbitri təyin edirlər və o, məhkəmənin sədri funksiyasını yerinə yetirir. Sonuncu bu tərəflərdən heç birinin vətəndaşı ola bilməz, onların ərazisində yaşaya bilməz, onlarda xidmətdə ola bilməz və ya hansısa keyfiyyətdə bu işə aidiyyəti ola bilməz.

Maddə 4

1. Əgər 2-ci arbitr təyin olunandan sonra iki ay ərzində arbitraj məhkəməsinin sədri təyin olunmayıbsa, onda tərəflərdən istənilən birinin xahişi ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi növbəti iki ay müddəti ərzində onu təyin edir.

2. Əgər xahiş alındıqdan sonra iki ay ərzində tərəflərdən biri arbitri təyin etməsə, onda o biri tərəfin hüququ var ki, bu haqda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə məlumat versin. O, növbəti iki ay müddətində arbitraj məhkəməsinin sədrini təyin edir. Sədr təyin olunduqdan sonra iki ay müddətində arbitri təyin etməyən tərəfdən bunu iki ay müddətində etməyi xahiş edir. Bu müddət bitdikdən sonra sədr BMT-nin Baş katibini bu haqda xəbərdar edir, sonuncu isə növbəti iki ay ərzində həmin arbitri təyin edir.

Maddə 5

1. Arbitraj məhkəməsi öz qərarlarını beynəlxalq hüquqa və bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq çıxarır.

2. Bu əlavənin müddəalarına uyğun olaraq təyin olunan istənilən arbitraj məhkəməsi, özünün məxsusi prosedur qaydalarını işləyib hazırlayır.

Maddə 6

1. Arbitraj məhkəməsinin prosedur məsələlərinə və mahiyyət məsələlərinə aid qərarları onun üzvlərinin səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

2. Məhkəmə faktların müəyyən edilməsi üçün bütün zəruri tədbirləri görür. O, tərəflərdən birinin xahişi ilə müvəqqəti müdafiə tədbirlərinin qəbul edilməsini tövsiyə edə bilər.

3. Mübahisə tərəfləri araşdırmanın effektiv qaydada aparılması üçün zəruri şərtləri təmin edirlər.

4. Tərəflərdən birinin məhkəmədə olmaması və ya gəlməməsi araşdırma üçün mane deyil.

Maddə 7

Məhkəmə mübahisələrin mahiyyətindən irəli gələn qarşılıqlı iddianı dinləyir və onlar üzrə qərar qəbul edə bilər.

Maddə 8

Əgər arbitraj məhkəməsi konkret şəraitdən irəli gələn ayrı qərar qəbul etməzsə, onda məhkəmə xərclərini, məhkəmə üzvlərinin xidmətlərinin qiymətləndirilməsi də daxil olmaqla, mübahisə tərəfləri öz aralarında bərabər bölüşürlər. Məhkəmə bütün xərcləri qeyd edir və bu xərclər haqqında tərəflərə yekun hesabatı təqdim edir.

Maddə 9

Mübahisənin obyektində hüquqi xarakterli marağı olan, iş üzrə qərarla bu marağı pozulan istənilən tərəf məhkəmənin razılığı ilə məhkəmədə çıxış etmək hüququna malikdir.

Maddə 10

1. Məhkəmə təsis olandan sonra 5 ay ərzində, əgər o bu vaxtı uzatmaq fikrinə olmazsa (5 aydan artıq olmayaraq) öz qərarını çıxarır.

2. Arbitraj məhkəməsinin qərarı səbəblərin izahı ilə müşayiət olunur. Onun qərarı sonuncudur və mübahisə edər tərəflər üçün məcburidir.

3. Məhkəmənin qərarının yerinə yetirilməsi və ya şərhli ilə bağlı tərəflər arasında yarana biləcək istənilən mübahisəni hər hansı bir tərəf qərar çıxarmış arbitraj məhkəməsinə verə bilər və ya əgər sonuncu ilə əlaqə saxlamaq mümkün deyilsə, bu məqsədlə birinci kimi eyni tərzdə yaranan başqa məhkəməyə verilə bilər.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında Bazel Konvensiyası"ndan irəli gələn bəzi məsələlər barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

(15 yanvar 2004-cü il, № 59)

Azərbaycan Respublikasının 2001-ci il 16 fevral tarixli Qanunu ilə Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 1989-cu il martın 22-də Bazel şəhərində imzalanmış "Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında Bazel Konvensiyası"nın 5-ci maddəsinə uyğun olaraq **qərara alıram:**

1. Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və

kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında Bazel Konvensiya"sı üzrə Azərbaycan Respublikası tərəfindən səlahiyyətli orqan təyin edilsin.

2. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında Bazel Konvensiyası"nın 5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş mərkəz Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi nəzdində Təhlükəli Tullantıların İdarə Olunması Agentliyi təyin edilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinə tapşırılsın ki, bu sərəncamın 1-ci bəndinə müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin "Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında Bazel Konvensiya"sı üzrə Azərbaycan Respublikası tərəfindən səlahiyyətli orqan və 2-ci bəndinə müvafiq olaraq həmin Konvensiyanın 5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş mərkəz Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin nəzdində Təhlükəli Tullantıların İdarə Olunması Agentliyinin təyin olunması barədə Birləşmiş Millətlər Təşkilatına müvafiq bildiriş göndərsin.

"Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyi arasında Qərargah haqqında" Sazişin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(8 may 2001-ci il, № 127-III)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 2001-ci il fevralın 19-da Bakı şəhərində imzalanmış "Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyi arasında Qərargah haqqında" Saziş təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**Azərbaycan Respublikası Hökuməti və "TRASEKA"
Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə
Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyi
arasında Qərargah haqqında
SAZIŞ**

PREAMBULA

Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyi,

8 sentyabr 1998-ci il tarixdə Bakı şəhərində imzalanmış "Bakı Bəyannaməsi"nə;

8 sentyabr 1998-ci il tarixdə Bakı şəhərində imzalanmış "Avropa-Qafqaz-Asiya dəhlizinin inkişafı üzrə beynəlxalq nəqliyyat haqqında əsas çoxtərəfli Saziş"ə və "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyinin Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhərində yerləşməli olduğu göstərilmiş, adı çəkilən "Əsas Saziş" in 9-cu maddəsinə;

"TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın 11 mart 2000-ci il tarixdə Tbilisidə keçirilmiş Birinci Konfransında qəbul və təsdiq edilmiş "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Prosedur Qaydaları və "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyi haqqında Əsasnaməyə uyğun olaraq;

Azərbaycan Respublikası Hökumətinin, "Əsas Saziş" in müddəalarının yerinə yetirilməsi üçün "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın qərarlarının həyata keçirilməsi məqsədi ilə Daimi Katibliyin öz funksiyalarının səmərəli şəkildə icrası üçün lazım olan şəraitə təmin etməyə hazır olmasını;

Azərbaycan Respublikası Hökumətinin öz növbəsində "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyaya, "Əsas Saziş" in Tərəflərinin təmsilçilərinə, "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyinə, digər tərəfdən "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyinin Azərbaycan Respublikası Hökumətinə münasibətdə bu Sazişin aşağıdakı müddəalarına uyğun olaraq rəftar edəcəyini nəzərə alaraq,

Aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1. Anlayışlar

Bu Saziş üçün aşağıdakı anlayışlar müəyyən olunmuşdur:

"Hökumət" dedikdə Azərbaycan Respublikası Hökuməti başa düşülür;

"TRASEKA" HAK dedikdə "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiya başa düşülür;

"TRASEKA" HAK DK" dedikdə "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyi başa düşülür;

"Sədr" dedikdə "TRASEKA" HAK-ın Sədri, yəni "TRASEKA" HAK-a sədrlik edən "Əsas Saziş" in Tərəfinin milli nümayəndə heyətinin başçısı başa düşülür;

"Baş katib" dedikdə "TRASEKA" HAK DK-nın Baş katibi başa düşülür;

"Əsas Saziş" dedikdə 8 sentyabr 1998-ci il tarixdə Bakı şəhərində imzalanmış Avropa-Qafqaz-Asiya dəhlizinin inkişafı üzrə beynəlxalq nəqliyyat haqqında əsas çoxtərəfli Saziş" başa düşülür;

"Tərəf" dedikdə "Əsas Saziş" i imzalamış iştirakçı ölkə başa düşülür;

"TRASEKA" HAK DK-nın Qərargahı" dedikdə "TRASEKA" HAK DK-nın "Əsas Saziş" də dəqiq razılaşdırıldığı kimi, Azərbaycan Respublikası Hökuməti tərəfindən verilmiş Binada yerləşdirilən ofisi başa düşülür;

"Tərəflərin təmsilçiləri" dedikdə "TRASEKA" HAK-ın Tərəflərinin milli katibləri, "TRASEKA" HAK-dakı milli nümayəndə heyətinin üzvləri, "TRASEKA" HAK-ın və onun orqanlarının işində iştirak edən məsləhətçilər, ekspertlər başa düşülür;

"TRASEKA" HAK DK-nın Ştati" dedikdə Baş katib, Baş katibin müavini, Baş katibə yardım edən ekspertlər və "Daimi Katiblik haqqında Əsasnamə"yə uyğun olaraq onun tərəfindən işə götürülmüş əməkdaşlar başa düşülür;

"TRASEKA" HAK DK Ştatının beynəlxalq heyəti" dedikdə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olmayan şəxslər başa düşülür;

"TRASEKA" HAK DK Ştatının yerli heyəti" dedikdə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları başa düşülür;

"TRASEKA" HAK DK-nın mülkiyyəti" dedikdə "TRASEKA" HAK DK-nın rəsmi fəaliyyəti üçün zəruri olan, ona məxsus və onun nəzarəti altında olan pul vəsaitləri də daxil olmaqla bütün mülkiyyət növləri başa düşülür;

"Bina" dedikdə "Əsas Saziş" də dəqiq razılaşdırıldığı kimi Azərbaycan Respublikası Hökuməti tərəfindən "TRASEKA" HAK DK-ya verilmiş, "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyi haqqında Əsasnamə" də nəzərdə tutulmuş məqsədlər üçün "TRASEKA" HAK DK tərəfindən istifadə edilən tikili və ya onun hissəsi başa düşülür.

Maddə 2. Sazişin məqsədi

Bu Sazişin məqsədi "TRASEKA" HAK-ın 11 mart 2000-ci il tarixdə Tbilisidə keçirilmiş Birinci Konfransında qəbul edilmiş "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyi haqqında Əsasnamə" əsasında "TRASEKA" HAK DK-nın Qərargahının hüquqi statusunun müəyyən olunması, həmçinin "TRASEKA" HAK DK-ya öz funksiya və vəzifələrini effektiv şəkildə həyata keçirməsi üçün imkanlar yaradılmasıdır.

Maddə 3. Hüquq subyektliyi və hüquq qabiliyyəti

Hökumət Azərbaycan Respublikasında, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq kontraktlar imzalamaq, daşınar və daşınmaz əmlak əldə etmək və onu idarə etmək, "Əsas Saziş" in müddəalarının həyata keçirilməsi məqsədi ilə hüquqi fəaliyyətlə məşğul olmaq üçün "TRASEKA" HAK DK-nın beynəlxalq hüquq subyektivliyini və hüquq qabiliyyətini təsdiq edir.

Maddə 4. Tətbiq edilmə

Saziş "TRASEKA" HAK DK-ya münasibətdə Tərəflərin təmsilçilərinə, "TRASEKA" HAK DK-nın Qərargahına, bütünlüklə Ştata və "TRASEKA" HAK DK Ştatının beynəlxalq heyətinin ailə üzvlərinə tətbiq edilir.

Maddə 5. "TRASEKA" HAK DK-nın Qərargahı

1. "TRASEKA" HAK DK-nın Qərargahı "Əsas Saziş" in 9-cu maddəsinə uyğun olaraq Bakı şəhəri, Azərbaycan Respublikasında yerləşir.

2. Hökumət tərəfindən verilmiş bina "TRASEKA" HAK DK tərəfindən bu Sazişə əlavə olunan İcarə haqqında Müqavilənin şərtlərinə uyğun şəkildə istifadə edilməlidir.

3. "TRASEKA" HAK DK tərəfindən müstəsna olaraq "Əsas Saziş" də və "TRASEKA" HAK-ın himayəsi altında Tərəflər arasında imzalanmış Hökumətlərarası sazişlərdə razılaşdırılmış məqsədlər üçün istifadə edilə bilər.

4. Daimi Katiblik daxili təşkilati-inzibati funksiyalarının həyata keçirilməsi üçün öz qaydalarını müəyyən etmək hüququna malikdir.

Maddə 6. Daimi nümayəndəliklər

"Əsas Saziş"ə uyğun olaraq "TRASEKA" HAK DK-nın "Əsas Saziş" in iştirakçı dövlətlərində daimi nümayəndəlikləri vardır.

Maddə 7. İmtiyaz və immunitetlər

1. "TRASEKA" HAK DK, "TRASEKA" HAK DK Ştatının beynəlxalq heyəti və həmçinin onların ailə üzvləri Azərbaycan Respublikasında akkreditə olunmuş diplomatik nümayəndəliklərə və diplomatik personala, həmçinin onların ailə üzvlərinə 1961-ci il "Diplomatik münasibətlər haqqında Vyana Konvensiyası"na uyğun olaraq verilmiş status və hüquq, imtiyaz və immunitetlərdən istifadə edəcəklər.

2. "TRASEKA" HAK DK Ştatının yerli heyəti diplomatik nümayəndəliklərin yerli heyətinə verilmiş eyni statusdan istifadə edəcəklər.

3. "TRASEKA" HAK DK-nın Binasına daxil olmaq üçün icazə Baş katib tərəfindən verilir.

Maddə 8. Binanın verilməsi

1. "TRASEKA" HAK DK-ya bina bu Sazişə əlavə edilmiş İcarə haqqında Müqaviləyə uyğun olaraq, "Əsas Saziş" in qüvvədə olan müddətinə verilməlidir.

2. Hökumət tərəfindən "TRASEKA" HAK DK-ya verilmiş Binanın kommunal xərcləri də daxil olmaqla istismar və saxlanma ilə əlaqədar bütün xərcləri "TRASEKA" HAK DK tərəfindən ödəniləcəkdir.

3. "TRASEKA" HAK DK Ştatının təqsiri üzündən Binaya vurulmuş ziyan "TRASEKA" HAK DK-nın vəsaiti hesabına ödənilməlidir. Fəlakət və fors-major hadisəsi zamanı əmələ gəlmiş zədənin təmir xərcləri Hökumət tərəfindən ödənilir.

4. "TRASEKA" HAK DK, Hökumət və ya onun nümayəndəsindən yazılı icazə almadan, ona verilmiş binada hər hansı təmir işləri apara bilməz.

5. "TRASEKA" HAK DK Azərbaycan Respublikasının həmin binanın istismarını tənzimləyən qayda və milli qanunvericiliyinə riayət etməlidir.

6. Bu binadan imtina edildiyi halda, "TRASEKA" HAK DK onu yaxşı vəziyyətdə qaytarmağa borcludur.

7. "TRASEKA" HAK DK ona verilmiş imtiyazları başqasına verə bilməz, Hökumət və ya onun rəsmi nümayəndəsinin icazəsi olmadan ona verilmiş binanı vasitəli icarəyə və ya üçüncü tərəfin tutmasına, yaxud istifadəsinə icazə verə bilməz.

8. Hökumət "TRASEKA" HAK DK-nın Binasının və Qərargahının hər hansı bir ziyan dəymədən müdafiə edilməsi üçün zəruri tədbirlər görmək öhdəliyi daşıyır. Zərurət yaranarsa, həmin binanın qorunması üçün Hökumət tərəfindən əlavə tədbirlər görülməlidir.

9. Hökumət verilmiş binanı su, elektrik enerjisi, kanalizasiya, yanğın öləyhinə təhlükəsizlik tədbirləri və digər zəruri məişət şəraiti ilə təmin edir.

Maddə 9. Məlumatlandırma

Baş katib "TRASEKA" HAK DK Ştatının tərkibi – adları, tutduqları vəzifə, ailə vəziyyəti və s. barədə Hökumətə məlumat verməlidir.

Maddə 10. Müəyyən etmə

1. Hökumət "TRASEKA" HAK DK Ştatının beynəlxalq heyətini və həmçinin onların ailə üzvlərini 1961-ci il "Diplomatik münasibətlər haqqında Vyana Konvensiyası"na əsasən müvafiq vəsiqələrlə təmin etməlidir.

2. Hökumətin rəsmi nümayəndəsinin tələbinə görə, bu maddənin 1-ci bəndində qeyd olunan şəxslər müvafiq vəsiqəni təqdim etməlidirlər.

3. Baş katib "TRASEKA" HAK DK Ştatının tərkibindəki bütün dəyişikliklər barədə məlumat verir və belə vəsiqəyə malik olan hər hansı bir əməkdaşla kontraktı xitam verildikdə, müvafiq vəsiqələrin lazımı qaydada Hökumətə qaytarılmasını təmin etməlidir.

Maddə 11. Əraziyə gəlmə, yerləşmə və tərk etmə

1. Hökumət aşağıdakı şəxslərin ölkəyə maneəsiz gəlmə və onu tərk etmə üçün viza verilməsi, habelə Azərbaycan Respublikasının ərazisində qalmaları ilə əlaqədar müraciətlərin təmin edilməsi üçün bütün zəruri tədbirləri görür:

Tərəflərin təmsilçiləri:

"TRASEKA" HAK DK Ştatının beynəlxalq heyəti və həmçinin onların ailə üzvləri;

"TRASEKA" HAK DK-nın keçirdiyi tədbirlərdə iştirak edən və "TRASEKA" HAK DK-nın işi ilə bağlı digər vəzifələri həyata keçirən ekspertlər; rəsmi qonaqlar.

2. Tərəflərin təmsilçiləri üçün vizalar gecikdirilmədən və ödənişsiz verilməlidir.

3. Azərbaycan Respublikasında "TRASEKA" HAK DK Ştatının beynəlxalq heyətinin ailə üzvləri qismində aşağıdakı şəxslər çıxış edə bilər:

- vəsiqə sahibinin həyat yoldaşı;
- onunla yaşayan uşaqlar;
- onunla yaşayan valideynlər.

Maddə 12. Əmək fəaliyyəti ilə məşğul olma

Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyinə və xüsusi şərtlərə əsasən, Azərbaycan Respublikası ərazisində yaşayan, "TRASEKA" HAK DK Ştatının beynəlxalq heyətinə mənsub şəxslərin həyat yoldaşları və uşaqların əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüquqları vardır.

Maddə 13. Xüsusi müddəalar

1. Bu Sazişə Hökumət və "TRASEKA" HAK DK-nın qarşılıqlı razılığı əsasında əlavələr və ya dəyişikliklər edilə bilər.

2. Bu Sazişin təfsiri və icrası ilə əlaqədar yaranan mübahisələr iki Tərəf arasında qarşılıqlı anlaşma ruhunda danışıqlar vasitəsi ilə həll edilməlidir.

Maddə 14. Qüvvəyə minmə və fəaliyyət müddəti

1. Bu Saziş imzalandığı gündən tətbiq olunur və Azərbaycan Respublikası Hökumətinin onun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurlarının yerinə yetirilməsi barədə Baş katibi rəsmən məlumatlandığı gündən qüvvəyə minir.

2. Bu Sazişə Hökumət və "TRASEKA" HAK DK arasında razılaşdırılmış istənilən əlavələr və dəyişikliklər həmin maddənin 1-ci bəndində sadalanmış prosedurlarına müvafiq olaraq qüvvəyə minir.

3. Bu Saziş "Əsas Saziş" in fəaliyyət müddəti ərzində qüvvədə olur.

Maddə 15. İmzalama

Saziş Bakı şəhərində 19 fevral 2001-ci ildə hər biri Azərbaycan, rus və ingilis dillərində olmaqla iki əsl nüsxədə imzalanmışdır və hər üç mətn eyni hüquqi qüvvəyə malikdir. Sazişin müddəalarının təfsiri məqsədi ilə rus dilində olan mətndən istifadə ediləcəkdir.

Bunun təsdiqi olaraq, aşağıdakı səlahiyyətli nümayəndələr bu Sazişi imzalamışlar.

Azərbaycan Respublikası
Hökuməti adından

V.Quliyev
Xarici işlər naziri

"TRASEKA" Hökumətlərarası
Komissiyasının Daimi Katibliyi adından

Z.Kvaçantaridze
Baş katib

"Müstəqil Dövlətlər Birliyi çərçivəsində bağlanmış çoxtərəfli müqavilələrə xitam verilməsi haqqında"

Protokolun təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(22 iyun 2001-ci il, № 148-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. 2000-ci il dekabrın 1-də Minsk şəhərində Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçıları Şurasının iclasında Azərbaycan Respublikası tərəfindən imzalanmış "Müstəqil Dövlətlər Birliyi çərçivəsində bağlanmış çoxtərəfli müqavilələrə xitam verilməsi haqqında" Protokol təsdiq edilsin.

II. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Müstəqil Dövlətlər Birliyi çərçivəsində bağlanmış çoxtərəfli müqavilələrə xitam verilməsi haqqında

PROTOKOL

Bundan sonra "Tərəflər" adlandırılacaq Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlər:

Müstəqil Dövlətlər Birliyi orqanlarının strukturunu təkmilləşdirmək və onda islahatlar aparmaq barədə Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının 1999-cu il 2 aprel tarixli Qərarını əsas götürərək,

Müstəqil Dövlətlər Birliyinin müqavilə-hüquqi bazasının inventarlaşdırılması məqsədi ilə,
aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Tərəflər Bu Protokolun 1-ci əlavəsində sadalanan müqavilələrin qüvvədə olma müddətinin bitməsi və sonradan yeni müqavilələrin bağlanması ilə əlaqədar onlara xitam verildiyini təsdiq edirlər.

Maddə 2

Bu Protokolun 2-ci əlavəsində sadalanan müqavilələrin qüvvəsinə həmin müqavilələrin iştirakçısı olan dövlətlər arasındakı münasibətlərdə bu Protokolun qüvvəyə mindiyi tarixdən xitam verilir.

Maddə 3

Bu Protokolun 1-ci və 2-ci əlavələri onun ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Maddə 4

Bu Protokol onu imzalamış Tərəflərin, Protokolun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurları yerinə yetirmələri barədə sonuncu yazılı bildirişi depozitarinin aldığı gündən qüvvəyə minir.

2000-ci il dekabrın 1-də Minsk şəhərində rus dilində bir əsl nüsxədə imzalanmışdır. Əsl nüsxə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcariyyə Komitəsində saxlanılır və İcariyyə Komitəsi bu Protokolu imzalamış dövlətlərin hər birinə onun təsdiq edilmiş surətini göndərəcək.

Azərbaycan Respublikası
adından
(imza)

Ermənistan Respublikası
adından
(imza)

Belarus Respublikası
adından
(imza)

Gürcüstan
adından
(imza)

Qazaxıstan Respublikası
adından
(imza)

Qırğızıstan Respublikası
adından
(imza)

Moldova Respublikası
adından
(imza)

Rusiya Federasiyası
adından
(imza)

Tacikistan Respublikası
adından
(imza)

Türkmənistan Respublikası
adından
(imzalanmayıb)

Özbəkistan Respublikası
adından
(imza)

Ukrayna
adından
(imza)

*Müstəqil Dövlətlər Birliyi çərçivəsində bağlanmış
çoxtərəfli müqavilələrə xitam verilməsi haqqında
2000-ci il 1 dekabr tarixli Protokola*

1-ci ƏLAVƏ

**Qüvvədə olma müddətinin bitməsi və ya sonrakı müqavilələrin
bağlanması ilə əlaqədar xitam verilmiş beynəlxalq
MÜQAVİLƏLƏR**

Sıra №-si	Müqavilənin adı	İmzalandığı yeri və tarix
1	2	3

1. Tranzit qaydası haqqında Saziş Moskva şəhəri, 08.02.92-ci il, HBŞ
2. 1992-ci ildə ticarət-iqtisadi əməkdaşlıq sahəsində Birlük dövlətlərinin qarşılıqlı münasibətlərinin tənzimlənməsi haqqında Saziş Minsk şəhəri, 14.02.92-ci il, DBŞ
3. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlər çərçivəsində elmi-texniki əməkdaşlıq haqqında Saziş Moskva şəhəri, 13.03.92-ci il, HBŞ
4. Müstəqil Dövlətlər Birliyi çərçivəsində birbaşa elmi-texniki əlaqələr haqqında Saziş Moskva şəhəri, 13.03.92-ci il, HBŞ
5. Müstəqil Dövlətlər Birliyi çərçivəsində elmi-texniki obyektlərdən birgə istifadə haqqında Saziş Moskva şəhəri, 13.03.92-ci il, HBŞ
6. Müstəqil Dövlətlər Birliyi çərçivəsində elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması və onların ixtisasları barədə sənədlərin notifikasiyası sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş Moskva şəhəri, 13.03.92-ci il, HBŞ
7. Birliyin Birləşmiş Silahlı Qüvvələrində və Sazişin iştirakçısı olan dövlətlərin Silahlı Qüvvələrində ölçmələrin vəhdətinin təmin edilməsi barədə Saziş Daşkənd şəhəri, 15.05.92-ci il, HBŞ
8. Hava hücumundan müdafiə sistemi haqqında Saziş Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il, DBŞ
9. Keçid dövründə Müstəqil Dövlətlər Birliyi Birləşmiş Silahlı Qüvvələri Baş Komandanlığının fəaliyyətinin təşkili haqqında Saziş Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il, DBŞ
10. Silahlı və hərbi texnikanın dövlətlərarası standartlaşdırılması üzrə işlərin təşkili haqqında Saziş Moskva şəhəri, 13.11.92-ci il, HBŞ
11. Hərbi kadrların hazırlanması haqqında Saziş Moskva şəhəri, 13.11.92-ci il, HBŞ
12. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin Müdafiə Nazirləri Şurası haqqında Əsasnamə barədə Saziş Minsk şəhəri, 22.01.93-cü il, DBŞ

*Müstəqil Dövlətlər Birliyi çərçivəsində bağlanmış çoxtərəfli
müqavilələrə xitam verilməsi haqqında
2000-ci il 1 dekabr tarixli Protokola*

2-ci ƏLAVƏ

**Qüvvəsinə xitam verilən beynəlxalq
MÜQAVİLƏLƏR**

Sıra №-si	Müqavilənin adı	İmzalandığı yer və tarix
1	2	3

1. MDB iştirakçısı olan dövlətlərin Dövlət Başçılarının Şurasının Silahlı Qüvvələri və Sərhəd Qoşunları haqqında Saziş Minsk şəhəri, 30.12.91-ci il, DBŞ
2. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin arasında strateji qüvvələr üzrə Saziş Minsk şəhəri, 30.12.91-ci il, DBŞ
3. Ümumi təyinatlı qüvvələrdə hərbi and haqqında Saziş Moskva şəhəri, 16.01.92-ci il, DBŞ
4. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin strateji qüvvələrdə hərbi and haqqında Saziş Moskva şəhəri, 16.01.92-ci il, DBŞ
5. Birlük Dövlətlərin Silahlı Qüvvələrinin vahid müdafiə büdcəsinin formalaşdırılması və maliyyələşdirilmə qaydası barədə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlər arasında Saziş Minsk şəhəri, 14.02.92-ci il, DBŞ
6. Strateji qüvvələrin statusu haqqında Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlər arasında Saziş Minsk şəhəri, 14.02.92-ci il, DBŞ
7. Birlük iştirakçısı olan dövlətlərin Silahlı Qüvvələrinin silahla, texnika ilə, maddi vasitələrlə təmin edilməsi, təmir müəssisələrinin istehsalat fəaliyyətinin, elmi tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinin təşkili prinsipləri haqqında Saziş Minsk şəhəri, 14.02.92-ci il, DBŞ
8. Keçid dövründə Ümumi təyinatlı qüvvələr haqqında Ermənistan Respublikası, Belarıs Respublikası, Qazaxıstan Respublikası, Qırğızıstan Respublikası, Rusiya Federasiyası, Tacikistan Respublikası, Türkmənistan və Özbəkistan Respublikası arasında Saziş Minsk şəhəri, 14.02.92-ci il, DBŞ
9. Müstəqil Dövlətlər Birliyi ali orqanlarının müdafiə məsələləri üzrə səlahiyyətləri haqqında Saziş Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il, DBŞ
10. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Birləşmiş Silahlı Qüvvələrinin fəaliyyətinin hüquqi əsasları haqqında Saziş Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il, DBŞ
11. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Birləşmiş Silahlı Qüvvələrinin komplektləşdirilməsi və onlarda hərbi xidmət keçilməsi prinsipləri barədə Saziş Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il, DBŞ

12. Birləşmiş Silahlı Qüvvələrin ümumi təyinatlı qüvvələrinin keçid dövründə statusu haqqında Saziş Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il, DBŞ
13. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Sərhəd Qoşunlarının statusu haqqında Saziş Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il, DBŞ
14. Keçid dövründə Birləşmiş Silahlı Qüvvələr haqqında Saziş Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il, DBŞ
15. MDB iştirakçısı olan dövlətlərin dövlət sərhədlərinin və dəniz iqtisadi zonalarının mühafizəsi haqqında Saziş Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il, DBŞ
16. Birlik Sərhəd Qoşunlarının kompleksləşdirilməsi və onlarda hərbi xidmət keçilməsi prinsipləri haqqında Saziş Daşkənd şəhəri, 15.05.92-ci il, DBŞ
17. Birlik Sərhəd Qoşunlarının maliyyələşdirilməsi qaydası haqqında Saziş Daşkənd şəhəri, 15.05.92-ci il, DBŞ
18. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin Silahlı Qüvvələrində və Birləşmiş Silahlı Qüvvələrdə hüquq-mühafizə orqanları haqqında Saziş Daşkənd şəhəri, 15.05.92-ci il, DBŞ
19. Sərhəd qoşunlarının silah, hərbi texnika və digər maddi vasitələrlə təmin edilməsi, elmi tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinin təşkili prinsipləri haqqında Saziş Daşkənd şəhəri, 15.05.92-ci il, HBS
20. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Birləşmiş Silahlı Qüvvələrinin kəşfiyyat təminatının təşkili haqqında Saziş Daşkənd şəhəri, 15.05.92-ci il, HBS
21. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin Dövlət Başçıları Şurasının və Hökumət Başçıları Şurasının müvəqqəti prosedür qaydaları haqqında Saziş Daşkənd şəhəri, 15.05.92-ci il, DBŞ
22. Sərhəd Qoşunları idarəetmə sisteminin informasiya təminatı və sirlərinin qorunması haqqında Saziş Minsk şəhəri, 26.06.92-ci il, HBS
23. Sərhəd Qoşunları hərbi qulluqçularının və onların ailə üzvlərinin, fəhlə və qulluqçularının tibbi təminatının təşkili haqqında Saziş Minsk şəhəri, 26.06.92-ci il, HBS
24. Dövlətlərarası elmi-texniki informasiya mübadiləsi haqqında Saziş Minsk şəhəri, 26.06.92-ci il, HBS
25. Ayrı-ayrı dövlətlərin milli valyuta tətbiq edəcəyi təqdirdə rubl zonası dövlətlərinin maraqlarının qorunması haqqında Saziş Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il, DBŞ
26. Sərhəd Qoşunları Baş komandanı haqqında Saziş Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il, DBŞ
27. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurası və Hökumət Başçıları Şurası yanında Məşvərətçi İqtisadi İşçi Komissiyasının yaradılması haqqında Saziş Bişkek şəhəri, 09.10.92-ci il, DBŞ, HBS
28. Rublu qanuni ödəmə vasitəsi kimi saxlanmış dövlətlərin vahid pul sistemi və əlaqəli pul-kredit və valyuta siyasəti haqqında Saziş Bişkek şəhəri, 09.10.92-ci il, DBŞ, HBS
29. Strateji qüvvələr üzrə Sazişdə dəyişikliklər edilməsi haqqında Saziş Minsk şəhəri, 22.01.93-cü il, DBŞ

Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçıları Şurasının qərarlarına xitam verilməsi haqqında” Qərarın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (22 iyun 2001-ci il, № 149-III)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 2000-ci il dekabrın 1-də Minsk şəhərində Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçıları Şurasının iclasında Azərbaycan Respublikası tərəfindən imzalanmış “Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçıları Şurasının qərarlarına xitam verilməsi haqqında” Qərar təsdiq edilsin.

II. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçıları Şurasının qərarlarına xitam verilməsi haqqında QƏRAR

Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçıları Şurası Müstəqil Dövlətlər Birliyi orqanlarının strukturunun təkmilləşdirilməsi və onda islahatlar aparılması barədə Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının 1999-cu il 2 aprel tarixli Qərarına müvafiq olaraq keçirilmiş Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurası qərarlarının inventarizasiyasının nəticələrini nəzərdən keçirərək, qərara aldı:

Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının xitam verilən qərarlarının Siyahısı təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2000-ci il dekabrın 1-də Minsk şəhərində rus dilində bir əsl nüsxədə imzalanmışdır. Əsl nüsxə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsində saxlanılır və İcraiyyə Komitəsi bu Qərarı imzalamış dövlətlərin hər birinə onun təsdiq edilmiş surətini göndərəcəkdir.

Azərbaycan Respublikası

adından

(imza)

Ermənistan Respublikası

adından

(imza)

Belarus Respublikası

adından

(imza)

Gürcüstan

adından

(imza)

Qazaxıstan Respublikası
adından
(imza)

Qırğızıstan Respublikası
adından
(imza)

Moldova Respublikası
adından
(imza)

Rusiya Federasiyası
adından
(imza)

Tacikistan Respublikası
adından
(imza)

Türkmənistan Respublikası
adından
(imzalanmayıb)

Özbəkistan Respublikası
adından
(imza)

Ukrayna
adından
(imza)

Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının
qərarlarına xitam verilməsi haqqında Müstəqil Dövlətlər Birliyi
Dövlət Başçıları Şurasının 2000-ci il 1 dekabr tarixli Qərarına

ƏLAVƏ

Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının
xitam verilmiş qərarlarının
SİYAHISI

Sıra №-si	Müqavilənin adı	Qəbul edildiyi yer və tarix
1	2	3

1. Müstəqil dövlətlərin başçılarının müşavirəsinin protokolu (Xəzər dənizinin balıq ehtiyatlarının müəhlizəsi üzrə xüsusi sazişin hazırlanması barədə) Minsk şəhəri, 30.12.91-ci il
2. Müstəqil Dövlət Birliyi dövlət və hökumət başçıların müşavirəsinin protokolu (Birlik Dövlət Başçıları Şurasının və Hökumət Başçıları Şurasının təşkilatı-texniki cəhətdən hazırlanması və keçirilməsi üçün işçi qrupunun adı, strukturu və maliyyələşmə mənbələrinə dair təkliflərin Birlik dövlətləri başçılarının müzakirəsinə çıxarılması haqqında) Minsk şəhəri, 30.12.91-ci il
3. Müstəqil dövlətlər başçılarının müşavirəsinin protokolu (Silahlı Qüvvələrə Komandanlığın marşal Y.İ.Şapoşnikova həvalə edilməsi barədə) Almatı şəhəri, 21.12.91-ci il
4. Müstəqil dövlətlər başçılarının müşavirəsinin protokolu (Aralın problemləri üzrə və Spitakda zəlzələnin nəticələrinin aradan qaldırılması problemləri üzrə xüsusi sazişin hazırlanması barədə) Minsk şəhəri, 30.12.91-ci il
5. Müstəqil dövlətlər başçılarının müşavirəsinin protokolu (Çernobil AES-də fəlakətin nəticələrinin 1992-ci il aradan qaldırılması sahəsində 1992-ci il üçün tədbirlər siyahısının dəqiqləşdirilməsi və müvafiq Sazişin imzalanması haqqında) Minsk şəhəri, 30.12.91-ci il
6. Müstəqil Dövlətlər Birliyi dövlət başçılarının işçi görüşünün protokolu (rentabellik səviyyəsinə differensial yanaşma barədə) Moskva şəhəri, 16.01.92-ci il
7. Müstəqil Dövlətlər Birliyi dövlət başçılarının işçi görüşünün protokolu (İ.M.Korotçenyanın əlaqələndirici təyin edilməsi barədə) Moskva şəhəri, 16.01.92-ci il

8.	Müstəqil Dövlətlər Birliyi dövlət başçılarının işçi görüşünün protokolu (Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının və Hökumət Başçıları Şurasının iclaslarının təşkilati-texniki cəhətdən hazırlanması və keçirilməsi üçün işçi qrupu haqqında Məvəqqəti Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə)	Moskva şəhəri, 16.01.92-ci il
9.	Müstəqil Dövlətlər Birliyi dövlət başçılarının işçi görüşünün hərbi-dəniz rəmzləri barədə protokolu	Moskva şəhəri, 16.01.92-ci il
10.	Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin başçılarının işçi görüşünün protokolu (malgöndərmələrin və tranzit üzrə məhdudiyyətlərin lisenziyalaşdırılması və kvotalaşdırılmasının ləğv edilməsi haqqında)	Moskva şəhəri, 16.01.92-ci il
11.	Müstəqil Dövlətlər Birliyi dövlət başçılarının işçi görüşünün protokolu (təsərrüfat əlaqələrinin saxlanması barədə)	Moskva şəhəri, 16.01.92-ci il
12.	Müstəqil Dövlətlər Birliyi dövlət başçılarının işçi görüşünün protokol qeydi (Səbiq SSR İttifaqı Silahlı Qüvvələrində islahatlar aparılması və onların statusu barədə və MDB iştirakçısı olan dövlətlərin xarici işlər nazirlərinə müqavilələrin təsdiq edilməsi məsələlərinə baxılmasının həvalə edilməsi barədə məsələlər kompleksinin nəzərdə keçirilməsi üçün işçi qrupunun çağırılması haqqında)	Moskva şəhəri, 16.01.92-ci il
13.	Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının Birlik Birləşmiş Silahlı Qüvvələrinin Baş komandanının təyin edilməsi barədə qərar	Minsk şəhəri, 14.02.92-ci il
14.	Birlik iştirakçısı olan dövlətlərin dövlət başçılarının və hökumət başçılarının Müşavirəsinin protokolu (keçmiş SSRİ Dövlət Bankının aktivlərinin və passivlərinin bölüşdürülməsi haqqında dövlətlərarası Səzişin hazırlanması barədə)	Minsk şəhəri, 14.02.92-ci il
15.	Dövlət başçıları müşavirəsinin protokolu (keçmiş SSR İttifaqının müqavilələrinə, bütün mülkiyyətinə, dövlət arxivlərinə, borclarına və aktivlərinə hüquq varisliyi barədə sənədin Birlik iştirakçısı olan dövlətlərin başçıları tərəfindən baxılmaq üçün hazırlanması haqqında)	Minsk şəhəri, 14.02.92-ci il
16.	Dövlət başçıları müşavirəsinin protokolu (Strateji hücum silahlarının ixtisar edilməsi və məhdudlaşdırılması haqqında SSRİ ilə ABŞ arasında Müqavilənin və Avropada adi Silahlı	Minsk şəhəri, 14.02.92-ci il
17.	Dövlət başçıları müşavirəsinin protokolu (hərbi məsələlər üzrə səzişlər blokunun hazırlanması barədə)	Minsk şəhəri, 14.02.92-ci il
18.	Müstəqil Dövlətlər Birliyi Birləşmiş Silahlı Qüvvələrinin Baş Komandanlığı haqqında qərar	Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il
19.	Birliyin Birləşmiş Silahlı Qüvvələri Baş Qərargah rəisinin və Strateji Qüvvələr Komandanının təyin edilməsi haqqında qərar	Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il
20.	Birliyin Birləşmiş Silahlı Qüvvələrinin Ümumi Təyinatlı Qüvvələri Komandanının təyin edilməsi haqqında qərar	Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il
21.	Sərhəd Qoşunlarının Ümumi komandanlığı haqqında qərar	Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il
22.	Beynəlxalq Yayım Şirkətinin və Avroasiya Yayım Birliyinin yaradılması haqqında qərar	Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il
23.	"Baykonur" elmi-texniki və istehsalat kompleksindən istifadə edilməsi haqqında qərar	Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il
24.	Deportasiya edilmiş xalqların, milli azlıqların və ayrı-ayrı vətəndaşların hüquqlarının bərpası ilə bağlı məsələlər üzrə Səziş layihəsinin təkrar işlənməsi haqqında Protokol qərar	Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il
25.	Dövlət Başçıları Şurasının qərarı (Qarabağ münaqişəsi zonasına müşahidəçilər qrupunun və sülhü qoruyan kollektiv qüvvələrin göndərilməsi haqqında)	Kiyev şəhəri, 20.03.92-ci il
26.	Keçmiş SSR İttifaqının qarşılıqlı maraq doğuran müqavilələrinə, dövlət mülkiyyətinə, dövlət arxivlərinə, borclarına və aktivlərinə hüquq varisliyi üzrə komissiyanın fəaliyyəti haqqında Protokol qərar	Daşkənd şəhəri, 15.05.92-ci il
27.	Protokol qərarı (MDB Nizamnaməsi layihəsinin hazırlanması haqqında)	Daşkənd şəhəri, 15.05.92-ci il
28.	Deportasiya edilmiş xalqlara və deportasiya edilmiş qillili azlıqları mənsub olan şəxslərin hüquqlarının bərpası ilə bağlı məsələlər barədə qərar	Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il
29.	Birlik iştirakçısı olan dövlətlərdəki münaqişə zonalarında sülhü qoruyan kollektiv qüvvələrin fəaliyyətə başlaması haqqında qərar	Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il
30.	Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnaməsinin hazırlanması haqqında qərar	Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il

31. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin Dövlət Başçıları Şurasının növbəti iclaslarının keçirilmə müddətləri və ilkin gündəliyi barədə qərar Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il
32. Strateji qüvvələr məsələsinə dair Protokol qeydi Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il
33. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Birləşmiş Silahlı Qüvvələri Baş komandanının müavininin təyin edilməsi haqqında qərar Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il
34. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının, Hökumət Başçıları Şurasının və digər orqanlarının iclaslarının keçirilməsində iştirak etmə barədə qərar Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il
35. Birliyin Məsləhət-Əlaqələndirmə İqtisadi Şurasının yaradılması haqqında qərar Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il
36. Birləşmiş Silahlı Qüvvələrinin Ümumi təyinatlı qüvvələrinin komandanı vəzifəsindən azad edilmə barədə qərar Moskva şəhəri, 06.07.92-ci il
37. Tacikistan Respublikasında təbii fəlakətin nəticələrinin aradan qaldırılması üzrə birləşmiş tədbirlər haqqında Protokol qeydi Bişkek şəhəri, 09.10.92-ci il
38. Strateji qüvvələr haqqında Protokol qərarı (Strateji qüvvələr komandanlığı kadrlarında dəyişikliklər barədə) Bişkek şəhəri, 09.10.92-ci il
39. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının və Hökumət Başçıları Şurasının iclasının Protokolu (Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnaməsi qəbul edilərkən Dövlət Başçıları Şurası və Hökumət Başçıları Şurası yanında Məsləhətçi İqtisadi İşçi Komissiyası haqqında Əsasnamənin Dövlət Başçıları Şurasının müzakirəsinə verilməsi barədə) Bişkek şəhəri, 09.10.92-ci il
40. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Birləşmiş Silahlı Qüvvələrinin Baş Komandanlığı haqqında Əsasnamənin qüvvəyə minməsi haqqında Protokol Bişkek şəhəri, 09.10.92-ci il
41. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri haqqında qərar Bişkek şəhəri, 09.10.92-ci il
42. MDB Dövlət Başçıları Şurasının və Hökumət Başçıları Şurasının qərarı (Birləşmiş iştirakçısı olan dövlətlərin təsərrüfat qanunvericiliyinin yaxşılaşdırılması prinsipləri haqqında Səzişin PA-nın müzakirəsinə çıxarılması barədə) Bişkek şəhəri, 09.10.92-ci il
43. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Nizamnaməsinin layihəsi haqqında qərar Bişkek şəhəri, 09.10.92-ci il
44. Protokol qərarı (Birliyin Birləşmiş Silahlı Qüvvələrinin Baş Komandanı aviasiya marşalı Y.İ. Şapoşnikovun məlumatının nəzərə alınmasına dair) Minsk şəhəri, 22.01.93-cü il
45. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlətlərarası Məhkəməsinin yaradılması və əsas prinsipləri haqqında qərar Minsk şəhəri, 22.01.93-cü il
46. Məsləhət-Əlaqələndirmə Komitəsi haqqında Əsasnamənin işlənilməsi haqqında qərar Minsk şəhəri, 22.01.93-cü il
47. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri və yeri haqqında qərar Minsk şəhəri, 22.01.93-cü il
48. 1941-1945-ci illərin Böyük Vətən müharibəsində qələbənin 50 illiyinin bayram edilməsinə hazırlıq haqqında qərar Minsk şəhəri, 22.01.93-cü il
49. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin daha da möhkəmləndirilməsi haqqında Protokol qərarı Minsk şəhəri, 16.04.93-cü il
50. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin iqtisadi ittifaqının yaradılması haqqında Müqavilənin və digər zəruri sənədlərin layihələrinin hazırlanmasına dair tövsiyələr Moskva şəhəri, 14.05.93-cü il
51. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin iqtisadi ittifaqının yaradılması üzrə tədbirlər haqqında qərar Moskva şəhəri, 14.05.93-cü il
52. Tacikistan Respublikasına təcili yardım göstərilməsi barədə qərar Moskva şəhəri, 14.05.93-cü il
53. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin bundan sonra da möhkəmləndirilməsi haqqında sənədlərin layihələrinin hazırlanması Programı barədə qərar Moskva şəhəri, 14.05.93-cü il
54. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri və yeri haqqında qərar Moskva şəhəri, 14.05.93-cü il
55. Müstəqil Dövlətlər Birliyi İqtisad Məhkəməsi sənədinin təsdiq edilməsi haqqında qərar Moskva şəhəri, 14.05.93-cü il
56. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Əlaqələndirmə-Məsləhət Komitəsi haqqında qərar Moskva şəhəri, 14.05.93-cü il
57. Müstəqil Dövlətlər Birliyi İcraçı katibinin təyin edilməsi barədə Moskva şəhəri, 14.05.93-cü il

58. Protokol qeydi (hərbi əməkdaşlıq məsələləri üzrə sənədlərin layihələrinin təkrar işlənməsi barədə) Moskva şəhəri, 14.05.93-cü il
59. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Birləşmiş Qüvvələri Baş Komandanlığının yenidən təşkil edilməsi barədə qərar Moskva şəhəri, 24.09.93-cü il
60. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçılar Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri və yeri haqqında qərar Moskva şəhəri, 24.09.93-cü il
61. Qaçqınlara və məcburi köçkünlərə dövlətlərarası yardım fondu haqqında Əsasnamənin işləni hazırlanması barədə qərar Moskva şəhəri, 24.09.93-cü il
62. Tacikistan Respublikasına yardım fondunun təsis edilməsi haqqında qərar Moskva şəhəri, 24.09.93-cü il
63. 1941-1945-ci illərin Böyük Vətən müharibəsində qələbənin 50 illiyinin bayram edilməsinə hazırlıq haqqında qərar Moskva şəhəri, 24.09.93-cü il
64. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzvlü olan dövlətlərin Xarici İşlər Nazirləri Şurası haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Moskva şəhəri, 24.09.93-cü il
65. Xarici dövlət sərhədlərinin qorunması üzrə əməkdaşlıq haqqında Memorandum Aşqabad şəhəri, 24.12.93-cü il
66. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin Hərbi Əməkdaşlığının Əlaqələndirilməsi üzrə Qərargahın rəisinin təyin edilməsi haqqında qərar Aşqabad şəhəri, 24.12.93-cü il
67. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçılar Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri və yeri haqqında qərar Aşqabad şəhəri, 24.12.93-cü il
68. Tacikistan Respublikasının Əfqanıstanla dövlət sərhədinin bir hissəsində vəziyyətin sabitləşdirilməsi üzrə əlavə tədbirlər haqqında qərar Aşqabad şəhəri, 24.12.93-cü il
69. İqtisadi İttifaq yaradılması haqqında Müqavilənin müvafiqi təbii barədə qərar Aşqabad şəhəri, 24.12.93-cü il
70. Müstəqil Dövlətlər Birliyi təsis sənədlərini təsdiq etmək üçün Moldova Respublikasının vaxtının uzadılması haqqında qərar Aşqabad şəhəri, 24.12.93-cü il
71. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnamə orqanlarında sədrlik etmə haqqında qərar Aşqabad şəhəri, 24.12.93-cü il

72. Ukraynanın İqtisadi İttifaqa ortağ üzv hüququ ilə qoşulması haqqında Saziş layihəsi barədə qərar Moskva şəhəri, 15.04.94-cü il
73. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnamə orqanlarında sədrlik etmə haqqında qərar Moskva şəhəri, 15.04.94-cü il
74. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin bayrağı və emblemi haqqında qərar Moskva şəhəri, 15.04.94-cü il
75. Tacikistan-Əfqanıstan sərhədində vəziyyətin sabitləşdirilməsi üzrə əlavə tədbirlər haqqında qərar Moskva şəhəri, 15.04.94-cü il
76. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçılar Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri və yeri haqqında qərar Moskva şəhəri, 15.04.94-cü il
77. Qırğızstan Respublikasına təcili yardım göstərilməsi haqqında qərar Moskva şəhəri, 15.04.94-cü il
78. Birliyin Əlaqələndirmə-Məsləhət Komitəsi yanında daimi fəaliyyət göstərən orqan - İqtisadi İttifaqın Komissiyasının yaradılmasının bəyanılması barədə qərar Moskva şəhəri, 15.04.94-cü il
79. Kollektiv sülhyaratma qüvvələrinin Komandanı haqqında qərar Moskva şəhəri, 15.04.94-cü il
80. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin inteqrasiyalı inkişafının perspektiv planının hazırlanması haqqında Protokol qərarı Moskva şəhəri, 15.04.94-cü il
81. Kollektiv sülhyaratma qüvvələrinin Tacikistan Respublikasında olması müddətinin uzadılması haqqında qərar Moskva şəhəri, 21.10.94-cü il
82. "Tacikistan Respublikasının Əfqanıstanla dövlət sərhədinin bir hissəsində vəziyyətin sabitləşdirilməsi tədbirləri haqqında" Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçılar Şurası qərarının qüvvədə olma müddətinin uzadılması barədə qərar Moskva şəhəri, 21.10.94-cü il
83. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçılar Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri və yeri haqqında qərar Moskva şəhəri, 21.10.94-cü il
84. Gürcüstan-Abxaziya münasibəti zonasında sülhü qoruyan kollektiv qüvvələrin komandanının təyin edilməsi haqqında qərar Moskva şəhəri, 21.10.94-cü il
85. İqtisadi İttifaqın Dövlətlərarası İqtisadi Komitəsinin sədri haqqında Protokol qərarı Moskva şəhəri, 21.10.94-cü il

86. Şimali Qafqaz dəmir yolunda hərəkətin normalaşdırılması və böhran vəziyyətindən çıxmaq tədbirləri haqqında Protokol qərar Moskva şəhəri, 21.10.94-cü il
87. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin sərhədlərinin qorunmasında Birliyə daxil olmayan dövlətlər və əməkdaşlıq haqqında Konsepsiya və Müqavilə layihələri haqqında qərar Almatı şəhəri, 10.02.95-ci il
88. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnamə orqanlarında sədrlik etmə haqqında qərar Almatı şəhəri, 10.02.95-ci il
89. Müstəqil Dövlətlər Birliyi çərçivəsində ümumi elmi məkanın yenidən bərpası və qorunub saxlanması üzrə razılaşdırılmış tədbirlər haqqında qərar Almatı şəhəri, 10.02.95-ci il
90. İqtisadi İttifaqın Dövlətlərarası İqtisadi Komitəsi Kollegiyasının sədri haqqında qərar Almatı şəhəri, 10.02.95-ci il
91. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin veteran təşkilatları təmsilçiləri qrupunun İkinci Dünya müharibəsi illərində həlak olmuş vətəndaşlara ehtiram göstərilməsi üçün Almaniya Federativ Respublikasına göndərilməsi barədə Protokol qərar Almatı şəhəri, 10.02.95-ci il
92. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçılar Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri və yeri haqqında Protokol qərar Almatı şəhəri, 10.02.95-ci il
93. Kollektiv Təhlükəsizlik Şurası sənədlər paketinin təkrar işlənməsi barədə Protokol qərar Almatı şəhəri, 10.02.95-ci il
94. "1941-1945-ci illərin Böyük Vətən müharibəsində qələbənin 50 illiyinə hazırlıq və onun bayram edilməsi haqqında" Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçılar Şurasının yerinə yetirilməsi barədə Protokol qərar Almatı şəhəri, 10.02.95-ci il
95. Rədiyasiya təsirinə məruz qalmış vətəndaşların sosial müdafiəsi və sağlamlığının qorunması üzrə Dövlətlərarası Şuranın Katibliyinin strukturu və onun saxlanması üçün xərclər smetası haqqında qərar Minsk şəhəri, 26.05.95-ci il
96. Kollektiv sülhəratma qüvvələrinin Tacikistan Respublikasında komandanı haqqında qərar Minsk şəhəri, 26.05.95-ci il
97. Kollektiv sülhəratma qüvvələrinin Tacikistan Respublikasında qalma müddətinin uzadılması haqqında qərar Minsk şəhəri, 26.05.95-ci il

98. Sülhü qoruyan kollektiv qüvvələrin Gürcüstan Respublikası Abxaziya münaqişə zonasında qalma müddətinin uzadılması haqqında qərar Minsk şəhəri, 26.05.95-ci il
99. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin hava hücumundan müdafiə birləşmiş sisteminin yaradılması haqqında 1995-ci il 10 fevral tarixli Sazişin yerinə yetirilməsi gedişi barədə qərar Minsk şəhəri, 26.05.95-ci il
100. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçılar Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri və yeri haqqında qərar Minsk şəhəri, 26.05.95-ci il
101. Kollektiv Təhlükəsizlik Şurası sənədlər layihələrinin təkrar işlənməsi haqqında Protokol qərar Minsk şəhəri, 26.05.95-ci il
102. General-polkovnik V.N.Samsonova ordu generalı hərbi rütbəsinin verilməsi barədə qərar Moskva şəhəri, 19.01.96-cı il
103. Kollektiv sülhəratma qüvvələrinin Tacikistan Respublikasında komandanı haqqında qərar Moskva şəhəri, 19.01.96-cı il
104. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Nizamnamə orqanlarında sədrlik etmə haqqında qərar Moskva şəhəri, 19.01.96-cı il
105. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin inteqrasiyalı inkişafına perspektiv planı haqqında qərar Moskva şəhəri, 19.01.96-cı il
106. "Tacikistan Respublikasının Əfqanıstanla dövlət sərhədinin bir hissəsində vəziyyətin sabitləşdirilməsi tədbirləri haqqında" Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin qərarının qüvvədə olma müddətinin uzadılması barədə qərar Moskva şəhəri, 19.01.96-cı il
107. Kollektiv sülhəratma qüvvələrinin Tacikistan Respublikasında qalma müddətinin uzadılması haqqında qərar Moskva şəhəri, 19.01.96-cı il
108. Birlük iştirakçısı olan dövlətlərin mədəniyyət tədrimlərinin I Konqresinin keçirilməsi və mədəniyyət sahəsində dövlətlərarası əməkdaşlığın digər məsələləri haqqında qərar Moskva şəhəri, 19.01.96-cı il
109. İllüstrasiyalı informasiya-publisistik kitabın nəşri haqqında Protokol qərar Moskva şəhəri, 19.01.96-cı il
110. Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçılar Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri və yeri haqqında Protokol qərar Moskva şəhəri, 19.01.96-cı il
111. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin baş prokurorları müşavirəsinin təşəbbüsləri haqqında Protokol qərar Moskva şəhəri, 19.01.96-cı il

112.	Sovet İttifaqı marşalı G.K.Jukovun anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlı tədbirlərin hazırlanması və keçirilməsi barədə qərar	Moskva şəhəri, 17.05.96-cı il
113.	Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin "İnterfaks" İnformasiya Agentliyi ilə əməkdaşlığı haqqında Saziş layihəsi barədə Protokol qərar	Moskva şəhəri, 17.05.96-cı il
114.	MDB-nin 1996-1997-ci illərdə inteqrasiyalı inkişafın perspektiv planı haqqında Protokol qərar	Moskva şəhəri, 17.05.96-cı il
115.	Kollektiv sülhyaratma qüvvələrinin Tacikistan Respublikasında qalma müddətinin uzadılması haqqında yer	22.08.96-cı il, prosedur qaydalarının 20-ci qaydasının 6-cı bəndinə müvafiq olaraq
116.	İqtisadi İttifaqın Dövlətlərarası İqtisadi Komitəsinin Kollegiya sədrinin vəzifəsini icra edən haqqında qərar	31.10.96-cı il, prosedur qaydalarının 20-ci qaydasının 6-cı bəndinə müvafiq olaraq
117.	"Tacikistan Respublikasının Əfqanıstanla dövlət sərhədinin bir hissəsində vəziyyətin sabitləşdirilməsi tədbirləri haqqında" Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin qərarının qüvvədə olma müddətinin uzadılması barədə 1993-cü il 22 yanvar tarixli qərar	Moskva şəhəri, 28.03.97-ci il
118.	Kollektiv sülhyaratma qüvvələrinin Tacikistan Respublikasında qalma müddətinin uzadılması haqqında qərar	Moskva şəhəri, 28.03.97-ci il
119.	Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının növbəti iclasının keçirilmə müddətləri və yeri haqqında qərar	Moskva şəhəri, 28.03.97-ci il
120.	Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin 1997-ci ildə inteqrasiyalı inkişafına dair əsas tədbirlər haqqında qərar	Moskva şəhəri, 28.03.97-ci il
121.	Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının növbədənənar iclasının hazırlanması barədə qərar	Kişinyov şəhəri, 23.10.97-ci il
122.	Müstəqil Dövlətlər Birliyi İcraçı katibinin təyin edilməsi barədə qərar	Moskva şəhəri, 29.04.98-ci il

"Azad ticarət zonasının yaradılması haqqında" Sazişin iştirakçısı olan dövlətlər tərəfindən idxalın lisenziyalaşdırılması qaydaları barədə" Protokolun təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(22 iyun 2001-ci il, № 152-III)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 2000-ci il noyabrın 30-da Minsk şəhərində Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Hökumət Başçıları Şurasının iclasında Azərbaycan Respublikası tərəfindən imzalanmış "Azad ticarət zonasının yaradılması haqqında" Sazişin iştirakçısı olan dövlətlər tərəfindən idxalın lisenziyalaşdırılması qaydaları barədə Protokol təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Azad ticarət zonasının yaradılması haqqında Sazişin iştirakçısı olan dövlətlər tərəfindən idxalın lisenziyalaşdırılması qaydaları barədə PROTOKOL

Bundan sonra "Tərəflər" adlandırılacaq Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin hökumətləri,

Azad ticarət zonasının yaradılması haqqında 1994-cü il 15 aprel tarixli Sazişdən və Azad ticarət zonasının yaradılması haqqında Sazişə dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə 1999-cu il 2 aprel tarixli Protokoldan Tərəflərin dövlətlərinin gömrük ərazisində azad ticarət rejiminin təmin olunması sahəsində irəli gələn öhdəliklərini yerinə yetirmək məqsədi ilə,

azad ticarət zonasının səmərəli fəaliyyəti üçün Tərəflərin dövlətlərinin milli qanunvericiliklərinin yaxınlaşdırılmasına çalışaraq,

mal idxalının lisenziyalaşdırılması prosedurundan lazımı qaydada istifadə olunmasının qarşılıqlı ticarətin inkişafına əngəl ola biləcəyini etiraf edərək,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1. Fəaliyyət sahəsi

Bu Protokolla müəyyən edilən idxalın lisenziyalaşdırılması qaydaları, Tərəflər arasında, Tərəflərdən birinin gömrük ərazisi olan və digər Tərəflərin gömrük mənsə ölkəsi əraziləri üçün nəzərdə tutulan malların idxalı ilə bağlı yaranan qarşılıqlı münasibətləri tənzimləyir.

Tərəflərin dövlətlərinin gömrük ərazisi onların milli qanunvericiliyinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

Maddə 2. Ümumi müddəalar

1. Bu Protokolun məqsədləri üçün mal idxalının lisenziyalaşdırılması Tərəfin səlahiyyətli dövlət orqanının ərizə və/və ya lisenziyanın tərtibi üçün zəruri olan digər sənədlər əsasında müəyyən əmtəə növlərinin idxalına lisenziya verməsini nəzərdə tutan xarici ticarət fəaliyyətinin tənzimlənməsinin inzibati tədbiri kimi müəyyən edilir.

2. Tərəflərin hər biri idxalın lisenziyalaşdırılması qaydalarını, eləcə də onlara edilmiş dəyişiklik və əlavələr barədə informasiyanı öz milli rəsmi nəşrlərində dərc edir və Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsinə məlumat verir.

Rəsmi dərc hər bir Tərəfin dövlətinin milli qanunvericiliyi və beynəlxalq öhdəlikləri ilə müəyyən edilmiş müddətlərdə həyata keçirilir.

3. Lisenziyanın verilməsinə dair ərizə forması və onun təqdim edilmə qaydası mümkün qədər sadələşdirilməli və idxalçı Tərəfin dövlətinin milli qanunvericiliyinin və beynəlxalq öhdəliklərinin tələblərinə uyğun olmalıdır.

Lisenziya verilməsinə dair ərizə təqdim edildikdə idxalçı Tərəfin səlahiyyətli dövlət orqanı lisenziyanın idxalçı Tərəf dövlətinin milli qanunvericiliyinə və beynəlxalq öhdəliklərinə müvafiq qaydada rəsmiləşdirilməsi üçün zəruri olan sənədləri və informasiyam tələb edə bilər.

4. Bu Protokolun şərtləri Tərəflərin dövlətlərinin milli maraqlarına zidd olan, yaxud təsərrüfat subyektlərinin kommersiya sirrini qorumaq sahəsindəki qanuni hüquqlarını pozan məxfi informasiyanın açıqlanmasını Tərəflərdən tələb etmir.

Maddə 3. Mal idxalının avtomatik lisenziyalaşdırılması

1. Mal idxalının avtomatik lisenziyalaşdırılması xarici ticarət fəaliyyətinin inzibati tənzimləmə tədbiridir; bu tədbir Tərəflərin dövlətlərinin gömrük ərazisinə mal idxalının kəmiyyətə məhdudlaşdırılması və ya icazəli qaydasının tətbiqi məqsədlərini güdmür.

Mal idxalının avtomatik lisenziyalaşdırılması məcburidir və istənilən halda həyata keçirilir. Lisenziya alınması üçün əsas maraqlı təsərrüfat subyektinin müəyyən olunmuş qaydada təqdim etdiyi ərizələr və/və ya digər sənədlərdir.

2. Mal idxalının avtomatik lisenziyalaşdırılması aşağıdakı prinsiplərə riayət etməklə həyata keçirilir:

a) mal idxalına lisenziya alınması proseduru maksimum sadələşdirilməlidir ki, lisenziyalaşdırılan malların idxalı məhdudlaşdırılmasın;

b) Tərəflərin, mal idxalı üçün lisenziya verilməsinə dair ərizə və/və ya digər zəruri sənədləri təqdim etmiş və idxalçı Tərəfin normativ hüquqi aktlarında nəzərdə tutulan tədbirlərin hamısını yerinə yetirmiş bütün təsərrüfat subyektləri bu cür lisenziya almaq üçün eyni hüquqlara malikdirlər;

c) lisenziya verilməsinə dair ərizə və/və ya digər zəruri sənədlər malların gömrük rəsmiləşdirilməsinədək istənilən iş günündə təqdim edilə bilər;

ç) lisenziya imkan daxilində təxirə salınmadan verilir, bu zaman onun verilmə müddəti müəyyən edilmiş tələblərə cavab verən ərizənin və/və ya digər zəruri sənədlərin alındığı gündən etibarən 15 iş günündən artıq olmamalıdır.

3. Mal idxalının avtomatik lisenziyalaşdırılması onun tətbiqinə ehtiyac yaratmış şərait saxlandığı müddətdə qüvvədə olan müvəqqəti tədbirdir.

Maddə 4. Kəmiyyət məhdudiyyətlərinin, yaxud icazə qaydasının müəyyən edilməsi məqsədi ilə mal idxalının lisenziyalaşdırılması

1. Kəmiyyət məhdudiyyətlərinin, yaxud icazə qaydasının qoyulması zamanı idxalın lisenziyalaşdırılması xarici iqtisadi fəaliyyəti inzibati tənzimləmə tədbiridir və Tərəflərin gömrük ərazilərinə müəyyən növ malların idxalının kəmiyyətə məhdudlaşdırılması və ya icazə qaydasının müəyyən edildiyi halda tətbiq edilir.

Kəmiyyət məhdudiyyətlərinin, yaxud icazə qaydasının qoyulması zamanı lisenziyalaşdırma proseduru bu Protokolun 2-ci maddəsinə, eləcə də bu maddənin 2-9-cu bəndlərinə müvafiq olaraq həyata keçirilir və o, nəzərdə tutulduğu məqsədə uyğun gəlməlidir.

2. İdxalın kəmiyyətə məhdudlaşdırılması məqsədini güdməyən lisenziyalaşdırma tətbiq edildiyi halda Tərəflərə bu cür lisenziyalaşdırmanın tətbiqi səbəblərini izah edən informasiya verilməlidir.

3. Müəyyən malm ticarətində marağı olan Tərəfin sorğusuna əsasən, sorğu edilən Tərəf aşağıdakılara dair informasiya təqdim edir:

idxal məhdudiyyətlərinin tətbiqi;

idxal edilən malların həcmi göstərilməklə lisenziyaların sayı; Tərəflərin dövlətlərindən idxal edilən lisenziyalaşdırılan malın dəyəri və/və ya həcmi barədə statistik məlumatlar.

4. Kəmiyyət məhdudiyyətlərinin qoyulması məqsədi ilə mal idxalının lisenziyalaşdırılmasını tətbiq edən Tərəf bu Protokolun 2-ci maddəsinin 2-ci bəndində müəyyən edilən müddətlərdə malların kəmiyyətini və/və ya dəyərini müəyyənləşdirən kvotaların ümumi həcmi, kvotaların qüvvədə olmasının başlanması və bitməsi tarixlərini və həmin kvotalardakı hər hansı dəyişiklikləri dərc edir.

5. Kvotalar ixracatçı dövlətlər arasında bölüşdürüldükdə idxalın kəmiyyət məhdudiyyətini tətbiq edən Tərəf müəyyənləşdirilən kvotada ixracatçı dövlətlərin payları barədə digər maraqlı Tərəflərə təxirəsalınmadan məlumat verir və həmin informasiyanı bu Protokolun 2-ci maddəsinin 2-ci bəndində müəyyən olunmuş müddətlərdə dərc edir.

6. Tərəflərin idxalçı dövlət olan Tərəfin normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilmiş tələbləri yerinə yetirən təsərrüfat subyektləri mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, lisenziya verilməsinə dair ərizə ilə müraciət etməkdə və belə ərizə-

yə baxılmasında eyni hüquqlara malikdirlər. Lisenziya verməkdən imtina edildikdə imtinanın səbəbi ərizəçiyə bildirilir. Ərizəçinin idxalçı dövlətin milli qanunvericiliyinə müvafiq qaydada belə bir qərardan şikayət etmək, yaxud ona yenidən baxılmasını tələb etmək hüququ vardır.

7. Əgər ərizələrə daxil olduğu qaydada baxılırsa, ərizəyə baxılma müddəti ərizənin alındığı tarixdən başlayaraq 30 iş günündən artıq olmamalıdır.

Əgər bütün ərizələrə eyni vaxtda baxılırsa, ərizələrə baxılma müddəti ərizə qəbulunun elan edilmiş müddətinin bitdiyi tarixdən başlayaraq 60 iş günündən artıq olmamalıdır.

8. Lisenziyanın qüvvədə olma müddəti kifayət qədər olmalıdır ki, idxalın qabaqcadan nəzərdə tutulmamış qısmüddətli tələbləri ödəməsi üçün həyata keçirildiyi əlahiddə hallar istisna edilməklə, idxala, o cümlədən ucqar mənbələrdən idxala əngəl törətməsin.

9. Kvotaların bölüşdürülməsi zamanı lisenziyada ixracatçı dövlət göstərilir. Belə bölgü olmadığı halda lisenziya sahibləri idxal mənbələrini seçməkdə sərbəstdirlər.

Maddə 5. Bu Protokolun yerinə yetirilməsi üzrə Tərəflərin fəaliyyətini əlaqələndirən orqan

Bu Protokolun yerinə yetirilməsi gedişinin izlənməsini və onun icrasına aidiyyəti olan hər hansı məsələlər üzrə məsləhətləşmələrin aparılmasını Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsi həyata keçirir.

Maddə 6. Bildirişlər

1. Lisenziyalaşdırma proseduru müəyyənləşdirən, yaxud həmin prosedura dəyişiklik edən Tərəflər müvafiq informasiyanın dərc edildiyi tarixdən etibarən 60 gün ərzində Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsinə bu barədə bildiriş göndərirlər.

2. Mal idxalının lisenziyalaşdırılması qaydaları barədə bildirişdə aşağıdakı məlumatlar olur:

avtomatik lisenziyalaşdırılmalı olan, yaxud kəmiyyət məhdudiyyətlərinin və ya icazə qaydasının müəyyənləşdirilməsi məqsədi ilə lisenziyalaşdırılmalı olan malların siyahısı;

ərizələrin və/və ya digər zəruri sənədlərin, həmçinin lisenziyalaşdırma qaydalarını haqqında informasiyanın təqdim edilməsi üçün səlahiyyətli dövlət orqanının adı; mal idxalının lisenziyalaşdırılması qaydalarının dərc edildiyi milli rəsmi nəşrlərin tarixləri və adları;

mal idxalının lisenziyalaşdırılmasının tətbiqinin məqsədi; lisenziyaların qüvvədə olmasının nəzərdə tutulan müddəti.

3. Lisenziyalaşdırma qaydalarında dəyişikliklər edilməsinə dair bildirişlərdə bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən məlumatlar əks olunmalıdır.

4. Tərəflər bu Protokolun 2-ci maddəsinin 2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş informasiyanın dərc edildiyi milli rəsmi nəşrlər barədə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsinə bildiriş göndərirlər.

5. Tərəflər bu Protokola aidiyyəti olan məsələlər üzrə qanunlarda və digər normativ hüquqi aktlarda dəyişikliklər və onların tətbiqi barədə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsinə informasiya verirlər. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsi alınmış informasiyanı sistemləşdirir və onu Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzvü olan dövlətlərin nəzərinə çatdırır.

Maddə 7. Bu Protokolun icrası

1. Tərəflər bu Protokolun qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən 12 ay ərzində bu Protokolun həyata keçirilməsi üçün zəruri tədbirlər görəcəklər; bu Protokolun 6-cı maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq lisenziyalaşdırmanın tətbiq edilmiş rejim və qaydaları göstərməklə, lisenziyalaşdırılan malların siyahılarını Müstəqil Dövlətlər Birliyi İcraiyyə Komitəsinə göndərəcəklər.

2. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsi mal idxalının lisenziyalaşdırılmasına aidiyyəti olan məsələlərə dair informasiya almaqla Tərəflərə yardım göstərir.

Maddə 8. Yekun müddəaları

1. Bu Protokol ratifikasiya edilməlidir və 3-cü təsdiqnamənin depozitariyə verildiyi gündən qüvvəyə minir. Protokolu sonradan ratifikasiya etmiş Tərəflərin dövlətləri üçün bu Protokol onların öz təsdiqnamələrini depozitariyə təhvil verdikləri gündən qüvvəyə minir.

2. Tərəflərin ümumi razılığı ilə bu Protokola əlavə və dəyişikliklər edilə bilər, bunlar ayrı-ayrı protokollarla tərtib edilib və həmin protokollar bu Protokolun qüvvəyə minməsi üçün nəzərdə tutulmuş prosedura uyğun olaraq qüvvəyə minir.

3. Bu Protokolun tətbiqi, yaxud şərhli ilə bağlı mübahisəli məsələlər məsləhətləşmələr yolu ilə həll edilir.

4. Bu Protokol qüvvəyə mindiyi gündən başlayaraq 5 il ərzində qüvvədə olur. Həmin müddət bitdikdən sonra, əgər Tərəflər başqa qərar qəbul etməzlərsə, bu Protokol hər dəfə növbəti 5 illik müddətə avtomatik olaraq uzadılır.

5. Tərəflərdən hər biri özünün bu Protokoldan irəli gələn öhdəliklərini qabaqcadan nizama salmaqla, azı 6 ay əvvəldən öz niyyəti barədə depozitariyə yazılı bildiriş göndərməklə bu Protokoldan çıxıb bilər.

6. Bu Protokol onun müddəalarını qəbul edən digər dövlətlərin qoşulma barədə müvafiq sənədləri depozitariyə göndərmək yolu ilə qoşulmaları üçün açıqdır.

7. Bu Protokola qeyd-şərtlər edilməsinə yol verilmir.

2000-ci il noyabrın 30-da Minsk şəhərində rus dilində bir əsl nüsxədə imzalanmışdır. Əsl nüsxə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsində saxlanılır.

və İcraiyyə Komitəsi bu Protokolu imzalamış dövlətlərin hər birinə onun təsdiq edilmiş surətini göndərir.

**Azərbaycan Respublikasının
Hökuməti adından**
(imza)

**Moldova Respublikasının
Hökuməti adından**
(imzalanmayıb)

**Ermənistan Respublikasının
Hökuməti adından**
(imza)

**Rusiya Federasiyasının
Hökuməti adından**
(imza)

**Belarus Respublikasının
Hökuməti adından**
(imza)

**Tacikistan Respublikasının
Hökuməti adından**
(imza)

**Gürcüstan
Hökuməti adından**
(imza)

**Türkmənistan
Hökuməti adından**
(imzalanmayıb)

**Qazaxıstan Respublikasının
Hökuməti adından**
(imza)

**Özbəkistan Respublikasının
Hökuməti adından**
(imzalanmayıb)

**Qırğızıstan Respublikasının
Hökuməti adından**
(imza)

**Ukrayna
Hökuməti adından**
(imza)

Türkdilli Dövlətlərin Başçılarının Zirvə görüşünün İstanbul Bəyannaməsinin təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(22 iyun 2001-ci il, № 153-III)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 2001-ci il aprelin 27-də İstanbul şəhərində Türkdilli Dövlətlərin Başçılarının VII Zirvə görüşündə Azərbaycan Respublikası tərəfindən imzalanmış Türkdilli Dövlətlərin Başçılarının Zirvə görüşünün İstanbul Bəyannaməsi təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Türkdilli Dövlətlərin Başçılarının Zirvə görüşünün İstanbul BƏYANNAMƏSİ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev, Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti Nursultan Nazarbayev, Qırğızıstan Respublikasının Prezidenti Askar Akayev, Türkiyə Respublikasının Prezidenti Əhməd Necdət Sezər, Türkmənistan Prezidenti Saparmurat Niyazov və Özbəkistan Respublikası Ali Məclisinin sədri Erkin Xəlilov 2001 -ci il aprelin 26-sı və 27-sində İstanbul şəhərində türkdilli Dövlətlərin Başçılarının VII Zirvə görüşünü keçirmişlər.

Dövlət başçıları,

aralarındakı tarix, mədəniyyət və dil ortaqlığının əhəmiyyətini, dövlətlərarası münasibətlərin və bütün sahələrdə dostluq, hüquq bərabərliyi və qarşılıqlı mənafelərə hörmət ruhunda əməkdaşlığın mövcud yüksək səviyyəsini vurğulayaraq;

müstəqilliyinin onuncu ildönümünü qeyd edən Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Türkmənistan və Özbəkistanın siyasət, iqtisadiyyat, sosial həyat, hüquq və digər sahələrdə mühüm islahatlar həyata keçirdiklərini etiraf edərək, demokratikləşmə, insan hüquqlarının təmin olunması və bazar iqtisadiyyatı infrastrukturunun yaradılması prosesində əhəmiyyətli irəliləyişin həmin dövlətlərin dünya birliyinə inteqrasiyasına kömək etdiyini təsdiqləyərək;

dünya birliyi ilə mövcud hərtərəfli münasibətlərin möhkəmləndirilməsi yönündə səylərin bundan sonra da müstəqillik, suverenlik, təhlükəsizlik, ərazi bütövlüyü, dövlət sərhədlərinin toxunulmazlığı, hüquq bərabərliyi, bir-birinin daxili işlərinə qarşmamaq, zor işlətməmək və zor tətbiqi ilə hədələməmək, iqtisadi və digər təzyiqliq üsullarına əl atmamaq prinsipləri əsasında davam etdiriləcəyini bildirərək;

milli iqtisadiyyatları möhkəmləndirərək, o cümlədən təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə etmək yolu ilə öz xalqlarının rifah səviyyəsini yüksəltməyə çalışaraq və bununla bağlı regional əməkdaşlığın rolunu və əhəmiyyətini dərk edərək;

türkdilli dövlətlərin dövlət başçılarına müntəzəm keçirilən görüşlərinin faydasını vurğulayaraq və Ankarada, İstanbulda, Bışkəkdə, Daşkənddə, Astarada və Bakıda keçirilmiş zirvə görüşlərində imzalanmış bəyannamələrin tarixi əhəmiyyətini təsdiq edərək;

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nizamnaməsinin məqsəd və prinsiplərinə, Helsinki yekun aktının və ATƏT-in digər təməl sənədlərinin müddəalarına bağlılıqlarını təsdiqləyərək;

türkdilli dövlətlərin potensialını nəzərə alaraq və XXI əsrdə dostluq, mehriban qonşuluq, qarşılıqlı fayda və hüquq bərabərliyi ruhunda əməkdaşlığa yeni impuls verilməsi zərurətinə diqqət cəlb edərək, perspektivləri diqqətə çatdıraraq və maraqlı doğuran beynəlxalq və regional məsələlər üzrə fikir mübadiləsi apararaq;

bəyan edirlər:

1. Dövlət başçıları türkdilli dövlətlər arasında ikitərəfli və çoxtərəfli münasibətlərin müsbət inkişafını məmnunluqla vurğulayaraq, gələcəkdə bu münasibətlərin qarşılıqlı fayda və hüquq bərabərliyi zəminində müxtəlif sahələrdə bundan sonra da genişləndirilməsinin və dərinləşdirilməsinin zəruriliyini göstərərək, İstanbul Zirvə görüşünün bu yönündəki əhəmiyyətini qeyd etmişlər.

2. Dövlət başçıları demokratiyanı, insan haqlarına hörmət olunmasını, sekulyarizmi, sosial ədaləti və bazar iqtisadiyyatını dəstəklədiklərini təsdiqləmişlər.

3. Dövlət başçıları tarix, dil və mədəniyyət əlaqələrinin möhkəmləndirilməsinə və bu yöndə işlərin fəallaşdırılmasına tərəfdar olduqlarını bəyan etmiş, təhsil və mədəniyyət sahəsində TÜRKSOY-un fəaliyyətinin müsbət töhfəsini qeyd etmiş və həmin təşkilatın işini bundan sonra da təşviq edəcəklərini bildirmişlər.

4. Dövlət başçıları Böyük İpək Yolunun canlandırılmasının və hərtərəfli regional və beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafı üzrə işlərin sürətləndirilməsinin zəruriliyini, bunun regionda turizmin və iqtisadiyyatın inkişafına kömək edəcəyini vurğulamışlar.

Bununla bağlı, dövlət başçıları müasir nəqliyyat sistemlərinin rolunu qeyd etmiş, bu sahədə saziş və layihələrin həyata keçirilməsi məqsədi ilə fəal əməkdaşlığın davam etdirilməsinin zəruriliyini təsdiqləmişlər.

5. Dövlət başçıları türkdilli dövlətlərin mədəni və tarixi irsinin qorunub saxlanması üzrə söylərin davam etdirilməsinə tərəfdar olduqlarını bildirmiş və türk dünyasının ortaq dəyərlərinin gələcəkdə müəyyən edilməsi, eləcə də xalqların yaxınlaşması üçün kütləvi informasiya vasitələri ilə ictimai təşkilatlar arasında əməkdaşlığın zəruriliyini təsdiq etmişlər.

6. Dövlət başçıları türkdilli xalqlar arasında dostluğu möhkəmləndirmək məqsədi ilə təhsil sahəsində sıx əməkdaşlığın dərinləşdirilməsinin əhəmiyyətini təsdiqləmişlər.

7. Dövlət başçıları təbii sərvətlərin, xüsusən neft və qazın hasilatı və istismarının mühümlüyünü təsdiqləmiş və bununla bağlı vurğulamışlar ki, onlar öz ölkələrinin karbohidrogen xammalının dünya bazarlarına göndərilməsi üçün "Şərqi-

Qərb" enerjidaşıyıcılar dəhlizinin gerçəkləşdirilməsi və istismarında əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verirlər.

Dövlət başçıları qeyd etmişlər ki, regionun ortaq energetika layihələrinin həyata keçirilməsi işində beynəlxalq və özəl maliyyə təşkilatlarını bundan sonra da həvəsləndirəcəklər.

8. Dövlət başçıları ətraf mühitin mühafizəsinə mühüm önəm verərək, regionda və xüsusən də Aral dənizi rayonunda ekoloji durumun yaxşılaşdırılması üzrə təxirəsalınmaz tədbirlər görülməsinə çağırılmışlar.

9. Dövlət başçıları türkdilli dövlətlər arasında ticarət-iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsi məqsədi ilə əlverişli sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat, kommunikasiya və turizm sahəsində ikitərəfli və çoxtərəfli layihələrin hazırlanmasının və gerçəkləşdirilməsinin əhəmiyyətini qeyd etmişlər.

10. Dövlət başçıları öz ölkələrinin və regionun iqtisadi inkişafında kiçik və orta müəssisələrin rolunu vurğulayaraq, bunların ehtiyac duyduğu kadrların hazırlanmasında texniki əməkdaşlığın əhəmiyyətini qeyd etmiş, sahibkarlar və iş adamları arasında əməkdaşlığa əlverişli şərait yaradılmasını dəstəklədiklərini bildirmişlər.

11. Dövlət başçıları ayrı-ayrı türkdilli dövlətlər arasında mülki aviasiya sahəsində əməkdaşlığın inkişafını dəstəklədiklərini ifadə etmişlər.

12. Dövlət başçıları parlamentlər, mərkəzi və yerli hakimiyyət və idarəetmə, özünüidarə orqanları və qeyri-hökumət təşkilatları arasında əməkdaşlığın bundan sonra da dərinləşdirilməsinə xüsusi əhəmiyyət verdiklərini bildirmişlər.

13. Dövlət başçıları global və regional sülhün, sabitlik və təhlükəsizliyin bərqərar olması yönündə BMT, ATƏT və digər beynəlxalq təşkilatların söylərini dəstəklədiklərini bir daha təsdiq edərək, mübahisələrin sülh yolu ilə çözülməsi prinsiplərinə sadıq olduqlarını vurğulamış və bu yöndə hərtərəfli əməkdaşlığın gərəkliliyini qeyd etmişlər.

Dövlət başçıları Asiyada qarşılıqlı fəaliyyət və etimad tədbirləri üzrə Müşavirə prosesinin dərinləşdirilməsinin zəruriliyini dəstəklədiklərini bildirmiş və qeyd etmişlər ki, bu forum regionda sülhün və sabitliyin təmin olunmasının mühüm unsurudur.

Dövlət başçıları beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə ATƏT və İslam Konfransı Təşkilatı arasında əlaqələrin faydasını vurğulamışlar.

14. Dövlət başçıları Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi üzrə BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinin və ATƏT-in qərarlarının yerinə yetirilməsinin mühümlüyünü qeyd etmiş və onları dəstəklədiklərini bildirmişlər.

15. Dövlət başçıları regional və global sülh, dövlətlərin ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi, təhlükəsizliyi, eləcə də sabitliyi və konstitusiya quruluşu üçün təhlükə törədən terrorizm və separatizmin bütün forma və təzahürlərini pisləmişlər.

Dövlət başçıları beynəlxalq terrorizmə, həmçinin radikal və separatçı cərəyanlara, narkotik və silah qaçaqmalçılığı kimi transsərhəd cinayətlərinə qarşı birgə mübarizənin əhəmiyyətini nəzərə çatdırmış, bu mübarizədə özlərinin ikitərəfli və

çoxtərəfli səviyyələrdə, o cümlədən də beynəlxalq təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq etmək əzmində olduqlarını təsdiqləmişlər.

16. Dövlət başçıları narkotiklərin və prekursorların qanunsuz istehsalının və satışının artması tendensiyasını qeyd edərək, narahatlıqla bildirmişlər ki, onların ölkələrinin ərazilərindən bu maddələrin qeyri-qanuni tranziti üçün istifadə edilir. Dövlət başçıları narkotik qaçaqmalçılığı ilə mübarizədə daha sıx koordinasiyanın təmin olunması, müntəzəm informasiya mübadiləsi üçün məlumat bankının yaradılması üzrə işə başlamaq sahəsində razılığa gəlmişlər.

Dövlət başçıları beynəlxalq terrorizmə, narkotik maddə və silah qaçaqmalçılığı ilə, mütəşəkkil cinayətkarlıqla və qanunsuz miqrasiya ilə mübarizədə əməkdaşlığın əhəmiyyətini vurğulamışlar.

Dövlət başçıları, BMT-nin narkotiklərə beynəlxalq nəzarət üzrə Proqramı da daxil olmaqla, dünya ictimaiyyətinin bu sahədəki bütün təşəbbüslərinə yardımçı olmaq əzmini bəyan etmişlər.

17. Dövlət başçıları Əfqanıstandakı durumla bağlı dərin narahatlığını ifadə etmiş və münaqişənin sülh yolu ilə tez bir zamanda həlli sahəsində beynəlxalq birliyin səylərini dəstəklədiklərini açıqlamışlar.

18. Dövlət başçıları əmin olduqlarını bildirmişlər ki, İstanbul Zirvə görüşü türkdilli dövlətlər arasındakı mövcud münasibətləri və əməkdaşlığı möhkəmləndirəcək, regional sülhün, sabitliyin, təhlükəsizliyin, iştirakçı dövlətlərin xalqlarının iqtisadi inkişafının və rifahının təmin edilməsi işinə sanballı töhfə verəcək. Dövlət başçıları səmimi qəbul və qonaqpərvərliyə görə türk xalqına və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Əhməd Necdət Sezərə öz təşəkkürlərini bildirmişlər.

19. Dövlət başçıları VIII Zirvə görüşünü 2002-ci ildə Aşqabad şəhərində keçirmək barədə qərar qəbul etmişlər.

2001-ci il aprelin 27-də İstanbul şəhərində hər biri türk və rus dillərində olmaqla, altı nüsxədə imzalanmışdır, həm də bütün mətnlər eyni qüvvəyə malikdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər ƏLİYEV
Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti Nursultan NAZARBAYEV
Qırğızıstan Respublikasının Prezidenti Askar AKAYEV
Türkiyə Respublikasının Prezidenti Əhməd NECDƏT SEZƏR
Türkmənistan Prezidenti Saparmurat NİYAZOV
Özbəkistan Respublikası Ali Məclisinin sədri Erkin XƏLİLOV

Azərbaycan Respublikasının Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 1976-cı il 23 mart tarixli "Mülki və siyasi hüquqlar haqqında" Beynəlxalq Paktına dair Birinci Fakultativ Protokola qoşulması haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(29 iyun 2001-ci il, № 162-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Azərbaycan Respublikası Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 1976-cı il 23 mart tarixli "Mülki və siyasi hüquqlar haqqında" Beynəlxalq Paktına dair Birinci Fakultativ Protokola qoşulsun.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Mülki və siyasi hüquqlar haqqında Beynəlxalq Pakta dair Birinci Fakultativ PROTOKOL

Baş Məclisin 220 A (XXI) sayılı 1966-cı il 16 dekabr tarixli qətnaməsi ilə qəbul edilmiş və imzalanmaq, təsdiq edilmək və qoşulmaq üçün açıqdır.

Qüvvəyə minməsi: 9-cu maddəyə müvafiq olaraq 23 mart 1976-cı il

Bu Protokolda iştirak edən dövlətlər gələcəkdə Mülki və siyasi hüquqlar haqqında Paktın (bundan sonra "Pakt" adlandırılacaq) məqsədlərinə nail olmaq və onun qərarlarını həyata keçirmək üçün Paktın IV hissəsi əsasında yaradılan İnsan Hüquqları Komitəsinə (bundan sonra "Komitə" adlandırılacaq) bu Protokolda nəzərdə tutulduğu kimi, Paktın ifadə edilmiş hər hansı hüququnun pozulmasının qurbanı olmasını iddia edən ayrı-ayrı şəxslərdən məlumat almaq və onlara baxmaq imkanı verilməli olduğunu nəzərə alaraq, aşağıdakılar barəsində razılığa gəlmişlər:

Maddə 1

Paktın və bu Protokolun iştirakçısı olan dövlət Komitənin öz yurisdiksiyasında olan və bu Paktın ifadə olunmuş hər hansı hüququnun həmin iştirakçı dövlət tərəfindən pozulmasının qurbanı olduğunu iddia edən şəxslərdən məlumat almaq və onlara baxmaq səlahiyyətini tanıyır, Komitə Paktın iştirakçısı olan, lakin bu Protokolun iştirakçısı olmayan dövlət barəsində heç bir məlumat qəbul etmir.

Maddə 2

Paktda sadalanan hüquqlarından hansınınsa pozulduğunu və daxili hüquqi müdafiə vasitələrinin tükəndiyini iddia edən şəxslər, 1-ci maddənin müddəalarına riayət etmək şərti ilə, baxılmaq üçün Komitəyə yazılı məlumat təqdim edə bilərlər.

Maddə 3

Komitə bu Protokola müvafiq olaraq təqdim edilən hər hansı məlumatı, anonim olduqda, yaxud onun fikrincə, belə məlumat vermək hüququndan sui-istifadə olunduğu, yaxud Paktın müddəaları ilə bir araya sığmadığı təqdirdə qeyri-məqbul saya bilər.

Maddə 4

1. 3-cü maddənin müddəalarına riayət edilmək şərti ilə Komitə bu Protokola əsasən ona təqdim olunmuş hər hansı məlumatı Paktın müddəalarından hər hansı birini pozduğu iddia edilən iştirakçı dövlətin nəzərinə çatdırır.

2. Bildiriş alan dövlət altı ay ərzində Komitəyə bu məsələni aydınlaşdıran və həmin dövlətin gördüyü (əgər görübsə) və görə biləcəyi tədbirlər barəsində yazılı izahat, yaxud bəyanat təqdim edir.

Maddə 5

1. Komitə bu Protokola müvafiq olaraq alınmış məlumatları, ayrıca şəxsi və maraqlı iştirakçı dövlət tərəfindən təqdim olunmuş bütün yazılı məlumatlar nəzərə alınmaqla, araşdırır.

2. Komitə aşağıdakıları yəqin etməyincə ayrı-ayrı şəxslərin məlumatına baxmır:

a) bu məsələyə digər müvafiq beynəlxalq təhqiqat, yaxud tənzimləmə prosedurları ilə baxılmadığını;

b) məlum şəxsin bütün mümkün daxili hüquqi müdafiə vasitələrinin tükəndiyini. Bu qayda həmin vasitələrin tətbiqinin əsassız süründürüldüyü hallarda işləmir.

3. Komitə bu Protokolda nəzərdə tutulan məlumatlara baxıldıqda qapalı iclaslar keçirir.

4. Komitə öz mülahizələrini müvafiq iştirakçı dövlətə və şəxsə bildirir.

Maddə 6

Komitə Paktın 45-ci maddəsində nəzərdə tutulan illik məruzəsinə özünün bu Protokola müvafiq fəaliyyəti barədə qısa hesabat daxil edir.

Maddə 7

Bu Protokolun müddəaları Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Baş Məclisinin 14 dekabr 1960-cı il tarixli 1514 (XV) sayılı qətnaməsi ilə qəbul edilmiş Müstəmləkə

ölkələrinə və xalqlarına istiqlaliyyət verilməsi haqqında bəyannaməsinin məqsədlərinə nail olunanaqədər Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsi, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının və onun ixtisaslaşdırılmış idarələrinin digər beynəlxalq konvensiyaları və sənədləri ilə həmin xalqlara verilmiş petisiya hüququnu qətiyyətlə məhdudlaşdırmır.

Maddə 8

1. Bu Protokol Paktı imzalamış hər bir dövlətin imzalaması üçün açıqdır.

2. Bu Protokol Paktı təsdiq etmiş, yaxud ona qoşulmuş hər bir dövlət tərəfindən təsdiq edilməlidir. Təsdiqnamələr saxlanmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə verilməlidir.

3. Bu Protokol Paktı təsdiq etmiş, yaxud ona qoşulmuş hər bir dövlətin qoşulması üçün açıqdır.

4. Qoşulma bu haqda sənədin Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi yanında depozitə qoyulması ilə həyata keçirilir.

5. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi bu Protokolu imzalamış, yaxud ona qoşulmuş bütün dövlətlərə hər bir təsdiqnamənin, yaxud qoşulma haqqında sənədin depozitə qoyulması barədə məlumat verir.

Maddə 9

1. Pakt qüvvəyə mindiyi təqdirdə bu Protokol onuncu təsdiqnamə, yaxud qoşulma haqqında sənəd Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi yanında depozitə qoyulduğu gündən üç ay sonra qüvvəyə minir.

2. Bu Protokolu onuncu təsdiqnamə, yaxud qoşulma haqqında sənəd depozitə qoyulduqdan sonra təsdiq edən, yaxud ona qoşulan hər bir dövlət üçün bu Protokol həmin dövlətin özünün təsdiqnaməsi, yaxud qoşulma haqqında sənədi depozitə qoyulduğu gündən üç ay sonra qüvvəyə minir.

Maddə 10

Bu Protokolun qərarları heç bir məhdudiyət qoyulmadan, yaxud istisnalar edilmədən, federativ dövlətlərin bütün tərkib hissələrinə şamildir.

Maddə 11

1. Bu Protokolun iştirakçısı olan hər bir dövlət düzəlişlər təklif edə və onları Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə təqdim edə bilər. Sonra Baş katib təklif olunan hər bir düzəliş bu Protokolun iştirakçı dövlətlərinə göndərərək, onlardan həmin təkliflərə baxmaq və səsə qoymaq məqsədi ilə iştirakçı dövlətlərin konfransının çağırılmasına razı olub-olmadıqlarını bildirməyi xahiş edir. İştirakçı dövlətlərdən azı üçdə biri belə konfransın çağırılmasına razılığını bildirsə, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi həmin konfransı Birləşmiş Millətlər

Təşkilatının himayəsində çağırır. Bu konfransda və səsvermədə iştirak edən iştirakçı dövlətlərin əksəriyyəti tərəfindən qəbul edilən hər bir təklif təsdiq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Məclisinə təqdim olunur.

2. Düzəlişlər Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Məclisində təsdiq olunduqdan və bu Protokolda iştirak edən dövlətlərin, onların konstitusiyaya prosedurlarına müvafiq olaraq, üçdə ikisinin çoxluğu ilə qəbul edildikdən sonra qüvvəyə minir.

3. Düzəlişlər qüvvəyə mindikdə onları qəbul edən iştirakçı dövlətlər üçün icbari olur. Digər iştirakçı dövlətlər üçün isə bu Protokolun qərarları və onların qəbul etdikləri bütün əvvəlki düzəlişlər icbari olaraq qalır.

Maddə 12

1. Hər bir iştirakçı dövlət istənilən vaxt Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Baş katibinin adına yazılı bildirişlə bu Protokolu ləğv edə bilər. Ləğvetmə Baş katibin bu barədə bildiriş aldığı gündən üç ay sonra qüvvəyə minir.

2. Ləğvetmə bu Protokolun müddəalarının, 2-ci maddəyə müvafiq olaraq, ləğvetmənin qüvvəyə mindiyi tarixə qədər təqdim olunmuş hər hansı məlumata tətbiqini davam etdirməyə mane olur.

Maddə 13

Bu Protokolun 8-ci maddəsinin 5-ci bəndinə müvafiq surətdə təqdim edilən bildirişlərdən asılı olmayaraq Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi Paktın 48-ci maddəsinin 1-ci bəndində haqqında danışılan bütün dövlətlərə aşağıdakılar barədə məlumat verir:

- a) 8-ci maddəyə əsasən imzalamalar, təsdiqetmələr və qoşulmalar;
- b) 9-cu maddəyə əsasən bu Protokolun qüvvəyə minmə tarixi və 11-ci maddəyə əsasən hər hansı düzəlişin qüvvəyə minmə tarixi;
- c) 12-ci maddəyə əsasən ləğvetmələr.

Maddə 14

1. İngilis, ispan, Çin, rus və fransız dillərindəki mətnləri eyni qüvvəyə malik olan bu Protokol saxlanmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının arxivinə verilməlidir.

2. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi bu Protokolun təsdiq olunmuş surətlərini Paktın 48-ci maddəsində göstərilən dövlətlərə göndərir.

“Terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında” Beynəlxalq Konvensiyaya Azərbaycan Respublikasının qoşulması barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(1 oktyabr 2001-ci il, № 174-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. Azərbaycan Respublikası 1999-cu il dekabrın 9-da Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Məclisi tərəfindən qəbul edilmiş “Terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında” Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulsun.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında BEYNƏLXALQ KONVENSIYA

PREAMBULA

Bu Konvensiyanın iştirakçısı olan dövlətlər,

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nizamnaməsinin beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunması, dövlətlər arasında mehriban qonşuluq və dostluq münasibətlərinin və əməkdaşlığın təşviqi ilə bağlı məqsəd və prinsiplərini nəzərə alaraq,

bütün dünyada terrorizm hərəkətlərinin, özünün hər cür forma və təzahüründə genişləndirilməsindən son dərəcə narahat olaraq,

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının əlli illiyi münasibəti ilə Baş Assambleyanın 1995-ci il 24 oktyabr tarixli, 50/6 nömrəli qətnaməsində ehtiva olunmuş Bəyannaməyə istinad edərək,

həmçinin Baş Assambleyanın 1994-cü il 9 dekabr tarixli, 49/60 nömrəli qətnaməsi və ona əlavə də daxil olmaqla, – həmin əlavə beynəlxalq terrorizmin ləğv edilməsi üzrə tədbirlər haqqında Bəyannamədən ibarətdir; Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvü olan bütün dövlətlər həmin Bəyannamədə təntənəli surətdə təsdiq etmişlər ki, onlar harada və kim tərəfindən törədilməsindən asılı olmayaraq, bütün terrorizm hərəkətlərini, metodlarını və təcrübəsini, o cümlədən də dövlətlər və xalqlar arasındakı dostluq münasibətləri üçün təhlükə törədən və dövlətlərin ərazi bütövlüyü və təhlükəsizliyini təhdid edən hərəkətləri cinayət əməli və haqq qazandırılması mümkün olmayan hərəkətlər kimi qeyd-şərtsiz pisləyirlər, – bu məsələyə dair bütün müvafiq qətnamələrinə istinad edərək,

beynəlxalq terrorizmin ləğv edilməsi üzrə tədbirlər haqqında Bəyanamədə həmçinin dövlətlərə bu məsələnin bütün aspektlərini əhatə edən hərtərəfli hüquqi çərçivələrin olmasını təmin etmək məqsədi ilə, bütün forma və təzahürlərdə terrorizmin qabaqlanması, qarşısının alınması və ləğv edilməsi haqqındakı mövcud beynəlxalq hüquq müddəalarının tətbiq dairəsinin təcili qaydada icmalını aparmağın təklif edildiyini vurğulayaraq,

Baş Assambleyanın 1996-cı il 17 dekabr tarixli, 51/210 nömrəli qətnaməsinin 3-cü bəndinin (f) yarım bəndinə (burada Assambleya bütün dövlətləri müvafiq daxili tədbirlər görmək vasitəsilə terrorçuların və terror təşkilatlarının maliyyələşdirilməsinə, – bu cür maliyyələşdirilmənin bilavasitə, yaxud bilavasitə, – xeyriyyə, ictimai və ya mədəni məqsədlər güdən və ya güddüklərini iddia edən, yaxud özləri də qeyri-qanuni silah göndərilməsi, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi və hədələməklə pul qoparmaq, o cümlədən də ayrı-ayrı şəxslərdən terrorçuluq fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi məqsədləri ilə istifadə edilməsi kimi yasaq edilmiş fəaliyyət növlərinə cəlb olunmuş təşkilatlar vasitəsi ilə həyata keçirilməsindən asılı olmayaraq, – mane olmaq və bunun qarşısını almaq üçün tədbirlər görməyə və xüsusən də münasib olduqda, terror məqsədləri üçün nəzərdə tutulduğu şübhə doğuran vəsaitlərin hərəkətlərinə mane olmaq və onun qarşısını almaqdan ötrü tənzimləmə tədbirləri görülməsi məsələsini, bu zaman qanuni kapitalın hərəkət azadlığını qətiyyənlə pozmadan və belə vəsaitlərin beynəlxalq hərəkəti barədə informasiya mübadiləsinə fəallaşdırmaqla nəzərdən keçirməyə çağırılmışdır) istinad edərək,

həmçinin Baş Assambleyanın 1997-ci il 15 dekabr tarixli, 52/165 nömrəli qətnaməsinə, – qətnamədə Assambleya dövlətləri əlverişli şəkildə 1996-cı il 17 dekabr tarixli, 52/210 nömrəli qətnaməsinin 3-cü bəndinin (a)-(f) yarım bəndlərində ifadə edilmiş tədbirlərin həyata keçirilməsi məsələsinə baxmağa çağırılmışdır, – istinad edərək,

daha sonra Baş Assambleyanın 1998-ci il 8 dekabr tarixli, 53/108 nömrəli qətnaməsinə, – həmin qətnamədə Assambleya qərara almışdır ki, Baş Assambleyanın 1996-cı il 17 dekabr tarixli, 52/210 nömrəli qətnaməsi ilə təsis edilmiş Xüsusi Komitə terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında müvafiq mövcud beynəlxalq sənədləri tamamlayacaq Beynəlxalq Konvensiya layihəsini işləyib hazırlamalıdır, – istinad edərək,

terrorizmin maliyyələşdirilməsinin bütövlükdə beynəlxalq birliyi ciddi narahat etdiyini nəzərə alaraq,

beynəlxalq terrorizmin hərəkətlərinin sayının və ağırlığının terrorçuların əldə edib bildiyi maliyyələşmədən asılı olduğunu vurğulayaraq,

həmçinin mövcud çoxtərəfli hüquqi sənədlərdə bu cür maliyyələşmənin konkret nəzərdən keçirilmədiyini qeyd edərək,

terrorizmin maliyyələşdirilməsinə yol verilməməsi, eləcə də onu törədən şəxslərin təqib edilməsi və cəzalandırılması yolu ilə terrorizmlə mübarizə sahəsində səmərəli tədbirlərin işlənilməsi və həyata keçirilməsi işində döv-

lətlər arasında beynəlxalq əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinin qəti zəruriliyinə əmin olaraq,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün:

1. "Vəsaitlər" əldə edilmiş üsulundan asılı olmayaraq, istənilən növ, hiss edilən və ya hiss edilməyən, daşınar və ya daşınmaz aktivlərini, həmçinin bank kreditləri, yol çekləri, bank çekləri, poçt göndərişləri, səhmlər və qiymətli kağızlar, istiqrazlar, veksellər, akkreditivlər də daxil olmaqla, lakin bunlarla məhdudlaşmayaraq, bu cür aktivlərə olan hüquqları və ya onlarda iştirakı təsdiq edən hər hansı formada, o cümlədən də elektron və ya rəqəmli formada hüquqi sənədləri və ya aktları bildirir.

2. "Dövlət və ya hökumət obyektii" dövlət nümayəndələrinin, hökumət üzvlərinin, qanunvericilik və ya məhkəmə orqanı təmsilçilərinin və yaxud dövlətin və ya hər hansı digər dövlət orqanı və ya idarəsinin vəzifəli şəxsləri, ya da qulluqçularının, yaxud hökumətlərarası təşkilatın qulluqçularının və ya vəzifəli şəxslərinin və ya məşğul etdikləri hər hansı bir daimi və ya müvəqqəti obyektii, yaxud nəqliyyat vasitəsini bildirir.

3. "Daxilolmalar" 2-ci maddədə göstərilən cinayətin törədilməsi yolu ilə bilavasitə və ya bilavasitə alınmış və yaxud əldə edilmiş istənilən vəsaiti bildirir.

Maddə 2

1. İstənilən şəxs, əgər o:

a) əlavədə sadalanan müqavilələrdən birinin tətbiq sahəsinə və əlavədəki tərifə uyğun olaraq cinayət sayılan hər hansı bir əməlin,

b) silahlı münaqişə vəziyyətində hərbi əməliyyatlarda fəal iştirak etməyən hər hansı bir mülki şəxsin və ya istənilən digər şəxsin ölümünə və ya ona ağır bədən xəsarəti yetirilməsinə yönəldilmiş istənilən digər əməlin, – bu cür əməlin məqsədi onun səciyyəvi və ya konteksti ilə bağlı olaraq, əhalini qorxutmaqdan və ya hökuməti, yaxud beynəlxalq təşkilatı hər hansı hərəkəti etməyə, yaxud onu etməkdən çəkinməyə məcbur etməkdən ibarət olduqda, – törədilməsi üçün tam və ya qismən istifadə edilməsi niyyəti ilə, yaxud da istifadə ediləcəyini başa düşdüylə halda istənilən metodlarla, bilavasitə və ya qeyri-qanuni olaraq və qəsdən vəsait verir və ya bu vəsaitin yığılmasını həyata keçirirsə, bu Konvensiyanın mənasına görə cinayət törətmiş olur.

2. a) öz təsdiqnamələrini, yaxud qəbul etmə, təsdiq etmə və ya qoşulma haqqında sənədlərini saxlanılmaq üçün təhvil verdikdən sonra, əlavədə sadalanan müqavilələrdən birində iştirakçı tərəf olmayan dövlət bəyan edə bilər ki, bu Konvensiyanın həmin iştirakçı dövlətə tətbiqi zamanı belə hesab edilir ki, bu müqavilə 1-ci bəndin (a) yarım bəndində adı çəkilən əlavəyə daxil edilməmişdir.

Depozitarını bu fakt barəsində xəbərdar edən həmin iştirakçı dövlət üçün bu müqavilə qüvvəyə minəndən dərhal sonra belə bəyanat qüvvəsini itirir.

b) iştirakçı dövlət əlavədə sadalanan müqavilələrdən birinin iştirakçısı olmasını dayandırdıqda bu maddədə nəzərdə tutulmuş qaydada həmin müqaviləyə dair bəyanat verə bilər.

3. Hər hansı bir əməlin 1-ci bənddə göstərilən cinayəti təşkil etməsi üçün, vəsaitlərin faktik olaraq, 1-ci bəndin (a), yaxud (b) yarımbəndlərində göstərilən cinayətin törədilməsi üçün istifadə edilmiş olması məcburi deyil.

4. İstənilən şəxs, əgər o, bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən cinayətlərdən hər hansı birini törətməyə cəhd göstərsə, həmçinin cinayət etmiş olur.

5. İstənilən şəxs, əgər:

a) bu maddənin 1-ci və ya 4-cü bəndlərində göstərilən cinayətlərdən hər hansı birinin törədilməsində iştirakçı qismində iştirak edirsə;

b) bu maddənin 1-ci və ya 4-cü bəndlərində göstərilən cinayətlərdən hər hansı birinin törədilməsi məqsədi ilə digər şəxsləri təşkil edir və ya onlara rəhbərlik edirsə;

c) bu maddənin 1-ci və ya 4-cü bəndlərində göstərilən bir və ya bir neçə cinayətin ümumi məqsədlə fəaliyyət göstərən bir qrup şəxs tərəfindən törədilməsinə şərait yaradırsa, bu cür yardım bilərəkdən və:

i) ya bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən cinayətlərdən birinin törədilməsini nəzərdə tutan fəaliyyət və ya məqsədlərlə qrupun cinayətkar fəaliyyətini və ya cinayətkar məqsədlərini dəstəkləmək üçün;

ii) ya da bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən cinayətlərdən birini törətmək üçün qrupun məqsədini dərk etməklə göstərilmişsə, - həmçinin cinayət etmiş olur.

Maddə 3

Cinayətin bir dövlətdə törədildiyi, ehtimal edilən cinayətkar bu dövlətin vətəndaşı olduğu və həmin dövlətin ərazisində olduğu halda və heç bir başqa dövlət bu Konvensiyanın 7-ci maddəsinin 1-ci və ya 2-ci bəndlərinə müvafiq olaraq öz yurisdiksiyasını həyata keçirmək üçün əsaslara malik olmadığı hallarda bu Konvensiya tətbiq edilmir, lakin bu, müvafiq şəraitdə belə hallara 12-18-ci maddələrin müddələrinin tətbiqini istisna etmir.

Maddə 4

Hər bir iştirakçı dövlət:

a) 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərin, özünün daxili hüququna müvafiq olaraq cinayət sayılması üçün;

b) bu cinayətlərə görə onların ağırlıq dərəcəsi nəzərə alınmaqla uyğun cəzaların müəyyən edilməsi üçün zəruri ola bilən tədbirləri görür.

Maddə 5

1. Hər bir iştirakçı dövlət onun ərazisində olan, yaxud onun qanunlarına əsasən təsis edilmiş hüquqi şəxsi, bu hüquqi şəxsin idarə edilməsi üçün məsul olan,

yaxud ona nəzarəti həyata keçirən, öz rəsmi vəzifəsində çıxış edən fiziki şəxs tərəfindən 2-ci maddədə göstərilən cinayət törədildiyi halda məsuliyyətə cəlb etmək üçün zəruri tədbirləri görür. Bu cür məsuliyyət cinayət, mülki və ya inzibati xarakterli ola bilər.

2. Belə məsuliyyət bu cinayətləri törətmiş fiziki şəxslərin cinayət məsuliyyətinə xələl gətirmədən yaranır.

3. Hər bir iştirakçı dövlət, xüsusilə yuxarıdakı 1-ci bəndə uyğun məsuliyyət daşıyan hüquqi şəxslərə qarşı səmərəli, müvafiq və təsirli cinayət, mülki-hüquqi, yaxud inzibati sanksiyalar tətbiq edilməsini təmin edir. Belə sanksiyalara maliyyə sanksiyaları da daxil ola bilər.

Maddə 6

Hər bir iştirakçı dövlət bu Konvensiyanın qüvvəsinin şamil edildiyi cinayət əməllərinə siyasi, fəlsəfi, ideoloji, irqi, etnik, dini və digər analogi səciyyəli hər hansı mülahizəyə görə heç bir halda haqq qazandırılmamasını təmin etməkdən ötrü zəruri ola biləcək tədbirləri, o cümlədən müvafiq hallarda daxili qanunvericilik sahəsində tədbirlər görür.

Maddə 7

1. Hər bir iştirakçı dövlət 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərlə onun yurisdiksiyasının şamil edilməsi üçün zəruri ola biləcək tədbirləri aşağıdakı hallarda görür:

a) cinayət bu dövlətin ərazisində törədildikdə;

b) cinayət bu dövlətin bayrağı altında üzən, yaxud cinayətin baş verdiyi zaman bu dövlətin qanunlarına müvafiq qeydiyyatı olan uçuş aparatında törədildikdə;

c) cinayəti bu dövlətin vətəndaşı törətdikdə.

2. İştirakçı dövlət həmçinin hər hansı belə cinayətə öz yurisdiksiyasını aşağıdakı hallarda şamil edə bilər:

a) cinayət 2-ci maddənin 1-ci bəndinin (a) və ya (b) yarımbəndlərində göstərilən cinayətin bu dövlətin ərazisində, yaxud onun vətəndaşlarından birinə qarşı törədilməsinə yönəldildikdə, yaxud belə cinayət onun nəticəsi olduqda;

b) cinayət 2-ci maddənin 1-ci bəndinin (a) və ya (b) yarımbəndlərində göstərilən cinayətlərin, bu dövlətin diplomatik və ya konsulluq nümayəndəliyinin binası da daxil olmaqla, göstərilən dövlətin xaricdəki dövlət və ya hökumət obyektinə qarşı törədilməsinə yönəldildikdə, yaxud belə cinayət onun nəticəsi olduqda;

c) cinayət 2-ci maddənin 1-ci bəndinin (a) və ya (b) yarımbəndlərində göstərilən cinayətlərin bu dövləti hər hansı hərəkəti etməyə və ya etməkdən çəkinməyə məcbur etmək cəhdi ilə törədilməsinə yönəldildikdə, yaxud belə cinayət onun törədilməsinə gətirib çıxardıqda;

ç) cinayəti adətən bu dövlətin ərazisində yaşayan, vətəndaşlığı olmayan şəxs törətdikdə;

d) cinayət bu dövlətin hökumətinin istismasında olan hava gəmisində törədildikdə.

3. Bu Konvensiyanın təsdiq edilməsi, qəbul edilməsi, bəyənilməsi və ya ona qoşulma zamanı hər bir iştirakçı dövlət Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibini 2-ci bəndə müvafiq olaraq, öz yurisdiksiyasını şamil etməsi barədə xəbərdar edir. Hər hansı dəyişiklik olduqda, müvafiq iştirakçı dövlət bu barədə dərhal Baş katibə xəbərdarlıq edir.

4. Hər bir iştirakçı dövlət həmçinin 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərə onun yurisdiksiyasının şamil edilməsi üçün zəruri olan tədbirləri aşağıdakı hallarda görür: cinayəti törətdiyi ehtimal edilən şəxs onun ərazisində olduqda və həmin dövlət onu 1-ci və ya 2-ci bəndlərə müvafiq olaraq, öz yurisdiksiyasını müəyyən etmiş heç bir iştirakçı dövlətə vermədikdə.

5. Birdən artıq iştirakçı dövlət 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərdən birinə öz yurisdiksiyasını şamil etmək iddiasında olduqda, müvafiq iştirakçı dövlətlər öz hərəkətlərini, xüsusən də cinayət təqibi qaydası və qarşılıqlı hüquqi yardım sahəsində hərəkətlərini lazımi qaydada əlaqələndirməyə çalışmalıdır.

6. Ümumi beynəlxalq hüquq normalarına xələl gətirmədən bu Konvensiya, iştirakçı dövlətin öz daxili hüququna müvafiq olaraq müəyyən etdiyi hər hansı cinayət yurisdiksiyasının həyata keçirilməsi imkanını istisna etmir.

Maddə 8

1. Hər bir iştirakçı dövlət 2-ci bənddə göstərilən cinayətlərin törədilməsi məqsədi ilə istifadə olunan və ya ayrılmış hər hansı vəsaitin, həmçinin belə cinayətlər nəticəsində əldə edilmiş daxilolmaların mümkün müsadirə məqsədləri ilə müəyyənləşdirilməsi, aşkarlanması, təcrid edilməsi və ya onların üzərinə həbs qoyulması üçün öz daxili hüquq prinsiplərinə müvafiq olaraq zəruri tədbirlər görür.

2. Hər bir iştirakçı dövlət 2-ci bənddə göstərilən cinayətlərin törədilməsi məqsədi ilə istifadə olunmuş və ya ayrılmış vəsaitlərin və belə cinayətlər nəticəsində əldə edilmiş daxilolmaların müsadirəsi üçün öz daxili hüquq prinsiplərinə müvafiq olaraq lazımi tədbirləri görür.

3. Hər bir iştirakçı dövlət bu maddədə nəzərdə tutulmuş müsadirə nəticəsində alınan vəsaitlərin müntəzəm olaraq və ya hər bir konkret halda digər dövlətlərlə bölüşdürülməsi haqqında sazişlərin bağlanması məsələsini nəzərdən keçirə bilər.

4. Hər bir iştirakçı dövlət elə mexanizmlər yaratmaq imkanlarını nəzərdən keçirir ki, onların köməyi ilə, bu maddədə nəzərdə tutulmuş müsadirə nəticəsində alınan vəsaitlərdən 2-ci maddənin 1-ci bəndinin (a) və ya (b) yarımbəndlərində göstərilən cinayətlərin qurbanlarına və ya onların ailə üzvlərinə kompensasiyaların ödənilməsi üçün istifadə olunsun.

5. Bu maddənin müddələrinin tətbiqi vicdanlı üçüncü şəxslərin hüquqlarına riayət olunması şərti ilə həyata keçirilir.

Maddə 9

1. 2-ci maddədə göstərilən cinayəti törətmiş və ya törətdiyi ehtimal edilən şəxsin onun ərazisində ola biləcəyi barədə informasiya almış müvafiq iştirakçı dövlət bu informasiyada göstərilən faktların təhqiqatı üçün özünün daxili qanunvericiliyinə müvafiq qaydada tələb edilə bilən tədbirləri görür.

2. Şəraitin bunun üçün əsas verdiyini yəqin etdikdən sonra, cinayəti törətmiş və ya törətdiyi ehtimal olunan şəxsin ərazisində olduğu iştirakçı dövlət bu şəxsin cinayət təqibi məqsədləri üçün iştirakının və ya verilməsinin təmin edilməsi üzrə öz daxili qanunvericiliyinə müvafiq tədbirləri görür.

3. 2-ci bənddə göstərilən tədbirlərin şamil edildiyi istənilən şəxsin aşağıdakı hüquqları vardır:

a) vətəndaşı olduğu və ya başqa yolla onun hüquqlarını qorumağa ixtiyarlı olan dövlətin ən yaxın müvafiq təmsilçiləri ilə, yaxud əgər bu şəxs vətəndaşlığı olmayan şəxsdirsə, adətən ərazisində yaşadığı dövlətin təmsilçisi ilə təxirə salmadan əlaqə yaratmaq;

b) bu dövlətin təmsilçisinin ona baş çəkməsi;

c) (a) və ya (b) yarımbəndlərinə müvafiq olaraq öz hüquqları barədə məlumatlandırmaq.

4. 3-cü bənddə göstərilən hüquqlar cinayəti törətmiş və ya törətdiyi ehtimal edilən şəxsin ərazisində olduğu dövlətin qanunlarına və qərarlarına müvafiq qaydada həyata keçirilməli, belə bir müddəə nəzərə alınmalıdır ki, xatırlanan qanun və qərarlar bu maddənin 3-cü bəndinə uyğun hüquqların verildiyi məqsədlərə tam nail olmaq imkanını təmin etməlidir.

5. 3-cü və 4-cü bəndlərin müddəaları, 7-ci maddənin 1-ci bəndinin (b) yarımbəndinə və 2-ci bəndinin (b) yarımbəndinə uyğun olaraq yurisdiksiya iddiasında olan istənilən iştirakçı dövlətin hüququna - Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsindən cinayəti törətdiyi ehtimal olunan şəxslə əlaqə saxlamağı və ona baş çəkməyi xahiş etmək hüququna xələl gətirmir.

6. İştirakçı dövlət maddəyə müvafiq olaraq şəxsi həbsə aldıqdan sonra 7-ci maddənin 1-ci və ya 2-ci bəndlərinə uyğun yurisdiksiyalarını müəyyən etmiş iştirakçı dövlətləri bilavasitə və ya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi vasitəsilə təxirə salmadan xəbərdar edir və əgər məqsəduyğun hesab edirsə, bu şəxsin həbsdə olması faktı və onun saxlanması üçün əsas verən hallar barədə istənilən digər maraqlı iştirakçı dövlətlərə xəbərdarlıq bildirir. 1-ci bəndə uyğun olaraq təhqiqat aparən dövlət adı çəkilən iştirakçı dövlətlərə təhqiqatın nəticələri barədə operativ məlumat verir və öz yurisdiksiyasını həyata keçirmək niyyətində olub-olmadığını göstərir.

Maddə 10

1. Cinayət törətmiş və ya törətdiyi ehtimal olunan şəxsin ərazisində olduğu iştirakçı dövlət 7-ci maddənin şamil edildiyi hallarda, əgər həmin şəxsi vermirsə,

hər hansı bir istisna edilmədən və cinayətin həmin dövlətin ərazisində törədilib-törədilməməsindən asılı olmayaraq, lüzumsuz ləngimələrə yol vermədən bu dövlətin qanunvericiyinə uyğun olaraq araşdırma aparılması yolu ilə məhkəmə təqibi məqsədləri üçün işi özünün səlahiyyətli orqanlarına verməyə borcludur. Səlahiyyətli orqanlar bu dövlətin qanunlarına uyğun olaraq, hər hansı ağır cinayət törədilməsi halında olduğu qaydada qərar qəbul edirlər.

2. İştirakçı dövlətin daxili qanunvericiliyi ona öz vətəndaşlarından birini yalnız həmin şəxsin məhkəmə araşdırması və ya işə məhkəmədə baxılması, – bunun üçün həmin şəxsin verilməsi və ya təslim edilməsi tələb olunarsa və həmin dövlət, eləcə də bu şəxsin verilməsi barədə vəsatət qaldırmış dövlət belə variantla və əgəlabatan sayə biləcəkləri digər şərtlərlə razıdırlarsa, – nəticəsində çıxarılmış hökm üzrə cəza çəkməsi üçün həmin dövlətə qaytarılması şərti ilə təhvil verməsinə və ya hər hansı başqa yolla təslim etməsinə imkan verdiyi bütün hallarda 1-ci bənddə göstərilən vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün bu cür şərtləndirilmiş təhvil vermə və ya təslim etmə kifayət edər.

Maddə 11

1. 2-ci maddədə göstərilən cinayətlər cinayətkarların verilməsi ilə nəticələnən cinayətlər qismində bu Konvensiya qüvvəyə minənədək cinayətkarların verilməsi haqqında hər hansı iştirakçı dövlətlər arasında bağlanmış istənilən müqaviləyə daxil edilməli olan cinayətlər sayılır. İştirakçı dövlətlər belə cinayətlərə cinayətkarların verilməsi ilə nəticələnən cinayətlər qismində, sonradan həmin dövlətlər arasında bağlanılacaq cinayətkarların verilməsinə dair bütün müqavilələrə daxil etməyi öhdələrinə götürürlər.

2. Cinayətkarın verilməsini müqavilənin olması ilə şərtləndirən iştirakçı dövlət onunla cinayətkarın verilməsi haqqında müqaviləsi olmayan başqa bir iştirakçı dövlətdən cinayətkarın verilməsi barədə xahiş aldıqda, sorğu edilən iştirakçı dövlət, 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərlə bağlı cinayətkarın verilməsi üçün bu Konvensiyanı öz mülahizəsinə görə hüquqi əsas hesab edə bilər. Cinayətkarın verilməsi sorğu edilən dövlətin qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş digər şərtlərə riayət etməklə həyata keçirilir.

3. Cinayətkarın verilməsini müqavilənin olması ilə şərtləndirməyən iştirakçı dövlətlər 2-ci maddədə göstərilən cinayətləri, öz aralarındakı münasibətlərdə sorğu edilən dövlətin qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş şərtlərə riayət etməklə cinayətkarın verilməsi ilə nəticələnən cinayətlər hesab edirlər.

4. 2-ci maddədə göstərilən cinayətlər zəruri hallarda iştirakçı dövlətlər tərəfindən cinayətkarın verilməsi üçün təkə törədildiyi yerdə deyil, həm də 7-ci maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinə müvafiq olaraq, öz yurisdiksiyasını müəyyən etmiş dövlətlərin də ərazisində törədilmiş cinayətlər hesab edilir.

5. İştirakçı dövlətlər arasında cinayətkarların verilməsi haqqında bütün müqavilə və razılaşmaların müddəaları 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərlə bağlı işi-

rakçı dövlətlər arasındakı münasibətlərdə yalnız bu Konvensiya ilə bir araya sığmayan hədlərdə dəyişdirilmiş sayılır.

Maddə 12

1. İştirakçı dövlətlər 2-ci maddədə göstərilən cinayətlər üzrə cinayət təhqiqatı, cinayətkarların təqibi və ya verilməsi prosedurları ilə bağlı bir-birlərinə maksimum yardım, o cümlədən onlarda olan və araşdırma üçün zəruri sayılan dəlillərin alınmasında kömək göstərirler.

2. İştirakçı dövlətlər bank sirlinə istinad etməklə qarşılıqlı hüquqi yardım barədə xahişləri rədd edə bilməzlər.

3. Sorğu göndərən tərəf təhqiqatın, cinayət təqibinin və ya məhkəmə araşdırmasının keçirilməsi üçün xahişdə göstərilənlərdən başqa, sorğu edilən tərəfin verdiklərindən başqa, digər informasiya və dəlilləri sorğu edilən tərəfin qabaqcadan razılığı olmadan vermir və onlardan istifadə etmir.

4. Hər bir iştirakçı dövlət 5-ci maddəyə müvafiq olaraq, cinayət məsuliyyətinin, mülki və ya inzibati məsuliyyətin müəyyən edilməsi üçün zəruri olan informasiya və ya dəlilləri digər iştirakçı dövlətlərlə bölüşməkdən ötrü mexanizmlərin yaradılması məsələsini nəzərdən keçirə bilər.

5. İştirakçı dövlətlər 1-ci və 2-ci bəndlər üzrə öhdəliklərini qarşılıqlı hüquqi yardım və informasiya mübadiləsi haqqında onlar arasında mövcud ola bilən hər hansı müqavilə və ya digər razılaşmalara uyğun olaraq yerinə yetirirlər. Belə müqavilə və ya razılaşmalar olmadıqda, iştirakçı dövlətlər özlərinin daxili qanunvericiliklərinə müvafiq olaraq bir-birlərinə yardım göstərirler.

Maddə 13

2-ci maddədə göstərilən cinayətlərdən heç biri cinayətkarların verilməsi və ya qarşılıqlı hüquqi yardım məqsədləri üçün vergilərlə bağlı cinayət sayılmır. İştirakçı dövlətlər cinayətkarın verilməsi və ya qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında xahişi yalnız o əsasla rədd edə bilməz ki, belə xahiş vergilərlə bağlı cinayətə aiddir.

Maddə 14

2-ci maddədə göstərilən cinayətlərdən heç biri iştirakçı dövlətlər arasında cinayətkarın verilməsi və ya qarşılıqlı hüquqi yardım məqsədləri üçün siyasi cinayət və ya siyasi cinayətlə bağlı cinayət, yaxud da siyasi motivlərə görə törədilmiş cinayət hesab edilmir. Bunun nəticəsində belə cinayətlə bağlı cinayətkarların verilməsi və ya qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında xahiş yalnız bu əsasla rədd edilə bilməz ki, o, siyasi cinayətə və ya siyasi cinayətlə bağlı cinayətə, yaxud da siyasi motivlərə görə törədilmiş cinayətə aiddir.

Maddə 15

Bu Konvensiyada heç bir müddəə – əgər sorğu edilən iştirakçı dövlətin belə güman etməyə tutarlı dəlilləri varsa ki, 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərlə bağlı cinayətkarın verilməsi və ya belə cinayətlərlə əlaqədar qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında xahişin məqsədi həmin şəxsi irqinə, dini etiqadına, vətəndaşlığına, etnik mənşəyinə və ya siyasi əqidəsinə görə təqib etmək, yaxud cəzalandırmaqdır və ya bu xahişin yerinə yetirilməsi həmin səbəblərdən hər hansı birinə görə həmin şəxsin vəziyyətinə ziyan verə bilər, – hər hansı bir şəxsi təhvil vermək və ya qarşılıqlı yardım göstərmək barədə məcburi öhdəlik kimi şərh olunmamalıdır.

Maddə 16

1. Bu iştirakçı dövlətdə həbsdə olan və ya həbsxanada cəza çəkən və başqa bir dövlətə gətirilməsi onun şəxsiyyətinin müəyyən edilməsi, ifadə verməsi, yaxud 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərlə bağlı təhqiqat və ya cinayət təqibi üçün dəlillərin alınmasında digər yardımın göstərilməsi üçün tələb olunursa, o, aşağıdakı şərtlərə riayət edilməklə həmin dövlətə verilə bilər:

a) həmin şəxs tam informasiya aldıqdan sonra sərbəst olaraq buna öz razılığını verirsə;

b) hər iki dövlətin səlahiyyətli hakimiyyət orqanları bu dövlətlərin məqbul sayıla biləcəkləri şərtlərlə razılığa gələ bilməzlərsə.

2. Bu maddənin məqsədləri üçün:

a) şəxsin verildiyi dövlət, – əgər bu şəxsi verən dövlət başqa bir şey xahiş etməmiş və digər sanksiya verməmişdirsə, – verilmiş şəxsi həbs altında saxlamağa ixtiyarlıdır və borcludur;

b) şəxsin verildiyi dövlət həmin şəxsin əvvəlcə onu vermiş dövlətin sərəncamına qaytarılması üzrə öz öhdəliyini, qabaqcadan razılaşdırıldığı kimi və ya hər iki dövlətin səlahiyyətli hakimiyyət orqanlarının başqa qaydada razılaşdırdığı kimi, təxirə salmadan yerinə yetirir;

c) şəxsin verildiyi dövlət bu şəxsi verən dövlətdən onun qaytarılması üçün proseduru yenidən başlamağı tələb etməməlidir;

ç) verildiyi dövlətdə həbs altında saxlanıldığı müddət onu təhvil vermiş dövlətlərdə çəkdiyi cəza müddətinin üstünə gəlir.

3. Bu və ya digər şəxsi bu maddəyə müvafiq olaraq verməli olan iştirakçı dövlətin razılığı olmadan həmin şəxs, vətəndaşlığından asılı olmayaraq, – onu verən dövlətin ərazisindən yola düşməsinədək onun barəsində nəzərdə tutulan hərəkətlərlə və ya çıxarılmış hökmlərlə bağlı təqib edilməməli və ya həbs altında saxlanılmamalıdır və verildiyi dövlətin ərazisində şəxsi azadlığının hər hansı şəkildə məhdudlaşdırılmasına məruz qalmamalıdır.

Maddə 17

Həbsə alınmış, yaxud barəsində istənilən digər tədbirlər görülmüş və ya bu Konvensiyaya müvafiq olaraq barəsində araşdırma aparılan istənilən şəxsə ədalətli münasibət, o cümlədən ərazisində olduğu dövlətin qanunvericiliyinə və insan haqları sahəsində beynəlxalq standartlar da daxil olmaqla, beynəlxalq hüququn tətbiq edilən müddəalarına uyğun olaraq, bütün hüquq və təminatlar təmin edilməlidir.

Maddə 18

1. İştirakçı dövlətlər 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərin qabaqlanmasında həyata keçirilməsi mümkün olan bütün tədbirləri görmək, xüsusən onların öz ərazisində və ya həmin ərazinin hüdudlarından kənarında bu cinayətlərin törədilməsinə onların müvafiq ərazilərində hazırlıq aparılmasının qarşısını almaq və ya buna mane olmaq üçün zərurət olduqda özlərinin daxili qanunvericiliklərində dəyişikliklər etmək yolu ilə əməkdaşlıq edirlər. O cümlədən aşağıdakı tədbirləri:

a) onların ərazilərində 2-ci maddədə göstərilən cinayətləri bilərəkdən təşviq edən, qızışdıran, təşkil edən və ya törədən şəxslərin, yaxud təşkilatların qanunsuz fəaliyyətini qadağan edən tədbirləri;

b) maliyyə əməliyyatlarının yerinə yetirilməsində iştirak edən maliyyə idarələrini və digər təşkilatları, onların daimi və ya təsadüfi müştərilərinin, eləcə də xeyrinə hesablar açılmış müştərilərinin kimliyinin müəyyən edilməsi üçün öz sərəncamında olan ən səmərəli tədbirləri görməyə, qeyri-adi və ya şübhəli əməliyyatlara xüsusi diqqət yetirməyə və cinayət fəaliyyəti ilə bağlılığı güman edilən əməliyyatlar barədə məlumat verməyə məcbur edən tədbirləri görürlər. Bu məqsədlə iştirakçı dövlətlər:

i) sahiblərinin və ya benifisiarlarının kimliyi müəyyən edilməmiş, yaxud müəyyən edilə bilməyən hesabların açılmasını qadağan edən qaydaların qəbul olunması və belə idarələrin bu cür əməliyyatların həqiqi iştirakçılarının şəxsiyyətini yoxlamasını təmin edən tədbirlərin görülməsi;

ii) hüquqi şəxslərin kimliyinin müəyyən edilməsi sahəsində, zəruri olduqda, maliyyə idarələrində dövlət qeydiyyat orqanından, müştəridən, yaxud hər ikisindən müştərinin hüquqi şəxs kimi qeydiyyatdan keçməsinin sübutlarını, müştərinin adı, hüquqi forması, ünvanı, hüquqi şəxsin rəhbərləri və bu hüquqi şəxsin adından öhdəliklər götürülməsi üzrə səlahiyyətləri tənzimləyən müddəalar barədə məlumatları əldə etmək yolu ilə müştərinin hüquqi statusunun və strukturunun yoxlanılması üzrə tədbirlərin görülməsi üçün tələblər irəli sürülməsi;

iii) maliyyə idarələri üzərinə bütün mürəkkəb, qeyri-adi iri əməliyyatlar və açıq-aşkar iqtisadi və ya aydın qanuni səbəbi olmayan əməliyyatların qeyri-adi dinamikası barədə operativ surətdə səlahiyyətli hakimiyyət orqanlarına, – əgər bu idarələr informasiyanın açıqlanması ilə bağlı istənilən məhdudiyyətlərin pozulmasına görə cinayət məsuliyyətindən və ya mülki məsuliyyətdən çəkinmədən öz şübhələri barədə vicdanla məlumat verirlərsə, – məlumat vermək vəzifəsinin qoyulması;

iv) maliyyə idarələrinə həm daxili, həm də beynəlxalq əməliyyatlar üzrə bütün zəruri sənədləri ən azı 5 il müddətində saxlamaq tələblərinin irəli sürülməsi imkanlarını öyrənirlər.

2. İştirakçı dövlətlər daha sonra 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərin qarşısının alınmasında:

a) pul göndərişlərini həyata keçirən bütün agentliklərin işinin, o cümlədən məsələ, onların lisenziyalaşdırılması işinin müşahidə edilməsi üzrə tədbirlər görülməsi;

b) nağd vəsaitlərin və adsız dövriyyə sənədlərinin sərhəddən, lazımi qaydada, informasiyadan istifadə üzrə təminatlara ciddi riayət edilməklə və kapitalın hərəkət sərbəstliyini hər hansı bir formada məhdudlaşdırmadan fiziki keçirilməsinin aşkar edilməsi və ya izlənilməsi sahəsində real həyata keçirilə bilən tədbirlərin görülməsi imkanını nəzərdən keçirərək, əməkdaşlıq edirlər.

3. İştirakçı dövlətlər 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərin qabaqlanmasında, daha sonra öz daxili qanunvericiliklərinə uyğun olaraq dəqiq və yoxlanılmış məlumatların mübadiləsi və 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərin törədilməsinin qabaqlanması məqsədi ilə, zəruri hallarda görülən inzibati və digər tədbirlərin əlaqələndirilməsi yolu ilə, xüsusən də:

a) 2-ci maddədə göstərilən cinayətlərin bütün aspektləri barədə informasiyanın mühafizəsi və operativ mübadiləsinə kömək etmək məqsədi ilə onların səlahiyyətli idarələri və xidmətləri arasında rabitə kanallarının yaradılması və fəaliyyətinin təmin edilməsi;

b) 2-ci maddədə göstərilən:

i) belə cinayətlərdə əli olması barədə əsaslı şübhələr doğuran adamların şəxsiyyəti, olduğu yer və məşğuliyyət növü;

ii) belə cinayətlərin törədilməsi ilə əlaqəsi olan maliyyə vəsaitlərinin yerləşdirilməsi ilə bağlı cinayətlərə dair təhqiqatların aparılmasında bir-birləri ilə tərəfdaşlıq yolu ilə əməkdaşlıq edirlər.

4. İştirakçı dövlətlər Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatı (İnterpol) vasitəsi ilə informasiya mübadiləsi edə bilərlər.

Maddə 19

Ərazisində ehtimal edilən cinayətkarın cinayət təqibinə məruz qaldığı iştirakçı dövlət öz daxili qanunvericiliyinə və ya tətbiq edilən müvafiq prosedurlara uyğun olaraq, araşdırmanın yekun nəticələri haqqında Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə xəbər verir, Baş katibi informasiyanı digər iştirakçı dövlətlərə göndərir.

Maddə 20

İştirakçı dövlətlər özlərinin bu Konvensiyadan irəli gələn öhdəliklərini elə yerinə yetirirlər ki, bu, dövlətlərin suveren bərabərlik və ərazi bütövlüyü prinsiplərinə və digər dövlətlərin daxili işlərinə qarışmamaq prinsipinə cavab versin.

Maddə 21

Bu Konvensiyada heç nə beynəlxalq hüquqa, xüsusən də Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nizamnaməsinin məqsədlərinə, beynəlxalq humanitar hüquqa və başqa müvafiq konvensiyalara uyğun olaraq, dövlətlərin və ayrı-ayrı şəxslərin digər hüquqlarına, öhdəliklərinə və vəzifələrinə toxunmur.

Maddə 22

Bu Konvensiyada heç nə iştirakçı dövlətə başqa bir iştirakçı dövlətin ərazisində öz yurisdiksiyasını və başqa iştirakçı dövlətin daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq onun hakimiyyət dairələrinin müstəsna səlahiyyətinə aid funksiyaları həyata keçirmək hüququ vermir.

Maddə 23

1. Əlavəyə:

a) bütün dövlətlərin iştirakı üçün açıq olan;

b) qüvvəyə minmiş;

c) bu Konvensiyanın üzvü olan ən azı iyirmi iki dövlətin təsdiq etdiyi, qəbul etdiyi, bəyəndiyi və ya qoşulduğu müqavilələri əlavə etmək yolu ilə dəyişikliklər etmək olar.

2. Bu Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra istənilən iştirakçı dövlət bu cür düzəliş təklif edə bilər. Düzəliş edilməsi barədə istənilən təklif depozitariyə yazılı şəkildə göndərilir. Depozitari 1-ci bəndin tələblərinə cavab verən bütün təkliflər barədə iştirakçı dövlətlərin harnısını xəbərdar edir və təklif olunan düzəlişi qəbul edib-etməmək barədə onların rəyini soruşur.

3. Təklif olunan düzəlişin yayılmasından sonra 180 gündən gec olmayaraq iştirakçı dövlətlərdən üçdə birinin yazılı məlumat verməklə həmin düzəlişin əleyhinə çıxdığı hallardan başqa, təklif edilən düzəliş qəbul edilmiş hesab olunur.

4. Əlavəyə qəbul edilmiş düzəliş iyirmi ikinci təsdiqnamənin, yaxud belə düzəliş qəbul etmək və ya bəyənmək haqqında sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsindən 30 gün sonra saxlanılmaq üçün belə sənədi təhvil vermiş bütün iştirakçı dövlətlər üçün qüvvəyə minir. Düzəliş təsdiq edən, qəbul edən və ya bəyənen hər bir iştirakçı dövlət üçün iyirmi ikinci təsdiqnamənin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsindən sonra düzəliş belə iştirakçı dövlətin öz təsdiqnaməsini, yaxud qəbul etmə və ya bəyənmə sənədini saxlanılmaq üçün təhvil verməsindən sonra otuzuncu gün qüvvəyə minir.

Maddə 24

1. İki və ya daha çox iştirakçı dövlət arasında bu Konvensiyanın təfsiri və ya tətbiqi ilə bağlı yaranan, ağlabatan müddət ərzində danışıqlar yolu ilə nizama salına bilməyən istənilən mübahisə iştirakçı dövlətlərdən birinin xahişi ilə arbitraja verilir. Əgər arbitraj haqqında xahişlə müraciət edildiyi gündən etibarən altı ay ərzində tərəflər onun təşkili barədə razılığa gələ bilməsələr, bu tərəflərdən hər

hansı biri mübahisəni Məhkəmə Statusuna müvafiq olaraq, ərizə ilə müraciət etməklə Beynəlxalq Məhkəməyə verə bilər.

2. Hər bir dövlət bu Konvensiyanı imzalayarkən, təsdiq edərkən, qəbul edərkən, bəyənərkən, yaxud ona qoşularkən özünü 1-ci bəndin müddəaları ilə bağlı hesab etmədiyini bəyan edə bilər. Digər iştirakçı dövlətlər belə bir qeyd-şərt bildirmiş hər hansı iştirakçı dövlətə münasibətdə 1-ci bəndin müddəaları ilə bağlı olmayacaqlar.

3. 2-ci bəndə müvafiq olaraq qeyd-şərt bildirmiş hər hansı dövlət istənilən vaxt Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibini xəbərdar etməklə bu qeyd-şərti ləğv edə bilər.

Maddə 25

1. Bu Konvensiya 2000-ci il yanvarın 10-dan 2001-ci il dekabrın 31-dək Nyu-Yorkda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının mərkəzi idarələrində bütün dövlətlərin imzalaması üçün açıqdır.

2. Bu Konvensiya təsdiq edilməli və ya qəbul edilməli, yaxud bəyənilməlidir. Təsdiqnamələr, yaxud qəbul etmə və ya bəyənmə haqqında sənədlər saxlanılmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə təhvil verilir.

3. Bu Konvensiya istənilən dövlətin qoşulması üçün açıqdır. Qoşulma barədə sənədlər saxlanılmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə təhvil verilir.

Maddə 26

1. Bu Konvensiya iyirmi iki təsdiqnamənin, yaxud qəbul etmə, bəyənmə və ya qoşulma haqqında sənədin saxlanılmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə təhvil verilməsindən sonra otuzuncu gün qüvvəyə minir.

2. Bu Konvensiyanı təsdiq edən, qəbul edən, bəyənən və ya ona qoşulan hər bir dövlət üçün iyirmi iki təsdiqnamənin, yaxud qəbul etmə, bəyənmə və ya qoşulma haqqında sənədlərin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsindən sonra Konvensiya bu dövlətin öz təsdiqnaməsinin, yaxud qəbul etmə, bəyənmə və ya qoşulma haqqında sənədinin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsindən sonra otuzuncu gün qüvvəyə minir.

Maddə 27

1. İstənilən iştirakçı dövlət Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə yazılı xəbərdarlıq göndərməklə bu Konvensiyanı denonsasiya edə bilər.

2. Denonsasiya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinin xəbərdarlığı aldığı tarixdən bir il keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 28

Bu Konvensiyanın ingilis, ərəb, ispan, Çin, rus və fransız dillərindəki mətnləri eyni qüvvəyə malik olan əsl saxlanılmaq üçün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə təhvil verilir. Baş katib bu Konvensiyanın təsdiq edilmiş surətlərini bütün dövlətlərə göndərir.

Bunun təsdiqi olaraq, özlərinin müvafiq hökumətləri tərəfindən lazımi qayda-da səlahiyyət verilmiş aşağıda imza edənlər bu Konvensiyanı imzaladılar. Konvensiya 2000-ci il yanvarın 10-dan Nyu-Yorkda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının mərkəzi idarələrində imzalanmaq üçün açıqdır.

Əlavə

1. Hava gəmilərinin qanunsuz zəbt edilməsinə qarşı mübarizə haqqında Konvensiya, 1970-ci il dekabrın 16-da Haaqada imzalanmışdır.

2. Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilən qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında Konvensiya, 1971-ci il sentyabrın 23-də Monrealda imzalanmışdır.

3. Beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə, o cümlədən diplomatik agentlərə yönəlmiş cinayətlərin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında Konvensiya, 1973-cü il dekabrın 14-də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyası qəbul etmişdir.

4. Adamların girov götürülməsinə qarşı mübarizə haqqında Beynəlxalq Konvensiya, 1979-cu il dekabrın 17-də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyası qəbul etmişdir.

5. Nüvə materialının fiziki mühafizəsi haqqında Konvensiya, 1980-ci il martın 3-də Vyanada qəbul edilmişdir.

6. "Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilmiş qanunsuz hərəkətlərlə mübarizə haqqında Konvensiyanı tamamlayan Beynəlxalq mülki aviasiyaya xidmət göstərən aeroportlarda qanunsuz zorakılıq hərəkətləri əleyhinə mübarizə haqqında Protokol, 1988-ci il fevralın 24-də Monrealda imzalanmışdır.

7. Dəniz gəmiçiliyinin təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilmiş qanunsuz hərəkətlərlə mübarizə haqqında Konvensiya, 1988-ci il martın 10-da Romada imzalanmışdır.

8. Kontinental şelfdə yerləşən stasionar platformaların təhlükəsizliyi əleyhinə yönəldilmiş qanunsuz hərəkətlərlə mübarizə haqqında Protokol, 1988-ci il martın 10-da Romada imzalanmışdır.

9. Bomba terrorizmi ilə mübarizə haqqında Beynəlxalq Konvensiya, 1997-ci il dekabrın 15-də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyası qəbul etmişdir.

"Avropa Şurasının immunitet və imtiyazları haqqında Baş saziş"ə və "Avropa Şurasının immunitet və imtiyazları haqqında Baş sazişə dair Protokola Azərbaycan Respublikasının qoşulması barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(4 dekabr 2001-ci il, № 226 - IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. Azərbaycan Respublikası 1949-cu il sentyabrın 2-də Paris şəhərində imzalanmış "Avropa Şurasının immunitet və imtiyazları haqqında Baş saziş"ə və 1952-ci il noyabrın 6-da Strasburq şəhərində imzalanmış "Avropa Şurasının immunitet və imtiyazları haqqında Baş sazişə dair Protokola qoşulsun.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**Avropa Şurasının immunitet və imtiyazları haqqında
BAŞ SAZİŞ**

(Paris, 02.09.1949)

Belçika Krallığı, Danimarka Krallığı, Fransa Respublikası, Yunanıstan Krallığı, İrlandiya Respublikası, İtaliya Respublikası, Lüksemburq Böyük Hersoqluğu, Niderland Krallığı, Norveç Krallığı, İsveç Krallığı, Türkiyə Respublikası, Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı hökumətləri,

Avropa Şurası Nizamnaməsinin 40-cı maddəsinin a) bəndinin müddəalarına uyğun olaraq, Avropa Şurasının, Avropa Şurası üzvlərinin nümayəndələrinin və Katibliyinin öz üzvlərinin ərazilərində öz funksiyalarını yerinə yetirmələri üçün zəruri olan imtiyaz və immunitetlərdən istifadə etdiklərini nəzərə alaraq,

yuxarıda göstərilən maddənin b) bəndinin müddəalarının Avropa Şurası üzvlərinin göstərilən bəndin müddəalarını yerinə yetirmək məqsədi ilə öz üzvlərinə saziş bağlamaq öhdəliyi götürdüklərini nəzərdə tutduğunu nəzərə alaraq,

yuxarıda göstərilən b) bəndinin icrası üçün Nazirlər Komitəsinin üzvlərinin hökumətlərinə aşağıdakı müddəaları qəbul etməyi tövsiyə etdiyini nəzərə alaraq, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

I hissə. HÜQUQ SUBYEKTLİYİ - HÜQUQ QABİLİYYƏTİ

Maddə 1

Avropa Şurası hüquqi şəxsdir. O, müqavilələr bağlamağa, daşınar və daşınmaz əmlak əldə etməyə və onun barəsində sərəncam verməyə, məhkəmə işlər qaldırmağa ixtiyarlıdır. Bu məsələlərdə Avropa Şurasının adından Baş katib çıxış edir.

Maddə 2

Baş katib ədalət mühakiməsinin lazımı qaydada həyata keçirilməsinə kömək göstərmək, polisə dair müddəalara riayət olunmasını təmin etmək və bu Sazişdə sadalanan imtiyazlar, immunitetlər, istisnalar və güzəştlərlə bağlı hər hansı sui-istifadə hallarına yol verilməsinin qarşısını almaq üçün üzvlərin səlahiyyətli orqanları ilə daim əməkdaşlıq edir.

II hissə. ƏMLAK, FONDLAR VƏ AKTİVLƏR

Maddə 3

Şura, onun əmlakı və aktivləri harada və kimin sərəncamında olursa olsun, Nazirlər Komitəsinin bu cür immunitətdən açıq-aşkar formada imtina etdiyi konkret hallardan başqa, məhkəmə müdaxiləsinin istənilən formasına qarşı immunitetə malikdir. Lakin bu zaman nəzərdə tutulur ki, immunitətdən heç bir imtina məhkəmə-məcburiyyət və məhkəmə-icra tədbirlərinə şamil edilmir.

Maddə 4

Şuranın bina və otaqları toxunulmazdır. Onun əmlakı və aktivləri harada və kimin sərəncamında olursa olsun, axtarışa, rekvizisiyaya, müsadirəyə, mülkiyyətdən məhrum etməyə, yaxud inzibati, məhkəmə və qanunvericilik hərəkətləri yolu ilə müdaxilənin hər hansı digər formasına məruz qala bilməz.

Maddə 5

Şuranın arxivləri və ona məxsus olan, yaxud onun sərəncamında olan bütün sənədlər, harada olursa olsun, toxunulmazdır.

Maddə 6

Hər hansı növ maliyyə nəzarəti, qayda və ya moratoriumla məhdudlaşdırılmadığına görə:

a) Şura istənilən valyutaya və istənilən valyutada hesablara malik ola bilər;

b) Şura sərbəst olaraq öz fondların bir ölkədən başqasına və ya istənilən ölkə hüdudlarına köçürə bilər və öz sərəncamında olan istənilən valyutanı hər hansı digər valyutaya dəyişə bilər;

c) bundan əvvəlki a) və b) yarımbəndlərinə uyğun olaraq öz hüquqlarından istifadə etdikdə Avropa Şurası Şurasının hər bir üzvünün hökuməti tərəfindən istənilən təqdimatlarla yalnız Şurasının bu cür təqdimatları onun öz maraqlarına heç bir ziyan gətirmədən nəzərə alınmalı saydığı həddə hesablaşmalıdır.

Maddə 7

Şura, onun aktivləri, gəlirləri və sair mülkiyyəti:

a) bütün birbaşa vergilərdən azad olunur; lakin Şura əslində göstərilən kommunal xidmətlərin ödənişi olan vergilərdən, ödəmə və rüsumlardan azad olunmağı tələb etməyəcək;

b) bütün gömrük rüsumlarından, idxal və ixrac məhdudiyyətlərindən, eləcə də xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş əşyalara görə məhdudiyyətlərdən azad olunur; ümumi qaydalardan istisna olaraq gətirilən əşyalar gətirildiyi ölkənin ərazisində yalnız bu ölkənin Hökuməti ilə razılaşdırılmış şərtlərlə satılacaqdır;

c) öz nəşrləri üçün bütün gömrük rüsumlarından, idxal və ixrac qadağalarından və məhdudiyyətlərindən azad olunur.

III hissə. RABİTƏ VASİTƏLƏRİ

Maddə 8

Özlərinin rəsmi rabitə vasitələri üçün Nazirlər Komitəsi və Baş katib hər bir üzvün ərazisində bu üzvün istənilən digər hökumətin diplomatik missiyasına verəndiyindən az əlverişli olmayan şərtlərlə istifadə edirlər. Nazirlər Komitəsinin və Katibliyin rəsmi korrespondensiyası və istənilən digər rəsmi məlumatları senzura mürəz qala bilməz.

IV hissə. ÜZVLƏRİN NAZİRLƏR KOMİTƏSİNDƏKİ NÜMAYƏNDƏLƏRİ

Maddə 9

Nazirlər Komitəsindəki nümayəndələrə öz xidməti vəzifələrini yerinə yetirərkən və iclasın keçirildiyi yerə gedərkən və geri qayıdarkən aşağıdakı imtiyaz və immunitetlər verilir:

a) şəxsin həbs edilməsinə və ya tutulub saxlanılmasına və şəxsi baqajı üzərinə həbs qoyulmasına qarşı immunitet, eləcə də rəsmi şəxs qismində dedikləri, yaz-

dıkları hər şeyə və ya etdikləri hər bir hərəkətə görə hər cür məhkəmə prosessual immuniteti;

b) bütün kağız və sənədlərin toxunulmazlığı;

c) şifrdən istifadə etmək və kağızları, yaxud korrespondensiyanı kuryer və ya valizlər vasitəsi ilə almaq hüququ;

d) öz xidməti vəzifələrini yerinə yetirərkən müvəqqəti olduqları və ya ərazi-sindən keçdikləri ölkədə onların özlərini və arvadlarını immiqrasiya və əcnəbilərin qeydiyyatı üzrə məhdudiyyətlərdən azad etmək;

e) pul və ya valyuta dəyişdirilməsi məhdudiyyətləri ilə bağlı diplomatik nümayəndəliklərin müvafiq rütbəli əməkdaşlarına verilən eyni güzəştlər;

f) özlərinin şəxsi baqajı üçün diplomatik nümayəndəliklərin müvafiq rütbəli əməkdaşlarına verilən eyni immunitetlər və güzəştlər.

Maddə 10

Nazirlər Komitəsindəki nümayəndələrin öz xidməti vəzifələrinin icrası zamanı tam söz azadlığının və tam müstəqilliyinin təmin olunması üçün onlara öz xidməti vəzifələrinin icrası zamanı dedikləri və ya yazdıqları ilə, eləcə də etdikləri bütün hərəkətlərlə bağlı məhkəmə-prosessual immunitet verilməsi, bu immunitetin şamil edildiyi şəxslər artıq belə vəzifələri icra etmədikdə də davam edir.

Maddə 11

Üzvlərin nümayəndələrinə imtiyaz və immunitetlər ayrı-ayrı adamların şəxsi faydası üçün deyil, onların Nazirlər Komitəsinin işi ilə bağlı öz funksiyalarını müstəqil yerinə yetirmələrini təmin etmək üçün verilir. Buna görə də Təşkilatın üzvü, öz mülahizəsinə görə, immunitetin ədalət mühakiməsini həyata keçirməyə əngəl törətdiyi hər bir belə halda nəinki öz nümayəndəsinin immunitetindən imtina etmək hüququna malikdir, həm də o bunu etməyə borcludur və bu imtina immunitetin verilməsi üçün məqsədə ziyan vurulmadan həyata keçirilə bilər.

Maddə 12

a) 9, 10 və 11-ci maddələrin müddəaları bu şəxsin əvvəllər və ya hazırda vətəndaşı və ya nümayəndəsi olduğu ölkənin hakimiyyət orqanlarına şamil edilmir;

b) 9, 10, 11-ci maddələrdə və 12-ci maddənin a) bəndində "nümayəndələr" anlayışı nümayəndə heyətlərinin bütün üzvlərini, onların müavirlərini, nümayəndə heyətlərinin müşavirlərini, texniki ekspertlərini və katiblərini əhatə edir.

V hissə. MƏŞVƏRƏT ASSAMBLEYASINDAKI NÜMAYƏNDƏLƏR

Maddə 13

Məşvərət Assambleyasındakı nümayəndələrin və onların müavinlərinin görüşlərin keçirilmə yerinə maneəsiz gəlişi və qayıtması ilə bağlı heç bir inzibati və ya digər məhdudiyətlər müəyyənəlməmişdir.

Nümayəndələrə və onların müavinlərinə gömrük nəzarəti və valyuta rejiminə riayət olunması sahəsində aşağıdakı güzəştlər verilir:

a) onların öz hökumətləri tərəfindən – xidməti zərurətlə bağlı müvəqqəti olaraq xaricə yola düşən yuxarı vəzifəli şəxslərin istifadə etdikləri güzəştlər;

b) Təşkilatın digər üzvlərinin hökumətləri tərəfindən – müvəqqəti olaraq öz vəzifə borclarını yerinə yetirən xarici hökumət nümayəndələrinin istifadə etdikləri güzəştlər.

Maddə 14

Məşvərət Assambleyasındakı nümayəndələr və onların müavinləri öz vəzifələrinin icrası zamanı dedikləri sözə və ya verdikləri səsə görə istənilən rəsmi təhqiqata və ya həbsə və istənilən məhkəmə proseduruna qarşı immunitetə malikdirlər.

Maddə 15

Məşvərət Assambleyasının sessiyaları zamanı Assambleyadakı nümayəndələr və onların müavinləri, parlament üzvü olub-olmamalarından asılı olmayaraq:

a) özlərinin milli ərazilərində – bu ölkələrin parlament üzvlərinə verdikləri immunitetlərdən;

b) bütün digər üzv dövlətlərin ərazilərində – həbs və məhkəmə təqibinə qarşı immunitetlərdən istifadə edirlər.

Bu cür immunitet həmçinin onların Məşvərət Assambleyasının iclasları keçirilən yerə getmələri və oradan qayıtmaları zamanı da verilir. Lakin nümayəndələr və ya onların müavinləri xəta törətdikləri yerdə yaxalandıqda, cinayət törətməyə cəhd göstərdikdə, yaxud yenidən cinayət törətdikdə, eləcə də Assambleya onları bu cür immunitetdən məhrum etdiyi hallarda immunitet verilmir.

VI hissə. ŞURANIN VƏZİFƏLİ ŞƏXSLƏRİ

Maddə 16

Aşağıdakı 18-ci maddədə sadalanan immunitet və imtiyazlardan başqa, Baş katib və Baş katibin müavini özləri, onların arvadları və yetkinlik yaşına çatmayan uşaqları beynəlxalq hüquqa müvafiq olaraq diplomatik nümayəndələrə verilən imtiyaz və immunitetlərdən, istisna və güzəştlərdən istifadə edirlər.

Maddə 17

Baş katib aşağıdakı 18-ci maddənin müddəalarının şamil edildiyi vəzifəli şəxslər kateqoriyasını müəyyən edir. O, bunları bütün üzv dövlətlərin hökumətlərinə təqdim edir. Bu kateqoriyalara daxil edilmiş vəzifəli şəxslərin soyadları vaxtaşırı olaraq yuxarıda göstərilən hökumətlərin nəzərinə çatdırılır.

Maddə 18

Avropa Şurasının vəzifəli şəxsləri:

a) vəzifəli şəxslər qismində və öz səlahiyyətləri çərçivəsində söylədiklərinə, yaxud yazdıqlarına və etdikləri hərəkətlərə görə məhkəmə məsuliyyətinə cəlb edilə bilməzlər;

b) Avropa Şurasının onlara ödədiyi maaş və mükafatlardan vergi verməkdən azad edirlər;

c) arvadları və himayələrində olan qohumları ilə birlikdə irtiqasıya və əcnəbilərin qeydiyyatı üzrə məhdudiyətlərdən azad edirlər;

d) valyuta dəyişmə sahəsində müvafiq hökumət yanında akkreditə edilmiş diplomatik missiyaların tərkibinə daxil olan müvafiq rütbəli vəzifəli şəxslərə verilənlərlə eyni imtiyazlardan istifadə edirlər;

e) arvadları və himayələrində olan qohumları ilə birlikdə beynəlxalq böhranlar zamanı diplomatik nümayəndələrin istifadə etdiyi repatriasiya güzəştlərindən istifadə edirlər;

f) müvafiq ölkədə ilk dəfə vəzifə tutduqları zaman öz məbel və əmlakını rüsum ödəmədən oraya aparmaq və onları rüsum ödəmədən öz yaşadıkları ölkəyə qaytarmaq hüququna malikdirlər.

Maddə 19

Vəzifəli şəxslərə imtiyaz və immunitetlər onların şəxsi faydalanması üçün deyil, Avropa Şurasının maraqları üçün verilir. Baş katib öz mülahizəsinə görə immunitetin ədalət mühakiməsini həyata keçirməyə mane olduğunu zənn edərsə və Avropa Şurasının maraqlarına ziyan vurmada ondan imtina etmək mümkündürsə, Baş katib istənilən vəzifəli şəxsi immunitetdən məhrum etmək hüququna malikdir və bunu etməyə borcludur. Baş katibi və Baş katib müavini immunitetlərdən məhrum etmək hüququ Nazirlər Komitəsinə məxsusdur.

VII hissə. ƏLAVƏ SAZIŞLƏR

Maddə 20

Şura onun istənilən daimi üzvü və ya üzvləri ilə bu Baş sazişin müddəalarını Şuranın həmin üzvünə və ya həmin üzvlərinə aidiyyəti olan dərəcədə dəyişən əlavə sazişlər bağlaya bilər.

VIII hissə. MÜBAHİSƏLƏR

Maddə 21

Şuranın adından aparılmış malgöndərmələr, göstərilmiş xidmətlər, yaxud satın alınmış daşınmaz əmlakla bağlı Şura ilə özəl şəxslər arasındakı bütün mübahisələr inzibati arbitraja verilir; arbitrajın iş qaydası Baş katibin sərəncamı ilə müəyyən edilir və Nazirlər Komitəsi tərəfindən təsdiq olunur.

IX hissə. YEKUN MÜDDƏALARI

Maddə 22

Bu Saziş təsdiq edilməlidir. Təsdiqnamələr saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə təhvil verilir. Saziş yeddi iştirakçının öz təsdiqnamələrini saxlanılmaq üçün təhvil verməsindən sonra qüvvəyə minir.

Lakin Saziş bundan əvvəlki bənddə nəzərdə tutulan şərtlərlə qüvvəyə minəndək onun iştirakçıları Şuranın normal fəaliyyətində hər hansı bir ləngiməyə yol verməmək məqsədi ilə Sazişi, onun imzalandığı andan başlayaraq, özlərinin müvafiq konstitusiyaya sistemlərinə uyğun olaraq müvəqqəti əsasda tətbiq etməyə razılaşırlar.

Bunun təsdiqi olaraq lazımı qaydada müvəkkil edilmiş aşağıda imza edən səlahiyyətli nümayəndələr bu Baş sazişi imzaladılar.

1949-cu il sentyabrın ikisində Parisdə hər iki mətni eyni qüvvəyə malik olan fransız və ingilis dillərində yeganə nüsxədə imzalanmışdır; həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivində saxlanılacaq. Təsdiq edilmiş surətləri Baş katib hər bir iştirakçıya göndərəcəkdir.

Avropa Şurasının immunitet və imtiyazları haqqında Baş Sazişə dair PROTOKOL

Strasburq, 6 noyabr 1952-ci il

1949-cu il sentyabrın 2-də Parisdə bağlanmış Avropa Şurasının immunitet və imtiyazları haqqında Baş Sazişi (bundan sonra - Saziş) imzalamış iştirakçı dövlətlər, Sazişin müddəalarını genişləndirməyə can ataraq, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Avropa Şurasının Sazişi imzalamamış hər hansı indiki və ya gələcək üzvü həmin Sazişə və bu Protokola qoşulmaq barədə öz sənədini Avropa Şurasının Baş

katibinə saxlanılmaq üçün verməklə onların hər ikisinə qoşula bilər. Baş katib bu barədə Şura üzvlərinə məlumat verir.

Maddə 2

a) Sazişin IV hissəsinin müddəaları nazir müavinlərinin müşavirələrində iştirak edən nümayəndələrə şamil edilir.

b) Sazişin IV hissəsinin müddəaları Avropa Şurasının çağırdığı və Nazirlər Komitəsi və nazir müavinlərinin iclasları arasındakı dövrdə keçirilən müşavirələrdə iştirak edən nümayəndələrə – Məşvərət Assambleyası yanındakı Nümayəndələrdən başqa, digər nümayəndələrə şamil edilir, bir şərtlə ki, belə müşavirələrdə iştirak edən nümayəndələr, əgər cinayət törədərkən və ya cinayət törətməyə cəhd göstərərkən, yaxud onu törətdikdən dərhal sonra yaxalanmışlarsa, həbsdən və məhkəmə təqibindən azad edilmirlər.

Maddə 3

Sazişin 15-ci maddəsinin müddəaları Assambleyadakı nümayəndələrə və onların müavinlərinə, həmin şəxslər Məşvərət Assambleyasının komitələrinin və hazırlıq komitələrinin iclaslarında iştirak etdikləri, yaxud bu iclaslara göndərildikləri və ya oradan qayıtdıqları istənilən vaxt (həmin dövrdə Assambleyanın özünün iclasları keçirib-keçirməməsindən asılı olmayaraq) şamil edilir.

Maddə 4

Avropa Şurası üzvlərinin daimi nümayəndələri öz vəzifələrini yerinə yetirərkən və müşavirələrə gedərkən və oradan qayıdarkən, adətən müvafiq rütbəli diplomatik elçilərə verilən imtiyazlardan, immunitetlərdən və imkanlardan istifadə edirlər.

Maddə 5

Üzvlərin nümayəndələrinə imtiyaz və immunitetlər müvafiq adamların şəxsi maraqları üçün deyil, onların Avropa Şurası ilə bağlı öz vəzifələrini müstəqil icra etmələrinin təmin olunması üçün verilir. Buna görə də Şuranın üzvü öz mülhizəsinə görə, immunitetin ədalət mühakiməsini həyata keçirməyə əngəl törətdiyini və onun bu immunitetin verildiyi məqsədlərə ziyan vurmadaan götürülməsini mümkün zənn etdiyi istənilən halda nəinki öz nümayəndəsini immunitetdən məhrum etmək hüququna malikdir, hətta bunu etməyə borcludur.

Maddə 6

4-cü maddənin müddəaları bu şəxsin vətəndaşı olduğu dövlətin hakimiyyət orqanlarına, yaxud onun hazırda və ya əvvəllər nümayəndəsi olduğu Şura üzvünə tətbiq edilmir.

Maddə 7

a) Bu Protokol Şuranın Sazişi imzalamış bütün üzvlərinin imzalaması üçün açıqdır. Protokol bu Sazişlə eyni vaxtda və ya ondan sonra təsdiq edilir. Təsdiqnamələr saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə təhvil verilir.

b) Bu Protokol onu imzalamış bütün tərəflərin həmin Protokolu təsdiq etdiyi gün qüvvəyə minir, bir şərtlə ki, onu imzalamış, Sazişi və Protokolu təsdiq etmiş tərəflərin sayı yeddidən az olmasın.

c) Protokolu imzalayan, lakin onu sonralar təsdiq edən istənilən tərəfə gəldikdə isə Protokol həmin tərəfin öz təsdiqnaməsini saxlanılmaq üçün təhvil verdiyi tarixdən qüvvəyə minir.

d) I-ci maddənin şərtlərinə müvafiq olaraq Sazişə və Protokola qoşulmuş Şura üzvlərinə münasibətdə Saziş və Protokol:

i) qoşulma haqqında sənəd yuxarıdakı b) bəndində göstərilən tarixədək saxlanılmaq üçün təhvil verildiyi hallarda həmin tarixdən; yaxud

ii) sənəd yuxarıdakı b) bəndində göstərilən tarixdən sonra gələn tarixdə saxlanılmaq üçün təhvil verildiyi hallarda – qoşulma haqqında sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verildiyi tarixdən qüvvəyə minir.

Bunun təsdiqi olaraq lazımı qaydada müvəkkil edilmiş aşağıda imza edənlər bu Protokolu imzaladılar.

1952-ci il noyabrın 6-da Strasburqda hər iki mətni eyni qüvvəyə malik olan ingilis və fransız dillərində, bir nüsxədə imzalanmışdır. Həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivində saxlanılır. Baş katib təsdiq edilmiş surətləri Protokolu imzalayan və ona qoşulan hər bir hökumətə göndərir.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın və onun 1, 4, 6 və 7 sayılı protokollarının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(25 dekabr 2001-ci il, 236-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. 1950-ci il noyabrın 4-də Roma şəhərində imzalanmış “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiya və onun 1, 4, 6 və 7 sayılı protokolları müvafiq bəyanatlar və qeyd-şərtlərlə (bəyanatların və qeyd-şərtlərin mətnləri əlavə olunur) təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında KONVENSIYA

Roma, 4.XI.1950

3 sentyabr 1953-cü ildə qüvvəyə minmişdir.

21 sentyabr 1970-ci ildə qüvvəyə minmiş 3 sayılı Protokolla,

20 dekabr 1971-ci ildə qüvvəyə minmiş 5 sayılı Protokolla,

1 yanvar 1990-cı ildə qüvvəyə minmiş 8 sayılı Protokolla,

1 noyabr 1998-ci ildə qüvvəyə minmiş 11 sayılı Protokolla,

28 aprel 2004-cü ildə qüvvəyə minmiş 17 sayılı Protokolla dəyişikliklər və əlavələr edilmişdir.

Avropa Şurasının üzvü olub, bu Konvensiyanı imzalayan hökumətlər, 10 dekabr 1948-ci ildə BMT Baş Məclisi tərəfindən bəyan edilmiş İnsan hüquqları haqqında Ümumi Bəyannaməni nəzərə alaraq;

bu Bəyannamənin məqsədinin, bəyan etdiyi hüquqların hamılıqla və səmərəli tanınmasının və həyata keçirilməsinin təmin edilməsi olduğunu nəzərə alaraq;

Avropa Şurasının məqsədinin onun üzvləri arasında böyük birliyə nail olmaqdan ibarət olduğunu və bu məqsədlərə nail olmanın əsas vasitələrindən birinin insan hüquqları və əsas azadlıqlarının dəstəklənməsi və gələcək reallaşdırılması olduğunu hesab edərək;

Dünyada ədalətin və sülhün əsası olan və riayət olunması daha yaxşı qaydada, bir tərəfdən həqiqi demokratik siyasi rejim, digər tərəfdən ümumi anlaşma və onların sadıq qaldığı insan hüquqlarına riayət etməklə təmin olunan əsas azadlıqlara öz dərin sadıqlıklarını təsdiq edərək;

Vahid səylərlə hərəkət edən və siyasi ənənələrin, idealların, azadlığın və hüququn aliliyinin ümumi irsinə malik olan Avropa ölkələrinin hökumətləri kimi Ümumi Bəyannamədə təsbit olunmuş bəzi hüquqların kollektiv həyata keçirilməsinin təmin edilməsi yolunda ilk addımlar atmaq üçün qətiyyət göstərərək aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

I bölmə. Hüquqlar və azadlıqlar

Maddə 1. İnsan hüquqlarına hörmət olunması öhdəliyi

Razılığa gələn Yüksək Tərəflər onların yurisdiksiyası altında olan hər kəs üçün bu Konvensiyanın 2 bölməsində müəyyən olunmuş hüquq və azadlıqları təmin edirlər.

Maddə 2. Yaşamaq hüququ

1. Hər kəsin yaşamaq hüququ qanunla qorunur. Heç kəs qanunla ölüm cəzası nəzərdə tutulmuş cinayət törətməyə görə, məhkəmə tərəfindən çıxarılmış belə hökmün icrasından başqa həyatından məhrum edilə bilməz.

2. Həyatdan məhrum etmə, güc tətbiqində mütləq zərurətin nəticəsi olduqda bu maddənin pozulması kimi nəzərdən keçirilmir:

- a) istənilən şəxsin hüquqa zidd zorakılıqdan qorunması üçün;
- b) qanuni həbsi həyata keçirmək və ya qanuni əsaslarla həbsdə olan şəxsin qaçmasının qarşısını almaq üçün;
- c) qanuna müvafiq olaraq çevriliş və ya qiyamın yatırılması üçün.

Maddə 3. İşgəncələrin qadağan olunması

Heç kəs işgəncəyə, qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftara və ya cəzaya məruz qalmamalıdır.

Maddə 4. Kəlalətin və məcburi əməyin qadağan olunması

1. Heç kəs kəlalətdə və ya asılılıqda saxlanılmamalıdır.
2. Heç kəs məcburi və ya icbari əməyə cəlb olunmamalıdır.
3. Bu maddənin məqsədləri üçün "məcburi və ya icbari əmək" termini aşağıdakıları özünə daxil etmir:
 - a) bu Konvensiyanın 5-ci maddəsinin müddəalarına müvafiq olaraq həbsdə olan və ya belə həbsdən şərti azad edilmiş şəxsin adətən yerinə yetirməli olduğu hər hansı iş;
 - b) hərbi xarakterli hər hansı xidmət və ya hərbi xidmətdən əqidəyə görə imtina etmənin qanuni hesab edildiyi ölkələrdə məcburi hərbi xidmətin əvəzinə müəyyən edilmiş xidmət;
 - c) fəvqəladə vəziyyət və ya əhalinin həyatı və rifahı üçün təhlükə yaradan fəlakət hallarında hər hansı məcburi xidmət;
 - d) adi vətəndaşlıq vəzifələrinin bir hissəsi olan iş və ya xidmət.

Maddə 5. Azadlıq və toxunulmazlıq hüququ

1. Hər kəsin azadlıq və şəxsi toxunulmazlıq hüququ var. Heç kəs qanunla müəyyən olunmuş aşağıdakı hallardan və qaydadan başqa azadlığından məhrum edilə bilməz:

- a) səlahiyyətli məhkəmə tərəfindən məhkum olunduqdan sonra, şəxsi qanuni həbsə almaq;
- b) məhkəmənin qanuni çıxardığı qərarı icra etməməyə görə və ya qanunla nəzərdə tutulmuş hər hansı öhdəliyin icra olunmasını təmin etmək məqsədilə şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması;

c) hüquq pozuntusunun törədilməsində əsaslı şübhə ilə bağlı şəxsin səlahiyyətli məhkəmə orqanı qarşısında durmasından irəli gələn və ya onun tərəfindən törədilən hüquq pozuntusunun, yaxud törətdikdən sonra onun gizlənməsinin qarşısını almaq üçün kifayət qədər zəruri əsasların olduğunun hesab edildiyi hallarda şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması;

d) yetkinlik yaşına çatmamış şəxsin tərbiyə nəzarəti üçün qanuni qərar əsasında həbsə alınması və ya onun səlahiyyətli məhkəmə orqanı qarşısında durmasından irəli gələn qanuni həbsə alınması;

e) yoluxucu xəstəliklərin yayılmasının qarşısını almaq üçün şəxslərin, ruhi xəstələrin, alkoqolizm və narkomaniyaya mübtəla olanların, səfillərin qanuni həbsə alınması;

f) şəxsin ölkəyə qanunsuz gəlməsinin qarşısını almaq məqsədilə və ya barəsində deportasiya, yaxud ekstradisiya tədbirləri tətbiq olunan şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması.

2. Tutulmuş hər bir kəsə ona aydın olan dildə onun tutulmasının səbəbləri və ona qarşı irəli sürülən istənilən ittiham barədə dərhal məlumat verilir.

3. Bu maddənin 1 bəndinin "c" alt bəndinə müvafiq olaraq tutulmuş və ya həbsə alınmış hər kəs, dərhal hakimin və ya qanunla məhkəmə hakimiyyətini həyata keçirmək səlahiyyəti verilmiş vəzifəli şəxsin yanına gətirilir və əqləbatan müddət ərzində məhkəmə araşdırması və ya məhkəməyə qədər azad edilmək hüququna malikdir. Azad edilmək məhkəmədə iştirak etmə təminatlarının təqdim edilməsilə şərtləndirilə bilər.

4. Tutulma və ya həbsə alma nəticəsində azadlıqdan məhrum edilmiş hər kəs onun həbsə alınmasının qanuniliyinə məhkəmə tərəfindən təxirə salınmadan baxılmaq hüququna və əgər onun həbsi məhkəmə tərəfindən qanunsuz hesab edilibsə azad edilmək hüququna malikdir.

5. Bu maddənin müddələrinin pozulması ilə tutulmadan və ya həbsə almadan zərər çəkmiş hər kəsin iddia ilə təmin olunan kompensasiya hüququ var.

Maddə 6. Ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ

1. Hər kəs, onun mülki hüquq və vəzifələri müəyyən edilərkən və ya ona qarşı hər hansı cinayət ittihamı irəli sürülərkən, qanun əsasında yaradılmış müstəqil və qərəzsiz məhkəmə vasitəsilə, əqləbatan müddətdə işinin ədalətli və açıq araşdırılması hüququna malikdir. Məhkəmə qərarı açıq elan edilir, lakin demokratik cəmiyyətdə əxlaq, ictimai qayda və ya milli təhlükəsizlik maraqları naminə, həmçinin yetkinlik yaşına çatmayanların maraqları və ya tərəflərin şəxsi həyatının müdafiəsi bunu tələb etdikdə, yaxud məhkəmənin fikrincə, aşkarlığın ədalət mühakiməsinin maraqlarını poza biləcəyi xüsusi hallar zamanı ciddi zərurət olduqda mətbuat və ictimaiyyət bütün proses boyu və ya onun bir hissəsində məhkəmə iclasına buraxılmaya bilər.

2. Cinayət törətməkdə ittiham olunan hər kəs onun təqsiri qanun əsasında sübut edilənədək təqsirsiz hesab edilir.

3. Cinayət törətməkdə ittiham olunan hər kəs ən azı aşağıdakı hüquqlara malikdir:

a) ona qarşı irəli sürülmüş ittihamın xarakteri və əsasları haqqında onun başa düşdüyü dildə dərhal və ətraflı məlumatlandırılmaq;

b) öz müdafiəsini hazırlamaq üçün kifayət qədər vaxta və imkana malik olmaq;

c) şəxsən və ya özünün seçdiyi müdafiəçi vasitəsilə özünü müdafiə etmək və ya müdafiəçinin xidmətini ödəmək üçün vəsaiti kifayət etmədiyi zaman, ədalət mühakiməsinin maraqları tələb etdikdə belə müdafiədən pulsuz istifadə etmək;

d) onun əleyhinə ifadə vermiş şahidləri dindirmək və ya bu şahidlərin dindirilməsinə nail olmaq və onun əleyhinə ifadə vermiş şahidlər üçün eyni olan şərtlərlə onun lehinə olan şahidlər çağırmaq və dindirməyə nail olmaq;

e) məhkəmədə istifadə olunan dili başa düşmürsə və ya bu dildə danışa bilmirsə tərcüməçinin pulsuz köməyindən istifadə etmək.

Maddə 7. Qanunsuz cəzalandırılmamaq

1. Heç kəs törədildiyi zaman milli və ya beynəlxalq hüquqa görə cinayət sayılmayan hər hansı hərəkət və ya hərəkətsizliyə görə cinayət törətməkdə təqsirli hesab edilə bilməz. Habelə cinayət əməlinin törədildiyi zaman tətbiq olunandan daha ağır cəza verilə bilməz.

2. Bu maddə törədildiyi zaman sivil ölkələrin tanıdığı əsas hüquq prinsiplərinə müvafiq olaraq cinayət hesab edilən hər hansı hərəkət və ya hərəkətsizlik törətməyə görə istənilən şəxsin mühakimə edilməsinə və ya cəzalandırılmasına mane olmur.

Maddə 8. Şəxsi və ailə həyatına hörmət hüququ

1. Hər kəs öz şəxsi və ailə həyatına, mənzilinə və yazışma sirtinə hörmət hüququna malikdir.

2. Milli təhlükəsizlik və ictimai asayiş, ölkənin iqtisadi rifah maraqları naminə, iğtişaşın və ya cinayətin qarşısını almaq üçün sağlamlığı, yaxud mənəviyyatı mühafizə etmək üçün və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarını müdafiə etmək üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan hallar istisna olmaqla, dövlət hakimiyyəti orqanları tərəfindən bu hüququn həyata keçirilməsinə mane olmağa yol verilmir.

Maddə 9. Fikir, vicdan və din azadlığı

1. Hər kəsin fikir, vicdan və din azadlığı hüququ var; bu hüquqa öz dinini və ya əqidəsini dəyişmək azadlığı, öz dininə və ya əqidəsinə həm təkbaşına, həm də başqaları ilə birlikdə etiqad etmək və açıq, yaxud şəxsi qaydada ibadəti, təlimləri, dini və mərasim ayinlərini yerinə yetirmək azadlığı daxildir.

2. Öz dininə və baxışlarına etiqad etmək azadlığı yalnız ictimai asayiş maraqları naminə, ictimai qaydanı, sağlamlığı, yaxud mənəviyyatı qorumaq üçün və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarını müdafiə etmək üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan məhdudiyyətlərə məruz qala bilər.

Maddə 10. İfadə etmək (ekspression) azadlığı

1. Hər kəs öz fikrini ifadə etmək azadlığı hüququna malikdir. Bu hüquqa öz rəyində qalmaq azadlığı, dövlət hakimiyyəti orqanları tərəfindən hər hansı maneçilik olmadan və dövlət sərhədlərindən asılı olmayaraq məlumat və ideyaları almaq və yaymaq azadlığı daxildir. Bu maddə dövlətlərin radioyayım, televiziya və kinematografiya müəssisələrinə lisenziya tələbi qoymasına mane olmur.

2. Bu azadlıqların həyata keçirilməsi milli təhlükəsizlik, ərazi bütövlüyü və ya ictimai asayiş maraqları naminə, iğtişaşın və ya cinayətin qarşısını almaq üçün, sağlamlığın, yaxud mənəviyyatın mühafizəsi üçün, digər şəxslərin nüfuzu və hüquqlarının müdafiəsi üçün gizli əldə edilmiş məlumatların açıqlanmasının qarşısını almaq üçün və ya ədalət mühakiməsinin nüfuz və qərəzsizliyini təmin etmək üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan müəyyən formallıqlara, şərtlərə, məhdudiyyətlərə və ya sanksiyalara məruz qala bilər.

Maddə 11. Yiğıncaqlar və birləşmək azadlığı

1. Hər kəsin dinc toplaşmaq azadlığı və öz maraqlarını müdafiə etmək üçün həmkarlar ittifaqları yaratmaq və onlara qoşulmaq hüququ da daxil olmaqla başqaları ilə birləşmək azadlığı hüququ var.

2. Bu hüquqların həyata keçirilməsinə milli təhlükəsizlik və ictimai asayiş maraqları naminə, iğtişaşın və cinayətin qarşısını almaq üçün, sağlamlığın və mənəviyyatın mühafizəsi üçün və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olanlardan başqa heç bir məhdudiyyət qoyula bilməz. Bu maddə silahlı qüvvələr, polis və ya inzibati dövlət orqanları üzvlərinin belə hüquqlarının həyata keçirilməsinə qanuni məhdudiyyətlər qoyulmasına mane olmur.

Maddə 12. Nikah hüququ

Nikah yaşına çatmış kişilər və qadınlar bu hüququn həyata keçirilməsini tənzimləyən milli qanunvericiliyə müvafiq olaraq, nikaha daxil olmaq və ailə qurmaq hüququna malikdirlər.

Maddə 13. Səmərəli hüquqi müdafiə vasitələri hüququ

Bu Konvensiyada təsbit olunmuş hüquq və azadlıqları pozulan hər kəs, hətta bu pozulma rəsmi fəaliyyət göstərən şəxslər tərəfindən törədildikdə belə, dövlət orqanları qarşısında səmərəli hüquqi müdafiə vasitələrinə malikdir.

Maddə 14. Ayrı-seçkiliyin qadağan olunması

Bu Konvensiyada təsbit olunmuş hüquq və azadlıqlardan istifadə cins, irq, rəng, dil, din, siyasi və digər baxışlar, milli və ya sosial mənşə, milli azlıqlara mənsubiyyət, əmlak vəziyyəti, doğum və ya digər status kimi hər hansı əlamətlərinə görə ayrı-seçkilik olmadan təmin olunmalıdır.

Maddə 15. Fövqəladə hallar zamanı məhdudlaşdırma

1. Müharibə və ya millətin həyatını təhdid edən digər fəvqəladə hallar zamanı Razılığa gələn Yüksək Tərəflərdən hər hansı biri onun beynəlxalq hüquqa müvafiq digər öhdəliklərinə zidd olmamaq şərti ilə, yalnız vəziyyətin fəvqəladəliyinin şərtləndirə biləcəyi səviyyədə bu Konvensiya üzrə öhdəliklərindən geri çəkilən tədbirlər görə bilər.

2. Bu müddəyə əsasən, qanuni müharibə aktları nəticəsində ölüm halları istisna olmaqla, 2-ci maddədən və ya 3-cü maddədən, 4-cü maddənin I bəndindən və 7-ci maddədən geri çəkilməyə yol verilmir.

3. Bu geri çəkilmə hüququndan istifadə edən hər hansı Razılığa gələn Yüksək Tərəf gördüyü tədbirlər və onların səbəbləri haqqında Avropa Şurasının Baş Katibini tam məlumatlandırır. O, həmçinin belə tədbirlərin dayandırılması və Konvensiyanın müddəalarının yenidən tam həyata keçirilməyə başlanması haqqında Avropa Şurasının Baş Katibinə məlumat verir.

Maddə 16. Əcnəbilərin siyasi fəaliyyətinin məhdudlaşdırılması

10, 11 və 14-cü maddələrdə heç nə Razılığa gələn Yüksək Tərəf üçün əcnəbilərin siyasi fəaliyyətinə məhdudiyətlər qoyulmasına maneə kimi nəzərdən keçirilə bilməz.

Maddə 17. Hüquqlardan sui-istifadənin qadağan olunması

Bu Konvensiyada heç nə hər hansı dövlətin, qrupun və ya şəxsin burada təsbit olunmuş hüquq və azadlıqlarının ləğvinə yönəlmiş hər hansı fəaliyyətlə məşğul olmaq və ya hər hansı əməl törətmək və ya onları Konvensiyada nəzərdə tutulandan daha artıq məhdudlaşdırmaq hüququna malik olması kimi şərh oluna bilməz.

Maddə 18. Hüquqlarla bağlı məhdudlaşdırmalardan istifadənin hədləri

Qeyd olunan hüquq və azadlıqlarla bağlı bu Konvensiyada yol verilən məhdudiyətlər, nəzərdə tutulduğundan başqa, hər hansı məqsəd üçün tətbiq olunmamalıdır.

II bölmə. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi

Maddə 19. Məhkəmənin təsis olunması

Razılığa gələn Yüksək Tərəflər bu Konvensiya və onun protokolları ilə öz üzvlərinə götürdükleri öhdəliklərə riayəti təmin etmək məqsədi ilə Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi (sonradan "Məhkəmə" adlanacaq) təsis edirlər. O, daimi əsaslarla fəaliyyət göstərir.

Maddə 20. Hakimlərin sayı

Məhkəmə Razılığa gələn Yüksək Tərəflərə bərabər sayda hakimlərdən ibarətdir.

Maddə 21. Hakimliyə dair tələblər

1. Hakimler yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik olmalı və yüksək məhkəmə vəzifələrinə təyin olunarkən qoyulan tələblərə cavab verməli və ya tanınmış nüfuzlu hüquqşünaslar olmalıdırlar.

2. Hakimler Məhkəmənin işində şəxsi simada iştirak edirlər.

3. Vəzifədə olduqları bütün müddət ərzində hakimler onların müstəqilliyi, qərəzsizliyi və ya tam iş gününün xarakterindən irəli gələn tələblərlə bir araya sığmayan heç bir fəaliyyətlə məşğul olmamalıdırlar; bu bəndin müddələrinin tətbiqi ilə bağlı yaranan bütün məsələləri Məhkəmə həll edir.

Maddə 22. Hakimlərin seçilməsi

1. Hər bir Razılığa gələn Yüksək Tərəf üzrə hakimler, Razılığa gələn Yüksək Tərəfin təqdim etdiyi üç namizəd siyahısından, Parlament Assambleyasının səs çoxluğu ilə seçilir.

2. Yeni Razılığa gələn Yüksək Tərəflərin qoşulması zamanı, həmçinin yaranan boş yerlər doldurularkən Məhkəmənin tərkibinə seçkilər üçün analoji prosedura tətbiq olunur (Çıxarılıb: 28.04.2004)

Maddə 23. Səlahiyyət müddəti

1. Hakimler 6 il müddətinə seçilir. Onlar yenidən seçilə bilərlər. Lakin birinci seçildikdə seçilmiş hakimlərin yəqinən səlahiyyət müddəti üç il sonra bitir.

2. Üç il sonra səlahiyyət müddəti bitən hakimler seçkilərdən dərhal sonra Avropa Şurasının Baş Katibi tərəfindən püşkatma yolu ilə müəyyən olundurulur.

3. Məhkəmənin yeni tərkibinin hər üç ildən bir, müərrəkən olduqca, yeniləşməsini təmin etmək məqsədilə Parlament Assambleyası hər hansı növbəti seçkilərin keçirilməsinə qədər seçilmiş bir və ya bir neçə hakimin səlahiyyət müddətinin və ya müddətlərinin üç ildən az və doqquz ildən çox olmamaqla, altı ildən başqa müddətə dəyişdirilməsi haqqında qərar qəbul edə bilər.

4. ~~Bir dəfədən çox səlahiyyət müddətindən söhbət gətirdiyi və Parlament Assambleyasının əvvəlki bəndin müddəalarını tətbiq etdiyi hallarda səlahiyyət müddətləri Avropa Şurası Baş Katibi tərəfindən seçkilərdən dərhal sonra püşkatma yolu ilə müəyyən edilir.~~

5. ~~Səlahiyyət müddəti bitməmiş hakimni əvəz etmək üçün seçilmiş hakim bu vəzifəni öz sələfinin səlahiyyət müddətinin qalan hissəsi qədər tutur.~~

6. ~~Hakimlər 70 yaşa çatdıqda onların səlahiyyət müddəti bitir.~~

7. ~~Hakimlər öz vəzifələrini dəyişiklik həyata keçirilməyə qədər tuturlar. Bununla yanaşı, onlar artıq icraatlarında olan işlərə baxmaqda davam edirlər.~~

Maddə 23. Səlahiyyət müddəti və vəzifədən azad edilmə

1. ~~Hakimlər doqquz il müddətinə seçilir. Onlar yenidən seçilə bilməzlər.~~

2. ~~Hakimlərin səlahiyyət müddəti onlar 70 yaşına çatanda bitir.~~

3. ~~Hakimlər əvəz olunana qədər vəzifələrini yerinə yetirirlər. Bununla belə, onlar artıq başladıkları məhkəmə proseslərini sonadək davam etdirirlər.~~

4. ~~Heç bir hakim digər hakimlərin üçdə iki səs çoxluğu ilə həmin hakimin tələb olunan şərtləri icra etməyi dayandırdığını iddia etməyincə vəzifəsindən azad oluna bilməz. (Yeni redaksiya: 28.04.2004)~~

Maddə 24. Vəzifədən azad etmə

~~Digər hakimlərin üçdə iki səs çoxluğu ilə hər hansı hakimin qoyulan tələblərə cavab vermədiyini haqqında qərarı olmadan hakim öz vəzifəsindən azad edilə bilməz. (Çıxarılıb: 28.04.2004)~~

Maddə 25. Dəftərxana və məhkəmə katibləri

~~Məhkəmə vəzifələri və təşkilatı məhkəmə qaydaları ilə müəyyən edilən katibliyə məlikdir. Məhkəmə katibləri məhkəmənin işinə köməklik göstərirlər.~~

Maddə 24. Dəftərxana və məruzəçilər

1. ~~Məhkəmənin, fəaliyyəti və təşkilatı Məhkəmə Reqlamentinə əsasən müəyyən edilən dəftərxanası vardır.~~

2. ~~İclas tərkibindən ibarət tərkibdə olduqda məhkəmə sədrinin sərəncamında fəaliyyət göstərən məruzəçilər məhkəməyə kömək edirlər. Onlar məhkəmə dəftərxanasının tərkib hissəsini təşkil edirlər. (Yeni redaksiya: 28.04.2004)~~

Maddə 25. Plenar Məhkəmə

Məhkəmənin Plenumu:

a) öz sədrini və sədrin bir, yaxud iki müavini üç il müddətinə seçir; onlar yenidən seçilə bilər;

b) müəyyən müddət üçün nəzərdə tutulan palatalar təsis edir;

c) Məhkəmə Palatasının sədrini seçir; onlar yenidən seçilə bilərlər;

d) Məhkəmə qaydalarını təsdiq edir;

e) qeydiyyatçı və qeydiyyatçının bir, yaxud bir neçə müavini seçir;

f) 26-cı maddənin 2-ci bəndinə əsasən hər hansı sorğu verir. (28.04.2004)

Maddə 27. Komitələr, palatalar və Böyük Palata

1. ~~Məhkəmə qarşısında qaldırılmış işlərə baxmaq üçün üç hakimdən ibarət komitələr, yeddi hakimdən ibarət palataları və on yeddi hakimdən ibarət Böyük Palatayı təsis edir. Məhkəmə palataları müəyyən müddət üçün nəzərdə tutulan komitələr yaradır.~~

2. ~~İşdə iştirak edən dövlətdən seçilmiş hakim, yaxud belə hakim olmadığı hallarda və ya o, iclasda iştirak edə bilmədikdə həmin dövlətin seçdiyi, hakim qismində iştirak edəcək belə şəxs Palatanın və Böyük Palatanın ex officio üzvü olur.~~

3. ~~Böyük Palatanın tərkibinə, həmçinin Məhkəmənin sədri, Məhkəmə sədrinin müavini, Palata sədrləri və Məhkəmə qaydalarına müvafiq olaraq seçilmiş digər şəxslər də daxil olur. 43-cü maddənin müddəalarına müvafiq olaraq işin Böyük Palataya verildiyi hallarda onun iclaslarında bu Palatanın sədri və işdə iştirak edən müvafiq dövlətin hakimi istisna olmaqla, qərar çıxaran Palatanın hakimlərindən heç biri iştirak etməməlidir.~~

Maddə 26. Tək hakimli tərkib, komitələr, palatalar və Böyük Palata

1. ~~Məhkəmənin ona təqdim edilmiş işlərə tək hakimli tərkibdə, üç hakimli komitələrdə, yeddi hakimli palatalarda və on yeddi hakimli Böyük Palatada baxır. Məhkəmənin palataları müəyyən edilmiş müddət üçün komitələr təsis edir.~~

2. ~~Plenar Məhkəmənin sorğusu ilə Nazirlər Komitəsi yekdil qərarla və müəyyən edilmiş müddət üçün palatalardakı hakimlərin sayını beş nəfərə endirə bilər.~~

3. ~~Tək hakimli tərkibdə hakim özünün seçildiyi Razılığa gələn Yüksək Tərəfə qarşı olan heç bir ərizəyə baxmamalıdır.~~

4. ~~Orada Palatanın və Böyük Palatanın ex officio üzvü kimi, maraqlı olan Razılığa gələn Yüksək Tərəfə münasibətdə seçilmiş hakim hakimlik edir. Əgər belə bir hakim yoxdursa və ya həmin hakim iştirak edə bilmirsə, onda həmin Tərəfin əvvəlcədən təqdim etdiyi siyahıdan Məhkəmə Sədrinin seçildiyi şəxs hakim rolunda çıxış edir.~~

5. ~~Böyük Palataya həmçinin Məhkəmə sədri, sədrin müavini, palataların sədrləri və Məhkəmənin Reqlamentinə əsasən seçilmiş digər hakimlər daxildir. Məhkəmə işi 43-cü maddəyə əsasən Böyük Palataya göndərildikdə, Palatanın sədri və maraqlı olan Ali razılığa gələn Tərəfə münasibətdə iştirak edən hakim istisna olmaqla, məhkəmə qərarını çıxaran Palatanın hakimlərindən heç biri Böyük Palatada iştirak etməməlidir. (Yeni redaksiya: 28.04.2004)~~

Maddə 27. Tək hakimlərin səlahiyyəti

1. Tək hakim 34-cü maddəyə əsasən verilmiş ərizəni qəbul edilə bilməyən elan edə və ya icraatda olan işlərin siyahısından çıxara bilər və bu cür qərar əlavə öyrənilmədən qəbul edilə bilər.

2. Bu qərar qətidir.

3. Əgər tək hakim ərizəni qəbul edilə bilməyən elan etməsə və ya siyahıdan çıxarmırsa, o zaman həmin hakim əlavə öyrənilmə üçün onu komitəyə və ya Palataya göndərir. (Yeni redaksiya: 28.04.2004)

Maddə 28. Komitələrin şikayəti qəbul olunmayan elan etməsi

~~Komitə yekdil səsle 34-cü maddəyə müvafiq olaraq verilmiş şikayətləri, əgər belə qərar şikayət əlavə öyrənilmədən qəbul edilərsə, qəbul olunmayan elan edə və ya onu icraatda olan işlərin siyahısından çıxara bilər. Belə qərar qətidir.~~

Maddə 28. Komitələrin səlahiyyəti

1. 34-cü maddəyə müvafiq olaraq təqdim olunan ərizəyə münasibətdə komitə yekdil səsle,

a. əlavə öyrənilmədən onu qəbul edilə bilməyən elan edə və ya məhkəmə işlərinin siyahısından çıxara bilər; və ya

b. onu qəbul edilə bilən elan edə bilər və eyni zamanda işin mahiyyətinə uyğun qərar çıxara bilər, bu şərtlə ki, işin Konvensiyanın və ya ona dair protokolların təfsiri və ya tətbiqi ilə bağlı olan əsas məsələsi artıq Məhkəmənin qəti müəyyən edilmiş presedent hüququnun predmeti olsun.

2. 1-ci bənddə qeyd olunan qərardadlar və qərarlar qətidir.

3. Əgər maraqlı olan Razılığa gələn Yüksək Tərəfə münasibətdə seçilmiş hakim komitənin üzvü deyilsə, o zaman komitə bütün aidiyyəti faktorları, o cümlədən 1. b. bəndinə əsasən prosessual normaların tətbiqinə dair həmin Tərəfin iradəsinin olub-olmamasını nəzərə alaraq məhkəmə işinin istənilən mərhələsində komitənin üzvlərindən hər hansı birinin yerinə həmin hakimi dəvət edə bilər. (Yeni redaksiya: 28.04.2004)

Maddə 29. Şikayətin qəbul olunması və mahiyyəti barədə palataların qərarları

~~1. Əgər 28 maddədə nəzərdə tutulmuş heç bir qərar qəbul edilməyibsə, Palata 34-cü maddəyə müvafiq verilmiş fərdi şikayətin qəbul olunması və işin mahiyyəti haqqında qərar çıxarır.~~

1. Əgər 27-ci və ya 28-ci maddəyə əsasən hər hansı bir qərardad qəbul olunmayıbsa və ya 28-ci maddəyə əsasən heç bir qərar çıxarılmayıbsa, o zaman Palata 34-cü maddəyə uyğun olaraq təqdim edilmiş şikayətlərin qəbul edilə bilmə

mevarına və mahiyyətinə görə qərar çıxarır. Qəbul edilə bilməyə dair qərardad ayrıca çıxarılabilir. (Yeni redaksiya: 28.04.2004)

2. Palata 33-cü maddəyə müvafiq olaraq verilmiş dövlətlərarası şikayətin qəbul olunması və mahiyyəti haqqında qərar çıxarır. Qəbul edilə bilməyə dair qərar, əgər müstəsna hallarda məhkəmə başqa cür qərar verməyibsə, ayrıca çıxarılır. (28.04.2004)

3. Əgər Məhkəmə istisna qaydada digər qərar qəbul etməzsə, şikayətin qəbul olunması haqqında qərar ayrılıqda çıxarılır.

Maddə 30. Böyük Palatanın xeyrinə yurisdiksiyadan imtina

Əgər Palatanın icraatında olan iş Konvensiyanın və ya onun protokollarının şərhinə dair ciddi məsələlərə toxunursa, yaxud məsələnin həlli Məhkəmənin əvvəllər çıxardığı qərara zidd ola bilərsə, Tərəflərdən heç biri buna etiraz etmədikdə Palata öz qərarını çıxarana qədər istənilən vaxt Böyük Palatanın xeyrinə yurisdiksiyasından imtina edə bilər.

Maddə 31. Böyük Palatanın səlahiyyətləri

Böyük Palata:

a) Palata 30-cu maddənin müddəalarına əsasən yurisdiksiyasından imtina etdikdə və ya 43-cü maddənin müddəalarına müvafiq olaraq iş ona göndərildikdə 33-cü və ya 34-cü maddəyə müvafiq olaraq verilmiş şikayətlər üzrə qərar çıxarır;

b) Nazirlər Komitəsi tərəfindən 46-cı maddənin 4-cü bəndinə əsasən məhkəməyə göndərilmiş məsələləri həll edir; və (28.04.2004)

c) 47-ci maddənin müddəalarına müvafiq olaraq məsləhətçi rəylər çıxarmaq üçün verilmiş sorğulara baxır.

Maddə 32. Məhkəmənin yurisdiksiyası

1. Məhkəmənin yurisdiksiyası 33, 34 və 47-ci maddələrdə nəzərdə tutulmuş şərtlərlə Konvensiyanın və onun protokollarının şərh və tətbiqinə dair göndərilən bütün məsələlərə şamil edilir.

2. Konkret iş üzrə Məhkəmənin yurisdiksiyası ilə bağlı mübahisəni Məhkəmə həll edir.

Maddə 33. Dövlətlərarası işlər

Hər hansı Razılığa gələn Yüksək Tərəf digər Razılığa gələn Yüksək Tərəfin Konvensiya və onun protokollarının müddəalarını istənilən pozması ehtimalı ilə bağlı Məhkəməyə müraciət edə bilər.

Maddə 34. Fərdi şikayətlər

Məhkəmə istənilən fiziki şəxsdən, qeyri-hökumət təşkilatından və ya ayrı-ayrı şəxslər qrupundan, Razılığa gələn Yüksək Tərəflərdən birinin onun bu Konvensiya

və ya onun protokolları ilə tanınmış hüquqlarını pozmasının qurbanı olduğunu iddia edən şikayətlər qəbul edə bilər. Razılığa gələn Yüksək Tərəflər bu hüququn səmərəli həyata keçirilməsinə heç bir yolla mane olmamağı öhdələrinə götürürlər.

Maddə 35. Qəbul edilmə meyarı

1. Məhkəmə yalnız beynəlxalq hüququn hamılıqla qəbul edilmiş normalarına müvafiq olaraq bütün daxili hüquq müdafiə vasitələri tükəndikdən sonra və son qərarın çıxarıldığı tarixdən altı ay müddət keçənədək məsələyə baxa bilər.

2. Məhkəmə 34-cü maddəyə müvafiq olaraq verilmiş aşağıdakı şikayətlərə baxmır:

- a) anonim olan; və ya
- b) mahiyyətə məhkəmənin artıq baxdığı məsələ ilə eyni olan, yaxud beynəlxalq araşdırmanın və ya tənzimlənmənin digər prosedurasının predmeti olan və işə aid yeni faktları əks etdirməyən.

~~3. Məhkəmə 34-cü maddəyə müvafiq olaraq verilmiş istənilən fərdi şikayəti, bu Konvensiya və ya onun protokollarının müddəaları ilə bir araya gəlməyən, açıq əsaslandırılmamış və ya şikayət vermə hüququndan sui-istifadə edilmiş hesab edirsə, qəbul olunmayan elan edə bilər.~~

3. Məhkəmə 34-cü maddəyə əsasən təqdim edilmiş istənilən fərdi şikayəti qəbul edilməz elan edir, əgər o hesab edirsə ki:

a. şikayət Konvensiyanın və ya ona dair protokolların müddəalarına uyğun deyil, açıq-əşkar əsassızdır və ya fərdi müraciət hüququndan sui-istifadədir; və ya

b. Konvensiya və ya ona dair protokollarda göstərilmiş insan hüquqlarına hörmətin şikayətə mahiyyəti üzrə baxılmasını tələb etdiyi hallar istisna olmaqla ərizəçi böyük zərərə məruz qalmayıbsa; lakin yerli məhkəmə tərəfindən lazımcu araşdırılmayan heç bir iş bu əsasla rədd edilə bilməz. (Yeni redaksiya: 28.04.2004)

4. Məhkəmə bu maddəyə müvafiq olaraq qəbul olunmayan hesab etdiyi istənilən şikayəti rədd edir. O, bunu icraatın istənilən mərhələsində edə bilər.

Maddə 36. Üçüncü tərəfin iştirakı

1. Palatada və ya Böyük Palatada olan bütün işlərdə vətəndaşı şikayətçi olan hər bir Yüksək Razılığa gələn Tərəfin yazılı qeydlər təqdim etmək və dinləmələrdə iştirak etmək hüququ var.

2. Ədalət mühakiməsinin lazımı qaydada həyata keçirilməsi naminə Məhkəmənin sədri prosesdə tərəf olmayan istənilən Razılığa gələn Tərəfi və ya şikayətçi olmayan istənilən maraqlı şəxsi yazılı qeydlər təqdim etmək və dinləmələrdə iştirak etmək üçün dəvət edə bilər.

3. Avropa Şurasının İnsan Hüquqları üzrə Komissarı Palata və Böyük Palatada olan bütün məhkəmə işlərinə dair yazılı şəkildə şərhlər verə və dinləmələrdə iştirak edə bilər. (28.04.2004)

Maddə 37. Şikayətlərin siyahıdan çıxarılması

1. Əgər işin vəziyyəti aşağıdakı nəticələrə gəlməyə əsas verirsə, icraatın istənilən mərhələsində Məhkəmə şikayəti işlərin siyahısından çıxarmaq barədə qərar qəbul edə bilər:

- a) şikayətçi daha öz orizəsinə baxılmasına nail olmaq üçün səy göstərmirsə; və ya
- b) məsələ öz həllini tapıb; və ya
- c) məhkəmənin müəyyənləşdirdiyi istənilən digər səbəbə görə, şikayətə baxışı davam etdirməyə lüzum yoxdursa. Bununla belə, əgər bu Konvensiya və onun protokolları ilə təmin olunan insan hüquqlarına riayət olunması bunu tələb edirsə, Məhkəmə şikayətə baxmaqda davam edir.

2. Əgər Məhkəmə işin gedişinin buna bəraət qazandırdığını hesab edirsə, şikayətin baxılmalı işlər siyahısına bərpa edilməsi haqqında qərar qəbul edə bilər.

Maddə 38. İşə baxılma və dostcasına həll prosedurası

~~1. Əgər Məhkəmə şikayəti qəbul edilən elan edirsə, o:~~

~~a) maraqlı tərəflərin nümayəndələrinin iştirakı ilə işin baxışını davam etdirir və ehtiyac olduqda maraqlı dövlətlərin bütün zəruri qərarları yaradacağı somorəli keçirilmə üçün tədqiqat aparır;~~

~~b) bu Konvensiyada və onun protokollarında bəyan edilmiş insan hüquqlarına hörmət əsasında məsələnin dostcasına həllini təmin etmək niyyəti ilə özünü maraqlı tərəflərin sərəncamına təqdim edir.~~

~~2. 1-b bəndində nəzərdə tutulan proses məxfi həyata keçirilir.~~

Maddə 38. Məhkəmə işinin araşdırılması

Məhkəmə, məhkəmə işini maraqlı tərəflərin nümayəndələrinin iştirakı ilə araşdırır və ehtiyac olarsa, işin hallarını təhqiq edir və bu təhqiqatın səmərəli olması üçün maraqlı olan Razılığa gələn Yüksək Tərəflər bütün zəruri imkanları yaratmalıdırlar. (Yeni redaksiya: 28.04.2004)

Maddə 39. Dostcasına həllin tapılması

Dostcasına həll somorə verdikdə Məhkəmə faktların qısa xülasəsini və nail olunan həlli əks etdirən qərar çıxarmaqla işi öz siyahısından çıxarır.

Maddə 39. Dostcasına həll etmə

1. Məhkəmə prosesinin istənilən mərhələsində Məhkəmə Konvensiya və ya ona dair Protokollarda müəyyən edilən insan hüquqlarına hörmət əsasında məsələnin dostcasına həllini təmin etmək məqsədilə maraqlı tərəflərə öz xidmətlərini təqdim edə bilər.

2. 1-ci bənddə nəzərdə tutulan prosedura məxfi olmalıdır.

3. Əgər dostcasına həll etmə mümkündürsə, Məhkəmə faktların və əldə olunmuş razılığın qısaca əks olunduğu qərardadla işi öz siyahısından çıxarır.

4. Bu qərardad dostcasına həll etmənin qərardadda müəyyən edilmiş şərtlərinin yerinə yetirilməsinə nəzarət edəcək Nazirlər Komitəsinə göndərilir. (Yeni redaksiya: 28.04.2004)

Maddə 40. Açıq dinləmələr və sənədlərə çıxış

1. Məhkəmə istisna hal kimi digər qərar qəbul etməzsə, dinləmələr açıq keçirilir.
2. Məhkəmə sədri digər qərar qəbul etməzsə, qeydiyyatçıya saxlanmaq üçün verilmiş sənədlər ictimaiyyət üçün açıqdır.

Maddə 41. Əvəzin ədalətli ödənilməsi

Əgər Məhkəmə Konvensiya və onun protokollarının pozulduğunu, lakin Razılığa gələn Yüksək Tərəfin daxili hüququnun yalnız bu pozuntunun nəticələrinin qismən aradan qaldırılmasına imkan verdiyini müəyyən edirsə, Məhkəmə zəruri halda zərərçəkən tərəfə əvəzin ədalətli ödənilməsini təyin edir.

Maddə 42. Palataların qərarları

44-cü maddənin II bəndinin müddəalarına uyğun olaraq palataların qərarları qətidir.

Maddə 43. İşin Böyük Palataya verilməsi

1. Palatanın qərar çıxarmasından sonrakı üç ay müddət ərzində, iş üzrə istənilən tərəf, müstəsna hallarda, işin Böyük Palataya verilməsini tələb edə bilər.
2. Əgər iş bu Konvensiya və onun protokollarının müddələrinin şərhinə və ya tətbiqinə dair ciddi məsələlər və ya ümumi xarakterli digər ciddi məsələlər yarasarsa, Böyük Palatanın beş hakimdən ibarət Kollegiyası tələbi qəbul edir.
3. Kollegiya tələbi qəbul edirsə, onda Böyük Palata qərar çıxarmaqla işi həll edir.

Maddə 44. Qəti qərarlar

1. Böyük Palatanın qərarı qətidir.
2. Palatanın qərarı aşağıdakı hallarda qəti olur:
 - a) tərəflər işin Böyük Palataya verilməsi barədə müraciət etməyəcəklərini bəyan etdikdə; və ya
 - b) əgər işin Böyük Palataya verilməsi barədə müraciət edilməyibsə, qərar çıxarılan tarixdən üç ay sonra; və
 - c) Böyük Palatanın Kollegiyası 43-cü maddəyə müvafiq olaraq verilmə haqqında müraciəti rədd etdikdə.
3. Qəti qərar dərc olunur.

Maddə 45. Qərar və qərardadların əsaslandırılması

1. Qərarlar, həmçinin şikayətləri qəbul edilən və ya qəbul olunmayan olan qərardadlar əsaslandırılmalıdır.
2. Əgər qərar bütövlükdə və ya qismən hakimlərin yekdil rəyini ifadə etmərsə, onda hər hansı hakim xüsusi rəy verə bilər.

Maddə 46. Qərarların məcburi qüvvəsi və icrası

- ~~1. Razılığa gələn Yüksək Tərəflər Məhkəmənin onların tərəf olduqları işlər üzrə yekun qərarına riayət etməyi öhdələrinə götürürlər.~~
- ~~2. Məhkəmənin yekun qərarı onun icrasına nəzarəti həyata keçirən Nazirlər Komitəsinə göndərilir.~~

Maddə 46. Qərarların məcburi qüvvəsi və icrası

1. Razılığa gələn Yüksək Tərəflər tərəf olduqları istənilən məhkəmə prosesində Məhkəmənin verdiyi qəti qərarı yerinə yetirmək öhdəliyi götürürlər.
2. Məhkəmənin qəti qərarı icrasına nəzarət edilmək üçün Nazirlər Komitəsinə göndərilir.
3. Əgər Nazirlər Komitəsi hesab edərsə ki, qəti qərarın yerinə yetirilməsinə nəzarətə qərarın şərhinə bağlı ortaya çıxan problemlər maneə yaradır, o zaman o, şərhə bağlı ortaya çıxan məsələni həll etmək üçün işi Məhkəməyə göndərə bilər. Qərarın göndərilməsi üçün Komitədə iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin üçdə iki səs çoxluğu tələb olunur.
4. Əgər Nazirlər Komitəsi hesab edərsə ki, Razılığa gələn Yüksək Tərəf özünün tərəf olduğu məhkəmə prosesinin qəti qərarını yerinə yetirməkdən boyun qaçırır, o zaman o, həmin Tərəfə rəsmi xəbərdarlıq göndərildikdən sonra və Komitədə iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edilmiş, qərarla, 1-ci bəndə əsasən həmin Tərəfin üzərinə götürdüyü öhdəliyi yerinə yetirib-yetirməməsi məsələsini aydınlaşdırmaq üçün işi Məhkəməyə göndərə bilər.
5. Əgər Məhkəmə 1-ci bəndin pozulduğunu aşkar edərsə, onda müəyyən ölçülərin götürülməsi üçün işi Nazirlər Komitəsinə göndərir. Əgər məhkəmə 1-ci bəndin pozulmadığını aşkar edərsə, onda o, iş üzrə təhqiqatın başu çatdırılması üçün onu Nazirlər Komitəsinə göndərir. (Yeni redaksiya: 28.04.2004)

Maddə 47. Məsləhətçi rəylər

1. Məhkəmə Nazirlər Komitəsinin müraciəti ilə Konvensiya və onun protokollarının müddələrinin şərhinə dair hüquqi məsələlər üzrə məsləhətçi rəylər verə bilər.
2. Belə rəylər Konvensiyanın II bölməsi və onun protokollarında müəyyən edilən hüquq və azadlıqların məzmun və həcmində dair hər hansı məsələyə, yaxud

Məhkəmənin və ya Nazirlər Komitəsinin Konvensiyaya müvafiq olaraq, hər hansı müraciətə baxarkən toxunmalı olduğu digər məsələlərə aid olmamalıdır.

3. Məhkəmənin məsləhətçi rəy verməsi üçün Nazirlər Komitəsinin müraciəti Komitənin iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Maddə 48. Məhkəmənin məsləhət yurisdiksiyası

Məsləhətçi rəy vermək haqqında Nazirlər Komitəsi tərəfindən edilən müraciətin Məhkəmənin səlahiyyətinə aid olub-olmamasını, 47-ci maddədə müəyyən edildiyi kimi, Məhkəmə özü həll edir.

Maddə 49. Məsləhətçi rəylərin əsaslandırılması

1. Məhkəmənin məsləhətçi rəyləri əsaslandırılmalıdır.
2. Əgər məsləhətçi rəy ümumilikdə və ya qismən hakimlərin yekdil rəyini əks etdirmirsə, onda hər hansı hakim xüsusi rəy vermək hüququna malikdir.
3. Məhkəmənin məsləhətçi rəyləri Nazirlər Komitəsinə təqdim edilir.

Maddə 50. Məhkəmənin saxlanması xərcləri

Məhkəmənin saxlanması xərclərini Avropa Şurası ödəyir.

Maddə 51. Hakimlərin imtiyaz və immunitetləri

Hakimlər öz funksiyalarını yerinə yetirərkən Avropa Şurası Nizamnaməsinin 40-cı maddəsində və onun əsasında bağlanmış sazişlərdə nəzərdə tutulan imtiyaz və immunitetlərə malikdirlər.

III Bölmə. Ümumi müddəalar

Maddə 52. Baş katibin sorğuları

Avropa Şurası Baş Katibinin müraciəti əsasında hər bir Razılığa gələn Yüksək Tərəf öz daxili hüququnun, bu Konvensiyanın hər hansı müddəasının səmərəli tətbiqini necə təmin edəcəyi ilə bağlı izahat təqdim edir.

Maddə 53. Bu insan hüquqları ilə bağlı təminatlar

Bu Konvensiyada heç nə hər hansı Razılığa gələn Yüksək Tərəfin qanunvericiliyi və ya onun Tərəf olduğu hər hansı digər sazişlə təmin edilə bilən insan hüquqları və əsas azadlıqlarından hər hansını məhdudlaşdırmaq və ya onlardan geri çəkilmə kimi şərh oluna bilməz.

Maddə 54. Nazirlər Komitəsinin səlahiyyətləri

Bu Konvensiyada heç nə Avropa Şurası Nizamnaməsinin Nazirlər Komitəsinə verdiyi səlahiyyətlərə xələl gətirmir.

Maddə 55. Mübahisələrin digər vasitələrlə tənzimlənməsindən imtina

Razılığa gələn Yüksək Tərəflər, xüsusi saziş istisna olmaqla, bu Konvensiyanın müddələrinin şərh və tətbiqi ilə bağlı mübahisələri petisiya yolu ilə baxışa verərkən onlar arasında qüvvədə olan müqavilələrə və ya bəyannamələrə müraciət etməyəcəklərinə və bu Konvensiyada nəzərdə tutulandan başqa mübahisələrin tənzimlənməsi vasitələrindən istifadə etməməyə razılıq verirlər.

Maddə 56. Ərazi tətbiqi

1. Hər hansı dövlət imzalanma, yaxud ratifikasiya zamanı və ya sonradan istənilən vaxt Avropa Şurasının Baş Katibinə ünvanlanmış bildiriş vasitəsilə Konvensiyanın, bu maddənin 4-cü bəndi nəzərə alınmaqla, beynəlxalq əlaqələrinə görə onun cavabdehlik daşdığı bütün ərazilərə, yaxud onlardan hər hansı birinə şamil ediləcəyini bəyan edə bilər.

2. Konvensiya bildirişdə adı çəkilən əraziyə və ya ərazilərə Avropa Şurasının Baş Katibi bildirişi adından 30 gün sonra şamil edilir.

3. Bu Konvensiyanın müddəaları belə ərazilərdə yerli şəraitin lazımı qaydada nəzərə alınması ilə tətbiq edilir.

4. Bu maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq bəyanat vermiş hər hansı dövlət sonradan istənilən vaxt həmin bəyanatda göstərilmiş bir və ya bir neçə ərazinin adından Konvensiyanın 34-cü maddəsinə müvafiq olaraq, Məhkəmənin fiziki şəxslərdən, qeyri-hökumət təşkilatlarından və ya fərqlər qrupundan şikayətlər qəbul etmək səlahiyyətini tanıdığını bəyan edə bilər.

Maddə 57. Qeyd-şərtlər

1. İstənilən dövlət bu Konvensiyanı imzalayarkən və ya onun ratifikasiya sənədini depozitə verərkən Konvensiyanın hər hansı konkret müddəası ilə bağlı, o dövrdə, onun ərazisində qüvvədə olan bu və ya digər qanunun həmin müddəaya uyğun olmaması ilə əlaqədar qeyd-şərt verə bilər. Bu maddəyə müvafiq olaraq, ümumi xarakterli qeyd-şərtlərə yol verilmir.

2. Bu maddəyə uyğun olaraq edilmiş istənilən qeyd-şərt müvafiq qanunun qısa məzmununu əks etdirməlidir.

Maddə 58. Denonsasiya

1. Razılığa gələn Yüksək Tərəf, yalnız bu Konvensiyanın tərəfi olduğu tarixdən 5 il keçdikdən sonra və bu barədə digər Razılığa gələn Yüksək Tərəfləri məlumatlandıracaq Avropa Şurasının Baş Katibinə ünvanlanmış, xəbərdarlığın əks olunduğu, bildirişi göndərdikdən 6 ay sonra bu Konvensiyanı denonsasiya edə bilər.

2. Denonsasiya müvafiq Razılığa gələn Yüksək Tərəfi denonsasiyanın qüvvəyə minəcəyi tarixədək törədə biləcəyi və bu Konvensiya üzrə öhdəliklərini poza biləcək hər hansı əməlinə münasibətdə belə öhdəliklərindən azad etmir.

3. Avropa Şurasının üzvlüyündən çıxan hər hansı Razılığa gələn Yüksək Tərəf eyni şərtlərlə bu Konvensiyanın da Tərəfi olmur.

4. Konvensiya 56-cı maddəyə əsasən, onun şamil olunmasının bəyan edildiyi istənilən əraziyə münasibətdə əvvəlki bəndlərin müddəalarına müvafiq olaraq denonsasiya edilə bilər.

Maddə 59. İmzalama və ratifikasiya

1. Bu Konvensiya Avropa Şurası üzvləri tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır. O, ratifikasiya olunmalıdır. Ratifikasiya sənədi Avropa Şurasının Baş Katibinə saxlanmaya verilir.

2. *Avropa İttifaqı bu Konvensiyaya qoşula bilər. (28.04.2004)*

3. Bu Konvensiya on ratifikasiya sənədi saxlanmaya verildikdən sonra qüvvəyə minir.

4. Sonradan ratifikasiya edən dövlətlər üçün, Konvensiya onların ratifikasiya sənədlərini saxlanmaya verdikləri tarixdən qüvvəyə minir.

5. Avropa Şurasının Baş Katibi Konvensiyanın qüvvəyə minməsi, onu ratifikasiya etmiş Razılığa gələn Yüksək Tərəflərin adları və sonradan qüvvəyə minmiş bütün ratifikasiya sənədlərinin saxlanmaya verilməsi haqqında Avropa Şurasının bütün üzv dövlətlərin xəbərdar edir.

4 noyabr 1950-ci ildə Roma şəhərində, hər iki mətni bərabər autentik olmaqla, ingilis və fransız dillərində Avropa Şurasının arxivində saxlanacaq bir nüsxədə icra olunmuşdur. Avropa Şurasının Baş Katibi təsdiq olunmuş nüsxələri hər bir imzalayan dövlətə göndərəcəkdir.

İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın PROTOKOLU

Paris, 20.III.1952

(Protokol (qeyri-rəsmi olaraq) 1 sayılı Protokol da adlandırılır)

Protokolun mətni 1 noyabr 1998-ci ildə qüvvəyə minmiş 11 sayılı Protokolun müddəalarına müvafiq olaraq dəyişdirilib.

Avropa Şurasının üzvü olub, bunu imzalayan hökumətlər, 4 noyabr 1950-ci ildə Romada imzalanmış İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi haqqında Konvensiyanın (sonradan Konvensiya adlanacaq) I hölməsinə artıq daxil edilənlərdən başqa bəzi hüquq və azadlıqların kollektiv həyata keçirilməsinin təmin edilməsi yolunda addımlar atmaq üçün qətiyyət göstərərək, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər.

Maddə 1. Mülkiyyətin müdafiəsi

Hər bir fiziki və hüquqi şəxs öz mülkiyyətindən dinc istifadə hüququna malikdir. Heç kəs, cəmiyyətin maraqları naminə, qanunla və beynəlxalq hüququn ümumi prinsipləri ilə nəzərdə tutulmuş şərtlər istisna olmaqla, öz mülkiyyətindən məhrum edilə bilməz.

Yuxarıdakı müddəalar dövlətin ümumi maraqlara müvafiq olaraq, mülkiyyətdən istifadəyə nəzarəti həyata keçirmək üçün, yaxud vergilərin və ya digər rüsum və ya cərimələrin ödənilməsinin təmin etmək üçün zəruri olan qanunları yerinə yetirmək hüququnu məhdudlaşdırmır.

Maddə 2. Təhsil hüququ

Heç bir şəxsin təhsil hüququndan imtina edilə bilməz. Dövlət təhsil və tədris sahəsində öz üzərinə götürdüyü funksiyaları yerinə yetirərkən, valideynlərin öz dini və fəlsəfi baxışlarına müvafiq olan təhsil və tədrisi təmin etmək hüququna hörmət edir.

Maddə 3. Azad seçkilər hüququ

Yüksək Müqavilə Tərəfləri qanunverici hakimiyyət orqanını seçərkən xalqın iradəsini sərbəst ifadə edə biləcək şəraitdə, gizli səsvermə yolu ilə, ağlabatan dövriliklə azad seçkilər keçirməyi öhdələrinə götürürlər.

Maddə 4. Ərazi tətbiqi

1. Hər hansı Razılığa gələn Yüksək Tərəf imzalanma, yaxud ratifikasiya zamanı və ya sonradan istənilən vaxt Avropa Şurasının Baş Katibinə bu Protokolun müddəalarının beynəlxalq əlaqələrinə görə məsuliyyət daşdığı, orada adı çəkilən ərazilərə şamil ediləcəyi ilə bağlı öhdəliklərinin çərçivəsini təsdiq edən bəyanat göndərir.

2. Əvvəlki maddənin müddəalarına müvafiq olaraq bəyanat göndərmiş hər hansı Razılığa gələn Yüksək Tərəf zaman keçdikdə istənilən əvvəlki bəyanatın şərtlərinin dəyişilməsi və ya hər hansı əraziyə münasibətdə bu Protokolun müddəalarının tətbiqinin dayandırılması haqqında yeni bəyanat göndərə bilər.

3. Bu maddənin müddəalarına müvafiq olaraq verilmiş bəyanat Konvensiyanın 56-cı maddəsinin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq verilmiş bəyanat kimi nəzərdən keçirilir.

Maddə 5. Konvensiya ilə müqayisə

Razılığa gələn Yüksək Tərəflər bu Protokolun 1, 2, 3 və 4-cü maddələrinin müddəalarını Konvensiyanın əlavə maddələri kimi nəzərdən keçirirlər və Konvensiyanın bütün müddəaları müvafiq olaraq tətbiq olunur.

Maddə 6. İmzalanma və ratifikasiya

Bu Protokol Konvensiyanı imzalamış Avropa Şurasının üzvləri tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır; o, Konvensiyanın ratifikasiyası ilə eyni zamanda və ya

bundan sonra ratifikasiya oluna bilər. O, on ratifikasiya sənədi saxlanmaya verildikdən sonra qüvvəyə minir. Sonradan ratifikasiya edən hər bir dövlət üçün, Protokol ratifikasiya sənədlərini saxlanmaya verdikləri tarixdən qüvvəyə minir.

Ratifikasiya sənədləri Avropa Şurasının Baş Katibinə saxlanmaya verilir, o, ratifikasiya edənlərin adları haqqında bütün üzvləri xəbərdar edir.

20 mart 1952-ci ildə Paris şəhərində, hər iki mətni bərabər autentik olmaqla, ingilis və fransız dillərində, Avropa Şurasının arxivində saxlanacaq bir nüsxədə icra olunmuşdur. Avropa Şurasının Baş Katibi təsdiq olunmuş nüsxələri hər bir imzalayan hökumətə göndərəcəkdir.

İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın 4 saylı PROTOKOLU

Konvensiyaya və onun Birinci Protokoluna artıq daxil edilənlərdən başqa, bəzi hüquq və azadlıqların təmin olunmasına dair

Strasburq, 16.IX.1963

Avropa Şurasının üzvü olub, bunu imzalayan hökumətlər, 4 noyabr 1950-ci ildə Romada imzalanmış İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın (sonradan Konvensiya adlanacaq) 1 bölməsinə və 20 mart 1952-ci ildə Parisdə imzalanmış Konvensiyanın Birinci Protokolunun 1-3-cü maddələrinə artıq daxil edilənlərdən başqa, bəzi hüquq və azadlıqların kollektiv həyata keçirilməsinin təmin edilməsi yolunda addımlar atmaq üçün qətiyyət göstərərək, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1. Borca görə azadlıqdan məhrum etmənin qadağan olunması

Heç kəs yalnız hər hansı bir müqavilə öhdəliyini ödəmək iqtidarında olmadığına əsasən azadlıqdan məhrum edilə bilməz.

Maddə 2. Hərəkət etmək azadlığı

1. Dövlətin ərazisində qanuni yerləşən hər kəsin həmin ərazidə sərbəst hərəkət etmək və özünə yaşayış yeri seçmək hüququ var.

2. Hər kəs öz ölkəsi də daxil olmaqla hər hansı ölkəni tərk etməkdə azaddır.

3. Bu hüquqların həyata keçirilməsinə milli təhlükəsizlik və ictimai asayiş maraqları naminə, ictimai qaydanı qorumaq üçün, cinayətin qarşısını almaq üçün,

sağlamlığın və mənəviyyətin mühafizəsi üçün və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olanlardan başqa heç bir məhdudiyətlər qoyula bilməz.

4. Birinci bəndə daxil edilmiş hüquqlar xüsusi ərazilərdə qanuna müvafiq olaraq və demokratik cəmiyyətdə ictimai maraqlarla əsaslandırılmış məhdudiyətlərə məruz qala bilər.

Maddə 3. Vətəndaşların məcburi çıxarılmasının qadağan olunması

1. Heç kəs vətəndaşı olduğu dövlətin ərazisindən fərdi və ya kollektiv qayda da çıxarıla bilməz.

2. Heç kəs vətəndaşı olduğu dövlətin ərazisinə daxil olmaq hüququndan məhrum edilə bilməz.

Maddə 4. Əcnəbilərin kollektiv çıxarılmasının qarşısının alınması

Əcnəbilərin kollektiv çıxarılması qadağandır.

Maddə 5. Ərazi tətbiqi

1. Hər hansı Razılığa gələn Yüksək Tərəf bu Protokolun imzalanması, yaxud ratifikasiyası zamanı və ya sonradan istənilən vaxt Avropa Şurasının Baş Katibinə bu Protokolun müddəalarının beynəlxalq əlaqələrinə görə məsuliyyət daşıdığı, orada adı çəkilən ərazilərə şamil ediləcəyi ilə bağlı öhdəliklərinin çərçivəsini təsdiq edən bəyanat göndərir.

2. Əvvəlki maddənin müddəalarına müvafiq olaraq bəyanat göndərmiş hər hansı Razılığa gələn Yüksək Tərəf zaman keçdikcə istənilən əvvəlki bəyanatın şərtlərinin dəyişilməsi və ya hər hansı əraziyə münasibətdə bu Protokolun müddəalarının tətbiqinin dayandırılması haqqında yeni bəyanat göndərə bilər.

3. Bu maddənin müddəalarına müvafiq olaraq verilmiş bəyanat Konvensiyanın 56-cı maddəsinin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq verilmiş bəyanat kimi nəzərdən keçirilir.

4. Bu Protokolun ratifikasiyası və ya hər hansı dövlətin onu qəbul etməsi əsasında tətbiq olunduğu həmin dövlətin ərazisi və bu maddənin müddəalarına müvafiq olaraq, həmin dövlətin bəyanatı əsasında bu Protokolun tətbiq olunduğu hər bir ərazi 2 və 3-cü maddələrdə dövlətin ərazisinə istinad məqsədilə, ayrı-ayrı ərazilər kimi nəzərdən keçirilir.

5. Bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinə müvafiq olaraq bəyanat vermiş hər hansı dövlət sonradan istənilən vaxt həmin bəyanatda göstərilmiş bir və ya bir neçə ərazinin adından Konvensiyanın 34-cü maddəsində nəzərdə tutulduğu kimi, bu Protokolun bütün maddələri və ya 1-dən 4-ə qədər hər hansı maddəsi ilə bağlı Məhkəmənin fiziki şəxslərdən, qeyri-hökumət təşkilatlarından və ya fərdlər qrupundan şikayətlər qəbul etmək səlahiyyətini tanıdığını bəyan edə bilər.

Maddə 6. Konvensiya ilə müqayisə

Razılığa gələn Yüksək Tərəflər bu Protokolun 1-5-ci maddələrinin müddəalarını Konvensiyanın əlavə maddələri kimi nəzərdən keçirirlər və Konvensiyanın bütün müddəaları müvafiq olaraq tətbiq olunur.

Maddə 7. İmzalanma və ratifikasiya

1. Bu Protokol Konvensiyanı imzalamış Avropa Şurasının üzvləri tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır; o, Konvensiyanın ratifikasiyası ilə eyni zamanda və ya bundan sonra ratifikasiya oluna bilər. O, on ratifikasiya sənədi saxlanmaya verildikdən sonra qüvvəyə minir. Sonradan ratifikasiya edən hər bir dövlət üçün Protokol ratifikasiya sənədlərini saxlanmaya verdikləri tarixdən qüvvəyə minir.

2. Ratifikasiya sənədləri Avropa Şurasının Baş Katibinə saxlanmaya verilir, o, ratifikasiya edənlərin adları haqqında bütün üzvləri xəbərdar edir.

Buna şahidlik edərək, lazımı qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edənlər bu Protokolu imzaladılar.

16 sentyabr 1963-cü ildə Strasburq şəhərlərində, hər iki mətni bərabər autentik olmaqla, ingilis və fransız dillərində, Avropa Şurasının arxivində saxlanacaq bir nüsxədə icra olunmuşdur. Avropa Şurasının Baş Katibi təsdiq olunmuş nüsxələri hər bir imzalayan dövlətlərə göndərəcəkdir.

İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın 6 sayılı Protokolu Ölüm cəzasının ləğvinə dair

Strasburq, 28.IV. 1983

4 noyabr 1950-ci ildə Romada imzalanmış İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın (sonradan "Konvensiya" adlanacaq) bu Protokolu imzalayan Avropa Şurasının üzv dövlətləri, Avropa Şurasının ayrı-ayrı üzv dövlətlərində baş vermiş təkamülün, ölüm cəzasının ləğv olunması xeyrinə ümumi tendensiyanı ifadə etdiyini nəzərə alaraq, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər.

Maddə 1. Ölüm cəzasının ləğvi

Ölüm hökmü ləğv olunur. Heç kəs belə cəzaya məhkum edilə və ya belə cəzalandırıla bilməz.

Maddə 2. Müharibə zamanı ölüm cəzası

Dövlət müharibə dövründə və ya qaçılmaz müharibə təhdidi zamanı törədilmiş əməllərə görə öz qanunvericiliyində ölüm cəzasını nəzərdə tutub bilər; bu cür cə-

za yalnız qanunla müəyyən olunmuş tələblərlə və onun müddəalarına müvafiq olaraq tətbiq edilə bilər. Dövlət həmin qanunun müvafiq müddəaları haqqında Avropa Şurasının Baş katibinə məlumat verir.

Maddə 3. Geri çəkilmənin qadağan olunması

Konvensiyanın 15-ci maddəsinə əsasən, bu Protokolun müddəalarından geri çəkilmək olmaz.

Maddə 4. Qeyd-şərtlərin qadağan olunması

Konvensiyanın 57-ci maddəsinə əsasən, bu Protokolun müddəaları ilə bağlı qeyd-şərt edilə bilməz.

Maddə 5. Ərazi tətbiqi

1. Hər bir dövlət imzalanma zamanı və ya özünün ratifikasiya, qəbul və təsdiq etmə sənədini saxlanmaya verərkən bu Protokolun tətbiq ediləcəyi ərazini və ya xud əraziləri göstərə bilər.

2. Hər bir dövlət sonradan istənilən vaxt Avropa Şurası Baş Katibinin adına ünvanlanmış bəyanatla, bu Protokolun bəyanatda göstərilən hər hansı digər əraziyə şamil edə bilər. Bu əraziyə münasibətdə Protokol Baş Katibin belə bəyanatı aldığı tarixdən sonrakı ayın birinci günündən etibarən qüvvəyə minir.

3. Əvvəlki iki bənd əsasında verilmiş istənilən bəyanat, belə bəyanatda göstərilmiş hər hansı əraziyə münasibətdə Baş Katibə ünvanlanmış bildiriş vasitəsilə geri götürülə bilər. Geri götürülmə Baş Katib tərəfindən belə bildirişin alındığı tarixdən sonrakı ayın birinci günündən etibarən qüvvəyə minir.

Maddə 6. Konvensiya ilə müqayisə

İştirakçı dövlətlər bu Protokolun 1-5-ci maddələrinin müddəalarını Konvensiyanın əlavə maddələri kimi nəzərdən keçirirlər və Konvensiyanın bütün müddəaları müvafiq olaraq tətbiq olunur.

Maddə 7. İmzalama və ratifikasiya

Bu Protokol Konvensiyanı imzalamış Avropa Şurasının üzv dövlətlərinin imzalaması üçün açıqdır. O, ratifikasiya, qəbul və təsdiq edilməlidir. Avropa Şurasının üzv dövlətləri Konvensiyanı eyni zamanda və ya əvvəlcədən ratifikasiya etmədən bu Protokolu ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq edə bilməz. Ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmə sənədləri Avropa Şurasının Baş Katibinə saxlanmaya verilir.

Maddə 8. Qüvvəyə minmə

1. Bu Protokol Avropa Şurasının beş üzv dövləti 7-ci maddənin müddəalarına müvafiq olaraq, Protokolun onlar üçün məcburiliyinə öz razılıqlarını bildirdikləri tarixdən sonrakı ayın birinci günü qüvvəyə minir.

2. Protokolun, onun üçün məcburiliyinə sonradan öz razılığını bildirmiş hər hansı üzv dövlət üçün o, ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmə sənədlərini saxlanmaya verildiyi tarixdən sonrakı ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 9. Depozitari funksiyası

Avropa Şurası Baş Katibi Şuranın üzv dövlətlərini aşağıdakılar barədə xəbərdar edir:

a) hər hansı imzalama;

b) ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmə sənədini saxlanmaya verməsi;

c) 5-ci və 8-ci maddələrə müvafiq olaraq, bu Protokolun hər hansı qüvvəyə minməsinin tarixi;

ç) bu Protokola dair digər akt, bildiriş və ya xəbərdarlıq.

Buna şahidlik edərkən, lazımi qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edənlər bu Protokolu imzaladılar.

28 aprel 1983-cü ildə Strasburq şəhərində, hər iki mətni bərabər autentik olmaqla, ingilis və fransız dillərində, Avropa Şurasının arxivində saxlanacaq bir nüsxədə icra olunmuşdur. Avropa Şurasının Baş Katibi təsdiq olunmuş nüsxələri Avropa Şurasının hər bir üzv dövlətinə göndərəcəkdir.

İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın 7 saylı PROTOKOLU

Strasburq, 22.XI.1984

Bunu imzalayan Avropa Şurasının üzv dövlətləri,

4 noyabr 1950-ci ildə Romada imzalanmış İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın (sonradan "Konvensiya" adlanacaq) vasitəsilə bəzi hüquq və azadlıqların kollektiv həyata keçirilməsinin təmin edilməsi yolunda gələcək addımlar atmaq üçün qətiyyət göstərərək, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər.

Maddə 1. Əcnəbilərin çıxarılmasına dair prosedur təminatlar

1. Qanuni əsaslarla dövlətin ərazisində yaşayan əcnəbi, qanuna müvafiq qəbul olunmuş qərarların icrası istisna olmaqla, oradan çıxarıla bilməzlər və aşağıdakılara malik olmalıdırlar:

a) onun çıxarılmasına qarşı arqumentlər təqdim etmək;

b) onun işinə yenidən baxılması imkanına malik olmaq və

c) bu məqsədlərə görə səlahiyyətli orqan qarşısında və ya belə orqanların təyin etdiyi şəxs, yaxud şəxslər qarşısında təmsil olunmaq.

2. Çıxarılma ictimai qaydanın maraqları üçün zəruri olduqda və ya milli təhlükəsizlik əsasları ilə şərtləndirildikdə, əcnəbi bu maddənin 1. a, b və c bəndindəki hüquqlarına əməl edilməmişdən əvvəl çıxarıla bilər.

Maddə 2. Cinayət işlərində şikayət vermə hüququ

1. Cinayət törətməyə görə məhkəmə tərəfindən məhkum edilmiş hər kəsin, barəsində çıxarılmış hökmə və ya cəzaya daha yuxarı məhkəmədə yenidən baxılması hüququ vardır.

2. Qanunla az əhəmiyyətli elan olunmuş cinayətlərlə bağlı və ya müvafiq şəxs artıq birinci instansiyada ən yuxarı məhkəmə tərəfindən məhkum edildikdə və ya onun bəraəti ilə bağlı məhkəmə baxışında məhkum edilibsə, bu hüquqdan istisnaya yol verilir.

Maddə 3. Məhkəmə səhvində görə kompensasiya

Şəxs cinayət əməli törətməyə görə yekun qərarla məhkum edildikdə və sonradan onun haqqında çıxarılmış hökm ləğv edildikdə, yaxud o, yeni və ya təzədən ortaya çıxmış faktın qəti olaraq məhkəmə səhvi olduğunu göstərməsi əsasında əfv edilibsə, belə məhkum etmə nəticəsində cəzaya məruz qalmış şəxs, əvvəllər məlum olmayan faktın vaxtında açılmaması onun tam və ya qismən günahı üzündən baş verməyibsə, qanuna və ya müvafiq dövlətin mövcud təcrübəsinə uyğun olaraq kompensasiya alır.

Maddə 4. İki dəfə məhkum edilməmək və ya cəzalandırılmamaq hüququ

1. Heç kəs və ya hər hansı dövlətin qanunlarına və ya cinayət-prosesual normalarına müvafiq olaraq, artıq bəraət aldığı və ya məhkum edildiyi cinayətlərə görə, həmin dövlətin yurisdiksiyası çərçivəsində cinayət qaydasında təkrar məhkum edilə və ya cəzalandırıla bilməz.

2. Əvvəlki maddə, əgər yeni və ya təzədən ortaya çıxmış faktlar barəsində məlumatlar varsa və ya əgər əvvəlki araşdırma zamanı işin gedişinə təsir göstərən əsaslı pozuntulara yol verilibsə, müvafiq dövlətin qanunlarına və cinayət-prosesual normalarına uyğun olaraq, iş təkrar baxılmasına mane olmur.

3. Konvensiyanın 15-ci maddəsinin müddəalarına müvafiq olaraq, bu maddədən geri çəkilməyə yol verilmir.

Maddə 5. Ər və arvadın hüquq bərabərliyi

Ərlə arvad bərabər hüquqlara malikdirlər və uşaqları ilə münasibətlərdə, habelə nikaha daxil olmaq, nikahda olmaq və boşanma ilə bağlı bərabər mülki-hüquqi cavabdehlik daşıyırlar. Bu maddə uşaqların maraqlarına riayət olunması üçün zəruri tədbirlər görməkdə dövlətlərə mane olmur.

Maddə 6. Ərazi tətbiqi

1. Hər hansı dövlət imzalama zamanı və ya özünün ratifikasiya, qəbul və təsdiq etmə sənədini saxlanmaya verərkən bu Protokolun tətbiq ediləcəyi ərazini və yaxud əraziləri göstərə və bu Protokolun müddələrinin şamil ediləcəyi belə ərazi və ya ərazilərlə bağlı öhdəliklərinin çərçivəsini göstərə bilər.

2. Hər bir dövlət sonradan istənilən vaxt Avropa Şurası Baş Katibinin adına ünvanlanmış bəyanatla, bu Protokolu bəyanatda göstərilən hər hansı digər əraziyə şamil edə bilər. Bu əraziyə münasibətdə Protokol Baş Katibin belə bəyanatı aldığı tarixdən sonrakı iki ayın bitməsinin davamınca gələn növbəti ayın birinci günündən etibarən qüvvəyə minir.

3. Əvvəlki iki bənd əsasında verilmiş istənilən bəyanat, belə bəyanatda göstərilmiş hər hansı əraziyə münasibətdə Baş Katibə ünvanlanmış bildiriş vasitəsilə geri götürülə bilər. Geri götürülmə və ya dəyişiklik Baş Katib tərəfindən belə bildirişin alındığı tarixdən sonrakı iki ayın bitməsinin davamınca gələn növbəti ayın birinci günündən etibarən qüvvəyə minir.

4. Bu maddənin müddələrinə müvafiq olaraq verilmiş bəyanat Konvensiyanın 56-cı maddəsinin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq verilmiş bəyanat kimi nəzərdən keçirilir.

5. Bu Protokolun ratifikasiyası və ya hər hansı dövlətin onu qəbul etməsi əsasında tətbiq olunduğu həmin dövlətin ərazisi və bu maddənin müddələrinə müvafiq olaraq, həmin dövlətin bəyanatı əsasında bu Protokolun tətbiq olunduğu hər bir ərazi 1-ci maddədə dövlətin ərazisinə istinad məqsədilə, ayrı-ayrı ərazilər kimi nəzərdən keçirilir.

6. Bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinə müvafiq olaraq bəyanat vermiş hər hansı dövlət sonradan istənilən vaxt həmin bəyanatda göstərilmiş bir və ya bir neçə ərazinin adından Konvensiyanın 34-cü maddəsində nəzərdə tutulduğu kimi, bu Protokolun 1-5-ci maddələri ilə bağlı məhkəmənin fiziki şəxslərdən, qeyri-hökumət təşkilatlarından və ya fərdlər qrupundan şikayətlər qəbul etmək səlahiyyətini tanıdığını bəyan edə bilər.

Maddə 7. Konvensiya ilə müqayisə

İştirakçı dövlətlər bu Protokolun 1-6-cı maddələrinin müddələrini Konvensiyanın əlavə maddələri kimi nəzərdən keçirirlər və Konvensiyanın bütün müddəaları müvafiq olaraq tətbiq olunur.

Maddə 8. İmzalama və ratifikasiya

Bu Protokol Konvensiyanı imzalamış Avropa Şurasının üzv dövlətlərinin imzalaması üçün açıqdır. O, ratifikasiya, qəbul və təsdiq edilməlidir. Avropa Şurasının üzv dövlətləri Konvensiyanı əvvəlcədən və ya eyni zamanda ratifikasiya etmədən bu Protokolu ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq edə bilməz. Ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmə sənədləri Avropa Şurasının Baş Katibinə saxlanmaya verilir.

Maddə 9. Qüvvəyə minmə

1. Bu Protokol Avropa Şurasının beş üzv dövləti 8-ci maddənin müddələrinə müvafiq olaraq, Protokolun onlar üçün məcburiliyinə öz razılıqlarını bildirdikləri tarixdən sonrakı iki ay müddət bitəndən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

2. Protokolun, onun üçün məcburiliyinə sonradan öz razılığını bildirmiş hər hansı üzv dövlət üçün o, ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmə sənədlərini saxlanmaya verildiyi tarixdən sonrakı iki ay müddət bitəndən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 10. Depozitari funksiyası

Avropa Şurası Baş Katibi Şuranın üzv dövlətlərini aşağıdakılar barədə xəbərdar edir:

- a) hər hansı imzalama;
- b) hər hansı ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmə sənədini saxlanmaya verməsi;
- c) 6-cı və 9-cu maddələrə müvafiq olaraq, bu Protokolun hər hansı qüvvəyə minməsinin tarixi;
- ç) bu Protokola dair digər akt, bildiriş və ya bəyanat.

Buna şahidlik edərək, lazımı qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edənlər bu Protokolu imzaladılar.

28 aprel 1983-cü ildə Strasburq şəhərində, hər iki mətni bərabər autentik olmaqla, ingilis və fransız dillərində, Avropa Şurasının arxivində saxlanacaq bir nüsxədə icra olunmuşdur. Avropa Şurasının Baş Katibi təsdiq olunmuş nüsxələri Avropa Şurasının hər bir üzv dövlətinə göndərəcəkdir.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyaya dair Azərbaycan Respublikasının BƏYANATI

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə Konvensiyanın müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur).

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 5-ci və 6-cı maddələrinə dair Azərbaycan Respublikasının qeyd-şərti

Konvensiyanın 57-ci maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Konvensiyanın 5-ci və 6-cı maddələrinə dair belə bir qeyd-şərt irəli sürür ki, həmin maddə-

lərin müddəaları Azərbaycan Respublikasının 23 sentyabr 1994-cü il tarixli, 885 sayılı Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin İntizam Nizamnaməsinin 48, 49, 50-60-cı maddələrində nəzərdə tutulmuş azadlıqdan məhrum etmə ilə bağlı məhkəmədən kənar intizam cəzalarının tətbiqinə mane olmur.

Qeyd-şərtə əlavə:

Azərbaycan Respublikasının 23 sentyabr 1994-cü il tarixli, 885 sayılı Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin İntizam Nizamnaməsi

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 10-cu maddəsinin 1-ci bəndinə dair Azərbaycan Respublikasının qeyd-şərti

Konvensiyanın 57-ci maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Konvensiyanın 10-cu maddəsinin 1-ci bəndinə dair belə bir qeyd-şərt irəli sürür ki, həmin bəndin müddəaları “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında” 7 dekabr 1999-cu il tarixli Azərbaycan Respublikası Qanununun 14-cü maddəsinə uyğun təfsir və tətbiq olunacaqdır.

Qeyd-şərtə əlavə:

“Kütləvi informasiya vasitələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000-ci il, № 2, maddə 82)

“maddə 14:

... Xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin Azərbaycan Respublikası ərazisində kütləvi informasiya vasitəsi təsis etməsi Azərbaycan Respublikasının bağladığı dövlətlərarası müqavilə ilə tənzimlənir (xarici dövlətin hüquqi şəxsi dedikdə hüquqi şəxsin nizamnamə kapitalının və ya səhmlərinin 30 faizindən çoxunun xarici dövlətlərin hüquqi şəxslərinə və ya vətəndaşlarına məxsus olduqda və ya təsisçilərinin 1/3 hissəsindən çoxunun xarici dövlətin hüquqi şəxsi və ya vətəndaşı olan hüquqi şəxslər başa düşülür”).

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 1 sayılı Protokoluna dair Azərbaycan Respublikasının BƏYANATI:

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə Protokolun müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 2-ci maddəsinə dair Azərbaycan Respublikasının Bəyanatı:

Azərbaycan Respublikası Protokolun 2-ci maddəsinin ikinci cümləsini belə təfsir edir ki, bu müddəa dini təhsilin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı dövlətin üzərinə hər hansı öhdəlik qoymur.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 4 sayılı Protokoluna dair Azərbaycan Respublikasının BƏYANATI:

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə Protokolun müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 6 sayılı Protokoluna dair Azərbaycan Respublikasının BƏYANATI:

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə Protokolun müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 7 sayılı Protokoluna dair Azərbaycan Respublikasının BƏYANATI:

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə Protokolun müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir.

İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyaya dair 13 sayılı PROTOKOL

(bu Protokol bütün hallarda ölüm cəzasının ləğvinə aiddir)
Vilnüs, 3.V.2002

PREAMBULA

Avropa Şurasının üzvü olub, bu Protokolu imzalayan dövlətlər,
Hər kəsin yaşamaq hüququnun demokratik cəmiyyətdə əsas dəyər olduğuna və
bu hüququn müdafiəsi üçün və bütün insanların şəxsiyyətinə xas olan ləyaqətin
tam qəbul edilməsi üçün ölüm cəzasının ləğvinin vacib olduğuna əmin olaraq;

1950-ci il noyabrın 4-də Romada imzalanmış İnsan hüquqlarının və əsas azadlıq-
ların müdafiəsi haqqında Konvensiya (bundan sonra "Konvensiya" adlanacaq) vasi-
təsilə təmin edilən yaşamaq hüququnun müdafiəsini gücləndirmək arzusunda olaraq;
ölüm cəzasının ləğvinə aid olan, 1983-cü il aprelin 28-də Strasburqda
imzalanmış Konvensiyaya dair 6 sayılı Protokolun müharibə və ya labüd müharibə
təhlükəsi zamanı ölüm cəzasını aradan qaldırmağını nəzərə alaraq;

bütün hallarda ölüm cəzasını ləğv etmək üçün son addımı atmaq əzminə olaraq,
aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1. Ölüm cəzasının ləğvi

Ölüm cəzası ləğv olunur. Heç kəs belə cəzaya məhkum edilə və ya edam oluna
bilməz.

Maddə 2. Öhdəliklərdən geri çəkilmənin qadağan olunması

Konvensiyanın 15-ci maddəsinə əsasən, bu Protokolun müddəaları ilə bağlı
öhdəliklərdən geri çəkilməyə yol verilmir.

Maddə 3. Qeyd-şərtlərin qadağan olunması

Konvensiyanın 57-ci maddəsinə əsasən, bu Protokolun müddəaları ilə bağlı
qeyd-şərt edilə bilməz.

Maddə 4 - Ərazilərə tətbiq

1. Hər hansı dövlət imzalanma zamanı və ya özünün ratifikasiya, qəbul və təs-
diq etmə sənədini saxlanmaya verərkən bu Protokolun tətbiq ediləcəyi ərazini və
yaxud əraziləri göstərə bilər.

2. Hər bir dövlət sonradan istənilən vaxt Avropa Şurası Baş katibinin adına
ünvanlanmış bəyanatla, bu Protokolu bəyanatda göstərilən hər hansı digər əraziyə

şamil edə bilər. Bu əraziyə münasibətdə Protokol Baş katibin belə bəyanatı aldığı
tarixdən üç ay keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

3. Əvvəlki iki bənd əsasında verilmiş istənilən bəyanat, belə bəyanatda
göstərilmiş hər hansı əraziyə münasibətdə Baş katibə ünvanlanmış bildiriş
vasitəsilə geri götürülə, yaxud dəyişdirilə bilər. Geri götürülmə və ya dəyişiklik
Baş Katib tərəfindən belə bildirişin alındığı tarixdən üç ay keçdikdən sonra gələn
ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 5. Konvensiyaya bağlılıq

İştirakçı dövlətlər bu Protokolun 1-4-cü maddələrinin müddəalarını Konvensi-
yanın əlavə maddələri hesab edirlər və Konvensiyanın bütün müddəaları müvafiq
olaraq tətbiq olunur.

Maddə 6. İmzalanma və ratifikasiya

Bu Protokol Konvensiyanı imzalamış Avropa Şurasının üzv dövlətlərinin im-
zalanması üçün açıqdır. O, ratifikasiya olunmalı, qəbul edilməli və ya bəyənilmə-
lidir. Avropa Şurasının üzv dövlətləri Konvensiyanı əvvəlcədən və ya eyni za-
manda ratifikasiya etmədən bu Protokolu ratifikasiya edə, qəbul edə və ya bəyəne
bilməz. Təsdiqnamələr, qəbul etmə və ya bəyənmə haqqında sənədlər saxlanıl-
maq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə verilir.

Maddə 7. Qüvvəyə minmə

1. Bu Protokol Avropa Şurasının üzvü olan on dövlətin 6-cı maddənin
müddəalarına müvafiq olaraq, Protokolun onlar üçün məcburiliyinə öz razılıqlarını
bildirdikləri tarixdən üç ay keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

2. Protokolun, onun üçün məcburiliyinə sonradan öz razılığını bildirmiş hər
hansı üzv dövlət üçün o, həmin dövlətin təsdiqnaməsinin, yaxud qəbuletmə və ya
bəyənmə haqqında sənədlərin saxlanılmaya verildiyi tarixdən üç ay keçdikdən
sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 8. Depozitarinin funksiyaları

Avropa Şurası Baş Katibi Avropa Şurasının üzvü olan hər bir dövləti:

a) hər bir imzalanma;

b) hər bir təsdiqnamənin, yaxud qəbuletmə və ya bəyənmə haqqında sənədin
saxlanılmaya verilməsi;

c) 4-cü və 7-ci maddənin müvafiq olaraq, bu Protokolun qüvvəyə minmə tarixi;

d) bu Protokola aidiyyəti olan hər bir digər akt, bildiriş və ya bəyanat barədə
xəbərdar edir.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımi qaydada vəkil edilmiş aşağıda imza edənlər bu
Protokolu imzaladılar.

3 may 2002-ci ildə Vilyandə, hər iki mətni eyni qüvvəyə malik olmaqla, ingilis və fransız dillərində, bir nüsxədə imzalanmışdır, həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivində saxlanılır. Avropa Şurasının Baş katibi təsdiq olunmuş nüsxələri Avropa Şurasının üzvü olan hər bir dövlətə göndərəcəkdir.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 14 sayılı Protokolunun təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(4 aprel 2006-cı il, № 87-IIIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 2004-cü il mayın 13-də Strasburq şəhərində imzalanmış 14 sayılı Protokolu təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında” Konvensiyaya dair bu Konvensiyanın nəzarət sistemində düzəlişlər edilməsini nəzərdə tutan 14 sayılı

PROTOKOL

PREAMBULA

1950-ci il noyabrın 4-də Romada imzalanmış “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında” Konvensiyaya (bundan sonra – Konvensiya) dair bu Protokolu imzalayan Avropa Şurasının üzv dövlətləri,

2000-ci il noyabrın 3-4-də Romada İnsan Hüquqları üzrə Avropa Nazirlər Konfransında qəbul edilmiş 1 sayılı Qətnaməni və Bəyannaməni nəzərə alaraq;

2001-ci il noyabrın 8-də, 2002-ci il noyabrın 7-də və 2003-cü il mayın 15-də Nazirlər Komitəsinin müvafiq olaraq 109-cu, 111-ci və 112-ci sessiyalarında qəbul olunmuş bəyannamələri nəzərə alaraq;

2004-cü il aprelin 28-də Avropa Şurası Parlament Assambleyası tərəfindən qəbul edilmiş 251 sayılı Rəyi nəzərə alaraq;

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin və Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsinin iş yükünün artmaqda davam etməsi ilə əlaqədar nəzarət sisteminin uzun

müddətə səmərəliliyini saxlamaq və daha da artırmaq məqsədilə Konvensiyanın müəyyən müddəalarına təcili dəyişiklik etmək ehtiyacını diqqətə alaraq;

xüsusilə, Məhkəmənin Avropada insan hüquqlarının qorunmasında mühüm rol oynamaqda davam etməsini təmin etməyə ehtiyacın olduğunu diqqətə alaraq, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Konvensiyanın 22-ci maddəsinin 2-ci bəndi çıxarılınsın.

Maddə 2

Konvensiyanın 23-cü maddəsi dəyişdirilərək aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“Maddə 23. Səlahiyyət müddəti və vəzifədən azad edilmə

1. hakimlər doqquz il müddətinə seçilir. Onlar yenidən seçilə bilməzlər.
2. Hakimlərin səlahiyyət müddəti onlar 70 yaşına çatanda bitir.
3. Hakimlər əvəz olunanaqəd vəzifələrini yerinə yetirirlər. Bununla belə, onlar artıq başladıkları məhkəmə proseslərini sonadək davam etdirirlər.
4. Heç bir hakim digər hakimlərin üçdə iki səs çoxluğu ilə həmin hakimin tələb olunan şərtləri icra etməyi dayandırdığını iddia etməyincə vəzifəsindən azad oluna bilməz.”

Maddə 3

Konvensiyanın 24-cü maddəsi çıxarılınsın.

Maddə 4

Konvensiyanın 25-ci maddəsi 24-cü maddə hesab olunsun və onun mətni dəyişdirilərək aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“Maddə 24. Dəftərxana və məruzəçilər

1. Məhkəmənin, fəaliyyəti və təşkili Məhkəmə Reqlamentinə əsasən müəyyənləşdirilən dəftərxanası vardır.
2. İclas tək hakimdən ibarət tərkibdə olduqda Məhkəmə sədrinin sərəncamında fəaliyyət göstərən məruzəçilər Məhkəməyə kömək edirlər. Onlar Məhkəmə dəftərxanasının tərkib hissəsini təşkil edirlər.”

Maddə 5

Konvensiyanın 26-cı maddəsi 25-ci maddə (“Plenar Məhkəmə”) hesab olunsun və onun mətninə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. d bəndinin sonundakı vergül nöqətli vergüllə əvəz olunsun və "və" sözü çıxarılsın.

2. e bəndinin sonundakı nöqtə nöqtəli vergüllə əvəz olunsun.

3. Aşağıdakı məzmununda yeni f bəndi əlavə olunsun:

"f. 26-cı maddənin 2-ci bəndinə əsasən hər hansı sorğu verir."

Maddə 6

Konvensiyanın 27-ci maddəsi 26-cı maddə hesab olunsun və onun mətni dəyişdirilərək aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Maddə 26. Tək hakimli tərkib, komitələr, palatalar və Böyük Palata

1. Məhkəmənin ona təqdim edilmiş işlərə tək hakimli tərkibdə, üç hakimli komitələrdə, yeddi hakimli palatalarda və on yeddi hakimli Böyük palatada baxır. Məhkəmənin palataları müəyyən edilmiş müddət üçün komitələr təsis edir.

2. Plenar Məhkəmənin sorğusu ilə Nazirlər Komitəsi yekdil qərarla və müəyyən edilmiş müddət üçün palatalardakı hakimlərin sayını beş nəfərə endirə bilər.

3. Tək hakimli tərkibdə hakim özünün seçildiyi Razılığa gələn Yüksək Tərəfə qarşı olan heç bir ərizəyə baxmamalıdır.

4. Orada Palatanın və Böyük Palatanın ex officio üzvü kimi, maraqlı olan Razılığa gələn Yüksək Tərəfə münasibətdə seçilmiş hakim hakimlik edir. Əgər belə bir hakim yoxdursa və ya həmin hakim iştirak edə bilmirsə, onda həmin Tərəfin əvvəlcədən təqdim etdiyi siyahıdan Məhkəmə Sədrinin seçildiyi şəxs hakim rolunda çıxış edir.

5. Böyük Palataya həmçinin Məhkəmə sədri, sədrin müavinləri, palataların sədrləri və Məhkəmənin Reqlamentinə əsasən seçilmiş digər hakimlər daxildir. Məhkəmə işi 43-cü maddəyə əsasən Böyük Palataya göndərdikdə, Palatanın sədri və maraqlı olan Ali razılığa gələn Tərəfə münasibətdə iştirak edən hakim istisna olmaqla, məhkəmə qərarını çıxaran Palatanın hakimlərindən heç biri Böyük Palatada iştirak etməməlidir."

Maddə 7

Yeni 26-cı maddədən sonra Konvensiyaya aşağıdakı məzmununda yeni 27-ci maddə əlavə edilsin:

"Maddə 27. Tək hakimlərin səlahiyyəti

1. Tək hakim 34-cü maddəyə əsasən verilmiş ərizəni qəbul edilə bilməyən elan edə və ya icraatda olan işlərin siyahısından çıxara bilər və bu cür qərar əlavə öyrənilmədən qəbul edilə bilər.

2. Bu qərar qətidir.

3. Əgər tək hakim ərizəni qəbul edilə bilməyən elan etməsə və ya siyahıdan çıxarmırsa, o zaman həmin hakim əlavə öyrənilmə üçün onu komitəyə və ya Palataya göndərir."

Maddə 8

Konvensiyanın 28-ci maddəsi dəyişdirilərək aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Maddə 28. Komitələrin səlahiyyəti

1. 34-cü maddəyə müvafiq olaraq təqdim olunan ərizəyə münasibətdə komitə yekdil səsle:

a. əlavə öyrənilmədən onu qəbul edilə bilməyən elan edə və ya məhkəmə işlərinin siyahısından çıxara bilər; və ya

b. onu qəbul edilə bilən elan edə bilər və eyni zamanda işin mahiyyətinə uyğun qərar çıxara bilər, bu şərtlə ki, işin Konvensiyanın və ya ona dair protokolların təfsiri və ya tətbiqi ilə bağlı olan əsas məsələsi artıq Məhkəmənin qəti müəyyən edilmiş presedent hüququnun predmeti olsun.

2. 1-ci bənddə qeyd olunan qərardadlar və qərarlar qətidir.

3. Əgər maraqlı olan Razılığa gələn Yüksək Tərəfə münasibətdə seçilmiş hakim komitənin üzvü deyilsə, o zaman komitə bütün aidiyyəti faktorları, o cümlədən 1.b. bəndinə əsasən prosessual normaların tətbiqinə dair həmin Tərəfin iradının olub-olmamasını nəzərə alaraq məhkəmə işinin istənilən mərhələsində komitənin üzvlərindən hər hansı birinin yerinə həmin hakimi dəvət edə bilər."

Maddə 9

29-cu maddəyə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 1-ci bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Əgər 27-ci və ya 28-ci maddəyə əsasən hər hansı bir qərardad qəbul olunmayıbsa və ya 28-ci maddəyə əsasən heç bir qərar çıxarılmayıbsa, o zaman Palata 34-cü maddəyə uyğun olaraq təqdim edilmiş şikayətlərin qəbul edilə bilmə meyarına və mahiyyətinə görə qərar çıxarır. Qəbul edilə bilməyə dair qərardad ayrıca çıxarıla bilər."

2. 2-ci bəndin sonuna aşağıdakı məzmununda yeni cümlə əlavə olunsun:

"Qəbul edilə bilməyə dair qərar, əgər müstəsna hallarda məhkəmə başqa cür qərar verməyibsə, ayrıca çıxarılır."

3. 3-cü bənd çıxarılsın.

Maddə 10

31-ci maddəyə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. a bəndinin sonundakı "və" sözü çıxarılsın.

2. b bəndi c bəndi hesab olunsun və aşağıdakı məzmununda yeni b bəndi əlavə olunsun:

"b. Nazirlər Komitəsi tərəfindən 46-cı maddənin 4-cü bəndinə əsasən məhkəməyə göndərilmiş məsələləri həll edir; və"

Maddə 11

Konvensiyanın 32-ci maddəsinə aşağıdakı dəyişiklik edilsin:
1-ci bəndin sonunda 34 rəqəmindən sonra vergül və 46 rəqəmi əlavə edilsin.

Maddə 12

Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"3. Məhkəmə 34-cü maddəyə əsasən təqdim edilmiş istənilən fərdi şikayəti qəbul edilməz elan edir, əgər o hesab edirsə ki:
a. şikayət Konvensiyanın və ya ona dair Protokolların müddəalarına uyğun deyil, açıq-aşkar əsassızdır və ya fərdi müraciət hüququndan sui-istifadədir; və ya
b. Konvensiya və ona dair Protokollarda göstərilmiş insan hüquqlarına hörmətin şikayətə mahiyyəti üzrə baxılmasını tələb etdiyi hallar istisna olmaqla ərizəçi böyük zərərə məruz qalmayıbsa; lakin yerli məhkəmə tərəfindən lazımcınca araşdırılmayan heç bir iş bu əsasla rədd edilə bilməz.

Maddə 13

Konvensiyanın 36-cı maddəsinin sonuna aşağıdakı məzmununda yeni 3-cü bənd əlavə olunsun:
"3. Avropa Şurasının İnsan Hüquqları üzrə Komissarı Palata və Böyük Palatada olan bütün məhkəmə işlərinə dair yazılı şəkildə şərhlər verə və dinləmələrdə iştirak edə bilər."

Maddə 14

Konvensiyanın 38-ci maddəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Maddə 38. Məhkəmə işinin araşdırılması

Məhkəmə, məhkəmə işini maraqlı tərəflərin nümayəndələrinin iştirakı ilə araşdırır və ehtiyac olarsa, işin hallarını təhqiq edir və bu təhqiqatın səmərəli olması üçün maraqlı olan Razılığa gələn Yüksək Tərəflər bütün zəruri imkanları yaratmalıdırlar."

Maddə 15

Konvensiyanın 39-cu maddəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Maddə 39. Dostcasına həlletmə

1. Məhkəmə prosesinin istənilən mərhələsində Məhkəmə Konvensiya və ona dair protokollarda müəyyən edilən insan hüquqlarına hörmət əsasında məsələnin dostcasına həllini təmin etmək məqsədilə maraqlı tərəflərə öz xidmətlərini təqdim edə bilər.

2. 1-ci bənddə nəzərdə tutulan prosedur məxfi olmalıdır.
3. Əgər dostcasına həlletmə mümkündürsə, Məhkəmə faktların və əldə olunmuş razılığın qısaca əks olunduğu qərardadla işi öz siyahısından çıxarır.
4. Bu qərardad dostcasına həlletmənin qərardadda müəyyən edilmiş şərtlərinin yerinə yetirilməsinə nəzarət edəcək Nazirlər Komitəsinə göndərilir."

Maddə 16

Konvensiyanın 46-cı maddəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Maddə 46. Qərarların məcburi qüvvəsi və icrası

1. Razılığa gələn Yüksək Tərəflər tərəf olduqları istənilən məhkəmə prosesində Məhkəmənin verdiyi qəti qərarı yerinə yetirmək öhdəliyi götürürlər.
2. Məhkəmənin qəti qərarı icrasına nəzarət edilmək üçün Nazirlər Komitəsinə göndərilir.
3. Əgər Nazirlər Komitəsi hesab edərsə ki, qəti qərarın yerinə yetirilməsinə nəzarətə qərarın şərhli ilə bağlı ortaya çıxan problemlər maneə yaradır, o zaman o, şərhliə bağlı ortaya çıxan məsələni həll etmək üçün işi Məhkəməyə göndərə bilər. Qərarın göndərilməsi üçün Komitədə iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin üçdə iki səs çoxluğu tələb olunur.
4. Əgər Nazirlər Komitəsi hesab edərsə ki, Razılığa gələn Yüksək Tərəf özünün tərəf olduğu məhkəmə prosesinin qəti qərarını yerinə yetirməkdən boyun qaçırır, o zaman o, həmin Tərəfə rəsmi xəbərdarlıq göndərildikdən sonra və Komitədə iştirak etmək hüququ olan nümayəndələrin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edilmiş, qərarla, 1-ci bəndə əsasən həmin Tərəfin üzərinə götürdüyü öhdəliyi yerinə yetirib-yetirməməsi məsələsini aydınlaşdırmaq üçün işi Məhkəməyə göndərə bilər.
5. Əgər Məhkəmə 1-ci bəndin pozulduğunu aşkar edərsə, onda müəyyən ölçülərin götürülməsi üçün işi Nazirlər Komitəsinə göndərir. Əgər məhkəmə 1-ci bəndin pozulmadığını aşkar edərsə, onda o, iş üzrə təhqiqatın başa çatdırılması üçün onu Nazirlər Komitəsinə göndərir."

Maddə 17

Konvensiyanın 59-cu maddəsinə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. Aşağıdakı məzmununda yeni 2-ci bənd əlavə olunsun:
"2. Avropa İttifaqı bu Konvensiyaya qoşula bilər."
2. 2-ci, 3-cü və 4-cü bəndlər müvafiq olaraq 3-cü, 4-cü və 5-ci bəndlər hesab olunsun.

Yekun və keçid müddəalar

Maddə 18

1. Bu Protokol Avropa Şurasının Konvensiyasını imzalamış üzv dövlətləri tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır və Protokolun onlar üçün məcburiliyinə aşağıdakılar dəlalat edə bilər:

- a. ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq barədə qeyd-şərtsiz imzalama; və ya
- b. ratifikasiya, qəbul və ya təsdiqlə müşayiət olunan ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq barədə qeyd-şərtlə imzalama.

2. Ratifikasiya, qəbul və ya təsdiqə dair sənədlər Avropa Şurasının Baş katibinə saxlanca verilir.

Maddə 19

Bu Protokol, Konvensiyaya qoşulan bütün Tərəflərin 18-ci maddənin müddəalarına müvafiq olaraq Protokolun məcburiliyinə razılıqlarını ifadə etdikləri tarixdən etibarən üç ay sonra gələn ayın birinci günündən qüvvəyə minir.

Maddə 20

1. Bu Protokolun qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən onun müddəaları Məhkəmədə baxılmaqda olan bütün şikayətlərə və eyni zamanda Nazirlər Komitəsinin icrasına nəzarət etdiyi bütün qərarlara tətbiq edilir.

2. Bu Protokolun 12-ci maddəsi ilə Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3.b bəndinə əlavə edilən yeni qəbul edilə bilmə meyarı bu Protokol qüvvəyə minməzdən əvvəl qəbul edilə bilən elan edilmiş şikayətlərə tətbiq edilmir. Bu Protokolun qüvvəyə minməsindən sonrakı iki il ərzində yeni qəbul edilə bilmə meyarı yalnız Məhkəmənin Palataları və Böyük Palatası tərəfindən tətbiq edilə bilər.

Maddə 21

Bu protokolun qüvvəyə mindiyi tarixdə birinci səlahiyyət müddətində olan hakimlərin səlahiyyət müddəti *ipso jure* ümumilikdə doqquz ilə çatanadək artırılır. *Ipso jure* səlahiyyət müddəti iki il artırılan digər hakimlər səlahiyyətini bu müddətin sonunda başa vururlar.

Maddə 22

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasına üzv dövlətləri aşağıdakılar barədə məlumatlandırır:

- a. hər hansı imzalanma;
- b. ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq haqqında hər hansı sənədin saxlanca verilməsi;

- c. 19-cu maddəyə müvafiq olaraq bu Protokolun qüvvəyə minmə tarixi; və
 - d. bu Protokolla bağlı istənilən digər akt, bildiriş və ya məlumatlandırma.
- Bunun təsdiqi olaraq, müvafiq qaydada müvəkkil edilmiş aşağıda imza edənlər bu Protokolu imzaladılar.

Hər ikisi autentik olmaqla ingilis və fransız dillərində, bir əsl nüsxədə 2004-cü il mayın 13-də Strasburqda imzalanmışdır. Sənədin əsl Avropa Şurasının arxivinə saxlanca verilir. Avropa Şurasının Baş katibi təsdiq edilmiş nüsxələri Avropa Şurasının bütün üzv dövlətlərinə göndərəcəkdir.

"İşgəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında"

Avropa Konvensiyasının və onun 1 və 2 sayılı protokollarının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(25 dekabr 2001-ci il, № 237-IIQ)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 1987-ci il noyabrın 26-da Strasburq şəhərində imzalanmış "İşgəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında" Avropa Konvensiyası və onun 1 və 2 sayılı protokolları müvafiq bəyanat ilə (bəyanatın mətni əlavə olunur) təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İşgəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında AVROPA KONVENSİYASI

26 noyabr 1987-ci il

Avropa Şurasının üzvü olub, bu Konvensiyasını imzalamış dövlətlər İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın müddəalarını nəzərə alaraq;

göstərilən Konvensiyanın 3-cü maddəsinə müvafiq olaraq "Heç kəs işgəncələrə və ya qeyri-insani, yaxud ləyaqəti alçaldan rəftar və ya cəzaya məruz qalmamalıdır" prinsipini xatırladaraq;

bu Konvensiyada nəzərdə tutulan mexanizmin 3-cü maddənin pozulmasının qurbanları olduqlarını bəyan edən şəxslərə tətbiq olunduğunu vurğulayaraq;

azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin işgəncələrdən və qeyri-insani, yaxud ləyaqəti alçaldan rəftar və ya cəzadan qorunmasının onlara baş çəkməyə əsaslanan qabaqlayıcı xarakterli məhkəmədənəkar vasitələrlə gücləndirilə biləcəyi qənaətində olaraq, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

1-ci fəsil

Maddə 1

İşgəncənin və Qeyri-insani, yaxud Ləyaqəti Alçaldan Rəftar və ya Cəzanın Qarşısının Alınması üzrə Avropa Komitəsi (bundan sonra "Komitə" adlandırılacaq) yaradılır. Komitə azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərə baş çəkməklə, onlarla necə rəftar edilməsini, zəruri olduqda, onların işgəncələrdən və ya qeyri-insani, yaxud ləyaqəti alçaldan rəftar və ya cəzadan qorunmasını gücləndirmək məqsədi ilə öyrənir.

Maddə 2

Hər bir Tərəf öz yurisdiksiyası hüddullarında, dövlət hakimiyyəti tərəfindən azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin saxlanıldığı istənilən yərə bu Konvensiyaya uyğun olaraq baş çəkilməsinə icazə verir.

Maddə 3

Komitə və maraqlı Tərəfin səlahiyyətli orqanları bu Konvensiyanın tətbiq olunmasında bir-biri ilə əməkdaşlıq edirlər.

2-ci Fəsil

Maddə 4

1. Komitə üzvlərinin sayı Tərəflərin sayına bərabərdir.
2. Komitə üzvləri yüksək əxlaqi keyfiyyətlərə malik, insan hüquqları sahəsində səriştəliliyi ilə tanınan, yaxud bu Konvensiyanın əhatə etdiyi sahədə peşə təcürübəsinə malik olan şəxslər sırasından seçilir.
3. Eyni bir dövlətin vətəndaşları olan iki şəxsin Komitə üzvlüyünə yol verilmir.
4. Komitə üzvləri şəxs qismində çıxış edirlər, onlar müstəqil və qərəzsizdirlər, öz funksiyalarını səmərəli yerinə yetirməyə qadirdirlər.

Maddə 5

1. Komitə üzvlərini Avropa Şurası Məşvərət Assambleyası Bürosunun tərtib etdiyi siyahıdan mütləq səs çoxluğu ilə Avropa Şurası Nazirlər Komitəsi seçir;

Məşvərət Assambleyasında hər bir Tərəfin milli nümayəndə heyəti üç namizəd irəli sürür, onlardan ən azı ikisi həmin tərəfin vətəndaşı olmalıdır.

2. Yaranmış vakansiyaların doldurulması zamanı da bu cür prosedura riayət olunur.

3. Komitə üzvləri dörd il müddətinə seçilirlər. Onlar yalnız bir dəfə təkrar seçilə bilərlər. Lakin ilk seçkilərdə seçilmiş üç üzvün səlahiyyət müddəti iki ildən sonra bitir. Səlahiyyət müddəti birinci ikiillik dövrə başa çatdıqda qurtaran üzvləri ilk seçkilərin başa çatmasından dərhal sonra Avropa Şurasının Baş katibi püşk atmaqla müəyyənləşdirir.

Maddə 6

1. Komitə iclaslarını bağlı qapılar arxasında keçirir. Yetərsay Komitə üzvlərinin əksəriyyəti sayılır. Qərarlar 10-cu maddənin 2-ci bəndinin tələblərinə riayət etməklə, iştirak edən üzvlərin səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

2. Komitə özünün prosedur qaydalarını işləyib hazırlayır.

3. Komitənin Katibliyi Avropa Şurasının Baş katibi tərəfindən təmin olunur.

3-cü fəsil

Maddə 7

1. Komitə 2-ci maddədə göstərilən yerlərə baş çəkilməsini təşkil edir. Vaxtaşırı başçəkmələrlə yanaşı, Komitə konkret şəraitdən çıxış edərək zəruri saydığı başçəkmələri də təşkil etməyə ixtiyarlıdır.

2. Ünmünü qaydaya əsasən başçəkmələr Komitənin azı iki üzvü tərəfindən həyata keçirilir. Komitə, zəruri sayarsa, ekspert və tərcüməçilərin köməyindən istifadə edə bilər.

Maddə 8

1. Komitə maraqlı Tərəfin hökumətinə özünün başçəkmə niyyəti barədə bildiriş göndərir. Belə bir bildirişdən sonra Komitənin 2-ci maddədə göstərilən istənilən yərə başçəkməyə ixtiyarı vardır.

2. Tərəf Komitənin öz vəzifələrini yerinə yetirməsi üçün onu:

- a. öz ərazisinə gəlmək və məhdudiyyətsiz hərəkət etmək hüququ;
- b. azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin saxlanılma yerləri barədə tam informasiya;
- c. azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin olduğu yerlər daxilində məhdudiyyətsiz hərəkət etmək hüququ da daxil olmaqla, istənilən belə yərə məhdudiyyətsiz daxil olmaq imkanı;

d. Tərəfin malik olduğu və Komitənin öz vəzifələrini yerinə yetirməsi üçün zəruri olan digər informasiya ilə təmin edir. Bu cür informasiya axtarışlarında Komitə milli hüququn və peşə etikasının tətbiq edilən normalarına riayət edir.

3. Komitə azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərlə təkliddə söhbət etməyə ixtiyarlıdır.

4. Komitə ona müvafiq informasiya verə biləcəyini zənn etdiyi istənilən şəxslə sərbəst əlaqə yaratmağa ixtiyarlıdır.

5. Zərurət olduqda Komitə öz qeydlərini dərhal maraqlı Tərəfin səlahiyyətli orqanlarının nəzərinə çatdırı bilər.

Maddə 9

1. Müstəsna hallarda maraqlı Tərəfin səlahiyyətli orqanları Komitənin başçək-mə üçün təklif etdiyi konkret vaxta və ya konkret yerə qarşı etirazlardan ibarət təqdimatla Komitəyə müraciət edə bilərlər. Bu cür təqdimatlar yalnız milli müdafiə, ictimai təhlükəsizlik, azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin saxlanılma yerlərində ciddi iğtişaşlar olması, şəxsin tibbi vəziyyəti və ya ağır cinayət törədilməsi ilə bağlı təxirəsalınmaz dindirmə aparılması ilə əlaqədar verilə bilər.

2. Bu cür təqdimat olduqda Komitə və Tərəf vəziyyətin araşdırılması və Komitənin öz vəzifələrini təxirə salmadan icra etməsinə imkan verən tədbirlər haqqında razılıq əldə edilməsi məqsədi ilə dərhal məsləhətləşmələrə başlayırlar. Bu cür tədbirlər Komitənin baş çəkmək niyyətində olduğu şəxsin başqa yerə köçürülməsini də nəzərdə tuta bilər. Başçəkmədən əvvəl Tərəf Komitəni maraqlandıran istənilən şəxs barədə ona informasiya təqdim etməyə borcludur.

Maddə 10

1. Hər bir başçəkmədən sonra Komitə, maraqlı Tərəfin ona təqdim edə biləcəyi bütün qeydləri nəzərə almaqla, başçəkmə zamanı müəyyən edilmiş faktlar haqqında məruzə hazırlayır. Komitə öz mülahizəsinə görə zəruri saydığı istənilən tövsiyələrdən ibarət sonuncu məruzəni göndərir. Komitə, zəruri olduqda, azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin müdafiəsinin yaxşılaşdırılması barədə təkliflər vermək məqsədi ilə məsləhətləşmələrə başlaya bilər.

2. Əgər Tərəf əməkdaşlığa girmirsə, yaxud vəziyyəti Komitənin tövsiyələrinə uyğun olaraq düzəltməkdən imtina edirsə, Tərəfə öz mövqeyini bildirmək imkanını verildikdən sonra Komitə üzvlərin üçdə iki səs çoxluğu ilə qərar qəbul edə, bu məsələyə dair bəyanat verə bilər.

Maddə 11

1. Başçəkmə ilə bağlı Komitənin topladığı informasiya, onun məruzəsi və Tərəflə məsləhətləşmələri məxfi xarakterlidir.

2. Komitə öz məruzəsini maraqlı Tərəfin xahişi ilə onun istənilən şərtləri ilə birlikdə istənilən vaxt dərc edir.

3. Lakin şəxsi xarakterli heç bir məlumat maraqlı şəxsin razılığı olmadan açıqlana bilməz.

Maddə 12

11-ci maddədə müəyyən edilmiş məxfilik qaydalarına riayət etmək şərti ilə Komitə hər il Nazirlər Komitəsinə öz fəaliyyəti haqqında ümumi hesabat təqdim edir, həmin hesabat Məşvərət Assambleyasına verilir və açıqlanır.

Maddə 13

Komitə üzvləri, ekspertlər və Komitəyə yardım göstərən digər şəxslər öz vəzifələrinin icrası ilə bağlı onlara bəlli olan faktları və informasiyanı həm işlədikləri vaxt, həm də iş dövrü başa çatdıqdan sonra gizli saxlamağa borcludurlar.

Maddə 14

1. Komitəyə yardım göstərən şəxslərin adları 8-ci maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq Komitənin göndərdiyi bildirişdə göstərməlidir.

2. Ekspertlər onların hərəkətlərinə görə məsuliyyət daşıyan Komitənin göstərişlərinə uyğun işləyirlər; Komitə onların hərəkətlərinə görə məsuliyyət daşıyır. Onlar bu Konvensiyanın əhatə etdiyi sahələr üzrə xüsusi biliklərə və təcrübəyə malik olmalı, həmçinin Komitənin üzvləri kimi, müstəqil, qərəzsiz və öz funksiyalarını səmərəli yerinə yetirməyə qadir olmalıdırlar.

3. Tərəf istisna qaydasında elan edə bilər ki, ekspertin, yaxud Komitəyə kömək göstərən digər şəxsin Tərəfin yurisdiksiyası hüdudlarında müvafiq yerə baş çəkilməsində iştirakına icazə verilmir.

4 - c ü f ə s i l

Maddə 15

Hər bir Tərəf onun hökuməti üçün bildirişləri almaq səlahiyyətinə malik olan dövlət orqanının adını və ünvanını, həmçinin Tərəfin əlaqə üçün təyin edə biləcəyi vəzifəli şəxsin adını Komitəyə bildirir.

Maddə 16

Komitə, onun üzvləri və 7-ci maddənin 2-ci bəndində göstərilən ekspertlər bu Konvensiyanın Əlavəsində nəzərdə tutulan imtiyaz və immunitetlərdən istifadə edirlər.

Maddə 17

1. Bu Konvensiya daxili qanunun müddəalarına, yaxud azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslər üçün daha geniş müdafiə müəyyənləşdirən beynəlxalq sazişlərə ziyan vurmur.

2. Bu Konvensiyada heç bir şey insan hüquqları üzrə Avropa Konvensiyası orqanlarının səlahiyyətini, yaxud Tərəflərin bu Konvensiya üzrə öz üzərlərinə götürdükləri öhdəlikləri məhdudlaşdıran və ya azaldan kimi təfsir oluna bilməz.

3. Komitə 1949-cu il 12 avqust tarixli Cenevrə Konvensiyası və ona dair 1977-ci il 8 iyun tarixli əlavə protokollar əsasında hamı dövlətlərin, yaxud Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin təmsilçilərinin və ya nümayəndə heyətlərinin vaxtaşırı olaraq səmərəli baş çəkdiyi yerlərə getmir.

5-ci fəsil

Maddə 18

Bu Konvensiya Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərin imzalaması üçün açıqdır. O ratifikasiya edilməli, qəbul və ya təsdiq olunmalıdır. Təsdiqnamələr, qəbul etmə və ya təsdiq etmə haqqında sənədlər saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə təhvil verilir.

Maddə 19

1. Bu Konvensiya Avropa Şurasının üzvü olan yeddi dövlətin bu Konvensiyada nəzərdə tutulmuş öhdəlikləri 18-ci maddənin müddəalarına uyğun olaraq öz üzərlərinə götürməyə razılıq verdikləri gündən üç aylıq müddətin bitməsindən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

2. Konvensiyada nəzərdə tutulmuş öhdəlikləri öz üzərlərinə götürməyə sonradan razılıq bildirən hər bir üzv dövlətə münasibətdə bu Konvensiya təsdiqnamənin, yaxud qəbul etmə və ya təsdiq etmə haqqında sənədin depozitə verildiyi gündən üç aylıq müddətin bitməsindən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 20

1. Hər bir dövlət təsdiqnamənin, yaxud qəbul etmə və ya təsdiq etmə haqqında sənədin imzalanması, yaxud depozitə verilməsi zamanı bu Konvensiyanın şamil edildiyi ərazini və ya əraziləri müəyyənləşdirməyə ixtiyarlıdır.

2. Hər bir dövlət gələcəkdə istənilən vaxt Avropa Şurasının Baş katibinə ünvanlanmış bəyannamə vasitəsi ilə bu Konvensiyanın qüvvəsini bəyannamədə müəyyən edilmiş istənilən digər əraziyə şamil etməyə ixtiyarlıdır.

Həmin ərazi barədə Konvensiya Baş katibin belə bir bəyannaməni aldığı gündən üç aylıq müddətin bitməsindən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

3. İki əvvəlki paragrafa müvafiq olaraq verilmiş bəyannamə Baş katibə bildiriş göndərmək yolu ilə belə bəyannamədə müəyyən edilmiş istənilən ərazi barədə geri götürülə bilər. Geri götürmə Baş katibin bu cür bildirişi aldığı gündən üç aylıq müddətin bitməsindən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 21

Bu Konvensiyanın müddəalarına dair heç bir qeyd-şərtə yol verilmir.

Maddə 22

1. Hər bir Tərəf Avropa Şurasının Baş katibinə bildiriş göndərmək yolu ilə bu Konvensiyanı istənilən vaxt etibarsız elan edə bilər.

2. Bu cür etibarsız elan etmə Baş katibin bildirişi aldığı gündən on iki ay keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 23

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə:

- a. hər bir imzalama;
- b. hər bir təsdiqnamənin, qəbul etmə və ya təsdiq etmə haqqında sənədin depozitə verilməsi;
- c. 19-cu və 20-ci maddələrə müvafiq olaraq Konvensiyanın hər bir qüvvəyəminmə tarixi barədə;
- d. 8-ci və 10-cu maddələrə müvafiq olaraq edilən hərəkətlər istisna olmaqla, bu Konvensiyaya aidiyyəti olan hər hansı digər hərəkət, bildiriş və ya məlumat barədə xəbər verir.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımi qaydada vəkil edilmiş aşağıda imza edənlər bu Konvensiyanı imzaladılar.

Strasburqda, 1987-ci il noyabrın 26-da hər iki mətni eyni qüvvəyə malik olan bir nüsxədə, ingilis və fransız dillərində imzalanmışdır. Həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivində saxlanılır. Avropa Şurasının Baş katibi təsdiq edilmiş surətləri Avropa Şurasının üzvü olan hər bir dövlətə göndərir.

İmtiyazlar və immunitetlər**(Maddə 16)**

1. Bu Əlavənin məqsədləri üçün Komitə üzvlərinə istinadlar 7-ci maddənin 2-ci paragrafında adı çəkilən ekspertlərə şamil olunur.

2. Komitə üzvləri vəzifələrini icra edərkən və vəzifələrinin icrası ilə bağlı səfərlər zamanı aşağıdakı imtiyaz və immunitetlərə malikdirlər:

a. həbsə, yaxud tutulmaya və şəxsi baqajı üzərinə həbs qoyulmasına qarşı, eləcə də rəsmi şəxslər qismində onların bütün dedikləri və ya yazdıqları və etdikləri üçün immunitetə, hər növ yurisdiksiya üçün immunitetə;

b. yaşadıqları ölkəyə gəlib-gətmək və onların öz vəzifələrini icra etdikləri ölkəyə gəlib-gedərkən yerdəyişmə sərbəstliyinə və onların başçəkəməni həyata keçirdikləri ölkədə, yaxud öz vəzifələrinin icrası ilə bağlı ərazisindən keçib getdikləri ölkədə əcnəbilər qismində qeydiyyatdan keçmələrinə hər hansı məhdudiyətlərin şamil edilməməsi.

3. Vəzifələrin icrası ilə bağlı səfərlər zamanı gömrük və valyuta nəzarəti sahəsində Komitə üzvləri:

a. öz dövlətinin hökuməti tərəfindən – müvəqqəti rəsmi missiyanın yerinə yetirilməsi ilə bağlı xaricə səfər edən yüksək vəzifəli şəxslər üçün nəzərdə tutulan eyni şəraitlə;

b. digər Tərəflərin hökumətləri tərəfindən – xarici hökumət nümayəndələrinin öz müvəqqəti rəsmi missiyasını yerinə yetirdikləri zaman onlar üçün nəzərdə tutulan eyni şəraitlə təmin olunurlar.

4. Rəsmi və iş sənədləri Komitənin fəaliyyətinə aid olduğuna görə toxunulmazdır.

Rəsmi korrespondensiya və digər rəsmi məlumatlar saxlanıla və ya senzuradan keçirilə bilməz.

5. Öz vəzifələrinin icrası zamanı Komitə üzvlərinin tam söz azadlığının və tam müstəqilliyinin təmin edilməsi üçün onların öz vəzifələrini icra edərkən bütün dedikləri, yazdıqları və etdiklərinə görə yurisdiksiya üçün immunitet, bu şəxslərin belə vəzifələri icra etməsinə xitam verilməsinə baxmayaraq saxlanılır.

6. İmtiyaz və immunitetlər Komitə üzvlərinə onların şəxsi faydası üçün deyil, öz vəzifələrini müstəqil icra etmələrinin təmin olunması üçün verilir. Yalnız Komitə öz üzvlərini immunitətdən məhrum etmək hüququna malikdir; Komitənin mülahizəsinə görə, immunitet ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinə mane olursa və immunitətdən məhrum etmə bu immunitetin verildiyi məqsədlərə ziyan vurmursa, Komitə öz üzvlərini nəinki immunitətdən məhrum etməyə ixtiyarlıdır, həm də bunu etməyə borcludur.

**AVROPA ŞURASI AVROPA SAZIŞLARI
SERİYASI № 151****"İşgəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında"****Avropa Konvensiyasına dair 1 nömrəli****PROTOKOL***Strasburq, 4 noyabr 1993-cü il*

Strasburqda 1987-ci il noyabrın 26-da imzalanmış İşgəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında Avropa Konvensiyasına (bundan sonra "Konvensiya" adlandırılacaq) dair bu Protokolu imzalamış, Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlər,

Avropa Şurasının üzvü olmayan dövlətlərə Nazirlər Komitəsinin dəvəti ilə Konvensiyaya qoşulmaq imkanı verilməsinin vaxtı çatdığını hesab edərək, aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 1-ci bəndinə aşağıdakı redaksiyada yarım bənd əlavə edilir:

"Komitəyə Avropa Şurasının üzvü olmayan dövlət üzv seçildiyi halda Məşvərət Assambleyasının Katibliyi maraqlı dövlətin parlamentinə azı iki nəfəri onun vətəndaşı olan üç namizəd təqdim etmək xahişi ilə müraciət edir. Nazirlər Komitəsi tərəfindən seçilmə maraqlı Tərəflə məsləhətləşmədən sonra həyata keçirilir."

Maddə 2

Konvensiyanın 12-ci maddəsi belə oxunmalıdır:

"Komitə 11-ci maddənin müddəalarında nəzərdə tutulmuş məxfilik qaydalarına riayət etməklə hər il Nazirlər Komitəsinə öz fəaliyyəti barədə ümumi hesabat təqdim edir, bu hesabat Məşvərət Assambleyasına, həmçinin Avropa Şurasının üzvü olmayan, Konvensiya iştirakçısı olan istənilən dövlətə təqdim olunur və açıqlanır".

Maddə 3

Konvensiyanın 18-ci maddəsinin mətni elə həmin maddənin 1-ci bəndi olur və maddəyə aşağıdakı redaksiyada 2-ci bənd əlavə edilir;

"2. Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi Avropa Şurasının üzvü olmayan istənilən dövləti Konvensiyaya qoşulmağa dəvət edə bilər".

Maddə 4

Konvensiyanın 19-cu maddəsinin 2-ci bəndində "üzvün" sözü çıxarılır, "və ya təsdiqetmə" sözləri isə "təsdiqetmə və yaxud qoşulma" sözləri ilə əvəz edilir.

Maddə 5

Konvensiyanın 20-ci maddəsinin 1-ci bəndində "yaxud təsdiqetmə" sözləri "təsdiqetmə və ya qoşulma" sözləri ilə əvəz edilir.

Maddə 6

1. Konvensiyanın 23-cü maddəsinin giriş cümləsi belə oxunmalıdır:

"Avropa Şurasının Baş katibi üzv dövlətlərə, eləcə də Avropa Şurasının üzvü olmayan, Konvensiyanın iştirakçısı olan istənilən dövlətə"

2. Konvensiyanın 23-cü maddəsinin (b) bəndində "və ya təsdiqetmə" sözləri "təsdiqetmə, yaxud qoşulma" sözləri ilə əvəz edilir.

Maddə 7

1. Bu Protokol Avropa Şurasının üzvləri, Konvensiya iştirakçıları olan, aşağıdakılarla bağlı olmağa öz razılığını bildirən dövlətlərin imzalaması üçün açıqdır:

a. ratifikasiya, qəbul etmə və ya təsdiqetmə barədə qeyd-şərt olmadan imzalamaq; yaxud:

b. sonradan ratifikasiya, qəbul etmə və ya təsdiqetmə barədə qeyd-şərtlə imzalamaq.

2. Təsdiqnamələr, qəbul etmə və ya təsdiqetmə barədə sənədlər saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə təhvil verilir.

Maddə 8

Bu Protokol bütün Konvensiya iştirakçılarının 7-ci maddənin müddəalarına müvafiq olaraq Protokolla bağlı olmağa Öz razılıqlarını bildirdikləri tarixdən etibarən üç aylıq müddətin bitməsindən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 9

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə:

a. istənilən imzalamaya;

b. istənilən təsdiqnamənin, qəbul etmə və ya təsdiqetmə barədə istənilən sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsi barədə;

c. 8-ci maddənin müddəalarına müvafiq olaraq bu Protokolun qüvvəyəminmə tarixi barədə;

d. bu Protokola aidiyyəti olan istənilən digər akt, bildiriş və ya məlumat barədə xəbər verir.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımı qaydada vəkil edilmiş aşağıda imza edənlər bu Protokolu imzaladılar.

Strasburqda, 1993-cü il noyabrın 4-də ingilis və fransız dillərində, hər iki mətni eyni qüvvəyə malik olan yeganə nüsxədə imzalanmışdır. Həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivində saxlanılır. Avropa Şurasının Baş katibi təsdiq edilmiş surətləri Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərin hər birinə göndərir.

AVROPA ŞURASI AVROPA SAZIŞLARI SERİYASI № 152

"İşgəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında" Avropa Konvensiyasına dair 2 nömrəli PROTOKOL

Strasburq, 4 noyabr 1993-cü il

Strasburqda 1987-ci il noyabrın 26-da imzalanmış İşgəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında Avropa Konvensiyasına (bundan sonra "Konvensiya" adlandırılacaq) dair bu Protokolu imzalamış Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlər,

İşgəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması üzrə Avropa Komitəsinin (bundan sonra "Komitə" adlandırılacaq) üzvlərinə iki dəfə təkrar seçilmək imkanı verilməsinin məqsəduyğunluğuna əmin olaraq,

bundan əlavə, Komitə üzvlərinin qaydaya salınmış təkrar seçilməsini zəruri sayaraq,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

1. Konvensiyanın 5-ci maddəsinin 3-cü bəndinin ikinci cümləsi aşağıdakı redaksiyada oxunmalıdır:

"Onlar iki müddətə seçilə bilərlər".

2. Konvensiyanın 5-ci maddəsinə aşağıdakı redaksiyada 4-cü və 5-ci bəndlər əlavə edilir:

"4. İmkan daxilində Komitənin tərkibinin yarısının hər iki ildən bir yenidən seçilməsini təmin etmək məqsədi ilə Nazirlər Komitəsi istənilən növbəti seçkilərin keçirilməsində qərar qəbul edə bilər ki, seçilən bir və ya bir neçə üzv dörd il müddətindən fərqli səlahiyyət müddətinə malik olacaq, bu zaman onların səlahiyyət müddəti altı ildən artıq, yaxud iki ildən az ola bilməz.

5. Əgər söhbət bir neçə səlahiyyət müddətindən gedirsə və Nazirlər Komitəsi bundan əvvəlki bəndin müddəalarına müvafiq hərəkət edərsə, səlahiyyət müddətlərinin bölüşdürülməsi Avropa Şurasının Baş katibi tərəfindən seçkilərdən dərhal sonra püşkatma yolu ilə müəyyənləşdirilir".

Maddə 2

1. Bu Protokol Konvensiyanın iştirakçısı olan dövlətlərin, yaxud:

a. ratifikasiya, qəbuletmə və ya təsdiqetmə barədə qeyd-şərt olmadan imzalamaq;
b. sonradan ratifikasiya, qəbuletmə və ya təsdiqetmə barədə qeyd-şərtlə imzalamaq yolu ilə bu Protokolla bağlı olmağa öz razılıqlarını ifadə edə bilən, Konvensiyaya qoşulan dövlətlərin imzalaması üçün açıqdır.

2. Təsdiqnamələr, qəbuletmə və ya təsdiqetmə barədə sənədlər saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə təhvil verilir.

Maddə 3

Bu Protokol Konvensiyanın bütün iştirakçılarının Protokolla 2-ci maddənin müddəalarına müvafiq qaydada bağlı olmağa öz razılıqlarını bildirdikləri tarixdən üç aylıq müddətin bitməsindən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 4

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə və Konvensiya iştirakçıları olub, Avropa Şurasının üzvü olmayan dövlətlərə:

a. istənilən imzalama;
b. istənilən təsdiqnamənin, qəbuletmə və ya təsdiqetmə barədə hər hansı sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsi barədə;
c. 3-cü maddənin müddəalarına müvafiq olaraq bu Protokolun qüvvəyəminmə tarixi barədə;
d. bu Protokola aidiyyəti olan istənilən digər akt, bildiriş və ya məlumat barədə xəbər verir.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımı qaydada vəkil edilmiş aşağıda imza edənlər bu Protokolu imzaladılar.

Strasburqda, 1993-cü il noyabrın 4-də ingilis və fransız dillərində, hər iki mətni eyni qüvvəyə malik olan yeganə nüsxədə imzalanmışdır. Həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivində saxlanılır. Avropa Şurasının Baş katibi təsdiq edilmiş surətləri Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərin hər birinə göndərir.

"İşğancənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında" Avropa Konvensiyasına dair Azərbaycan Respublikasının BƏYANATI

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə Konvensiyanın müddəalarının yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur).

"Yerli özünüidarə haqqında" Avropa Xartiyasının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(25 dekabr 2001-ci il, № 238-III)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 1985-ci il oktyabrın 15-də Strasburq şəhərində imzalanmış "Yerli özünüidarə haqqında" Avropa Xartiyası müvafiq bəyanatlar ilə (bəyanatların mətnləri əlavə olunur) təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Yerli özünüidarə haqqında AVROPA XARTİYASI

Strasburq, 15 oktyabr 1985-ci il

PREAMBULA

Avropa Şurasının üzvü olub, bu Xartiyayı imzalamış dövlətlər,

Avropa Şurasının məqsədinin ümumi sərvət sayılan ideal və prinsiplərin tənənəsi və qorunması naminə onun üzvləri arasında daha sıx birliyə nail olmaqdan ibarət olduğunu hesab edərək;

idarəetmə sahəsində sazişlər bağlanmasının bu məqsədə xidmət edən vasitələrdən biri olduğunu hesab edərək;

yerli özünüidarə orqanlarının istənilən demokratik quruluş əsaslarından birini təşkil etdiyini hesab edərək;

dövlət işlərinin idarə edilməsində vətəndaşların iştirakı hüququnun Avropa Şurasının üzvü olan bütün dövlətlər üçün ümumi sayılan demokratik prinsiplərə aid olduğunu hesab edərək;

real hakimiyyət verilmiş yerli özünüidarə orqanlarının mövcudluğunun səmərəli və eyni zamanda vətəndaşa yaxın idarəetməni təmin etməsi qənaətinə söykənərək;

Avropanın müxtəlif ölkələrində yerli özünüidarənin müdafiəsinin və möhkəmləndirilməsinin demokratiya və hakimiyyətin mərkəzləşdirilməsi prinsiplərinə əsaslanan Avropanın qurulmasına əhəmiyyətli töhfə olduğunu dərk edərək;

bunun, qərarlar qəbul etmək səlahiyyəti verilmiş, demokratik yolla yaradılmış orqanlara malik olan və öz səlahiyyəti, onun həyata keçirilməsi qaydası və bunun üçün zəruri olan vəsaitlər baxımından geniş muxtariyyətə malik olan yerli özünüidarə orqanlarının mövcudluğunu nəzərdə tutduğunu təsdiq edərək;

şağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

Tərəflər aşağıdakı maddələrə bu Xartiyanın 12-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada və həcmdə riayət etməyi öhdələrinə götürürlər.

1 - c i H İ S S Ə

Maddə 2. Yerli özünüidarənin konstitusiya və qanunvericilik əsasları

Yerli özünüidarə prinsipi ölkə qanunvericiliyində və imkan daxilində ölkənin konstitusiyasında təsbit olunmalıdır.

Maddə 3. Yerli özünüidarə anlayışı

1. Yerli özünüidarə dedikdə, yerli özünüidarə orqanlarının dövlət işlərinin xeyli hissəsini reqlamentləşdirmək və qanun çərçivəsində fəaliyyət göstərərək, məsuliyyəti öz üzərinə götürməklə onu yerli əhalinin maraqlarına uyğun idarə etmək hüququ və real qabiliyyəti başa düşülür.

2. Bu hüququ azad, gizli, bərabər, birbaşa və ümumi səsvermə yolu ilə seçilmiş üzvlərdən ibarət şuralar, yaxud yığıncaqlar həyata keçirir. Şuraların, yaxud yığıncaqların onlara hesabat verməli olan icra orqanları ola bilər. Bu müddəə, qanunla yol verilən yerlərdə vətəndaşların yığıncaqlarına, referendumla və ya vətəndaşların birbaşa iştirakının hər hansı başqa formasına müraciət olunmasını istisna etmir.

Maddə 4. Yerli özünüidarənin səlahiyyət sahəsi

1. Yerli özünüidarə orqanlarının əsas səlahiyyətləri konstitusiyaya ilə, yaxud qanunla müəyyən edilir. Lakin bu müddəə yerli özünüidarə orqanlarına qanuna müvafiq olaraq ayrı-ayrı konkret səlahiyyətlərin verilməsini istisna etmir.

2. Yerli özünüidarə orqanları onların səlahiyyətindən çıxarılmamış və başqa bir hakimiyyət orqanının səlahiyyətinə aid edilməmiş hər hansı məsələyə dair öz təşəbbüslərini həyata keçirmək üçün qanunla müəyyən edilmiş hədudlarda tam sərbəstliyə malikdirlər.

3. Dövlət səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi, bir qayda olaraq, əsas etibarilə vətəndaşlara daha yaxın olan hakimiyyət orqanlarına həvalə edilməlidir. Bu səlahiyyətlərdən hər hansı birinin başqa bir hakimiyyət orqanına verilməsi qarşıya qoyulmuş vəzifənin həcmi və xarakterini, eləcə də səmərəlilik və qənaət tələblərini nəzərə almaqla həyata keçirilməlidir.

4. Yerli özünüidarə orqanlarına verilən səlahiyyətlər, bir qayda olaraq, tam və müstəsna olmalıdır. Onlar başqa bir hakimiyyət orqanı, mərkəzi və ya regional orqan tərəfindən yalnız qanunla müəyyən edilmiş hədudlarda mübahisələndirilə, yaxud məhdudlaşdırıla bilər.

5. Mərkəzi və regional orqanların səlahiyyətlərinin həvalə edilməsi zamanı yerli özünüidarə orqanları imkan daxilində onların həyata keçirilməsini yerli şəraitə uyğunlaşdırmaq sərbəstliyinə malik olmalıdırlar.

6. Yerli özünüidarə orqanlarına bilavasitə aidiyyəti olan hər hansı qərarların planlaşdırılması və qəbulu prosesində bu orqanlarla məsləhətləşmək və bunu, imkan daxilində, qabaqcadan və müvafiq formada etmək zəruridir.

Maddə 5. Yerli özünüidarə orqanlarının ərazi hədudlarının qorunması

Yerli ərazi hədudlarının istənilən dəyişməsi zamanı müvafiq yerli özünüidarə orqanları ilə qabaqcadan məsləhətləşmək zəruridir, qanunun yol verdiyi hallarda bunu referendum keçirilməsi yolu ilə etmək olar.

Maddə 6. İnzibati strukturların və vasitələrin yerli özünüidarə orqanlarının vəzifələrinə uyğunluğu

1. Yerli hakimiyyət orqanları daha ümumi qanunvericilik müddəalarını pozmadan, yerli tələbatla cavab verən və səmərəli idarəetməni təmin edən öz daxili inzibati strukturlarını özləri müəyyənləşdirmək hüququna malik olmalıdırlar.

2. Yerli özünüidarə orqanları qulluqçularının iş şəraiti ilə olmalıdır ki, təcürbə və sənədliliyin nəzərə alınması prinsiplərinə əsaslanan yüksək ixtisaslı kadrlar seçimini təmin etmək mümkün olsun; bundan ötrü peşə hazırlığının, əməyin ödənilməsinin və vəzifədə irəliçəkilmənin müvafiq şərtlərinin təmin edilməsi zəruridir.

Maddə 7. Yerli səviyyədə səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi şərtləri

1. Yerli seçkili şəxslərin statusu onların səlahiyyətlərinin sərbəst həyata keçirilməsini təmin etməlidir.

2. Yerli seçkili şəxslərin statusu onların öz səlahiyyətlərini həyata keçirmələri ilə bağlı çəkdikləri xərclərin müvafiq pul kompensasiyasını, həmçinin zərurət olduqda, əldən çıxmış faydaya, yaxud əmək haqqına görə kompensasiyanı və müvafiq sosial sığortanı almağa imkan verməlidir.

3. Yerli seçkili şəxsin mandatu ilə bir araya sığmayan istənilən funksiyalar və fəaliyyət yalnız qanunla, yaxud əsas hüquqi prinsiplərlə müəyyənləşdirilə bilər.

Maddə 8. Yerli özünüidarə orqanlarının fəaliyyətinə inzibati nəzarət

1. Yerli özünüidarə orqanları üzərində istənilən inzibati nəzarət yalnız konstitusiyaya ilə, yaxud qanunla nəzərdə tutulmuş formalarda və hallarda həyata keçirilə bilər.

2. Yerli özünüidarə orqanlarının fəaliyyətinə istənilən inzibati nəzarət, bir qayda olaraq, yalnız qanunçuluğa və konstitusiyaya prinsiplərinə riayət olunmasını təmin etmək üçün nəzərdə tutulmalıdır. Bununla belə, inzibati nəzarət həmçinin yerli özünüidarə orqanlarının onlara həvalə edilmiş səlahiyyətləri lazımı qaydada yerinə yetirmələri üzərində yuxarı hakimiyyət orqanlarının nəzarətini də ehtiva edə bilər.

3. Yerli özünüidarə orqanları üzərində inzibati nəzarət elə tərzdə həyata keçirilməlidir ki, nəzarət edən orqanın müdaxilə dərəcəsi bu müdaxilənin qorumağı nəzərdə tutduğu maraqların əhəmiyyətinə mütənəsib olsun.

Maddə 9. Yerli özünüidarə orqanlarının maliyyələşmə mənbələri

1. Yerli özünüidarə orqanlarının milli iqtisadi siyasət çərçivəsində kifayət qədər maliyyə vəsaitlərinə malik olmaq hüququ vardır, onlar öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün həmin vəsaitlər barədə sərbəst sərəncam verə bilərlər.

2. Yerli özünüidarə orqanlarının maliyyə vəsaitləri konstitusiyaya ilə, yaxud qanunla onlara verilən səlahiyyətlərə mütənəsib olmalıdır.

3. Yerli özünüidarə orqanlarının maliyyə vəsaitlərinin heç olmazsa bir hissəsi yerli rüsum və vergilər hesabına daxil olmalıdır, bunların dərəcələrini yerli özünüidarə orqanları qanunda göstərilən hədudlarda müəyyənləşdirməyə ixtiyarlıdırlar.

4. Yerli özünüidarə orqanlarının maliyyə vəsaitlərinin əsaslandığı maliyyə sistemləri yetərincə müxtəlif və çevik olmalıdır ki, yerli orqanların səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi zamanı çəkilən xərclərin dəyişməsinə mümkün qədər təmin edə bilsin.

5. Maliyyəsi baxımından daha zəif olan yerli özünüidarə orqanlarının qorunması maliyyə tənzimi prosedurlarının, yaxud yerli orqanların potensial maliyyələşmə mənbələrinin qeyri-bərabər bölüşdürülməsinin nəticələrini və onlar üzərinə düşən xərcləri təshih etmək üçün nəzərdə tutulmuş ekvivalent tədbirlərin tətbiqini tələb edir. Belə prosedurlar və ya tədbirlər yerli özünüidarə orqanlarının öz səlahiyyətləri hədudlarında seçim sərbəstliyini məhdudlaşdırmamalıdır.

6. Yenidən bölüşdürülən vəsaitlərin verilmə qaydasını yerli özünüidarə orqanları ilə lazımı qaydada razılaşdırmaq zəruridir.

7. Yerli özünüidarə orqanlarına verilən subsidiyalar imkan daxilində müəyyən layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün nəzərdə tutulmamalıdır. Subsidiyaların verilməsi yerli özünüidarə orqanlarının özlərinin səlahiyyətləri sahəsində siyasət seçməndə əsas sərbəstliyinə ziyan vurmamalıdır.

8. Kapital qoyuluşları üzrə xərclərin maliyyələşdirilməsi üçün yerli özünüidarə orqanları qanunvericiliyə riayət etməklə milli borc kapital bazarından istifadə edə bilməlidir.

Maddə 10. Yerli özünüidarə orqanlarının birləşmək hüququ

1. Yerli özünüidarə orqanları öz səlahiyyətlərini həyata keçirərkən ümumi maraq doğuran vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün digər yerli özünüidarə orqanları ilə əməkdaşlıq etmək və qanunla müəyyənləşdirilmiş hədudlarda onlarla birləşmək hüququna malikdirlər.

2. Hər bir dövlətdə yerli özünüidarə orqanlarının ümumi maraqlarının qorunması və inkişafı üçün onların birliklərə və yerli özünüidarə orqanlarının beynəlxalq birliklərinə daxil olmaq hüququ tanınmalıdır.

3. Yerli özünüidarə orqanlarına qanunla müəyyən edilə bilən şərtlər əsasında başqa dövlətlərin belə orqanları ilə əməkdaşlıq etmək hüququ verilir.

Maddə 11. Yerli özünüidarənin hüquqi müdafiəsi

Yerli özünüidarə orqanları özlərinin səlahiyyətlərinin və ölkə konstitusiyasında və qanunvericiliyində təsbit olunmuş yerli özünüidarə prinsiplərinə riayət edilməsinin sərbəst həyata keçirilməsini təmin etmək üçün məhkəmə müdafiəsi hüququna malik olmalıdırlar.

2 - c i H İ S S Ə

Xüsusi müddəalar

Maddə 12. Öhdəliklər

1. Hər bir Tərəf Xartiyanın 1-ci hissəsinin ən azı iyirmi bəndinə riayət etməyi öhdəsinə götürür; onlardan ən azı on bənd aşağıdakı bəndlər arasından seçilməlidir:

maddə 2

maddə 3, 1-ci və 2-ci bəndlər

maddə 4, 1-ci, 2-ci, 4-cü bəndlər

maddə 5

- maddə 7, 1-ci bənd
- maddə 8, 2-ci bənd
- maddə 9, 1-ci, 2-ci və 3-cü bəndlər
- maddə 10, 1-ci bənd
- maddə 11.

2. Təsdiqnamənin, yaxud Xartiyayı qəbuletmə və ya bəyənmə barədə sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verildiyi vaxt razılığa gələn hər bir dövlət bu maddənin 1-ci bəndinin müddəalarına uyğun olaraq seçdiyi bəndlər barədə Avropa Şurasının Baş katibinə bildiriş göndərir.

3. Gələcəkdə hər bir Tərəf istənilən vaxt Baş katibə bildiriş göndərə bilər ki, o, Xartiyanın, bu maddənin 1-ci bəndinin müddəalarına uyğun olaraq hələ qəbul etmədiyi istənilən digər bəndinə riayət etməyi öhdəsinə götürür. Sonradan qəbul edilmiş bu cür öhdəliklər bildiriş göndərən Tərəfin ratifikasiya, qəbuletmə, yaxud bəyənmə prosedurunun əsas hissəsi hesab edilir və bildirişi Baş katibin aldığı tarixdən üç aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 13. Xartiyanın qüvvəsi şamil edilən yerli özünüidare orqanları

Bu Xartiyada təsbit olunmuş yerli özünüidare prinsipləri Tərəflərin ərazilərində mövcud olan yerli özünüidare orqanlarının bütün kateqoriyalarına şamil edilir. Lakin təsdiqnamənin, yaxud qəbuletmə və ya bəyənmə haqqında sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsi zamanı hər bir Tərəf bu Xartiyanın tətbiqinin məhdudlaşdırıldığı yerli və ya regional özünüidare orqanlarının kateqoriyalarını, yaxud bu Xartiyanın tətbiq dairəsindən çıxarmaq niyyətində olduğu kateqoriyaları göstərə bilər. Tərəf həmçinin Avropa Şurasının Baş katibinə sonradan bildiriş göndərmək yolu ilə Xartiyanın qüvvəsini yerli və regional hakimiyət orqanlarının digər kateqoriyalarına şamil edə bilər.

Maddə 14. İnformasiyanın verilməsi

Hər bir Tərəf özünün qanunvericilik müddəaları və bu Xartiyanın müddəalarına uyğunlaşdırma üçün gördüyü digər tədbirlər haqqında bütün zəruri informasiyanı Avropa Şurasının Baş katibinə göndərir.

3 - c ü H İ S S Ə

Maddə 15. İmzalama, ratifikasiya, qüvvəyə minmə

1. Bu Xartiya Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərin imzalaması üçün açıqdır. Xartiya ratifikasiya edilməli, qəbul olunmalı, yaxud bəyənilməlidir. Təsdiqnamə-

lər, yaxud qəbuletmə və ya bəyənmə haqqında sənədlər saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının Baş katibinə təhvil verilir.

2. Bu Xartiya Avropa Şurasının üzvü olan dörd dövlətin bundan əvvəlki bəndin müddəalarına uyğun olaraq Xartiyaya riayət etməyə öz razılıqları barədə bəyanatları təqdim etməsi tarixindən üç aylıq müddətin keçməsindən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

3. Gələcəkdə Xartiyaya qoşulmağa öz razılığını bildirmiş, Avropa Şurasının üzvü olan istənilən dövlət üçün Xartiya təsdiqnamənin, qəbuletmə və ya bəyənmə haqqında sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsindən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minəcək.

Maddə 16. Ərazi qeyd-şərti

1. Təsdiqnamə, yaxud Xartiyayı qəbuletmə, bəyənmə və ya ona qoşulma barədə sənədi imzalayarkən və ya saxlanılmaq üçün təhvil verərkən hər bir dövlət bu Xartiyanın tətbiq ediləcəyi ərazini, yaxud əraziləri göstərə bilər.

2. Hər bir dövlət gələcəkdə istənilən vaxt Avropa Şurasının Baş katibinə bəyannamə göndərməklə, bu Xartiyanın tətbiqini bəyannamədə göstərilmiş istənilən digər əraziyə şamil edə bilər. O əraziyə münasibətdə Xartiya Baş katibin həmin bildirişi aldığı tarixdən üç aylıq müddət keçdikdən sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 17. Etibarsız elanetmə

1. Tərəflərdən heç biri bu Xartiyanın onun üçün qüvvəyə mindiyi gündən beş illik müddət bitənədək Xartiyayı etibarsız elan edə bilməz. Altı ay öncədən Avropa Şurasının Baş katibinə ilkin bildiriş göndərilir. Bu cür etibarsız elanetmə Xartiyanın digər Tərəflər üçün qüvvəsinə təsir etmir, bir şərtlə ki, onların sayı heç vaxt dördədən az olmasın.

2. Əvvəlki bəndin müddəalarına uyğun olaraq Tərəflərdən hər biri Xartiyanın I hissəsinin əvvəllər özü tərəfindən qəbul edilmiş hər hansı bəndini etibarsız elan edə bilər, bir şərtlə ki, həmin Tərəfin riayət etməli olduğu bəndlərin sayı və kateqoriyaları 12-ci maddənin 1-ci bəndinin müddəalarına uyğun olsun. Bəndlərdən birinin etibarsız elan edilməsindən sonra 12-ci maddənin 1-ci bəndinin tələblərinə artıq uyğun gəlməyən hər bir Tərəf həmçinin Xartiyayı bütövlükdə etibarsız elan etmiş sayılacaqdır.

Maddə 18. Bildirişlər

Avropa Şurasının Baş katibi Şuranın üzvü olan dövlətlərə aşağıdakılar barədə bildirişlər göndərir:

- a) hər hansı imzalanma;
- b) hər hansı təsdiqnamənin, yaxud qəbuletmə və ya bəyənmə haqqında sənədin saxlanılmaq üçün təhvil verilməsi;

c) 15-ci maddəyə uyğun olaraq bu Xartiyanın hər hansı qüvvəyəminmə tarixi;
d) 12-ci maddənin 2-ci və 3-cü bəndlərinin müddəalarına uyğun olaraq alınmış istənilən bildiriş;

e) 13-cü maddənin müddəalarına uyğun olaraq alınmış istənilən bildiriş;

f) bu Xartiyaya aidiyyəti olan hər hansı başqa akt, bildiriş və ya məlumat.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımi qaydada vəkil edilmiş aşağıda imza edənlər bu Xartiyayı imzalamışlar.

Strasburqda, 1985-ci il oktyabrın 15-də fransız və ingilis dillərində, hər iki mətni eyni qüvvəyə malik olan bir nüsxədə imzalanmışdır, həmin nüsxə saxlanılmaq üçün Avropa Şurasının arxivinə təhvil veriləcəkdir.

Avropa Şurasının Baş katibi lazımi qaydada təsdiq edilmiş surətləri Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərin hər birinə göndərir.

"Yerli özünüidarə haqqında" Avropa Xartiyasına dair Azərbaycan Respublikasının BƏYANATI

Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində Xartiyanın müddəalarının yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur).

"Yerli özünüidarə haqqında" Avropa Xartiyasının 12-ci maddəsinin 2-ci bəndinə dair Azərbaycan Respublikasının BƏYANATI

"Yerli özünüidarə haqqında" Avropa Xartiyasının 12-ci maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası aşağıdakı maddə və bəndlər üzrə öhdəliklər götürdüyünü bəyan edir:

- maddə 2;
- maddə 3, I və II bəndlər;
- maddə 4, I, II, IV, V və VI bəndlər;
- maddə 5;
- maddə 6, I və II bəndlər;
- maddə 7, I və III bəndlər;
- maddə 8, I, II və III bəndlər;
- maddə 9, I, II, III, IV, VII və VIII bəndlər;
- maddə 10, I və II bəndlər;
- maddə 11

MÜNDƏRİCAT

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsi	3
Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Nizamnaməsi	31
Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Nizamnaməsi (29 sentyabr 1993-cü il, № 716)	46
İqtisadi İttifaq yaradılması haqqında Müqavilə (29 sentyabr 1993-cü il, № 718)	61
Avropa Şurasının Nizamnaməsi (10 yanvar 2001-ci il, № 54-IIQ)	72
Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Nizamnaməsi	84
Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatının (Interpolun) Nizamnaməsi	105

1999

Transserhəd kontekstində ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında Konvensiya və onun əlavələri (1 fevral 1999-cu il, № 616-IQ)	115
"Arxeoloji irsin qorunması haqqında" Avropa Konvensiyası (20 oktyabr 1999-cu il, № 712-IQ)	132
"Avropanın canlı təbiətinin və təbii mühitinin qorunması haqqında" Avropa Konvensiyası (28 oktyabr 1999-cu il, № 730-IQ)	141
"Birgə kino istehsalı haqqında" Avropa Konvensiyası (28 oktyabr 1999-cu il, № 731-IQ)	152
"İdman tədbirləri, o cümlədən futbol oyunları zamanı zorakılığın və xuliqanlıqın qarşısının alınması haqqında" Avropa Konvensiyası (28 oktyabr 1999-cu il, № 732-IQ)	162
"Xarici arbitraj qərarlarının tanınması və icrası haqqında" Konvensiya (9 noyabr 1999-cu il, № 734-IQ)	170
"Ətraf mühit ilə bağlı məsələlərdə məlumatın əldə edilməsi, ictimaiyyətin qərar qəbul edilməsində iştirakı və ədalət məhkəməsinin açıq keçirilməsi haqqında" BMT-nin Konvensiyası (9 noyabr 1999-cu il, № 736-IQ)	176
"Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilən qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında" Konvensiya (9 noyabr 1999-cu il, № 740-IQ)	199
"Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilən qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında" Konvensiyanı tamamlayan beynəlxalq mülki aviasiyaya xidmət göstərən aeroportlarda qanunsuz zorakılıq hərəkətləri əleyhinə mübarizə haqqında" Protokol (9 noyabr 1999-cu il, № 741-IQ)	207

"Hava gəmiləri üzərində hüquqların beynəlxalq miqyasda tanınması haqqında" Konvensiya (9 noyabr 1999-cu il, № 742-IQ)	211
"Adamların girov götürülməsinə qarşı mübarizə haqqında" Beynəlxalq Konvensiya (9 noyabr 1999-cu il, № 743-IQ)	220
"Hava gəmilərinin qanunsuz zəbt edilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Konvensiya (9 noyabr 1999-cu il, № 744-IQ)	228
"Beynəlxalq hava əlaqələri zamanı tranzit haqqında" Saziş (9 noyabr 1999-cu il, № 745-IQ)	234
"Plastik partlayıcı maddələri aşkar etmək məqsədi ilə onlara nişan vurulması haqqında" Konvensiya (9 noyabr 1999-cu il, № 746-IQ)	239
Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları üzrə Bürosu arasında qarşılıqlı anlaşma haqqında Memorandum (14 may 1999-cu il, № 152)	248

2000

"Azad ticarət zonasının yaradılması haqqında Sazişin iştirakçısı olan dövlətlər arasında dövriyyədə olan əmtəələrin gömrük rəsmiləşdirilməsi və gömrük nəzarəti qaydası haqqında" Saziş (1 fevral 2000-ci il, № 793-IQ)	258
"Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçıları Şurasının və Hökumət Başçıları Şurasının qərarlarının həyata keçirilməsi Mexanizmi haqqında" Qərarı (1 fevral 2000-ci il, № 794-IQ)	265
Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Avropa Birliyi Komissiyası arasında imzalanmış "Maliyyələşdirmə haqqında Memorandumla təbiiq edilən ümumi qaydalar" (8 fevral 2000-ci il, № 800-IQ)	269
Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq Əmək Təşkilatının "Kənd təsərrüfatında əməyin təftişi haqqında" 129 sayılı Konvensiyasına, "Sənayedə və ticarətdə əməyin təftişi haqqında" 81 sayılı Konvensiyasına və "Sənayedə və ticarətdə əməyin təftişi haqqında" 81 sayılı Konvensiyasına dair Protokol (8 fevral 2000-ci il, № 801-IQ)	280
Sənayedə və ticarətdə əməyin təftişi haqqında 81 №-li Konvensiya	280
Kənd təsərrüfatında əməyin təftişi haqqında 129 №-li Konvensiya	291
Əməyin təftişi haqqında 1947-ci il Konvensiyasına 1995-ci il Protokolu	301
"Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçı dövlətlərinin lisenziya orqanları tərəfindən inşaat fəaliyyətini həyata keçirmək üçün verilmiş lisenziyaların qarşılıqlı tanınması haqqında" Saziş (8 fevral 2000-ci il, № 805-IQ)	305
Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı arasında Əməkdaşlıq Sazişi (8 fevral 2000-ci il, № 806-IQ)	310

Asiyada qarşılıqlı fəaliyyət və etimad tədbirləri üzrə Müşavirənin iştirakçı-dövlətləri arasında münasibətləri tənzimləyən prinsiplər Bəyannaməsi (8 fevral 2000-ci il, № 807-IQ)	315
"Sərhədlərdə yüklərin nəzarətdən keçirilməsi şərtlərinin razılaşdırılması haqqında" Beynəlxalq Konvensiya (11 fevral 2000-ci il, № 810-IQ)	321
"Tezkorlanan qida məhsullarının beynəlxalq daşınması və bu daşımalar üçün istifadə olunan xüsusi nəqliyyat vasitələri haqqında (TDS)" Sazişi (11 fevral 2000-ci il, № 811-IQ)	331
"Beynəlxalq yük daşınması müqaviləsi (BYDM) haqqında" Konvensiya (11 fevral 2000-ci il, № 812-IQ)	341
Yol nəqliyyat vasitələrinin ticarət və kommersiya məqsədi ilə müvəqqəti idxalının Gömrük Konvensiyası (11 fevral 2000-ci il, № 813-IQ)	363
"Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Nizamnaməsinə düzəliş haqqında" Aktı (14 mart 2000-ci il, № 822-IQ)	377
"Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin cinayətkarlığa qarşı mübarizədə qarşılıqlı fəaliyyət Konsepsiyası haqqında" Qərarı (14 mart 2000-ci il, № 823-IQ)	379
Решение о концепции взаимодействия государств-участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступностью	379
Концепция взаимодействия государств-участников Содружества Независимых Государств в борьбе с преступностью	381
Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Bioloji müxtəliflik haqqında" Konvensiyası (14 mart 2000-ci il, № 829-IQ)	390
"Bitki mühafizəsi haqqında" Beynəlxalq Konvensiya (14 mart 2000-ci il, № 831-IQ)	419
"Nikahdankənar doğulmuş uşaqların hüquqi statusu haqqında" Avropa Konvensiyası (17 mart 2000-ci il, № 832-IQ)	428
"Hüquqi yardım haqqında ərizələrin təqdim olunması barədə" Avropa Sazişi (17 mart 2000-ci il, № 833-IQ)	433
"Xaricdə inzibati məsələlərə dair informasiya və ifadələrin əldə olunması haqqında" Avropa Konvensiyası (17 mart 2000-ci il, № 834-IQ)	438
"Fərdi şəxslərin odlu silah əldə etməsi və saxlanması üzərində nəzarət haqqında" Avropa Konvensiyası (17 mart 2000-ci il, № 835-IQ)	448
"Zorakı cinayətlərin qurbanlarına vurulmuş ziyanın ödənilməsi haqqında" Avropa Konvensiyası (17 mart 2000-ci il, № 836-IQ)	457
Beynəlxalq Xüsusi Hüquqi Unifikasiya İnstitutunun (YUNİDRUA) "Oğurlanmış, yaxud qanunsuz çıxarılmış mədəniyyət sərəvətləri haqqında"	

Konvensiyasına və ona edilmiş Əlavəyə qoşulmaq barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (24 mart 2000-ci il, № 846-IQ)	463
Beynəlxalq Əmək Təşkilatının "İcbari əməyin ləğv edilməsi haqqında" 105 sayılı Konvensiyası (24 mart 2000-ci il, № 847-IQ)	473
"Köçürmə və adi veksəl haqqında Vahid Qanun barədə" Konvensiya (2 may 2000-ci il, № 871-IQ)	477
Приложение I. Единый закон. О переводном и простом векселе	481
Приложение II.	503
Протокол Конвенции	507
"Malların Təsviri və Kodlaşdırılması üzrə harmonikləşdirilmiş sistem haqqında" Beynəlxalq Konvensiya və göstərilən Konvensiyaya Düzəliş Protokolu (2 may 2000-ci il, № 872-IQ)	508
Malların Təsviri və Kodlaşdırılması üzrə Harmonikləşdirilmiş Sistem haqqında Beynəlxalq Konvensiyaya düzəliş Protokolu	518
"Çeklər haqqında Vahid Qanun barədə" Konvensiya (2 may 2000-ci il, № 874-IQ)	519
Приложение I. Единый закон. о Чеках	523
Приложение II.	536
Avtonəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum olunmanın beynəlxalq nəticələri haqqında Avropa Konvensiyası (16 iyun 2000-ci il, № 896-IQ)	542
Milli azlıqların müdafiəsi haqqında Çərçivə Konvensiyası (16 iyun 2000-ci il, № 897-IQ)	548
YUNESKO-nun "Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında" Konvensiyasına, 1982-ci il dekabrın 3-də imzalanmış "Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında" Konvensiyaya dəyişikliklər haqqında Protokola və 1987-ci il mayın 28-də "Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında" Konvensiya (18 iyul 2000-ci il, № 911-IQ)	557
Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında Konvensiya	558
Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında Konvensiyaya dəyişikliklər haqqında Protokol	563
Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında Konvensiyaya qəbul edilmiş Düzəlişlər	565
"Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "İqlim Dəyişmələri haqqında" Çərçivə Konvensiyasına dair" Kioto Protokolu (18 iyul 2000-ci il, № 912-IQ)	567

Qərar 1/SR.3. İqlim Dəyişmələri üzrə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Çərçivə Konvensiyasına Kioto Protokolunun qəbulu	592
Qərar 2/SR.3. Kioto Protokolu ilə bağlı olan metodoloji məsələlər	595
Qərar 3/TK.3. Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 8 və 9-cu bəndlərinin həyata keçirilməsi	596
"Təhlükəli yüklərin quru yollar ilə beynəlxalq daşımaları haqqında" Avropa Sazişi (DOPOQ) və imzalamaq Protokolu (18 iyul 2000-ci il, № 913-IQ)	598
Təhlükəli yüklərin quru yollar ilə beynəlxalq daşımaları haqqında Avropa Sazişinin (DOPOQ) imzalanması barədə Protokol	604
"Ozon qatını dağıdan maddələr üzrə Monreal Protokolu"nun tərəflərinin qəbul etdiyi "Monreal Protokoluna Düzəliş" (18 iyul 2000-ci il, № 914-IQ)	605
İzmir Müqaviləsi (18 iyul 2000-ci il, № 922-IQ)	608
Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının imtiyazlara və immunitetlərə dair Əlavə Protokolu (18 iyul 2000-ci il, № 923-IQ)	616
Dövlətlərarası neft və qaz nəqli sistemlərinin yaradılması üçün təşkilati prinsiplərə dair Çərçivə Sazişi (24 oktyabr 2000-ci il, № 938-IQ)	625
Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin istehlakçıların hüquqlarının qorunması sahəsində əməkdaşlığının əsas istiqamətləri haqqında Saziş (24 oktyabr 2000-ci il, № 944-IQ)	635
Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sənaye İnkişafı Təşkilatı arasında sənaye inkişafı sahəsində əməkdaşlıq haqqında Memorandumu (24 oktyabr 2000-ci il, № 945-IQ)	641
Azərbaycan Respublikası və Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyi arasında nüvə silahının yayılmaması haqqında Müqavilə ilə əlaqədar təminatların təqdim edilməsi barədə Sazişə Əlavə Protokol (24 oktyabr 2000-ci il, № 946-IQ)	643
Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin Hərbi Əməkdaşlığını Əlaqələndirmə Qərargahı haqqında Əsasnaməyə əlavələr və dəyişikliklər edilməsi barədə Qərar (8 dekabr 2000-ci il, № 29-IIQ)	657
Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin hərbi əməkdaşlığını Əlaqələndirmə Qərargahı haqqında Əsasnamə	659
Azad ticarət zonasında texniki maneələrə dair Saziş (8 dekabr 2000-ci il, № 32-IIQ)	669
Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının Konstitusiyası (8 dekabr 2000-ci il, № 33-IIQ)	680
İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Tranzit ticarəti haqqında Sazişi (12 dekabr 2000-ci il, № 42-IIQ)	690

"Məhkum olunmuş şəxslərin verilməsi haqqında" Avropa Konvensiyası (12 dekabr 2000-ci il, № 43-IIQ)	694
Avropa Təhlükəsizliyi Xartiyasının təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (12 dekabr 2000-ci il, № 44-IIQ)	707
Avtoneqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum olunmanın beynəlxalq nəticələri haqqında Avropa Konvensiyası üzrə milli əlaqələndirici orqanın müəyyən edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Sərəncamı (16 iyun 2000-ci il, № 443)	725

2001

Bomba terrorizmi ilə mübarizə haqqında Beynəlxalq Konvensiya (2 fevral 2001-ci il, № 60-IIQ)	727
Xüsusi borcalma hüquqlarının (XBH) xüsusi birdəfəlik ayrılması barədə Beynəlxalq Valyuta Fondu haqqında Saziş maddələrinə təklif olunan Dördüncü Düzəliş (2 fevral 2001-ci il, № 62-IIQ)	737
Narkotik maddələrin qəbul edilməsi və narkotik maddələrin qeyri-qanuni dövriyyəsi ilə mübarizədə əməkdaşlıq haqqında Parsial Saziş (16 fevral 2001-ci il, № 78 - IIQ)	740
Azərbaycan Respublikasının Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında Bazel Konvensiyası (16 fevral 2001-ci il, № 80-IIQ)	744
Tənzimlənməsi nəzərdə tutulan maddələrin kateqoriyası	765
Xüsusi baxış tələb edilən tullantıların kateqoriyası	766
Təhlükəli xassələrin siyahısı	767
Kənarlaşdırma üzrə əməliyyatlar	770
Arbitraj	774
Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında Bazel Konvensiyası"ndan irəli gələn bəzi məsələlər barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (15 yanvar 2004-cü il, № 59)	776
"Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və "TRASEKA" Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın Daimi Katibliyi arasında Qərargah haqqında" Sazişi (8 may 2001-ci il, № 127-IIQ)	777
"Müstəqil Dövlətlər Birliyi çərçivəsində bağlanmış çoxtərəfli müqavilələrə xitam verilməsi haqqında" Protokolu (22 iyun 2001-ci il, № 148-IIQ)	783
Qüvvədə olma müddətinin bitməsi və ya sonrakı müqavilələrin bağlanması ilə əlaqədar xitam verilmiş beynəlxalq Müqavilələr	786
Qüvvəsinə xitam verilən beynəlxalq Müqavilələr	787

Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçıları Şurasının qərarlarına xitam verilməsi haqqında" Qərarı (22 iyun 2001-ci il, № 149-IIQ)	789
Müstəqil Dövlətlər Birliyi Dövlət Başçıları Şurasının xitam verilmiş qərarlarının Siyahısı	791
"Azad ticarət zonasının yaradılması haqqında" Sazişin iştirakçısı olan dövlətlər tərəfindən idxalın lisenziyalaşdırılması qaydaları barədə" Protokol (22 iyun 2001-ci il, № 152-IIQ)	801
Türkdilli Dövlətlərin Başçılarının Zirvə görüşünün İstanbul Bəyannaməsi (22 iyun 2001-ci il, № 153-IIQ)	807
Azərbaycan Respublikasının Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 1976-cı il 23 mart tarixli "Mülki və siyasi hüquqlar haqqında" Beynəlxalq Paktına dair birinci Fakultativ Protokol (29 iyun 2001-ci il, № 162-IIQ)	811
"Terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında" Beynəlxalq Konvensiya (1 oktyabr 2001-ci il, № 174-IIQ)	815
"Avropa Şurasının immunitet və imtiyazları haqqında Baş saziş"ə və "Avropa Şurasının immunitet və imtiyazları haqqında Baş sazişə dair Protokol (4 dekabr 2001-ci il, № 226 - IIQ)	830
Avropa Şurasının immunitet və imtiyazları haqqında Baş Sazişə dair Protokol	836
"İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında" Konvensiya və onun 1, 4, 6 və 7 sayılı protokolları (25 dekabr 2001-ci il, № 236-II Q)	838
İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın Protokolu	856
İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın 4 sayılı Protokolu	858
İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın 6 sayılı Protokolu Ölüm cəzasının ləğvinə dair	860
İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın 7 sayılı Protokolu	862
İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyaya dair 13 sayılı Protokol	868
İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında" Konvensiyaya dair bu Konvensiyanın nəzarət sistemində düzəlişlər edilməsini nəzərdə tutan 14 sayılı Protokol (4 aprel 2006-cı il, № 87-IIIQ)	870
"İşğəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında" Avropa Konvensiyası və onun 1 və 2 sayılı Protokolları (25 dekabr 2001-ci il, № 237-IIQ)	877
İmtiyazlar və immunitetlər	884
"İşğəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında" Avropa Konvensiyasına dair 1 nömrəli Protokol	885
"İşğəncənin və qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısının alınması haqqında" Avropa Konvensiyasına dair 2 nömrəli Protokol	887
"Yerli özünüidare haqqında" Avropa Xartiyası (25 dekabr 2001-ci il, № 238-IIQ)	889

BEYNƏLXALQ SƏNƏDLƏR TOPLUSU

II cild

*(Azərbaycan dilində)
Bakı-Qanun-2008*

NAŞİR:

Şahbaz XUDUOĞLU

KOMPÜTER TƏRTİBATI:

*Rəmzi QULIYEV
Anar ƏLİYEV*

YIĞICI:

*Sevda NƏRİMANQIZI
Aytən TAHIROVA*

KORREKTOR:

*Mehpara ƏSƏDOVA
Ceyran ABBASOVA*

Çapa imzalanmışdır. 25.06.2008

Formatı 70x100 1/16.

Fiziki ç/v 56,5; ş.ç/v 79,6.

Tirajı 300.

Qiyməti: 30 manat.

QANUN NƏŞRİYYATI

*Bakı, Azərbaycan, AZ 1001,
Nətvən döngəsi 1.*

Tel: 437-52-84; 493-84-30

Faks: 498-91-74

E-mail: ms@azdata.net

Web: qanun.az
